။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-မဟာဋီကာ

(ပဌမော ဘာဂေါ)

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

သဒ္ဓမ္မရံသိမာလီ ယော၊ ဝိနေယျကမလာကရေ။
ဝိဗောဓေသိ မဟာမောဟ-တမံ ဟန္တွာန သဗ္ဗသော။

ဉာဏာတိသယဗိမ္ဗံ တံ၊ ဝိသုဒ္ဓကရုဏာရုဏံ။
ဝန္ဒိတွာ နိရုပက္လေသံ၊ **ဗုဒ္ဓါဒိစ္စံ** မဟောဒယံ။

လောကာလောကကရံ **ဓမ္မံ၊** ဂုဏာရသ္မိသမုဇ္ဇလံ။
အရိယသင်္ဃ သမ္ဘုလ္လံ၊ ဝိသုဒ္ဓကမလာကရံ။

ဝန္ဒနာဇနိတံ ပုညံ၊ ဣတိ ယံ ရတနတ္တယေ။
ဟတန္တရာယော သဗ္ဗတ္ထ၊ ဟုတွာဟံ တဿ တေဇသာ။

သမ္ပန္နသီလာစာရေန၊ ဓီမတာ သုစိဝုတ္တိနာ။
အဇ္ဈေသိတော **အာဒိစ္စနာဂတ္ထေရေန** ထိရစေတသာ။

ဝိသုဒ္ဓစရိတော နာထော၊ ယံ ဝိသုဒ္ဓိမနုတ္တရံ။
ပတွာ ဒေသေသိ ကရုဏာသမုဿာဟိတမာနသော။

တဿာ အဓိဂမူပာယော၊ ဝိသုဒ္ဓနယမဏ္ဍိတော။
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ယော ဝုတ္တော၊ သုဝိသုဒ္ဓပဒက္ကမော။

သုဝိသုဒ္ဓံ အသံကိဏ္ဏံ၊ နိပုဏတ္ထဝိနိစ္ဆယံ။
မဟာဝိဟာရဝာသီနံ၊ သမယံ အဝိလောမယံ။

တဿ နိဿာယ ပောရာဏံ၊ ကထာမဂ္ဂံ အနာကုလံ။
တန္တိနယာနုဂံ သုဒ္ဓံ၊ ကရိဿာမ **တ္ထဝဏ္ဏနံ** ။

ဣတိ အာကင်္ခမာနဿ၊ သဒ္ဓမ္မဿ စိရဋ္ဌိတိံ။
ဝိဘဇန္တဿ တဿတ္ထံ၊ နိသာမယထ သာဓဝေါတိ။

နိဒါနာဒိကထာဝဏ္ဏနာ

၁. သုတွာ ယံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ** ယံ သုတ္တပဒံ နိဿာယ ပဋ္ဌပီယတိ, တံ တာဝ နိက္ခိပိတွာ တဿ နိဒါနာဒိနိဒ္ဓာရဏမုခေန နာနပ္ပကာရတော အတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတုံ **“သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ဓမ္မံ သံဝဏ္ဏေန္တေန ဟိ အာဒိတော တဿ နိဒါနံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တတော ပယောဇနံ ပိဏ္ဍတ္ထော ပဒတ္ထော သမ္ဗန္ဓော အဓိပ္ပာယော စောဒနာ သောဓနံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တထာ စေဝ အာစရိယေန ပဋိပန္နံ။ တတ္ထ ဟိ **ဘဂဝန္တံ ကိရာ** တိအာဒိ ဒေသနာယ နိဒါနပယောဇနနိဒ္ဓာရဏံ, **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိဿ** န္တိအာဒိ ပိဏ္ဍတ္ထနိဒ္ဓာရဏံ , **သီလေ ဌတွာ** တိအာဒိ ပဒတ္ထသမ္ဗန္ဓာဓိပ္ပာယဝိ

ဘာဝနာ, **ကိံ သီလန္တိ**အာဒိ စောဒနာ, တတော ပရံ သောဓနံ, သမာဓိပညာကထာသုပိ ဧသေဝ နယော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိနကထာ အာဒိမှိ နိက္ခိတ္တာ, န ပုစ္ဆာကထာ။ ပုစ္ဆာပုဗ္ဗိကာ ဟိ ဝိသုဒ္ဓိနာတိ? ဝုစ္စတေ – တဒတ္ထသ္သ မင်္ဂလဘာဝတော, သာသနသ္သ အာဒိကလ္လာဏာဒိဘာဝဝိဘာဝနတော, ဘယာဒိဥပဒ္ဒဝနိတရဏေန အန္တရာယဝိဓမန တော, ဥပရိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မသင်္ဂဟတော စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဇတ္တာဟ – ကသ္မာ ပနာယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကထာ ဝတ္ထုပုဗ္ဗိကာ အာရဒ္ဓာ, န သတ္ထုထောမနာပုဗ္ဗိကာတိ? ဝုစ္စတေ – ဝိသုံ အသံဝဏ္ဏနာဒိဘာဝတော။ **သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ** အာဒယော ဝိယ ဟိ ဒီဃနိကာယာဒီနံ နာယံ ဝိသုံ သံဝဏ္ဏနာ, န ပကရ ဏန္တရံ တ အဘိဓမ္မာဝတာရသုမတာဝတာရာဒိ ဝိယ။ တာသံယေဝ ပန သုမင်္ဂလဝိလာသိနီအာဒီနံ ဝိသေသဘူတာ။ တေ နေတဟ **"မဇ္ဈေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ"** တိအာဒိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ)။ အထ တ ထောမနာပုဗ္ဗိကာပိ စာယံ ကထာ န ဝတ္ထုပုဗ္ဗိကာတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သာသနေ ဟိ ဝတ္ထုကိတ္တနံ န လောကေ ဝိယ ကေဝလံ ဟောတိ, သာသနသမ္ပတ္တိကိတ္တနတ္ တာ ပန သတ္ထု အဝိပရီတဓမ္မဒေသနာဘာဝဝိဘာဝနေန သတ္ထုဂုဏသံကိတ္တနံ ဥလ္လိင်္ဂန္တမေဝ ပဝတ္တတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ဇတ္တောဝတာ တိသ္သော သိက္ခာ"တိအာဒိ။ **သောတာပန္နာဒိဘာဝဿ စ ကာရဏ** န္တိ ဇတ္တေ ဟိ **အာဒိ**-သ ဒ္ဒေန သဗ္ဗသကအာကမိအနာကမိနော ဝိယ သဗ္ဗေပိ အရဟန္တော သင်္ဂယှန္တိ ဝိဘာဂဿ အနုဒ္ဓဋ္ဌတ္တာ။ တေန တိ ဏ္ဏမ္ပိ ဗောဓိသတ္တာနံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ သီလာဒယော ဣဓ "သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ"တိအာဒိဝစနေန သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌ ဌဗ္ဗံ။ တိဏ္ဏမ္ပိ ဟိ နေသံ စရိမဘဝေ ဝိသေသတော သံသာရာဘယိက္ခဏံ, ယထာသကံ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ သမထဝိပဿ သနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ တဏှာဟာဇဋာဝိဇဋနပဋိပတ္တိ စ သမာနာတိ။ အထ တ "သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋ"န္တိ သာဓာ ရဏဝစနေန သာတိသယံ, နိရတိသယဉ္စ တဏှာဟာဇဋာဝိဇဋနံ ဂဟိတံ။ တတ္ထ ယံ နိရတိသယံ သတာသနပ္ပဟာနတာယ။ တေန သတ္ထု ပဟာနသမ္ပဒာ ကိတ္တိတာ ဟောတိ, တန္နိမိတ္တာ ဉာဏသမ္ပဒာ စ။ တဒုဘယေန နာနန္တရိကတာယ အာနု ဘာဝသမ္ပဒာဒယောပီတိ။ ဧဝမ္ပိ ထောမနာပုဗ္ဗိကာယံ ကထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ ထောမနာပုဗ္ဗိကာ တေယံ ကထာ တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, "သဗ္ဗဓမ္မေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရော"တိအာဒိနာ သတ္ထု ထောမနံ ပုရက္ခတွာ သံဝဏ္ဏနာယ အာရဒ္ဓတ္ တာ။ သာ ပနာယံ ယသ္မာ ပုစ္ဆာသ္သ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဗုဒ္ဓာကရဏသမတ္ထတာယ ဝိဘာဝနဝသေန ပဝတ္တိတာ, အာစိဏ္ဏဠ္ဌော့ အာစရိယသ္သ ယဒိဒံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မာနုကူလံ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ သတ္ထု အဘိတ္ထဝနံ။ တသ္မာ ဣမိနာ ကာရဏေန ဧဝမေတ္ထ ထောမနာ ပဝတ္တိတာတိ။ ထောမနာကာရဏ္ဍ ဝုစ္စမာနဿ ကာရဏံ ဥဒ္ဒရန္တေန ပဌမံ ဝိသုဒ္ဓိနကထံ နိက္ခိပိတွာ တဿာ နိဒာနစောဒနာမုခေန ပုစ္ဆာကထံ သရူပတော စ အတ္ထတော စ ဒဿေတွာ တဿာ ပုစ္ဆာယ အဝိပရီတဗ္ဗာကရဏသမတ္ထဘာဝဇောတနံ ဘဂဝတော ထောမနံ ပုရက္ခတွာ ယထာဓိပ္ပေတဓမ္မ သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။ တေနာဟ "သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ"တိအာဒိ။ တတ္ထ ကထာယ အတ္ထော ပရတော အာဝိ ဘဝိသ္သတိ။

ဣတီတိအာဒီသု **ဣတီ**တိ အယံ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ဟေတု ပရိသမာပနာဒိပဒတ္ထဝိပရိယာယပကာရာဝဓာရဏနိဒဿ နာဒိအနေကတ္ထပ္ပဘေဒော။ တထာ ဟေသ "ရုပ္ပတီတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တသ္မာ 'ရူပ'န္တိ ဝုစ္စတီ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၇၉) ဟေတုမှိ အာဂတော။ "တသ္မာတိဟ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မဒာယာဒာ ဘဝထ, မာ အာမိသဒာယာဒာ။ အတ္ထိ မေ တုမှေသု အနုကမ္ပာ 'ကိန္တိ မေ သာဝကာ ဓမ္မဒာယာဒာ ဘဝေယျုံ, နော အာမိသဒာယာဒာ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၉) ပရိသမာပနေ။ "ဣတိ တ ဣတိ ဝေရူပ နစ္စဂီတတဒိတဝိသူကဒဿနာ ပဋိဝိရတော"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၁၃၇) အာဒိအ တ္ထေ။ "မာဂဏ္ဍိယောတိ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ သင်္ခာ သမညာ ပညတ္တိ ဝေဟာရော နာမံ နာမကမ္မံ နာမဓေယျံ ယံ နိရုတ္တိ ဗျဉ္ဇနံ အဘိလာပော"တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၇၃, ၇၅) ပဒတ္ထဝိပရိယာယေ။ "ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပ ဋိဘယော ဗာလော, အပ္ပဋိဘယော ပဏ္ဍိတော။ သဥပဒ္ဒဝေ ဗာလော, အနုပဒ္ဒဝေ ပဏ္ဍိတော။ သဥပသဂ္ဂေ ဗာလော, အနုပသဂ္ဂေ ပဏ္ဍိတော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၂၄) ပကာရေ။ "အတ္ထိ ဣဒပ္ပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဣတိ ပုဋ္ဌေန သတာ, အာနန္ဒ, အတ္ထီတိသ္သ ဝစနီယံ, ကိံပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဣတိ စေ ဝဒေယျ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဣ စ္စသ္သ ဝစနီယ"န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၉၆) အဝဓာရဏေ, သန္နိဋ္ဌာနေတိ အတ္ထော။ "အတ္ထီတိ ခော, ကစ္စာန, အယ မေကော အန္တော, နတ္ထီတိ ခော, ကစ္စာန, အယံ ဒုတိယော အန္တော"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅; ၃.၉၀) နိဒဿနေ။ ဣ ဓာပိ နိဒဿနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ပကာရေတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတေဝ။ ပဌမော ပန ဣတိ-သဒ္ဒော ပရိသမာပနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဟီ**တိ အဝဓာရဏေ။ **ဣဒန္တိ** အာသန္နပစ္စက္ခဝစနံ ယထာဓိဂတဿ သုတ္တပဒဿ အဘိမုခီကရဏတော။

ဝုတ္တ န္တိ အယံ **ဝုတ္တ** -သဒ္ဒော သဥပသဂ္ဂေ, အနုပသဂ္ဂေ စ ဝပ္ပနတပသမီကရဏကေသောဟာရဏဇီဝိတဝု
တ္တိပမုတ္တဘာဝပာဝစနပဝတ္တိတအဇ္ဈေသနကထနာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟိ အယံ –

“ကတေ တဿ ပဇာယန္တိ၊ ခေတ္တေ ဝုတ္တံ ဝိရူဟတိ။
ဝုတ္တာနံ ဖလမဿာတိ၊ ယော မိတ္တာနံ န ဒုဗ္ဘတီ”တိ။ –

အာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၂.၁၉) ဝပ္ပနေ အာဂတော။ “နော စ ခော ပဋိဝုတ္တ”န္တိအာဒီသု (ပာရာ. ၂၈၉) အဇ္ဈဒန္တကာဒီဟိ တ
ပသမီကရဏေ။ “ကာပဋိကော မာဏဝေါ ဒဟရော ဝုတ္တသိရော”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၄၂၆) ကေသောဟာရဏေ။ “ပန္န
လောမော ပရဒတ္တဝုတ္တော မိဂဘူတေန စေတသာ ဝိဟရတီ”တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၃၃၂) ဇီဝိတဝုတ္တိယံ။ “သေယျထာပိ
နာမ ပဏ္ဍုပလာသော ဗန္ဓနာ ပဝုတ္တော အဘဗ္ဗော ဟရိတတ္တာယာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၅၉; ပာရာ. ၉၂; ပာစိ. ၆၆၆;
မဟာဝ. ၁၂၉) ဗန္ဓနတော ပမုတ္တဘာဝေ။ “ယေသမိဒံ ဧတရဟိ ပေါရာဏံ မန္တပဒံ ဂီတံ ပဝုတ္တံ သမိဟိတ”န္တိအာဒီသု
(ဒီ. နိ. ၁.၂၈၅; မ. နိ. ၂.၄၂၇; မဟာဝ. ၃၀၀) ပာဝစနဘာဝေန ပဝတ္တိတေ။ လောကေ ပန “ဝုတ္တော ဂုဏော ဝုတ္တော ပါရာ
ယနော”တိအာဒီသု အဇ္ဈေသနေ။ “ဝုတ္တံ ခေါ ပနေတံ ဘဂဝတာ ‘ဓမ္မဒာယာဒါ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝထ, မာ အာမိသဒါ
ယာဒါ’တိ”အာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၀) ကထနေ။ ဣဓာပိ ကထနေ ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တသ္မာ “ဣတိ ဟိ ဧဝမေဝ ဣဒံ သုတ္တံ ဒေ
သိတ”န္တိ ယထာနိက္ခိတ္တံ ကထံ ဒေသိတဘာဝေန နိဒဿေတိ။ တဿာ တ ဒေသိတာကာရံ အဝဓာရေတိ။

ကသ္မာ တိ ဟေတုမှိ နိဿက္ကံ။ **ပနာ**တိ ဝစနာလင်္ကာရမတ္တံ။ ဥဘယေနာပိ ကာရဏံ ပုစ္ဆတိ။ **ဧတေ**န္တိ ယ
ထာဝုတ္တံ သုတ္တပဒံ ပစ္စာမသတိ။ **ဝုတ္တ** န္တိ ပုစ္ဆာနိမိတ္တံ။ တဒတ္ထဿ အတ္တနော ဗုဒ္ဓိယံ ဝိပရိဝတ္တမာနတံ ဥပာ
ဒါယ “ဣဒ”န္တိ ဝတွာ ပုန ဘဂဝတာ ဘာသိတာကာရံ သန္ဓာယ “ဧတ”န္တိ ဝုတ္တံ။ သကလေန ပနာနေန ဝစနေန
ဒေသနာယ နိဒါနံ ဇောတိတံ ဟောတိ။ ပရတော တဿာ ဒေသကဒေသကာလပဋိဂ္ဂါဟကေ ဝိဘာဝေတုံ **“ဘဂဝန္တံ ကိ
ရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကိရာ**တိ အနုဿဝနတ္ထေ နိပါတော။ တေန ဝုစ္စမာနဿတ္ထဿ အနု အနု သုယျ
မာနတံ ဒီပေတိ။ **ရတ္တိဘာဂေ** တိ ရတ္တိယာ ဧကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ, မဇ္ဈိမယာမေတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝေဿဝဏာဒ
ယော ဝိယ အဘာကဋ္ဌနာမဓေယျတ္တာ **အညတရော**။ ဒေဝေါ ဧဝ **ဒေဝပုတ္တော**။ **သံသယသမုဋ္ဌာကဋ္ဌတ္တ** န္တိ ဝိစိကိစ္ဆာ
သလ္လသမုဒ္ဓရဏတ္ထံ ပုစ္ဆီတိ ယောဇနာ။ “သံသယသမုဋ္ဌာကဋ္ဌတ္ထ”န္တိ စ ကြမိနာ ပဋ္ဌသု ပုစ္ဆာသု အယံ ဝိမတိစ္ဆေ
ဒနာပုစ္ဆာတိ ဒဿေတိ။ ယေန အတ္ထေန တဏှာ “ဇဋာ”တိ ဝုတ္တာ, တမေဝ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဇာလိနိယာ”**တိ
အာဒိ ဝုတ္တံ။ သာ ဟိ အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတပ္ပဘေဒါ အတ္တနော အဝယဝဘူတော ဧဝ ဇာလော ဧတိဿာ အတ္ထီ
တိ “ဇာလိနီ”တိ ဝုစ္စတိ။

ဣအနိဿာ ဇဋာကာရေန ပဝတ္တိံ ဒဿေတုံ **“သာ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ရူပာဒီသု အာရမ္မဏေသူ** တိ
တဿာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနမာဟ, ရူပာဒိဆဋ္ဌာရမ္မဏဝိနိမုတ္တဿ တဏှာဝိသယဿ အဘာဝတော။ **ဟေဋ္ဌုပရိယဝ
သေနာ**တိ ကအာစိ ရူပာရမ္မဏေ ကအာစိ ယာဝ ဓမ္မာရမ္မဏေ ကအာစိ ဓမ္မာရမ္မဏေ ကအာစိ ယာဝ ရူပာရမ္မဏေတိ ဧဝံ
ဟေဋ္ဌာ, ဥပရိ စ ပဝတ္တိဝသေန။ ဒေသနာက္ကမေန စေတ္ထ ဟေဋ္ဌုပရိယတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ကအာစိ ကာမဘဝေ ကအာစိ ရူပဘာ
ဝေ ကအာစိ အရူပဘဝေ ကအာစိ တ အရူပဘဝေ။ပေ.။ ကအာစိ ကာမဘဝေတိ ဧဝမေတ္ထ ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန ပဝတ္တိ ဝေဒိ
တဗ္ဗာ။ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနသဘာဝတ္တာ အပရာပရုပ္ပတ္တိ ဧတ္ထ သံသိဗ္ဗနန္တိ အာဟ **“ပုနပ္ပုနံ ဥ
ပ္ပဇ္ဇနတော”**တိ။ **“သံသိဗ္ဗနဋ္ဌေနာ”** တိ ဣဒံ ယေန သမ္ဗန္ဓေန ဇဋာ ဝိယာတိ ဇဋာတိ ဇဋာတဏှာနံ ဥပမူပမေယျ
တာ, တံဒဿနံ။ အယံ ဟေတ္ထ အတ္ထော – ယထာ ဇာလိနော ဝေဠုဂုမ္ဗဿ သာခါ, ကောသသဋ္ဌယာဒယော စ အတ္တ
နာ အတ္တနော အဝယဝေဟိ သံသိဗ္ဗိတာ ဝိနဒ္ဓာ “ဇဋာ”တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ တဏှာပိ သံသိဗ္ဗနသဘာဝေနာတိ, “သံသိဗ္ဗိ
တဋ္ဌေနာ”တိ တ ဟဋ္ဌော, အတ္တနာဝ အတ္တနော သံသိဗ္ဗိတဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ အယံ ဟိ တဏှာ ကောသကာရကိမိ
ဝိယ အတ္တနာဝ အတ္တာနမ္ပိ သံသိဗ္ဗန္တိ ပဝတ္တတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ရူပတဏှာ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ, ဧ
တ္ထေသာ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧတ္ထ နိဝိသမာနာ နိဝိသတီ”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၈၆; ဝိဘ.
၂၀၃)။ ဣမေ သတ္တာ “မမ ဣဒ”န္တိ ပရိဂ္ဂဟိတံ ဝတ္ထုံ အတ္တနိဗ္ဗိသေသံ မညမာနာ အဗ္ဘန္တရိမံ ကရောန္တိ။ အဗ္
ဘန္တရတ္ထော စ အန္တောသဒ္ဒောတိ သကပရိက္ခာရေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာပိ တဏှာ “အန္တောဇဋာ”တိ ဝုတ္တာ။ ပဗ္ဗဇိတ
ဿ ပတ္တာဒိ, ဂဟဋ္ဌဿ ဟတ္ထိအာဒိ သကပရိက္ခာရော။

“အတ္တာ”တိ ဘဝတိ ဧတ္ထ အဘိမာနောတိ **အတ္တဘာဝေ,** ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကံ။ သရီရန္တိ ကေစိ။ မမ အတ္တဘာဝေ သုန္ဒရော, အသုကဿ ဝိယ မမ အတ္တဘာဝေ ဘဝေယျာတိ ဧဝ အာဒိနာ သကအတ္တဘာဝတဒီသု တဏှာယ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာကာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္တနော စက္ခာဒီနိ **အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ** ။ အတ္တနော, ပရေသဉ္စ ရူပါဒီနိ **ဗာဟိရာယတနာနိ**။ ပရေသံ သဗ္ဗာနိ စ, သပရသန္တတိပရိယာပန္နာနိ စ စက္ခာဒီနိ **အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ** ။ တထာ ရူပါဒီနိ **ဗာဟိရာယတနာနိ**။ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတဘဝေသု ပဝတ္တိယာပိ တဏှာယ **အန္တောဇဋာဗဟိဇဋာ** ဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကာမဘဝေ ဟိ ကဿစိပိ ကိလေသဿ အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ ကထဉ္စိပိ အဝိမုတ္တော အဇ္ဈတ္တဂ္ဂဟဏဿ ဝိသေသ ပစ္စယောတိ “အဇ္ဈတ္တံ, အန္တော”တိ စ ဝုစ္စတိ။ တဗ္ဗိပရိယာယတော ရူပါရူပဘဝေ “ဗဟိဒ္ဓါ, ဗဟိ”တိ စ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “အဇ္ဈတ္တသံယောဇနော ပုဂ္ဂလော, ဗဟိဒ္ဓါသံယောဇနော ပုဂ္ဂလော”တိ (အ. နိ. ၂.၃၇)။ ဝိသယဘေဒေန, ပဝတ္တိအာကာရဘေဒေန စ အနေကဘေဒဘိန္နမ္ပိ တဏှံ ဇဋာဘာဝသာမညေန ဧကန္တိ ဂဟေတွာ **“တာယ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ ဇဋာယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ သာ ပန “ပဇာ”တိ ဝုတ္တသတ္တသန္တာနပရိယာပန္နာ ဧဝ ဟုတွာ ပုနပ္ပုနံ တံ ဇဋေန္တီ ဝိနန္ဓန္တီ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **“ဇဋာယ ဇဋိတာ ပဇာ”**တိ။ တထာ ဟိ ပရမတ္ထတော ယဒိပိ အဝယဝဗျတိရေကေန သမုဒါယော နတ္ထိ, ဧကဒေသော ပန သမုဒါယော နာမ န ဟောတီတိ အဝယဝတော သမုဒါယံ ဘိန္နံ ကတွာ ဥပမူပမေယျံ ဒဿေန္တော **“ယထာ နာမ ဝေဠုဇဋာဒီဟိ။ပေ။ သံသိဗ္ဗိတာ”** တိ အာဟ။ ဂုမ္ဗံ ဇဋေန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တီသု ဓာတူသု ဧကမ္ပိ အသေသေတွာ သံသိဗ္ဗနေန **တေဓာတုကံ ဇဋေတွာ ဌိတံ**။ တေနဿာ မဟာဝိသယတံ, ဝိဇဋနဿ စ သုဒုက္ကရဘာဝမာဟ။ **“ဝိဇဋေတုံ ကော သမတ္ထော”** တိ ဂုမ္ဗိနာ “ဝိဇဋယေ”တိ ပဒံ သတ္တိအတ္ထံ, န ဝိဓိအာဒိအတ္ထန္တိ ဒဿေတိ။

ဧဝံ “အန္တောဇဋာ”တိအာဒိနာ ပုဋ္ဌော ပန အဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဂုမ္ဗံ ကထမာဟာတိ သမ္ဗန္ဓော။ “ဒေဝေသော ဂုမ္ဗံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေယျာ”တိ သတ္ထာရံ ဂုဏတော ဒဿေန္တော **“သဗ္ဗဓမ္မေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရော”** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သဗ္ဗဓမ္မေသူ** တိ အတီတာဒိဘေဒဘိန္နေသု သဗ္ဗေသု ဉေယျဓမ္မေသု။ **အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရောတိ** အနဝသေသဉေယျာဝရဏပ္ပဟာနေန နိဿင်္ဂစာရတ္တာ နဝိဟတဉာဏပဝတ္တိကော။ ဧတေန တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏတာဝိဘာဝနေန အာဒိတော တိဏ္ဏံ အာဝေဏိကဓမ္မာနံ ဂဟဏေနေဝ တဒေကလက္ခဏတာယ တဒဝိနာဘာဝတော စ ဘဂဝတော သေသာဝေဏိကဓမ္မာနမ္ပိ ဂဟိတဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒိဗ္ဗန္တိ ကာမဂုဏာဒီဟိ ကီဠန္တိ လဠန္တိ, တေသု ဝါ ဝိဟရန္တိ, ဝိဇယသမတ္ထတာယောဂေန ပစ္စတ္ထိကေ ဝိဇေတုံ ဣစ္ဆန္တိ, ဣဿရိယဓနာဒိသက္ကာရ အနုဂ္ဂဟဏံ, တံတံအတ္ထာနုသာသနဉ္စ ကရောန္တာ ဝေါဟရန္တိ, ပုညာတိသယယောဂါနုဘာဝပ္ပတ္တာယ ဇုတိယာ ဇောတန္တိ, ယထာဓိပ္ပေတဉ္စ ဝိသယံ အပ္ပဋိဃာတေန ဂစ္ဆန္တိ, ယထိစ္ဆိတနိပ္ဖာဒနေ စ သက္ကောန္တီတိ **ဒေဝါ**။ အထ ဝါ ဒေဝနီယာ တံတံဗျသနနိတ္ထရဏတ္ထိကေဟိ သရဏံ ပရာယဏန္တိ ဂမနီယာ, အဘိတ္ထဝနီယာ ဝါ, သောဘာဝိသေသယောဂေန ကမနီယာတိ ဝါ **ဒေဝါ**။ တေ တိဝိဓာ – သမ္မုတိဒေဝါ ဥပပတ္တိဒေဝါ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါတိ။ ဘဂဝါ ပန နိရတိသယာယ အဘိညာကီဠာယ ဥတ္တမေဟိ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေဟိ သပရသန္တာနဂတပဉ္စဝိဓမာရဝိဇယိစ္ဆာနိပ္ဖတ္တိယာ စိတ္တိဿရိယသတ္တဓနာဒိသမ္မာပဋိပတ္တိ အဝေစ္စပသာဒသက္ကာရာနုဂ္ဂဟဏသင်္ခါတေန, ဓမ္မသဘာဝပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယာနုရူပါနုသာသနီသင်္ခါတေန စ ဝေါဟာရာတိသယေန ပရမာယ ပညာသရီရပ္ပဘာသင်္ခါတာယ ဇုတိယာ, အနညသာဓာရဏာယ ဉာဏသရီရဂတိယာ, မာရဝိဇယသဗ္ဗညုဂုဏပရဟိတနိပ္ဖာဒနေသု အပ္ပဋိဟတာယ သတ္တိယာ စ သမန္နာဂတတ္တာ သဒေဝကေန လောကေန “သရဏ”န္တိ ဂမနီယတော, အဘိတ္ထဝနီယတော, ဘတ္တိဝသေန ကမနီယတော စ သဗ္ဗေ တေ ဒေဝေ တေဟိ ဂုဏေဟိ အဘိဘုယျ ဌိတတ္တာ တေသံ ဒေဝါနံ သေဋ္ဌော ဥတ္တမော ဒေဝေါတိ **ဒေဝဒေဝေါ**။ သဗ္ဗဒေဝေဟိ ပူဇနီယတရော ဒေဝေါတိ ဝါ, ဝိသုဒ္ဓိဒေဝဘာဝဿ ဝါ သဗ္ဗညုဂုဏာလင်္ကာရဿ ဝါ အဓိဂတတ္တာ အညေသံ ဒေဝါနံ အတိသယေန ဒေဝေါတိ **ဒေဝဒေဝေါ**။

အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သက္ကာနံ, မဟာဗြဟ္မာနဉ္စ ဂုဏာဘိဘဝနတော အဓိကော အတိသယော အတိရေကတရော ဝါ သက္ကော ဗြဟ္မာ စာတိ **သက္ကာနံ အတိသက္ကော ဗြဟ္မာနံ အတိဗြဟ္မာ** ။ ဉာဏပ္ပဟာနဒေသနာဝိသေသေသု သဒေဝကေ လောကေ ကေနစိ အဝိက္ခမ္ဘနီယဋ္ဌာနတာယ ကုတောစိပိ ဥတြသ္တာဘာဝတော စတူဟိ ဝေသာရဇ္ဇေဟိ ဝိသာရဒေါတိ **စတုဝေသာရဇ္ဇဝိသာရဒေါ** ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ ပဋိဇာနတော ဣမေ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓါတိ တတြ ဝတ မံ သမဏော ဝါ။ပေ။ ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော ဝိဟရာမီ”တိ (မ. နိ. ၁.၁၅၀; အ. နိ. ၄.၈)။ ဌာနာဋ္ဌာနဉာဏာဒီဟိ ဒသဟိ ဉာဏဗလေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ **ဒသဗလဓရော**။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “ဣဓ တထာဂတော ဌာနဉ္စ ဌာနတော, အဋ္ဌာနဉ္စ အဋ္ဌာနတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၁၀.၂၁;

ဝိဘ. ၈၀၉)။ ယံ ကိဉ္စိ ဉေယျံ နာမ, တတ္ထ သဗ္ဗတ္ထေဝ အနာဝဋဉာဏတာယ **အနာဝရဏဉာဏော**။ တဉ္စ သဗ္ဗံ သမန္တတော သဗ္ဗာကာရတော ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ ပစ္စက္ခတော ဒဿနသမတ္ထေန ဉာဏစက္ခုနာ သမန္နာဂတတ္တာ **သမန္တစက္ခု,** သဗ္ဗညူတိ အတ္ထော။ ဣမေဟိ ပန ဒွီဟိ ပဒေဟိ ပစ္ဆိမာနိ ဒွေ အသာဓာရဏဉာဏာနိ ဂဟိတာနိ။ ဘာဂျဝန္တတာဒီဟိ ကာရဏေဟိ **ဘဂဝါ**။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော **ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၃ အာဒယော) ဝိတ္ထာရတော အာဂမိဿတိ။

ဧတ္ထ စ “သဗ္ဗဓမ္မေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရော”တိ ဣမိနာ တိယဒ္ဓါရုဠှာနံ ပုစ္ဆာနံ ဘဂဝတော ဗျာကရဏသမတ္ထတာယ ဒဿိတာယ ကိံ ဒေဝတာနမ္ပိ ပုစ္ဆံ ဗျာကာတုံ သမတ္ထော ဘဂဝါတိ အာသင်္ကာယ တန္နိဝတ္တနတ္ထံ “ဒေဝဒေဝေါ”တိ ဝုတ္တံ။ ဒေဝါနံ အတိဒေဝေါ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝတာနံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတိ, “တတော ဣမဿ ကော ဝိသေသော”တိ စိန္တေန္တာနံ တန္နိဝတ္တနတ္ထံ “သက္ကာနံ အတိသက္ကော”တိ ဝုတ္တံ။ သက္ကေနပိ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ သနင်္ကုမာရာဒယော ဗြဟ္မာနော ဝိဿဇ္ဇေန္တိ, “တတော ဣမဿ ကော အတိသယော”တိ စိန္တေန္တာနံ တန္နိဝတ္တနတ္ထံ “ဗြဟ္မာနံ အတိဗြဟ္မာ”တိ ဝုတ္တံ။ အယံ စဿ ဝိသေသော စတုဝေသာရဇ္ဇဒသဗလဉာဏေဟိ ပါကဋော ဇာတောတိ ဒဿနတ္ထံ “စတု။ပေ။ ဓရော”တိ ဝုတ္တံ။ ဣမာနိ စ ဉာဏာနိ ဣမဿ ဉာဏဒွယဿ အဓိဂမေန သဟေဝ သိဒ္ဓါနီတိ ဒဿနတ္ထံ “အနာဝရဏဉာဏော သမန္တစက္ခု”တိ ဝုတ္တံ။ တယိဒံ ဉာဏဒွယံ ပုညဉာဏသမ္ဘာရူပစယသိဒ္ဓါယ ဘဂ္ဂဒောသတာယ သိဒ္ဓန္တိ ဒဿေန္တော “ဘဂဝါ”တိ အဝေစာတိ။ ဧဝမေတေသံ ပဒါနံ ဂဟဏေ ပယောဇနံ, အနုပုဗ္ဗိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယံ ပနေတံ ပစ္ဆိမံ အနာဝရဏဉာဏံ သဗ္ဗညုတညာဏန္တိ ဉာဏဒွယံ, တံ အတ္ထတော အဘိန္နံ။ ဧကမေဝ ဟိ တံ ဉာဏံ ဝိသယပဝတ္တိမုခေန အညေဟိ အသာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ ဒွိဓာ ကတွာ ဝုတ္တံ။ အနဝသေသသင်္ခတာသင်္ခတသမ္မုတိဓမ္မာရမ္မဏတာယ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထာဝရဏာဘာဝတော နိဿင်္ဂစာရမုပါဒာယ “အနာဝရဏဉာဏ”န္တိပိ ဝုတ္တံ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော **ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၃ အာဒယော) ဝက္ခာမ။

၂. မဟန္တေ သီလက္ခန္ဓာဒိကေ သေဝိ ဂဝေသီတိ မဟေသိ, ဘဂဝါ။ တေန **မဟေသိနာ။ ဝဏ္ဏယန္တော** တိ ဝိဝရန္တော ဝိတ္ထာရေန္တော။ **ယထာဘူတ**န္တိ အဝိပရီတံ။ **သီလာဒိဘေဒန**န္တိ သီလသမာဓိပညာဒိဝိဘာဂံ။ **သုဒုလ္လဘ**န္တိ အဋ္ဌက္ခဏဝဇ္ဇိတေန နဝမေန ခဏေန လဒ္ဓဗ္ဗတ္တာ သုဋ္ဌု ဒုလ္လဘံ။ **သီလာဒိသင်္ဂဟ**န္တိ သီလာဒိက္ခန္ဓတ္တယသင်္ဂဟံ။ အရိယမဂ္ဂေါ ဟိ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတော သပ္ပဒေသတ္တာ နဂရံ ဝိယ ရဇ္ဇေန, န တယော ခန္ဓာ အရိယမဂ္ဂေန နိပ္ပဒေသတ္တာ။ ဝုတ္တဉှေတံ “န ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, အရိယေန အဋ္ဌင်္ဂိကေန မဂ္ဂေန တယော ခန္ဓာ သင်္ဂဟိတာ; တီဟိ စ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, ခန္ဓေဟိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သင်္ဂဟိတော”တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၂)။ ကိလေသစောရေဟိ အပရိပန္ထနီယတာယ **ခေမံ**။ အန္တဒွယပရိဝဇ္ဇနတော, မာယာဒိကာယဝင်္ကာဒိပ္ပဟာနတော စ **ဥဇုံ**။ သဗ္ဗေသံ သံကိလေသဓမ္မာနံ မာရဏဝသေန ဂမနတော ပဝတ္တနတော, နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂနတော, နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂိတဗ္ဗတော စ **မဂ္ဂံ။ ဝိသုဒ္ဓိယာ** တိ နိဗ္ဗာနာယ, ဝိသုဒ္ဓိဘာဝါယ ဝါ, အရဟတ္တာယာတိ အတ္ထော။

ယထာဘူတံ အဇာနန္တာ တိ ဧဝံ သီလဝိသုဒ္ဓိအာဒိဝိသုဒ္ဓိပရမ္ပရာယ အဓိဂန္တဗ္ဗော ဧဝရူပေါ ဧဝံကိစ္စကော ဧဝမတ္ထောတိ ယာထာဝတော အနဝဗုဇ္ဈန္တာ။ သကလသံကိလေသတော, သံသာရတော စ သုဒ္ဓိံ ဝိမုတ္တိံ ကာမေန္တိ ပတ္ထေန္တီတိ **သုဒ္ဓိကာမာ။ အပိ** -သဒ္ဒေါ သမ္ဘာဝနေ။ တေန န ကေဝလံ သီလမတ္တေန ပရိတုဋ္ဌာ, အထ ခေါ ဝိသုဒ္ဓိကာမာပိ သမာနာတိ ဒဿေတိ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ ဘာဝနာယ ယုတ္တပယုတ္တတာယ **ယောဂိနော တယမန္တာပိ** ဝိသုဒ္ဓိံ ဥဒ္ဒိဿ ပယောဂံ ပရက္ကမံ ကရောန္တာပိ ဥပါယဿ အနဓိဂတတ္တာ **ဝိသုဒ္ဓိံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ** တိ ယောဇနာ။ **တေသ**န္တိ ယောဂီနံ။ ကာမဉ္စာယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ သမန္တဘဒ္ဒကတ္တာ သဝနဓာရဏပရိစယာဒိပသုတာနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပါမောဇ္ဇကရော, ယောဂီနံ ပန သာတိသယံ ပမောဒဟေတူတိ အာဟ **“တေသံ ပါမောဇ္ဇကရဏ”** န္တိ။ ဗာဟိရကနိကာယန္တရလဒ္ဓီဟိ အသမ္မိဿတာယ သုဋ္ဌု ဝိသုဒ္ဓဝိနိစ္ဆယတ္တာ **သုဝိသုဒ္ဓဝိနိစ္ဆယံ။ မဟာဝိဟာရဝါသီန** န္တိ အတ္တနော အပဿယဘူတံ နိကာယံ ဒဿေတိ ။ **ဒေသနာနယနိဿိတ** န္တိ ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာနယသန္နိဿိတံ။ ဧတ္ထ စ “တေသံ ပါမောဇ္ဇကရဏ”န္တိအာဒိနာ သဗ္ဗသံကိလေသမလဝိသုဒ္ဓတာယ ဝိသုဒ္ဓိံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေန္တာနံ ယောဂီနံ ဧကံသေန တဒါဝဟတ္တာ ပါမောဇ္ဇကရော ဉာဏုတ္တရေဟိ သမ္မာပဋိပန္နေဟိ အဓိဋ္ဌိတတ္တာ သုဋ္ဌု သမ္မာ ဝိသုဒ္ဓဝိနိစ္ဆယော မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ကထာမဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ **သက္ကစ္စံ မေ ဘာသတော** သက္ကစ္စံ နိသာမယထာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဧတ္ထ စ ‘‘ကြမိဿာ အနိ ကထာယာ’’တိ ကြမိနာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဘာသနဿ နိဿယံ, ‘‘ကထိတာယ မဟေသိနာ’’တိ ကြမိနာ တဿ ပမာဏဘာဝံ, ‘‘ယထာဘူတံ အတ္ထံ သီလာဒိဘေဒန’’န္တိ ကြမိနာ အဝိပရီတပိဏ္ဍတ္ထံ, ‘‘သုဒုလ္လဘံ။ပေ.။ ယောဂိနော’’တိ ကြမိနာ နိမိတ္တံ, **‘‘တေသံ ဟာမောဇ္ဇကရဏ’’** န္တိ ကြမိနာ ပယောဇနံ, ‘‘ဝဏ္ဏယန္တော အတ္ထံ, သုဝိသုဒ္ဓဝိနိစ္ဆယံ မဟာဝိဟာရတသီနံ ဒေသနာနယနိဿိတံ, သက္ကစ္စ’’န္တိ စ ကြမိနာ ကရဏပ္ပကာရံ ဒဿေတွာ ‘‘ဝိသုဒ္ဓိကာမာ သဗ္ဗေပိ, နိသာမယထ သာဓဝေ’’တိ ကြမိနာ တတ္ထ သက္ကစ္စသဝနေ သာဓုဇနေ နိယောဇေတိ။ သာဓုကံ သဝနပဋိဗဒ္ဓာ ဟိ သာသနသမ္ပတ္တိ။

၃. ဝစနတ္ထဝိဘာဝနေန ပဝေဒိတဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသာမညတ္ထဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကထာ ဝုစ္စမာနာ အဘိရုစိံ ဥပ္ပာဒေတီတိ ပဒတ္ထတော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဝိဘာဝေတုံ **‘‘တတ္ထ ဝိသုဒ္ဓီ’’** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ ယဒိဒံ ‘‘ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိဿ’’န္တိ ဧတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂပဒံ ဝုတ္တံ, တတ္ထ။ **သဗ္ဗမလဝိရဟိတ**န္တိ သဗ္ဗေဟိ ရာဂါဒိမလေဟိ, သဗ္ဗေဟိ သံကိလေသမလေဟိ စ ဝိရဟိတံ ဝိဝိတ္တံ။ တတော ဧဝ **အစ္စန္တပရိသုဒ္ဓံ,** သဗ္ဗဒာ သဗ္ဗထာ စ ဝိသုဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ ယထာဝုတ္တံ ဝိသုဒ္ဓိံ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ** ။ တေနာဟ **‘‘မဂ္ဂေါတိ အဓိဂမူပါယော ဝုစ္စတီ’’**တိ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါတိ စ နိပ္ပရိယာယေန လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော, တဒုပာယတ္တာ ပန ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေါ, တန္နိဿယော ကထာပဗန္ဓော စ တထာ ဝုစ္စတိ။

သွတာယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ သတ္ထာရာ ဒေသနာဝိလာသတော, ဝေနေယျဇ္ဈာသယတော စ နာနာနယေဟိ ဒေသိတော, တေသု အယမေကော နယော ဂဟိတောတိ ဒဿေတုံ **‘‘သော ပနာယ’’**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကတ္ထစိ** တိ ကိသ္မိဉ္စိ သုတ္တေ။ **ဝိပဿနာမတ္တဝသေနေဝ** တိ အဝဓာရဏေန သမထံ နိဝတ္တေတိ။ သော ဟိ တဿာ ပဋိယောဂီ, န သီလာဒိ။ မတ္တ-သဒ္ဒေန စ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထေန သဝိသေသံ သမာဓိံ နိဝတ္တေတိ။ သော ဥပစာရပ္ပနာဘေဒဘော ဝိပဿနာယာနိကဿ ဒေသနာတိ ကတွာ န သမာဓိမတ္တံ။ န ဟိ ခဏိကသမာဓိံ ဝိနာ ဝိပဿနာ သမ္ဘဝတိ။ ဝိပဿနာတိ စ တိဝိဓာပိ အနုပဿနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န အနိစ္စာနုပဿနာဝ။ န ဟိ အနိစ္စဒဿနမတ္တေန သစ္စာဘိသမယော သမ္ဘဝတိ။ ယံ ပန ကထာယံ အနိစ္စလက္ခဏဿေဝ ဂဟဏံ ကတံ, တံ ယဿ တဒေဝ သုဋ္ဌုတရံ ဟာကဋ္ဌံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, တာဒိသဿ ဝသေန။ သောပိ ဟိ ကြတရံ လက္ခဏဒွဝယံ ဝိဘူတတရံ ကတွာ သမ္မသိတွာ ဝိသေသံ အဓိဂစ္ဆတိ, န အနိစ္စလက္ခဏမေဝ။

သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ တိ သဗ္ဗေ တေဘူမကသင်္ခါရာ, တေ ဟိ သမ္မသနီယာ။ **အနိစ္စာ** တိ န နိစ္စာ အဒ္ဓုဝတ ကြတ္တရာ ခဏဘင်္ဂုရာတိ။ **ပညာယာ**တိ ဝိပဿနာပညာယ။ **ပဿတိ** သမ္မသတိ။ **အထ** ပစ္ဆာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ဥတ္တရကာလံ။ **နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ** တိ တသ္မိံယေဝ အနိစ္စာကာရတော ဒိဋ္ဌေ ‘‘သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ’’တိ ဝုတ္တေ တေဘူမကေ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတေ ဒုက္ခေ နိဗ္ဗိန္ဒတိ နိဗ္ဗိဒာဉာဏံ ပဋိလဘတိ။ **ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ** တိ ဧသ နိဗ္ဗိဒာနုပဿနာသင်္ခါတော ဝိရာဂါဒီနံ ကာရဏဘူတော နိဗ္ဗာနဿ အဓိဂမူပါယော။

ဈာနပညာဝသေနာတိ သမထဝိပဿနာဝသေန။ **ဈာန**န္တိ စေတ္ထ ဝိပဿနာယ ပာဒကဘူတံ ဈာနံ အဓိပ္ပေတံ။ **ယမှီ**တိ ယသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ။ **ဈာနဉ္စ ပညာ စာ** တိ ဧတ္ထာယမတ္ထော – ယော ပုဂ္ဂလော ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ တံ ဥဿုက္ကာပေတိ။ **သ ဝေ နိဗ္ဗာနသန္တိကေ** တိ သော ဗုဒ္ဓတံ နိဗ္ဗာနဿ သမီပေ ဧကန္တတော နိဗ္ဗာနံ အဓိဂစ္ဆတီတိ။

ကမ္မန္တိ မဂ္ဂစေတနာ။ သာ ဟိ အပစယကမိတာယ သတ္တာနံ သုဒ္ဓိံ အာဝဟတိ။ **ဝိဇ္ဇာ**တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ **သီလ**န္တိ သမ္မာဝါစာကမ္မန္တာ။ **ဇီဝိတမုတ္တမ**န္တိ သမ္မာအာဇီဝော။ **ဓမ္မော** တိ အဝသေသာ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂဓမ္မာ။ အထ ဝါ **ကမ္မ**န္တိ သမ္မာကမ္မန္တဿ ဂဟဏံ။ ‘‘ယာ စာဝုသော ဝိသာခ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ, ယော စ သမ္မာသင်္ကပ္ပော, ဣမေ ဓမ္မာ ပညာက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ’’တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၂) ဝစနတော။ **ဝိဇ္ဇာ**တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပာနံ ဂဟဏံ။ **ဓမ္မော** တိ သမာဓိ ‘‘ဧဝံဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော အဟေသု’’န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၃၇၈) ဝိယ။ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ‘‘ယော စာဝုသော ဝိသာခ, သမ္မာဝါယာမော, ယာ စ သမ္မာသတိ, ယော စ သမ္မာသမာဓိ, ဣမေ ဓမ္မာ သမာဓိက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ’’တိ ဝစနတော သမ္မာဝါယာမသတီနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သီလ**န္တိ သမ္မာဝါစာဇီဝါနံ။ **ဇီဝိတမုတ္တမ**န္တိ ဧဝရူပဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ ဇီဝိတံ ဥတ္တမံ ဇီဝိတန္တိ ဧဝမေတ္ထ အဋ္ဌင်္ဂိကော အရိယမဂ္ဂေါ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သီလာဒိဝသေနာတိ သီလသမာဓိပညာဝီရိယဝသေန။ **သဗ္ဗဒာ** တိ သမာအနတော ပဘုတိ သဗ္ဗကာလံ။ **သီလသမ္ပန္နော**တိ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလသမ္ပဒာယ သမ္ပန္နော သမန္နာဂတော။ **ပညဝါ**တိ လောကိယလောကုတ္တရာယ ပညာယ သမန္နာဂတော။ **သုသမာဟိတော**တိ တံသမ္ပယုတ္တေန သမာဓိနာ သုဋ္ဌု သမာဟိတော။ **အာရဒ္ဓဝီရိယော** တိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယော။ **ပဟိတတ္တော** တိ နိဗ္ဗာနံ ပတိပေသိတတ္တတာယ ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ နိရပေက္ခစိတ္တော။ **ဩဃန္တိ** ကာမောဃာဒိစတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဩဃံ, သံသာရမဟောဃမေဝ တ။

ကောယနောတိ ကောမဂ္ဂေါ။ မဂ္ဂပရိယာယော ဟိ ဣဓ အယန-သဒ္ဒော, တဿာ ကောပထဘူတော အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ, န ဒွေဝဓာပထဘူတောတိ အတ္ထော။ ကော တ နိဗ္ဗာနံ အယတိ ဂစ္ဆတီတိ ကောယနော, ကောန တ ဂဏသင်္ဂဏိကံ ပဟာယ ဝိဝေကဋ္ဌေန အယိတဗ္ဗော ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗောတိ ကောယနော, အယန္တိ တေနာတိ တ အယနော, ကောဿ သေဋ္ဌဿ ဘဂဝတော အယနောတိ ကောယနော, တေန ဥပ္ပာဒိတတ္တာ, ကောသ္မိံ တ ဣမသ္မိံယေဝ ဓမ္မဝိနယေ အယနောတိ ကောယနော။ **သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ** တိ ရာဂာဒိမလေဟိ, အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘာဒိဥပက္ကိလေသေဟိ စ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓတ္ထာယ ဝိသုဇ္ဈနတ္ထာယ။ **ယဒိဒန္တိ** နိပာတော, ယေ ဣမေတိ အတ္ထော။ ပုဗ္ဗေ သရဏလက္ခဏေန မဂ္ဂဋ္ဌေန စ မဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တဿေဝ ကာယာဒိဝိသယဘေဒေန စတုဗ္ဗိဓတ္တာ **"စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **သမ္မပ္ပဓာနာဒီသု** တိ တေ္တ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အပ္ပမာဒာဘိရတိအာဒီနံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော ။ အပ္ပမာဒာဘိရတိအာဒိဝသေနာပိ ဟိ ကတ္ထစိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ဒေသိတော။ ယထာဟ –

> "အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိ တ။
> အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ"တိ။ (ဓ. ပ. ၃၂)။

၄. တတ္ထ တိ တဿံ ကထာယံ။ ဥပရိ ဝုစ္စမာနာ ကထာယ ဝိတ္ထာရသံဝဏ္ဏနာ နိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသဋ္ဌာနိယာ, တတော သံခိတ္တတရာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဥဒ္ဒေသဋ္ဌာနိယာတိ အာဟ **"အယံ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ"** တိ။ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ ဟိ အတ္ထဿ နိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသာ သုကရာ, သုဗောဓာ စ ဟောန္တီတိ။ **သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ** တိ တေ္တ **သီလေ**တိ ကုသလသီလေ။ ယဒိပိ "ကတမေ စ, ထပတိ, အကုသလာ သီလာ"တိအာဒီသု အကုသလာ ဓမ္မာပိ သီလန္တိ အာဂတာ။ ဝုစ္စမာနာယ ပန စိတ္တပညာဘာဝနာယ အဓိဋ္ဌာနာယောဂ္ဂတာယ ကိရိယသီလာနမ္ပိ အသမ္ဘဝတော, ကုတော ဣတရေသန္တိ ကုသလသီလမေဝေတ္ထ အဓိပ္ပေတံ။ **သီလံ ပရိပူရယမာနော**တိအာဒီသု **ပရိပူရယမာနော**တိ ပရိဟာလေန္တော, ပရိဝဍ္ဎေန္တော တ, သဗ္ဗဘာဂေဟိ သံဝရန္တော , အဝီတိက္ကမန္တော စာတိ အတ္ထော။ တထာဘူတော ဟိ တံ အဝိဇဟန္တော တတ္ထ ပတိဋ္ဌိတော နာမ ဟောတိ။ "သီလေ"တိ ဟိ ဣဒံ အာဓာရေ ဘုမ္မံ။ **ပတိဋ္ဌာယာ** တိ ဒုဝိဓာ ပတိဋ္ဌာ နိဿယူပနိဿယဘေဒတော။ တတ္ထ ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာ လောကိယာ, ဣတရာ လောကုတ္တရာ အဘိန္နိတ္ဘတ ဂဟဏေ။ ဘိန္နိတ္ဘတ ပန ဂဟဏေ ယထာ လောကိယစိတ္တုပ္ပာဒေသု သဟဇာတာနံ, ပုရိမပစ္ဆိမာနဉ္စ ဝသေန နိဿယူပနိဿယပတိဋ္ဌာ သမ္ဘဝတိ, ဧဝံ လောကုတ္တရေသု ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလသီလဝသေန ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာပိ သမ္ဘဝတိ။ "ပတိဋ္ဌာယာ"တိ စ ပဒဿ ယဒာ ဥပနိဿယပတိဋ္ဌာ အဓိပ္ပေတာ, တဒာ "သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယာ"တိအာဒီသု (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၃) ဝိယ ပုရိမကာလကိရိယာဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ "ပုဗ္ဗေဝ ခော ပနဿ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေ သုပရိသုဒ္ဓေ ဟောတီ"တိ (မ. နိ. ၃.၄၃၁)။ ယဒာ ပန နိဿယပတိဋ္ဌာ အဓိပ္ပေတာ, တဒာ "စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စာ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၀၄; ၃.၄၂၁; သံ. နိ. ၄.၆၀) ဝိယ သမာနကာလကိရိယာဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမ္မာတစာဒယော ဟိ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တာနံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ သဟဇာတဝသေနေဝ နိဿယပစ္စယာ ဟောန္တီတိ။

နရတိ နေတီတိ **နရော, ပုရိသော**။ ယထာ ဟိ ပဌမပကတိဘူတော သတ္တော, ဣတရာယ ပကတိယာ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ပုရိ ဥစ္စေ ဌာနေ သေတိ ပဝတ္တတီတိ "ပုရိသော"တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ နယနဋ္ဌေန "နရော"တိ ဝုစ္စတိ။ ပုတ္တဘာတုဘူတောပိ ဟိ ပုဂ္ဂလော မာတုဇေဋ္ဌဘဂိနီနံ နေတုဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ, ပဂေဝ ဣတရော ဣတရာသံ။ နရေန ယောဂတော, နရဿ အယန္တိ တ နာရီ, ဣတ္ထီ။ သာပိ စေတ္ထ ကာမံ တဏှာဟာဇဋာဝိဇဋနသမတ္ထတာ အတ္ထိ, ပဓာနမေဝ ပန သတ္တံ ဒဿေန္တော "နရော"တိ အာဟ ယထာ "သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန"န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၇, ၂၅၅)။ အဋ္ဌကထာယံ ပန အဝိဘာဂေန ပုဂ္ဂလပရိယာယော အယန္တိ ဒဿေတုံ **"နရောတိ သတ္တော"** တိ ဝုတ္တံ။ **သပညော**တိ ဝိပာကဘူတာယ သဟ ပညာယ ပဝတ္တတီတိ သပညော။ တာယ ဟိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သန္တာနဝသေန ဗဟုလံ ပဝတ္တမာနာယ အယံ သတ္တော သဝိသေသံ "သပညော"တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ ဝိပာကပညာပိ ဟိ သန္တာနဝိသေသနေန ဘာဝနာပညာပုပ္ပတ္တိ

ယာ ဥပနိဿယော ဟောတိ အဟေတုကဒွိဟေတုကာနံ တဒဘာဝတော။ သမ္ပဇညသဒ္ဒါတာယ စ တံတံကိစ္စကာရိကာယ ပညာယ ဝသေန “သပညော”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန နိပက-သဒ္ဒေန ပါရိဟာရိကပညာ ဂယှတီတိ ဝိဟကပညာဝသေနေဝေတ္ထ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ကမ္မဇတိဟေတုကပဋိသန္ဓိပညာယာ**တိ ကမ္မဇာယ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိယံ ပညာယာတိ ဧဝံ တိဟေတုက-သဒ္ဒော ပဋိသန္ဓိ-သဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော, န ပညာ-သဒ္ဒေန။ န ဟိ ပညာ တိဟေတုကာ အတ္ထိ။ ပဋိသန္ဓိတော ပဘုတိ ပဝတ္တမာနာ ပညာ “ပဋိသန္ဓိယံ ပညာ”တိ ဝုတ္တာ တံမူလကတ္တာ, န ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ပဝတ္တာ ဧဝ။

စိန္တေတီတိ အာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **စိတ္တံ,** သမာဓိ။ သော ဟိ သာတိသယံ ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စော။ န ဟိ ဝိတက္ကာဒယော ဝိနာ သမာဓိနာ တမတ္ထံ သာဓေန္တိ, သမာဓိ ပန တေဟိ ဝိနာပိ သာဓေတီတိ။ ပဂုဏဗလဝဘာဝါပါဒနေန ပစ္စယေဟိ စိတံ, တထာ သန္တာနံ စိနောတီတိပိ **စိတ္တံ,** သမာဓိ။ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန စိတ္တဝိစိတ္တတာယ, ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိစိတ္တကရဏေန စ သမာဓိ စိတ္တန္တိ ဝိနာပိ ပရောပဒေသေနဿ စိတ္တပရိယာယော လဗ္ဘတေဝ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန စိတ္တ-သဒ္ဒော ဝိညာဏေ နိရုဠှောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ “**စိတ္တသီသေန ဟေတ္ထ သမာဓိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော**”တိ။ ယထာသဘာဝံ ပကာရေဟိ ဇာနာတီတိ **ပညာ**။ သာ ယဒိပိ ကုသလာဒိဘေဒတော ဗဟုဝိဓာ။ “ဘာဝယ”န္တိ ပန ဝစနတော ဘာဝေတဗ္ဗာ ကုသလာဓိပ္ပေတာတိ တံ ဒဿေတုံ “**ဝိပဿန**”န္တိ ဝုတ္တံ။ “ဘာဝယ”န္တိ စ ဣဒံ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗံ “စိတ္တဉ္စ ဘာဝယံ, ပညဉ္စ ဘာဝယ”န္တိ။ တယိဒံ ဒွယံ ကိံ လောကိယံ, ဥဒါဟု လောကုတ္တရန္တိ? လောကုတ္တရန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသတော။ တံ ဟိ ဘာဝယမာနော အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ တဏှာဇဋံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဝိဇဋေတီတိ ဝုစ္စတိ, န လောကိယံ။ နာနန္တရိယဘာဝေန ပနေတ္ထ လောကိယာပိ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ လောကိယသမထဝိပဿနာယ ဝိနာ တဒဘာဝတော။ သမထယာနိကဿ ဟိ ဥပစာရပ္ပနာပ္ပဘေဒံ သမာဓိံ ဣတရဿ ခဏိကသမာဓိံ, ဥဘယေသမ္ပိ ဝိမောက္ခမုခတ္တယံ ဝိနာ န ကဒါစိပိ လောကုတ္တရာဓိဂမော သမ္ဘဝတိ။ တေနာဟ “**သမာဓိဉ္စေဝ ဝိပဿနဉ္စ ဘာဝယမာနော**”တိ။ တတ္ထ ယဒါ လောကိယာ သမထဝိပဿနာ အဓိပ္ပေတာ, တဒါ “ဘာဝယ”န္တိ ဣဒံ ဘာဝနာကိရိယာယ ဟေတုဘာဝကထနံ, ဘာဝနာဟေတူတိ အတ္ထော။ တံဘာဝနာဟေတုကာ ဟိ ဝိဇဋနကိရိယာတိ။ ယဒါ ပန လောကုတ္တရာ အဓိပ္ပေတာ, တဒါ ကေဝလံ ဝတ္တမာနဘာဝနိဒ္ဒေသော။ တဒုဘယဘာဝနာသမကာလမေဝ ဟိ တဏှာဇဋာဝိဇဋနံ။

“**အာတာပီ နိပကော**”တိ ဣဒံ ယထာဝုတ္တဘာဝနာယ ဥပကာရကဓမ္မကိတ္တနံ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ ဟိ ဝီရိယံ သတိ သမ္ပဇညန္တိ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဗဟူပကာရာ။ ဝီရိယူပတ္ထဒ္ဓဉှိ ကမ္မဋ္ဌာနံ သတိသမ္ပဇညာနုပါလိတံ န ပရိပတတိ, ဥပရိ စ ဝိသေသံ အာဝဟတိ။ ပတိဋ္ဌာသိဒ္ဓိယာ စေတ္ထ သဒ္ဓါသိဒ္ဓိ, သဒ္ဓူပနိဿယတ္တာ သီလဿ, ဝီရိယာဒိသိဒ္ဓိယာ စ။ န ဟိ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုံ အသဒ္ဒဟန္တဿ ယထာဝုတ္တဝီရိယာဒယော သမ္ဘဝန္တိ, တထာ သမာဓိပိ။ ယထာ ဟိ ဟေတုဘာဝတော ဝီရိယာဒီဟိ သဒ္ဓါသိဒ္ဓိ, ဧဝံ ဖလဘာဝတော တေဟိ သမာဓိသိဒ္ဓိ။ ဝီရိယာဒီသု ဟိ သမ္ဗဇ္ဈမာနေသု သမာဓိ သမ္ပန္နောဝ ဟောတိ အသမာဟိတဿ တဒဘာဝတော။ ကထံ ပနေတ္ထ သတိသိဒ္ဓိ? နိပကဂ္ဂဟဏတော။ တိက္ခဝိသဒဘာဝပ္ပတ္တာ ဟိ သတိ “နေပက္က”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ “ပရမေန သတိနေပက္ကေန သမန္နာဂတော”တိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန “နေပက္ကံ ပညာ”တိ အယမတ္ထော ဒဿိတော။ တဂ္ဂဟဏေနေဝ သတိပိ ဂဟိတာဝ ဟောတိ။ န ဟိ သတိဝိရဟိတာ ပညာ အတ္ထီတိ။ အပရေ ပန “သပညော”တိ ဣမိနာဝ ပါရိဟာရိကပညာပိ ဂယှတီတိ “နိပကော”တိ ပဒဿ “သတော”တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ယဒိပိ ကိလေသာနံ ပဟာနံ အာတာပနံ, တံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနမ္ပိ အတ္ထေဝ။ အာတပ္ပသဒ္ဒော ဝိယ ပန အာတာပသဒ္ဒော ဝီရိယေယေဝ နိရုဠှောတိ အာဟ “**အာတာပီတိ ဝီရိယဝါ**”တိ။ အထ ဝါ ပဋိပက္ခပ္ပဟာနေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အဗ္ဘုဿာဟနဝသေန ပဝတ္တမာနဿ ဝီရိယဿ သာတိသယံ ဝါ အာတာပနန္တိ ဝီရိယမေဝ တထာ ဝုစ္စတိ, န အညေ ဓမ္မာ။ **အာတာပီ**တိ စာယမီကာရော ပသံသာယ, အတိသယဿ ဝါ ဒီပကော။ **ဝီရိယဝါ**တိ ဝါ-သဒ္ဒေါပိ တဒတ္ထော ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန သမ္မပ္ပဓာနသမင်္ဂိတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ တေနာဟ “**ကိလေသာနံ အာတာပနပရိတာပနဋ္ဌေနာ**”တိ။ အာတာပနဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ အာရမ္ဘဓာတုမာဟ အာဒိတော ဝီရိယာရမ္ဘောတိ ကတွာ, ပရိတာပနဂ္ဂဟဏေန နိက္ကမပရက္ကမဓာတုယော သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခတော နိက္ခန္တတံ, ဥပရူပရိ ဝိသေသပ္ပတ္တိဉ္စ ဥပါဒါယ။ နိပယတိ ဝိသောသေတိ ပဋိပက္ခံ, တတော ဝါ အတ္တာနံ နိပါတိ ရက္ခတီတိ **နိပကော,** သမ္ပဇာနော။ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ပရိဟရဏေ နိယုတ္တာတိ **ပါရိဟာရိကာ**။

အဘိက္ကမာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ သာတ္ထကသမ္ပဇညာဒိဝသေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇ နေတီတိ **သဗ္ဗကိစ္စပရိဏာယိကာ**။ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဝါ ဥဂ္ဂဟော ပရိပုစ္ဆာ ဘာဝနာရမ္ဘော မနသိကာရဝိဓိ, တတ္ထ စ သက္ကစ္စကာရိတာ သာတစ္စကာရိတာ သပ္ပ

ဟာယကာရိတာ နိမိတ္တကုသလတာ ပဟိတတ္တတာ အန္တရာအသင်္ကောစော ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဟဒနာ ဝီရိယသမတာ ဟာဒန် ဝီရိယသမတာယောဇနန္တိ ဝေမာဒီနံ သဗ္ဗေသံ ကိစ္စာနံ ပရိဏာယိကာ **သဗ္ဗကိစ္စပရိဏာယိကာ။ ဘယံ ဣက္ခတီတိ ဘိက္ခု**တိ သာဓာရဏတော ဘိက္ခုလက္ခဏကထနေန ပဋိပတ္တိယာ ဝ ဘိက္ခုဘာဝတေ, န ဘိက္ခကဘိန္နပဋ္ဋရောဒိဘာဝေနာတိ ဒဿေတိ။ ဧဝံ ဟိ ကတကိစ္စာနံ သာမဏေရာဒီနံ, ပဋိပန္နကာနဥ္စ အပဗ္ဗဇိတာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ကတော ဟောတိ။ ဣမ ပန ပဋိပတ္တိနုကထသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဘိန္ဒတိ ဟာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေတိ တ **ဘိက္ခု။ သော ဣမံ ဝိဇဋယေ**တိ ယော နရော သဗ္ဗညော သီလေ ပတိဋ္ဌာယ အာတာပီ နိပကော စိတ္တံ ပညဥ္စ ဘာဝယန္တိ ဝုတ္တော, သော ဘိက္ခု ဣမံ တဏှာဟာဇဋံ ဝိဇဋယေတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣအနိ တမ္ပိ ဝိဇဋနံ ဝေဠုဂုမ္ဗဝိဇဋနေန ဥပမေတွာ ဒဿေတုံ ကထာ ယ ယထာဝုတ္တော သီလာဒိဓမ္မေ "ဣမိနာ စ သီလေနာ"တိအာဒိနာ ပစ္စာမသတိ။ တတ္ထ ယသ္မာ ယောကာဝစရသန္တာနဂ တာ နာနာကွဏိကာ မိဿကာ သီလာဒိဓမ္မာ ကထာယ ဂဟိတာ, တသ္မာ တေ ဧကေစ္စံ ဂဏှာဟန္တော **"ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော"**တိ အာဟ။ န ဟိ တေ ဆ ဓမ္မာ ဧကသ္မိံ သန္တာနေ ဧကသ္မိံ ခဏေ လဗ္ဘန္တိ။ ယသ္မာ စ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ကထာ ဘာသိတာ, တသ္မာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနမေဝ ဥပမံ ဒဿေန္တော **"သေယျထာပိ နာမ ပုရိသော"** တိအာဒိ မာဟ ။ တတ္ထ **သုနိသိတ**န္တိ သုဋ္ဌု နိသိတံ, အတိဝိယ တိခိဏန္တိ အတ္ထော။ သတ္ထသ္သ နိသာနသိလာယံ နိသိတတ ရဘာဝကရဏံ, ဗာဟုဗလေန စ သ္သ ဥက္ခိပနန္တိ ဥဘယမ္ပေတံ အတ္ထာပန္နံ ကတွာ ဥပမာ ဝုတ္တာတိ တဒုဘယံ ဥပ မေယျေ ဒဿေန္တော **"သမာဓိသိလာယံ သုနိသိတံ။ပေ။ ပညာဟတ္တေန ဥက္ခိပိတွာ"** တိ အာဟ။ သမာဓိဂုဏေန ဟိ ပညာယ တိက္ခဘာဝေ။ တေနာဟ ဘဂဝ "သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ"တိ (သံ. နိ. ၃.၅; ၄.၉၉; ၅.၁၀၇၁; နေတ္တိ. ၄၀; မိ. ပ. ၂.၁.၁၄)။ ဝီရိယဥ္စသ္သာ ဥပတ္ထမ္ဘကံ ပဂ္ဂဏှာဟနတော။ **ဝိဇဋေယျာ** တိ ဝိဇဋေတုံ သက္ကုဏေ ယျ။ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာယ ဟိ ဝတ္တမာနာယ ယောကာဝစရော တဏှာဟာဇဋံ ဝိဇဋေတုံ သမတ္ထော နာမ။ ဝိဇဋနံ စေ တ္ထ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာနန္တိ အာဟ **"သဥ္ဆိန္ဒေယျ သမ္ဗာလေယျာ"** တိ။ ဒက္ခိဏာ အရဟတီတိ ဒက္ခိ ဏေယျော, အဂ္ဂေ စ သော ဒက္ခိဏေယျော စာတိ **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော,** အဂ္ဂါ တ ဒက္ခိဏာ အဂ္ဂဒက္ခိဏာ, တံ အရဟတီတိ **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော** ။

၅. **တတြာ** တိ တသ္မိံ ကထာယံ။ **အယန္တိ** "နရော"တိ စ "ဘိက္ခူ"တိ စ ဝုတ္တော ယောကာဝစရော။ ပုန **တတြာ** တိ တသ္မိံ ပညာယံ။ **အဿ** တိ ဘိက္ခုနော။ ကတ္တရိ စေတံ သာမိဝစနံ, အနေနာတိ အတ္ထော။ **ကရဏီယံ နတ္ထိ** ဝိသေ သာဓာနဿ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိပညာယ အဘာဝတော။ တေနာဟ **"ပုရိမကမ္မာနုဘာဝေနေဝ ဟိဿ သာ သိဒ္ဓါ"** တိ။ **တေနာ**တိ ယောဂိနာ။ ဘာဝနာယံ သတတပဝတ္တိတဝီရိယတာယ **သာတစ္စကာရိနာ။ ပညာဝသေနာ** တိ ယထာဝုတ္တနေပက္ကသင်္ခါတပညာဝသေန။ ယံ ကိဉ္စိ ကတ္တဗ္ဗံ, တဿ သဗ္ဗဿ သမ္ပဇာနဝသေနေဝ ကရဏသီလော, တတ္ထ တ သမ္ပဇာနကာရော ဧတဿ အတ္ထိ, သမ္ပဇာနဿ တ အသမ္မောဟဿ ကာရကော ဥပ္ပာဒကောတိ သမ္ပဇာနကာ ရီ, တေန **သမ္ပဇာနကာရိနာ။ အတ္ထာ** တိ အဿံ ကထာယံ။ သီလာဒိသမ္ပာဒနေ ဝီရိယဿ တေသံ အင်္ဂဘာဝတော တံ ဝိသုံ အဂ္ဂဟေတွာ **"သီလသမာဓိပညာမုခေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။

"ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဒဿေတီ"တိ အဝိဘာဂတော ဒေသနာယ ပိဏ္ဍတ္ထံ ဝတွာ ပုန တံ ဝိဘာဂတော ဒဿေတုံ **"ဧတ္တ ာဝတာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဧတ္တာဝတာ** တိ ဧတ္တကာယ ဒေသနာယ။ **သိက္ခာ**တိ သိက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန သိက္ခာ။ သိ က္ခနံ စေတ္ထ အာသေဝနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သီလာဒိဓမ္မေဟိ သံဝရဏာဒိဝသေန အာသေဝနန္တော တေ သိက္ခာတိတိ ဝုစ္စတိ။ **သာ သန**န္တိ ပဋိပတ္တိသာသနံ။ **ဥပနိဿယော** ဗလဝကာရဏံ။ **ဝဇ္ဇနံ** အနုပဂမနံ။ **သေဝနာ** ဘာဝနာ။ **ပဋိပက္ခော** တိ ပဟာ ယကပဋိပက္ခော။ ယဒိပိ ကထာယံ "သီလေ"တိ သာမညတော ဝုတ္တံ, န "အဓိသီလေ"တိ။ တံ ပန တဏှာဟာဇဋာဝိဇဋနသ္သ သ ပတိဋ္ဌာဘူတံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"သီလေန အဓိသီလသိက္ခာ ပကာသိတာ"**တိ။ ဘဝကမိ ဟိ သီလံ သီလမေဝ, ဝိ ဘဝကမိ သီလံ အဓိသီလသိက္ခာ။ သာမညဇောတနာ ဟိ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတီတိ။ သေ နယော သေသသိက္ခာသုပိ။

သီလေနာတိ အဓိသီလသိက္ခာဘူတေန သီလေန။ တံ ဟိ အနညသာဓာရဏတာယ သာသနဿ အာဒိကလျာဏတံ ပကာသေတိ, န ယမနိယမာဒိမတ္တံ။ တေန ဝုတ္တံ **"သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ, သဗ္ဗပာပဿ အကရဏ"** န္တိ စ။ **ကုသလာန** န္တိ မဂ္ဂကုသလာနံ။ **ကုသလာန**န္တိ တ အနဝဇ္ဇာနံ။ တေန အရိယဖလဓမ္မာနမ္ပိ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ **သဗ္ဗ ပာပဿ အကရဏ**န္တိ သဗ္ဗဿာပိ သာဝဇ္ဇဿ အကိရိယာ အနဇ္ဈာပဇ္ဇနံ။ ဧတေန စာရိတ္တဝါရိတ္တဘေဒဿ သဗ္ဗဿ သီလဿ ဂဟဏံ ကတံ ဟောတိ။ ကတ္တဗ္ဗာကရဏမ္ပိ ဟိ သာဝဇ္ဇမေဝါတိ။ **အာဒိဝစနတော**တိ ကထာယံ ဝုတ္တသမာဓိပညာနံ အာဒိမ္ဟိ ဝစနတော။ အာဒိဘာဝေ စဿ တမ္မူလကတ္တာ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနံ။ အာဒိနံ တ ဝစနံ

အာဒိဝစနံ။ အာဒိသဒ္ဒေန စေတ္ထ “သီလံ သမာဓိ ပညာ စ, ဝိမုတ္တိ စ အနုတ္တရာ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၆) ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သီလဿ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ ဝိပ္ပဋိသာရာဒိဟေတူနံ ဒူရီကရဏတော အဝိပ္ပဋိသာရာဒိဂုဏာဝဟံ။ “အဝိပ္ပဋိသာရာဒိဂုဏာဝဟတ္တာ”တိ ဧတေန န ကေဝလံ သီလဿ ကလျာဏတာဝ ဝိဘာဝိတာ, အထ ခော အာဒိဘာဝေါပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိဿ **သုတ္တေ** (ပရိ. ၃၆၆) အဝိပ္ပဋိသာရာဒီနံ ဝိမုတ္တိဉာဏပရိယောသာနာနံ ပရမ္ပရပစ္စယတာ ဝုတ္တာ။ **သမာဓိနာ**တိ အဓိစိတ္တသိက္ခာဘူတေန သမာဓိနာ။ သကလံ သာသနံ သင်္ဂဟေတွာ ပဝတ္တာယ ကထာယ အာဒိပဒေန အာဒိမှိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဿ သီလဿ, တတိယပဒေန ပရိယောသာနေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာယ ပညာယ ဂဟိတတ္တာ မဇ္ဈေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗော သမာဓိ ပာရိသေသတော ဒုတိယပဒေန ဂယှတီတိ **“ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒာတိ အာဒိဝစနတော ဟိ သမာဓိ သာသနဿ မဇ္ဈေ”**တိ ဝုတ္တံ, န ကုသလသဒ္ဒဿ သမာဓိပရိယာယတ္တာ။ ပုဗ္ဗုပနိဿယဝတော ဟိ သမာဟိတတာဒိအင်္ဂသမန္နာဂမေန အဘိနီဟာရက္ခမတာ သမာဓိဿ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိဂုဏာဝဟတ္တံ, အဂ္ဂမဂ္ဂပညာယ အဓိဂတာယ ယဒတ္ထံ ပဗ္ဗဇိတော, တံ ပရိယောသိတန္တိ **ပညာ သာသနဿ ပရိယောသာနံ**။ တေနာဟ ဘဂဝါ “သိက္ခာနိသံသမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ သမာဓိပတေယျံ ပညုတ္တရံ ဝိမုတ္တိသာရ”န္တိ (အ. နိ. ၄.၂၄၅)။ သကံ စိတ္တံ သစိတ္တံ, သစိတ္တဿ သဗ္ဗသော ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္ဒနေန ဝိသောဓနံ **သစိတ္တပရိယောဒပနံ**။ ဧဝံ ပန ပညာကိစ္စေ မတ္ထကပ္ပတ္တေ ဥတ္တရိ ကရဏီယာဘာဝတော သာသနဿ ပညုတ္တရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တာဒိဘာဝါဝဟနတော**တိ ယာဒိသော ဣဋ္ဌေသု, လာဘာဒီသု စ အနုနယာဘာဝတော, တာဒိသော အနိဋ္ဌေသု, အလာဘာဒီသု စ ပဋိဃာဘာဝတော။ တတော ဧဝ တ ယာဒိသော အနာပာထဂတေသု ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု, တာဒိသော အာပာထဂတေသုပီတိ **တာဒီ**။ တဿ ဘာဝေါ **တာဒိဘာဝေါ,** တဿ အာဝဟနတော။ **တတေနာ**တိ တတဟေတု။ **န သမီရတီ**တိ န စလတိ။ **န သမိဥ္ဇတီ**တိ န ဖန္ဒတိ, ကုတော စလနန္တိ အဓိပ္ပာယော။

တထာတိ ယထာ သီလာဒယော အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ ပကာသကာ, တထာ တေဝိဇ္ဇတာဒီနံ ဥပနိဿယဿာတိ တေသံ ပကာသနာကာရူပသံဟာရတ္ထော တထာ-သဒ္ဒေါ။ ယသ္မာ သီလံ ဝိသုဇ္ဈမာနံ သတိသမ္ပဇညဗလေန, ကမ္မဿကတာဉာဏဗလေန စ သံကိလေသမလတော ဝိသုဇ္ဈတိ ပာရိပူရိဉ္စ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ သီလသမ္ပဒာ သိဇ္ဈမာနာ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိဘာဝေန သတိဗလံ, ဉာဏဗလဉ္စ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ တဿာ ဝိဇ္ဇတ္တယူပနိဿယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ သဘာဂဟေတုသမ္ပာဒနတော။ သတိနေပက္ကေန ဟိ ပုဗ္ဗေနိဝါသဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ, သမ္ပဇညေန သဗ္ဗကိစ္စေသု သုဒိဋ္ဌကာရိတာပရိစယေန စုတူပပာတဉာဏာနုဗန္ဓာယ ဒုတိယဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ, ဝီတိက္ကမာဘာဝေန သံကိလေသပ္ပဟာနသဗ္ဘာဝတော ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယတာဝသေန အဇ္ဈာသယသုဒ္ဓိယာ တတိယဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ။ ပုရေတရံ သိဒ္ဓါနံ သမာဓိပညာနံ ပာရိပူရိံ ဝိနာ သီလဿ အာသဝက္ခယဉာဏူပနိဿယတာ သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝေဟိ ဒီပေတဗ္ဗာ။ သမာဓိပညာ ဝိယ အဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါနံ သီလံ န သဘာဂဟေတူတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“န တတော ပရ”**န္တိ။ “သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၅; ၄.၉၉; နေတ္တိ. ၄၀; မိ. ပ. ၂.၁.၁၄) ဝစနတော သမာဓိသမ္ပဒာ ဆဠဘိညတာယ ဥပနိဿယော။ ပညာ ဝိယ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ သမာဓိ န သဘာဂဟေတူတိ ဝုတ္တံ **“န တတော ပရ”**န္တိ။ “ယောဂါ ဝေ ဇာယတေ ဘူရီ”တိ (ဓ. ပ. ၂၈၂) ဝစနတော ပုဗ္ဗယောဂေန, ဂရုတသဒ္ဒေသဘာသာကောသလ္လဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဒီဟိ စ ပရိဘာဝိတာ ပညာသမ္ပတ္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါပဘေဒဿ ဥပနိဿယော ပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓိယောပိ ပညာသမ္ပတ္တိသန္နိဿယာတိ ပညာယ အနဓိဂန္တဗ္ဗဿ ဝိသေသဿ အဘာဝတော, တဿာ စ ပဋိသမ္ဘိဒါပဘေဒဿ ဧကန္တိကကာရဏတော ဟေဋ္ဌာ ဝိယ “န တတော ပရ”န္တိ အဝတွာ **“န အညေန ကာရဏေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။

ဧတ္ထ စ “သီလသမ္ပတ္တိဉ္ဟိ နိဿာယာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ ယဿ သမာဓိဝိဇမ္ဘနဘူတာ အနဝသေသာ ဆ အဘိညာ န ဣဇ္ဈန္တိ, တဿ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန န သမာဓိသမ္ပဒာ အတ္ထီတိ။ သတိပိ ဝိဇ္ဇာနံ အဘိညေကဒေသဘာဝေ သီလသမ္ပတ္တိသမုဒာဂတာ ဧဝ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဂဟိတာ။ ယထာ ဟိ ပညာသမ္ပတ္တိသမုဒာဂတာ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ မဂ္ဂေနေဝ ဣဇ္ဈန္တိ, မဂ္ဂက္ခဏေ ဧဝ တာသံ ပဋိလဘိတဗ္ဗတော, ဧဝံ သီလသမ္ပတ္တိသမုဒာဂတာ တိဿော ဝိဇ္ဇာ သမာဓိသမ္ပတ္တိသမုဒာဂတာ စ ဆ အဘိညာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ မဂ္ဂေနေဝ ဣဇ္ဈန္တီတိ မဂ္ဂါဂမေန တာသံ အဓိဂမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓိသမဓိဂမ သဒိသာ ဟိ ဣမေသံ အရိယာနံ ဣမေ ဝိသေသာဓိဂမာတိ။ ဝိနယသုတ္တာဘိဓမ္မေသု သမ္မာပဋိပတ္တိယာ တေဝိဇ္ဇတာဒီနံ ဥပနိဿယတာပိ ယထာဝုတ္တဝိဓိနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သမ္ပန္နသီလဿ ကာမသေဝနာဘာဝတော သီလေန ပဌမန္တဝိဝဇ္ဇနံ ဝုတ္တံ။ ယေဘုယ္ယေန ဟိ သတ္တာ ကာမ ဟေတု ဟဏာတိပာတာဒိဝသေနာပိ အသုဒ္ဓပယောဂ ဟောန္တိ။ ဈာနသုခလာဘိနော ကာယကိလမထဿ သမ္ဘတော ဧဝ နတ္ထီတိ သမာဓိနာ ဒုတိယန္တဝိဝဇ္ဇနံ ဝုတ္တံ ဈာနသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပဖုဋ္ဌကာယတ္တာ။ **ပညာယာ**တိ မဂ္ဂပညာယ။ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ဟိ ဧဝံသတော အရိယမဂ္ဂေဝ မဇ္ဈိမာ ပဋိပတ္တိ နာမ။ ဧဝံ သန္တေပိ လောကိယပညာဝသေနပိ အန္တ တဒ္ဝယဝိဝဇ္ဇနံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ။

သီလံ တံသမင်္ဂိနော ကာမသုဂတိသုယေဝ နိဗ္ဗတ္တာပနတော စတူဟိ အပါယေဟိ ဝိမုတ္တိယာ ကာရဏန္တိ အာဟ **“သီလေန အပါယသမတိက္ကမနုပါယော ပကာသိတော ဟောတီ”** တိ။ န ဟိ ဟဏာတိပါတာဒိပဋိဝိရတိ ဒုဂ္ဂတိပရိကိ လေသံ အာဝဟတိ။ သမာဓိ တံသမင်္ဂိနော မဟဂ္ဂတဘူမိယံယေဝ နိဗ္ဗတ္တာပနေန သကလကာမဘာဝတော ဝိမောစေတီ တိ ဝုတ္တံ **“သမာဓိနာ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနုပါယော ပကာသိတော ဟောတီ”** တိ။ န ဟိ ကာမာဝစရကမ္မဿ အနု ဗလပ္ပအာယိနံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ ဝိက္ခမ္ဘကံ ဈာနံ ကာမဓာတုပရိကိလေသာဝဟံ ဟောတိ။ န စေတ္ထ ဥပစာရဇ္ဈာနံ နိဒဿ သေတဗ္ဗံ, အပ္ပနာသမာဓိဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ နာပိ “သီလေနေဝ အတိက္ကမိတဗ္ဗဿ အပါယဘဝဿ သမာဓိနာ အတိက္ကမိတဗ္ဗတာ”တိ ဝစနောကာသော။ သုဂတိဘဝမ္ပိ အတိက္ကမန္တဿ ဒုဂ္ဂတိသမတိက္ကမနေ ကာ ကထာ တိ။ **သဗ္ဗဘဝသမတိက္ကမနုပါယော** တိ ကာမဘဝာဒီနံ နဝန္နမ္ပိ ဘဝါနံ သမတိက္ကမနုပါယော သီလသမာဓီဟိ အတိက္ ကန္တာပိ ဘဝါ အနတိက္ကန္တာ ဧဝ, ကာရဏဿ အပ္ပဟီနတ္တာ။ ပညာယ ပနဿ သုပ္ပဟီနတ္တာ တေ သမတိက္ ကန္တာ ဧဝ။

တဒင်္ဂပ္ပဟာနဝသေနာ တိ ဒီဃလောကေနေဝ တမဿ ပုညကိရိယဝတ္ထုဂတေန တေန တေန ကုသလင်္ဂေန တဿ တဿ အကုသလင်္ဂဿ ပဟာနဝသေန။ **သမာဓိနာ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနဝသေနာ** တိ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေန သမာဓိ နာ ပဝတ္တိနိဝါရဏေန ဃဋပ္ပဟာရေနေဝ ဇလတလေ သေဝါလဿ တေသံ တေသံ နီဝရဏာဒိဓမ္မာနံ ပဟာနဝသေန။ **ပညာယာ**တိ အရိယမဂ္ဂပညာယ။ **သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေနာ** တိ စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနံ ဘာဝိတတ္တာ တံတံမဂ္ဂဝ တော အတ္တနော သန္တာနေ “ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယာ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၂၇၇) ဝုတ္တဿ သမုဒယပက္ခိယဿ ကိလေ သဂဏဿ အစ္စန္တံ အပ္ပဝတ္တိသင်္ခါတသမုစ္ဆိန္ဒနပ္ပဟာနဝသေန။

ကိလေသာနံ ဝီတိက္ကမပဋိပက္ခော တိ သံကိလေသဓမ္မာနံ, ကမ္မကိလေသာနံ ဝါ ယော ကာယဝစီဒွါရေဟိ ဝီတိက္ ကမော အဇ္ဈာစာရော, တဿ ပဋိပက္ခော **သီလေန ပကာသိတော ဟောတိ,** အဝီတိက္ကမသဘာဝတ္တာ သီလဿ။ ဩကာသာဒါနဝသေန ကိလေသာနံ စိတ္တေ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ ပရိယာဒိယိတွာ ဥဋ္ဌာနံ **ပရိယုဋ္ဌာနံ** ။ တံ သမာဓိ ဝိက္ခမ္ ဘေတီတိ အာဟ **“သမာဓိနာ ပရိယုဋ္ဌာနပဋိပက္ခော ပကာသိတော ဟောတီ”** တိ, သမာဓိဿ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာယ ကတ္တာ။ အပ္ပဟီနဘာဝေန သန္တာနေ အနု အနု သယနတော ကာရဏလာဘေ ဥပ္ပတ္တိရဟာ **အနုသယာ,** တေ ပန အနုရူပံ ကာရဏံ လဒ္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ထာမဂတာ ကာမရာဂါဒယော သတ္တ ကိလေသာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေ အရိယမဂ္ဂပညာယ သဗ္ဗသော ပဟီယန္တီတိ အာဟ **“ပညာယ အနုသယပဋိပက္ခော ပကာသိတော ဟောတီ”** တိ။

ကာယဒုစ္စရိတာဒိ ဒုဋ္ဌု စရိတံ, ကိလေသေဟိ ဝါ ဒူသိတံ စရိတန္တိ **ဒုစ္စရိတံ,** တမေဝ ယတ္ထ ဥပ္ပန္နံ, တံ သန္တာနံ သံကိလေသေတိ ဝိဗာဓေတိ, ဥပတာပေတီ စာတိ **သံကိလေသော,** တဿ ဝိသောဓနံ သီလေန တဒင်္ဂဝသေန ပဟာနံ ဝီတိက္ ကမပဋိပက္ခတ္တာ သီလဿ။ တဏှာသံကိလေသဿ ဝိသောဓနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟာနံ ပရိယုဋ္ဌာနပဋိပက္ခတ္တာ သမာဓိဿ, တဏှာယ စဿ ဥဇုဝိပစ္စနိကဘာဝတော။ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသဿ ဝိသောဓနံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာနံ အနုသယပဋိပက္ခတ္တာ ပညာယ, ဒိဋ္ဌိဂတာနဉ္စ အယာထာဝကဟီနံ ယာထာဝကဟိနိယာ ပညာယ ဥဇုဝိပစ္စနိကဘာဝတော။

ကာရဏန္တိ ဥပနိဿယပစ္စယော။ **သီလေသု ပရိပူရကာရီ**တိ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဿ အာဒိဘူတတ္တာ အာဒိဗ္ရ ဟ္မစရိယကာနံ ဟရာဇိကသင်္ဃာဒိသေသသင်္ခါတာနံ မဟာသီလသိက္ခာပဒါနံ အဝီတိက္ကမနတော ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနံ အာ ပဇ္ဇနေ သဟသာဝ တေဟိ ဝုဋ္ဌာနေန သီလေသု ယံ ကတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရိပူရံ သမတ္တံ ကရောတီတိ **သီလေသု ပရိပူရကာ ရီ။ တထာ သကဒါဂါမီ**တိ “သီလေသု ပရိပူရကာရီ”တိ ဧဝံ ဥပသံဟရတိ တထာ-သဒ္ဒေန။ ဧတေ ဟိ ဒွေဝ အရိယာ သမာ ဓိပါရိပန္ထိကာနံ ကာမရာဂဗျာပါဒါနံ ပညာပါရိပန္ထိကဿ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကမောဟဿ သဗ္ဗသော အသမူဟတတ္ တာ သမာဓိံ, ပညဉ္စ ဘာဝေန္တာပိ သမာဓိပညာသု ယံ ကတ္တဗ္ဗံ, တံ မတ္တသော ပမာဏေန ပဒေသမတ္တမေဝ ကရောန္တိ

တိ သမာဓိသ္မိံ, ပညာယ စ မတ္တသော ကာရီနော ''သီလေသု ပရိပူရကာရိနော''တ္ထေ ဝုစ္စန္တိ။ အနာဂါမိ ပန ကာမရာဂ ဗျာပာဒာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ **သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ**။ အရဟာ သဗ္ဗသော သမ္မောဟဿ သုသမူဟတတ္တာ **ပညာယ ပရိပူရကာရီ**။

ဝုတ္တံ ဟေတံ ဘဂဝတာ (အ. နိ. ၃.၈၇) –

''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, သမာဓိသ္မိံ မတ္တသော ကာရီ, ပညာယ မတ္တသော ကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ, တာနိ အာပဇ္ဇတိပိ ဝုဋ္ဌာတိပိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န ဟိ မေတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယာနိ စ ခေါ တာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာနိ ဗြဟ္မစရိယသာရုပ္ပာနိ, တတ္ထ ဓုဝသီလော စ ဟောတိ ဌိတသီလော စ, သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သောတာပန္နော ဟောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု။ပေ။ သော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ရာဂဒောသမောဟာနံ တနုတ္တာ သကဒါဂါမီ ဟောတိ။ သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ, ပညာယ မတ္တသော ကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ။ပေ။ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ။ပေ။ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ, ပညာယ ပရိပူရကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ။ပေ။ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော အာသဝါနံ ခယာ။ပေ။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ။

''ကထ''န္တိ ပုစ္ဆိတ္వာ သိက္ခာဒိကေ ဝိဘဇိတုံ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ နိဂမေတုံ **''ဧဝ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အညေ စာ**တိ တယော ဝိဝေကာ, တီဏိ ကုသလမူလာနိ, တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ, တီဏိ ဣန္ဒြိယာနီတိ ဧဝမာဒယော, သိက္ခတ္တိကာဒီဟိ အညေ စ ဂုဏတ္တိကာ။ **ဧဝရူပာ**တိ ယာဒိသကာ သိက္ခတ္တိကာဒယော ဣဓ သီလာဒီဟိ ပကာသိတာ ဟောန္တိ, ဧဒိသာ။

ဧတ္ထ ဟိ ဝိဝေကသန္နိဿိတဿ သီလဿ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္တာ သီလေန ကာယဝိဝေကော ပကာသိတော ဟောတိ, သမာဓိနာ စိတ္တဝိဝေကော, ပညာယ ဥပဓိဝိဝေကော။ တထာ သီလေန အဒေါသော ကုသလမူလံ ပကာသိတံ ဟောတိ, တိတိက္ခပ္ပဓာနတာယ, အပရူပဃာတသဘာဝတာယ စ သီလဿ။ သမာဓိနာ အလောဘော ကုသလမူလံ, လောဘပဋိပက္ခတော, အလောဘပဓာနတာယ စ သမာဓိဿ။ ပညာယ ပန အမောဟောယေဝ။ သီလေန စ အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခံ ပကာသိတံ ဟောတိ။ အဒေါသပ္ပဓာနံ ဟိ သီလသမ္ပဒံ နိဿာယ ဒေါသေ အာဒီနဝဒဿိနော အနိစ္စာနုပဿနာ သုခေနေဝ ဣဇ္ဈတိ, အနိစ္စာနုပဿနာ စ အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခံ။ သမာဓိနာ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခံ။ ပညာယ သုညတဝိမောက္ခမုခံ။ အလောဘပ္ပဓာနံ ဟိ ကာမနိဿရဏံ သမာဓိသမ္ပဒံ နိဿာယ ကာမေသု အာဒီနဝဒဿိနော ဒုက္ခာနုပဿနာ သုခေနေဝ ဣဇ္ဈတိ, ဒုက္ခာနုပဿနာ စ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခံ။ ပညာသမ္ပဒံ နိဿာယ အနတ္တာနုပဿနာ သုခေနေဝ ဣဇ္ဈတိ, အနတ္တာနုပဿနာ စ သုညတဝိမောက္ခမုခံ။ တထာ သီလေန အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ ပကာသိတံ ဟောတိ။ တံ ဟိ သီလေသု ပရိပူရကာရိနော အဋ္ဌမကဿ ဣန္ဒြိယံ။ သမာဓိနာ အညိန္ဒြိယံ။ တံ ဟိ ဥက္ကံသဂတံ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရိနော အနာဂါမိနော, အဂ္ဂမဂ္ဂဋ္ဌဿ စ ဣန္ဒြိယံ။ ပညာယ အညာတာဝိန္ဒြိယံ ပကာသိတံ ဟောတိ။ တဒုပ္ပတ္တိယာ ဟိ အရဟာ ပညာယ ပရိပူရကာရီတိ။ ဣမိနာ နယေန အညေ စ ဧဝရူပါ ဂုဏတ္တိကာ သီလာဒီဟိ ပကာသေတဗ္ဗာ။

၁. သီလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

သီလသရူပာဒိကထာဝဏ္ဏနာ

၆. ဧဝန္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **အနေကဂုဏသင်္ဂါဟကေနာ** တိ အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ, အညေသဉ္စ အနေကေသံ ဂုဏာနံ သင်္ဂါဟကေန။ **သီလသမာဓိပညာမုခေနာ**တိ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၇၇; ထေရဂာ. ၆၇၆; နေတ္တိ. ၅) ဝိယ ဝိပဿနာမတ္တာဒိမုခေန သင်္ခေပတော အဒေသေတွာ သီလသမာဓိပညာမုခေန ဒေသိတောပိ, သတ္တတိံသာယပိ တ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂန္တောဂဓတ္တာ တတ္ထ သီလသမာဓိပညာ မုခံ ပမုခံ ကတွာ ဒေသိတောပိ။ ဧတေန သီလသမာဓိပညာသု အဝသေသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ သဘာဝတော, ဥပကာရတော စ အန္တောဂဓောတော ဒီပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အတိသင်္ခေပဒေသိတောယေဝ ဟောတိ သဘာဝဝိဘာဂါဒိတော အဝိဘာဝိတတ္တာ။ **နာလန္တိ** န ပရိယတ္တံ န သမတ္ထံ။ **သဗ္ဗေသ** န္တိ နာတိသင်္ခေပနာတိဝိတ္ထာရရုစိနမ္ပိ, ဝိပဉ္စိတညုနေယျာနမ္ပိ တ။ သင်္ခေပဒေသနာ ဟိ သံခိတ္တရုစီနံ, ဥဂ္ဃဋိတညူနံယေဝ စ ဥပကာရာယ ဟောတိ, န ပနိတရေသံ။ **အဿ** ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ။ ပုစ္ဆနဋ္ဌေန ပဉှာ, ကိရိယာ ကရဏံ ကမ္မံ, ပဉှာဝ ကမ္မံ **ပဉှာကမ္မံ,** ပုစ္ဆနပယောဂေါ။

ကိံ သီလန္တိ သရူပပုစ္ဆာ။ **ကေနဋ္ဌေန သီလ** န္တိ ကေန အတ္ထေန သီလန္တိ ဝုစ္စတိ, “သီလ”န္တိ ပဒံ ကံ အဘိဓေယျံ နိဿာယ ပဝတ္တန္တိ အတ္ထော။ တယိဒံ သီလံ သဘာဝတော, ကိစ္စတော, ဥပဋ္ဌာနာကာရတော, အာသန္နကာရဏတော စ ကထံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ကာနဿ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနီ”** တိ။ ပဋိပတ္တိ နာမ ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနိသံသေ ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ **“ကိမာနိသံသ”**န္တိ။ **ကတိဝိဓန္တိ** ပဘေဒပုစ္ဆာ။ ဝိဘာဂဝန္တာနံ ဟိ သဘာဝဝိဘာဝနံ ဝိဘာဂဒဿနမုခေနေဝ ဟောတီတိ။ **တေအနံ** ဝိသုဒ္ဓိ။ သာ စ သံကိလေသမလဝိမုတ္တိ။ တံ ဣစ္ဆန္တေန ယသ္မာ ဥပဟာယ ကောသလ္လတ္ထိနာ အနုပဟာယကောသလ္လံ ဝိယ သံကိလေသော ဇာနိတဗ္ဗောတိ အာဟ **“ကော စဿ သံကိလေသော”**တိ။

တတ္ရာ တိ တသ္မိံ, တဿ တ ပဉှာကမ္မဿ။ **ဝိဿဇ္ဇနံ** န္တိ ဝိဝရဏံ။ ပုစ္ဆိတော ဟိ အတ္ထော အဝိဘာဝိတတ္တာ နိဂူဠ္ဟော ဟုတ္ဝာ မုဋ္ဌိယံ ကတော ဝိယ တိဋ္ဌတိ။ တဿ ဝိဝရဏံ ဝိဿဇ္ဇနံ ဝိဘူတဘာဝကာရဏတော။ **ဟာဏာတိ ဟာတာဒီဟီ**တိ ဧတ္ထ **ဟဏော**တိ တေဟာရတော သတ္တော, ပရမတ္ထတော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ တဿ သရသေနေဝ ပတန သဘာဝဿ အန္တရေ ဧဝ အတိဝ ဟာတနံ **အတိဟာတော,** သဏိကံ ပတိတုံ အဒတွာ သီဃံ ဟာတနန္တိ အတ္ထော, အတိက္ကမ္မ တ သတ္ထာဒီဟိ အဘိဘဝိတွာ ဟာတနံ အတိဟာတော, ဟဏဃာတော။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန အဒိန္နာအနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ တေဟိ ဟာဏာတိဟာတာဒီဟိ ဒုဿီလျကမ္မေဟိ။ **ဝိရမန္တဿာ** တိ သမာအနဝိရတိဝသေန, သမ္ပတ္တဝိရတိဝသေန စ ဩရမန္တဿ။ **ဝတ္တပဋိပတ္တိ** န္တိ ဥပဇ္ဈာယဝတ္တာဒိဝတ္တကရဏံ။ **စေတနာဒယော ဓမ္မာ** တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဟာဋ္ဌိဝသေန ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **“ဝုတ္တဉှေတ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ စေတယတီတိ **စေတနာ,** အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံ အာရမ္မဏေ အဘိသန္ဒဟတီတိ အတ္ထော။ စေတနာယ အနုကူလဝသေနေဝ ဟိ တံသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တန္တိ။ စေတနာ ကာမံ ကုသလတ္တိကသာဓာရဏာ, ဣဓ ပန သီလ စေတနာ အဓိပ္ပေတာတိ ကတွာ “ကုသလာ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စေတသိ နိယုတ္တံ **စေတသိကံ,** စိတ္တသမ္ပယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ စေတနာယ သတိပိ စေတသိကတ္တေ “စေတနာ သီလ”န္တိ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ တဒညမေဝ ဝိရတိအနဘိဇ္ဈာဒိကံ **စေတသိကံ သီလံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ကေဗလီဗဒ္ဒညာယေန။ သံဝရဏံ **သံဝရော**။ ယထာ အကုသလာ ဓမ္မာ စိတ္တေ န ဩတရန္တိ, တထာ ပိဒဟနံ။ **အဝီတိက္ကမော** ဝီတိက္ကမဿ ပဋိပက္ခဘူတာ အဝီတိက္ကမဝသေန ပဝတ္တစိတ္တစေတသိကာ။ တတ္ထ **စေတနာ သီလံ နာမာ**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တဿ သုတ္တပဒဿ ဝိဝရဏံ။ **ဝိရမန္တဿ စေတနာ** တိ ဝိရတိသမ္ပယုတ္တံ ပဓာနဘူတံ စေတနမာဟ။ **ပူရေန္တဿ စေတနာ** တိ ဝတ္တပဋိပတ္တိအာယူဟိနီ။ **ဝိရမန္တဿ ဝိရတီ** တိ ဝိရတိယာ ပဓာနဘာဝံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။

ဧတ္ထ ဟိ ယဒါ “တိဝိဓာ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသဉ္စေတနာ ကုသလံ ကာယကမ္မ”န္တိအာဒိ (ကထာ. ၅၃၉) ဝစနတော ဟာဏာတိပာတာဒီနံ ပဋိပက္ခဘူတာ တဗ္ဗိရတိဝိသိဋ္ဌာ စေတနာ တထာပဝတ္တာ ပဓာနဘာဝေန ဟာဏာတိပာတာဒိပဋိဝိရတိ သာဓိကာ ဟောတိ, တဒါ တံသမ္ပယုတ္တာ ဝိရတိအနဘိဇ္ဈာဒယော စ စေတနာပက္ခိကာ တ, အဗ္ဗောဟာရိကာ တတိ က္က

မမတ္ထံ သန္ဓာယ စေတနာသီလံ ဝုတ္တံ။ ယအာ ပန ပါဏာတိပါတာဒီဟိ သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇန္တဿ တတော ဝိရမဏာကာရေန ပဝတ္တမာနာ စေတနာဝိသိဋ္ဌာ ဝိရတိ, အနဘိဇ္ဈာဒယော စ တတ္ထ တတ္ထ ပဓာနဘာဝေန ကိစ္စသာဓိကာ ဟောန္တိ, တအာ တံသမ္ပယုတ္တာ စေတနာ ဝိရတိအာဒိပက္ခိကာ တ ဟောတိ, အဗျောဟာရိကာ တတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ စေတသိကသီလံ ဝုတ္တံ။

ဣအနိ **သုတ္တေ** အာဂတနယေန ကုသလကမ္မပထဝသေန စေတနာစေတသိကသီလာနိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပဇဟန္တဿ** တိ သမာအနဝသေန “ဣတော ပဋ္ဌာယ န ကရိဿာမိ”တိ သမ္ပတ္တဝတ္ထုကာနိပိ အနဇ္ဈာစရဏေန ပဇဟန္တဿ။ **သတ္တ ကမ္မပထစေတနာ**တိ ပါဏာတိပါတာဒိပဟာနသာဓိကာ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ ကုသလကမ္မပထစေတနာ။ အဘိဇ္ဈာဒိဝသေန ယံ ပရအာရဂမနာဒိ ကရီယတိ, တဿ ပဟာယကာ အနဘိဇ္ဈာဒယော သီလန္တိ အာဟ **“စေတသိကံ သီလံ နာမ အနဘိဇ္ဈာ။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဓမ္မာ”** တိ။ ယထာ ဟိ အဘိဇ္ဈာဗျာပာဒဝသေန မိစ္ဆာစာရပါဏာတိပါတာဒယော ကရီယန္တိ, ဧဝံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေနာပိ တေ ပုတ္တမုခဒဿနာဒိအတ္ထံ ကရီယန္တိ။ တေသဉ္စ ပဇဟနကာ အနဘိဇ္ဈာဒယောတိ။ **ပါတိမောက္ခသံဝရော** စာရိတ္တဝါရိတ္တဝိဘာဂံ ဝိနယပရိယာပန္နံ သိက္ခာပဒသီလံ။ **သတိသံဝရော** မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ အာရက္ခာ, သာ စ တထာပဝတ္တာ သတိယေဝ။ **ဉာဏသံဝရော** ပညာ။ **ခန္တိသံဝရော** အဓိတသနာ, သာ စ တထာပဝတ္တာ အဒေါသပဓာနာ ခန္ဓာ, အဒေါသော ဧဝ တ။ **ဝီရိယသံဝရော** ကာမဝိတက္ကာဒီနံ ဝိနောဒနဝသေန ပဝတ္တံ ဝီရိယံ။ ပါတိမောက္ခသံဝရသတိသံဝရာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။

သောတာနီတိ တဏှာဒိဋ္ဌိအဝိဇ္ဇာဒုစ္စရိတအဝသိဋ္ဌကိလေသသောတာနိ။ “သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ”တိ ဝတွာ “ပညာယေတေ ပိဓိယ္ယရေ”တိ ဝစနေန သောတာနံ သံဝရော ပိဒဟနံ သမုစ္ဆေဒနံ ဉာဏန္တိ ဝိညာယတိ။

ဣဒမတ္ထိကတံ မနသိ ကတွာ ယေန ဉာဏေန ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပစ္စယာ ပဋိသေဝီယန္တိ။ တံ **ပစ္စယပဋိသေဝနမ္ပိ** ဉာဏသဘာဝတ္တာ **ဧတ္ထေဝ** ဉာဏသံဝရေ ဧဝ **သမောဓာနံ** သင်္ဂဟံ **ဂစ္ဆတိ**။ ခမတိ အဓိတသေတီတိ **ခမော။ ဥပ္ပန္န**န္တိ တသ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ ဇာတံ နိဗ္ဗတ္တံ။ **ကာမဝိတက္က**န္တိ ကာမူပသံဟိတံ ဝိတက္ကံ။ **နာဓိတသေတီ**တိ စိတ္တံ အာရောပေတွာ အဗ္ဘန္တရေ န တသေတိ။ **အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိပိ** တိ ဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌံ မိစ္ဆာဇီဝံ ပဟာယ အနဝဇ္ဇေန ပစ္စယပရိယေသနေန သိဇ္ဈနကံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလမ္ပိ **ဧတ္ထေဝ** ဝီရိယသံဝရေ ဧဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ ဝီရိယသာဓနတ္တာ။ ဧတ္ထ စ ယထာ ဉာဏံ တဏှာဒိသောတာနံ ပဝတ္တိနိဝါရဏတော ပိဒဟနဋ္ဌေန သံဝရဏတော သံဝရော စ, ပရတော ပဝတ္တနကဂုဏာနံ အာဓာရာဒိဘာဝတော သီလနဋ္ဌေန သီလံ, ဧဝံ ခန္တိ အနဓိတသနေန ဥပ္ပဇ္ဇနကကိလေသာနံ အဓိတသနေန သံဝရဏတော သံဝရော စ, ခမနဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇနကဂုဏာနံ အာဓာရာဒိဘာဝတော သီလနဋ္ဌေန သီလံ, ဝီရိယံ ဝိနောဒေတဗ္ဗာနံ ပါပဓမ္မာနံ ဝိနောဒနေန သံဝရဏတော သံဝရော စ, ဝိနောဒနဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇနကဂုဏာနံ အာဓာရာဒိဘာဝတော သီလနဋ္ဌေန သီလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန ပါတိမောက္ခသီလာဒိ တဿ တဿ ပါပဓမ္မဿ ပဝတ္တိတုံ အပ္ပအနဝသေန သံဝရဏံ ပိဒဟနံ, တံ ဥပာအာယ သံဝရော, ဧဝံ အသမာဒိန္နသီလဿ အာဂတဝတ္ထုတော ဝိရမဏမ္ပီတိ အာဟ **“ယာ စ ပါပဘီရုကာနံ။ပေ။ သံဝရသီလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗ”** န္တိ။ န ဝီတိက္ကမတိ ဧတေနာတိ **အဝီတိက္ကမော**။ တထာပဝတ္တော ကုသလစိတ္တုပ္ပာအော။

၇. အဝသေသေသု ပန ပဉ္စပဟာသု။ **သမာဓာနံ** သင်္ဂဟပနံ။ ဒုဿီလျဝသေန ဟိ ပဝတ္တာ ကာယကမ္မာဒယော သမ္ပတိ, အာယတိဉ္စ အဟိတဒုက္ခာဝဟာ, န သမ္မာ ဌပိတာတိ အသင်္ဂဟိတာ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ ဝိသဋ္ဌာ စ နာမ ဟောန္တိ, သုသီလျဝသေန ပန ပဝတ္တာ တဗ္ဗိပရိယာယတော သင်္ဂဟိတာ အဝိပ္ပကိဏ္ဏာ အဝိသဋ္ဌာ စ နာမ ဟောန္တိ ယထာ တံ ဩက္ခိတ္တစက္ခုတာ အဗာဟုပ္ပစာလနာဒိ။ တေနာဟ **“ကာယကမ္မာဒီနံ သုသီလျဝသေန အဝိပ္ပကိဏ္ဏတာတိ အတ္ထော”**တိ။ ဧတေန သမာဓိကိစ္စတော သီလနံ ဝိသေသေတိ။ တဿ ဟိ သမာဓာနံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အဝိက္ခေပဟေတုတာ။ ဣဒံ ကာယကမ္မာဒီနံ သင်္ဂဟပနံ သံယမနံ။ **ဥပဓာရဏံ** အဓိဋ္ဌာနံ မူလဘာဝေါ။ တထာ ဟိဿ အာဒိစရဏာဒိဘာဝေါ ဝုတ္တော။ ဧတေန ပထဝီဓာတုကိစ္စတော သီလနံ ဝိသေသိတံ ဟောတိ။ သာ ဟိ သဟဇာတရူပဓမ္မာနံ သန္ဓာရဏဝသေန ပဝတ္တတိ။ ဣဒံ ပန အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ မူလာဓိဋ္ဌာနဘာဝေန။ တေနာဟ **“ကုသလာနံ ဓမ္မာန”** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ ကုသလဓမ္မာ နာမ သပုဗ္ဗဘာဂါ မဟဂ္ဂတာနုတ္တရာ ဓမ္မာ။ **အညေ** ပန အာစရိယာ။ **သိရဋ္ဌော** တိ ယထာ သိရသိ ဆိန္နေ သဗ္ဗော အတ္တဘာဝေါ ဝိနဿတိ, ဧဝံ သီလေ ဘိန္နေ သဗ္ဗံ ဂုဏသရီရံ ဝိနဿတိ။ တသ္မာ တဿ ဥတ္တမင်္ဂဋ္ဌော **သီလဋ္ဌော**။ “သိရော သီသ”န္တိ တ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန “သီလ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **သီတလဋ္ဌော** ပရိဠာ

ဟဝူပသမနဒ္ဓော။ တေန တ-ကာရဿ လောပံ ကတွာ နိရုတ္တိနယေနေဝ ''သီလ''န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိဒံ ပယောဂသမ္ပာဒိတံ သဗ္ဗကိလေသပရိဠာဟဝူပသမကရံ ဟောတိ။ **ဝေမာဒိနာ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သယန္တိ အကုသလာ ဝေတသ္မိံ သတိ အပဝိဋ္ဌာ ဟောန္တီတိ သီလံ, သုပန္တိ တ ဝေတန ဝိဟတုဿာဟာနိ သဗ္ဗဒုစ္စရိတာနီတိ သီလံ, သမ္ဘေသံ တ ကုသလဓမ္မာနံ ပဝေသာရဟာသာလာတိ သီလန္တိ ဝေမာဒိနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၈. ''သီလနဋ္ဌေန သီလ''န္တိ ပုဗ္ဗေ သဒ္ဒတ္ထဒဿနာရေန ပကာသိတောပိ ဘာဝတ္ထော ဧတေ အာဟ **''သီလနံ လက္ခဏံ တဿာ''**တိ။ န ဟိ တဿ စေတနာဒိဘေဒဘိန္နဿ အနဝသေသတော သင်္ဂဟကော တတော အညော အတ္ထော အတ္ထိ, ယော လက္ခဏဘာဝေန ဝုစ္စေယျ။ နနု စ အနေကဘေဒသင်္ဂဟကံ သာမညလက္ခဏံ နာမ သိယာ, န ဝိသေသလက္ခဏန္တိ အနုယောဂံ မနသိ ကတွာ အာဟ **''သနိဒဿနတ္တံ ရူပဿ, ယထာ ဘိန္နဿနေကဓာ''** တိ။

ယထာ ဟိ နီလာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နဿာပိ ရူပာယတနဿ သနိဒဿနတ္တံ ဝိသေသလက္ခဏံ တဒည ဓမ္မာသာဓာရဏတော။ န အနိစ္စတာဒိ ဝိယ, ရုပ္ပနံ ဝိယ တ သာမညလက္ခဏံ, ဧဝမိဓာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကိံ ပနေတံ သနိဒဿနတ္တံ နာမ? ဒဋ္ဌဗ္ဗတာ စက္ခုဝိညာဏဿ ဂောစရဘာဝေါ။ တဿ ပန ရူပာယတနတော အနညတ္တေပိ အညေဟိ ဓမ္မေဟိ ရူပာယတနံ ဝိသေသေတုံ အညံ ဝိယ ကတွာ သဟ နိဒဿနေန **သနိဒဿန** န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဓမ္မသဘာဝသာမညေန ဟိ ဧကီဘူတေသု ဓမ္မေသု ယော နာနတ္တကရော သဘာဝေ, သော အညံ ဝိယ ကတွာ ဥပစရိတုံ ယုတ္တော။ ဧဝံ ဟိ အတ္ထဝိသေသာဝဗောဓော ဟောတီတိ။ အထ တ ''သဟ နိဒဿနေနာ''တိ ဧတ္ထ တဗ္ဘာဝတ္ထော သဟ-သဒ္ဒော ယထာ နန္ဒိရာဂသဟဂတာတိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၄; ပဋိ. မ. ၂.၃၀)။

ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနရသ န္တိ ကာယိကအသံဝရာဒိဘေဒဿ ဒုဿီလျဿ ဝိဓမနကိစ္စံ။ **အနဝဇ္ဇရသ** န္တိ အ ကရဏဲ့ဟာသမ္ပတ္တိကံ အဂရဟိတဗ္ဗဘာဝေန သမ္ပဇ္ဇနကံ, အဝဇ္ဇပဋိပက္ခဘာဝေန တ သမ္ပဇ္ဇနကံ။ **လက္ခဏာဒီသူ**တိ လက္ခဏရသာဒီသု ဝုစ္စမာနေသု ကိစ္စမေဝ, သမ္ပတ္တိ တ ရသောတိ ဝုစ္စတိ, န ရသာယတနရသာဒီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကေစိ ပန ''ကိစ္စမေတ''တိ အဝဓာရဏံ တဿ ဣတရရသတော ဗလဝဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ, ကိစ္စမေဝ, သမ္ပတ္တိ ဧဝ တ ရသောတိ ဣမဿ အတ္ထဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

သောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာန န္တိ ကာယာဒီဟိ သုစိဘာဝေန ပစ္စုပဋ္ဌာတိ။ **ဂဟဏဘာဝ**န္တိ ဂဟေတဗ္ဗဘာဝံ။ တေန ဥပဋ္ဌာနာကာရဋ္ဌေန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝုတ္တံ, ဖလဋ္ဌေန ပန အဝိပ္ပဋိသာရပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သမာဓိပစ္စုပဋ္ဌာနံ တ။ သီလံ ဟိ သမ္ပတိယေဝ အဝိပ္ပဋိသာရံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ, ပရမ္ပရာယ သမာဓိံ။ ဣမဿ ပန အာနိသံသဖလဿ အာနိသံသကထာယံ ဝက္ခမာနတ္တာ ဣဓ အဂ္ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေစိ ပန ဖလဿ အနိဋ္ဌိတတ္တာ ဣဓ အဂ္ဂဟဏန္တိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တံ ဖလဿ အနေကဝိဓတ္တာ, လောကိယာဒိသီလဿာပိ ဝိဘဇိယမာနတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''နိဿိတာနိဿိတ ဝသေနာ''တိအာဒိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၀)။ ယထာ ပထဝီဓာတုယာ ကမ္မာဒိ ဒူရကာရဏံ, သေသဘူတတ္တယံ အာသန္နကာရဏံ, ယထာ စ ဝတ္ထဿ တန္တုတယတုရိဝေမသလာကာဒိ ဒူရကာရဏံ, တန္တဝေ အာသန္နကာရဏံ, ဧဝံ သီလဿ သဒ္ဓမ္မဿဝနာဒိ ဒူရကာရဏံ, ဟိရိဩတ္တပ္ပမဿ အာသန္နကာရဏန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဟိရောတ္တပ္ပဋ္ဌပနာ''**တိအာဒိ။ **ဟိရောတ္တပ္ပေ ဟိ** တိအာဒိ တဿ အာသန္နကာရဏဘာဝသာဓနံ။ တတ္ထ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ** သမာအနဝသေန, **တိဋ္ဌတိ** အဝီတိက္ကမဝသေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သီလာနိသံသကထာဝဏ္ဏနာ

၉. **အဝိပ္ပဋိသာရာဒီ** တိ ဧတ္ထ ဝိပ္ပဋိသာရပဋိပက္ခော ကုသလစိတ္တုပ္ပာဒော အဝိပ္ပဋိသာရော။ သော ပန ဝိသေသတော ''လာဘာ ဝတ မေ, သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယဿ မေ သုပရိသုဒ္ဓံ သီလ''န္တိ အတ္တနော သီလဿ ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ပဝတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပာမောဇ္ဇာဘောဂသမ္ပတ္တိကိတ္တိသဒ္ဒာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာနီ**တိ အဝိပ္ပဋိသာရပ္ပယောဇနာနိ။ **ကုသလာနီ**တိ အနဝဇ္ဇာနိ။ **အဝိပ္ပဋိသာရာနိသံသာနီ** တိ အဝိပ္ပဋိသာရုဒ္ဒယာနိ။ ဧတေန အဝိပ္ပဋိသာရော နာမ သီလဿ ဥဒ္ဒယမတ္တံ, သံဝဍ္ဎိတဿ ရုက္ခဿ ဆာယာပုပ္ဖသဒိသံ။ အညော ဧဝ ပနာနေန နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗော သမာဓိအာဒိဂုဏောတိ ဒဿေတိ။

သီလဝတော သီလသမ္ပဒာယ တိ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ သီလဿ သမ္ပာဒနေန သီလဝတော, တာယ ဧဝ သီလသမ္ပဒာယ။ **အပ္ပမာဒာဓိကရဏန္တိ** အပ္ပမာဒကာရဏာ။ **ဘောဂက္ခန္ဓ** န္တိ ဘောဂရာသိံ။ **ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီ**တိ “ကွတိပိ သီလဝါ, ကွတိပိ ကလျာဏဓမ္မော”တိ သုန္ဒရော ထုတိဃောသော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, လောကံ ပတ္ထရတိ။ **ဝိသာရဒေါ**တိ အတ္တနိ ကိဉ္စိ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဥပဝဒိတဗ္ဗံ အပဿန္တော ဝိဂတသာရဇ္ဇော နိဗ္ဘယော။ **အမင်္ကုဘူတော**တိ အဝိလက္ခော။ **အသမ္မူဠှော** တိ “အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏ”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၄၈) ဝိပ္ပဋိသာရာဘာဝတော, ကုသလကမ္မာဒီနံယေဝ စ တဒာ ဥပဋ္ဌာနတော အမူဠ္ဟော ပသန္နမာနသော ဧဝ ကာလံကရောတိ။ **ကာယဿ ဘေဒါ**တိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ, ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒါ။ **ပရံ မရဏာ**တိ စုတိတော ဥဒ္ဓံ။ **သုဂတိ**န္တိ သုန္ဒရံ ဂတိံ။ တေန မနုဿဂတိပိ သင်္ဂယှတိ။ **သဂ္ဂ** န္တိ ဒေဝဂတိံ။ သာ ဟိ ရူပါဒီဟိ ဝိသယေဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါတိ သဂ္ဂေါ, လောကိယတိ ဧတ္ထ ဥဠာရံ ပုညဖလန္တိ **လောကော**တိ စ ဝုစ္စတိ။

အာကင်္ခေယျ စေ တိ ယဒိ ဣစ္ဆေယျ။ **ပိယော စ အဿ** န္တိ ပိယာယိတဗ္ဗော ပိယစက္ခူဟိ ပဿိတဗ္ဗော ပေမနိယော ဘဝေယျန္တိ အတ္ထော။ **မနာပော**တိ သဗြဟ္မစာရီနံ မနဝဍ္ဎနကော, တေသံ ဝါ မနေန ပတ္တဗ္ဗော, မေတ္တစိတ္တေန ဖရိတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဂရူ**တိ ဂရုဋ္ဌာနိယော ပါသာဏဆတ္တသဒိသော။ **ဘာဝနီယော**တိ “အဒ္ဓါ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ, ပဿံ ပဿတီ”တိ သမ္ဘာဝနီယော။ **သီလေသွေဝဿ ပရိပူရကာရီ** တိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေသု ဧဝ ပရိပူရကာရီ အဿ, အနူနကာရီ ပရိပူရဏကာရေန သမန္နာဂတော ဘဝေယျ။ “အာဒိနာ နယေနာ”တိ ဧတေန “အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထမနုယုတ္တော အနိရာကတဇ္ဈာနော ဝိပဿနာယ သမန္နာဂတော ဗြူဟေတာ သုညာဂါရာန”န္တိ (မ. နိ. ၁.၆၅) ဧဝမာဒိကေ သီလထောမနသုတ္တာဂတေ သတ္တရသ သီလာနိသံသေ သင်္ဂဏှာတိ။

ဣဒါနိ န ကေဝလမိမေ ဧဝ အဝိပ္ပဋိသာရာဒယော, အထ ခေါ အညေပိ ဗဟူ သီလာနိသံသာ ဝိဇ္ဇန္တီတိ တေ ဒဿေတုံ “**အပိစာ**”တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **သာသနေ**တိ ဣမသ္မိံ သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဝဟေ သတ္ထု သာသနေ။ အာစာရ**ကုလပုတ္တာနံ ယံ** သီလံ **ဝိနာ ပတိဋ္ဌာ** အဝဋ္ဌာနံ **နတ္ထိ, တဿ** ဧဝံ မဟာနုဘာဝဿ **သီလဿ** အာနိသံသာနံ **ပရိစ္ဆေဒံ** ပရိမာဏံ **ကော ဝဒေ** ကော ဝတ္တုံ သက္ကုဏေယျာတိ အတ္ထော။ ဧတေန သဗ္ဗေသံယေဝ လောကိယလောကုတ္တရာနံ ဂုဏာနံ သီလမေဝ မူလဘူတန္တိ ဒဿေတွာ တတော ပရမ္ပိ မလဝိသောဓနေန, ပရိဠာဟဝူပသမနေန, သုစိဂန္ဓတာယနေန, သဂ္ဂနိဗ္ဗာနာဓိဂမူပါယဘာဝေန, သောဘာလင်္ကာရသာဓနတာယ ဘယဝိဓမနေန, ကိတ္တိပါမောဇ္ဇဇနနေန စ သီလသဒိသံ အညံ သတ္တာနံ ဟိတသုခါဝဟံ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော “**န ဂင်္ဂါ**” တိအာဒိကာ ကထာ အဘာသိ။

တတ္ထ **သရဘူ**တိ ဧကာ နဒီ, “ယံ လောကေ သရဘူ”တိ ဝဒန္တိ။ **နိန္နဂါ ဝါစိရဝတီ** တိ “အစိရဝတီ”တိ ဧဝံနာမိကာ နဒီ, **ဝါ**တိ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထေ ဝါ-သဒ္ဒေါ အနိယမတ္ထော။ တေန အဝုတ္တာ ကေဏဝရီစန္ဒဘာဂါဒိကာ သင်္ဂဏှာတိ။ ပါဏာန ဋ္ဌေန **ပါဏီနံ** သတ္တာနံ ယံ မလံ **သီလဇလံ ဝိသောဓယေတိ, တံ မလံ ဝိသောဓေတုံ န သက္ကုဏန္တိ** ဂင်္ဂါဒယော နဒိယောတိ ပဉ္စမကထာယ န-ကာရံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဟာရာ**တိ မုတ္တာဟာရာ။ **မဏယော**တိ ဝေဠုရိယာဒိမဏယော။ **အရိယ**န္တိ ဝိသုဒ္ဓံ။ သီလသမုဋ္ဌာနော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဂန္ဓော မနောဟရဘာဝတော, ဒိသာသု အဘိဗျာပနတော စ “**သီလဂန္ဓော**” တိ ဝုတ္တော။ သော ဟိ ပဋိဝါတေပိ ပဝတ္တတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “သတဉ္စ ဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတီ”တိ (ဓ. ပ. ၅၄; အ. နိ. ၃.၈၀; မိ. ပ. ၅.၄.၁)။ **အေသာနံ ဗလံ** နာမ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရော, တံ တေသံ ကာတုံ အဒေန္တံ သီလံ အေသာနံ ဗလံ ဃာတေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သီလပ္ပဘေဒကထာဝဏ္ဏနာ

၁၀. “**ကတိဝိဓ**”န္တိ ဧတ္ထ **ဝိဓ**-သဒ္ဒေါ ကောဋ္ဌာသပရိယာယော “ဧကဝိဓေန ရူပသင်္ဂဟော”တိအာဒီသု ဝိယ, ပကာရတ္ထော ဝါ, ကတိပ္ပကာရံ ကိတ္တကာ သီလဿ ပကာရဘေဒါတိ အတ္ထော။ **သီလနလက္ခဏေနာ** တိ သီလန သင်္ခါတေန သဘာဝေန။

စရန္တိ တေန သီလေသု ပရိပူရကာရိတံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ စရိတ္တံ, စရိတ္တမေဝ **စာရိတ္တံ** ။ ဝါရိတတော တေန အတ္တာနံ တာယန္တိ ရက္ခန္တီတိ **ဝါရိတ္တံ** ။ အဓိကော သမာစာရော အဘိသမာစာရော, တတ္ထ နိယုတ္တံ, သော ဝါ ပယော

ဇနံ ဧတဿာတိ **အာဘိသမာစာရိကံ**။ အာဒိ ဗြဟ္မစရိယဿာတိ အာဒိဗြဟ္မစရိယံ, တဒေဝ **အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ**။ ဝိရမတိ ဧတာယ, သယံ ဝါ ဝိရမတိ, ဝိရမဏံ ဝါ **ဝိရတိ,** န ဝိရတီတိ **အဝိရတိ**။ နိဿယတီတိ **နိဿိတံ,** န နိဿိတန္တိ **အနိဿိတံ**။ ပရိယန္တော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ပရိယန္တံ,** ကာလေန ပရိယန္တံ **ကာလပရိယန္တံ,** ယထာပရိစ္ဆိန္နော ဝါ ကာလော ပရိယန္တော ဧတဿာတိ **ကာလပရိယန္တံ**။ ယာဝ ပါဏနံ ဇီဝနံ ကောဋိ ဧတဿာတိ **အာပါဏကောဋိကံ**။ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ လောကေ နိယုတ္တံ, တတ္ထ ဝါ ဝိဒိတန္တိ **လောကိယံ**။ လောကံ ဥတ္တရတီတိ **လောကုတ္တရံ**။

ပစ္စယတော, ဖလတော စ မဇ္ဈိမပဏီတေဟိ နိဟီနံ, တေသံ ဝါ ဂုဏေဟိ ပရိဟီနန္တိ **ဟီနံ**။ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဓာနဘာဝံ နီတန္တိ **ပဏီတံ**။ ဥဘိန္နမေဝ ဝေမဇ္ဈေ ဘဝံ **မဇ္ဈိမံ**။ အတ္တာဓိပတိတော အာဂတံ **အတ္တာဓိပတေယျံ**။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ တဏှာယ, ဒိဋ္ဌိယာ ဝါ ပရာမဋ္ဌံ ပဓံသိတန္တိ **ပရာမဋ္ဌံ**။ တပ္ပဋိက္ခေပတော **အပရာမဋ္ဌံ**။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓကိလေသံ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓံ**။ သိက္ခာသု ဇာတံ, သေက္ခဿ ဣဒန္တိ ဝါ **သေက္ခံ**။ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခာကိစ္စတာယ အသေက္ခဓမ္မပရိယာပန္နံ **အသေက္ခံ**။ တဒုဘယပဋိက္ခေပေန **နေဝသေက္ခနာသေက္ခံ**။ ဟာနံ ဘဇတိ, ဟာနဘာဂေါ ဝါ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဟာနဘာဂိယံ**။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အပ္ပပရိမာဏတ္တာ ပရိယန္တဝန္တံ, ပါရိသုဒ္ဓိဝန္တဉ္စ သီလံ **ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလံ**။ အနပ္ပပရိမာဏတ္တာ အပရိယန္တံ, ပါရိသုဒ္ဓိဝန္တဉ္စ သီလံ **အပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလံ**။ သဗ္ဗသော ပုဏ္ဏံ, ပါရိသုဒ္ဓိဝန္တဉ္စ သီလံ **ပရိပုဏ္ဏပါရိသုဒ္ဓိသီလံ**။

၁၁. **ဝုတ္တနယေနာ**တိ “သီလနဋ္ဌေန သီလ”န္တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၇) ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေန နယေန။ **ဣဒံ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ပညတ္တသိက္ခာပဒပူရဏ**န္တိ ဣဒံ အာဘိသမာစာရိကံ ကတ္တဗ္ဗံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဧဝံ ပညတ္တဿ သိက္ခာပဒသီလဿ ပူရဏံ။ သိက္ခာပဒသီလံ ဟိ ပူရေန္တော သိက္ခာပဒမ္ပိ ပူရေတိ ပါလေတိ နာမ။ သိက္ခာ ဧဝ ဝါ သိက္ခိတဗ္ဗတော, ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတော စ **သိက္ခာပဒံ**။ တဿ ပူရဏန္တိပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဣဒံ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ ပဋိက္ခိတ္တဿ အကရဏ**န္တိ ဣဒံ ဒုစ္စရိတံ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တဿ အကရဏံ ဝိရမဏံ။ **စရန္တိ တသ္မိ**န္တိ တသ္မိံ သီလေ တံသမင်္ဂိနော စရန္တီတိ သီလဿ အဓိကရဏတံ ဝိဘာဝေန္တော တေသံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“သီလေသု ပရိပူရကာရိတာယ ပဝတ္တန္တီ”**တိ။ **ဝါရိတ**န္တိ ဣဒံ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ ပဋိက္ခိတ္တံ အကပ္ပိယံ။ **တာယန္တီ**တိ အကရဏေနေဝ တာယန္တိ။ **တေနာ**တိ ဝါရိတ္တသီလမာဟ။ ဝါရေတိ ဝါ သတ္တာ ဧတ္ထ, ဧတေန ဝါတိ **ဝါရိတံ,** သိက္ခာပဒံ။ တံ အဝိကောပေန္တော တာယန္တိ တေနာတိ **ဝါရိတ္တံ။ သဒ္ဓါဝီရိယသာဓန**န္တိ သဒ္ဓါယ, ဥဋ္ဌာနဝီရိယေန စ သာဓေတဗ္ဗံ။ န ဟိ အသဒ္ဓော, ကုသီတော စ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ပရိပူရေတိ, သဒ္ဓော ဧဝ သတ္ထာရာ ပဋိက္ခိတ္တေ အဏုမတ္တေပိ ဝဇ္ဇေ ဘယဒဿာဝီ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူတိ အာဟ **“သဒ္ဓါသာဓနံ ဝါရိတ္တ”**န္တိ။

အဓိသီလသိက္ခာပရိယာပန္နတ္တာ အဘိဝိသိဋ္ဌော သမာစာရောတိ အဘိသမာစာရောတိ အာဟ **“ဥတ္တမသမာစာရော”**တိ။ အဘိသမာစာရောဝ **အာဘိသမာစာရိကံ,** ယထာ ဝေနယိကောတိ (အ. နိ. ၈.၁၁; ပါရာ. ၈) အဓိပ္ပာယော။ အဘိသမာစာရော ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသတော မဂ္ဂသီလံ, ဖလသီလဉ္စ, တံ အာရဗ္ဘ ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ တဒတ္ထံ တပ္ပယောဇနံ ပညတ္တံ **အာဘိသမာစာရိကံ**။ သုပရိသုဒ္ဓါနိ တီဏိ ကာယကမ္မာနိ, စတ္တာရိ ဝစီကမ္မာနိ, သုပရိသုဒ္ဓေါ အာဇီဝေါတိ ဣဒံ **အာဇီဝဋ္ဌမကံ**။ တတ္ထ ကာမံ အာဇီဝဟေတုကတော သတ္တဝိဓဒုစ္စရိတတော ဝိရတိ သမ္မာအာဇီဝေါတိ သောပိ သတ္တဝိဓော ဟောတိ, သမ္မာဇီဝတာသာမညေန ပန တံ ဧကံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ တိဝိဓကုဟနဝတ္ထုသန္နိဿယတော မိစ္ဆာဇီဝတော ဝိရတိ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဝုတ္တော **“အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ”**တိ။ သေဋ္ဌစရိယဘာဝတော မဂ္ဂေါ ဧဝ ဗြဟ္မစရိယန္တိ **မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ,** တဿ။ **အာဒိဘာဝဘူတ**န္တိ အာဒိမှိ ဘာဝေတဗ္ဗတံ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗတံ ဘူတံ ပတ္တံ အာဒိဘာဝဘူတံ။ ကိဉ္စာပိ ဒေသနာနုက္ကမေန သမ္မာဒိဋ္ဌိ အာဒိ, ပဋိပတ္တိက္ကမေန ပန အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ အာဒီတိ။ **တဿ သမ္ပတ္တိယာ**တိ အာဘိသမာစာရိကဿ သမ္ပဇ္ဇနေန ပရိပူရဏေန **အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ သမ္ပဇ္ဇတိ**။ ယော ဟိ လဟုကာနိပိ အပ္ပသာဝဇ္ဇာနိ ပရိဝဇ္ဇေတိ, သော ဂရုကာနိ မဟာသာဝဇ္ဇာနိ ဗဟုတဒီနတနိ ပရိဝဇ္ဇေဿတီတိ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ။ သုတ္တံ ပန ဧတမတ္ထံ ဗျတိရေကဝသေန ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ **ဓမ္မ**န္တိ သီလံ။ တံ ဟိ ဥပရိဂုဏဝိသေသာနံ ဓာရဏဋ္ဌေန ဓမ္မောတိ ဝုစ္စတိ။

ဝိရတိသီလဿ ဣတရသီလေန သတိပိ သမ္ပယောဂါဒိကေ အသမ္မိဿကတာဒဿနတ္ထံ **“ဝေရမဏိမတ္တ”**န္တိ ဝုတ္တံ။

“နိဿိတာနိဿိတဝသေနာ”တိ ဧတ္ထ လဒ္ဓမာနနိဿယံ တာဝ ဒဿေတုံ **“နိဿယော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ တဏှာဟာစရိတေန နိဿယိတဗ္ဗတော တဏှာဟာဝ **တဏှာဟာနိဿယော** ။ တထာ **ဒိဋ္ဌိနိဿယော** ။ ဒိဋ္ဌိစရိတော ဟိ အသတိပိ ဒိဋ္ဌိယာ တဏှာဟာဝိရဟေ ဒိဋ္ဌိနိဿိတောဝ ပဝတ္တတိ။ **ဒေဝတေ**တိ စတုမဟာရာဇသေက္ကသုယာမာဒိဟာကဋ္ဌဒေဝမာဟ ။ **ဒေဝညတရော**တိ အဟာကဋ္ဌံ။ တဏှာဟံ ဧဝ နိဿိတန္တိ **တဏှာဟာနိဿိတံ** ။ တဏှာဟာယ နိဿိတန္တိ စ ကေစိ ဝဒန္တိ။ တေသံ “ဒွေဝ နိဿယာ”တိအာဒိနာ ဝိရုဇ္ဈတိ။ **သုဒ္ဓိဒိဋ္ဌိယာ** တိ “ဣတိ သံသာရသုဒ္ဓိ ဘဝိဿတီ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တဒိဋ္ဌိယာ, လောကုတ္တရံ သီလန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **တဿေ**တ တိ လောကုတ္တရဿေဝ သမ္ဘာရဘူတံ ကာရဏဘူတံ, ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယန္တိ အတ္ထော။

ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ တိ “ဣမဉ္စ ရတ္တိံ, ဣမဉ္စ ဒိဝ”န္တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၈.၄၁) ဝိယ ကာလဝသေန ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ။ ကာလပရိစ္ဆေဒံ အကတွာ သမာဒိန္နမ္ပိ အနန္တရာဝိစ္ဆိန္နံ သမ္ပတ္တဝိရတိဝသေန ယာဝဇီဝံ ပဝတ္တိတမ္ပိ အာဟဏကောဋ္ဌိကံ န ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **“ယာဝဇီဝံ သမာဒိယိတွာ တထေဝ ပဝတ္တိတ”**န္တိ ဝုတ္တံ။

လာဘယသညာတိအင်္ဂဇီဝိတဝသေနာ တိ လာဘယသာနံ အနုပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပာဒနဝသေန, ဥပ္ပန္နာနံ ရက္ခဏဝသေန စေဝ ဝမုနဝသေန စ ညာတိအင်္ဂဇီဝိတာနံ အဝိနာသနဝသေန။ **ကိံ သော ဝီတိက္ကမိဿတီ** တိ ယော ဝီတိက္ကမာယ စိတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပာဒေတိ, သော ကာယတစာဟိ ဝီတိက္ကမိဿတီတိ ကိံ ဣဒံ, နတ္ထေတန္တိ အတ္ထော။ ပဋိက္ခေပေ ဟိ အယံ **ကိံ**-သဒ္ဒော။

အာရမ္မဏဘာဝေန ဝဏ္ဏော ဝိယ အာသဝေ ကာမာသဝာဒိကေ ပဋ္ဌရတီတိ သမ္ပယောဂဘာဝတဘာဝေပိ သဟာသဝေ ဟီတိ **သာသဝံ**။ တေဘူမကဓမ္မဇာတန္တိ သီလံ တပ္ပရိယာပန္နန္တိ အာဟ **“သာသဝံ သီလံ လောကိယ”**န္တိ။ **ဘဝဝိသေသာ** သမ္ပတ္တိဘဝ။ **ဝိနယော**တိ ဝိနယပရိယတ္တိ, တတ္ထ တ အာဂတသိက္ခာပဒာနိ။ **ဟမောဇ္ဇံ** တရဏာပီတိ။ **ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ** သပစ္စယနာမရူပဒဿနံ, တဒဓိဋ္ဌာနာ တ တရဏဝိပဿနာ။ **နိဗ္ဗိဒာ** တိ နိဗ္ဗိဒာဉာဏံ။ တေန ဗလဝဝိပဿနမာဟ။ **ဝိရာဂေ** မဂ္ဂေ။ **ဝိမုတ္တိ** အရဟတ္တဖလံ။ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ** ပစ္စဝေက္ခဏာ။ **ကထာ**တိ ဝိနယကထာ။ **မန္တနာ**တိ ဝိနယဝိစာရဏာ။ **ဥပနိသာ**တိ ယထာဝုတ္တကာရဏပရမ္ပရာသင်္ခာတော ဥပနိဿယော။ **လောကုတ္တရံ** မဂ္ဂဖလစိတ္တသမ္ပယုတ္တံ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ။ တတ္ထ မဂ္ဂသီလံ **ဘဝနိဿရဏာဝဟံ ဟောတိ, ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ စ ဘူမိ,** ဖလသီလံ ပန ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿေဝ ဘူမိ။

၁၂. ဟီနာဓိမုတ္တိဝသေန ဆန္ဒာဒီနမ္ပိ ဟီနတာ။ ပဏီတာဓိမုတ္တိဝသေန ပဏီတတာ။ တဒုဘယဝေမဇ္ဈတာဝသေန မဇ္ဈိမတာ။ ယထေဝ ဟိ ကမ္မံ အာယူဟနဝသေန ဟီနာဒိဘေဒဘိန္နံ ဟောတိ, ဧဝံ ဆန္ဒာဒယောပိ ပဝတ္တိအာကာရဝသေန။ သော စ နေသံ ပဝတ္တိအာကာရော အဓိမုတ္တိဘေဒေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ယသကာမတာယာ**တိ ကိတ္တိသိလောကာဘိရတိယာ, ပရိတရိစ္ဆာယ တ။ “ကထံ နာမ မာဒိသော ဤဒိသံ ကရေယျာ”တိ ဟာပဇိဂုစ္ဆာယ **အရိယဘာဝံ နိဿာယ။ အနုပက္ကိလိဋ္ဌ**န္တိ အတ္တုက္ကံသနပရဝမ္ဘနာဟိ, အညေဟိ စ ဥပက္ကိလေသေဟိ အနုပက္ကိလိဋ္ဌံ။ **ဘဝဘောဂတ္ထာယာ** တိ ဘဝသမ္ပတ္တိအတ္ထဉ္စေဝ ဘောဂသမ္ပတ္တိအတ္ထဉ္စ။ **အတ္တနော ဝိမောက္ခတ္ထာယ ပဝတ္တိတ** န္တိ သာဝကပစ္စေကဗောဓိသတ္တသီလမာဟ။ **သဗ္ဗသတ္တာနံ ဝိမောက္ခတ္ထာယာ** တိ သဗ္ဗသတ္တာနံ သံသာရဗန္ဓနတော ဝိမောစနတ္ထာယ။ **ပာရမိတာသီလံ** မဟာဗောဓိသတ္တသီလံ။ ယာ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ မဟာဗောဓိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာ ပရမုက္ကံသဂတသောစေယျသလ္လေခာ ဒေသကာလသတ္တာဒိဝိကပ္ပရဟိတာ သီလပာရမိတာ။

အနနုရူပန္တိ အသာရုပ္ပံ။ အတ္တာ ဧဝ ဂရု အဓိပတိ ဧတဿာတိ **အတ္တဂရု,** လဇ္ဇာဓိကော။ အတ္တာဓိပတိတော အာဂတံ **အတ္တာဓိပတေယျံ** ။ လောကော အဓိပတိ ဂရု ဧတဿာတိ **လောကာဓိပတိ,** ဩတ္တပ္ပာဓိကော။ ဓမ္မော နာမာယံ မဟာနုဘာဝေ ကေန္တနိယျာနိကော, သော စ ပဋိပတ္တိယာဝ ပူဇေတဗ္ဗော။ တသ္မာ “နံ သီလသမ္ပဒာယ ပူဇေဿာမီ”တိ ဧဝံ **ဓမ္မမဟတ္တံ ပူဇေတုကာမေန** ။

ပရာမဋ္ဌတ္တာ တိ ပရာဘဝဝသေန အာမဋ္ဌတ္တာ။ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိယော ဟိ “ဣမိနာဟံ သီလေန ဒေဝေ တ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော တ, ဣမိနာ မေ သီလေန သံသာရသုဒ္ဓိ ဘဝိဿတီ”တိ ပဝတ္တနဿ သီလံ ပရာမသန္တိယော တံ ပရာဘဝံ ဟာပေန္တိ မဂ္ဂဿ အနုပနိဿယဘာဝကရဏတော။ **ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကဿာ** တိ ပုထုဇ္ဇနေသု ကလျ

ယာဏကသ္မႃ။ သော ဟိ ပုထုဇ္ဇနောဝ ဟုတွာ ကလျာဏောဟိ သီလာဒီဟိ သမန္နာဂတော။ ပရာမသနကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနတော, သမုစ္ဆိန္နနတော စ တေဟိ န ပရာမဋ္ဌန္တိ **အပရာမဋ္ဌံ** ။ တသ္မႃ တသ္မႃ ကိလေသဒရထသ္မႃ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓနတော ဝူပသမနတော **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓံ** ။

ကတပဋိကမ္မန္တိ ဝုဋ္ဌာနဒေသနာဟိ ယထာဓမ္မံ ကတပဋိကာရံ။ ဧဝံ ဟိ တံ သီလံ ပဋိပါကတိကမေဝ ဟောတိ။ တေနာဟ **“တံ ဝိသုဒ္ဓ”** န္တိ။ “ကတပဋိကမ္မ”န္တိ ဣမိနာ စ “န ပုနေဝံ ကရိဿႃ”န္တိ အဓိဋ္ဌာနမ္ပိ သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ “အစ္ဆမ်ံသံ နု ခော, သူကရမ်ံသံ နု ခော”တိအာဒိနာ **ဝတ္ထုမ္ဟိ တ,** “ပာစိတ္တိယံ နု ခော, ဒုက္ကဋံ နု ခော”တိအာဒိနာ **အာပတ္တိယာ တ,** “မယာ တံ ဝတ္ထု ဝီတိက္ကန္တံ နု ခော, န နု ခော ဝီတိက္ကန္တ”န္တိအာဒိနာ **အဇ္ဈာစာရေ တ ဝေမတိကသ္မႃ** သံသယာပန္နသ္မႃ။ **ဝိသောဓေတဗ္ဗံ** ယထာဓမ္မံ ပဋိကမ္မေန။ ဝိမတိ ဧဝ ဝေမတိကံ, တသ္မႃ **ဝေမတိကေ** သတိ, ဝိမတိယာ ဥပ္ပန္နာယာတိ အတ္ထော။ **ဝိမတိ ပဋိဝိနေတဗ္ဗာ** တိ သယံ တ တံ ဝတ္ထုံ ဝိစာရေတွာ, ဝိနယဓရေ တ ပုစ္ဆိတွာ ကင်္ခာ ဝိနောဒေတဗ္ဗာ။ နိက္ကင်္ခေန ပန ကပ္ပိယံ စေ ကာတဗ္ဗံ, အကပ္ပိယံ စေ ဆဍ္ဍေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ဣစ္စ စသ္မႃ ဖာသု ဘဝိဿတီ”**တိ။

“စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟီ” တိအာဒိနာ မဂ္ဂဖလပရိယာပန္နံ သီလံ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တံ ဝုတ္တံ။ သမုဒာယေသု ပဝတ္တတေဟာရာ အဝယဝေသုပိ ပဝတ္တန္တီတိ။ **သေသန္တိ** သဗ္ဗံ လောကိယသီလံ။

ပကတိပီတိ သဘာဝေပိ။ **သုခသီလော** သခိလော သုခသံဝာသော။ **တေန ပရိယာယေနာ**တိ ပကတိအတ္တတစကတ္ထေန။ ဧကစ္စံ အဗျာကတံ သီလံ ဣဓာဓိပ္ပေတသီလေန ဧကသင်္ဂဟန္တိ အကုသလဿေ့တယုဇ္ဇမာနတံ ဒဿေ့တုံ **“တတ္ထ အကုသလ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ သေက္ခတ္တိကံ ဣဓ ဂဟိတံ, ဣဓ န ဥပနီတံ ကုသလတ္တိကန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝုတ္တနယေနေတ** တိ ဝုတ္တေနေဝ နယေန ကုသလတ္တိကံ အင်္ဂဟေတွာ ဟီနတ္တိကာဒီနံ ပဉ္စန္နံ တိကာနံ ဝသေန **အသ္မႃ** သီလသ္မႃ **တိဝိဓတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ** ။

၁၃. ယောဓာတိ ယော ဣဓ။ **ဝတ္ထုဝီတိက္ကမေ** တိ အာပတ္တိယာ ဝတ္ထုနော ဝီတိက္ကမနေ အဇ္ဈာစာရေ။ ကာမသင်္ကပ္ပဒယော နဝ မဟာဝိတက္ကာ **မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ။ ဧဝရူပသ္မႃ** တိ ဒေဒိသသ္မႃ။ တသ္မႃ ဟိ သီလဝတ္တေ အနုပသင်္ကမိတွာ ဒုဿီလေ သေဝန္တသ္မႃ တတော ဧဝ တေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇနေန ပဏ္ဏတ္တိဝီတိက္ကမေ အဒောသဒဿ သာဝိနော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဗဟုလတာယ မနစ္ဆဋ္ဌာနိ ဣန္ဒြိယာနိ အရက္ခတော သီလံ ဧကံသေနေဝ **ဟာနဘာဂိယံ** ဟောတိ, န ဌိတိဘာဂိယံ, ကုတော ဝိသေသာဒိဘာဂိယတာ။ **သီလသမ္ပတ္တိယာ**တိ သီလဟရိပူရိယာ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလေန။ **အဃဋ္ဌန္တသ္မႃ ဥတ္တရိ**တိ ဥတ္တရိ ဝိသေသာဓိဂမာယ အတတယမန္တသ္မႃ။ **ဌိတိဘာဂိယံ သီလံ ဘဝတိ** အသမာဓိသံဝတ္တနိယတ္တာ။ သမ္ပာဒိတေ ဟိ သမာဓိသ္မႃ သီလသ္မႃ သမာဓိသံဝတ္တနိယတာ နိစ္ဆိယတိ။ **သမာဓတ္ထာယာ** တိ သမထဝသေန သမာဓာနတ္ထာယ။ **နိဗ္ဗိဒ** န္တိ ဝိပဿနံ။ ဗလဝဝိပဿနာဒဿနတ္ထံ နိဗ္ဗိဒာဂဟဏံ တာဝတာပိ သီလသ္မႃ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဘာဝသိဒ္ဓိတော။

ယာနိ စ သိက္ခာပဒါနိ နေသံ ရက္ခိတဗ္ဗာနီတိ သမ္ဗန္ဓော, တာနိ ပန အသာဓာရဏပညတ္တိတော အညာနိ။ **နေသန္တိ** “ရက္ခိတဗ္ဗာနီ”တိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ ကတ္တရိ သာမိဝစနံ, တေဟိ ဘိက္ခူဟီတိ အတ္ထော။ **သတိ တ ဥဿႃဟေ** တိ ဥဿက္ကိတွာ သီလာနိ ရက္ခိတုံ ဥဿႃဟေ သတိ။ **ဒသာ**တိ သာမဏေရေဟိ ရက္ခိတဗ္ဗသီလမာဟ ဃဋိကာရာဒီနံ ဝိယ။ **အဋ္ဌာ** တိ နစ္စာဒိမာလာဒိဝေရမဏီ ဧကံ ကတွာ သဗ္ဗပစ္ဆိမဝဇ္ဇာနိ အဋ္ဌ။

အဝီတိက္ကမော တိ ပဉ္စန္နံ သီလာနံ အဝီတိက္ကမော။ **ပကတိသီလန္တိ** သဘာဝသီလံ။ တတ္ထုပ္ပတ္တိနိယတံ ဟိ သီလံ ဥတ္တရကုရုကာနံ။ **မရိယာအာစာရိတ္တန္တိ** တသ္မႃ တသ္မႃ သာဝဇ္ဇသ္မႃ အကရဏေ မရိယာဒဘူတံ, တတ္ထ တတ္ထ ကုလာဒီသု ပုဗ္ဗပုရိသေဟိ ဌပိတံ စာရိတ္တံ။ ကုလဒေသဟာသဏ္ဍဓမ္မော ဟိ “အာစာရသီလ”န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တတ္ထ ကုလဓမ္မော တာဝ ဗြာဟ္မဏာဒီနံ အမဇ္ဇပါနာဒိ, ဒေသဓမ္မော ဧကစ္စဇနပဒတာသီနံ အဟိံသနာဒိ, ဟာသဏ္ဍဓမ္မော တိတ္ထိယာနံ ယမနိယမာဒိ။ တိတ္ထိယမတံ ဟိ ဒိဋ္ဌိဟာသေန, တဏှာဟာသေန စ ခေတိ ပဝတ္တတိ, ဟာသံ တ ဇာဓံ အရိယဝိနယသ္မႃ သ ခေတီတိ “ဟာသဏ္ဍ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ “ပကတိယာ သီလဝတီ ဟောတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၀) ဝစနတော ဗောဓိသတ္တမာတု ပဉ္စသိက္ခာပဒသီလံ ပရိပုဏ္ဏမေဝ။ ဣဒံ ပန ဥက္ကံသဂတံ ဗောဓိသတ္တပိတရိပိ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေနပိ အသံကိလိဋ္ဌံ

‘‘ဓမ္မတာသီလ’’န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကာမဂုဏူပသံဟိတ**န္တိ ကာမကောဋ္ဌာသေသု အဿာဒူပသံဟိတံ ကာမဿာဒဂဓိတံ။ **ဓမ္မတာသီလ**န္တိ ဓမ္မတာယ ကာရဏနိယာမေန အာဂတံ သီလံ။ သီလဟာရမိ ဟိ ပရမုက္ကံသံ ဟာပေတ္ဝာ ကုစ္ဆိဂတဿ မဟာဗောဓိသတ္တဿ သီလတေဇေန ဂုဏာနုဘာဝေန ဗောဓိသတ္တမာတု သရသေနေဝ ပရမသလ္လေခပ္ပတ္တံ သီလံ ဟောတိ။ **မဟာကဿပဟဒီန** န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဘဒ္ဒာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ တေ ကိရ သုစိရံ ကာလံ သုပရိသုဒ္ဓသီလာ ဧဝ ဟုတွာ အာဂတာ။ တေနာဟ **‘‘သုဒ္ဓသတ္တာန’’** န္တိ။ **တာသု တာသု ဇာတီသု**တိ သီလဝရာဇမဟာသရာဇာဒိဇာတီသု။ ပုဗ္ဗေ ပုရိမဇာတိယံ သိဒ္ဓေါ ဟေတု ဧတဿာတိ **ပုဗ္ဗဟေတုကသီလံ**။ ဣဒံ ပန ပကတိသီလာဒိသမာအာနေန ဝိနာ အဝိတိက္ကမလက္ခဏံ သမ္ပတ္တဝိရတိသင်္ဂဟံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယံ ဘဂဝတာ ဇဝံ ဝုတ္တံ သီလန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣဓာ**တိ ဝက္ခမာနသီလပရိပူရကဿ ပုဂ္ဂလဿ သန္နိဿယဘူတသာသနပရိဒီပနံ, အညသာသနဿ စ တထာဘာဝပဋိသေဓနံ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ ‘‘ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော။ပေ.။ သုညာ ပရပ္ပဝါဒာ သမဏေဟိ အညေဟီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၄; မ. နိ. ၁.၁၃၉; အ. နိ. ၄.၂၄၁)။ **ဘိက္ခု** တိ တဿ သီလဿ ပရိပူရကပုဂ္ဂလပရိဒီပနံ။ **ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော** တိ ဣဒမဿ ပာတိမောက္ခသီလေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝပရိဒီပနံ။ **ဝိဟရတီ**တိ ဣဒမဿ တဒနုရူပဝိဟာရသမင်္ဂိဘာဝပရိဒီပနံ။ **အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော** တိ ဣဒံ ပာတိမောက္ခသံဝရဿ, ဥပရိအဓိဂန္တဗ္ဗဂုဏာနဉ္စ ဥပကာရကဓမ္မပရိဒီပနံ။ **အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ** တိ ဣဒံ ပာတိမောက္ခတော အစဝနဘာဝပရိဒီပနံ။ **သမာဒါယာ**တိ သိက္ခာပဒာနံ အနဝသေသတော အာဒါနပရိဒီပနံ။ **သိက္ခတီ** တိ သိက္ခာယ သမင်္ဂိဘာဝပရိဒီပနံ ။ **သိက္ခာပဒေသူ**တိ သိက္ခိတဗ္ဗဓမ္မပရိဒီပနံ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။

သောတိ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလေ ပတိဋ္ဌိတဘိက္ခု။ တေန ယာဒိသဿ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, တံ ဒဿေတိ။ **စက္ခုနာ**တိ ယတော သော သံဝရော, တံ ဒဿေတိ။ **ရူပ**န္တိ ယတ္ထ သော သံဝရော, တံ ဒဿေတိ။ **ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ**တိ သံဝရဿ ဥပာယံ ဒဿေတိ။ **ယတွာဓိကရဏမေနံ။ပေ.။ အန္ဝာဿဝေယျု**န္တိ သံဝရဿ ပဋိပက္ခံ တတ္ထ အာဒီနဝံ ဒဿေတိ။ **သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတီ** တိ ပဂေဝ သတိယာ ဥပဋ္ဌပေတဗ္ဗတံ ဒဿေတိ။ **ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယ** န္တိ သတိယာ ဥပဋ္ဌာပနမေဝ စက္ခုန္ဒြိယဿ အာရက္ခာတိ ဒဿေတိ။ **စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီ**တိ တထာဘူတာ သတိယေဝေတ္ထ သံဝရောတိ ဒဿေတိ။ ဝီတိက္ကမဿ ဝသေနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဆန္နံ သိက္ခာပဒာန** န္တိ ‘‘အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတီ’’တိအာဒိနာ အာဂတာနံ ဆန္နံ ပာရာဇိကာဒိပဋိသံယုတ္တာနံ သိက္ခာပဒာနံ။ သာမန္တဇပ္ပနာဒိနာ တိဝိဓေန ကုဟနဝတ္ထုနာ ဝိမ္ဟာပနံ **ကုဟနာ**။ အတ္တာနံ, အာယကံ တ ဥက္ခိပိတ္ဝာ ယထာ သော ကိဉ္စိ ဒဒာတိ, ဇဝံ ကထနံ **လပနာ**။ နိမိတ္တံ ဝုစ္စတိ ပစ္စယဒာနသညုပ္ပာဒကံ ကာယဝစီကမ္မံ, တေန နိမိတ္တေန စရတိ, နိမိတ္တံ ဝါ ကရောတီတိ နေမိတ္တိကော, တဿ ဘာဝေါ **နေမိတ္တိကတာ** ။ ဂန္ဓာဒယော ဝိယ လာဘာယ ပရေသံ အက္ကောသနာဒိနာ နိပိသတီတိ နိပ္ပေသော, နိပ္ပေသောဝ နိပ္ပေသိကော, တဿ ဘာဝေါ **နိပ္ပေသိကတာ** ။ မဟိစ္ဆတာယ အတ္တနာ လဒ္ဓလာဘေန ပရတော လာဘပရိယေသနာ **လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနတာ**။ **ဧဝမာဒီန**န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အနုပ္ပိယဘာဏိတာစာဋုကမျတာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ပဋိသင်္ခာနေန ပစ္စဝေက္ခဏာယ ပရိသုဒ္ဓေါ အသံကိလိဋ္ဌော **ပဋိသင်္ခာနပရိသုဒ္ဓေါ** ။ စတ္တာရော ပစ္စယာ ပရိဘုဉ္ဇီယန္တိ ဧတေနာတိ **စတုပစ္စယပရိဘောဂေ,** တထာပဝတ္တာ အနဝဇ္ဇစေတနာ။

ပာတိမောက္ခသံဝရသီလဝဏ္ဏနာ

၁၄. **တတ္ထ** တိ တေသု ပာတိမောက္ခသံဝရာဒီသု။ **အာဒိတော ပဋ္ဌာယ** တိ ‘‘ဣဓ ဘိက္ခု’’တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၀၈; ဒီ. နိ. ၁.၁၉၄) အာဂတဒေသနာယ အာဒိတော ပဘုတိ။ **ဝိနိစ္ဆယကထာ** တိ တတ္ထ သံသယဝိဓမနေန ဝိနိစ္ဆယာဝဟာ ကထာ။ ပဠမဿ အတ္ထဿ သဗ္ဗသာဓာရဏတ္တာ အသာဓာရဏံ ပဗ္ဗဇိတာဝေဏိကံ ပရိယာယံ ဒဿေန္တော **‘‘ဆိန္န နဘိန္နပဋ္ဋဓရာဒိတာယ တ’’**တိ အာဟ။ ဇဝံ ဟိဿ ပရိပုဏ္ဏပာတိမောက္ခသံဝရယောဂ္ဂတာ ဒဿိတာ ဟောတိ။ ဘိန္နပဋ္ဋဓရာဒိဘာဝေ စ နာမ ဒလိဒ္ဒဿာပိ နိဂ္ဂဟိတဿ ဟောတီတိ တတော ဝိသေသေတုံ ‘‘သဒ္ဓာပဗ္ဗဇိတော’’တိ ဝုတ္တ ပဋိပတ္တိယာ ယောဂ္ဂဘာဝဒဿနတ္ထံ **‘‘ကုလပုတ္တော’’** တိ ဝုတ္တံ။ အာစာရကုလပုတ္တော တ ဟိ ပဋိပတ္တိံ သက္ကောတိ ဇာတိကုလပုတ္တော တ။ **သိက္ခာပဒသီလ**န္တိ စာရိတ္တဝါရိတ္တပ္ပဘေဒံ သိက္ခာပဒဝသေန ပညတ္တံ သီလံ။ **ယော**တိ အနိယမနိဒ္ဒေသော ယော ကောစိ ပုဂ္ဂလော။ **န**န္တိ ဝိနယပရိယာပန္နံ သီလံ။ **တ**န္တိ ပုဂ္ဂလံ။ **မောက္ခေတိ** သဟကာရိကာရဏဘာဝတော။ အပာယေ ဘတနိ **အာပာယိကာနိ**။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တဒညံ သဗ္ဗသံသာရဒုက္ခံ သင်္ဂဏှ

ဟာတိ။ **သံဝရဏံ** ကာယဝစီဒွါရာနံ ပိဒဟနံ။ ယေန တေ သံဝုတာ ပိဟိတာ ဟောန္တိ, သော သံဝရော။ ယသ္မာ ပန သော သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝီတိက္ကမော ဝီတိက္ကမပဋိပက္ခတ္တာတိ ကတွာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ကာယိကဝါစသိကဿ အဝီတိက္ကမဿေတံ နာမ"**န္တိ။ **ပာတိမောက္ခသံဝရေန သံဝုတော** တိ ပာတိမောက္ခသံဝရေန ပိဟိတကာယဝစီဒွါရော။ တထာဘူတော စ ယသ္မာ တံ ဥပေတော တေန စ သမင်္ဂီ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဥပဂတော သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော"**တိ။

အပရော နယော – ကိလေသာနံ ဗလဝဘာဝတော, ပာပကိရိယာယ သုကရဘာဝတော, ပုညကိရိယာယ စ ဒုက္ကရဘာဝတော ဗဟုက္ခတ္တုံ အပာယေသု ပတနသီလောတိ **ပာတီ,** ပုထုဇ္ဇနော။ အနိစ္စတာယ ဝါ ဘဝါဒီသု ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တော ဃဋီယန္တံ ဝိယ အနဝဋ္ဌာနေန ပရိဗ္ဘမနတော ဂမနသီလောတိ **ပာတီ,** မရဏဝသေန ဝါ တမှိ တမှိ သတ္တနိကာယေ အတ္တဘာဝဿ ပာတနသီလောတိ **ပာတီ,** သတ္တသန္တာနော, စိတ္တမေဝ ဝါ။ တံ ပာတိနံ သံသာရဒုက္ခတော မောက္ခေတီတိ ပာတိမောက္ခံ။ စိတ္တဿ ဟိ ဝိမောက္ခေန သတ္တော "ဝိမုတ္တော"တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တံ ဟိ "စိတ္တဝေါဒါနာ ဝိသုဇ္ဈန္တီ"တိ, "အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုတ္တ"န္တိ (မဟာဝ. ၂၈) စ။ အထ ဝါ အဝိဇ္ဇာဒိနာ ဟေတုနာ သံသာရေ ပတတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ **ပာတီ,** "အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ သန္ဓာဝတံ သံသရတ"န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂၄) ဟိ ဝုတ္တံ။ တဿ ပာတိနော သတ္တဿ တဏှာဒိသံကိလေသတ္တယတော မောက္ခော ဧတေနာတိ ပာတိမောက္ခံ ။ "ကဏ္ဍေကာဠော"တိအာဒီနံ ဝိယဿ သမာသသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အထ ဝါ ပါတေတိ ဝိနိပါတေတိ ဒုက္ခေတိ **ပာတိ,** စိတ္တံ။ ဝုတ္တံ ဟိ "စိတ္တေန နီယတိ လောကော, စိတ္တေန ပရိကဿတီ"တိ (သံ. နိ. ၁.၆၂)။ တဿ ပာတိနော မောက္ခော ဧတေနာတိ ပာတိမောက္ခံ, ပတတိ ဝါ ဧတေန အပာယဒုက္ခေ, သံသာရဒုက္ခေ စာတိ **ပာတိ,** တဏှာဒိသံကိလေသော။ ဝုတ္တံ ဟိ "တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသံ (သံ. နိ. ၁.၅၅-၅၇), တဏှာဒုတိယော ပုရိသော"တိ (ဣတိဝု. ၁၅, ၁၀၅; အ. နိ. ၄.၉; မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ပာရာယနာနုဂီတိကထာနိဒ္ဒေသ) စ အာဒိ။ တတော ပာတိတော မောက္ခောတိ ပာတိမောက္ခံ။ အထ ဝါ ပတတိ ဧတ္ထာတိ ပာတီနိ, ဆ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ။ ဝုတ္တံ ဟိ "ဆသု လောကော သမုပ္ပန္နော, ဆသု ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝ"န္တိ (သံ. နိ. ၁.၇၀; သု. နိ. ၁၇၁)။ တတော ဆအဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနသင်္ခာတတော ပာတိတော မောက္ခောတိ ပာတိမောက္ခံ။ အထ ဝါ ပာတော ဝိနိပါတော အဿ အတ္ထီတိ **ပာတီ,** သံသာရော။ တတော မောက္ခောတိ ပာတိမောက္ခံ, အထ ဝါ သဗ္ဗလောကာဓိပတိဘာဝတော ဓမ္မိဿရော ဘဂဝါ "ပတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ မုစ္စတိ ဧတေနာတိ မောက္ခော, ပတိနော မောက္ခော တေန ပညတ္တတ္တာတိ ပတိမောက္ခော, ပတိမောက္ခော ဧဝ ပာတိမောက္ခံ။ သဗ္ဗဂုဏာနံ ဝါ မူလဘာဝတော ဥတ္တမဋ္ဌေန ပတိ စ သော ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန မောက္ခော စာတိ ပတိမောက္ခော, ပတိမောက္ခော ဧဝ ပာတိမောက္ခံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "ပာတိမောက္ခန္တိ မုခမေတံ ပမုခမေတ"န္တိ (မဟာဝ. ၁၃၅) ဝိတ္ထာရော။

အထ ဝါ ပ-ဣတိ ပကာရေ, အတိ-တိ အစ္စန္တတ္ထေ နိပါတော, တသ္မာ ပကာရေဟိ အစ္စန္တံ မောက္ခေတီတိ ပာတိမောက္ခံ။ ဣဒံ ဟိ သီလံ သယံ တဒင်္ဂဝသေန, သမာဓိသဟိတံ ပညာသဟိတဉ္စ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန, သမုစ္ဆေဒဝသေန စ အစ္စန္တံ မောက္ခေတိ မောစေတီတိ ပာတိမောက္ခံ, ပတိ ပတိ မောက္ခောတိ ဝါ ပတိမောက္ခော, တမှာ တမှာ ဝီတိက္ကမဒောသတော ပစ္စေကံ မောက္ခောတိ အတ္ထော, ပတိမောက္ခော ဧဝ ပာတိမောက္ခံ။ မောက္ခောတိ ဝါ နိဗ္ဗာနံ, တဿ မောက္ခဿ ပဋိဗိမ္ဗဘူတောတိ ပတိမောက္ခော။ သီလသံဝရော ဟိ သူရိယဿ အရုဏုဂ္ဂမနံ ဝိယ နိဗ္ဗာနဿ ဥဒယဘူတော တပ္ပဋိဘာဂေါ ဝိယ ယထာရဟံ ကိလေသနိဗ္ဗာပနတော, ပတိမောက္ခောယေဝ ပာတိမောက္ခံ။ အထ ဝါ မောက္ခံ ပတိ ဝတ္တတိ, မောက္ခာဘိမုခန္တိ ဝါ ပတိမောက္ခံ, ပတိမောက္ခမေဝ ပာတိမောက္ခန္တိ ဧဝမေတ္ထ ပာတိမောက္ခ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဣရိယတီ**တိ အတ္တဘာဝံ ပဝတ္တေတိ။ "ဝိဟရတီ"တိ ဣမိနာ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလေ ဌိတဿ ဘိက္ခုနော ဣရိယာပထဝိဟာရော ဒဿိတော။ **ပာဠိယံ ဧဝ ဝိဘင်္ဂပာဠိယံ** (ဝိဘ. ၅၀၈ အာဒယော)။

တတ္ထ ကာမံ သမဏစာရံ, သမဏဂေါစရဉ္စ ဒဿေတုံ **"အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော"** တိ ဝုတ္တံ, ယထာ ပန မဂ္ဂံ အာစိက္ခန္တော "ဝာမံ မုဉ္စ, ဒက္ခိဏံ ဂဏှာ"တိ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗပုဗ္ဗကံ ဂဟေတဗ္ဗံ ဝဒေယျ, ယထာ ဝါ သသီသန္နှာနေနေ ပဟီနသေဒမလဇလ္လိကဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒိဝိဘူသနသံဝိဓာနံ ယုတ္တရူပံ, ဧဝံ ပဟီနပာပဓမ္မဿ ကလျာဏဓမ္မသမာယောဂေါ ယုတ္တရူပေါတိ "အတ္ထိ အာစာရော, အတ္ထိ အနာစာရော"တိ ဒွဝယံ ဥဒ္ဒိသိတွာ အနာစာရံ

တာဝ ဝိဘဇိတုံ **“တတ္ထ ကတမော အနာစာရော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကာယိကော ဝီတိက္ကမော** တိ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ။ **ဝါစသိကော ဝီတိက္ကမော** တိ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ။ **ကာယိကဝါစသိကော**တိ တဒုဘယံ။

ဧဝံ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဿ ဝီတိက္ကမော ဒဿိတော။ ဣဒါနိ မာနသံ အနာစာရံ ဒဿေတုံ “သဗ္ဗမ္ပိ ဒုဿီလျံ အနာစာရော”တိ ဝတွာ တတ္ထ ဧကစ္စိယံ ဒဿေန္တော **“ဣဓေကစ္စော ဝေဠုဒါနေန ဝါ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝေဠုဒါနေနာ**တိ ပစ္စယုပ္ပါဒနတ္ထေန ဝေဠုဒါနေန။ **ပတ္တဒါနာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဝေဠုံ**တိ မနုဿာနံ ပယောဇနာဝဟော ယော ကောစိ ဝေဠုဒဏ္ဍော။ **ပတ္တံ** ဂန္ဓိကာဒီနံ ဂန္ဓပလိဝေဌနာဒိအတ္ထံ ဝါ, တာလနာဠိကေရာဒိပတ္တံ ဝါ။ **ပုပ္ဖံ** ယံ ကိဉ္စိ မနုဿာနံ ပယောဇနာဝဟံ။ တထာ **ဖလံ။ သိနာနံ** သိရီသစုဏ္ဏာဒိနှာနိယစုဏ္ဏံ။ မတ္တိကာပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ **ဒန္တကဋ္ဌံ** ယံ ကိဉ္စိ မုခသောဓနတ္ထံ ဒန္တပေါနံ။ **စာဋုကမျတာ** အတ္တာနံ ဒါသံ ဝိယ နီစဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ပရဿ ခလိတဝစနံ သဏ္ဌပေတွာ ပိယကာမတာယ ပဂ္ဂယှဝစနံ။ **မုဂ္ဂသူပျတာ** တိ မုဂ္ဂသူပသမတာ သစ္စာလိကေန ဇီဝိတကပ္ပနံ။ ယထာ ဟိ မုဂ္ဂသူပေ ပစ္စန္တေ ဗဟူ မုဂ္ဂါ ပစ္စန္တိ, ကတိပယာ န ပစ္စန္တိ, ဧဝံ သစ္စာလိကေန ဇီဝိတကပ္ပနေ ဗဟု အလိကံ ဟောတိ, အပ္ပကံ သစ္စံ။ ပရိဘဋ္ဌတီတိ ပရိဘဋ္ဌော, ပရေသံ ဒါရကေ ပရိဟရန္တော။ ပရိဘဋ္ဌဿ ကမ္မံ **ပါရိဘဋျံ** သာ ဧဝ **ပါရိဘဋျတာ,** အလင်္ကရဏာဒိနာ ကုလဒါရကပရိဟရဏဿေတံ နာမံ။ ဧတေသံ ဧတေသံ ဂိဟီနံ ဂါမန္တရဒေသန္တရာဒီသု သာသနပဋိသာသနဟရဏံ **ဇင်္ဃပေသနိကံ။ အညတရညတရေနာ** တိ ဧတေသံ ဝါ ဝေဠုဒါနာဒီနံ ဝေဇ္ဇကမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကကမ္မပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍကမ္မသံဃုပ္ပါဒစေတိယုပ္ပါဒပဋ္ဌပနာဒီနံ ဝါ မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝိတကပ္ပနကကမ္မာနံ ယေန ကေနစိ ။ **ဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌေနာ** တိ ဗုဒ္ဓေဟိ ဂရဟိတေန ပဋိသိဒ္ဓေန။ **မိစ္ဆာဇီဝေနာ**တိ အသမ္မာအာဇီဝေန။ **အယံ ဝုစ္စတိ အနာစာရော** တိ အယံ သဗ္ဗောပိ “အနာစာရော”တိ ကထီယတိ။ အာစာရနိဒ္ဒေသော ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဂေါစရနိဒ္ဒေသေပိ ပဌမံ အဂေါစရဿ ဝစနေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဂေါစရော**တိ ပိဏ္ဍပါတာဒီနံ အတ္ထာယ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနံ။ အယုတ္တဋ္ဌာနံ **အဂေါစရော**။ ဝေသိယာ ဂေါစရော အဿာတိ **ဝေသိယာဂေါစရော,** မိတ္တသန္ထဝဝသေန ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ ဝေသိယာ နာမ ရူပူပဇီဝိနိယော, တာ မိတ္တသန္ထဝဝသေန န ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗာ, သမဏဘာဝဿ အန္တရာယကရတ္တာ, ပရိသုဒ္ဓါသယဿာပိ ဂရဟဟေတုတော, တသ္မာ ဒက္ခိဏာဒါနဝသေန သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာဝ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗာ။ **ဝိဓဝါ** ဝုစ္စန္တိ မတပတိကာ, ပဝုတ္ထပတိကာ ဝါ။ **ထုလ္လကုမာရိကာ** တိ မဟလ္လိကာ အနိဝိဋ္ဌကုမာရိယော, **ပဏ္ဍကာ** တိ နပုံသကာ။ တေ ဟိ ဥဿန္နကိလေသာ အဝူပသန္တပရိဠာဟာ လောကာမိသသန္နိဿိတကထာဗဟုလာ, တသ္မာ န ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗာ။ **ဘိက္ခုနိယော** နာမ ဥဿန္နဗြဟ္မစရိယာ။ တထာ ဘိက္ခူပိ။ တေသံ အညမညံ ဝိသဘာဂဝတ္ထုဘာဝတော သန္ထဝဝသေန ဥပသင်္ကမနေ ကတိပါဟေနေဝ ဗြဟ္မစရိယန္တရာယော သိယာ, တသ္မာ န ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗာ။ ဂိလာနပုစ္ဆနာဒိဝသေန ဥပသင်္ကမနေ သတောကာရိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ။ **ပါနာဂါရ**န္တိ သုရာပါနဃရံ။ တံ သောဏ္ဍဇနေဟိ အဝိဝိတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ တေဟိ သောဏ္ဍတာဒိဝသေန န ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ ဗြဟ္မစရိယန္တရာယကရတ္တာ။ **သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ရာဇူဟီ** တိအာဒီသု **ရာဇာနော** နာမ ယေ ရဇ္ဇမနုသာသန္တိ။ **ရာဇမဟာမတ္တာ** ရာဇိဿရိယသဒိသာယ ဣဿရိယမတ္တာယ သမန္နာဂတာ။ **တိတ္ထိယာ**တိ ဝိပရီတဒဿနာ ဗာဟိရကပရိဗ္ဗာဇကာ။ **တိတ္ထိယသာဝကာ**တိ တေသု ဘတ္တိဝသေန ပစ္စယဒါယကာ။ **အနနုလောမိကေန သံသဂ္ဂေနာ** တိ တိဿန္နံ သိက္ခာနံ အနနုလောမိကေန ပစ္စနီကဘူတေန သံသဂ္ဂေန သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ, ယေန ဗြဟ္မစရိယန္တရာယံ ဝါ သလ္လေခပရိဟာနိံ ဝါ ပါပုဏာတိ။

ဣဒါနိ အပရေနပိ ပရိယာယေန အဂေါစရံ ဒဿေတုံ **“ယာနိ ဝါ ပန တာနိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဿဒ္ဓါနီ**တိ ဗုဒ္ဓါဒီသု သဒ္ဓါဝိရဟိတာနိ။ တတော ဧဝ **အပ္ပသန္နာနိ,** ကမ္မကမ္မဖလသဒ္ဓါယ ဝါ အဘာဝေန **အဿဒ္ဓါနိ**။ ရတနတ္တယပ္ပသာဒါဘာဝေန **အပ္ပသန္နာနိ။ အက္ကောသကပရိဘာသကာနီ** တိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အက္ကောသကာနိ ဘယဒဿနေန သန္တဇ္ဇနကာနိ စ။ အတ္ထံ န ကာမေန္တိ အနတ္ထမေဝ ကာမေန္တီတိ **အနတ္ထကာမာနိ**။ ဟိတံ န ကာမေန္တိ အဟိတမေဝ ကာမေန္တီတိ **အဟိတကာမာနိ**။ ဖာသု န ကာမေန္တိ အဖာသုံယေဝ ကာမေန္တီတိ **အဖာသုကကာမာနိ**။ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဘယံ န ကာမေန္တိ, အယောဂက္ခေမမေဝ ကာမေန္တီတိ **အယောဂက္ခေမကာမာနိ။ ဘိက္ခူန**န္တိ ဧတ္ထ သာမဏေရာနမ္ပိ သင်္ဂဟော။ **ဘိက္ခုနီန**န္တိ ဧတ္ထ သိက္ခမာနသာမဏေရီနံ။ သဗ္ဗေသံ ဟိ သာသနိကာနံ အနတ္ထကာမတာဒီပနပဒမိဒံ ဝစနံ။ **တထာရူပါနိ ကုလာနီ**တိ တာဒိသာနိ ခတ္တိယကုလာဒီနိ။ **သေဝတီ**တိ နိဿာယ ဇီဝတိ။ **ဘဇတီ**တိ ဥပသင်္ကမတိ။ **ပယိရုပါသတီ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပဂစ္ဆတိ။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ ဝေသိယာဒိကော, ရာဇာဒိကော, အ

ဿဒ္ဓကုလာဒိကော စ တံ တံ သေဝန္တဿ တိပ္ပကာရောပိ အယုတ္တော ဂေါစရောတိ **အဂေါစရော**။ ဧတ္ထ ဟိ ဝေသိယာဒိကော ပဉ္စကာမဂုဏနိဿယတော **အဂေါစရော**။ ယထာဟ "ကော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဂေါစရော ပရဝိသယော? ယဒိဒံ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ"တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၂)။ ရာဇာဒိကော သမဏဓမ္မဿ အနုပနိဿယတော, လာဘသက္ကာရာသနိဝိစက္ကနိပ္ပေါထနဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဟေတုတော စ။ အဿဒ္ဓကုလာဒိကော သဒ္ဓါဟာနိစိတ္တသန္တာသာဝဟတော **အဂေါစရော**။

ဂေါစရနိဒ္ဒေသေ "န ဝေသိယာဂေါစရော"တိအာဒီနိ ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **ဩဟနဘူတာနီ**တိ ဥဒဟနဘူတာနိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ, ဘိက္ခုနီသင်္ဃဿ စ စတုမဟာပထေ ခတပေါက္ခရဏီ ဝိယ ယထာသုခံ ဩကာဟနက္ခမာနိ။ **ကာသာဝပဇ္ဇောတာနီ** တိ ဘိက္ခူနံ, ဘိက္ခုနီနဉ္စ နိဝတ္ထပါရုတကာသာဝါနံယေဝ ပဘာဟိ ဧကောဘာသာနိ။ **ဣသိဝါတပဋိဝါတာနီ**တိ ဂေဟံ ပဝိသန္တာနံ , နိက္ခမန္တာနဉ္စ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီသင်္ဃာနံ ဣသီနံ စီဝရဝါတေန စေဝ သမိဉ္ဇနပသာရဏာဒိဇနိတသရီရဝါတေန စ ပဋိဝါတာနိ ပဝါယိတာနိ ဝိနိဒ္ဓုတကိဗ္ဗိသာနိ ဝါ။

ဣဒါနိ နိဒ္ဒေသေ အာဂတနယေနာပိ အာစာရဂေါစရေ ဒဿေတုံ "**အပိစာ**"တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ပါတိမောက္ခသီလနိဒ္ဒေသေ။ **ဣမိနာပိ နယေနာ**တိ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနဝိဓိနာပိ။ **သင်္ဃဂတော** တိ သင်္ဃသန္နိပါတံ ဂတော။ **အစိတ္တီကာရကတော** တိ အကတစိတ္တီကာရော, အကတဂါရဝေါတိ အတ္ထော။ **ဃဋ္ဋယန္တော** တိ သရီရေန, စီဝရေန ဝါ ဃံသန္တော။ ပုရတောပိ တိဋ္ဌတိ အစိတ္တီကာရကတောတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဌိတကောပီ**တိ ဥပရိ တိဋ္ဌန္တော ဝိယ အာသန္နတရဋ္ဌာနေ ဌိတကောပိ ဘဏတိ။ **ဗာဟာဝိက္ခေပကော** တိ ဗာဟုံ ဝိက္ခိပန္တော။ **အနုပါဟနာနန္တိ** အနာဒရေ သာမိဝစနံ။ **သဥပါဟနော**တိ ဥပါဟနာရုဠှော။ **ထေရေ ဘိက္ခူ အနုပခဇ္ဇာ** တိ ထေရာနံ ဘိက္ခူနံ ဌိတဋ္ဌာနံ အနုပဝိသိတွာ ဝါ တေသံ အာသန္နတရဋ္ဌာနံ ဥပဂန္တွာ။ **ကဋ္ဌံ ပက္ခိပတိ** အဂ္ဂိကုဏ္ဍေ။ **ဝေါက္ကမ္မ** တိ ပဿတော အတိက္ကမိတွာ။ **ဂူဠှာနိ** သဘာဝတော ပဋိစ္ဆန္နာနိ သာဏိပါကာရာဒိနာ ပဋိစ္ဆာဒိတာနိ။ **အနာပုစ္ဆာ**တိ အနာပုစ္ဆိတွာ။ **အဿာ**တိ အနာစာရဿ။

အပိစ ဘိက္ခူ တိအာဒိ သဗ္ဗဿေဝ ဘိက္ခုနော အာစာရဒဿနဝသေန ပဝတ္တံ အဋ္ဌကထာဝစနံ, န နိဒ္ဒေသပါဠိ။ သဒ္ဓါသီလသုတစာဂါဒိဂုဏဟေတုကော ဂရုဘာဝေါ ဂရုကရဏံ ဝါ ဂါရဝေါ, သဟ ဂါရဝေနာတိ **သဂါရဝေါ**။ ဂရုဋ္ဌာနိယေသု ဂါရဝသာရဇ္ဇာဒိဝသေန ပဋိဿာယနာ ပတိဿာ, သပ္ပတိဿဝပဋိပတ္တိ။ သဟ ပတိဿာယာတိ **သပ္ပတိဿော**။ သဝိသေသံ ဟိရိမနတာယ, ဩတ္တပ္ပိဘာဝေန စ **ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နော**။ သေခိယဓမ္မပရိပူရဏဝသေန **သုနိဝတ္ထော သုပါရုတော။ ပါသာဒိကေနာ**တိ ပသာဒါဝဟေန, ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ စေတံ ကရဏဝစနံ။ ဧသေဝ နယော ဣတော ပရေသုပိ ဆသု ပဒေသု။ **အဘိက္ကန္တေနာ** တိ အဘိက္ကမေန။ **ဣရိယာပထသမ္ပန္နော** တိ သမ္ပန္နဣရိယာပထော။ ဧတေန သေသဣရိယာပထာနမ္ပိ ပါသာဒိကတမာဟ။ **ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော** တိ စက္ခုန္ဒြိယာဒီသု ဆသု ဒွါရေသု သုသံဝိဟိတာရက္ခော။ **ဘောဇနေ မတ္တညူ** တိ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတော ဘောဇနသညိတေ စတုဗ္ဗိဓေပိ ပစ္စယေ ပရိယေသနပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂါဒိဝသေန သဗ္ဗသော ပမာဏညူ။ **ဇာဂရိယမနုယုတ္တော** တိ ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ ဘာဝနာမနသိကာရသင်္ခါတံ ဇာဂရိယံ သာတစ္စကာရိတာဝသေန အနု အနု ယုတ္တော တတ္ထ ယုတ္တပယုတ္တော။ **သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂတော** တိအာဒိ ယထာဝုတ္တဿ အာစာရဿ သမ္ဘာရဒဿနံ။ တတ္ထ **အပ္ပိစ္ဆော** တိ နိဣစ္ဆော။ **သန္တုဋ္ဌော** တိ ယထာလာဘာဒိဝသေန သန္တောသေန တုဋ္ဌော။ **သက္ကစ္စကာရီ** တိ အာဒရကာရီ။ **ဂရုစိတ္တီကာရဗဟုလော**တိ ဂရုဋ္ဌာနိယေသု ဂရုကရဏဗဟုလော။ **အယံ ဝုစ္စတိ အာစာရော** တိ အယံ သဂါရဝတာဒိ အတ္တကာမေဟိ အာစရိတဗ္ဗတော အာစာရော။

သီလာဒီနံ ဂုဏာနံ ဥပနိဿယဘူတော **ဥပနိဿယဂေါစရော**။ သတိသင်္ခါတော စိတ္တဿ အာရက္ခဘူတော ဧဝ ဂေါစရော **အာရက္ခဂေါစရော**။ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတော စိတ္တဿ ဥပနိဗန္ဓနဋ္ဌာနဘူတော ဂေါစရော **ဥပနိဗန္ဓဂေါစရော**။ အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိ ဒသဟိ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာယ ကထာယ ဝတ္ထုဘူတေဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နာဂတော **ဒသကထာဝတ္ထုဂုဏသမန္နာဂတော**။ တတော ဧဝ ကလျာဏော သုန္ဒရော မိတ္တောတိ **ကလျာဏမိတ္တော**။ တဿ လက္ခဏံ ပရတော အာဂမိဿတိ။ **အဿုတံ** သုတ္တဂေယျာဒိ။ **သုဏာတီ**တိ သုတမယံ ဉာဏံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **သုတံ ပရိယောဒပေတီ**တိ တမေဝ ယထာသုတံ အဝိသဒတာယ အပရိယောဒါတံ ပုနပ္ပုနံ ပရိပုစ္ဆာဒိနာ ဝိသောဓေတိ နိဇ္ဇဋံ နိဂုမ္ဗံ ကရောတိ။ တတ္ထ စ ယေ ကင်္ခဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ, တေသု သံသယံ ဆိန္ဒန္တော **ကင်္ခံ ဝိတရတိ**။ ကမ္မကမ္မဖလေသု, ရတနတ္တ

ယေ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုကရဏေန **ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောတိ** ။ တတော ဧဝ စ ဒုဝိဓာယပိ သဒ္ဓာသမ္ပဒာယ **စိတ္တံ ပသာဒေတိ** ။ အထ တ ယထာသုတံ ဓမ္မံ ပရိယောဒပေတ္ဝာ တတ္ထာဂတေ ရူပာရူပဓမ္မေ ပရိဂ္ဂဟေတ္ဝာ သပစ္စယံ နာမရူပံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော သတ္တဒိဋ္ဌိဝဂ္ဂဝိဓမနေန **ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောတိ** ။ ဓမ္မာနံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နတာမတ္တဒဿနေန တီသုပိ အဒ္ဓာသု **ကင်္ခံ ဝိတရတိ** ။ တတော ပရံ စ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒိဝသေန ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ အရိယဘူမိံ ဩက္ကမန္တော အဝေစ္စပသာဒေန ရတနတ္တယေ **စိတ္တံ ပသာဒေတိ** ။ တထာဘူတော စ တဿ ကလျာဏမိတ္တဿ အနုသိက္ခနေန သဒ္ဓါဒီဟိ ဂုဏေဟိ န ဟာယတိ, အညဒတ္ထု ဝဍ္ဎတေဝ။ တေနာဟ **"ယဿ တ"** တိအာဒိ။

အန္တရဃရ န္တိ အန္တရေ အန္တရေ ဃရာနိ ဧတ္ထ, တံ ဧတဿာတိ ဝာ "အန္တရဃရ"န္တိ လဒ္ဓနာမံ ဂေါစရဂါမံ ပဝိဋ္ဌော။ တတ္ထ ဃရေ ဃရေ ဘိက္ခာပရိယေသနာယ ဝီထိံ ပဋိပန္နော။ **ဩက္ခိတ္တစက္ခု** တိ ဟေဋ္ဌာခိတ္တစက္ခု။ ခိတ္တကေန ပန ဩက္ခိတ္တစက္ခု ဟောတီတိ အာဟ **"ယုဂမတ္တဒဿာဝီ"** တိ။ **သုသံဝုတော**တိ သံယတော။ ယထာ ပနေတ္ထ သုသံဝုတော နာမ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"န ဟတ္ထိံ ဩလောကေန္တော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယတ္ထာ တိ ယေသု သတိပဋ္ဌာနေသု။ **စိတ္တံ** ဘာဝနာစိတ္တံ။ **ဥပနိဗန္ဓတိ** တိ ဥပနေတွာ နိဗန္ဓတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> "ယထာ ထမ္ဘေ နိဗန္ဓေယျ, ဝစ္ဆံ ဒမံ နရော ဣဓ။
> ဗန္ဓေယျေဝံ သကံ စိတ္တံ, သတိယာရမ္မဏေ ဒဠှ"န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၁၇; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇၄; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၄. ၁.၁၀၇; ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၆၃)။

သတိပဋ္ဌာနာနံ ဥပနိဗန္ဓဂေါစရဘာဝံ ဒဿေတုံ **"ဝုတ္တဉ္ဟေတ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သကော ပေတ္တိကော ဝိသယော**တိ အတ္တနော ပိတု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တကော, တေန ဒိဋ္ဌော ဒဿိတော စ ဝိသယော။

အဏုပ္ပမာဏေသူ တိ ပရမာဏုပ္ပမာဏေသု။ **အသဉ္စိစ္စအာပန္နသေခိယအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒာဒိဘေဒေသူ** တိ အသဉ္စိစ္စ အာပန္နသေခိယေသု အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒာဒိဘေဒေသူတိ ဧဝံ အသဉ္စိစ္စဂ္ဂဟဏံ သေခိယဝိသေသနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေခိယဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ **ဝတ္တက္ခန္ဓကာဒီသု** (စူဠဝ. ၃၅၆ အာဒယော) အာဂတဝတ္တာဒီနမ္ပိ ဂဟဏံ။ တေပိ ဟိ သိက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန "သေခိယာ"တိ ဣစ္ဆိတာ။ တထာ ဟိ **မာတိကာယံ** ပာရာဇိကာဒီနံ ဝိယ သေခိယာနံ ပရိစ္ဆေဒော န ကတော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ "အသဉ္စိစ္စ အာပန္နသေခိယာ"တိ အသဉ္စိစ္စဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ န ဟိ **မာတိကာယံ** အာဂတေသု ပဉ္စသတ္တတိယာ သေခိယေသု နောသညာဝိမောက္ခော နာမ အတ္ထိ, အသဉ္စိစ္စဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ အသတိအဇာနနာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ကတော။ ကေစိ ပနေတ္ထ အသိဉ္စိစ္စ အာပန္နဂ္ဂဟဏေန အစိတ္တကာပတ္တိယော ဂဟိတာတိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ, ဂရုကာပတ္တီသုပိ ကာသဉ္စိ အစိတ္တကဘာဝသဗ္ဘာဝတော, အဓိဋ္ဌာနာဝိကမ္မဿ, ဒေသနာဝိကမ္မဿေဝ တ သဗ္ဗလဟုကဿ ဝဇ္ဇဿ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္တာ။ တေနာဟ "ယာနိ တာနိ ဝဇ္ဇာနိ အပ္ပမတ္တကာနိ ဩရမတ္တကာနိ လဟုကာနိ လဟုသမ္မတာနီ"တိအာဒိ။ အာဒိသဒ္ဒေန ဟတိမောက္ခသံဝရဝိသုဒ္ဓတ္ထံ အနတိက္ကမနီယာနံ အနာပတ္တိဂမနီယာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဘယဒဿနသီလော** တိ ပရမာဏုမတ္တံ ဝဇ္ဇံ အဋ္ဌသဋ္ဌိယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓသိနေရုပဗ္ဗတသဒိသံ ကတ္ဝာ ဒဿနသဘာဝေ, သဗ္ဗလဟုကံ ဝါ ဒုဗ္ဘာသိတမတ္တံ ပာရာဇိကသဒိသံ ကတ္ဝာ ဒဿနသဘာဝေ။ **ယံ ကိဉ္စိ** တိ မူလပညတ္တိအနုပညတ္တိသဗ္ဗတ္ထပညတ္တိပဒေသပညတ္တိအာဒိဘေဒံ ယံ ကိဉ္စိ သိက္ခိတဗ္ဗံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ ပူရေတဗ္ဗံ သီလံ။ **သမ္မာ အာဒာယာ**တိ သမ္မဒေဝ သက္ကစ္စံ, သဗ္ဗသော စ အာဒိယိတွာ။ အယံ ပန အာစရိယဓမ္မပါလ ကိံ ဟတိမောက္ခသီလေ ပရိယာပန္နာ, ဥဒါဟု အပရိယာပန္နာတိ? ပရိယာပန္နာ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"တွေ စာ"** တိအာဒိ။

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလဝဏ္ဏနာ

၁၅. ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ ဟတိမောက္ခသံဝရသီလဿ သမ္ဘာရဘူတံ, တသ္မိံ သတိယေဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **"သောတိ ဟတိမောက္ခသံဝရသီလေ ဌိတော ဘိက္ခု"** တိ။ သမ္ပဒိတေ ဟိ တေသ္မိံ ဟတိမောက္ခသံဝရသီလံ သုဂုတ္တံ သုရက္ခိတမေဝ ဟောတိ, သုသံဝိဟိတကဏ္ဍကဝတိ ဝိယ သဿန္တိ။ **ကာရဏဝသေနာ**တိ အသာဓာရဏကာရဏဿ ဝသေန။ အသာဓာရဏကာရဏဝသေန ဟိ ဖလံ အပဒိသီယတိ, ယထာ ယဝင်္ကုရော ဘေရိသဒ္ဒောတိ။ နိဿယတေဟာရေ

န ဝါ ဇာတံ နိဿိတဝစနံ, ယထာ မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီတိ။ **ရူပန္တိ** ရူပါယတနံ။ **စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ**တိ ဧတ္ထ ယဒိ စက္ခု ရူပံ ပဿေယျ, အညဝိညာဏသမင်္ဂိနောပိ ပဿေယျုံ, န စေတံ အတ္ထိ, ကသ္မာ? အစေတနတ္တာ စက္ခုဿ။ တေနာဟ **“စက္ခု ရူပံ န ပဿတိ အစိတ္တကတ္တာ”** တိ။ အထ ဝိညာဏံ ရူပံ ပဿေယျ, တိရောကုဋ္ဋာဒိဂတမ္ပိ နံ ပဿေယျ အပ္ပဋိဃဘာဝတော, ဣဒမ္ပိ နတ္ထိ သဗ္ဗဿ ဝိညာဏဿ ဒဿနာဘာဝတော။ တေနာဟ **“စိတ္တံ န ပဿတိ အစက္ခုကတ္တာ”**တိ။ တတ္ထ ယထာ စက္ခုသန္နိဿိတံ ဝိညာဏံ ပဿတိ, န ယံ ကိဉ္စိ။ တဉ္စ ကေနစိ ကုဋ္ဋာဒိနာ အန္တရိတေ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယတ္ထ အာလောကဿ ဝိဗန္ဓော။ ယတ္ထ ပန န ဝိဗန္ဓော ဖလိကဂဗ္ဘပဋလာဒိကေ, တတ္ထ အန္တရိတေပိ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။ ဧဝံ ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ စက္ခု ပဿတိ, န ယံ ကိဉ္စီတိ ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ စက္ခုံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ **“စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ”**တိ။

ဒွါရာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋေတိ ဒွါရဿ အာရမ္မဏေန သင်္ဃဋ္ဋေ သတိ, စက္ခုဿ ရူပါရမ္မဏေ အာပါထဂတေတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပသာဒဝတ္ထုကေန စိတ္တေနာ**တိ စက္ခုပသာဒဝတ္ထုကေန တန္နိဿာယ ပဝတ္တေန ဝိညာဏေန, ယံ “စက္ခုဝိညာဏ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပဿတီ**တိ ဩလောကေတိ။ စက္ခုပသာဒသန္နိဿယေ ဟိ ဝိညာဏေ အာလောကာနုဂ္ဂဟိတံ ရူပါရမ္မဏံ သန္နိဿယဂုဏေန ဩဘာသေန္တေ တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော “ရူပံ ပဿတီ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဩဘာသနဉ္စေတ္ထ အာရမ္မဏဿ ယထာသဘာဝတော ဝိဘာဝနံ, ယံ “ပစ္စက္ခတော ဂဟဏ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဥသုနာ လက္ခဿ ဝေဓေ သိဇ္ဈန္တေ တဿ သမ္ဘာရဘူတေန ဓနုနာ ဝိဇ္ဈတီတိ ဝစနံ ဝိယ ဝိညာဏေန ရူပဒဿနေ သိဇ္ဈန္တေ စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတီတိ **ဤဒိသီ သသမ္ဘာရကထာ နာမေသာ ဟောတိ**။ သသမ္ဘာရာ ကထာ **သသမ္ဘာရကထာ,** ဒဿနဿ ကာရဏသဟိတာတိ အတ္ထော။ သသမ္ဘာရဿ ဝါ ဒဿနဿ ကထာ **သသမ္ဘာရကထာ။ တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ကေဝလေန စက္ခုနာ, ကေဝလေန ဝါ ဝိညာဏေန ရူပဒဿနံ နတ္ထိ, တသ္မာ။

ဣတ္ထိပုရိသနိမိတ္တံ ဝါတိ ဧတ္ထ ဣတ္ထိသဏ္ဌာနနိဿိတရူပမုခေန ဂယှမာနံ သဏ္ဌာနံ ထနမံသာဝိသဒတာ နိမ္မဿုမုခတာ ကေသဗန္ဓနဝတ္ထဂ္ဂဟဏံ အဝိသဒဋ္ဌာနဂမနာဒိ စ သဗ္ဗံ “ဣတ္ထီ”တိ သဉ္ဇာနနဿ ကာရဏဘာဝတော **ဣတ္ထိနိမိတ္တံ**။ ဝုတ္တဝိပရိယာယတော **ပုရိသနိမိတ္တံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သုဘနိမိတ္တာဒိကံ ဝါ**တိ ဧတ္ထ ရာဂုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတော ဣဋ္ဌာကာရော **သုဘနိမိတ္တံ။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဋိဃနိမိတ္တာဒီနံ သင်္ဂဟော။ သော ပန ဒောသုပ္ပတ္တိအာဒိဟေတုဘူတော အနိဋ္ဌာဒိအာကာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကာမဉ္စေတ္ထ ပါဠိယံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာဝ သရူပတော အာဂတာ, ဥပေက္ခာနိမိတ္တဿာပိ ပန သင်္ဂဟော ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, အသမပေက္ခနေန ဥပ္ပဇ္ဇနကမောဟဿာပိ အသံဝရဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “မုဋ္ဌဿစ္စံ ဝါ အညာဏံ ဝါ”တိ။ **ဥပေက္ခာနိမိတ္တ**န္တိ စေတ္ထ အညာဏုပေက္ခာယ ဝတ္ထုဘူတံ အာရမ္မဏံ, တဉ္စ အသမပေက္ခနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သင်္ခေပတော ရာဂဒောသမောဟာနံ ကာရဏံ “သုဘနိမိတ္တာဒိက”န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ နိမိတ္တ”** န္တိ။ **ဒိဋ္ဌမတ္တေယေဝ သဏ္ဌာတီ**တိ “ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတီ”တိ (ဥဒါ. ၁၀) သုတ္တေ ဝုတ္တနယေန ဝဏ္ဏာယတနေ စက္ခုဝိညာဏေန, ဝီထိစိတ္တေဟိ စ ဂဟိတမတ္တေယေဝ တိဋ္ဌတိ, န တတော ပရံ ကိဉ္စိ သုဘာဒိအာကာရံ ပရိကပ္ပေတိ။ **ပါကဋဘာဝကရဏတော**တိ ပရိဗျတ္တဘာဝကရဏတော ဝိဘူတဘာဝကရဏတော။ ဝိသဘာဂဝတ္ထုနော ဟိ ဟတ္ထာဒိအဝယဝေသု သုဘာဒိတော ပရိကပ္ပေန္တဿ အပရာပရံ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ကိလေသာ ပရိဗျတ္တာ ဟောန္တီတိ တေ တေသံ **အနုဗျဉ္ဇနာ** နာမ။ တေ ပန ယသ္မာ တထာ တထာ သန္နိဝိဋ္ဌာနံ ဘူတုပါဒါယရူပါနံ သန္နိဝေသာကာရော။ န ဟိ တံ မုဉ္စိတွာ ပရမတ္ထတော ဟတ္ထာဒိ နာမ ကောစိ အတ္ထိ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဟတ္ထပါဒ။ပေ။ အာကာရံ န ဂဏှာတီ”** တိ။ ကိံ ပန ဂဏှာတီတိ အာဟ **“ယံ တတ္ထ ဘူတံ, တဒေဝ ဂဏှာတီ”** တိ။ ယံ တသ္မိံ သရီရေ ဝိဇ္ဇမာနံ ကေသလောမာဒိ ဘူတုပါဒါယမတ္တံ ဝါ, တဒေဝ ယာထာဝတော ဂဏှာတိ။ တတ္ထ အသုဘာကာရဂဟဏဿ နိဒဿနံ ဒဿေန္တော **“စေတိယပဗ္ဗတဝါသီ”** တိအာဒိနာ မဟာတိဿတ္ထေရဝတ္ထုံ အာဟရိ။

တတ္ထ **သုမဏ္ဍိတပသာဓိတာ**တိ သုဋ္ဌု မဏ္ဍိတာ ပသာဓိတာ စ။ အာဘရဏာဒီဟိ အာဟာရိမေဟိ မဏ္ဍနံ။ သရီရဿ ဥစ္ဆာဒနာဒိဝသေန ပဋိသင်္ခရဏံ ပသာဓနန္တိ ဝဒန္တိ, အာဘရဏေဟိ, ပန ဝတ္ထာလင်္ကာရာဒီဟိ စ အလင်္ကရဏံ ပသာဓနံ။ ဦနဋ္ဌာနပူရဏံ မဏ္ဍနံ။ **ဝိပလ္လတ္ထစိတ္တာ**တိ ရာဂဝသေန ဝိပရီတစိတ္တာ။ **ဩလောကေန္တော**တိ ထေရော ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရေနေဝ ဂစ္ဆန္တော သဒ္ဒကဏ္ဍကတ္တာ ပုဗ္ဗဘာဂမနသိကာရဿ ဟသိတသဒ္ဒာနုသာရေန “ကိမေတ”န္တိ ဩလောကေန္တော။ **အသုဘသည**န္တိ အဋ္ဌိကသညံ။ အဋ္ဌိကကမ္မဋ္ဌာနံ ဟိ ထေရော တဒါ ပရိဟရတိ။ **အရဟတ္တံ ပါပုဏီ**တိ ထေရော ကိရ တဿာ ဟသန္တိယာ ဒန္တဋ္ဌိဒဿနေနေဝ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာယ သုဘာဝိတ

တ္တာ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ, သာတိသယဥ္စ ဥပစာရဇ္ဈာနံ လဘိတ္ွာ ယထာဋ္ဌိတော၀ တတ္ထ ပဥ္စမဇ္ဈာနံ အဓိဂန္တ္ွာ တံ ပာဒကံ ကတ္ွာ ဝိပဿနံ ဝၶေ့တ္ွာ မဂ္ဂပရမ္ပရာယ အာသဝက္ခယံ ပာပုဏာ။ **ပုဗ္ဗသည့် အနုဿရီ** တိ ပုဗ္ဗကံ ယထာရဒ္ဓံ ကာလေန ကာလံ အနုယုဥ္ဇိယမာနံ အဇ္ဈကကမ္မဋ္ဌာနံ အနုဿရိ သမန္နာပာရိ။ **အနုမဂ္ဂ** န္တိ အနုပထံ တဿာ ပအာနုပဒံ။ ထေရဿ ကိရ ဘာဝနာယ ပဂုဏဘာဝတော ဒန္တဋ္ဌိဒဿနေနေဝ တဿာ သကလသရီရံ အဇ္ဈကသဋ္ဌာတ ဘာဝေန ဥပဋ္ဌာသိ။ န တံ "ဣတ္ထီ"တိ တ "ပုရိသော"တိ တ သဥ္စာနိ။ တေနာပ **"နာဘိဇာနာမိ။ပေ။ မဟာပထေ"**တိ။

"ယဿ စက္ခုန္ဒြိယာသံဝရဿ ဟေတူ" တိ ဝတ္ွာ ပုန **"တဿ စက္ခုန္ဒြိယဿ သတိကတဋ္ဌေန ပိဒဟန တ္ထာယာ"**တိ ဝုတ္တံ, န အသံဝရဿာတိ။ ယဒိဒံ ယံ စက္ခုန္ဒြိယာသံဝရဿ ဟေတု အဘိဇ္ဈာဒိအန္ွတဿဝနံ ဒသ္ွသိတံ, တံ အသံဝုတစက္ခုန္ဒြိယဿေဝ ဟေတု ပဝတ္တံ ဒဿိတန္တိ ကတ္ွာ ဝုတ္တံ။ စက္ခုဒ္ွတရိကဿ ဟိ အဘိဇ္ဈာဒိအန္ွတဿဝနဿ တံဒ္ွတရိကဝိညာဏဿ ဝိယ စက္ခုန္ဒြိယံ ပဓာနကာရဏံ။ စက္ခုန္ဒြိယဿ အသံဝုတတ္တော သတိ တေ အန္ွတဿဝတ္တိတိ အသံဝရိယမာနစက္ခုန္ဒြိယဟေတုကော သော အသံဝရော တထာ ဝုတ္တောတိ။ ယတ္ွတ ဓိကရဏန္တိ ဟိ ယဿ စက္ခုန္ဒြိယဿ ကာရဏာတိ အတ္ထော။ ကီဒိသဿ စ ကာရဏာတိ? အသံဝုတဿ, ကိဥ္စ အသံဝုတံ? ယဿ စက္ခုန္ဒြိယာသံဝရဿ ဟေတု အဘိဇ္ဈာဒယော အန္ွတဿဝန္တိ, **တဿ သံဝရာယာ** တိ အယမေတ္ထ ယောဇနာ။

ဇဝနက္ခဏေ ပန သစေ ဒုဿီလျံ တ တိအာဒိ ပုန အဝစနတ္ထံ ဣဓေဝ သဗ္ဗံ ဝုတ္တန္တိ ဆသု ဒ္ွတရေသု ယထာသမ္ဘဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ ပဉ္စဒ္ွတရေ ကာယဝစီဒုစ္စရိတသဋ္ခာတံ ဒုဿီလျံ အတ္ထိ, တသ္မာ ဒုဿီလျာသံဝရော မနောဒ္ွတရဝသေန, သေသာသံဝရော ဆဒ္ွတရဝသေန ယောဇေတဗ္ဗော။ မုဋ္ဌသစ္စာဒီနံ ဟိ သတိပဋိပက္ခာကုသလဓမ္မာဒိ ဘာဝတော သိယာ ပဉ္စဒ္ွတရေ ဥပ္ပတ္တိ, န တ္ွေဝ ကာယိကတစသိကဝီတိက္ကမဘူတဿ ဒုဿီလျဿ တတ္ထ ဥပ္ပတ္တိ, ပဉ္စဒ္ွတရိကဇဝနာနံ အဝိညတ္တိဇနကတ္တာ။ ဒုဿီလျာဒယော စေတ္ထ ပဉ္စ အသံဝရာ သီလသံဝရာဒီနံ ပဉ္စန္နံ သံဝရာနံ ပဋိပက္ခဘာဝေန ဝုတ္တာ။ **တသ္မိံ သတိ** တိ တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ။

ယထာ ကိန္တိ ယေန ပကာရေန ဇဝနေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အသံဝရော "စက္ခုန္ဒြိယေ အသံဝရော"တိ ဝုစ္စတိ, တံ နိဒဿနံ ကိန္တိ အတ္ထော။ **ယထာ**တိအာဒိနာ နဂရဒ္ွတရေ အသံဝရေ သတိ တံသမ္ဗန္ဓာနံ ဃရာဒီနံ အသံဝုတတာ ဝိယ ဇဝနေ အသံဝရေ သတိ တံသမ္ဗန္ဓာနံ ဒ္ွတရာဒီနံ အသံဝုတတာတိ ဧဝံ အညာသံဝရေ အညာသံဝုတတာ သာမညမေဝ နိဒဿေတိ, န ပုဗ္ဗာပရသာမညံ, အန္တောဗဟိသာမညံ တ။ သတိ တ ဒ္ွတရဘဝင်္ဂါဒိကေ ပုန ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဇဝနံ ဗာဟိရံ ဝိယ ကတ္ွတ နဂရဒ္ွတရသမာနံ ဝုတ္တံ , ဣတရဥ္စ အန္တောနဂရေ ဃရာဒိသမာနံ။ ပစ္စယဘာဝေန ဟိ ပုရိမနိပ္ဖန္နံ ဇဝနကာလေ အသန္တမ္ပိ ဘဝင်္ဂါဒိ စက္ခာဒိ ဝိယ ဖလနိပ္ဖတ္တိယာ သန္တံယေဝ နာမ ဟောတိ။ န ဟိ ဓရမာနံယေဝ "သန္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ "ဗာဟိရံ ဝိယ ကတ္ွတ"တိ စ ပရမတ္ထတော ဇဝနဿ ဗာဟိရဘာဝေ, ဣတရဿ စ အဗ္ဘန္တရဘာဝေ အသတိပိ "ပဘဿရမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တဥ္စ ခော အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ"န္တိအာဒိ (အ. နိ. ၁.၄၉) ဝစနတော အာဂန္တုကဘူတဿ ကအာစိ ကအာစိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ ဇဝနဿ ဗာဟိရဘာဝေ, တဗ္ဗိဓုရသဘာဝဿ ဣတရဿ အဗ္ဘန္တရဘာဝေ ဧကေန ပရိယာယေန ဟောတီတိ ကတ္ွတ ဝုတ္တံ။ ဇဝနေ တ အသံဝရေ ဥပ္ပန္နေ တတော ပရံ ဒ္ွတရဘဝင်္ဂါဒီနံ အသံဝရဟေတုဘာဝပတ္တိတော။ အသံဝရဿ ဟိ ဥပ္ပတ္တိယာ ဒ္ွတရဘဝင်္ဂါဒီနံ တဿ ဟေတုဘာဝေ ပညာယတီတိ။ နဂရဒ္ွတရသဒိသေန ဇဝနေန ပဝိသိတ္ွတ ဒုဿီလျာဒိစောရာနံ ဒ္ွတရဘဝင်္ဂါဒိသု မုသနံ ကုသလဘဏ္ဍဝိနာသနံ ကထိတံ။ ယသ္မိံ ဟိ ဒ္ွတရေ အသံဝရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော တတ္ထ ဒ္ွတရာဒီနံ သံဝရူပနိဿယဘာဝံ ဥပစ္ဆိန္ဒန္တောယေဝ ပဝတ္တတီတိ။ ဒ္ွတရဘဝင်္ဂါဒီနံ ဇဝနေန သဟ သမ္ဗန္ဓော ဧကေသန္တတိပရိယာပန္နတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဧတ္တ စ စက္ခုဒ္ွတရေ ရူပာရမ္မဏေ အာပာထဂတေ နိယမိတာဒိဝသေန ကုသလာကုသလဇဝနေ သတ္တက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ွတ ဘဝင်္ဂံ ဩတိဏ္ဏေ တဒနုရူပမေဝ မနောဒ္ွတရိကဇဝနေ တသ္မိံယေဝ‌တရမ္မဏေ သတ္တက္ခတ္တုံယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ွတ ဘဝင်္ဂံ ဩတိဏ္ဏေ ပုန တသ္မိံယေဝ ဒ္ွတရေ တဒေတရမ္မဏံ နိဿာယ "ဣတ္ထီ ပုရိသော"တိအာဒိနာ ဝဝတ္ထပေန္တံ ပသာဒရဇ္ဇနာဒိဝသေန သတ္တက္ခတ္တုံ ဇဝနံ ဇဝတိ။ ဧဝံ ပဝတ္တမာနံ ဇဝနံ သန္ဓာယ **"ဇဝနေ ဒုဿီလျာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ ဒ္ွတရမ္ပိ အဂုတ္တ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တသ္မိံ ပန ဇဝနေ။ **သီလာဒီသူ**တိ သီလသံဝရသတိသံဝရဉာဏသံဝရခန္တိသံဝရဝီရိယသံဝရေသု **ဥပ္ပန္နေသု** ။ ယထာ ဟိ ပဂေဝ သတိအာရက္ခံ အနုပဋ္ဌပေန္တဿ ဒုဿီလျာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိ, ဧဝံ ပဂေဝ သတိအာရက္ခံ ဥပဋ္ဌပေန္တဿ သီလာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဒ္ဒာဒီသုပိ ယထာရဟံ နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သောတဝိညာဏေန ဟိ သဒ္ဒံ သုတွာ "ဣတ္ထိသဒ္ဒေါ"တိ ဝါ "ပုရိသသဒ္ဒေါ"တိ ဝါ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိကံ ဝါ ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ နိမိတ္တံ န ဂဏှာတိ, သုတမတ္တေ ဧဝ သဏ္ဌာတိ။ ယော စ ဂီတသဒ္ဒာဒိကဿ ကိလေသာနံ အနု အနု ဗျဉ္ဇနတော "အနုဗျဉ္ဇန"န္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရော မန္ဒတာရာဒိဝသေန ဝဝတ္ထိတော ဆဗ္ဗာဒိဘေဒဘိန္နော အာကာရော, တမ္ပိ န ဂဏှာတီတိ။ ဧဝံ ဂန္ဓာဒီသုပိ ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ မနောဒွာရေ ပန သာဝဇ္ဇနဘဝင်္ဂံ မနောဒွာရံ တသ္မိံ ဒွါရေ ဓမ္မာရမ္မဏေ အာပာထဂတေ တံ ဇဝနမနသာဝ ဝိညာယ ဝိဇာနိတွာတိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကိလေသော အနုဗန္ဓော ဧတဿာတိ ကိလေသာနုဗန္ဓော, သော ဧဝ နိမိတ္တာဒိကဟော, တတော ပရိဝဇ္ဇနလက္ခဏံ **ကိလေသာနုဗန္ဓနိမိတ္တာဒိဂ္ဂဟပရိဝဇ္ဇနလက္ခဏံ။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန အနုဗျဉ္ဇနံ သင်္ဂဏှာတိ။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလဝဏ္ဏနာ

၁၆. ဝုတ္တေ တိ ဣမေ ဥဒ္ဒေသဝသေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေ။ တထာ ဟိ "အာဇီဝဟေတု ပညတ္တာနံ ဆန္နံ သိက္ခာပဒာန"န္တိ ပဒုဒ္ဓါရံ ကတွာ တာနိ ဟဋ္ဌိဝသေနေဝ ဒဿေတုံ **"ယာနိ တာနီ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ယာနိ တာနိ ဧဝံ ပညတ္တာနိ ဆ သိက္ခာပဒါနီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အာဇီဝဟေတူ**တိ ဇီဝိကနိမိတ္တံ, "ဧတဟံ ပစ္စယေဟိ အကိလမန္တော ဇီဝိဿာမီ"တိ အဓိပ္ပာယေန။ **အာဇီဝကာရဏာ**တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **ပါပိစ္ဆော** တိ ပါပိကာယ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာယ သမန္နာဂတော။ **ဣစ္ဆာပကတော** တိ ဣစ္ဆာယ အပကတော ဥပဒ္ဒုတော, အဘိဘူတော ဝါ။ **အသန္တံ** တိ အဝိဇ္ဇမာနံ။ **အဘူတ**န္တိ အနုပ္ပန္နံ။ အနုပ္ပန္နတ္တာ ဟိ တဿ တံ အသန္တန္တိ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမံ ကာရဏဝစနံ။ **ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ**န္တိ ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဥက္ကဋ္ဌပုရိသာနံ ဓမ္မံ, မနုဿဓမ္မတော ဝါ ဥတ္တရိ ဥက္ကဋ္ဌံ။ **ဥလ္လပတီ** တိ ဥဂ္ဂတာယုကော လပတိ။ သီလံ ဟိ ဘိက္ခုနော အာယု, တံ တဿ တထာလပနသမကာလမေဝ ဝိဂစ္ဆတိ။ တေနာဟ **"အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ"**တိ ပါရာဇိကသင်္ခါတာ အာပတ္တိ အဿ, ပါရာဇိကသညိတဿ ဝါ ဝီတိက္ကမဿ အာပဇ္ဇနံ ဥလ္လပနန္တိ အတ္ထော။ **သဉ္စရိတ္တံ သမာပဇ္ဇတီ** တိ သဉ္စရဏဘာဝံ အာပဇ္ဇတိ, ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိံ, ပုရိသဿ ဝါ ဣတ္ထိမတိံ အာရောစေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ "ဣမေသံ ဆန္နံ သိက္ခာပဒာနံ ဝီတိက္ကမဿ ဝသေနာ"တိ သမ္ဗန္ဓော ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတော ဧဝ။

ကုဟနာတိအာဒီသူတိ ဟေဋ္ဌာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌဟဋ္ဌိယာဝ ပဒုဒ္ဓါရော။ **အယံ ပါဠီ**တိ အယံ **ဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၈၆၁) အာဂတာ နိဒ္ဒေသပါဠိ။

၁၇. စီဝရာဒိပစ္စယာ လဗ္ဘန္တီတိ လာဘာ။ တေ ဧဝ သက္ကစ္စံ အာဒရဝသေန ဒိယျမာနာ သက္ကာရာ။ ပတ္ထဋ္ဌယသတာ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။ တံ **လာဘဉ္စ သက္ကာရဉ္စ ကိတ္တိသဒ္ဒဉ္စ။ သန္နိဿိတဿာ** တိ ဧတ္တ တဏှာနိဿ ယော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"ပတ္ထယန္တဿာ"** တိ။ **အသန္တဂုဏဒီပနကာမဿာ** တိ အသန္တေ အတ္တနိ အဝိဇ္ဇမာနေ သဒ္ဓါဒိဂုဏေ သမ္ဘာဝေတုကာမဿ။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာလက္ခဏာ, ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ အမတ္တညုတာလက္ခဏာ ဟိ ပါပိစ္ဆတာ။ **ဣစ္ဆာယ အပကတဿာ** တိ ပါပိကာယ ဣစ္ဆာယ သမ္ဘာဝဇီဝိတော အပေတော ကတောတိ အပကတော။ တထာဘူတော စ အာဇီဝူပဒ္ဒဝေန ဥပဒ္ဒုတောတိ ကတွာ အာဟ **"ဥပဒ္ဒုတဿာတိ အတ္ထော"** တိ။

ကုဟနမေဝ ပစ္စယုပ္ပာဒနဿ ဝတ္ထူတိ **ကုဟနဝတ္ထု။ တိဝိဓမ္ပေတံ** တတ္ထ အာဂတံ တဿ နိဿယဘူတာယ ဣမာယ ဟဋ္ဌိယာ **ဒဿေတု** န္တိ ဧဝမတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တဒတ္ထိကဿေဝ** တိ တေဟိ စီဝရာဒီဟိ အတ္ထိကဿေဝ။ **ပဋိက္ခိပနေနာ** တိ စီဝရာဒီနံ ပဋိက္ခိပနဟေတု။ **အဿာ** တိ ဘဝေယျ။ **ပဋိဂ္ဂဟဏေန စာ** တိ **စ**-သဒ္ဒေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ပဋိက္ခိပနံ သမုစ္စိနောတိ။

ဘိယျောကမ္ယတ န္တိ ဗဟုကာမတံ။ **ယန္တိ** ကိရိယာပရာမသနံ, တသ္မာ "ဓာရေယျာ"တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ သင်္ဃာဋိ ကတွာ ဓာရဏံ, တေံ သမဏဿ သာရုပ္ပန္တိ ယောဇနာ။ **ပါပဏိကာနီ**တိ အာပဏတော ဆဍ္ဍိတာနိ။ **နန္တကာနီ**တိ အန္တရဟိတာနိ စောဠခဏ္ဍာနိ။ **ဥစ္စိနိတွာ** တိ ဥဉ္ဆနေန စိနိတွာ သင်္ဂဟေတွာ။ **ဥဉ္ဆာစရိယာယာ** တိ ဥဉ္ဆာစ

ရိယာယ လဒ္ဓေန။ ဂိလာနဿ ပစ္စယဘူတာ ဘေသဇ္ဇသင်္ခါတာ ဇီဝိတပရိက္ခာရာ **ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာ။ ပူတိမုတ္တ**န္တိ ပုရာဏဿ, အပုရာဏဿ စ သဗ္ဗဿ ဂေါမုတ္တဿေတံ နာမံ။ **ပူတိမုတ္တေနာ** တိ ပူတိဘာဝေန မုတ္တေန ပရေဟိ ဆဍ္ဍိတေန, ပူတိဘူတေန ဝါ ဂေါမုတ္တေန။ **ဓုတတာအော**တိ ပရေသမ္ပိ ဓုတဂုဏတာဒီ။ **သမ္မုခီဘာတ** တိ သမ္မုခတော ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ, လဗ္ဘမာနတာယာတိ အတ္ထော။

အတ္တာနံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာဓိဂမဿ သာမန္တေ ကတွာ ဇပ္ပနံ **သာမန္တဇပ္ပနံ။ မဟောသကွော** တိ မဟာနုဘာဝေ, ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာဓိဂမေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ “မိတ္တော”တိ သာမညတော ဝတ္တွာ ပုန တံ ဝိသေသေတိ “သန္ဒိဋ္ဌော သမ္ဘတ္တော”တိ ။ ဒိဋ္ဌမတ္တော ဟိ မိတ္တော **သန္ဒိဋ္ဌော** ။ ဒဠှဘတ္တိကော **သမ္ဘတ္တော။ သဟာယော**တိ သဟ အာယနကော, သခါတိ အတ္ထော။ သတ္တပဒီနော ဟိ “သခါ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဝိဟာရော** ဟာကာရပရိစ္ဆိန္နော သကလော အာတသော။ **အမုယောဂေ** ဒီဃဟာသာအေ, ဂရုဠသဏ္ဌာနဟာသာအေတိပိ ဝဒန္တိ။ **ဟာသာအေ** စတုရဿဟာသာအေ။ **ဟမ္မိယံ** မုဏ္ဍစ္ဆဒနဟာသာအေ။ **ကူဋ္ဌာကရံ** ဒွိဟိ ကဏ္ဏိကာဟိ ကတ္တဗ္ဗဟာသာအေ။ **အဋ္ဋော** ပဋိရာဇူနမ္ပိ ပဋိဗာဟနယောဂ္ဂော စတုပဉ္စဘူမကော ပဋိဿယဝိသေသော။ **မာဠော** ဧကကူဋသင်္ဂဟိတော အနေကကောဏဝန္တော ပဋိဿယဝိသေသော။ **ဥဒ္ဒဏ္ဍော** အဂ္ဂိတ္တိကာ ဧကဒွတရာ ဒီဃသာလာတိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ – **ဝိဟာရော** နာမ ဒီဃမုခဟာသာအေ။ **အမုယောဂေ** ဧကပဿေန ဆဒနကသေနာသနံ။ တဿ ကိရ ဧကပဿေ ဘိတ္တိ ဥစ္စတရာ ဟောတိ, ဣတရပဿေ နီစာ, တေန တံ ဧကပဿဆဒနကံ ဟောတိ။ **ဟာသာအေ** အာယတစတုရဿဟာသာအေ။ **ဟမ္မိယံ** မုဏ္ဍစ္ဆဒနံ စန္ဒိကင်္ဂဏယုတ္တံ။ **ဂုဟာ** ကေဝလာ ပဗ္ဗတဂုဟာ။ **လေဏံ** ဒွာရဗဒ္ဓံ။ **ကူဋ္ဌာကရံ** ယော ကောစိ ကဏ္ဏိကာဗဒ္ဓဟာသာအေ။ **အဋ္ဋော** ဗဟလဘိတ္တိဂေဟံ။ ယဿ ဂောပါနသိယော အဂ္ဂဟေတွာ ဣဋ္ဌကာဟိ ဧဝ ဆဒနံ ဟောတိ။ အဋ္ဋာလကာကာရေန ကရီယတီတိပိ ဝဒန္တိ။ **မာဠော** ဝဋ္ဋာကာရေန ကတသေနာသနံ။ **ဥဒ္ဒဏ္ဍော** ဧကော ပဋိဿယဝိသေသော။ ယော “ဘဏ္ဍသာလာ, ဥဒောသိတ”န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ **ဥပဋ္ဌာနသာလာ** သန္နိပတနဋ္ဌာနံ။

ကုစ္ဆိတရဇဘူတာယ ဟာပိစ္ဆတာယ နိရတ္ထကံ ကာယဝစီဝိပ္ဖန္ဒနိဂ္ဂဏှဟနံ ကောရဇံ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ကောရဇိကော, ကောဟညေန သံယတကာယော, အတိဝိယ, အဘိဏှံ ဝါ ကောရဇိကော **ကောရဇိကကောရဇိကော။** အတိပရိသင်္ကိတောတိ ကေစိ။ အတိဝိယ ကုဟော **ကုဟကကုဟကော,** သာတိသယဝိမှာပကောတိ အတ္ထော။ အတိဝိယ လပော လပနကော **လပကလပကော။ မုခသမ္ဘာဝိကော**တိ ကောရဇိကကောရဇိကာဒိဘာဝေန ပဝတ္တဝစနေဟိ အတ္တနော မုခမတ္တေန အညေဟိ သမ္ဘာဝိကော။ သော ဧဝရူပေ ဧဝရူပတာယ ဧဝ အတ္တာနံ ပရံ ဝိယ ကတွာ **“အယံ သမဏော”**တိအာဒီနိ ကထေတိ။ **ဂမ္ဘီရ** န္တိအာဒိ တဿာ ကထာယ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပဋိဗဒ္ဓတာယ ဝုတ္တံ။

သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယကတေနာ တိ “ကထံ နု ခေါ မံ ဇနော ‘အရိယော’တိ ဝါ ‘ဝိသေသလာဘီ’တိ ဝါ သမ္ဘာဝေယျာ”တိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ကတေန။ **ဂမနံ သဏ္ဌပေတီ** တိ ဝိသေသလာဘီနံ ဂမနံ ဝိယ အတ္တနော ဂမနံ သက္ကစ္စံ ဌပေတိ , သတော သမ္ပဇာနော၀ ဂစ္ဆန္တော ဝိယ ဟောတိ။ **ပဏိဓာယာ**တိ “အရဟာတိ မံ ဇာနန္တူ”တိ စိတ္တံ သဏ္ဌပေတွာ, ပတ္ထေတွာ ဝါ။ **သမာဟိတော ဝိယာ**တိ ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတော ဝိယ။ **အာပာထကဇ္ဈာယီ** တိ မနုဿာနံ အာပာထဋ္ဌာနေ သမာဓိသမာပန္နော ဝိယ နိသီဒန္တော အာပာထကေ ဇနဿ ပါကဋဋ္ဌာနေ ဈာယီ။ **ဣရိယာပထသဏ္ဌာ တ**န္တိ ဣရိယာပထသဏ္ဌပနသဏ္ဌာတံ။

ပစ္စယပဋိသေဝနသဏ္ဌာတေနာ တိ အယောနိသော ဥပ္ပါဒိတာနံ ပစ္စယာနံ ပဋိသေဝနန္တိ ဧဝံ ကထိတေန, ဧဝ ဝါ ပစ္စယပဋိသေဝနေန သဏ္ဌာတဗ္ဗေန ကထိတဗ္ဗေန။ အညံ ဝိယ ကတွာ အတ္တနော သမီပေ ဘဏနံ **သာမန္တဇပ္ပိတံ** ။ အာကာရဿ ရဿတ္တံ ကတွာ **“အဋ္ဌပနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ကုဟနံ ကုဟော, တဿ အယနာ ပဝတ္တိ **ကုဟာယနာ,** ကုဟဿ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ အယနာ ဂတိ ကိရိယာ **ကုဟာယနာ။** ကုဟေတိ, ကုဟေန ဝါ ဣတောတိ **ကုဟိတော,** ကုဟကော။

ပုဋ္ဌဿာ တိ “ကော တိဿော, ကော ရာဇပူဇိတော”တိ ပုဋ္ဌဿ။ **ဥဒ္ဓံ ကတွာ** တိ ဥက္ခိပိတွာ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိ အာဒိနာ ပဂ္ဂဟေတွာ။

ဥန္နဟနာ တိ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ ဗန္ဓနာ ပလိဝေဌနာ။ ဒွေ၀ ကိရ ဘိက္ခူ ဧကံ ကမံ ပဝိသိတွာ အာသနသာလာယ နိသီဒိတွာ ဧကံ ကုမာရိကံ ပက္ကောသိံသု။ တာယ အာဂတာယ တတြေကော ဧကံ ပုစ္ဆိ “အယံ, ဘန္တေ, ကဿ ကုမာရိကာ”တိ?

‘‘အမ္ဟာကံ ဥပဇ္ဈာယိကာယ တေလကန္ဒရိကာယ ဓီတာ, ဣမိဿာ မာတာ မယိ ဂေဟံ ဂတေ သပ္ပိံ ဒဒမာနာ ဃဋ္ဋေနေ၀ ဒေတိ, အယမ္ပိ မာတာ ဝိယ ဃဋ္ဋေနေ ဒေတီ’’တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၆၂) ဥက္ကာစေသိ။ ဣမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **‘‘တေလကန္ဒရိက ဝတ္ထု စေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗ’’**န္တိ။

ဓမ္မာနုရူပ တ တိ မတ္တာဝစနာနုရူပံ တ။ မတ္တာဝစနံ ဟိ ‘‘ဓမ္မော’’တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ ‘‘သုဘာသိတံ ဥတ္တမမာ ဟု သန္တော, ဓမ္မံ ဘဏေ နာဓမ္မံ တံ ဒုတိယ’’န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၁၃; သု. နိ. ၄၅၂)။ တေန ဗဟုံ ဝိပ္ပလပနမာဟ, သစ္စ တော တ အညာ သုဘာသိတာ တစာ ‘‘ဓမ္မော’’တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ မုဂ္ဂသူပသဒိသကမ္မော ပုဂ္ဂလော မုဂ္ဂသူပျော။ တေ နာဟ **‘‘အယံ ပုဂ္ဂလော မုဂ္ဂသူပျောတိ ဝုစ္စတီ’’** တိ။ ပရိဘဋ္ဌသ္သ ကမ္မံ ဟာရိဘဋ္ဋံ, တဒေဝ **ဟာရိဘဋ္ဋတာ** ။

နိမိတ္တေန စရန္တော, ဇီဝန္တော တ နိမိတ္တကော, တဿ ဘာတော **နေမိတ္တိကတာ** ။ အတ္တနော ဣစ္ဆာယ ပကာ သနံ **ဩဘာသော**။ ကော ပန သောတိ ? ‘‘အဇ္ဇ ဘိက္ခူနံ ပစ္စယာ ဒုလ္လဘာ ဇာတာ’’တိအာဒိကာ **ပစ္စယပဋိသံယုတ္တက ထာ**။ ဣစ္ဆိတဝတ္ထုဿ သမီပေ ကထနံ **သာမန္တဇပ္ပာ** ။

အင္ဂေါသနဘယေနာပိ ဒဒေယျာတိ **ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အက္ကောသနံ** ။ တထာ **ဝမ္ဘနာ** ဒယော။ **ဥပေက္ခနာ** ဥပာသကာနံ အယကာဒိဘာဝတော ဗဟိ ဆဍ္ဍနာ။ **ခိပနာ**တိ ခေပဝစနံ။ တံ ပန အဝဟသိတ္ဝာ ဝစနံ ဟောတီတိ အာဟ **‘‘ဥပ္ပဏ္ဍနာ’’** တိ။ **ဟာပနာ**တိ အအာယကတ္တဿ, အဝဏ္ဏဿ တ ပတိဋ္ဌာပနံ။ ပရေသံ ပိဋ္ဌိမံသခာဒနသီ လော ပရပိဋ္ဌိမံသိကော, တဿ ဘာတော **ပရပိဋ္ဌိမံသိကတာ။ အဗ္ဘင္ဂ** န္တိ အဗ္ဘဥ္ဇနံ။ **နိပိသိတွာ ဂန္ဓမဂ္ဂနာ ဝိယာ** တိ အနိပ္ပိသိတေ အလဗ္ဘမာနဿ ဂန္ဓဿ နိပိသနေ လာဘော ဝိယ ပရဂုဏေ အနိပ္ပိသိတေ အလဗ္ဘမာနာနံ ပစ္စယာ နံ နိပိသနေန လာဘော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ။

နိကတ္တုံ အပ္ပေန လာဘေန ဗဟုကံ ဝဍ္ဎေတွာ ဂဟေတုံ ဣစ္ဆနံ နိဇိဂီသနံ, တဿ ဘာတော **နိဇိဂီသနတာ**။ တသ္သ သေဝ ဣစ္ဆနဿ ပဝတ္တိအာကာရော, တံသဟဇာတံ တ ဂဝေသနကမ္မံ။

အင္ဂ န္တိ ဟတ္ထပာဒါဒိအင်္ဂါနိ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တံ ဝိဇ္ဇံ။ **နိမိတ္တ** န္တိ နိမိတ္တသတ္ထံ။ **ဥပ္ပာတ** န္တိ ဥက္ကာ ပာတဒိသာဍာဟ-ဘူမိစာလာဒိဥပ္ပာတပဋိဗဒ္ဓဝိဇ္ဇံ။ **သုပိန**န္တိ သုပိနသတ္ထံ။ **လက္ခဏ** န္တိ ဣတ္ထိပုရိသာနံ လက္ခဏ ဇာနနသတ္ထံ။ **မူသိကစ္ဆိန္န** န္တိ ဝတ္ထာဒီနံ အသုကဘာဂေ မူသိကစ္ဆေဒေ သတိ ဣဒံ နာမ ဖလံ ဟောတီတိ ဇာနနက သတ္ထံ။ ပလာသဂ္ဂိအာဒီသု ဣမိနာ နာမ အဂ္ဂိနာ ဟုတေ ဣဒံ နာမ ဟောတီတိ အဂ္ဂိဝသေန ဟောမဝိဓာနံ **အဂ္ဂိဟောမံ** ။ ဣမိနာ နယေန **ဒဗ္ဗိဟောမံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ထုသဟောမာဒီနံ, အညေသဥ္စ သုတ္တေ အာဂတာနံ မိစ္ဆာဇီတနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝီရိယသာဓနေတ္ထာ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလဿ ‘‘ပစ္စယပရိယေသနတယာမော’’တိ ဝုတ္တံ။ တသ္သ **ဟာရိသုဒ္ဓိ** အနဝဇ္ဇဘာတေ, ယေန ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယလာဘော ဟောတိ။ န ဟိ အလသော ဉာယေန ပစ္စယေ ပရိ ယေသိတုံ သက္ကောတီတိ။

ပစ္စယသန္နိဿိတသီလဝဏ္ဏနာ

၁၈. ပဋိသင်္ခာ တိ အယံ ‘‘သယံ အဘိညာ’’တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၁၁) ဝိယ ယ-ကာရလောပေန နိဒ္ဒေသော။ **ယောနိ သောတိ** စေတ္ထ ဥပာယတ္ထော ယောနိသော-သဒ္ဒောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘ဥပာယေန ပထေနာ’’**တိ။ **‘‘ပဋိသင်္ခာ ယ ဥတွာ’’**တိ ဝတွာ တယိဒံ ပဋိသင်္ခာနံ ပစ္စဝေက္ခဏန္တိ ဒဿေတုံ **‘‘ပစ္စဝေက္ခိတွာတိ အတ္ထော’’** တိအာဒိ ဝု တ္တံ။ ယထာ ဟိ **ပစ္စဝေက္ခိတွာ** တိ သီတပဋိဃာတာဒိကံ တံ တံ ပယောဇနံ ပတိ ပတိ အဝေက္ခိတွာ, ဉာဏေန ပဿိ တွာတိ အတ္ထော, ဧဝံ **ပဋိသင်္ခာယာ** တိ တဒေဝ ပယောဇနံ ပတိ ပတိ သင်္ခာယ, ဇာနိတွာတိ အတ္ထော။ ဉာဏပရိယာ ယော ဟိ ဣဓ သင်္ခာ-သဒ္ဒောတိ။ တွေ စ ‘‘ပဋိသင်္ခာ ယောနိသော’’တိအာဒိ ကာမံ ပစ္စယပရိဘောဂကာလေန ဝုစ္စတိ, ဓာတုဝသေန ပန ပဋိကူလဝသေန တ ပစ္စဝေက္ခဏာယ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ သုဇ္ဈတီတိ အပရေ။ ဘိဇ္ဇတီတိ ကေ စိ။ ဧဝေ ပန ပဋမံ ဧဝ ပရိယတ္တန္တိ ဝဒန္တိ, ဝိမံသိတဗ္ဗံ။ ‘‘စီဝရ’’န္တိ ဧဝေစနံ ဧတ္တမတ္တံ တစကန္တိ အဓိပ္ပာ ယေန **‘‘အန္တရတသကာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ’’** တိ ဝုတ္တံ, ဇာတိသဒ္ဒတာယ ပန တဿ ဟင္ဒိယံ ဧဝေစနန္တိ ယတ္တကာနိ စီ ဝရာနိ ယောဂိနာ ပရိဟရိတဗ္ဗာနိ, တေသံ သဗ္ဗေသံ ဧကဇ္ဈံ ဂဟဏန္တိ သက္ကာ ဝိညာတုံ, **ယံ ကိဉ္စိ** တိ တ အနဝသေ သပရိယာအနမေတံ, န အနိယမဝစနံ။ ‘‘နိတသေတိ တ ဟာရုပတိ တ’’တိ ဝိကပ္ပနံ ပန ပဋိသေဝနပရိယာယဿ ပရိဘောဂ

ဿ ဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ တံ ပညပေတ္ဝာ သယနနိသီဒန-စီဝရကုဋိကရဏာဒိဝသေနာပိ ပရိဘောဂဿ သင့္ဂဟော ဒဠ္ဟ
ဗ္ဗော။

ပယောဇနာနံ မရိယာအာ ပယောဇနာဝဓိ, တဿ ပရိစ္ဆိန္ဒနဝသေန ယော နိယမော, တဿ ဝစနံ **ပယောဇနာ။ပေ။
ဝစနံ**။ ႁကာအနိ တံ နိယမံ ဝိဝရိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **“ဧတ္တကမေဝ ဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အဝဓာရဏေန လိင္ဂ္ဒာဝိဘူ
သာဝိလမ္ပနာနဠ္ဓမ္ပရာဒိဝသေန ဝတ္ထပရိဘောဂံ နိသေဓေတိ။ တေနာဟ **“န ႁကာတော ဘိယျော”** တိ။ လိင္ဂ္ဒာဝသေန ဟိ ဧ
ကစ္စေ သတ္တာ ဝတ္ထာနိ ပရိဒဟန္တိ စေဝ ဥပသံဝိယန္တိ စ။ ယထာ တံ ယောဗ္ဗနေ ဌိတာ နာဂရိကမနုဿာ။ ဧကစ္စေ
ဝိဘူသနဝသေန, ယထာ တံ ရူပူပဇီဝိနိအာဒယော။ ဝိလမ္ပနဝသေန ဝိလမ္ပကာ။ နဠ္ဓမ္ပရဝသေန ဘောဇာဒယော။ **အဓ္ဗုတ္တဓာ
တုကေ္ခာဘော** သီတရောကဒိဥပ္ပာဒကော။ **ဥတုပရိဏာမနဝသေနာ**တိ ဥတုနော ပရိဝတ္တနဝသေန ဝိသဘာဂသီတဥတု
သမုဋ္ဌာနေန။ **တ-**သဒ္ဒေန ဟေမန္တာဒီသု ဟိမပာတာဒိဝသေန ပဝတ္တဿ သင့္ဂဟော ဒဠ္ဟဗ္ဗော, န ဥပ္ပာဒေတိ သီ
တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ယဒတ္ထံ ပန တံ ဝိနောဒနံ, တံ မတ္ထကပ္ပတ္တံ ဒဿေတုံ **“သီတဗ္ဗာဟတေ”** တိအာဒိ ဝုတ္
တံ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ “ဥဏ္ဟဿ ပဋိဃာတာယာ”တိအာဒီသု သဗ္ဗေသု သေသပယောဇနေသု။ ယဒိပိ သူရိယသန္တာ
ပေပိ ဥဏ္ဟော ဟာဝ, တဿ ပန အာတပဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ “အဂ္ဂိသန္တာပဿာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဧကစ္စော အဝဂ္ဂိသ
န္တာပေ ကာယံ စီဝရေန ပဋိစ္ဆာဒေတ္ဝာ သက္ကာ ဝိနောဒေတုန္တိ အာဟ **“တဿ ဝနအာဟာဒီသု သမ္ဘတေ ဝေဒိ
တဗ္ဗော”**တိ။ **ဍံသာ**တိ ပိင္ဂလမက္ခိကာ။ တေ ပန ယသ္မာ ဍံသနသီလာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဍံသနမက္ခိကာ”** တိ။ **သပ္ပာ
ဒယော**တိ သပ္ပသတပဒိဥဏ္ဏနာဘိသရဗူဝိစ္ဆိကာဒယော။ **ဖုဋ္ဌသမ္ဖဿော** တိ ဖုဋ္ဌဝိသမာဟ။ တိဝိဓာ ဟိ သပ္ပာ –
ဒဋ္ဌဝိသာ ဖုဋ္ဌဝိသာ ဒိဋ္ဌဝိသာ။ တေသု ပုရိမကာ ဒွေဝ ဧဝ ဂဟိတာ။ သတပဒိအာဒီနမ္ပိ တာဒိသာနံ သင့္ဂဏှာဟနတ္ထံ။ **နိယ
တပယောဇနံ** ဧကန္တိကံ, သဗ္ဗကာလိကဥ္စ ပယောဇနံ။ **ဟိရိ ကုပ္ပတိ** နိလ္လဇ္ဇတာ သဏ္ဌာတိ။ တေနာဟ **“ဝိနဿ
သတီ”**တိ။ ကူပာဝတရဏံ တ ပဋိစ္ဆာဒနံ အရဟတီတိ ကောပိနံ။ ဟိရိယိတဗ္ဗဋ္ဌေန ဟိရိ စ တံ ကောပိနဉ္စာတိ **ဟိရိကော
ပိနန္တိ** ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဠ္ဟဗ္ဗော။ **တဿ စာ** တိ **စ-**သဒ္ဒော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပယောဇနာနံ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။

ယံ ကိဉ္စိ အာဟာရ န္တိ ခာဒနီယဘောဇနီယာဒိဘေဒံ ယံ ကိဉ္စိ အာဟရိတဗ္ဗဝတ္ထုံ။ ပိဏ္ဍာယ ဘိက္ခာယ ဥလတီ
တိ ပိဏ္ဍောလော, တဿ ကမ္မံ ပိဏ္ဍောလျံ။ တေန **ပိဏ္ဍောလျေန** ဘိက္ခာစရိယာယ။ **ပတိတတ္တာ** တိ ပက္ခိပိတ
တ္တာ။ **ပိဏ္ဍပါတော** ပတ္တေ ပက္ခိတ္တဘိက္ခာဟာရော။ **ပိဏ္ဍာနံ တ ပါတော** တိ ဃရေ ဃရေ လဒ္ဓဘိက္ခာနံ သန္နိ
ပါတော။ “နတ္ထိ ဒတ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅) သဟာသာ ကိရိယာပိ “ဒတ”တိ ဝုစ္စတိ, တတော ဝိသေသနတ္ထံ
“ဒဝတ္ထံ, ကီဠာနိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” တိ အာဟ။ **မုဋ္ဌိကမလ္လာ** မုဋ္ဌိယုဒ္ဓယုဇ္ဈနကာ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန နိဗုဒ္ဓယုဇ္
ဈနကာဒီနံ ဂဟဏံ။ **ဗလမဒနိမိတ္တ** န္တိ ဗလံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကမဒော ဗလမဒော။ တံ နိမိတ္တံ, ဗလဿ ဥပ္ပာဒနတ္
ထန္တိ အတ္ထော။ **ပေါရိသမဒနိမိတ္တ** န္တိ ပေါရိသမဒော ဝုစ္စတိ ပုရိသမာနော “အဟံ ပုရိသော”တိ ဥပ္ပဇ္ဇနကမာ
နော။ အသဒ္ဓမ္မသေဝနာသမတ္ထတံ နိဿာယ ပဝတ္တော မာနော, ရာဂေ ဧဝ တ ပေါရိသမဒောတိ ကေစိ။ တံ နိမိတ္တံ။
အန္တေပုရိကာ ရာဇောရောဓာ။ သဗ္ဗေသံ သန္နိဝေသယောဂ္ဂတာယ **ဝေသိယော** ရူပူပဇီဝိနိယော။ **မဏ္ဍနံ** နာမ ႁကာဓာဝ
ယဝပာရိပူရီတိ အာဟ **“အင္ဂပစ္စင္ဂါနံ ပီဏဘာဝနိမိတ္တ”** န္တိ, ပရိဗြူဟနဟေတူတိ အတ္ထော။ **နဋ္ဌာ** နာမ ရင္ဂနဋ္ဌာ။
နစ္စကာ လင္ဃကာဒယော။ **ဝိဘူသနံ** သောဘာသမုပ္ပာဒနန္တိ အာဟ **“ပသန္နစ္ဆဝိဝဏ္ဏတာနိမိတ္တ”** န္တိ။

ဧတံ ပဒံ။ **မောဟူပနိဿယပ္ပဟာနတ္ထ** န္တိ မောဟဿ ဥပနိဿယတာပဟာနာယ။ ဒဝ ဟိ မောဟေန ဟော
တိ, မောဟဉ္စ ဝဍ္ဎေတီတိ တဿာ ဝဇ္ဇနေန မောဟဿ အနုပနိဿယတာ။ **ဒောသူပနိဿယပ္ပဟာနတ္ထ** န္တိ
ႁကာဒံ ဗလမဒဿ, ပုရိသမဒဿ စ ဒောသဟေတုနော ဝသေန ဝုတ္တံ, ႁကာတရဿ ပန ဝသေန “ရာဂူပနိဿယပ္ပဟာန
တ္ထ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ မဏ္ဍနဝိဘူသနပဋိက္ခေပေ သိယာ မောဟူပနိဿယပ္ပဟာနာယပိ, ရာဂူပနိဿယတာယ ပန
ဥဇုပဋိပက္ခောတိ ဝုတ္တံ **“ရာဂူပနိဿယပ္ပဟာနတ္ထ”** န္တိ။ ယဒိပိ ဧကစ္စဿ ဒဝမဒေ အာရဗ္ဘ ပရဿ ပဋိဃသံ
ယောဇနာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိယေဝ မနောပဒောသိကဒေဝတာဒီနံ ဝိယ, အတ္တနော ပန ဒဝမဒေ အာရဗ္ဘ ယေသံ သဝိသေသံ
ရာဂမောဟမာနာဒယော ဟာပမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ။ တေ သန္ဓာယ **“အတ္တနော သံယောဇနုပ္ပတ္တိပဋိသေဓနတ္ထ”** န္တိ ဝ
တ္ဝာ မဏ္ဍနဝိဘူသနာနိ ပဋိစ္စ သဝိသေသံ ပရဿပိ ရာဂမောဟာဒယော ပဝတ္တန္တီတိ **“ပရဿပိ သံယောဇနုပ္ပတ္
တိပဋိသေဓနတ္ထ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **အယောနိသော ပဋိပတ္တိယာ** တိ ဧတ္ထ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂံ မုဉ္စိတ္ဝာ သဗ္ဗာ
ပိ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ အယောနိသော ပဋိပတ္တိ။ ပုရိမေဟိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ အယောနိသော ပဋိပတ္တိယာ, ပစ္ဆိမေဟိ ဒွီဟိ
ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂဿ ပဟာနံ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ **“စတူဟိပိ စေတေဟီ”**တိ ပန ဝစနတော သဗ္ဗေဟိ ဥဘိန္န

မ္ပိ ပဟာနံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကာမကိဉ္စာပိ ဒဝန္တောဂဓာ ဟောတိယေဝ, ပုရိသမဒေပိ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ သ္သ ဟေတုယေဝတတိ။

စာတုမဟာဘူတိကဿာ တိ စတုမဟာဘူတေ သန္နိဿိတဿ။ **ရူပကာယဿာ** တိ စတုသန္တတိရူပသမူဟဿ သ။ **ဌိတိယာ**တိ ဌိတတ္ထံ။ သာ ပနဿ ဌိတိ ပဗန္ဓဝသေန ဣစ္ဆိတာတိ အာဟ **"ပဗန္ဓဋ္ဌိတတ္ထ"** န္တိ။ **ပဝတ္တိယာ**တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယပ္ပဝတ္တိယာ။ တထာ ဟိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ "ယာပနာ ဝတ္တနာ"တိ (ဓ. သ. ၁၉, ၆၃၄) စ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တဿာ စ အဝိ စ္ဆေဒော အာဟာရူပယောဂေန ဟောတိ။ ကာယဿ စိရတရံ ယာဝ အာယုကပ္ပော, တာဝ အဝတ္တာနံ ယာပနာတိ ဒဿ သေန္တော **"စိရကာလဋ္ဌိတတ္ထံ တ"** တိ အာဟ။ ဣာအနိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ **"ဃရူပတ္ထမ္ဘမိ တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထာယံ ယောဇနာ – ယထာ ဇိဏ္ဏဃရသာမိကော ဃရဿ ဥပတ္ထမ္ဘနံ ကရောတိ တဿ အပတနတ္ထံ, ယထာ စ သာကဋိကော အက္ခဗ္ဘဉ္ဇနံ ကရောတိ တဿ သမ္ပဝတ္တနတ္ထံ, ဧဝမေသ ယောဂီ ကာယ ဿ ဌိတတ္ထံ, ယာပနတ္ထဉ္စ ပိဏ္ဍပာတံ ပဋိသေဝတိ ပရိဘုဉ္ဇတီတိ။ ဧတေန ဌိတိ နာမ အပတနံ ယာပနာ ပဝတ္တီတိ ဒဿေတိ။ **န ဒဝမဒမဏ္ဍနဝိဘူသနတ္ထ** န္တိ ဣဒံ "ယာဝဒေဝ"တိ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တိတတ္ထဒဿနံ။ တိဋ္ဌန္တိ ဥပာဒိန္နဓမ္မာ ဧတာယာတိ **ဌိတိ,** အာယူတိ အာဟ **"ဌိတီတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿေတံ အဓိဝစန"** န္တိ။ တထာ ဟိ တံ အာယု "ဌိတီ"တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ, **ဌိတိယာ ယာပနာယာ**တိ ကာယဿ ဌိတိဟေတုတာယ "ဌိတီ"တိ လဒ္ဓဝေဟာရဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယ ဿ ပဝတ္တနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဇီဝိတိန္ဒြိယပဝတ္တာပနတ္ထ"** န္တိ။ **အာဗာဓဋ္ဌေနာ** တိ ဝိဗာဓနဋ္ဌေ န, ရောဂဋ္ဌေန တ။ ဇိဃစ္ဆာပရမာ ဟိ ရောဂါ။ **ဥပရမတ္ထ** န္တိ ဝူပသမတ္ထံ။ **ဝဏာလေပနမိဝ** ဝဏိကော။ ဥဏှပသီတာ ဒီသု အဘိဘဝန္တေသု တပ္ပဋိကာရံ သီတုဏှံ ဝိယ ပဋိသေဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယံ ဌပေတွာ သိက္ခတ္တ တယသင်္ဂဟာ သာသနာဝစရိတဗ္ဗာ အနုသာသနီ သာသနဗ္ရဟ္မစရိယန္တိ အာဟ **"သကလသာသနဗ္ရဟ္မစရိယဿ စ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဿ စာ"**တိ။ **အနုဂ္ဂဟဏတ္ထ** န္တိ အနု အနု ဂဏှာပနတ္ထံ သမ္ပာဒနတ္ထံ။ **ကာယဗလံ နိဿာယာ**တိ ယထာသမာရဒ္ဓံ ဂုဏဝိသေသဟရိပူရိဟေတုဘူတံ ကာယဗလမတ္တံ နိဿာယ။ တေနာဟ **"သိက္ခတ္တယာ နုယောဂဝသေနာ"**တိအာဒိ။ ကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထိကာ ဇာယမ္ပတိကာ, **နဒီသမုဒ္ဒနိတ္ထရဏတ္ထိကာ** စ ပုတ္တမံသာဒီ နိ ယထာ အဂိဒ္ဓာ အမုစ္ဆိတာ ကေဝလံ တံ တံ အတ္ထသိဒ္ဓိမေဝ အဝေက္ခန္တာ ပဋိသေဝန္တိ တေဟိ ဝိနာ အသိဇ္ဈနတော, ဧဝမယမ္ပိ ကေဝလံ ဘဝကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထိကော အဂိဒ္ဓော အမုစ္ဆိတော တေန ဝိနာ အသိဇ္ဈနတော ပိဏ္ဍ ပာတံ ပဋိသေဝတီတိ ဥပမာသံသန္ဒနံ။

ဣတီတိ ပကာရတ္ထေ နိပါတပဒံ။ တေန ပဋိသေဝိယမာနဿ ပိဏ္ဍပာတဿ ပဋိသေဝနာကာရော ဂယှတီတိ အာဟ **"ဧဝံ ဣမိနာ ပိဏ္ဍပာတပဋိသေဝနေနာ"** တိ။ **ပုရာဏ**န္တိ ဘောဇနတော ပုရိမကာလိကတ္တာ ပုရာဏံ။ **ပဋိဟင်္ခာမီ** တိ ပဋိဟနိဿာမိ။ **နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီ** တိ ပဋိသေဝတီတိ ယောဇနာ။ ကိံဒိသံ, ကထဉ္စာတိ အာဟ **"အပရိမိ တ။ပေ.။ အညတရော ဝိယာ"**တိ။ အပရိမိတံ အပရိမာဏံ ဘောဇနံ ပစ္စယော ဧတိဿာတိ အပရိမိတဘောဇနပစ္စယာ, တံ **အပရိမိတဘောဇနပစ္စယံ** အတ္တနော ဂဟဏီတေဇပမာဏတော အတိက္ကန္တပမာဏဘောဇနဟေတုကန္တိ အတ္ထော။ ယော ဗဟုံ ဘုဉ္ဇိတွာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော "အာဟရ ဟတ္ထ"န္တိ ဝဒတိ, အယံ **အာဟရ ဟတ္ထကော**။ ယော ဘုဉ္ဇိတွာ အစ္စုဒ္ဓုမာတကုစ္ဆိတာယ ဥဋ္ဌိတောပိ သာဋကံ နိဝာသေတုံ န သက္ကောတိ, အယံ **အလံ သာဋကော**။ ယော ဘုဉ္ဇိတွာ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော တတ္ထေဝ ပရိဝတ္တတိ, အယံ **တတ္ထဝဋ္ဋကော** ။ ယော ယထာ ကာကေဟိ အာမသိတုံ သက္ကာ, ဧဝံ ယာဝ မုခဒွါရံ အာဟာရေတိ, အယံ **ကာကမာသကော**။ ယော ဘုဉ္ဇိတွာ မု ခေ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော တတ္ထေဝ ဝမတိ, အယံ **ဘုတ္တဝမိတကော** ။ ဧတေသံ အညတရော ဝိယ။ အထ ဝါ **ပုရာဏဝေဒနာ** နာမ အဘုတ္တပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ။ တံ "ပဋိဟနိဿာမီ"တိ ပဋိသေဝတိ။ **နဝဝေဒနာ** နာမ အတိ ဘုတ္တပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ။ တံ "န ဥပ္ပာဒေဿာမီ"တိ ပဋိသေဝတိ။ အထ ဝါ **နဝဝေဒနာ** နာမ အဘုတ္တပစ္စ စယေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ, တဿာ အနုပ္ပန္နာယ အနုပ္ပဇ္ဇနတ္ထမေဝ ပဋိသေဝတိ။ အဘုတ္တပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ တိ စေတံ ခုဒ္ဒါယ ဝိသေသနံ။ ယဿာ အပ္ပဝတ္တိ ဘောဇနေန ကာတဗ္ဗာ, တဿာ ဒဿနတ္ထံ။ အဘုတ္တပစ္စယေ န, ဘုတ္တပစ္စယေန စ ဥပ္ပဇ္ဇနကာနုပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာသု ပုရိမာ ယထာပဝတ္တာ ဇိဃစ္ဆာနိမိတ္တာ ဝေဒနာ။ သာ ဟိ အဘုဉ္ဇန္တဿ ဘိယ္ယောပဝဍ္ဎနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပစ္ဆိမာပိ ခုဒ္ဒါနိမိတ္တာဝ အင်္ဂအာဟသူလာဒိဝေဒနာ ပဝတ္ တာ။ သာ ဟိ ဘုတ္တပစ္စယာ ပုဗ္ဗေ အနုပ္ပန္နာဝ နုပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ အယမေတာသံ ဝိသေသော။ ဝိဟိံသာနိမိတ္တတာ စေ တာသံ ဝိဟိံသာယ ဝိသေသော။

ယာ ဝေဒနာ။ **အစုနာ**တိ တေရဟိ။ **အသပ္ပာယာပရိမိတဘောဇနံ နိဿာယာ** တိ အသပ္ပာယာပရိမိတဿ အာဟာရဿ ဘုဉ္ဇနပယောဂံ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ **ပုရာဏကမ္မပစ္စယဝသေနာ**တိ ပုဗ္ဗေ ပုရိမဇာတိယံ ကတတ္တာ ပုရာဏဿ ကမ္မဿ ပစ္စယတာဝသေန ပယောဂဝိပတ္တိံ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟတာယ တံ ဝဇ္ဇေတွာ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ ဥပဋ္ဌာပနံ ဒုက္ခဝေဒနာပစ္စယဃာတော, ပဋိဟနနဉ္စ ဟောတီတိ အာဟ **"တဿာ ပစ္စယံ ဝိနာသေန္တော တံ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင္ခာမီ"**တိ။ **အယုတ္တပရိဘောဂေ** ပစ္စယေ အပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘောဂေ။ သော ဧဝ ကတူပစိတကမ္မတာယ **ကမ္မူပစယော** ။ တံ **နိဿာယ** ပဋိစ္စ **အာယတိံ** အနာဂတေ ကာလေ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ယာ စာယံ "နဝဝေဒနာ"တိ ဝုစ္စတီတိ ယောဇနာ။ **ယုတ္တပရိဘောဂဝသေနာ** တိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပစ္စယာနံ ပရိဘောဂဝသေန, တဿာ နဝဝေဒနာယ မူလံ အယုတ္တပရိဘောဂကမ္မံ အနိဗ္ဗတ္တေန္တော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အနုပ္ပာဒေန္တော။ **ဧတ္တာဝတာ** တိ "ဣတိ ပုရာဏ"န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန ပဒဒွယေန။ "ဝိဟိံသူပရတိယာ"တိအာဒိနာ တ ပဒစတုက္ကေန **ယုတ္တပရိဘောဂသင်္ဂဟော** ပဗ္ဗဇိတာနုစ္ဆဝိကဿ ပစ္စယပရိဘောဂဿ ဝုတ္တတ္တာ။ **အတ္တကိလမထာနုယောဂပ္ပဟာနံ** ဇိဃစ္ဆာဒိဒုက္ခပဋိဃာတဿ ဘာသိတတ္တာ။ ဈာနသုခာဒီနံ ပစ္စယဘူတဿ ကာယသုခဿ အဝိဿဇ္ဇနတော **ဓမ္မိကသုခာပရိစ္စာဂေ** စ ဒီပိတော ဟောတိ။

အသပ္ပာယာပရိမိတူပယောဂေန ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကော, ဣရိယာပထဘဉ္ဇနကော တ သိယာ ပရိဿယော, သပ္ပာယပရိမိတူပယောဂေန ပန သော န ဟောတိ။ တထာ သတိ စိရကာလပ္ပဝတ္တိသင်္ခာတာ သရီရဿ **ယာတ္ရာ** ယာပနာ ဘဝိဿတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ပရိမိတပရိဘောဂေန။ပေ။ ဘဝိဿတီ"** တိ အာဟ။ ယော ရောဂေ သာဒ္ဓော အသာဒ္ဓော စ န ဟောတိ, သော ယာပ္ယရောဂေ, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ယာပ္ယရောဂီ** ။ သော ဟိ နိစ္စကာလံ ဘေသဇ္ဇံ ဥပသေဝတိ, တထာ အယမ္ပီတိ။ ယဒိ ယာတ္ရာပိ ယာပနာ, ပုဗ္ဗေပိ "ယာပနာယာ"တိ ဝုတ္တံ, ကော ဧတ္ထ ဝိသေသောတိ? ပုဗ္ဗေ "ယာပနာယာ"တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယယာပနာ အဓိပ္ပေတာ, ဣဓ ပန စတုန္နမ္ပိ ဣရိယာပထာနံ အဝိစ္ဆေဒသင်္ခာတာ ယာပနာ ယာတ္ရာတိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။ ဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌေန မိစ္ဆာဇီဝေန ပစ္စယပရိယေသနာ **အယုတ္တပရိယေသနာ**။ အာယကဒေယျဓမ္မာနံ, အတ္တနော စ ပမာဏံ အဇာနိတွာ ပဋိဂ္ဂဟဏံ, သဒ္ဓာဒေယျဝိနိပါတနတ္ထံ တ ပဋိဂ္ဂဟဏံ **အယုတ္တပဋိဂ္ဂဟဏံ,** ယေန တ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ အပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘောဂေ **အယုတ္တပရိဘောဂေ**။ တေသံ ပရိဝဇ္ဇနံ ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယုပ္ပာဒနာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မေန ဟိ ပစ္စယေ ပရိယေသိတွာ ဓမ္မေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇနံ **အနဝဇ္ဇတာ** နာမ။

အရတီတိ ဥက္ကဏ္ဌာ။ ပန္တသေနာသနေသု, အဓိကုသလဓမ္မေသု စ အနဘိရတိ။ **တန္ဒီ** တိ ပစလာယိကာ နိဒ္ဒါ။ **ဝိဇမ္ဘိတာ**တိ ထိနမိဒ္ဓာဘိဘဝေန ကာယဿ ဝိဇမ္ဘနာ။ ဝိညူဟိ ဂရဟာ **ဝိညူဂရဟာ**။ ဧကေစ္စော ဟိ အနဝဇ္ဇံယေဝ သာဝဇ္ဇံ ကရောတိ, "လဒ္ဓံ မေ"တိ ပမာဏာဓိကံ ဘုဉ္ဇိတွာ တံ ဇီရာပေတုံ အသက္ကောန္တော ဥဒ္ဒံဝိရေစနအဓောဝိရေစနာဒီဟိ ကိလမတိ, သကလဝိဟာရေ ဘိက္ခူ တဿ သရီရပဋိဇဂ္ဂနဘေသဇ္ဇပရိယေသနာပသုတာ ဟောန္တိ။ အညေ တေ "ကိံ ဣဒ"န္တိ ပုစ္ဆိတွာ "အသုကဿ ဥဒရံ ဥဒ္ဓုမာတ"န္တိအာဒီနိ သုတွာ "နိစ္စကာလမေသ ဧဝံပကတိကော အတ္တနော ကုစ္ဆိပမာဏံ နာမ န ဇာနာတီ"တိ နိန္ဒန္တိ, ဧဝံ အနဝဇ္ဇံယေဝ သာဝဇ္ဇံ ကရောတိ။ ဧဝံ အကတွာ "အနဝဇ္ဇတာ စ ဘဝိဿတီ"တိ ပဋိသေဝတိ။ အတ္တနော ဟိ ပကတိအဂ္ဂိဗလာဒိံ ဇာနိတွာ "ဧဝံ မေ အရတိအာဒီနံ အဘာဝေန ကာယသုခတာ, အဂရဟိတဗ္ဗတာ စ ဘဝိဿတီ"တိ ပမာဏယုတ္တမေဝ ပဋိသေဝတိ။ ယာဝတကော ဘောဇနေန အတ္ထော, တဿ သာဓနေန ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရဿ ပရိပူရဏေန ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘောဇနံ **ယာဝဒတ္ထဥဒရာဝဒေဟကဘောဇနံ,** တဿ **ပရိဝဇ္ဇနေန** ။ သေယျာယ သယနေန လဒ္ဓဗ္ဗသုခံ သေယျသုခံ, ဥဘောဟိ ပဿေဟိ သမ္ပရိဝတ္တနကံ သယန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇနသုခံ ပဿသုခံ , မိဒ္ဓေန နိဒ္ဒါယနေန ဥပ္ပဇ္ဇနသုခံ မိဒ္ဓသုခံ, တေသံ **သေယျ။ပေ။ သုခာနံ ပဟာန**တော စတုန္နံ ဣရိယာပထာနံ ယောဂ္ယဘာဝဿ ပဋိပါဒနံ ကာယဿ **စတုဣရိယာပထယောဂ္ယဘာဝပဋိပါဒနံ,** တတော။ သုခေါ ဣရိယာပထဝိဟာရော **ဖာသုဝိဟာရော**။ ပစ္ဆိမေ ဝိကပ္ပေ, သဗ္ဗဝိကပ္ပေသု တ ဝုတ္တံ ဖာသုဝိဟာရလက္ခဏံ အာဂမေန သမတ္ထေတုံ **"ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တီသုပိ ဝိကပ္ပေသု အာဟာရဿ ဦနပရိဘောဂဝသေနေဝ ဟိ ဖာသုဝိဟာရော ဝုတ္တောတိ။

ဧတ္တာဝတာ တိ "ယာတ္ရာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန ပဒတ္တယေန။ "ယာတ္ရာ စ မေ ဘဝိဿတီ"တိ ပယောဇနပရိဂ္ဂဟဒီပနာ။ ယာတ္ရာ ဟိ နံ အာဟာရူပယောဂံ ပယောဇေတီတိ။ ဓမ္မိကသုခါပရိစ္စာဂဟေတုကော ဖာသုဝိဟာရော **မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒာ** အန္တဒွယဝဇ္ဇနတော။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ အဋ္ဌ အင်္ဂါနိ သမောဓာနေတဗ္ဗာနိ – "နေဝ ဒဝါယာ"တိ

ဧကံ အင်္ဂံ, ''န မဒာယာ''တိ ဧကံ, ''န မဏ္ဍနာယာ''တိ ဧကံ, ''န ဝိဘူသနာယာ''တိ ဧကံ, ''ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယာ''တိ ဧကံ, ''ဝိဟိံသူပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာ''တိ ဧကံ, ''ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမိ, နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီ''တိ ဧကံ, ''ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတီ''တိ ဧကံ။ ''အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာ''တိ အယမေတ္ထ ဘောဇနာနိသံသော။ **မဟာသိဝတ္ထေရော** ပနာဟ ''ဟေဋ္ဌာ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ ပဋိက္ခေပော နာမ, ဥပရိ ပန အဋ္ဌင်္ဂါနိ သမောဓာနေတဗ္ဗာနီ''တိ။ တတ္ထ ''ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ''တိ ဧကံ အင်္ဂံ, ''ယာပနာယာ''တိ ဧကံ, ''ဝိဟိံသူပရတိယာ''တိ ဧကံ, ''ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာ''တိ ဧကံ, ''ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမီ''တိ ဧကံ, ''နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီ''တိ ဧကံ, ''ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတီ''တိ ဧကံ, ''အနဝဇ္ဇတာ စာ''တိ ဧကံ။ ဖာသုဝိဟာရော ပန ဘောဇနာနိသံသောတိ။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ အာဟာရံ အာဟာရေန္တော ပဋိသင်္ခာ ယောနိသော ပိဏ္ဍပာတံ ပဋိသေဝတိ နာမ။

ယတ္ထ ယတ္ထာ တိ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသေန **သေန**-သဒ္ဒဿ အဓိကရဏတ္ထဝုတ္တိမာဟ။ တထာ **အာသန**-သဒ္ဒဿာတိ။ **အမုယောကဒိမ္ဟိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဟသာအာဒိံ, မဉ္စာဒိဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဝိဟာရေ တ အဍ္ဎယောကဒိမှိ တ အာသတီတိ ဝိဟာရအမုယောကဒိကေ အာနေတ္တ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဣဓ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပီဌသန္ထတာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပရိသဟနဋ္ဌေနာ** တိ အဘိဘဝနဋ္ဌေန, ဝိဗာဓနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ **ဥတုယေဝ ဥတုပရိဿယော**တိ သီတုဏှာဒိဥတုယေဝ အသပ္ပာယော ဝုတ္တနယေန ဥတုပရိဿယော။ တဿ ဥတုပရိဿယဿ ဝိနောဒနတ္ထံ, အနုပ္ပန္နဿ အနုပ္ပာဒနတ္ထံ, ဥပ္ပန္နဿ ဝူပသမနတ္ထဉ္စာတိ အတ္ထော။ နာနာရမ္မဏတော ပဋိသံဟရိတ္တ ကမ္မဋ္ဌာနဘူတေ ဧကသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ သမ္မဒေဝ လယနံ ပဋိသလ္လာနံ, တတ္ထ အာရာမော အဘိရတိ **ပဋိသလ္လာနာရာမော,** တဒတ္ထံ။ ယေနာသနံ ဟိ ဝိဝိတ္တံ ယောဂိနော ဘာဝနာနုကူလံ သုညာကရဘာဝတော။ တံ ပနေတံ အတ္ထဒွယံ ဝိဘာဝေတုံ **''ယော သရီရာဗာဓစိတ္တဝိက္ခေပကရော''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဧကီဘာဝသုခတ္ထ** န္တိ ဧကီဘာဝဟေတုကံ သုခံ ဧကီဘာဝသုခံ, တဒတ္ထံ။ ဂဏသင်္ဂဏိကကိလေသသင်္ဂဏိကာဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခံ။

ယဒိ ဥတုယေဝ ဥတုပရိဿယော, ''ဥတု စ သီတုဏှဟ''န္တိ သီတုဏှပဋိဃာတံ ဝတ္တ ဥတုပရိဿယဝိနောဒနံ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ကာမဉ္စာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ ''နိယတံ ဥတုပရိဿယဝိနောဒန''န္တိ ဧတေန ''သီတဿ ပဋိဃာတာယ ဥဏှဿ ပဋိဃာတာယာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ သီတုဏှံ အနိယတံ ကဒာစိ ကဒာစိ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ, ဥတုပရိဿယော ပန **သဗ္ဗအာဘာဝီ** အဓိပ္ပေတောတိ ဒဿေတိ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရော** တိ ''သီတာဒိကော, အသပ္ပာယော''တိ စ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဝိဝဋင်္ဂဏရုက္ခမူလာဒီသု နိသိန္နဿ အပရိဂုတ္တိယာ အသံဝုတဒွာရတာဒိတာယ **ဟာကဋ္ဌပရိဿယာ,** အသပ္ပာယရူပဒဿနာဒိနာ **အပဟကဋ္ဌပရိဿယာ** စ ဘိက္ခုဿ ကာယစိတ္တာနံ **အာဗာဓံ** ကရေယျုံ။ **ယတ္ထ** ဂုတ္တေ သေနာသနေ **အာဗာဓံ န ကရောန္တိ။ ဧဝံ ဇာနိတွာ** တိ ဥဘယပရိဿယရဟိတန္တိ ဧဝံ ဥတွာ ပဋိသေဝန္တော ဘိက္ခု ဝေဒိတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဓာတုက္ခောဘလက္ခဏဿ, တံဟေတုကဒုက္ခဝေဒနာလက္ခဏဿ တ **ရောဂဿ** ပဋိပက္ခဘာဝတော **ပဋိအယနဋ္ဌေနာ**။ တေနာဟ **''ပစ္စနီကဂမနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော''** တိ, ဝူပသမနဋ္ဌေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယဿ ကဿစိ** တိ သပ္ပိအာဒီသု ယဿ ကဿစိ။ **သပ္ပာယဿာ** တိ ဟိ တဿ ဝိကာရဝူပသမေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဘိသက္ကဿ ကမ္မံ** တေန ဝိဓာတဗ္ဗတော။ တေနာဟ **''တေန အနုညာတတ္တာ''** တိ။ **နဂရပရိက္ခာရေဟီ**တိ နဂရံ ပရိတရေတ္တ ရက္ခဏကေဟိ။ ဝိဝဋ္ဋပရိက္ခေပေဟ ပရိက္ခာ ဥဒ္ဒာပေဟ ဟာကာရော ဧသိကာ ပလိဃော ဟာကာရပတ္တဏ္ဍိလန္တိ သတ္တ ''နဂရပရိက္ခာရာ''တိ ဝဒန္တိ။ **သီလပရိက္ခာရော**တိ သုဝိသုဒ္ဓသီလာလင်္ကာရော ။ အရိယမဂ္ဂေ ဟိ ဣဓ ''ရထော''တိ အဓိပ္ပေတော။ တဿ စ သမ္မာဝါစာဒယော အလင်္ကာရဋ္ဌေန ''ပရိက္ခာရော''တိ ဝုတ္တာ။ **ဇီဝိတပရိက္ခာရာ**တိ ဇီဝိတဿ ပဝတ္တိကာရဏာနိ။ **သမုအာနေတဗ္ဗာ** တိ သမ္မာ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ အာနေတဗ္ဗာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ။ **ပရိတရောပိ ဟောတိ** အန္တရာယာနံ ပရိတော တရဏတော။ တေနာဟ **''ဇီဝိတ။ပေ။ ရက္ခဏတော''** တိ။

တတ္ထ **အန္တရ** န္တိ ဝိဝရံ, ဩကာသောတိ အတ္ထော။ ဝေရိကာနံ အန္တရံ အဒတ္တ အတ္တနော သာမိကာနံ ပရိတရေတ္တ ဌိတသေဝကာ ဝိယ **ရက္ခဏတော။ အဿာ** တိ ဇီဝိတဿ။ **ကာရဏဘာဝတော**တိ စိရပ္ပဝတ္တိယာ ကာရဏဘာဝတော။ ရသာယနဘူတံ ဟိ ဘေသဇ္ဇံ သုစိရမ္ပိ ကာလံ ဇီဝိတံ ပဝတ္တေတိယေဝ။ ယဒိပိ အနုပ္ပန္နာ ဧဝ ဒုက္ခဝေဒနာ

ဘောသဇ္ဇပရိဘောဂေန ပဋိပဟည္တိ, န ဥပ္ပန္နာ တာသံ သရသေနေဝ ဘိဇ္ဇနတော, ဥပ္ပန္နသဒ္ဒိသာ ပန ''ဥပ္ပန္နာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဘဝတိ ဟိ တံသဒ္ဒိသေသု တဗ္ဗောဟာရော, ယထာ သာ ဧဝ တိတ္တိရိ, တာနိယေဝ ဩသဓာနီတိ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ **''ဥပ္ပန္နာနန္တိ ဇာတာနံ ဘူတာနံ နိဗ္ဗတ္တာန''** န္တိ။ သဠဥယတော ပဋ္ဌာယ သော ဓာတုက္ခောဘော သမုဋ္ဌာနံ ဧတေသန္တိ **တံသမုဋ္ဌာနာ။ ''ဒုက္ခဝေဒနာ''** တိ ဝတ္တာ သာ အကုသလသဘာဝတပိ အတ္တိတိ တတော ဝိသေသေတုံ **''အကုသလဝိပါကဝေဒနာ''**တိ ဝုတ္တံ။ ဗ္ယာဗာဓနဋ္ဌေန ဗ္ယာဗာဓော, ဗ္ယာဗာဓောဝ ဗ္ယာဗဇ္ဈံ, ဒုက္ခန္တိ အတ္ထော။ နတ္ထိ ဧတ္ထ ဗ္ယာဗဇ္ဈန္တိ **အဗ္ယာဗဇ္ဈော,** နိဒ္ဒုက္ခတာ။ တေနာဟ **''အဗ္ယာဗဇ္ဈပရမတာယာ''** တိ **နိဒ္ဒုက္ခပရမတာယာ**တိ။ **တံ ဒုက္ခန္တိ** ရောဂနိမိတ္တကံ ဒုက္ခံ။

စီဝရာဒီနံ ပစ္စယာနံ နိဿယနံ ပရိဘောဂေ ဧတတိ ဒဿေတုံ **''တေ ပဋိစ္စ နိဿာယာ''** တိ ဝတ္တာ **''ပရိဘုဉ္ဇမာနာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ပဝတ္တန္တီ** တိ ဇီဝန္တိ။ ဇီဝနမ္ပိ ဟိ ပဝတ္တနံ, ယတော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ''ပဝတ္တနရသ''န္တိ ဝုစ္စတိ။

စတုပာရိသုဒ္ဓိသမ္ပာဒနဝိဓိဝဏ္ဏနာ

၁၉. ဧဝံ ဟတိမောက္ခသံဝရာဒိဘေဒေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ သီလံ ပုန သာဓနဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **''ဧဝမေတသ္မိ''** န္တိအာဒိ မာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ သာဓီယတိ သမ္ပာဒိယတိ ဧတေနာတိ သာဓနံ, သဒ္ဓာ သာဓနံ ဧတဿာတိ **သဒ္ဓာသာဓနော** ။ နနု စ ဝီရိယသတိပညာဟိပိ ဝိနာ ဟတိမောက္ခသံဝရော န သိဇ္ဈတီတိ? သစ္စံ န သိဇ္ဈတိ, သဒ္ဓာယ ပန ဝိသေသဟေတုဘာဝံ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ

''သာဝကဝိသယာတီတတ္တာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ'' တိ။ ဂရုကလဟုကာဒိဘေဒေ ဩတိဏ္ဏေ ဝတ္ထုသ္မိံ တဿ တဿ အပရာဓဿ အနုရူပံ သိက္ခာပဒပညာပနံ နာမ သာဝကာနံ အဝိသယော, ဗုဒ္ဓါနံ ဧဝ ဝိသယော။ သိက္ခာပဒ ပညာပနံ တာဝ တိဋ္ဌတု, တဿ ကာလောပိ နာမ သာဝကာနံ အဝိသယော, ဗုဒ္ဓါနံ ဧဝ ဝိသယောတိ ဒဿေန္တော **''သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနပဋိက္ခေပေ စေတ္ထ နိဒဿန''** န္တိ အာဟ။ တတထ ဟိ ဝုတ္တံ ''အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ, အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ, တထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတီ''တိ (ပါရာ. ၂၁)။ တတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ သမုစ္စယတ္ထော။ တေန ''အပညတ္တံ န ပညပေမ, ပညတ္တံ န သမုစ္ဆိန္ဒာမ, ယထာပညတ္တေသု သိက္ခာပဒေသု သ မာဒာယ ဝတ္တာမာ''တိ (ပါရာ. ၅၆၅) ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သဒ္ဓါယာ** တိ သဒ္ဒဟနေန သတ္ထုရိ, ဓမ္မေ စ သဒ္ဒါယ ပစ္စုပဋ္ဌာပနေန။ **ဇီဝိတေပိ** ပဂေဝ ဇီဝိတပရိက္ခာရေတိ အဓိပ္ပာယော။

ကိကီဝ အဏ္ဍ န္တိ ကိကီသကုဏိကာ ဝိယ အတ္တနော အဏ္ဍံ။ သာ ကိရ ဇီဝိတမ္ပိ ပရိစ္စဇိတွာ အဏ္ဍမေဝ ရက္ခ တိ။ **စမရီဝ ဝာလဓိ**န္တိ စမရီမိဂေ ဝိယ အတ္တနော ဝာလဓိံ။ စမရီမိဂါ ကိရ ဗျာဓေန ပရိဟာတိယမာနာ ဇီဝိတမ္ပိ ပရိစ္စဇိတွာ ကဏ္ဍကဂုမ္ဗာဒီသု လဂ္ဂံ အတ္တနော ဝါလမေဝ ရက္ခန္တိ။ **ပိယံဝ ပုတ္တံ ဧကက** န္တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ယထာ ဟိ ဧကပုတ္တကော ကုဋုမ္ဗိကော တံ ဧကပုတ္တံ, ဧကနယနော စ တံ ဧကနယနံ သုဋ္ဌုတရံ ရက္ခတိ။ **တထေဝ သီလံ အနုရက္ခမာနကာ**တိ အနုကမ္ပနဝသေန ဝုတ္တံ။ **သုပေသလာ**တိ သုဋ္ဌု ပိယသီလာ။ **သဒာ** သဗ္ဗကာလံ ဒဟရမဇ္ဈိမထေ ရကာလေသု။ ဆန္နမ္ပိ ကရတနံ ဝသေန **သဂါရဝါ,** ဂရုကာရဝန္တောတိ အတ္ထော။

ဧဝမေဝ ခေါတိ ယထာ မဟာသမုဒ္ဒေါ ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိက္ကမတိ, ဧဝမေဝ။ **မမ သာဝကာ**တိ အရိယသာဝ ကေ သန္ဓာယာဟ။ တေ ဟိ ဓုဝသီလာ။ **ဇီဝိတဟေတုပိ** တိ ဇီဝိတဟေတုပိ သီလဿ အဝီတိက္ကမနေ။

မဟာဝတ္တနိအဋဝီ နာမ ဝိဥ္ဈာဋဝီ။ ဟိမဝန္တပဿေ အဋဝီတိ ကေစိ။ **ထေရ**န္တိ နာမကေတ္တဝသေန အပညာတံ ဧကံ **ထေရံ။ နိပဇ္ဇာပေသုံ** ဂန္တွာ ကဿစိ မာ အာရောစေယျာတိ။

ပူတိလတာယာတိ ဂဠောစီလတာယ။ **သမသီသီ**တိ ဇီဝိတသမသီသီ။ ယဿ ဟိ ကိလေသသီသံ အဝိဇ္ဇံ မဂ္ဂပဋိပာဋိ ယာ အရဟတ္တမဂ္ဂေ ပရိယာဒိယတိ, တတော ဧကူနဝီသတိမေ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေ ပတိဋ္ဌာယ ဘဝင်္ဂေါတ္တရဏေ ဝဋ္ဋသီသံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ စုတိစိတ္တံ ပရိယာဒိယတိ, သော ဣမာယ တရသမတာယ ''ဇီဝိတသမသီသီ''တိ ဝုစ္စတိ။ သော စ ထေရော တထာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တေန ဝုတ္တံ **''သမသီသီ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယီ''** တိ။ **အဘယတ္ထေရော** ကိရ မဟာဘိ

ဉော။ တသ္မာ စေတိယံ ကာရာပေသီတိ ဝဒန္တိ။ **အပ္ပေတ** တိ အပ္ပေဝ နာမ အတ္တနော ဇီဝိတမ္ပိ ဇဟေယ္ယ, **န ဘိန္ဒေ** တိ န ဘိန္ဒေယျ, န ဝီတိက္ကမေယျ။

သတိယာ အဓိဋ္ဌိတာန န္တိ ပဂေဝ ဥပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အာရက္ခဝသေန အဓိဋ္ဌိတာနံ ဣန္ဒြိယာနံ။ **အနန္တသ္ သဝဏီယတောတိ** ဒ္ဝတရဘာဝေန အဘိဏှာဒီဟိ အနနုဗန္ဓိတဗ္ဗတော။ **ဝရန္တိ** သေဋ္ဌံ။ **တတ္တာယ** တိ ဥဏှာယ။ **အာဒိ တ္တာယာ**တိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဒိတ္တာယ။ **သမ္ပဇ္ဇလိတာယာ** တိ သမန္တတော ဇလန္တိယာ။ **သဇောတိဘူတာယာ** တိ ဧကဇာလီဘူတာယ။ **သမ္ပလိမဋ္ဌ** န္တိ သဗ္ဗသော အာမဋ္ဌံ, အဖုဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။ **န တ္ဝေဝ ဝရန္တိ** အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ရူပေသူ**တိ ရူပာရမ္မဏေသု။ **အနုဗျဉ္ဇနသော နိမိတ္တဂ္ဂါဟော** တိ ကိလေသာနံ အနု အနု ဗျဉ္ဇနဝသေန ဥပ္ပာဒနေန ဟတ္ထပါဒါဒိကရဏဝသေန သုဘာဒိနိမိတ္တဂ္ဂါဟော, အထ ဝါ **အနုဗျဉ္ဇနသော** တိ ဟတ္ထပါဒါဒိအနုဗျဉ္ဇနတော, **နိမိတ္တဂ္ဂါဟော** တိ ဣတ္ထိပုရိသာဒိသုဘာဒိနိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ။ **စက္ခုဒွါရာဒိပဝတ္တဿာ** တိ စက္ခုဒွါရာဒီဟိ ပဝတ္တဿ။ **ဝိညာဏဿာ** တိ ဇဝနဝိညာဏဿ။ နိမိတ္တာဒိဂ္ဂါဟံ နိဿာယ္ တ္ဝေနေဝ သမ္ပာဒေတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အဿံဝိဟိတသာခါပရိတရန္တိ** သမ္မာ အဝိဟိတဝတိပရိက္ခေပံ။ **ပရဿ္ဟာရိဟီ** တိ ပရဿန္တကာဝဟာရ ကေဟိ စောရေဟိ။ **သမတိဝိဇ္ဈတီ** တိ သဗ္ဗသော အတိဝိဇ္ဈတိ အနုပဝိသတိ။

ရူပေသူတိ ရူပဟေတု ရူပနိမိတ္တံ။ ဥပ္ပဇ္ဇနကအနတ္ထတော **ရက္ခ ဣန္ဒြိယ** န္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ သေသေသု။ **ဧတေ ဟိ ဒွာရာ**တိ ဧတေ စက္ခာဒိဒွါရာ။ သတိကတဒွေန အသံဝုတတ္တာ **ဝိဝဋ္ဋာ**။ တတော ဧဝ **အရက္ခိတာ** ။ ကိလေသု ပ္ပတ္တိယာ ဟေတုဘာဝေန တံသမင်္ဂိနံ **ဟနန္တိ** တိ ကာရဏူပစာရေနေဝ ဝုတ္တံ။ **ဧတေ** တ ရူပါဒယော။ ကိလေသာနံ အာရမ္မဏဘူတာ ဒွာရာ စက္ခာဒိဒွါရာ။ တေ ကီဒိသာ ဝိဝဋ္ဋာ အရက္ခိတာ အသံဝုတစက္ခာဒိဟေတုံ တံသမင်္ဂိနံ ဟနန္တီတိ ကာရဏူပစာရေနေဝ ဝုတ္တံ။ **အကာရန္တိ** ဂေဟံ။ **ဒုစ္ဆန္န** န္တိ န သမ္မာ ဆာဒိတံ။ **အဘာဝိတ**န္တိ လောကုတ္တရ ဘာဝနာရဟိတံ။

သမ္မာဒိတေ တိအာဒိဿ တေအနပက္ခဿ အတ္ထော ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အယံ ပန** သဗ္ဗသော ကိလေသာနံ အနုပ္ပာဒော **အတိဥက္ကဋ္ဌဒေသနာ** မဂ္ဂေနာဂတသဒိသတ္တာ။ **သမ္မာဒေတဗ္ဗော** တိ "န ပုနေဝံ ကရိဿ"န္တိ အဓိဋ္ဌာနသုဒ္ဓိယာ သမ္မာဒေတဗ္ဗော။

အစုနာပဗ္ဗဇိတေနာ တိ န စိရပဗ္ဗဇိတေန, နဝပဗ္ဗဇိတေနာတိ အတ္ထော။ **ကာမရာဂေန ဍယှာမီ**တိ ကာမရာဂဂ္ဂိ နာ ပရိဍယှာမိ။ သော စ ပန အဟော ဣအာနိ စိတ္တဂတောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"စိတ္တံ မေ ပရိဍယှတီ"** တိ။ **သာဓူ**တိ အာယာစနာ။ **နိဗ္ဗာပန** န္တိ တဿ နိဗ္ဗာပနုပာယံ။ **ဂေါတမာ**တိ ထေရံ ဂေါတ္တေန အာလပတိ။

သညာယ ဝိပရိယေသာတိ "အသုဘေ သုဘ"န္တိ ပဝတ္တသညာဝိပရိယေသဟေတု ဝိပရီတသညာနိမိတ္တံ။ **နိမိတ္ တံ ပရိဝဇ္ဇေဟိ** ကီဒိသံ? **ရာဂူပသဉ္ဟိတံ** ရာဂုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတံ သုဘနိမိတ္တံ ပရိဝဇ္ဇေဟိ န မနသိ ကရောဟိ။ န ကေဝလံ သုဘနိမိတ္တဿာမနသိကာရော ဧဝ, အထ ခော **အသုဘာ**ဘာဝနာယ အတ္တနော **စိတ္တံ ဘာဝေဟိ** ။ ကထံ? **ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ** ယထာ တံ အသုဘာရမ္မဏေ ဝိက္ခေပာဘာဝေန ဧကဂ္ဂံ, သုဋ္ဌု အပ္ပိတဘာဝေန သုသမာဟိတဉ္စ ဟော တိ, ဧဝံ ဘာဝေဟီတိ။ ဧဝံ သမထဘာဝနာယ ကာမရာဂဿ ဝိက္ခမ္ဘနံ ဒဿေတ္ဝာ ဣအာနိ သမုစ္ဆေဒနဝိဓိံ ဒဿေ တုံ **"သင်္ခါရေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သင်္ခါရေ ပရတော ပဿာ** တိ သဗ္ဗေပိ သင်္ခါရေ အဝိဓေယျကတာယ "ပရေ"တိ ပဿ။ အနိစ္စတာယ ပန ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠိတတ္တာ **ဒုက္ခတော,** အနတ္တသဘာဝတ္တာ, အတ္တဝိရဟတော စ **နော အတ္တတော** ပဿ။ ဧဝံ လက္ခဏတ္တယံ အာရောပေတ္ဝာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေန္တော မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ စတုတ္ထမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော **နိဗ္ဗာပေဟိ မဟာရာဂံ** တေဘူမကဿ အဘိဘဝနတော မဟာဝိသယတာယ မဟာရာဂံ ဝူပသမေဟိ။ ယထာ ဧ တရဟိ, ဧဝံ **မာ ဍယှိတ္ထော ပုနပ္ပုန** န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတရံ ရာဂဝိနောဒနေ နိယောဇေသိ။

ဧဝံ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလဿ သမ္မာဒနေ ဝိဓိံ ဒဿေတ္ဝာ ဧဝံ တံ သုသမ္မာဒိတံ ဟောတီတိ နယံ ဒဿေတုံ **"အ ပိစာ"**တိအာဒိနာ တတ္ထ ပရိပူရကာရိနော ထေရေ နိဒဿေတိ။ တတ္ထ **"လေဏံ န ဥလ္လောကိတပုဗ္ဗ"** န္တိ ဣဒံ သဗ္ဗ တ္ထေဝ ထေရဿ ယုဂမတ္တဒဿိတာယ ဝုတ္တံ။ ကိံ ပန ထေရော သေနာသနံ န သောဓေတိ ? "ဥလ္လောကာ ပဌမံ သြ ဟာရေတဗ္ဗ"န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ, အန္တေဝာသိကာဒယော ဧဝ ကိရဿ သေနာသနံ သောဓေန္တိ။ **အဿ** နာဂရုက္ခဿ။

တသ္မိံ ကမေ တိ မဟာကမေ။ တရုဏာ ထညပိဝနကာ ပုတ္တဓီတရော ယာသံ တာ **တရုဏပုတ္တာ,** တာသံ။ **လဉ္ဆာပေသီ**တိ ထနပဋိက္ကာယ ထနေ ဗန္ဓာပေတွာ ရာဇမုဒ္ဒိကာယ လဉ္ဆာပေသိ။ ရာဇာ ထေရံ စိရတရံ ဒဋ္ဌုံ ကာလဝိက္ခေပံ ကရောန္တော “သွေဝ သီလာနိ ဂဏှိဿာမီ”တိ အာဟ။ ထေရော ရညော စ ဒေဝိယာ စ ဝန္ဒနကာလေ သတ္တာကာရမတ္တံ ဂဏှာတိ။ ဣတ္ထီ ပုရိသောတိ ပန **ဝိဝေကံ** န ကရောတိ။ တေနာဟ **“ဝဝတ္ထာနံ န ကရောမီ”** တိ။ “အဟော သုပရိသုဒ္ဓသီလော ဝတာယံ အယျော”တိ ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌာသိ။ **အတိပရိသုဒ္ဓံ ပါကဋ** န္တိ သဟာယလာဘေန ကမ္မဋ္ဌာနံ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓံ ဝိဘူတံ အဟောသိ။ **သကလံ ပဗ္ဗတံ ဥန္နာဒယန္တော** တိ ပထဝိကမ္ပနေန သကလံ ပဗ္ဗတံ ဧကံ နိန္နာဒံ ကရောန္တော။ တန္နိဝါသိဒေဝတာနံ သာဓုကာရဒာနေနာတိ ကေစိ။ **ဘဏန္တော** တိ အနုဝဋ္ဋေတော။ **ဗာလော** တိ တရုဏအရုဏော။ **ဥတ္တရန္တော** တိ ဉာတကေဟိ ဝိနာဘာဝေန သန္တရန္တော။

ဝိသဂဏ္ဍကရောဂေ တိ ထနကန္ဒုဋ္ဌရောဂမာဟ။ မာသရောကဒိကောပိ ဝိသဂဏ္ဍကရောဂေကေတိ ဝဒန္တိ။ **ယတော ပဗ္ဗဇိတော, တတော ပဋ္ဌာယ** ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဘုတီတိ အတ္ထော။ **ဣန္ဒြိယာနီ** တိ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလာနိ။ တေသု ဟိ ဘိန္နေသု ဣန္ဒြိယာနိပိ ဘိန္နာနီတိ ဝုစ္စန္တိ အာရက္ခာဘာဝတော, ဣန္ဒြိယာနေဝ ဝါ နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟဿ ဒွါရဘူတာနိ ဘိန္နာနိ နာမ တံသမင်္ဂိနော အနတ္ထုပ္ပတ္တိတော, ဝိပရိယာယတော အဘိန္နာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဣန္ဒြိယာနံ ဝါ အယောနိသော ဥပသံဟာရော ဘေဒနံ, ယောနိသော ဥပသံဟာရော အဘေဒနန္တိ အပရေ။ **မိတ္တတ္ထေရော**တိ မဟာမိတ္တတ္ထေရော ဝိယ။ **ဝရေ**တိ သေဋ္ဌေ။

တထာ ဝီရိယေနာတိ **တထာ**-သဒ္ဒေန ဝီရိယံ ဝိသေသေတိ။ ယထာ သတိ အနဝဇ္ဇလက္ခဏာဝ ဣန္ဒြိယသံဝရသာဓနံ, တထာ ဝီရိယံ အနဝဇ္ဇလက္ခဏံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသာဓနန္တိ။ ဝီရိယာပေက္ခမေဝ ဝိသေသနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝါဟ **“သမ္မာအာရဒ္ဓဝီရိယဿာ”** တိ။ အယုတ္တာ ဧသနာ အနေသနာ, ယထာဝုတ္တမိစ္ဆာဇီဝသင်္ဂဟာ။ သာ ဧဝ သတ္ထုသာသနဿ န ပတိရူပါတိ အပ္ပတိရူပံ, တံ **အနေသနံ အပ္ပတိရူပံ**။ အထ ဝါ ပတိရူပဝိရောဓိနီ အပ္ပတိရူပါ, ပရိဂ္ဂဟိတဓုတင်္ဂဿ ဓုတင်္ဂနိယမဝိရောဓိနီ ယဿ ကဿစိ သလ္လေခပဋိကောပိနီ ပဋိပတ္တိ။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ စ-သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော, အနေသနံ, အပ္ပတိရူပဉ္စ ပဟာယာတိ။ ပဋိသေဝမာနေန ပရိဝဇ္ဇယတာ သမ္ပာဒေတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ “ပရိသုဒ္ဓုပ္ပာဒေ”တိ ဣမိနာဝ ဓမ္မဒေသနာဒီနံ ပရိသုဒ္ဓါယ သမုဋ္ဌာနတာ ဒီပိတာ ဟောတီတိ **“ဓမ္မဒေသနာဒီဟိ စဿ ဂုဏေဟိ ပသန္နာန”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဗာဟုသစ္စဝတ္တပရိပူရဏဣရိယာပထသမ္ပတ္တိအာဒီနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဓုတဂုဏေ စဿ ပသန္နာန**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ပိဏ္ဍပါတစရိယာဒီဟီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မိတ္တသုဟဇ္ဇပံသုကူလစရိယာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဓုတင်္ဂနိယမာနုလောမေနာ** တိ တံတံဓုတင်္ဂနိယတာယ ပဋိပတ္တိယာ အနုလောမဝသေန, အဝိကောပနဝသေနာတိ အတ္ထော။ မဟိစ္ဆဿေဝ မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝိကာ, န အပ္ပိစ္ဆဿ။ အပ္ပိစ္ဆတာယ ဥက္ကံသဂတာယ မိစ္ဆာဇီဝဿ အသမ္ဘဝတော ဧတေတိ ဒဿေတုံ **“ဧကဗျာဓိဝူပသမတ္ထ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပူတိဟရိတကီ**တိ ပူတိမုတ္တပရိဘာဝိတံ, ပူတိဘာဝေန ဝါ ဆဍ္ဍိတံ ဟရိတကံ။ အရိယဝံသော ဧတဿ အတ္ထီတိ, အရိယဝံသေ ဝါ နိယုတ္တောတိ အရိယဝံသိကော, ပစ္စယဂေဓဿ ဒူရသမုဿာရိတတ္တာ ဥတ္တမော စ သော အရိယဝံသိကော စာတိ **ဥတ္တမအရိယဝံသိကော။ ယဿ ကဿစီ** တိ ပရိဂ္ဂဟိတာပရိဂ္ဂဟိတဓုတင်္ဂေသု ယဿ ကဿစိ။

နိမိတ္တံ နာမ ပစ္စယေ ဥဒ္ဒိဿ ယထာ အဓိပ္ပာယော ဉာယတိ ဧဝံ နိမိတ္တကမ္မံ။ **ဩဘာသော** နာမ ဥဇုကမေဝ အကထေတွာ ယထာ အဓိပ္ပာယော ဝိဘူတော ဟောတိ, ဧဝံ ဩဘာသနံ။ **ပရိကထာ** နာမ ပရိယာယေန ကထနံ။ **တထာ ဥပ္ပန္န**န္တိ နိမိတ္တာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နံ။

ဒွါရံ ဒိန္န န္တိ ရောဂသီသေန ပရိဘောဂဿ ဒွါရံ ဒိန္နံ။ တသ္မာ အရောဂကာလေပိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ, အာပတ္တိ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ကိဉ္စာပိ အာပတ္တိ န ဟောတီ”** တိအာဒိ။ **န ဝဋ္ဋတီ** တိ သလ္လေခပဋိပတ္တိယံ ဌိတဿ န ဝဋ္ဋတိ, သလ္လေခံ ကောပေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ “အာဇီဝံ ပန ကောပေတီ”တိ ဣမိနာဝ သေနာသနပဋိသံယုတ္တဓုတင်္ဂဓရဿ နိမိတ္တာဒယော န ဝဋ္ဋန္တီတိ ဝဒန္တိ။ တဒညဓုတင်္ဂဓရဿာပိ န ဝဋ္ဋန္တိယေဝါတိ အပရေ။ **အကရောန္တော** တိ ယထာသကံ အနုညာတဝိသယေပိ အကရောန္တော။ **အညတြေဝ** တိ ဌပေတွာ ဧဝ။

ဂဏှတံ ပဟာယ အရညာယတနေ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဝေကဿ မုဒ္ဓဘူတာယ အဂ္ဂဖလသမာပတ္တိယာ ဝိဟရန္တော မဟာထေရော **“ပဝိဝေကံ ဗြူဟယမာနော”** တိ ဝုတ္တော။ ဥဒရသန္နိဿိတော ဝါတာဗာဓော **ဥဒရဝါတာဗာဓော**။

အသမ္ဘိန္န ခီရံ တေသ္သာတိ အသမ္ဘိန္နခီရံ, တဒေဝ ဟယာသန္တိ **အသမ္ဘိန္နခီရဟယာသံ,** ဥဒကေန အသမ္မိသ္သခီ ရေန ပက္ကဟယာသန္တိ အတ္ထော။ **တသ္သာ** တိ ဟယာသသ္သ။ **ဥပ္ပတ္တိမူလ** န္တိ ''ဂိဟိကာလေ မေ, အာဝုသော, မာတာ သပ္ပိမဓုသက္ကရာဒီဟိ ယောဇေတွာ အသမ္ဘိန္နခီရဟယာသံ အဒာသိ, တေန မေ ဖာသု အဟောသီ''တိ အတ္တ နော ဝစီနိစ္ဆာရဏာသင္ခာတံ ဥပ္ပတ္တိဟေတုံ။ **''အပရိဘောဂကရဟော ပိဏ္ဍပာတော''** တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ထေရသ္သ သ ဩဘာသနာဒိစိတ္တုပ္ပတ္တိယေဝ နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ, အဇ္ဈာသယံ ပန အဇာနန္တာ ကေစ္စေ ပုထုဇ္ဇနာ တထာ မညေယျုံ, အနာဂတေ စ သဗ္ရဟ္မစာရိနော ဧဝံ မမ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇေယျုန္တိ ပဋိက္ခိပိ။ အပိစ မဟာထေရသ္သ ပရမုက္ကံသဂတာ သလ္လေခပဋိပတ္တိ။ တထာ ဟိ ဒဟရဘိက္ခူနော ''ကသ္သ သမ္ပန္နံ န မနာပ''န္တိ (ပာစိ. ၂ဝ၉, ၂၅၇, ၆ဝ၂, ၁၂၂၈, ၁၂၃၄; စူဠဝ. ၃၄၃) ဝစနံ နိဿာယ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ ပိဋ္ဌခာဒနီယံ န ခါဒတိ။

ဝစီဝိညတ္တိဝိပ္ဖာရာ တိ ဝစီနိစ္ဆာရဏဟေတု။ အတ္ထဝိညာပနဝသေန ပဝတ္တမာနော ဟိ သဒ္ဒော အသတိပိ ဝိည တ္တိယာ တသ္သ ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယဘာဝေ ဝစီဝိညတ္တိဝသေနေဝ ပဝတ္တတီတိ ''ဝစီဝိညတ္တိဝိပ္ဖာရော''တိ ဝု စ္စတိ။ **ဘုတ္တော** တိ ဘုတ္တတ **သစေ ဘဝေယ္ယံ အဟံ။ သာ** တိ အသ္သ။ အကာရလောပေန ဟိ နိဒ္ဒေသော ''ဧဝံသ တေ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈; ၈.၇) ဝိယ။ **အန္တဂုဏ** န္တိ အန္တဘောဂေ။ **ဗဟိ စရေတိ** အာသယတော နိ က္ခမိတွာ ကေစရဂ္ဂဟဏဝသေန ဗဟိ ယဒိ ဝိစရေယျ။ ပရမပ္ပိစ္ဆံ ဒဿေတုံ လောကတေဟာရေနေဝမာဟ။ လော ကေ ဟိ အယုတ္တဘောဇနံ ဩဒရိယံ ဂရဟန္တာ ဧဝံ ဝဒန္တိ ''ကိံသု နာမ တသ္သ အန္တာနိ ဗဟိ စရန္တီ''တိ။ **အာရာဓေမိ** တိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ရာဓေမိ, ဝသေ ဝတ္တေမီတိ အတ္ထော။

မဟာတိဿတ္ထေရော ကိရ ဒုဗ္ဘိက္ခကာလေ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တော ဘတ္တစ္ဆေဒေန, မဂ္ဂကိလမထေန စ ကိလန္တ တကာယော ဒုဗ္ဗလော အညတရသ္သ ဖလိတသ္သ အမ္ဗသ္သ မူလေ နိပဇ္ဇိ, ဗဟူနိ အမ္ဗဖလာနိ တဟံ တဟံ ပတိတာနိ ဟောန္တိ။ တတ္ထေကော ဝုဍ္ဎတရော ဥပာသကော ထေရသ္သ သန္တိကံ ဥပဂန္တွာ ပရိဿမံ ဉတွာ အမ္ဗပာနံ ပာ ယေတွာ အတ္တနော ပိဋ္ဌိံ အာရောပေတွာ ဝသနဋ္ဌာနံ နေသတိ။ ထေရော –

> ''န ပိတာ နပိ တေ မာတာ၊ န ဉာတိ နပိ ဗန္ဓဝေ။
> ကရောတေတာဒိသံ ကိစ္စံ၊ သီလဝန္တဿ ကာရဏာ''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂ဝ) –

အတ္တာနံ ဩဝဒိတွာ သမ္မသနံ အာရဘိတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ တသ္သ ပိဋ္ဌိဂတော ဧဝ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ အရဟ တ္တံ သစ္ဆာကာသိ။ က္လမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **''အမ္ဗခါဒကမဟာတိဿတ္ထေရဝတ္ထုပိ စေတ္ထ ကထေတဗ္ဗ''** န္တိ။ **သဗ္ဗထာပီ**တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေနပိ အနေသနဝသေန, စိတ္တုပ္ပတ္တိဝသေနပိ, ပဂေဝ ကာယဝစီဝိပ္ဖန္ဒိတဝသေနာတိ အဓိပ္ပါ ယော။ တေနာဟ **''အနေသနာယာ''**တိအာဒိ။

အပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေ က္လဏပရိဘောဂအာပတ္တိအာဒီနဝသ္သ, တဗ္ဗိပရိယာယတော ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘော ဂေ အာနိသံသသ္သ စ ဒဿနံ **အာဒီနဝတာနိသံသဒဿနံ** ။ တသ္သ ပန ပစ္စယာဓိကာရတ္တာ ဝုတ္တံ ''ပစ္စယေသူ''တိ။ ကာရဏကာရဏမ္ပိ ဟိ ကာရဏဘာဝေန ဝုစ္စတိ ယထာ တိဏေဟိ ဘတ္တံ သိဒ္ဓန္တိ။ ယေန ကာရဏေန ဘိက္ခုနော အပ စ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေ နာမ သိယာ, တသ္မိံ ဝဇ္ဇိတေ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ သိဇ္ဈတိ, ဝိသုဇ္ဈတိ စာတိ ဒဿေတုံ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပစ္စယဂဟေဏ** န္တိ ဂဟေဏဂ္ဂဟဏေနေဝ သမ္မောဟောပိ ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော တေန သဟ ပဝတ္တနတော, တဒုပနိဿယတော စ။ **ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပန္နေ** တိ က္လဒံ ပစ္စယာနံ အာဂမနသုဒ္ဓိဒဿနံ, န ပစ္စယသန္နိဿိတသီလဝိသုဒ္ဓိဒဿနံ။ ပစ္စယာနံ ဟိ က္လဒမတ္တိတံ ဥပဓာရေတွာ ပရိဘုဉ္ဇနံ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ။ ယသ္မာ ပန တေ ပစ္စယာ ဉာယာဓိဂတာ ဧဝ ဘိက္ခုနာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပန္နေ ပစ္စ ယေ''**တိ။ **ယထာဝုတ္တေန ဝိဓိနာ** တိ ''သီတဿ ပဋိဃာတာယာ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈; မဟာနိ. ၂ဝ၆) ဝု တ္တဝိဓိနာ။

ဓာတုဝသေန တတိ ''ယထာပစ္စယံ ဝတ္တမာနံ ဓာတုမတ္တမေဝေတံ, ယဒိဒံ စီဝရာဒိ, တဒုပဘုဉ္ဇကော စ ပုဂ္ဂ လော''တိ ဧဝံ ဓာတုမနသိကာရဝသေန တ။ **ပဋိကူလဝသေန တ**တိ ပိဏ္ဍပာတေ တာဝ အာဟာရေ ပဋိကူလသညာဝသေန, ''သဗ္ဗာနိ ပန က္လမာနိ စီဝရာဒီနိ အဇိဂုစ္ဆနီယာနိ, က္လမံ ပူတိကာယံ ပတွာ အတိဝိယ ဇိဂုစ္ဆနီယာနိ ဇာယန္တီ''တိ ဧဝံ ပဋိ

ကူလမနသိကာရဝသေန တ။ **တတော ဥတ္တရိ** တိ ပဋိလာဘကာလတော ဥပရိ။ **အနဝဇ္ဇော ပရိဘောဂေ** အာဒိတော ပညာယ ပရိသောဓိတတ္တာ အဓိဋ္ဌာဟိတ္ဝာ ဌပိတပစ္စယစီဝရာနံ ဝိယာတိ။ ပစ္စဝေက္ခဏာယ အာဒိသုဒ္ဓိဒဿနပရမေ တံ, န ပရိဘောဂကာလေ ပစ္စဝေက္ခဏပဋိက္ခေပပရံ။ တေနာဟ **"ပရိဘောဂကာလေပိ"**တိအာဒိ။ **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ ပရိဘောဂကာလေ ပစ္စဝေက္ခဏေ။ **သန္နိဋ္ဌာနကရော** တိ အသန္ဒေဟကရော ဧကန္တိကော။

ထေယျပရိဘောဂေ နာမ အနရဟဿ ပရိဘောဂေ။ ဘဂဝတာပိ အတ္တနော သာသနေ သီလဝတော ပစ္စယာ အနုညာတာ, န ဒုဿီလဿ။ အာယကာနမ္ပိ သီလဝတော ဧဝ ပရိစ္စာဂေ, န ဒုဿီလဿ။ အတ္တနော ကာရာနံ မဟပ္ဖလ ဘာဝဿ ပစ္စာသီသနတော။ ဣတိ သတ္ထာရာ အနနုညာတတ္တာ, အာယကေဟိ စ အပရိစ္စတ္တတ္တာ ဒုဿီလဿ ပရိဘောဂေ ထေယျာယ ပရိဘောဂေ **ထေယျပရိဘောဂေ** ။ ဣဏဝသေန ပရိဘောဂေ **ဣဏပရိဘောဂေ,** ပဋိဂ္ဂ ဟကတော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိယာ အဘာဝတော ဣဏံ ဂဟေတ္ဝာ ပရိဘောဂေ ဝိယာတိ အတ္ထော။ **တသ္မာ** တိ "သီလဝ တော"တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ကာရဏဘာဝေန ပစ္စာမသတိ။ စီဝရံ ကာယတော မောစေတ္ဝာ ပရိဘောဂေ ပရိဘော ဂေ ပုရေဘတ္တ။ပေ။ ပစ္ဆိမယာမေသု ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တထာ အသက္ကောန္တေန ယထာဝုတ္တကာ လဝိသေသဝသေန ဧကဒိဝသေ စတုက္ခတ္တုံ တိက္ခတ္တုံ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ သကိံယေဝ တ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ သစေ အရုဏံ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, **ဣဏပရိဘောဂဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ** ။ ဟိယျော ယံ မယာ စီဝရံ ပရိဘုတ္တံ, တံ ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိဃာ တာယ။ပေ။ ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ။ ဟိယျော ယော မယာ ပိဏ္ဍပါတော ပရိဘုတ္တော, သော "နေဝ ဒဝ ယာ"တိအာဒိနာ သစေ အတီတပရိဘောဂပစ္စဝေက္ခဏံ န ကရေယျာတိ ဝဒန္တိ, တံ ဝီမံသိတဗ္ဗံ။ **သေနာသနမ္ပိ ပရိ ဘောဂေ ပရိဘောဂေတိ** ပဝေသေ ပဝေသေ။ **သတိပစ္စယတာ**တိ သတိယာ ပစ္စယဘာဝေ ပဋိဂ္ဂဟဏဿ, ပရိဘောဂဿ စ ပစ္စဝေက္ခဏသတိယာ ပစ္စယဘာဝေ ယုဇ္ဇတိ, ပစ္စဝေက္ခိတ္ဝာဝ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဉ္စာတိ အတ္ထော။ တေနေဝါဟ **"သတိံ ကတ္ဝာ"**တိအာဒိ။ **ဧဝံ သန္တေပီ** တိ ယဒိပိ ဒ္ဝီသုပိ ဌာနေသု ပစ္စဝေက္ခဏာ ယုတ္တာ, ဧဝံ သန္တေပိ။ အပရေ ပနာဟု – **သတိ ပစ္စယတာ**တိ သတိ ဘေသဇ္ဇပရိဘောဂဿ ပစ္စယဘာဝေ, သတိ ပစ္စယေတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ သန္တေပီ** တိ ပစ္စယေ သတိပီတိ။ တံ တေသံ မတိမတ္တံ။ တထာ ဟိ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ ပစ္စဝေက္ခဏာ ယ ဝိသုဇ္ဈတိ, န ပစ္စယဿ ဘာဝမတ္တေန။

ဧဝံ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလဿ ဝိသုဒ္ဓိံ ဒဿေတ္ဝာ တေနေဝ ပသင်္ဂေန သဗ္ဗာပိ ဝိသုဒ္ဓိယော ဒဿေတုံ **"စ တုဗ္ဗိဓာ ဟိ သုဒ္ဓိ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သုဇ္ဈတိ တောယာတိ သုဒ္ဓိ, ယထာဓမ္မံ ဒေသနာဝ သုဒ္ဓိ **ဒေသနာသုဒ္ဓိ** ။ ဝုဋ္ဌာနဿာပိ စေတ္ထ ဒေသနာယ ဧဝ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဆိန္နမူလာပတ္တီနံ ပန အဘိက္ခုတာပဋိညာဝ ဒေသနာ။ အဓိ ဋ္ဌာနဝိသိဋ္ဌော သံဝရောဝ သုဒ္ဓိ **သံဝရသုဒ္ဓိ** ။ ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယာနံ ပရိယေဋ္ဌိ ဧဝ သုဒ္ဓိ **ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓိ** ။ စတူသုပိ ပစ္စယေသု ဝုတ္တဝိဓိနာ ပစ္စဝေက္ခဏာဝ သုဒ္ဓိ **ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ** ။ သေ တာဝ သုဒ္ဓိသု သမာသနယော။ သုဒ္ဓိမန္တ တေသု ပန ဒေသနာ သုဒ္ဓိ ဧတဿာတိ **ဒေသနာသုဒ္ဓိ** ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သုဒ္ဓိ** -သဒ္ဒေ ပန ဝုတ္တနယော ဝ။ **ဧဝန္တိ** သံဝရဘေဒံ သန္ဓာယာဟ။ **ပဟာယာ**တိ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ, အကတ္ဝာတိ အတ္ထော။

အတဗ္ဗဋ္ဌေန အယံ, တံ အာဒိယန္တီတိ **အယာအာ**။ အနနုညာတေသု သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ပရိဘောဂဘာဝတော, အနုညာ တေသု ဧဝ စ ပရိဘောဂသမ္ဘဝတော ဘိက္ခုဟိ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗပစ္စယာ **ဘဂဝတော သန္တကာ** ။ "ဓမ္မအယာအာ မေ, ဘိ က္ခဝေ, ဘဝထ မာ အာမိသအယာအာ။ အတ္ထိ မေ တုမှေဟသု အနုကမ္ပာ 'ကိန္တိ မေ သာဝကာ ဓမ္မအယာအာ ဘဝေယျုံ နော အာမိသအယာအာ'"တိ (မ. နိ. ၁.၂၉) ဧဝံ ပဝတ္တံ **ဓမ္မအယာဒသုတ္တဥ္စ** ဧတ္ထ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ **သာဓကံ**။

အဝီတရာဂါနံ တဏှာပရဝသတာယ ပစ္စယပရိဘောဂေ သာမိဘာဝေ နတ္ထိ, တဒဘာဝေန ဝီတရာဂါနံ တတ္ထ သာမိ ဘာဝေ ယထာရုစိပရိဘောဂသမ္ဘဝတော။ တထာ ဟိ တေ ပဋိကူလမ္ပိ အပ္ပဋိကူလာကာရေန, အပ္ပဋိကူလမ္ပိ ပဋိကူလာ ကာရေန, တဒုဘယမ္ပိ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ အဇ္ဈုပေက္ခနာကာရေန ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, အယကာနဥ္စ မနောရထံ ပရိပူရေန္တိ။ တေနာဟ **"တေ ဟိ တဏှာယ အဒသတ္တာ အတီတတ္တာ သာမိနော ဟုတ္ဝာ ပရိဘုဉ္ဇန္တီ"** တိ။

သဗ္ဗေသ န္တိ အရိယာနံ, ပုထုဇ္ဇနာနဥ္စ။ ကထံ ပုထုဇ္ဇနာနံ ဣမေ ပရိဘောဂ သမ္ဘဝန္တိ? ဥပစာရဝသေန။ ယော ဟိ ပုထုဇ္ဇနဿာပိ သလ္လေခပဋိပတ္တိယံ ဌိတဿ ပစ္စယဂေဓံ ပဟာယ တတ္ထ တတ္ထ အနုပလိတ္တေန စိတ္တေ န ပရိဘောဂေ, သော **သာမိပရိဘောဂေ** ဝိယ ဟောတိ။ **သီလဝတော** ပန ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေ အယဇ္ဇပရိဘော

ကေ ဝိယ ဟောတိ, အယကာနံ မနောရထသ္သ အဝိရာဓနတော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **“အယဇ္ဇပရိဘောဂေယေဝ တ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ”**တိ။ ကလ္ယာဏပုထုဇ္ဇနသ္သ ပရိဘောဂေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, တသ္သ သေက္ခသင်္ဂဟတော။ **သေက္ခသုတ္တံ** (သံ. နိ. ၅.၁၃) ဟေတသ္သတ္ထသ္သ သာဓကံ။ တေနာဟ **“သီလတပိ ဟီ”**တိအာဒိ။ **ပစ္စနီကတ္တာ** တိ ယထာ ဣဏာယိကော အတ္တနော ရုစိယာ ဣစ္ဆိတဒေသံ ဂန္တုံ န လဘတိ, ဧဝံ ဣဏပရိဘောဂယုတ္တော လောကတော နိသ္သရိတုံ န လဘတီတိ တပ္ပဋိပက္ခတ္တာ သီလဝတော ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေ အာဏဏျပရိဘောဂေတိ အာဟ **“အာဏဏျပရိဘောဂေ တ”**တိ။ ဧတေန နိပ္ပရိယာယတော စတုပရိဘောဂဝိနိမုတ္တော ဝိသုံယေဝတယံ ပရိဘောဂေတိ ဒသ္သေတိ။ **ဣမာယ သိက္ခာယာ**တိ သီလသင်္ခာတာယ သိက္ခာယ။ **ကိစ္စကာရီ**တိ ပဋိညာနုရူပံ ပဋိပဇ္ဇနတော ယုတ္တပတ္တကာရီ။

ဣအနိ တမေဝ ကိစ္စကာရိတံ သုတ္တပဒေန ဝိဘာဝေတုံ **“ဝုတ္တမ္ပိ စေတ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဝိဟာရန္တိ** ပတိဿယံ။ **သယနာသနန္တိ** မဉ္စာဒိံ။ ဥဘယေနပိ သေနာသနမေဝ ဝုတ္တံ။ **အာပန္တိ** ဥဒကံ။ **သင်္ဃာဋိရဇူပဝာဟန** န္တိ ပံသုမလာဒိနော သင်္ဃာဋိဂတရဇသ္သ ဓောဝနံ။ **သုတွာန ဓမ္မံ သုဂတေန ဒေသိတ** န္တိ စီဝရာဒီသု “ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော စီဝရံ ပဋိသေဝတိ သီတသ္သ ပဋိဃာတာယာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈; မဟာနိ. ၂၀၆) နယေန ဘဂဝတာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ သုတွာ။ **သင်္ခါယ သေဝေ ဝရပညသာဝကော** တိ “ပိဏ္ဍ”န္တိ ဝုတ္တံ ပိဏ္ဍပာတံ, ဝိဟာရာဒိပဒေဟိ ဝုတ္တံ သေနာသနံ, “ပိဟာသာဂေလညသ္သ ဝူပသမနတော ဟနီယမ္ပိ ဂိလာနပစ္စယော”တိ အာပမုခေန ဒဿိတံ ဂိလာနပစ္စယံ, သင်္ဃာဋိယာဒိစီဝရန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ ပစ္စယံ သင်္ခါယ “ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယသ္သ ဌိတိယာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃; ၂.၂၄; ၃.၇၅; သံ. နိ. ၄.၁၂၀; အ. နိ. ၆.၅၈; ၈.၉; ခ. သ. ၁၃၅၅) နယေန ပစ္စဝေက္ခိတွာ။ **သေဝေ** သေဝိတုံ သက္ကုဏေယျ ဥတ္တမပညသ္သ ဘဂဝတော သာဝကော သေခော တ ပုထုဇ္ဇနော တ။

ယသ္မာ စ သင်္ခါယ သေဝီ ဝရပညသာဝကော, **တသ္မာ ဟိ ပိဏ္ဍေ။ပေ။ ဟောက္ခရေ တရိဗိန္ဒု,** တထာ ဟောတိ။ **ကာလေနာ**တိ အရိယာနံ ဘောဇနကာလေ။ **လဒ္ဓာ** တိ လဘိတွာ။ **ပရတော**တိ အညတော အယကတော။ **အနုဂ္ဂဟာ** တိ အနုကမ္ပာယ ဗဟုမ္ပိ ဥပနီတေ **မတ္တံ** သော **ဇညာ** ဇာနေယျ **သတတံ** သဗ္ဗကာလံ **ဥပဋ္ဌိတော** ဥပဋ္ဌိတသ္သတိ။ **အာလေပနရူဟနေ ယထာ**တိ ဘေသဇ္ဇလေပနေန ဝဏသ္သ ရုဟနေ ဝိယ, မတ္တံ ဇာနေယျာတိ ယောဇနာ။ **အာဟရေ**တိ အာဟရေယျ။ “အာဟရေယျာဟာရ”န္တိ တ ဟဥ္စော။ **ယာပနတ္ထ** န္တိ သရီရသ္သ ယာပနာယ။ **အမုစ္ဆိတော** တိ တဏှာမုစ္ဆာယ အမုစ္ဆိတော ဂေဓံ တဏှံ အနာပန္နော။

အတ္တနော မာတုလသ္သ သင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရသ္သေဝ နာမသ္သ ဂဟိတတ္တာ **ဘာဂိနေယျသင်္ဃရက္ခိတသာမဏေရော။ သာလိကူရန္တိ** သာလိဘတ္တံ။ **သုနိဗ္ဗုတ** န္တိ သုသီတလံ။ **အသညတော**တိ အပစ္စဝေက္ခဏံ သန္ဓာယာဟ။ **သဗ္ဗာသဝပရိက္ခီဏော** တိ ပရိက္ခီဏသဗ္ဗာသဝော။

ပဌမသီလပဉ္စကဝဏ္ဏနာ

၂၀. ပရိယန္တော ဧတေသံ အတ္ထီတိ ပရိယန္တာနိ, ပရိယန္တာနိ သိက္ခာပဒာနိ ယေသံ တေ ပရိယန္တသိက္ခာပဒာ, တေသံ **ပရိယန္တသိက္ခာပဒာနံ။ ဥပသမ္ပန္နာန** န္တိ ဌပေတွာ ကလ္ယာဏပုထုဇ္ဇနသေက္ခာသေက္ခေ တဒညေသံ ဥပသမ္ပန္နာနံ။ သာမညဇောတနာပိ ဟိ ဝိသေသေ တိဋ္ဌတိ။ **ကုသလဓမ္မေ ယုတ္တာန** န္တိ ဝိပဿနာစာရေ ယုတ္တပယုတ္တာနံ။ သေက္ခဓမ္မာ ပရိယန္တာ ပရမာ မရိယာဒာ ဧတေသ္သာတိ **သေက္ခပရိယန္တော** ။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒတော, ကုသလဓမ္မသမာဒာနတော တ ပန ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဂောတြဘူ, တာဝ ပဝတ္တကုသလဓမ္မပ္ပဗန္ဓော သေက္ခဓမ္မေ အာဟစ္စ ဌိတော သေက္ခပရိယန္တော။ သေက္ခဓမ္မာနံ တ ဟေဋ္ဌိမန္တဘူတာ သိက္ခိတဗ္ဗာ လောကိယာ တိဿော သိက္ခာ သေက္ခပရိယန္တော, တသ္မိံ **သေက္ခပရိယန္တေ။ ပရိပူရကာရီန** န္တိ ကိဉ္စိပိ သိက္ခံ အဟာပေတွာ ပူရေန္တာနံ။ ဥပရိဝိသေသာဓိဂမတ္ထံ **ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခာနံ** ။ တတော ဧဝ သီလဟရိပူရိအတ္ထံ **ပရိစ္စတ္တဇီဝိတာနံ** ။ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသေန အပရာမသနီယတော ဟရိသုဒ္ဓိဝန္တံ သီလံ **အပရာမဋ္ဌဟရိသုဒ္ဓိသီလံ** ။ ကိလေသာနံ သဗ္ဗသော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ ဟရိသုဒ္ဓိဝန္တံ သီလံ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဟရိသုဒ္ဓိသီလံ** ။

အနုပသမ္ပန္နာနံ အသေက္ခာနံ, သေက္ခာနံ, ကလ္ယာဏပုထုဇ္ဇနာနဉ္စ သီလံ မဟာနုဘာဝတာယ အာနုဘာဝတော အပရိယန္တမေတတိ အာဟ **“ဂဏနဝသေန သပရိယန္တတ္တာ”** တိ။ ကာယတစာနံ သံဝရဏတော, ဝိနယနတော စ **သံဝရ**

ဝိနယာ။ ပေယျာလမုခေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ တတ္ထ တတ္ထ သတ္ထာရာ ဒေသိတဝိတ္ထာရနယေန ယထာဝုတ္တဂဏနတော နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ **သိက္ခာ**တိ သီလသင်္ခါတာ သိက္ခာ။ **ဝိနယသံဝရေ**တိ ဝိနယပိဋကေ။ ဂဏနဝသေန သပရိယန္တမ္ပိ ဥပသမ္ပန္နာနံ သီလန္တိ ဟေတ္ဝာ ဝုတ္တံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ယံ ကိဉ္စိ ဟိ ဥပသမ္ပန္နေန သိက္ခိတဗ္ဗံ သီလံ နာမ, တတ္ထ ကဿစိပိ အနဝသေသတော **အနဝသေသဝသေန** ။ **သမာအနုဘာဝ**န္တိ သမာအနုသဇ္ဇာဝံ။ **လာဘာ။ပေ.။ ဝသေန အဒိဋ္ဌပရိယန္တဘာဝေ** လာဘာဒိဟေတု သီလဿ အဝီတိက္ကမော။

ခန္ဓံ စဇေ အင်္ဂဝရဿ ဟေတု ဟာရိပန္တိကစောရာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတော။ **အင်္ဂံ စဇေ ဇီဝိတံ ရက္ခမာနော** သပ္ပဒဋ္ဌာဒိကာလေ။ **အင်္ဂံ ခန္ဓံ ဇီဝိတဉ္စာပိ သဗ္ဗံ, စဇေ နရော ဓမ္မမနုဿရန္တော** သုတသောမမဟာဗောဓိသတ္တာဒယော ဝိယ။ တေနာဟ **“ဣမံ သပ္ပုရိသာနုဿတိံ အဝိဇဟန္တော”** တိ။ ဇီဃစ္ဆာပရိဿမေန **ဇီဝိတသံသယေ** သတိပိ။ **သိက္ခာပဒံ အဝီတိက္ကမ္မာ**တိ အဿာမိကေသု အမ္ဗဖလေသု ဘူမိယံ ပတိတေသု သမီပေယေဝ သန္တေသုပိ ပဋိဂ္ဂဟကာဘာဝေန အပရိဘုဉ္ဇန္တော **ပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒံ** အဝီတိက္ကမိတွာ။

သီလဝန္တဿာ တိ သီလဝန္တဘာဝဿ **ကာရဏာ,** သီလဝန္တဿ တ တုယှံ တောဒိသံ အံသေန တဟဏာဒိကံ ကိစ္စံ ကရောတိ, ကာရဏာ သီလဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုခေတဇာတိမဏိ ဝိယာ**တိ စတူသု ဟာသာဏေသု သမ္မဒေဝ ခေတဇာတိမဏိ ဝိယ။ **မဟာသင်္ဃရက္ခိတဘာဂိနေယျသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရာနံ ဝိယာ** တိ မဟာသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရဿ, တဿေဝ ဘာဂိနေယျသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရဿ ဝိယ စ။ “ကိမတ္တံ မယံ ဣဓာဂတာ”တိ မဟာဇနဿ ဝိပ္ပဋိသာရော ဘဝိဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အစ္ဆရိကာယာ** တိ အင်္ဂုလိဖောဋနေန။ **အသတိယာ**တိ သတိသမ္မောသေန။ **အညာဏပကတ**န္တိ အညာဏေန အပရဇ္ဈိတွာ ကတံ, အဇာနိတွာ ကတန္တိ အတ္ထော။

အပ္ပဿုတောပိ စေ ဟောတိ တိ သုတ္တဂေယျာဒိသုတရဟိတော ဟောတိ စေ။ **သီလေသု အသမာဟိတော**တိ ဟာတိမောက္ခသံဝရာဒိသီလေသုပိ န သမ္မာ ပတိဋ္ဌိတော ဟောတိ စေ။ **နာဿ သမ္ပဇ္ဇတေ သုတ** န္တိ အဿ သီလရဟိတဿ ပုဂ္ဂလဿ သုတံ အတ္တနော, ပရေသဉ္စ ကတ္တစိ ဘဝသမ္ပတ္တိအာဝဟံ န ဟောတိ။ “ဒုဿီလောယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော”တိ ဟိ သိက္ခာကာမာ န တဿ သန္တိကံ ဥပသင်္ကမန္တိ။ **ဗဟုဿုတောပိ စေ** တိ ဧတ္တ **စေ**-တိ နိပါတမတ္တံ။ **ပသံသိတော**တိ ပသံသိတော ဧဝ နာမ။

ရာဂဝသေန အပရာမဋ္ဌဂဟဏေန တဏှာပရာမာသာဘာဝမာဟ။ **တထာရူပ**န္တိ ရာဂဝသေန အပရာမဋ္ဌံ။ **ဘိန္ဒိတွာ**တိ ဟနိတွာ။ **သညပေဿာမိ** တိ သညတ္တိံ ကရိဿာမိ, အပ္ပကံ ဝေလံ မံ ဝိဿေဇ္ဇေတူန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **အင်္ဂုဋ္ဌယာမီ**တိ ဇိဂုစ္ဆာမိ။ **ဟရာယာမီ**တိ လဇ္ဇာမိ။

ပလိပန္နော တိ သီဒန္တော, သမ္မက္ခိတော တ။ **သီလေနေဝ သဒ္ဓိံ မရိဿာမီ** တိ သီလံ အဝိနာသေန္တော တေနသဟေဝ မရိဿာမိ, န ဣအနိ ကအစိပိ တံ ပရိစ္စဇိဿာမိ။ သတိ ဟိ ဘတအနေ သီလေန ဝိယောဂေ သိယာ, ဘဝမေဝ နာဒိယိဿာမီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ရောဂံ သမ္မသန္တော** တိ ရောဂဘူတံ ဝေဒနံ ဝေဒနာမုခေန သေသာရူပဓမ္မေ, ရူပဓမ္မေ စ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိပဿန္တော။

ရုပ္ပတော တိ ဝိကာရံ အာဟာဒိယမာနသရီရဿ။ **ပရိသုဿတိ** တိ သမန္တတော သုဿတိ။ ယထာ ကိံ? **ပုပ္ဖံ ယထာ ပံသုနိ အာတပေ ကတံ** သူရိယာတပသန္တတ္တေ ပံသုနိ ဌပိတံ သိရီသာဒိပုပ္ဖံ ဝိယာတိ အတ္ထော။ **အဇည**န္တိ အမနုညံ ဇိဂုစ္ဆနီယံ။ **ဇညသင်္ခါတ** န္တိ ဗာလေဟိ “ဇည”န္တိ ဧဝံ ကိတ္တိတံ။ **ဇညရူပံ အပဿတော** တိ ယထာဘူတံ အပ္ပဿတော အဝိဒ္ဒသုနော “ဇည”န္တိ ပသံသိတံ။ **မိရတ္ထုမ** န္တိ ဓိ အတ္ထု ဣမံ, ဓိ-သဒ္ဒယောဂေန သဗ္ဗတ္ထ ဥပယောဂဝစနံ, ဣမဿ ပူတိကာယဿ ဓိကာရော ဟောတူတိ အတ္ထော။ **ဒုဂ္ဂန္ဓိယ** န္တိ ဒုဂ္ဂန္ဓိကံ ဒုဂ္ဂန္ဓဝန္တံ။ **ယတ္ထ** ယထာဝုတ္တေ ပူတိကာယေ ရာဂဟေတု **ပမတ္တာ** ပမာဒံ အာပန္နာ။ **ပဇာ**တိ သတ္တာ။ **ဟာပေန္တိ မဂ္ဂံ သုဂတူပပတ္တိယာ**တိ သုဂတူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ, သီလမ္ပိ ဟာပေန္တိ, ပဂေဝ ဈာနာဒိန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ကေဝလံ “အရဟန္တော”တိ ဝတ္တဗ္ဗာ သာဝကခီဏာသဝ, ဣတရေ ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာတိ သဟ ဝိသေသနေနာတိ အာဟ **“အရဟန္တာဒီန”**န္တိ။ **သဗ္ဗဒရထပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ** တိ သဗ္ဗကိလေသဒရထပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ။

ဒုတိယသီလပဉ္စကဝဏ္ဏနာ

ဟဏာတိပဟတာဒီနန္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဒိန္နာဒာနာဒီနံ အဂ္ဂမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသပရိယောသာနာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပဟာနာဒီတိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝေရမဏိအာဒီနံ စတုန္နံ။ ကေသုစိ ပောတ္ထကေသု ''ပဟာနဝသေနာ''တိ လိခန္တိ, သာ ပမာဒလေခာ။ **ဟဏာတိပဟတဿ ပဟာနံ သီလ** န္တိ ဟိရောတ္တပ္ပကရုဏာလောဘာဒိပမုခေန ယေန ကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေန ဟဏာတိပဟတော ပဟီယတိ, တံ ဟဏာတိပဟတဿ ပဟာနံ သီလနဋ္ဌေန သီလံ။ တထာ ဟဏာတိပဟတာ ဝိရတိ **ဝေရမဏီ သီလံ**။ ဟဏာတိပဟတဿ ပဋိပက္ခစေတနာ **စေတနာ သီလံ**။ ဟဏာတိပဟတဿ သံဝရဏံ ပဝေသဒ္ဒာရပိဓာနံ **သံဝရော သီလံ**။ ဟဏာတိပဟတဿ အဝီတိက္ကမနံ **အဝီတိက္ကမော သီလံ**။ **အဒိန္နာဒာနဿာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အဘိဇ္ဈာ** ဒီနံ ပန အနဘိဇ္ဈာဒိဝသေန ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝေရမဏီ စေတနာ တံသမ္ပယုတ္တာ သံဝရာဝီတိက္ကမာ တပ္ပမုခာ ဓမ္မာ။

ဧဝံ ဒသကုသလကမ္မပထဝသေန ပဟာနသီလာဒီနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဉ္ဇာယာနံ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ, အဋ္ဌာရသန္နံ မဟာဝိပဿနာနံ, အရိယမဂ္ဂနဉ္စ ဝသေန တာနိ ဒဿေတုံ **''နေက္ခမ္မေနာ''** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **နေက္ခမ္မေနာ**တိ အလောဘပ္ပဓာနေန ကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေန။ ကုသလာ ဟိ ဓမ္မာ ကာမပဋိပက္ခာ ဣဓ ''နေက္ခမ္မ''န္တိ အဓိပ္ပေတာ။ တေနာဟ **''ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဟာနံ သီလ''** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပဟာနသီလာဒီနိ** ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဝိသေသမေဝ ဝက္ခာမ။ **အဗျာပါဒေနာ** တိ မေတ္တာယ။ **အာလောကသညာယာ**တိ ဝိဘူတံ ကတွာ မနသိကရဏေန ဥပဋ္ဌိတအာလောကသဉ္ဇာနနေန ။ **အဝိက္ခေပေနာ** တိ သမာဓိနာ။ **ဓမ္မဝဝတ္ထာနေနာ** တိ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ ယာထာဝနိစ္ဆယေန။ သပစ္စယနာမရူပဝဝတ္ထာနေနာတိပိ ဝဒန္တိ။

ဧဝံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနီဝရဏပ္ပဟာနေန ''အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၃၈) ဝုတ္တာယ ပဌမဇ္ဈာနာဓိဂမဿ ဥပာယဘူတာယ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ ဝသေန ပဟာနသီလာဒီနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဉ္ဇာယာနံ အဋ္ဌသမာပတ္တိအာဒီနံ ဝသေန ဒဿေတုံ **''ဉာဏေနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နာမရူပပရိဂ္ဂဟကင်္ခါဝိတရဏာနံ ဟိ ဝိဗန္ဓဘူတဿ မောဟဿ ဒူရီကရဏေန ဉာတပရိညာယ ဌိတဿ အနိစ္စသညာဒယော သိဇ္ဈန္တိ။ တထာ ဈာနသမာပတ္တီသု အဘိရတိနိမိတ္တေန ပာမောဇ္ဇေန။ တတ္ထ အနဘိရတိယာ ဝိနောဒိတာယ ဈာနာဒီနံ သမဓိဂမောတိ သမာပတ္တိဝိပဿနာနံ အရတိဝိနောဒနအဝိက္ခေပအလနာဒိနာ ဥပာယောတိ ဝုတ္တံ **''ဉာဏေန အဝိဇ္ဇာယ, ပာမောဇ္ဇေန အရတိယာ''** တိ။ ဥပ္ပဋိပာဋိနိဒ္ဒေသော ပန နီဝရဏသဘာဝါယ အဝိဇ္ဇာယ ဟေဋ္ဌာနီဝရဏေသုပိ သင်္ဂဟဒဿနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

''ပဌမေန ဈာနေန နီဝရဏာန''န္တိအာဒီသု ကထံ ဈာနာနံ သီလဘာဝေါ, ကထံ စ တတ္ထ ဝိရတိယာ သမ္ဘဝေါ။ သုဝိသုဒ္ဓကာယကမ္မာဒိကဿ ဟိ စိတ္တသမာဓာနဝသေန ဣမာနိ ဈာနာနိ ပဝတ္တန္တိ, န ပရိတ္တကုသလာနိ ဝိယ ကာယကမ္မာဒိဝိသောဓနဝသေန, နာပိ မဂ္ဂဖလဓမ္မာ ဝိယ ဒုစ္စရိတဒုရာဇီဝသမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေနာတိ? သစ္စမေတံ။ မဟဂ္ဂတဓမ္မေသု နိပ္ပရိယာယေန နတ္ထိ သီလနဋ္ဌော, ကုတော ဝိရမဏဋ္ဌော။ ပရိယာယေန ပနေတံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကော ပန သော ပရိယာယော? ယဒဂ္ဂေန မဟဂ္ဂတာ ကုသလဓမ္မာ ပဋိပက္ခေ ပဇဟန္တိ, တဒဂ္ဂေန တတော သြရတာ။ တေ စ ယထာ စိတ္တံ နာရောဟန္တိ, ဧဝံ သံဝုတာ နာမ ဟောန္တိ။ ပရိယုဋ္ဌာနသင်္ခါတော မနောဒ္ဒာရေ ဝီတိက္ကမော နတ္ထိ ဧတေသူတိ အဝီတိက္ကမာတိ စ ဝုစ္စန္တိ, စေတနာ ပန တံသမ္ပယုတ္တာတိ။ သောယမတ္ထော ပရတော အာဂမိဿတိ။ ဝေဠု ကတွာ ဝိတက္ကာဒိပဟာနဝစနမ္ပိ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ န ဟိ နိပ္ပရိယာယတော သီလံ ကုသလဓမ္မာနံ ပဟာယကံ ယုဇ္ဇတိ, န စေတ္ထ အကုသလဝိတက္ကာဒယော အဓိပ္ပေတာ။ ကိဉ္စာပိ ပဌမဇ္ဈာနူပစာရေယေဝ ဒုက္ခဿ, စတုတ္ထဇ္ဈာနူပစာရေ စ သုခဿ ပဟာနံ ဟောတိ, အတိသယပဟာနံ ပန သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **''စတုတ္ထေန ဈာနေန သုခဒုက္ခာနံ ပဟာန''**န္တိ။ **''အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ''** တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **အာရုပ္ပကထာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၇၅ အာဒယော) အာဂမိဿတိ။

အနိစ္စဿ, အနိစ္စန္တိ ဝာ အနုပဿနာ **အနိစ္စာနုပဿနာ** ။ တေဘူမိကဓမ္မာနံ အနိစ္စတံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တာယ ဝိပဿနာယေတံ နာမံ။ **နိစ္စသညာယာ**တိ ''သင်္ခတဓမ္မာ နိစ္စာ သဿတာ''တိ ဧဝံ ပဝတ္တာယ မိစ္ဆာသညာယ, သညာဂ္ဂဟဏေနေဝ ဒိဋ္ဌိစိတ္တာနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧသ နယော ဣတော ပရာသုပိ။ **နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယာ** တိ သင်္ခါရေသု နိဗ္ဗိန္နာကာရေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ **နန္ဒိယာ** တိ သပ္ပီတိကတဏှာယ။ **ဝိရာဂါနုပဿနာယာ** တိ ဝိရဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ **ရာဂဿာ** တိ သင်္ခါရေသု ရာဂဿ။ **နိရောဓာနုပဿနာယာ** တိ သင်္ခါရာနံ နိရောဓဿ အနုပဿနာယ။ ယထာ တေ သင်္ခါရာ နိရုဇ္ဈန္တိယေဝ, အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝဝသေန န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧဝံ

အနုပဿနာ နိရောဓာနုပဿနာ။ တေနေတဟ “နိရောဓာနုပဿနာယ နိရောဓေတိ နော သမုဒေတီ”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၈၃)။ မုဉ္စိတုကာမတာယ ဟိ အယံ ဗလပ္ပတ္တာ။ သင်္ခါရာနံ ပဋိနိဿဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာ အနုပဿနာ **ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ**။ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ဟိ အယံ ။ **အာဒါနဿ** တိ နိစ္စာဒိဝသေန ဂဟဏဿ။ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏဝသေန ဧကတ္တဂဟဏံ ဃနသညာ, တဿာ **ဃနသညာယ**။ **အာယူဟနဿ** တိ အဘိသင်္ခရဏဿ။ သင်္ခါရာနံ အဝတ္ထာဒိဝိသေသာပတ္တိ **ဝိပရိဏာမော**။ **ဓုဝသညာယာ**တိ ထိရဘာဝဂဟဏဿ။ **နိမိတ္တဿ** တိ သမူဟာဒိဃနဝသေန သကိစ္စပရိစ္ဆေဒတာယ စ သင်္ခါရာနံ သဝိဂ္ဂဟတာယ။ **ပဏိဓိယာ**တိ ရာဂါဒိပဏိဓိယာ, တဏှာဝသေန သင်္ခါရေသု နိန္နတာယာတိ အတ္ထော။ **အဘိနိဝေသဿ** တိ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိယာ။ အနိစ္စဒုက္ခာဒိဝသေန သဗ္ဗတေဘူမကဓမ္မတီရဏာ **အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာ**။ **သာရာဒါနာဘိနိဝေသဿ** တိ အသာရေသု သာရဂဟဏဝိပလ္လာသဿ။ **ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ** ထိရဘာဝပတ္တာ အနိစ္စာဒိအနုပဿနာဝ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏန္တိ ကေစိ။ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနန္တိ အပရေ။ “ဣဿရကုတ္တာဒိဝသေန လောကော သမုပ္ပန္နော”တိ အဘိနိဝေသော **သမ္မောဟာဘိနိဝေသော** ။ ဥစ္ဆေဒသဿတာဘိနိဝေသောတိ ကေစိ။ “အဟောသိံ နု ခော အဟမတီတမဒ္ဓါန”န္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀; မဟာနိ. ၁၇၄) သံသယာပတ္တိ သမ္မောဟာဘိနိဝေသောတိ အပရေ။ သင်္ခါရေသု တာဏလေဏဘာဝဂဟဏံ **အာလယာဘိနိဝေသော**။ “အာလယရတာ အာလယသမ္မုဒိတာ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၆၇; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇-၈) ဝစနတော အာလယော တဏှာ။ သာ ဧဝ စက္ခာဒီသု, ရူပါဒီသု စ အဘိနိဝိသနဝသေန ပဝတ္တိယာ အာလယာဘိနိဝေသောတိ အပရေ။ “ဧဝံ ဒိဋ္ဌာ တေ သင်္ခါရာ ပဋိနိဿဇ္ဇီယန္တီ”တိ ပဝတ္တံ ဉာဏံ **ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ**။ **အပ္ပဋိသင်္ခါ** ပဋိသင်္ခါယ ပဋိပက္ခဘူတာ မောဟပ္ပဓာနာ အကုသလဓမ္မာ။ ဝဋ္ဋတော ဝိဂတတ္တာ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ, တတ္ထ နိန္နဘာဝေန သင်္ခါရတေန အနုပဿနေန ပဝတ္တိ **ဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာ**, သင်္ခါရုပေက္ခာ စေဝ အနုလောမဉာဏဉ္စ။ **သညောဂါဘိနိဝေသော** သံယုဇ္ဇနဝသေန သင်္ခါရေသု အဘိနိဝိသနံ။

ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌာန န္တိ ဒိဋ္ဌိယာ သဟဇေကဋ္ဌာနဉ္စ ပဟာနေကဋ္ဌာနဉ္စ။ **ဩဠာရိကာန**န္တိ ဥပရိမဂ္ဂဝဇ္ဈေ ကိလေသေ ဥပါဒါယ ဝုတ္တံ။ အညထာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာပိ ဒုတိယမဂ္ဂဝဇ္ဈေဟိ ဩဠာရိကာ။ **အဏုသဟဂတာန**န္တိ အဏုဘူတာနံ, ဣဒံ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဝဇ္ဈေ ဥပါဒါယ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗကိလေသာန**န္တိ အဝသိဋ္ဌသဗ္ဗကိလေသာနံ။ န ဟိ ပဌမမဂ္ဂါဒီဟိ ပဟီနာ ကိလေသာ ပုန ပဟီယန္တိ။

“စိတ္တဿ အဝိပ္ပဋိသာရာယ သံဝတ္တန္တီ” တိအာဒီသု သံဝရော အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာယ။ “အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာနိ ခော, အာနန္ဒ, ကုသလာနိ သီလာနီ”တိ (အ. နိ. ၁၀.၁) ဝစနတော စေတသော အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာယ ဘဝန္တိ။ အဝိပ္ပဋိသာရော ပါမောဇ္ဇတ္ထာယ။ “ယောနိသော မနသိ ကရောတော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၉) ဝစနတော **ပါမောဇ္ဇာယ သံဝတ္တန္တိ**။ ပါမောဇ္ဇံ ပီတိယာ။ “ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၆၆; ၃.၃၅၉; အ. နိ. ၃.၉၆; ၆.၁၀; ၁၁.၁၂) ဝစနတော **ပီတိယာ သံဝတ္တန္တိ** ။ ပီတိ ပဿဒ္ဓတ္ထာယ။ “ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၆၆; ၃.၃၅၉; အ. နိ. ၃.၉၆; ၆.၁၀; ၁၁.၁၂) ဝစနတော **ပဿဒ္ဓိယာ သံဝတ္တန္တိ** ။ ပဿဒ္ဓိ သုခတ္ထာယ။ “ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒေတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၆၆; ၃.၃၅၉; အ. နိ. ၃.၉၆; ၆.၁၀; ၁၁.၁၂) ဝစနတော **သောမနဿာယ သံဝတ္တန္တီ**တိ။ “သုခတ္ထာယ သုခံ ဝေဒေတီ”တိ စေတ္ထ သောမနဿံ “သုခ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **အာသေဝနာယာ**တိ သမာဓိဿ အာသေဝနာယ။ နိရာမိသေ ဟိ သုခေ သိဒ္ဓေ “သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၆၆; ၃.၃၅၉; အ. နိ. ၃.၉၆; ၆.၁၀; ၁၁.၁၂) ဝစနတော သမာဓိ သိဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိ, တသ္မာ သမာဓိဿ အာသေဝနာယ ပဂုဏဗလဝဘာဝတ္ထာယ သံဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ **ဘာဝနာယာ**တိ တဿေဝ သမာဓိဿ ဝဍ္ဎိယာ။ **ဗဟုလီကမ္မာယာ** တိ ပုနပ္ပုနံ ကိရိယာယ။ **အလင်္ကာရာယာ** တိ တဿေဝ သမာဓိဿ ပသာဓနဘူတသဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိနိပ္ဖတ္တိယာ အလင်္ကာရာယ **သံဝတ္တန္တိ**။ **ပရိက္ခာရာယာ**တိ အဝိပ္ပဋိသာရာဒိကဿ သမာဓိသမ္ဘာရဿ သိဒ္ဓိယာ တဿေဝ သမာဓိဿ ပရိက္ခာရာယ သံဝတ္တန္တိ။ သမ္ဘာရတ္ထော ဟိ ဣဓ ပရိက္ခာရ-သဒ္ဒေါ။ “ယေ စ ခော ဣမေ ပဗ္ဗဇိတေန ဇီဝိတပရိက္ခာရာ သမုဒာနေတဗ္ဗာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၉၁) ဝိယ သမ္ဘာရောတိ စ ပစ္စယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကာမဉ္စာယံ ပရိက္ခာရ-သဒ္ဒေါ “ရထော သီလပရိက္ခာရော”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၄) အလင်္ကာရတ္ထော။ “သတ္တဟိ နဂရပရိက္ခာရေဟိ သုပရိက္ခတံ ဟောတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၇.၆၇) ပရိဝါရတ္ထော ဝုတ္တော။ ဣဓ ပန အလင်္ကာရပရိဝါရာနံ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ “သမ္ဘာရတ္ထော”တိ ဝုတ္တံ ။ **ပရိဝါရာယာ**တိ မူလကာရဏဘာဝေနေဝ သမာဓိဿ ပရိဝါရဘူတသတိဝီရိယာဒိဓမ္မဝိသေသသာဓနေန ပရိဝါရသမ္ပတ္တိယာ သံဝတ္တန္တိ။ **ပါရိပူရိယာ**တိ ဝသီဘာဝသမ္ပာပနေန, ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနဘာဝုပ္ပါဒနေန စ ပါရိပူရိဘာဝသာဓနတော သမာဓိဿ ပါရိပူရိယာ **သံဝတ္တန္တိ** ။

ဧဝံ သုပရိသုဒ္ဓသီလမူလကံ သဗ္ဗာကာရပရိပူရံ သမာဓိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ''သမာဟိတော ပဇာနာတိ ပဿတိ, ယထာဘူတံ ဇာနံ ပဿံ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, နိဗ္ဗိန္ဒံ ဝိရဇ္ဇတိ , ဝိရာဂါ ဝိမုစ္စတီ''တိ (အ. နိ. ၁၀.၂; သ. နိ. ၃.၁၄) ဝစနတော သီလမူလကာနိ သမာဓိပဒဋ္ဌာနာနိ ပယောဇနာနိ ဒဿေတုံ **''ကေဝလံနိဗ္ဗိဒါယ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နိဗ္ဗိဒါယ ဟိ ဒသ္သိ တာယ တဿာ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ ဒဿိတမေဝ ဟောတိ, တသ္မိံ အသတိ နိဗ္ဗိဒါယ အသိဇ္ဈန တော။ နိဗ္ဗိဒါဒယော အတ္ထတော ဝိဘတ္တာ ဧဝ။ ယထာဘူတဉာဏဒဿနန္တိ ပနေတ္ထ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနံ အဓိပ္ပေတံ။ ဧဝမေတ္ထ အမတမဟာနိဗ္ဗာနပရိယောသာနံ သီလဿ ပယောဇနံ ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ ပဟာနာဒီသု သီလတ္တံ ဒဿေတုံ **''တွေ စာ''** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ပဇဟာနံ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ပ **ဟာနန္တိ** တဿ ဘာဝသာဓနတံ သန္ဓာယ **''ပဟာနန္တိ ကောစိ ဓမ္မော နာမ နတ္ထီ''** တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ပနဿ ဓမ္မ ဘာဝေ သမ္ဘဝတိ, တထာ ဟေဋ္ဌာ သံဝဏ္ဏိတမေဝ။ ဧဝံ ဟိဿ သီလဘာဝေ သုဋ္ဌု ယုဇ္ဇတိ။ **တံ တံ ပဟာနန္တိ** ''ပာဏာတိပာတဿ ပဟာနံ, အဒိန္နာဒါနဿ ပဟာန''န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ တံ တံ ပဟာနံ။ **တဿ တဿ ကုသလဓမ္မ ဿာ**တိ ပါဏာတိပါတဿ ပဟာနံ မေတ္တာဒိကုသလဓမ္မဿ, အဒိန္နာဒါနဿ ပဟာနံ စာဂါဒိကုသလဓမ္မဿာတိ ဧဝံ တဿ တဿ ကုသလဓမ္မဿ။ **ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ** တိ ပတိဋ္ဌာနဘာဝေန။ ပဟာနံ ဟိ တသ္မိံ သတိ ဟောတိ, အ သတိ န ဟောတိ, တဿ ''ပတိဋ္ဌာန''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတီတိ ကတွာ ယသ္မိံ သန္တာနေ ပါဏာတိပါတာဒယော တ ဿ ပကမ္ပဟေတုတောတိ တပ္ပဟာနံ **ဝိကမ္ပာဘာဝကရဏေန စ သမာဓာနံ** ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သေသပဟာနေသုပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **သမာဓာနံ** သဏ္ဌပနံ, သံယမနံ တ။ **ဣတရေ စတ္တာရော** တိ ဝေရမဏိအာဒယော စတ္တာရော ဓမ္မာ န ပဟာနံ ဝိယ တေပဟာရမတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **တတော တတော**တိ တမှာ တမှာ ပါဏာတိပါတာဒိတော။ **တဿ တဿာ** တိ ပါဏာတိပါတာဒိကဿ သံဝရဏဝသေန, တဿ တဿ တ သံဝရဿ ဝသေန။ **တဒုဘယသမ္ပယုတ္တစေတနာဝ သေနာ**တိ ဝေရမဏိဟိ, သံဝရဓမ္မေဟိ စ သမ္ပယုတ္တာယ စေတနာယ ဝသေန။ **တံ တံ အဝီတိက္ကမန္တဿာ** တိ တံ တံ ပါဏာတိပါတာဒိံ အဝီတိက္ကမန္တဿ ပုဂ္ဂလဿ, ဓမ္မသမူဟဿ တ ဝသေန **စေတသော ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ**။ တသ္မာ ဧကက္ခဏေပိ လဗ္ဘန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။

သီလသံကိလေသတေအနဝဏ္ဏနာ

၂၁. သံကိလိဿတိ တေနာတိ **သံကိလေသော**။ ကော ပန သောတိ အာဟ **''ခဏ္ဍာဒိဘာဝေ သီလဿ သံကိလေ သော''**တိ။ တေအယတိ ဝိသုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ **တေအနံ, အခဏ္ဍာဒိဘာဝေ။ လာဘယသာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဉာတိအ င္ဂဇီဝိတာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **သတ္တသု အာပတ္တိက္ခန္ဓေသု အာဒိမှိ တ အန္တေ တ ဝေမဇ္ဈေ** တိ စ ဣဒံ တေသံ ဥဒ္ဒေ သာဒိဟဋ္ဌိဝသေန ဝုတ္တံ။ န ဟိ အညော ကောစိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အနုက္ကမော အတ္ထိ။ **ခဏ္ဍ** န္တိ ခဏ္ဍဝန္တံ, ခဏ္ဍိ တံ တ။ **ဆိဒ္ဒ** န္တိ တွေ်ာပိ ဧသေဝ နယော။ **ပရိယန္တေ ဆိန္နသာဋကော ဝိယာ** တိ ဝတ္ထန္တေ, ဒသန္တေ တ ဆိန္နဝ တ္ထံ ဝိယ။

ဝေန္တိ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန။ **မေထုနသံယောဂဝသေနာ**တိ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေန သဒိသဘာဝပတ္တိယာ မိထု နာနံ ဣဒန္တိ မေထုနံ, နိဗန္ဓနံ။ မေထုနဝသေန သမာယောဂေ မေထုနသံယောဂေ။ ဣဓ ပန မေထုနသံယောဂေ ဝိယာတိ မေထုနသံယောဂေ, တဿ ဝသေန။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ လောကေ။ **ကေစ္စော** တိ ဧကော။ **သမဏော တ ဗြာဟ္မဏော တ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တေန သမဏော တ ဇာတိမတ္တေန ဗြာဟ္မဏော တ။ **ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ** န္တိ ဒွီဟိ ဒွီဟိ သ မာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, မေထုနန္တိ အတ္ထော။ **န ဟေဝ ခေါ သမာပဇ္ဇတီ** တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဥစ္ဆာဒနံ** ဥဗ္ဗတ္တနံ။ **သမ္ဗာဟနံ** ပ ရိမဒ္ဒနံ။ **သာဒိယတီ**တိ အဓိဝါသေတိ။ **တဒဿာဒေတီ** တိ တံ ဥစ္ဆာဒနာဒိံ အဘိရမတိ။ **နိကာမေတီ**တိ ဣစ္ဆတိ။ **ဝိတ္တိ** န္တိ တုဋ္ဌိံ။ **ဣဒမ္ပိ ခေါ** တိ ဧတ္ထ **ဣဒ**န္တိ ယထာဝုတ္တံ သာဒိယနာဒိံ ခဏ္ဍာဘာဝဒိဝသေန ဧကံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ပိ**-သ ဒ္ဒေါ ဝက္ခမာနံ ဥပာဒာယ သမုစ္စယတ္ထော။ **ခေါ**-သဒ္ဒေါ အဝဓာရဏတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယဒေတံ ဗြဟ္မ စာရိပဋိညဿ အသတိပိ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိယံ မာတုဂါမဿ ဥစ္ဆာဒနနှာပနသမ္ဗာဟနသာဒိယနာဒိ, ဣဒမ္ပိ ဧကံသေန တဿ ဗြဟ္မစရိယဿ ခဏ္ဍာဒိဘာဝတဟဒနတော ခဏ္ဍမ္ပိ ဆိဒ္ဒမ္ပိ သဗလမ္ပိ ကမ္မာသမ္ပီတိ။ ဧဝံ ပန ခဏ္ဍာဒိဘာဝပတ္တိယာ သော အပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ, န ပရိသုဒ္ဓံ, သံယုတ္တော မေထုနသံယောဂေန, န ဝိသံ ယုတ္တော။ တတော စဿ န ဇာတိအာဒီဟိ ပရိမုတ္တီတိ ဒဿေန္တော **''အယံ ဝုစ္စတီ''** တိအာဒိမာဟ။

သဥ္ဆဂ္ဂတီ တိ ကိလေသဝသေန မဟာဟသိတံ ဟသတိ။ **သံကီဠတီ**တိ ကာယသံသဂ္ဂဝသေန ကီဠတိ။ **သံကေလာယတီ**တိ သဗ္ဗသော မာတုကမံ ကေလာယန္တော ဝိဟရတိ။ **စက္ခုနာ**တိ အတ္တနော စက္ခုနာ။ **စက္ခုန္တိ** မာတုကမဿ စက္ခုံ။ **ဥပနိဇ္ဈာယတီ** တိ ဥပေစ္စ နိဇ္ဈာယတိ ဩလောကေတိ။ **တိရောကုဋ္ဋာ** တိ ကုဋ္ဋဿ ပရတော။ တထာ **တိရောပာကာရာ**။ မတ္တိကာမယာ ဘိတ္တိ ကုဋ္ဋံ, ဣဋ္ဌကာမယာ ပာကာရောတိ ဝဒန္တိ။ ယာ ကာစိ တ ဘိတ္တိ ပောရိသတော ဒိယဍ္ဎရတနုစ္စပ္ပမာဏာ ကုဋ္ဋံ, ကုဋ္ဋတော အဓိကော ပာကာရော။

အဿာဒေတိ တိ ဗ္ရဟ္မစရိယပဋိညဿ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ဝတသမာဒာနတော ပုဗ္ဗေ။ **ကာမဂုဏေဟီ**တိ ကာမကောဋ္ဌာသေဟိ။ **သမပ္ပိတ** န္တိ သုဋ္ဌု အပ္ပိတံ သဟိတံ။ **သမင်္ဂီဘူတ** န္တိ သမန္နာဂတံ။ **ပရိစာရယမာန**န္တိ ကီဠန္တံ, ဥပဋ္ဌဟိယမာနံ တ။ **ပဏိဓာယာ**တိ ပတ္ထေတွာ။ **သီလေနာ**တိအာဒီသု ယမနိယမာဒိသမာဒာနဝသေန **သီလံ**။ အဝီတိက္ကမဝသေန **ဝတံ**။ ဥဘယမ္ပိ **သီလံ**။ ဒုက္ကရစရိယဝသေန ပဝတ္တိတံ **ဝတံ**။ တံတံအကိစ္စသမ္မတတော တ နိဝတ္တိလက္ခဏံ **သီလံ**။ တံတံသမာဒာနဝတော ဝေသဘောဇနကိစ္စကရဏာဒိဝိသေသပဋိပတ္တိ **ဝတံ**။ သဗ္ဗထာပိ ဒုက္ကရစရိယာ **တပေါ**။ မေထုနဝိရတိ **ဗ္ရဟ္မစရိယံ**။

သဗ္ဗသောတိ အနဝသေသတော, သဗ္ဗေသံ တ။ **အဘေဒေနာ**တိ အဝီတိက္ကမေန။ အပရာယ စ ဟာပဓမ္မာနံ အနုပ္ပတ္တိယာ, ဂုဏာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ သင်္ဂဟိတောတိ ယောဇနာ။ တတ္ထ ကုဇ္ဈနလက္ခဏော **ကောဓော**။ ဥပနန္ဓနလက္ခဏော **ဥပနာဟော**။ ပရေသံ ဂုဏမက္ခနလက္ခဏော **မက္ခော** ။ ယုဂဂ္ဂါဟလက္ခဏော **ပဠာသော**။ ပရသမ္ပတ္တိဥသူယနလက္ခဏာ **ဣဿာ** ။ အတ္တသမ္ပတ္တိနိဂူဟနလက္ခဏံ **မစ္ဆရိယံ** ။ သန္တဒောသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ **မာယာ**။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနလက္ခဏံ **သာဌေယျံ** ။ စိတ္တဿ ထဒ္ဓဘာဝလက္ခဏော **ထမ္ဘော** ။ ကရဏုတ္တရိယလက္ခဏော **သာရမ္ဘော**။ ဥန္နတိလက္ခဏော **မာနော**။ အဗ္ဘုန္နတိလက္ခဏော **အတိမာနော**။ မဇ္ဇနလက္ခဏော **မဒော**။ စိတ္တဝေါဿဂ္ဂလက္ခဏော **ပမာဒော။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန လောဘမောဟဝိပရီတမနသိကာရာဒီနံ သင်္ဂဟော။

ဣအနိ “အခဏ္ဍာဒိဘာဝေ ပနာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပာကဋတရံ ကာတုံ **“ယာနိ ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အနုပဟတာနီ**တိ အနုပဒ္ဒုတာနိ။ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယတာယ တဏှာဒာသဗ္ယတော မောစနေန **ဘုဇိဿဘာဝကရဏံ** ။ အဝိညူနံ အပ္ပမာဏတ္တာ ဝုတ္တံ **“ဝိညူဟိ ပသတ္ထတ္တာ”** တိ။ သမာဓိသံဝတ္တနံ တ ဧတေသံ ပယောဇနံ, သမာဓိသံဝတ္တနေ တ နိယုတ္တာနီတိ **သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ** ။ နိဒ္ဒာနေန သဿသမ္ပတ္တိ ဝိယ ပဋိပက္ခဝိဂမေန သီလသမ္ပဒာ, သာ စ တတ္ထ သတိ ဒေါသဒဿနေတိ အာဟ **“သီလဝိပတ္တိယာ စ အာဒီနဝဒဿနေနာ”** တိ။ နိသမ္မကာရီနံ ပယောဇနဂရုကတာယ ဒိဋ္ဌဂုဏေယေဝ သမ္မာပဋိပတ္တီတိ ဝုတ္တံ **“သီလသမ္ပတ္တိယာ စ အာနိသံသဒဿနေနာ”** တိ။

တတ္ထ သီလဝိပတ္တိယာ အာဒီနဝေ သီလသမ္ပဒာယ ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတအာနိသံသပဋိပက္ခတော ဝေဒိတဗ္ဗော, တံ သုဝိညေယျန္တိ အဝိတ္ထာရေတွာ ပကာရန္တရေဟိ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ယထာ သီလသမ္ပဒာ သတ္တာနံ မနုညဘာဝကာရဏံ, ဧဝံ သီလဝိပတ္တိ အမနုညဘာဝကာရဏန္တိ အာဟ **“ဒုဿီလော။ပေ။ ဒေဝမနုဿာန”**န္တိ။ **အနနုသာသနီယော** ဖိဂုစ္ဆိတဗ္ဗတော။ **ဒုက္ခိတော** တိ သဉ္ဇာတဒုက္ခော။ **ဝိပ္ပဋိသာရီ** တိ “အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏ”န္တိအာဒိနာ ပစ္ဆာနုတာပီ။ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏော** တိ ဂုဏဝဏ္ဏေန, ကာယဝဏ္ဏေန စ ဝိရဟိတော။ **အဿာ** တိ ဒုဿီလဿ။ သမ္ဖဿိတာနံ ဒုက္ခော ဒုက္ခာဝဟော သမ္ဖဿော ဧတဿာတိ **ဒုက္ခသမ္ဖဿော** ။ ဂုဏာနုဘာဝတဘာဝတော အပ္ပံ အဂ္ဃတီတိ **အပ္ပဂ္ဃော။ အနေကဝဿဂဏိကဂူထကူပေ ဝိယာ** တိ အနေကဝဿသမူဟေ သဥ္စိတုက္ကာရာတဋ္ဌော ဝိယ။ **ဒုဗ္ဗိသောဓနော** သောဓေတုံ အသက္ကုဏေယျော။ **ဆတလာတံ** ဆဝဍာဟေ သန္တဇ္ဇနမုက္ကံ။ ဥဘတော **ပရိဗာဟိရော**တိ သာမညတော, ဂိဟိဘောဂတော စ ပရိဟီနော။ သဗ္ဗေသံ ဝေရီ, သဗ္ဗေ တ ဝေရီ ဧတဿာတိ သဗ္ဗဝေရီ, သော ဧဝ **သဗ္ဗဝေရိကော, ပုရိသော**။ သံတသံ နာရဟတီတိ **အသံတသာရဟော။ သဒ္ဓမ္မေ** တိ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မေ, ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မေ စ။

“အဂ္ဂိက္ခန္ဓပရိယာယေ ဝုတ္တဒုက္ခဘာဂိတာယာ”တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ဒုဿီလာနဉှိ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ပဉ္စကာမဂုဏပရိဘောဂသုခေ, ပရေဟိ ကယိရမာနဝန္ဒနမာနနာဒိသုခေ စ အဿာဒေန ဂဓိတစိတ္တာ **ပဉ္စကာမ။ပေ။ ဂဓိတစိတ္တာ,** တေသံ။ တေ ယထာဝုတ္တသုခဿာဒ ပစ္စယာ ဧတဿာတိ **တပ္ပစ္စယံ** ။ ဒုက္ခန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

ပသ္သထ နော တိ ပသ္သထ နု, အပိ ပသ္သထ။ **မဟန္တံ** န္တိ ဝိပုလံ။ **အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ** န္တိ အဂ္ဂိသမူဟံ။ **အာဒိတ္တံ** န္တိ ပဒိတ္တံ။ **သမ္ပဇ္ဇလိတံ** န္တိ သမန္တတော ပဇ္ဇလိတံ အစ္စိဝိပ္ဖုလိင္ဂာနိ မုစ္စန္တံ။ **သဇောတိဘူတ** န္တိ သပဘံ သမန္တတော ဥဋ္ဌိတာဟိ ဇာလာဟိ ဧကပ္ပဘာသမုဒယဘူတံ။ **တံ ကိံ မညထာ**တိ တံ ကြာအနိ မယာ ဝုစ္စမာနမတ္ထံ ကိံ မညထာ တိ အနုမတိဂဟဏတ္ထံ ပုစ္ဆတိ။ **အာလိင်္ဂေတွာ** တိ ဥပဂူဟိတွာ။ **ဥပနိသီဒေယျ** တိ တေနေဝ အာလိင်္ဂနေန ဥပေစ္စ နိသီဒေယျ။ ယဒတ္ထမေတ္ထ သတ္ထာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓာလိင်္ဂနံ, ကညာလိင်္ဂနဉ္စ အာနေသိ, တမတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **"အာရောစယာမိ"**တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ **အာရောစယာမိ**တိ အာမန္တေမိ။ **ဝေ**တိ တုမှေ။ **ပဋိဝေဒယာမိ**တိ ပဗောဓေမိ။ **ဒုဿီလဿ** တိ နိဿီလဿ သီလဝိရဟိတဿ။ **ပာပဓမ္မဿ** တိ ဒုဿီလတ္တာ ဧဝ ဟီနဇ္ဈာသယတာယ လာမကသဘာဝဿ။ **အသုစိသင်္ကဿရသမာစာရဿ** တိ အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာဒိတာယ အသုစိဿ ဟုတွာ သင်္ကာယ သရိတဗ္ဗသမာစာရဿ။ ဒုဿီလော ဟိ ကိဉ္စိဒေဝ အသာရုပ္ပံ ဒိသွာ "ကြဒံ အသုကေန ကတံ ဘဝိဿတီ"တိ ပရေသံ အာသင်္ကနီယော ဟောတိ, ကေနစိဒေဝ တ ကရဏီယေန မန္တယန္တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ "ကစ္စိ နု ခော ကြမေ မယာ ကတံ ကမ္မံ ဇာနိတွာ မန္တေန္တီ"တိ အတ္တနောယေဝ သင်္ကာယ သရိတဗ္ဗသမာစာရော ဟောတိ။ **ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တဿာ**တိ လဇ္ဇိတဗ္ဗတာယ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗကမ္မန္တဿ။ **အဿမဏဿာ** တိ န သမဏဿ။ သလာကဂ္ဂဟဏာဒီသု "အဟမ္ပိ သမဏော"တိ မိစ္ဆာပဋိညာယ **သမဏပဋိညဿ** ။ အသေဋ္ဌစာရိတာယ **အဗြဟ္မစာရိဿ** ။ ဥပေါသထာဒီသု "အဟမ္ပိ ဗြဟ္မစာရီ"တိ မိစ္ဆာပဋိညာယ **ဗြဟ္မစာရိပဋိညဿ** ။ ပူတိနာ ကမ္မေန သီလဝိပတ္တိယာ အန္တော အနုပဝိဋ္ဌတ္တာ **အန္တောပူတိကဿ** ။ ဆဟိ ဒွါရေဟိ ရာဂါဒိကိလေသာနုဝဿနေန တိန္တတ္တာ **အဝဿုတဿ**။ သဉ္ဇာတရာဂါဒိကစဝရတ္တာ, သီလဝန္တေဟိ ဆဍ္ဍေတဗ္ဗတ္တာ စ **ကသမ္ဗုဇာတဿ။ အဂ္ဂိက္ခန္ဓူပမာယ** ဟီနူပမဘူတာယာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "ဧတဒေဝ တဿ ဝရ"န္တိ။ ဘဂဝါ ဒုက္ခံ ဒဿေတွာ ဒုက္ခံ ဒဿေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

တဋ္ဋရစ္ဆုယာ တိ တဋ္ဋေဟိ ကတရဇ္ဇုယာ။ သာ ဟိ ခရတရာ ဟောတိ။ **ဃံသေယျ** တိ ပဓံသနဝသေန ဃံသေယျ။ **တေလဓောတာယာ**တိ တေလေန နိသိတာယ။ **ပစ္စောရသ္မိံ** န္တိ ပတိဥရသ္မိံ ဥရာဘိမုခံ, ဥရမဇ္ဈေတိ အဓိပ္ပာယော။ **အယောသင်္ကုနာ**တိ သဏ္ဍာသေန။ **ဖေဏုဒ္ဒေဟက** န္တိ ဖေဏံ ဥဒ္ဒေဟေတွာ, အနေကတရံ ဖေဏံ ဥဋ္ဌပေတွာတိ အတ္ထော။

အဂ္ဂိက္ခန္ဓာလိင်္ဂနဒုက္ခတောပိ အဓိမတ္တဒုက္ခတာယ ကဋုကဘူတံ ဒုက္ခံ ဖလံ ဧတဿာတိ **အဂ္ဂိက္ခန္ဓာလိင်္ဂနဒုက္ခာဓိကဒုက္ခကဋုကဖလံ**။ ကာမသုခံ အဝိဇဟတော **ဘိန္နသီလဿ** ဒုဿီလဿ **ကုတော** တဿ **သုခံ** နတ္ထေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ **သာဒနေ**တိ သာဒိယနေ။ **ယန္တိ** အဉ္ဇလိကမ္မသာဒနံ။ **အသီလိနော**တိ ဒုဿီလဿ။ **ဥပဟတ** န္တိ သီလဗျသနေန ဥပဒ္ဒုတံ။ **ခတ** န္တိ ကုသလမူလာနံ ခဏနေန ခတံ, ခဏိတံ တ ဂုဏံ သရီရေတိ အဓိပ္ပာယော။ **သဗ္ဗဘယေဟီ**တိ အတ္တာနုဝါဒါဒိသဗ္ဗဘယေဟိ။ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ဥပဟာယ **သဗ္ဗေဟိ အဓိဂမသုခေဟိ** ။

ဝုတ္တပ္ပကာရဝိပရီတတော တိ သီလဝိပတ္တိယံ ဝုတ္တာကာရပဋိပက္ခတော "မနာပော ဟောတိ ဒေဝမနုဿာန"န္တိအာဒိနာ။ **ကာယဂန္ဓောပိ ဟမောဇ္ဇံ, သီလဝန္တဿ ဘိက္ခုနော။ ကရောတိ အပိ ဒေဝါန** န္တိ ဧတ္ထ "ဂန္ဓော ကြသီနံ စိရဒိက္ခိတာန"န္တိအာဒိကာ (ဇာ. ၂.၁၇.၅၅) ကထာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။ **အဝိဃာတီ**တိ အပ္ပဋိဃာတီ။ ဝဇ္ဇန္တာဒိပရိကိလေသာ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ အာသဝါ** ဥပဒ္ဒဝါ။ **သမ္ပရာယိကဒုက္ခာနံ မူလံ** နာမ ဒုဿီလျံ။ အန္တမတိက္ကန္တံ အစ္စန္တံ, အစ္စန္တံ သန္တာ **အစ္စန္တသန္တာ** ကိလေသပရိဠာဟသင်္ခါတဒရထာနံ အဘာဝေန သဗ္ဗအာ သန္တာ။ **ဥဗ္ဗိဇ္ဇိတွာ** တိ ဉာဏုတ္တာသေန ဥတ္တသိတွာ။ **ဧတအပေတဗ္ဗ** န္တိ ဝိသောဓေတဗ္ဗံ။

သီလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကြတိ ပဌမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၂. ခုတင်္ဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၂. အပ္ပာ **ကဏ္ဍာ** ဧတေသန္တိ အပ္ပိစ္ဆော, ပစ္စယဂေဓရဟိတော။ တဿ ဘာဝေါ **အပ္ပိစ္ဆတာ,** အလောဘဇ္ဈာသယတာတိ အတ္ထော။ သမံ တုဋ္ဌိ, သကေန, သကေန တ တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ, သန္တုဋ္ဌိ ဧဝ **သန္တုဋ္ဌိတာ,** အညံ အပတ္ထေတွာ ယထာလဒ္ဓေဟိ ကပ္ပိယေတရေဟိ ပစ္စယေဟိ ပရိတုဿနာ။ **သန္တုဋ္ဌိတာဒီဟီ** တိ **တ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ "သန္တုဋ္ဌိအာဒီဟီ"တိ တ ဟဗ္ဗော။ **တေ ဂုဏော**တိ တေ သီလတေအနုဿ ဟေတုဘူတေ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏော။ **သမ္ပာဒေတု** န္တိ သမ္ပန္နေ ကာတုံ။ တေ ဟိ သီလဝိသုဒ္ဓိယာ ပဋိလဒ္ဓမတ္တာ ဟုတွာ ခုတဓမ္မေဟိ သမ္ပန္နတရာ ဟောန္တိ။ **ခုတင်္ဂသမာအန** န္တိ ကိလေသာနံ ခုနနကအင်္ဂာနံ ဝိဒ္ဓံသနကာရဏာနံ သမ္မဒေဝ အာအနံ။ **ဧဝန္တိ** ဧဝံ သန္တေ, ခုတင်္ဂသမာအနေ ကတေတိ အတ္ထော။ **အဿ** ယောဂိနော။ **သလ္လေခော** ကိလေသာနံ သမ္မဒေဝ လိခနာ ဆေဒနာ တနုကရဏံ။ **ပဝိဝေကော** စိတ္တဝိဝေကဿ ဥပာယဘူတာ ဝိဝေကဋ္ဌကာယတာ။ **အပစယော** ယထာ ပဋိပဇ္ဇနတော ကိလေသာ နံ အပစိနန္တိ န အာစိနန္တိ, တထာ ပဋိပဇ္ဇနာ။ **ဝီရိယာရမ္ဘော** အနုပ္ပန္နာနံ ဟာပဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒနာဒိဝသေန အာရဒ္ဓဝီရိယတာ။ **သုဘရတာ** ယထာဝုတ္တအပ္ပိစ္ဆဘာတဒိသိဒ္ဓာ ဥပဋ္ဌာကာနံ သုခဘရဏီယတာ သုပောသတာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အပ္ပကိစ္စတာသလ္လဟုကဝုတ္တိအာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **သီလဋ္ဌဝ** ယထာသမာဒိန္နံ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ ဒူရီဘာဝေန **သုပရိသုဒ္ဓံ ဘဝိဿတိ။ ဝတာနိ စ** ခုတဓမ္မာ စ **သမ္ပဇ္ဇိဿန္တိ** သမ္ပန္နာ ဘဝိဿန္တိ, နိပ္ဖဇ္ဇိဿန္တိ တ။ ယာ ထိရဘူတာ ကပ္ပတရိတရစီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနသန္တုဋ္ဌိ ဟောရာဏာနံ ဗုဒ္ဓာဒီနံ အရိယာနံ ပဝေဏိဘာဝေန ဌိတာ, တတ္ထ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ သန္ဓာယာဟ **"ပောရာဏေ အရိယဝံသတ္တယေ ပတိဋ္ဌာယာ"** တိ။ ဘာဝနာ အာရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာရာမော ဧတဿာတိ ဘာဝနာရာမော, တဗ္ဘာဝေါ **ဘာဝနာရာမတာ,** သမထဝိပဿနာဘာဝနာသု ယုတ္တပ္ပယုတ္တတာ။ ယဿာ အဓိဂမာရဟော ဘဝိဿတိ, **တဿာ** တိ သမ္ဗန္ဓော။

လာဘသက္ကာရာဒိ တဏှာဟာယ အာမသိတဗ္ဗတော, လောကပရိယာပန္နတာယ စ **လောကာမိသံ**။ နိဗ္ဗာနာဓိဂမဿ အနုလောမတော **အနုလောမပဋိပဒာ** ဝိပဿနာဘာဝနာ။ **အတ္ထတော** တိ ဝစနတ္ထတော။ **ပဘေဒတော**တိ ဝိဘာဂတော။ **ဘေဒတော**တိ ဝိနာသတော။ **ခုတာဒီနန္တိ** ခုတခုတဝါဒခုတဓမ္မခုတင်္ဂါနံ။ **သမာသဗ္ဗာသတော** တိ သင်္ခေပဝိတ္ထာရတော။

၂၃. **ရထိကာ**တိ ရစ္ဆာ။ **သင်္ကာရကူဋာဒီန** န္တိ နိဒ္ဒာရဏေ သာမိဝစနံ။ **အဗ္ဘုဂ္ဂတဋ္ဌေနာ** တိ ဥဿိတဋ္ဌေန။ "နဒိယာ ကူလ"န္တိအာဒီသု ဝိယ သမုဿယတ္ထော **ကူလ**-သဒ္ဒောတိ အာဟ **"ပံသုကူလမိဝ ပံသုကူလ"**န္တိ။ **ကု**-သဒ္ဒော ကုစ္ဆာယံ **ဥလ**-သဒ္ဒော ဂတိအတ္ထောတိ အာဟ **"ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ"** တိ, ပံသု ဝိယ ကုစ္ဆိတံ ဥလတိ ပဝတ္တတီတိ တ **ပံသုကူလံ**။ ပံသုကူလဿ ဓာရဏံ **ပံသုကူလံ** ဥတ္တရပဒလောပေန, တံ သီလမဿာတိ ပံသုကူလိကော, ယထာ "အာပူပိကော"တိ။ အင်္ဂတိ အတ္တနော ဖလံ ပဋိစ္စ ဟောတုဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **အင်္ဂံ,** ကာရဏံ။ ယေန ပုဂ္ဂလော "ပံသုကူလိကော"တိ ဝုစ္စတိ, သော သမာအနစေတနာသင်္ခါတော ဓမ္မော ပံသုကူလိကဿ အင်္ဂန္တိ **ပံသုကူလိကင်္ဂံ**။ တေနာဟ **"ပံသုကူလိကဿာ"** တိအာဒိ။ **တဿာ** တိ သမာအနဿ။ သမာဒိယတိ ဧတေနာတိ **သမာအနံ,** စေတနာ။

ဧတေနေဝ နယေနာတိ ယထာ ပံသုကူလဓာရဏံ ပံသုကူလံ, တံသီလော ပံသုကူလိကော, တဿ အင်္ဂံ သမာအနစေတနာ "ပံသုကူလိကင်္ဂ"န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ ဧတေနေဝ ဝစနတ္ထနယေန တိစီဝရဓာရဏံ တိစီဝရံ, တံသီလော တေစီဝရိကော, တဿ အင်္ဂံ သမာအနစေတနာ **"တေစီဝရိကင်္ဂ"** န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သင်္ဃာဋိအာဒီသု ဧဝ တီသု စီဝရေသု တိစီဝရသမညာ, န ကဏ္ဍုပဋိစ္ဆာဒိဝဿိကသာဋိကာဒီသူတိ တာနိ သရူပတော ဒဿေန္တော **"သင်္ဃာဋိဥတ္တရာသင်္ဂအန္တရဝါသကသင်္ခါတ"**န္တိ အာဟ။

တံ ပိဏ္ဍပာတ န္တိ ပရေဟိ ဒိယ္ယမာနာနံ ပိဏ္ဍာနံ ပတ္တေ ပတနသင်္ခါတံ ပိဏ္ဍပာတံ, တံ ဥဉ္ဆတီတိ **ပိဏ္ဍပာတိကော,** ယထာ ဗာဒရိကော သာမာကိကော။ ပိဏ္ဍပာတိ ဧဝ ပိဏ္ဍပာတိကော, ယထာ ဘဒ္ဒော ဧဝ ဘဒ္ဒကော။ **အဝခဏ္ဍနံ** ဝိစ္ဆိန္ဒနံ နိရန္တရမပ္ပဝတ္တိ။ တပ္ပဋိက္ခေပတော **အနဝခဏ္ဍနံ** အဝိစ္ဆိန္ဒနံ နိရန္တရပ္ပဝတ္တိ။ **သဟ အပဒါနေနာ**တိ သဟ အနဝခဏ္ဍနေန။ **သပဒါန**န္တိ ပဒဿ ကိရိယာဝိသေသနဘာဝံ, ယတ္ထ စ တံ အနဝခဏ္ဍနံ, တဉ္စ ဒဿေတုံ

“အဝခဏ္ဍနရပိတံ အနုဃရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတီ” တိ ဝုတ္တံ။ **ကောသနေတိ** ကလိရိယာပထတ္တရေန အနန္တရိတာယ ဧကာယယေဝ နိသဇ္ဇာယ။ **ပတ္တေ ပိဏ္ဍော** တိ ဧတ္ထ ဝတ္ထုဘေဒဘေဒ ကလာခိပ္ပေတော, န သာမညံ။ ဧဝ-ကာရော စ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဒဿေန္တော **“ဧကေဝလံ ဧကသ္မိံယေဝ ပတ္တေ”** တိ အာဟ။ ဥတ္တရပဒလောပံ ကတ္တ အယံ နိဒ္ဒေသောတိ ဒဿေန္တော **“ပတ္တပိဏ္ဍဂဟဏေ ပတ္တပိဏ္ဍသညံ ကတ္တ”** တိ အာဟ။ သေ နယော ကလေတာ ပရေသုပိ။

ပဉ္စာဘတ္တံ နာမ ပတရဏာတော ပဉ္စာ လဒ္ဓဘတ္တံ ဧဝ။ **ခလု-**သဒ္ဒဿ ပဋိသေဓတ္ထတစကတ္တာ တေန သမာနတ္တံ န-ကာရံ ဂဟေတ္တ အာဟ **“န ပဉ္စာဘတ္တိကော”** တိ။ သိက္ခာပဒဿ ဝိသယော သိက္ခာပဒေနေဝ ပဋိက္ခိတ္တော။ ယော တဿ အဝိသယော, သော ဧဝ သမာအနဿ ဝိသယောတိ အာဟ **“သမာအနဝသေန ပဋိက္ခိတ္တာတိရိတ္တဘောဇနဿာ”**တိ။ အဇ္ဈောကာသေ နိတသော **အဇ္ဈောကာသော**။ သုသာနေ နိတသော **သုသာနံ,** တံ သီလံ အဿာတိအာဒိနာ သဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ဧသေဝ နယော”**တိ။ ယထာသန္တတံ ဝိယ **ယထာသန္တတံ,** အာဒိတော ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တံ ဟေသ ‘‘ကလဒံ ဗဟုမဂ္ဂဏံ ဒုဂ္ဂန္ဓပတတ’’န္တိအာဒိဝသေန အပ္ပဋိက္ခိပိတ္တဝ သမ္ပဋိစ္ဆတိ။ တေနေတဟ **“ကလဒံ တုယ္ဟဟ”**န္တိအာဒိ။ **သယနန္တိ** နိပဇ္ဇနမာဟ။ **တေန တေန သမာအနေနာ**တိ တေန တေန ပံသုကူလိကင်္ဂါဒိကဿ သမာအနေန **ဓုတကိလေသတ္တာ** တိ ဝိဒ္ဓံသိတကိလေသတ္တာ, တဒင်္ဂဝသေန ပဟီနတဏှာဟုပာဒါနာဒိဟာပဓမ္မတ္တာတိ အတ္ထော။ ယေဟိ တံ ကိလေသဓုနနံ, တာနိယေဝ ကလခ ဓုတဿ ဘိက္ခုနော အင်္ဂါနီတိ အဓိပ္ပေတာနိ, န အညာနိ ယာနိ ကာနိစိ, အညေန တ ဓုတဿာတိ အယမတ္ထော အတ္ထတော အာပန္နော။ ‘‘ဉာဏံ အင်္ဂံ ဧတေသ’’န္တိ ကလမိနာ ဉာဏပုဗ္ဗကတံ တေသံ သမာအနဿ ဝိဘာဝေတိ။ **ပဋိပတ္တိယာ** တိ သီလာဒိသမ္မာပဋိပတ္တိယာ။ သမာဒိယတိ ဧတေနာတိ သမာအနံ, သမာအနဝသေန ပဝတ္တာ စေတနာ, တံ လက္ခဏံ ဧတေသန္တိ **သမာအနစေတနာလက္ခဏာနိ**။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ **အဋ္ဌကထာယံ** –

> ‘‘သမာအနကိရိယာယ၊ သာဓကေတမဘာဝတော။
> သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ယေနာတိ၊ ကရဏဘာဝေန ဒဿိတာ’’တိ။

သမာအနစေတနာယ ဂဟဏံ တံမူလကတ္တာ ပရိဟရဏစေတနာပိ ဓုတင်္ဂမေဝ။ အတ္တနာ, ပရမ္ပုခေန စ ကုသလဘာဏ္ဍဿ ဘုသံ ဝိလုပ္ပနဋ္ဌေန **လောလုပ္ပံ** တဏှာဟာစာရော, တဿ ဝိဒ္ဓံသနကိစ္စတ္တာ **လောလုပ္ပဝိဒ္ဓံသနရသာနိ**။ တတော ဧဝ နိလ္လောလုပ္ပဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌန္တိ, တံ ဝ ပစ္စုပဋ္ဌာပေန္တီတိ **နိလ္လောလုပ္ပဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ**။ **အရိယဓမ္မပဒဋ္ဌာနာနိ**တိ ပရိသုဒ္ဓသီလာဒိသဒ္ဓမ္မပဒဋ္ဌာနာနိ။

ဘဂဝတော ဝ သန္တိကေ သမာအတဗ္ဗာနီ တိ ကလဒံ အန္တရာ အဝိစ္ဆေဒနတ္တံ ဝုတ္တံ, ရညော သန္တိကေ ပဋိညာတာရဟာဿ အတ္တဿ တဒုပဓိဝိနော ဇေံသတော အဝိသံတဒနံ ဝိယ။ သေသာနံ သန္တိကေ သမာအနေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧကသင်္ဂီတိကဿာ** တိ ပဉ္စသု ဒီဃနိကာယာဒီသု နိကာယေသု ဧကနိကာယိကဿ။ **အဋ္ဌကထာစရိယဿာ** တိ ယဿ အဋ္ဌကထာတန္တိယေဝ ဝိသေသတော ပဂုဏာ, တဿ။ **ဧတ္တာ** တိ အတ္တနာပိ သမာအနဿ ရုပာနေ။ **ဇေဋ္ဌကဘာတု ဓုတင်္ဂပိစ္ဆတာယ ဝတ္ထု**တိ သော ကိရ ထေရော နေသဇ္ဇိကော, တဿ တံ န ကောစိ ဇာနာတိ။ အထေကဒိဝသံ ရတ္တိယာ သယနပိဋ္ဌေ နိသိန္နံ ဝိဇ္ဇုလတောဘာသေန ဒိသ္တ ကလတရော ပုစ္ဆိ ‘‘ကိံ, ဘန္တေ, တုမ္ဟေ နေသဇ္ဇိကာ’’တိ။ ထေရော ဓုတင်္ဂပိစ္ဆတာယ တာဝဒေဝ နိပဇ္ဇိတ္တ ပဉ္စာ သမာဒိယီတိ ဧဝမာဂတံ ဝတ္ထု။

၁. ပံသုကူလိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၂၄. **ဂဟပတိအနစီဝရန္တိ** ဧတ္ထ အယကဘာဝေန သမဏာပိ ဥက္ကဋ္ဌဿ ဂဟပတိပက္ခံယေဝ ပဝိဋ္ဌာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ‘‘ပဗ္ဗဇိတော ဂဏှာတိဿတီ’’တိ ဌပိတကံ သိယာ ဂဟပတိစီဝရံ, န ပန ဂဟပတိအနစီဝရန္တိ တာဒိသံ နိဝတ္တေတုံ **အနဂ္ဂဟဏံ**။ **အညတရေနာ**တိ ဧတ္ထ သမာအနဝစနေန တာဝ သမာဒိန္နံ ဟောတု, ပဋိက္ခေပဝစနေန ပန ကထန္တိ? အတ္ထတော အာပန္နတ္တာ။ ယထာ ‘‘ဒေဝဒတ္တော ဒိတ န ဘုဉ္ဇတီ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘ရတ္တိယံ ဘုဉ္ဇတီ’’တိ အတ္ထတော အာပန္နမေဝ ဟောတိ, တဿ အာဟာရေန ဝိနာ သရီရဋ္ဌိတိ နတ္ထီတိ, ဧဝမိဓာပိ ဘိက္ခုနော ဂဟပတိအနစီဝရေ ပဋိက္ခိတ္တေ တဒညစီဝရပ္ပဋိဂ္ဂဟော အတ္ထတော အာပန္နော ဧဝ ဟောတိ, စီဝရေန ဝိနာ သာသနေ ဌိတိ နတ္ထီတိ။

ဧဝံ သမာဒိန္နစုတင်္ဂေနော တိအာဒိဝိဓာနံ ပံသုကူလိကင်္ဂေ ပဋိပဇ္ဇနဝိဓိ။ သုသာနေ လဒ္ဓံ **သောသာနိကံ**။ တံ ပန ယသ္မာ တတ္ထ ကေနစိ ဆဍ္ဍိတတ္တာ ပတိတံ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"သုသာနေ ပတိတက"**န္တိ။ ဧဝံ **ဟပဏိကမ္ပိ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တာလဝေဋ္ဌိမင်္ဂေ** နာမ မဟာကမေ ကော ဝိထိ။ အနုရာဓပုရေတိ စ ဝဒန္တိ။ ဥဘော ပဒေသော ဧတေသ္သာတိ **ဥဘု ပ္ပဒေသံ,** ဝတ္ထုံ။ မင်္ဂေ ပတိတကံ ဗဟုဒိဝသာတိက္ကန္တံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ။ "ဒ္ဝတ္တိဒိဝသာတိက္ကန္တ"န္တိ အပရေ။ **ထောကံ ရက္ခိတွာ** တိ ကတိပယံ ကာလံ အာဂမေတွာ။ တတာဟတမ္ပိ သာမိကာနံ သတိသမ္မောသေန ပတိတသဒိသန္တိ **"သာမိကေ အပဿန္တေန ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ထောကံ အာဂမေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

"သင်္ဃဿ ဒေမာ"တိ ဒိန္နံ, စောဠကဘိက္ခာဝသေန လဒ္ဓဉ္စ လဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ "သမဏစီဝရံ သိယာ နု ခေါ, နော"တိ အာသင်္ကံ နိဝတ္တေတုံ **"န တံ ပံသုကူလ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တံ တေဝီသတိယာ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနေသု ကတ္ထစိ ပရိယာပန္နံ။ ဣဒါနိ ဣမိနာဝ ပသင်္ဂေန ယံ ဘိက္ခုဒတ္တိယေ လက္ခဏပတ္တံ ပံသုကူလံ, တဿ စ ဥက္ကဋ္ဌာနုက္ကဋ္ဌဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **"ဘိက္ခုဒတ္တိယေပိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကဟေတွာ တ ဒီယတီ**တိ သင်္ဃဿ တ ဂဏဿ တ ဒေန္တေဟိ ယံ စီဝရံ ဝဿဂ္ဂေန ဟာပေတွာ ဘိက္ခုနံ ဒီယတိ။ **သေနာသနစီဝရ**န္တိ သေနာသနံ ကာရေတွာ "ဧတေသိမ္ပိ သေနာသနေ ဝသန္တာ ပရိဘုဉ္ဇန္တူ"တိ ဒိန္နစီဝရံ။ **န တံ ပံသုကူလ**န္တိ အပံသုကူလဘာဝေ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တကာရဏတော, ကဟေတွာ ဒိန္နတ္တာ စ။ တေနာဟ **"နော ကဟာပေတွာ ဒိန္နမေဝ ပံသုကူလ"** န္တိ။ **တတ္ရာပိ** တိ ယံ ကဟေတွာ န ဒိန္နံ ဘိက္ခုဒတ္တိယံ, တတ္ရာပိ ယေန ဘိက္ခုနာ စီဝရံ ဒီယတိ, တဿ လာဘော, အနေ စ ဝိသုံ ဝိသုံ ဥဘယတ္ထ အာဒရကရတနံ သဗ္ဘာဝတော, တဒဘာဝတော စ ဘိက္ခုဒတ္တိယဿ ဧကတောသုဒ္ဓိ ဥဘတောသုဒ္ဓိ အနုက္ကဋ္ဌတာ ဟောန္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ယံ အယကေဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ဟဒမူလေ ဌပေတွာ ဒိန္နကံ သမဏေနာတိ အဓိပ္ပါယော။ **ယဿ ကဿစိ** တိ ဥက္ကဋ္ဌာဒီသု ယဿ ကဿစိ။ **ရုစိယာ**တိ ဆန္ဒေန။ **ခန္တိယာ** တိ နိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ။

နိဿယာနုရူပပဋိပတ္တိသဗ္ဘာဝေ တိ ဥပသမ္ပန္နသမနန္တရံ အာစရိယေန ဝုတ္တေသု စတူသု နိဿယေသု အတ္တနာ ယထာပဋိညာတဒုတိယနိဿယာနုရူပာယ ပဋိပတ္တိယာ ဝိဇ္ဇမာနတာ။ **အာရက္ခဒုက္ခာဘာဝေ** တိ စီဝရာရက္ခနဒုက္ခဿ အဘာဝေ ပံသုကူလစီဝရဿ အလောဘနီယတ္တာ။ **ပရိဘောဂတဏှာယ အဘာဝေ** သဝိသေသလူခသဘာဝတ္တာ။ **ဟသာဒိကတာ**တိ ပရေသံ ပသာအဝဟတာ။ **အပ္ပိစ္ဆတာဒီနံ ဖလနိပ္ဖတ္တိ** ဓုတင်္ဂပရိဟရဏဿ အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိယေဝ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗတော။ ဓုတဓမ္မေ သမာဒါယ ဝတ္တနံ ယာဝဒေဝ ဥပရိ သမ္မာပဋိပတ္တိသမ္ပာဒနာယာတိ ဝုတ္တံ **"သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အနုဗြူဟန"** န္တိ။ **မာရသေနဝိဃာတာယာ**တိ မာရဿ, မာရသေနာယ စ ဝိဟနနာယ ဝိဒ္ဓံသနာယ။ ကာယတစာစိတ္တေဟိ ယတော သံယတောတိ **ယတိ,** ဘိက္ခု။ **ဓာရိတံ ယံ လောကဂရုနာ ပံသုကူလံ, တံ ကော န ဓာရယေ,** ယသ္မာ တ **လောကဂရုနာ ပံသုကူလံ ဓာရိတံ,** တသ္မာ **ကော တံ န ဓာရယေ**တိ ယောဇနာ ယံတံသဒ္ဒာနံ ဧကန္တသမ္ဗန္ဓိဘာဝတော။ **ပဋိညံ သမနုဿရ** န္တိ ဥပသမ္ပဒမာဠေ "အာမ ဘန္တေ"တိ အာစရိယပမုခဿ သင်္ဃဿ သမ္မုခါ ဒိန္နံ ပဋိညံ သမနုဿရန္တော။

ဣတိ ပံသုကူလိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၂. တေစီဝရိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၂၅. **စတုတ္ထကစီဝရ**န္တိ နိဝာသနပါရုပနယောဂ္ဂံ စတုတ္ထကစီဝရန္တိ အဓိပ္ပာယော, အံသကာသာဝဿ အပ္ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗတော။ **အညတရဝစနေနာ**တိ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ ယာဝ န သက္ကောတိ, ယာဝ န လဘတိ, ယာဝ န သမ္ပဇ္ဇတီတိ ပစ္စေကံ **ယာဝ**-သဒ္ဒော သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ **န သမ္ပဇ္ဇတီ** တိ န သိဇ္ဈတိ။ **နိက္ခိတ္တပစ္စယာ အဒေသော နတ္ထီ**တိ နိစယသန္နိဓိဓုတင်္ဂသံကိလေသအဒေသော နတ္ထိ။ **အာသန္နေ** တိ စီဝရဿ အာသန္နေ ဌာနေ။ ရဇနက္ခဏေ ပရိဘုဉ္ဇနကာသာဝံ **ရဇနကာသာဝံ။ တတ္ရဋ္ဌကပစ္စတ္ထရဏံ** နာမ အတ္တနော, ပရဿ တ သန္တကံ သေနာသနေ ပစ္စတ္ထရဏဝသေန အဓိဋ္ဌိတံ။ "အံသကာသာဝံ ပရိက္ခာရစောဠံ ဟောတိ, ဣတိ ပစ္စတ္ထရဏံ, အံသကာသာဝန္တိ ဣမာနိ ဒွေပိ အတိရေကစီဝရဋ္ဌာနေ ဌိတာနိပိ ဓုတင်္ဂဘေဒံ န ကရောန္တီ"တိ **အဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ **ပရိဟရိတုံ ပန န ဝဋ္ဋတီ** တိ ရဇနကာလေ ဧဝ အနုညာတတ္တာ နိစ္စပရိဘောဂဝသေန န ဝဋ္ဋတိ တေစီဝရိကဿ။ **အံသကာသာဝ**န္တိ ခန္ဓေ ဌပေတဗ္ဗကာသာဝံ။ **ကာယပရိဟာရိကေနာ**တိ တတာတတဟာဒိပရိဿယတော ကာယဿ ပရိဟ

ရဏာမတ္တေန။ **သမာအာယေတ**တိ ဂဟေတ္ဝာ ဧဝ။ **အပ္ပသမာရမ္ဘတာ** တိ အပ္ပကိစ္စတာ။ **ကပ္ပိယေ မတ္တကာရိတာယာ**တိ နိသီဒနာဒိဝသေန, ပရိက္ခာရစောဠဝသေန စ ဗဟူသု စီဝရေသု အနုညာတေသုပိ တိစီဝရမတ္တေ ဌိတတ္တာ။ သဟ ပတ္တစရဏာယာတိ **သပတ္တစရဏော။ ပက္ခီ** သပက္ခကော။

တေစီဝရိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၃. ပိဏ္ဍပာတိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၂၆. **အတိရေကလာဘ**န္တိ "ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ နိဿာယာ"တိ (မဟာဝ. ၇၃, ၁၂၈) ဧဝံ ဝုတ္တဘိက္ခာဟာရလာဘတော အတိရေကလာဘံ, သင်္ဃဘတ္တာဒိန္တိ အတ္ထော။ သကလဿ သင်္ဃဿ အတဗ္ဗဘတ္တံ **သင်္ဃဘတ္တံ**။ ကတိပယေ ဘိက္ခူ ဥဒ္ဒိသိတွာ အတဗ္ဗဘတ္တံ **ဥဒ္ဒေသဘတ္တံ**။ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ ဧကဒိဝသံ အတဗ္ဗဘတ္တံ **ပက္ခိကံ**။ ဥပောသထေ ဥပောသထေ အတဗ္ဗဘတ္တံ **ဥပောသထိကံ**။ ပဋိပဒဒိဝသေ အတဗ္ဗဘတ္တံ **ပာဋိပဒိကံ**။ ဝိဟာရံ ဥဒ္ဒိဿ အတဗ္ဗဘတ္တံ **ဝိဟာရဘတ္တံ**။ ဓုရဂေဟေ ဧဝ ဌပေတွာ အတဗ္ဗဘတ္တံ **ဓုရဘတ္တံ**။ ကမတသီအာဒီဟိ တရေန အတဗ္ဗဘတ္တံ **တရကဘတ္တံ။ "သင်္ဃဘတ္တံ ဂဏှာတိအာဒိနာ"** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဥဒ္ဒေသဘတ္တာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သာဒိတုံ ဝဋ္ဋန္တီ** တိ ဘိက္ခာပရိယာယေန ဝုတ္တတ္တာ။ ဘေသဇ္ဇာဒိပဋိသံယုတ္တာ **နိရာမိသသလာကာ**။ ယာဝကာလိကဝဇ္ဇာတိ စ ဝဒန္တိ။ **ဝိဟာရေ ပက္ကဘတ္တမ္ပီ** တိ ဥပာသကာ ဣဓေဝ ဘတ္တံ ပစိတွာ "သဗ္ဗေသံ အယျာနံ ဒဿာမာ"တိ ဝိဟာရေယေဝ ဘတ္တံ သမ္ပာဒေန္တိ, တံ ပိဏ္ဍပာတိကာနမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ **အာဟရိတွာ**တိ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဂေဟတော အာနေတွာ။ **တံ ဒိဝသံ နိသီဒိတွာ**တိ "မာ, ဘန္တေ, ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ထ, ဝိဟာရေယေဝ ဘိက္ခာ အာနီယတီ"တိ ဝဒန္တာနံ သမ္ပဋိစ္ဆနေန တံ ဒိဝသံ နိသီဒိတွာ။ **သေရိဝိဟာရသုခ**န္တိ အပရာယတ္တဝိဟာရိတာသုခံ။ **အရိယဝံသော**တိ **အရိယဝံသသုတ္တ** ပဋိသံယုတ္တာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၉; အ. နိ. ၄.၂၈) ဓမ္မကထာ။ **ဓမ္မရသ**န္တိ ဓမ္မူပသဉှိတံ ဟာမောဇ္ဇာဒိရသံ။

ဇင်္ဃဗလံ နိဿာယ ပိဏ္ဍာပရိယေသနတော **ကောသဇ္ဇနိမ္မဒ္ဒနတာ**။ "ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖ"န္တိအာဒိနာ (ဓ. ပ. ၄၉; နေတ္တိ. ၁၂၃) ဝုတ္တဝိဓိနာ အာဟာရပရိယေသနတော **ပရိသုဒ္ဓာဇီဝတာ**။ နိစ္စံ အန္တရဃရံ ပဝိသန္တဿေဝ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နဂမနာဒယော သေခိယဓမ္မာ သမ္ပဇ္ဇန္တီတိ **သေခိယပဋိပတ္တိပူရဏံ**။ ပဋိဂ္ဂဟဏေ မတ္တညုတာယ, သံသဋ္ဌဝိဟာရာဘာဝတော စ **အပရပေါသိတာ**။ ကုလေ ကုလေ အပ္ပကအပ္ပကပိဏ္ဍဂဟဏေန **ပရာနုဂ္ဂဟကိရိယာ**။ အန္တိမာယ ဇီဝိကာယ အဝဋ္ဌာနေန **မာနပ္ပဟာနံ**။ ဝုတ္တဉှေတံ "အန္တမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဇီဝိကာနံ, ယဒိဒံ ပိဏ္ဍောလျ"န္တိ အာဒိ (ဣတိဝု. ၉၁; သံ. နိ. ၃.၈၀)။ မိဿကဘတ္တေန ယာပနတော **ရသတဏှာနိဝါရဏံ**။ နိမန္တနာသမ္ပဋိစ္ဆနတော ဂဏဘောဇနာဒိသိက္ခာပဒေဟိ **အနာပတ္တိတာ**။

အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ စတူသုပိ ဒိသာသု ဝတ္တနတ္တေန **စာတုဒ္ဒိသော။ အာဇီဝဿ ဝိသုဇ္ဈတီ** တိ အာဇီဝတော အဿ ဝိသုဇ္ဈတိ။ **အတ္တဘရဿ** တိ အပ္ပာနဝဇ္ဇသုလဘရူပေဟိ ပစ္စယေဟိ အတ္တနော ဘရဏတော အတ္တဘရဿ။ တတော ဧဝ ဧကဝိဟာရိတာယ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒီနမ္ပိ အပေသံ အပောသနတော **အနညပေါသိနော**။ ပဒဝဝယေနာပိ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေန ကုစ္ဆိပရိဟာရိကေန ပိဏ္ဍပာတေန ဝိစရဏတော သလ္လဟုကဝုတ္တိတံ, သုဘရတံ, ပရမအပ္ပိစ္ဆတံ, သန္တုဋ္ဌိဉ္စ ဒဿေတိ။ **ဒေဝါပိ ပိဟယန္တိ တာဒိနော** တိ တာဒိသဿ ဘုသံ အတိဝိယ သန္တကာယဝစီမနောကမ္မတာယ ဥပသန္တဿ ပရမေန သတိနေပက္ကေန သမန္နာဂမတော သဗ္ဗကာလံ သတိမတော ပိဏ္ဍပာတိကဿ ဘိက္ခုဿ သက္ကာဒယော ဒေဝါပိ ပိဟယန္တိ ပတ္ထေန္တိ။ တဿ သီလာဒိဂုဏေသု ဗဟုမာနံ ဥပ္ပာဒေန္တာ အာဒရံ ဇနေန္တိ, ပဂေဝ မနုဿာ။ သစေ သော **လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတော** န ဟောတိ, တဒဘိကင်္ခီ န ဟောတီတိ အတ္ထော။

ပိဏ္ဍပာတိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၄. သပဒါနစာရိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၂၇. **ဣမိနာ**တိ သပဒါနစာရိကေန။ **ကာလတရ**န္တိ ကာလသ္မိံ။ **အဖာသုကဋ္ဌာန** န္တိ သပရိဿယာဒိဝသေန ဒုပ္ပဝေသနဋ္ဌာနံ။ **ပုရတော**တိ ဝီထိယံ ဂစ္ဆန္တဿ ပုရတော ဃရံ အပဝိဋ္ဌဿေဝ။ **ပတ္တဝိဿဋ္ဌဋ္ဌာန** န္တိ ပေသကာရဝီထိယံ ပေသကာရဘာဝံ နိမိတ္တံ ကတွာ ဋ္ဌိတဿ သက္ကဿ ဃရဒွာရေ ပတ္တဝိဿဋ္ဌဋ္ဌာနံ။ ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါ တိကော တံ ဒိဝသံ န ဘိက္ခံ အာဂမယမာနော နိသီဒတိ, တသ္မာ တံ **အနုလောမေတိ**။ ကတ္ထစိပိ ကုလေ နိဗဒ္ဓံ ဥပသင်္က မနာဘာဝတော ပရိစယာဘာဝေန **ကုလေသု နိစ္စနဝကတာ**။ သဗ္ဗတ္ထ အလဂ္ဂမာနသတာယ စ သောမ္မဘာဝေန စ **စန္ဒူပမတာ။ ကုလေသု** ပရိဂ္ဂဟစိတ္တာဘာဝေန တတ္ထ **မစ္ဆေရပ္ပဟာနံ** ။ ဟိတေသိတာယ ဝိဘာဂကဘာဝတော **သမာနုကမ္ပိတာ**။ ကုလာနံ သင်္ဂဏှနသံသဋ္ဌတာဒယော **ကုလူပကာဒီနဝ**။ **အဝှာနာနဘိနန္ဒနာ** တိ နိမန္တနဝသေန အဝှာနဿ အသမ္ပဋိစ္ဆနာ။ **အဘိဟာရေနာ**တိ ဘိက္ခာဘိဟာရေန။ **သေရိစာရ**န္တိ ယထာရုစိ ဝိစရဏံ။

ဣတိ သပဒါနစာရိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၅. ဧကာသနိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၂၈. **နာနာသနဘောဇန**န္တိ အနေကသ္မိံ အာသနေ ဘောဇနံ, ဧကနိသဇ္ဇာယ ဧဝ အဘုဉ္ဇိတွာ ဝိသုံ ဝိသုံ နိသဇ္ဇာသု အာဟာရပရိဘောဂန္တိ အတ္ထော။ **ပတိရူပ**န္တိ ယုတ္တရူပံ အနုဋ္ဌာပနီယံ။ **ဝတ္တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ** တိ ဝတ္တံ ကာတုံ ယုဇ္ဇတိ။ ဝတ္တံ နာမ ဂရုဋ္ဌာနီယေ ကတ္တဗ္ဗမေဝ။ တတ္ထ ပန ပဋိပဇ္ဇနဝိဓိံ ဒဿေတုံ ယံ ထေရတဒံ အာဟ **"အာသနံ တ ရက္ခေယျ ဘောဇနံ တ"**တိအာဒိ။ တဿတ္ထော – ဧကာသနိကံ ဘိက္ခုံ ဘုဉ္ဇန္တံ အာသနံ တ ရက္ခေယျ, ဓုတင်္ဂဘေဒတော ယာဝ ဘောဇနပရိယောသာနာ န ဝုဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ ဘောဇနံ တ ရက္ခေယျ ဓုတင်္ဂဘေဒတော, အဘုဉ္ဇိယမာနံ ယာဝ ဘုဉ္ဇိတုံ နာရဘတိ, တာဝ ဝုဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ယသ္မာ တယိဒံ ဒွဝယံ ဣမ နတ္တိ, တသ္မာ ဝတ္တကရဏံ ဓုတင်္ဂံ န ရက္ခတီတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"အယဉ္စ"** တိအာဒိ။ ''ဘေသဇ္ဇတ္ထမေ တ''တိ ဣမိနာ ဘေသဇ္ဇပရိဘောဂဝသေနေဝ သပ္ပိအာဒီနိပိ ဝဋ္ဋန္တီတိ ဒဿေတိ။ **အပ္ပာဗာဓတော** တိ အရောဂတာ။ **အပ္ပာတင်္ကတာ**တိ အကိစ္ဆဇီဝိတာ သရီရဒုက္ခာဘာဝတော။ **လဟုဋ္ဌာန** န္တိ ကာယဿ လဟုပရိဝတ္တိတာ။ **ဗလ**န္တိ သရီရဗလံ။ **ဖာသုဝိဟာရော**တိ သုခဝိဟာရော။ သဗ္ဗမေတံ ဗဟုက္ခတ္တုံ ဘုဉ္ဇနပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနဝိကာရပဋိက္ခေပပဒံ။ **ရုဇာ**တိ ရောဂါ။ **န ကမ္မမတ္တနော**တိ အတ္တနော ယောဂကမ္မံ ပုရေဘတ္တံ, ပစ္ဆာဘတ္တဉ္စ န ပရိဟာပေတိ, ဗဟုသော ဘောဇနေ အဗျာဝဋဘာဝတော, အရောဂဘာဝတော စာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဣတိ ဧကာသနိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၆. ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၂၉. **အပ္ပဋိကူလံ ကတွာ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ** ပဋိကူလဿ ဘုတ္တဿ အဂဏှနမ္ပိ သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပမာဏယုတ္တမေဝ ဂဏှိတဗ္ဗ** န္တိ ''ဧကဘောဇနမေဝ ဂဏှာမီ''တိ ဗဟုံ ဂဟေတွာ န ဆဍ္ဍေတဗ္ဗံ။ **နာနာရသတဏှာဝိနောဒန**န္တိ နာနာရသဘောဇနေ တဏှာယ ဝိနောဒနံ။ အတ္ထ အတ္ထ နာနာဘာဇနေ ဋ္ဌိတေ နာနာရသေ ဣစ္ဆာ ဧတေ သ္သာတိ အတ္ရိစ္ဆော, တဿ ဘာဝေ အတ္ရိစ္ဆတာ, တဿာ **အတ္ရိစ္ဆတာယ ပဟာနံ။ အာဟာရေ ပယောဇန မတ္တဒဿိတာ**တိ အသမ္ဘိန္နနာနာရသေ ဂေဓံ အကတွာ အာဟာရေ သတ္တာရာ အနုညာတပယောဇနမတ္တဒဿိတာ။ ဝိသုံ ဝိသုံ ဘာဇနေသု ဋ္ဌိတာနိ ဗျဉ္ဇနာနိ ဂဏှဟတော တတ္ထ တတ္ထ သာဘောဂတာယ သိယာ ဝိက္ခိတ္တဘောဇိတာ, န တထာ ဣမဿ ဧကပတ္တဂတသညိနောတိ ဝုတ္တံ **"အဝိက္ခိတ္တဘောဇိတာ"** တိ။ **ဩက္ခိတ္တလောစနော** တိ ပတ္တသညိတာယ ဟေဋ္ဌာခိတ္တစက္ခု။ **ပရိဘုဉ္ဇေယျာ** တိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ သက္ကုဏေယျ။

ဣတိ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၇. ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၃၀. ဘုဉ္ဇန္တဿ ယံ ဥပနီတံ, တဿ ပဋိက္ခေပေန တံ အတိရိတ္တံ ဘောဇနန္တိ **အတိရိတ္တဘောဇနံ။ ပုန ဘောဇနံ ကပ္ပိယံ ကာရေတွာ န ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ,** တဗ္ဗိသယတ္တာ ဣမဿ ဓုတင်္ဂဿ။ တေနာဟ **"ဣဒမဿ ဝိဓာ

န”န္တိ။ **ယသ္မိံ ဘောဇနေ** တိ ယသ္မိံ ဘုဥ္ဇိယမာနေ ဘောဇနေ။ **တဒေဝ ဘုဥ္ဇတိ,** န အညံ။ အနတိရိတ္တဘောဇနပစ္စယာ အာပတ္တိ **အနတိရိတ္တဘောဇနာပတ္တိ,** တတော ဒူရီဘာဝေ အနာပဇ္ဇနံ။ **ဩဒရိကတ္တံ** ဃသ္မရဘာဝေ ကုစ္ဆိပူရက တာ, တဿ အဘာဝေ ဧကေပိဏ္ဍေနာပိ ယာပနတော။ **နိရာမိသသန္နိဓိတာ** နိဟိတဿ အဘုဥ္ဇနတော။ ပုန ပရိယေသန ဝသေန **ပရိယေသနာယ ခေဒံ န ယာတိ**။ အဘိသလ္လေခကာနံ သန္တောသဂုဏာဒီနံ ဝုဒ္ဓိယာ သဥ္ဇနနံ **သန္တောသဂုဏာ ဒိဝုမိုသဥ္ဇနနံ။ ဣဒန္တိ** ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂံ။

ဣတိ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၈. အာရညိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၃၁. **ကာမန္တသေနာသနံ ပဟာယ အရညေ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗ** န္တိ ဧတ္ထ ကာမန္တံ, အရညဉ္စ သရူပတော ဒဿေတုံ **“တတ္ထ သဒ္ဓိံ ဥပစာရေန”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ကာမပရိယာပန္နတ္တာ ကာမန္တသေနာသနဿ **“ကာမောယေဝ ကာမန္တသေနာသန”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ယော ကောစိ သတ္တောပိ ကာမော နာမာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣန္ဒခီလာ** တိ ဥမ္မာရာ။ **တဿာ** တိ လေဍ္ဍုပာတဿ။ ဝိနယပရိယာယေန အရညလက္ခဏံ **အဒိန္နာဒာနပာရာဇိကေ** (ပါရာ. ၉၂) အာဂတံ။ တတ္ထ ဟိ “ကာမာ တ အရညာ တ”တိ အနဝသေသတော အဝဟာရဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟေ တဒုဘယံ အသင်္ကရတော ဒဿေတုံ **“ဌပေတွာ ကာမဉ္စာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာမူပစာရော ဟိ လောကေ ကာမသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတီတိ။ နိပ္ပရိယာယ တော ပန ကာမဝိနိမုတ္တံ ဌာနံ အရညမေဝ ဟောတီတိ **အဘိဓမ္မေ** (ဝိဘ. ၅၂၉) ကာမာ **“နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ, သဗ္ဗမေတံ အရည”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **သုတ္တန္တိကပရိယာယေန** အာရညကသိက္ခာပဒေ (ပါရာ. ၆၅၄) “ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမ”န္တိ အာဂတံ အာရညိကံ ဘိက္ခုံ သန္ဓာယ။ န ဟိ သော ဝိနယပရိယာယိကေ “အရညေ ဝသနတော အာရညိကော ပန္တသေနာသနော”တိ သုတ္တေ ဝုတ္တော။ အယဉ္စ သုတ္တသံဝဏ္ဏနာတိ ဣမ သဗ္ဗတ္ထ သုတ္တန္တကထာဝ ပမာဏံ။ တဿာ တတ္ထ အာဂတမေဝ လက္ခဏံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော **“တံ အာရောပိတေန အာစရိယဓနုနာ”**တိအာဒိနာ မိနနဝိဓိံ အာဟ။ တေနေဝ ဟိ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာနယောဝ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉၆) **ဣဒမေတ္ထ ပမာဏ** န္တိ စ ဝုတ္တော။

တတော တတော မဂ္ဂ န္တိ တတ္ထ တတ္ထ ခုဒ္ဒကမဂ္ဂံ **ပိဒဟတိ။ ဓုတင်္ဂသုဒ္ဓိကေန** ဓုတင်္ဂသောဓနပသုတေန။ **ယထာပရိစ္ဆိန္နေ ကာလေ** တိ ဥက္ကဋ္ဌဿ တယောပိ ဥတူ, မဇ္ဈိမဿ ဒွေ, မုဒုကဿ ဧကော ဥတု။ တတ္ထပိ **ဓုတင်္ဂံ န ဘိဇ္ဇတိ** သဥဿာဟတ္တာ။ **နိပဇ္ဇိတွာ ဂမိဿာမာ** တိ စိတ္တဿ သိထိလဘာဝေန ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တံ။ **အရညသညံ မနသိ ကရောန္တော** တိ “အဟံ ဝိဝေကတသံ ဝသိဿာမိ, ယထာလဒ္ဓေဝ ကာယဝိဝေကော သာတ္ထကော ကာတဗ္ဗော”တိ မနသိကာရသဗ္ဘာဝတော **“ဘဗ္ဗော။ပေ။ ရက္ခိတု”** န္တိ ဝုတ္တံ။ **အဿ** အာရညိကဿ **စိတ္တံ န ဝိက္ခိပန္တိ** အာဟာထမနုပဂမနတော။ **ဝိဂတသန္တာသော ဟောတိ** ဝိဝေကပရိစယတော။ **ဇီဝိတနိကန္တိံ ဇဟတိ** ဗဟုပရိဿယေ အရညေ နိတသေနေဝ မရဏာဘယဿ ဒူရီကရဏတော။ **ပဝိဝေကသုခရသံ အဿာဒေတိ** အနုဘဝတိ ဇနသံသဂ္ဂာဘာဝတော။ **အာရာဓယန္တော** တိ အနုနယန္တော။ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပတ္တိယာ ဝိဝေကဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝ တော အာရညိကင်္ဂယောဂိနော တဟနသဒ္ဒိသန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“အဝသေသဓုတာယုဓော”**တိ, အဝသိဋ္ဌဓုတဓမ္မာယုဓောတိ အတ္ထော။

ဣတိ အာရညိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၉. ရုက္ခမူလိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၃၂. **ဆန္န** န္တိ ဣဋ္ဌကာဆဒနာဒီဟိ ဆာဒိတံ, အာဝသထန္တိ အတ္ထော။ **သီမန္တရိကရုက္ခော** တိ ဒွိန္နံ ရာဇူနံ ရဇ္ဇသီမာယ ဌိတရုက္ခော။ တတ္ထ ဟိ တေသံ ရာဇူနံ ဗလကာယော ဥပဂန္တွာ အန္တရန္တရာ ယုဒ္ဓံ ကရေယျ, စောရာပိ ဟရိပန္ထိကာ သမောသရန္တာ ဘိက္ခုဿ သုခေန နိသီဒိတုံ န ဒေန္တိ။ **စေတိယရုက္ခော** “ဒေဝတာဓိဋ္ဌိတော”တိ မနုဿေဟိ သမ္မတရုက္ခော ပူဇေတုံ ဥပဂတေဟိ မနုဿေဟိ အဝိဝိတ္တော ဟောတိ။ **နိယျာသရုက္ခော** သဇ္ဇရုက္ခာဒိ။ **ဝဂ္ဂုလိရုက္ခော** ဝဂ္ဂုလိနိသေဝိတော။ သီမန္တရိကရုက္ခာဒယော သပရိဿယာ, ဒုလ္လဘဝိဝေကာ စာတိ အာဟ **“ဣမေ ရုက္ခေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ”** တိ။ **ပဏ္ဏသဋ** န္တိ ရုက္ခတော ပတိတပဏ္ဏံ။ **ပဋိစ္ဆန္နေ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ** ရုက္ခမူလိ

ကဘာဝဿ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ။ **ဆန္နေ** တသကပ္ပနာ ဓမ္မဿဝနာဒီနမတ္ထာယပိ ဟောတိ။ တသ္မာ **“ဇာနိတ္ဗတ အရဏံ ဥဋ္ဌာပိတမတ္တေ”**တိ ဝုတ္တံ။

အဘိဏှပဟံ တရုပဏ္ဏဝိကာရဒဿနေနာ တိ အဘိက္ခဏံ တရူသု, တရူနံ တ ပဏ္ဏေသု ဝိကာရဿ ခဏဘင်္ဂဿ ဒဿနေန။ **သေနာသနမဇ္ဈေရကမ္မာရာမတာန** န္တိ အာတသမစ္ဆရိယနဝကမ္မရတာဘာတနံ။ **ဒေဝတာဟီ**တိ ရုက္ခဒေဝတာဟိ။ တာပိ ဟိ ရုက္ခဋ္ဌဝိမာနေသု ဝသန္တိယော ရုက္ခေသု ဝသန္တိ။ အယမ္ပိ ရုက္ခေတိ **သဟတသိတာ။ ဝဏ္ဏိတောတိ** “အပ္ပာနိ စေတ”တိအာဒိနာ ပသံသိတော။ “ရုက္ခမူလသေနာသနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”တိ (မဟာဝ. ၇၃, ၁၂၈) ဇဝံ **နိဿယောတိ စ ဘာသိတော။ အဘိရတ္တာနိ** တရုဏကာလေ, **နီလာနိ** မဇ္ဈိမကာလေ, **ပဏ္ဍူနိ** ဇိဏ္ဏကာလေ။ **ပတိတာနိ** မိလာယနဝသေန။ ဇဝံ **ပဿန္တော တရုပဏ္ဏာနိ** ပစ္စက္ခတော ဇဝ နိစ္စသညံ **ပနူဒတိ** ပဇဟတိ, အနိစ္စသညာ ဧဝဿ သဏ္ဌာတိ။ ယသ္မာ ဘဂဝတော ဇာတိဗောဓိဓမ္မစက္ကပဝတ္တနပရိနိဗ္ဗာနာနိ ရုက္ခမူလေယေဝ ဇာတာနိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဗုဒ္ဓအာယဖ္ဖံ ရုက္ခမူလ”** န္တိ။

ဣတိ ရုက္ခမူလိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၁၀. အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၃၃. “ရုက္ခမူလံ ပဋိက္ခိပါမိ”တိ ဇွတ္တကေ ဝုတ္တေ ဆန္နံ အပ္ပဋိက္ခိတ္တမေဝ ဟောတီတိ **“ဆန္နဥ္စ ရုက္ခမူလဥ္စ ပဋိက္ခိပါမိ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဓုတင်္ဂဿ သဗ္ဗသော ပဋိယောဂိပဋိက္ခေပေန ဟိ သမာအနံ ဣဇ္ဈတိ, နော အညထာတိ။ “ဓမ္မဿဝနာယာ”တိ ဣမိနာဝ ဓမ္မံ ကထေန္တေနာပိ ဥပေါသထဒိဝသာဒီသု သုဏန္တာနံ စိတ္တာနုရက္ခဏတ္ထံ တေဟိ ယာစိတေန ဆန္နံ ပဝိသိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဓမ္မံ ပန ကထေတ္ဝာ အဗ္ဘောကာသော၀ ဂန္တဗ္ဗော။ ရုက္ခမူလိကဿာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဥပေါသထတ္ထာယာ** တိ ဥပေါသထကမ္မာယ။ **ဥဒ္ဒိသန္တေနာ** တိ ပရေသံ ဥဒ္ဒေသံ ဒေန္တေန။ **ဥဒ္ဒိသာပေန္တေနာ**တိ သယံ ဥဒ္ဒေသံ ဂဏှန္တေန။ **မဂ္ဂမဇ္ဈေ ဌိတံ သာလ** န္တိ သီဟဠဒီပေ ဝိယ မဂ္ဂ အနောက္ကမ္မ ဥဇုကမေဝ ပဝိသိတဗ္ဗသာလံ။ **ဝေဂေန ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ** အသာရုပ္ပတ္တာ။ **ယာဝ ဝဿူပရမာ ဌတွာ ဂန္တဗ္ဗံ,** န တာဝ ဓုတင်္ဂဘေဒော ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ရုက္ခဿ အန္တော နာမ ရုက္ခမူလံ။ ပဗ္ဗတဿ ပန ပဗ္ဘာရသဒိသော **ပဗ္ဗတ** ပဒေသော။ **အစ္ဆန္နမရိယာဒ** န္တိ ယထာ ဝဿောဒကံ အန္တော န ပဝိသတိ, ဇဝံ ဆဒနသင္ခေပေန ဥပရိ အကတမရိယာဒံ။ အန္တော ပန ပဗ္ဘာရဿ ဝဿောဒကံ ပဝိသတိ စေ, အဗ္ဘောကာသသင်္ခေပမေဝတိ တတ္ထ ပဝိသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **သာခာမဏ္ဍပေ** တိ ရုက္ခသာခာဟိ ဝိရစိတစ္ဆန္နမဏ္ဍပေ။ **ပီဌပဋ္ဋော** ခလိတ္ထဒ္ဓသာဋကော။

ပဝိဋ္ဌက္ခဏေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ ယထာဝုတ္တပဗ္ဘာရာဒိကေ ဌပေတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဇာနိတွာ**တိ ဓမ္မဿဝနာဒိအတ္ထံ ဆန္နံ ရုက္ခမူလံ ပဝိသိတွာ နိသိန္နော “ဣအာနိ အရုဏော ဥဋ္ဌဟတိ”တိ ဇာနိတွာ။ ရုက္ခမူလေပိ ကတ္ထစိ အတ္တေဝ နိတသဖာသုကတာတိ သိယာ တတ္ထ အာသင်္ဂပုဗ္ဗကော အာတသပလိဗောဓော, န ပန အဗ္ဘောကာသေတိ ဣဓေဝ **အာတသပလိဗောဓုပစ္ဆေဒော** အာနိသံသော ဝုတ္တော။ **ပသံသာယာနုရူပတာတိ အနိကေတတာ**တိ ဝုတ္တပသံသာယ အနာလယဘာဝေန အနုစ္ဆဝိကတာ။ **နိဿင်္ဂတာ** တိ အာတသပရိဂ္ဂဟာဘာဝေနေဝ တတ္ထ နိဿင်္ဂတာ။ အသုကဒိသာယ ဝသနဋ္ဌာနံ နတ္ထိ, တသ္မာ တတ္ထ ဂန္တုံ နေဝ သက္ကာတိ ဇဒိသဿ ပရိဝိတက္ကဿ အဘာဝတော **စာတုဒ္ဒိသော။ မိဂဘူတေနာ**တိ ပရိဂ္ဂဟာဘာဝေန မိဂဿ ဝိယ ဘူတေန။ **သိတောတိ** နိဿိတော။ **ဝိန္ဒတီ** တိ လဘတိ။

ဣတိ အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၁၁. သောသာနိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၃၄. **န သုသာန**န္တိ အသုသာနံ။ အညတ္တော **န**-ကာရော, သုသာနလက္ခဏရဟိတံ ဝသနဋ္ဌာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **န တတ္ထာ** တိ “သုသာန”န္တိ ဝဝတ္ထပိတမတ္တေ ဌာနေ န **ဝသိတဗ္ဗံ** ။ န ဟိ နာမမတ္တေန သုသာနလက္ခဏံ သိဇ္ဈ

တိ။ တေနာဟ **“န ဟီ”**တိအာဒိ။ **ဈာပိတကာလတော ပန ပဋ္ဌာယ။ပေ။ သုသာနမေဝ** ဆဝေန သယိတမတ္တာယ သုသာနလက္ခဏပ္ပတ္တိတော။ ဆဝသယနံ ဟိ “သုသာန”န္တိ ဝုစ္စတိ။

သောသာနိကေန နာမ အပ္ပကိစ္စေန သလ္လဟုကဝုတ္တိနာ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ **“တသ္မိံ ပန ဝသန္တေနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဂရုက**န္တိ ဒုပ္ပရိဟာရံ။ တမေဝ ဟိ ဒုပ္ပရိဟာရဘာဝံ ဒဿေတုံ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥပ္ပန္နပရိဿယဝိဃာတတ္ထာယာ**တိ “သုသာနံ နာမ မနုဿရာဟဿေယျက”န္တိ စောရာ ကတကမ္မာပိ အကတကမ္မာပိ ဩသရန္တိ, တတ္ထ စောရေသု ဘဏ္ဍသာမိကေ ဒိသွာ ဘိက္ခုသမီပေ ဘဏ္ဍံ ဆဍ္ဍေတွာ ပလာတေသု မနုဿာ ဘိက္ခုံ “စောရော”တိ ဂဟေတွာ ဟေဌေယျုံ, တသ္မာ ဝိဟာရေ **သင်္ဃတ္ထေရံ တ** ကေစရကမေ ရညာ နိယုတ္တံ **ရာဇယုတ္တကံ တ** အတ္တနော သောသာနိကဘာဝံ **ဇာနာပေတွာ** ယထာ တာဒိသော, အညော တ ပရိဿယော န ဟောတိ, တထာ **အပ္ပမတ္တေန ဝသိတဗ္ဗံ**။ စင်္ကမန္တဿ ယအ အာဋ္ဌဟနံ အဘိမုခံ န ဟောတိ, တအာပိ သံဝေဂဇနနတ္ထံ တတ္ထ ဒိဋ္ဌိ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **“အဒ္ဓက္ခိကေန အာဋ္ဌဟနံ ဩလောကေန္တေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။

ဥပ္ပထမဂ္ဂေန ဂန္တဗ္ဗံ အတ္တနော သောသာနိကဘာဝဿ အပကာသနတ္ထံ။ **အာရမ္မဏ**န္တိ တသ္မိံ သုသာနေ “အယံ ဝမ္မိကော, အယံ ရုက္ခော, အယံ ခာဏုကော”တိအာဒိနာ **ဒိဝာယေဝ အာရမ္မဏံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ ဘယာနက**န္တိ ဘယဇနကံ ဝမ္မိကာဒိ။ **ကေနစိ** လေဍ္ဍုပဟာသာဏာဒိနာ အာသန္နေ ဝိစရန္တီတိ **န ပဟရိတဗ္ဗာ။ တိလပိဋ္ဌံ** ဝုစ္စတိ ပလလံ။ မာသမိဿံ ဘတ္တံ **မာသဘတ္တံ။ ဂုဠာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တိလသံဂုဠိကာဒိဃနပူဝဥ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ **ကုလဂေဟံ န ပဝိသိတဗ္ဗ**န္တိ ပေတဓူမေန တသိတတ္တာ, ပိသာစာနုဗန္ဓတ္တာ စ ကုလဂေဟဿ အဗ္ဘန္တရံ န ပဝိသိတဗ္ဗံ။ ဒေဝသိကံ ဆဝဍာဟော **ဓုဝဍာဟော**။ မတဉာတကာနံ တတ္ထ ဂန္တွာ ဒေဝသိကံ ရောဒနံ **ဓုဝရောဒနံ။ ဝုတ္တနယေနာ**တိ “ဈာပိတကာလတော ပန ပဋ္ဌာယာ”တိ ဝုတ္တနယေန။ “ပစ္ဆိမယာမေ ပဋိက္ကမိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဣစ္ဆိတတ္တာ **“သုသာနံ အဂတဒိဝသေ”**တိ **အင်္ဂုတ္တရဘာဏကာ**။

သုသာနေ နိစ္စကာလံ သိဝထိကဒဿနေန **မရဏဿတိပဋိလာဘော**။ တတော ဧဝ **အပ္ပမာဒဝိဟာရိတာ**။ တတ္ထ ဆဍ္ဍိတဿ မတကဠေဝရဿ ဒဿနေန **အသုဘနိမိတ္တာဓိဂမော**။ တတော ဧဝ **ကာမရာဂဝိနောဒနံ**။ ဗဟုလံ သရီရဿ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆဘာဝသလ္လက္ခဏတော **အဘိဏှံ ကာယသဘာဝဒဿနံ**။ တတော မရဏဿတိပဋိလာဘတော စ **သံဝေဂဗဟုလတာ**။ ဗျာဓိကာနံ, ဇရာဇိဏ္ဏာနဥ္စ မတာနံ တတ္ထ ဒဿနေန **အာရောဂျ** ယောဗ္ဗနဇီဝိတ **မဒပ္ပဟာနံ**။ ခုဒ္ဒကဿ, မဟတော စ ဘယဿ အဘိဘဝနတော **ဘယဘေရဝသဟနတာ**။ သံဝိဂ္ဂဿ ယောနိသော ပဒဟနံ သမ္ဘဝတီတိ **အမနုဿာနံ ဂရုဘာဝနီယတာ။ နိဒ္ဒာဂတမ္ပီ** တိ သုတ္တမ္ပိ, သုပိနန္တေပီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဣတိ သောသာနိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၁၂. ယထာသန္ထတိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၃၅. သေနာသနဂ္ဂါဟဏေ ပရေ ဥဋ္ဌာပေတွာ ဂဟဏံ, “ဣဒံ သုန္ဒရံ, ဣဒံ န သုန္ဒရ”န္တိ ပရိတုလယိတွာ ပုစ္ဆနာ, ဩလောကနာ စ **သေနာသနလောလုပ္ပံ။ တုဋ္ဌဗ္ဗ**န္တိ တုဿိတဗ္ဗံ။ ဝိဟာရဿ ပရိယန္တဘာဝေန **ဒူရေ**တိ တ ဗဟူနံ သန္နိပတဋ္ဌာနာဒီနံ **အစ္စာသန္နေတိ တ ပုစ္ဆိတုံ န လဘတိ,** ပုစ္ဆနေနပိဿ ဓုတင်္ဂဿ သံကိလိဿနတော။ **ဩလောကေတု**န္တိ လောလုပ္ပဝသေန ပဿိတုံ။ **သစဿ တံ န ရုစ္စတီ** တိ အဿ ယထာသန္ထတိကဿ တံ ယထာကဟိတံ သေနာသနံ အဖာသုကဘာဝေန သစေ န ရုစ္စတိ, မုဒုကဿ အသတိ ရောဂေ ယထာကဟိတံ ပဟာယ အညဿ သေနာသနဿ ဂဟဏံ လောလုပ္ပံ, မဇ္ဈိမဿ ဂန္တွာ ဩလောကနာ, ဥက္ကဋ္ဌဿ ပုစ္ဆနာ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဥဋ္ဌာပေတွာ ဂဟဏေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။

ဥပဋ္ဌာပနီယာနမ္ပိ အနုဋ္ဌာပနေန **သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ဟိတေသိတာ**။ တာယ ကရုဏာဝိဟာရာနုဂုဏတာ။ သုန္ဒရာသုန္ဒရဝိဘာဂကရဏတော **ဟီနပဏီတဝိကပ္ပပရိစ္စာကေ**။ တေန တာဒိလက္ခဏာနုဂုဏတာ။ တတော ဧဝ **အနုရောဓဝိရောဓပ္ပဟာနံ။ ဒွတရပိဒဟနံ** ဩကာသာအနတော။ **ယထာသန္ထတရာမတ**န္တိ ယထာကဟိတေ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌေ သေနာသနေ အဘိရတဘာဝံ။

ဣတိ ယထာသန္ထတိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

၁၃. နေသဇ္ဇိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၃၆. **သေယျ**န္တိ ကိရိယာပထလက္ခဏံ သေယ္ယံ။ တပ္ပဋိက္ခေပေနေဝ ဟိ တဒတ္ထာ "မဉ္စော ဘိသီ"တိ ဧဝမာဒိကာ (စူဠဝ. ၃၂၁, ၃၂၂) သေယျာ ပဋိက္ခိတ္တာ ဧဝ ဟောန္တိ။ "နေသဇ္ဇိကော"တိ စ သယနံ ပဋိက္ခိပိတွာ နိသဇ္ဇာယ ဧဝ ဝိဟရိတုံ သီလမဿာတိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဣဓ အဓိပ္ပေတတ္တာ သေယျာ ဧဝေတ္ထ ပဋိယောဂိနီ, န ဣတရေ တထာ အနိဋ္ဌတ္တာ, အသမ္ဘဝတော စ။ ကောသဇ္ဇပက္ခိယော ဟိ ကိရိယာပထော ဣဓ ပဋိယောဂိဘာဝေန ဣစ္ဆိတော, န ဣတရေ။ န စ သက္ကာ ဌာနဂမနေဟိ ဝိနာ နိသဇ္ဇာယ ဧဝ ယာပေတုံ တထာ ပဝတ္တေတုန္တိ သေယျာဝေတ္ထ ပဋိယောဂိနီ။ တေနာဟ **"တေန ပနာ"**တိအာဒိ။ **စင်္ကမိတဗ္ဗံ** န "နေသဇ္ဇိကော အဟ"န္တိ သဗ္ဗရတ္တိံ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ ကိရိယာပထန္တရာနုဂ္ဂဟိတော ဟိ ကာယော မနသိကာရက္ခမော ဟောတိ။

စတ္တာရော ဟာအ, ပိဋ္ဌအပဿယော စာတိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ **ပဉ္စင်္ဂေ**။ စတူဟိ အင်္ဂနီဟိ, ပိဋ္ဌအပဿယေန စ ပဉ္စင်္ဂေတိ အပရေ။ **ဥဘောသု ပဿေသု** ပိဋ္ဌပဿေ စ ယထာသုခံ အပဿာယ ဝိဟရတော နေသဇ္ဇိကဿ "အနေသဇ္ဇိကတော ကော ဝိသေသော"တိ ကဟံ နိတရေတုံ **အဘယတ္ထေရော** နိဒဿိတော **"ထေရော အနာ ကမီ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယီ"**တိ။

ဥပစ္ဆေဒီယတိ ဧတေနာတိ **ဥပစ္ဆေဒန**န္တိ ဝိနိဗန္ဓုပစ္ဆေဒဿ သာဓကေတမဘာတေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂသပ္ပာယတာ** အလီနာနုဒ္ဓစ္စပက္ခိကတ္တာ နိသဇ္ဇာယ။ တတော ဧဝ **ဟာသာဒိကက္ကရိယာပထတာ။ ဝီရိယာရမ္ဘာနုကူလတာ** ဝီရိယသမတာယောဇနဿ အနုစ္ဆဝိကတာ။ တတော ဧဝ **သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အနုဗြူဟနတာ။ ပဏိဓာယာ**တိ ဌပေတွာ။ **တနု**န္တိ ဥပရိမကာယံ။ **ဝိကမ္ပေတီ**တိ စာလေတိ, ဣစ္ဆာဝိဃာတံ ကရောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝတန္**တိ ဓုတင်္ဂံ။

ဣတိ နေသဇ္ဇိကင်္ဂကထာဝဏ္ဏနာ။

ဓုတင်္ဂပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

၃၇. သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ ဝသေန **သိယာ ကုသလာနိ,** ခီဏာသဝာနံ ဝသေန **သိယာ အဗျာကတာနိ**။ တတ္ထ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာ ပဋိပတ္တိပူရဏတ္ထံ, ခီဏာသဝာ ဖာသုဝိဟာရတ္ထံ ဓုတင်္ဂါနိ ပရိဟရန္တိ။ **အကုသလမ္ပိ ဓုတင်္ဂ**န္တိ အကုသလစိတ္တေနာပိ ဓုတင်္ဂသေဝနာ အတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ တံ န ယုတ္တံ, ယေန အကုသလစိတ္တေန ပဗ္ဗဇိတဿ အာရညိကတ္တံ, တံ ဓုတင်္ဂံ နာမ န ဟောတိ။ ကသ္မာ? လက္ခဏာဘာဝတော။ ယံ ဟိဒံ ကိလေသာနံ ဓုနနတော ဓုတဿ ပုဂ္ဂလဿ, ဉာဏဿ, စေတနာယ ဝာ အင်္ဂတ္တံ, န တံ အကုသလဓမ္မေသု သမ္ဘဝတိ။ တသ္မာ အရညတာဒိမတ္တေန အာရညိကာဒယော တာဝ ဟောန္တု, အာရညိကင်္ဂါဒီနိ ပန န ဟောန္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"န မယ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣမာနီ**တိ ဓုတင်္ဂါနိ။ **ဝုတ္တံ** ဟေဋ္ဌာ ဝစနတ္ထနိဒ္ဒေသေ။ **န စ အကုသလေန ကောစိ ဓုတော နာမ ဟောတိ,** ကိလေသာနံ ဓုနနဋ္ဌေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ယဿ** ဘိက္ခုနော **တာနိ** သမာဒါနာနိ **အင်္ဂါနိ,** ဧတေန ပဌမေနာပိ အတ္ထဝိကပ္ပေန "နတ္ထိ အကုသလံ ဓုတင်္ဂ"န္တိ ဒဿေတိ။ **န စ အကုသလံ ကိဉ္စိ ဓုနာတီ**တိ အကုသလံ ကိဉ္စိ ပာပံ န စ ဓုနာတိ ဧဝ အပ္ပဋိပက္ခတော။ **ယေသံ** သမာဒါနာနံ **တံ** အကုသလံ ဉာဏံ ဝိယ အင်္ဂန္တိ ကတွာ တာနိ **ဓုတင်္ဂါနီတိ ဝုစ္စေယျုံ**။ ဣမိနာ ဒုတိယေနာပိ အတ္ထဝိကပ္ပေန "နတ္ထိ အကုသလံ ဓုတင်္ဂ"န္တိ ဒဿေတိ။ **နာပိ အကုသလ**န္တိအာဒိ တတိယအတ္ထဝိကပ္ပဝသေန ယောဇနာ။ **တသ္မာ**တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ နိဂမနံ။

ယေသန္တိ အဘယဂိရိဝါသိကေ သန္ဓာယာဟ။ တေ ဟိ ဓုတင်္ဂံ နာမ ပညတ္တီတိ ဝဒန္တိ။ တထာ သတိ တဿ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ကိလေသာနံ ဓုနနဋ္ဌောပိ န သိယာ, သမာဒါနဗ္ဗတာ စာတိ တေသံ ဝစနံ ဟဋ္ဌိယာ ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဒဿေတုံ **"ကုသလတ္တိကဝိနိမုတ္တ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ပညတ္တိပက္ခေ ဧတေ ဒေါသာ ဒုန္နိဝါရာ, တသ္မာ **တံ** တေသံ ဝစနံ **န ဂဟေတဗ္ဗံ,** ဝုတ္တနယော စေတနာပက္ခောယေဝ ဂဟေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ဧတေ ဓုတဂုဏာ ကုသလတ္တိကေ ပဌမတတိယပဒသင်္ဂဟိတာ, တသ္မာ သိယာ သုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ

တာ, သိယာ အဒုက္ခမသုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ, သိယာ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ, သိယာ နေဝဝိပါကနဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ, သိယာ အနုပါဒိန္နုပါဒါနိယာ, သိယာ အသံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာတိ ဧဝံ သေသတိကဒုကပဒေဟိပိ နေသံ ယထာရဟံ သင်္ဂဟော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

ကာမံ သဗ္ဗောပိ အရဟာ ဓုတကိလေသော, ဣဓ ပန ဓုတင်္ဂသေဝနာမုခေန ကိလေသေ ဝိဓုနိတွာ ဌိတော ခီဏာသတေ **"ဓုတကိလေသော ပုဂ္ဂလော"** တိ အဓိပ္ပေတော။ တထာ သဗ္ဗောပိ အရိယမဂ္ဂေါ နိပ္ပရိယာယေန **ကိလေသဓုနနော ဓမ္မော,** ဝိသေသတော အဂ္ဂမဂ္ဂေါ။ ပရိယာယေန ပန ဝိပဿနာဉာဏာဒိ။ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန ဓုတင်္ဂစေတနာ သမ္ပယုတ္တဉာဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဓုတံ ဒဿေတွာ ဓုတတဒေ ဒဿေတဗ္ဗေ ယသ္မာ ဓုတတဒဘေဒေန ဓုတော ဝိယ ဓုတဘေဒေန ဓုတတဒောပိ ဒုဝိဓော, တသ္မာ တေသံ, တဒုဘယပဋိက္ခေပဿ စ ဝသေန စတုက္ကမေတ္ထ သမ္ဘဝတီတိ တံ ဒဿေတုံ **"အတ္ထိ ဓုတော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တယိဒန္တိ နိပါတော, တဿ "သော အယ"န္တိ အတ္ထော။ **ဓုတဓမ္မာ နာမာ** တိ ဓုတင်္ဂသေဝနာယ ပဋိပက္ခဘူတာနံ ပါပဓမ္မာနံ ဓုနနဝသေန ပဝတ္တိယာ "ဓုတော"တိ လဒ္ဓနာမာယ ဓုတင်္ဂစေတနာယ ဥပကာရကာ ဓမ္မာတိ ကတွာ ဓုတဓမ္မာ နာမ။ အသမ္ပတ္တသမ္ပတ္တေသု ပစ္စယေသု အလုဗ္ဘနာကာရေန ပဝတ္တနတော **အပ္ပိစ္ဆတာ သန္တုဋ္ဌိတာ** စ အတ္ထတော အလောဘော။ ပစ္စယဂေဓာဒိဟေတုကာနံ လောလတာဒီနံ သံကိလေသာနံ သမ္မဒေဝ လိခနတော ဆေဒနတော ဂဏသင်္ဂဏိကာဒိဘေဒတော သံသဂ္ဂတော စိတ္တဿ ဝိဝေစနတော **သလ္လေခတာ ပဝိဝေကတာ** စ အလောဘော အမောဟောတိ ဣမေသု **ဒွီသု ဓမ္မေသု အနုပတန္တိ** တဒန္တောဂဓာ တပ္ပရိယာပန္နာ ဟောန္တိ, တဒုဘယဿေဝ ပဝတ္တိဝိသေသဘာဝတော။ ဣမေဟိ ကုသလဓမ္မေဟိ အတ္ထိ ဣဒမတ္ထိ, ယေန ဉာဏေန ပဗ္ဗဇိတေန နာမ ပံသုကူလိကင်္ဂါဒီသု ပတိဋ္ဌိတေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ယထာနုသိဋ္ဌံ ဓုတဂုဏေ သမာဒိယတိ စေဝ ပရိဟရတိ စ, တံ ဉာဏံ ဣဒမတ္ထိတာ။ တေနာဟ **"ဣဒမတ္ထိတာ ဉာဏမေတ"** တိ။ **ပဋိက္ခေပဝတ္ထူသူ** တိ ဂဟပတိစီဝရာဒီသု တေဟိ တေဟိ ဓုတင်္ဂေဟိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗဝတ္ထူသု။ **လောဘန္တိ** တဏှံ။ **တေသွေဝ တ** တိ ပဋိက္ခေပဝတ္ထူသု ဧဝ။ **အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒက** န္တိ အာရက္ခဒုက္ခပရာဓီနဝုတ္တိစောရဘယာဒိအာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒကံ။ **အနုညာတာန**န္တိ သတ္ထာရာ နိဗ္ဗန္ဓရာဂပရိဘောဂဝသေန အနုညာတာနံ သုခသမ္ဖဿအတ္ထရဏပါဝုရဏာဒီနံ။ **ပဋိသေဝနမုခေနာ**တိ ပဋိသေဝနဒွါရေန, တေန လေသေနာတိ အတ္ထော။ **အတိသလ္လေခမုခေနာ** တိ အတိဝိယ သလ္လေခပဋိပတ္တိမုခေန, ဥက္ကဋ္ဌဿ ဝတ္တနကာနမ္ပိ ပဋိက္ခိပနဝသေနာတိ အတ္ထော။

သုခုမကရဏသန္နိဿယော ရာဂေ ဒုက္ခာယ ပဋိပတ္တိယာ ပတိဋ္ဌံ န လဘတီတိ အာဟ **"ဒုက္ခာပဋိပဒဉ္စ နိဿာယ ရာဂေ ဝူပသမ္မတီ"**တိ။ သလ္လေခော နာမ သမ္ပဇာနဿ ဟောတိ, သတိသမ္ပဇညေ မောဟော အပတိဋ္ဌော ဝ အပ္ပမာဒသမ္ဘဝတောတိ ဝုတ္တံ **"သလ္လေခံ နိဿာယ အပ္ပမတ္တဿ မောဟော ပဟီယတီ"** တိ။ **ထွော** တိ ဧတေသု ဓုတင်္ဂေသု။ **တတ္ထာ** တိ အရညရုက္ခမူလေသု။

သီသင်္ဂါနိ တိ သီသဘူတာနိ အင်္ဂါနိ, ပရေသမ္ပိ ကေသဉ္စ နာနန္တရိကတာယ, သုကရတာယ စ သင်္ဂဏှနတော ဥတ္တမင်္ဂါနီတိ အတ္ထော။ **အသမ္ဘိန္နင်္ဂါနိ** တိ ကေဟိစိ သမ္ဘေဒရဟိတာနိ, ဝိသုံယေဝ အင်္ဂါနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝဍ္ဎတိ** ရာဂစရိတဿ ဒောသစရိတဿ မောဟစရိတဿာပိ, တံ ဧကစ္စံ **ဓုတင်္ဂ သေဝန္တဿာ** တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဟာယတိ** ကမ္မဋ္ဌာနံ သုကုမာရဘာဝေန လူခပဋိပတ္တိံ အသဟန္တဿ။ **ဝဍ္ဎတေဝ** မဟာပုရိသဇာတိကဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **န ဝဍ္ဎတိ** ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥပနိဿယရဟိတဿ။ **ဧကမေဝ ဟိ ဓုတင်္ဂံ** ယထာ ကိလေသဓုနနဋ္ဌေန, ဧဝံ စေတနာသဘာဝတ္တာ။ တေနာဟ **"သမာဒါနစေတနာ"**တိ။

တေရသာပိ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒါယ ပရိဟရန္တာနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန **"ဒွါစတ္တာလီသ ဟောန္တိ"** တိ ဝတွာ ဘိက္ခူနံ တေရသန္နမ္ပိ ပရိဟရဏဿ ဧကဇ္ဈံယေဝ သမ္ဘဝံ ဒဿေတုံ **"သစေ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **"ဧကပ္ပဟာရေန သဗ္ဗဓုတင်္ဂါနိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ သက္ကောတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ ကထံ အဗ္ဘောကာသေ ဝိဟရန္တဿ ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ? "ဆန္နံ ပဋိက္ခိပါမိ, ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ သမာဒိယာမီ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၂) ဝစနတော ဆန္နေ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပိတမတ္တေ ဓုတင်္ဂံ ဘိဇ္ဇတိ, န အဗ္ဘောကာသေ, တသ္မာ ဘေဒဟေတုနော အဘာဝေန တမ္ပိ အရောဂမေဝ။ တထာ သေနာသနလောလုပ္ပဿ အဘာဝေန ယထာသန္ထတိကင်္ဂန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အာရညိကင်္ဂံ** ဂဏှန္တော **ဩဟီယနသိက္ခာပဒေန** (ပါစိ.

၆၉၁-၆၉၂) ပဋိက္ခိတ္တံ, **ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂ** အနတိရိတ္တဘောဇနသိက္ခာပဒေန (ဟစိ. ၂၃၈-၂၄၀)။ ပတရိတာယ ဟိ ဘိက္ခုနိယာ အတိရိတ္တံ ကတ္ဝာ ဘုဉ္ဇိတုံ န လဗ္ဘတိ။ ကပ္ပိယေ စ ဝတ္ထုသ္မိံ လောလတာပဟာနာယ ဓုတင်္ဂသမာအာနံ, န အကပ္ပိယေ, သိက္ခာပဒေနေဝ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ။ **အဋ္ဌေဝ ဟောန္တိ** ဘိက္ခုနိယာ သံကစ္စိကစီဝရာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ပဉ္စပိ တိစီဝရသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆန္တီတိ ကတ္ဝာ။ **ယထာဝုတ္တေသု** တိ ဘိက္ခူနံ ဝုတ္တေသု တေရသသု တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနဝိနယကမ္မာဘာဝတော **ဌပေတ္ဝာ တေစီဝရိကင်္ဂံ ဒွါဒသ သာမဏေရာနံ။ သတ္တာ** တိ ဘိက္ခုနီနံ ဝုတ္တေသု အဋ္ဌသု ဇေံ ပဟာယ သတ္တ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနဝိနယကမ္မာဘာဝတော။ ''ဌပေတ္ဝာ တေစီဝရိကင်္ဂ''န္တိ ဟိ ဣမံ အနုဝတ္တမာနမေဝ ကတ္ဝာ **''သတ္တ သိက္ခမာနသာမဏေရီန''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပတိရူပာနီ**တိ ဥပာသကဘာဝဿ အနုစ္ဆဝိကာနိ။

ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ဒုတိယပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၃. ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၈. အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိ တိ အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိသလ္လေခပဝိဝေကာပစယဝီရိယာရမ္ဘာဒီဟိ။ **ပရိယောဒါတေတိ**
သုဝိသုဒ္ဓေ နိရုပက္ကိလေသေ။ **ဣမသ္မိံ သီလေ** တိ ယထာဝုတ္တေ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေ။ ‘‘စိတ္တံ ဘာဝယ’’န္တိ ဣမ
မေဝ ဒေသနံ သန္ဓာယာဟ **‘‘အတိသင်္ခေပဒေသိတတ္တာ’’** တိ။ **ကော သမာဓီတိ** သရူပပုစ္ဆာ။ **ကေနဋ္ဌေန သမာဓီ** တိ
ကေန အတ္ထေန သမာဓီတိ ဝုစ္စတိ, ‘‘သမာဓီ’’တိ ပဒံ ကံ အဘိဓေယျတ္ထံ နိဿာယ ပဝတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ကတိ
ဝိဓော**တိ ပဘေဒပုစ္ဆာ။

‘‘ကော သမာဓီ’’တိ ကာမဉ္စာယံ သရူပပုစ္ဆာ, ဝိဘာဂဝန္တာနံ ပန သရူပဝိဘာဝနံ ဝိဘာဂဒဿနမုခေနေဝ ဟောတီတိ
ဝိဘာဂေ တာဝ အနဝသေသတော ဒဿေတဗ္ဗော။ တံဒဿနေ စ အယမာဒီနဝေါတိ ဒဿေတုံ **‘‘သမာဓိ ဗဟုဝိ
ဓော’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဗဟုဝိဓောတိ** ကုသလာဒိဝသေန အနေကဝိဓော။ **နာနပ္ပကာရကော** တိ အာလမ္ဗနမနသိ
ကာရဆန္ဒပဏိဓိအဓိမောက္ခအဘိနီဟာရသညာနာနတ္တာဒိနာနပ္ပကာရော။ **န သာဓေယျာ** တိ လောကိယသမာဓိဿ
ဘာဝနာ ဣဓ အဓိပ္ပေတတ္တော, တဉ္စ န သာဓေယျ။ ဈာနဝိမောက္ခာဒီသု ဟိ သမာဓိံ ဥဒ္ဒိသိတွာ တဿ လဗ္ဘမာ
နေဟိ ဝိဘာဂေဟိ ဝိဿဇ္ဇနေ ကရိယမာနေ **ဈာနဝိဘင်္ဂါဒီသု** (ဝိဘ. ၅၀၈ အာဒယော) အာဂတော သဗ္ဗော သမာဓိပဘေ
ဒေါ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော သိယာ။ တထာ စ သတိ ယွာယံ လောကိယသမာဓိဿ ဘာဝနာဝိဓိ အဓိပ္ပေတော, တဿ ဝိ
ဿဇ္ဇနာယ ဩကာသောဝ န ဘဝေယျ။ ကိဉ္စ ယေနဿ တိကစတုက္ကဈာနိကေန ဟီနာဒိဘေဒဘိန္နေန ပဝတ္တိဝိဘာ
ဂေန ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဒိဝသေန နဝဝိဓော, ပဉ္စမဈာနိကေန ဝေဟပ္ဖလာဒိဝသေန ဒသဝိဓော ဝါ ဧကာဒသဝိဓော ဝါ ဘဝ
ပ္ပဘေဒော နိပ္ဖဇ္ဇတိ။ သွာဿ ပဝတ္တိဝိဘာဂေ အယံ သောတိ နိဒ္ဒါရေတွာ ဝုစ္စမာနော ဝိက္ခေပါယ သိယာ,
ယထာ တံ အဝိသယေ။ တေနာဟ **‘‘ဥတ္တရိ စ ဝိက္ခေပါယ သံဝတ္တေယျာ’’** တိ။ **ကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ** တိ **ကု
သလာ** အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာ **စိတ္တေကဂ္ဂတာ** ။

စိတ္တစေတသိကာနံ သမံ အဝိသာရဝသေန သမ္ပိဏ္ဍေတ္ဝာ ဝိယ အာဓာနံ **သမာဓာနံ**။ အဝိသာရလက္ခဏော ဟိ
သမာဓိ, သမ္ပိဏ္ဍနရသော စ။ သမ္မာ အဝိက္ခိပနဝသေန အာဓာနံ သမာဓာနံ။ အဝိက္ခေပလက္ခဏော ဝါ ဟိ သမာဓိ, ဝိက္
ခေပဝိဒ္ဓံသနရသော စာတိ။ သွာယံ ယသ္မာ ဧကာရမ္မဏေ စိတ္တဿ ဌိတိဟေတု, တသ္မာ **‘‘ဌပနန္တိ ဝုတ္တံ ဟော
တီ’’**တိ အာဟ။ တထာ ဟေသ ‘‘စိတ္တဿ ဌိတိ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတီ’’တိ (ဓ. သ. ၁၅) နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ဧကာရမ္မဏဂ္ဂဟဏ
ဉ္စေတ္ထ သမာဓိဿ သန္တာနဋ္ဌိတိဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တထာ ဟိဿ **အဋ္ဌကထာယံ** ဒီပစ္စိဋ္ဌိတိ နိဒဿိတာ။ **အာနု
ဘာဝေနာ**တိ ဗလေန, ပစ္စယဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ **အဝိက္ခိပမာနာ** တိ န ဝိက္ခိပမာနာ ဝူပသမမာနာ။ ဥပသမပစ္စုပဋ္ဌာ
နော ဟိ သမာဓိ။ ဧတေနဿ ဝိက္ခေပပဋိပက္ခတံ ဒဿေတိ။ **အဝိပ္ပကိဏ္ဏာ** တိ အဝိသဋာ။ ဧတေန အဝိသာရလက္ခဏ
တံ။

သယံ န ဝိက္ခိပတိ, သမ္ပယုတ္တာ ဝါ န ဝိက္ခိပန္တိ ဧတေနာတိ အဝိက္ခေပော, သော လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **အဝိ
က္ခေပလက္ခဏော**။ ဝိက္ခေပံ ဝိဒ္ဓံသေတိ, တထာ ဝါ သမ္ပဇ္ဇတီတိ **ဝိက္ခေပဝိဒ္ဓံသနရသော** ။ ဥဒ္ဓစ္စေ အဝိကမ္ပနဝ
သေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, သမ္ပယုတ္တာနံ ဝါ တံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **အဝိကမ္ပနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ သုခ** န္တိ နိရာမိသံ သုခံ ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗံ။

၃၉. အဝိက္ခေပလက္ခဏံ နာမ သမာဓိဿ အာဝေဏိကော သဘာဝေါ, န တေနဿ ကောစိ ဝိဘာဂေါ လဗ္ဘတီ
တိ အာဟ **‘‘အဝိက္ခေပလက္ခဏေန တာဝ ဧကဝိဓော’’** တိ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏေ အပ္ပေန္တော ဝိယ ပဝတ္
တတီတိ ဝိတက္ကော **အပ္ပနာ**။ တထာ ဟိ သော ‘‘အပ္ပနာ ဗျပ္ပနာ’’တိ (ဓ. သ. ၇) နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တပ္ပမုခတာဝသေန ပန သ
ဗ္ဗသ္မိံ မဟဂ္ဂတာနုတ္တရေ ဈာနဓမ္မေ ‘‘အပ္ပနာ’’တိ **အဋ္ဌကထာ**ဝေါဟာရော။ တထာ တဿ အနုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတေ
ပရိတ္တဈာနေ ဥပစာရဝေါဟာရော။ ကမာဒီနံ သမီပဋ္ဌာနေ ကမူပစာရာဒိသမညာ ဝိယာတိ အာဟ **‘‘ဥပစာရပ္ပနာဝသေန
ဒုဝိဓော’’**တိ။ ဣဓ ပန သမာဓိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန လောကောတိ ဝုစ္စတိ ဝဋ္ဋံ, တပ္ပရိယာပန္နတာ
ယ လောကေ နိယုတ္တော, တတ္ထ ဝါ ဝိဒိတောတိ **လောကိယော**။ တတ္ထ အပရိယာပန္နတာယ လောကတော ဥတ္တ
ရော ဥတ္တိဏ္ဏောတိ **လောကုတ္တရော** ။ ကာမဉ္စေတ္ထ လောကိယသမာဓိ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဝေန ဂယှတိ, ဥဘယံ ပန

ကေဖျံ ဂဟေတ္ဝာ တတော ဣတရံ နိဒ္ဒါရေတုံ **"လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ဒုဝိဓော"** တိ ဝုတ္တံ။ **သပ္ပီတိကနိပ္ပီတိကဝသေနာ**တိ သဟ ပီတိယာ ဝတ္တတီတိ သပ္ပီတိကော, ပီတိသမ္ပယုတ္တော။ နတ္ထိ ဧတဿ ပီတီတိ နိပ္ပီတိကော, ပီတိဝိပ္ပယုတ္တော။ တေသံ ဝသေန။ သုခေန သဟ ဧကုပ္ပာဒာဒိဘာဝံ ဂတောတိ **သုခသဟဂတော** , သုခသမ္ပယုတ္တော တိ အတ္ထော။ **ဥပေက္ခာသဟဂတေပိ** ဧသေဝ နယော။ **ဥပေက္ခာ**တိ စေတ္ထ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ အဓိပ္ပေတာ။ သာ ဟိ သုခဒုက္ခာကာရပဝတ္တိံ ဥပေက္ခတိ မဇ္ဈတ္တာကာရသဏ္ဌိတတ္တာ။ သုခသဟဂတ-ပဒေန စေတ္ထ သပ္ပီတိကော, နိပ္ပီတိကေကဒေသော စ သင်္ဂဟိတော, ဥပေက္ခာသဟဂတ-ပဒေန ပန နိပ္ပီတိကေကဒေသောတတိ အယမေတေသံ ပအနံ ဝိသေသော။

သဘာဝတော, ပစ္စယတော, ဖလတော စ မဇ္ဈိမပဏီတေဟိ နိဟီနော, တေသံ ဝါ ဂုဏေဟိ ပရိဟီနောတိ **ဟီနော,** အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဓာနဘာဝံ နီတော **ပဏီတော,** ဥဘိန္နံ မဇ္ဈေ ဘဝေ **မဇ္ဈိမော** ။ သမ္ပယောဂဝသေန ပဝတ္တမာနေန သဟ ဝိတက္ကေန သဝိတက္ကော, သဟ ဝိစာရေန သဝိစာရော, သဝိတက္ကော စ သော သဝိစာရော စာတိ **သဝိတက္ကသဝိ စာရော။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော, အဝိတက္ကာဝိစာရော စ ဂဟိတော။ တတ္ထ ဝိစာရတော ဥတ္တရိ ဝိတက္ကေန သမ္ပယောဂဘာဝတော အဝိတက္ကော စ သော ဝိစာရမတ္တော စာတိ **အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော** ။ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော တ **မတ္တ**-သဒ္ဒေါ။ သဝိတက္ကသဝိစာရော ဟိ သမာဓိ ဝိတက္ကဝိသိဋ္ဌေန ဝိစာရေန သဝိစာရော, အယံ ပန ဝိစာရမတ္တေန ဝိတက္ကသင်္ခာတဝိသေသရဟိတေန, တသ္မာ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော။ အထ တ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဝိတက္ကာဘာဝေနာယံ ဝိစာရမတ္တော, န ဝိစာရတော အညဿ အတ္တနော သမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ ကဿစိ အဘာတ တိ ဒဿေတုံ အဝိတက္က-ဝစနေန ဝိစာရမတ္တ-ပဒံ ဝိသေသေတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ ဥဘယရဟိတော **အဝိတက္ကာဝိစာရော။ ပီတိ သဟဂတာဒိဝသေနာ**တိ ပီတိသဟဂတသုခသဟဂတဥပေက္ခာသဟဂတဝသေန။ ယဒေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ သုခသဟဂတ ဒုကေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ပဋိပက္ခေဟိ သမန္တတော ခဏ္ဍိတတ္တာ **ပရိတ္တော** ။ ပရိတ္တန္တိ တ အပ္ပမတ္တကံ ဝုစ္စတိ, အ ယမ္ပိ အပ္ပာနုဘာဝတာယ ပရိတ္တော ဝိယာတိ **ပရိတ္တော** ။ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနတော, ဝိပုလဖလတော, ဒီဃသန္တာန တော စ မဟန္တဘာဝံ ဂတော, မဟန္တေဟိ တ ဥဠာရစ္ဆန္ဒာဒီဟိ ဂတော ပဋိပန္နောတိ **မဟဂ္ဂတော** ။ အာရမ္မဏကရဏ ဝသေနာပိ နတ္ထိ ဧတဿ ပမာဏကရဓမ္မာ, တေသံ တ ပဋိပက္ခောတိ **အပ္ပမာဏော**။

ပဋိပဇ္ဇတိ ဈာနံ ဧတာယာတိ ပဋိပဒာ, ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာ။ ဒုက္ခာ ကိစ္ဆာ ပဋိပဒါ ဧတဿာတိ **ဒုက္ခာပဋိပဒော** ။ ပကတိပညာယ အဘိဝိသိဋ္ဌတ္တာ အဘိညာ နာမ အပ္ပနာဝဟာ ဘာဝနာပညာ, ဒန္ဓာ မန္ဒာ အဘိညာ ဧတဿာတိ **ဒန္ဓာ ဘိညော**။ ဒုက္ခာပဋိပဒော စ သော ဒန္ဓာဘိညော စာတိ **ဒုက္ခာပဋိပဒဒန္ဓာဘိညော** , သမာဓိ။ တအာဒိဝသေန။ **စတုဈာနင်္ဂဝသေနာ**တိ စတုန္နံ ဈာနာနံ အင်္ဂဘာဝဝသေန, စတုက္ကနယဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ **ဟာနဘာဂိယာဒိဝသေနာ**တိ ဟာန ကောဋ္ဌာသိကာဒိဝသေန။

သမာဓိကေကဒုကဝဏ္ဏနာ

ဆန္နံ အနုဿတိဋ္ဌာနာန န္တိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒီနံ ဆန္နံ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနာနံ။ **ဣမေသံ ဝသေနာ**တိ ဣမေ သံ ဒသန္နံ ကမ္မဋ္ဌာနာနံ ဝသေန။ "ပုဗ္ဗဘာဂေ ဧကဂ္ဂတာ"တိ ဣမိနာ အပ္ပနာယ ဥပကာရကနာနာဝဇ္ဇနုပစာရဿပိ သင် ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န ဧကာဝဇ္ဇနဿေဝ။ **အပ္ပနာသမာဓီန**န္တိ ဥပကတ္တဗ္ဗဥပကာရကသမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ "ပုရိသဿ သ အတ္ထော"တိအာဒီသု ဝိယ။ **ပရိကမ္မ**န္တိ ကေတ္ဝာဘု။ အပရိတ္တော သမာဓီတိ ဒဿေတုံ **"ပဌမဿ ဈာနဿ သာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တီသု ဘူမီသူတိ ကာမရူပာရူပဘူမီသု။ ကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ **"အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **သိယာ သပ္ပီတိကော, သိယာ နိပ္ပီတိကော** တိ အနိယမဝစနံ ဥပစာရသမာဓိသာမညေန သဗ္ဗေသမ္ပိ တ ဈာနာနံ နာနာဝဇ္ဇနဝီထိယံ ဥပစာရသမာဓိ သိယာ သပ္ပီတိကော, သိယာ နိပ္ပီတိကော။ ဧကာဝဇ္ဇနဝီထိယံ ပန အာဒိတော ဒုကတိကဈာနာနံ ဥပစာရသမာဓိ သပ္ပီတိကောဝ, ဣတရေသံ နိပ္ပီတိကောဝ, ဝိသဘာဂဝေဒနဿ စိတ္တဿ အာသေ ဝနပစ္စယတာဘာဝတော, ဧကဝီထိယံ ဝေဒနာပရိဝတ္တနာဘာဝတော စ။ **သိယာ သုခသဟဂတော, သိယာ ဥပေက္ခာသဟဂ တော**တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ပန "ဒုကတိကဈာနာန"န္တိ ဝုတ္တံ, ဣဓ "တိ ကစတုက္ကဈာနာန"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

သမာဓိတိကဝဏ္ဏနာ

ပဋ္ဌိလဒ္ဓမတ္တော တိ အဓိဂတမတ္တော အနာသေဝိတော အဗဟုလီကတော။ သော ဟိ ပရိဒုဗ္ဗလဘာဝေန ဟီနော ဟောတိ။ **နာတိသုဘာဝိတော**တိ အတိဝိယ ပဂုဏဘာဝံ အပာပိတော။ **သုဘာဝိတော**တိ သုဋ္ဌု ဘာဝိတော သမ္မဒေဝ ပဂုဏတံ ဥပနီတော။ တေနာဟ **"ဝသိပ္ပတ္တော"** တိ။ ဆန္ဒာဒီနံ ဟီနတာဒိဝသေနာပိ ဣမေသံ ဟီနာဒိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ဟိ ဥဋ္ဌာရပုညဖလကာမတာဝသေန ပဝတ္တိတော **ဟီနော,** လောကိယာဘိညာသမ္ပာဒနာယ ပဝတ္တိတော **မဇ္ဈိမော,** ဝိဝေက ကာမတာယ အရိယဘာဝေ ဌိတေန ပဝတ္တိတော **ပဏီတော**။ အတ္တဟိတာယ ဘဝသမ္ပတ္တိအတ္ထံ ပဝတ္တိတော တ **ဟီနော,** ကေဝလံ အလောဘဇ္ဈာသယေန ပဝတ္တိတော **မဇ္ဈိမော,** ပရဟိတာယ ပဝတ္တိတော **ပဏီတော**။ ဝဋ္ဋဇ္ဈာသယေန တ ပဝတ္တိ တော **ဟီနော,** ဝိဝေကဇ္ဈာသယေန ပဝတ္တိတော **မဇ္ဈိမော,** ဝိဝဋ္ဋဇ္ဈာသယေန လောကုတ္တရပာဒကတ္ထံ ပဝတ္တိတော ပ **ဏီတော**။

သဒ္ဓိံ ဥပစာရသမာဓိနာ တိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဈာနာနံ ဥပစာရသမာဓိနာ သဟ။ **ဝိတက္ကမတ္တေယေဝ အာဒီနဝံ** **ဒိသွာ**တိ ဝိတက္ကေယေဝ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌဟန္တေ "စိတ္တဿ ခောဘကရဓမ္မော အယ"န္တိ အာဒီနဝံ ဒိသွာ ဝိစာရဉ္စ သန္တတော မနသိ ကရိတွာ။ တေနာဟ **"ဝိစာရေ အဒိသွာ"**တိ။ **တံ သန္ဓာယာ** တိ တံ ဇဝံ ပဋ္ဌိလဒ္ဓံ သမာဓိံ သန္ဓာယ။ **ဇတံ** "အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော သမာဓီ"တိ ဒုတိယပဒံ **ဝုတ္တံ။ တီသု** တိ အာဒိတော တီသု။

တေသွေဝတိ တေသု ဧဝ စတုက္ကပဉ္စကနယေသု။ **တတိယေ စတုတ္ထေ** တိ စတုက္ကနယေ တတိယေ, ပဉ္စကန ယေ စတုတ္ထေတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အဝသာနေ**တိ ဒွီသုပိ နယေသု ပရိယောသာနဇ္ဈာနေ။ ယထာက္ကမံ စတုတ္ထေ, ပဉ္စ မေ တ။ **ပီတိသုခသဟဂတော တ**တိ တ္ထောပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တ္ထေ စ သတိပိ ပီတိသဟဂတဿာပိ သမာဓိဿ သုခသဟဂတတ္တေ တီဏိပိ ပဒာနိ အသင်္ကရတော ဒဿေတုံ နိပ္ပီတိကသုခတော သပ္ပီတိကသုခဿ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ သတ္တု ပီတိတိကဒေသနာတိ နိပ္ပီတိကဿေဝ သုခဿ ဝသေန သုခသဟ ဂတော သမာဓိ ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဥပစာရဘူမိယန္တိ ဥပစာရဇ္ဈာနသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒေ။ စိတ္တုပ္ပာအော ဟိ သဟဇာတဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာ ဌာနတာယ "ဘူမိ"တိ ဝုစ္စတိ "သုခဘူမိယံ ကာမာဝစရေ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၉၈၈) ဝိယ။ **ပရိတ္တော သမာဓိ** ကာမာဝစရ ဘာဝတော။

သမာဓိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

ပဌမသမန္နာဟာရော ဘာဝနံ အာရဘန္တဿ "ပထဝီ ပထဝီ"တိအာဒိနာ ကမ္မဋ္ဌာနေ ပဌမာဘိနိဝေသော။ **တသ္မိံ** **သ တဿ ဈာနဿ ဥပစာရ**န္တိ နီဝရဏဝိတက္ကဝိစာရနိကန္တိအာဒီနံ ဝူပသမေ ထိရဘူတံ ကာမာဝစရဇ္ဈာနံ။ "ယာဝ အပ္ပနာ"တိ ဣမိနာ ပုဗ္ဗဘာဂပညာယ ဇဝ အဘိညာဘာဝေ ဝုတ္တော ဝိယ ဒိဿတီတိ ဝဒန္တိ။ အပ္ပနာပညာ ပန **အဘိ** **ညာဝ**။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ ပုဗ္ဗဘာဂပညာယ ဒန္ဓသီဃတာ, တဒဂ္ဂေန အပ္ပနာပညာယပီတိ။ **သမုဒာစာရဂဟဏတာယာ**တိ သမု ဒာစာရဿ ဂဟဏဘာဝေန, ပဝတ္တိဗာဟုလ္လတောတိ အတ္ထော။ **အသုခာသေဝနာ**တိ ကသိရဘာဝနာ။

ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒာဒီနိ တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ဘာဝနာဝိဓာနပရိဟာပနာဒိ သင်္ဂဏှာတိ။ **အသပ္ပာယသေဝီ** တိ ဥပစာ ရာဓိဂမတော ပုဗ္ဗေ အသပ္ပာယသေဝိတာယ **ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ** ။ ပစ္ဆာ အသပ္ပာယသေဝိတာယ **ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ။** **သပ္ပာယသေဝိနော**တိ တ္ထောပိ ဧသေဝ နယော။ **ပုဗ္ဗဘာဂေ**တိ ဥပစာရဇ္ဈာနာဓိဂမတော ဩရဘာဂေ။ **အပရဘာဂေ**တိ တတော ဥဒ္ဓံ။ **တဿ တေမိဿကတာ** တိ ယော ပုဗ္ဗဘာဂေ အသပ္ပာယံ သေဝိတွာ အပရဘာဂေ သပ္ပာယသေဝီ, တ ဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ။ ဣတရဿ သုခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ ဟောတိ။ ဇဝံ ပဌမစတုတ္ထာနံ တေမိဿက တာယ ဒုတိယတတိယာတိ အတ္ထော။ အကတပလိဗောဓုပစ္ဆေဒဿ သပရိပန္ထတာယ ပဋိပဒါ ဒုက္ခာ ဟောတိ, ဣတ ရဿ သုခာ။ အသမ္ပာဒိတအပ္ပနာကောသလ္လဿ ဉာဏဿ အဝိသဒတာယ **ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ,** ဝိသဒတာယ **ခိပ္ပာ အဘိညာ** ။

တဏှာဟာအဝိဇ္ဇာဝသေနာတိ တဏှာဟာအဝိဇ္ဇာနံ အဘိဘတနဘိဘဝဝသေန။ **သမထဝိပဿနာဓိကာရဝသေနာ** တိ သမထဝိပဿနာသု အသတော, သတော စ အဓိကာရဿ ဝသေန။ တဏှာဟာယ သမာဓိဿ ဥဇုပဋိပက္ခတ္တာ သာ သမထပဋိပဒာယ ပရိပန္ထိနီတိ အာဟ **“တဏှာဟာဘိဘူတဿ ဟိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ ဟောတီ”** တိ။ အဘိဘဝေ စဿာ ဣတရကိလေသေဟိ အဓိကတာယ **အနဘိဘူတဿ** တဏှာဟာယာတိ အဓိကာရတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ အဝိဇ္ဇာ ပညာယ ဥဇုပဋိပက္ခာတိ တဒဘိဘူတဿ ဒန္ဓာဘိညတာ ဝုတ္တာ။ **အကတာဓိကာရော**တိ ဘဝန္တရေ အကတပရိစယော ယထာ ပဂုဏံ ကတွာ ဝိဿဇ္ဇိတဂန္ထော အပ္ပမတ္တကေန ပယောဂေန သုပ္ပဝတ္တိ ဝါစုဂ္ဂတောဝ ဟောတိ, ဧဝံ ပုဗ္ဗေ ကတပရိစယဿ ဘာဝနာ အပ္ပကသိရေနေဝ ဣဇ္ဈတီတိ အာဟ **“ကတာဓိကာရဿ သုခါ”** တိ။ သွာယံ အကတော, ကတော စ အဓိကာရော သမထနိဿိတော ပဋိပဒာယံ ဝုတ္တော သမာဓိပ္ပဓာနတ္တာ ပဋိပဒာယ။ ဝိပဿနာနိဿိတော အဘိညာယံ ဉာဏပ္ပဓာနတ္တာ အပ္ပနာယ။ **ကိလေသိန္ဒြိယဝသေနာ** တိ တိက္ခာတိက္ခာနံ ကိလေသိန္ဒြိယာနံ ဝသေန။ တေနာဟ **“တိဗ္ဗကိလေသဿာ”** တိအာဒိ ။ တတ္ထ **ကိလေသာ** ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော, **ဣန္ဒြိယာနိ** သဒ္ဓါဒီနိ။

ယထာဝုတ္တာ ပဋိပဒာဘိညာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာတိ ဓမ္မနိဒ္ဒေသမ္ပိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနမုခေန ဒဿေတုံ **“ယော ပုဂ္ဂလော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အပ္ပဂုဏော**တိ န သုဘာဝိတော ဝသီဘာဝံ အပာပိတော။ တေနာဟ **“ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ န သက္ကောတီ”**တိ။ **အယံ ပရိတ္တော** တိ အယံ သမာဓိ အပ္ပာနုဘာဝတာယ ပရိတ္တော။ **အဝဍ္ဎိတေ** တိ ဧကင်္ဂုလဒွင်္ဂုလမတ္တမ္ပိ န ဝဍ္ဎိတေ ယထာဥပဋ္ဌိတေ အာရမ္မဏေ။ ဧကင်္ဂုလမတ္တမ္ပိ ဟိ ဝဍ္ဎိတံ အပ္ပမာဏမေဝါတိ ဝဒန္တိ။ “ပဂုဏော သုဘာဝိတော”တိ ဝတွာ “ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သက္ကောတီ”တိ ဣမိနာ ယထာ ပဂုဏောပိ ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ အသက္ကောန္တော သမာဓိ ပရိတ္တောယေဝ ဟောတိ, န အပ္ပမာဏော, ဧဝံ ဉာဏုတ္တရဿ ဧကာသနေနေဝ ဥပရိဈာနနိဗ္ဗတ္တနေနာတိ သုဘာဝိတောပိ ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယဘာဝသင်္ခါတာယ သုဘာဝိတကိစ္စသိဒ္ဓိယာ **“အပ္ပမာဏော”**တွေဝ ဝုစ္စတိ။ အပရေ ပန သစေ သုဘာဝိတော ပဂုဏော ဝသီဘာဝံ ပတ္တော ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော အဟောန္တောပိ အပ္ပမာဏော ဧဝ, ပမာဏကရာနံ ရာဂါဒိပဋိပက္ခာနံ သုဝိဒူရဘာဝတောတိ ဝဒန္တိ။ **ဝုတ္တလက္ခဏဝေါမိဿတာယာ**တိ ယော အပ္ပဂုဏော ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ န သက္ကောတိ, ဝဍ္ဎိတေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တော, အယံ ပရိတ္တော အပ္ပမာဏာရမ္မဏော။ ယော ပန ပဂုဏော ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သက္ကောတိ, အဝဍ္ဎိတေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တော, အယံ အပ္ပမာဏော ပရိတ္တာရမ္မဏောတိ ဧဝံ ပဉ္စမစတုတ္ထသမာဓီနံ ဝုတ္တလက္ခဏဿ ဝေါမိဿကဘာဝေန ဒုတိယတတိယသမာဓိသင်္ဂဟကော ဝေါမိဿကနယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတောတိ တတော ပဉ္စမဇ္ဈာနတော ဥဒ္ဓံ။ **ဝိရတ္တပီတိက** န္တိ အတိက္ကန္တပီတိကံ ဝါ ဇိဂုစ္ဆိတပီတိကံ ဝါ။ အဝယဝေါ သမုဒါယဿ အင်္ဂန္တိ ဝုစ္စတိ, “သေနင်္ဂံ ရထင်္ဂ”န္တိအာဒီသု ဝိယာတိ အာဟ **“စတုန္နံ ဈာနာနံ အင်္ဂဘူတာ စတ္တာရော သမာဓီ”**တိ။

ဟာနံ ဘဇတီတိ **ဟာနဘာဂိယော,** ဟာနဘာဂေါ ဝါ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဟာနဘာဂိယော,** ပရိဟာနကောဋ္ဌာသိကောတိ အတ္ထော။ အာလယဿ အပေက္ခာယ အပရိစ္စဇနတော ဌိတိံ ဘဇတီတိ **ဌိတိဘာဂိယော**။ ဝိသေသံ ဘဇတီတိ **ဝိသေသဘာဂိယော။ ပစ္စနီကသမုဒာစာရဝသေနာ** တိ တဿ တဿ ဈာနဿ ပစ္စနီကာနံ နီဝရဏဝိတက္ကဝိစာရာဒီနံ ပဝတ္တိဝသေန။ **တဒနုဓမ္မတာယာ**တိ တဒနုရူပဘူတာယ သတိယာ။ **သဏ္ဌာနဝသေနာ** တိ သဏ္ဌဟနဝသေန ပတိဋ္ဌာနဝသေန။ “သာ ပန တဒဿာဒသင်္ခါတာ, တဒဿာဒသမ္ပယုတ္တကန္တိသင်္ခါတာ ဝါ မိစ္ဆာသတီ”တိ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၉၉) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သာပေက္ခဿ ဥပရိ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ အဝိဂတနိကန္တိကာ တံတံပရိဟာရဏာသတီတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “သတိယာ ဝါ နိကန္တိယာ ဝါ”တိ ဝိကပ္ပဝစနဉ္စ ယုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိသေသာဓိဂမဝသေနာ**တိ ဝိသေသာဓိဂမဿ ပစ္စယဘာဝဝသေန, ဝိသေသံ ဝါ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ဝိသေသာဓိဂမော, တဿ ဝသေန။ **နိဗ္ဗိဒါသဟဂတသညာမနသိကာရသမုဒာစာရဝသေနာ** တိ အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမနိဗ္ဗိန္ဒနဉာဏသမ္ပယုတ္တသညာယ စ အာဘောဂဿ စ ပဝတ္တိဝသေန။ **နိဗ္ဗေဓဘာဂိယတာ** တိ သစ္စာနံ နိဗ္ဗိဇ္ဈနပက္ခိကတာ ဝိပဿနာယ သံဝတ္တတီတိ အတ္ထော။

ကာမသဟဂတာတိ ကာမာရမ္မဏာ, ကာမသညာဟိ ဝါ ဝေါကိဏ္ဏာ။ **အဝိတက္ကသဟဂတာ**တိ “ကထံ နု ခေါ မေ အဝိတက္ကံ ဈာနံ ဘဝေယျာ”တိ ဧဝံ အဝိတက္ကာရမ္မဏာ အဝိတက္ကဝိသယာ။ ကာမဉ္စာယံ “ပဉ္စမဿ ဈာနဿာ”တိအာဒိကော ဟာရော ပညာဝသေန အာဂတော, သမာဓိဿာပိ ပနေတ္ထ သင်္ဂဟော အတ္ထေဝါတိ ဥဒါဟရဏဿ

သ သာတ္ထကတံ ဒဿေတုံ **"တာယ ပန ပညာယ သမ္ပယုတ္တာ သမာဓိပိ စတ္တာရော ဟောန္တိ"** တိ တေသံ ဝသေန ဇဝံ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ဘာဝနာမယသ္သ သမာဓိဿ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္တာ ဥပစာရေကဂ္ဂတာ **"ကာမာဝစရော သမာဓိ"**တိ ဝုတ္တံ။ **အဓိပတိံ ကရိတွာတ**တိ "ဆန္ဒဝတော စေ သမာဓိ ဟောတိ, မယှံ ဟာမ္ပိ ဇဝံ ဟောတီ"တိ ဆန္ဒံ အဓိပတိံ, ဆန္ဒံ ဓုရံ ဇေဋ္ဌကံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ။ **လဘတိ သမာဓိန္တိ** ဇဝံ ယံ သမာဓိံ လဘတိ, **အယံ ဝုစ္စတိ ဆန္ဒသမာဓိ,** ဆန္ဒာဓိပတိသမာဓီတိ အတ္ထော။ ဇဝံ ဝီရိယသမာဓိအာဒယောပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

စတုက္ကဘေဒေ တိ စတုက္ကဝသေန သမာဓိပ္ပဘေဒနိဒ္ဒေသေ။ အညတ္ထ သမ္ပယောဂဝသေန ဝိစာရေန သဟ ဝ တ္တမာနော ဝိတက္ကော ပဉ္စကနယေ ဒုတိယဇ္ဈာနေ ဝိယောဇိတောပိ န သုဋ္ဌု ဝိယောဇိတောတိ, တေန သဒ္ဓိံယေဝ ဝိစာရ သမတိက္ကမံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ **"ဝိတက္ကဝိစာရာတိက္ကမေန တတိယ"** န္တိ။ ဒုဝိဓာ ဘိန္ဒိတွာတ စတုက္ကဘေဒေ ဝုတ္တံ ဒုတိယံ ဈာနန္တိ ယောဇနာ။ **ပဉ္စဈာနင်္ဂဝသေနာ** တိ ပဉ္စန္နံ ဈာနာနံ အင်္ဂဘာဝဝသေန သမာဓိဿ ပဉ္စဝိဓတာ ဝေဒိတ ဗ္ဗာ။

၄၀. ဝိဘင်္ဂေ တိ ဈာနဝိဘင်္ဂေ။ တတ္ထ ဟိ "ဈာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တီနံ သံကိလေသံ ဝေဒနာ"န္တိ, ဇတ္ထ **"သံကိလေသ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဟာနဘာဂိယော ဓမ္မော** တိ အပဂုဏေဟိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ ဝုဋ္ဌိတဿ သညာမနသိကာရာနံ ကာမာဒိအနုပက္ခန္ဒနံ။ **ဝိသေသဘာဂိယော ဓမ္မော** တိ ပဂုဏေဟိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ ဝုဋ္ဌိတဿ သညာမနသိကာရာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိအနုပက္ခန္ဒနံ။ တေနာဟ **"ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘိ"** န္တိအာဒိ။ တဿတ္ထော (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၂၈) – အပဂုဏဿ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘိနံ တတော ဝုဋ္ဌိတံ အာရမ္မဏဝသေန ကာမသဟဂတာ ဟုတွာ **သညာမနသိကာရာ သမုအာစရန္တိ** စောဒေန္တိ တုဒန္တိ, တဿ ကာမာနုပက္ခန္ဒာနံ သညာမနသိကာရာနံ ဝသေ န သာ ပဌမဇ္ဈာနပညာ ဟာယတိ, တသ္မာ **ဟာနဘာဂိနီ ပညာ။ အဝိတက္ကသဟဂတာ**တိ အဝိတက္ကံ ဒုတိယံ ဈာနံ သန္တ တော ပဏီတတော မနသိ ကရောတော အာရမ္မဏဝသေန **အဝိတက္ကသဟဂတာ သမုအာစရန္တိ** ပဂုဏပဌမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌိတံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဓိဂမတ္ထာယ စောဒေန္တိ တုဒန္တိ, တဿ ဒုတိယဇ္ဈာနာနုပက္ခန္ဒာနံ သညာမနသိကာရာနံ ဝသေန ပဌမဇ္ဈာနပညာ ဝိသေသဘူတဿ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဥပ္ပတ္တိယာ ပဒဋ္ဌာနတာယ **ဝိသေသဘာဂိနီ ပညာ**။ တံသမ္ပယု တ္တော သမာဓိ ဣဓာဓိပ္ပေတော။ **ဣမိနာ နယေနာ**တိ ဣမိနာ ပဌမဇ္ဈာနေ ဝုတ္တေန ဝိဓိနာ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီသုပိ ဟာန ဘာဂိယဓမ္မော, ဝိသေသဘာဂိယဓမ္မော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒသပလိဗောဓဝဏ္ဏနာ

၄၁. အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော တိ လောကုတ္တရအပ္ပမာဏအပရိယာပန္နဂ္ဂဟဏေန လောကိယေဟိ အသာဓာရ ဏတော, သပ္ပီတိကာဒိဂ္ဂဟဏေန သာဓာရဏတော စ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော **သမာဓိ ဝုတ္တော။ ဘာဝိတော ဟော တိ** သညာယ သမ္ပယုတ္တတ္တာ။ **တန္တိ** အရိယမဂ္ဂသမာဓိံ။ **ဝိသုံ** ပညာဘာဝနာယ ဝိသုံ ကတွာတ **န ဝဒာမ**။

ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနံ ပရိပန္ထေတိ ဥပရောဓေတိ ပဝတ္တိတုံ န ဒေတီတိ **ပလိဗောဓော** ရ-ကာရဿ လ-ကာရံ ကတွာတ, ပ ရိပန္ထောတိ အတ္ထော။ **ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာတ** တိ သမာပနေန, သင်္ဂဟဏေန တ ဥပရုန္ဓိတွာတ, အပလိဗောဓံ ကတွာတတိ အတ္ ထော။

အာဝသန္တိ တတ္ထာတိ **အာဝါသော**။ ပရိဝေဏံဒဝသေန ဝေဏိယတိ ဒိဿတီတိ ပရိဝေဏံ။ ဝိဟာရေ ဘိက္ခူနံ တံ တံ ဝ သနဋ္ဌာနံ။ **သကလံ** အာဝါသော။ **နဝကမ္မာဒီသူ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာဝါသဿ တဒညံ အဘိဝုဒ္ဓိကာရဏံ သင်္ဂဏှာ တိ။ **ကာရဏေနာ**တိ "ဆာယူဒကသမ္ပန္နံ သုလဘဘိက္ခ"န္တိအာဒိနာ ကာရဏေန။ **အပေက္ခာဝတ** တိ သာလယော။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ ပလိဗောဓဘာဝေ။ **ဟစိနခဏ္ဍရာဇိ** န္တိ ပုရတ္ထိမဒိသာယံ ပဗ္ဗတခဏ္ဍာနံ အန္တရေ ဝနရာဇိဋ္ဌာ နံ။ "နာမာ"တိ ဣမိနာ တဿ ပဒေသဿ အယံ သမညာတိ ဒဿေတိ။ **ပဋိသာမိတမေဝာ**တိ နိစ္စကာလံ ပဋိသာမေတွာ တဝ ဝိဟာရတော နိက္ခမာမီတိ ဒဿေတိ။ **ဓာတုနိဓာနဋ္ဌာန** န္တိ ကာယဗန္ဓနဓမ္မကရဏန္တဟာနသာဋ္ဌိကအက္ခကဓာတုသ

ဋ္ဌာတာနံ ပရိဘောဂသရီရဓာတူနံ နိဒဟိတဋ္ဌာနံ။ ဤဒိသဿ အယံ ထေရော ဝိယ အလင်္ကရိတ္တဿ။ ဧတေန ''ဘိက္ခု နာ နာမ အာတသော ဝေရူပေန ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ ဒြိတအေ ဒိန္နော ဟောတိ။ ဣတော ပရေသုပိ ဝတ္ထူသု ဧသေဝ နယော။

ကုလန္တိ ကုလင်္ဂဟဏေန ကုလမနုဿာနံ ဂဟဏံ ကမင်္ဂဟဏေန ကမတသီနံ ဝိယ။ **ဥပဋ္ဌာကကုလမ္ပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ပဂေဝ ဉာတိကုလန္တိ ဒဿေတိ။ **ဥဒ္ဒေသတ္ထ** န္တိ ဥဒ္ဒိသာပနတ္ထံ, ဟဌံ ဥဒ္ဒိသာပေတုံ့တ သဇ္ဈာယိတုန္တိ အတ္ထော။ **ဣဓေတ**တိ ဣမသ္မိံယေဝ ပဒေသေ, ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝိဟာရေတိ အတ္ထော။ **တံ ဝိဟာရ**န္တိ တံ ကောရ ဏ္ဍကဝိဟာရံ။

ဥပဂတောတိ ဝသ္သံ ဥပဂတော။ **သအ**တိ ဂတကာလတော ပဘုတိ ဝိသေသတော ပတရိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗဇအ ဒိဝသေ ဒိဝသေ။ **ပရိဒေဝမာနာ**တိ တံတံဝိလပနဝသေန ဝိဝိခံ ပရိဒေဝန္တီ။ **သဗ္ဗံ ပဝတ္တိ** န္တိ အတ္တနာ တတ္ထ ဒိဌ္ဌ ကာလတော ပဋ္ဌာယ ပစ္ဆာ သမာဂမပရိယောသာနံ ဒဟရဿ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ။

ကာယသက္ခိ န္တိ ''ပဿ ဣမ''န္တိ မုခပဋိဂ္ဂဟကံ ကတုံ့တ။ **ရထဝိနီတပဋိပဒ**န္တိ ဒသကထာဝတ္ထုကိတ္တနပုဗ္ဗဇိကံ ရထဝိနီတူပမာဟိ ဝိဘာဝိတံ **ရထဝိနီတသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၂၅၂) အာဂတံ သတ္တဝိသုဒ္ဓိပဋိပဒံ။ **နာလကပဋိပဒ**န္တိ ''မောနေယျံ တေ ဥပညိဿ''န္တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၇၀၆) သတ္တာရာ **နာလကတ္ထေရဿ** ဒေသိတပဋိပဒံ။ **တုဝဋ္ဋကပဋိပဒ**န္တိ ''မူလံ ပပဉ္စသင်္ခါယာ''တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၉၂၂) ဘဂဝတာ ဒေသိတပဋိပဒံ။ တတ္ထ ဟိ ယထာက္ကမံ –

> ''န မုနီ ကမမာဂမ္မ၊ ကုလေသု သဟသာ စရေ။
> ဃာသေသနံ ဆိန္နကထော၊ န တစံ ပယုတံ ဘဏေ''။ (သု. နိ. ၇၁၆)။
>
> ''ကမေ စ နာဘိသဇ္ဇေယျ၊ လာဘကမျာ ဇနံ န လပယေယျာ''တိ။ (သု. နိ. ၉၃၅) –

ဧဝမာဒိကာ ပရမပ္ပိစ္ဆကထာ အာဂတာ။ **စတုပစ္စယသန္တောသဘာဝနာရာမတာဒီပက** န္တိ စီဝရာဒီသု စတူသု ပစ္စယေသု သန္တောသဿ, ဘာဝနာရာမတာယ စ ပကာသကံ။

လဒ္ဓတီတိ **လာဘော**။ တေနာဟ **''စတ္တာရော ပစ္စယာ''** တိ။ **မဟာပရိတရေ**တိ ဝိပုလပရိတရေ။ ပိဏ္ဍပာတံ တာဝ ဒေန္တာ ဗုဒ္ဓပူဇာပတ္တစီဝရာဒီနိ တဿ ပရိတရာနိ ကတုံ့တ ဒေန္တိ, တထာ စီဝရာဒိအနေပိ။ **ဗာဟုလ္လိကပိဏ္ဍပာတိကာ**တိ ပိဏ္ဍပာတိကာ ဟုတုံ့တ ပစ္စယဗာဟုလ္လိကာ။ **ဝဒန္တိ** တိ ပုရိမဒိဝသေ ဘိက္ခာယ အာဟိဏ္ဍနကာလေ ယထာသု တံ ဝဒန္တိ။ **နိစ္စဟ္ဘာဝဋ္ဌော** ဥပာသကာဒီနံ သင်္ဂဏှုဟနေ။

တဿာ တိ ဂဏာဿ။ **သော**တိ ဂဏာပလိဗောဓော။ **ဝေ**န္တိ ဣအနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန ဂဏာတစကဿ ပရိယေသန မ္ပိ လဟုကမေဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **''ယောဇနတော ပရံ အဂန္တုံ့တ''** တိ။ **အတ္တနော ကမ္မ**န္တိ သမဏဓမ္မမာဟ။

ကတာကတေတိ ကတေ စ အကတေ စ ကမ္မေ ဇာနနဝသေန **ဥဿုက္ကံ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ကတာကတေ** တိ တ အပ္ပကေ စ မဟန္တေ စ ကတေ, ယထာ ''ဖလာဖလေ''တိ။ သစေ ဗဟုံ အဝသိဋ္ဌန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဘာရဟာရာ** သင်္ဃကိစ္စပရိ ဏာယကာ။

ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခော တိ သီဟဋ္ဌဒီပေ ကိရ ကုလအရကာနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အာတဟဝိတဟာသဒိသာ, တသ္မာ တံ ပရိစ္စိန္ဒိ ဝသံ အတိက္ကမေတုံ န သက္ကာ။ **''သစေ တံ အလဘန္တော န သက္ကောတိ အဓိတသေတုံ''** န္တိအာဒိနာ သမာပနေန ပ လိဗောဓုပစ္ဆေအ ဝုတ္တော, ဗျတိရေကတော ပန ''သစေ တံ အလဘန္တော သက္ကောတိ အဓိတသေတုံ, အရညံ ပဝိ သိတုံ့တ သမဏဓမ္မောဝ ကာတဗ္ဗော''တိ အယမတ္တော ဒဿိတောတိ သင်္ဂဟဏေန ပလိဗောဓုပစ္ဆေအ ဝေဒိတဗ္ဗ ဇော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။

တထာတိ ယထာ ဥပဇ္ဈာယော ဂိလာနော ယာဝဇီဝံ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗော, တထာ ဥပသမ္ပာဒိတအန္တေတသိကော အတ္တ နော ကမ္မတစံ ဝတုံ့တ ဥပသမ္ပာဒိတော။

ယော ကောစိ ရောကေတိ မူလဘူတော, အနုဗန္ဓော တ အတ္တနော ဥပ္ပန္နော။ **အနမတဂ္ဂေ** တိ အနု အနု အမတဂ္ဂေ အနာဒိမတိ။

''ဂန္ထော''တိ ဣမိနာ ဂန္ထပလိဗောဓော ဣဓ ဝုတ္တောတိ အာဟ **“ပရိယတ္တိဟရဏ”** န္တိ။ **သဇ္ဈာယာဒီဟိ** တိ သဇ္ဈာယဓာရဏပရိစယပုစ္ဆာဒီဟိ။ **ဣတရဿာ** တိ အဗျာဝဋဿ။ ယဿ ဂန္ထဓုရံ ဝိသဇ္ဇေတွာ ဌိတဿာပိ ဂန္ထော ဝတ္တတေဝ, န တဿ ဂန္ထော ပလိဗောဓော။ ယထာ တမ္ပိ တမ္ပိ ဝတ္ထုမ္ပိ အာဂတတ္ထေရာနံ, နာပိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဂန္ထပသုတဿ။ **မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကော အာဂန္တွာ,** သုတ္တပဒေသာနံ တရာနဉ္စ သဒိသတာယ ဗျာမုယှ ဟနတော။ **ပုန န ဩလောကေဿာမိ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဂန္ထဓုရံ ဝိသဇ္ဇေမီတိ အတ္ထော။

ကမတသိကတ္တေရေဟိ တိ အနုရာဓပုရတသီဟိ။ **အနုဂ္ဂဟေတွာ** တိ အဂ္ဂဟေတွာ တတ္ထ ပရိစယံ အကတွာ။ **ပဉ္စနိကာယမဏ္ဍလေ** တိ ဒီဃာဂမာဒိကေ ပဉ္စပိ နိကာယေ သိက္ခိတပရိသာယ။ **ပရိဝတ္တေဿာမိ** တိ ဝဏ္ဏယိဿာမိ။ **သုဝဏ္ဏဘေရိန္တိ** သေဋ္ဌဘေရိံ။ **ကတမာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော** တိ ကတမေသံ အာစရိယာနံ ဥဂ္ဂဟော, ကေန ပရိဝတ္တီယတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အာစရိယမဂ္ဂေ** တိ အာစရိယာနံ ကထာမဂ္ဂေ။ **အတ္တနော အာစရိယာန**န္တိ အတ္တနော ကထေတုံ ယုတ္တာနံ အာစရိယာနံ။ သုဝိနိစ္ဆိတာ သဗ္ဗာ တိပိဋကပရိယတ္တိ တေသံ အတ္ထီတိ **သဗ္ဗပရိယတ္တိကော,** တေပိဋကောတိ အတ္ထော။ ပီဌေ နိသိန္နော တတော ဩတရိတွာ ဘူမိယံ **တဋ္ဋိကာယ နိသီဒိတွာ။ ဂတကဿာ** တိ ပဋိပတ္တိဂမနေန ဂ တဿ ဒိဋ္ဌသစ္စဿ။ **စီဝရံ ဟရုပိတွာ**တိ အာစရိယဿ အပစိတိဒဿနတ္ထံ ပရိမဏ္ဍလံ စီဝရံ ဟရုပိတွာ။ သာဌေ ယျာဘာဝတော **ဥဇု**။ ကာရဏာကာရဏဿ အာဇာနနတော **အာဇာနီယော**။

ပေထုဇ္ဇနိကာ တိ ပုထုဇ္ဇနေ ဘဝာ။ **ဒုပ္ပရိဟာရာ** ဗဟုပရိဿယတာယ။ တထာ ဟိဿာ **ဥတ္တာနသေယျက အရကော, တရုဏသဿဥ္စ** နိဒဿိတံ။ **ဝိပဿနာယ ပလိဗောဓော** သမထယာနိကဿ, န ဝိပဿနာယာနိကဿ။ ယေဘုယျေန ဟိ ဈာနလာဘီ သမထယာနိကောဝ ဟောတိ ဝိပဿနာသုခတော။ **ဣတရေနာ**တိ သမထတ္ထိကေန။ **အဝသေသာ** နဝ ပလိဗောဓာ။

ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကဝဏ္ဏနာ

၄၂. ကမ္မဋ္ဌာနေ နိယုတ္တော ကမ္မဋ္ဌာနိကော, ဘာဝနမနုယုဉ္ဇန္တော။ တေန **ကမ္မဋ္ဌာနိကေန။ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ** တိ ''ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ သဗ္ဗေ ဘိက္ခူ''တိ ဧဝံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ။ **သဟဝါသီနံ** ဘိက္ခူနံ။ **မုဒုစိတ္တတ** န္တိ အတ္တနိ မုဒုစိတ္တတံ **ဇနေတိ,** အယဉ္စ သဟဝါသီနံ စိတ္တမဒ္ဒဝဇနနာဒိအတ္ထော ''မနုဿာနံ ပိယော ဟောတီ''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တေန **မေတ္တာနိသံသသုတ္တေန** (အ. နိ. ၁၁.၁၅; ပဋိ. မ. ၂.၂၂; မိ. ပ. ၄.၄.၆) ဒီပေတဗ္ဗော။ **အနောလီနဝုတ္တိကော ဟောတိ** သမ္မာပဋိပတ္တိယံ။ **ဒိဗ္ဗာနိပိ အာရမ္မဏာနိ** ပဂေဝ ဣတရာနိ။ **သဗ္ဗတ္ထ** သဗ္ဗသ္မိံ သမဏကရဏီယေ, သဗ္ဗသ္မိံ ဝါ ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂေ။ ပုဗ္ဗာသေဝနဝသေန **အတ္ထယိတဗ္ဗံ** ။ ယောဂဿ ဘာဝနာယ အနုယုဉ္ဇနံ ယောကာနုယော ကေ, တဒေဝ ကရဏီယဋ္ဌေန ကမ္မံ, တဿ **ယောကာနုယောဂကမ္မဿ ဌာနံ** နိပ္ဖတ္တိဟေတု။

နိစ္စံ ပရိဟရိတဗ္ဗတ္တာ တိ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိယ ဧကေအာဝ အနနုယုဉ္ဇိတွာ သဗ္ဗကာလံ ပရိဟရဏီယတ္တာ အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ။ **ဝေမာဒိဂုဏာသမန္နာဂတ** န္တိ ပိယဘာဝာဒီဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နံ။ ကလျာဏမိတ္တော ဟိ သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ သီလသမ္ပန္နော သုတသမ္ပန္နော စာဂသမ္ပန္နော ဝီရိယသမ္ပန္နော သတိသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော။ တတ္ထ သဒ္ဓာသမ္ပတ္တိယာ သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ, ကမ္မဖလဉ္စ, တေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ဟေတုဘူတံ သတ္တေသု ဟိတေသိတံ န ပရိစ္စဇတိ။ သီလသမ္ပတ္တိယာ သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ ဂရု ဘာဝနီယော စောဒကော ပာပဂရဟီ ဝတ္တာ ဝစနက္ခမော, သုတသမ္ပတ္တိယာ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒာဒိပဋိသံယုတ္တာနံ ဂမ္ဘီရာနံ ကထာနံ ကတ္တာ ဟောတိ, စာဂသမ္ပတ္တိယာ အပ္ပိစ္ဆော ဟောတိ သန္တုဋ္ဌော ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော, ဝီရိယသမ္ပတ္တိယာ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ အတ္တဟိတပရဟိတပဋိပတ္တိယံ, သတိသမ္ပတ္တိယာ ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟောတိ, သမာဓိ သမ္ပတ္တိယာ အဝိက္ခိတ္တော သမာဟိတစိတ္တော, ပညာသမ္ပတ္တိယာ အဝိပရီတံ ပဇာနာတိ။ သော သတိယာ ကုသလာကု သလာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသမာနော ပညာယ သတ္တာနံ ဟိတာဟိတံ ယထာဘူတံ ဇာနိတွာ သမာဓိနာ တတ္ထ

ကောဂ္ဂစိတ္တော ဟုတ္ဂတ ဝိရိယေန သတ္တေ အပဟိတံ နိသေဓေတ္ဂတ ဟိတေ နိယောဇေတိ။ တေန ဝုတ္တံ ''ပိယော။ပေ.။ နိယောဇကောတိ ဝေမာဒိဂုဏာသမန္နာဂတ''န္တိ။

တံ ပန ကလျာဏမိတ္တံ ပရမုက္ကံသဂတံ ဒဿေတုံ **''မမံ ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကာရကဘာဝံ** ယောဂကမ္မသ္တ သ။ **ပကာသေတိ** အတ္တာနံ ပဋိပတ္တိယာ အမောဃဘာဝဒဿနေန သမုတ္တေဇနာယ, သမ္ပဟံသနာယ စ, နနု ကထေ သိ ပဝေဏိပာလနတ္ထန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝေရူပောတိ** ပေသလော ဟုတ္ဂတ ဗဟုဿုတော။ **တန္တိဓရော** တိ သုတ္တဓ ရော တတ္ထ ကေဟိစိပိ အသံဟီရော။ **ဝံသာနုရက္ခကော** တိ ဗုဒ္ဓာနုဗုဒ္ဓဝံသဿ အနုရက္ခကော။ **ပဝေဏိပာလကောတိ** ပ ဝေဏိယာ အာစရိယုဂ္ဂဟဏဿ အနုပာလကော။ **အာစရိယမတိကောတိ** အာစရိယမတိယံ နိယုတ္တော တဿာ အနတိ ဝတ္တနတော။ န အတ္တနောမတိ ပကာသေတိ ကထေတီတိ **န အတ္တနောမတိကော,** အတ္တနော မတိံ ပဂ္ဂယ္ဂဟ ဝတ္တာ န ဟောတီတိ အတ္ထော။

''ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တခီဏာသဝတဒယော''တိအာဒိ ကေစ္စခီဏာသဝတော ဗဟုဿုတော၀ ကမ္မဋ္ဌာနအနေ သေယျော တိ ဒဿနတ္ထံ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တခီဏာသဝတဒယော** တိ ''ယံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတုကာမော''တိအာဒိနာ ဝု တ္တခီဏာသဝတဒိကာ။ **ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာနံ ဝိသောဓိတတ္တာ** တိ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗတော ''ဥဂ္ဂဟော''တိ လဒ္ဓနာမာယ ကမ္မ ဋ္ဌာနပကာရာယ ဟင္ခိယာ, တဒတ္ထံ ပရိပုစ္ဆနတော ''ပရိပုစ္ဆာ''တိ လဒ္ဓသမညာယ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ စ ဝိသေသ တော သောဓိတတ္တာ နိဂ္ဂုမ္ဗံ နိဇ္ဇဋံ ကတ္ဂတ ဂဟိတတ္တာ။ **ဣတော စိတော စ သုတ္တဉ္စ ကာရဏဉ္စ သလ္လက္ခေ တ္ဂတ**တိ ပဉ္စသုပိ နိကာယေသု ဣတော စိတော စ တဿ တဿ ကမ္မဋ္ဌာနဿ အနုရူပံ သုတ္တပဒဉ္စေဝ သုတ္တာနု ဂတံ ယုတ္တိဉ္စ သုဋ္ဌု ဥပလက္ခေတ္ဂတ။ **သပ္ပာယာသပ္ပာယံ ယောဇေတ္ဂတ** တိ ယဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခတိ, တဿ္တ သ ဥပကာရာနုပကာရံ ယုတ္တိံ မဂ္ဂနေန ယောဇေတ္ဂတ, သမာအယ တ သမ္မဒေ၀ ဟဒယေ ဌပေတ္ဂတတိ အတ္ထော။ **မဟာမဂ္ဂံ ဒဿေန္တော** တိ ကမ္မဋ္ဌာနဝိဓိံ မဟာမဂ္ဂံ ကတ္ဂတ ဒဿေန္တော။

သဗ္ဗတ္ထာ တိ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာရေ။ **ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ကုရုမာနေနာ** တိ ပဝိဋ္ဌကာလေ အာဂန္တုကဝတ္တံ, နိက္ခမနကာလေ ဂမိကဝတ္တဉ္စ ယထာရဟံ တံ တံ ဝတ္တံ ပူရေန္တေန။ **သဗ္ဗဟရိဟာရိယတေလ** န္တိ သဗ္ဗေသံ အင်္ဂာ နံ , သဗ္ဗေသံ တ ဘိက္ခူနံ အတ္ထာယ ပရိဟရိတဗ္ဗတေလံ။ **ဌပေမီတိ** အနုဇာနာပနံ။ ယံ တံ သမ္မာဝတ္တံ ပညတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ကေဒိဝသံ သာယံ ဝိဿဇ္ဇိတေနာပီတိ ယောဇနာ။ **အာရောစေတဗ္ဗံ အာဂမနကာရဏံ။ သပ္ပာယဝေလာ** သရီရစိတ္တာနံ ကလ္လသမယော။

စရိယာဝဏ္ဏနာ

၄၃. သန္တာနေ ရာဂဿ ဥဿန္နဘာဝေန စရဏံ ပဝတ္တိ **ရာဂစရိယာ,** သာ သဿတာသယာဒယော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တထာ **ဒောသစရိယာ**ဒယော။ သံသဂ္ဂေ သမ္ပယောကရဟာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော, ယထာ ''ရာဂမောဟစရိယာ ဒောသ မောဟစရိယာ''တိအာဒိ။ **သန္နိပာတော** ကေသဏ္ဍိတပရိယာပန္နတာဝသေန, ယထာ ''ရာဂဒောသစရိယာ ရာဂဒောသ မောဟစရိယာ''တိအာဒိ။ ဣမာ ဧဝ ဟိ သန္ဓာယ **''အပရာပိ စတဿော''** တိ ဝုတ္တံ။ **တထာတိ** ယထာ ရာဂာဒီနံ, တထာ သဒ္ဓာဒီနံ **သံသဂ္ဂသန္နိပာတဝသေန** သဒ္ဓာဗုဒ္ဓိစရိယာ သဒ္ဓာဝိတက္ကစရိယာ ဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိယာ သဒ္ဓာဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိယာ တိ။ ဣမာ အပရာပိ စတဿော။ **ဧဝန္တိ** သံသဂ္ဂသန္နိပာတဝသေန။ **သံသဂ္ဂ** န္တိ သံသဇ္ဇနံ မိဿီကရဏံ ''ရာဂသဒ္ ဓာစရိယာ ဒောသသဒ္ဓာစရိယာ''တိအာဒိနာ။ **အနေကာတိ** တေသဋ္ဌိ, တတော အတိရေကာပိ တ, တာ ပန အသမ္မောဟန္ တေန **သံယုတ္တသုတ္တဋ္ဌိကာယံ** ဝိတ္ထာရတော ဒဿိတာတိ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **''ပကတီ''**တိ ဣမိနာ အသတိ ပဋိပက္ခဘာဝနာယံ တတ္ထ တတ္ထ သန္တာနေ စရိယာယ သဘာဝဘူတတံ ဒဿေတိ။ **ဥဿန္နတာ** အညဓမ္မေ ဟိ ရာဂာဒီနံ အဓိကတာ, ယတော ရာဂစရိယာဒီနံ ပစ္စယသမတာယေ ရာဂဒယော ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, အဘိဏှဉ္စ ပဝ တ္တန္တိ။ **တာသံ ဝသေနာ**တိ ဆန္နံ မူလစရိယာနံ ဝသေန **ဆဋ္ဌေဝ ပုဂ္ဂလာ ဟောန္တိ** ။ အညထာ အနေကပုဂ္ဂလာ သိယုံ, တထာ စ သတိ အဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓိ စ န သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။

သဒ္ဓာ ဗလဝတီ ဟောတိ ရာဂုဿန္နေ သန္တာနေ တဒနုဂုဏဿ ဓမ္မဿ နိယောဂတော အဓိကဘာဝသမ္ဘဝ တော။ တေနာဟ **''ရာဂဿ အာသန္နဂုဏတ္တာ''** တိ, သိနေဟပရိယေသနာပရိစ္စဇနေဟိ သဘာဂဓမ္မတ္တာတိ အတ္

ထော။ သဘာဂေ ဟိ ဒူရေပိ အာသန္နေယေဝါတိ သဘာဂတာလက္ခဏမိဓ အာသန္နဂ္ဂဟဏံ။ တတ္ထ သဒ္ဓာယ သိနိယ္ဟနံ ပသာဒဝသေန အကာလုဿိယံ အလူခတာ , ရာဂဿ ပန ရဉ္ဇနဝသေန။ သဒ္ဓာယ ပရိယေသနံ အဓိမုစ္စနဝသေန တန္နိန္နတာ, ရာဂဿ တဏှာယနဝသေန။ သဒ္ဓာယ အပရိစ္စဇနံ ဩကပ္ပနဝသေန အနုပက္ခန္ဒနံ, ရာဂဿ အဘိသင်္ဂဝသေနာတိ ဧဝံ ဘိန္နသဘာဝါနမ္ပိ တေသံ ယထာ အလူခတာဒိသာမညေန သဘာဂတာ, ဧဝံ တံသမင်္ဂီနမ္ပိ ပုဂ္ဂလာနန္တိ အာဟ **“ရာဂစရိတဿ သဒ္ဓာစရိတော သဘာဂေ”** တိ။

ပညာ ဗလဝတီ ဟောတိ ဒောသုဿန္နေ သန္တာနေ တဒနုဂုဏဿ ဓမ္မဿ နိယောဂတော အဓိကဘာဝသမ္ဘဝတော။ တေနာဟ **“ဒောသဿ အာသန္နဂုဏတ္တာ”** တိ, အနလ္လီယနပရိယေသနပရိဝဇ္ဇနေဟိ သဘာဂဓမ္မတ္တာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ပညာယ အာရမ္မဏဿ အနလ္လီယနံ တဿ ယထာသဘာဝါဝဗောဓဝသေန ဝိသံသဋ္ဌတာ, ဒောသဿ ပန ဗျာပဇ္ဇနဝသေန။ ပညာယ ပရိယေသနံ ယထာဘူတဒောသပဝိစယော, ဒောသဿ အဘူတဒောသနိဇိဂီသာ။ ပညာယ ပရိဝဇ္ဇနံ နိဗ္ဗိန္ဒနာဒိဝသေန ဉာဏုတ္တရာသော, ဒောသဿ အဟိတာဓာနဝသေန ဆဍ္ဍနန္တိ ဧဝံ ဘိန္နသဘာဝါနမ္ပိ တေသံ ယထာ အနလ္လီယနာဒိသာမညေန သဘာဂတာ, ဧဝံ တံသမင်္ဂီနမ္ပိ ပုဂ္ဂလာနန္တိ အာဟ **“ဒောသစရိတဿ ဗုဒ္ဓိစရိတော သဘာဂေ”**တိ။

အန္တရာယကရာ ဝိတက္ကာ တိ မိစ္ဆာဝိတက္ကာ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ မောဟုဿန္နေ သန္တာနေ တဒနုဂုဏဿ ဓမ္မဿ ယေဘုယျေန ပဝတ္တိသမ္ဘဝတော။ တေနာဟ **“မောဟဿ အာသန္နလက္ခဏတ္တာ”** တိ, အနဝဋ္ဌာနစဉ္စလဘာဝေဟိ သဘာဂဓမ္မတ္တာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ဝိတက္ကဿ အနဝဋ္ဌာနံ ပရိကပ္ပဝသေန သဝိပ္ဖာရတာယ, မောဟဿ သမ္မူဠှတာဝသေန ဗျာကုလတာယ။ တထာ ဝိတက္ကဿ လဟုပရိဝိတက္ကနေန တဒင်္ဂစလတာယ စဉ္စလတာ, မောဟဿ အနောဂါဠှတာယာတိ ဧဝံ ဘိန္နသဘာဝါနမ္ပိ တေသံ ယထာ အနဝဋ္ဌာနာဒိသာမညေန သဘာဂတာ, ဧဝံ တံသမင်္ဂီနမ္ပိ ပုဂ္ဂလာနန္တိ အာဟ **“မောဟစရိတဿ ဝိတက္ကစရိတော သဘာဂေ”** တိ။

တဏှာ ရာဂေယေဝ သဘာဝတော, တသ္မာ ရာဂစရိယာဝိနိမုတ္တာ တဏှာစရိယာ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **တံသမ္ပယုတ္တော**တိ တေန ရာဂေန သမ္ပယုတ္တော, ဒောသာဒယော ဝိယ တေန ဝိပ္ပယုတ္တော နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ **တဒုဘယန္တိ** တဏှာမာနဒွယံ။ **နာတိဝတ္တတီ** တိ သဘာဝတော, သမ္ပယောဂဝသေန စ န အတိက္ကမိတွာ ဝတ္တတိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ယထာ ရာဂဒောသေဟိ သမ္ပယောဂဝသေန သဟ ဝတ္တမာနဿပိ မောဟဿ ဥဿန္နတာဝသေန ဝိသုံ စရိယာဘာဝေါ, န ကေဝလံ မောဟဿေဝ, တထာ သဒ္ဓာဗုဒ္ဓိဝိတက္ကာနံ။ ဧဝံ ရာဂေန သတိပိ သမ္ပယောဂေ မာနဿာပိ ဝိသုံ စရိယာဘာဝေါ ယုတ္တော သိယာ, ဧဝံ သန္တေပိ ရာဂပဋိဃမာနဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဝိဇ္ဇာနံ ဝိယ အနုသယဋ္ဌော ဣမေသံ ရာဂါဒီနံယေဝ အာဝေဏိကော စရိယဋ္ဌောတိ, နတ္ထေဝ မာနစရိယာ။ ယတော စရိယာ “ပကတီ”တိ ဝုတ္တာ။ ပကတိ စ သဘာဝတောတိ။ ဧတေနေဝ ဒိဋ္ဌိယာပိ ဝိသုံ စရိယာဘာဝတာဘာဝေ သံဝဏ္ဏိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန မောဟစရိယန္တောဂဓာဝ ဒိဋ္ဌိစရိယာတိ ဒဿေတုံ **“မောဟနိဒါနတ္တာ ဝါ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဝါ**-သဒ္ဒေန သမ္ပယောဂံ သမုစ္စိနောတိ မောဟနိဒါနတ္တာ, မောဟသမ္ပယုတ္တတ္တာ ဝါတိ။

၄၄. **ကိံ သပ္ပာယ** န္တိ ကီဒိသံ သေနာသနာဒိသပ္ပာယံ။ **ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏံ** ပုရိမဇာတီသု အာစရိတံ။ **ကေစ္စေ** တိ **ဥပတိဿတ္ထေရံ** သန္ဓာယာဟ။ တေန ဟိ **ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ** တထာ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗေ ကိရာ** တိ **ကိရ**-သဒ္ဒော အရုစိသူစနတ္ထော။ **ဣဋ္ဌပ္ပယောဂေ** မနာပကိရိယာ။ **သုဘကမ္မဗဟုလော** ယေဘုယျေန သောဘနကမ္မကာရီ။ န သဗ္ဗေ ရာဂစရိတာ ဧဝ ဟောန္တိ, အလုဒ္ဓာနမ္ပိ ပုဗ္ဗေ ဣဋ္ဌပ္ပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလတာသမ္ဘဝတော, သဂ္ဂ စဝိတွာ ဣဓူပပတ္တိသမ္ဘဝတော စ။ ဧတေန အသတိ ပုဗ္ဗဟေတုနိယာမေ ယထာဝုတ္တကာရဏမတ္တေန န တေသံ လုဒ္ဓတာ, လုဒ္ဓဘာဝဟေတုကာ စ ရာဂစရိယာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။

ဣတရေတိ ဆေဒနာဒိကမ္မဗဟုလာ နိရယာဒိတော ဣဓူပပန္နာ စ န သဗ္ဗေ ဒောသမောဟစရိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ ယောဇနာ။ ဣဓာပိ ယထာဝုတ္တကာရဏဿ ကောဓနဘာဝေ, မူဠှဘာဝေ စ အနေကန္တိကတ္တာ ဒောသမောဟစရိတတာယပိ အနေကံသိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဓာတူနံ ဥဿဒနိယမော ယဒိ ပမာဏတော, သော နတ္ထိ, အထ သာမတ္ထိယတော, သောပိ ဧကံသိကော န ဥပလဗ္ဘတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဥဿဒနိယမော နာမ နတ္ထီ”**တိ။ တတ္ထ **ယထာဝုတ္တေနေဝါ** တိ “ဒွိန္နံ ပန ဓာတူန”န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေနေဝ။ **ဒောသနိယမေ**တိ သေ

မှာဒိအောသာဓိကတာယ ရာကဒိစရိတော ဟောတီတိ အောသဝသေန စရိယာနိယမေ “သေမှာဓိကော ရာဂစရိတော”တိ ဝတ္တတ ပုန “သေမှာဓိကော မောဟစရိတော”တိ, “တတာဓိကော မောဟစရိတော”တိ ဝတ္တတ ပုန “တတာဓိကော ရာဂစရိတော”တိ စ ဝုတ္တတ္တာ **တမ္ပိ** အောသဝသေန နိယမဝစနံ **ပုဗ္ဗာပရဝိရုဒ္ဓမေဝ** ။ **အပရိစ္ဆိန္နဝစန**န္တိ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ ပညာယ န ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တတ ဝုတ္တဝစနံ, အနုပပရိက္ခိတဝစနန္တိ အတ္ထော။

ဥဿဒကိတ္တနေ တိ ဝိပါကကထာယံ ဂဟိတဥဿဒကိတ္တနေ။ **ပုဗ္ဗဟေတုနိယာမေနာ**တိ ပုရိမဘဝေ ပဝတ္တလောဘာဒိဟေတုနိယာမေန။ **နိယာမော**တိ စ တေသံ ယေဝ လောဘာဒီနံ ပဋိနိယတော လုဗ္ဘနာဒိသဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ လောဘော ဥဿဒော ဧတေသန္တိ **လောဘုဿဒါ,** ဥဿန္နလောဘာ, လောဘာဓိကာတိ အတ္ထော။ **အမောဟုဿဒါ စာ**တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တေန ယေ ဣမေ လောဘုဿဒတာဒီနံ ပစ္စေကံ တေမိဿတော စ စုဒ္ဒသ ပဘေဒါ ဣစ္ဆိတာ, တေ အနဝသေသတော သမ္ပိဏ္ဍေတိ ယထာဝုတ္တေသု ဆသွေဝ တေသံ အန္တောဂဓတ္တာ။ ဖလဘူတာ စေတ္ထ လောဘုဿဒတာဒယော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဣဒါနိ တံ နေသံ လောဘုဿဒတာဒီနံ ပစ္စေကံ တေမိဿကတာဒီ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **“ယဿ ဟိ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ** တိ ကမ္မကရဏဝေလာယံ။ **လောဘော ဗလဝါ**တိ လောဘော တဇ္ဇာယ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယာ သာမတ္ထိယတော အဓိကော ဟောတိ။ **အလောဘော မန္ဒော** တိ တပ္ပဋိပက္ခော အလောဘော ဒုဗ္ဗလော။ ကထံ ပနေတေ လောဘာလောဘာ အညမညံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတာ ဧကက္ခဏေ ပဝတ္တန္တီတိ? န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ “ဧကက္ခဏေ ပဝတ္တန္တီ”တိ။ နိကန္တိက္ခဏံ ပန အာယူဟနပက္ခိယမေဝ ကတွာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ **ပရိယာဒါတုန္တိ** အဘိဘဝိတုံ **န သက္ကောတိ** ။ ယော ဟိ “ဧဝံသုန္ဒရံ ဧဝံဝိပုလံ ဧဝံမဟဂ္ဃံ န သက္ကာ ဒါတု”န္တိ အာဒိနာ အမုတ္တစာဂတာဒိဝသေန ပဝတ္တာယ စေတနာယ သမ္ပယုတ္တော အလောဘော, သော သမ္မဒေဝ လောဘံ ပရိယာဒါတုံ န သက္ကောတိ။ အဒေါသမောဟာနံ အနုပ္ပတ္တိယာ, တာဒိသပစ္စယလာဘေန စ **အဒေါသာမောဟာ ဗလဝန္တော။ တသ္မာ**တိ လောဘာဒေါသာမောဟာနံ ဗလဝဘာဝတော, အလောဘဒေါသမောဟာနဉ္စ ဒုဗ္ဗလဘာဝတောတိ ဝုတ္တမေဝ ကာရဏံ ပစ္စာမသတိ။ **သော**တိ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော။ **တေန ကမ္မေနာ** တိ တေန လောဘာဒိဥပနိဿယဝတာ ကုသလကမ္မုနာ။ **သုခသီလော**တိ သခိလော။ တမေဝတ္ထံ **“အက္ကောဓနော”** တိ ပရိယာယေန ဝဒတိ။

ပုရိမနယေနေဝါတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန မန္ဒာ အလောဘာဒေါသာ လောဘဒေါသေ ပရိယာဒါတုံ န သက္ကောန္တိ, အမောဟော ပန ဗလဝါ မောဟံ ပရိယာဒါတုံ သက္ကောတီတိ ဧဝံ တတ္ထ တတ္ထ ဝါရေ ယထာရဟံ အတိဒေသတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဒုဋ္ဌော** တိ ကောဓနော။ **ဒန္ဓော** တိ မန္ဒပညော။ **သီလကော**တိ သုခသီလော။

ဧတ္ထ စ လောဘဝသေန, ဒေါသမောဟလောဘဒေါသလောဘမောဟဒေါသမောဟလောဘဒေါသမောဟဝသေနာတိ တယော ဧကကာ, တယော ဒုကာ, ဧကော တိကောတိ လောဘာဒိဥဿဒဝသေန အကုသလပက္ခေယေဝ သတ္တ ဝါရာ, တထာ ကုသလပက္ခေ အလောဘာဒိဥဿဒဝသေနာတိ စုဒ္ဒသ ဝါရာ လဗ္ဘန္တိ။ တတ္ထ အလောဘဒေါသာမောဟာ, အလောဘာဒေါသမောဟာ, အလောဘာဒေါသမောဟာ ဗလဝန္တောတိ အာဂတေဟိ ကုသလပက္ခေ တတိယဒုတိယပဌမဝါရေဟိ ဒေါသုဿဒမောဟုဿဒဒေါသမောဟုဿဒဝါရာ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တိ, တထာ အကုသလပက္ခေ လောဘာဒေါသမောဟာ, လောဘဒေါသာမောဟာ, လောဘဒေါသာမောဟာ ဗလဝန္တောတိ အာဂတေဟိ တတိယဒုတိယပဌမဝါရေဟိ အဒေါသုဿဒအမောဟုဿဒအဒေါသာမောဟုဿဒဝါရာ ဂဟိတာ ဧဝါတိ အကုသလကုသလပက္ခေသု တယော တယော ဝါရေ အန္တောဂဓေ ကတွာ အဋ္ဌေဝ ဝါရာ ဒဿိတာ။ ယေ ပန ဥဘယေသံ မိဿတာဝသေန လောဘာလောဘုဿဒဝါရာဒယော အပရေ ဧကူနပညာသ ဝါရာ ဒဿေတဗ္ဗာ, တေ အလဗ္ဘနတော ဧဝ န ဒဿိတာ။ န ဟိ ဧကဿိံ သန္တာနေ အန္တရေန အဝတ္ထန္တရံ “လောဘော စ ဗလဝါ, အလောဘော စာ”တိအာဒိ ယုဇ္ဇတီတိ, ပဋိပက္ခဝသေန ဝါ ဟိ ဧတေသံ ဗလဝဒုဗ္ဗလဘာဝေါ, သဟဇာတဓမ္မဝသေန ဝါ။ တတ္ထ လောဘဿ တာဝ ပဋိပက္ခဝသေန အလောဘေန အနဘိဘူတတာယ ဗလဝဘာဝေါ, တထာ ဒေါသမောဟာနံ အဒေါသာမောဟေဟိ။ အလောဘာဒီနံ ပန လောဘာဒိအဘိဘဝနတော, သဗ္ဗေသဉ္စ သမာနဇာတိယမဘိဘုယျ ပဝတ္တိဝသေန သဟဇာတဓမ္မတော ဗလဝဘာဝေါ။ တေန ဝုတ္တံ **အဋ္ဌကထာယံ** “လောဘော ဗလဝါ အလောဘော မန္ဒော, အဒေါသာမောဟာ ဗလဝန္တော ဒေါသမောဟာ မန္ဒာ”တိ။ သော စ နေသံ မန္ဒဗလဝဘာဝေါ ပုရိမူပနိဿယတော တထာ အာသယဿ ပရိဘာဝိတတာယ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယော လုဒ္ဒောတိ ဝုတ္တော တိ ယော ဥဿဒကိတ္တနေ ‘‘လုဒ္ဒော’’တိ ဝုတ္တော, **အယံ** ဣမ စရိယာဝိစာရေ **‘‘ရာဂစရိတော’’**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဒုဋ္ဌဒန္ဓာ** တိ ‘‘ဒုဋ္ဌော, ဒန္ဓော’’တိ စ ဝုတ္တာ ယထာက္ကမံ **ဒောသမောဟစရိတာ။ ပညာ**တိ သာတိသယံ သပ္ပညော။ ယတော သဒ္ဓါဝိတက္ကေသု ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ **ဗုဒ္ဓိစရိတော**တိ ဝုစ္စတိ။ အလောဘာဒောသာနံ ဗလဝဘာဝေ သဒ္ဓူပနိဿယတာယ ဝိနာ န ဟောတီတိ အာဟ **‘‘အလုဒ္ဓအဒုဋ္ဌာ ပသန္နပကတိတာယ သဒ္ဓါစရိတာ’’**တိ။

အယဉ္စ နယော သာဓာရဏတော ဝုတ္တောတိ နိဗ္ဗတ္တိတပုဗ္ဗဟေတုနိယာမဝသေနေဝ ဗုဒ္ဓိစရိတာဒိကေပိ ဒဿေတုံ **‘‘ယထာ တ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အမောဟပရိဝါရေနာ**တိ အမောဟပရိက္ခိတ္တေန, ဥပနိဿယတော သမ္ပယောဂတော စ ပညာယ အဘိသင်္ခတေနာတိ အတ္ထော။ သေသပဒတ္တယေပိ ဧသေဝ နယော။ **လောဘာဒိနာ တေမိဿ သပရိဝါရေနာ**တိ တွေ လောဘမောဟာဒိနာ အညမညအဝိရုဒ္ဓတေမိဿပရိဝါရေနာတိ အတ္ထော။ အဝိရောဓော စ ယုဂဂ္ဂဟဝသေန အပ္ပဝတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ ဟိ သဒ္ဓါနုသာရိဓမ္မာနုသာရိကေတ္တာနိ အညမညမ္ပိ ဘိန္နသဘာတနေဝ။ ဧကံသေန စ မိဿကစရိယာပိ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗာ ပုဗ္ဗဟေတုနိယာမေန စရိယာသိဒ္ဓိတော။ တထာ စေဝ ဥဿဒကိတ္တနံ ပဝတ္တံ ယထာရဟံ လောဘာလောဘာဒီနံ ဝိဟကဿ ပစ္စယဘာဝတော။ တေနာဟ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** (ပဋိ. မ. ၁.၂၃၂) –

> ‘‘ဂတိသမ္ပတ္တိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေ ကတမေသံ အဋ္ဌန္နံ ဟေတူနံ ပစ္စယာ ဥပပတ္တိ ဟောတိ? ကုသလကမ္မဿ ဇဝနက္ခဏေ တယော ဟေတူ ကုသလာ တသ္မိံ ခဏေ ဇာတစေတနာယ သဟဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိ, တေန ဝုစ္စတိ ကုသလမူလပစ္စယာပိ သင်္ခါရာ။ နိကန္တိက္ခဏေ ဒွေ ဟေတူ အကုသလာ တသ္မိံ ခဏေ ဇာတစေတနာယ သဟဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိ, တေန ဝုစ္စတိ အကုသလမူလပစ္စယာပိ သင်္ခါရာ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ တယော ဟေတူ အဗျာကတာ တသ္မိံ ခဏေ ဇာတစေတနာယ သဟဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိ, တေန ဝုစ္စတိ နာမရူပပစ္စယာပိ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာပိ နာမရူပ’’န္တိ –

အာဒိ ။ ပုဗ္ဗဟေတုနိယာမေန စ ယထာ တိဟေတုကဿ ပညာဝေယျတ္တိယံ, န တထာ ဒုဟေတုကဿ။ ယထာ စ ဒုဟေတုကဿ ဣတိကတ္တဗ္ဗတာ နေပက္ကံ, န တထာ အဟေတုကဿ။ ဧဝံ လောဘုဿဒါဒယော ပုဂ္ဂလာ ရာဂစရိတာဒယော ဟောန္တီတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗန္တိ။ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ နိဂမဝသေန ဒဿေတုံ **‘‘ဧဝံ လောဘာဒီသု’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၄၅. တတ္ရာ တိ တသ္မိံ ပုစ္ဆာဝစနေ။ **နယော**တိ ဇာနနနယော။ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဝုတ္တောပိ အတ္ထော ဓမ္မမုခေနေဝ ပညာယတီတိ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနေနာဟ **‘‘စရိယာယော ဝိဘာဝယေ’’**တိ။ **ပကတိဂမနေနာ**တိ အကိတ္တိမေန သဘာဝဂမနေန။ **စာတုရိယေနာ**တိ စာတုရဘာဝေန သိဂ္ဃာရေန။ **ဥက္ကုဋိကံ** န္တိ အသမ္ဖုဋ္ဌမဇ္ဈံ။ **ခဏ္ဍန္တော ဝိယာ** တိ ဘူမိံ ခဏ္ဍန္တော ဝိယ။ **အနုကမိုတ** န္တိ ဟဒနိက္ခေပသမယေ ကမုန္တော ဝိယ ဟဒံ နိက္ခိပတိ။ တေနဿ ပဒံ အနုကမိုတံ ပစ္ဆတော အဉ္ဆိတံ ဟောတိ။ **ပရိဗ္ဗာကုလာယာ** တိ ပရိတော အာလုဠိတာယ။ **ဆမ္ဘိတော ဝိယာ** တိ ဝိတ္ထာယန္တော ဝိယ။ ဘီတော ဝိယာတိ ကေစိ။ **သဟသာနုပီဠိတ**န္တိ အဂ္ဂပာဒေန, ပဏှိယာ စ သဟသာဝ သန္နိရုဇ္ဈိတံ။ **ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒဿာ** တိ ဝိနိဝဋ္ဋစ္ဆဒနဿ ပဟီနကိလေသဿ။ **ဣဒမီဒိသံ ပဒ**န္တိ ဘဂဝတော ပဒံ ဒိသွာ ဝဒတိ။

ဟာသာဒိကန္တိ ပသာဒဝဟံ။ **မဓုရာကာရ**န္တိ ဣဋ္ဌာကာရံ။ **ထဒ္ဓါကာရ** န္တိ ထမ္ဘိတာကာရံ။ **အတရမာနော**တိ နတရမာနော, သဏိကန္တိ အတ္ထော။ **သမောဓာယာ**တိ သမ္မဒေဝ ဩဓာယ အဝိက္ခိပိတွာ။ **နိပဇ္ဇိတွာ** တိ ကာယပသာရဏလက္ခဏာယ နိပဇ္ဇာယ သေယျာယ နိပဇ္ဇိတွာ **သယတိ** နိဒ္ဒါယတိ။ **ပက္ခိတ္တကာယော** တိ အဝက္ခိတ္တကာယော အဝသော ဝိယ သဟသာ ပတိတကာယော။ **ဒုဿဏ္ဌာန** န္တိ ဝိရူပသန္နိဝေသံ။ **ဝိက္ခိတ္တကာယော** တိ ဣတော စိတော စ ခိတ္တအင်္ဂပစ္စင်္ဂေါ။

သမ္ပရိဝတ္တက န္တိ သမ္ပရိဝတ္တိတွာ။ **အာလောဠယမာနော** တလိကာကစဝရာနိ အာကုလယန္တော။

နိပုဏမဓုရသမသက္ကစ္စကာရီ တိ သုကောသလ္လံ သုန္ဒရံ အဝိသမံ သာဘိသင်္ခါရဉ္စ ကရဏသီလော။ **ကဋ္ဌဟာထဒ္ဓဝိသမကာရီ**တိ ထိရံ အသိထိလံ ဝိသမဉ္စ ကရဏသီလော။ **အပရိစ္ဆိန္န** န္တိ အပရိနိဋ္ဌိတံ။

မုခပူရကန္တိ မုခဿ ပူရဏံ မဟန္တံ။ **အရသပဋိသံဝေဒီ**တိ နရသပဋိသံဝေဒီ။ **ဘာဇနေ ဆဍ္ဍေန္တော**တိ ဘောဇနဘာဇနေ သိတ္ထာနိ ဆဍ္ဍေန္တော။ **မုခံ မဇ္ဇေန္တော**တိ ဗဟိမုခံ မဇ္ဇေန္တော။

ကိလန္တရူပေဝိယာတိ တဿ အသဟနေန ခေဒပ္ပတ္တော ဝိယ။ **အညာဏုပေက္ခာယာ**တိ အညာဏဘူတာယ ဥပေက္ခာယ။ အညာဏသဟဂတာယ ဥပေက္ခာယာတိ ကေစိ။

မာယာဒီသု သန္တဒောသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ **မာယာ**။ အသန္တဂုဏပကာသနလက္ခဏံ **သာဌေယျံ**။ ဥန္နတိလက္ခဏော **မာနော**။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာမုခေန ပဋိဂ္ဂဟဏေ အမတ္တညုတာလက္ခဏာ **ပာပိစ္ဆတာ**။ သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာမုခေန ပဋိဂ္ဂဟဏေ အမတ္တညုတာလက္ခဏာ **မဟိစ္ဆတာ**။ သကလာဘေန အသန္တုဿနလက္ခဏာ **အသန္တုဋ္ဌိတာ**။ ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန **သိင်္ဂံ,** သိင်္ဂါရတာနာဂရိကဘာဝသဉ္ဇာတံ ကိလေသသိင်္ဂံ။ အတ္တနော သရီရဿ, စီဝရာဒိပရိက္ခာရဿ စ မဏ္ဍနဝသေန ပဝတ္တံ လောလုပ္ပံ **စာပလ္လံ။ ဧဝမာဒယော**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန အဟိရိကာနောတ္တပ္ပမဒပ္ပမာဒာဒယော သင်္ဂယှန္တိ။

ပရာပရာဓဿ ဥပနယှနလက္ခဏော **ဥပနာဟော**။ ပရေသံ ဂုဏမက္ခဏလက္ခဏော **မက္ခော**။ ပရဿ ဂုဏေ ဍံသိတွာ အပနေန္တော ဝိယ ယုဂဂ္ဂဟလက္ခဏော **ပဠာသော**။ ပရသမ္ပတ္တိဥသူယနလက္ခဏာ **ဣဿာ**။ အတ္တသမ္ပတ္တိနိဂူဟနလက္ခဏံ **မစ္ဆရိယံ**။ ဣဓ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန အဝစဿတာဟပမိတ္တတာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အနုဿာဟနံ **ထိနံ**။ အသတ္တိဝိဃာတော **မိဒ္ဓံ**။ စေတသော အဝူပသမော **ဥဒ္ဓစ္စံ**။ ဝိပ္ပဋိသာရော **ကုက္ကုစ္စံ**။ သံသယော **ဝိစိကိစ္ဆာ**။ အယောနိသော ဒဋ္ဌဂ္ဂဟော **အာဓာနဂ္ဂဟိတာ**။ ယထာဂဟိတဿ မိစ္ဆာဂါဟဿ ဒုဗ္ဗိဝေဌိယတာ **ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိယတာ**။ ဣဓ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန မုဋ္ဌဿစ္စအသမ္ပဇညာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

မုတ္တစာဂတာတိ ဝိဿဋ္ဌစာဂတာ နိဿင်္ဂပရိစ္စာဂေါ။ ယထာ မာယာဒယော, တထာ ပဝတ္တာ အကုသလက္ခန္ဓာ, ယထာ **အရိယာနံ ဒဿနကာမတာ**ဒယော, တထာ ပဝတ္တာ ကုသလက္ခန္ဓာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပသာဒနီယဋ္ဌာနံ နာမ ဝတ္ထုတ္တယံ။ **သံဝေဇနီယဋ္ဌာနာနိ** ဇာတိအာဒီနိ။ **ကုသလာနုယောဂေ**တိ ကုသလဓမ္မဘာဝနာယံ။ “ဝေဠု ဝေဠု ကရိဿာမီ”တိ ကိစ္စာနံ ရတ္တိဘာဂေ ပရိဝိတက္ကနံ **ရတ္တိံ ဓူမာယနာ**။ တထာဝိတက္ကိတာနံ တေသံ ဒိဝသဘာဂေ အနုဋ္ဌာနံ **ဒိဝါ ပဇ္ဇလနာ။ ဟုရာဟုရံ ဓာဝနာ**တိ ဣတော စိတော စ တတ္ထ တတ္ထ အာရမ္မဏေ စိတ္တဝေသဂ္ဂေါ။ တေနေဝါဟ “ဣဒံ ပုရေ စိတ္တမစာရိ စာရိကံ, ယေနိစ္ဆကံ ယတ္ထကာမံ ယထာသုခ”န္တိ (ဓ. ပ. ၃၂၆), “စိတ္တမဿ ဝိဓာဝတီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၅၅) စ။

ဓမ္မပ္ပဝတ္တိဒဿနာဒိ စ ဟဋ္ဌိယံ, အဋ္ဌကထာယဉ္စ အနာဂတမေဝါတိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ **“သဗ္ဗာကာရေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ အာဂတမ္ပိ အတ္ထေဝါတိ ဟိ အဓိပ္ပာယော။ “န သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗ”န္တိ ဝတွာ တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **“ရာဂစရိတဿ ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ **အပ္ပမာဒဝိဟာရိနော**တိ တတ္ထ ဝိနိဓာယ ဘာဝံ ပဋိပဇ္ဇနေန အပ္ပမာဒကာရိနော။ **ဘိန္နလက္ခဏာ ဣရိယာပထာဒယော**တိ စာတုရိယေန အစာတုရိယေန သဏိကံ, သဟသာ စ ဂမနာဒယော။ **န ဥပပဇ္ဇန္တီ**တိ န ယုဇ္ဇန္တိ။ **ပုစ္ဆိတွာ ဇာနိတဗ္ဗ**န္တိ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိအာဒိံ ပုစ္ဆိတွာ ဇာနိတဗ္ဗံ။

၄၆. **သပ္ပာယံ** ဟိတံ, ကိလေသဝိဃာတီတိ အတ္ထော။ **အဓောတဝေဒိကန္တိ** အပရိသုဒ္ဓပရိက္ခေပဝေဒိကံ။ **ဘူမဋ္ဌကန္တိ** ဘူမိတလေယေဝ ဥဋ္ဌာပိတံ ဥပရိမတလရဟိတံ။ ဧကတော ဩနတဿ ပဗ္ဗတပဟာဒဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂေ အကတဘိတ္တိဘူမိပရိကမ္မော **အကတပဗ္ဘာရော။ ဇတုကာဘရိတ**န္တိ အဓောမုခါဟိ ဩလမ္ဗမာနမုခါဟိ ခုဒ္ဒကဝဂ္ဂုလီဟိ ပရိပုဏ္ဏံ။ **ဩလုဂ္ဂဝိလုဂ္ဂ**န္တိ ဆိန္နဘိန္နံ။ **ဥဇ္ဇင်္ဂလံ** လူခဓူသရံ ဆာယူဒကရဟိတံ။ သီဟဗျဂ္ဃာဒိဘယေန **သာသင်္ကံ။ ဒုရူပ**န္တိ ဝိရူပံ။ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏ**န္တိ အသုန္ဒရဝဏ္ဏံ, ဒုဿဏ္ဌာနံ တ။ ဇာလာကာရေန ကတပူဝံ **ဇာလပူဝံ။ သာဏိ ဝိယ ခရသမ္ဖဿ**န္တိ သာဏိဖလကော ဝိယ ဒုက္ခသမ္ဖဿံ။ ဘာရိကဘာဝေန, အန္တရန္တရာ တုန္နကရဏေန စ **ကိစ္စ ဆပရိဟရဏံ။ အာဏိဂဏ္ဌိကာဟတော**တိ အာဏိနာ, ဂဏ္ဌိယာ စ ဟတသောဘော။ ဣဒံ ရာဂစရိတဿ သပ္ပာယံ, ဧဝမဿ ကိလေသသမုဒာစာရော န ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။

ဒိသာမုခန္တိ ဒိသာဘိမုခံ, အဘ္ဘောကာသာဘိမုခန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **မဟာကသိဏန္တိ** မဟန္တံ ကသိဏမဏ္ဍလံ။ **သေသံ** သေနာသနာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ မောဟစရိတဿ, တံ ဒေါသစရိတဿ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။

ဝိတက္ကဝိဓာဝနဿေဝ ပစ္စယော ဟောတိ ယထာ တံ အာယသ္မတော **မေဃိယတ္ထေရဿ။ ဒရီမုခေ** တိ ပဗ္ဗတ ဝိဝရေ။ **ပရိတ္တ** န္တိ သုပ္ပသရာဝမတ္တံ။

ပဘေဒပရိစ္ဆေဒတော နိဒါနပရိစ္ဆေဒတော ဝိဘာဝနပရိစ္ဆေဒတော သပ္ပာယပရိစ္ဆေဒတောတိ ပစ္စေကံ **ပရိစ္ဆေဒ-သဒ္ဒော** ယောဇေတဗ္ဗော။ **ဝိဘာဝနာ**တိ ''အယံ ရာဂစရိတော''တိအာဒိနာ ဇာနနဝိဘာဝနာ။ ဧကေစ္စကသိဏာနုဿတိဋ္ဌာနမတ္တဿ ပသင်္ဂေန ကထိတတ္တာ ဝုတ္တံ **''န စ တာဝ စရိယာနုကူလံ ကမ္မဋ္ဌာနံ သဗ္ဗာကာရေန အာဝိကတ''** န္တိ။

စတ္တာလီသကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

၄၇. သင်္ခာတနိဒ္ဒေသတော တိ သင်္ခာတာနံ ''စတ္တာလီသာယာ''တိ သင်္ခါဝသေန ဂဟိတာနံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒေသတော။ ''တေတ္ထ တေတ္ထကာနိ ဥပစာရဇ္ဈာနာဝဟာနိ, တေတ္တကာနိ အပ္ပနာဇ္ဈာနာဝဟာနိ''တိ **ဥပစာရပ္ပနာဝဟတော** ။ ''တေတ္တကာနိ ဧကဇ္ဈာနိကာနိ, တေတ္တကာနိ ဒုကတိကဇ္ဈာနိကာနိ, တေတ္တကာနိ သကလဇ္ဈာနိကာနိ''တိ **ဈာနပ္ပဘေဒ တော**။ ''ဧတေသု အင်္ဂသမတိက္ကမော, ဧတေသု အာရမ္မဏသမတိက္ကမော''တိ ဧဝံ **သမတိက္ကမတော** ။ ''တေတ္တကာ နေတ္ထ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာနိ, တေတ္တကာနိ န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာနိ''တိ **ဝဍ္ဎနာဝဍ္ဎနတော။ အာရမ္မဏတော** တိ သဘာဝဓမ္မနိမိတ္တ တနဝတ္တဗ္ဗဝသေန, စလိတာစလိတဝသေန စ အာရမ္မဏဝိဘာဂတော။ **ဘူမိတော**တိ ကာမာဝစရာဒိဘူမိဝိဘာဂတော။ **ဂ ဟဏတော**တိ ဒိဋ္ဌာဒိဝသေန ဂဟဏဝိဘာဂတော။ **ပစ္စယတော**တိ အာရုပ္ပာဒီနံ ယထာရဟံ ပစ္စယဘာဝတော။ **စရိယာနုကူ လတော**တိ ရာဂစရိယာဒီနံ အနုကူလဘာဝတော။

ကမ္မဋ္ဌာနာနီ တိ အာရမ္မဏဘာဝေန ယောဂကမ္မဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနာနိ။ **စတုက္ကဇ္ဈာနိကာ** တိ စတုဗ္ဗိဓရူပာဝစ ရဇ္ဈာနဝန္တော, တေသံ အာရမ္မဏဘူတာတိ အတ္ထော။ စတုက္ကနယဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ **တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကေ သူ**တိ တိကဇ္ဈာနိကေသု ပုရိမေသု ဗြဟ္မဝိဟာရေသု, စတုက္ကဇ္ဈာနိကေသု အာနာပာနကသိဏေသု။ **သေသေသူ**တိ ဝု တ္တာဝသေသေသု ဧကဝီသတိယာ ကမ္မဋ္ဌာနေသု။

ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌဟဒယရူပဿ သတ္တဿ စိတ္တံ အာဒိကမ္မိကော စေတောပရိယဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ သက္ကောတိ, န ဣတရဿာတိ ကသိဏဖရဏံ စေတောပရိယဉာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ပရသတ္တာနဥ္စ စေတသာ စိတ္တမညာတုံ သမတ္ထော ဟောတီ''**တိ။ **ဩကာသေန ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ** တိ အတ္တနော ဋ္ဌိတောကာသေန ပရိ စ္ဆိန္နတ္တာ။ တထာ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လဿ သမ္ပာဒိတတ္တာ ပရိစ္ဆိန္နာကာရေနေဝ တာနိ ဥပတိဋ္ဌန္တိ, တသ္မာ န တတ္ထ ဝဍ္ဎနာတိ အဓိပ္ပာယော။ သစေ ပန ကောစိ ဝဍ္ဎေယျ, န တေန ကောစိ ဂုဏောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''အာနိသံသာဘာဝတ စာ''**တိ။ **''တေသု ပနာ''**တိအာဒိနာ တမေဝ အာနိသံသာဘာဝံ ဝိဝရတိ။ ယသ္မာ ဝဍ္ဎိတေသု ကုဏပ ရာသိယေဝ ဝဍ္ဎတိ, အဝဍ္ဎိတေပိ ကာမရာဂဝိက္ခမ္ဘနာ ဟောတိယေဝ, တသ္မာ အာနိသံသာဘာဝတော။ **ဝိဘူတာ**တိ ဝိပုလာ ရမ္မဏတာယ သုပာကဋာ, ဝဍ္ဎိတနိမိတ္တတာယ အပ္ပမာဏာရမ္မဏဘာဝေန ပရိဗျတ္တာတိ အတ္ထော။

ကေဝလန္တိ သကလံ အနဝသေသံ။ **''ပထဝီ ဣမ''**န္တိ ဝစနံ ဥပဋ္ဌာနာကာရေန ဝုတ္တံ, န နိမိတ္တဿ ဝဍ္ဎနေနာ တိ အဓိပ္ပာယော။ **လာဘိတ္တာ** တိ သာတိသယံ လာဘိတာယ, ဥက္ကံသဂတဝသိဘာဝတောတိ အတ္ထော။ ထေရော ဟိ ပ ရမာယ ဝသိပတ္တိယာ အဿုမဏ္ဍလေ အဿုံ သာရေန္တော ဝိယ ယတ္ထ တတ္ထ နိသိန္နောပိ ဋ္ဌိတောပိ တံ ဈာနံ သ မာပဇ္ဇတေဝ။ တေနဿ သမန္တတော နိမိတ္တံ ဝဍ္ဎိတံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **''သဗ္ဗဒိသာသူ''**တိအာဒိ။

ဝုတ္တာ တိ ဓမ္မသင်္ဂဟေ ဝုတ္တာ။ **မဟန္တေ** တိ ဝိပုလေ။ နိန္နထလာဒိဝသေန ဟိ ဧကဒေသေ အဋ္ဌတွာ သမန္တ တော ဂဟဏဝသေန သကလသရီရေ နိမိတ္တံ ဂဏှန္တဿ တံ မဟန္တံ ဟောတိ။ **မဟန္တေ** တ သရီရေ၊ **အပ္ပကေ**တိ သရီရဿ ဧကဒေသေ **နိမိတ္တံ ဂဏှာတီ** တိ ယောဇနာ။ **အပ္ပကေ** တ ခုဒ္ဒကေ အရကသရီရေ၊ **တေန္တိ** အသုဘနိမိတ္တံ။ **အာဒီနဝ**န္တိ ''အသုဘရာသိ ဧဝ ဝဍ္ဎတိ, န စ ကောစိ အာနိသံသော''တိ **ဝုတ္တံ** အာဒီနဝံ။

သေသာနိပိ န ဝဓေတဗ္ဗာနီ တိ သင္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဥပပတ္တိတော ဝိဝရိတုံ **“ကသ္မာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပိစုပိဏ္ဍာဒိဝသေန ဥပဋ္ဌဟန္တမ္ပိ နိမိတ္တံ တတသဏ္ဌာတသန္နိသ္သယန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“တတရာသိယေဝ ဝမုတီ”**တိ။ **ဩကာသေန ပရိစ္ဆိန္န**န္တိ နာသိကဂ္ဂမုခနိမိတ္တာဒိဩကာသေန သပရိစ္ဆေဒံ။ တယောကာသိဏာဝမုနေ ဝိယ န ဧတ္ထ ကောစိ ဂုဏော, ကေဝလံ တတဝမုနမေတတိ အာဟ **“သာဒီနဝတ္တာ”** တိ။ **တေသန္တိ** ဗ္ရဟ္မဝိဟာရာနံ။ **နိမိတ္တန္တိ** အာရမ္မဏံ။ **န စ တေန အတ္တော အတ္ထိ** တိ တေန သတ္တရာသိဝမုနေန ပထဝိကသိဏာဒိဝမုနေ ဝိယ ကိဉ္စိ ပယောဇနံ နတ္ထိ။ **ပရိဂ္ဂဟဝသေနာ** တိ အပရိဂ္ဂဟိတဿ ဘာဝနာဝိသယဿ ပရိဂ္ဂဟဝသေန, န နိမိတ္တဝမုနဝသေန။ တေနာဟ **“ကောတသဒ္ဒဝိအာတသာဒိနာ”**တိအာဒိ။ **ဧတ္တော** တိ ဗ္ရဟ္မဝိဟာရဘာဝနာယံ။ **ယဒယန္တိ** ယံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ အယံ ယောဂီ။ သီမာသမ္ဘေဒေနေဝ ဟေတ္ထ ဥပစာရဇ္ဈာနုပ္ပတ္တိ, န နိမိတ္တုပ္ပတ္တိယာ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏတာ ဈာနဿာတိ အာဟ **“ပရိတ္တအပ္ပမာဏာရမ္မဏတာပေတ္ထ ပရိဂ္ဂဟဝသေနာ”** တိ, ကတိပယေ သတ္တေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပဝတ္တာ မေတ္တာဒယော ပရိတ္တာရမ္မဏာ, ဗဟုကေ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာတိ အတ္ထော။ **အာကာသံ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမတ္တာ** န ဝဓေတဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။ ဝက္ခတိ တ ယံ တေန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ပရိကပ္ပဇမေဝ အာရမ္မဏံ ဝဓေတုံ သက္ကာ, န ဣတရန္တိ အာဟ **“န ဟိ သက္ကာ သဘာဝဓမ္မံ ဝဓေတု”** န္တိ ။ အာရုပ္ပာနံ ပရိတ္တအပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ ပရိတ္တကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ, ဝိပုလကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ စ ပဝတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သေသာနိ** ဗုဒ္ဓာနုဿတိအာဒီနိ ဒသ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ။ **အနိမိတ္တတ္တာ** တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာဘာဝတော။

ပဋိဘာဂနိမိတ္တာရမ္မဏာနီ တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဘူတာနိ အာရမ္မဏာနိ။ **သေသာနိ** အဋ္ဌာရသ။ **သေသာနိ ဆာ**တိ စတ္တာရော ဗ္ရဟ္မဝိဟာရာ, အာကာသာနဉ္စာယတနံ, အာကိဉ္စညာယတနန္တိ ဣမာနိ သေသာနိ ဆ။ ဝိဿန္ဒမာနပုဗ္ဗတာယ **ဝိပုဗ္ဗကံ**။ ပဃရမာနလောဟိတတာယ **လောဟိတကံ**။ ကိမီနံ ပစလနေန **ပုဠုဝကံ,** စလိတာရမ္မဏံ ဝုတ္တံ။ တတဟ နဝိဝရာဒီဟိ အန္တောပဝိဋ္ဌဿ သူရိယာလောကာဒိကဿ စလနာကာရော ပညာယတီတိ **ဩဘာသမဏ္ဍလာရမ္မဏ**မ္ပိ စလိတာရမ္မဏံ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗဘာဂေ**တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တုပ္ပတ္တိယာ ပုဗ္ဗဘာဂေ။ **သန္နိသိန္နမေဝ** တိ သန္တံ နိစ္စလမေဝ။

ဒေဝေသူတိ ကာမာဝစရဒေဝေသု, တတ္ထ အသုဘာနံ ပဋိကူလဿ စ အာဟာရဿ အဘာဝတော။ အဿာသပဿာသာနံ ဗ္ရဟ္မလောကေ အဘာဝတော **“အာနာပာနဿတိ စာ”** တိ ဝုတ္တံ။

ဒိဋ္ဌေနာ တိ ဒိဋ္ဌေန ဝတ္ထုနာ ကာရဏဘူတေန။ **ဂဟေတဗ္ဗာနီ** တိ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ, ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗဥဂ္ဂဟနိမိတ္တာနီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ပုဗ္ဗဘာဂေ”**တိအာဒိ။ **တဿာ** တိ ကာယဂတာသတိယာ။ ဥစ္စုသဿာဒီနံ ပတ္တေသု ပစလမာနဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏမုခေန တ တဿ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဝုတ္တံ **“တယောကသိဏံ ဒိဋ္ဌဖုဋ္ဌေနာ”** တိ။ **န အာဒိကမ္မိကေန ဂဟေတဗ္ဗာနီ**တိ အာဒိကမ္မိကေန န ဂဟေတဗ္ဗာနိ, ဘာဝနာရမ္ဘဝသေန န ပဋ္ဌပေတဗ္ဗာနိ, ဟေဋ္ဌိမေ တယော ဗ္ရဟ္မဝိဟာရေ, ကသိဏေသု ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနဉ္စ အနဓိဂန္တွာ သမာပဇ္ဇိတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။

ဣမေသု ပန ကမ္မဋ္ဌာနေသူ တိ ဧတ္ထ ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေန ယထာရဟံ အာရမ္မဏာနံ, ဈာနာနဉ္စ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သုခဝိဟာရဿာ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဿ။

“ကောဒသ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ အနုကူလာနီ” တိ ဥဇုဝိပစ္စနီကဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ ဝက္ခတိ ဟိ “သဗ္ဗဉ္စေတ”န္တိအာဒိ။ **အနုကူလာနိ** ရာဂဝိက္ခမ္ဘနဿ ဥပာယဘာဝတော။ အဋ္ဌ အနုကူလာနီတိ ယောဇနာ။ ဧဝံ သေသေသု။ **ဧကန္တိ** ဣဒံ အနုဿတိအပေက္ခံ အနုဿတီသု ဧကန္တိ, န မောဟစရိတဝိတက္ကစရိတာပေက္ခံ တေသံ အညဿာပိ အနုကူလဿ အလဗ္ဘနတော ။ **“သဒ္ဓာစရိတဿ ပုရိမာ ဆ အနုဿတိယော”** တိ ဣဒံ အတိသပ္ပာယဝသေန ဝုတ္တံ။ ဣမဿေဝ ဥဇုဝိပစ္စနီကံ ဣမဿ အတိသပ္ပာယန္တိ ဂဟေတဗ္ဗဿ ဝိသေသဿ အဘာဝတော **သဗ္ဗစရိတာနံ အနုကူလာနိ။ ပရိတ္တ**န္တိ သရာဝမတ္တံ, **အပ္ပမာဏ**န္တိ တတော အဓိကပမာဏံ။ **ပရိတ္တံ** တ သုပ္ပ ပသရာဝမတ္တံ, **အပ္ပမာဏံ** အဓိကပမာဏံ ခလမဏ္ဍလာဒိကသိဏဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟိတံ။

စတ္တာရော ဓမ္မာ တိ စတ္တာရော မနသိကရဏီယာ ဓမ္မာ။ **ဥတ္တရိ** တိ သီလသမ္ပဒာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယဓမ္မဿဝနံ, ဝီရိယံ; ပညာတိ ဣမေသု ပဉ္စသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာနတော ဥပရိ။ **အသုဘာ**တိ အသုဘဘာဝနာ ဧကာဒသသု အသုဘကမ္မဋ္ဌာနေသု ဘာဝနာနုယောဂေ။ **မေတ္တာ**တိ အနောဓိသော, ဩဓိသော တ ပဝတ္တာ မေတ္တာဘာဝနာ။ **အာ**

နာဟနဿတီတိ သောဠသဝတ္ထုကာ အာနာပာနဿတိသမာဓိဘာဝနာ။ **ဝိတက္ကုပစ္ဆေဒာယာ** တိ မိစ္ဆာဝိတက္ကာနံ ဥပစ္ဆိန္ဒနတ္ထာယ။ **အနိစ္စသညာ**တိ "သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ"တိ (အ. နိ. ၃.၁၃၇; ဓ. ပ. ၂၇၇; မဟာနိ. ၂၇) ဇေ ပဝတ္တာ အနိစ္စာနုပဿနာ။ **အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာတာယာ** တိ "အသ္မိ"တိ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ နဝဝိဓဿာပိ မာနဿ သမုစ္ဆိန္ဒနာယ။ ဧတ္ထ ဟိ ဧကဿေဝ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဝုတ္တာ, န ဧကေဿ စတုစရိယတာယ။ တေန ဝိညာယတိ "သဗ္ဗာနိပိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ သဗ္ဗာကုသလဝိက္ခမ္ဘနာနိ သဗ္ဗကုသလပရိဗ္ဗျူဟနာနီ"တိ။

ဧကဿေဝ သတ္တ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဝုတ္တာနိ, န စာယဿ္မာ ရာဟုလော သဗ္ဗစရိတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝစနမတ္တေ**တိ "အသုကကမ္မဋ္ဌာနံ အသုကစရိတဿ အနုကူလ"န္တိ ဇေ ဝုတ္တဝစနမတ္တေ။ **အဓိပ္ပာယော** တိ တထာဝစနဿ အဓိပ္ပာယော။ သော ပန "သဗ္ဗဒ္ဓေတ"န္တိအာဒိနာ ဝိဘာဝိတော ဧဝ။

၄၈. "ပိယော ဂရူ"တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၇.၃၇) ဝုတ္တပ္ပကာရံ **ကလျာဏမိတ္တံ** ။ "အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ သယမေဝ ဂဟေတ္ဝာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန **ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ။ သောမနဿမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** "ဇေ ဗဟုပရိဿယောယံ အတ္တဘာဝေ ဌာနေယေဝ မယာ နိယ္ယာတိတော"တိ။ တေနာဟ **"ယထာ ဟီ"**တိအာဒိ။

အတဇ္ဇနီယော တိ န တဇ္ဇေတဗ္ဗော န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ သ္ဝာယံ အတဇ္ဇနီယဘာဝေ ဒောဝစဿတာယ တ သိယာ, အာစရိယေ အနိဝိဋ္ဌပေမတာယ တတိ တဒုဘယံ ဒဿေတုံ **"ဒုဗ္ဗစော တ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယော ဟိ အာစရိယေန တဇ္ဇိယမာနော ကောပဥ္စ ဒောသဥ္စ အပစ္စယဥ္စ ပာတုကရောတိ, ယော တ "ကိမဿ သန္တိကေ တသေနာ"တိ ပက္ကမတိ, အယံ ဒုဝိဓောပိ အတဇ္ဇနီယော။ **ဓမ္မေနာ** တိ ဩတအနုသာသနိဓမ္မေန။ **ဂူဠ္ဟံ ဂန္ထံ** န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနဂန္ထံ, သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒိသဟိတံ ဂမ္ဘီရံ သုညတာပဋိသံယုတ္တဥ္စ။

တုမှာကမတ္ထာယာတိ ဝုတ္တေ တိ "သတဟေရိသေ ပဟာတေ ပတနေန တုမှာကံ ကောစိ အတ္ထော ဟောတီ"တိ ဧကနစိ ဝုတ္တေ။ **ဃံသေန္တော** တိ "မနုဿကဏ္ဏေန တုမှာကံ ကောစိ အတ္ထော"တိ ဝုတ္တေ ဃံသေန္တော **နိရဝသေသံ** အတ္တဘာဝံ **ခေပေတုံ ဥဿဟေယျံ** ။ "မမ အဿာသပဿာသနိရုန္ဓနေန တုမှာကံ ကောစိ ရောဂဝူပသမာဒိကော အတ္ထော အတ္ထီ"တိ ဧကနစိ ဝုတ္တေ။ တီဟိပိ ဘိက္ခုဟိ အာစရိယေ ဘတ္တိပဝေဒနမုခေန ဝီရိယာရမ္ဘော ဧဝ ပဝေဒိတော။

၄၉. အညတ္ထ ပဝတ္တိတ္ဝာပိ စိတ္တံ အာဂမ္မ ယတ္ထ သေတိ, သော တဿ အာသယော "မိဂါသယော" ဝိယ, အာသယော ဧဝ **အဇ္ဈာသယော** ။ သော ဒုဝိဓော ဝိပန္နော, သမ္ပန္နောတိ။ တတ္ထ ဝိပန္နော သဿတာဒိမိစ္ဆာဘိနိဝေသနိဿိတော။ သမ္ပန္နော ဒုဝိဓော ဝဋ္ဋနိဿိတော, ဝိဝဋ္ဋနိဿိတောတိ။ တေသု ဝိဝဋ္ဋနိဿိတော အဇ္ဈာသယော "သမ္ပန္နဇ္ဈာသယေနာ"တိ ဣဓာဓိပ္ပေတော။ ဣဓာနိ နံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **"အလောဘာဒီနံ ဝသေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဆဟာကာရေဟီ**တိ အလုဗ္ဘနာဒီဟိ ဆဟိ အာကာရေဟိ။ **သမ္ပန္နဇ္ဈာသယေနာ** တိ ပုဗ္ဗဘာဂိယာနံ သီလသမ္ပဒါဒီနံ သာဓနဝသေန, လောကုတ္တရာနံ ဥပနိဿယဘာဝေန စ သမ္ပန္နော အဇ္ဈာသယော ဧတဿာတိ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယော, တေန။ အလောဘာဒယော ဟိ အနေကအာဒီဝဓမနတော, အနေကဂုဏာဝဟတော စ သတ္တာနံ ဗဟုကာရာ ဝိသေသတော ယောဂိနော။ တထာ ဟိ အလောဘာဒယော မစ္ဆေရမလာဒီနံ ပဋိပက္ခဘာဝေန ပဝတ္တန္တိ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ မူလရာသိဝဏ္ဏနာ) –

"အလောဘော မစ္ဆေရမလဿ ပဋိပက္ခော, အဒေါသော ဒုဿီလ္လမလဿ, အမောဟော ကုသလေသု ဓမ္မေသု အဘာဝနာယ။ အလောဘော စေတ္ထ ဒါနဟေတု, အဒေါသော သီလဟေတု, အမောဟော ဘာဝနာဟေတု။ တေသု စ အလောဘေန အနဓိကံ ဂဏှာတိ လုဒ္ဓဿ အဓိကဂ္ဂဟဏတော, အဒေါသေန အနူနံ ဒုဋ္ဌဿ ဦနဂ္ဂဟဏတော, အမောဟေန အဝိပရီတံ မူဠှဿ ဝိပရီတဂ္ဂဟဏတော။

"အလောဘေန စေတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနံ ဒောသံ ဒောသတော ဓာရေန္တော ဒောသေ ပဝတ္တတိ, လုဒ္ဓော ဟိ ဒောသံ ပဋိစ္ဆာဒေတိ။ အဒေါသေန ဝိဇ္ဇမာနံ ဂုဏံ ဂုဏတော ဓာရေန္တော ဂုဏေ ပဝတ္တတိ, ဒုဋ္ဌော ဟိ ဂုဏံ မက္ခေတိ။ အမောဟေန ယာထာဝသဘာဝံ ယာထာဝသဘာဝတော ဓာရေန္တော ယာထာဝသဘာဝေ ပဝတ္တတိ , မူဠှော ဟိ တစ္ဆံ 'အတစ္ဆ'န္တိ, အတစ္ဆဥ္စ 'တစ္ဆ'န္တိ ဂဏှာတိ။ အလောဘေန စ ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခံ

န ဟောတိ လုဒ္ဒသ္သ ပိယသဏ္ဌာဝတော, ပိယဝိပ္ပယောဂသဟနတော စ, အဒေသေန အပ္ပိယသမ္ပယောဂဒု က္ခံ န ဟောတိ ဒုဋ္ဌသ္သ အပ္ပိယသဏ္ဌာဝတော, အပ္ပိယသမ္ပယောဂသဟနတော စ, အမောဟေန ဣစ္ဆိ တာလာဘဒုက္ခံ န ဟောတိ, အမူဠ္ဟသ္သ ဟိ ‘တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ’တိ ဝေမာဒိပစ္စဝေက္ခဏသဏ္ဌာဝ တော။

“အလောဘေန စေတ္ထ ဇာတိဒုက္ခံ န ဟောတိ အလောဘဿ တဏှာပဋိပက္ခတော, တဏှာမူလ ကတ္တာ စ ဇာတိဒုက္ခဿ, အဒေသေန ဇရာဒုက္ခံ န ဟောတိ တိက္ခဒေသဿ ခိပ္ပံ ဇရာသမ္ဘဝတော, အမောဟေန မရဏဒုက္ခံ န ဟောတိ, သမ္မောဟမရဏဉှိ ဒုက္ခံ, န စ တံ အမူဠ္ဟဿ ဟောတိ။ အလောဘေန စ ဂဟဋ္ဌာနံ, အမောဟေန ပဗ္ဗဇိတာနံ, အဒေသေန ပန သဗ္ဗေသမ္ပိ သုခသံဝါသတာ ဟောတိ။

“ဝိသေသတော စေတ္ထ အလောဘေန ပေတ္တိဝိသယေ ဥပပတ္တိ န ဟောတိ, ယေဘုယျေန ဟိ သတ္တာ တဏှာယ ပေတ္တိဝိသယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ, တဏှာယ စ ပဋိပက္ခော အလောဘော။ အဒေသေန နိရယေ ဥ ပပတ္တိ န ဟောတိ, ဒေသေန ဟိ စဏ္ဍဇာတိတာယ ဒေသသဒိသံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ, ဒေသဿ စ ပဋိပက္ခော အဒေသော။ အမောဟေန တိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိ န ဟောတိ, မောဟေန ဟိ နိစ္စသမ္မူဠ္ဟံ တိရစ္ဆာ နယောနိံ ဥပပဇ္ဇန္တိ, မောဟပဋိပက္ခော စ အမောဟော။ ဧတေသု စ အလောဘော ရာဂဝသေန ဥပဂမနဿ အ ဘာဝကရော, အဒေသော ဒေသဝသေန အပဂမနဿ, အမောဟော မောဟဝသေန အမဇ္ဈတ္တဘာဝဿ။

“တီဟိပိ စေတေဟိ ယထာပဋိပာဋိယာ နေက္ခမ္မသညာ အဗျာပာဒသညာ အဝိဟိံသာသညာတိ ဣမာ တိဿော, အသုဘသညာ အပ္ပမာဏသညာ ဓာတုသညာတိ ဣမာ စ တိဿော သညာယော ဟောန္တိ။ အလောဘေန ပန ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂအန္တဿ, အဒေသေန အတ္တကိလမထာနုယောဂအန္တဿ ပရိဝဇ္ဇနံ ဟော တိ, အမောဟေန မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပဇ္ဇနံ။ တထာ အလောဘေန အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထဿ ပဘေဒနံ ဟောတိ, အဒေသေန ဗျာပာဒကာယဂန္ထဿ, အမောဟေန သေသဂန္ထဒွယဿ။ ပုရိမာနိ စ ဒွေ သတိပ ဋ္ဌာနာနိ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ အာနုဘာဝေန, ပစ္ဆိမာနိ ပစ္ဆိမဿေဝ အာနုဘာဝေန ဣဇ္ဈန္တိ။

“အလောဘော စေတ္ထ အာရောဂျဿ ပစ္စယော ဟောတိ, အလုဒ္ဓော ဟိ လောဘနီယမ္ပိ အသပ္ပာယံ န သေဝတိ, တေန အရောဂေါ ဟောတိ။ အဒေသော ယောဗ္ဗနဿ, အဒုဋ္ဌော ဟိ ဝလိတပလိတာဝဟေန ဒေသ ဂ္ဂိနာ အဍယှမာနော ဒီဃရတ္တံ ယုဝါ ဟောတိ။ အမောဟော ဒီဃာယုကတာယ, အမူဠ္ဟော ဟိ ဟိတာဟိတံ ဉ တွာ အဟိတံ ပရိဝဇ္ဇေန္တော, ဟိတဉ္စ ပဋိသေဝမာနော ဒီဃာယုကော ဟောတိ။

“အလောဘော စေတ္ထ ဘောဂသမ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော စာဂေန ဘောဂပဋိလာဘတော, အဒေသော မိတ္တ သမ္ပတ္တိယာ မေတ္တာယ မိတ္တာနံ ပဋိလာဘတော, အပရိဟာနတော စ, အမောဟော အတ္တသမ္ပတ္တိယာ, အမူဠ္ဟော ဟိ အတ္တနော ဟိတမေဝ ကရောန္တော အတ္တာနံ သမ္ပာဒေတိ။ အလောဘော စ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဿ ပစ္စယော ဟောတိ, အဒေသော ဗြဟ္မဝိဟာရဿ, အမောဟော အရိယဝိဟာရဿ။

“အလောဘေန စေတ္ထ သကပက္ခေသု သတ္တသင်္ခါရေသု နိဗ္ဗုတော ဟောတိ တေသံ ဝိနာသေန အဘိသင် ဂဟေတုကဿ ဒုက္ခဿ အဘာဝါ, အဒေသေန ပရပက္ခေသု, အဒုဋ္ဌဿ ဟိ ဝေရီသုပိ ဝေရိသညာယ အ ဘာဝတော, အမောဟေန ဥဒာသီနပက္ခေသု အမူဠ္ဟဿ သဗ္ဗာဘိသင်္ဂတာယ အဘာဝတော။

“အလောဘေန စ အနိစ္စဒဿနံ ဟောတိ, လုဒ္ဓော ဟိ ဥပဘောဂာသာယ အနိစ္စေပိ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော န ပဿတိ။ အဒေသေန ဒုက္ခဒဿနံ, အဒေသဇ္ဈာသယော ဟိ ပရိစ္စတ္တအာဃာတဝတ္ထုပရိဂ္ဂဟော သင်္ခါ ရေယေဝ ဒုက္ခတော ပဿတိ။ အမောဟေန အနတ္တဒဿနံ, အမူဠ္ဟော ဟိ ယာထာဝဂဟဏကုသလော အပရိ ဏာယကံ ခန္ဓပဉ္စကံ အပရိဏာယကတော ဗုဇ္ဈတိ။ ယထာ စ ဧတေဟိ အနိစ္စဒဿနာဒီနိ, ဧဝံ ဧတေပိ အနိစ္စဒဿ နာဒီဟိ ဟောန္တိ။ အနိစ္စဒဿနေန ဟိ အလောဘော ဟောတိ, ဒုက္ခဒဿနေန အဒေသော, အနတ္တဒဿနေန အမောဟော။ ကော ဟိ နာမ ‘အနိစ္စမိဒ’န္တိ သမ္မာ ဉတွာ တဿတ္ထာယ ပိဟံ ဥပ္ပာဒေယျ, သင်္ခါရေ တ

‘ဒုက္ခ’န္တိ ဇာနန္တော အပရမ္ပိ အစ္စန္တတိခိဏံ ကောဓဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေယျ, အတ္တသုညတဉ္စ ဗုဇ္ဈိတွာ ပုန သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျာ’’တိ။

တေန ဝုတ္တံ ‘‘ပုဗ္ဗဘာဂိယာနံ သီလသမ္ပဒါဒီနံ သာဓနဝသေန လောကုတ္တရာနံ, ဥပနိဿယဘာဝေန စ သမ္ပန္နော အဇ္ဈာသယော တေဿာတိ သမ္ပန္နဇ္ဈာသယော’’တိ။ တေနာဟ **‘‘ဧဝံ တိဿန္နံ ဗောဓီနံ အညတရံ ပာပုဏာတီ’’** တိ။

ဣဒါနိ တေ အဇ္ဈာသယေ ပါဋ္ဌိယာဝ ဝိဘာဝေတုံ **‘‘ယထာဟာ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဆာ**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **အဇ္ဈာသယာ** တိ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ။ ဥဘယံ ပန ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဆဗ္ဗိဓာ အဇ္ဈာသယာတိ အတ္ထော။ **ဗောဓိသတ္တာ**တိ ဗုဇ္ဈနကသတ္တာ, ဗောဓိယာ ဝါ နိယတဘာဝေန သတ္တာ လဂ္ဂါ, အဓိမုတ္တာ တန္နိန္နာ တပ္ပောဏာတိ အတ္ထော။ **ဗောဓိပရိပါကာယ သံဝတ္တန္တီ** တိ ယထာဘိနီဟာရံ အတ္တနာ ပတ္တဗ္ဗဗောဓိယာ ပရိပါစနာယ ဘဝန္တိ။ **အလောဘဇ္ဈာသယာ** တိ အလုဗ္ဘနာကာရေန ပဝတ္တအဇ္ဈာသယာ, အာဒိတော ‘‘ကထံ နု ခော မယံ သဗ္ဗတ္ထ, သဗ္ဗဒါ စ အလုဒ္ဓါ ဧဝ ဟေဿာမာ’’တိ, မဇ္ဈေ စ အလုဗ္ဘနဝသေနေဝ, ပစ္ဆာ စ တဿေဝ ရောစနဝသေန ပဝတ္တအဇ္ဈာသယာ။ **လောဘေ ဒောသဒဿာဝိနော** တိ လုဗ္ဘနလက္ခဏေ လောဘေ သဗ္ဗပ္ပကာရေန အာဒီနဝဒဿာဝိနော။ ဣဒံ တဿ အဇ္ဈာသယဿ ဧကဒေသတော ဗျူဟနာကာရဒဿနံ။ လောဘေ ဟိ အာဒီနဝံ, အလောဘေ စ အာနိသံသံ ပဿန္တဿ အလောဘဇ္ဈာသယော ပရိဝဍ္ဎတိ, သွာယံ တတ္ထ အာဒီနဝါနိသံသဒဿနဝိဓိ ဝိဘာဝိတောယေဝ။ သေသပဒေသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော – **နေက္ခမ္မ**န္တိ ဣဓ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။ **ပဝိဝေကော** တဒင်္ဂဝိဝေကော, ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော, ကာယဝိဝေကော, စိတ္တဝိဝေကော စ။ **နိဿရဏံ** နိဗ္ဗာနံ။ **သဗ္ဗဘဝဂတီသူ**တိ သဗ္ဗေသု ဘဝေသု, သဗ္ဗာသု စ ဂတီသု။ **တဒဓိမုတ္တတာယာ**တိ ယဒတ္ထံ ဘာဝနာနုယောဂေ, ယဒတ္ထာ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, တဒဓိမုတ္တေန။ တေနေဝါဟ **‘‘သမာဓာဓိမုတ္တေနာ’’** တိအာဒိ။

၅၀. **‘‘ကိံ စရိတောသီ’’**တိ ပုစ္ဆိတော သစေ ‘‘န ဇာနာမီ’’တိ ဝဒေယျ, **‘‘ကေ ဝါ တေ ဓမ္မာ ဗဟုလံ သမုဒါစရန္တီ’’**တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ **ကိံ ဝါ**တိ ကိံ အသုဘံ ဝါ အနုဿတိဋ္ဌာနံ ဝါ အညံ ဝါ။ **ကိံ ဝါ တေ မနသိ ကရောတော ဖာသု ဟောတီ**တိ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂဘာဝေန သုခံ ဟောတိ။ **စိတ္တံ နမတီ** တိ ပကတိယာဝ အဘိရတိဝသေန နမတိ။ **ဧဝမာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣရိယာပထာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေပိ ဟိ န သဗ္ဗဿ ဧကံသတော ဗျဘိစာရိနော ဧဝ။ တထာ ဟိ သမုဒါစာရော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော ဝုတ္တော။ ‘‘အသုကဉ္စ အသုကဉ္စ မနသိကာရဝိဓိံ ကတိပယဒိဝသံ အနုယုဉ္ဇာဟီ’’တိ စ ဝတ္တဗ္ဗော။

‘‘ပကတိယာ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနဿာ’’ တိ ဣဒံ ယံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတုကာမော, တတ္ထ သဇ္ဈာယဝသေန ဝါ မနသိကာရဝသေန ဝါ ကတပရိစယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ဧကံ ဒွေ ဝါ နိသဇ္ဇာနီ** တိ ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ ဥဏှာသနာနိ။ **သဇ္ဈာယံ ကာရေတွာ** အတ္တနော သမ္မုခါဝ အဓီယာပေတွာ **ဒါတဗ္ဗံ,** သော စေ အညတ္ထ ဂန္တုကာမောတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **‘‘သန္တိကေ ဝသန္တဿာ’’** တိ။ **အာဂတာဂတက္ခဏေ ကထေတဗ္ဗံ,** ပဝတ္တိံ သုတွာတိ အဓိပ္ပာယော။

ပထဝီကသိဏန္တိ ပထဝီကသိဏကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ကတဿာ** တိ ကတဿ ကသိဏဿ။ **တံ တံ အာကာရန္တိ** အာစရိယေန ကမ္မဋ္ဌာနေ ဝုစ္စမာနေ ပဒပဒတ္ထာဓိပ္ပာယူပမာဒိကံ အတ္တနော ဉာဏဿ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ တံ တံ အာကာရံ, ယံ ယံ နိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။ **ဥပနိဗန္ဓိတွာ** တိ ဥပနေတွာ နိဗန္ဓံ ဝိယ ကတွာ, ဟဒယေ ဌပေတွာ အပမုဿန္တံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ** သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ **နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ** တတ္ထ သမ္ပဇာနကာရိတာယ **သက္ကစ္စံ သုဏန္တဿ။ တ** န္တိ တံ ယထာဝုတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ နိဿာယ။ **ဣတရဿာ** တိ တထာ အဂ္ဂဏှန္တဿ။ **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ ကဿစိပိ ပကာရဿ တတ္ထ အသေသိတတ္တာ ဝုတ္တံ။

ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ တတိယပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၄. ပထဝိကသိဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၁. **ဖာသု ဟောတီ**တိ အာတသသပ္ပာယာဒိလာဘေန မနသိကာရဖာသုတာ ဘာဝနာနုကူလတာ ဟောတိ။ **ပရိသော**
ဓေန္တေနာတိ တေသံ တေသံ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနာနံ ဆိန္ဒနဝသေန ဝိသောဓေန္တေန။ **အကိလမန္တော ယေတ** တိ အကိလန္
တကာယော ဧဝ။ သတိ ဟိ ကာယကိလမထေ သိယာ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဿ အန္တရာယောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဂဏ္ဌိ**
ဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထတော, အဓိပ္ပာယတော စ ဒုဗ္ဗိနိဝေဓတာယ ဂဏ္ဌိဘူတံ ဌာနံ။ **ဆိန္ဒိတွတ** တိ ယာထာဝတော အတ္ထသ္
သ, အဓိပ္ပာယဿ စ ဝိဘာဝနေန ဆိန္ဒိတွတ, ဝိဘူတံ သုပာကဋံ ကတွတတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုဝိသုဒ္ဓ** န္တိ သုဋ္ဌု ဝိသုဒ္
ဓံ, နိဂုမ္ဗံ နိဇ္ဇဋန္တိ အတ္ထော။

အနနုရူပဝိဟာရဝဏ္ဏနာ

၅၂. **အညတရေနာ**တိ အညတရေနာပိ, ပဂေဝ အနေကေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ မဟန္တဘာဝေ **မဟတ္တံ** ။ တထာ
သေသေသု။ သောဏ္ဍတ **သောဏ္ဍီ** ။ တထာ **ပဏ္ဏ** န္တိအာဒီသု။ ဗောဓိအင်္ဂဏာဒီသု ကာတဗ္ဗံ ဣစ **“ဝတ္တ”** န္တိ အဓိ
ပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ပာနီယဃဋံ တ ရိတ္တ”** န္တိ။ **နိဋ္ဌိတာယာ** တိ ပဝိဋ္ဌပဝိဋ္ဌာနံ အနေနေ ပရိက္ခိဏာယ။ ဇိဏ္ဏဝိဟာ
ရေပိ ယတ္ထ ဘိက္ခူ ဧဝံ ဝဒန္တိ “အာယသ္မာ, ယထာသုခံ သမဏဓမ္မံ ကရောတု, မယံ ပဋိဇဂ္ဂိဿာမာ”တိ။ **ဧဝရူပေ**
ဝိဟာတဗ္ဗန္တိ အယမ္ပိ နယော လဗ္ဘတိ, ဝုတ္တနယတ္တာ ပန န ဝုတ္တော။

မဟာပထဝိဟာရေတိ မဟာပထသမီပေ ဝိဟာရေ။ **ဘာဇနအရဏိအောဏိကာဒီနီ**တိ ရဇနဘာဇနာနိ, ရဇနတ္ထာယ အရဏိ,
အရဏိမယအောဏိကာ, ရဇနပစနဋ္ဌာနံ, ဓောဝနဖလကန္တိ ဧဝမာဒီနိ။ **သာကဟာရိကာ**တိ သာကဟာရိနိယော ဣတ္ထိယော။
ဝိသဘာဂသဒ္ဒော ကာမဂုဏူပသံဟိတော ဂီတသဒ္ဒောတိ ဝဒန္တိ, ကေဝလောပိ ဣတ္ထိသဒ္ဒော ဝိသဘာဂသဒ္ဒော ဧဝ။
တတ္ထ တိ ပုပ္ဖဝန္တေ ဝိဟာရေ။ **တာဒိသော ယေဝ**တိ “တတ္ထဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွတ”တိအာဒိနာ ယာဒိသော ပ
ဏ္ဏဝန္တေ ဝိဟာရေ ဥပဒ္ဒတေ ဝုတ္တော, တာဒိသော ယေဝ။ “ပုပ္ဖဟာရိကာယော ပုပ္ဖံ ဩစိနန္တိယော”တိ ပန ဝတ္တ
ဗ္ဗံ။ အယမိဓ ဝိသေသော။

ပတ္ထနီယေ တိ တတ္ထ ဝသန္တေသု သမ္ဘာဝနာဝသေန ဥပသင်္ကမနာဒိနာ ပတ္ထေတဗ္ဗေ။ တေနာဟ **“လေဏသမ္**
မတေ”တိ။ **ဒက္ခိဏာဂိရိ** တိ မဂဓဝိသယေ ဒက္ခိဏာဂိရိတိ ဝဒန္တိ။

ဝိသဘာကရမ္မဏာနိ ဣဋ္ဌာနိ, အနိဋ္ဌာနိ စ။ အနိဋ္ဌာနံ ဟိ ဒဿနတ္ထံ **“ဃဋ္ဋေဟိ နိဃံသန္တိယော”** တိအာဒိ ဝုတ္
တံ။ ဒဗ္ဗုပကရဏယောဂ္ဂါ ရုက္ခာ **ဒဗ္ဗုပကရဏရုက္ခာ** ။

ယော ပန ဝိဟာရော။ **ခလ**န္တိ ဓညကရဏဋ္ဌာနံ။ **ကတေ ရုန္ဓန္တိ** “သဿံ ဆာဒိံသူ”တိ။ **ဥဒကတရ**န္တိ ကေဒာရေ
သု သဿာနံ အတဗ္ဗဥဒကတရံ။ **အယမ္ပိ** တိ မဟာသင်္ဃဘောဂေပိ ဝိဟာရေ။ **တရိယမာနာ** ကမ္မဋ္ဌာနိကေန ဘိက္ခု
နာ။

သမုဒ္ဒသာမုဒ္ဒိကနဒီနိဿိတံ **ဥဒကပဋ္ဋနံ** ။ မဟာနဂရာနံ အာယဒွတရဘူတံ အဋ္ဌဝိမုခာဒိနိဿိတံ **ထလပဋ္ဋနံ။ အပ္ပ**
သန္နာ ဟောန္တိ။ တေနဿ တတ္ထ ဖာသုဝိဟာရော န ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **မညမာနာ** ရာဇမနုဿာ။

သမောသရဏေနာတိ ဣတော စိတော သဥ္စရဏေန။ **ပဟာတေ**တိ ပဟာတသီသေ **ဌတွတ ကထိ** “ဂီတသဒ္ဒေန ဣဓာ
ဂတံ ပဟာတေ ပဟာတွတ ဆာဒိဿာမီ”တိ။ **ဝေဂေန ဂဟေတွတ**တိ ဝေဂေနာဂန္တွတ “ကုဟိံ ယာသီ”တိ ခန္ဓေ ဂဟေ
တွတ။

ယတ္ထာ တိ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ, ဝိဟာရသာမန္တာ တ န သက္ကာ ဟောတိ **ကလျာဏမိတ္တံ လဒ္ဓုံ,** တတ္ထ ဝိဟာ
ရေ သော အလာဘော မဟာဒေါသောတိ ယောဇနာ။

ပန္ထိ န္တိ ပန္ထေ နိတော ပဝတ္တိတောတိ ပန္ထိ, မဂ္ဂနိဿိတော ဝိဟာရော။ တံ ပန္ထိံ။ **သောဏ္ဍိ** န္တိ သောဏ္ဍိသဟိတော ဝိဟာရော သောဏ္ဍိ, တံ သောဏ္ဍိံ။ တထာ **ပဏ္ဏ** န္တိအာဒီသု။ နဂရနိဿိတံ **နဂရန္တိ** ဝုတ္တံ ဥတ္တရပဒလောပေန ယထာ “ဘီမသေနော ဘီမော”တိ။ **အရညာ**တိ အရညနိဿိတေန သဟ။ **ဝိသဘာဂေနာ**တိ ယော ဝိသဘာဂေဟိ ဝုသီယတိ, ဝိသဘာဂကနံ တ နိတသော, သော ဝိဟာရော ဝိသဘာဂကော။ တေန ဝိသဘာဂေန သဒ္ဓိံ။ ပစ္စန္တနိဿိတဥ္စ သီမာနိဿိတဥ္စ အသပ္ပာယဥ္စ **ပစ္စန္တသီမာသပ္ပာယံ။ ယတ္ထ မိတ္တော န လဗ္ဘတိ,** တမ္ပိတိ သဗ္ဗတ္ထ ဌာန-သဒ္ဒာပေက္ခာယ နပုံသကနိဒ္ဒေသော။ **ဣတိ ဝိညာယာ**တိ “ဘာဝနာယ အနနုရူပာနိ”တိ ဧဝံ ဝိဇာနိတ္ဝာ။

အနနုရူပဝိဟာရဝဏ္ဏနာ

၅၃. **အယံ အနုရူပေ နာမာ**တိ အယံ ဝိဟာရော ဘာဝနာယ အနုရူပေ နာမ။ **နာတိဒူရန္တိ** ကေစရဋ္ဌာနတော အမုကဝုတတော ဩရဘာဂတာယ န အတိဒူရံ။ **နာစ္စာသန္န** န္တိ ပစ္ဆိမေန ပမာဏေန ကေစရဋ္ဌာနတော ပဉ္စဓနုသတိကတာယ န အတိအာသန္နံ။ တာယ စ ပန နာတိဒူရနာစ္စာသန္နတာယ, ကေစရဋ္ဌာနံ ပရိဿယာဒိရဟိတမဂ္ဂတာယ စ ဂမနဿ စ အာဂမနဿ စ ယုတ္တရူပတ္တာ **ဂမနာဂမနသမ္ပန္နံ** ။ ဒိဝသဘာဂေ မဟာဇနသံကိဏ္ဏတာဘာဝေန **ဒိဝါ အပ္ပာကိဏ္ဏံ** ။ အဘာဝတ္တော ဟိ အယံ **အပ္ပ**-သဒ္ဒော “အပ္ပိစ္ဆော”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၃၆) ဝိယ။ ရတ္တိယံ ဇနာလာပသဒ္ဒာဘာဝေန **ရတ္တိံ အပ္ပသဒ္ဒံ** ။ သဗ္ဗဒာပိ ဇနသန္နိပာတနိဃောသာဘာဝေန **အပ္ပနိဃောသံ။ အပ္ပကသိရေနာ** တိ အကသိရေန သုခေနေဝ။ သီလာဒိဂုဏာနံ ထိရဘာဝပ္ပတ္တိယာ **ထေရာ**။ သုတ္တဂေယျာဒိ ဗဟု သုတံ ဧတေသန္တိ **ဗဟုဿုတာ** ။ တစုဂ္ဂတကရဏေန, သမ္မဒေဝ ဂရူနံ သန္တိကေ အာဂမိတဘာဝေန စ အာဂတော ပရိယတ္တိဓမ္မသင်္ခါတော အာဂမော ဧတေသန္တိ **အာဂတာဂမာ**။ သုတ္တာဘိဓမ္မသင်္ခါတဿ ဓမ္မဿ ဓာရဏေန **ဓမ္မဓရာ**။ ဝိနယဿ ဓာရဏေန **ဝိနယဓရာ**။ တေသံယေဝ ဓမ္မဝိနယာနံ မာတိကာယ ဓာရဏေန **မာတိကာဓရာ**။ တတ္ထ တတ္ထ ဓမ္မပရိပုစ္ဆာယ **ပရိပုစ္ဆတိ** ။ အတ္ထပရိပုစ္ဆာယ **ပရိပဉှတိ** ဝီမံသတိ ဝိစာရေတိ။ **ဣဒံ, ဘန္တေ, ကထံ ဣမဿ ကော အတ္ထော** တိ ပရိပုစ္ဆနပရိပဉှာကာရဒဿနံ။ **အဝိဝဋဉ္စေဝ** ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထံ ပဒေသန္တရဟဋ္ဌိဒဿနေန အာဂမတော **ဝိဝရန္တိ။ အနုတ္တာနီကတဉ္စ** ယုတ္တိဝိဘာဝနေန **ဥတ္တာနီကရောန္တိ။ ကင်္ခဋ္ဌာနိယေသု ဓမ္မေသု** သံသယုပ္ပတ္တိယာ ဟေတုတာယ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနဘူတေသု ဟဋ္ဌိပဒေသေသု ယာထာဝတော ဝိနိစ္ဆယအနေန **ကင်္ခံ ပဋိဝိနောဒေန္တိ** ။ ဧတ္ထ စ “နာတိဒူရံ, နာစ္စာသန္နံ, ဂမနာဂမနသမ္ပန္န”န္တိ ဧကံ အင်္ဂံ, “ဒိဝါ အပ္ပာကိဏ္ဏံ, ရတ္တိံ အပ္ပသဒ္ဒံ အပ္ပနိဃောသ”န္တိ ဧကံ, “အပ္ပဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿ”န္တိ ဧကံ, “တသ္မိံ ခော ပန သေနာသနေ ဝိဟရန္တဿ။ပေ။ ပရိက္ခာရာ”တိ ဧကံ, “တသ္မိံ ခော ပန သေနာသနေ ထေရာ။ပေ။ ကင်္ခံ ပဋိဝိနောဒေန္တီ”တိ ဧကံ။ ဧဝံ ပဉ္စ အင်္ဂါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ခုဒ္ဒကပလိဗောဓဝဏ္ဏနာ

၅၄. ခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒေ ပယောဇနံ ပရတော အာဂမိဿတိ။ အင်္ဂဋ္ဌအနုတတပရိဘဏ္ဍအနာဒိနာ **ဒဠှီက မ္မံ တ**။ တန္တစ္ဆေဒအာဒီသု **တုန္နကမ္မံ တ** ကာတဗ္ဗံ။

ဘာဝနာဝိဓာနဝဏ္ဏနာ

၅၅. **သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနဝသေနာ** တိ အနုက္ကမေန နိဒ္ဒိသိယမာနဿ စတ္တာလီသဝိဓဿ သဗ္ဗဿ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဝသေန။ **ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တေနာ** တိ ပိဏ္ဍပာတပရိဘောဂတော ပဋိနိဝတ္တေန, ပိဏ္ဍပာတဘုတ္တာဝိနာ ဩနီတပတ္တပာဏိနာတိ အတ္ထော။ **ဘတ္တသမ္မဒံ ပဋိဝိနောဒေတွာ** တိ ဘောဇနနိမိတ္တံ ပရိဿမံ ဝိနောဒေတွာ။ အာဟာရေ ဟိ အာသယံ ပဝိဋ္ဌမတ္တေ တဿ အာဂန္တုကတာယ ယေဘုယျေန သိယာ သရီရဿ ကောစိ ပရိဿမော, တံ ဝူပသမေတွာ။ တသ္မိံ ဟိ အဝူပသန္တေ သရီရခေဒေန စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ န လဘေယျာတိ။ **ပဝိဝိတ္တေ** တိ ဇနဝိဝိတ္တေ။ **သုခနိသိန္နေနာ** တိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ နိသဇ္ဇာယ သုခနိသိန္နေန။ **ဝုတ္တဥ္ပ္ပဟာတ** န္တိ ယံ “ကတာယ တ”တိအာဒိနာ ပထဝိယာ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ ဣဓ ဝုစ္စတိ, ဝုတ္တံ ဟေတံ ပောရာဏဋ္ဌကထာယံ။

ဣအနိ တံ အဋ္ဌကထာဟဋ္ဋံ ဒဿေန္တော **“ပထဝီကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – **ပထဝီကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော** တိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဘာဝေန ပထဝီကသိဏံ ဂဏှန္တော အာဒိယန္တော, ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဘူတံ ပထဝီကသိဏံ ဥပ္ပာဒေန္တောတိ အတ္ထော။ ဥပ္ပာဒနဥ္စေတ္ထ တထာနိမိတ္တဿ ဥပဋ္ဌာပနံ ဒဋ္ဌ

ဌပ္ပံ။ **ပထဝိယန္တိ** ဝက္ခမာနဝိသေသေ ပထဝီမဏ္ဍလေ။ **နိမိတ္တံ ဂဏှာတီ** တိ တတ္ထ စက္ခုနာ အာဒါသတလေ မုခနိမိတ္တံ ဝိယ ဘာဝနာဉာဏေန ဝက္ခမာနဝိသေသံ ပထဝီနိမိတ္တံ ဂဏှာတိ။ "ပထဝိယ"န္တိ ဝတွာပိ မဏ္ဍလာပေက္ခာယ နပုံသကနိဒ္ဒေသော။ **ကတေ**တိ ဝက္ခမာနဝိဓိနာ အဘိသင်္ခတေတိ အတ္ထော။ **တ-**သဒ္ဒော အနိယမတ္ထော။ **အကတေ**တိ ပကတိကေ ခလမဏ္ဍလာဒိကေ ပထဝီမဏ္ဍလေ။ **သာန္တကေ** တိ သအန္တကေ ဧဝ, သပရိစ္ဆေဒေ ဧဝါတိ အတ္ထော။ သာဝဓာရဏဉ္စေတံ ဝစနံ။ တထာ ဟိ တေန နိဝတ္တိတံ ဒဿေတုံ **"နော အနန္တကေ"**တိ ဝုတ္တံ။ **သကောဋိယေ** တိအာဒီနိပိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ **သုပ္ပမတ္တေ တ** တိအာဒီသု သုပ္ပသရာဝါနိ သမပ္ပမာဏာနိ ဣစ္ဆိတာနိ။ ကေစိ ပန ဝဒန္တိ "သရာဝမတ္တံ ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလံ ဟောတိ, သုပ္ပမတ္တံ တတော အဓိကပ္ပမာဏန္တိ။ ကိတ္တိမံ ကသိဏမဏ္ဍလံ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန သရာဝမတ္တံ, ဥပရိမပရိစ္ဆေဒေန သုပ္ပမတ္တံ, န တတော အဓော, ဥဒ္ဓံ တတိ ပရိတ္တပ္ပမာဏဘေဒသင်္ဂဏှနတ္ထံ **'သုပ္ပမတ္တေ တ သရာဝမတ္တေ တ'** တိ ဝုတ္တ"န္တိ။ ယထာဥပဋ္ဌိတေ အာရမ္မဏေ ဧကင်္ဂုလမတ္တမ္ပိ ဝဍ္ဎိတံ အပ္ပမာဏမေဝါတိ ဝုတ္တော်တယမတ္တော။ ကေစိ ပန "ဆတ္တမတ္တမ္ပိ ကသိဏမဏ္ဍလံ ကာတဗ္ဗ"န္တိ ဝဒန္တိ။

သော တံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ကရောတီ တိ သော ယောဂါဝစရော တံ ပထဝီမဏ္ဍလံ သုဂ္ဂဟိတံ နိမိတ္တံ ကရောတိ။ ယအာ စက္ခုံ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကေတွာ တတ္ထ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ နိမ္မီလေတွာ အာဝဇ္ဇေန္တဿ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကိတက္ခဏေ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ, တအာ သုဂ္ဂဟိတံ ကရောတိ နာမ။ အထေတ္တ သတိံ သူပဋ္ဌိတံ ကတွာ တ အဗဟိဂတေန မာနသေန ပုနပ္ပုနံ သလ္လက္ခေန္တော **သူပဓာရိတံ ဥပဓာရေတိ** နာမ။ ဧဝံ ဥပဓာရိတံ ပန နံ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇေန္တော မနသိ ကရောန္တော တမေတရဟ္တ အာသေဝနံ ဘာဝနံ ဗဟုလံ ပဝတ္တေန္တော **သုဝဝတ္ထိတံ ဝဝတ္ထပေတိ** နာမ။ **တသ္မိံ အာရမ္မဏေ** တိ ဧဝံ သုဂ္ဂဟိတကရဏာဒိနာ သမ္မဒေဝ ဥပဋ္ဌိတေ တသ္မိံ ပထဝီကသိဏသညိတေ အာရမ္မဏေ။ **စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတီ** တိ အတ္တနော စိတ္တံ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ဥပနေတွာ နိဗန္ဓတိ အညာရမ္မဏတော ဝိနိဝတ္တံ ကရောတိ။ **အဒ္ဓါ ဣမာယာ** တိအာဒိ အာနိသံသဒဿာဝိတာဒဿနံ။

ဣအာနိ ယထာဒဿိတဿ အဋ္ဌကထာဟဋဿ အတ္ထပ္ပကာသနေန သဒ္ဓိံ ဘာဝနာဝိဓိံ ဝိဘာဝေတုကာမော အကတေ တာဝ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ ယေန အတီတဘဝေပီ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ အဋ္ဌကထာဟဋေ။ **စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနာနီ** တိ စတုက္ကပဉ္စကနယဝသေန ဝဒတိ။ **ပုညဝတော**တိ ဘာဝနာမယပုညဝတော။ **ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿာ** တိ တာဒိသေနေဝ ဥပနိဿယေန သမန္နာဂတဿ။ **ခလမဏ္ဍလေ** တိ မဏ္ဍလာကာရေ ဓညကရဏဋ္ဌာနေ။ **တံဌာနပ္ပမာဏမေဝ** တိ ဩလောကိတဋ္ဌာနပ္ပမာဏမေဝ။

အဝိရာဓေတွာတိ အဝိရဇ္ဈိတွာ ဝုတ္တဝိဓိနာ ဧဝ။ **နီလပီတလောဟိတဩဒါတသမ္ဘေဒဝသေနာ** တိ နီလာဒိဝဏ္ဏာဟိ မတ္တိကာဟိ ပစ္စေကံ, ဧကဇ္ဈဉ္စ သံသဂ္ဂဝသေန။ **ဂင်္ဂါဝဟေ** တိ ဂင်္ဂါသောတေ။ သီဟဠဒီပေ ကိရ ရာဝဏဂင်္ဂါ နာမ နဒီ, တဿာ သောတေန ဆိန္နတဋဋ္ဌာနေ မတ္တိကာ အရုဏဝဏ္ဏာ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"ဂင်္ဂါဝဟေ မတ္တိကာသဒိသာယ အရုဏဝဏ္ဏာယာ"**တိ။ **အရုဏဝဏ္ဏာယ** အရုဏနိဘာယ, အရုဏပ္ပဘာဝဏ္ဏာယာတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ကသိဏအာသေ ဒဿေတွာ ဣအာနိ ကသိဏကရဏာဒိကေ သေသာကာရေ ဒဿေတုံ **"တဉ္စ ခော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သံဟာရိမန္တိ** သံဟရိတဗ္ဗံ ဂဟေတွာ စရဏယောဂ္ဂံ။ **တတ္ရဋ္ဌက** န္တိ ယတ္ထ ကတံ, တတ္ထေဝ တိဋ္ဌနကံ။ **ဝုတ္တပ္ပမာဏ** န္တိ "သုပ္ပမတ္တေ တ သရာဝမတ္တေ တ"တိ ဝုတ္တပ္ပမာဏံ။ **ဝဋ္ဋ** န္တိ မဏ္ဍလသဏ္ဌာနံ။ **ပရိကမ္မကာလေ**တိ နိမိတ္တုဂ္ဂဟဏာယ ဘာဝနာကာလေ။ **ဧတဒေဝ**တိ ယံ ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလဝိတ္ထာရံ, ဧတဒေဝ ပမာဏံ သန္ဓာယ **"သုပ္ပမတ္တံ တ သရာဝမတ္တံ တ"** တိ ဝုတ္တံ။ သုပ္ပံ ဟိ နာတိမဟန္တံ, သရာဝဉ္စ မဟန္တံ ဓာဋ္ဌိပိဓာနပ္ပဟောနကန္တိ သမပ္ပမာဏံ ဟောတိ။

၅၆. **တသ္မာ** တိ ပရိစ္ဆေဒတ္ထာယ ဝုတ္တတ္တာ။ **ဧဝံ ဝုတ္တပမာဏံ ပရိစ္ဆေဒ** န္တိ ယထာဝုတ္တပ္ပမာဏံ ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလဝိတ္ထာရံ ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ, ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပမာဏံ တ ကသိဏမဏ္ဍလံ ဝိသဘာဂဝဏ္ဏေန ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ။ **ရုက္ခပာဏိကာ** တိ ကုစန္ဒနာဒိရုက္ခပာဏိကာ အရုဏဝဏ္ဏာသု **ဝိသဘာဂဝဏ္ဏံ သမုဋ္ဌပေတိ** ။ တသ္မာ တံ အဂ္ဂဟေတွာတိ ဝုတ္တံ။ ပကတိရုက္ခပာဏိကာ ပန ဟသာဏပာဏိကာဂတိကာဝ။ နိန္နုန္နတဋ္ဌာနာဘာဝေန **ဘေရီတလသဒိ**

သံ ကတ္ဝာ။ **တတော ဒူရတရေ**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တတော ပဒေသတော, ပီဠတော စ အညသ္မိံ အာဒီနဝဒဿနံ။ **ကသိဏာ ဒေသာ**တိ ဟတ္ထပာဏိပဒာဒယော ဣဓ ကသိဏဒေသာ။

ဝုတ္တနယေနေဝ တိ "အမုတေဃ္ယှဟတ္ထန္တရေ ပဒေသေ, ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂုလဟဒကေ ပီဌေ"တိ စ ဝုတ္တ ဝိဓိနာဝ။ **ကာမေသု အာဒီနဝ**န္တိ "ကာမာ နာမေတေ အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ နိရဿာဒဋ္ဌေန, တိဏုက္ကူပမာ အနုဒဟနဋ္ဌေ န, အင်္ဂါရကာသူပမာ မဟာဘိတာပဋ္ဌေန, သုပိနကူပမာ ဣတ္တရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌေန, ယာစိတကူပမာ တာဝကာလိကဋ္ဌေ န, ရုက္ခဖလူပမာ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂပလိဘဉ္ဇနဋ္ဌေန, အသိသူနူပမာ အဓိကုဋ္ဋနဋ္ဌေန, သတ္တိသူလူပမာ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန, သ ပ္ပသိရူပမာ သပ္ပဋိဘယဋ္ဌေနာ"တိအာဒိနာ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၄၁၇; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၃၄) "အပ္ပဿာဒာ ကာမာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပာယာသာ"တိအာဒိနာ (ပာစိ. ၄၁၇; မ. နိ. ၁.၂၃၄; ၂.၄၂) "ကာမသုခဉ္စ နာမေတံ ဗဟုပရိဿယံ, သာသင်္ကံ, သဘ ယံ, သံကိလိဋ္ဌံ, မိစ္ဆာပဋိပတ္တိဂေါစရံ, ဟီနံ, ဂမ္မံ, ပေါထုဇ္ဇနိကံ, အနရိယံ, အနတ္ထသံဟိတ"န္တိအာဒိနာ စ အနေကာ ကာရတော ကာရံ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေသု အာဒီနဝံ ဒေသံ ပစ္စဝေက္ခိတ္ဝာ။ **ကာမနိဿရဏေ** တိ ကာမာနံ နိဿ ရဏဘူတေ, တေဟိ တ နိဿဋေ။ အဂ္ဂမဂ္ဂဿ ဟဒကဘာဝေန **သဗ္ဗဒုက္ခသမတိက္ကမဿ ဥပာယဘူတေ။ နေက္ ခမ္မေ**တိ ဈာနေ။ **ဇာတာဘိလာသေန** သဉ္ဇာတစ္ဆန္ဒေန။ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝတ ဘဂဝါ အဝိပရီတဓမ္မဒေသနတ္တာ, သု တက္ခာတော ဓမ္မော ဧကန္တနိယျာနိကတ္တာ, သုပ္ပဋိပန္နော သင်္ဃော ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇနတော"တိ ဧဝံ **ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃ ဃဂုဏာနုဿရဏေန** ရတနတ္တယဝိသယံ **ပီတိပာမောဇ္ဇံ ဇနယိတ္ဝာ** ။ နေက္ခမ္မံ ပဋိပဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ **နေက္ခမ္မပ ဋိပဒါ,** သဉ္စာရသ္သ ဈာနဿ, ဝိပဿနာယ, မဂ္ဂဿ, နိဗ္ဗာနဿ စ အဓိဂမကာရဏန္တိ အတ္ထော။ ပုဗ္ဗေ ပန ပဌမဇ္ဈာနမေဝ နေက္ခမ္မန္တိ ဝုတ္တတ္တာ ဝုတ္တာဝသေသာ သဗ္ဗေပိ နေက္ခမ္မဓမ္မာ။ ယထာဟ –

> "ပဗ္ဗဇ္ဇာ ပဌမံ ဈာနံ, နိဗ္ဗာနံ စ ဝိပဿနာ။
> သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ, 'နေက္ခမ္မ'န္တိ ပဝုစ္စရေ"တိ။ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၁၀၉)။

ပဝိဝေကသုခရသဿာ တိ စိတ္တဝိဝေကာဒိဝိဝေကဇဿ သုခရသဿ။ ဧဝမေတေဟိ ပဉ္စဟိ ပဒေဟိ "အာနိသံသဒဿ သာဝီ"တိအာဒီနံ ပဒာနံ အတ္ထော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သမေန အာကာရေနာ**တိ အတိဥမ္မီလနအတိမန္ဒာလောစနနာနိ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ နာတိဥမ္မီလနနာတိမန္ဒာလောစနသင်္ခါတေန သမေန အာလောစနာကာရေန။ **နိမိတ္တံ ဂဏှန္တေနာ** တိ ပထဝီကသိဏေ စက္ခုနာ ဂဟိတနိမိတ္တံ မနသာ ဂဏှန္တေန။ **ဘာဝေတဗ္ဗ** န္တိ တထာပဝတ္တံ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ ဝဍ္ဎေ တဗ္ဗံ အာသေဝိတဗ္ဗံ ဗဟုလီကာတဗ္ဗံ။

စက္ခုံ ကိလမတိ အတိသုခုမံ, အတိဘာသုရဉ္စ ရူပဂတံ ဥပနိဇ္ဈာယတော ဝိယ။ **အတိဝိဘူတံ ဟောတိ** အတ္တနော သ ဘာတဝိဘာဝတော။ တထာ စ ဝဏ္ဏတော တ လက္ခဏတော တ ဥပတိဋ္ဌေယျ။ တေန ဝုတ္တံ **"တေနဿ နိမိတ္တံ နုပ္ပ ဇ္ဇတီ"**တိ။ **အဝိဘူတံ ဟောတိ** ဂဇနိမ္မီလနေန ပေက္ခန္တဿ ရူပဂတံ ဝိယ။ **စိတ္တဉ္စ လီနံ ဟောတိ** ဒဿနေ မန္ဒ ဗ္ယာပာရတာယ ကောသဇ္ဇပာတတော။ တေနာဟ **"ဧဝမ္ပိ နိမိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတီ"** တိ။ **အာဒါသတလေ မုခနိမိတ္တဒဿ သိနာ ဝိယာ**တိ ယထာ အာဒါသတလေ မုခနိမိတ္တဒဿီ ပုရိသော န တတ္ထ အတိကဋ္ဌဟံ ဥမ္မီလတိ, နာပိ အတိမန္ဒံ, န အာဒါသတလဿ ဝဏ္ဏံ ပစ္စဝေက္ခတိ, နာပိ လက္ခဏံ မနသိ ကရောတိ။ အထ ခေါ သမေန အာကာရေန ဩလော ကေန္တော အတ္တနော မုခနိမိတ္တမေဝ ပဿတိ, ဧဝမေဝ အယမ္ပိ ပထဝီကသိဏံ သမေန အာကာရေန ဩလောကေန္ တော နိမိတ္တဂ္ဂဟဏပ္ပသုတောယေဝ ဟောတိ, တေန ဝုတ္တံ **"သမေန အာကာရေနာ"**တိအာဒိ။ **န ဝဏ္ဏော ပစ္စဝေက္ ခိတဗ္ဗော**တိ ယော တတ္ထ ပထဝီကသိဏေ အရုဏဝဏ္ဏော, သော န စိန္တေတဗ္ဗော။ စက္ခုဝိညာဏေန ပန ဂဟဏံ န သက္ ကာ နိဝါရေတုံ။ တေနေဝေတ္ထ "န ဩလောကေတဗ္ဗော"တိ အဝတ္ဝာ ပစ္စဝေက္ခဏဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **န လက္ခဏံ မန သိ ကာတဗ္ဗ**န္တိ ယံ တတ္ထ ပထဝီဓာတုယာ ထဒ္ဓလက္ခဏံ, တံ န မနသိ ကာတဗ္ဗံ။

ဒိသွာ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ "ဝဏ္ဏံ အမုဉ္စိတ္ဝာ"တိ ဝတ္ဝာပိ ဝဏ္ဏဝသေနေတ္ထ အာဘောဂေါ န ကာတဗ္ဗော, သော ပန ဝဏ္ဏော နိဿယဂတိကော ကာတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"နိဿယသဝဏ္ဏံ ကတ္ဝာ"** တိ။ နိဿ ယေန သမာနာကာရသန္နိဿိတော သော ဝဏ္ဏော တာယ ပထဝိယာ သမာနဂတိကံ ကတ္ဝာ, ဝဏ္ဏေန သဟေဝ "ပထဝီ"တိ မနသိ ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **ဥဿဒဝသေန ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မေ** တိ ပထဝီဓာတုယာ ဥဿန္နဘာဝေန သတ္တိတော အဓိကဘာဝေန သသမ္ဘာရပထဝိယံ "ပထဝီ"တိ ယော လောကတေဟာရော, တသ္မိံ ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မေ **စိတ္တံ**

ပဋ္ဌပေတွာ “ပထဝီ, ပထဝီ”တိ **မနသိ ကာတဗ္ဗံ** ။ ယဒိ လောကဝေါဟာရေန ပဏ္ဏတ္တိမတ္တေ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ, နာမမတ္တရဝသေနပိ ပထဝီ မနသိ ကာတဗ္ဗာ ဘဝေယျာတိ, ဟောတု, ကော ဒေါသောတိ ဒဿေန္တော **“မဟီ မေဒိနီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယမိစ္ဆတီ** တိ ယံ နာမံ ဝတ္တုံ ဣစ္ဆတိ, **တံ ဝတ္တဗ္ဗံ** ။ တဉ္စ ခေါ **ယဒဿ သညာနုကူလံ ဟောတီ** ယံ နာမံ အဿ ယောဂိနော ပုဗ္ဗေ တတ္ထ ဂဟိတသညာဝသေန အနုကူလံ ပစုရတာယ, ပဂုဏတာယ တ အာဂစ္ဆတိ, **တံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဝတ္တဗ္ဗ**န္တိ စ ပဌမသမန္နာဟာရေ ကဿစိ ဝစီဘေဒေပိ ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ, အာစရိယေန တ ဝတ္တဗ္ဗတံ သန္ဓာယ။ ကိံ တ ဗဟုနာ, ဟာကဋ္ဌဘာတေယေဝေတ္ထ ပမာဏန္တိ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကာလေန ဥမ္မီလေတွာ ကာလေန နိမ္မီလေတွာ** တိ ကိဉ္စိ ကာလံ စက္ခုံ ဥမ္မီလေတွာ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏဝသေန ပထဝီမဏ္ဍလံ ဩလောကေတွာ ပုန ကိဉ္စိ ကာလံ စက္ခုံ နိမ္မီလေတွာ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ယေနာကာရေန ဩလောကေတွာ ဂဟိတံ, တေနာကာရေန ပုန တံ သမန္နာဟရိတဗ္ဗံ။

၅၇. **အာဟာထမာဂစ္ဆတီ** တိ မနောဒွာရိကဇဝနာနံ ဂေါစရဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ။ **တဿ** ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဿ။ **န တသ္မိံ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ**။ ကသ္မာ? ယဒိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေ ဇာတေပိ ပထဝီမဏ္ဍလံ ဩလောကေတွာ ဘာဝေတိ, ပဋိဘာဂနိမိတ္တုပ္ပတ္တိ န သိယာ။ သမီပဋ္ဌေန စ န ဩလောကေတုံ န သက္ကာ။ တေန ဝုတ္တံ **“အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ပဝိသိတွာ”**တိအာဒိ။ နိဿဒ္ဒဘာဝတာယ **ဧကပဋ္ဋလိကူပာဟနာ**ဂဟဏံ, ပရိဿယဝိနောဒနတ္ထံ **ကတ္တရဒဏ္ဍ** ဂ္ဂဟဏံ။ သစေ နဿတိ, အထာနေန ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝက္ခမာနေသု အသပ္ပာယေသု **ကေနစိဒေဝ** အသပ္ပာယေန ကာရဏဘူတေန။ **နိမိတ္တံ အာဒာယာ** တိ ယထာဇာတံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဂဟေတွာ။ **သမန္နာဟရိတဗ္ဗ** န္တိ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ နိမိတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော, သမ္မာ တ အနု အနု အာဟရိတဗ္ဗံ ကမ္မဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ **တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတ**န္တိ တက္ကနတော, သဝိသေသံ တက္ကနတော စ “တက္ကော, ဝိတက္ကော”တိ စ ဧဝံ လဒ္ဓနာမေန ဘာဝနာစိတ္တသမ္ပယုတ္တေန သမ္မာသင်္ကပ္ပေန အာဟနနပရိယာဟနနကိစ္စေန အပရာပရံ ဝတ္တမာနေန ကမ္မဋ္ဌာနံ အာဟတံ, ပရိယာဟတဉ္စ ကာတဗ္ဗံ, ဗလပ္ပတ္တဝိတက္ကော မနသိကာရော ဗဟုလံ ပဝတ္တေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ ကရောန္တဿ သာ**တိ ဧဝံ ကမ္မဋ္ဌာနံ တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ ကရောန္တဿ။ ယထာ ဘာဝနာ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသံ အာဝဟတိ, ဧဝံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ။ **အနုက္ကမေနာ** တိ ဘာဝနာနုက္ကမေန။ ယဒာ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ သုဝိသဒါနိ တိက္ခာနိ ပဝတ္တန္တိ, တဒာ အဿဒ္ဓိယာဒီနံ ဒူရီဘာဝေန သာတိသယထာမပ္ပတ္တေဟိ သတ္တဟိ ဗလေဟိ လဒ္ဓုပတ္ထမ္ဘာနိ ဝိတက္ကာဒီနိ ကာမာဝစရာနေဝ ဈာနင်္ဂါနိ ဗဟူနိ ဟုတွာ ပါတုဘဝန္တိ။ တတော ဧဝ တေသံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတာ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော သဒ္ဓိံ တဒေကဋ္ဌေဟိ ပါပဓမ္မေဟိ ဝိဒူရီ ဘဝန္တိ, ပဋိဘာဂနိမိတ္တုပ္ပတ္တိယာ သဒ္ဓိံ တံ အာရဗ္ဘ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **သန္နိသီဒန္တီ** တိ သမ္မဒေဝ သီဒန္တိ, ဥပသမန္တီတိ အတ္ထော။

ဣကမဿာ တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဿ။ အင်္ဂုလိပဒဟဏိပအာဒိကော **ကသိဏဒေါသော**။ အာဒါသမဏ္ဍလူပမာဒီဟိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တတော ပဋိဘာဂနိမိတ္တဿ သုပရိသုဒ္ဓတံ, သဏှသုခုမတဉ္စ ဒဿေတိ။ **တဉ္စ ခေါ** ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ **နေဝ ဝဏ္ဏဝန္တံ န သဏ္ဌာနဝန္တံ** အပရမတ္ထသဘာဝတ္တာ။ **ဤဒိသ**န္တိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဝန္တံ။ **တိလက္ခဏဗ္ဘာဟတ**န္တိ ဥပ္ပါဒါဒိလက္ခဏတ္တယာနုပတိတံ, အနိစ္စတာဒိလက္ခဏတ္တယင်္ကိတံ တ။ ယဒိ **န ပနေတံ တာဒိသံ** ဝဏ္ဏာဒိဝန္တံ, ကထံ ဈာနဿ အာရမ္မဏဘာဝေတိ အာဟ **“ကေဝလဉ္ဟိ”**တိအာဒိ။ **သညဇ**န္တိ ဘာဝနာသညာဇနိတံ, ဘာဝနာသညာယ သဉ္ဇာတမတ္တံ။ န ဟိ အသဘာဝဿ ကုတောစိ သမုဋ္ဌာနံ အတ္ထိ။ တေနာဟ **“ဥပဋ္ဌာနာကာရမတ္တ”** န္တိ။

၅၈. **ဝိက္ခမ္ဘိတာနေဝ သန္နိသိန္နာဝ,** န ပန တဒတ္ထံ ဥဿာဟော ကာတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။ “ဥပစာရသမာဓိနာ”တိ ဝုတ္တေ ဣတရောပိ သမာဓိ အတ္ထီတိ အတ္ထတော အာပန္နန္တိ တမ္ပိ ဒဿေတုံ **“ဒုဝိဓော ဟိ သမာဓီ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ဒွီဟာကာရေဟီ**တိ ဈာနဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝေ, ထိရဘာဝပ္ပတ္တိ စာတိ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ။ ဣဒါနိ တာနိ ကာရဏာနိ အဝတ္ထာဘေဒေန ဒဿေတုံ **“ဥပစာရဘူမိယံ တ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥပစာရဘူမိယ**န္တိ ဥပစာရာဝတ္ထာယံ။ ယဒိပိ တဒါ ဈာနင်္ဂါနိ ပဋုတရာနိ မဟဂ္ဂတဘာဝပ္ပတ္တာနိ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တေသံ ပန ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ ဝိက္ခမ္ဘနေန စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ တေနာဟ **“နီဝရဏပ္ပဟာနေန စိတ္တံ သမာဟိတံ ဟောတီ”** တိ။ **ပဋိလာဘဘူမိယ**န္တိ ဈာနဿ အဓိဂမာဝတ္ထာယံ။ တဒါ ဟိ အပ္ပနာပတ္တာနံ ဈာနင်္ဂါနံ ဥပ္ပတ္တိယာ စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ တေနာဟ **“အင်္ဂပါတုဘာဝေနာ”** တိ။ စိတ္တံ သမာဟိတံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

န ထာမဇာတာနီတိ န ဇာတထာမာနိ, န ဘာဝနာဗလံ ပတ္တာနီတိ အတ္ထော။ **စိတ္တ** န္တိ ဈာနစိတ္တံ။ **ကေဝလမ္ပိ ရတ္တိံ ကေဝလမ္ပိ ဒိဝသံ တိဋ္ဌတီ**တိ သမာပတ္တိဝေလံ သန္ဓာယာဟ။ ဥပစာရဇ္ဈာနေ ပန ဒုဝိဓမ္ပိ ဝတ္တတိ။ နိမိတ္တ ဝဍ္ဍနံ ယုတ္တန္တိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ **"နိမိတ္တံ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗ"** န္တိ။ **လဒ္ဓပရိဟာနီ** တိ လဒ္ဓဥပစာရဇ္ဈာနပရိဟာနိ။ နိမိတ္တေ အဝိနဋ္ဌေ တံ အာရဗ္ဘ မဏ္ဍနာဒိဈာနမ္ပိ အပရိဟီနမေဝ ဟောတိ, နိမိတ္တေ ပန အာရက္ခာဘာဝေန ဝိနဋ္ဌေ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဈာနမ္ပိ ဝိနဿတိ တဒာယ တ္တဝုတ္တိတော။ တေနာဟ **"အာရက္ခမ္ဟိ"** တိအာဒိ။

သတ္တသပ္ပာယဝဏ္ဏနာ

၅၉. ''ထာဝရစ္စ ဟောတိ''တိ ဝတ္ဝာ ယထာ ထာဝရံ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"သတိ ဥပဋ္ဌာတိ, စိတ္တံ သမာဓိယတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ ယထာလဒ္ဓဉ္ဟိ နိမိတ္တံ တတ္ထ သတိံ သူပဋ္ဌိတံ ကတ္ဝာ ဧကဂ္ဂတံ ဝိန္ဒန္တဿ ထိရံ နာမ ဟောတိ, သုရက္ခိတဉ္စ။ **သတိ**-ဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ သမ္ပဇညံ, သမာဓိဂ္ဂဟဏေန ဝီရိယဉ္စ သင်္ဂဟိတံ ဟောတိ နာနန္တရိယဘာဝတော။ **တတ္ထာ** တိ တေသု အာဝါသေသု။ **တီဏိ တီဏီ**တိ ဧကေကသ္မိံ အာဝါသေ အဝုတ္ထအဝုတ္ထဋ္ဌာနေ ဝသနနိယာမေန တယော တယော ဒိဝသေ **ဝသိတ္ဝာ**။

ဥတ္တရေန တ ဒက္ခိဏေန တ တိ ဝုတ္တံ ဂမနာဂမနေ သူရိယာဘိမုခဘာဝနိတရဏတ္ထန္တိ။ သဟဿမ္ဗနေပ္ပမာဏံ **ဒီယမုကောသံ** ။

ဒ္ဝတ္တိံသ တိရစ္ဆာနကထာ တိ **ရာဇကထာဒိကေ** (ဒီ. နိ. ၁.၁၇; မ. နိ. ၂.၂၂၃; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၀; အ. နိ. ၁၀.၆၉; ပာစိ. ၅၀၈) သန္ဓာယာဟ။ တာ ဟိ ဟဋ္ဌိယံ သရူပတော အနာဂတာပိ အရညပဗ္ဗတနဒီဒီပကထာ ဣတိ-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟေတ္ဝာ သင်္ဂမောက္ခာနံ တိရစ္ဆာနဘာဝတော ''ဒ္ဝတ္တိံသ တိရစ္ဆာနကထာ''တိ ဝုတ္တာ။ **ဒသကထာဝတ္ထုနိဿိတ** န္တိ ''အပ္ပိစ္ဆတာ, သန္တုဋ္ဌိ, ပဝိဝေကော, အသံသဂ္ဂေါ, ဝီရိယာရမ္ဘော, သီလ, သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန''န္တိ ဣမာနိ အပ္ပိစ္ဆကထာဒီနံ ဝတ္ထူနိ, တန္နိဿိတံ ဘဿံ **သပ္ပာယံ** ။

အတိရစ္ဆာနကထိကော တိ နတိရစ္ဆာနကထိကော, တိရစ္ဆာနကထာ ဝိစရံ ဓမ္မိကံ ကမ္မဋ္ဌာနပဋိသံယုတ္တမေဝ ကထံ ကထေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော** တိ သီလသမာဓိအာဒိဂုဏသမ္ပန္နော။ ယော ဟိ သမာဓိကမ္မဋ္ဌာနိကော, သမာဓိကမ္မဋ္ဌာနဿ တ ဟာရံ ပတ္တော, သော ဣမဿ ယောဂိနော သပ္ပာယော။ တေနာဟ **"ယံ နိဿာယ"**တိအာဒိ။ **ကာယဒဠှီဗဟုလော**တိ ကာယဿ သန္တပ္ပနပောသနပ္ပသုတော။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘုဉ္ဇိတွာ သေယျသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၀; မ. နိ. ၁.၁၈၆; အ. နိ. ၅.၂၀၆)။

ဘောဇနံ ယေဘုယ္ယေန မဓုရမ္ပိလရသဝသေန သတ္တာနံ ဥပယောဂံ ဂစ္ဆတိ ဒဓိအာဒီသု တထာ ဒဿနတော။ ကဋ္ဌုကာဒိရသာ ပန ကေဝလံ အဘိသင်္ခရကာ တေတိ အာဟ **"ကဿစိ မဓုရံ, ကဿစိ အမ္ဗိလံ သပ္ပာယံ ဟောတီ"**တိ။

ယသ္မိံ ဣရိယာပထေ အာစရဘူတေ, ဝတ္တမာနေ တ, ယသ္မိံ တ ဣရိယာပထေ ပဝတ္တမာနဿ။ **နိမိတ္တာသေဝနဗဟုလဿာ**တိ နိမိတ္တေ အာသေဝနာဗဟုလဿ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ ဝိသယဘူတေ ဘာဝနာမနသိကာရံ ဗဟုလံ အာသေဝန္တဿ, နိမိတ္တဿ တ ကေစရာသေဝနဝသေန အာသေဝနာဗဟုလဿ။ ယေန ဟိ ဘာဝေန္တဿ ဘာဝနာသေဝနာ, တေန ကေစရာသေဝနာပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ။

ဒသဝိဓအပ္ပနာကောသလ္လဝဏ္ဏနာ

၆၀. **န ဟောတိ** အပ္ပနာ။ ယေန ဝိဓိနာ အပ္ပနာယံ ကုသလော ဟောတိ, သော ဒသဝိဓော ဝိဓိ **အပ္ပနာကောသလ္လံ,** တန္နိဗ္ဗတ္တံ တ ဉာဏံ။ **ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယတော**တိ ဝတ္ထူနံ ဝိသဒဘာဝကရဏတော အပ္ပနာကောသလ္လံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ သေသေသုပိ။

၆၁. စိတ္တစေတသိကာနံ ဟိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော သရီရံ, တပ္ပဋိဗဒ္ဓါနိ စီဝရာဒီနိ စ ကူဋ “ဝတ္ထူနီ”တိ အဓိပ္
ပေတာနိ။ တာနိ ယထာ စိတ္တဿ သုခာဝဟာနိ ဟောန္တိ, တထာ ကရဏံ ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ **ဝိသဒဘာဝကရဏံ**။ တေန ဝုတ္တံ **“အ
ဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာန”**န္တိအာဒိ။ **သရီရံ ဝါ** တတိ **တ-**သဒ္ဒော အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော, သရီရံ သေဒမလဂ္ဂဟိတံ တ အညေန
တ အဝဿုတကိစ္စေန ဝိဗာဓိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **သေနာသနံ ဝါ** တတိ **တ-**သဒ္ဒေန ပတ္တာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
နနု စာယံ နယော ခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒေန သင်္ဂဟိတော, ပုန ကသ္မာ ဝုတ္တောတိ? သစ္စံ သင်္ဂဟိတော, သော စ
ခော ဘာဝနာယ အာရမ္ဘကာလေ။ ကူဋ ပန အာရဒ္ဓကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥပစာရဇ္ဈာနေ ဌတွာ အပ္ပနာပရိတာသံ ဝသန္တဿ
သ ကာလန္တရေ ဇာတေ တထာပဋိပတ္တိ အပ္ပနာကောသလ္လာယ ဝုတ္တာ။ **အဝိသဒေ** သတိ, ဝိသဒဘူတေ ဝါ။ ကထံ
ဘာဝနမနုယုဉ္ဇန္တဿ တာနိ ဝိသယော? အန္တရန္တရာ ပဝတ္တနကစိတ္တုပ္ပာဒဝသေနေဝံ ဝုတ္တံ။ တေ ဟိ စိတ္တုပ္
ပာဒာ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ အပရိသုဒ္ဓဘာဝတာယ သံဝတ္တန္တိ။ **စိတ္တစေတသိကေသု** နိဿယာဒိပစ္စယဘူတေသု။ **ဉာ
ဏမ္ပီ**တိ **ပိ-**သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနေ။ တေန “န ကေဝလံ တံ ဝတ္ထုယေဝ, အထ ခော တသ္မိံ အပရိသုဒ္ဓေ ဉာဏမ္ပိ အပရိသု
ဒ္ဓံ ဟောတီ”တိ ဒဿေတိ။ တံသမ္ပယုတ္တာနံ ပန အပရိသုဒ္ဓတာ အဝုတ္တသိဒ္ဓါ, ဉာဏဿ စ ဝိသုံ ဂဟဏံ အပ္ပနာယ
ဗဟုကာရတ္တာ။ တထာ ဟိ ဈာနံ “ဒန္ဓာဘိညံ, ခိပ္ပာဘိည”န္တိ ဉာဏမုခေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ နိဿယနိဿယောပိ နိဿ
ယောတ္ဝေဝ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဒီပကပလ္လိကဝဋ္ဋိတေလာနိ နိဿာယာ”**တိ။ ဉာဏေ အဝိသဒေ ဝိပဿနာဘာဝနာ
ဝိယ သမာဓိဘာဝနာပိ ပရိဒုဗ္ဗလာ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **“အပရိသုဒ္ဓေန ဉာဏေနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကမ္မဋ္ဌ
ဌာန**န္တိ သမထကမ္မဋ္ဌာနံ အာဟ။ **ဝုဒ္ဓိံ** အင်္ဂဟတုဘာဝေန, **ဝိရူဠှိံ** ဂုဏဘာဝေန, **ဝေပုလ္လံ** သဗ္ဗသော ဝသိဘာဝပ္ပ
တ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိသဒေ ပနာ**တိ သုက္ကပက္ခော, တဿ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၂. **သမဘာဝကရဏန္တိ** ကိစ္စတော အနူနာဓိကဘာဝကရဏံ။ ယထာပစ္စယံ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသ္မိံ အဓိမောက္ခ
ကိစ္စဿ ပဉ္စုတရဘာဝေန, ပညာယ အဝိသဒတာယ, ဝီရိယာဒီနံ စ သိထိလတာဒိနာ **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ**။ တေနာ
ဟ **“ဣတရာနိ မန္ဒာနီ”**တိ။ **တတော**တိ တသ္မာ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ ဗလဝဘာဝတော, ဣတရေသဉ္စ မန္ဒတ္တာ။ ကော
သဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုံ အဒတွာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပဂ္ဂဏှနံ အနုဗလပ္ပဒါနံ ပဂ္ဂဟော, ပဂ္ဂဟောဝ ကိစ္စံ, **ပဂ္ဂဟ
ကိစ္စံ** ကာတုံ န သက္ကောတီတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တွာ ဌာနံ, အနိဿဇ္ဇနံ ဝါ **ဥပဋ္ဌာနံ,** ဝိက္ခေပပဋိပ
က္ခော။ ယေန ဝါ သမ္ပယုတ္တာ အဝိက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ, သော **အဝိက္ခေပေါ** ။ ရူပဂတံ ဝိယ စက္ခုနာ ယေန ယာထာဝ
တော ဝိသယသဘာဝံ ပဿတိ, တံ **ဒဿနကိစ္စံ ကာတုံ န သက္ကောတိ** ဗလဝတာ သဒ္ဓိန္ဒြိယေန အဘိဘူတတ္တာ။
သဟဇာတဓမ္မေသု ဟိ ဣန္ဒြိယာနံ ကာရေန္တာနံ သဟပဝတ္တမာနာနံ ဓမ္မာနံ ဧကရသတာဝသေနေဝ အတ္ထသိဒ္ဓိ, န အည
ထာ။ **တသ္မာ**တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ကာရဏဘာဝေန ပစ္စာမသတိ ။ **တန္တိ** သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ **ဓမ္မသဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေနာ**
တိ ယဿ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုနော ဥဠာရတာဒိဂုဏေ အဓိမုစ္စနဿ သာတိသယပ္ပဝတ္တိယာ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဇာတံ,
တဿ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နာဒိဝိဘာဂတော ယာထာဝတော ဝီမံသနေန။ ဧဝဉှိ ဧဝံဓမ္မတာနယေန သဘာဝရသတော ပရိဂ္ဂ
ယှမာနေ သဝိပ္ဖာရော အဓိမောက္ခော န ဟောတိ, “အယံ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝေ”တိ ပရိဇာနနဝသေန ပညာဗျာ
ပါရဿ သာတိသယတ္တာ။ ဓုရိယဓမ္မေသု ဟိ ယထာ သဒ္ဓါယ ဗလဝဘာဝေ ပညာယ မန္ဒဘာဝေ ဟောတိ, ဧဝံ ပညာ
ယ ဗလဝဘာဝေ သဒ္ဓါယ မန္ဒဘာဝေ ဟောတီတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“တံ ဓမ္မသဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန ဟာပေတဗ္ဗ”**န္
တိ။

တထာ အမနသိကာရေနာတိ ယေနာကာရေန ဘာဝနမနုယုဉ္ဇန္တဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ, တေနာကာရေန
ဘာဝနာယ အနနုယုဉ္ဇနတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဓ ဒုဝိဓေန သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ ဗလဝဘာဝတေ, အတ္တနော တ ပစ္စယ
ဝိသေသတော ကိစ္စုတ္တရိယေန, ဝီရိယာဒီနံ တ မန္ဒကိစ္စတာယ။ တတ္ထ ပဌမဝိကပ္ပေ ဟာပနဝိဓိ ဒဿိတော, ဒုတိယဝိ
ကပ္ပေ ပန ယထာ မနသိ ကရောတော ဝီရိယာဒီနံ မန္ဒကိစ္စတာယ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဇာတံ, တထာ အမနသိကာရေန ဝီရိ
ယာဒီနံ ပဋုကိစ္စဘာဝတဝဟေန မနသိကာရေန သဒ္ဓိန္ဒြိယံ တေဟိ သမရသံ ကရောန္တေန ဟာပေတဗ္ဗံ။ ဣမိနာ နယေန
သေသိန္ဒြိယေသုပိ ဟာပနဝိဓိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထုတိ သော ဟိ အာယသ္မာ သဒ္ဓါဓိမုတ္တတာယ ကတာဓိကာရော သတ္ထု ရူပကာယဒဿန
ပ္ပသုတော ဧဝ ဟုတွာ ဝိဟရန္တော သတ္ထာရာ “ကိံ တေ, ဝက္ကလိ, ဣမိနာ ပူတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန? ယော ခော, ဝက္
ကလိ, ဓမ္မံ ပဿတိ, သော မံ ပဿတီ”တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၈၇) ဩဝဒိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေ နိယောဇိတောပိ တံ အနနု

ယုဥ္ဇန္တော ပဏ္ဏာမိတော အတ္တာနံ ဝိနိဟတေတုံ ပဟတဠာနံ အဘိရုဟိ။ အထ နံ သတ္ထာ ယထာနိသိန္နော၀ ဩဘာသံ ဝိသဇ္ဇေန္တော အတ္တာနံ ဒဿေတွာ –

> ''ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဘိက္ခု၊ ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနေ။
> အဓိဂစ္ဆေ ပဒံ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၈၁) –

ကထံ ဝတွာ ''ဧဟိ ဝက္ကလီ''တိ အာဟ။ သော တေန အမတေနေ၀ အဘိသိတ္တော ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဟုတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေသိ။ သဒ္ဓါယ ပန ဗလဝဘာဝတော ဝိပဿနာဝီထိံ န ဩတရိ။ တံ ဉတွာ ဘဂဝါ ဣန္ဒြိယသမတံ ပဋိပါဒေန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ သောဓေတွာ အဒါသိ။ သော သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေန ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ မဂ္ဂပဋိပါဋိယာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု စေတ္ထ နိဒဿန''** န္တိ။

ဣတရကိစ္စဘေဒန္တိ ဥပဋ္ဌာနာဒိကိစ္စဝိသေသံ။ **ပဿဒ္ဓာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမာဓိဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဟာပေတဗ္ဗ** န္တိ ယထာ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ ဗလဝဘာဝေ ဓမ္မသဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန ဟာယတိ, ဧဝံ ဝီရိယိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတာ ပဿဒ္ဓိအာဒိဘာဝနာယ ဟာယတိ, သမာဓိပက္ခိယတ္တာ တဿာ။ တထာ ဟိ သာ သမာဓိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတံ ကောသဇ္ဇပါတတော ရက္ခန္တီ ဝီရိယာဒိဘာဝနာ ဝိယ ဝီရိယိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတံ ဥဒ္ဓစ္စပါတတော ရက္ခန္တီ ဧကံသတော ဟာပေတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ပဿဒ္ဓာဒိဘာဝနာယ ဟာပေတဗ္ဗ''** န္တိ။

သောဏတ္ထေရဿ ဝတ္ထု တိ (မဟာဝ. ၂၄၃) သုကုမာရဿ သောဏတ္ထေရဿ ဝတ္ထု။ သော ဟိ အာယသ္မာ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ သီတဝနေ ဝိဟရန္တော ''မမ သရီရံ သုခုမာလံ, န စ သက္ကာ သုခေနေ၀ သုခံ အဓိဂန္တုံ, ကာယံ ကိလမေတွာပိ သမဏဓမ္မော ကာတဗ္ဗော''တိ ဌာနစင်္ကမမေ၀ အဓိဋ္ဌာယ ပဓာနမနုယုဥ္ဇန္တော ပါဒတလေသု ဖောဋေသု ဥဋ္ဌိတေသုပိ ဝေဒနံ အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ ဒဠှံ ဝီရိယံ ကရောန္တော အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယတာယ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ။ သတ္ထာ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝီဏောပမောဝါဒေန ဩဝဒိတွာ ဝီရိယသမတာယောဇနဝိဓိံ ဒဿေန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ သောဓေတွာ ဂိဇ္ဈကူဋံ ဂတော။ ထေရောပိ သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေန ဝီရိယသမတံ ယောဇေန္တော ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **''သောဏတ္ထေရဿ ဝတ္ထု ဒဿေတဗ္ဗ''** န္တိ။

သေသေသုပီတိ သတိသမာဓိပညိန္ဒြိယေသုပိ။ **ဧကေဿ** တိ ဧကေကဿ။ သာမညနိဒ္ဒေသောတယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝံ ပဥ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ပစ္စေကံ အဓိမတ္တတာယ ပန ဟာပနဝသေန သမတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတ္ထ ယေသံ ဝိသေသတော အသာဓာရဏတော, သာဓာရဏတော စ သမတာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, တံ ဒဿေတုံ **''ဝိသေသတော ပနာ''**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဒွေသု** တိ ဧတေသု ပဥ္စသု ဣန္ဒြိယေသု။ **သမတန္တိ** သဒ္ဓါပညာနံ အညမညံ အနူနာနဓိကဘာဝံ။ တထာ သမာဓိဝီရိယာနံ ။ ယထာ ဟိ သဒ္ဓါပညာနံ ဝိသုံ ဝိသုံ ခုရိယဓမ္မဘူတာနံ ကိစ္စတော အညမညာနတိဝတ္တနံ ဝိသေသတော ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေ၀, ယတော နေသံ သမဓုရတာယ အပ္ပနာ သမ္ပဇ္ဇတီတိ, ဧဝံ သမာဓိဝီရိယာနံ ကောသဇ္ဇဥဒ္ဓစ္စပက္ခိကာနံ သမရသတာယ သတိ အညမညူပတ္ထမ္ဘနတော သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အန္တဒွယပါတာဘာဝေန သမ္မဒေ၀ အပ္ပနာ ဣဇ္ဈတိ။

''ဗလဝသဒ္ဓော ဟီ'' တိအာဒိ နိဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ တဿတ္ထော – ယော ဗလဝတိယာ သဒ္ဓါယ သမန္နာဂတော အဝိသဒဉာဏော, သော မုဒ္ဓပ္ပသန္နော ဟောတိ, န အဝေစ္စပ္ပသန္နော။ တထာ ဟိ သော **အဝတ္ထုသ္မိံ ပသီဒတိ** သေယ္ယထာပိ တိတ္ထိယသာဝကာ။ **ကေရာဋိကပက္ခန္တိ** သာဌေယ္ယပက္ခံ ဘဇတိ။ သဒ္ဓါဟီနာယ ပညာယ အတိဓာဝန္တော ''ဒေယ္ယဝတ္ထုပရိစ္စာဂေန ဝိနာ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေနပိ ဒါနမယံ ပုညံ ဟောတီ''တိအာဒီနိ ပရိကပ္ပေတိ ဟေတုပဋိရူပကေဟိ ဝဥ္စိတော။ ဧဝံဘူတော ပန သုက္ခတက္ကဝိလုတ္တစိတ္တော ပဏ္ဍိတာနံ ဝစနံ နာဒိယတိ, သညတ္တိံ န ဂစ္ဆတိ။ တေနာဟ **''ဘေသဇ္ဇသမုဋ္ဌိတော ဝိယ ရောဂေ အတေကိစ္ဆော ဟောတီ''** တိ။ ယထာ စေတ္ထ သဒ္ဓါပညာနံ အညမညဝိရဟော န အတ္ထာဝဟော အနတ္ထာဝဟော စ, ဧဝမိဓာပိ သမာဓိဝီရိယာနံ အညမညဝိရဟော န အဝိက္ခေပါဝဟော ဝိက္ခေပါဝဟော စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကောသဇ္ဇံ အဘိဘဝတိ,** တေန အပ္ပနံ န ပါပုဏာတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥဒ္ဓစ္စံ**

အဘိဘဝတီတိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **တဒုဘယန္တိ** တံ သဒ္ဓါပညာဒွယံ, သမာဓိဝီရိယဒွယဉ္စ။ **သမံ ကာတဗ္ဗ** န္တိ သမရသံ ကာတဗ္ဗံ။

သမာဓိကမ္မိကဿာ တိ သမထကမ္မဋ္ဌာနိကဿ။ **ဝေန္တိ** ဧဝံ သန္တေ, သဒ္ဓါယ တေသံ ဖလဝဘာဝေ သတီတိ အတ္ထော။ **သဒ္ဒဟန္တော** တိ ''ပထဝီ ပထဝီ''တိ မနသိကရဏမတ္တေန ကထံ ဈာနုပ္ပတ္တီတိ အစိန္တေတွာ ''အဒ္ဓါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဝုတ္တဝိဓိ ဣဇ္ဈိဿတီ''တိ သဒ္ဒဟန္တော သဒ္ဓံ ဇနေန္တော။ **ဩကပ္ပေန္တော** တိ အာရမ္မဏံ အနုပ ဝိသိတွာ ဝိယ အဓိမုစ္စနဝသေန ဩကပ္ပေန္တော ပက္ခန္ဒန္တော။ **ဧကဂ္ဂတာ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတိ** သမာဓိပဓာနတ္တာ ဈာန ဿ။ **ဥဘိန္နန္တိ** သမာဓိပညာနံ, သမာဓိကမ္မိကဿ သမာဓိနော အဓိမတ္တတာပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ အာဟ **''သမတာယ ပီ''**တိ, သမဘာဝေနာပီတိ အတ္ထော။ **အပ္ပနာ**တိ ဣဓာဓိပ္ပေတအပ္ပနာ။ တထာ ဟိ **''ဟောတိယေဝ''**တိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ , လောကုတ္တရပ္ပနာ ပန တေသံ သမဘာဝေနေဝ ဣစ္ဆိတာ။ ယထာဟ – ''သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ဘာဝေတီ''တိ (ပဋိ. မ. ၂.၁, ၅)။

ယဒိ ဝိသေသတော သဒ္ဓါပညာနံ, သမာဓိဝီရိယာနဉ္စ သမတာ ဣစ္ဆိတာ, ကထံ သတီတိ အာဟ **''သတိ ပန သဗ္ဗ တ္ထ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတီ''**တိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ လီနုဒ္ဓစ္စပက္ခေသု ပဉ္စသု ဣန္ဒြိယေသု။ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခိယေ ဂဏှန္တော **''သဒ္ဓါဝီရိယပညာန''** န္တိ အာဟ။ အညထာပီတိ စ ဂဟေတဗ္ဗာ သိယာ။ တထာ ဟိ **''ကောသဇ္ဇပက္ခေန သမာဓိနာ''** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ, န ''ပဿဒ္ဓိသမာဓိဥပေက္ခာဟီ''တိ။ **သာ** သတိ။ **သဗ္ဗေသု** ရာဇကမ္မေသု နိယုတ္တော **သဗ္ဗကမ္မိ ကော**။ **တေန** ကာရဏေန သဗ္ဗတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တေန။ **အာဟ** အဋ္ဌကထာယံ။ သဗ္ဗတ္ထ နိယုတ္တာ **သဗ္ဗတ္ထိ ကာ,** သဗ္ဗေန တ လီနုဒ္ဓစ္စပက္ခိယေန ဗောဇ္ဈင်္ဂဂဟဏေန အတ္ထေတဗ္ဗာ သဗ္ဗတ္ထိယာ, သဗ္ဗတ္ထိယာဝ **သဗ္ဗ တ္ထိကာ**။ **စိတ္တန္တိ** ကုသလစိတ္တံ။ တဿ ဟိ **သတိ ပဋိသရဏံ** ပရာယဏံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ။ တေနာဟ **''အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ''** တိအာဒိ။

၆၃. စိတ္တေကဂ္ဂတာနိမိတ္တဿာ တိ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ နိမိတ္တဿ, စိတ္တေကဂ္ဂတာသင်္ခါတဿ စ နိမိတ္တဿ။ စိတ္တဿ ဟိ သမာဟိတာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ သမထနိမိတ္တံ ရက္ခန္တောယေဝ ကသိဏနိမိတ္တံ ရက္ခတိ။ တသ္မာ **ပထဝီကသိဏာဒိကဿာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န ကေဝလံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဿေဝ, အထ ခော သမထနိမိတ္တဿာပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တန္တိ** ရက္ခဏကောသလ္လံ။ **ဣဓ** အပ္ပနာကောသလ္လကထာယံ ''နိမိတ္တ ကောသလ္လ''န္တိ **အဓိပ္ပေတံ,** ကရဏဘာဝနာကောသလ္လာနံ ပဂေဝ သိဒ္ဓတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

၆၄. အတိသိထိလဝီရိယတာဒီဟီတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပမောဒနသံဝေဇနဝိပရိယာယေ သင်္ဂဏှာတိ။ **လီနန္တိ** သင်္ကု စိတံ ကောသဇ္ဇပက္ခပတိတံ။ **စိတ္တ** န္တိ ဘာဝနာစိတ္တံ။ **ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာဒယော ဘာဝေတီ** တိ ဧတ္ထ ''တယော''တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန တေ ဘာဝေတဗ္ဗာ, တံ သယမေဝ ဝက္ခတိ။

ပရိတ္တ န္တိ အပ္ပကံ။ **ဥဇ္ဇာလေတုကာမော** တိ ပဒီပေတုကာမော။ **ဥဒကတတံ ဒဒေယျာ** တိ ဥဒကမိဿံ တတံ ဥပ နေယျ။ **အကာလော**တိ နကာလော, အယုတ္တကာလော တ။ သတိအာဒိဓမ္မသာမဂ္ဂိသင်္ခါတာယ ဗောဓိယာ ဗုဇ္ဈတိ ဧ တာယာတိ ကတွာ, တံသမင်္ဂီနော တ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိနော ယောဂိနော အင်္ဂန္တိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ , ပသတ္ထော, သုန္ဒ ရော တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ။ ကာယစိတ္တဒရထဝူပသမလက္ခဏာ ပဿဒ္ဓိယေဝ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ပဿ ဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ, တဿ **ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ။ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာဒီ** သုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပန ဝိသေသော – သမာဓိဿ တာဝ ပဒတ္ထလက္ခဏာနိ ဟေဋ္ဌာ အာဂတာနေဝ။ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ **ဥပေက္ခာ**။ သာ ပနာယံ အတ္တတော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဣဓ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဒုသမုဋ္ဌာပယ** န္တိ သမုဋ္ဌာ ပေတုံ ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကုဏေယျံ။ ဓမ္မာနံ, ဓမ္မေသု တ ဝိစယော **ဓမ္မဝိစယော,** ပညာတိ အတ္ထော။ ဝီရဿ ဘာ ဝေ, ကမ္မံ တ, ဝိဓိနာ တ ဤရေတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ **ဝီရိယံ,** ဥဿာဟော။ ပီဏေတိ ကာယံ, စိတ္တံ စ သန္တပ္ပေ တီတိ **ပီတိ**။

ယံ ယံ သကံ **ယထာသကံ,** အတ္တနော အတ္တနောတိ အတ္ထော။ **အာဟာရဝသေနာ**တိ ပစ္စယဝသေန။ **ဘာဝနာ**တိ ဥပ္ပာ ဒနာ, ဝဍ္ဎနာ စ။ **ကုသလာကုသလာ**တိ ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန ကုသလာ, တပ္ပဋိပက္ခတော အကုသလာ။ ယေ အကု

သလာ, တေ သာဝဇ္ဇာ။ ယေ ကုသလာ, တေ အနဝဇ္ဇာ။ အကုသလာ **ဟီနာ,** ဣတရေ **ပဏီတာ**။ ကုသလာပိ ဝါ ဟီနေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ အာရဒ္ဓာ **ဟီနာ,** ဣတရေ **ပဏီတာ။ ကဏှာ**တိ ကာဠကာ စိတ္တဿ အပဘဿရဘာဝကရဏာ, **သုက္ကာ**တိ ဩဒါတာ စိတ္တဿ ပဘဿရဘာဝကရဏာ။ ကဏှာဘိဇာတိဟေတုတော ဝါ **ကဏှာ,** သုက္ကာဘိဇာတိဟေတုတော **သုက္ကာ** ။ တေ ဧဝ **သပ္ပဋိဘာဂ** ။ ကဏှာ ဟိ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ သုက္ကေဟိ သပ္ပဋိဘာဂ။ တထာ သုက္ကာပိ ဣတရေဟိ။ အထ ဝါ ကဏှာ စ သုက္ကာ စ သပ္ပဋိဘာဂ စ **ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂ** ။ သုခါ ဟိ ဝေဒနာ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သပ္ပဋိဘာဂ, ဒုက္ခာ စ ဝေဒနာ သုခါယ သပ္ပဋိဘာဂတိ။ **အနုပ္ပန္နဿာ** တိ အနိဗ္ဗတ္တဿ။ **ဥပ္ပါဒါယာ**တိ ဥပ္ပါဒနတ္ထာယ။ **ဥပ္ပန္နဿာ** တိ နိဗ္ဗတ္တဿ။ **ဘိယျောဘာဝါယာ** တိ ပုနပ္ပုနဘာဝါယ။ **ဝေပုလ္လာယာ**တိ ဝိပုလဘာဝါယ။ **ဘာဝနာယာ**တိ ဝဍ္ဎိယာ။ **ပါရိပူရိယာ**တိ ပရိပူရဏတ္ထာယ။

တတ္ထာ တိ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ"တိအာဒိနာ ဒဿိတပါဌေ။ **သဘာဝသာမညလက္ခဏပဋိဝေဓဝသေနာ** တိ ကေဍ္ဈံ ကတွာ ဂဟဏေ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကာဒိကဿ ဝိသုံ ဝိသုံ ပန ဖုသနာဒိကဿ သဘာဝလက္ခဏဿ, အနိစ္စာဒိကဿ သာမညလက္ခဏဿ စ ပဋိဝိဇ္ဈနဝသေန။ **ပဝတ္တမနသိကာရော** တိ ကုသလာဒီနံ တံတံသဘာဝလက္ခဏာဒိကဿ ယာထာဝတော အဝဗုဇ္ဈနဝသေန ဥပ္ပန္နဇဝနစိတ္တုပ္ပါဒေ။ သော ဟိ အဝိပရီတမနသိကာရတာယ **"ယောနိသော မနသိကာရော"**တိ ဝုတ္တော။ တဒါဘောဂတာယ အာဝဇ္ဇနာပိ တဂ္ဂတိကာဝ။ ရုပ္ပနလက္ခဏာဒိကမ္ပိ ဣဓ သာမညလက္ခဏနေဝ သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကုသလကိရိယာယ အာဒိအာရမ္ဘဝသေန ပဝတ္တဝီရိယံ ဓိတိသဘာဝတာယ "ဓာတူ"တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"အာရမ္ဘဓာတူတိ ပဌမဝီရိယံ ဝုစ္စတီ"** တိ။ လဒ္ဓာသေဝနံ ဝီရိယံ ဗလပ္ပတ္တံ ဟုတွာ ပဋိပက္ခံ ဝိဓမတီတိ အာဟ **"ကောသဇ္ဇတော နိက္ခန္တတ္တာ တတော ဗလဝတရ"** န္တိ။ အဓိမတ္တာဓိမတ္တတရာနံ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ ဝိဓမနသမတ္ထံ ပဋ္ဌပဋ္ဌတရာဒိဘာဝပ္ပတ္တံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ပရံ ပရံ ဌာနံ အက္ကမနတော တတောပိ ဗလဝတရ"**န္တိ။ တိဋ္ဌတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနီယာ, ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဌာနီယာ **ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာ** ။ ဌာတဗ္ဗော ဝါ ဌာနိယော, ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဌာနိယော ဧတေသူတိ **ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာ,** အပရာပရံ ဝတ္တမာနာ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ။ ယသ္မာ ပန တေသု ပီတိယေဝ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဝိသေသကာရဏံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ပီတိယာ ဧဝ ဧတံ နာမ"**န္တိ။ **ဥပ္ပါဒကမနသိကာရော** တိ ယထာ မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နော စ ဝဍ္ဎတိ, တထာ ပဝတ္တမနသိကာရော။

ပရိပုစ္ဆကတာ တိ ပရိယောဂါဟေတွာ ပုစ္ဆကဘာဝေါ။ ပဉ္စပိ ဟိ နိကာယေ ဥဂ္ဂဟေတွာ အာစရိယေ ပယိရုပါသိတွာ တဿ တဿ အတ္ထံ ပရိပုစ္ဆန္တဿ, တေ ဝါ သဟ အဋ္ဌကထာယ ပရိယောဂါဟေတွာ ယံ ယံ တတ္ထ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနံ, တံ တံ "ဣဒံ, ဘန္တေ, ကထံ, ဣမဿ ကော အတ္ထော"တိ ပုစ္ဆန္တဿ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ **ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာ** သင်္ခေပတော, ဝိတ္ထာရတော စ ပကာသိတာ ဧဝ။ တတ္ထ ပန သမာဓိသံဝတ္တနိယဘာဝေန အာဂတာ, ဣဓ ပညာသံဝတ္တနိယဘာဝေန။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ သမာဓိသံဝတ္တနိကာ, တဒဂ္ဂေန ပညာသံဝတ္တနိကာ သမာဓိဿ ဉာဏပစ္စုပဋ္ဌာနတော။ "သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ"တိ (သံ. နိ. ၄.၉၉; ၅.၁၀၇၁) ဝုတ္တံ။ **ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ** နာမ ဒုပ္ပညာနံ မန္ဒဗုဒ္ဓီနံ ဘတ္တနိက္ခိတ္တကာကမံသနိက္ခိတ္တသုနခသဒိသာနံ မောမူဟပုဂ္ဂလာနံ ဒူရတော ပရိဝဇ္ဇနာ။ **ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ** နာမ ပညာယ ကတာဓိကာရာနံ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒိသု ကုသလာနံ အရိယာနံ, ဝိပဿနာကမ္မိကာနံ ဝါ မဟာပညာနံ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမနံ။ **ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယပစ္စဝေက္ခဏာ**တိ ဂမ္ဘီရဉာဏေဟိ စရိတဗ္ဗာနံ ခန္ဓာယတနဓာတာဒီနံ, သစ္စပစ္စယာကာရာဒိဒီပနာနံ ဝါ သုညတာပဋိသံယုတ္တာနံ သုတ္တန္တာနံ ပစ္စဝေက္ခဏာ။ **တဒဓိမုတ္တတာ**တိ ပညာဓိမုတ္တတာ, ပညာယ နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရတာတိ အတ္ထော။

အပါယာဒီတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဇာတိအာဒိံ အတီတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ, အနာဂတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ, ပစ္စုပ္ပန္နေ အာဟာရပရိယေဋ္ဌိမူလကဉ္စ ဒုက္ခံ သင်္ဂဏှာတိ။ ဝီရိယာယတ္တဿ လောကိယလောကုတ္တရဝိသေသဿ အဓိဂမော ဧဝ အာနိသံသော, တဿ ဒဿနသီလတာ **ဝီရိယာယတ္တ။ပေ။ ဒဿိတာ** ။ သပုဗ္ဗဘာဂေ နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂေ **ဂမနဝီထိ** ဂန္တဗ္ဗာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ ပဋိပဒါတိ ကတွာ ။ **ဒါယကာနံ မဟပ္ဖလဘာဝကရဏေန ပိဏ္ဍာပစာယနတာ** တိ ပစ္စယဒါယကာနံ အတ္တနိ ကာရဿ အတ္တနော သမ္မာပဋိပတ္တိယာ မဟပ္ဖလကာရဘာဝဿ ကရဏေန ပိဏ္ဍဿ ဘိက္ခာယ ပဋိပူဇနာ။ **ဣတရထာ**တိ အာမိသပူဇာယ။ **ကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ** တိ အလသာနံ ဘာဝနာယ နာမမတ္တမ္ပိ အဇာနန္တာနံ ကာယဒဠှီဗဟုလာနံ ယာဝဒတ္ထံ ဘုဉ္ဇိတွာ သေယျသုခါဒိအနုယုဉ္ဇနကာနံ တိရစ္ဆာနကထိကာနံ ပုဂ္ဂ

လာနံ ဒူရတော ပရိစ္စဇနာ။ **အာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနတာ** တိ “ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၁၉; အ. နိ. ၃.၁၆) ဘာဝနာရမ္ဘဝသေန အာရဒ္ဓဝီရိယာနံ ဒဠှပရက္ကမာနံ ပုဂ္ဂလာနံ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမနာ။ **သမ္မပ္ပဓာနပစ္စဝေက္ခဏတာ**တိ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနာနုဘာဝဿ ပစ္စဝေက္ခဏတာ။ **တဒဓိမုတ္တတာ**တိ တသ္မိံ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ အဓိမုတ္တိ သဗ္ဗိရိယာပထေသု နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရတာ။ ဧတ္ထ စ ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနအာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနတဒဓိမုတ္တတာ ပဋိပက္ခဝိဓမနပစ္စယူပသံဟာရဝသေန, အပာယာဒိဘယပစ္စဝေက္ခဏာဒယော သမုတ္တေဇနဝသေန **ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဥပ္ပာဒကာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဗုဒ္ဓါဒီသု ပသာဒသိနေဟာဘာဝေန ထုသရာသိသဒိသာ **လူခပုဂ္ဂလာ,** တဗ္ဗိပရိယာယေန **သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏပရိဒီပနာ သမ္ပသာဒနီယသုတ္တာဒယော (ဒီ. နိ. ၃.၁၄၁ အာဒယော) **ပသာဒနီယသုတ္တန္တာ။ ဣမေဟိ အာကာရေဟီ**တိ ယထာဝုတ္တေဟိ ကုသလာဒီနံ သဘာဝသာမညလက္ခဏပဋိဝိဇ္ဈနာဒိအာကာရေဟိ စေဝ ပရိပုန္နကတာဒိအာကာရေဟိ စ။ **ဧတေ ဓမ္မေ** တိ ဧတေ ကုသလာဒီသု ယောနိသောမနသိကာရာဒိကေ စေဝ ဓမ္မတ္ထညုတာဒိကေ စ။

၆၅. အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယတာဒီဟီ တိ အတိဝိယ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယတာဒီဟိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သံဝေဇနပမောဒနာဒိ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဥဒ္ဓတ** န္တိ သမာဓိအာဒီနံ မန္ဒတာယ အဝူပသန္တံ။ **ဒုဝူပသမယ**န္တိ ဝူပသမေတုံ သမာဓာတုံ အသက္ကုဏေယ္ယံ။

တံ အာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ တိ ယေနာကာရေန အဿ ယောဂိနော ပဿဒ္ဓိ သမာဓိ ဥပေက္ခာတိ ဣမေ ပဿဒ္ဓိအာဒယော ဓမ္မာ ပုဗ္ဗေ ယထာရဟံ တသ္မိံ တသ္မိံ ကာလေ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ, တံ စိတ္တတံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပဿဒ္ဓာကာရံ, သမာဟိတာကာရံ, အဇ္ဈုပေက္ခိတာကာရဉ္စ ဥပလက္ခေတွာ ဥပဓာရေတွာ။ **တီသုပိ ပဒေသူ**တိ “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကာယပ္ပဿဒ္ဓီ”တိအာဒိနာ အာဂတေသု တီသုပိ တက္ကောသု, တေဟိ တ ပကာသိတေသု တီသု ဓမ္မကောဋ္ဌာသေသု။ ယထာသမာဟိတာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ ဂယှမာနော သမထော ဧဝ သမထနိမိတ္တန္တိ အာဟ **“သမထနိမိတ္တန္တိ စ သမထဿေဝေတံ အဓိဝစန”**န္တိ။ နာနာရမ္မဏေ ပရိဗ္ဘမနေန ဝိဝိဓံ အဂ္ဂံ တေဿာတိ ဗျဂ္ဂံ, ဝိက္ခေပေါ။ တထာ ဟိ သော အနဝဋ္ဌာနရသော, ဘန္တတာပစ္စုပဋ္ဌာနော စ ဝုတ္တော။ ဧကဂ္ဂတာဘာဝတော ဗျဂ္ဂပဋိပက္ခောတိ အဗျဂ္ဂေ, သမာဓိ။ သော ဧဝ နိမိတ္တန္တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“အဝိက္ခေပဋ္ဌေန စ တဿေဝ အဗျဂ္ဂနိမိတ္တန္တိ အဓိဝစန”**န္တိ။

သရီရာဝတ္ထံ ဥတုံ မတ္တသော ပရိဘုတ္တော ပဏီတာဟာရော ကာယလဟုတာဒီနံ သမုဋ္ဌာပနေန ပဿဒ္ဓိယာ ပစ္စယော ဟောတိ, တထာ ဥတုသပ္ပာယံ, ဣရိယာပထသပ္ပာယဉ္စ သေဝိတံ, ပယောဂေ စ ကာယိကော ပဝတ္တိတောတိ အာဟ **“ပဏီတဘောဇနသေဝနတာ”**တိအာဒိ။ ပယောဂသမတာဒီနံ အဘာဝေန သဒရထကာယစိတ္တာ ပုဂ္ဂလာ **သာရဒ္ဓပုဂ္ဂလာ**။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန **ပဿဒ္ဓကာယာ ပုဂ္ဂလာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နိရဿာဒဿာ တိ ဘာဝနဿာဒရဟိတဿ။ ဘာဝနာ ဟိ ဝီထိပဋိပန္နာ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသဝဟတိ ပဝတ္တမာနာ စိတ္တဿ အဿာဒံ ဥပသမသုခံ အာဝဟတိ, တဒဘာဝတော နိရဿာဒံ စိတ္တံ ဟောတိ။ **သဒ္ဓါသံဝေဂဝသေနာ** တိ သဒ္ဓါဝသေန, သံဝေဂဝသေန စ။ **သမ္ပဟံသနတာ** တိ သမ္မဒေဝ ပဟံသနတာ သံဝေဇနပုဗ္ဗကပသာဒုပ္ပာဒနေန ဘာဝနာ စိတ္တဿ တောသနာ။ **သမ္မာပဝတ္တဿာ** တိ လီနုဒ္ဓစ္စဝိရဟေန, သမထဝီထိပဋိပတ္တိယာ စ သမံ, သဝိသေသဉ္စ ပဝတ္တိယာ သမ္မဒေဝ ပဝတ္တဿ ဘာဝနာစိတ္တဿ။ **အဇ္ဈုပေက္ခနတာ** တိ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု အဗျာဝဋတာ။ **ဈာနဝိမောက္ခပစ္စဝေက္ခဏတာ** တိ ပဌမာဒီနိ ဈာနာနိ ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ သုဋ္ဌု ဝိမုတ္တတာဒိနာ တေဟေဝ ဝိမောက္ခာ တေသံ “ဧဝံ ဘာဝနာ, ဧဝံ သမာပဇ္ဇနာ, ဧဝံ အဓိဋ္ဌာနံ, ဧဝံ ဝုဋ္ဌာနံ, ဧဝံ သံကိလေသော, ဧဝံ ဝေဒာန”န္တိ ပတိ ပတိ အဝေက္ခဏာ။

သတ္တမဇ္ဈတ္တတာ တိ သတ္တေသု ပိယဋ္ဌာနိယေသုပိ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေသု မဇ္ဈတ္တာကာရော အဇ္ဈုပေက္ခနာ။ **သင်္ခါရမဇ္ဈတ္တတာ** တိ အဇ္ဈတ္တိကေသု စက္ခါဒီသု, ဗာဟိရေသု ပတ္တစီဝရာဒီသု မဇ္ဈတ္တာကာရော အဇ္ဈုပေက္ခနာ။ သတ္တသင်္ခါရာနံ မမာယနံ **သတ္တသင်္ခါရကေလာယနံ။ ဣမေဟာကာရေဟီ** တိ ဣမေဟိ ယထာဝုတ္တေဟိ ကာယစိ

တ္တာနံ ပဿဒ္ဓာကာရသလ္လက္ခဏာဒိအာကာရေဟိ စေဝ သပ္ပာယာဟာရသေဝနာဒိအာကာရေဟိ စ။ **ဧတေ ဓမ္မေ** တိ ဧတေ ပဿဒ္ဓိအာဒိဓမ္မေ။

၆၆. **ပညာပယောဂမန္ဒတာယာ** တိ ပညာဗျာပာရဿ အပ္ပဘာဝေန။ ယထာ ဟိ အနဿီလာနိ အလောဘာဒေသပ္ပဓာနာနိ , ဧဝံ ဘာဝနာ အမောဟပ္ပဓာနာ ဝိသေသတော အပ္ပနာဝဟာ။ တတ္ထ ယဒါ ပညာ န ဗလဝတီ ဟောတိ, တဒါ ဘာဝနာစိတ္တဿ အနဘိသင်္ခတော ဝိယ အာဟာရော ပုရိသဿ အဘိရုစိံ န ဇနေတိ, တေန တံ နိရဿာဒံ ဟောတိ။ ယဒါ စ ဘာဝနာ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသာဝဟာ န ဟောတိ သမ္မဒေဝ အဝီထိပဋိပတ္တိယာ, တဒါ ဥပသမသုခဿ အလာဘေန စိတ္တံ နိရဿာဒံ ဟောတိ။ တဒုဘယံ သန္ဓာယာဟ ''ပညာပယောဂမန္ဒတာယာ''တိအာဒိ။ **နန္ဒိ** စိတ္တံ။ **ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏာနိ** ယထာရဟံ သုဂတိယံ, ဒုဂ္ဂတိယဉ္စ ဟောန္တီတိ တဒညမေဝ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနာဒိခုပ္ပိပါသာဒိအညမညဝိဗာဓနာဒိဟေတုကံ **အပာယဒုက္ခံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တယိဒံ သဗ္ဗံ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝနိဿိတံ ဂဟိတန္တိ အတီတေ, အနာဂတေ စ ကာလေ ဝဋ္ဋမူလကဒုက္ခာနိ ဝိသုံ ဂဟိတာနိ။ ယေ ပန သတ္တာ အာဟာရူပဇီဝိနော, တတ္ထ စ ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝိနော, တေသံ အညေဟိ အသာဓာရဏံ ဇီဝိတဒုက္ခံ အဋ္ဌမံ သံဝေဂဝတ္ထု ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အဿာ တိ စိတ္တဿ။ **အလီနန္တိအာဒီသု** ကောသဇ္ဇပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ အနဓိမတ္တတာယ အလီနံ။ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခိကာနံ ဓမ္မာနံ အနဓိမတ္တတာယ **အနုဒ္ဓတံ** ။ ပညာပယောဂသမ္ပတ္တိယာ, ဥပသမသုခါဓိဂမေန စ **အနိရဿာဒံ** ။ ပုဗ္ဗေနာပရံ သဝိသေသံ တတော ဧဝ အာရမ္မဏေ **သမပ္ပဝတ္တံ, သမထဝီထိပဋိပန္န** ဉ္စ။ တတ္ထ အလီနတာယ ပဂ္ဂဟေ, အနုဒ္ဓတတာယ နိဂ္ဂဟေ, အနိရဿာဒတာယ သမ္ပဟံသနေ **န ဗျာပာရံ အာပဇ္ဇတိ** ။ အလီနာနုဒ္ဓတတာယ ဟိ အာရမ္မဏေ သမပ္ပဝတ္တံ အနိရဿာဒတာယ သမထဝီထိပဋိပန္နံ။ သမပ္ပဝတ္တိယာ တ အလီနံ အနုဒ္ဓတံ, သမထဝီထိပဋိပတ္တိယာ အနိရဿာဒန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

နေက္ခမ္မပဋိပဒ န္တိ ဈာနပဋိပတ္တိံ။ **သမာဓိအဓိမုတ္တတာ**တိ သမာဓိနိဗ္ဗတ္တနေ ဈာနာဓိဂမေ ယုတ္တပ္ပယုတ္တတာ။ သာ ပန ယသ္မာ သမာဓိံ ဂရုံ ကတွာ တတ္ထ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရဘာဝေန ပဝတ္တိယာ ဟောတိ, တသ္မာ **''သမာဓိဂရု''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၆၇. ပဋိလဒ္ဓေ နိမိတ္တသ္မိံ ဧဝံ ဟိ သမ္မာဒယတော အပ္ပနာကောသလ္လံ ဣမံ အပ္ပနာ သမ္ပဝတ္တတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သာ**တိ အပ္ပနာ။ **ဟိတွာ ဟီ**တိ ဟိ-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ **ဌာနမေတံ န ဝိဇ္ဇတိ,** တသ္မာ **စိတ္တပ္ပဝတ္တိအာကာရံ** ဘာဝနာစိတ္တဿ လီနုဒ္ဓတာဒိဝသေန ပဝတ္တိအာကာရံ **သလ္လက္ခယံ** ဥပဓာရေန္တော။ **သမတံ ဝီရိယဿေဝ** ဝီရိယဿ သမာဓိနာ သမရသတံယေဝ **ယောဇယေထ**။ ကထံ ပန ယောဇယေထာတိ အာဟ **''ဤသကမ္ပိ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **လယန္တိ** လီနဘာဝံ, သင်္ကောစန္တိ အတ္ထော။ **ယန္တံ** န္တိ ဂစ္ဆန္တံ , **ပဂ္ဂဏှေထေဝ** သမဘာဝတယာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **''အစ္စာရဒ္ဓံ နိသေဓေတွာ သမမေဝ ပဝတ္တယေ''** တိ။ ကထံ ပန သမမေဝ ပဝတ္တယေတိ အာဟ **''ရေဏုမ္ဟိ''**တိအာဒိ။ **ယထာ**တိ ရေဏုအာဒီသု ယထာ မဓုကရာဒီနံ **ပဝတ္တိ** ဥပမာဘာဝေန အဓိကတာယံ **သမ္ပဝဏ္ဏိတာ, ဧဝံ လီနုဒ္ဓတဘာဝေဟိ မောစယိတွာ** ဝီရိယသမတာယောဇနေန **နိမိတ္တာဘိမုခံ မာနသံ ပဋိပာဒယေ** ပဋိဘာဂနိမိတ္တာဘိမုခံ ဘာဝနာစိတ္တံ သမ္မာဒေယျာတိ အတ္ထော။

နိမိတ္တာဘိမုခပဋိပာဒနဝဏ္ဏနာ

၆၈. **တတြာ** တိ တသ္မိံ ''ရေဏုမ္ဟိ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တကထာဝတ္ထုသ္မိံ။ **အတ္ထဒီပနာ** ဥပမူပမေယျတ္ထဝိဘာဝနာ။ **အဆေကော**တိ အကုသလော။ **ပက္ခန္ဒော** တိ ဓာဝိတုံ အာရဒ္ဓော။ ဝိကာသနက္ခဏေယေဝ သရသံ ကုသုမပရာဂံ ဟောတိ, ပစ္ဆာ တတာဒီဟိ ပရိပတတိ, ဝိရသံ တ ဟောတိ။ တသ္မာ နိဝတ္တနေ ရေဏု ခီယတီတိ အာဟ **''ခီဏေ ရေဏုမ္ဟိ သမ္ပာပုဏာတီ''**တိ။ **ပုပ္ဖရာသိ** န္တိ ရုက္ခသာခာသု နိဿိတံ ပုပ္ဖသဍ္ဍံ။

သလ္လကတ္တအန္တေဝါသိကေသု တိ သလ္လကတ္တအာစရိယဿ အန္တေဝါသိကေသု။ **ဥဒကထာလဂတေ**တိ ဥဒကထာလိယံ ဌပိတေ။ **သတ္ထကမ္မ** န္တိ သိရာဝေဓနာဒိသတ္ထကမ္မံ။ ဖုသိတုမ္ပိ ဥပ္ပလပတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **သမေနာ**တိ ပုရိမကာ ဝိယ ဂရုံ, မန္ဒဉ္စ ပယောဂံ အကတွာ သမပ္ပမာဏေန ပယောဂေန။ **တတ္ထာ** တိ ဥပ္ပလပတ္တေ။ **ပရိယောဒာတသိပ္ပော**တိ သုဝိသုဒ္ဓသိပ္ပော နိပ္ဖန္နသိပ္ပော။

မက္ကဋကသုတ္တ န္တိ လူတသုတ္တံ။ **နိယာမကောေ** နာတသာရထိ။ **လင္ကာရ** န္တိ ကိလဋ္ဌာဒိမယံ နာတကဋ္ဌသာရကံ။ **တေလေန အဆင္ဋ္ဌော နာဋ္ဋိ ပူရေတိ** တိ သရာတဒိဂတေန တေလေန အဆင္ဋ္ဌော သုခုမစ္ဆိဒ္ဒကံ တေလနာဋ္ဋိ ပူရေတိ။ **ဝေမေတ**တိ ယထာ တေ အာဒိတော ဝုတ္တမစုကရသလ္လကတ္တအန္တေတသိသုတ္တာကမုကနိယာမက တေလပူရကာ ဝေဂေန ပယောဂံ ကရောန္တိ, ဝေမေဝ ယော ဘိက္ခု "သီဃံ အပ္ပနံ ဟပုဏိဿာမိ"တိ ကဋ္ဌဟံ ဝီရိယံ ကရောတိ, ယော မဇ္ဈေ ဝုတ္တမစုကရာဒယော ဝိယ ဝီရိယံ န ကရောတိ, ႀကမေ ဒ္ဒေဝပိ ဝီရိယသမတာဘာဝေန အပ္ပနံ ဟပုဏိတုံ န သက္ကောန္တိ။ ယော ပန အဝသာနေ ဝုတ္တမစုကရာဒယော ဝိယ သမပ္ပယောဂေ, အယံ အပ္ပနံ ဟပုဏိတုံ သက္ကောတိ ဝီရိယသမတာယောဂတောတိ ဥပမာသံသန္ဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဧကော ဘိက္ခု"** တိအာဒိ။ **လီနံ** ဘာဝနာစိတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ပဌမဇ္ဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၆၉. ဧဝန္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ ဝီရိယသမတာယောဇနဝသေန ဝီထိပဋိပန္နံ ဘာဝနာ**မာနသံ** ပဋိဘာဂနိမိတ္တေယေဝ ဌပနဝသေန **နိမိတ္တာဘိမုခံ ပဋိဟာဒယတော အဿ** ယောဂိနော။ **ႀကဇ္ဈိဿတီ** တိ သမိဇ္ဈိဿတိ, ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ အတ္ထော။ **အနုယောဂဝသေနာ**တိ ဘာဝနာဝသေန။ **သေသာနီ**တိ သေသာနိ တီဏိ, စတ္တာရိ တာ။ **ပကတိစိတ္တေဟိ** တိ ပကတိကေဟိ ကာမာဝစရစိတ္တေဟိ။ **ဗလဝ။ပေ။ စိတ္တေကဂ္ဂတာနိ** ဘာဝနာဗလေန ပဋ္ဌတရသဘာဝပ္ပတ္တိယာ။ **ပရိကမ္မတ္တာ**တိ ပဋိသင္ခာရကတ္တာ။ ယဒိ အာသန္နတ္တာ ဥပစာရတာ, ကေတ္ရဘုနော ဧဝ ဥပစာရသမညာ သိယာတိ အာဟ **"သမီပစာရိတ္တာ တ"** တိ။ အနန္တာသန္နေပိ ဟိ နာတိဒူရပဝတ္တိ သမီပစာရီ နာမ ဟောတိ။ အပ္ပနံ ဥပေစ္စ စရန္တီတိ **ဥပစာရာနိ။ ႀကတော ပုဗ္ဗေ ပရိကမ္မာန** န္တိ နာနာဝဇ္ဇနဝီထိယံ ပရိကမ္မာနံ။ **တ္တော** တိ ဧတေသု ပရိကမ္မုပစာရာနုလောမသညိတေသု။ **သဗ္ဗန္တိမ** န္တိ တတိယံ, စတုတ္ထံ တာ။ **ပရိတ္တကေတ္တာဘိဘဝနတော** တိ ပရိတ္တဿ ကေတ္တဿ အဘိဘဝနတော။ ဂံတာယတီတိ ဟိ ကေတ္တံ, "ပရိတ္တ"န္တိ ပဝတ္တမာနံ အဘိဓာနံ, ဗုဒ္ဓိဥ္စ ဂေ်သိကဝိသယတာယ ရက္ခတီတိ **ပရိတ္တကေတ္တံ** ။ ယထာ ဟိ ဗုဒ္ဓိ အာရမ္မဏဘူတေန အတ္ထေန ဝိနာ န ပဝတ္တတိ, ဧဝံ အဘိဓာနံ အဘိဓေယ္ယဘူတေန။ တသ္မာ သော တာနိ တာယတိ ရက္ခတီတိ ဝုစ္စတိ။ တံ ပန မဟဂ္ဂတာနုတ္တရဝိဓုရံ ကာမတဏှာဟာယ ကေစရဘူတံ ကာမာဝစရဓမ္မာနံ အာဝေဏိကရူပံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မဟဂ္ဂတကေတ္တေပိ ႀကမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဘာဝနတော**တိ ဥပ္ပာဒနတော။

အဝိသေသေန သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗာ သမညာတိ ပဌမနယော ဂဟိတဂ္ဂဟဏံ ဟောတီတိ အာဟ **"အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေနာ"**တိအာဒိ။ နာနာဝဇ္ဇနပရိကမ္မမေဝ ပရိကမ္မန္တိ အဓိပ္ပာယေန **"ပဌမံ တ ဥပစာရ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **စတုတ္ထံ အပ္ပနာစိတ္တံ, ပဥ္စမံ တ အပ္ပနာစိတ္တံ** ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန သစေ စတုတ္ထံ ကေတ္ရဘု ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ပဥ္စမံ တ**တိ **တ**-သဒ္ဒော အနိယမေ၊ သ္ကတယံ အနိယမော ႀကမိနာ ကာရဏေနာတိ ဒဿေတုံ **"တဥ္စ ခေါ ခိပ္ပာဘိညဒန္ဓာဘိညဝသေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ခိပ္ပာဘိညဿ စတုတ္ထံ အပ္ပေတိ, ဒန္ဓာဘိညဿ ပဥ္စမံ။ ကသ္မာ ပန စတုတ္ထံ, ပဥ္စမံ တ အပ္ပေတိ, န တတော ပရန္တိ အာဟ **"တတော ပရံ ဇဝနံ ပတတီ"**တိ။ တတော ပဥ္စမတော ပရံ ဆဋ္ဌံ, သတ္တမဥ္စ ဇဝနံ ပတန္တံ ဝိယ ဟောတိ ပရိက္ခီဏဇဝတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

ယထာ အလဒ္ဓာသေဝနံ ပဌမဇဝနံ ဒုဗ္ဗလတ္တာ ကေတ္ရဘုံ န ဥပ္ပာဒေတိ, လဒ္ဓာသေဝနံ ပန ဗလဝဘာဝတော ဒုတိယံ, တတိယံ တ ကေတ္ရဘုံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဧဝံ လဒ္ဓာသေဝနတာယ ဗလဝဘာဝတော ဆဋ္ဌံ, သတ္တမမ္ပိ အပ္ပေတီတိ ထေရဿ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"တသ္မာ ဆဋ္ဌေပိ သတ္တမေပိ အပ္ပနာ ဟောတီ"** တိ။ **တ**န္တိ ထေရဿ ဝစနံ။ သုတ္တသုတ္တာနုလောမအာစရိယတဒေဟိ အနုပတ္ထမ္ဘိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"အတ္တနောမတိမတ္တ"**န္တိ။ "ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁၂) ပန သုတ္တပဒမကာရဏံ အာသေဝနပစ္စယလာဘဿ ဗလဝဘာဝေ အနေကန္တိကတ္တာ။ တထာ ဟိ အလဒ္ဓာသေဝနာပိ ပဌမစေတနာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာ ဟောတိ, လဒ္ဓာသေဝနာ ဒုတိယစေတနာ ယာဝ ဆဋ္ဌစေတနာ အပရာပရိယဝေဒနီယာ။ **စတုတ္ထပဥ္စမေသုယေဝ**တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ယုတ္တိဒဿနမုခေန နိဂမနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယဒိ ဆဋ္ဌသတ္တမံ ဇဝနံ ပတိတံ နာမ ဟောတိ ပရိက္ခီဏဇဝတ္တာ, ကထံ သတ္တမဇဝနစေတနာ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယာ, အာနန္တရိယာ စ ဟောတီတိ? နာယံ ဝိသေသော အာသေဝနပစ္စယလာဘေန ဗလပ္ပတ္တိယာ။ ကိဥ္စရဟိ ကိရိယာဝတ္ထာ ဝိသေသတော။ ကိရိယာဝတ္ထာ ဟိ အာရမ္ဘမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေန တိဝိဓာ။ တတ္ထ စ ပရိယောသာနာဝတ္ထာယ သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာဘာဝေန ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယာဒိတာ ဟောတိ, န ဗလဝဘာဝေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဋိသန္ဓိယာ အနန္တရပစ္စယဘာ

ဝိနော ဝိဟာကသန္တာနဿ အနန္တရပစ္စယဘာဝေန တထာ အဘိသင်္ခတတ္တာတိ စ ဝဒန္တိ။ တသ္မာ ဆဋ္ဌသတ္တမာနံ ပဟာတာ ဘိမုခတာယ ပရိက္ခီဏဇဝတာ န သက္ကာ နိတရေတုံ။ တထာ ဟိ **“ယထာ ဟိ ပုရိသော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သာ စ ပန အပ္ပနာ။ **အဒ္ဓာနပရိစ္ဆေဒေ** တိ ကာလပရိစ္ဆေဒေ။ သော ပနေတ္ထ သတ္တသု ဌာနေသု ကတ္တစိ အပ ရိမာဏစိတ္တက္ခဏတာယ, ကတ္တစိ အတိက္ကတ္တရခဏတာယ **နတ္ထိ** တိ ဝုတ္တော။ န ဟေတ္ထ သမ္ပုဏ္ဏဇဝနဝီထိ အဒ္ဓ ဓာ လဗ္ဘတိ။ တေနေတဟ **“တ္တေ မဂ္ဂနန္တရဖလ”** န္တိအာဒိ။ **သေသဌာနေသူ** တိ ပဌမပ္ပနာ, လောကိယာဘိညာ, မ ဂ္ဂက္ခဏော, နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဖလက္ခဏောတိ ဧတေသု စတူသု ဌာနေသု။

တ္တောဝတာ တိ တွေကေန ဘာဝနာက္ကမေန **သေ** ယောကာဝစရော **ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ** ဝိဟာရ တာ စ **အနေန** တဒေဝ **ပဌမံ ဈာနံ အဓိဂတံ ဟောတိ ပထဝီကသိဏ**န္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၇၀. တတ္ထာ တိ တသ္မိံ ဈာနပာဌေ။ **ဝိဝိစ္စိတွေဝ** တိ ဝိသုံ ဟုတွာ။ တေနာဟ **“ဝိနာ ဟုတွာ အပက္ကမိတွာ”** တိ, ပဇဟနဝသေန အပသက္ကိတွာတိ အတ္ထော။ **ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ** တိ တွေ **“ဝိဝိစ္စာ”** တိ က္လမိနာ ဝိဝေစနံ ဈာနက္ခ ဏေ ကာမာနံ အဘာဝမတ္တံ ဝုတ္တံ။ **“ဝိဝိစ္စေဝ”** တိ ပန က္လမိနာ ဧကံသတော ကာမာနံ ဝိဝေစေတဗ္ဗတာဒီပနေန တပ္ပ ပဋိပက္ခတာ ဈာနဿ, ကာမဝိဝေကဿ စ ဈာနာဓိဂမူပာယတာ ဒဿိတာ ဟောတီတိ က္လမမတ္တံ ဒဿေတုံ “ပဌမံ ဈာန”န္တိအာဒိ ဝတွာ တမေဝတ္ထံ ဟာကဠေတရံ ကာတုံ **“ကထ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“အန္ဓကာရေ သတိ ပဒီပေဟာဘာသော ဝိယာ”**တိ ဧတေန ယထာ ပဒီပေဟာဘာသာဘာဝေန ရတ္တိယံ အန္ဓကာရာဘိဘဝေ, ဧဝံ ဈာနာဘာဝေန သတ္တသန္တတိယံ ကာမာဘိဘဝေတိ ဒဿေတိ။

ဧတေန္တိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ အဝဓာရဏကရဏေန။ **န ခော ပန ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ** “ကာမေဟိ ဧဝ”တိ အဝဓာရဏဿ အကတတွာ။ နိဿရဏန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ ဧတေန, တွေ တတိ **နိဿရဏံ** ။ ကေ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ? ကာမာ, တေသံ ကာမာနံ နိဿ သရဏံ ပဟာနံ **တန္နိဿရဏံ,** တတော။ ကထံ ပန သမာနေ ဝိက္ခမ္ဘနေ ကာမာနမေဝေတံ နိဿရဏံ, န ဗျာပာဒာဒီန န္တိ စောဒနံ ယုတ္တိတော, အာဂမတော စ သောဓေတုံ **“ကာမဓာတူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကာမဓာတုသမတိက္ကမန တောတိ** သကလဿပိ ကာမဘဝဿ သမတိက္ကမပဋိပဒာဘာဝတော။ တေန က္လမဿ ဈာနဿ ကာမပရိညာဘာဝ မာဟ။ **ကာမရာဂပဋိပက္ခတောတိ** ဝက္ခမာနဝိဘာဂဿ ကိလေသကာမဿ ပစ္စတ္တိကဘာဝတော။ တေန ယထာ မေတ္တာ ဗျာပာဒဿ, ကရုဏာ ဝိဟိံသာယ, ဧဝမိဒံ ဈာနံ ကာမရာဂဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတန္တိ ဒဿေတိ။ ဧဝမတ္တနော ပဝတ္တိယာ, ဝိဟာကပ္ပဝတ္တိယာ စ ကာမရာဂတော, ကာမဓာတုတော စ ဝိနိဝတ္တသဘာဝတ္တာ က္လဒံ ဈာနံ ဝိသေသတော ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ သွတယမတ္တော ဟဌဂတော တေတိ အာဟ **“ယထာဟာ”**တိအာဒိ။ ကာမန္ဓေတမတ္တံ ဒီပေ တုံ ပုရိမပဒေယေဝ အဝဓာရဏံ ဂဟိတံ, ဥတ္တရပဒေပိ ပန တံ ဂဟေတဗ္ဗမေဝ တထာ အတ္ထသမ္ဘဝတောတိ ဒဿေတုံ **“ဥတ္တရပဒေပီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **က္လတောတိ** ကာမစ္ဆန္ဒတော။ **သေ** နိယမော။ **သာဓာရဏဝစနေနာ**တိ အဝိသေသဝစနေန။ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒပ္ပဋိပဿဒ္ဓိနိဿရဏဝိဝေကာ **တဒင်္ဂဝိဝေကာဒယော** ။ စိတ္တကာယဥပဓိဝိဝေကာ **စိ တ္တဝိဝေကာဒယော။ တယော ဧဝ က္လစ** ဈာနကထာယံ **ဒဋ္ဌဗ္ဗာ** သမုစ္ဆေဒဝိဝေကာဒီနံ အသမ္ဘဝတော။

နိဒ္ဒေသေ တိ မဟာနိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၁, ၇)။ တတ္ထ ဟိ “ဥဒ္ဒာနတော ဒွေ ကာမာ – ဝတ္ထုကာမာ ကိလေသကာမာ စာ”တိ ဥဒ္ဒိသိတွာ “တတ္ထ ကတမေ ဝတ္ထုကာမာ? မနာပိယာ ရူပာ။ပေ.။ မနာပိယာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ”တိအာဒိနာ ဝတ္ထုကာမာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ တေ ပန ကာမီယန္တီတိ **ကာမာ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တတ္တေဝ** တိ နိဒ္ဒေသေ ဧဝ။ **ဝိဘင်္ဂေ** တိ ဈာနဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၅၆၄)။ ပဌ္ဌနာကာရေန ပဝတ္တော ဒုဗ္ဗလော လောဘော ဆန္ဒနဋ္ဌေန **ဆန္ဒော,** တတော ဗလဝ ရဇ္ဇနဋ္ဌေန **ရာ ဂေ,** တတောပိ ဗလဝတရော ဗဟလရာဂေ **ဆန္ဒရာဂေ**။ နိမိတ္တာနုဗျဥ္ဇနာနိ သင်္ကပ္ပေတိ ဧတေနာတိ **သင်္ကပ္ပေ,** တထာပဝတ္တော လောဘော, တတော ဗလဝ ရဇ္ဇနဋ္ဌေန **ရာဂေ,** သင်္ကပ္ပနဝသေနေဝ ပဝတ္တော တတောပိ ဗလဝ တရော **သင်္ကပ္ပရာဂေ** တိ။ သွတယံ ပဘေဒော ကေဿဝ လောဘဿ ပဝတ္တိအာကာရဝသေန, အဝတ္ထာဘေဒဝ သေန စ ဝေဒိတဗ္ဗော ယထာ “ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလီဗဒ္ဒော”တိ။ က္လမေ **ကိလေသကာမာ**။ ကာမေန္တီတိ ကာမာ, ကာမေန္တ တိ ဧတေဟီတိ တ။

ဝေဋ္ဌဟိ သတီတိ ဧဝံ ဥဘယေသမ္ပိ ကာမာနံ သင်္ဂဟော သတိ။ **ဝတ္ထုကာမေဟိပီ**တိ “ဝတ္ထုကာမေဟိ ဝိဝိစ္စေဝ”တိပိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတီတိ ဧဝံ ယုဇ္ဇမာနတ္ထန္တရသမုစ္စယတ္ထော **ပိ-**သဒ္ဒော, န ကိလေသကာမသမုစ္စယတ္ထော။ ကသ္မာ? ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကော ဒုတိယပဒေန ဝုတ္တတ္တာ။ **တေနာ**တိ ဝတ္ထုကာမဝိဝေကေန။ **ကာယဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတီ**တိ ပုတ္တဒါရာဒိပရိဂ္ဂဟဝိဝေကဒီပနတော။ **ပုရိမေနာ**တိ ကာယဝိဝေကေန။ **ဧတ္ထာ**တိ “ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ, ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ”တိ ဧတသ္မိံ ပဒဒွယေ, ဣတော တ နိဒ္ဒါရိတေ ဝိဝေကဒွယေ။ အကုသလ-သဒ္ဒေန ယဒိပိ ကိလေသကာမာ, သဗ္ဗာကုသလာပိ တ ဂဟိတာ, သဗ္ဗထာ ပန ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကော ဝုတ္တောတိ အာဟ **“ဒုတိယေန ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကဝစနတော”**တိ။ **ဒုတိယေနာ**တိ စ စိတ္တဝိဝေကေနာတိ အတ္ထော။ **ဧတေသန္တိ** ယထာဝုတ္တာနံ ဒွိန္နံ ပဒါနံ, နိဒ္ဒါရဏေ စေတံ သာမိဝစနံ။ တဏှာဒိသံကိလေသာနံ ဝတ္ထုနော ပဟာနံ **သံကိလေသဝတ္ထုပ္ပဟာနံ။ လောလဘာဝေ** နာမ တတ္ထ တတ္ထ ရူပာဒီသု တဏှုပ္ပာဒော, တဿ **ဟေတု** ဝတ္ထုကာမာ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဗာလဘာဝေ** အဝိဇ္ဇာ, ဒုစ္စိန္တိတစိန္တိတာဒိ တ, တဿ အယောနိသောမနသိကာရော, သဗ္ဗေပိ တ အကုသလာ ဓမ္မာ **ဟေတု**။ ကာမဂုဏာဓိဂမဟေတုပိ ပါဏာတိပါတာဒိအသုဒ္ဓပယောဂေ ဟောတီတိ တဗ္ဗိဝေကေန **ပယောဂသုဒ္ဓိ** ဝိဘာဝိတာ။ တဏှာဒိသံကိလေသသောဓနေန, ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယသံဝဍ္ဎနေန စ အဇ္ဈာသယဝိသောဓနံ **အာသယပေါသနံ။ ကာမေသူ**တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။

အနေကဘေဒေတိ ကာမာသဝကာမရာဂသံယောဇနာဒိဝသေန, ရူပတဏှာဒိဝသေန စ အနေကပ္ပဘေဒေ။ **ကာမစ္ဆန္ဒောယေဝါ**တိ ကာမသဘာဝေယေဝ ဆန္ဒော, န ကတ္တုကမျတာဆန္ဒော, နာပိ ကုသလစ္ဆန္ဒောတိ အဓိပ္ပါယော။ **ဈာနပဋိပက္ခတော**တိ ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝတော တံဟေတု တန္နိမိတ္တံ **ဝိသုံ ဝုတ္တော**။ အကုသလဘာဝသာမညေန အဂ္ဂဟေတွာ ဝိသုံ သရူပေန ဂဟိတော။ ယဒိ ကိလေသကာမော ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော, ကထံ ဗဟုဝစနန္တိ အာဟ **“အနေကဘေဒတော”**တိအာဒိ။

အညေသမ္ပိ ဒိဋ္ဌိမာနအဟိရိကာနောတ္တပ္ပာဒီနံ, တံသဟိတဖဿာဒီနဉ္စ။ ဥပရိ ဝုစ္စမာနာနိ ဈာနင်္ဂါနိ **ဥပရိဈာနင်္ဂါနိ,** တေသံ အတ္တနော ပစ္စနီကာနံ **ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော** တပ္ပစ္စနီကနီဝရဏဝစနံ။ **နီဝရဏာနိ ဟိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ** တေသံ ပဝတ္တိနိဝါရဏတော။ **သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဋိပက္ခော** ရာဂပ္ပဏိဓိယာ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတော, နာနာရမ္မဏေဟိ ပလောဘိတဿ ပရိဗ္ဘမန္တဿ စိတ္တဿ သမာဓာနတော စ။ **ပီတိ ဗျာပါဒဿ** ပဋိပက္ခာ ပါမောဇ္ဇေန သမာနယောဂက္ခေမတ္တာ။ **ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ** ပဋိပက္ခော ယောနိသော သင်္ကပ္ပနဝသေန သဝိပ္ဖာရပဝတ္တိတော။ **သုခံ** အဝူပသမာနုတာပသဘာဝဿ **ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ** ပဋိပက္ခံ ဝူပသန္တသီတလသဘာဝတ္တာ။ **ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယ** ပဋိပက္ခော အာရမ္မဏေ အနုမဇ္ဇနဝသေန ပညာပဋိရူပသဘာဝတ္တာ။ **မဟာကစ္စာနတ္ထေရေန** ဒေသိတံ ပိဋကာနံ သံဝဏ္ဏနာ **ပေဋကံ,** တသ္မိံ **ပေဋကေ**။

ပဉ္စကာမဂုဏဘေဒဝိသယဿာ တိ ရူပာဒိပဉ္စကာမဂုဏဝိသေသဝိသယဿ။ **အာဃာတဝတ္ထုဘေဒာဒိဝိသယာနန္တိ** ဗျာပါဒဝိဝေကဝစနေန “အနတ္ထံ မေ အစရီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၀; အ. နိ. ၉.၂၉; ဝိဘ. ၉၆၀) အာဒိအာဃာတဝတ္ထုဘေဒဝိသယဿ ဒေါသဿ, မောဟာဓိကေဟိ ထိနမိဒ္ဓါဒီဟိ ဝိဝေကဝစနေန ပဋိစ္ဆာဒနဝသေန ဒုက္ခာဒိပုဗ္ဗန္တာဒိဘေဒဝိသယဿ မောဟဿ ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော ဝုတ္တော။ ကာမရာဂဗျာပါဒတဒေကဋ္ဌထိနမိဒ္ဓါဒိဝိက္ခမ္ဘကဉ္စေတံ သဗ္ဗာကုသလပဋိပက္ခသဘာဝတ္တာ။ သဗ္ဗကုသလာနံ တေန သဘာဝေန သဗ္ဗာကုသလပ္ပဟာယကံ ဟောတိ, ဟောန္တမ္ပိ ကာမရာဂါဒိဝိက္ခမ္ဘနသဘာဝမေဝ ဟောတိ တံသဘာဝတ္တာတိ အဓိပ္ပာယေနေဝ နီဝရဏာကုသလမူလာဒီနံ **“ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတီ”**တိ အာဟ။

၇၁. ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနာနံ သဘာဝဓမ္မာနံ နတ္ထိ ကာစိ ဝသဝတ္တိတာတိ ဝသဝတ္တိဘာဝနိဝါရဏတ္ထံ **“ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော”**တိ ဝုတ္တံ။ တယိဒံ “ဝိတက္ကနံ ဤဒိသမိဒ”န္တိ အာရမ္မဏဿ ပရိကပ္ပနန္တိ အာဟ **“ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”**တိ။ ယသ္မာ စိတ္တံ ဝိတက္ကဗလေန အာရမ္မဏံ အဘိနိရုဠှံ ဝိယ ဟောတိ, တသ္မာ သော **အာရမ္မဏာဘိနိရောပနလက္ခဏော** ဝုတ္တော။ ယထာ ဟိ ကောစိ ရာဇဝလ္လဘံ, တံသမ္ဗန္ဓိနံ မိတ္တံ တ နိဿာယ ရာဇဂေဟံ အာရောဟတိ အနုပဝိသတိ, ဧဝံ ဝိတက္ကံ နိဿာယ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတိ။ ယဒိ ဧဝံ, ကထံ အဝိတက္ကံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတီတိ? ဝိတက္ကဗလေနေဝ။ ယထာ ဟိ သော ပုရိသော ပရိစယေန တေန ဝိနာပိ နိရာသင်္ကော ရာဇဂေဟံ ပဝိသတိ, ဧဝံ ပရိစယေန ဝိတက္ကေန ဝိနာပိ အဝိတက္ကံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတိ။ **ပရိစယေနာ**တိ စ သန္တာနေ

ပဝတ္တဝိတက္ကဘာဝနာသင်္ခာတေန ပရိစယေန။ ဝိတက္ကသ္သ ဟိ သန္တာနေ အဘိဏှံ ပဝတ္တသ္သ ဝသေန စိတ္တသ္သ အာရမ္မဏာဘိရုဟဏံ စိရပရိစိတံ။ တေန တံ ကအစိ ဝိတက္ကေန ဝိနာပိ တတ္ထ ပဝတ္တတေဝ။ ယထာ တံ ဉာဏသဟိတံ ဟုတွာ သမ္မသနဝသေန စိရပရိစိတံ ကအစိ ဉာဏဝိရဟိတမ္ပိ သမ္မသနဝသေန ပဝတ္တတိ, ယထာ တ ကိလေသသဟိတံ ဟုတွာ ပဝတ္တံ သဗ္ဗသော ကိလေသရဟိတမ္ပိ ပရိစယေန ကိလေသတသနာဝသေန ပဝတ္တတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အာဒိတော, အဘိမုခံ တ ဟနနံ **အာဟနနံ**။ ပရိတော, ပရိဝတ္တေတွာ တ အာဟနနံ **ပရိယာဟနနံ**။ "ရူပံ ရူပံ, ပထဝီ ပထဝီ"တိ အာကောဋေန္တသ္သ ဝိယ ပဝတ္တိ **"အာဟနနံ, ပရိယာဟနန"**န္တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အာနယနံ** စိတ္တသ္သ အာရမ္မဏေ ဥပနယနံ, အာကမှနံ တ။

အနုသဋ္ဌရဏံ အနုပရိဗ္ဗမနံ။ သွတယံ ဝိသေသော သန္တာနမ္ပိ လဗ္ဘမာနော ဧဝ သန္တာနေ ပာကဋော ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အနုမဇ္ဇနံ** အာရမ္မဏေ စိတ္တသ္သ အနုမသနံ, ပရိမဇ္ဇနန္တိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ ဝိစာရော "ပရိမဇ္ဇနဟတ္ထော ဝိယ, သဋ္ဌရဏဟတ္ထော ဝိယာ"တိ စ ဝုတ္တော။ **တတ္ထာ** တိ အာရမ္မဏေ။ သဟဇာတာနံ အနုယောဇနံ အာရမ္မဏေ အနုဝိစာရဏာသင်္ခါတအနုမဇ္ဇနဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အနုပ္ပဗန္ဓနံ** အာရမ္မဏေ စိတ္တသ္သ အဝိစ္ဆိန္နသ္သ ဝိယ ပဝတ္တိ။ တထာ ဟိ သော "အနုသန္ဓာနတာ"တိ (ဓ. သ. ၈) နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တေနေဝ စ "ဃဏ္ဍာနုရဝေ ဝိယ, ပရိဗ္ဗမနံ ဝိယာ"တိ စ ဝုတ္တော။

ကတ္ထစီ တိ ပဌမဇ္ဈာနေ, ပရိတ္တစိတ္တုပ္ပာဒေသု စ။ ဝိစာရတော **ဩဠာရိကဋ္ဌေန,** ဝိစာရသ္သေဝ စ **ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန** အနုရဝတော ဩဠာရိကော, တသ္သ စ ပုဗ္ဗင်္ဂမော **ဃဏ္ဍာဘိဃာတော ဝိယ ဝိတက္ကော** ။ ယထာ ဟိ ဃဏ္ဍာဘိဃာတော ပဌမာဘိနိပါတော ဟောတိ, ဧဝံ အာရမ္မဏာဘိမုခနိရောပနဋ္ဌေန **ဝိတက္ကော စေတသော ပဌမာဘိနိပါတော** ဟောတိ။ **အဘိဃာတ-**ဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ အဘိဃာတဇော သဒ္ဒော ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝိပ္ဖာရဝါ** တိ ဝိစလနယုတ္တော သပရိပ္ဖန္ဒော။ **ပရိဗ္ဗမနံ ဝိယ** ပရိသ္သယာဘာဝဝီမံသနတ္ထံ။ **အနုပ္ပဗန္ဓေန ပဝတ္တိယ** န္တိ ဥပစာရေ တ အပ္ပနာယံ တ သန္တာနေန ပဝတ္တိယံ။ တတ္ထ ဟိ ဝိတက္ကော နိစ္စလော ဟုတွာ အာရမ္မဏံ အနုပဝိသိတွာ ဝိယ ပဝတ္တတိ, န ပဌမာဘိနိပါတော။ **ပာကဋော ဟောတီ**တိ ဝိတက္ကသ္သ ဝိသေသော အဘိနိရောပနာကာရော ဩဠာရိကတ္တာ ပဌမဇ္ဈာနေ ပာကဋော ဟောတိ, တဒဘာဝတော ပဉ္စကနယေ ဒုတိယဇ္ဈာနေ ဝိစာရသ္သ ဝိသေသော အနုမဇ္ဇနာကာရော ပာကဋော ဟောတိ။

တလက္ခဏံ ဧဋ္ဌကလောမာဒီဟိ ကတစုမ္ဗဋကံ။ **ဥပ္ပီဠနဟတ္ထော** တိ ပိဏ္ဍသ္သ ဥပ္ပီဠနဟတ္ထော။ တသ္သေဝ ကတော စိတော စ **သဋ္ဌရဏဟတ္ထော။ မဏ္ဍလ** န္တိ ကံသဘာဇနာဒီသု ကိဉ္စိ မဏ္ဍလံ ဝဋ္ဋလေခံ ကရောန္တသ္သ။ ယထာ ပုပ္ဖဖလသာခါဒိအဝယဝဝိနိမုတ္တော အဝိဇ္ဇမာနောပိ ရုက္ခော "သပုပ္ဖော သဖလော"တိ ဝေဟရီယတိ, ဧဝံ ဝိတက္ကာဒိအင်္ဂဝိနိမုတ္တံ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဈာနံ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိ ဝေဟရီယတီတိ ဒသ္သေတုံ **"ရုက္ခော ဝိယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဈာနဘာဝနာယ ပုဂ္ဂလဝသေန ဒေသေတဗ္ဗတ္တာ "ဣဓ ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ"တိအာဒိနာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဈာနာနိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနီတိ။ ယဒိပိ **ဝိဘင်္ဂေ** ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ကတာ, **အတ္ထော ပန တတ္ရာပိ** ဝိဘင်္ဂေပိ ယထာ ဣဓ "ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေနာ"တိအာဒိနာ ဓမ္မဝသေန ဝုတ္တော, **ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော,** ပရမတ္ထတော ပုဂ္ဂလသ္သေဝ အဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **အတ္ထော။ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော** ဈာနသမင်္ဂိနော ဝိတက္ကဝိစာရသမင်္ဂိတာဒဿနေန, ဈာနသ္သေဝ စ သဝိတက္ကသဝိစာရတာယ ဝုတ္တတ္တာတိ ဧဝံ တ ဧတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝိဝေကာတိ ဝိဝေကာ ဟေတုဘူတာတိ ဝိဝေက-သဒ္ဒသ္သ ဘာဝသာဓနတံ သန္ဓာယာဟ။ **ဝိဝေကေ**တိ ကတ္တုသာဓနတံ, ကမ္မသာဓနတံ တ။ "ဝိဝိတ္တော"တိ ဟိ ဣမိနာ နီဝရဏေဟိ ဝိနာဘူတော တေဟိ ဝိဝေစိတောတိ စ သာဓနဒွယမ္ပိ သင်္ဂဟိတမေဝါတိ။

၇၂. **ပီဏယတီ**တိ တပ္ပေတိ, ဝဍ္ဍေတိ တ။ **သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ** တိ ပရိတုဿနလက္ခဏာ။ **ပီဏနရသာ**တိ ပရိဗြူဟနရသာ။ **ဖရဏရသာ**တိ ပဏီတရူပေဟိ ကာယဿ ဗျာပနရသာ။ ဥဒဂ္ဂဘာဝေါ **ဩဒဂျံ။ ခုဒ္ဒိကာ** လဟုံ လောမဟံသနမတ္တံ ကတွာ ဘိန္နာ န ပုန ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ခဏိကာ** ဗဟုလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဗ္ဗေဂတော **ဖရဏာ** နိစ္စလတ္တာ, စိရဋ္ဌိတိကတ္တာ စ ပဏီတတရာ။ **စေတိယင်္ဂဏံ ဂန္တွာ** တိ ပုဏ္ဏဝလ္လိကဝိဟာရေ စေတိယင်္ဂဏံ ဂန္တွာ။ **ပကတိယာ ဒိဋ္ဌာရ**

မ္မဏဝသေနာတိ ပုဗ္ဗေ မဟာစေတိယံ ဂဟိတာရမ္မဏဝသေန။ **စိတ္တဂေဏ္ဟကော** ဝိစိတ္တာကာရေန ကတဂေဏ္ဟုကော။ **ဥပနိဿယေ** တိ သမီပေ, တဿ တ ဝိဟာရဿ နိဿယဘူတေ, ဂေစရဋ္ဌာနဘူတေတိ အတ္ထော။

ဃရာဇိရေတိ ဂေဟင်္ဂဏေ။ ပဗ္ဗတသိခရေ ကတစေတိယံ **"အာကာသစေတိယ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဂဟိတနိမိတ္တေနေဝ** တာတိ စေတိယဝန္ဒနံ, ဓမ္မဿဝနဉ္စ ဥဒ္ဒိဿ "ဧဟာ ဝတိမေ"တိအာဒိနာ ဂဟိတကုသလနိမိတ္တေနေဝ ကာရဏဘူတေန။ ဂဟိတံ တ နိမိတ္တံ ဧတေနာတိ ဂဟိတနိမိတ္တံ, ဝုတ္တာကာရေန ပဝတ္တစိတ္တံ, တေန ဂဟိတနိမိတ္တေနေဝ စိတ္တေန သဟ။ **ပက္ခန္ဒ** န္တိ အနုပဝိဋ္ဌံ။ **အနုပရိယ္ဗူဠှ** န္တိ အနု အနု သမန္တတော ဖုဋ္ဌံ, သဗ္ဗသော အနုဝိသဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။

ပဿဒ္ဓိယာ နိမိတ္တဘာဝေန **ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တီ** ။ ပရိပာစနဝသေန **ပရိပာကံ ဂစ္ဆန္တီ** ။ အပ္ပနာသမ္ပယုတ္တာဝ ပီတိ အပ္ပနာသမာဓိပူရိကာ။ ခဏိကသမာဓိပူရိကာ စ ဥပစာရသမာဓိပူရိကာ စ အပ္ပနာသမာဓိဿ ဝိဒူရတရာတိ တဒုဘယံ အနာမသန္တော **"တာသု ယာ အပ္ပနာသမာဓိဿာ"** တိအာဒိမာဟ ။ **သမာဓိသမ္ပယောဂံ ဂတာ** တိ ပုဗ္ဗေ ဥပစာရသမာဓိနာ သမ္ပယုတ္တာ ဟုတွာ အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎိတွာ အပ္ပနာသမာဓိနာ သမ္ပယောဂံ ဂတာ။

၇၃. သုခယတီတိ **သုခံ,** အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ လဒ္ဓဿာဒေ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သုတယံ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော ပရိယာယလဒ္ဓော ဓမ္မတော အညဿ ကတ္တု နိဝတ္တနတ္ထော, နိပ္ပရိယာယေန ပန ဘာဝသာဓနမေဝ လဗ္ဘတီတိ **"သုခနံ သုခ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဋ္ဌသဘာဝတ္တာ တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ တ အတ္တနိ သာဒယတီတိ **သာတံ** ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ။ သာတံ "မဓုရ"န္တိ ဝဒန္တိ။ သာတံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **သာတလက္ခဏံ။ ဥပဗြူဟနံ** သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သံဝဍ္ဎနံ။ ဒုက္ခံ ဝိယ အဝိဿဇ္ဇေတွာ အဒုက္ခမသုခံ ဝိယ အနဇ္ဈုပေက္ခိတွာ အနု အနု ဂဏှနံ, ဥပကာရိတာ တ **အနုဂ္ဂဟော။ ကတ္ထစိ** ပဌမဇ္ဈာနာဒိကေ။ **ပဋိလာဘတုဋ္ဌိ** တိ ပဋိလာဘဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကတုဋ္ဌိ။ **ပဋိလဒ္ဓရသာနုဘဝန** န္တိ ပဋိလဒ္ဓဿ အာရမ္မဏရသဿ အနုဘဝနန္တိ သဘာဝတော ပီတိသုခါနိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတိ။ **ယတ္ထ ပီတိ, တတ္ထ သုခ** န္တိ ဝိတက္ကဿ ဝိယ ဣတရေန ပီတိယာ သုခေန အစ္စန္တသံယောဂ မာဟ။ "ယတ္ထ သုခံ, တတ္ထ န နိယမတော ပီတီ"တိ ဝိစာရဿ ဝိယ ဝိတက္ကေန သုခဿ ပီတိယာ အနစ္စန္တသံယောဂံ။ တေန အစ္စန္တာနစ္စန္တသံယောဂိတာယ ပီတိသုခါနံ ဝိသေသံ ဒဿေတိ။ ကံ တာရေန္တိ ဧတ္ထာတိ **ကန္တာရံ,** နိရုဒကမရုဋ္ဌာနံ။ ဝနမေဝ **ဝနန္တံ။ တသ္မိံ တသ္မိံ သမယေ** တိ ဣဋ္ဌာရမ္မဏဿ ပဋိလာဘသမယေ, ပဋိလဒ္ဓဿ ရသာနုဘဝနသမယေ, ဝနစ္ဆာယာဒီနံ သဝနဒဿနသမယေ, ပဝေသပရိဘောဂသမယေ စ။ **ပာကဋဘာဝတော**တိ ယထာက္ကမံ ပီတိသုခါနံ ဝိဘူတဘာဝတော။

ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခန္တိ ဧတ္ထ ပုရိမသ္မိံ အတ္ထေ **ဝိဝေကဇ**န္တိ ဈာနံ ဝုတ္တံ။ ပီတိသုခသဒ္ဒတော စ အတ္ထိအတ္ထဝိသေသတော "အဿ ဈာနဿ, အသ္မိံ တ ဈာနေ"တိ ဧတ္ထ **အ**-ကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒုတိယေ ပီတိသုခမေဝ ဝိဝေကဇံ။ "ဝိဝေကဇံပီတိသုခ"န္တိ စ အညပဒတ္ထသမာသော, ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသဿ စ အလောပော ကတော။ လောပေ တ သတိ "ဝိဝေကဇပီတိသုခ"န္တိ ဟဝေယျာတိ အယံ ဝိသေသော။

ဥပသမ္ပဇ္ဇာ တိ ဧတ္ထ **ဥပ-သံ**-သဒ္ဒါ "ဥပလဗ္ဘတိ, သံဘဝတီ"တိအာဒီသု ဝိယ နိရတ္ထကာတိ ဒဿေတုံ "ဥပဂန္တွာ"တိအာဒိံ ဝတွာ ပုန တေသံ သာတ္ထကဘာဝံ ဒဿေတုံ **"ဥပသမ္ပာဒယိတွာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ပတွာ, သာဓေတွာတိ တ အတ္ထော။ **ဣရိယန္တိ** ကိရိယံ။ **ဝုတ္တိ** အာဒီနိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ **ဟလနာ**တိ ဟိ ဂေဟံ ဣရိယာပထဗာဓနံ ဣရိယာပထန္တရေဟိ ရက္ခဏာ။

ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနာဒိဝဏ္ဏနာ

၇၄. ပဉ္စ အင်္ဂါနိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟီနာနိ ဧတဿာတိ **ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ** ။ "အဇ္ဈုပဟိတော"တိ ဧတ္ထ အာဟိတ-သဒ္ဒဿ ဝိယ ဝိပ္ပဟီန-သဒ္ဒဿေတ္ထ ပရဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ ဝိပ္ပဟီနန္တိ တ **ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ** ။ နနု အညေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ ဣမိနာ ဈာနေန ပဟီယန္တိ, အထ ကသ္မာ ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနတာဝ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"ကိဉ္စာပိ"**တိအာဒိ။ ဈာနလာဘိနောပိ အဈာနသမင်္ဂိကာလေ ဈာနပဋိပက္ခလောဘစိတ္တာဒီနံ ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော **"ဈာနက္ခဏေ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ပဟီယန္တီ** တိ ဝိဂစ္ဆန္တိ, နပ္ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ **ဧကတ္တာရမ္မဏေ** တိ ပထဝီကသိဏာဒိဝသေ

န ကေသဘာဝေ, ကေဂ္ဂတာသင္ခါတေ ကေတ္တာဝဟေ တ အာရမ္မဏော။ **တန္တိ** တံ နာနာဝိသယပလောဘိတံ စိတ္တံ။ **ကာမဓာတုပ္ပဟာနာယာ**တိ နာနာဝိသယသမ္ပယုတ္တလောဟာယ ကာမဓာတုယာ ပဟာနာယ သမတိက္ကမာယ ပဋိပဒံ ဈာနံ နပ္ပဋိပဇ္ဇတိ။ **နိရန္တရ** န္တိ ဝိက္ခေပေန အနန္တရိတံ, သဟိတန္တိ အတ္ထော။ **အကမ္မညန္တိ** အကမ္မနိယံ, ဘာဝနာကမ္မဿ အယောဂ္ဂန္တိ အတ္ထော။ **ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စပရေတန္တိ** ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စေန အဘိဘူတံ။ **ပရိဗ္ဘမတိ** အနဝဋ္ဌာနတော, အဝဋ္ဌာနဿ သမာဓာနဿ အဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **ဝိစိကိစ္ဆာယ ဥပဟတန္တိ** သာတိသယဿ ဝိစာရဿ အဘာဝတော ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော နု ခေါ ဘဂဝါ, န နု ခေါ''တိ, ''ပထဝီ ပထဝီ''တိအာဒိနာ မနသိကာရေန, ''ဈာနံ သိယာ နု ခေါ, န နု ခေါ''တိအာဒိနာ စ ပဝတ္တာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ ဥပဟတံ။ **နာရောဟတိ** အပ္ပဋိပတ္တိနိမိတ္တတ္တာ။ **ဝိသေသေန ဈာနန္တရာယကရတ္တာ**တိ သမာဓိအာဒီနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝေန ဈာနာဓိဂမဿ အန္တရာယကရဏတော။

တေဟီတိ ဈာနာဓိဂမဿ ပစ္စယဘူတေဟိ ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ။ **အဝိက္ခေပလက္ခဏာယ သမ္မာဒိတပ္ပယောဂဿာ** တိ တတော ဧဝ သမာဓာနာယ နိပ္ဖာဒိတဘာဝနာပယောဂဿ။ **စေတသော ပယောဂသမ္ပတ္တိသမ္ဘူတ** တိ ယထာဝုတ္တဘာဝနာပယောဂသမ္ပတ္တိသမုဋ္ဌာနာ။ **ပီတိ ပီဏနံ** ဘာဝနာဝသေန တပ္ပနံ။ **ဥပဗြူဟနံ** ဘာဝနာဝသေန ပရိဝုဍ္ဎိ စေတသော **ကရောတီ**တိ သမ္ဗန္ဓော။ **နန္တိ** စိတ္တံ။ **သသေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မ** န္တိ အဝသိဋ္ဌဖဿာဒိဓမ္မသဟိတံ, သမံ သမ္မာ စ အာဓိယတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣန္ဒြိယသမတာဝသေန **သမံ,** ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ ဒူရီဘာဝေ လီနုဒ္ဓစ္စာဘာဝေန **သမ္မာ** စ ဌပေတီတိ အတ္ထော။ ဧကဂ္ဂတာ ဟိ သမာဓာနကိစ္စေန စိတ္တံ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ အတ္တာနံ အနုဝတ္တာပေန္တီ ဈာနက္ခဏေ သာတိသယံ သမာဟိတေ ကရောတီတိ။ **ဥပ္ပတ္တိဝသေနာ** တိ ယထာပစ္စယံ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေန ။ ဧဝေသု ဝိတက္ကာဒီသု ဈာနံ **ဥပ္ပန္နံ နာမ** ဟောတီတိ တတ္ထေဝ ဈာနတေဟာရတော။ တေနာဟ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ။ **''ယထာ ပနာ''**တိအာဒိနာပိ ဥပမာဝသေန တမေဝတ္ထံ ပာကဋတရံ ကရောတိ။

ပကတိစိတ္တတော တိ ပာကတိကကာမာဝစရစိတ္တတော။ **သုဝိသဒေနာ**တိ သုဋ္ဌု ဝိသဒေန, ပဋုတရေနာတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗာဝန္တ** န္တိ သဗ္ဗာဝယဝဝန္တံ, အနဝသေသန္တိ အတ္ထော။ **အပ္ဖုဋ္ဌ** န္တိ အသမ္ဖုဋ္ဌံ။ **အာရမ္မဏေသု ဖုသိတာ**တိ အပ္ပနာဝသေန ပဝတ္တမာနာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ သမန္တတော အာရမ္မဏံ ဖရန္တီ ဝိယ ဟောတီတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဈာနပဟင်္ဂေ အဂ္ဂဟိတာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဂဟိတာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ **''တတ္ထ စိတ္တေကဂ္ဂတာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဈာနင်္ဂေသု။ **န နိဒ္ဒိဋ္ဌာ** တိ သရူပတော န နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, သာမညတော ပန ဈာနင်္ဂဟဏေန ဂဟိတာ။ **ဧဝံ ဝုတ္တတ္တာ** တိ သရူပေနေဝ ဝုတ္တတ္တာ, အင်္ဂမေဝ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ယေန အဓိပ္ပာယေနာ** တိ ယေန ဝိတက္ကာဒီဟိ သဟ ဝတ္တန္တံ ဓမ္မံ ဒီပေတုံ တဿ ပကာသနာဓိပ္ပာယေန ''သဝိတက္ကံ သဝိစာရ''န္တိအာဒိနာ **ဥဒ္ဒေသော ကတော။ သော ဧဝ** အဓိပ္ပာယော **တေန** ဘဂဝတာ **ဝိဘင်္ဂေ** ''စိတ္တေကဂ္ဂတာ''တိ နိဒ္ဒိသန္တေန **ပကာသိတော**။ တသ္မာ သာ ဈာနပဟင်္ဂေ အဂ္ဂဟိတာတိ န စိန္တေတဗ္ဗံ။

တိဝိဓကလျာဏဒသလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၇၅. **အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေနာ** တိ ဈာနဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေန။ **လက္ခဏဝသေနာ** တိ တေသံယေဝ အပ္ပနာယံ လက္ခိတဗ္ဗဘာဝဝသေန။

တတြာ တိ တသ္မိံ ကလျာဏတာလက္ခဏာနံ ဝိဘာဝနေ။ **ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ** တိ ပဋိပဇ္ဇတိ ဈာနံ တာယာတိ ပဋိပဒါ, ဂေါတြဘုပရိယောသာနော ပုဗ္ဗဘာဂိယော ဘာဝနာနယော။ ပရိပန္ထတော ဝိသုဇ္ဈနံ ဝိသုဒ္ဓိ, ပဋိပဒာယ ဝိသုဒ္ဓိ **ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ**။ သာ ပနာယံ ယသ္မာ ဈာနဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ လဗ္ဘတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒီ''** တိ။ **ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ**တိ ဝိသောဓေတဗ္ဗတာဒီနံ အဘာဝတော ဈာနပရိယာပန္နာယ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိယာ အနုဗြူဟနာ။ သာ ပနာယံ ဝိသေသတော ဈာနဿ ဌိတိက္ခဏေ လဗ္ဘတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ''**တိ။ **သမ္ပဟံသနာ** တိ တတ္ထ ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနာဒိသာဓကဿ ဉာဏဿ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိဝသေန ပရိယောဒပနာ။ သာ ပန ယသ္မာ ဈာနဿ ဩသာနက္ခဏေ ပာကဋာ ဟောတိ , တသ္မာ ဝုတ္တံ **''သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာန''** န္တိ။ **ဣမာနိ တီဏိ လက္ခဏာနီ**တိ ပရိပန္ထတော စိတ္တဿ ဝိသုဇ္ဈနာကာရော , မဇ္ဈိမဿ သမထနိမိတ္တဿ ပဋိပဇ္ဇနာကာရော, တတ္ထ ပက္ခန္ဒနာကာရောတိ ဣမာနိ တီဏိ ဈာနဿ အာဒိတော ဥပ္ပာဒက္ခဏေ အပ္ပနာပတ္တိ လက္ခဏာနိ တေဟိ အာကာရေဟိ ဝိနာ အပ္ပနာပတ္တိယာ အဘာဝတော, အသတိ စ အပ္ပနာယ တဒဘာဝတော။ **အာဒိကလျ**

ယာဏဋ္ဌေ ဝိသုဒ္ဓိပဋိပဒတ္တာ။ ယထာဝုတ္တေဟိ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ, သမ္ပန္နလက္ခဏတ္တာ စ တိ **လက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ**။ ဣမိနာ နယေန မဇ္ဈပရိယောသာနလက္ခဏာနဉ္စ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သမ္ဘရီယတိ ဗျာနံ ဧတေနာတိ သမ္ဘာရော, နာနာဝဇ္ဇနပရိကမ္မံ။ သဟ သမ္ဘာရေနာတိ သသမ္ဘာရော, သော ဧဝ သ **သမ္ဘာရိကော။ ဥပစာရောတိ** ဂောတြဘုနူပစာရမာဟ။ ပဂ္ဂဟာဒိကိစ္စဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဘာဝနာယ ဧဝ သာဓိတတ္တာ ယာ တတ္ထ ဂောတြဘုနူပစာရေ သိဒ္ဓာ အဇ္ဈုပေက္ခနာ, သာ ဗျာနက္ခဏေ ပရိဗြူဟိတာ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ဥပေက္ခာ နုဗြူဟနာ နာမ အပ္ပနာ"**တိ။ ယထာဓိဂတံ ဗျာနံ နိဿာယ ယော ပဟဋ္ဌာကာရော စိတ္တဿ ပရိတောသော, တံ ပစ္စဝေ က္ခဏာဝသေန ပဝတ္တံ သန္ဓာယာဟ **"သမ္ပဟံသနာ နာမ ပစ္စဝေက္ခဏာ"** တိ။ **ဧကေတိ** အဘယဂိရိဝါသိနော။ တေ ဟိ ဧဝံ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိအာဒီကေ ဝဏ္ဏယန္တိ, တဒယုတ္တံ။ တထာ ဟိ သတိ အဇ္ဈာနဓမ္မေဟိ ဗျာနဿ ဂုဏသံကိတ္တနံ နာမ ကတံ ဟောတိ။ န ဟိ ဘူမန္တရံ ဘူမန္တရပရိယာပန္နံ ဟောတိ။ ပာဠိယာ စေတံ ဝိရုဒ္ဓန္တိ ဒဿေတုံ **"ယသ္မာ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဧကတ္တဂတံ စိတ္တ** န္တိ ဣန္ဒြိယာနံ ဧကရသဘာဝေန, ဧကဂ္ဂတာယ စ သိခါပ္ပတ္တိ ယာ တဒနုဂုဏံ ဧကတ္တံ ဂတန္တိ ဧကတ္တဂတံ, သသမ္ပယုတ္တံ အပ္ပနာပတ္တစိတ္တံ။ တဿေဝ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိပက္ ခန္ဒတာဒိ အနန္တရမေဝ ဝုစ္စတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဧကသ္မိံယေဝ အပ္ပနာစိတ္တက္ခဏေ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိအာဒိ ပာဠိယံ ဝု တ္တံ, တသ္မာ **အာဂမနဝသေနာတိ** ပရိကမ္မာဂမနဝသေန။ **အနတိဝတ္တနာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣန္ဒြိယေကရသတာ တဒုပဂဝီရိယတဟနာသေဝနာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပရိယောဒါပကဿာ** တိ ပရိသောဓကဿ ပဘဿရဘာဝကရဿ။ **အနတိဝတ္တနာဒိဘာဝသာဓနေ** မေဝ စေတ္ထ ဉာဏဿ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တသ္မိ န္တိ တသ္မိံ တရေ, စတုပဉ္စစိတ္တပရိမာဏာယ အပ္ပနာဝီထိယန္တိ အတ္ထော။ **တတော** ပရိပန္ထတော။ **စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတီ**တိ ယဒိပိ အာဂမနံ ဂဟေတုံ အဝိသေသေန ဝိယ ဝုတ္တံ, ပရိကမ္မဝိသုဒ္ဓိတော ပန အပ္ပနာဝိသုဒ္ဓိ သာတိသ ယာဝ။ တေနာဟ **"ဝိသုဒ္ဓတ္တာ"** တိအာဒိ။ **အာဝရဏဝိရဟိတံ ဟုတွာတ**တိ ယေနာဝရဏေန အာဝဋ္ဋတ္တာ စိတ္တံ တတော ပုဗ္ဗေ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇိတုံ န သက္ကောတိ, တေန ဝိဝိတ္တံ ဟုတွာ, တံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာတိ အတ္ထော။ လီနုဒ္ဓစ္စသင်္ခာတာနံ ဥဘိန္နံ အန္တာနံ အနုပဂမနေန မဇ္ဈိမော, သဝိသေသံ ပစ္စနီကဓမ္မာနံ ဝူပသမနတော သမထော, ယောဂိနော သုခဝိသေသာနံ ကာရဏဘာဝတော နိမိတ္တဉ္စာတိ **မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ** ။ တေနာဟ **"သမပ္ပဝတ္တော အပ္ပနာသမာဓိယေဝ"**တိ။ **တဒနန္တရံ ပန ပုရိမစိတ္တ** န္တိ တဿ အပ္ပနာစိတ္တဿ အနန္တရပစ္စယဘူတံ ပုရိမံ စိတ္တံ, ဧကတ္တဘူစိတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဧကသန္တတိပရိဏာမနယေနာ** တိ ယထာ "တဒေဝ ခီရံ ဒဓိသမ္ပန္န"န္တိ, ဧဝံ သတိပိ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတဘာဝဘေဒေ, ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝဘေဒေ စ ဧကိဿာ ဧဝ သန္တတိယာ ပရိဏာမူပဂမနနယေန ဧ ကတ္တနယဝသေန။ **တထတ္တ** န္တိ တထဘာဝံ အပ္ပနာသမာဓိဝသေန သမာဟိတဘာဝံ။ **ဧဝံ ပဋိပန္နတ္တာ** တိ ဝုတ္တာကာ ရေန ပဋိပဇ္ဇမာနတ္တာ။ ယသ္မိဥ္ဟိ ခဏေ တထတ္တံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ **တထတ္တုပဂမနေန** အပ္ပနာသမာဓိနာ သမာဟိတဘာဝူပဂမနေန **တတ္ထ ပက္ခန္ဒတိ နာမ။ ပုရိမစိတ္တေ** တိ အပ္ပနာစိတ္တဿ ပုရိမသ္မိံ စိတ္တေ ဧကတ္တဘူစိတ္တေ။ **ဝိဇ္ဇမာနာကာရနိပ္ဖာဒိကာ** တိ တသ္မိံ စိတ္တေ ဝိဇ္ဇမာနာနံ ပရိပန္ထဝိသုဒ္ဓိ မဇ္ဈိမသမထပဋိပတ္တိပက္ခန္ဒနာကာရာနံ နိပ္ဖာဒိကာ, တေနာကာရေန နိပ္ဖဇ္ဇမာနာတိ အတ္ထော။ တေယေဝ ဟိ အာကာ ရာ ပစ္စယဝိသေသတော ဗျာနက္ခဏေ နိပ္ဖဇ္ဇမာနာ "ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓီ"တိ လဒ္ဓသမညာ ဗျာနဿ တံ ဝိသေသံ နိပ္ဖာဒေန္တာ ဝိယ ဝုတ္တာ။ **ဥပ္ပာဒက္ခဏေယေဝ** တိ အတ္တလာဘဝေလာယမေဝ။ ယဒိ ဧဝံ, ကထံ တေ အာကာရာ နိပ္ဖဇ္ဇန္တီတိ အာဟ **"အာဂမနဝသေနာ"**တိ။

တဿာ တိ စိတ္တဿ။ "ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတီ"တိ ဟဋ္ဌိယံ (ပဋိ. မ. ၁.၁၅၈) ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန အာဂ တာတိ **"ဗျာပာရံ အကရောန္တော"** တိ အာဟ။ သမထပဋိပတ္တိတထတ္တုပဂမနဉ္စ ဣဓ သမထဘာဝပတ္တိယေဝတ တိ အာဟ **"သမထဘာဝူပဂမနေနာ"**တိ။ **ကိလေသသံသဂ္ဂံ ပဟာယ ဧကတ္တေန ဥပဋ္ဌိတဿာ** တိ ပုဗ္ဗေ "ကထံ နု ခေါ ကိလေသသံသဂ္ဂံ ပဇဟေယျ"န္တိ ပဋိပန္နဿ ဣဒါနိ သမထပဋိပတ္တိယာ တဿ ပဟီနတ္တာ ကိလေသသင် ဂဏိကာဘာဝေန ဧကတ္တေန ဥပဋ္ဌိတဿ ဗျာနစိတ္တဿ။ ပရိပန္ထဝိသုဒ္ဓိမဇ္ဈိမသမထပဋိပတ္တိပက္ခန္ဒနေဟိ ဝုဒ္ ဓိပ္ပတ္တိယာ အနုဗြူဟိတေ ဗျာနစိတ္တေ လဒ္ဓေကာသာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ သမ္ပယုတ္တေသု သမတဟိတ ဘာဝေန ပဝတ္တမာနာ တေ အနုဗြူဟေန္တီ ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **"တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ ကိစ္စဝသေန ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ"**တိ။

ယေ ပနေတေ ယုဂနဒ္ဓဓမ္မာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဈာနစိတ္တေ။ အညမညာနတိဝတ္တနဝသေန ကိစ္စကရဏတော ယုဂေ နဒ္ဓာ ဗဒ္ဓာ ဝိယ **ယုဂနဒ္ဓါ။ ဝိမုတ္တိရသေနာ** တိ ဝိမုစ္စနကိစ္စေန, ဝိမုစ္စနသမ္ပတ္တိယာ တ။ **သော** ယောဂီ။ **တဟာယတီ**တိ ပဝတ္တေတိ။ **အဿာ** တိ ဈာနစိတ္တဿ။ **တသ္မိံ ခဏေ** တိ ဘင်္ဂက္ခဏေ။ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ အတီတေ ဟိ ဌိတိက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ **အာသေဝနာ** ပဝတ္တတိ နာမ။ **တေ အာကာရာ**တိ အညမညာနတိဝတ္တနာဒယော တတ္ထ ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိအာကာရာ။ အာသေဝနာပိ ဟိ အာသေဝနပစ္စယဘာဝီနံ ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိအာကာရောယေဝ။ **သံကိလေ သတေအနေသူ**တိ သမာဓိပညာနံ သမရသတာယ အကရဏံ ဘာဝနာယ သံကိလေသော, ကရဏံ တေအနံ။ တထာ သေသေသုပိ။ ဧဝမေတေသု သံကိလေသတေအနေသု **တံ တံ အာဒီနဝံ** အဒေသံ **အာနိသံသံ** ဂုဏံ ပုရေတရံ ဟဋ္ဌိဟာရိယဉာဏေန **ဒိသွာ** ယထာ အညမညာနတိဝတ္တနာဒယော ဟောန္တိ, **တထာ** ဘာဝနာယ **သမ္ပဟံသိတတ္တာ** တေနေဝ ဉာဏေန **ဝိသောဓိတတ္တာ**။ ဝိသောဓနံ ဟေတ္ထ သမ္ပဟံသနံ။ တေ အာကာရာ ယသ္မာ နိပ္ဖန္နာ, တသ္မာ **"ဓမ္မာနံ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တ"**န္တိ လက္ခဏသံဝဏ္ဏနာယ အာဒိမ္ဟိ ဝုတ္တံ နိဂမနဝသေန ဒဿေတိ။

"ယသ္မာ ဥပေက္ခာဝသေန ဉာဏံ ဟာကဋ္ဌံ ဟောတီ"တိ ကော သမ္ဗန္ဓော။ ကသ္မာ သမ္ပဟံသနာဝ ပရိယောသာနန္တိ ဝုတ္တာ, န ဥပေက္ခာနုဗျူဟနာတိ စောဒနံ သန္ဓာယ **"တတ္ထ ယသ္မာ ဥပေက္ခာဝသေန ဉာဏံ ဟာကဋ္ဌံ ဟောတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဘာဝနာစိတ္တေ။ **ဥပေက္ခာဝသေန ဉာဏံ ဟာကဋ္ဌံ ဟောတီ**တိ အပ္ပနာကာလေ ဘာဝနာယ သမပ္ပဝတ္တိယာ, ပဋိပက္ခဿ စ ပဟာနတော ပဂ္ဂဟာဒီသု ဗျာပာရဿ အကာတဗ္ဗတော အဇ္ဈုပေက္ခနာဝ ဟောတိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "သမယေ စိတ္တဿ အဇ္ဈုပေက္ခနာ, ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတီ"တိ စ အာဒိ။ သာ ပနာယံ အဇ္ဈုပေက္ခနာ ဉာဏဿ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ ဟောတိ, ဝိသေသတော ဉာဏသာဓနတ္တာ အပ္ပနာဗျာပာရဿာတိ ဖလေန ကာရဏာနုမာနဉာယေန။ ယသ္မာ ဥပေက္ခာဝသေန ဉာဏံ ဟာကဋ္ဌံ ဟောတိ, တသ္မာ ဉာဏကိစ္စဘူတာ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနန္တိ ဝုတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ သမတ္ထေတုံ **"ယထာဟာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တထာပဂ္ဂဟိတံ စိတ္တ** န္တိ ယထာ ဘာဝနာစိတ္တံ ကောသဇ္ဇပက္ခေ န ပတတိ, တထာ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာနံ ဓမ္မာနံ ဗဟုလီကာရဝသေန ပဂ္ဂဟိတံ။ **သာဓုကံ အဇ္ဈုပေက္ခတီ** တိ ပဂ္ဂဏှဟန္တောပိ သမာဓိဿ ဝီရိယသမတာယောဇနဝသေန ပဂ္ဂဟိတတ္တာ သက္ကစ္စံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, တတ္ရမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ကြိကာသံ လဘတိ။ တံ ပန အဇ္ဈုပေက္ခနံ ဥပေက္ခာဝသေန ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တဟာရိဟာရိယပညာဝသေန အပ္ပနာပညာယ ကိစ္စာဓိကတာတိ အာဟ **"ပညာဝသေန ပညိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတီ"**တိ။ တဿ အဓိမတ္တတ္တာ ဧဝ အဇ္ဈုပေက္ခန္တဿေဝ နာနာသဘာဝေဟိ နီဝရဏပမုခေဟိ ကိလေသေဟိ အပ္ပနာ**စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ။ ဝိမောက္ခဝသေန** ဝိမုစ္စနဝသေန။ **ပညာဝသေနာ**တိ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တဟာရိဟာရိယပညာဝသေန။ **ဝိမုတ္တတ္တာ** တိ နာနာကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တတ္တာ ဧဝ။ **တေ ဓမ္မာ** သဒ္ဓါဒယော, ဝိသေသတော သဒ္ဓါပညာ ဝီရိယသမာဓယော စ **ဧကရသာ** သမာနကိစ္စာ **ဟောန္တိ** ။ ဧဝမယံ ဣန္ဒြိယာနံ ဧကရသဘာဝေန ဘာဝနာ နိပ္ဖဇ္ဇမာနာ ဉာဏဗ္ဗာဟာရေတိ အာဟ **"ဉာဏကိစ္စဘူတာ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာန"** န္တိ။ ဧဝံ တိဝိဓာယ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိယာ လဒ္ဓဝိသေသာယ တိဝိဓာယ ဥပေက္ခာနုဗျူဟနာယ သာတိသယံ ပညိန္ဒြိယဿ အဓိမုတ္တဘာဝေန စတုဗ္ဗိဓာပိ သမ္ပဟံသနာ သိဇ္ဈတီတိ အာဂမနုပေက္ခာ ဉာဏကိစ္စဝသေန ဒဿပိ အာကာရာ ဗျာနေ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာတိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယ, ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာမတ္တံ တ ပဌမန္တိ ဣဒန္တိ အတ္ထော။ တေန ဒေသနာက္ကမံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ။ **"ပဌမံ ဥပ္ပန္နန္တိ ပဌမ"** န္တိ ဣမိနာ ပဋိပတ္တိက္ကမံ, ဥပ္ပန္နန္တိ ဟိ အဓိဂတန္တိ အတ္ထော။ "ပဌမံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ပဌမ"န္တိ ဣဒံ ပန န ဧကန္တလက္ခဏန္တိ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၆၀) ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ ဣဓ န ဂဟိတံ။ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဒုဝိဓေ ဈာနေ ဣဓာဓိပ္ပေတဇ္ဈာနမေဝ ဒဿေတုံ **"အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနတော"**တိ ဝုတ္တံ။ ပထဝီကသိဏသင်္ခါတဿ အတ္တနော အတ္တနော အာရမ္မဏဿ ရူပံ ဝိယ စက္ခုနာ ဥပနိဇ္ဈာယနတော။ **ပစ္စနီကဈာပနတော** တိ နီဝရဏာဒီနံ ပစ္စနီကဓမ္မာနံ ဒဟနတော ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဇဟနတော။ **သကလဋ္ဌေနာ**တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ကတေ တ အကတေ တ ပရိစ္ဆိန္နေ ဂဟိတေ ပထဝီဘာဂေ ပထဝီမဏ္ဍလေ သကလာရမ္မဏကရဏဋ္ဌေန။ န ဟိ တဿ ဧကဒေသမာရမ္မဏံ ကရီယတိ။ ပထဝီကသိဏသန္နိဿယတာယ နိမိတ္တံ **ပထဝီကသိဏံ** ယထာ "မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ"တိ။ တံသဟစရဏတော ဈာနံ **ပထဝီကသိဏံ** ယထာ "ကုန္တာ ပစရန္တီ"တိ။

စိရဋ္ဌိတိသမ္ပာဒနဝဏ္ဏနာ

၇၆. လက္ခဋ္ဌာနေ ဌိတံ သရေန တလံ ဝိဇ္ဈတီတိ တလဝေဓီ။ ဣဓ ပန အနေကဓာ ဘိန္နသ္သ တလသ္သ အံသုံ ဝိဇ္ဈန္တော ''တလဝေဓီ''တိ အဓိပ္ပေတော။ **တေန တလဝေဓိနာ။ သူဒေနာ**တိ ဘတ္တကာရေန။ **''အာကာရာ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ''**တိ သင္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **''ယထာ ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သုကုသလော**တိ သုဋ္ဌု ဆေကော။ **ဓနုဂ္ဂဟော**တိ ဣသ္သာသော။ **ကမ္မ**န္တိ ယောဂ္ဂံ။ **အက္ကန္တပဒာန**န္တိ ဝိဇ္ဈနကာလေ အက္ကမနဝသေန ပဝတ္တပဒာနံ။ **အာကာရ**န္တိ ဓနုဇိယာသရာနံ ဂဟိတာကာရံ။ **ပရိဂ္ဂဏှေယျာ**တိ ဥပဓာရေယျ။ **ဘောဇနသပ္ပာယာဒယော**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေါ အဝုတ္တာကာရာနမ္ပိ သင်္ဂဟကော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန ဥတုဘာဝနာနိမိတ္တာဒီနမ္ပိ ပရိဂ္ဂဏှနံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တသ္မိ**န္တိ တသ္မိံ တရုဏသမာဓိမှိ။

ဘတ္တာရန္တိ သာမိနံ, ဘတ္တဝေတနာဒီဟိ ပောသကန္တိ အတ္ထော။ **ပရိဝိသန္တော**တိ ဘောဇေန္တော။ တသ္သ ရုစ္စိတွာ ဘုဉ္ဇနာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ တသ္သ ဥပနာမေန္တောတိ ယောဇနာ။ **အယမ္ပိ** ယောဂီ။ **အဓိဂတက္ခဏေ ဘောဇနာဒယော အာကာရေ**တိ ပုဗ္ဗေ ဈာနသ္သ အဓိဂတက္ခဏေ ကိစ္စသာဓကေ ဘောဇနာဒိဂတေ အာကာရေ။ **ဂဟေတွာ**တိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ သလ္လက္ခေတွာ။ **နဋ္ဌေ နဋ္ဌေ** သမာဓိမှိ **ပုနပ္ပုနံ အပ္ပနာယ** ။

မဟာနသဝိဇ္ဇာပရိစယေန **ပဏ္ဍိတော** ။ တတ္ထ ဝိသဒဉာဏတာယ **ဗျတ္တော** ။ ဌာနုပ္ပတ္တိကကာရဏသလ္လယောဂေန **ကုသလော။ နာနစ္စယေဟီ**တိ နာနစ္စယေဟိ နာနာသဘာဝေဟိ, နာနာရသေဟီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''အမ္ဗိလဂ္ဂေဟီ''**တိအာဒိ။ **သူပေဟီ**တိ ဗျဉ္ဇနေဟိ။ **အမ္ဗိလဂ္ဂေဟီ**တိ အမ္ဗိလကောဋ္ဌာသေဟိ, ယေ တ အမ္ဗိလရသာ ဟုတွာ အဂ္ဂဘူတာ, တေဟိ စတုရမ္ဗိလာဒိမိသ္သေဟိ။ သေ နယော **တိတ္တကဂ္ဂ**ဒီသုပိ။ **ခာရိကေဟီ**တိ တတိင္ဂဏကင္ဒီရာဒိမိသ္သေဟိ။ **နိမိတ္တ**န္တိ အာကာရံ ရုစ္စနဝသေန ဘုဉ္ဇနာကာရံ။ **ဥဂ္ဂဏှာတီ**တိ ဥပရူပရိ ဂဏှာတိ ဥပဓာရေတိ။ **ဣမသ္သ တ** သူပေယျသ္သ အတ္ထာယ ဟတ္ထံ **အဘိဟရတိ။ အဘိဟာရာန**န္တိ အဘိမုခေန ဟရိတဗ္ဗာနံ ပဏ္ဏာကာရာနံ, ပူဇာဘိဟာရာနံ တ။ **နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှာတီ**တိ ''ဧဝံ မေ စိတ္တံ သမာဟိတံ အဟောသီ''တိ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ သလ္လက္ခေတိ။

သမာဓိပရိပန္ထာနန္တိ သမာဓိသ္သ ပရိပန္ထဘူတာနံ။ **ဓမ္မာန**န္တိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနီဝရဏဓမ္မာနံ။ **သုဝိသောဓိတတ္တာ**တိ သုဋ္ဌု ဝိသောဓိတတ္တာ, ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန သမ္မဒေဝ ပဟီနတ္တာတိ အတ္ထော။ **ကာမာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အသုဘမနသိကာရနေက္ခမ္မာနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာဒီနိ သင်္ဂဏှာတိ။ နေက္ခမ္မဂုဏဒသ္သနေနာပိ ဟိ တသ္သ ဝိဗန္ဓဘူတေ ကာမစ္ဆန္ဒေ အာဒီနဝတေ ဝိသေသတော ဟာကဋ္ဍော ဟောတီတိ။ **ကာယဒုဋ္ဌုလ္လ**န္တိ ကာယဒရထံ သာရဒ္ဓကာယတံ။ တေန ကာယစိတ္တာနံ သာရမ္ဘနိမိတ္တသ္သ ဗျာပါဒနီဝရဏသ္သ န ဝိသောဓနမာဟ။ **အာရမ္ဘဓာတုမနသိကာရာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂနိမိတ္တာနံ, အာလောကသညာဒီနဉ္စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သမထနိမိတ္တမနသိကာရာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာနံ ဓမ္မာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အညေပိ သမာဓိပရိပန္ထေ**တိ ဝိစိကိစ္ဆာဋ္ဌာနိယေ, မဒမာနာဒိကေ စ သန္ဓာယာဟ။ **အာသယ**န္တိ ဝသနကသုသိရံ။ **သုပရိသုဒ္ဓ**န္တိ အာသင်္ကနီယတ္တာဘာဝေန သုဋ္ဌု ပရိသုဒ္ဓံ။ ဧတ္ထာဟ – နနု စာယံ ပဂေဝ ကာမာဒီနဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ သမထပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဥပစာရက္ခဏေယေဝ စ ဈာနေန နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနိ, အထ ကသ္မာ ပုန ကာမာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏာဒိ ဂဟိတန္တိ? သစ္စမေတံ။ တံ ပန ပဟာနမတ္တန္တိ ဈာနသ္သ စိရဋ္ဌိတိယာ အတိသယပဟာနတ္ထံ ပုန ဂဟိတံ။

ဥဒ္ဓစ္စ မိဒ္ဓန္တိ ကုက္ကုစ္စံ, ထိနဉ္စ တဒေကဋ္ဌတာယ ဂဟိတမေဝတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **သုဒ္ဓန္တဂတော**တိ သုပရိသုဒ္ဓပရိယန္တံ သဗ္ဗသော ဝိသောဓိတကောဏပရိယန္တံ ဥယျာနံ ဂတော။ **တဟိံ ရမေ**တိ တသ္မိံ ဈာနေ ရမေယျ ဒိဝသဘာဂမ္ပိ ဈာနသမင်္ဂီ ဧဝ ဘဝေယျ။

စိတ္တဘာဝနာဝေပုလ္လတ္ထန္တိ သမာဓိဘာဝနာယ ဝိပုလဘာဝတ္ထာယ။ ယထာ ဟိ ဘာဝနာဝသေန နိမိတ္တသ္သ ဥပ္ပတ္တိ, ဧဝမသ္သ ဘာဝနာဝသေနေဝ ဝဍ္ဎနမ္ပိ။ တသ္မာ ဧကင်္ဂုလာဒိဝသေန နိမိတ္တံ ဝဍ္ဎေန္တသ္သ ပုနပ္ပုနံ ဗဟုလီ

ကာရေန ဈာနံ ဘာဝနာပိ ဝုဋ္ဌိ ဝိရုဠ္ဟိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“စိတ္တဘာဝနာဝေပုလ္လတ္ထဉ္စ ယထာလ ဒ္ဓံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗ”**န္တိ။ **တဿာ** တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဿ။

နိမိတ္တဝဍ္ဎနနယဝဏ္ဏနာ

၇၇. **တတြာ** တိ သာမိအတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ, တဿာတိ အတ္ထော။ **အဝဍ္ဎေတွာ** တိ ယထာ ကုမ္ဘကာရော မတ္တိကာယ ပတ္တံ ကရောန္တော ပဌမံ အပရိစ္ဆိန္နံ ဝတွာ ပတ္တံ ဝဍ္ဎေတိ, ဧဝံ **ပတ္တဝဍ္ဎနယောဂေန** ပတ္တဝဍ္ဎန ယုတ္တိယာ အဝဍ္ဎေတွာ ပူဝိကဿ **ပူဝဝဍ္ဎနံ** ။ ဘတ္တဿ ဥပရိ ဘတ္တပက္ခိပနံ **ဘတ္တဝဍ္ဎနံ** ။ ဝတ္ထဿ တိန္တဿ အဉ္ဆနာဒိ **ဒုဿဝဍ္ဎနံ** ။ ပစ္စေကံ **ယောဂ**-သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော။ အပရိစ္ဆိန္နံ ဝတွာ န ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ သပရိစ္ဆေဒေ ဧဝ ဘာဝနာပဝတ္တိတော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ‘‘သာန္တကေ နော အနန္တကေ’’တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၅၅)။

ဟံသပေတကာတိ ဇဝနဟံသပေတကာ။ **ဥက္ကူလံ** ဥန္နတဋ္ဌာနံ။ **ဝိကူလံ** နိန္နဋ္ဌာနံ။ နဒီသောတေန ကတံ ဝိဒုဂ္ဂံ **နဒီဝိဒုဂ္ဂံ** ။ ဝိသမာကာရေန ဌိတော ပဗ္ဗတပဒေသော **ပဗ္ဗတဝိသမော** ။

ထူလာနိ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ပစ္စဝေက္ခဏာဗာဟုလ္လေန ဝိဘူတဘာဝတော။ **ဒုဗ္ဗလာနိ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ** ပဂုဏဗလဝဘာဝဿ အနာပာဒိတတ္တာ။ **ဥပရိ ဥဿုက္ကနာယ** တိ ဘာဝနာယ ဥပရိ အာရောဟနာယ, ဒုတိယၛ္ဈာနာဓိဂ မာယာတိ အတ္ထော။

ပဗ္ဗတေယျာ တိ ပဗ္ဗတေ ဗဟုလစာရိနီ။ **အခေတ္တညူ** တိ အဂေါစရညူ။ သမာဓိပရိပန္ထာနံ ဝိသောဓနာနဘိညာတာယ **ဗာလော**။ ဈာနဿ ပဂုဏဘာဝါပါဒနဝေယျတ္တိယဿ အဘာဝေန **အဗျတ္တော** ။ ဥပရိဈာနဿ ပဒဋ္ဌာန ဘာဝါနဝဗောဓေန **အခေတ္တညူ** ။ သဗ္ဗထာပိ သမာပတ္တိကောသလ္လာဘာဝေန **အကုသလော**။ သမာဓိနိမိတ္တဿ ဝါ အနာသေဝနာယ **ဗာလော**။ အဘာဝနာယ **အဗျတ္တော** ။ အဗဟုလီကာရေန **အခေတ္တညူ** ။ သမ္မဒေဝ အနဓိဋ္ဌာနတော **အကုသလော**တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဥဘတော ဘဋ္ဌော** တိ ဥဘယတော ဈာနတော ဘဋ္ဌော။ သော ဟိ အပ္ပဂုဏတာယ န သုပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ သဥဿာဟောပိ ဝိနာသတော, အသာမတ္ထိယတော စ ဈာနဒ္ဝယတော ပရိဟီနော။ **စိဏ္ဏဝသိနာ** တိ အာသေဝိတဝသိနာ။

ပဉ္စဝသီကထာဝဏ္ဏနာ

၇၈. ဝသနံ ဝသီတိ ဓာတုနိဒ္ဒေသတာယ ကိရိယာနိဒ္ဒေသောတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“ဝသိယော”**တိ, ယထာရုစိ ပဝတ္တိယောတိ အတ္ထော။ အာဝဇ္ဇနာယ ဝသီ, အာဝဇ္ဇနာဝသေန ဝါ ဝသီ **အာဝဇ္ဇနဝသီ** ။ ဈာနံ အာဝဇ္ဇိတုံ ယတ္ထ ယတ္ထ ပဒေသေ ဣစ္ဆာ **ယတ္ထိစ္ဆကံ** ။ ယဒါ ယဒါ, ယဒိမှိ ယဒိမှိ ဝါ ဈာနင်္ဂေ ဣစ္ဆာ **ယဒိစ္ဆကံ** ။ ယာဝ ယာဝ ဣစ္ဆာ **ယာဝဒိစ္ဆကံ,** ဒ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ **“ယာဝ”**တိ စ ကာလံ ဗဟူနံ ဇဝနတာရာနံ နိရန္တရံ ဝိယ တထာပဝတ္တာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ဧကမေဝ။ သော ဟိ ပရိစ္ဆိန္နစိတ္တက္ခဏောတိ။ **အာဝဇ္ဇနာယ ဒန္ဓာယိတတ္တံ နတ္ထီ** တိ ဝုတ္တနယေန ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌာနေ ယဒါ ယဒါ ယံ ကိဉ္စိ ဈာနင်္ဂံ အာဝဇ္ဇေန္တဿ ယထိစ္ဆိတံ ကာလံ အာဝဇ္ဇနာယ အာဝဇ္ဇနပ္ပ ပဝတ္တိယာ ဒန္ဓာယိတတ္တံ ဝိတ္ထာယိတတ္တံ, စိရာယိတတ္တံ ဝါ နတ္ထိ။ ဧဝံ အာဝဇ္ဇနဝသီ သိဒ္ဓါ နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သေသာ**တိ ဝုဋ္ဌာနအဓိဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏာဝသိယော။

အင်္ဂသမုဒါယဘာဝတော ဈာနဿ ဈာနေ အာဝဇ္ဇနဝသီ နိပ္ဖာဒေတုကာမေန ပဋိပာဋိယာ ဈာနင်္ဂါနိ အာဝဇ္ဇေတဗ္ဗာနီတိ အာဟ **“ပဌမံ ဝိတက္ကံ အာဝဇ္ဇယတော”** တိ။ ယဒိပိ အာဝဇ္ဇနမေဝေတ္ထ ဣစ္ဆိတံ အာဝဇ္ဇနဝသီယာ အဓိပ္ပေတတ္တာ, အာဝဇ္ဇနာယ ပန ဥပ္ပန္နာယ ဇဝနေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ တာနိ စ ခော အာဝဇ္ဇနတပ္ပရတာယ စိတ္တာဘိနီဟာရဿ ယထာဝဇ္ဇိတဈာနင်္ဂါရမ္မဏာနိ ကတိပယာနေဝ ဟောန္တိ, န ပရိပုဏ္ဏာနီတိ ဝုတ္တံ **“ဝိတက္ကာရမ္မဏာနေဝ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဝါ ဇဝနာနိ ဇဝန္တီ”**တိ။ **စတ္တာရိ** တိက္ခိန္ဒြိယဿ။ **ပဉ္စ** နာတိတိက္ခိန္ဒြိယဿာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နိရန္တရန္တိ** ဝိသဘာဂေဟိ နိရန္တရံ။ **အယံ ပနာ**တိ ဘဝင်္ဂဒွယန္တရိတာ စတုဇဝနစိတ္တာ ယထာဝုတ္တာ **အာဝဇ္ဇနဝသီ။ အသ္သေသံ တ** ဓမ္မသေနာပတိအာဒီနံ။ **ဝေဠုပေ ကာလေ**တိ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ လဟုတရံ အာဝဇ္ဇနဝသီနိဗ္ဗတ္တနကာလေ။ သာ စ ခော ဤဒိသာ ပရိတ္တကာလာ, န သတ္ထု ယမကမဟာပါဋိဟာရိယေ ဝိယ စိရတရပ္ပဗန္ဓဝတီ။ တထာ ဟိ တံ

သာဝကေဟိ အသာဓာရဏံ ဝုတ္တံ။ အဓိဂမေန သမံ သသမ္ပယုတ္တဿ ဈာနဿ သမ္မာ အာပဇ္ဇနံ ပဋိပဇ္ဇနံ **သမာပဇ္ဇနံ,** ဈာနသမင်္ဂိတာ။

သီဃန္တိ ဧတ္ထ သမာပဇ္ဇိတုကာမတာနန္တရံ ဒ္ဝီသု ဘဝင်္ဂေသု ဥပ္ပန္နေသု ဘဝင်္ဂံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ဥပ္ပန္နာဝဇ္ဇနာနန္တရံ သမာပဇ္ဇနံ သီဃံ **သမာပဇ္ဇနသမတ္ထတာ** ။ အယဥ္စ မတ္ထကပ္ပတ္တာ **သမာပဇ္ဇနဝသီ** သတ္ထု ဓမ္မဒေသနာယံ လဗ္ဘတိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "သော ခော အဟံ, အဂ္ဂိဝေဿန, တဿာ ဧဝ ကထာယ ပရိယောသာနေ တသ္မိံယေဝ ပုရိမသ္မိံ သမာဓိနိမိတ္တေ အဇ္ဈတ္တမေဝ စိတ္တံ သဏ္ဌပေမိ သန္နိသာဒေမိ ဧကောဒိံ ကရောမိ သမာဒဟာမိ ယေနဿုဒံ နိစ္စကပ္ပံ ဝိဟရာမီ"တိ (မ. နိ. ၁.၃၈၇)။ ဣတော သီဃတရာ ဟိ သမာပဇ္ဇနဝသီ နာမ နတ္ထိ။ ဇုဏှာယာ ရတ္တိယာ နတေရောပိတေဟိ ကေသေဟိ ကပောတကန္ဒရာယံ ဝိဟရန္တဿ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ယက္ခေန မဟန္တမ္ပိ ပဗ္ဗတကူဋံ ပဒာလေတုံ သမတ္ထေ ပဟာရေ သီသေ ဒိန္နေ သမာပဇ္ဇနမေဝေတ္ထ နိဒဿေတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "တအ ထေရော တဿ ပဟရဏသမယေ သမာပတ္တိံ အပ္ပေသီ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၇၄)။ **ဟဋီယံ** ပန "အညတရံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသိန္နော"တိ (ဥဒါ. ၃၄) ဝုတ္တံ။ ဣမေ ပန ထေရာ "သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနသမကာလံ တေန ပဟာရော ဒိန္နော"တိ ဝဒန္တိ။

အစ္ဆရာမတ္တ န္တိ အင်္ဂုလိဖောဋမတ္တံ ခဏံ။ **ဌပေတုန္တိ** သေတု ဝိယ သီဃသောတာယ နဒိယာ ဩဃံ ဝေဂေန ပဝတ္တိတုံ အဒတွာ ယထာဝုတ္တက္ခဏံ ဈာနံ **ဌပေတုံ သမတ္ထတာ** ။ အဘိဘုယ္ယ ဌပနံ, အဓိဋ္ဌာနံ ဝိယာတိ တ အဓိဋ္ဌာနံ။ တတ္ထ ဝသီ **အဓိဋ္ဌာနဝသီ။ တထေဝ လဟုံ ဝုဋ္ဌာတု** န္တိ အစ္ဆရာမတ္တံ ဝ ဒသစ္ဆရာမတ္တံ ဝ လဟုံ ခဏံ ဈာနသမင်္ဂီ ဟုတွာ ဈာနတော ဝုဋ္ဌာတုံ သမတ္ထတာ။ ဘဝင်္ဂစိတ္တုပ္ပတ္တိယေဝ ဟေတ္ထ ဈာနတော ဝုဋ္ဌာနံ နာမ။ တေ ထ စ ယထာ "ဧတ္တကမေဝ ခဏံ ဈာနံ ဌပေဿာမီ"တိ ပုဗ္ဗပရိကမ္မဝသေန အဓိဋ္ဌာနသမတ္ထတာ **အဓိဋ္ဌာနဝသီ,** ဧဝံ "ဧတ္တကမေဝ ခဏံ ဈာနသမင်္ဂီ ဟုတွာ ဈာနတော ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ ပုဗ္ဗပရိကမ္မဝသေန ဝုဋ္ဌာနသမတ္ထတာ **ဝုဋ္ဌာနဝသီ** ဝေဒိတဗ္ဗာ, ယာ သမာပတ္တိ "ဝုဋ္ဌာနကုသလတာ"တိ ဝုစ္စတိ။ **တဒုဘယဒဿနတ္ထ** န္တိ အဓိဋ္ဌာနဝုဋ္ဌာနဝသီဒဿနတ္ထံ။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ နိမိတ္တပဗ္ဗတေ တဿ ဝိဝရေ။ ကိဉ္စာပိ ဧကံယေဝ တံ အဘိညာစိတ္တံ ယေန ပဗ္ဗတံ နိမ္မိနေယျ, အဘိညာဟဒကဿ ပန ဈာနဿ လဟုတရံ ဌပနံ, ဝုဋ္ဌာနဉ္စ ဣဓ နိဒဿိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ "ဧတ္တကာ ဣဒ္ဓိမန္တာ ဧကံ ဥပဋ္ဌာကံ ဂရုဠတော ရက္ခိတုံ န သက္ခိံသူ"တိ ကရဿဟာ အဿာမ။

အာဝဇ္ဇနာနန္တရာနိ တိ အာဝဇ္ဇနဝသီဘာတယ ယထာက္ကမံ ဝိတက္ကာဒီနံ ဈာနင်္ဂာနံ အာဝဇ္ဇနာယ ပရတော ယာနိ ဇဝနာနိ ပဝတ္တာနိ, တာနိ တေသံ ပစ္စဝေက္ခဏာနိ။ ယဒင်္ဂေန အာဝဇ္ဇနဝသီသိဒ္ဓိ, တဒင်္ဂေန ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဒုတိယဇ္ဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၇၉. နီဝရဏပ္ပဟာနဿ တပ္ပဌမတာယ **အာသန္နနီဝရဏပစ္စတ္ထိကာ** ။ ထူလံ နာမ ဝိပုလမ္ပိ ဖေဂ္ဂု ဝိယ သုခဘဉ္ဇနီယန္တိ အာဟ **"ဩဠာရိကတ္တာ အင်္ဂဒုဗ္ဗလာ"** တိ။ **သန္တတော မနသိ ကရိတွာ** တိ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိယ အနောဠာရိကင်္ဂတ္တာ, သန္တဓမ္မသမင်္ဂိတာယ စ "သန္တံ"န္တိ မနသိ ကတွာ။ ယေ ဟိ ဓမ္မာ ဒုတိယဇ္ဈာနေ ပီတိသုခာဒယော, ကာမံ တေ ပဌမဇ္ဈာနေပိ သန္တိ, တေဟိ ပန တေ သန္တတရာ စေဝ ပဏီတတရာ စ ဘဝန္တီတိ။ **နိကန္တိ** န္တိ နိကာမနံ, အပေက္ခန္တိ အတ္ထော။ **ပရိယာဒာယာ**တိ ခေပေတွာ။ **စတ္တာရိ ပဉ္စ** တိ တ-သဒ္ဒေ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဒုတိယဇ္ဈာနိကံ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရာနေဝ** တိ ပဌမဇ္ဈာနေ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိယေဝ, ပရိကမ္မာဒိနာမကာနီတိ အတ္ထော။

၈၀. ဝူပသမာတိ ဝူပသမဟေတု, **ဝူပသမော**တိ စေတ္ထ ပဟာနံ အဓိပ္ပေတံ, တဉ္စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ။ အတိက္ကမော အတ္ထတော ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခဏေ အနုပ္ပာဒောတိ အာဟ **"သမတိက္ကမာ"** တိအာဒိ။ ကတမေသံ ပနေတ္ထ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော အဓိပ္ပေတော, ကိံ ပဌမဇ္ဈာနိကာနံ, ဉဒါဟု ဒုတိယဇ္ဈာနိကာနန္တိ။ ကိဉ္စေတ္ထ ယဒိ ပဌမဇ္ဈာနိကာနံ, နတ္ထိ တေသံ ဝူပသမော။ န ဟိ ကဒာစိ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကဝိစာရရဟိတံ အတ္ထိ။ အထ ဒုတိယဇ္ဈာနိကာနံ, ဧဝမ္ပိ နတ္ထေဝ

ဝူပသမော, သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ တေသံ တတ္ထ အဘာဝတောတိ? ဝုစ္စတေ – ယေဟိ ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ ပဌမဇ္ဈာနသ္သ ဩဠာရိကတာ, တေသံ သမတိက္ကမာ ဒုတိယဇ္ဈာနသ္သ သမဓိဂမော, န သဘာဝတော အနောဠာရိကာနံ ဖဿာဒီနံ သမတိက္ကမာတိ အယမတ္ထော ''ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ''တိ ဧဝေန ဒီပိတော။ တသ္မာ ''ကိံ ပဌမဇ္ဈာနိကာနံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော ဣဓာဓိပ္ပေတော, ဥဒါဟု ဒုတိယဇ္ဈာနိကာန''န္တိ ဧဒိသီ စောဒနာ အနောကာသာဝ။ ယသ္မာ ဒိဋ္ဌာဒီနဝသ္သ တံတံစျာနက္ခဏေ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပာဒနံ ဝူပသမနံ အဓိပ္ပေတံ။ ဝိတက္ကာဒယော ဧဝ ဈာနင်္ဂဘူတာ တထာ ကရီယန္တိ, န တံသမ္ပယုတ္တာ ဖဿာဒယော, တသ္မာ ဝိတက္ကာဒီနံယေဝ ဝူပသမာဒိဝစနံ ဉာယာဂတံ။ ယသ္မာ ပန ဝိတက္ကာဒီနံ ဝိယ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနမ္ပိ ဧတေန ''တေ ဩဠာရိကာ''တိ အာဒီနဝဒဿနံ သုတ္တေ အာဂတံ, တသ္မာ အဝိသေသေန ဝိတက္ကာဒီနံ, တံသဟာဂတာနဉ္စ ဝူပသမာဒိကေ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝိတက္ကာဒီနံယေဝ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော အဓိကာဝစနံ အညံ အတ္ထံ ဗောဓေတီတိ ကတွာ ကိဉ္စိ ဝိသေသံ ဒီပေတီတိ ဒဿေတုံ **အဋ္ဌကထာယံ ''ဩဠာရိကဿ ပနာ''**တိအာဒိ ဂဟိတန္တိ ဉာဏ ''ယေဟိ ဝိတက္ကဝိစာရေဟီ''တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ''ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ''တိအာဒီသု ပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခသမတိက္ကမဝစနာနိ ဩဠာရိကောဠာရိကင်္ဂသမတိက္ကမာ ဒုတိယာဒိအဓိဂမဒီပကာနီတိ တေသံ ဧကဒေသဘူတံ ဝိတက္ကဝိစာရသမတိက္ကမဝစနံ တံဒီပကံ ဝုတ္တံ။ ဝိသုံ ဝိသုံ ဌိတေပိ ဟိ ဝိတက္ကဝိစာရသမတိက္ကမဝစနာဒိကေ ပဟေယျင်္ဂနိဒ္ဒေသတာသာမညေန စိတ္တေန သမူဟတော ဂဟိတေ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနဿ တဒေကဒေသတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အယဉ္စ အတ္ထော အဝယဝေန သမုဒါယောပလက္ခဏနယေန ဝုတ္တော။ အထ တ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနေနေဝ တံသမတိက္ကမာ ဒုတိယာဓိဂမဒီပကေန ပီတိဝိရာဂါဒိဝစနာနံ ပီတိအာဒိသမတိက္ကမာ တတိယာဒိအဓိဂမဒီပကတာ ဒီပိတာ ဟောတီတိ တဿ တံဒီပကတာ ဝုတ္တာ။

နိယကဇ္ဈတ္တမဓိပ္ပေတံ န အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တာဒိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **''ဝိဘင်္ဂေ ပနာ''** တိအာဒိ။ **နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလဝတ္ထံ ဝိယာ**တိ နီလယောဂတော ဝတ္ထံ နီလံ ဝိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယေန သမ္ပသာဒနေန ယောဂ စျာနံ **သမ္ပသာဒနံ** ။ တသ္မိံ ဒဿိတေ ''သမ္ပသာဒနံ စျာန''န္တိ သမာနာဓိကရဏနိဒ္ဒေသေနေဝ တံယောဂ စျာနေ တံသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဒဿိတာတိ အဓိရောဓော ယုတ္တော။ ဧကောဒိဘာဝေ ကထန္တိ ဧကောဒိမ္ပိ ဒဿိတေ ဧကောဒိဘာဝံ စျာန န္တိ သမာနာဓိကရဏနိဒ္ဒေသေနေဝ စျာနဿ ဧကောဒိဝဍ္ဎနတာ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ စေ? ''ဧကောဒိဘာဝ''န္တိ ပဒံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဧကောဒိဿ နိဒ္ဒေသော န ကာတဗ္ဗော သိယာတိ ဧကောဒိဘာဝသဒ္ဒော ဧဝ သမာဓိမ္ဟိ ပဝတ္တော သမ္ပသာဒနသဒ္ဒော ဝိယ စျာနေ ပဝတ္တတီတိ ယုတ္တံ။ **ဣမမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ** တိ ''စေတသော သမ္ပသာဒယတီ''တိ တေသ္မိံ ပက္ခေ ''စေတသော''တိ စ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ။ **ပုရိမသ္မိံ** န္တိ ''သမ္ပသာဒနယောဂတော စျာနံ သမ္ပသာဒန''န္တိ ဝုတ္တပက္ခေ။ **စေတသော**တိ သမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ။

သေဋ္ဌောပိ လောကေ ''ဧကော''တိ ဝုစ္စတိ ''ယာဝ ပရေ ဧကာဟံ တေ ကရောမီ''တိအာဒီသု။ ဧကော အဒုတိယော ''ဧကာကီဟိ ခုဒ္ဒကေဟိ ဇိတ''န္တိအာဒီသု အသဟာယတ္ထောပိ ဧက-သဒ္ဒော ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ **''ဧကော အသဟာယော ဟုတွာ''**တိ။ သဒ္ဓာဒယောပိ ကာမံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သာဓာရဏတော, အသာဓာရဏတော စ ပစ္စယာ ဟောန္တိ ယေဝ, သမာဓိ ပန စျာနက္ခဏေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အဝိက္ခေပလက္ခဏေ ဣန္ဒြိယဋ္ဌကရဏေန သာတိသယံ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **''သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ။ပေ.။ အဓိဝစန''** န္တိ အာဟ။

''သမ္ပသာဒနံ , စေတသော ဧကောဒိဘာဝ''န္တိ ဝိသေသနဒွယံ စျာနဿ အတိသယဝစနိစ္ဆာဝသေန ဂဟိတံ။ သဒ္ဓာဒယ မတိသယော ယထာ ဣမသ္မိံ စျာနေ လဗ္ဘတိ, န တထာ ပဌမဇ္ဈာနေတိ ဣမံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **''နနု စာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အာရမ္မဏေ အာဟနနပရိယာဟနနဝသေန, အနုမဇ္ဇနအနုယောဇနဝသေန စ ပဝတ္တမာနာ ဓမ္မာ သတိပိ နီဝရဏပ္ပဟာနေန ကိလေသကာလုဿိယာပဂမေ သမ္ပယုတ္တာနံ ကဉ္စိ ခောဘံ ကရောန္တာ ဝိယ တေဟိ စ တေ န သန္နိ သိန္နာ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **''ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန န သုပ္ပသန္န''** န္တိ။ ခုဒ္ဒိကာ ဉမိယော **ဝီစိယော**။ မဟတိယော **တရင်္ဂါ** ။ သတိပိ ဣန္ဒြိယသမတ္တေ, ဝီရိယသမတာယ စ တေနေဝ ခောဘေန, သမ္ပသာဒအဘာဝေန စ **သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပါကဋော** ဗဟုလေ ဝိယ ဇလေ မစ္ဆော။ ယထာဝုတ္တက္ခောဘာ ဧဝ **ပလိဗောဓော။ ဧဝံ ဝုတ္တေနာ** တိ ယဿာ သဒ္ဓာယ ဝသေန သမ္ပသာဒနံ, ယဿာ စ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ ဝသေန ဧကောဒိဘာဝန္တိ စ စျာနံ ဝုတ္တံ။ တာသံ ဧဝ ''သဒ္ဒဟနာ''တိအာဒိနာ ပဝတ္တိအာကာရဿ ဝိသေသဝိဘာဝနာဝသေန ဝုတ္တေန။ **တေန** ဝိဘင်္ဂပာဌေန။ ''သမ္ပသာဒနယောဂတော, သမ္ပသာဒနတော တ သမ္ပသာဒနံ, ဧကောဒိံ ဘာဝေတီတိ ဧကောဒိဘာဝန္တိ စျာနံ ဝုတ္တ''န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တာ **အယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ န ဝိရုဇ္ဈတိ** ။ ယထာ ပန အဝိရောဓော, သော ဝုတ္တော ဧဝ။

၈၁. **သန္တာ**တိ သမံ နိရောဓံ ဂတာ။ **သမိတာ**တိ ဘာဝနာယ သမံ ဂမိတာ နိရောဓိတာ။ **ဝူပသန္တာ**တိ တတော ဧဝ သုဋ္ဌု ဥပသန္တာ။ **အတ္ထင်္ဂတာ** တိ အတ္ထံ ဝိနာသံ ဂတာ။ **အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ** တိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တံ။ **အပ္ပိတာ** တိ ဝိနာသံ ဂမိတာ။ **သောသိတာ**တိ ပဝတ္တိသင်္ခါတဿ သန္တာနဿ အဘာဝေန သောသံ သုက္ခဘာဝံ ဂတာ။ **ဗျန္တီကတာ**တိ ဝိဂတန္တကတာ။

အယမတ္ထော တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ အဘာဝေါ။ စောဒကေန ဝုတ္တမတ္ထံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပရိဟရိတုံ "ဧဝမေတံ သိဒ္ဓေါတယမတ္ထော"တိ ဝတွာ **"န ပနေတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဧတေန္တိ** "ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ"တိ ဧတံ ဝစနံ။ **တဒတ္ထဒီပကံ** န္တိ တဿ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝမတ္တသင်္ခါတဿ အတ္ထဿ ဒီပကံ။ အယဉှိ ဟေတ္ထ အတ္ထော – ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိအဓိဂမူပါယဒီပကေန အဇ္ဈတ္တသမ္ပသာဒနတာယ, စေတသော ဧကောဒိဘာဝတာယ စ ဟေတုဒီပကေန, အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝဟေတုဒီပကေန စ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနေနေဝ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝေါ ဒီပိတောတိ ကိံ ပုန အဝိတက္ကအဝိစာရဝစနေန ကတေနာတိ? န, အဒီပိတတ္တာ။ န ဟိ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမဝစနေန ဝိတက္ကဝိစာရာနံ အပ္ပဝတ္တိ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရေသု ဟိ တဏှာပဟာနံ ဧတေသံ ဝူပသမနံ, ယေ စ သင်္ခါရေသု တဏှာပဟာနံ ကရောန္တိ, တေသု မဂ္ဂေသု, ပဟီနတဏှေသု စ ဖလေသု သင်္ခါရပ္ပဝတ္တိ ဟောတိ ဧဝ , ဧဝမေဝိဓာပိ ဝိက္ခမ္ဘိတဝိတက္ကဝိစာရတဏှာယ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဝိတက္ကဝိစာရသမ္ပယောဂေ ပုရိမေန န နိဝတ္တိတော သိယာတိ တံနိဝတ္တနတ္ထံ, အာဝဇ္ဇိတုကာမတာဒိအတိက္ကမော ဝါ တေသံ ဝူပသမောတိ ဒဿနတ္ထဉ္စ **"အဝိတက္ကံ အဝိစာရ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပဌမမ္ပီ** တိ ပဌမံ ဈာနမ္ပိ။

"ဒုတိယံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ ဒုတိယ"န္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ **န တထာ ဣမဿ ဝိတက္ကဝိစာရာ** တိ ယထာ ပဌမဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေ နီဝရဏာနိ ပဟီယန္တိ, တထာ ဣမဿ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေ ဝိတက္ကဝိစာရာ န ပဟီယန္တိ အသံကိလိဋ္ဌသဘာဝတ္တာ, ဥပစာရဘာဝနာယ စ တေ ပဟာတုံ အသမတ္ထဘာဝတော။ ယဒိပိ တာယ တေသု တဏှာ ပဟီယတိ, န ပန သဝိသေသံ။ သဝိသေသဉှိ တတ္ထ တဏှာပဟာနံ အပ္ပနာယ ဧဝ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"အပ္ပနာက္ခဏေယေဝ"** တိအာဒိ။ ပဟာနင်္ဂတာပိ အတိသယပ္ပဟာနဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ ယထာ နီဝရဏာနံ ပဌမဇ္ဈာနဿ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ တိဝင်္ဂမေဝေတံ ဈာနံ, တသ္မာ။ **တန္တိ** ဝိဘင်္ဂေ ဝစနံ။ ရထဿ ပဏ္ဍုကမ္ဗလံ ဝိယ သမ္ပသာဒေ ဈာနဿ ပရိက္ခာရေ, န ဈာနင်္ဂတ္တံ အာဟ **"သပရိက္ခာရံ ဈာနံ ဒဿေတု"** န္တိ။

တတိယဇ္ဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၈၂. **ဥပ္ပိလာဝိတံ** န္တိ ကာမဉ္စာယံ ပရိဂ္ဂဟေသု အပရိစ္စတ္တပေမဿ အနာဒီနဝဒဿိနော တဏှာသဟဂတာယ ပီတိယာ ပဝတ္တိအာကာရော, ဣဓ ပန ဒုတိယဇ္ဈာနပီတိ အဓိပ္ပေတာ။ တထာပိ သဗ္ဗသော ပီတိယံ အဝိရတ္တံ, သာပိ အနုဗန္ဓေယျာတိ ဝုတ္တံ။ ဥပ္ပိလာဝိတံ ဝိယာတိ ဝါ **ဥပ္ပိလာဝိတံ** ။ အာဒီနဝံ ဟိ တတ္ထ ဟာကဋ္ဌတရံ ကတွာ ဒဿေတုံ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၈၃. ဝိရဇ္ဇနံ **ဝိရာဂေါ**။ တံ ပန ဝိရဇ္ဇနံ နိဗ္ဗိန္ဒနမုခေန ဟီဠနံ ဝါ တပ္ပဋိဗဒ္ဓရာဂပ္ပဟာနံ ဝါတိ တဒုဘယံ ဒဿေတုံ **"ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ"** တိ အာဟ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရာယာ** တိ "ယဒေဝ တတ္ထ ပီတိ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ။ **သမ္ပိဏ္ဍနံ** သမုစ္စယော။

မဂ္ဂေါ တိ ဥပါယော။ **တဒဓိဂမာယာ**တိ တတိယမဂ္ဂါဓိဂမာယ။

၈၄. **ဥပပတ္တိတော** တိ သမတပိတဘာဝေန ပတိရူပတော။ ဈာနုပေက္ခာပိ သမတပိတမေဝ အန္တောနီတံ ကတွာ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **"သမံ ပဿတီ"** တိ။ **ဝိသဒါယာ**တိ ပရိဗ္ဗတ္တာယ သံကိလေသဝိဂမေန။ **ဝိပုလာယာ**တိ မဟတိယာ သာတိသယံ မဟဂ္ဂတဘာဝပ္ပတ္တိယာ။ **ထာမဂတာယာ**တိ ပီတိဝိဂမေန ထိရဘာဝပ္ပတ္တာယ။

ပရိသုဒ္ဓပကတိ ခီဏာသဝပကတိ နိက္ကိလေသတာ။ သတ္တေသု ကမ္မဿကတာဒဿနဟေတုကော သမဘာဝ ဒဿနာကာရော မဇ္ဈတ္တာကာရော **ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ** ။

သဟဇာတဓမ္မာန န္တိ နိဒ္ဓါရဏေ သာမိဝစနံ။ သမပ္ပဝတ္တိယာ ဘာဝနာယ ဝီထိပဋိပန္နာယ အလီနာနုဒ္ဓတာ နိရဿာဒတာယ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု ဗျာပာရာဘာဝတော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ **ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ**။

ဥပေက္ခာနိမိတ္တ န္တိ ဧတ္ထ လီနုဒ္ဒစ္စပက္ခပါတရဟိတံ မဇ္ဈတ္တံ ဝီရိယံ ဥပေက္ခာ။ တဒေဝ တံ အာကာရံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တေတဗ္ဗဿ တာဒိသဿ ဝီရိယဿ နိမိတ္တဘာဝတော ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ ဘာဝနာယ သမပ္ပဝတ္တိကာလေ ဥပေက္ခိယတီတိ ဥပေက္ခာ, ဝီရိယမေဝ ဥပေက္ခာ **ဝီရိယုပေက္ခာ** ။

“ပဌမံ ဈာနံ ပဋိလာဘတ္ထာယ နီဝရဏေ။ပေ.။ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိံ ပဋိလာဘတ္ထာယ အာကိဉ္စညာယတနသညံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏ”န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၅၇) ဧဝမာဂတာ ဣမာ **အဋ္ဌ သမာဓိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ**။ “သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပဋိလာဘတ္ထာယ ဥပ္ပါဒံ ပဝတ္တံ နိမိတ္တံ အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိံ ဂတိံ နိဗ္ဗတ္တိံ ဥပပတ္တိံ ဇာတိံ ဇရံ ဗျာဓိံ မရဏံ သောကံ ပရိဒေဝံ ဥပါယာသံ။ သောတာပတ္တိဖလသမာပတ္တတ္ထာယ ဥပ္ပါဒံ ပဝတ္တံ။ပေ.။ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ပဋိလာဘတ္ထာယ ဥပ္ပါဒံ။ပေ.။ ဥပါယာသံ။ပေ.။ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တတ္ထာယ သုညတဝိဟာရသမာပတ္တတ္ထာယ အနိမိတ္တဝိဟာရသမာပတ္တတ္ထာယ ဥပ္ပါဒံ ပဝတ္တံ နိမိတ္တံ အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိံ ဂတိံ နိဗ္ဗတ္တိံ ဥပပတ္တိံ ဇာတိံ ဇရံ ဗျာဓိံ မရဏံ သောကံ ပရိဒေဝံ ဥပါယာသံ ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ ပညာ သင်္ခါရုပေက္ခာသု ဉာဏ”န္တိ ဧဝမာဂတာ ဣမာ **ဒသ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ** ။ ဧတ္ထ စ ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနိ နီဝရဏဝိတက္ကဝိစာရာဒီနိ ပဋိသင်္ခါယ သဘာဝတော ဥပပရိက္ခိတွာ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန တိဋ္ဌမာနာ **နီဝရဏာဒိပဋိသင်္ခါသန္တိဋ္ဌနာ** ဒိဋ္ဌာဒီနဝတ္တာ တေသံ **ဂဟဏေ** ဥပ္ပါဒနေ အဇ္ဈုပေက္ခနတော ဝိပဿနာပညာ ဂဟဏေ **မဇ္ဈတ္တဘူတာ ဥပေက္ခာ**။

တတ္ထ **ဥပ္ပါဒ** န္တိ ပုရိမကမ္မပစ္စယာ ခန္ဓာနံ ဣဓ ဥပ္ပတ္တိမာဟ။ **ပဝတ္တ** န္တိ တထာဥပ္ပန္နဿ ပဝတ္တိံ။ **နိမိတ္တ**န္တိ သဗ္ဗမ္ပိ တေဘူမကသင်္ခါရဂတံ နိမိတ္တဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနတော။ **အာယူဟန**န္တိ အာယတိံ ပဋိသန္ဓိဟေတုဘူတံ ကမ္မံ။ **ပဋိသန္ဓိ**န္တိ အာယတိံ ဥပ္ပတ္တိံ။ **ဂတိ**န္တိ ယာယ ဂတိယာ သာ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ။ **နိဗ္ဗတ္တိ** န္တိ ခန္ဓာနံ နိဗ္ဗတ္တနံ။ **ဥပပတ္တိ** န္တိ “သမာပန္နဿ ဝါ ဥပပန္နဿ ဝါ”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၇၂) ဧတ္ထ “ဥပပန္နဿာ”တိ ဝုတ္တဝိပါကပ္ပဝတ္တိံ။ **ဇာတိ**န္တိ ဇရာဒီနံ ပစ္စယဘူတံ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိံ။ **ဇရာဗျာဓိမရဏာ** ဒယော ပါကဋာ ဧဝ။ ဧတ္ထ စ ဥပ္ပါဒာဒယော ပဉ္စေဝ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏဿ ဝိသယဝသေန ဝုတ္တာ, သေသာ တေသံ ဝေဝစနဝသေန။ “နိဗ္ဗတ္တိ, ဇာတီ”တိ ဣဒဉှိ ဒွယံ ဥပ္ပါဒဿ စေဝ ပဋိသန္ဓိယာ စ ဝေဝစနံ, “ဂတိ, ဥပပတ္တိ စာ”တိ ဣဒံ ဒွယံ ပဝတ္တဿ, ဇရာဒယော နိမိတ္တဿာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခဝသေန မဂ္ဂုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတာ စတဿော, တထာ ဖလသမာပတ္တိယာ စတဿော, သုညတဝိဟာရအနိမိတ္တဝိဟာရဝသေန ဒွေတိ ဒသ သင်္ခါရုပေက္ခာ။

ယာတိ ဝိပဿနာပညာ။ **ယဒတ္ထိ** တိ ယံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏတ္တယံ ဥပလဗ္ဘတိ။ **ယံ ဘူတ**န္တိ ယံ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တတ္တာ ဘူတံ ခန္ဓပဉ္စကံ။ **တံ ပဇဟတီ**တိ အနိစ္စာနုပဿနာဒီဟိ နိစ္စသညာဒယော ပဇဟန္တော သမ္မဒေဝ ဒိဋ္ဌာဒီနဝတ္တာ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဇဟတိ, ယထာ အာယတိံ အာအနံ န ဟောတိ, တထာ ပဋိပတ္တိယာ ပဇဟတိ။ တထာဘူတော စ တတ္ထ **ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတိ။ ဝိစိနနေ** တိ အနိစ္စာဒိဝသေန သမ္မသနေပိ။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သမပ္ပဝတ္တိဟေတုတာယ **သမတဟိတဘူတာ**။ နီဝရဏဝိတက္ကဝိစာရာဒိသဗ္ဗပစ္စနီကေဟိ ဝိမုတ္တတ္တာ **သဗ္ဗပစ္စနီကပရိသုဒ္ဓာ** ။ တေသံ ဝူပသန္တတ္တာ **ပစ္စနီကဝူပသမနေပိ အဗျာပာရဘူတာ** အဗျာပာရဘာဝေန ပဝတ္တာ, အဗျာပာရတံ တ ပတ္တာ။

ယဒိ အတ္တတော ဧကော, ကထမယံ ဘေဒေါတိ အာဟ **“တေန တေနာ”**တိအာဒိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သတိပိ သဘာဝတော အဘေဒေ ယေဟိ ပန ပစ္စယဝိသေသေဟိ သွတာယမိမာသံ အဝတ္ထာဘေဒေ, တေသံ ဧကဇ္ဈံ အပ္ပဝတ္တိတော န တာသံ အဘေဒေ, ဧကဇ္ဈံ တ ပဝတ္တိ, တသ္မာ။ တေနာဟ **“ယတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ”** တိအာဒိ။

ဧကီဘာဝေတိ ဧကတာ။ သတိပိ မဇ္ဈတ္တာဘာဝသာမညေ ဝိသယဘေဒေန ပနဿာ ဘေဒေါ။ ယမတ္ထံ သန္ဓာယ **“ကိစ္စဝသေန ဒွိဓာ ဘိန္နာ”** တိ ဝုတ္တံ, တံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေန္တော **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ **အယံ ဝိပဿနု**

ပေက္ခာ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **ဟဋ္ဌိယံ** ''ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတံ, တံ ပဇဟတိ, ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၇၁; အ. နိ. ၇.၅၅)။ တတ္ထ **ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတ**န္တိ ခန္ဓပဉ္စကံ, တံ မုဉ္စိတုကမ္യတာဉာဏေန ပဇဟတိ။ ဒိဋ္ဌသောဝတ္ထိကတ္တယသ္သ သဗ္ဗလက္ခဏဝိစိနနေ ဝိယ ဒိဋ္ဌလက္ခဏတ္တယသ္သ ဘူတသ္သ သင်္ခါရလက္ခဏဝိစိနနေ ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတိ။ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏသ္သ သုဒိဋ္ဌတ္တာ တေသံ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တဘူတာယ **ဝိပဿနုပေက္ခာယ သိဒ္ဓါယ** တထာ ဒိဋ္ဌာဒီနတနံ တေသံ ဂဟဏေပိ အဇ္ဈုပေက္ခနာ **သိဒ္ဓာဝ ဟောတိ,** သဗ္ဗသော ဝိသင်္ခါရနိန္နတ္တာ အဇ္ဈာသယဿ။

အနာဘောဂရသာတိ ပဏီတသုခေပိ တသ္မိံ အဝနတိပဋိပက္ခကိစ္စာတိ အတ္ထော။ **အဗျာပာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ** တိ သတိပိ သုခဟရမိပ္ပတ္တိယံ တသ္မိံ သုခေ အဗျာဝဋာ ဟုတ္ဝာ ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, သမ္ပယုတ္တာနံ ဝါ တတ္ထ အဗျာ ဟာရံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ အတ္ထော။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ခေတ္တံ, ဥပ္ပိလဝနဉ္စ အာဝဟန္တေဟိ ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ **အပရိဗျတ္တံ။ တတ္ထ** တတ္ထမဇ္ဈတ္တတာယ **ကိစ္စံ** ။ တဒဘာဝတော **ဣဓ ပရိဗျတ္တံ** ။

နိဋ္ဌိတာ ''ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ''တိ ဧတဿ

သဗ္ဗသော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၈၅. **''သရတီတိ သတော''**တိ ပဒဿ ကတ္တုသာဓနတမာဟ။ **သမ္ပဇာနာတီ** တိ သမ္မဒေဝ ပဇာနာတိ။ သရဏံ စိန္တနံ ဥပဋ္ဌာနံ လက္ခဏမေတိဿာတိ **သရဏလက္ခဏာ**။ သမ္မုဿနပဋိပက္ခော အသမ္မုဿနံ, တံ ကိစ္စံ ဧတိဿာ တိ **အသမ္မုဿနရသာ** ။ ကိလေသေဟိ အာရက္ခာ ဟုတ္ဝာ ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, တတော ဝါ အာရက္ခံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ အသမ္မုယှနံ သမ္မဒေဝ ပဇာနနံ, သမ္မောဟပဋိပက္ခော ဝါ **အသမ္မောဟော။ တီရဏံ** ကိစ္စဿ ဟရဏမနံ။ **ပဝိစယော** ဝီမံသာ။

ကာမံ ဥပစာရဇ္ဈာနာဒီနိ ဥပာဒာယ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနာနိပိ သုခုမာနေဝ, ဣမံ ပန ဥပရိစျာနံ ဥပာဒာယ **''ဩဠာရိ ကတ္တာ''**တိ ဝုတ္တံ။ သာ စ ဩဠာရိကတာ ဝိတက္ကာဒိထူလင်္ဂတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကေစိ ''ဗဟုစေတသိကတာယာ''တိ စ ဝဒန္တိ ။ **ဂတိ သုခာ ဟောတိ** တတ္ထ စျာနေသူတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဗျတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ** ''ဣဒံ နာမ ဒုက္ကရံ ကရီယတီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝတော။ **ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန သုခုမတ္တာ** တိ အယမတ္ထော ကာမံ ဒု တိယဇ္ဈာနေပိ သမ္ဘဝတိ, တထာပိ ယေဘုယျေန အဝိပ္ပယောဂီဘာဝေန ဝတ္တမာနေသု ပီတိသုခေသု ပီတိသင်္ခါတ ဿ ဩဠာရိကင်္ဂဿ ပဟာနေန သုခုမတာယ ဣဓ သာတိသယော သတိသမ္ပဇညဗျာပာရောတိ ဝုတ္တံ **''ပုရိသဿ သာ''**တိအာဒိ။ **ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျာ** တိ ဟာနဘာဂိယံ စျာနံ သိယာ ဒုတိယဇ္ဈာနမေဝ သမ္ပဇ္ဇေယျာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ပီတိသမ္ပယုတ္တမေဝ သိယာ''** တိ။ **''ဣဒဉ္စ အတိမဓုရံ သုခ''** န္တိ တတိယဇ္ဈာနသုခံ သန္ဓာယာဟ။ အတိမဓုရတာ စဿ ပဟာသောဒဂ္ဂသဘာဝတာယ ပီတိယာ အဘာဝေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဣဒန္တိ** ''သတော, သမ္ပဇာ နော''တိ ပဒဒ္ဝယံ။

တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တော တိ ယသ္မာ တဿ စျာနသမင်္ဂိနော ယံ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ, တံ သော ပဋိသံဝေဒေယျ။ **ယံ တ တန္တိ** အထ တ ယံ တံ ယထာဝုတ္တံ **နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ။ တံသမုဋ္ဌာနေန** တ တော သမုဋ္ဌိတေန **အတိပဏီတေန ရူပေန အဿ** စျာနသမင်္ဂိနော **ရူပကာယော ယသ္မာ ဖုဋ္ဌော။ ယဿ** ရူပကာယဿ **ဖုဋ္ဌတ္တာ စျာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ** စျာနသမင်္ဂီ ကာယိကံ **သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ** ။ တသ္မာ **ဧတံ** စေတသိကကာယိကသုခပ ဋိသံဝေဒနသင်္ခါတံ **အတ္ထံ** ဒဿေန္တော **''သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီတိ အာဟာ''** တိ ယောဇနာ။ အယဉ္ဟေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – နာမကာယေန စေတသိကသုခံ, ကာယိကသုခဟေတုရူပသမုဋ္ဌာပနေန ကာယိကသုခဉ္စ စျာနသ မင်္ဂီ ပဋိသံဝေဒေတီတိ ဝုစ္စတိ။ **ဖုဋ္ဌတ္တာ** တိ ဗျာပိတတ္တာတိ အတ္ထော။ ယထာ ဟိ ဥဒကေန ဖုဋ္ဌသရီရဿ တာဒိ သေ နာတိပစ္စနီကေ တတာဒိဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဖုဋ္ဌေ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝမေတေဟိ ဖုဋ္ဌသရီရဿာတိ။ အပရော နယော – **သုခ ဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ**တိ ဧတ္ထ ကထမာဘောဂေန ဝိနာ သုခပဋိသံဝေဒနာတိ စောဒနာယံ ''ကိဉ္စာပိ။ပေ.။ ဧဝံ သန္တေပီ''တိ။ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ, တသ္မာ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီတိ ယောဇနာ။ ဣအနိ သဟာပိ အာဘောဂေန သုခပဋိသံဝေဒနံ ဒဿေတုံ **''ယံ တ တ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၈၆. ယန္တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော, ယသ္မာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ယံစျာနဟေတူ”**တိ။ **“အာစိဏ္ဏန္တိ”** တိ အာဒီနိ ပဒါနိ ကိတ္တနတ္ထာနီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“ပသံသန္တိတိ အဓိပ္ပာယော”** တိ။ **ကိန္တိ** တိ ပသံသနာကာရပုစ္ဆာ။ ဒေ်ိသေသု ဌာနေသု သတိဂ္ဂဟဏေနေဝ သမ္ပဇညမ္ပိ ဂဟိတံ ဟောတီတိ ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ သတိယာ ဧဝ ဂဟိတတ္တာ ဧဝံ ဥပ ဋ္ဌိတသတိတာယ **“သတိမာ”** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ, ‘‘သမ္ပဇာနော’’တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္တာ တ။

စျာနက္ခဏေ စေတသိကသုခမေဝ လဗ္ဘတီတိ **“သုခံ နာမကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ”**တိ စ ဝုတ္တံ။ **တတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ**တိ ဣတော ပဋ္ဌာယ ဒုတိယတတိယဇ္ဈာနကထာဟိ အဝိသေသော, ဝိသေသော စ ဝုတ္တောတိ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၈၇. ဣဒါနိ နိဗ္ဗတ္တိတဝိသေသံ ဒဿေန္တော **“အယံ ပန ဝိသေသော”**တိ ဝတွာ **“ယသ္မာ”** တိအာဒိမာဟ။ အာ သေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော န ဟောတိ, အနိဋ္ဌေ ဌာနေ ပဒန္တရသင်္ဂဟိတဿ အာသေဝနပစ္စယတ္တာဘာဝတော။ **အဒုက္ခမသုခာယ ဝေဒနာယ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ** သာတိသယံ သုခဝိရာဂဘာဝနာဘာဝတော။ **တာနီ**တိ အပ္ပနာဝီထိယံ ဇဝနာနိ သန္ဓာယာဟ။

၈၈. **“ပုဗ္ဗေဝ”** တိ ဝုတ္တတ္တာ ကအာ ပန တေသံ ပဟာနံ ဟောတီတိ စောဒနာယံ အာဟ **“စတုန္နံ စျာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေ”**တိ။ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပဟာနက္ကမော** နာမ ပဟာယကမ္မောနံ ဥပ္ပတ္တိပဋိပာဋိ။ တေန ပန ဝုစ္စမာနေ ‘‘ဒုက္ခံ အဓမနဿံ သုခံ သောမနဿ’’န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ကသ္မာ ဣတော အညထာ ဝစနန္တိ အာဟ **“ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ”** တိအာဒိ။ အထ ကသ္မာ စျာနေသွေဝ နိရောဓော ဝုတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။

ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယ န္တိ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ။ **ကတ္ထ စ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ** တိ နိရောဓဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတိ။ တေန **“ကတ္ထာ”** တိ ပုစ္ဆာယံ, **“ဧတ္ထ”** တိ ဝိဿဇ္ဇနေပိ ဟေတုမ္ဟိ ဘုမ္မဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ စျာနာနုဘာဝနိမိတ္တံ ဟိ အနုပ္ပဇ္ဇန္တံ **“ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **အတိသယနိရောဓော** သုဒ္ဓု ပဟာနံ ဥဇုပဋိပက္ခေန ဝူပသမော။

နာနာဝဇ္ဇနေ တိ ယေန အာဝဇ္ဇနေန အပ္ပနာဝီထိ, တတော ဘိန္နာဝဇ္ဇနေ, အနေကာဝဇ္ဇနေ တ။ အပ္ပနာဝီထိယဥ္ဟိ ဥပစာရော ဧကာဝဇ္ဇနော, ဣတရော အနေကာဝဇ္ဇနော အနေကက္ခတ္တုံ ပဝတ္တနတော။ ဝိသမနိသဇ္ဇာယ ဥပ္ပန္နကိ လမထော **ဝိသမာသနုပတာပေ**။ **ပီတိဖရဏေနာ**တိ ပီတိယာ ဖရဏရသတ္တာ, ပီတိသမုဋ္ဌာနာနံ တ ပဏီတရူပါနံ ကာယ ဿ ဗျာပနတော ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗော ကာယော သုခောက္ကန္တော ဟောတီ”** တိ။ **ဝိတက္ကဝိစာရပစ္စယေ ပီတိ ပိ-**သဒ္ဒော အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော, သော ‘‘ပဟီနဿာ’’တိ ဧတ္ထ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော ‘‘ပဟီနဿာပိ ဒေါမနဿိန္ဒြိယဿာ’’တိ။ ဧတံ ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ‘‘တဿ မယှံ အတိစိရံ ဝိတက္ကယ တော ဝိစာရယတော ကာယောပိ ကိလမိစိတ္တမ္ပိ ဥဟညီ’’တိ ဝစနတော ကာယစိတ္တခေဒနံ ဝိတက္ကဝိစာရပ္ပစ္စယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ ‘‘ဝိတက္ကဝိစာရဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿိန္ဒြိယ’’န္တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **တတ္ထဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တီ**တိ တတ္ထ ဒုတိယဇ္ဈာနူပစာရေ အဿ ဒေါမနဿဿ ဥပ္ပတ္တိ ဘဝေယျ။

ဧတ္ထ စ ယဒေကေ ‘‘တတ္ထဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ’’တိ ဝဒန္တေန စျာနလာဘိနမ္ပိ ဒေါမနဿုပ္ပတ္တိ အတ္ထီ တိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ တေန စ အနီဝရဏသဘာဝတေ လောဘော ဝိယ ဒေါသောပိ အတ္ထီတိ ဒီပေတိ။ န ဟိ ဒေါသေန ဝိနာ ဒေါမနဿံ ပဝတ္တတိ။ န စေတ္ထ **ပဋ္ဌာနပာဌိယာ** ဝိရောဓော စိန္တေတဗ္ဗော။ ယသ္မာ တတ္ထ ပရိဟီနံ စျာနံ အာ ရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တမာနံ ဒေါမနဿံ ဒဿိတံ, အပရိဟီနဇ္ဈာနမာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ ဒေါမနဿ ဿ အသမ္ဘဝတော။ စျာနလာဘိနံ သဗ္ဗသော ဒေါမနဿံ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ စ န သက္ကာ ဝတ္တုံ, အဋ္ဌသမာပတ္တိလာ ဘိနော အပိ တဿ ဥပ္ပန္နတ္တာ။ န ဟေဝ ခော သော ပဟီနဇ္ဈာနော အဟောသီတိ ဝဒန္တိ, တံ အယုတ္တံ အနီဝရဏ သဘာဝဿ ဒေါသဿ အဘာဝတော။ ယဒိ သိယာ, ရူပာရူပါဝစရသတ္တာနမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, န စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ ဟိ ‘‘အရူပေ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ ဥဒ္ဓစ္စနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ’’န္တိအာဒီသု ဗျာပာဒကုက္ကုစ္စနီ ဝရဏာနိ အနုဒ္ဓဋာနိ။ န စေတ္ထ နီဝရဏတ္တာ ပရိဟာရော, ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနမ္ပိ အနီဝရဏာနံယေဝ နီဝရဏသဒိသတာယ နီဝရဏပရိယာယဿ ဝုတ္တတ္တာ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ ‘‘အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော အပိ တဿ ဥပ္ပန္နတ္တာ’’တိ, တမ္ပ

ပိ အကာရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန စ အေမနသ္သေန ဈာနတော ပရိဟာယနတော။ လဟုကေန ပန ပစ္စယေန ပရိဟီနံ တာဒိသာ အပ္ပကသိရေနေဝ ပဋိပါကတိကံ ကရောန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ''တတ္တသ္သ သိယာ ဥပ္ပတ္တီ''တိ ဣဒံ ပန ပရိကပ္ပဝစနံ ဥပစာရက္ခဏေ အေမနသ္သသ္သ အပ္ပဟီနဘာဝဒသ္သနတ္ထံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''န တွေဝ အန္တောအပ္ပနာယ''န္တိ။ ယဒိ ပန တအ အေမနသ္သံ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ, ပဌမဇ္ဈာနမ္ပိသ္သ ပရိဟီနမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဟီနမ္ပိ သောမနသ္သိန္ဒ္ရိယံ ပီတိ ဝိယ န ဒူရေတိ ကတ္တ **''အာသန္နတ္တာ''** တိ ဝုတ္တံ။ နာနာဝဇ္ဇနူပစာရေ ပဟီနမ္ပိ ပဟာနင်္ဂ ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ တတိ ဣမမတ္ထံ ဒသ္သေန္တော **''အပ္ပနာပ္ပတ္တာယာ''** တိအာဒိမာဟ။ တာဒိသာ ယ အာသေဝနာယ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ ယထာ **မဂ္ဂဝီထိတော ပုဗ္ဗေ ဒွေဝ တယော ဇဝနတရာ သဒိသာနုပဿနာဝ ပဝတ္တန္တိ,** ဧဝမိဓာပိ အပ္ပနာတရတော ပုဗ္ဗေ ဒွေဝ တယော ဇဝနတရာ ဥပေက္ခာသဟဂတာဝ ပဝတ္တန္တီတိ ဝဒန္တိ။

သမာဟဋ္ဌာတိ သမာနီတာ, သင်္ဂဟေတွာတ ဝုတ္တာတိ အတ္ထော။ သုခဒုက္ခာနိ ဝိယ အနောဠာရိကတ္တာ အဝိဘူတ တာယ **သုခုမာ**။ တတော ဧဝ အနုမိနိတဗ္ဗသဘာဝတ္တာ **ဒုဝိညေယ္ယာ။ ဒုဋ္ဌဿာ** တိ ဒုဋ္ဌုပယောဂသ္သ, ဒုဒ္ဒမဿာ တိ အတ္ထော။ **သက္ကာ ဟောတိ သော ကဟယိတုံ** အညာဟေဟနနယေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

အဒုက္ခမသုခာယ စေတောဝိမုတ္တိယာတိ ဣဒမေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပစ္စယဒသ္သနတ္ထ** န္တိ အဓိဂမသ္သ ဥ ပာယဘူတပစ္စယဒသ္သနတ္ထံ။ တေနာဟ **''ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယော ဟိ တသ္သာ ပစ္စယာ''** တိ။ **ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယော** တိ စ သောပစာရာ ပဌမဇ္ဈာနာဒယောဝေတ္ထ အဓိပ္ပေတာ။

ပဟီနာတိ ဝုတ္တာ ''ပဥ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ''တိ။ **တောတိ** သုခါဒယော ဝေဒနာ။

သောမနသ္သံ ရာဂဿ ပစ္စယော။ ဝုတ္တဉှိ ''သုခါယ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, ဝေဒနာယ ရာဂါနုသယော အနုသေတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅)။ **အေမနသ္သံ အေသဿ** ပစ္စယော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ''ဒုက္ခာယ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, ဝေဒနာယ ပဋိဃာနုသယော အနုသေတီ''တိ။ **သုခါဒိဃာတေနာ**တိ သုခါဒီနံ ပဟာနေန။ **အဿ** ဈာနဿ။

န ဒုက္ခန္တိ **အဒုက္ခံ,** ဒုက္ခဝိဓုရံ။ ယသ္မာ တတ္ထ ဒုက္ခံ နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''ဒုက္ခာဘာဝေနာ''** တိ။ **အသုခန္တိ** ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧတေနာ**တိ ဒုက္ခသုခပဋိက္ခေပဝစနေန။ **''ပဋိပက္ခဘူတ''**န္တိ ဣဒံ ဣမ တတိယဝေဒနာယ ဒုက္ ခါဒီနံ သမတိက္ကမဝသေန ပတ္တဗ္ဗတ္တာ ဝုတ္တံ, န ကုသလာကုသလာနံ ဝိယ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီ တသ္သ မဇ္ဈတ္တာရမ္မဏဿ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီတံ တ မဇ္ဈတ္တာကာရေန အနုဘဝနလက္ခဏာ **ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီတာနု ဘဝနလက္ခဏာ**။ တတော ဧဝ **မဇ္ဈတ္တရသာ။ အဝိဘူတပစ္စုပဋ္ဌာနာ** တိ သုခဒုက္ခာနိ ဝိယ န ဝိဘူတာကာရာ , ပိဋ္ဌိဟ သာဏေ မိဂဂတမဂ္ဂေ ဝိယ တေဟိ အနုမာတဗ္ဗာ အဝိဘူတာကာရောပဋ္ဌာနာ။ သုခနိရောဓော နာမ ဣမ စတုတ္ထဇ္ဈာနူ ပစာရော, သော ပဒဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ **သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ** ။

၈၉. **''ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ''** န္တိ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေနေတံ သမာသပဒန္တိ အာဟ **''ဥပေက္ခာယ ဇနိ တသတိပါရိသုဒ္ဓိ''**န္တိ။ သဗ္ဗပစ္စနီကဓမ္မပရိသုဒ္ဓာယ ပစ္စနီကသမနေပိ အဗ္ယာဝဋ္ဌာယ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေက္ခာယ ဝတ္တမာ နာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ သတိ သမ္ပဟံသနပညာ ဝိယ သုပရိသုဒ္ဓါ, သုဝိသဒါ စ ဟောတီတိ အာဟ **''ယာ စ တဿာ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ, သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ, န အညေနာ''**တိ။ ယဒိ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဣဓ ''ဥပေက္ခာ''တိ အဓိပ္ပေ တာ, ကထံ သတိယေဝ ''ပရိသုဒ္ဓါ''တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''န ကေဝလ''**န္တိအာဒိ။

ဧဝမ္ပိ ကသ္မာ အယမေဝ သတိ ''ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓီ''တိ ဝုတ္တာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ **''တတ္ထ ကိဉ္စာ ပီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟေဋ္ဌာ တီသု ဈာနေသု ဝိဇ္ဇမာနာယပိ တတြမဇ္ဈတ္တတာယ ပစ္စနီကာဘိဘဝတော, သဟာယပစ္စယဝေကလ္လတော စ အပါရိသုဒ္ဓိ, တထာ တံသမ္ပယုတ္တာနံ။ တဒဘာဝတော ဣမ ပါရိသုဒ္ဓီတိ ဣမမတ္ ထံ ရူပကဝသေန ဒဿေတုံ **''ယထာ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သူရိယပ္ပဘာဘိဘဝ** တိ သူရိယပ္ပဘာယ အဘိဘုယ္ယမာ နတ္တာ။ အတိက္ခတာယ စန္ဒလေခာ ဝိယ ရတ္တိပိ သောမ္မသဘာဝ သဘာဂါယ ရတ္တိယမေဝ စ စန္ဒလေခာ သမုဇ္ဇ လတီတိ သာ တဿာ သဘာဂါတိ ဒသ္သေန္တော **''သောမ္မဘာဝေန စ အတ္တနော ဥပကာရကတ္တေန တ သဘာဂါယ ရတ္တိယာ''**တိ အာဟ။

“ကေဝီထိယ”န္တိ ဣဒံ တတ္ထ သောမနဿဿ ဓော်သေန အဘာဝတော ဝုတ္တံ, န တတော ပုရိမတရေသု ဓော်သေန ဘာဝတော။ ယထာ ပန ဝိတက္ကာဒယော ဒုတိယာဒိဈာနက္ခဏေယေဝ ပဟီယန္တိ, န တေသံ ကေဝီထိယံ ပုရိမဇဝနေသု, န ဧဝမေတန္တိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ **စတုက္ကဈာနေ** တိ စတုက္ကနယဝသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌတိတဈာနစတုက္ကေ။

ပဉ္စကဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၉၀. တတ္ထာ တိ ပဌမဈာနေ။ **စတုက္ကနယဿ ဒုတိယဈာနေ ဝိယာ** တိ စတုက္ကနယဿမ္ဗန္ဓိနိ ဒုတိယဈာနေ ဝိယ။ **တံ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ** တိ စတုက္ကနယေ ဒုတိယံ “အဝိတက္ကံ ဝိစာရမတ္တံ, အဝိတက္ကံ အဝိစာရ”န္တိ စ ဒွေ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ **ပဉ္စကနယေ ဒုတိယဥ္စေဝ တတိယဥ္စ ဟောတိ** အဘိဓမ္မေတိ (ဓ. သ. ၁၆၈) အဓိပ္ပာယော။ သုတ္တန္တေသု ပန သရူပတော ပဉ္စကနယော န ဂဟိတော။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ နယဒွယဝိဘာဂေ ဂဟိတောတိ? အဘိဓမ္မေ နယဒွယဝသေန ဈာနာနံ ဒေသိတတ္တာ။ ကသ္မာ စ တတ္ထ တထာ တာနိ ဒေသိတာနိ? ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယတော, ဒေသနာဝိလာသတော စ။ သန္နိပတိတဒေဝပရိသာယ ကိရ ယေသံ ယထာဒေသိတေ ပဌမဈာနေ ဝိတက္ကော ဧဝ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာသိ, ဣတရေ သန္တတော။ တေသံ အဇ္ဈာသယဝသေန စ စတုရင်္ဂိကံ အဝိတက္ကံ ဝိစာရမတ္တံ ဈာနံ ဒေသိတံ။ ယေသံ ဝိစာရော, ယေသံ ပီတိ, ယေသံ သုခံ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာသိ, ဣတရေ သန္တတော။ တေသံ တေသံ အဇ္ဈာသယဝသေန တတိယာဒီနိ ဈာနာနိ ဒေသိတာနိ။ အယံ တာဝ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော။

ယဿာ ပန ဓမ္မဓာတုယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဘဂဝတ ယသ္မာ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တော, တသ္မာ ဉာဏမဟန္တတာယ ဒေသနာယ သုကုသလော ယံ ယံ အင်္ဂံ လဗ္ဘတိ, တဿ တဿ ဝသေန ယထာရုစိ ဒေသနံ နိယာမေန္တော စတုက္ကနယဝသေန, ပဉ္စကနယဝသေန စ။ တတ္ထ စ ပဉ္စင်္ဂိကံ ပဌမံ, စတုရင်္ဂိကံ ဒုတိယံ, တိဝင်္ဂိကံ တတိယံ, ဒွဝင်္ဂိကံ စတုတ္ထံ, ဒွဝင်္ဂိကမေဝ ပဉ္စမံ ဈာနံ ဒေသေသီတိ အယံ ဒေသနာဝိလာသော။ တတ္ထ စ ပဉ္စကနယေ ဒုတိယဈာနံ စတုက္ကနယေ ဒုတိယဈာနပက္ခိကံ ကတွာ ဝိဘတ္တံ “ယသ္မိံ သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ အဝိတက္ကံ ဝိစာရမတ္တံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ”တိ (ဓ. သ. ၁၆၈)။ ကသ္မာ? ဧကတ္တကာယနာနတ္တသညီသတ္တာဝါသဖလတာယ ဒုတိယဈာနေန သမာနဖလတ္တာ, ပဌမဈာနသမာဓိတော ဇာတတ္တာ စ။ ပဌမဈာနမေဝ ဟိ “ကာမေဟိ အကုသလေဟိ စ ဝိဝိတ္တ”န္တိ တဒဘာဝေ န ဣဓ “ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟီ”တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ, နာပိ “ဝိဝေကဇ”န္တိ။ သုတ္တန္တဒေသနာသု စ ပဉ္စကနယေ ဒုတိယတတိယဈာနာနိ ဒုတိယဈာနမေဝ ဘဇန္တိ ဝိတက္ကဝူပသမာ ဝိစာရဝူပသမာ အဝိတက္ကတ္တာ, အဝိစာရတ္တာ စ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ သုတ္တန္တဒေသနာယပိ ပဉ္စကနယော လဗ္ဘတေဝါတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ နနု သုတ္တန္တေ စတ္တာရိယေဝ ဈာနာနိ ဝိဘတ္တာနီတိ ပဉ္စကနယော န လဗ္ဘတီတိ? န, “သဝိတက္ကသဝိစာရော သမာဓိ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅) သမာဓိတ္တယာပဒေသေန ပဉ္စကနယဿ လဗ္ဘမာနတ္တာ။ စတုက္ကနယနိဒ္ဒိတော ပန ကတွာ ပဉ္စကနယော ဝိဘတ္တောတိ သုတ္တန္တဒေသနာယပိ ပဉ္စကနယော နိဒ္ဒိဋ္ဌောဝ။ “ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ”တိ ဟိ ဝိတက္ကဿ, ဝိစာရဿ, ဝိတက္ကဝိစာရာနဥ္စ “ဝိတက္ကဝိစာရာန”န္တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တထာ “အဝိတက္ကံ, အဝိစာရ”န္တိ စ ဝိနာ, သဟ စ ဝိစာရေန ဝိတက္ကပ္ပဟာနေန အဝိတက္ကံ, သဟ, ဝိနာ စ ဝိတက္ကေန ဝိစာရပ္ပဟာနေန အဝိစာရန္တိ အဝိတက္ကံ, အဝိစာရံ, အဝိတက္ကဉ္စ အဝိစာရဉ္စာတိ တ တိဝိဓမ္ပိ သက္ကာ သင်္ဂဟေတုံ။

ဒုတိယန္တိ စ ဝိတက္ကရဟိတေ, ဝိတက္ကဝိစာရဒ္ဝယရဟိတေ စ ဉာယာဂတာ ဒေသနာ ဒုတိယံ အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ, ဝိစာရမတ္တရဟိတေပိ ဒွယပ္ပဟာနာဓိဂတသမာနဓမ္မတ္တာ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ပဉ္စကနယနိဒ္ဒေသေ ဒုတိယေ ဝူပသန္တော ပိ ဝိတက္ကော သဟာယဘူတဝိစာရာဝူပသမေန န သမ္မာ ဝူပသန္တောတိ ဝိတက္ကဝိစာရဒ္ဝယရဟိတေ ဝိယ ဝိစာရဝူပသမေ နေဝ တဒုပသမံ, သေသဓမ္မာနံ သမာနတဉ္စ ဒဿေန္တေန “ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ”တိ တတိယံ စတုက္ကနယေ ဒုတိယေန နိဒ္ဒိသေသံ ဝိဘတ္တံ။ ဒုဝိဓဿာပိ သဟာယဝိရဟေန, အညထာ စ ဝိတက္ကပ္ပဟာနေန အဝိတက္ကတ္တံ, သမာဓိဇံ ပီတိသုခတ္တဉ္စ သမာနန္တိ သမာနဓမ္မတ္တာပိ **ဒုတိယ**န္တိ နိဒ္ဒေသော ။ ဝိစာရမတ္တမ္ပိ ဟိ ဝိတက္ကဝိစာရဒ္ဝယရဟိတံ ဝိယ “ယသ္မိံ သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ အဝိတက္ကံ ဝိစာရမတ္တံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒု

တိယံ စျာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ (ဓ. သ. ၁၆၈) အဝိတက္ကံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခန္တိ ဝိဘတ္တံ။ ပဌမဇ္ဈာနေ တ သဟ စာရီသု ဝိတက္ကဝိစာရေသု ဧကံ အတိက္ကမိတ္ဝာ ဒုတိယမ္ပိ တတ္ရင္ဌမေဝ အေသတော ဒိသွာ ဥဘယမ္ပိ သဟာတိက္ကမန္တဿ ပဥ္စကနယေ **တတိယံ** ဝုတ္တံ, တတိယံ အဓိဂန္တုဗ္ဗတ္တာ။ ပဌမတော အနန္တရဘာဝေန ပနဿ ဒုတိယဘာ တေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ ကသ္မာ ပနေဝံ သရူပတော ပဥ္စကနယော န ဝိဘတ္တောတိ? ဝိနေယ္ယဇ္ဈာသယတော။ ယထာနု လောမဒေသနာ ဟိ သုတ္တန္တဒေသနာတိ။

ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကြတိ စတုတ္ထပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၅. သေသကသိဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

အာပောကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၁. ယထာဝိတ္ထာရိတဿ အတ္ထဿ အတိဒေသောပိ ဝိတ္ထာရဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတီတိ အာဟ **"ဝိတ္ထာရက ထာ ဟောတီ"**တိ။ **အာပောကသိဏန္တိ** အာပောကသိဏဈာနံ, အာပောကသိဏကမ္မဋ္ဌာနံ တ။ **သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗန္တိ** ပထဝီကသိဏကမ္မဋ္ဌာနေ ဝုတ္တနယေန ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ **တွေ့ကမ္ပိ** တိ "ကတေ တ အကတေ တတိ သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ"န္တိ တွေ့ကမ္ပိ အဝတ္တ။ သာမုဒ္ဒိကေန လောဏုဒကေန ဘရိတော ဇလာသယော **လောဏီ**။ နီလာဒိ ဝဏ္ဏာသင္ကရပရိဟရဏတ္ထံ **"သုဒ္ဓဝတ္ထေန ဂဟိတ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **အညန္တိ** ဘူမိ သမ္ပတ္တံ။ **တထာရူပန္တိ** ယာဒိသံ အာကာသဇံ ဥဒကံ, တာဒိသံ။ တေနာဟ **"ဝိပ္ပသန္နံ အနာဝိလ"** န္တိ, ယံ ပန ဥဒကန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **"န ဝဏ္ဏော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော"**တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပထဝီကသိဏကထာယံ ဝုတ္တမေဝ။ **လက္ခဏံ** ပန ဣဓ ပဂ္ဃရဏလက္ခဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝုတ္တနယေနေဝတ တိ ပထဝီကသိဏဘာဝနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ။ တရင်္ဂစ္ဆာနာဒိ, ဖေဏမိဿတာဒိ စ ဣဓ **ကသိ ဏဒေသော။ သောတိ** ယောကဝစရော။ **တဿာ** တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဿ။

တေဇောကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၂. **သိနိဒ္ဓာနိ** သိနေဟဝန္တာနိ။ **သာရအရူနိ** န ဖေဂ္ဂုအရူနိ။ ဇာလာယ စိရဋ္ဌိတတ္ထံ သိနိဒ္ဓသာရအရုဂ္ဂဟဏံ။ **ဃ ဋ္ဋိကံ ဃဋ္ဋိကံ ကတ္တ**တိ ခန္ဓသော ကရိတ္တ။ **အာလိမ္ပေတ္တ** တိ ဇာလေတ္တ။ **ဃနဇာလာယာ**တိ အဝိရဠ္ဌဝသေန ပဝတ္တ တအဂ္ဂိဇာလာယံ။

ပတနသဒိသန္တိ ပတမာနသဒိသံ။ **အကတေ ဂဏှန္တဿာ** တိ ဝုတ္တနယေန ယထာ ကသိဏမဏ္ဍလံ ပညာ ယတိ, ဧဝံ အနဘိသင္ခတေ ကေဝလေ တေဇသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှန္တဿ။

တယောကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၃. **ဝုတ္တဥ္ဇေဟတ** န္တိ ဧတ္တ **ဟိ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော, ယသ္မာတိ အတ္ထော။ တဿ "တသ္မာ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **ဥစ္ဆဂ္ဂ** န္တိ ဥစ္ဆုခေတ္တေ ယထာဌိတာနံ အဂ္ဂံ။ **ဧရိတန္တိ** တတေန စလိတံ။ **သမေရိတန္တိ** သဗ္ဗသော စလိတံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ "တယောကသိဏံ။ပေ။ ဥပလက္ခေတီ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ, တသ္မာ။ **သမသီသဋ္ဌိတန္တိ** ဥပရိ ပတ္တာနံ ဝသေန သမသီသံ ဟုတ္တ ဌိတံ။ **ဝေဠုံ တ ရုက္ခံ တ** တိ ဧတ္ထာပိ "သမသီသံ ဌိတံ ဃနပတ္တ ဝေဠုံ တ ဃနပတ္တရုက္ခံ တ"တိ အာနေတ္တ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကေဂ္ဂလာဒိပ္ပမာဏေသု ကေသေသု ရဿဘာဝတော, ဒီဃတရေသု ဩလမ္ဗနတော, ဝိရဠေသု အနုပ္ပဝေသတော တတပ္ပဟာရော န ပညာယတီတိ **စတုရင်္ဂုလပ္ပမာဏ** ဂ္ဂဟ ဏံ, **ဃနဂ္ဂဟဏဉ္စ** ကတံ။ **ဧတသ္မိံ ဌာနေ ပဟရတီတိ သတိံ ဌပေတ္တ** တိ ဥစ္ဆဂ္ဂါဒီနံ ပစလနာကာရဂ္ဂဟဏမုခေန တေသံ ပဟာရကေ တတသင်္ဃာတေ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတ္တ။ **တတ္ထ သတိံ ဌပေတ္တ** တိ တသ္မိံ ကာယပဒေသေ သဲ့ သင္ ဃဋ္ဋနဝသေန ပဝတ္တေ တယုပိဏ္ဍေ သင်္ဃဋ္ဋနာကာရဂ္ဂဟဏမုခေန သတိံ ဥပဋ္ဌပေတ္တ။ "ဉသုမဝဋ္ဋိသဒိသ"န္တိ ဧတေန ပုရိမကသိဏဿ ဝိယ ဣမဿာပိ နိမိတ္တဿ သံဝိဂ္ဂဟတံ ဒဿေတိ။ "နိစ္စလ"န္တိ ဣမိနာ နိစ္စလဘာဝတော ယေဝ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တတော ဣမဿ ဝိသေသောတိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဿာပိ ဉသုမဝဋ္ဋိသဒိသတာဝ ဝိဘာဝိတာ ဟော တိ။

နီလကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၄. အဋ္ဌနရာဇိဝဋ္ဋာဒိ **ဝဏ္ဏဓာတုယာ တ။ တထာရူပံ မာလာဂစ္ဆ** န္တိ အဝိရဠဝိကသိတနီလဝဏ္ဏပုပ္ဖသဥ္ဆန္နံ ပုပ္ဖ ဖဂစ္ဆံ။ **ဣတရေနာ**တိ အကတာဓိကာရေန။ **ဂိရိကဏ္ဏိက** ဂ္ဂဟာနေန နီလံ ဂိရိကဏ္ဏိကမာဟ။ **ကရဏ္ဍပဋ္ဋလံ** သမုဂ္ဂပိ

ဓာနံ။ **ပတ္တေဟိယေတ** တိ နီလုပ္ပလာဒီနံ ကေသရဝဏ္ဏာနိ အပနေတွာ ကေဝလေဟိ ပတ္တေဟိယေဝ။ **ပူရေတဗ္ဗ** န္တိ နီလဝဏ္ဏံ ဝတ္ထံ ဂဟေတွာ ဘဏ္ဍိကံ ဝိယ ဗန္ဓိတွာ ယထာ နီလမဏ္ဍလံ ဟုတွာ ပညာယတိ, တထာ **စင်္ကောဋကံ တ ကရဏ္ဍပဋလံ တ ပူရေတဗ္ဗံ။ မုခဝဋ္ဋိယံ တ အဿာ**တိ အဿ စင်္ကောဋကဿ, ကရဏ္ဍပဋလဿ တ မုခဝဋ္ဋိယံ **ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ မဏိတာလဝဏ္ဋံ** ဣန္ဒနီလမဏိမယံ တာလဝဏ္ဋံ။

ပီတကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၅. ပီတကသိဏေ **မာလာဂစ္ဆ** န္တိ ကဏ္ဏိကာဒိမာလာဂစ္ဆံ။ ဟရိတာလံ, မနောသိလာ တ **ဓာတု။ ပတ္တင်္ဂပုပ္ဖေ ဟီ**တိ ပတ္တင်္ဂနာမိကာ ပီတဝဏ္ဏပုပ္ဖာ ဧကော ဂစ္ဆဇာတိ, တဿ ပုပ္ဖေဟိ။ **အာသနပူဇ**န္တိ စေတိယင်္ဂဏေ ကတံ အာသနပူဇံ ။ **ကဏိကာရပုပ္ဖာဒိနာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာကုလိကိင်္ကိရာတပုပ္ဖာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

လောဟိတကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၆. လောဟိတမဏိ လောဟိတင်္ကမဏိအာဒိ။ **လောဟိတဓာတု** ဂေရုကဇာတိဟိင်္ဂုလိကာဒိ။

ဩဒါတကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၇. ဩဒါတကသိဏေ **မာလာဂစ္ဆ** န္တိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒိမာလာဂစ္ဆံ။ **ဓာတု** ကက္ကဋ္ဌိမုတ္တာသေတိကာဒိ။

အာလောကကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၈. တထာ အသက္ကောန္တေနာ တိ ယထာ သူရိယာလောကာဒိဝသေန ဩဘာသနိမိတ္တုပ္ပာဒနံ ဝုတ္တံ, တဿ ဩဘာသမဏ္ဍလဿ န စိရဋ္ဌိတိတာယ တထာ နိမိတ္တုပ္ပာဒနံ ကာတုံ အသက္ကောန္တေန။ ဃဋမုခေန နိဂ္ဂစ္ဆနက ဩဘာသဿ မဟန္တဘာဝတော **"ဃဋမုခံ ပိဒဟိတွာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဘိတ္တိမုခ** န္တိ ဘိတ္တိအဘိမုခံ။ **ဉဋ္ဌိတမဏ္ဍလ သဒိသ**န္တိ ဘိတ္တိအာဒီသု ဉဋ္ဌိတပကတိကအာလောကမဏ္ဍလသဒိသံ။ **ဃနဝိပ္ပသန္န အာလောကပုဉ္ဇသဒိသ** န္တိ ဘာဂဝတော ဗ္ဗာမပ္ပဘာ ဝိယ ဗဟလော, ဝိပ္ပသန္နော စ ဟုတွာ ပုဉ္ဇဘူတော အာလောကော အတ္ထိ စေ, တံသဒိသော တိ အတ္ထော။

ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏကထာဝဏ္ဏနာ

၉၉. ဆိဒ္ဒသဒိသမေဝ ဟောတီ တိ ယေဟိ ဘိတ္တိပရိယန္တာဒီဟိ ပရိစ္ဆိန္နံ, တံ ဆိဒ္ဒံ, တံသဒိသံ, တေနတကာရေ န ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာတီတိ အတ္ထော။ **"ဝဍ္ဎိယမာနမ္ပိ န ဝဍ္ဎတီ"** တိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဿ အဝဍ္ဎနီယတံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗမ္ပိ ဟိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဝဍ္ဎိယမာနံ န ဝဍ္ဎတိယေဝ။ သတိပိ စ ဝဍ္ဎေတုကာမတာယံ ဝဍ္ဎနာ န သမ္ဘဝတိ ဘာဝနာယ ပရိဒုဗ္ဗလတ္တာ။ ဘာဝနာဝသေန ဟိ နိမိတ္တဝဍ္ဎနာ ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပန တသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ ဘာဝနာ ထိရာတိ ကတွာ **"ဝဍ္ဎိယမာနံ ဝဍ္ဎတီ"** တိ ဝုတ္တံ။

ကိဉ္စာပိ **ဟဋ္ဌိယံ** ''ပထဝီကသိဏာဒီနိ ရူပဇ္ဈာနာရမ္မဏာနိ အဋ္ဌေဝ ကသိဏာနိ သရူပတော အာဂတာနိ, ဩဒါတကသိဏေ ပန အာလောကကသိဏံ, အာကာသကသိဏေ စ ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏံ အန္တောဂဓံ ကတွာ ဒေသနာ ကတာ''တိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ဣတိ ကသိဏာနိ ဒသဗလော, ဒသ ယာနိ အဝေစာ"**တိ။ **ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ**တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ အသာဓာရဏံ တသ္မိံ တသ္မိံ ကသိဏေ ပဋိနိယတမေဝ အတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွာ အသာဓာရဏတော, သာဓာရဏတော စ တတ္ထ တတ္ထ ပကိဏ္ဏကံ ဝိသဋံ အတ္ထံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တာ ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိဇာနိတဗ္ဗာ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

၁၀၀. အာဒိဘာဝေတိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယဿ ကဿစိ ပထဝီပကတိယဿ ဝတ္ထုနော နိမ္မာနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဉာနနိသဇ္ဇာဒိကပ္ပနံ တ** တိ ဧတ္ထာပိ ''အာကာသေ တ ဥဒကေ တ''တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ပရိတ္တအပ္ပမာဏနယေနာ**တိ နီလာဒိဝဏ္ဏံ အနာမသိတွာ ပရိတ္တအပ္ပမာဏနယေနေဝ။ **ဧဝမာဒီနီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သရီရတော ဥဒကဓာရာနိမ္မာနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။

ယဒေဝ သော ကင်္ခတိ တဿ ဉဟနသမတ္ထတာ တိ ဗဟူသု ကပ္ပာသပိစုသာရအရုအာဒီသု ကေဇ္ဈံ ရာသိဘူတေသု ဌိတေသု ယံ ယဒေဝ ကင်္ခတိ, တဿ တဿေဝ ဉဟနသမတ္ထတာ။ ဣဓ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အန္ဓကာရဝိဓမနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။

တယုဂတိယာ ဂမနံ **တယုဂတိဂမနံ,** အတိသီဃဂမနံ။ ဣဓ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယဒိစ္ဆိတဒေသေသွဂ္ဂံ ဟုပဏာနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။

သုဝဏ္ဏန္တိ အဓိမုစ္စနာ သုဝဏ္ဏဘာဝတဓိဌာနံ သေယ္ယထာပိ အာယသ္မာ ပိလိန္ဒဝစ္ဆော (ပာရာ. ၆၁၉-၆၂၀) တိ ဏဏ္ဍုပ္ပဂဟာသာအာဒီနံ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏနယေန။

ဝဏ္ဏကသိဏေသု တတ္ထ တတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန နီလောဘာသနိမ္မာနာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပထဝီပဗ္ဗတာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမုဒ္ဒာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သဗ္ဗာနေဝ ဒသပိ ကသိဏာနိ။ **ဣမံ ပဘေဒံ လဘန္တိ** တိ ဣမံ ဝမုနာဒိဝိသေသံ ဟပုဏန္တိ။ **ကောတိ** ကေဇ္ဇော။ **သဥ္ဇာနာတီ** တိ ဘာဝနာပညာယ သဥ္ဇာနာတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''အာဟောကသိဏ''န္တိအာဒိဟဋ္ဌိ သင်္ဂဏှာတိ။

ဥပရိဂဂနတလာဘိမုခံ ''ပထဝီကသိဏမေကော သဥ္ဇာနာတီ''တိ ဟဋ္ဌိပအနိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တဥ္စ ခော ဝမုနဝသေန။ တေနာဟ **''ကေဇ္ဇော ဟိ ဥဒ္ဓမေဝ ကသိဏံ ဝမေတီ''** တိ။ **ဟေဋ္ဌာဘူမိတလာဘိမုခ** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ပုဗ္ဗေ ဝမုနကာလေ ပယောဇနံ အနပေက္ခိတွာ ဝမေန္တာနံ ဝသေန ဝုတ္တတ္တာ ဣဓာနိ **''တေန တေန တကာရဏေန ဧဝံ ပသာရေတီ''**တိ အာဟ, ကသိဏံ ဝမေတီတိ အတ္ထော။ ယထာ ကိန္တိ အာဟ **''အာလောကမိဝ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ရူပဒဿနကာမော''**တိ။ ဥဒ္ဓဥ္စေ ရူပံ ဒဋ္ဌုကာမော ဥဒ္ဓံ အာလောကံ ပသာရေတိ, အဓော စေ ရူပံ ဒဋ္ဌုကာမော အဓော အာလောကံ ပသာရေတိ, သမန္တတော စေ ရူပံ ဒဋ္ဌုကာမော သမန္တတော အာလောကံ ပသာရေတိ, ဧဝမယံ ကသိဏန္တိ အတ္ထော။

ကေဿ တိ ပထဝီကသိဏာဒီသု ဧကေကဿ။ **အညဘာဝါနုပဂမနတ္ထ** န္တိ အညကသိဏဘာဝါနုပဂမနဒီပနတ္ထံ, န အညံ ပထဝီအာဒိ။ န ဟိ ဥဒကေန ဌိတဋ္ဌာနေ သသမ္ဘာရပထဝီ အတ္ထိ။ **အညော ကသိဏသမ္ဘေဒော** တိ အာပေါကသိဏာဒိနာ သင်္ကရော။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု အာပေါကသိဏာဒီသု သေသကသိဏေသု။ ဧကဒေသေ အဋ္ဌတွာ အနဝသေသေန ဖရဏာပ္ပမာဏဿ အဂ္ဂဟဏတော ဖရဏံ **အပ္ပမာဏံ**။ တေနေဝ ဟိ နေသံ ကသိဏသမညာ။ တထာ စာဟ **''တဥ္ဟိ''**တိအာဒိ။ တတ္ထ **စေတသာ ဖရန္တော** တိ ဘာဝနာစိတ္တေန အာလမ္ဗန္တံ ကရောန္တော။ ဘာဝနာစိတ္တဥ္ဟိ ကသိဏံ ပရိတ္တံ တ ဝိပုလံ တ ဧကဒေသေ သကလမေဝ မနသိ ကရောတိ, န ဧကဒေသန္တိ။

၁၀၁. အာနန္တရိယကမ္မသမင်္ဂီနော တိ ပဥ္စသု အာနန္တရိယကမ္မေသု ယေန ကေနစိ သမန္နာဂတာ။ **နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ**တိ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ အကိရိယဒိဋ္ဌိ နတ္ထိကဒိဋ္ဌီတိ တီသု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌီသု ယာယ ကာယစိ နိယတာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတာ။ **ဉဘတောဗျဥ္ဇနကပဏ္ဍကာ** တိ ဥဘတောဗျဥ္ဇနကာ, ပဏ္ဍကာ စ။ ကာမဥ္စေတေ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကတ္တာ ဝိပါကာဝရဏေန သမန္နာဂတာ ဟောန္တိ, တထာပိ တိဗ္ဗကိလေသတ္တာ ကိလေသာဝရဏေန သမန္နာဂတာ ဝုတ္တာ။ **အဟေတုကဒွိဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ**တိ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ , ဒွိဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ စ။ ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ နမ္ပိ ဟိ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓော, ဈာနပဋိလာဘော စ နတ္ထိ, တသ္မာ တေပိ ဝိပါကာဝရဏေန သမန္နာဂတာ ဧဝ။

အပစ္စနီကပဋိပဒါယ န္တိ မဂ္ဂဿ အနုလောမပဋိပဒါယံ သစ္စာနုလောမိကာယံ ဝိပဿနာယံ။ **အစ္ဆန္ဒိကာ** တိ ''ကတ္တုကမျတာဆန္ဒရဟိတာ''တိ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ဝုတ္တံ, တမ္ပိ နိဗ္ဗာနာဓိဂမတ္ထမေဝ ကတ္တုကမျတာ

ဆန္ဒံ သန္နာယ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဥတ္တရကုရုကာပိ မနုဿာ မာရာဒယော ဝိယ အစ္ဆန္ဒိကဋ္ဌာနံ ပဝိဋ္ဌာ နိဗ္ဗုတိဆန္ဒ ရဟိတတ္တာ။ **ဒုပ္ပညာ** တိ ဘဝင်္ဂပညာယ ပရိဟီနာ။ ''ဘဝင်္ဂပညာယ ပရိပုဏ္ဏာယပိ ယဿ ဘဝင်္ဂံ လောကုတ္တရ ဿ ပာဒကံ န ဟောတိ, သောပိ ဒုပ္ပညောယေဝ''တိ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ဝုတ္တံ။ ယဿိံ ဟိ ဘဝင်္ဂေ ဝတ္တမာနေ တံသန္တတိယံ လောကုတ္တရံ နိဗ္ဗတ္တတိ, တံ တဿ ပာဒကံ နာမ ဟောတိ။

ကုသလေသု ဓမ္မေသူ တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မေသု, သုခဝိပါကဓမ္မေသု တ။ **ဩက္ကမိတု** န္တိ အဓိဂန္တုံ။ **ကသိဏာယေ တ**တိ ကသိဏကမ္မဋ္ဌာနေယေဝ။ **ဧတေသ**န္တိ ကမ္မာဝရဏာသမန္နာဂတာဒီနံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဧတေ ဝိပါကန္တရာ ယာဒယော ဧဝံ အတ္ထဇာနိကရာ, အနတ္ထဟေတုဘူတာ စ, တသ္မာ။ တိဏ္ဏမေဝ စေတ္ထ အန္တရာယာနံ ဂဟဏံ ကုတရဿ သပ္ပဋိကာရတ္တာ, ကမ္မန္တရာယပက္ခိကတ္တာ တတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သပ္ပုရိသူပနိဿယာဒီဟီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တဇ္ဇံ ယောနိသောမနသိကာရာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သဒ္ဓ** န္တိ ကမ္မဖလသဒ္ဓံ, ရတနတ္တယသဒ္ဓဉ္စ။ **ဆန္ဒ**န္တိ ဘာဝနာနု ယောဂေ တိဗ္ဗကတ္တုကမျတာသင်္ခါတံ ကုသလစ္ဆန္ဒံ။ **ပည**န္တိ ပာရိဟာရိယပညံ။ **ဝဍ္ဎေတွာ** တိ ယထာ ဘာဝနာ က္ကမ္မတိ, တထာ ပရိဗြူဟေတွာ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယျတ္တာ, ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တန ယတ္တာ စ န ဝိဘတ္တံ။

သေသကသိဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ပဉ္စမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၆. အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဥဒ္ဓုမာတကာဒိပဒတ္ထဝဏ္ဏနာ

၁၀၂. “အဝိညာဏကာသုဘေသူ”တိ ဣဒံ ဥဒ္ဓုမာတကာဒီနံ သဘာဝဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဘူတကထနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န သဝိညာဏကအသုဘဿ အကမ္မဋ္ဌာနဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “န ကေဝလံ မတသရီရ”န္တိ အာဒိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၂)။ **ဥဒ္ဓံ ဇီဝိတပရိယာဒာနာ** တိ ဇီဝိတက္ခယတော ဥပရိ မရဏတော ပရံ။ **သမုဂ္ဂတေနာ** တိ ဥဋ္ဌိတေန။ **ဥဒ္ဓုမာတတ္တာ** တိ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ ဓုမာတတ္တာ သူနတ္တာ။ **ဥဒ္ဓုမာတမေဝ ဥဒ္ဓုမာတက** န္တိ **က-**ကာရေန ပဒဝဍ္ဎနမာဟ အနတ္ထန္တရတော ယထာ “ပီတကံ လောဟိတက”န္တိ။ **ပဋိက္ကူလတ္တာ** တိ ဇိဂုစ္ဆနီယတ္တာ။ **ကုစ္ဆိတံ ဥဒ္ဓုမာတံ ဥဒ္ဓုမာတက**န္တိ ကုစ္ဆနတ္ထေ တ အယံ **က-**ကာရောတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ ယထာ “ဟပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီ”တိ (မဟာဝ. ၂၈၅; ပရိ. ၃၂၅; ဒီ. နိ. ၂.၁၄၉; အ. နိ. ၅.၂၁၃)။ **တထာရူပဿာ** တိ “ဘတ္တာ ဝိယ တယုနာ”တိအာဒိနာ ယထာရူပံ ဝုတ္တံ, တထာရူပဿ။

သေတရတ္တေဟိ ပရိဘိန္နံ ဝိမိဿိတံ နီလံ **ဝိနီလံ,** ပုရိမဝဏ္ဏဝိပရိဏာမဘူတံ ဝါ နီလံ **ဝိနီလံ**။

ပရိဘိန္နဋ္ဌာနေသု ကာကကင်္ကာဒီဟိ။ **ဝိဿန္ဒမာနပုဗ္ဗ** န္တိ ဝိဿဝန္တပုဗ္ဗံ, တဟံ တဟံ ပဂ္ဃရန္တပုဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

အပဓာရိတန္တိ ဝိဝဋံ ဥဃာဋိတံ။ **ခိတ္တ** န္တိ ဆဍ္ဍိတံ, သောဏသိင်္ဂာလာဒီဟိ ဝိသုံ ကတွာ ခာဒနေန သရီရသင်္ဃာတတော လုဉ္စိတွာ တဟံ တဟံ ဆဍ္ဍိတံ။ ဝိဝိဓံ ခိတ္တန္တိ **ဝိက္ခိတ္တံ** ။

ပုရိမနယေနာတိ “ဝိဝိဓံ ခိတ္တ”န္တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန။ **သတ္ထေန ဟနိတွာ** တိ ဝေရီဟိ ခဂ္ဂကရတလာဒိနာ သတ္ထေန ပဟရိတွာ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ “အညေန ဟတ္ထ”န္တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန။

အဗ္ဘန္တရတော နိက္ခမန္တေဟိ ကိမီဟိ ပဂ္ဃရန္တကိမိကုလံ ပုဠဝကန္တိ အာဟ **“ကိမိပရိပုဏ္ဏဿာ”** တိ။

ဥဒ္ဓုမာတကာဒီနိ အာမကသုသာနာဒီသု ဆဍ္ဍိတာသုဘာနိ။ **နိဿာယာ** တိ ပဋိစ္စ တာနိပိ အာရဗ္ဘ။ **နိမိတ္တာန** န္တိ ဥဂ္ဂဟပဋိဘာဂနိမိတ္တာနံ။ **တောနေဝ** ဥဒ္ဓုမာတကာဒီနေဝ **နာမာနိ**။

ဥဒ္ဓုမာတကကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

၁၀၃. ဘာဝေတုကာမေနာတိ ဥပ္ပာဒေတုကာမေန။ **တေနာ**တိ အာစရိယေန။ **အဿာ** တိ ယောဂိနော။ **အသုဘနိမိတ္တတတ္ထာယာ**တိ အသုဘနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဏှနတ္ထာယ, အသုဘေ တ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဿ အတ္ထာယ။ **ဂမနဝိဓာန** န္တိ ဂမနဝိဓိံ။ ယေန ဝိဓိနာ ဂန္တဗ္ဗံ, သော ဝိဓိ။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဿ ဥပ္ပန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တံ ပဋိပဇ္ဇနဝိဓိံ သန္ဓာယာဟ **“အပ္ပနာဝိဓာနပရိယောသာန”**န္တိ။

၁၀၄. တာဝဒေဝါတိ သုတက္ခဏေယေဝ။ **အတိတ္ထေန** ပုဏ္ဏနဒီအာဒိံ **ပက္ခန္ဒန္တေန ဝိယ** အနုပဝိသန္တေန ဝိယ။ **ကေအာရကောဋိယာ**တိ ကေအာရမရိယာဒာယ။ **ဝိသဘာဂရူပ**န္တိ ခေတ္တရက္ခိကာဒိဝိသဘာဂဝတ္ထုရူပံ။ **သရီရ**န္တိ ဥဒ္ဓုမာတကကဠေဝရံ။ **အစုနာမတ**န္တိ အစိရမတံ ဥဒ္ဓုမာတကဘာဝံ အပ္ပတ္တံ။ **တက္ကယတီ**တိ သမ္မာဝေတိ ဘာရိယံ ကတွာတ န မညတိ။

၁၀၅. ရူပသဒ္ဒာဒီ တိ ထွေ အမနုဿာနံ ရူပေဟိ, သီဟဗျဂ္ဃာဒီနံ သဒ္ဒာဒီဟိ, အမနုဿာနမ္ပိ တ ရူပသဒ္ဒာဒီဟိ။ တထာ **သီဟဗျဂ္ဃာဒီန** န္တိ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အနိဋ္ဌာရမ္မဏာဘိဘူတဿာ** တိ ဘေရဝဒိဘာဝေန အနိဋ္ဌေဟိ အာရမ္မဏေဟိ အဘိဘူတဿ အဇ္ဈောတ္ထဋဿ။ **န ပဋိသဏ္ဌာတီ** တိ ဝိအာဟဝသေန အာသယေ န တိဋ္ဌတိ, ဥစ္ဆဋ္ဌေတဗ္ဗံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **အညော**တိ အမနုဿာဒီနံ ဝသေန တ အညထာ တ ဝုတ္တပ္ပကာရတော အ

ဥော အာဗာဓော ဟောတိ။ **သော**တိ သင္ဃတ္ထေရော, အဘိညာတဘိက္ခု တ။ ယသ္သာနေန အာရောစိတံ, သော။ **ကတကမ္မာ**တိ ကတထေယ္ယကမ္မာ။ **အကတကမ္မာ** တိ ထေယ္ယကမ္မံ ကာတုကာမာ။ ကတကမ္မာ ပန ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ တသ္မာ **တေ**တိ ကတကမ္မာ စောရာ။ သဟ ဩမေနာတိ **သဟောမံ,** ထေနေတ္ထ ဂဟိယမာနဘဏ္ဍေန သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။ **ယဇမာနော**တိ ယညံ ယဇန္တော ယညသာမိကော။ "အဒ္ဓါ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ ဇရာမရဏတော မုစ္စိသ္သာမီ"တိ **ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပာဒေတွာ** ။

ဧဝံ ဂမနဝိဓာနံ ဧကဒေသေန ဝတွာ ဣဒါနိ အဋ္ဌကထာသု အာဂတနယေန တံ ဒဿေတုံ **"အဋ္ဌကထာသု ပန ဝိဓိနာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥဂ္ဂဏှန္တော** တိ ဥဂ္ဂဏှနှေတု။ **ဧကော**တိ အယံ **ဧက-**သဒ္ဒော အသဟာယတ္ထော, န အညာဒိအတ္ထောတိ **"အဒုတိယော"**တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဝဏ္ဏာဒိတော ဝဝတ္ထာနံ ဧကံသတော သမုဒိတမေဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ သဗ္ဗတ္ထကဘာဝတော, န တထာ သန္ဓိအာဒိတောတိ ဒဿေနတ္ထံ **"ဝဏ္ဏတောပိ"**တိအာဒိနာ ဆသု ဌာနေသု သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော **ပိ-**သဒ္ဒော ဂဟိတော။ **ပုန ဧကော အဒုတိယော**တိအာဒိ ဂဟိတနိမိတ္တဿ ယောဂိနော နိဝတ္တိတွာ ဝသနဋ္ဌာနဂမနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **တဗ္ဘာဂိယညေဝ** တိ တပ္ပက္ခိယံယေဝ အသုဘနိမိတ္တမနသိကာရသဟိတမေဝ။ **အာသနံ ပညပေတီ**တိ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေတိ။ ယံ ပန "အသုဘနိမိတ္တဒိသာဘိမုခေ ဘူမိပ္ပဒေသေ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၁၃) ဝက္ခတိ, တမ္ပိ ဣမမေဝတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဧကဝလေန ဒိသာဘိမုခဘာဝေန ကိဉ္စိ ဣဇ္ဈတိ။

သမန္တာ နိမိတ္တုပလက္ခဏာ တိ ဥဒ္ဓုမာတကဿ သမန္တာ ပာသာဏာဒိနိမိတ္တသလ္လက္ခဏာ။ **အသမ္မောဟတ္ထာ**တိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေ ဥပဋ္ဌိတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကသမ္မောဟဝိဂမတ္ထာ။ **ဧကာဒသဝိဓေနာ**တိ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ဧကာဒသဝိဓေန။ **ဥပနိဗန္ဓနတ္ထော** တိ အသုဘာရမ္မဏေ စိတ္တံ ဥပနေတွာ နိဗန္ဓနတ္ထော။ **ဝီထိသမ္ပဋိပါဒနတ္ထာ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနဝီထိယာ သမ္မဒေဝ ပဋိပါဒနတ္ထာ။ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိဂတံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၀၆. တသ္မာ တိ ယသ္မာ အသုဘနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဏှနံ အရိယမဂ္ဂပဒဋ္ဌာနဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ အဓိဂမုပါယော, ယသ္မာ တ "အသုဘနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှန္တော ဧကော အဒုတိယော ဂစ္ဆတီ"တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ။ **စိတ္တသညတ္တတ္ထာယာ**တိ သရီရသဘာဝသလ္လက္ခဏေန, သံဝေဂဇနနေန စ အတ္တနော စိတ္တဿ သညတ္တိအတ္ထံ သညာပနတ္ထံ။ "စိတ္တသညတ္တတ္ထာယာ"တိ တ ဟဒ္ဓော, ကိလေသဝသေန အသံယတဿ စိတ္တဿ သံယမနတ္ထံ ဒမနတ္ထံ, န ကမ္မဋ္ဌာနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ **ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနာ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနေန သီသဘူတေန, တံ ဥတ္တမင်္ဂံ ပဓာနံ ကာရဏံ ကတွာ။ **မူလကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ပကတိယာ အတ္တနာ ကာလေန ကာလံ ပရိဟရိယမာနံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒိသဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနံ။ "ကမ္မဋ္ဌာနသီသေန ဂစ္ဆာမီ"တိ တံ **အဝိဿဇ္ဇေတွာ** ။ တေနာဟ **"တံ မနသိကရောန္တေနေဝ"**တိ။ **သူပဋ္ဌိတဘာဝသမ္ပာဒနေနာ** တိ မူလကမ္မဋ္ဌာနေ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတဘာဝဿ သမ္ပာဒနေန။ ဧဝံ ဟိ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ နာမ ဟောတိ။ ဗဟိဒ္ဓါ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ အပ္ပဝတ္တိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေယေဝ ပဝတ္တမာနံ မာနသံ **အဗဟိဂတံ** နာမ။ တထာဘူတေန စာနေန ရူပိန္ဒြိယာနိ အပ္ပဝတ္တကိစ္စာနိ ကတာနိ ဟောန္တီတိ အာဟ **"မနစ္ဆဋ္ဌာနံ။ပေ။ ဂန္တဗ္ဗ"**န္တိ။

ဒွာရံ သလ္လက္ခေတဗ္ဗ န္တိ ဝိဟာရေ ပုရတ္ထိမာဒီသု ဒိသာသု အသုကဒိသာယ ဣဒံ ဒွာရံ, တတော ဧဝ တာယ ဒိသာယ သလ္လက္ခိတေန အသုကဒွာရေန နိက္ခန္တောမှီတိ ဒွာရံ ဥပဓာရေတဗ္ဗံ။ **တတော**တိ ဒွာရသလ္လက္ခဏတော ပစ္ဆာ။ **ယေန မဂ္ဂေန ဂစ္ဆတိ** သယံ။ **နိမိတ္တဋ္ဌာန** န္တိ အသုဘနိမိတ္တဿ ဂဏှနဋ္ဌာနံ။ **အာဟာရံ ဆဍ္ဍာပေယျာ**တိ ဝမနံ ကာရာပေယျ။ **ကဏ္ဍကဋ္ဌာန** န္တိ ကဏ္ဍကဝန္တံ ဌာနံ။

၁၀၇. ဒိသာ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ တိ သင္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"ဧကသ္မိံ ဟိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ခါယတီ** တိ ဥပဋ္ဌာတိ။ **ကမ္မနိယ** န္တိ ဘာဝနာယ ကမ္မက္ခမံ။ **ဥဗ္ဗာဠ္ဟဟသ္သာ** တိ ဗာဓိတဿ။ **ဝိဓာဝတီ**တိ နာနာရမ္မဏေ ဝိသရတိ။ **ဥက္ကမ္မာ** တိ ဥဇုကံ အနုတတတော အပက္ကမ္မ။ မတကဠေဝရံ ပုထုဇ္ဇနဿ ယေဘုယျေန ဘယတော ဥပဋ္ဌာတီတိ အာဟ **"အစ္စာသန္နေ ဘယမုပ္ပဇ္ဇတီ"** တိ။ **အနုဟာဒ**န္တိ ဟာဒသမီပံ။ ယတ္ထ ဌိတဿ သုခေန ဩလောကေတုံ သက္ကာ, တံ **ဩလောကေန္တဿ ဖာသုကဋ္ဌာနံ** ။

၁၀၈. သမန္တာ တိ သမန္တတော။ ပုန **သမန္တာ** တိ သာမန္တာ သမီပေ။ **ကစ္ဆကော** တိ ကာဠကစ္ဆကော, ''ပိလက္ခော''တိပိ ဝဒန္တိ။ **ကပီတနော**တိ ပိပ္ပလိရုက္ခော။ **သိန္ဒီ** တိ ခုဒ္ဒကခဇ္ဇူရီ။ **ကရမန္ဒာ** ဒယော ဟကဋ္ဌာ ဧဝ။ **သာမာ**တိ သာမလတာ။ **ကာဠဝလ္လီ** တိ ကာဠဝဏ္ဏာ အပတ္တိကာ ဧကော လတာဇာတိ။ **ပူတိလတာ**တိ ဧိဝနဝလ္လိ, ယာ ''ဂလောစီ''တိ ဝုစ္စတိ။

၁၀၉. တံ နိမိတ္တကရဏာဒိ **ဣမေဝ** ယထာဝုတ္တေ ဟသာဏာဒိနိမိတ္တကရဏေ ဧဝ **အန္တောဂဓံ** ပရိယာပန္နံ။ **သနိမိတ္တံ ကရောတီ**တိ သဟ နိမိတ္တံ ကရောတိ, အသုဘံ ဟသာဏာဒိနိမိတ္တေန သဟ ကရောတိ ဝဝတ္ထပေတိ။ အထ တ အသုဘနိမိတ္တံ, ဟသာဏာဒိနိမိတ္တဥ္စ သဟ ဧကေဇ္ဈံ ကရောန္တော ဝဝတ္ထပေန္တော **''သနိမိတ္တံ ကရောတီ''**တိ ဝုတ္တော။ သမာနကာလတာဒီပကေန ဟိ သဟ-သဒ္ဒေန အယံ သမာသော ယထာ ''သစက္ကံ ဒေဟီ''တိ။ တယိဒံ နိမိတ္တကရဏံ အပရာပရံ သလ္လက္ခဏေန ဟောတိ, န ဧကတရမေဝတိ အာဟ **''ပုနပ္ပုနံ ဝဝတ္ထပေန္တော ဟိ သနိမိတ္တံ ကရောတီ''**တိ။ **ဒွေဝ**တိ ဟသာဏာသုဘနိမိတ္တာနိ။ **သမာသေတွာ** သင်္ဂဟေတွာ ဧကေဇ္ဈံ ကတွာ။ **သာရမ္မဏ** န္တိ အသုဘာရမ္မဏေန သဒ္ဓိံ ဟသာဏာဒိံ သမာနာရမ္မဏံ ကရောတိ, သဟ တ အာရမ္မဏံ ကရောတိ, ဧကာရမ္မဏံ ဝိယ ဥဘယံ အာရမ္မဏံ ကရောတိ, ဧကေဇ္ဈံ ဝိယ စ အပရာပရံ သလ္လက္ခေန္တော ဟသာဏာဒိံ, အသုဘနိမိတ္တဥ္စာတိ ဒွယံ အာရမ္မဏံ ကရောတီတိ အတ္ထော။

အတ္တနိယောတိ သကော။ **ဝဏိတန္တိ** သူနံ။ **သဘာဝေန သရသေနာ**တိ ဥဒ္ဓုမာတကဘာဝသင်္ခာတေန အတ္တနော လက္ခဏေန, ပရေသံ ဇိဂုစ္ဆုပ္ပာဒနသင်္ခာတေန အတ္တနော ကိစ္စေန စ, သဘာဝေ ဧဝ တ တထာ နိပ္ဖန္နတော ''ရသော''တိ ဝုတ္တော။

၁၁၀. ဆဗ္ဗိဓေန နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗ န္တိ ဝဏ္ဏာဒိနာ ဆပ္ပကာရေန တာဝ ဥဒ္ဓုမာတကအသုဘနိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ကေစိ ''ကဠေဝရဿ ဒီဃရဿာဒိပ္ပမာဏေန သဒ္ဓိံ သတ္တဝိဓေနာ''တိ ဝဒန္တိ, တံ အဋ္ဌကထာယံ နတ္ထိ။ **လိင်္ဂတော**တိ ဧတ္ထ **လိင်္ဂံ** နာမ ဝယော လိင်္ဂံ, န ထနမဿုအာဒိ ဣတ္ထိပုရိသလိင်္ဂန္တိ ဒဿေန္တေန **''ဣတ္ထိလိင်္ဂံ တ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဌိတဿ** သတ္တဿ **ဣဒံ သရီရန္တိ** သမ္ဗန္ဓော။ **ဥဒ္ဓုမာတကသဏ္ဌာနဝသေနေဝ,** န ဟကတိ ကသဏ္ဌာနဝသေန။ ဧတေန ယဒိ တတ္ထ ကောစိ အနုဒ္ဓုမာတကဘာဝပ္ပတ္တော ပဒေသော သိယာ, သော န ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ။ ဩဠာရိကာဝယဝဝသေန ဣဒံ သဏ္ဌာနဝဝတ္ထာနံ, န သုခုမာဝယဝဝသေနာတိ သီသသဏ္ဌာနာဒိကံ န ဝဝိဓမေဝ သဏ္ဌာနံ ဂဟိတံ။

ဣမိဿာ ဒိသာယာ တိ ဣမိဿာ ပုရတ္ထိမာယ, ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဥတ္တရာယ ဒိသာယ, အနုဒိသာယ တ ဌိတောတိ ယောဇနာ။ **ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ ဟတ္ထာ** တိ ဣမသ္မိံ နာမ ဘူမိပ္ပဒေသေ ဣမဿ ကဠေဝရဿ ဟတ္ထာ ဌိတာတိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။

အဓော ဟဒတလေနာတိအာဒိ နာဘိယာ ဟေဋ္ဌာ အဓော, တတော ဥဒ္ဓံ ဥပရီတိ ဣမဿ ဝဝတ္ထာနဿ ဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဟတ္ထပရိစ္ဆေဒေ** ဟေဋ္ဌာ အင်္ဂုလိအဂ္ဂေန ဥပရိ အံသကူဋသန္ဓိနာ တိရိယံ တစပရိယန္တေန ဂဟေတဗ္ဗော။ ဧသ နယော **ဟဒပရိစ္ဆေဒ** ဒီသုပိ။ **ယတ္တကံ တ ပန ဌာနံ ဂဏှာတီ** တိ သစေ သဗ္ဗံ သရီရံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, ပဒေသော တဿ ဥဒ္ဓုမာတော, သော ယတ္တကံ သရီရပ္ပဒေသံ ဥဒ္ဓုမာတကဝသေန ဉာဏေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ, **တတ္တကမေဝ** ယထာပရိဂ္ဂဟိတမေဝ။ **ဣဒံ ဤဒိသန္တိ** ဣဒံ ဟတ္ထာဒိကံ ဤဒိသံ ဧဝမာကာရံ။ **ဥဒ္ဓုမာတက** န္တိ ယထာသဘာဝတော **ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ။ ဝိသဘာဂေ သရီရေ အာရမ္မဏ** န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပဋိက္ကူလာကာရော **န ဥပဋ္ဌာတိ** န ခာယတိ, သုဘတော ဥပဋ္ဌဟေယျ။ တေနာဟ **''ဝိပ္ဖန္ဒနဿေဝ ပစ္စယော ဟောတီ''** တိ, ကိလေသပရိပ္ဖန္ဒနဿေဝ နိမိတ္တံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ဥဏ္ဏာဋ္ဌိတာပိ** တိ ဥဒ္ဓုမာတဘာဝပ္ပတ္တာပိ, သဗ္ဗသော ကုထိတသရီရာပီတိ တ အတ္ထော။ သွတယမတ္တော **ပဌမပာရာဇိကေ** (ပာရာ. ၆၇ အာဒယော) ဝိနီတဝတ္ထုမှိ ဒီပေတဗ္ဗော။

၁၁၁. အာသေဝိတကမ္မဋ္ဌာနော တိ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနေ ကတပရိစယော။ သောဘာနိကင်္ဂါဒိနံ ဝသေန **ပရိဟတစုတင်္ဂော**။ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေန **ပရိမဒ္ဒိတမဟာဘူတော** ။ သလက္ခဏတော ဉာဏေန **ပရိဂ္ဂဟိတသင်္ခာရော** ။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဝသေန **ဝဝတ္ထာပိတနာမရူပေ** ။ သလက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယ ဥက္ကံသနေန သုညတာနုပဿနာ

ဗလေန **ဥက္ကဋ္ဌိတသတ္တသဉ္ဉော** ။ ဝိပဿနာယ ပဋ္ဌိပအာဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသမ္ပာပနေန **ကတာသမဏဓမ္မော** ။ တတော
ဧဝ သဗ္ဗသော ကုသလတသနာယ, ကုသလဘာဝနာယ စ ပူရဏေန **တသိတတသနော ဘာဝိတဘာဝနော**။ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿ
ယကုသလဗီဇေန **သဗီဇော**။ ဉာဏဿ ပရိပက္ကဘာဝေန **ဉာဏုတ္တရော** ။ ယထာဝုတ္တာယ ပဋ္ဌိပတ္တိယာ ကိလေသာနံ
တနုကရဏေန **အပ္ပကိလေသော။ ဩလောကိတောလောကိတဋ္ဌာနေယေတ** တိ ဥဒ္ဒုမာတကာဒိအသုဘဿ ယတ္ထ ယ
တ္ထ ဩလောကိတောလောကိတဋ္ဌာနေ ဧဝ, တာဒိသဿ ကာလဝိသေသော, အသုဘဿ ပဒေသဝိသေသော တ အပေ
က္ခိတဗ္ဗော နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **နော စေ ဧဝံ ဥပဋ္ဌာတိ** တိ ဧဝံ ယထာဝုတ္တပုရိသဝိသေသဿ ဝိယ ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ္
တံ နော စေ ဥပဋ္ဌာတိ။ **ဧဝံ ဆဗ္ဗိဓေနော** တိ ဧဝံ ဝုတ္တာကာရေန ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ဆဗ္ဗိဓေန။ **ပုနပီ**တိ **ပိ**-သဒ္ဒော သမ္ပိ
ဏ္ဍနတ္ထော။ တေန နိမိတ္တဂ္ဂဟဏဝိဓိံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, န ပဋ္ဌဝိဓတံ။ ဆဗ္ဗိဓေန ဟိ ပုဗ္ဗေ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ ဝိဟိတံ။

၁၁၂. အသီတိသတသန္ဓိတောတိ သဗ္ဗေပိ သန္ဓယော တအာပိ အတ္ထေတတိ ဒဿနတ္ထံ ဝတ္ုတ ဥဒ္ဒုမာတဘာ
ဝေန ယေဘုယ္ယေန န ပညာယန္တိ။ ယေ ပန ပညာယန္တိ, တေ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **"ဥဒ္ဒုမာတကေ
ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တယော ဒက္ခိဏဟတ္ထသန္ဓီ** တိ အံသကပ္ပရမဏိဗန္ဓာနံ ဝသေန တယော ဒက္ခိဏဟတ္
ထသန္ဓယော။ တထာ တမဟတ္ထသန္ဓယော။ ကဋ္ဌိဇဏ္ဏုကေပ္ဖကာနံ ဝသေန တယော ဒက္ခိဏဟဒသန္ဓယော။ တထာ
တမဟဒသန္ဓယော။ **ဧကော ကဋ္ဌိသန္ဓီ** တိ ကဋ္ဌိယာ သဒ္ဓိံ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍကသန္ဓိ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဟတ္ထန္တရ** န္တိ
ဒက္ခိဏဟတ္ထဒက္ခိဏပဿာနံ, တမဟတ္ထတမပဿာနဉ္စ အန္တရံ ဝိဝရံ။ **ဟဒန္တရ** န္တိ ဥဘိန္နံ ဟအနံ ဝေမဇ္ဈံ။ **ဥဒ
ရန္တရ**န္တိ နာဘိဋ္ဌာနသညိတံ ကုစ္ဆိဝေမဇ္ဈံ, ဥဒရဿ တ အဗ္ဘန္တရံ။ **ကဏ္ဏန္တရ** န္တိ ကဏ္ဏဆိဒ္ဒံ။ **ဣတိ**-သဒ္
ဒော အာဒိအတ္ထော, တေန နာသစ္ဆိဒ္ဒာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အက္ခိနံ, မုခဿ စ ဝသေနာပိ ဝိဝရံ လဗ္ဘတေ
တတိ ဒဿေတုံ **"အက္ခီနမ္ပိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမန္တတော** တိ ဧဝံ သန္ဓိအာဒိတော ဥဒ္ဒုမာတကံ ဝဝတ္ထပေန္တဿ
စေ နိမိတ္တံ ဥပတိဋ္ဌတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ, သမန္တတော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗန္တိ ဝဝတ္ထာပနဝိဓိံ ဒဿေတုံ
"သကလသရီရေ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဉာဏံ စာရေတ္ွတ**တိ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ သရီရံ အာဝဇ္ဇေတ္ွတ တတ္ထ ပဋ္ဌိ
က္ကူလာကာရသဟိတံ ဥဒ္ဒုမာတကဘာဝံ အာရဗ္ဘ နိရန္တရံ ဘာဝနာဉာဏံ ပဝတ္တေတ္ွတ။ **ယံ ဌာန**န္တိ ဧဝံ ပန ဉာဏံ
စာရေန္တဿ တသ္မိံ သရီရေ ယော ပဒေသော ဝိဘူတော ဟုတ္ွတ ဥဒ္ဒုမာတကာကာရေန ဝိဘူတဘာဝေန ဥပဋ္ဌာတိ။ **ဥဒ
ရပရိယောသာနံ** ဥပရိမသရီရံ။

ဝိနိစ္ဆယကထာဝဏ္ဏနာ

၁၁၃. ဝိနိစ္ဆယကထာ တိ ဝိနိစ္ဆယသဟိတာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ **ယထာဝုတ္တနိမိတ္တဂ္ဂဟဝသေနာ** တိ ဝဏ္ဏာဒိ
တော, သန္ဓိအာဒိတော စ ဝုတ္တပ္ပကာရဥဒ္ဒုမာတကနိမိတ္တဂ္ဂဟဏဝသေန။ **သုဋ္ဌု နိမိတ္တံ ဂဏ္ဟိတဗ္ဗ** န္တိ ယထာ ဥ
ဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌဟတိ, ဧဝံ သမ္မဒေဝ အသုဘနိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဣအနိ တမေဝ နိမိတ္တဿ သုဋ္ဌု ဂဟဏာ
ကာရံ ဥပဒိသန္တော **"သတိံ သူပဋ္ဌိတံ ကတ္ွတ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ကရောန္တေနာ** တိ ယထာ "ဣမာ
ယ ပဋ္ဌိပအာယ ဇရာမရဏတော မုစ္စိဿာမိ"တိ သဉ္ဇာတာဒရေန သတိသမ္ပဇညဉ္စ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌပေတ္ွတ ဥဒ္ဒုမာတက
အသုဘံ ပဋ္ဌမံ အာဝဇ္ဇိတံ, ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ တတ္ထ အာဝဇ္ဇနံ ကရောန္တေန။ **သာဓုကံ ဥပဓာရေတဗ္ဗဉ္စေဝ ဝဝတ္ထပေတ
ဗ္ဗဉ္စာ**တိ သက္ကစ္စံ သတိယာ သလ္လက္ခေတဗ္ဗဉ္စေဝ ပညာယ နိစ္ဆေတဗ္ဗဉ္စ။ သတိ ဟိ "ဓာရဏာ"တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ,
ဓာရဏဥ္စေတ္ထ သလ္လက္ခဏံ။ ပညာ "ပဝိစယော"တိ (ဓ. သ. ၁၆) နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, **ပဝိစယော** စေတ္ထ နိစ္ဆယောတိ။ အထ
တ **ဥပဓာရေတဗ္ဗ** န္တိ သတိပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ပညာယ ဥပလက္ခေတဗ္ဗံ ။ န ဟိ ကအာစိ သတိရဟိတာ ပညာ အတ္ထိ။ **ဝဝတ္
ထပေတဗ္ဗ**န္တိ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ သတိယာ နိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ။ ပညာသဟိတာ ဧဝ ဟိ သတိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ, န တဗ္ဗိရဟိ
တာ။ အဒ္ဓက္ခိအပင်္ဂာဒိဝသေနာပိ ဩလောကနံ အတ္ထီတိ **"ဥမ္မီလေတ္ွတ ဩလောကေတ္ွတ"** တိ ဝုတ္တံ။ တေန ပရိဗ္
ယတ္တမေဝ ဩလောကနံ ဒဿေတိ။ **ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ကရောန္တဿာ** တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန စက္ခုံ ဥမ္မီလေတ္ွတ ဩ
လောကနံ, နိမ္မီလေတ္ွတ အာဝဇ္ဇနဉ္စ အပရာပရံ အနေကတရံ ကရောန္တဿ။ **ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တ** န္တိ ဥဒ္ဒုမာတကေ ဥဂ္
ဂဏ္ဟနနိမိတ္တံ။ **သုဂ္ဂဟိတ** န္တိ သုဋ္ဌု ဂဟိတံ။ ယထာ န ဝိနဿတိ န ပမုဋ္ဌံ ဟောတိ, ဧဝံ ဂဟိတံ။ **ဧကသဒိသ**န္တိ သ
မာနသဒိသံ။ သမာနတ္ထော ဟိ အယံ **ဧက**-သဒ္ဒော, ယထာ "အရိယဝိနယေတိ တ, သပ္ပုရိသဝိနယေတိ တ, ဧသေသေ
ဧကေ ဧကဋ္ဌေ သမေ သမဘာဂေ တဇ္ဇာတေ တညေ တ"တိ။

အာဂမနကာလေတိ ဝိဟာရတော သုသာနံ ဥဒ္ဒိဿ အာဂမနကာလေ။ **ဝုတ္တနယေနေဝါ** တိ အတိဒေသဝသေန ဒီပိ
တမ္ပိ အတ္ထံ “ကေကေနာ”တိအာဒိနာ သရူပတော ဒဿေတိ။ တတ္ထ **တဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဥဒ္ဓုမာတကကမ္မဋ္ဌ
ဌာနံ။ မူလကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ဧကေ, တဒယုတ္တံ။ ဥပဋ္ဌိတနိမိတ္တံ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိသုံ ဇေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနန္တရမနသိ
ကာရော ရညော ရဋ္ဌံ ဆဍ္ဍေတွာ ဝိဒေသဂမနံ ဝိယာတိ။ **အာဂတေနာ**တိ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ အာဂတေန။

၁၁၄. အဝေလာယန္တိ သဇ္ဈာဝေလာဒိအယုတ္တဝေလာယံ။ **ဗီဘစ္ဆ** န္တိ ဝိရူပံ။ **ဘေရဝတရမ္မဏ** န္တိ ဝေတာဠသဒိ
သံ ဘယာနကံ ဝိသယံ။ **ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော** တိ ဘီရုကပုရိသော ဝိယ ပိသာစာဒိံ ဒိသွာ စိတ္တဝိက္ခေပံ ပတ္တော။ **ဥမ္မ
မတ္တကော ဝိယာ**တိ ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝိယ ဧကစ္စော ဟောတိ။ **ဈာနဝိဗ္ဘန္တကော** တိ ဈာနတော ဝိစ္စုတကော သီလဝိဗ္
ဘန္တကမန္တဝိဗ္ဘန္တကာ ဝိယ။ **သန္တမ္ဘေတွာ** တိ ဥပ္ပန္နပရိတ္တာသဝူပသမနေန ဝိဂတကမ္ပတာယ နိစ္စလော ဟု
တွာ။ **သတိံ သူပဋ္ဌိတ** န္တိအာဒိ သန္ထမ္ဘနဿ ဥပာယဒဿနံ။ **မတသရီရံ ဥဋ္ဌဟိတွာ အနုဗန္ဓနကံ** နာမ နတ္ထိ အ
သတိ တာဒိသေ မန္တပ္ပယောဂေ။ သောပိ ဥဒ္ဓုမာတကာဒိဘာဝမပ္ပတ္တော အဝိနဋ္ဌရူပေ ဧဝ ကုဏပ္ပတိ, တထာ ဒေဝတာ
ဓိဂ္ဂဟော, န ဧဝရူပေတိ အဓိပ္ပာယော။ **သညဇော**တိ ဘာဝနာပရိကပ္ပသညာယ ဇာတော။ တတော ဧဝ **သညာသမ္ဘဝေ**
သညာမတ္တသမုဋ္ဌာနော။ **တာသံ ဝိနောဒေတွာ**တိ နိမိတ္တုပဋ္ဌာနနိမိတ္တံ ဥပ္ပန္နစိတ္တသန္တာသံ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဝိ
နောဒေတွာ ဝူပသမေတွာ ။ “က္ကအနိ တဝ ပရိဿမော သဖလော ဇာတော”တိ **ဟာသံ** ပီတိံ ပမောဒနံ **ဥပ္ပာဒေတွာ။
စိတ္တံ သဉ္စရာပေတဗ္ဗ**န္တိ ဘာဝနာစိတ္တံ ပဝတ္တေတဗ္ဗံ မနသိကာတဗ္ဗံ။

နိမိတ္တဂ္ဂါဟ န္တိ နိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဏှနံ, ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ။ **သမ္ပာဒေန္တော** တိ သာဓေန္တော နိပ္ဖာဒေန္
တော။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥပနိဗန္ဓတိ** တိ ဘာဝနံ ယထာဝုတ္တေ နိမိတ္တေ ဥပနေန္တော နိဗန္ဓတိ။ ယောဂကမ္မံ ဟိ ယောဂိနော
သုခဝိသေသာနံ ကာရဏဘာဝတော “ကမ္မဋ္ဌာန”န္တိ အဓိပ္ပေတံ, ယောဂကမ္မဿ တ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ ယထာဥ
ပဋ္ဌိတနိမိတ္တံ ကမ္မဋ္ဌာနံ, တံ ဘာဝနာစိတ္တေ ဥပနိဗန္ဓတိ။ တံ ပနဿ ဥပနိဗန္ဓနံ သန္ဓာယ စိတ္တံ သဉ္စရာပေတဗ္
ဗံ။ ဧဝံ “ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ”တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **“တဿ ဟိ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တဿာ** တိ ယောဂိ
နော, တဿ တ ဥဒ္ဓုမာတကာသုဘဿ။ **မာနသံ စာရေန္တဿာ** တိ ဘာဝနာစိတ္တံ အပရာပရံ ပဝတ္တေန္တဿ, ဥ
ဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကရောန္တဿာတိ အတ္ထော။

၁၁၅. “ဝီထိသမ္ပဋိပါဒနတ္ထာ” တိ ပဒဿ “ကမ္မဋ္ဌာနဝီထိယာ သမ္ပဋိပါဒနတ္ထာ”တိ အတ္ထံ ဝတွာ တံ ပန
ကမ္မဋ္ဌာနဝီထိံ, တဿာ စ သမ္ပဋိပါဒနဝိဓိံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“သစေ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကတိမီ**တိ
ပက္ခဿ ကတမီ, ကိံ ဒုတိယာ, တတိယာဒီသု တ အညတရာတိ အတ္ထော။ **တုဏှီဘူတေန ဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ** ပုစ္ဆန္
တာနံ စိတ္တဿ အညထတ္တပရိဟရဏတ္ထံ။ အပ္ပသန္နာနဉှိ ပသာဒာယ, ပသန္နာနဉ္စ ဘိယျောဘာဝါယ သာသန
သမ္ပဋိပတ္တိ။ **နဿတီ** တိ န ဒိဿတိ , န ဥပဋ္ဌာတီတိ အတ္ထော။ **“အာဂန္တုကပဋိသန္ထာရော ကာတဗ္ဗော”** တိ က္ကမိ
နာ အာဂန္တုကဝတ္တံ ဧကဒေသေန ဒဿိတန္တိ “အဝသေသာနိပိ”တိ ဝတွာ အာဂန္တုကဝတ္တံ ပရိပုဏ္ဏံ ဂဟေတုံ ပုန
အာဂန္တုကဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **ဂမိကဝတ္တာဒီနိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာတသိကအနုမောဒနပိဏ္ဍစာရိကအနုမောဒနပိဏ္ဍစာရိ
ကအာရညိကသေနာသနဝစ္စကုဋိဝတ္တာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝတ္တက္ခန္ဓကေ** (စူဠဝ. ၃၅၆) ဟိ အာဂတာနိ
မဟာဝတ္တာနိ က္ကစ **“ခန္ဓကဝတ္တာနိ”** တိ ဝုတ္တာနိ။ တဇ္ဇနီယကမ္မကတာဒိကာလေ ပန ဟရိတသိကာဒိကာလေ စ စရိ
တဗ္ဗာနိ က္ကမဿ ဘိက္ခုနော အသမ္ဘဝတော က္ကစ နာဓိပ္ပေတာနိ။ **နိမိတ္တံ တ အန္တရဓာယတီ** တိ သုသာနေ ဌိတံ
အသုဘနိမိတ္တံ ဥဒ္ဓုမာတကဘာဝတပဂမေန အန္တရဓာယတိ။ တေနာဟ **“ဥဒ္ဓုမာတက”** န္တိအာဒိ။ **တဿာ** တိ တေန
ကာရဏေန, က္ကမဿ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဒုလ္လဘတ္တာတိ အတ္ထော။ နိသီဒိတွာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။

နိမိတ္တံ ဂဟေတုံ ဂမနေ ဝိယ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ နိဝတ္တနေပိ ယထာသလ္လက္ခိတဒိသာဒိပစ္စဝေက္ခဏံ ယာဝ
နိမိတ္တဝိနာသာ ပဝတ္တိတကိရိယာယ အဝိစ္ဆေဒေန ဥပဓာရဏတ္ထံ။ သတိ ဟိ တဿ နိရန္တရူပဓာရဏေ ဝိဟာရံ ပဝိသိ
တွာ နိသိန္နကာလေ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥပဋ္ဌိတာကာရော သမထနိမိတ္တဿ ဂဟဏေ စိတ္တဿ သမာဟိတာကာ
ရော ဝိယ ဟာကဠော ဟုတွာ ဥပတိဋ္ဌေယျာတိ။ တေနာဟ **“တဿေဝံ။ပေ။ ဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇတီ”** တိ။ ပုရိမာကာရေန နိမိ
တ္တဿ ဟာကဋ္ဌဘာဝေန ဥပဋ္ဌိတတ္တာ ပုရိမာကာရေနေဝ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရော ဘာဝနာဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇတိ။

၁၁၆. ဥဒ္ဓုမာတကံ နာမ အတိဝိယ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိက္ကူလံ ဗီဘစ္ဆံ ဘယာနကဉ္စ, ဧဝရူပေ အာရမ္မဏေ ဘာဝနမနုယုဥ္စန္တဿ ဧဝံ အာဗဒ္ဓပရိကမ္မဿ ထိရီဘူတဿေဝ ယောဂိနော အဓိပ္ပာယော သမိဇ္ဈတီတိ ဒဿေ တုံ **"အာနိသံသဒဿာဝီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝဉ္စိ** ဧဝမေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရေနေဝ အာနိသံသဒဿာဝိနာ။ **တံ ရက္ခေယျ ယာ**တိ "အဒ္ဓာ ဣမိနာ သုခံ ဇီဝိဿာမိ"တိ အတ္တနော ဇီဝိတံ ဝိယ တံ မဏိရတနံ ရက္ခေယျ။ **စတုဓာတုကမ္မဋ္ဌာနိ ကော**တိအာဒိ နေသံ ကမ္မဋ္ဌာနာနံ သုလဘတာဒဿနံ။ တတ္ထ **စတုဓာတုကမ္မဋ္ဌာနိကော** တိ စတုဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ တ တတ္ထ တ နိယုတ္တော, စတုဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ တ ပရိဟရန္တော။ **ဣတရာနိ**တိ ဝုတ္တာဝသိဋ္ဌာနိ အနုဿတိဗြဟ္မ ဝိဟာရာဒီနိ။ **တံ နိမိတ္တ** န္တိ တံ ယထာလဒ္ဓံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ။ **"ရက္ခိတဗ္ဗ"** န္တိ ဝတွာ တ ရက္ခဏဝိဓိံ ပုန ဒဿေတုံ **"ရတ္တိဋ္ဌာနေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၁၁၇. နာနာ ကရီယတိ ဧတေနာတိ **နာနာကရဏံ,** ဘေဒော။ **ဗီဘစ္ဆံ ဘေရဝဒဿနံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ** မနသိကာရ ဿ အနုဋ္ဌာရတာယ, အနုပသန္တတာယ စ အာရမ္မဏဿ။ တဗ္ဗိပရိယာယတော "ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ထူလင်္ဂပစ္စင်္ဂပု ရိသော ဝိယ ဥပဋ္ဌာတီ"တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဗဟိဒ္ဓာ** တိ ကေစရဇ္ဈတ္တတော ဗဟိဒ္ဓါ။ **ကာမာနံ အမနသိ ကာရာ**တိ အသုဘဘာဝနာနုဘာဝေန ကာမသညာယ ဒူရသမုဿာရိတတ္တာ ကာမဂုဏေ အာရဗ္ဘ မနသိကာရဿေဝ အဘာဝ။ **အမနသိကာရာ**တိ တ မနသိကာရပဋိပက္ခဘေတု။ ယာယ ဟိ ကာမသညာယ ဝသေန သတ္တာ ကာမေ မနသိ က ရောန္တိ, တဿာ ပဋိပက္ခဘူတာ အသုဘသညာ ကာမာနံ အမနသိကာရော, တန္နိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဧတေနာဟ **"ဝိ က္ခမ္ဘနဝသေန ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတီ"**တိ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာရမ္မဏာယ ဟိ အသုဘသညာယ သဒ္ဓိံ ဗလပ္ပတ္တ တော သမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောဝ ကာမစ္ဆန္ဒံ ဝိက္ခမ္ဘေတိ, အနုရောဓမူလကော အာဃာတော မူလကာရဏေ ဝိက္ခမ္ဘိ တေ ဝိက္ခမ္ဘိတောယေဝ ဟောတီတိ အာဟ **"အနုနယ။ပေ။ ပဟီယတီ"**တိ။ န ဟိ ကအာစိ ပဟီနာနုနယဿ ဗျာပာ အေ သမ္ဘဝတိ။ ယထာဝုတ္တအသုဘသညာသဟဂတာ ဟိ ပီတိ သာတိသယာ ပဝတ္တမာနာဝ ဗျာပာဒံ ဝိက္ခမ္ဘေန္တီ ပဝတ္တတိ။ **တထာ အာရဒ္ဓဝီရိယတာယာ** တိ ယထာ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဝသေန ပဂ္ ဂဟိတဝီရိယတာယ။ ဝီရိယဉ္ဟိ ပဂ္ဂဏှနန္တဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပေ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပံ ဝိယ သဝိပ္ဖာရတာယ **ထိနမိဒ္ဓံ** ဝိ က္ခမ္ဘေန္တမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဝိပ္ပဋိသာရော ပစ္စာနုတာပေ, တပ္ပဋိပက္ခတော **အဝိပ္ပဋိသာရော** ဒရထပရိဋ္ဌာဟာဘာဝေန စိတ္တဿ နိဗ္ဗုတ တာ။ တဿ အဝိပ္ပဋိသာရဿ ပစ္စယဘူတံ သီလံ, တံသဟဂတာ တဒုပနိဿယာ စ ပီတိပဿဒ္ဓိသုခါဒယော သဘာ ဝတော, ဟေတုတော စ သန္တသဘာဝ, တေသံ အနုယုဥ္ဇနေန အဝူပသန္တသဘာဝံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီယတီတိ အာဟ **"အဝိပ္ပဋိသာရကရသန္တဓမ္မာနုယောဂဝသေန ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီယတီ"** တိ။ ဘာဝနာယ ဟိ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသံ အာဝဟန္တိယာ ယံ သာတိသယံ သုခံ လဗ္ဘတိ, တံ အနုပသန္တသဘာဝံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ဝိက္ခမ္ဘေန္တမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇ တိ။ **အဓိဂတဝိသေသဿ** တိ ယထာဓိဂတဿ ဘာဝနာဝိသေသဿ။ **ပစ္စက္ခတာယာ**တိ ပဋိပဇ္ဇန္တဿ ယောဂိနော ပစ္စက္ခဘာဝတော "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ, ယော ဧဝရူပိ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒေသေတီ"တိ **ပဋိပတ္တိဒေသကေ သတ္ထရိ။ ပဋိပတ္တိယန္တိ** ပဋိပဇ္ဇမာနဇ္ဈာနပဋိပတ္တိယံ။ **ပဋိပတ္တိဖလေ** တိ တာယ သာဓေတဗ္ဗေ လောကိယလော ကုတ္တရဖလေ။ **ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယတိ** ဓမ္မန္တဝယဝိစာရဟိတဗလေန ဝိစာရဗလေန။ **ဣတိ ပဉ္စ နီဝရဏာနိ ပဟီယန္တိ** တိ ဧဝံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တပဋိလာဘသမကာလမေဝ ဟေဋ္ဌာ ပဝတ္တဘာဝနာနုဘာဝနိပ္ဖန္နေဟိ သမာဓိအာဒီဟိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနိ ပဉ္စ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟီယန္တိ။ န ဟိ ပဋိပက္ခေန ဝိနာ ပဟာတဗ္ဗဿ ပဟာနံ သမ္ဘဝတိ, ပဋိပက္ခာ စ သမာဓိအာဒယော ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ။ ယထာဟ **ပေဋကေ** "သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဋိပက္ခော"တိအာဒိ။

တေနေဝ စ "ဣမေဟိ တေသံ နီဝရဏာနံ ပဟာန"န္တိ ပဟာနပရိဒီပနမုခေန ဈာနင်္ဂါနိ သရူပတော ဒဿေတုံ **"တ သ္မိံယေဝ စ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တသ္မိံယေဝ စ** တိ ယံ တံ ယထာဥပဋ္ဌိတံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဘိန္ဒိတွာ ဝိယ ဥပ ဋ္ဌိတံ, တဿ ပဋိစ္ဆန္နဘူတံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ, တသ္မိံယေဝ နိမိတ္တေ။ **စေတသော**တိ အတ္တနော သမ္ပယုတ္တစိတ္တ ဿ။ **အဘိနိရောပနလက္ခဏော** တိ အာရောပနလက္ခဏော, အပ္ပနာသဘာဝေတိ အတ္ထော။ နိမိတ္တာနုမဇ္ဇနံ ပဋိဘာ ဂနိမိတ္တေ အနုဝိစရဏံ။ အာရမ္မဏေ ဟိ ဘမရဿ ပဒုမဿူပရိ အနုပရိဗ္ဗမနံ ဝိယ ဝိစာရဿ အနုဝိစရဏာကာရေ န ပဝတ္တိ **အနုမဇ္ဇနကိစ္စံ** ။ ဝိသေသော ဧဝ အဓိဂန္တဗ္ဗတော ဝိသေသာဓိဂမော, ပဋိလဒ္ဓေါ စ သော ဝိသေသာဓိဂမော စာ တိ ပဋိ။ပေ။ ဂမော, တပ္ပစ္စယာ တံဟေတုကာ **ပဋိလဒ္ဓဝိသေသာဓိဂမပစ္စယာ ပီတိ။ ပီတိမနဿ** ပီတိသဟိတစိတ္တဿ သ။ **ပဿဒ္ဓိသမ္ဘဝတော** တိ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိနံ သံသိဇ္ဈနတော။ "ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတီ"တိ

ဟိ ဝုတ္တံ။ **ပဿဒ္ဓိနိမိတ္တံ** ပဿဒ္ဓိဟေတုကံ **သုခံ** “ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒိယတီ”တိ ဝစနတော။ **သုခနိမိတ္တတာ** သုခပစ္စယာ **ဧကဂ္ဂတာ**။ “သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၆၆; အ. နိ. ၃.၉၆; ၁၁.၁၂) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ဣတိ ဈာနင်္ဂါနိ ဟေတုဘာဝေနာ**တိ ဧဝံ တောနိ ဝိတက္ကာဒီနိ ဈာနင်္ဂါနိ တဿံ ယေဝ နိမိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ **ပဋမဇ္ဈာနပဋိဗိမ္ဗဘူတန္တိ** ပဋမဇ္ဈာနဿ ပဋိစ္ဆန္နဘူတံ။ **တင်္ခဏညေဝ** ပဋိဘာဂနိမိတ္တပဋိလာဘသမကာလမေဝ ဥပစာရဇ္ဈာနမ္ပိ **နိဗ္ဗတ္တတိ,** န နီဝရဏပ္ပဟာနမေတတိ အဓိပ္ပာယော။

ဝိနီလကာဒိကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

၁၁၈. ဝိနီလကာဒီသုပိ ကမ္မဋ္ဌာနေသု။ **လက္ခဏံ ဝုတ္တ**န္တိ ယံ တံ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏလက္ခဏံ ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တနယေနေ**တိ ဥဒ္ဓုမာတကေ ဝုတ္တနယေနေဝ။ သဟ ဝိနိစ္ဆယေန, အဓိပ္ပာယေန စာတိ **သဝိနိစ္ဆယာဓိပ္ပာယံ။ တံ သဗ္ဗံ** လက္ခဏံ **ဝေဒိတဗ္ဗ**န္တိ သမ္ဗန္ဓော။

ကဗရကဗရဝဏ္ဏန္တိ ယေဘုယ္ယေန သဗလဝဏ္ဏံ။ **ဥဿဒဝသေနာ**တိ ရတ္တသေတနီလဝဏ္ဏေသု ဥဿဒဿ ဝဏ္ဏဿ ဝသေန။

သန္ဒိသိန္ဒ န္တိ နိစ္စလဘာဝေနေဝ သဗ္ဗသော ထိရတံ။

စောရာဋဝိယန္တိ စောရေဟိ ပရိယုဋ္ဌိတအရညေ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ အာဃာတနေ။ **ဆိန္နပုရိသဋ္ဌာနေ** တိ ဆိန္နပုရိသဝန္တေ ဌာနေ။ **နာနာဒိသာယံ ပတိတမ္ပိ** တိ ဆိန္နံ ဟုတွာ တဿရိရဿ ခဏ္ဍာဒ္ဓဝယံ ဝိသုံ ဒိသာသု ပတိတမ္ပိ။ **ကောဝဇ္ဇနေနာ**တိ ကေသမန္နာဟာရေန။ **အာဟာထမာဂစ္ဆတီ** တိ ကေဗ္ဗျံ အာဟာထံ အာဂစ္ဆတိ။ **ဝိဿာသံ အာပဇ္ဇတီ** တိ အဇေဂုစ္ဆိတံ ဥပဂစ္ဆေယ္ယ သေယ္ယထာပိ ဆဝဥာဟကော။ သဟတ္ထာ အပရာမသနေ ဇိဂုစ္ဆာ သဏ္ဌာတိယေတတိ အာဟ **“ကတ္တရယဋ္ဌိယာ တ ဒဏ္ဍကေန တ။ပေ။ ဥပနာမေတဗ္ဗ”**န္တိ။ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကဘာဝပညာယနတ္တံ ဧကင်္ဂုလန္တရကရဏံ။ **ဥပနာမေတဗ္ဗ**န္တိ ဥပနေတဗ္ဗံ။

ခါယိတသဒိသမေတတိ ခါယိတာသုဘသဒိသမေဝ။ **အင်္ဂုလင်္ဂုလန္တရ**န္တိ ဝိဝိစ္ခ ခိတ္တံ သရီရာဝယဝံ အင်္ဂုလန္တရံ အင်္ဂုလန္တရံ။ **ကတွာ တ**တိ ကတ္တရယဋ္ဌိယာ တ ဒဏ္ဍကေန တ သယံ ကတွာ တ။

လဒ္ဓပ္ပဟာရာနန္တိ လဒ္ဓာဝုဓပ္ပဟာရာနံ မုခတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **မုခတော**တိ ပဟာရာဒိမုခတော။ **ပဂ္ဃရမာနကာလေ**တိ လောဟိတံ ပဂ္ဃရမာနကာလေ။ လောဟိတကံ လဗ္ဘတီတိ ယောဇနာ။

တန္တိ ပုဠဝကံ။ **တေသူ**တိ သောဏာဒိသရီရေသု။ **အဋ္ဌိက**န္တိ အဋ္ဌိကအသုဘံ နာနပ္ပကာရတော ဝုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပုရိမနယေနေတ**တိ ပုဗ္ဗေ ဥဒ္ဓုမာတကေ ဝုတ္တနယေနေဝ။

၁၁၉. တန္တိ အဋ္ဌိကံ။ **န ဥပဋ္ဌာတီ** တိ သဘာဝတော န ဥပဋ္ဌာတိ, ပဋိကူလဝသေန န ဥပဋ္ဌာတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ဩဒါတကသိဏသမ္ဘေဒေ ဟောတီ”** တိ။ အဋ္ဌိကေ ပဋမဝယာဒိသံလက္ခဏံ န သက္ကာတိ **“လိင်္ဂန္တိ ဣဓ ဟတ္ထာဒီနံ နာမ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာ ပန “အယံ ဒဟရဿ, အယံ ယောဗ္ဗနေ ဌိတဿ, အယံ အဝယဝေဟိ ဝုဒ္ဓိပတ္တိဿာ”တိ ဧဝံ ဝယဝသေန ဝဝတ္ထပေတုံ သက္ကုဏေယ္ယာဝ, အဗ္ဗာပိတာယ ပန န ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယဒိပိ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာယံ သန္ဓိတော ဝဝတ္ထာပနံ လဗ္ဘတိ, အဋ္ဌိကေ ပန န လဗ္ဘတီတိ တဿ အနိယတဘာဝဒီပနတ္ထံ ကမဝိလင်္ဃနံ ကတွာ **“တဿ တဿ အဋ္ဌိနော နိန္နဋ္ဌာနထလဋ္ဌာနဝသေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **နိန္နဋ္ဌာနံ** နာမ အဋ္ဌိနော ဝိနတပ္ပဒေသော။ **ထလဋ္ဌာနံ** ဥန္နတပ္ပဒေသော။ **ဃဋိတဃဋိတဋ္ဌာနဝသေနာ**တိ အနုပဂတန္တဟာရုဗန္ဓာနံ, ဣတရေသဉ္စ အညမညံ သံကိလိဋ္ဌသံကိလိဋ္ဌဋ္ဌာနဝသေန။ **အန္တရဝသေနာ** တိ အညမညဿ အန္တရဝသေန, သုသိရဝသေန စ။ **သဗ္ဗတ္ထေတ** တိ သကလာယ အဋ္ဌိသင်္ခလိကာယ, သဗ္ဗသ္မိံ တ အဋ္ဌိကေ။

၁၂၀. **တ္တော** တိ တေသံ့ အငွိကာသုဘေ။ **ယုဇ္ဇမာနဝသေန သလ္လက္ခေတဗ္ဗ** န္တိ ယံ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ ယတ္တ ထ ယုဇ္ဇတိ, တံ တတ္ထ ဥဂ္ဂဏှနတ္ထံ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပလက္ခေတဗ္ဗံ။ **သကလာယာ**တိ အနဝသေသာယ ကာယ ပရိပုဏ္ဏာဝယဝတာယ။ **သမ္ပဇ္ဇတိ** နိမိတ္တုပဋ္ဌာနဝသေန။ **တေသူ**တိ အငွိကသင္ခလိကင္ဂကေသု။ **ဝုတ္တံ** အငွကထာယံ။ **တန္တိ** "ကေသဒိသမေတ"တိ ဝစနံ။ **ကေသံ့ အငွိကေ ယုတ္တ** န္တိ ဣဒံ ယထာ ဝိနီလကာဒီသု ဥဘိန္နံ နိ မိတ္တာနံ ယထာရဟံ ဝဏ္ဏဝိသေသတော, ပရိပုဏ္ဏာပရိပုဏ္ဏတော, သဝိဝရာဝိဝရတော, စလာစလတော စ ဝိသေသော လဗ္ဘတိ, န ဧဝမေတသ္မာတိ ကတ္တာ ဝုတ္တံ, န ပန သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဝိသေသာဘာဝတော။ တေနေတဟ **"ကေဌိကေပိ စာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဗီဘစ္ဆေနာ** တိ သုဝိဘူတအငွိရူပတ္တာ အငွိဘာဝေနေဝ ဝိရူပေန။ **ဘယာနကေနာ**တိ တေနေဝ ဟ ကတိကသတ္တာနံ ဘယာဝဟေန။ **ပီတိသောမနဿဇနကေနာ** တိ သဏ္ဍဟမဋ္ဌဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနတော, ဘာဝနာယ စ သ ဝိသေသတ္တာ ပီတိယာ, သောမနဿဿ စ ဥပ္ပာဒကေန။ တေနေတဟ **"ဥပစာရာဝဟတ္တာ"** တိ။

ဣမသ္မိံ ဩကာသေ တိ ဥဂ္ဂဟပဋိဘာဂနိမိတ္တာနံ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ။ **ဒ္ဝတ္တံ ဒတ္တတ တ**တိ "ပဋိက္ကူလဘာဝေဝေယေဝ ဒိဋ္ဌေ နိမိတ္တံ နာမ ဟောတီ"တိ တွေကေ ဧဝ အဌွတ္တ အနန္တရမေဝ "ဒုဝိဓံ ဣဓ နိမိတ္တ"န္တိအာဒိနာ ဥဂ္ဂဟပဋိ ဘာဂနိမိတ္တာနိ ဝိဘဇိတ္တ ဝစနေန ယထာဝုတ္တဿ နိမိတ္တဝိဘာဂဿ ဒ္ဝတ္တံ ဒတ္တတဝ ဝုတ္တံ။ **နိဗ္ဗိကပ္ပ** န္တိ "သုဘ"န္တိ ဝိကပ္ပေန နိဗ္ဗိကပ္ပံ, အသုဘန္တွေဝတတိ အတ္တော။ **ဝိစာရေတ္ဗတ**တိ "ကေသံ့ အငွိကေ ယုတ္တ"န္တိ တိအာဒိနာ ဝိစာရေတ္တ။

မဟာတိဿတ္ထေရဿာ တိ စေတိယပဗ္ဗတတသိမဟာတိဿတ္ထေရဿ။ **နိဒဿနာနိ** တိ ဒန္တဋ္ဌိကမတ္တ ဒဿနေန သကလဿာပိ တဿာ ဣတ္ထိယာ **သရီရဿ အငွိသင်္ဃာတဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနာဒီနိ တ္ထေ** အငွိက ကမ္မဋ္ဌာနေ ဥဂ္ဂဟပဋိဘာဂနိမိတ္တာနံ ဝိသေသဝိဘာဝနာနိ ဥဒာဟရဏာနိ။

သုဘဂုဏောတိ သတသနာနံ ကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ သုပရိသုဒ္ဓဂုဏော။ **ဒသသတလောစနေနာ**တိ သဟဿက္ခေန ဒေဝတနမိန္ဒေန။ သော ဟိ ကောသနေနေဝ သဟဿအတ္တာနံ ဝိစာရဏသမတ္ထေန ပညာစက္ခုနာ သမန္နာဂတတ္တ တာ "သဟဿက္ခော"တိ ဝုစ္စတိ။ **ထုတကိတ္တိ** တိ "ယော ဓီရော သဗ္ဗဓိ ဒန္တော"တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၅၈) အဘိတ္ထ ထုတကိတ္တိသဒ္ဒေ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

၁၂၁. ဥဇုပဋိပက္ခေန ပဟီနဘာဝံ သန္ဓာယာဟ **"သုဝိက္ခမ္ဘိတရာဂတ္တာ"** တိ။ **အသုဘပ္ပဘေဒေ** တိ ဥဒ္ဓုမာ တကာဒိအသုဘဝိဘာဂေ။ **သရီရသဘာဝပ္ပတ္တိဝသေနာ** တိ သရီရဿ အတ္တနော သဘာဝူပဂမနဝသေန။ သရီရဉှိ ဝိန ဿမာနံ အညရူပေန ဌိတဿ ရက္ခသဿ ဝိယ သဘာဝပ္ပတ္တိဝသေနေဝ ဝိနဿတိ။ **ရာဂစရိတဘေဒဝသေနာ**တိ ရာဂစရိတဝိဘာဂဝသေန။ ယဒိ သရီရသဘာဝပ္ပတ္တိဝသေန အယမသုဘပ္ပဘေဒော ဝုတ္တော, **မဟာသတိပဋ္ဌာနာဒီသု** (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၂ အာဒယော; မ. နိ. ၁.၁၀၅ အာဒယော) ကထံ နဝပ္ပဘေဒေတိ? သော သရသတော ဧဝ သဘာဝပ္ပတ္တိဝ သေန ဝုတ္တော, အယံ ပန ပရူပက္ကမေနာပိ။ တတ္ထ စ ဣဓာဂတေသု ဒသသု အသုဘေသု ကေစ္စာနေဝ ဂဟိတာနိ, အဋ္ဌ ဌိကဥ္စ ပဥ္စဝိဓာ ဝိဘတ္တံ။ တာနိ စ ဝိပဿနာဝသေန, ဣမာနိ သမထဝသေနာတိ ဟာကမ္ဗောယံ ဘေဒေတိ။

ဣမေသံ ပန ဒသန္နမ္ပိ အသုဘဘာဝသာမညေန သတိပိ အဝိသေသတော ရာဂစရိတာနံ သပ္ပာယဘာဝေ ယံ ဝုတ္တံ "ရာဂစရိတဘေဒဝသေန စာ"တိ, တံ ဝိဘဇိတ္တ ဒဿေတုံ **"ဝိသေသတော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သူနဘာဝေန သုသဏ္ဌိတ မ္ပိ သရီရံ ဒုဿဏ္ဌိတမေဝ ဟောတီတိ ဥဒ္ဓုမာတကသရီရေ သဏ္ဌာနဝိပတ္တိ ဒီပေတီတိ အာဟ **"သရီရသဏ္ဌာနဝိပ တ္တိပ္ပကာသနတော"**တိ။ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိယံ ရတ္တော **သဏ္ဌာနရာဂီ,** တဿ **သပ္ပာယံ** သဏ္ဌာနရာဂဿ ဝိက္ခမ္ ဘနုပာယဘာဝတော။ ကာယော ဧဝ **ကာယဝဏ္ဏော,** တတ္ထ **ပဋိဗဒ္ဓဿ** နိဿိတဿ။ **သုသိရဘာဝပ္ပကာသနတော** တိ သုသိရဿ ဝိဝရဿ အတ္ထိဘာဝပ္ပကာသနတော။ **သရီရေ ဃနဘာဝရာဂိနော**တိ သရီရေ အင်္ဂပစ္စင်္ဂာနံ ထိရ ဘာဝံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနကရာဂဝတော။ **ဝိက္ခေပပ္ပကာသနတော** တိ သောဏသိင်္ဂါလာဒီဟိ ဣတော စိတော စ ဝိက္ခေပ ဿ ပကာသနတော **အင်္ဂပစ္စင်္ဂလီလာရာဂိနော သပ္ပာယံ** ။ ဤဒိသာနံ ကိရ အနဝဋ္ဌိတရူပာနံ အဝယဝာနံ ကော လီဠာဝိ လာသောတိ ဝိရာဂသမ္ဘဝတော။ **သင်္ဃာတဘေဒဝိကာရပ္ပကာသနတော** တိ သင်္ဃာတဿ အင်္ဂပစ္စင်္ဂာနံ သံဟတ

ဘာဝဿ သုသမ္ဗန္ဓတာယ ဘေအေ ဧဝ ဝိကာရော သင္ဂါတဘာေဒဝိကာရော, တဿ ပကာသနတော။ လောဟိတံ မက္ခိတံ ဟုတွာ ပဋိက္ကူလဘာဝတေ **လောဟိတမက္ခိတပဋိက္ကူလဘာဝတေ,** တဿ **ပကာသနတော။ မမတ္တရာဂိနောတိ** ''မမ အယ''န္တိ ဥပ္ပဇ္ဇနကရာဂဝတော။ **ဒန္တသမ္ပတ္တိရာဂိနော** တိ ဒန္တသမ္ပတ္တိယံ ရဇ္ဇနသီလဿ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဥဒ္ဓုမာတကာဒိကေ ပဌမဇ္ဈာနမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဒုတိယာဒီနီတိ အနုယောဂံ မနသိ ကတွာ အာဟ **"ယသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိ။ **အပရိသဏ္ဌိတဇလာယာ** တိ သောတဝသေန ပဝတ္တိယာ သမန္တတော အဋ္ဌိတဇလာယ အသန္နိသိန္နသလိလာယ။ **အရိတ္တဗလေနာ** တိ ဟာဇနဒဏ္ဍဗလေန။ **ဒုဗ္ဗလတ္တာ အာရမ္မဏဿာ** တိ ပဋိက္ကူလဘာဝေန အတ္တနိ စိတ္တံ ဌပေတုံ အသမတ္ထဘာဝတေ အာရမ္မဏဿ ဒုဗ္ဗလတာ။ ပဋိက္ကူလေ ဟိ အာရမ္မဏေ သရသတော စိတ္တံ ပဝတ္တိတုံ န သက္ကောတိ, အဘိနိရောပနလက္ခဏေန ပန ဝိတက္ကေန အဘိနိရောပိယမာနမေဝ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂတံ လဘတိ။ **န ဝိနာ ဝိတက္ကေနာ** တိ ဝိတက္ကရဟိတာနိ ဒုတိယာဒိဇ္ဈာနာနိ တတ္ထ ပတိဋ္ဌံ န လဘန္တိ။ တေနာဟ **"ဝိတက္ကဗလေနေတ"**တိအာဒိ။

ယဒိ ပဋိက္ကူလဘာဝတော ဥဒ္ဓုမာတာဒိအာရမ္မဏေ ဒုတိယာဒိဇ္ဈာနာနိ န ပဝတ္တန္တိ, ဧဝံ သန္တေ ပဌမဇ္ဈာနေနာပိ တတ္ထ န ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ န ဟိ တတ္ထ ပီတိသောမနဿာနံ သမ္ဘဝတေ ယုတ္တောတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"ပဋိက္ကူလေပိ စ တေသွိ"**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ အာနိသံသဒဿာဝိတာနီဝရဏသန္တာပရောဂဝူပသမာနံ ယထာက္ကမံ ပုပ္ဖစ္ဆဍ္ဍက, ဝမနဝိရေစနဥပမာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

၁၂၂. ယထာဝုတ္တကာရဏေန ဒသဓာ ဝဝတ္ထိတမ္ပိ သဘာဝတော ဧကဝိဓမေဝါတိ ဒဿေတုံ **"ဒသဝိဓမ္ပိ စေတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ ဝုတ္တံ သဘာဝတေ ယထာ အဝိညာဏကေသု, ဧဝံ သဝိညာဏကေသုပိ လဗ္ဘတေဝ။ တသ္မာ တတ္ထာပိ ယောနိသောမနသိကာရဝတော ဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာနတောတိ ဒဿေန္တော **"တဒေတံ ကမ္မိနာ လက္ခဏေနာ"** တိ အာဒိမာဟ။ **တ္တော** တိ တေသွံ ဓီဝမာနကသရီရေ။ **အလင္ကာရေနာ** တိ ပဋိဇဂ္ဂနပုဗ္ဗကေန အလင္ကရဏေန။ **န ပညာယတိ** ပစုရဇနဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အတိရေကတိသတအဋ္ဌိကသမုဿယံ** ဒန္တဋ္ဌိကေဟိ သဒ္ဓိံ, တေဟိ ပန ဝိနာ ''တိမတ္တာနိ အဋ္ဌိသတာနီ''တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၉၀) ကာယဂတာသတိယံ ဝက္ခတိ။ **ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒ** န္တိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒဆိဒ္ဒဝန္တံ။ **မေဒကထာလိကာ** မေဒသရိတဘာဇနံ။ **နိစ္စုဂ္ဃရိတပဂ္ဃရိတ** န္တိ နိစ္စကာလံ ဥပရိ, ဟေဋ္ဌာ စ ဝိဿဝန္တံ။ **ဝေမတ္တ** န္တိ နာနတ္တံ။ **နာနာဝတ္ထေဟိ** တိ နာနာဝဏ္ဏေဟိ ဝတ္ထေဟိ။ ဟိရိယာ လဇ္ဇာယ ကောပနတော ဝိနာသနတော **ဟိရိ ကောပိနံ,** ဥစ္စာရပဿာဝမဂ္ဂံ။ **ယာထာဝသရသ** န္တိ ယထာဘူတံ သဘာဝံ။ ယာထာဝတော ရသီယတိ ဉာယတီတိ ဟိ **ရ သော,** သဘာဝေါ။ **ရတိ** န္တိ အဘိရတိံ အဘိရုစိံ။ အတ္တသိနေဟသင္ခါတေန ရာဂေန ရတ္တာ **အတ္တသိနေဟရာဂရတ္တာ။ ဝိဟညမာနေနာ**တိ ကမ္မဋ္ဌာနလာဘေန ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇန္တေန။

ကိံသုကန္တိ ဟလိဘဒ္ဒကံ, ပလာသောတိ ဧကေစိ, သိမ္ဗလီတိ အပရေ။ **အတိလောလုပေ**တိ အတိဝိယ လောလသဘာဝေ ။ **အဒ္ဒုန္တိ** တော်။ **နန္တိ** ကေသာဒိသရီရကောဋ္ဌာသံ။ **မုစ္ဆိတာ** တိ မောဟိတာ, မုစ္ဆာပိကာယ တ တဏှာယ ဝသေန မုစ္ဆံ ပတ္တာ။ **သဘာဝ**န္တိ ပဋိက္ကူလဘာဝံ။

ဥက္ကရူပမော တိ ဥစ္စာရပဿာဝဌာနသမော, ဝစ္စကူပသမော တ။ **စက္ခုဘူတေဟီ**တိ စက္ခုံ ပတ္တေဟိ ပဋိလဒ္ဓ ပညာစက္ခုကေဟိ, လောကဿ တ စက္ခုဘူတေဟိ။ **အလ္လစမ္မပဋိစ္ဆန္နော** တိ အလ္လစမ္မပရိယောနဒ္ဓော။

ဒဗ္ဗဇာတိကေနာ တိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ ပဋိလဒ္ဓုံ ဘဗ္ဗရူပေန။ **ယတ္ထ ယတ္ထ** သရီရေ, သရီရဿ တ ယတ္ထ ယတ္ထ ကောဋ္ဌာသေ။ **နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ** တိ အသုဘာကာရဿ သုဋ္ဌု သလ္လက္ခဏဝသေန ယထာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ ဥဂ္ဂဏှနဝသေန နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ, ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာတိ အတ္ထော။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ အပ္ပနံ ပာပေတဗ္ဗ**န္တိ ယထာလဒ္ဓေ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တေ ကမ္မံ ကရောန္တေန ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဥပစာရဇ္ဈာနေ ဌိတေန တမေဝ ဘာဝနံ ဉဿုက္ကာပေန္တေန အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ အပ္ပနံ ပာပေတဗ္ဗံ။ အဓိဂတပ္ပနော ဟိ ပဌမဇ္ဈာနေ ဌိတော တမေဝ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ သင္ခါရေ သမ္မသန္တော နစိရဿေဝ သဗ္ဗာသဝေ ခေပေတီတိ။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

က္ကတိ ဆဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၇. ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁. ဗုဒ္ဓာနုဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၂၃. အသုဘာနန္တရ န္တိ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနန္တရံ။ **အနုဿတီသူ** တိ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနေသု။ ''အနု အနု သတိ အနုဿတီ''တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **''ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော''** တိ ဝုတ္တံ န တ္တေ **အနု**-သဒ္ဒယောဂေန သတိ-သဒ္ဒော အတ္ထန္တရတာစကောတိ ဒဿေတုံ **''သတိယေဝ အနုဿတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ တေန နာယမနု-သဒ္ဒော ''ဥပလဗ္ဘတီ''တိအာဒီသု ဥပ-သဒ္ဒော ဝိယ အနတ္ထကော, နာပိ ''သဉ္ဇာနနံ ပဇာနန''န္တိအာဒီသု သံ-သဒ္ဒာဒယော ဝိယ အတ္ထန္တရဒီပကောတိ ဒဿေတိ။ ''ပဝတ္တိတဗ္ဗဋ္ဌာနမှိယေဝ ပဝတ္တတ္တာ''တိ ဣမိနာ စ အနုဿတိယာ အနုဿရိတဗ္ဗာနုရူပတာ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ ပဝတ္တကဿေဝ အနုရူပတံ ဒဿေတုံ **''ကုလပုတ္တဿ အနုရူပာ''** တိ ဝုတ္တံ, သဒ္ဓာပဗ္ဗဇိတဿ ကုလပုတ္တဿ။ အနုရူပတာ နာမ ပဝတ္တိတဗ္ဗဋ္ဌာနဿ အနုရူပတာယ ဧဝ ဟောတီတိ ပဝတ္တကဿေဝ အနုရူပတာ ဝုတ္တာ, န ဥဘယဿ။ **အနုရူပာ**တိ စ ယုတ္တာတိ အတ္ထော။ **ဗုဒ္ဓ**န္တိ ယေ ဂုဏေ ဥပာဒါယ ဘဂဝတိ ''ဗုဒ္ဓေါ''တိ ပညတ္တိ, တေ ဂုဏေ ဂေဟ္ဍ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''ဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတမဓိဝစန''**န္တိ။ **အာရဒ္ဓာ** တိ အာလမ္ဗိတွာ။ **ဓမ္မ**န္တိ ပရိယတ္တိဓမ္မေန သဒ္ဓိံ နဝဝိဓမ္ပိ လောကုတ္တရဓမ္မံ။ နနု စ နိဗ္ဗာနံ ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေန ဝက္ခတိ? ကိဉ္စာပိ ဝက္ခတိ, ဓမ္မဘာဝသာမညေန ပန မဂ္ဂဖလေဟိ သဒ္ဓိံ ဣဓ ဟဋ္ဌိယာ သင်္ဂဟိတတ္တာ တဿာပိ ဓမ္မာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနေ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အသင်္ခတာမတာဒိဘာဝေန ပန မဂ္ဂဖလေဟိ ဝိသိဋ္ဌတာယ တဿ ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေန ဂဟဏံ ကတံ။ **သီလာနုဿတိ** အာဒီနံ ပန တိဿန္နံ အနုဿတီနံ ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေန ဂဟဏံ ယောကာဝစရဿ အတ္တနော ဧဝ သီလဿ စာဂဿ သဒ္ဓါဒီနဉ္စ အနုဿတိဋ္ဌာနဘာဝေန ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ။ **ရူပကာယံ ဂတာ**တိ အတ္တနော ကရဇကာယံ အာရဗ္ဘ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ပဝတ္တာ။ **ကာယေ**တိ ကာယေ ဝိသယဘူတေ။ **ကေဋ္ဌာသနိမိတ္တာရမ္မဏာယာ** တိ ကေသာဒိကောဋ္ဌာသေသု ပဋိက္ကူလနိမိတ္တာရမ္မဏာယ။ ဣတော ပုရိမာသု သတ္တသု အနုဿတီသု နတ္ထိ နိမိတ္တုပ္ပတ္တိ , ဣဓ အတ္ထီတိ ဒဿနတ္ထံ **နိမိတ္တ**-ဂ္ဂဟဏံ။ တထာ **အဿာသပဿာသနိမိတ္တာရမ္မဏာယာ** တိ တ္တောပိ။ **ဥပသမ**န္တိ သဗ္ဗသင်္ခါရူပသမံ, နိဗ္ဗာနန္တိ အတ္ထော။

၁၂၄. အဝေစ္စ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ယာထာဝတော ဥတွာ ဥပ္ပန္နော ပသာဒော **အဝေစ္စပ္ပသာဒော,** အရိယမဂ္ဂေန အာဂတပ္ပသာဒော, တံသဒိသောပိ တ ယော ဒိဋ္ဌိဂတတေဟိ အစလော အသမ္ပကမ္ပိယော, တေန **သမန္နာဂတေန** ။ တာဒိသဿ ဗုဒ္ဓာနုဿတိဘာဝနာ ဣဇ္ဈတိ, န ဣတရဿ။ **ပတိရူပသေနာသနေ**တိ ယထာဝုတ္တအဋ္ဌာရသဒောသဝဇ္ဇိတေ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတေ သေနာသနေ။ **ရဟောဂတေနာ**တိ ရဟသိ ဂတေန။ တေန ကာယဝိဝေကံ ဒဿေတိ။ **ပဋိသလ္လီနေနာ** တိ နာနာရမ္မဏတော ပဋိသလ္လီနေန, ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏတော ပဋိက္ကမာပေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေ သလ္လီနေန, သုသိလိဋ္ဌစိတ္တေနာတိ အတ္ထော။ **ဧဝ**န္တိ ဣမာယ ဟဋ္ဌိယာ အာဂတနယေန။

သော ဘဂဝါတိ တ္တေ **သော**တိ ယော သော သမတိံသ ပါရမိယော ပူရေတွာ သဗ္ဗကိလေသေ ဘဉ္ဇိတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဒေဝတာနံ အတိဒေဝေါ ဗြဟ္မာနံ အတိဗြဟ္မာ လောကနာထော ဘာဂျဝန္တတာဒီဟိ ကာရဏေဟိ သဒေဝကေ လောကေ ''ဘဂဝါ''တိ ပတ္ထဋကိတ္တိသဒ္ဒေါ, သော။ **ဘဂဝါ**တိ ဣဒံ သတ္ထု နာမကိတ္တနံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''ဘဂဝါတိ နေတံ နာမံ မာတရာ ကတ''န္တိအာဒိ (မဟာနိ. ၁၉၈, ၂၁၀; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂)။ ပရတော ပန **ဘဂဝါ**တိ ဂုဏကိတ္တနံ။ **အရဟ**န္တိအာဒီသု နဝသု ဌာနေသု ပစ္စေကံ ဣတိပိ-သဒ္ဒံ ယောဇေတွာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **''ဣတိပိ အရဟံ။ပေ။ ဣတိပိ ဘဂဝါတိ အနုဿရတီ''** တိ အာဟ။ ''ဣတိပေတံ ဘူတံ ဣတိပေတံ တစ္ဆ''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၆) ဝိယ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာသန္နပစ္စက္ခကရဏတ္တော, **ပိ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္တော။ တေန နေသံ ဗဟုဘာဝေ ဒီပိတော, တာနိ စ ဂုဏသလ္လက္ခဏကာရဏာနိ ဘာဝေန္တေန စိတ္တဿ သမ္မုခီဘူတာနိ ကာတဗ္ဗာနီတိ ဒဿေန္တော **''ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''** တိ အာဟ။

၁၂၅. ဒူရတာ နာမ အာသန္နတာ ဝိယ ဥပဟအယုပဟအယ ဝုစ္စတီတိ ပရမုက္ကံသဂတံ ဒူရဘာဝံ ဒဿေန္တော **"သုဝိဒူရဝိဒူရေ"**တိ အာဟ, သုဋ္ဌု ဝိဒူရဘာဝေနေဝ ဝိဒူရေတိ အတ္ထော။ သာ ပနဿ ကိလေသတော ဒူရတာ တေသံ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"မဂ္ဂေန ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ"** တိ။ နနု အညေသမ္ပိ ခီဏာသတနံ တေ ပဟီနာ တေတိ အနုယောဂံ မနသိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"သတသနာန"**န္တိ။ န ဟိ ဘဂဝန္တံ ဌပေတွာ အညေ သဟ တသနာယ ကိလေသေ ပဟာတုံ သက္ကောန္တိ, တေနေဝ အညေဟိ အသာဓာရဏံ ဘဂဝတော အရဟတ္တန္တိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ကာ ပနာယံ တသနာ နာမ? ပဟီနကိလေသဿာပိ အပ္ပဟီနကိလေသဿ ပယောဂသဒိသပယောဂဟေတုဘူတော ကိလေသနိဟိတော သာမတ္ထိယဝိသေသော အာယသ္မတော **ပိလိန္ဒဝစ္ဆဿ** (ဟရာ. ၆၂၁) ဝသလသမုအစာရနိမိတ္တံ ဝိယ။ ကထံ ပန ''အာရကာ''တိ ဝုတ္တေ ''ကိလေသေဟိ''တိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ? သာမညဇောတနာယ ဝိသေသေ အဝဋ္ဌာနတော, ဝိသေသတ္ထိနာ စ ဝိသေသဿ အနုပယောဇေတဗ္ဗတော, ''အာရကာဿ ဟောန္တိ ဟပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ''တိအာဒီနိ (မ. နိ. ၁.၄၃၄) သုတ္တပအနေတ္ထ ဥအဟရိတဗ္ဗာနိ။ **အာရကာ**တိ စေတ္ထ အာ-ကာရဿ ရဿတ္တံ, က-ကာရဿ စ ဟ-ကာရံ, သာနုသာရံ ကတွာ နိရုတ္တိနယေန **"အရဟ"**န္တိ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ **"သော တတော အာရကာ နာမာ"**တိ ကထာဗန္ဓမာဟ။ တတ္ထ သမင္ဂီနုသီလော သမင္ဂီ, န သမင္ဂိတာ **အသမင္ဂိတာ** အသမန္နာဂမော အသဟဝုတ္တိတာ။

၁၂၆. အနတ္ထစရဏေန ကိလေသာ ဧဝ အရယောတိ **ကိလေသာရယော**။ ''အရီနံ ဟတတ္တာ အရိဟာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန **"အရဟ"**န္တိ ဝုတ္တံ။

၁၂၇. ယဉ္စေတံ သံသာရစက္ကန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ရထစက္ကဿ နာဘိ ဝိယ မူလာဝယဝဘူတံ အန္တော, ဗဟိ စ သမဝဋ္ဌိတံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယံ ဒွယန္တိ ဝုတ္တံ **"အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ"**တိ။ နာဘိယာ, နေမိယာ စ သမ္ဗန္ဓာ အရသဒိသာ ပစ္စယဖလဘူတေဟိ အဝိဇ္ဇာတဏှာဟိ ဇရာမရဏေဟိ သမ္ဗန္ဓာ ပုညာဒိသင္ခါရာတိ ဝုတ္တံ **"ပုညာဒိ အဘိသင္ခါရာရ"**န္တိ။ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ပရိယန္တဘာဝေန ဟာကင္ခံ ဇရာမရဏန္တိ တံ နေမိဋ္ဌာနိယံ ကတွာ အာဟ **"ဇရာမရဏနေမိ"**တိ။ ယထာ စ ရထစက္ကပဝတ္တိယာ ပဓာနကာရဏံ အက္ခော, ဧဝံ သံသာရစက္ကပဝတ္တိယာ အာသဝသမုဒယောတိ အာဟ **"အာသဝသမုဒယမယေန အက္ခေန ဝိဇ္ဈိတွာ"** တိ။ အာသဝ ဧဝ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ကာရဏတ္တာ အာသဝသမုဒယော။ ယထာဟ ''အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော''တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၃)။ ဝိဟကကဋတ္တာရူပပ္ပဘေဒေ ကာမဘဝဒိကေ တိဘဝေ ဧဝ ရထေ, တသ္မိံ **တိဘဝရထေ**။ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ သမံ, သဗ္ဗသော ဝါ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယောဇိတန္တိ **သမာယောဇိတံ**။ အာဒိရဟိတံ ကာလံ ပဝတ္တတီတိ ကတွာ **အနာဒိကာလပ္ပဝတ္တံ** ။

''ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပဋိ၊ ဓာတုအာယတနာန စ။
အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ 'သံသာရော'တိ ပဝုစ္စတီ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၅ အပသာဒနာဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၆၀; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၁၉၉) –

ဧဝံ ဝုတ္တသံသာရော ဝ **သံသာရစက္ကံ။ အနေနာ** တိ ဘဂဝတာ။ **ဗောဓိမဏ္ဍေ** တိ ဗောဓိသင္ခါတဿ ဉာဏဿ မဏ္ဍာ ဘာဝပ္ပတ္တေ ဌာနေ, ကာလေ တ။ **ဝီရိယပါဒေဟီ**တိ သံကိလေသတော အနုပက္ခိယေသု သန္နိရုမ္ဘနသန္နိက္ခိပနကိစ္စတာယ ဒွိဓာ ပဝတ္တေဟိ အတ္တနော ဝီရိယသင္ခါတေဟိ ပါဒေဟိ။ **သီလပထဝိယ**န္တိ ပတိဋ္ဌာဘာဝေန သီလမေဝ ပထဝီ, တဿံ။ **ပတိဋ္ဌာယာ** တိ သမ္မာဒနုဝသေန ပတိဋ္ဌဟိတွာ။ **သဒ္ဓါဟတ္ထေနာ** တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာအနသာဓနေတော သဒ္ဓါဝ ဟတ္ထော, တေန။ **ကမ္မက္ခယကရ**န္တိ ကာယကမ္မာဒိဘေဒဿ သဗ္ဗဿပိ ကမ္မဿ ခယကရဏတော ကမ္မက္ခယကရံ။ **ဉာဏဖရသု**န္တိ သမာဓိသိလာယံ သုနိသိတမဂ္ဂဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွာ။

၁၂၈. ဧဝံ ''အရာနံ ဟတတ္တာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တအရဃာတေ သံသာရံ စက္ကံ ဝိယ စက္ကန္တိ ဂဟေတွာ အတ္ထယောဇနံ ကတွာ ဣဒါနိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာက္ကမေနပိ တံ ဒဿေတုံ **"အထ ဝါ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အနမတဂ္ဂံ သံသာရဝဋ္ဋ**န္တိ အနု အနု အမတဂ္ဂံ အဝိညာတကောဋိကံ သံသာရမဏ္ဍလံ။ **သေသာ ဒသ ဓမ္မာ** သင္ခါရာဒယော ဇာတိပရိယောသာနာ **အရာ**။ ကထံ? နာဘိယာ အဝိဇ္ဇာယ မူလတော, နေမိယာ ဇရာမရဏေန အန္တတော သမ္ဗန္ဓတ္တာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ ဇရာမရဏပရိယန္တတ္တာ စာ"** တိ။ **ဒုက္ခာဒီသူ** တိ ဒုက္ခသမုဒယနိရောဓမဂ္ဂေသု။ တတ္ထ ဒုက္ခေ **အညာဏံ** တဒန္တောဂဓတ္တော, တပ္ပဋိစ္ဆာဒနတော စ, သေသေသု ပဋိစ္ဆာဒနတောဝ။

ဒုက္ခန္တိ စေတ္ထ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ အဓိပ္ပေတန္တိ တံ ကာမဘဝါဒိဝသေန တိဓာ ဘိန္ဒိတွာ တထာ တပ္ပဋိစ္ဆာဒိကံ အဝိဇ္ဇံ, အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယေ တီသု ဘဝေသု သင်္ခါရာဒိကေ စ ပဋိပါဋိယာ ဒဿေန္တော **“ကာမဘဝေ စ အဝိဇ္ဇာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကာမဘဝေ အဝိဇ္ဇာ**တိ ကာမဘဝေ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကာ အဝိဇ္ဇာ။ **ရူပဘဝေ အရူပဘဝေ အဝိဇ္ဇာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ကာမဘဝေ သင်္ခါရာန**န္တိ ကာမဘူမိပရိယာပန္နာနံ သင်္ခါရာနံ, ကာမဘဝေ ဝါ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗာ ယေ သင်္ခါရာ, တေသံ ကာမဘဝူပပတ္တိနိဗ္ဗတ္တကသင်္ခါရာနန္တိ အတ္ထော။ **ပစ္စယော ဟောတီ**တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာနံ တာဝ အာရမ္မဏပစ္စယေန စေဝ ဥပနိဿယပစ္စယေန စာတိ ဒွိဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ အပုညာဘိသင်္ခါရေသု သဟဇာတဿ သဟဇာတာဒိဝသေန , အသဟဇာတဿ အနန္တရသမနန္တရာဒိဝသေန, နာနန္တရဿ ပန အာရမ္မဏဝသေန စေဝ ဥပနိဿယဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတိ။ **အရူပဘဝေ သင်္ခါရာန**န္တိ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာနံ ။ **ပစ္စယော ဟောတိ** ဥပနိဿယဝသေနေဝ။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ ဌတွာ ဝိတ္ထာရိယမာနေ အတိပ္ပပဉ္စော ဟောတိ, သယမေဝ စ ပရတော အာဂမိဿတီတိ န နံ ဝိတ္ထာရယာမ။

တိဏ္ဏံ အာယတနာနန္တိ စက္ခုသောတမနာယတနာနံ။ **ဧကဿာယတနဿာ**တိ မနာယတနဿ။ ဣမိနာ နယေန ဖဿာဒီနမ္ပိ ဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တတ္ထ တတ္ထ သာ သာ တဏှာ**တိ ရူပတဏှာဒိဘေဒါ တတ္ထ တတ္ထ ကာမဘဝါဒီသု ဥပ္ပဇ္ဇနကာ တဏှာ။

တဏှာဒိမူလိကာ ကထာ အတိသံခိတ္တာတိ တံ, ဥပါဒါနဘဝေ စ ဝိဘဇိတွာ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေတုံ **“ကထ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **“ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇိဿာမီ”** တိ ဣမိနာ ကာမတဏှာပဝတ္တိမာဟ။ တထာ **“သဂ္ဂသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိဿာမီ”**တိအာဒီဟိ။ သာ ပန တဏှာ ယသ္မာ ဘုသမာဒါနဝသေန ပဝတ္တမာနာ ကာမုပါဒါနံ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ကာမုပါဒါနပစ္စယာ”**တိ။ **တထေဝါ**တိ ကာမုပါဒါနပစ္စယာ ဧဝ။

ဗြဟ္မလောကသမ္ပတ္တိန္တိ ရူပီဗြဟ္မလောကေ သမ္ပတ္တိံ။ “သဗ္ဗေပိ တေဘူမကာ ဓမ္မာ ကာမနီယဋ္ဌေန ကာမာ”တိ (မဟာနိ. ၁; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈ ထောက ဝိသဒိသံ) ဝစနတော ဘဝရာဂေပိ ကာမုပါဒါနမေဝါတိ ကတွာ **“ကာမုပါဒါနပစ္စယာ ဧဝ မေတ္တံ ဘာဝေတီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သေသုပါဒါနမူလိကာသုပီ**တိ ဧတ္ထာယံ ယောဇနာ – ဣဓေကစ္စော “နတ္ထိ ပရော လောကော”တိ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ, သော ဒိဋ္ဌုပါဒါနပစ္စယာ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတီတိအာဒိ ဝုတ္တနယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ အပရော “အသုကသ္မိံ သမ္ပတ္တိဘဝေ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ”တိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ, သော တတ္ရူပပတ္တိယာ ကာယေန သုစရိတံ စရတီတိအာဒိ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အပရော “ရူပီ မနောမယော ဟုတွာ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ”တိ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ။ **ဘာဝနာပါရိပူရိယာ**တိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပရော “အရူပဘဝေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ”တိ အရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ။ **ဘာဝနာပါရိပူရိယာ**တိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတေဟိယေဝ အတ္တဝါဒုပါဒါနမူလိကာပိ ယောဇနာ သံဝဏ္ဏိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒဝသေနာပိ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပရော “သီလေန သုဒ္ဓီ”တိ “အသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ သုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ”တိ ပရာမသန္တော သီလဗ္ဗတုပါဒါနပစ္စယာ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတီတိအာဒိနာ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ ယွာယံ သံသာရစက္ကံ ဒဿေန္တေန “ကာမဘဝေ အဝိဇ္ဇာ ကာမဘဝေ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော ဟောတီ”တိအာဒိနာ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပစ္စယဘာဝေါ, သင်္ခါရာဒီနံ ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေါ စ ဒဿိတော, တမေဝ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိံ** အာနေတွာ နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော **“ဧဝံ အယ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ယထာ သင်္ခါရာ ဟေတုနိဗ္ဗတ္တာ, ဧဝံ အဝိဇ္ဇာပိ ကာမာသဝါဒိနာ သဟေတုကာ တေတိ အာဟ **“ဥဘောပေတေ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ”** တိ။ **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ** တိ နာမရူပဿ ပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟဏေ, နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ ဘုမ္မံ။ **ပညာ**တိ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိသင်္ခါတာ ပကာရတော ဇာနနာ။ **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ**န္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဉာဏံ။ ဣဒဉ္စ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ ယသ္မာ အဒ္ဓာတ္တယေ ကင်္ခါမလဝိတရဏဝသေန ပဝတ္တတိ, တသ္မာ **“အတီတမ္ပိ အဒ္ဓာန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧတေနေဝ နယေနာ**တိ ဧတေန “အဝိဇ္ဇာ ဟေတူ”တိအာဒိနာ အဝိဇ္ဇာယံ ဝုတ္တေန နယေန။ “သင်္ခါရာ ဟေတု, ဝိညာဏံ ဟေတုသမုပ္ပန္န”န္တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၄၆) **သဗ္ဗပဒါနိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနိ** ။

သံခိပ္ပန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော, ဝိညာဏာဒယော စာတိ **သင်္ခေပါ,** ဟေတု, ဝိပါကော စ။ ဟေတု ဝိပါကောတိ တ သံခိပ္ပတီတိ **သင်္ခေပါ,** အဝိဇ္ဇာဒယော ဝိညာဏာဒယော စ။ သင်္ခေပဘာဝသာမညေန ပန ဧကဝစနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေ ပန သင်္ခေပါ အတီတေ ဟေတု, ဧတရဟိ ဝိပါကော, ဧတရဟိ ဟေတု, အာယတိံ ဝိပါကောတိ ဧဝံ ကာလဝိဘာဂေန စတ္တာရော ဇာတာ။ တေနာဟ **"ပုရိမသင်္ခေပါ စေတ္ထ အတီတော အဒ္ဓါ"** တိအာဒိ။ သင်္ခေပ-သဒ္ဒော တ ဘာဂါဓိဝစနန္တိ အတီတော ဟေတုဘာဂေ ပဌမော သင်္ခေပေါ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ **တဏှုပါဒါနဘဝါ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ** ကိလေသကမ္မဘာဝသာမညတော, တေဟိ ဝိနာ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာနံ သကိစ္စာကရဏတော စ။ ကမ္မံ တဏှုပါ စ တဿ သဟကာရီကာရဏံ ဟုတွာ ဝဋ္ဋနတ္ထေန **ကမ္မဝဋ္ဋံ** ။

ဝိညာဏနာမရူပသဠာယတနဖဿဝေဒနာနံ ဇာတိဇရာဘင်္ဂါဝတ္ထာ "ဇာတိဇရာမရဏ"န္တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"ဇာတိဇရာမရဏာပဒေသေန ဝိညာဏာဒီနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ"** တိ။ **ဣမေ**တိ ဝိညာဏာဒယော။ **အာယတိံ ဝိပါကဝဋ္ဋံ** ပစ္စုပ္ပန္နဟေတုတော ဘာဝီနံ အနာဂတာနံ ဂဟိတတ္တာ။ **တေ**တိ အဝိဇ္ဇာဒယော။ **အာကာရတော**တိ သရူပတော အဝုတ္တာပိ တသ္မိံ တသ္မိံ သင်္ဂဟေ အာကိရိယန္တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဂ္ဂဟဏေဟိ ပကာသီယန္တီတိ အာကာရာ, အတီတဟေတု အာဒီနံ တ ပကာရာ အာကာရာ, တတော အာကာရတော။ **ဝီသတိဝိဓာ ဟောန္တိ** အတီတေဟေတုပဉ္စကာဒိဘေဒတော။

သင်္ခါရဝိညာဏာနံ အန္တရာ ဧကော သန္ဓိ တိ ဟေတုတော ဖလဿ အဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိဘာဝတော ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓဘူတော ဧကော သန္ဓိ။ တထာ **ဘဝဇာတီနမန္တရာ။ ဝေဒနာတဏှာနမန္တရာ** ပန ဖလတော ဟေတုနော အဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိဘာဝတော ဖလဟေတုသမ္ဗန္ဓဘူတော ဧကော သန္ဓိ။ ဖလဘူတောပိ ဟိ ဓမ္မော အညဿ ဟေတုသဘာဝဿ ဓမ္မဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ။

ဣတီတိ ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ တေနာဟ **"စတုသင်္ခေပ"** န္တိအာဒိ။ **သဗ္ဗာကာရတော** တိ ဣဓ ဝုတ္တေဟိ, အဝုတ္တေဟိ စ **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၂၂၅ အာဒယော), အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနာဒီသု စ အာဂတေဟိ သဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟိ။ **ဇာနာတီ**တိ အဝဗုဇ္ဈတိ။ **ပဿတီ** တိ ဒဿနဘူတေန ဉာဏစက္ခုနာ ပစ္စက္ခတော ပဿတိ။ **အညာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီ**တိ တေသံယေဝ ဝေဝစနံ။ **တန္တိ** တံ ဇာနနံ။ **ဉာတဋ္ဌေနာ** တိ ယထာသဘာဝတော ဇာနနဋ္ဌေန။ **ပဇာနနဋ္ဌေနာ** တိ အနိစ္စာဒီဟိ ပကာရေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန။

ဣဒါနိ ယဒတ္ထမိဒံ ဘဝစက္ကံ ဣဓာနီတံ, တံ ဒဿေတုံ **"ဣမိနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တေ ဓမ္မေ** တိ တေ အဝိဇ္ဇာဒိကေ ဓမ္မေ။ **ယထာဘူတံ ဉတွာ**တိ မဟာဝဇိရဉာဏေန ယာထာဝတော ဇာနိတွာ။ **နိဗ္ဗိန္ဒန္တော** ဗလဝဝိပဿနာယ **ဝိရဇ္ဇန္တော ဝိမုစ္စန္တော** အရိယမဂ္ဂေဟိ **အရေ ဟနီ**တိ ယောဇနာ။ တတ္ထ ယအ ဘဂဝတာ ဝိရဇ္ဇတိ ဝိမုစ္စတိ, တအ အရေ ဟနတိ နာမ။ တတော ပရံ ပန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓက္ခဏံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ **"ဟနိ ဝိဟနိ ဝိဒ္ဓံသေသီ"** တိ။

၁၂၉. စက္ကဝတ္တိနော အစေတနေ စက္ကရတနေ ဥပ္ပန္နေ တတ္ထေဝ လောကော ပူဇံ ကရောတိ, အညတ္ထ ပူဇာဝိသေသာ ပစ္ဆိဇ္ဇန္တိ, ကိမင်္ဂ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေတိ ဒဿေန္တော **"ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ"** တိအာဒိမာဟ။ **ကော ပန တအော အညေသံ ပူဇာဝိသေသာန**န္တိ ယထာဝုတ္တတော အညေသံ အမဟေသက္ခေဟိ ဒေဝမနုဿေဟိ ကရိယမာနာနံ နာတိဥဠာရာနံ ပူဇာဝိသေသာနံ အရဟဘာဝေ ကာ နာမ ကထာ။ **အတ္ထာနုရူပ** န္တိ အရဟတ္တတ္ထဿ အနုရူပံ အနုဝတ္တံ။

၁၃၀. အသိလောကဘယေနာတိ အကိတ္တိဘယေန။ **ရဟော ပါပံ ကရောန္တိ** "မာ နံ ကောစိ ဇညာ"တိ **သေ** ဘဂဝတ **နကအစိ ကရောတိ** ပါပဟေတူနံ ဗောဓိမူလေ ဧဝ သုပ္ပဟီနတ္တာ။ အပရော နယော – အာရကာတိ **အရဟံ,** သုဝိဒူရဘာဝတောက္ကစ္စေဝ အတ္ထော။ ကုတော ပန သုဝိဒူရဘာဝတောတိ? ယေ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ, တတော ဧဝ အပ္ပဟီနရာဂဒေါသမောဟာ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒါ အရိယဓမ္မေ အဝိနီတာ အရိယဓမ္မဿ အဒဿာဝိနော အပ္ပဋိပန္နာ မိစ္ဆာပဋိပန္နာ စ, တတော သုဝိဒူရဘာဝတော။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

"သင်္ဃာဋိကဏ္ဏေ စေပိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂဟေတွာ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓော အဿ ပါဒေ ပါဒံ နိက္ခိပန္တော, သော စ ဟောတိ အဘိဇ္ဈာလု ကာမေသု တိဗ္ဗသာရာဂေါ ဗျာပန္နစိတ္တော ပဒုဋ္ဌမနသင်္ကပ္ပော မုဋ္ဌဿတိ အသမ္ပဇာနော အသမာဟိတော ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တော ပါကတိန္ဒြိယော။ အထ ခော

သော အာရကာဝ မယ္ဟံ, အဟန္တွ တသ္မာ။ တံ ကိသ္သ ဟေတု? ဓမ္မံ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ပသ္သတိ, ဓမ္မံ အပသ္သန္တော မံ န ပသ္သတီ''တိ (ဣတိဝု. ၉၂)။

ယထာဝုတ္တပုဂ္ဂလာ ဟိ သစေပိ သာယံ ဟတံ သတ္ထု သန္တိကာဝစရာဝ သိယုံ, န တေ တာဝတာ ''သတ္ထု သန္တိကာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗာ, တထာ သတ္ထာပိ နေသံ။ ဣတိ အသပ္ပုရိသာနံ အာရကာ ဒူရေတိ **အရဟံ**။

''သမ္မာ န ပဋိပဇ္ဇန္တိ ယေ နိဟီနာသယာ နရာ။
အာရကာ တေဟိ ဘဂဝါ၊ ဒူရေ တေနာ**ရဟံ** မတော''တိ။

တထာ အာရကာတိ **အရဟံ,** အာသန္နဘာဝတောတိ အတ္ထော။ ကုတော ပန အာသန္နဘာဝတောတိ? ယေ ဘာဝိတကာယာ ဘာဝိတသီလာ ဘာဝိတစိတ္တာ ဘာဝိတပညာ, တတော ဧဝ ပဟီနရာဂဒောသမောဟာ အရိယဓမ္မဿ ကောဝိဒါ အရိယဓမ္မေ သုဝိနီတာ အရိယဓမ္မဿ ဒဿာဝိနော သမ္မာပဋိပန္နာ, တတော အာသန္နဘာဝတော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဘဂဝတာ –

''ယောဇနသတေ စေပိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဟရေယျ, သော စ ဟောတိ အနဘိဇ္ဈာလု ကာမေသု န တိဗ္ဗသာရာဂေ အဗျာပန္နစိတ္တော အပ္ပဒုဋ္ဌမနသင်္ကပ္ပော ဥပဋ္ဌိတဿတိ သမ္ပဇာနော သမာဟိတော ဧကဂ္ဂစိတ္တော သံဝုတိန္ဒြိယော။ အထ ခေါ သော သန္တိကေဝ မယှံ, အဟဉ္စ တဿ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဓမ္မံ ဟိ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဿတိ, ဓမ္မံ ပဿန္တော မံ ပဿတီ''တိ (ဣတိဝု. ၉၂)။

တထာရူပာ ဟိ ပုဂ္ဂလာ သတ္ထု ယောဇနသဟဿန္တရိကာပိ ဟောန္တိ, န တာဝတာ တေ ''သတ္ထု ဒူရစာရိနော''တိ ဝတ္တဗ္ဗာ, တထာ သတ္ထာပိ နေသံ။ ဣတိ သပ္ပုရိသာနံ အာရကာ အာသန္နေတိ **အရဟံ**။

ယေ သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇန္တိ သုပ္ပဏီတာဓိမုတ္တိကာ။
အာရကာ တေဟိ အာသန္နေ၊ တေနာပိ **အရဟံ** ဇိနော။

ယေ ဣမေ ရာဂါဒယော ပာပဓမ္မာ ယသ္မိံ သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကမ္ပိ သမ္ပရာယိကမ္ပိ အနတ္ထံ အာဝဟန္တိ။ နိဗ္ဗာနကမိနိယာ ပဋိပဒာယ ဧကံသေနေဝ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတာ စ, တေ အတ္တဟိတံ, ပရဟိတဉ္စ ပရိပူရေတုံ သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇန္တေဟိ သာဓူဟိ ဒူရတော ရဟိတဗ္ဗာ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာ ပဟာတဗ္ဗာတိ **ရဟာ** နာမ, တေ စ ယသ္မာ ဘဂဝတော ဗောဓိမူလေယေဝ အရိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ပဟီနာ သမုစ္ဆိန္နာ။ ယထာဟ –

''တထာဂတဿ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေ ပဟီနော ဒေါသော မောဟော, သဗ္ဗေပိ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ''တိ (ပာရာ. ၉-၁၀ အတ္ထတော သမာနံ)။

တသ္မာ သဗ္ဗသော န သန္တိ တေဿ ရဟာတိ အရဟောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဩကာရဿ သာနုသာရံ အ-ကာရာဒေသံ ကတွာ **''အရဟ''**န္တိ ဝုတ္တံ။

ဟာပဓမ္မာ ရဟာ နာမ၊ သာဓူဟိ ရဟိတဗ္ဗတော။
တေသံ သုဋ္ဌု ပဟီနတ္တာ၊ ဘဂဝါ **အရဟံ** မတော။

ယေ တေ သဗ္ဗသော ပရိညာတက္ခန္ဓာ ပဟီနကိလေသာ ဘာဝိတမဂ္ဂါ သစ္ဆိကတနိရောဓာ အရဟန္တော ခီဏာသဝါ, ယေ စ သေက္ခာ အပ္ပတ္တမာနသာ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ ပတ္ထယမာနာ ဝိဟရန္တိ, ယေ စ ပရိသုဒ္ဓပယောဂကလျာဏဇ္ဈာသယာ သဒ္ဓါသီလသုတာဒိဂုဏသမ္ပန္နာ ပုဂ္ဂလာ, တေဟိ န ရဟိတဗ္ဗော န ပရိစ္စဇိတဗ္ဗော, တေ စ ဘဂဝတာတိ **အရဟံ**။ တထာ ဟိ အရိယပုဂ္ဂလာ သတ္ထာရာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဿ ပစ္စက္ခကရဏတော သတ္ထု ဓမ္မသရီရေန အဝိရဟိတာ ဧဝ ဟောန္တိ။ ယထာဟ အာယသ္မာ **ပိင်္ဂိယော** –

‘‘ပဉ္စာမိ နံ့ မနသာ စက္ခုနာဝ၊
ရတ္တိန္ဒိဝံ ဗြာဟ္မဏ အပ္ပမတ္တော။
နမဿမာနော ဝိဝသေမိ ရတ္တိံ၊
တေနေဝ မညာမိ အဝိပ္ပဝါသံ။

‘‘သဒ္ဓါ စ ပီတိ စ မနော သတိ စ၊
နာပေန္တိမေ ဂေါတမသာသနမှာ။
ယံ ယံ ဒိသံ ဝဇတိ ဘူရိပညော၊
သ တေန တေနေဝ နတောဟမသ္မိ’’တိ။ (သု. နိ. ၁၁၄၈-၁၁၄၉)။

တေနေဝ စ တေ အညံ သတ္ထာရံ န ဥဒ္ဒိသန္တိ။ ယထာဟ –

‘‘အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော အညံ သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိသေယ့ ယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ’’တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၈; အ. နိ. ၁.၂၇၆)။

ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာပိ ယေဘုယ်ေန သတ္ထုရိ နိစ္စလသဒ္ဓါ ဧဝ ဟောန္တိ။ ဣတိ သုပ္ပဋိပန္နေဟိ ပုရိသဝိသေ သေဟိ အဝိရဟိတဗ္ဗတော, တေသဉ္စ အဝိရဟနတော န သန္တိ တေသံ ရဟာ ပရိစ္စဇနကာ, နတ္ထိ တ တေသံ ရ ဟော သာဓူဟိ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗတာတိ **အရဟံ**။

‘‘ယေ သစ္စိကတသဒ္ဓမ္မာ၊ အရိယာ သုဒ္ဓဂေါစရာ။
န တေဟိ ရဟိတော ဟောတိ၊ နာထော တေနာ**ရဟံ** မတော’’တိ။

ရဟောတိ စ ဂမနံ ဝုစ္စတိ, ဘဂဝတော စ နာနာဂတီသု ပရိဗ္ဗမနသင်္ခာတံ သံသာရေ ဂမနံ နတ္ထိ ကမ္မက္ခယကရေန အရိယမဂ္ဂေန ဗောဓိမူလေယေဝ သဗ္ဗသော သသမ္ဘာရဿ ကမ္မဝဋ္ဋဿ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ။ ယထာဟ –

‘‘ယေန ဒေဝူပပတျဿ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော ဝါ ဝိဟင်္ဂမော။
ယက္ခတ္တံ ယေန ဂစ္ဆေယ့ံ၊ မနုဿတ္တဉ္စ အဗ္ဗဇေ။
တေ မယ့ံ အာသဝါ ခီဏာ၊ ဝိဒ္ဓဿ္တာ ဝိနဠီကတာ’’တိ။ (အ. နိ. ၄.၃၆)။

ဧဝံ နတ္ထိ တဿ ရဟောဂမနံ ဂတီသု ပစ္စာဇာတီတိပိ **အရဟံ**။

ရဟော ဝါ ဂမနံ ယဿ၊ သံသာရေ နတ္ထိ သဗ္ဗသော။
ပဟီနဇာတိမရဏော၊ **အရဟံ** သုဂတော မတော။

ဟံသဿတ္တာ ဝါ ဘဂဝါ **အရဟံ**။ အက္ခရစိန္တကာ ဟိ ပသံသာယံ အရဟ-သဒ္ဒံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ဟံသဿဘာဝေ စ ဘဂဝတော အနညသာဓာရဏော ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတော သဒေဝကေ လောကေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတော။ တထာ ဟေသ အနု တ္တရေန သီလေန အနုတ္တရေန သမာဓိနာ အနုတ္တရာယ ပညာယ အနုတ္တရာယ ဝိမုတ္တိယာ အသမော အသမသမော အပ္ပဋိမော အပ္ပဋိဘာဂေ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလောတိ ဧဝံ တဿိံ တဿိံ ဂုဏေ ဝိဘာဇိတ္ဝာ ဝုစ္စမာနေ ပဏ္ဍိတပုရိသေဟိ ဒေဝေဟိ ဗြဟ္မေဟိ ဘဂဝတာ ဝါ ပန ပရိယောသာပေတုံ အသက္ကုဏေယျရူပေါ။ ဣတိ ဟံသဿတ္တာပိ ဘဂဝါ **အရဟံ**။

ဂုဏေဟိ သဒိသော နတ္ထိ၊ ယသ္မာ လောကေ သဒေဝကေ။
တသ္မာ ဟံသိယတ္တာပိ၊ **အရဟံ** ဒွိပဒုတ္တမော။

ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ –

‘‘အာရကာ မန္ဒဗုဒ္ဓီနံ၊ အာရကာ စ ဝိဇာနတံ။

ရဟာနံ သုပ္ပဟီနတ္တာ၊ ဝိဒူနမရဟေယ္ယတော။
ဘဝေသု စ ရဟာဘာတ၊ ဟာသံသာ **အရဟံ** ဇိနော''တိ။

၁၃၁. သမ္မာတိ အဝိပရီတံ။ **သာမ**န္တိ သယမေဝ။ **သမ္ဗုဒ္ဓေ** တိ ဟိ ဧတ္ထ **သံ**-သဒ္ဒေ ''သယ''န္တိ ဧတဿ အတ္ထဿ ဗောဓကော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သဗ္ဗဓမ္မာန**န္တိ အနဝသေသာနံ ဉေယျဓမ္မာနံ။ ကထံ ပနေတ္ထ သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓော လဗ္ဘတီတိ? ကေဒေသဿ အဂ္ဂဟဏတော။ ပဒေသဂ္ဂဟဏေ ဟိ အသတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိပ္ပဒေသတာဝ ဝိညာ ယတိ ယထာ ''ဒိက္ခိတော န ဒဒါတီ''တိ။ ဧဝဉ္စ ကတ္ဝာ အတ္တဝိသေသာနပေက္ခာ ကတ္တရိ ဧဝ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတ ဗ္ဗာ ကမ္မဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝတော။ ''သမ္မာ သာမံ ဗုဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ''တိ ဧတ္တကမေဝ ဟိ ဣဓ သဒ္ဒတော လဗ္ဘတိ, ''သဗ္ဗဓမ္မာန''န္တိ ပန အတ္ထတော လဗ္ဘမာနံ ဂဟေတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဗုဇ္ဈနကိရိယာ အဝိသယာ ယုဇ္ဇတိ။

ဣဓာနိ တဿာ ဝိသယံ ''သဗ္ဗဓမ္မေ''တိ သာမညတော ဝုတ္တံ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **''အဘိညေယ္ယေ ဓမ္မေ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဘိညေယ္ယေ** တိ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနိတဗ္ဗေ။ ကေ ပန တေတိ? စတုသစ္စဓမ္မေ။ **အဘိညေယ္ယတော ဗုဒ္ဓေါ** တိ အဘိညေယ္ယဘာဝတော ဗုဇ္ဈိ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိပဿနာပညာယ, အဓိဂမက္ခဏေ မဂ္ဂ ပညာယ, အပရဘာဂေ သဗ္ဗညုတညာဏာဒီဟိ အညာသီတိ အတ္ထော။ ဣတော ပရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပရိညေယ္ယေ** **ဓမ္မေ**တိ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စမာဟ။ **ပဟာတဗ္ဗေ** တိ သမုဒယပက္ခိယေ။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ** တိ နိဗ္ဗာနံ သန္ဓာယာဟ။ ဗ ဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ပန သောပာဒိသေသာဒိကံ ပရိယာယသိဒ္ဓံ ဘေဒံ ဂဟေတ္ဝာ ကတော, ဥဒ္ဒေသော တ အယံ စတုသစ္စ ဓမ္မာနန္တိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''စက္ခုံ ဒုက္ခသစ္စ''န္တိအာဒိ။ ဥဒ္ဒေသော စ အဝိနိစ္ဆိတတ္ထပရိစ္ဆေဒဿ ဓမ္မဿ သ ဝသေန ကရီယတိ။ ဥဒ္ဒေသေန ဟိ ဥဒ္ဒိသိယမာနာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထိတာမတ္တံ ဝုစ္စတိ, န ပရိစ္ဆေဒောတိ အပရိစ္ ဆေဒေန ဗဟုဝစနေန ဝုတ္တံ ယထာ ''အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ, အသင်္ခတာ ဓမ္မာ''တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၇-၈)။ **သစ္ဆိကာ တဗ္ဗေ**တိ တ ဖလဝိမုတ္တိနမ္ပိ ဂဟဏံ, န နိဗ္ဗာနဿေဝါတိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။ ဧဝဉ္စ **ဘာဝေတဗ္ဗေ** တိ ဧ တ္ထ ဈာနာနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကထာယံ **ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စာ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထော, တေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗဿ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ** တိ ယသ္မာ စတ္တာရိ သစ္စာနိ မယာ ဗုဒ္ဓာနိ, သစ္စဝိနိမုတ္တဉ္စ ကိဉ္စိ ဉေယျံ နတ္ထိ, တသ္မာ သဗ္ဗမ္ပိ ဉေယျံ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ, အဗ္ဘညာသိန္တိ အတ္ထော။

၁၃၂. ဧဝံ သစ္စဝသေန သာမညတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဒွါရာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဒွါရပ္ပဝတ္တဓမ္မေဟိ, ခန္ဓာဒီဟိ စ သစ္စဝသေနေဝ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **''အပိ စာ''**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **မူလကာရဏဘာဝေနာ**တိ သန္တေသုပိ အဝိဇ္ဇာဒီသု အညေသု ကာရဏေသု တေသမ္ပိ မူလဘူတကာရဏဘာဝေန။ တဏှာ ဟိ ကမ္မဿ ဝိစိတ္တဘာဝဟေတု တော, သဟာယဘာဝူပဂမနတော စ ဒုက္ခဝိစိတ္တတာယ ပဓာနကာရဏံ။ **သမုဋ္ဌာပိကာ** တိ ဥပ္ပာဒိကာ။ **ပုရိမတဏှာ**တိ ပု ရိမဘဝသိဒ္ဓာ တဏှာ။ **ဥဘိန္န**န္တိ စက္ခုဿ, တံသမုဒယဿ စ။ **အပ္ပဝတ္တိ** တိ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ။ **နိရောဓပဇာန နာ**တိ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန နိရောဓဿ ပဋိဝိဇ္ဈနာ။ **ဧကေကပဒုဒ္ဓါရေနာ** တိ ''စက္ခုံ စက္ခုသမုဒယော''တိ အာဒိနာ ဧကေကကောဋ္ဌာသနိဒ္ဒေသရဏေန ။ တဏှာယပိ ပရိညေယ္ယဘာဝသဗ္ဘာဝတော, ဥပာဒါနက္ခန္ဓန္တောဂဓတ္ တာ စ ဒုက္ခသစ္စသင်္ဂဟံ ဒဿေတုံ **''ရူပတဏှာဒယော ဆ တဏှာကာယာ''**တိ ဝုတ္တံ။

ကသိဏာနီတိ ကသိဏဈာနာနိ။ **ဒွတ္တိံသာကာရာ** တိ ဒွတ္တိံသ ကောဋ္ဌာသာ, တဒါရမ္မဏဈာနာနိ စ။ **နဝ ဘဝါ**တိ ကာမဘဝါဒယော တယော, သညီဘဝါဒယော တယော, ဧကဝေါကာရဘဝါဒယော တယောတိ နဝ ဘဝါ။ **စတ္တာရိ ဈာနာနီ**တိ အဂ္ဂဟိတာရမ္မဏဝိသေသာနိ စတ္တာရိ ရူပါဝစရဈာနာနိ, ဝိပာကဈာနာနံ တ ဧတံ ဂဟဏံ။ ဧတ္ထ စ ကုသလဓမ္မာနံ ဥပနိဿယဘူတာ တဏှာ သမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏှာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကိရိယဓမ္မာနံ ပန ယတ္ထ တေ တဿ အတ္တဘာဝဿ ကာရဏဘူတာ။

အနုဗုဒ္ဓေါတိ ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗဓမ္မဿ အနုရူပတော ဗုဒ္ဓေါ။ **တေနာ**တိ တသ္မာ။ ယသ္မာ သာမညတော, ဝိသေသတော စ ဧကေကပဒုဒ္ဓါရေန သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဒ္ဓေါ, တသ္မာ ဝုတ္တံ။ ကိန္တိ အာဟ **''သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ''** တိ, သဗ္ဗဿပိ ဉေယျဿ သဗ္ဗာကာရတော အဝိပရီတံ သယမေဝ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာတိ အတ္ထော။ ဣမိနာဿ ပရောပ

ဒေသရဟိတဿ သဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓနသမတ္ထဿ အာကင်္ခပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိနော အနာဝရဏဉာဏသင်္ခါတဿ သဗ္ဗညုတညာဏဿ အဓိဂမော ဒဿိတော။

နနု စ သဗ္ဗညုတညာဏတော အညံ အနာဝရဏဉာဏံ, အညထာ ''ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ ဗုဒ္ဓဉာဏာနီ''တိ (ပဋိ. မ. မာတိကာ ၁.၇၃) ဝစနံ ဝိရုဇ္ဈေယျာတိ? န ဝိရုဇ္ဈတိ, ဝိသယပဝတ္တိဘေဒဝသေန အညေဟိ အသာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ ဧကဿေဝ ဉာဏဿ ဒွိဓာ ဝုတ္တတ္တာ။ ဧကမေဝ ဟိ တံ ဉာဏံ အနဝသေသသင်္ခတာသင်္ခတသမ္မုတိဓမ္မဝိသယတာယ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထ စ အာဝရဏာဘာဝတော နိဿင်္ဂစာရမုပာဒါယ ''အနာဝရဏဉာဏ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ယထာဟ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ ''သဗ္ဗံ သင်္ခတမသင်္ခတံ အနဝသေသံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညုတညာဏံ, တတ္ထ အာဝရဏံ နတ္ထီတိ အနာဝရဏဉာဏ''န္တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၉)။ တသ္မာ နတ္ထိ နေသံ အတ္ထတော ဘေဒော, ဧကန္တေန စေတံ ဧဝမိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ အညထာ သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏာနံ သာဓာရဏတာ, အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏတာ စ အာပဇ္ဇေယျ။ န ဟိ ဘဂဝတော ဉာဏဿ အဏုမတ္တမ္ပိ အာဝရဏံ အတ္ထိ, အနာဝရဏဉာဏဿ စ အသဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏဘာဝေ ယတ္ထ တံ န ပဝတ္တတိ, တတ္ထာဝရဏသဗ္ဘာဝတော အနာဝရဏဘာဝောယေဝ န သိယာ။ အထ ဝါ ပန ဟောတု အညမေဝ အနာဝရဏဉာဏံ သဗ္ဗညုတညာဏတော, ဣဓ ပန သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ အနာဝရဏဉာဏန္တိ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ တဿ စာဓိဂမေန ဘဂဝါ ''သဗ္ဗညူ, သဗ္ဗဝိဒူ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ''တိ စ ဝုစ္စတိ န သကိံယေဝ သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓတော။ တထာ စ ဝုတ္တံ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၂) ''ဝိမောက္ခန္တိကမေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗောဓိယာ မူလေ သဟ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘာ သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ ယဒိဒံ ''ဗုဒ္ဓေါ''တိ။ သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓနသမတ္ထဉာဏသမဓိဂမေန ဟိ ဘဂဝတော သန္တာနေ အနဝသေသဓမ္မေ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ သမတ္ထတာ အဟောသီတိ။

ဧတ္ထာဟ – ကိံ ပနိဒံ ဉာဏံ ပဝတ္တမာနံ သကိံယေဝ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဥဒါဟု ကမေနာတိ? ကိဉ္စေတ္ထ – ယဒိ တာဝ သကိံယေဝ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဒိဘေဒဘိန္နာနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ, အသင်္ခတသမ္မုတိဓမ္မာနဉ္စ ဧကဇ္ဈံ ဥပဋ္ဌာနေ ဒူရတော စိတ္တပဋံ ပေက္ခန္တဿ ဝိယ ပဋိဝိဘာဂေနာဝဗောဓော န သိယာ, တထာ စ သတိ ''သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ''တိ ဝိပဿန္တာနံ အနတ္တာကာရေန ဝိယ သဗ္ဗဓမ္မာ အနိရူပိတရူပေန ဘဂဝတော ဉာဏဿ ဝိသယာ ဟောန္တီတိ အာပဇ္ဇတိ။ ယေပိ ''သဗ္ဗဉေယျဓမ္မာနံ ဌိတလက္ခဏဝိသယံ ဝိကပ္ပရဟိတံ သဗ္ဗကာလံ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, တေန တေ 'သဗ္ဗဝိဒူ'တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝဉ္စ ကတွာ 'စရံ သမာဟိတော နာဂေါ, တိဋ္ဌန္တောပိ သမာဟိတော'တိ ဣဒမ္ပိ ဝစနံ သုဝုတ္တံ ဟောတီ''တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ ဝုတ္တဒေါသာနာတိဝတ္တိ, ဌိတလက္ခဏာရမ္မဏတာယ စ အတီတာနာဂတသမ္မုတိဓမ္မာနံ တဒဘာဝတော ဧကဒေသဝိသယမေဝ ဘဂဝတော ဉာဏံ သိယာ။ တသ္မာ သကိံယေဝ ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ န ယုဇ္ဇတိ။

အထ ကမေန သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ? ဧဝမ္ပိ န ယုဇ္ဇတိ။ န ဟိ ဇာတိဘူမိသဘာဝါဒိဝသေန, ဒိသာဒေသကာလာဒိဝသေန စ အနေကဘေဒဘိန္နေ ဉေယျေ ကမေန ဂယှမာနေ တဿ အနဝသေသပဋိဝေဓော သမ္ဘဝတိ, အပရိယန္တဘာဝတော ဉေယျဿ။ ယေ ပန ''အတ္ထဿ အဝိသံဝါဒနတော ဉေယျဿ ဧကဒေသံ ပစ္စက္ခံ ကတွာ 'သေသေပိ ဧဝ'န္တိ အဓိမုစ္စိတွာ ဝဝတ္ထာပနေန သဗ္ဗညူ ဘဂဝါ, တဉ္စ ဉာဏံ န အနုမာနိကံ သံသယာဘာဝတော။ သံသယာနုဗဒ္ဓံ ဟိ လောကေ အနုမာနဉာဏ''န္တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ တံ န ယုတ္တံ။ သဗ္ဗဿ ဟိ အပ္ပစ္စက္ခဘာဝေ အတ္ထာဝိသံဝါဒနေန ဉေယျဿ ဧကဒေသံ ပစ္စက္ခံ ကတွာ ''သေသေပိ ဧဝ''န္တိ အဓိမုစ္စိတွာ ဝဝတ္ထာပနဿ အသမ္ဘဝတော။ ယဉှိ တံ သေသံ, တံ အပ္ပစ္စက္ခန္တိ။

အထ တမ္ပိ ပစ္စက္ခံ, တဿ သေသဘာဝေါ ဧဝ န သိယာတိ? သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံ။ ကသ္မာ ? အဝိသယဝိစာရဏဘာဝတော။ ဝုတ္တံ ဟေတံ ဘဂဝတာ ''ဗုဒ္ဓဝိသယော, ဘိက္ခဝေ, အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော။ ယော စိန္တေယျ, ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ''တိ (အ. နိ. ၄.၇၇)။ ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – ယံကိဉ္စိ ဘဂဝတာ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတံ သကလံ, ဧကဒေသော ဝါ, တတ္ထ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ ပစ္စက္ခတော ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, နိစ္စသမာဓာနဉ္စ ဝိက္ခေပါဘာဝတော။ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ စ သကလဿ အဝိသယဘာဝေ တဿ အာကင်္ခပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာ န သိယာ, ဧကန္တေနေဝ သာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ ''သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာဝဇ္ဇနပ္ပဋိဗဒ္ဓါ အာကင်္ခပ္ပဋိဗဒ္ဓါ မနသိကာရပ္ပဋိဗဒ္ဓါ စိတ္တုပ္ပာဒပ္ပဋိဗဒ္ဓါ''တိ ဝစနတော။ အတီတာနာဂတဝိသယမ္ပိ ဘဂဝတော ဉာဏံ အနုမာနာဂမတက္ကဂ္ဂဟဏဝိရဟိတတ္တာ ပစ္စက္ခမေဝ။

နနု စ တေသို ပဏ္ဍေ ယအ သကလံ ဉာတုံ က္လစ္ဆိတံ, တအ သကိယေ၀ သကလ၀ိသယတာယ အနိရူပိတရူပေန ဘ ဂ၀တော ဉာဏံ ပ၀တ္တေယျာတိ ၀ုတ္တဒေါသာနာတိ၀တ္တိယေတတိ? န, တဿ ၀ိသော၀ိတတ္တာ။ ၀ိသော၀ိတော ဟိ သော ဗုဒ္ဓ၀ိသယော အစိန္တေယျောတိ။ အညထာ ပစုရဇနဉာဏသမာန၀ုတ္တိတာယ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂ၀န္တာနံ ဉာဏဿ အစိန္တေယျတာ န သိယာ။ တသ္မာ သကလဓမ္မာရမ္မဏမ္ပိ တံ ဧကဓမ္မာရမ္မဏံ ၀ိယ သု၀၀တ္ထာပိတေယေ၀ တေ ဓမ္မေ ကတ္ဝာ ပ၀တ္တတီတိ က္လဒမေတ္ထ အစိန္တေယျံ။ ၀ုတ္တဥ္စေဟတံ "ယာ၀တကံ ဉေယျံ, တာ၀တကံ ဉာဏံ။ ယာ၀တကံ ဉာဏံ, တာ၀တကံ ဉေယျံ။ ဉေယျပရိယန္တိကံ ဉာဏံ, ဉာဏပရိယန္တိကံ ဉေယျ"န္တိ (မဟာနိ. ၆၉; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅)။ ဧ၀မေကဇ္ဈံ, ၀ိသုံ, သကိံ, ကမေန ၀ါ က္လစ္ဆာနုရူပံ သမ္မာ သာမဥ္စ သဗ္ဗ ဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော။

၁၃၃. ၀ိဇ္ဇာဟီတိ ဧတ္ထ ၀ိဒ္ဓိယံ ၀ိန္ဒတီတိ ၀ိဇ္ဇာ, ယာထာ၀တော ဥပလဗ္ဘတီတိ အတ္ထော။ အတ္တနော ၀ါ ပဋိပက္ခ ဿ ၀ိဇ္ဈနဋ္ဌေန ၀ိဇ္ဇာ, တမောက္ခန္ဓာဒိကဿ ပဒါလနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ တတော ဧ၀ အတ္တနော ၀ိသယဿ ၀ိဒိ တကရဏဋ္ဌေနပိ ၀ိဇ္ဇာ။ **သမ္ပန္နတ္တာ** တိ သမန္နာဂတတ္တာ, ပရိပုဏ္ဏတ္တာ ၀ါ, အ၀ိကလတ္တာတိ အတ္ထော။ တိ ဿန္နံ, အဋ္ဌန္နံ ၀ါ ၀ိဇ္ဇာနံ တတ္ထ တတ္ထ သုတ္တေ ဂဟဏံ ၀ိနေယျဇ္ဈာသယ၀သေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ** နာမ သဒ္ဓါ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ ဗာဟုသစ္စံ ၀ီရိယံ သတိ ပညာ စ။ ယေ သန္ဓာယ ၀ုတ္တံ "က္လဓ ဘိက္ခု သဒ္ဓေါ ဟောတီ"တိ အာဒိ (အ. နိ. ၁၀.၁၁)။ **စတ္တာရိ ဈာနာနီ** တိ ယာနိ ကာနိစိ စတ္တာရိ ရူပာ၀စရဇ္ဈာနာနိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ သီလာဒယော ပန္နရသေ၀ "စရဏ"န္တိ ၀ုတ္တာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"က္လမေယေ၀ ဟီ"**တိ အာဒိ ။ တေန တေသံ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟတော နိဗ္ဗာနုပဂမနေ ဧကံသတော သာနေဘာ၀မာဟ။ က္လအနိ တဒတ္ထသာဓ နာယ အာဂမံ ဒဿေန္တော **"ယထာဟာ"**တိအာဒိမာဟ။ **ဘဂဝါ**တိအာဒိ ၀ုတ္တဿေ၀တ္ထဿ နိဂမန၀သေန ၀ုတ္တံ။

နနု စာယံ ၀ိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါ သာ၀ကေသုပိ လဗ္ဘတီတိ? ကိဥ္စာပိ လဗ္ဘတိ, န ပန တထာ, ယထာ ဘဂ၀တောတိ ဒ ဿေတုံ **"တတ္ထ ၀ိဇ္ဇာသမ္ပဒါ"** တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ စရဏဓမ္မပရိယာပန္နတ္တာ ကရုဏာဗ္ရဟ္မ၀ိဟာရဿ, သော စ တ္ထ မဟာဂ္ဂတဘာ၀ပ္ပတ္တာ သာဓာရဏဘာ၀တောတိ အာဟ **"စရဏသမ္ပဒါ မဟာကာရုဏိကတံ ပူရေတွာ ဌိတာ"** တိ။ ယထာ သတ္တာနံ အနတ္ထံ ပရိ၀ဇ္ဇေတွာ အတ္ထေ နိယောဇနံ ပညာယ ၀ိနာ န ဟောတိ, ဧ၀ံ နေသံ အတ္ထာနတ္ထဇာန နံ သတ္တူ ကရုဏာယ ၀ိနာ န ဟောတီတိ ဥဘယမ္ပိ ဥဘယတ္ထ သကိစ္စကမေ၀ သိယာ။ ယတ္ထ ပန ယဿာ ပဓာနဘာ တော, တံ ဒဿေတုံ **"သော သဗ္ဗညုတာယာ"**တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တတ္ထ **ယထာ တံ ၀ိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော** တိ ယထာ အ ညောပိ ၀ိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော, တေန ၀ိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဿတယံ အာ၀ေဏိကာ ပဋိပတ္တီတိ ဒဿေတိ။ သာ ပနာယံ သတ္ထု ၀ိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါ သာသနဿ နိယျာနိကတာယ သာ၀ကာနံ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဧကန္တကာရဏန္တိ ဒဿေ တုံ **"တေနဿာ"** တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တံ သု၀ိညေယျမေ၀။

ဧတ္ထ စ ၀ိဇ္ဇာသမ္ပဒါယ သတ္ထု ပညာမဟတ္တံ ပကာသိတံ ဟောတိ, စရဏသမ္ပဒါယ ကရုဏာမဟတ္တံ။ တေသု ပညာယ ဘဂ၀တော ဓမ္မရဇ္ဇပ္ပတ္တိ, ကရုဏာယ ဓမ္မသံ၀ိဘာဂေါ။ ပညာယ သံသာရဒုက္ခနိဗ္ဗိဒါ, ကရုဏာယ သံသာရဒုက္ခ သဟနံ။ ပညာယ ပရဒုက္ခပရိဇာနနံ, ကရုဏာယ ပရဒုက္ခပတိကာရာရမ္ဘော။ ပညာယ ပရိနိဗ္ဗာနာဘိမုခဘာဝေါ, ကရုဏာယ တဒဓိဂမော။ ပညာယ သယံ တရဏံ, ကရုဏာယ ပရေသံ တာရဏံ။ ပညာယ ဗုဒ္ဓဘာ၀သိဒ္ဓိ, ကရုဏာယ ဗုဒ္ဓကိစ္စသိဒ္ဓိ။ ကရုဏာယ ၀ါ ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ သံသာရာဘိမုခဘာဝေါ, ပညာယ တတ္ထ အနဘိရတိ။ တထာ ကရုဏာယ ပရေသံ အဘိံ သာပနံ , ပညာယ သယံ ပရေဟိ အဘာယနံ။ ကရုဏာယ ပရံ ရက္ခန္တော အတ္တာနံ ရက္ခတိ, ပညာယ အတ္တာနံ ရက္ခန္တော ပရံ ရက္ခတိ။ တထာ ကရုဏာယ အပရန္တပော, ပညာယ အနတ္တန္တပော။ တေန အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နာဒီသု စ တုတ္ထ ပုဂ္ဂလေသု စတုတ္ထပုဂ္ဂလဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ တထာ ကရုဏာယ လောကနာထတာ, ပညာယ အတ္တနာထတာ။ ကရုဏာယ စဿ နိန္နတာဘာဝေါ, ပညာယ ဥန္နမာဘာဝေါ။ တထာ ကရုဏာယ သဗ္ဗသတ္တေသု ဇနိတာနုဂ္ဂဟော ပညာနုဂတတ္တာ န စ န သဗ္ဗတ္ထ ၀ိရတ္တစိတ္တော, ပညာယ သဗ္ဗဓမ္မေသု ၀ိရတ္တစိတ္တော ကရုဏာနုဂတတ္တာ န စ န သဗ္ဗသတ္တာနုဂ္ဂဟာယ ပ၀တ္တော။ ယထာ ဟိ ကရုဏာ ဘဂ၀တော သိနေဟသောကဝိရဟိတာ, ဧ၀ံ ပညာ အဟံကာ ရမမံကာရ၀ိနိမုတ္တာတိ အညမည၀ိသော၀ိတာ ပရမ၀ိသုဒ္ဓါ ဂုဏ၀ိသေသာ ၀ိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါဟိ ပကာသိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ ဗံ။

၁၃၄. ဂမနမ္ပိ ဟိ ဂတန္တိ ဝုစ္စတိ "ဂတေ ဌိတေ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၄; ၂.၃၇၆)။ **သောဘနန္တိ** သုဘံ။ သုဘဘာဝေါ ဝိသုဒ္ဓတာယ, ဝိသုဒ္ဓတာ ဒေါသဝိဂမေနာတိ အာဟ **"ပရိသုဒ္ဓမနဝဇ္ဇ"**န္တိ။ ဂမနဉ္စ နာမ ဗဟုဝိဓန္တိ ဣဓာဓိပ္ပေတံ ဂမနံ ဒဿေန္တော **"အရိယမဂ္ဂေါ"** တိ အာဟ။ သော ဟိ နိဗ္ဗာနဿ ဂတိ အဓိဂမောတိ ကတွာ "ဂတံ, ဂမန"န္တိ စ ဝုစ္စတိ။ ဣဒါနိ တဿေဝ ဂဟဏေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **"တေန ဟေသာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ခေမံ ဒိသန္တိ** နိဗ္ဗာနံ။ **အသဇ္ဇမာနော** တိ ပရိပန္ထာဘာဝေန သုဂတိဂမနေပိ အသဇ္ဇန္တော သင်္ဂံ အကရောန္တော, ပဂေဝ ဣတရတ္ထ။ အထ ဝါ ကောသနေ နိသီဒိတွာ ခိပ္ပာဘိညာဝသေနေဝ စတုန္နမ္ပိ မဂ္ဂါနံ ပဋိလဒ္ဓဘာဝတော အသဇ္ဇမာနော အသဇ္ဇန္တော ဂတော။ ယံ ဂမနံ ဂစ္ဆန္တော သဗ္ဗမနတ္ထံ အပဟရတိ, သဗ္ဗဉ္စ အနုတ္တရံ သမ္ပတ္တိံ အာဝဟတိ, တဒေဝ သောဘနံ နာမ။ တေန စ ဘဂဝါ ဂတောတိ အာဟ **"ဣတိ သောဘနဂမနတ္တာ သုဂတော"** တိ သောဘနတ္ထော **သု**-သဒ္ဒောတိ ကတွာ။

အသုန္ဒရာနံ ဒုက္ခာနံ သင်္ခာရပ္ပဝတ္တီနံ အဘာဝတော အစ္စန္တသုခတ္တာ ဧကန္တတော သုန္ဒရံ နာမ အသင်္ခတာ ဓာတူတိ အာဟ **"သုန္ဒရဉ္စေသ ဌာနံ ဂတော အမတံ နိဗ္ဗာန"** န္တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခ"န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၁၅; ဓ. ပ. ၂၀၃-၂၀၄)။ **သမ္မာ**တိ သုဋ္ဌု။ သုဋ္ဌု ဂမနဉ္စ နာမ ပဋိပက္ခေန အနဘိဘူတဿ ဂမနန္တိ အာဟ **"ပဟီနေ ကိလေသေ ပုန အပစ္စာဂစ္ဆန္တော"**တိ။ ဣဒဉ္စ သိခါပ္ပတ္တံ သမ္မာဂမနံ, ယာယ အာဂမနီယပဋိပဒာယ သိဒ္ဓံ, သာပိ သမ္မာဂမနမေဝါတိ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ သုဂတောတိ ဒဿေတုံ **"သမ္မာ ဝါ ဂတော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမ္မာပဋိပတ္တိယာ** တိ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ သမ္ပာပနေ အဝိပရီတပဋိပတ္တိယာ။ **"သဗ္ဗလောကဿ ဟိတသုခမေဝ ကရောန္တော"** တိ ဧတေန မဟာဗောဓိယာ ပဋိပဒာ အဝိဘာဂေန သဗ္ဗသတ္တာနံ သဗ္ဗဒာ ဟိတသုခါဝဟဘာဝေနေဝ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ။ **"သဿတံ ဥစ္ဆေဒန္တိ ဣမေ အန္တေ အနုပဂစ္ဆန္တော ဂတော"**တိ ဧတေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဂတိံ ဒဿေတိ။ **"ကာမသုခံ အတ္တကိလမထန္တိ ဣမေ အနုပဂစ္ဆန္တော ဂတော"**တိ ဧတေန အရိယမဂ္ဂဂတိံ ဒဿေတိ။

တတ္ထာ တိ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ယုတ္တဿေဝ ဘာသနေ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ, သာဓေတဗ္ဗေ စေတံ ဘုမ္မံ။ **အဘူတန္တိ** အဘူတတ္ထံ။ အတ္ထမုခေန ဟိ ဝါစာယ အဘူတတာ, ဘူတတာ ဝါ။ **အတစ္ဆ** န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **အဘူတန္တိ** ဝါ အသန္တံ အဝိဇ္ဇမာနံ။ **အတစ္ဆ** န္တိ အတထာကာရံ အညထာသန္တံ။ **အနတ္ထသဉ္ဟိတ** န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကေန, သမ္ပရာယိကေန ဝါ အနတ္ထေန သဉ္ဟိတံ, အနတ္ထာဝဟံ။ န အတ္ထောတိ အနတ္ထော, အတ္ထဿ ပဋိပက္ခော, အဘာဝေါ စ, တေန သဉ္ဟိတံ, ပိသုဏဝါစံ, သမ္ဖပ္ပလာပဉ္စာတိ အတ္ထော။ ဧဝမေတ္ထ စတုဗ္ဗိဓဿာပိ ဝစီဒုစ္စရိတဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ ပဌမာ ဝါစာ သီလဝန္တံ "ဒုဿီလော"တိ, အစဏ္ဍာလာဒိမေဝ "စဏ္ဍာလော"တိအာဒိနာ ဘာသမာနဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒုတိယာ ဒုဿီလံ "ဒုဿီလော"တိ, စဏ္ဍာလာဒိမေဝ "စဏ္ဍာလော"တိအာဒိနာ အဝိနယေန ဘာသမာနဿ။ တတိယာ နေရယိကာဒိကဿ နေရယိကာဒိဘာဝဝိဘာဝနီကထာ ယထာ "အာပါယိကော ဒေဝဒတ္တော နေရယိကော"တိအာဒိကာ (စူဠဝ. ၃၄၈)။ စတုတ္ထီ "ဝေဒဝိဟိတေန ယညဝိဓိနာ ပါဏာတိပါတာဒိကတံ သုဂတိံ အာဝဟတီ"တိ လောကဿ ဗျာမောဟနကထာ။ ပဉ္စမီ ဘူတေန ပေသုညူပသံဟာရာဒိကထာ။ ဆဋ္ဌာ ယုတ္တပ္ပတ္တဋ္ဌာနေ ပဝတ္တိတာ အနသီလာဒိကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဧဝံ သမ္မာ ဂဒတ္တာ** တိ ယထာဝုတ္တံ အဘူတာဒိံ ဝဇ္ဇေတွာ ဘူတံ တစ္ဆံ အတ္ထသဉ္ဟိတံ ပိယံ မနာပံ တတော ဧဝ သမ္မာ သုဋ္ဌု ဂဒနတော **သုဂတော** ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ။ အာပါထဂမနမတ္တေန ကဿစိ အပ္ပိယမ္ပိ ဟိ ဘဂဝတော ဝစနံ ပိယံ မနာပမေဝ အတ္ထသိဒ္ဓိယာ လောကဿ ဟိတသုခါဝဟတ္တာ။

အပိစ သောဘနံ ဂတံ ဂမနံ ဧတဿာတိ **သုဂတော**။ ဘဂဝတော ဟိ ဝေနေယျဇနုပသင်္ကမနံ ဧကန္တေန တေသံ ဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတော သောဘနံ ဘဒ္ဒကံ ။ တထာ လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတရူပကာယတာယ ဒုတဝိလမ္ဗိတခလိတာနုကဍ္ဍနနိပ္ပီဠနုက္ကုဋိကကုဋိလာကုလတာဒိဒေါသရဟိတဝိလာသိတရာဇဟံသဝသဘဝါရဏမိဂရာဇဂမနံ ကာယဂမနံ, ဉာဏဂမနဉ္စ ဝိပုလနိမ္မလကရုဏာသတိဝီရိယာဒိဂုဏဝိသေသသဟိတံ အဘိနီဟာရတော ယာဝ မဟာဗောဓိ အနဝဇ္ဇတာယ, သတ္တာနံ ဟိတသုခါဝဟတာယ စ သောဘနမေဝ။ အထ ဝါ သယမ္ဘုဉာဏေန သကလမ္ပိ လောကံ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပရိဇာနန္တော သမ္မာ ဂတော အဝဂတောတိ **သုဂတော**။ တထာ လောကသမုဒယံ ပဟာနာဘိသမယဝသေန ပဇဟန္တော အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပါဒေန္တော သမ္မာ ဂတော အတီတောတိ **သုဂတော**။ လောကနိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော အဓိဂတောတိ **သုဂတော**။ လောကနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ဘာဝနာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော ပဋိပန္နောတိ **သုဂတော**။ တထာ ယံ ဣမဿ သဒေဝကဿ လောကဿ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိ

ယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, သဗ္ဗံ တံ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သမ္မာ ပစ္စက္ခတော ဂတော အဗ္ဘညာသီတိ **သုဂတော**။

၁၃၅. သဗ္ဗထာတိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန။ ယော ယော လောကော ယထာ ယထာ ဝေဒိတဗ္ဗော, တထာ တထာ။ တေ ပန ပကာရေ ဒဿေတုံ **“သဘာဝတော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဘာဝတော**တိ ဒုက္ခသဘာဝတော။ သဗ္ဗော ဟိ လောကော ဒုက္ခသဘာဝော။ ယထာဟ “သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ”တိ (မဟာဝ. ၁၄; ဒီ. နိ. ၂.၃၈၇)။ **သမုဒယတော**တိ ယတော သော သမုဒေတိ, တတော တဏှာဒိတော။ **နိရောဓတော**တိ ယတ္ထ သော နိရုဇ္ဈတိ, တတော ဝိသင်္ခါရတော။ **နိရောဓူပါယတော**တိ ယေန ဝိဓိနာ သော နိရောဓော ပတ္တဗ္ဗော, တတော အရိယမဂ္ဂတော, ဣတော အညဿ ပကာရဿ အဘာဝါ။

ဣတိ “သဗ္ဗထာ လောကံ အဝေဒီ”တိ ဝတွာ တဒတ္ထသာဓကံ သုတ္တံ ဒဿေန္တော **“ယတ္ထ ခေါ အာဝုသော”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **“န ဇာယတီ”**တိအာဒိနာ ဥဇုကံ ဇာတိအာဒီနိ ပဋိက္ခိပိတွာ **“န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတီ”**တိ ပဒဒွယေန အပရာပရံ စဝနုပပဇ္ဇနာနိ ပဋိက္ခိပတိ။ ကေစိ ပန “န ဇာယတီတိအာဒိ ဂဗ္ဘသေယျကဝသေန ဝုတ္တံ, ဣတရံ သြပပါတိကဝသေနာ”တိ ဝဒန္တိ။ **တန္တိ** ဇာတိအာဒိရဟိတံ။ **ဂမနေနာ**တိ ပဒသာ ဂမနေန။ **ဉာတေယျ**န္တိ ဇာနိတဗ္ဗံ။ “ဉာတာယ”န္တိ တ ပဌန္တိ, ဉာတာ အယံ နိဗ္ဗာနတ္ထိကောတိ အဓိပ္ပါယော။

ကာမံ ပါဒဂမနေန ဂန္တွာ လောကဿန္တံ ဉာတုံ, ဒဋ္ဌုံ, ပတ္တုံ တ န သက္ကာ, အပိစ ပရိမိတပရိစ္ဆိန္နဋ္ဌာနေ တံ ပညာပေတွာ ဒဿေမီတိ ဒဿေန္တော **“အပိစာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သသညိမှိ**တိ သညာသဟိတေ။ တတော ဧဝ **သမနကေ** သဝိညာဏကေ။ အဝိညာဏကေ ပန ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပသမုဒာယမတ္တေ ပညာပေတုံ န သက္ကာတိ အဓိပ္ပါယော။ **လောက**န္တိ ခန္ဓာဒိလောကံ။ **လောကနိရောဓ**န္တိ တဿ လောကဿ နိရုဇ္ဈနံ, နိဗ္ဗာနမေဝ တ။ အဒေသမ္ပိ ဟိ တံ ယေသံ နိရောဓော, တေသံ ဝသေန ဥပစာရတော, ဒေသတောပိ နိဒ္ဒိသီယတိ ယထာ “စက္ခုံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ, ဧတ္ထေသာ တဏှာ ပဟီယမာနာ ပဟီယတိ, ဧတ္ထ နိရုဇ္ဈမာနာ နိရုဇ္ဈတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၁; မ. နိ. ၁.၁၃၄; ဝိဘ. ၂၀၄)။

ဂမနေနာတိ ပါကတိကဂမနေန။ **လောကဿန္တော** တိ သင်္ခါရလောကဿ အန္တော အန္တကိရိယာဟေတုဘူတံ နိဗ္ဗာနံ။ **ကုဒါစန**န္တိ ကဒါစိပိ။ **အပတွာ**တိ အဂ္ဂမဂ္ဂေန အနဓိဂန္တွာ။ **ပမောစန**န္တိ ပမုတ္တိ နိဿရဏံ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ လောကဿန္တံ အပတွာ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုတ္တိ နတ္ထိ, တသ္မာ။ **ဟဝေ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **လောကဝိဒူ**တိ သဘာဝါဒိတော သဗ္ဗံ လောကံ ဇာနန္တော။ **သုမေဓော**တိ သုန္ဒရပညော။ **လောကန္တဂူ** တိ ပရိညာဘိသမယေန လောကံ ဝိဒိတွာ ပဟာနာဘိသမယေန လောကန္တဂူ။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ပရိနိဋ္ဌိတတ္တာ **ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော** ။ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ သမိတတ္တာ, စတုသစ္စဓမ္မာနံ တ အဘိသမိတတ္တာ **သမိတာဝီ။ နာသီသတိ** န ပတ္ထေတိ။ ယထာ ဣမံ လောကံ, ဧဝံ ပရဉ္စ လောကံ အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ။

၁၃၆. ဧဝံ ယဒိပိ လောကဝိဒုတာ အနဝသေသတော ဒဿိတာ သဘာဝတော ဒဿိတတ္တာ, လောကော ပန ဧကဒေသေနေဝ ဝုတ္တောတိ တံ အနဝသေသတော ဒဿေတုံ **“အပိစ တယော လောကာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ခန္ဓာနံ သမူဟော, သန္တာနော စ **သတ္တလောကော**။ ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ သတ္တော, လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ကုသလာကုသလံ, တဗ္ဗိပါကော စာတိ လောကောတိ။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ ရူပါဒီနံ သမူဟော, သန္တာနော စ **သြကာသလောကော** လောကီယန္တိ ဧတ္ထ တသာ, ထာဝရာ စ, တေသဉ္စ သြကာသဘူတောတိ။ တဒါဓာရတာယ ဟေသ “ဘာဇနလောကော”တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဥဘယေပိ ခန္ဓာ **သင်္ခါရလောကော** ပစ္စယေဟိ သင်္ခရီယန္တိ, လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိ စာတိ။ **အာဟာရဋ္ဌိတိကာ**တိ ပစ္စယဋ္ဌိတိကာ, ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကာတိ အတ္ထော။ ပစ္စယတ္ထော ဟေတ္ထ **အာဟာရ**-သဒ္ဒေါ “အယမာဟာရော အနုပ္ပန္နဿ တ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ဥပ္ပါဒါယာ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၂၃၂) ဝိယ။ ဧဝံ ဟိ “သဗ္ဗေ သတ္တာ”တိ ဣမိနာ အသညသတ္တာပိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ သာ ပနာယံ အာဟာရဋ္ဌိတိကတာ နိပ္ပရိယာယတော သင်္ခါရဓမ္မော, န သတ္တဓမ္မောတိ အာဟ **“အာဟာရဋ္ဌိတိကာတိ အာဂတဋ္ဌာနေ သင်္ခါရလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော”**တိ။

ယဒိ ဝေ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ''တိ ဣဒံ ကထန္တိ? ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာတိ နာယံ ဒေသော။ ယထာ အညတ္ထာပိ ''ဧကဓမ္မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာနော သမ္မာ ပရိယန္တဒဿာဝီ သမ္မဒတ္ထံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော ဟောတိ။ ကတမသ္မိံ ဧကဓမ္မေ? သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ''တိ (အ. နိ. ၁၀.၂၇)။ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ သဿတာဒိဝသေန ''အတ္တာ, လောကော''တိ စ ပရိကပ္ပနာ ယေဘုယ္ယေန သတ္တဝိသယာ, န သင်္ခါရဝိသယာတိ အာဟ **''သဿတော လောကောတိ ဝါ အသဿတော လောကောတိ ဝါ အာဂတဋ္ဌာနေ သတ္တလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော''**တိ။

ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တီ တိ ယတ္တကေ ဌာနေ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ ပရိဗ္ဘမန္တိ။ **ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစမာနာ**တိ တေသံ ပရိဗ္ဘမနေနေဝ တာ ဒိသာ ပဘဿရာ ဟုတွာ ဝိရောစန္တိ။ **တာဝ သဟဿဓာ လောကော**တိ တတ္တကံ သဟဿပ္ပကာရေန ဩကာသလောကော, သဟဿလောကဓာတုယောတိ အတ္ထော။ ''တာဝ သဟဿတ''တိ ဝါ ပါဌော။

တမှိ တိ တံ တိဝိဓမ္ပိ လောကံ။ တထာ ဟိဿ သဗ္ဗထာပိ ဝိဒိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဧကော လောကော**တိ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ''တိ ယာယ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ ဝုတ္တာ, တာယ သဗ္ဗော သင်္ခါရလောကော ဧကော ဧကဝိဓော ပကာရန္တရဿ အဘာဝတော။ **ဒွေ လောကာ**တိအာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **နာမ-ဂ္ဂဟဏေန** စေတ္ထ နိဗ္ဗာနဿ အဂ္ဂဟဏံ, တဿ အလောကသဘာဝတ္တာ။ နနု စ ''အာဟာရဋ္ဌိတိကာ''တိ ဧတ္ထ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာယ မဂ္ဂဖလာနမ္ပိ လောကတာ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ပရိညေယျာနံ ဒုက္ခသစ္စဓမ္မာနံ ဣဓ ''လောကော''တိ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အထ ဝါ ''န လုဇ္ဇတိ န ပလုဇ္ဇတီ''တိ ယော ဂဟိတော တထာ န ဟောတိ, သော လောကောတိ တံဂဟဏရဟိတာနံ လောကုတ္တရာနံ နတ္ထိ လောကတာ။ ဥပာဒါနာနံ အာရမ္မဏဘူတာ ခန္ဓာ **ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။ ဒသာယတနာနီ** တိ ဒသ ရူပါယတနာနိ။

ဧတ္ထ စ ''အာဟာရဋ္ဌိတိကာ''တိ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာဝစနေန သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတာ။ တာယ စ ''ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခံ။ ယံ ဒုက္ခံ, တဒနတ္တာ''တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅) ဝစနတော ဒုက္ခာနတ္တတာ စ ပကာသိတာ ဟောန္တီတိ တီဏိပိ သာမညလက္ခဏာနိ ဂဟိတာနိ။ **နာမန္တိ** စတ္တာရော အရူပိနော ခန္ဓာ, တေ စ အတ္ထတော ဖဿာဒယော။ **ရူပန္တိ** ဘူတုပါဒါယရူပါနိ, တာနိ စ အတ္ထတော ပထဝီအာဒယောတိ အဝိသေသေနေဝ သလက္ခဏတော သင်္ခါရာ ဂဟိတာ။ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ယေ တေသံ ဝိသေသာ ကုသလာဒယော, ဟေတုအာဒယော စ, တေပိ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ အာဟ **''ဣတိ အယံ သင်္ခါရလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော''**တိ။

အာဂမ္မ စိတ္တံ သေတိ ဧတ္ထာတိ **အာသယော** မိဂါသယော ဝိယ။ ယထာ မိဂေ ဂေါစရာယ ဂန္တွာ ပစ္စာဂန္တွာ တတ္ထေဝ ဝနဂဟနေ သယတီတိ သော တဿ အာသယော, ဧဝံ အညထာ ပဝတ္တိတွာပိ စိတ္တံ အာဂမ္မ ယတ္ထ သေတိ, သော တဿ အာသယောတိ ဝုစ္စတိ။ သော ပန သဿတဒိဋ္ဌိအာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။ ဝုတ္တဉ္စ –

''သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌီ စ၊ ခန္တိ စေဝါနုလောမိကာ။
ယထာဘူတဉ္စ ယံ ဉာဏံ၊ ဧတံ အာသယသဒ္ဒိတ''န္တိ။

တတ္ထ သဗ္ဗဒိဋ္ဌီနံ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌီဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ သဗ္ဗေပိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ သတ္တာ ဣမာ ဧဝ ဒွေ ဒိဋ္ဌိယော သန္နိဿိတာ။ ယထာဟ ''ဒွယနိဿိတော ခွာယံ, ကစ္စာန, လောကော ယေဘုယ္ယေန အတ္ထိတဉ္စ နတ္ထိတဉ္စာ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅)။ **အတ္ထိတာ** တိ ဟိ သဿတဂ္ဂါဟော အဓိပ္ပေတော, **နတ္ထိတာ**တိ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂါဟော။ အယံ တာဝ ဝဋ္ဋနိဿိတာနံ ပုထုဇ္ဇနာနံ အာသယော။ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာနံ ပန သုဒ္ဓသတ္တာနံ အနုလောမိကာ ခန္တိ, ယထာဘူတဉာဏန္တိ ဒုဝိဓော အာသယော။

အာသယံ ဇာနာတီတိ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ သတ္တာနံ အာသယံ ဇာနာတိ။ ဇာနန္တော စ တေသံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ, တေသဉ္စ ဉာဏာနံ အပ္ပဝတ္တိက္ခဏေပိ ဇာနာတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ကာမံ သေဝန္တူပေ၀ ဇာနာတိ ‘အယံ ပုဂ္ဂလော ကာမဂရုကော ကာမာသယော ကာမာဓိမုတ္တော’တိ, ကာမံ သေဝန္တညေဝ ဇာနာတိ ‘အယံ ပုဂ္ဂလော နေက္ခမ္မဂရုကော နေက္ခမ္မာသယော နေက္ခမ္မာဓိမုတ္တော’တိ”အာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၃)။

အပ္ပဟီနဘာဝေန သန္တာနေ အနု အနု သယန္တီတိ **အနုသယာ,** အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ ဧတေန နေသံ ကာရဏလာဘေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟတံ ဒဿေတိ။ အပ္ပဟီနာ ဟိ ကိလေသာ ကာရဏလာဘေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကေ ပန တေ? ရာဂါဒယော သတ္တ အနာဂတာ ကိလေသာ, အတီတာ, ပစ္စုပ္ပန္နာ စ တံသဘာဝတ္တာ တထာ ဝုစ္စန္တိ။ န ဟိ ဓမ္မာနံ ကာလဘေဒေန သဘာဝဘေဒော အတ္ထိ။ တံ သတ္တဝိဓံ အနုသယံ တဿ တဿ သတ္တဿ သန္တာနေ ပရောပရဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ ဇာနာတိ။

စရိတန္တိ သုစရိတဒုစ္စရိတံ။ တံ ဟိ **ဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၈၁၄, ၈၁၇) စရိတနိဒ္ဒေသေ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ အထ ဝါ **စရိတန္တိ** စရိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တာ ပန ရာဂဒောသမောဟသဒ္ဓာဗုဒ္ဓိဝိတက္ကဝသေန ဆ မူလစရိယာ, တာသံ အပရိယန္တော အန္တရဘေဒော, သံသဂ္ဂဘေဒော ပန တေသဋ္ဌိဝိဓော။ တံ စရိတံ သဘာဝတော သံကိလေသတော ဝေါဒါနတော သမုဋ္ဌာနတော ဖလတော နိဿန္ဒတောတိ ဧဝမာဒိနာ ပကာရေန **ဇာနာတိ**။

အဓိမုတ္တိ အဇ္ဈာသယဓာတု။ သာ ဒုဝိဓာ ဟီနာဓိမုတ္တိ ပဏီတာဓိမုတ္တီတိ။ ယာယ ဟီနာဓိမုတ္တိကာ သတ္တာ ဟီနာဓိမုတ္တိကေယေဝ သေဝန္တိ, ပဏီတာဓိမုတ္တိကာ စ ပဏီတာဓိမုတ္တိကေယေဝ။ သာ အဇ္ဈာသယဓာတု အဇ္ဈာသယသဘာဝတော အဓိမုတ္တိ။ တံ **အဓိမုတ္တိံ ဇာနာတိ** “ဣမဿ အဓိမုတ္တိ ဟီနာ, ဣမဿ ပဏီတာ”တိ, တတ္ထာပိ “ဣမဿ မုဒု, ဣမဿ မုဒုတရာ, ဣမဿ မုဒုတမာ”တိအာဒိနာ။ ဣန္ဒြိယာနံ ဟိ တိက္ခမုဒုဘာဝတဒိနာ ယထာရဟံ အဓိမုတ္တိယာ တိက္ခမုဒုဘာဝတဒိကော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **သမ္မောဟဝိနောဒနီယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၁၈, ၈၂၀) “ဟေဋ္ဌာ ဂဟိတာပိ အဓိမုတ္တိ ဣဓ သတ္တာနံ တိက္ခိန္ဒြိယမုဒိန္ဒြိယဘာဝဒဿနတ္ထံ ပုန ဂဟိတာ”တိ။

အပ္ပရဇံ အက္ခံ ဧတေသန္တိ အပ္ပရဇက္ခာ, အပ္ပံ ဝါ ရဇံ ပညာမယေ အက္ခိမှိ ဧတေသန္တိ အပ္ပရဇက္ခာ, အနုဿဒရာဂါဒိရဇာ သတ္တာ, တေ **အပ္ပရဇက္ခေ။ မဟာရဇက္ခေ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဥဿဒရာဂါဒိရဇာ မဟာရဇက္ခာ။

တိက္ခိန္ဒြိယေ တိ တိခိဏေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတေ။ **မုဒိန္ဒြိယေ** တိ မုဒုကေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတေ။ ဥပနိဿယဣန္ဒြိယာနိ နာမ ဣဓာဓိပ္ပေတာနိ။ **သွာကာရေ**တိ သုန္ဒရာကာရေ ကလျာဏပကတိကေ, ဝိဝဋ္ဋဇ္ဈာသယေတိ အတ္ထော။ **သုဝိညာပယေ**တိ သမ္မတ္တနိယာမံ ဝိညာပေတုံ သုကရေ သဒ္ဓေ, ပညဝန္တေ စ။ **ဘဗ္ဗေ အဘဗ္ဗေ** တိ ဧတ္ထ **ဘဗ္ဗေ** တိ ကမ္မာဝရဏကိလေသာဝရဏဝိပါကာဝရဏရဟိတေ။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဒွါကာရဒုဝိညာပယာဘဗ္ဗာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတ္ထ စ “ဣမဿ ရာဂရဇော အပ္ပော, ဣမဿ ဒောသရဇော အပ္ပော”တိ အာဒိနာ အပ္ပရဇက္ခသု ဇာနနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဘဂဝါ အပရိမာဏေ သတ္တေ အာသယာဒိတော အနဝသေသေတွာ ဇာနာတိ, တသ္မာ အဿ ဘဂဝတော သတ္တလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတော။

နနု စ သတ္တေသု ပမာဏာဒိပိ ဇာနိတဗ္ဗော အတ္ထီတိ? အတ္ထိ။ တဿ ပန ဇာနနံ န နိဗ္ဗိဒာယ ဝိရာဂာယ နိရောဓာယာတိ ဣဓ န ဂဟိတံ, ဘဂဝတော ပန တမ္ပိ သုဝိဒိတံ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓံ ဝ, ပယောဇနာဘာဝတ ဒေသနံ နာရုဠှံ။ တေန ဝုတ္တံ –

“အထ ခေါ ဘဂဝါ ပရိတ္တံ နခသိခာယံ ပံသုံ အာရောပေတွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ ‘တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ကတမံ နု ခေါ ဗဟုတရံ – ယော တယံ မယာ ပရိတ္တော နခသိခာယံ ပံသု အာရောပိတော, အယံ ဝါ မဟာပထဝီ’”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၅.၁၁၂၁)။

၁၃၇. ဩကာသလောကောပိ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **စက္ကဝါဠ** န္တိ လောကဓာတု။ သာ ဟိ နေမိမဏ္ဍလသဒိသေန စက္ကဝါဠပဗ္ဗတေန သမန္တတော ပရိက္ခိတ္တတ္တာ “စက္ကဝါဠ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **စတုတိံသသတာနိ စာ**တိ စတုအဓိကာနိ တိံသသတာနိ, တီဏိသဟဿာနိ, စတ္တာရိသတာနိ စာတိ အတ္ထော ။ **အဗ္ဗုဒါနိ** တိ ဥပမုစတုတ္ထာနိ,

တီဏိသတာနိ, ပညာသဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ **နဟုတာနီ**တိ ဒသသဟဿာနိ။ **သင္ခာတာ** တိ ကထိတာ။ **သဏ္ဌိတီ** တိ ဟေဋ္ဌာ, ဥပရိတော စာတိ သဗ္ဗသော ဌိတိ။

ဧဝံ သဏ္ဌိတေ တိ ဧဝမဝဋ္ဌိတေ။ **ဧတ္ထော** တိ စက္ကဝာဠေ။ **အစ္စုဂ္ဂတော တာဝဒေဝ** တိ တတ္တကမေဝ စတုရာသီတိ ယောဇနသဟဿာနိယေဝ ဥဗ္ဗေဓေန ။ န ကေဝလံ စေတ္တ ဥဗ္ဗေဓေနေဝ, အထ ခေါ အာယာမဝိတ္ထာရာပိဿ တတ္တကာယေဝ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ –

“သိနေရု, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗတရာဇာ စတုရာသီတိ ယောဇနသဟဿာနိ အာယာမေန, စတုရာသီတိ ယောဇနသဟဿာနိ ဝိတ္ထာရေနာ”တိ (အ. နိ. ၇.၆၆)။

တတောတိ သိနေရုဿ ဟေဋ္ဌာ, ဥပရိ စ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော။ **ဥပဍ္ဎုပဍ္ဎေန** တိ ဥပဍ္ဎေန ဥပဍ္ဎေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဒွါစတ္တာလီသ ယောဇနသဟဿာနိ သမုဒ္ဒေ အဇ္ဈောဂါဠှော တတ္တကမေဝ စ ဥပရိ ဥဂ္ဂတော **ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတော,** ဧကဝီသ ယောဇနသဟဿာနိ သမုဒ္ဒေ အဇ္ဈောဂါဠှော တတ္တကမေဝ စ ဥပရိ ဥဂ္ဂတော **ဤသဓရော** ပဗ္ဗတောတိ ဣမိနာ နယေန သေသေသုပိ ဥပဍ္ဎုပဍ္ဎပမာဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ မဟာသမုဒ္ဒေါ ယာဝ စက္ကဝာဠပါဒမူလာ အနုပုဗ္ဗနိန္နော, ဧဝံ ယာဝ သိနေရုပါဒမူလာတိ ဟေဋ္ဌာ သိနေရုပမာဏတော ဥပဍ္ဎပမာဏောပိ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတော ပထဝိယံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတော, ဧဝံ ဤသဓရာဒယောပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ “မဟာသမုဒ္ဒေါ, ဘိက္ခဝေ, အနုပုဗ္ဗနိန္နော အနုပုဗ္ဗပဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော”တိ (ဥဒါ. ၄၅; စူဠဝ. ၃၈၄; အ. နိ. ၈.၁၉)။ သိနေရုယုဂန္ဓရာဒီနံ အန္တရေ **သီဒန္တရသမုဒ္ဒါ** နာမ။ တေ ဝိတ္ထာရတော ယထာက္ကမံ သိနေရုအာဒီနံ အစ္စုဂ္ဂတသမာနပရိမာဏာတိ ဝဒန္တိ။ **ဗြဟာ** တိ မဟန္တော။

သိနေရုဿ သမန္တတော တိ ပရိက္ခိပနဝသေန သိနေရုဿ သမန္တတော ဌိတာ။ သိနေရုံ တာဝ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတော ယုဂန္ဓရော, တံ ပရိက္ခိပိတွာ ဤသဓရော။ ဧဝံ တံ တံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတာ “သိနေရုဿ သမန္တတော”တိ ဝုတ္တာ။

ယောဇနာနံ သတာနုစ္စော, ဟိမဝါ ပဉ္စ ပဗ္ဗတော တိ ဟိမဝါ ပဗ္ဗတော ပဉ္စ ယောဇနာနံ သတာနိ ဥစ္စော ဥဗ္ဗေဓေန။ **နဂဝှယာ**တိ **နဂ**-သဒ္ဒေန အဝှာတဗ္ဗာ ရုက္ခာဘိဓာနာ။ **ပညာသယောဇနက္ခန္ဓသာခါယာမာ** တိ' ဥဗ္ဗေဓတော ပညာသယောဇနက္ခန္ဓာယာမာ, ဥဗ္ဗေဓတော, **သမန္တတော** စ ပညာသယောဇနသာခါယာမာ စ။ တတော ဧဝ **သတယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏာ, တာဝဒေဝ စ ဥဂ္ဂတာ။ ယဿာနုဘာဝေနာ**တိ ယဿာ မဟန္တတာ ကပ္ပဋ္ဌာယိတာဒိပ္ပကာရေန ပဘာဝေန။

ဂရုဠာနံ သိမ္ဗလိရုက္ခော သိနေရုဿ ဒုတိယပရိဘဏ္ဍေ ပတိဋ္ဌိတော။

သိရီသေနာတိ ပစ္စတ္တေ ကရဏဝစနံ။ **သတ္တမတ္တိ** လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, သိရီသော ဘဝတိ သတ္တမောတိ အတ္ထော။

တတ္ထ **စန္ဒမဏ္ဍလံ** ဟေဋ္ဌာ, **သူရိယမဏ္ဍလံ** ဥပရိ။ တဿ အာသန္နဘာဝေန စန္ဒမဏ္ဍလံ အတ္တနော ဆာယာယ ဝိကလဘာဝေန ဥပဋ္ဌာတိ။ တာနိ ယောဇနန္တရိကာနိ ယုဂန္ဓရဂ္ဂပမာဏေ အာကာသေ ဝိစရန္တိ။ **အသုရဘဝနံ** သိနေရုဿ ဟေဋ္ဌာ။ **အဝီစိ** ဇမ္ဗုဒီပဿ။ **ဇမ္ဗုဒီပေ** သကဋသဏ္ဌာနော။ **အပရဂေါယာနံ** အာဒါသသဏ္ဌာနော။ **ပုဗ္ဗဝိဒေဟော** အဍ္ဍစန္ဒသဏ္ဌာနော။ **ဥတ္တရကုရု** ပီဌသဏ္ဌာနော။ တံတံနိဝါသီနံ, တံတံပရိတရဒီပဝါသီနဉ္စ မနုဿာနံ မုခမ္ပိ တံတံသဏ္ဌာနန္တိ ဝဒန္တိ။ **တဒန္တရေသူ** တိ တေသံ စက္ကဝါဠာနံ အန္တရေသု။ တိဏ္ဏံ ဟိ ပတ္တာနံ အညမညအာသန္နဘာဝေန ဌပိတာနံ အန္တရသဒိသေ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ စက္ကဝါဠာနံ အန္တရေ ဧကေကော **လောကန္တရနိရယော**။

အနန္တာနီ တိ အပရိမာဏာနိ, “ဧတ္တကာနီ”တိ အညေဟိ မိနိတုံ အသက္ကုဏေယျာနိ။ **ဘဂဝါ အနန္တေန ဗုဒ္ဓဉာဏေန အဝေဒိ** “အနန္တော အာကာသော, အနန္တော သတ္တနိကာယော, အနန္တာနိ စက္ကဝါဠာနီ”တိ တိဝိဓမ္ပိ အနန္တံ ဗုဒ္ဓဉာဏံ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ သဿယမ္ပိ အနန္တတ္တာ။ ယာဝတကံ ဟိ ဉေယျံ, တာဝတကံ ဉာဏံ။ ယာဝတကံ ဉာဏံ, တာဝတကံ

ဉေယျံ။ ဉေယျပရိယန္တိကံ ဉာဏံ, ဉာဏပရိယန္တိကံ ဉေယျန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ ''အနန္တေန ဗုဒ္ဓဉာဏေန အဝေဒီ''တိ။ အနန္တတာ စဿ အနန္တဉေယျပဋိဝိဇ္ဈနေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ တတ္ထ အပ္ပဋိဟတစာရတ္တာ။ နနု စေတ္ထ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဝတော ဝိနေယျဇနဿ တဿ စ ဥပဒိသိတဗ္ဗဿ ဝိမုတ္တိရသဿ ဓမ္မဿ ဗောဓနေ ဝိဝရဏေ စ ဘဂဝတော ဉာဏဒဿနာဒိနံ? ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဝဏ္ဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ထိဒါ ဥပ ဉဒိတာနိ ကော ပန ဉာဒိတဗ္ဗာတိ? သစ္စံ ဝတ္တဗ္ဗံ, သာ ပန ပရတော အဘိညာကထာယံ အာဂမိဿတီတိ ဣဓ န ဂဟိတာ။

၁၃၈. အတ္တနာတိ နိဿက္ကဝစနမေတံ။ ဂုဏေဟိ အတ္တနာ ဝိသိဋ္ဌတရဿာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တရ**-ဂ္ဂဟဏံ စေတ္ထ **''အနုတ္တရော''** တိ ပဒဿ အတ္ထနိဒ္ဒေသတာယ ကတံ, န ဝိသိဋ္ဌဿ ကဿစိ အတ္ထိတာယ။ သဒေဝကေ ဟိ လောကေ သဒိသကပ္ပောပိ နာမ ကောစိ တထာဂတဿ နတ္ထိ, ကုတော သဒိသော။ ဝိသိဋ္ဌေ ပန ကာ ကထာ။ **ကဿစီ** တိ ကဿစိပိ။ **အဘိဘဝတီ**တိ သီလသမ္ပဒာယ ဥပနိဿယဘူတာနံ ဟိရောတ္တပ္ပမေတ္တာကရုဏာနံ, ဝိသေသပစ္စယာနံ သဒ္ဓာသတိဝီရိယပညာနဉ္စ ဥက္ကံသပ္ပတ္တိယာ သမုဒာဂမတော ပဋ္ဌာယ အနညသာဓာရဏော သတတသနပဋိပက္ခဿ ပဟီနတ္တာ ဥက္ကံသဟရမိပ္ပတ္တော သတ္တူ သီလဂုဏော။ တေန ဘဂဝါ သဒေဝကံ လောကံ အညဒတ္ထု အဘိဘုယျ ပဝတ္တတိ, န သယံ ကေနစိ အဘိဘုယျတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧဝံ သမာဓိဂုဏာဒီသုပိ ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သီလာဒယော စေတေ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ** ပန လောကိယံ ကာမာဝစရမေဝ။

ယဒိ ဧဝံ, ကထံ တေန သဒေဝကံ လောကံ အဘိဘဝတီတိ? တဿာပိ အာနုဘာဝတော အသဒိသတ္တာ။ တမ္ပိ ဟိ ဝိသယတော, ပဝတ္တိတော, ပဝတ္တိ အာကာရတော စ ဥတ္တရိတရမေဝ။ တံ ဟိ အနညသာဓာရဏံ သတ္တူ ဝိမုတ္တိဂုဏံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတိ, ပဝတ္တမာနဉ္စ အတက္ကာဝစရံ ပရမဂမ္ဘီရံ သဏှသုခုမံ သဝိသယံ ပဋိပက္ခမ္မောနံ သုပ္ပဟီနတ္တာ သုဋ္ဌု ဟကဋ္ဌံ ဝိဘူတတရံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တတိ, သမ္မဒေဝ စ ဝသီဘာဝဿ ဟပိတတ္တာ, ဘဝင်္ဂပရိဝါသဿ စ အတိပရိတ္တကတ္တာ လဟုံ လဟုံ ပဝတ္တတီတိ။

ဧဝံ သီလာဒိဂုဏေဟိ ဘဂဝတော ဥတ္တရိတရဿ အဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဒိသဿာပိ အဘာဝံ ဒဿေတုံ **''အသမော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အသမော**တိ ဧကသ္မိံ ကာလေ နတ္ထိ ဧတဿ သီလာဒိဂုဏေန သမာ သဒိသာတိ အသမော။ တထာ အသမေဟိ အတီတာနာဂတဗုဒ္ဓေဟိ သမော, အသမာ တ သမာ ဧတဿာတိ **အသမသမော**။ သီလာဒိဂုဏေန နတ္ထိ ဧတဿ ပဋိမာတိ **အပ္ပဋိမော**။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ ဥပမာမတ္တံ ပဋိမာ, သဒိသူပမာ ပဋိဘာဂေ, ယုဂဂ္ဂါဟဝသေန ဌိတော ပဋိပုဂ္ဂလော ဝေဒိတဗ္ဗော။

န ခော ပနာဟံ သမနုပဿာမီ တိ မမ သမန္တစက္ခုနာ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သဗ္ဗလောကံ ပဿန္တောပိ တတ္ထ သဒေဝကေ။ပေ.။ ပဇာယ အတ္တနာ အတ္တတော သီလသမ္ပန္နတရံ သမ္ပန္နတရသီလံ ကဉ္စိ ပုဂ္ဂလံ န ခော ပန ပဿာမိ, တာဒိသဿ အဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဂ္ဂပ္ပသာဒသုတ္တာဒီနိ** တိ ဧတ္ထ –

> ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ စတုပ္ပဒါ ဝါ ဗဟုပ္ပဒါ ဝါ ရူပိနော ဝါ အရူပိနော ဝါ သညိနော ဝါ အသညိနော ဝါ နေဝသညိနာသညိနော ဝါ, တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ယေ, ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခော ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ၅.၃၂; ၁၀.၁၅; ဣတိဝု၉၀) –

ဣဒံ အဂ္ဂပ္ပသာဒသုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန –

> ''သဒေဝကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ တထာဂတော အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထုဒသော ဝသဝတ္တီ, တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၃; ဒီ. နိ. ၃.၁၈၈) –

ဧဝမာဒီနိ သုတ္တပဒါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **အာဒိကာ ဂါထာယော**တိ ဧတ္ထ –

> ''အဟံ ဟိ အရဟာ လောကေ၊ အဟံ သတ္ထာ အနုတ္တရော။
> ဧကောမှိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သီတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗုတော။ (မဟာဝ. ၁၁; မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁)။

‘‘ဒန္တော ဒမယတံ သေဋ္ဌော၊ သန္တော သမယတံ ဣသိ။
မုတ္တော မောစယတံ အဂ္ဂေါ၊ တိဏ္ဏော တာရယတံ ဝရော။ (ဣတိဝု. ၁၁၂)။

‘‘နယိမသ္မိံ လောကေ ပရသ္မိံ တ ပန၊
ဗုဒ္ဓေန သေဋ္ဌော သဒိသော စ ဝိဇ္ဇတိ။
ယမာဟု ဒက္ခိဏေယျာနံ အဂ္ဂတံ ဂတော၊
ပုညတ္ထိကာနံ ဝိပုလဖလေသိန’’န္တိ။ (ဝိ. ဝ. ၁၀၄၇; ကထာ. ၇၉၉) –

ဧဝမာဒိကာ ကထာ **ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ** ။

၁၃၉. ဒမေတီတိ သမေတိ, ကာယသမာဒီဟိ ယောဇေတီတိ အတ္ထော။ တံ ပန ကာယသမာဒီဟိ ယောဇနံ ယထာရဟံ တဒင်္ဂဝိနယာဒီသု ပတိဋ္ဌာပနံ ဟောတီတိ အာဟ **‘‘ဝိနေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ’’** တိ။ **ဒမေတုံ ယုတ္တာ** တိ ဒမနာရဟာ။ **အမနုဿပုရိသာ** တိ တေ္တ န မနုဿာတိ အမနုဿာ။ တံသဒိသတာ တေ္တ ဇောတီယတိ, တေန မနုဿတ္တမတ္တံ နတ္ထိ, အညံ သမာနန္တိ ယက္ခာဒယော ‘‘အမနုဿာ’’တိ အဓိပ္ပေတာ, န ယေ ကေစိ မနုဿေဟိ အညေ။ တထာ ဟိ တိ ရစ္ဆာနပုရိသာနံ ဝိသုံ ဂဟဏံ ကတံ, ယက္ခာဒယော ဧဝ စ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ **အပလာလော** ဟိမဝန္တတသီ။ **စူဠောဒရမဟောဒရာ** နာဂဒီပတသိနော။ **အဂ္ဂိသိခဓူမသိခာ** သီဟဠဒီပတသိနော။ **နိဗ္ဗိသာ ကတာ** အေသဝိသဿ ဝိနောဒနေန။ တေနာဟ **‘‘သ ရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပိတာ’’**တိ။ **ကူဋဒန္တာဒယော** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဃောဋမုခဥပါလိဂဟပတိအာဒီနံ သင်္ဂ ဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သက္ကဒေဝရာဇာဒယော** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဇကလာပယက္ခဗကဗြဟ္မာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ ဗော။ **ဣဒံ စေတ္ထ သုတ္တ** န္တိ ဣဒံ ကေသိသုတ္တံ။ **ဝိနီတာ ဝိစိတ္တေဟိ ဝိနယနူပာယေဟီ** တိ တေသ္မိံ အတ္ထေ ဝိတ္ ထာရေတဗ္ဗံ ယထာရဟံ သဏှာဒီဟိ ဥပာယေဟိ ဝိနယဿ ဒီပနတော။

ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ တိ ‘‘ဝိသုဒ္ဓသီလဿ ပဌမဇ္ဈာနံ, ပဌမဇ္ဈာနလာဘိနော ဒုတိယဇ္ဈာန’’န္တိအာဒိ နာ တဿ တဿ ဥပရူပရိ ဝိသေသံ အာစိက္ခန္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သောတာပန္နာဒီန** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **‘‘ဒန္တေပိ ဒမေတိယေဝ’’** တိ ဣဒံ ပုဗ္ဗေ ‘‘သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဒမထံ အနုပဂတာ ပုရိသဒမ္မာ’’တိ ဝုတ္တာတိ ကတ္ွာ ဝုတ္ တံ။ ယေ ပန ဝိပ္ပကတဒမ္မဘာဝါ သဗ္ဗထာ ဒမေတဗ္ဗတံ နာတိဝတ္တာ, တေ သန္တေ္တ သန္ဓာယ ‘‘ဒန္တေပိ ဒမေတိယေ တ’’တိ ဝုတ္တံ။ တေပိ ဟိ ပုရိသဒမ္မာ ဧဝေတိ, ယတော နေ သတ္ထာ ဒမေတိ။

အတ္ထပဒ န္တိ အတ္ထာဘိဗျဉ္ဇကပဒံ, ဝာကျန္တိ အတ္ထော။ ဝာကျေန ဟိ အတ္ထာဘိဗျတ္တိ, န နာမာဒိပ ဒမတ္တေန။ ဧကပဒဘာဝေန စ အနညသာဓာရဏော သတ္ထု ပုရိသဒမ္မသာရထိဘာဝေါ ဒဿိတော ဟောတိ။ တေနာဟ **‘‘ဘဂဝါ ဟီ’’**တိအာဒိ။ **အဋ္ဌ ဒိသာ** တိ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ တာ ဟိ အညမညသမ္ဗန္ဓာပိ အသံကိဏ္ဏဘာဝေန ဒိသာ သန္တိ အပဒိဿန္တီတိ **ဒိသာ,** ဒိသာ ဝိယာတိ ဝါ **ဒိသာ။ အသဇ္ဇမာနာ** တိ န သဇ္ဇမာနာ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ နိဿင် ဂစာရာ။ **ဓာဝန္တိ** ဇဝနဝုတ္တိယောဂတော။ **ဧကံယေဝ ဒိသံ ဓာဝတိ,** အတ္တနော ကာယံ အပရိဝတ္တေန္တောတိ အဓိပ္ပာ ယော။ သတ္ထာရာ ပန ဒမိတာ ပုရိသဒမ္မာ ဧကိရိယာပထေနေဝ အဋ္ဌ ဒိသာ ဓာဝန္တိ။ တေနာဟ **‘‘ဧကပလ္လင်္ကေနေဝ နိသိန္နာ’’**တိ။ **အဋ္ဌ ဒိသာ** တိ စ နိဒဿနမတ္တမေတံ, လောကိယေဟိ အဂတပုဗ္ဗံ နိရောဓသမာပတ္တိဒိသံ, အမတဒိသဥ္စ ပက္ခန္ဒနတော။

၁၄၀. ဒိဋ္ဌဓမ္မော ဝုစ္စတိ ပစ္စက္ခော အတ္တဘာဝေါ, တတ္ထ နိယုတ္တောတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော, ဣဓလောကတ္ထော ။ ကမ္မကိလေသဝသေန သမ္ပရေတဗ္ဗတော သမ္မာ ဂန္တဗ္ဗတော သမ္ပရာယော, ပရလောကော, တတ္ထ နိယုတ္တောတိ သမ္ပရာယိကော, ပရလောကတ္ထော။ ပရမော ဥတ္တမော အတ္ထော ပရမတ္ထော, နိဗ္ဗာနံ။ တေဟိ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာ ယိကပရမတ္ထေဟိ။ ယထာရဟ**န္တိ ယထာနုရူပံ။ တေသု အတ္ထေသု ယော ယော ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ အရဟတိ, တဒနုရူပံ။ **အနုသာသတီ**တိ ဝိနေတိ တသ္မိံ အတ္ထေ ပတိဋ္ဌပေတိ, သဟ အတ္ထေန ဝတ္တတီတိ **သတ္တော,** ဘဏ္ဍမူလေန ဝဏိ ဇ္ဇာယ ဒေသန္တရံ ဂစ္ဆန္တော ဇနသမူဟော။ ဟိတုပဒေသာဒိဝသေန ပရိပါလေတဗ္ဗော သာသိတဗ္ဗော သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **သတ္ထာ,** သတ္ထဝါဟော။ သော ဝိယ ဘဂဝါတိ အာဟ **‘‘သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ, ဘဂဝါ သတ္ထ ဝါဟော’’**တိ။

ဣာအနိ တမတ္ထံ နိဒ္ဒေသဟဋ္ဌိနယေန ဒဿေတုံ **“ယထာ သတ္တတဟော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သတ္ထေ** တိ
သတ္ထိကေ ဇနေ။ ကံ တာရေန္တိ တွောတိ **ကန္တာရော,** နိရုဒကော အရညပ္ပဒေသော။ ရုဋ္ဌှိဝသေန ပန ဣတရောပိ
အရညပ္ပဒေသော တထာ ဝုစ္စတိ။ **စောရကန္တာရန္တိ** စောရေဟိ အဓိဋ္ဌိတကန္တာရံ။ တထာ **တဋ္ဌကန္တာရံ။ ဒုဗ္ဘိက္ခ
ကန္တာရန္တိ** ဒုလ္လဘဘိက္ခံ ကန္တာရံ။ **တာရေတီ**တိ အခေမန္တဋ္ဌာနံ အတိက္ကာမေတိ။ **ဥတ္တာရေတီ** တိအာဒိ ဥပသဂ္ဂ
ဝေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တံ။ အထ တ **ဥတ္တာရေတီ** တိ ခေမန္တဘူမိံ ဥပနေန္တော တာရေတိ။ **နိတ္တာရေတီ** တိ အခေမ
န္တဋ္ဌာနတော နိက္ခာမေန္တော တာရေတိ။ **ပတာရေတီ**တိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ တာရေတိ, ဟတ္ထေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိယ
တာရေတီတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗမ္ပေတံ တာရဏုတ္တာရဏာဒိခေမဋ္ဌာနေ ဌပနမေတတိ အာဟ **“ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေ
တီ”**တိ။ **သတ္တေ** တိ ဝေနေယ္ယသတ္တေ။ မဟာဂဟနတာယ, မဟာနတ္ထတာယ, ဒုန္နိတ္ထရဏတာယ စ ဇာတိယေဝ
ကန္တာရော ဇာတိကန္တာရော, တံ **ဇာတိကန္တာရံ** ။

ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနာတိ ဥက္ကဋ္ဌသတ္တပရိစ္ဆေဒဝသေန။ ဒေဝမနုဿာ ဧဝ ဟိ ဥက္ကဋ္ဌသတ္တာ, န တိရစ္ဆာနာဒယော။
ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒဝသေနာ တိ သမ္မတ္တနိယာမောက္ကမနဿ ယောဂ္ယပုဂ္ဂလဿ ပရိစ္ဆိန္ဒနဝသေန။ **တေန္တိ**
‘‘ဒေဝမနုဿာန’’န္တိ ဧတံ ဝစနံ။ **ဘဂဝတော**တိ နိဿက္ကဝစနံ ယထာ ‘‘ဥပဇ္ဈာယတော အဇ္ဈေတီ’’တိ, ဘဂဝတော
သန္တိကေတိ တ အတ္ထော။ **ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိ** န္တိ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိအာဒိကံ မဂ္ဂဖလာဓိဂမဿ ဗလဝကာရဏံ။

ဂဂ္ဂရာယာ တိ ဂဂ္ဂရာယ နာမ ရညော ဒေဝိယာ, တာယ တ ကာရိတတ္တာ ‘‘ဂဂ္ဂရာ’’တိ လဒ္ဓနာမာယ။ **သရေ နိမိ
တ္တံ အဂ္ဂဟေသီ**တိ ‘‘ဓမ္မော ဧသော ဝုစ္စတီ’’တိ ဓမ္မသညာယ သရေ နိမိတ္တံ ဂဏှိ, ဂဏှန္တော စ ပသန္နစိတ္
တော ပရိသပရိယန္တေ နိပဇ္ဇိ။ **သန္နိရုမ္ဘိတွာ အဋ္ဌာသိ** တိ တဿ သီသေ ဒဏ္ဍဿ ဌပိတဘာဝံ အပဿန္တော
တတ္ထ ဒဏ္ဍံ ဥပ္ပီဠေတွာ အဋ္ဌာသိ။ မဏ္ဍူကောပိ ဒဏ္ဍေ ဌပိတေပိ ဥပ္ပီဠိတေပိ ဓမ္မဂတေန ပသာဒေန ဝိဿရမက
ရောန္တော ကာလမကာသိ။ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ အယံ ဓမ္မတာ, ယာ ‘‘ကုတောဟံ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တော, တ
တ္ထ ကိံ နု ခော ကမ္မမကာသိ’’န္တိ အာဝဇ္ဇနာ။ တသ္မာ အတ္တနော ပုရိမဘဝဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ အာဟ **“အရေ အဟမ္ပိ
နာမ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တော”** တိ ။ **ဘဂဝတော ပါဒေ ဝန္ဒိ** ကတညုတာသံဝဍ္ဎိတေန ပေမကရဝဗဟုမာနေန။

ဘဂဝတ ဇာနန္တောဝ မဟာဇနဿ ကမ္မဖလံ, ဗုဒ္ဓါနုဘာဝဉ္စ ပစ္စက္ခံ ကာတုကာမော ‘‘ကော မေ ဝန္ဒတီ’’တိ က
ထာယ **ပုစ္ဆိ** ။ တတ္ထ **ကော**တိ ဒေဝနာဂယက္ခဂန္ဓဗ္ဗာဒီသု ကော, ကတမောတိ အတ္ထော။ **မေ**တိ မမ။ **ဟာအနီ**တိ ဟ
ဒေ။ **ဣဒ္ဓိယာ** တိ ဣမာယ ဧဝရူပာယ ဒေဝိဒ္ဓိယာ။ **“ယသသာ”**တိ ဣမိနာ ဒိဗ္ဗေန ပရိဝါရေန, ပရိစ္ဆေဒေန စ။ **ဇလန္တိ**
ဝိဇ္ဇောတမာနော။ **အဘိက္ကန္တေနာ** တိ အတိဝိယ ကန္တေန ကမနီယေန သုန္ဒရေန။ **ဝဏ္ဏေနာ** တိ ဆဝိဝဏ္ဏေန သရီ
ရဝဏ္ဏနိဘာယ။ **သဗ္ဗာ ဩဘာသယံ ဒိသာ** တိ သဗ္ဗာ ဒသပိ ဒိသာ ပဘာသေန္တော, စန္ဒော ဝိယ, သူရိယော ဝိယ စ ဧကော
ဘာသံ ဧကာလောကံ ကရောန္တောတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ပန ဘဂဝတာ ပုစ္ဆိတော ဒေဝပုတ္တော အတ္တာနံ ပဝေဒေန္တော **“မဏ္ဍူကောဟံ ပုရေ အာသိ”** န္တိ ကထမာ
ဟ။ တတ္ထ **ပုရေ**တိ ပုရိမဇာတိယံ။ **“ဥဒကေ”**တိ ဣဒံ တဿ အတ္တနော ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဒဿနံ။ **“ဥဒကေ မဏ္ဍူ
ကော”**တိ ဧတေန ဥဒ္ဓမာယိကာဒိကဿ ထလေ မဏ္ဍူကဿ နိဝတ္တနံ ကတံ ဟောတိ။ ကာေ စရန္တိ တွောတိ
ဂေစရော, ဂုန္နံ ဃာသေသနဋ္ဌာနံ။ ဣဓ ပန ဂေစရော ဝိယာတိ ဂေစရော, တရိ ဥဒကံ ဂေစရော ဧတဿာတိ **တရိဂေ
စရော**။ ဥဒကစာရီပိ ဟိ ကောစိ ကစ္ဆပာဒိ အတရိဂေစရောပိ ဟောတီတိ ‘‘တရိဂေစရော’’တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။
တဝ ဓမ္မံ သုဏန္တဿာ တိ ဗြဟ္မဿရေန ကရဝီကရုတမဉ္ဇုနာ ဒေသေန္တဿ တဝ ဓမ္မံ ‘‘ဓမ္မော ဧသော ဝုစ္စ
တီ’’တိ သရေ နိမိတ္တဂ္ဂဟဝသေန သုဏန္တဿ။ အနာဒရေ စေတံ သာမိဝစနံ။ **အဝဓိ ဝစ္ဆပာလကော** တိ ဝစ္ဆေ ရ
က္ခန္တော ဂေဟာလအရကော မမ သမီပံ အာဂန္တွာ ဒဏ္ဍမောလုဗ္ဘ တိဋ္ဌန္တော မမ သီသေ ဒဏ္ဍံ သန္နိရုမ္ဘိတွာ
မံ မာရေသီတိ အတ္ထော။

သိတံ ကတွာတိ ‘‘တထာ ပရိတ္တတရေနာပိ ပုညာနုဘာဝေန ဧဝံ အတိဝိယ ဥဠာရာ လောကိယလောကုတ္တရာ သမ္ပတ္တိ
ယော လဗ္ဘန္တီ’’တိ ပီတိသောမနဿဇာတော ဘာသုရတရဝေလဝိပ္ဖုရန္တဒဿနကိရဏာဝလီဟိ ဘိယ္ယောသော မ
တ္တာယ တံ ပဒေသံ ဩဘာသေန္တော သိတံ ကတွာ။ ပီတိသောမနဿဝသေန ဟိ သော –

‘‘မုဟုတ္တံ စိတ္တပသာဒဿ၊ ဣဒ္ဓိံ ပဿ ယသဿ မေ။
အာနုဘာဝဉ္စ မေ ပဿ၊ ဝဏ္ဏံ ပဿ ဇုတိဉ္စ မေ။

‘‘ယေ စ တေ ဒီဃမဒ္ဓာနံ၊ ဓမ္မံ အဿောသုံ ဂောတမ။
ပတ္တာ တေ အစလဋ္ဌာနံ၊ ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစရေ’’တိ။ (ဝိ. ဝ. ၈၅၉-၈၆၀)။

ဣမာ ဒွေ ဂါထာ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

၁၄၁. **ယံ ပန ကိဉ္စီ** တိ ဧတ္ထ ယန္တိ အနိယမိတဝစနံ။ တထာ **ကိဉ္စီ** တိ။ **ပနာ**တိ ဝစနာလင်္ကာရမတ္တံ။ တသ္မာ **ယံ ကိဉ္စီ**တိ ဥဒ္ဒေသဿ အနဝသေသပရိယာဒာနံ ကတံ ဟောတိ။ **ပနာ**တိ တ ဝိသေသတ္တဒီပကော နိပါတော။ တေန ‘‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ’’တိ ဣမိနာ သဒ္ဒေပတော, ဝိတ္ထာရတော စ သတ္တု စတုသစ္စာဘိသမ္ဗောဓော ဝုတ္တော။ ‘‘ဗုဒ္ဓေ’’တိ ပန ဣမိနာ တဒညဿပိ ဥဒ္ဒေဿဘာဝဗောဓော။ ပုရိမေန ဝါ သတ္တု ပဋိဝေဓဉာဏာနုဘာဝေါ, ပစ္ဆိမေန ဒေသနာဉာဏာနုဘာဝေါ။ **ပီတိ** ဥပရိ ဝုစ္စမာနော ဝိသေသော ဇောတီယတိ။ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခေဟိ ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမောက္ခော, အဂ္ဂမဂ္ဂေါ။ တဿ အန္တော အဂ္ဂဖလံ, တတ္ထ ဘဝံ တသ္မိံ လဒ္ဓေ လဒ္ဓဗ္ဗတော **ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏံ,** သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဉာဏံ။ **ဧဝံ ပဝတ္တော** တိ ဧတ္ထ –

‘‘သဗ္ဗညုတာယ ဗုဒ္ဓေါ, သဗ္ဗဒဿာဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ, အနညနေယျတာယ ဗုဒ္ဓေါ, ဝိသဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ, ခီဏာသဝသင်္ခာတေန ဗုဒ္ဓေါ, နိရုပလေပသင်္ခာတေန ဗုဒ္ဓေါ, ဧကန္တဝီတရာဂေါတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကန္တဝီတဒေါသောတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကန္တဝီတမောဟောတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကန္တနိက္ကိလေသောတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကာယနမဂ္ဂံ ဂတောတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဧကော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ဗုဒ္ဓေါ, အဗုဒ္ဓိဝိဟတတ္တာ ဗုဒ္ဓိပဋိလာဘာ ဗုဒ္ဓေါ။ ဗုဒ္ဓေါတိ နေတံ နာမံ မာတရာ ကတံ, န ပိတရာ ကတံ, န ဘာတရာ ကတံ, န ဘဂိနိယာ ကတံ, န မိတ္တာမစ္စေဟိ ကတံ, န ဉာတိသာလောဟိတေဟိ ကတံ, န သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ ကတံ, န ဒေဝတာဟိ ကတံ။ ဝိမောက္ခန္တိကမေတံ ဗုဒ္ဓာနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗောဓိယာ မူလေ သဟ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘာ သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ ယဒိဒံ ဗုဒ္ဓေါ’’တိ (မဟာနိ. ၁၉၂) –

အယံ **နိဒ္ဒေသသဟဋ္ဌိနယော** ။ ယသ္မာ စေတ္ထ တဿာ ပဋိသမ္ဘိဒာပဟဋ္ဌိယာ ဘေဒော နတ္ထိ, တသ္မာ ဒွီသု ဧကေနာပိ အတ္ထသိဒ္ဓီတိ ဒဿနတ္ထံ **‘‘ပဋိသမ္ဘိဒာနယော ဝါ’’** တိ အနိယမတ္ထော **ဝါ**-သဒ္ဒေါ ဝုတ္တော။

တတ္ထ ယထာ လောကေ အဝဂန္တာ ‘‘အဝဂတော’’တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ **ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ** သုဒ္ဓကတ္တုဝသေန။ ယထာ ပဏ္ဏသောသာ တတာ ‘‘ပဏ္ဏသုသာ’’တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ **ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ** ဟေတုကတ္တုဝသေန, ဟေတုအတ္ထော စေတ္ထ အန္တောနီတော။

သဗ္ဗညုတာယ ဗုဒ္ဓေါတိ သဗ္ဗဓမ္မဗုဇ္ဈနသမတ္ထာယ ဗုဒ္ဓိယာ ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗဒဿာဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ** တိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဉာဏစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **အနညနေယျတာယ ဗုဒ္ဓေါ** တိ အညေန အဗောဓိတော သယမေဝ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **ဝိသဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ**တိ နာနာဂုဏဝိသဝနတော ပဒုမမိဝ ဝိကသနဋ္ဌေန ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **ခီဏာသဝသင်္ခာတေန ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဧဝမာဒီဟိ ဆဟိ ပရိယာယေဟိ နိဒ္ဒက္ခယဝိဗုဒ္ဓေါ ပုရိသော ဝိယ သဗ္ဗကိလေသနိဒ္ဒက္ခယဝိဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဧကာယနမဂ္ဂံ ဂတောတိ ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဂမနတ္ထာနံ ဗုဒ္ဓိအတ္ထတာယ ဗုဒ္ဓိအတ္ထာနမ္ပိ ဂမနတ္ထတာ လဗ္ဘတီတိ ဧကာယနမဂ္ဂံ ဂတတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။ **ဧကော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ဗုဒ္ဓေါ**တိ န ပရေဟိ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါ, အထ ခေါ သယမေဝ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **အဗုဒ္ဓိဝိဟတတ္တာ ဗုဒ္ဓိပဋိလာဘာ ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓံ ဗောဓောတိ အနတ္ထန္တရံ။ တတ္ထ ယထာ ရတ္တဂုဏယောဂတော ရတ္တော ပဋော, ဧဝံ ဗုဒ္ဓဂုဏယောဂတော ဗုဒ္ဓေါတိ ဉာပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတော ပရံ **ဗုဒ္ဓေါတိ နေတံ နာမ**န္တိအာဒိ အတ္ထာနုဂတာယံ ပညတ္တီတိ ဗောဓနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ ဧဝမေတ္ထ ဣမိနာပိ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၄၂. **အဿာ** တိ ဘဂဝတော။ **ဂုဏဝိသိဋ္ဌသဗ္ဗသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစန** န္တိ သဗ္ဗေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌဿ တတော ဧဝ သဗ္ဗသတ္တေဟိ ဥတ္တမဿ ဂရုနော ဂါရဝဝသေန ဝုတ္တဝစနမိဒံ ဘဂဝါတိ။ တထာ ဟိ

လောကနာထော အပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝသီလာဒိဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိတာယ သဗ္ဗာနုတ္တပရိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝ သေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ, အစ္စန္တုပကာရိတာ ယ စ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဥတ္တမဂါရဝဋ္ဌာနန္တိ။

ဘဂဝတိ ဝစနံ သေဋ္ဌ န္တိ သေဋ္ဌဝာစကံ ဝစနံ သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော "သေဋ္ဌ"န္တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ ဝုစ္စ တီတိ ဝစနံ, အတ္ထော။ တသ္မာ ယော "ဘဂဝါ"တိ ဝစနေန ဝစနီယော အတ္ထော, သော သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ **ဘဂ ဝါတိ ဝစနမုတ္တမ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဂါရဝယုတ္တော** တိ ဂရုဘာဝယုတ္တော ဂရုဂုဏယောဂတော, ဂရုကရဏံ ဝါ သာတိသယံ အရဟတီတိ ဂါရဝယုတ္တော, ဂါရဝါရဟောတိ အတ္ထော။

ဂုဏဝိသေသဟေတုကံ "ဘဂဝါ"တိ ဣဒံ ဘဂဝတော နာမန္တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘဇိတု ကာမော နာမံ နာမဝေ တာဝ အတ္ထုဒ္ဓာရဝသေန ဒဿေန္တော **"စတုဗ္ဗိဓံ ဟိ နာမ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အာဝတ္ထိ ကန္တိ** အဝတ္ထာယ ဝိဒိတံ တံ တံ အဝတ္ထံ ဥပာဒာယ ပညတ္တံ ဝေဟာရိကံ။ တထာ **လိင်္ဂိကံ** တေန တေန လိင်္ဂေန ဝေ ဟာရိကံ။ **နေမိတ္တိက** န္တိ နိမိတ္တတော အာဂတံ။ **အဓိစ္စသမုပ္ပန္န** န္တိ ယဒိစ္ဆာယ ပဝတ္တံ, ယဒိစ္ဆာယ အာဂတံ ယ ဒိစ္ဆကံ။ ပဌမေန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဗာလော, ယုဝါ, ဝုဍ္ဎောတိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ, ဒုတိယေန မုဏ္ဍီ, ဇဋီတိ ဧဝမာဒိံ, တ တိယေန ဗဟုဿုတော, ဓမ္မကထိကော, ဈာယီတိ ဧဝမာဒိံ, စတုတ္ထေန အဃမရိသနံ ဟာဝစန္တိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ "နေမိတ္တိက"န္တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဗျတိရေကဝသေန ပတိဋ္ဌာပေတုံ **"န မဟာမာယာယ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"ဝိမောက္ခန္တိက"**န္တိ ဣမိနာ ဣဒံ နာမံ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတက္ခဏေယေဝ ဇာတန္တိ ဒဿေတိ။ ယဒိ ဝိမောက္ခန္တိကံ, အထ ကသ္မာ အညေဟိ ခီဏာသဝေဟိ အသာဓာရဏန္တိ အာဟ **"သဟ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘာ"** တိ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ အရဟတ္တဖလံ နိပ္ဖန္နမာနံ သဗ္ဗညုတညာဏာဒီဟိ သဗ္ဗေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ နိပ္ဖန္နတိ။ တေန ဝုတ္တံ "ဝိ မောက္ခန္တိက"န္တိ။ **သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ** တိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ သစ္ဆိကိရိယာနိမိတ္တာ ပညတ္တိ။ အထ ဝါ **သစ္ဆိကာ ပည တ္တီ**တိ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓါ ပညတ္တိ။ ယံဂုဏနိမိတ္တာ ဟိ သာ, တေ သတ္ထု ပစ္စက္ခဘူတာတိ ဂုဏာ ဝိယ သာပိ သစ္ဆိကတာ ဧဝ နာမ ဟောတိ, န ပရေသံ ဝေဟာရမတ္တေနာတိ အဓိပ္ပါယော။

၁၄၃. ဝဒန္တိ တိ မဟာထေရဿ ဂရုဘာဝတော ဗဟုဝစနေနာဟ, သင်္ဂီတိကာရေဟိ ဝါ ကတမနုဝါဒံ သန္ဓာယ။ ဣ ဿရိယာဒိဘေဒေ ဘဂေ အဿ အတ္ထီတိ **ဘဂီ။ အကာသိ ဘဂ္ဂ** န္တိ ရာဂါဒိပာပဓမ္မံ ဘဂ္ဂံ အကာသိ, ဘဂ္ဂါတိ အတ္ထော။ **ဗဟူဟိ ဉာယေဟီ**တိ ကာယဘာဝနာဒိကေဟိ အနေကေဟိ ဘာဝနာက္ကမေဟိ။ **သုဘာဝိတတ္တနော** တိ သမ္မ ဒေဝ ဘာဝိတသဘာဝဿ။ ပစ္စတ္တေ စေတံ သာမိဝစနံ။

နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနာ တိ ဧတ္ထာယံ နိဒ္ဒေသနယော –

"ဘဂဝါတိ ဂါရဝါဓိဝစနမေတံ။ အပိစ ဘဂ္ဂရာဂေါတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂဒောသောတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂမောဟော တိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂမာနောတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂဒိဋ္ဌီတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂတဏှောတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂကိလေသောတိ ဘဂ ဝါ, ဘဇိ ဝိဘဇိ ပဝိဘဇိ ဓမ္မရတနန္တိ ဘဂဝါ, ဘဝါနံ အန္တကရောတိ ဘဂဝါ, ဘာဝိတကာယော ဘာဝိတသီလော ဘာဝိတစိတ္တော ဘာဝိတပညောတိ ဘဂဝါ, ဘဇိ ဝါ ဘဂဝါ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ အပ္ပသဒ္ဒါနိ အပ္ပနိဂ္ဃောသာနိ ဝိဇနဝါတာနိ မနုဿရာဟသေယျကာနိ ပဋိသလ္လာနသာရုပ္ပာနီတိ ဘဂဝါ, ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနန္တိ ဘဂဝါ, ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ အတ္ထရ သဿ ဓမ္မရသဿ ဝိမုတ္တိရသဿ အဓိသီလဿ အဓိစိတ္တဿ အဓိပညာယာတိ ဘဂဝါ, ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ စတုန္နံ ဈာနာနံ စတုန္နံ အပ္ပမညာနံ စတုန္နံ အရူပသမာပတ္တီနန္တိ ဘဂဝါ, ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခာနံ အဋ္ဌန္နံ အဘိဘာယတနာနံ နဝန္နံ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တီနန္တိ ဘဂဝါ, ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ ဒသန္နံ သညာ ဘာဝနာနံ ဒသန္နံ ကသိဏသမာပတ္တီနံ အာနာပာနဿတိသမာဓိဿ အသုဘသမာပတ္တိယာတိ ဘဂဝါ, ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ စတုန္နံ သတိပဋ္ဌာနာနံ စတုန္နံ သမ္မပ္ပဓာနာနံ စတုန္နံ ဣဒ္ဓိပါဒါနံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ပဉ္စ န္နံ ဗလာနံ သတ္တန္နံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ အရိယဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿာတိ ဘဂဝါ, ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ ဒသန္ နံ တထာဂတဗလာနံ စတုန္နံ ဝေသာရဇ္ဇာနံ စတုန္နံ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဆန္နံ အဘိညာနံ ဆန္နံ ဗုဒ္ဓဓမ္မာနန္တိ ဘဂဝါ, ဘဂဝါတိ နေတံ နာမံ။ပေ။ သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ ယဒိဒံ ဘဂဝါ"တိ (မဟာနိ. ၈၃)။

တွေ စ **“ကရတခိဝစန”**န္တိအာဒီနိ ယဒိပိ ကထာယံ အာဂတပအနုက္ကမေန န နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, ယထာရဟံ ပန တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ နိဒ္ဒေသဘာဝေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ **ကရတခိဝစန**န္တိ ဂရူနံ ဂရုဘာဝတတစကံ ဝစနံ။ **ဘဇီ**တိ ဘာဂသော ကထေသိ။ တေနာဟ **“ဝိဘဇီ”**တိ။ **ခမ္မရတန**န္တိ မဂ္ဂဖလာဒိအရိယခမ္မရတနံ။ ပုန **ဘဇီ**တိ သေဝိ။ **ဘာဂီ**တိ ဘာဂခေယ္ယ တ။ ပုန **ဘာဂီ**တိ ဘဇနသီလော။ **အတ္ထရသဿာ** တိ အတ္ထသန္နိဿယဿ ရသဿ။ ဝိမုတ္တာယတနသီသေ ဟိ ဌတ္တတ ခမ္မံ ကထေန္တဿ, သုဏန္တဿ စ တဒတ္ထံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနကပိတိသောမနဿံ အတ္ထရသော။ ခမ္မံ အာရဗ္ဘ **ခမ္မရသော**။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “လဘတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ခမ္မဝေဒ”န္တိ (အ. နိ. ၆.၁၀)။ **ဝိမုတ္တိရသဿ သာ**တိ ဝိမုတ္တိဘူတဿ, ဝိမုတ္တိသန္နိဿယဿ တ ရသဿ။ **သညာဘာဝနာန**န္တိ အနိစ္စသညာဒီနံ ဒသန္နံ သညာ ဘာဝနာနံ။ **ဆန္နံ ဗုဒ္ဓခမ္မာန** န္တိ ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ တတ္ထ “ဘဂဝ”တိ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ နိ ရုတ္တိနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၄၄. ယဒိပိ “ဘာဂ္ယဝ”တိအာဒီဟိ ပဒေဟိ ဝုစ္စမာနော အတ္ထော “ဘဂီ ဘဇီ”တိ နိဒ္ဒေသကထာယ သင်္ဂဟိ တော ဧဝ, တထာပိ ပဒသိဒ္ဓိ အတ္ထဝိဘာဂအတ္ထယောဇနာဒိသဟိတော သံဝဏ္ဏနာနယော တတော အညာကာရောတိ ဝုတ္တံ **“အယံ ပန အပရော နယော”**တိ။ **အာဒိက**န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝဏ္ဏဝိကာရော , ဝဏ္ဏလောပေ, ဓာတုအတ္ထေန နိယော ဇနဥ္စာတိ က္ကမံ တိဝိခံ လက္ခဏံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သဒ္ဒနယေနာ** တိ ဗျာကရဏနယေန။ ပိသောဒရာဒီနံ သဒ္ဒာနံ အာကတိ ဂဏဘာဝတော ဝုတ္တံ **“ပိသောဒရာဒိပက္ခေပလက္ခဏံ ဂဟေတွတ”** တိ။ ပက္ခိပနမေဝ လက္ခဏံ။ တပ္ပရိယာပန္နတာ ကရဏံ ဟိ ပက္ခိပနံ။ **ဟာရပ္ပတ္တ** န္တိ ပရမုက္ကံသဂတံ ဟာရမိဘာဝပ္ပတ္တံ။ **ဘာဂ္ယ** န္တိ ကုသလံ။ တတ္ထ မဂ္ဂကုသ လံ လောကုတ္တရသုခနိဗ္ဗတ္တကံ, က္ကတရံ လောကိယသုခနိဗ္ဗတ္တကံ, က္ကတရမ္ပိ တ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယံ ပရိယာယ တော လောကုတ္တရသုခနိဗ္ဗတ္တကံ သိယာ။

လောဘာဒယော ဧကကဝသေန ဂဟိတာ။ တထာ ဝိပရီတမနသိကာရော ဝိပလ္လာသဘာဝသာမညေန, အဟိရိကာဒ ယော ဒုကဝသေန။ လောဘာဒယော စ ပုန **“တိဝိဓာကုသလမူလ”**န္တိ တိကဝသေန ဂဟိတာ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိ-တဏှာ သံကိလေသာဒိရာဂမလာဒိရာဂဝိသမာဒိကာမသညာဒိကာမဝိတက္ကာဒိတဏှာပပဉ္စာဒယော **တိဝိခဒုစ္စရိတာ** ဒယော။ သု ဘသညာဒိကာ **စတုဗ္ဗိခဝိပရိယေသာ** ။ “စီဝရဟေတု တ ဘိက္ခုနော တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပိဏ္ဍပာတ , သေ နာသန, က္ကတိဘတဘာဝဟေတု တ”တိ (အ. နိ. ၄.၉) ဧဝမာဂတာ **စတ္တာရော တဏှုပ္ပာဒာ** ။ “ဗုဒ္ဓေ ကင္ခတိ, ခမ္မေ, သ ဃ္ဃေ, သိက္ခာယ, သဗ္ရဟ္မစာရီသု ကုပိတော ဟောတိ အနတ္တမနော အာဟတစိတ္တော ခီလဇာတော”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၉; မ. နိ. ၁.၁၈၅; အ. နိ. ၅.၂၀၅; ၉.၇၁; ဝိဘ. ၉၄၁) ဧဝမာဂတာနိ **ပဥ္စ စေတောခီလာနိ**။ “ကာမေ အဝီတရာဂေ ဟောတိ, ကာ ယေ အဝီတရာဂေ, ရူပေ အဝီတရာဂေ, ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘုဥ္ဇိတွတ သေယ္ယသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနု ယုတ္တော ဝိဟရတိ, အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရတိ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၀; မ. နိ. ၁.၁၈၆) အာဂတာ **ပဥ္စ ဝိနိဗန္ဓာ** ။ ရူပာဘိနန္ဒနာဒယော **ပဥ္စာဘိနန္ဒနာ** ။ ကောဓော, မက္ခော, က္ကဿာ, သာဌေယ္ယံ, ပာပိစ္ဆတာ, သန္ဒိဋ္ဌိ ပရာမာသောတိ က္ကမာနိ **ဆ ဝိတဒမူလာနိ**။ ရူပတဏှာဒယော **ဆ တဏှာကာယာ**။

ကာမရာဂပဋိဃဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဘဝရာဂမာနာဝိဇ္ဇာ **သတ္တာနုသယာ** ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒယော **အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တာ** ။ “တဏှံ ပ ဋိစ္စ ပရိယေသနာ, ပရိယေသနံ ပဋိစ္စ လာဘော, လာဘံ ပဋိစ္စ ဝိနိစ္ဆယော, ဝိနိစ္ဆယံ ပဋိစ္စ ဆန္ဒရာဂေ, ဆန္ဒရာဂံ ပဋိစ္စ အဇ္ဈောသာနံ, အဇ္ဈောသာနံ ပဋိစ္စ ပရိဂ္ဂဟော, ပရိဂ္ဂဟံ ပဋိစ္စ မစ္ဆရိယံ, မစ္ဆရိယံ ပဋိစ္စ အာရက္ခာ, အာရက္ခာ ဓိကရဏံ ဒဏ္ဍာအနာဒယော”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၀၃; ၃.၃၅၉) ဧတေ **နဝ တဏှာမူလကာ**။ စတ္တာရော သဿတတအ, စတ္တာရော ဧကစ္စသဿတတအ, စတ္တာရော အန္တာနန္တိကာ, စတ္တာရော အမရာဝိက္ခေပိကာ, ဒွေဝ အဓိစ္စသမုပ္ပန္န နိကာ, သောဠသ သညီတအ, အဋ္ဌ အသညီတအ, အဋ္ဌ နေဝသညီနာသညီတအ , သတ္တ ဥစ္ဆေဒတအ, ပဥ္စ ပရမဒိဋ္ဌခမ္မနိဗ္ ဗာနတအတိ တောနိ **ဒွတသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ** ။ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဥပာအယ “အသ္မိ”တိ ဟောတိ, “က္ကတ္ထသ္မိ”တိ, “ဧ ဝသ္မိ”တိ, “အညထာသ္မိ”တိ, “ဘဝိဿ”န္တိ, “က္ကတ္ထံ ဘဝိဿ”န္တိ, “ဧဝံ ဘဝိဿ”န္တိ, “အညထာ ဘဝိဿ သ”န္တိ, “အသသ္မိ”တိ, “သာတသ္မိ”တိ, “သိယ”န္တိ, “က္ကတ္ထံ သိယ”န္တိ, “ဧဝံ သိယ”န္တိ, “အညထာ သိယ”န္ တိ, “အပာဟံ သိယ”န္တိ, “အပာဟံ က္ကတ္ထံ သိယ”န္တိ, “အပာဟံ ဧဝံ သိယ”န္တိ, “အပာဟံ အညထာ သိယ”န္တိ ဟောတီတိ အဋ္ဌာရသ, ဗာဟိရဿုပာအယ “က္ကမိနာ အသ္မိ”တိ ဟောတိ, “က္ကမိနာ က္ကတ္ထသ္မိ”တိ, “က္ကမိနာ ဧဝသ္ မိ”တိ, “က္ကမိနာ အညထာသ္မိ”တိအာဒိကာ (ဝိဘ. ၉၇၅-၉၇၆) ဝုတ္တနယာ အဋ္ဌာရသာတိ ဆတ္တိံသ, အတီတာ ဆတ္တိံ သ, အနာဂတာ ဆတ္တိံသ, ပစ္စုပ္ပန္နာ ဆတ္တိံသာတိ **အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတာနိ** ။

ပဘေဒ-သဒ္ဒော ပစ္စေကံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ တတ္ထာယံ ယောဇနာ – လောဘပ္ပဘေဒာ ဒေါသပ္ပဘေဒာ ယာဝ အဋ္ဌသတတဏှာပဘေဒါစရိတပ္ပဘေဒာတိ။ သဗ္ဗာနိ သတ္တာနံ ဒရထပရိဠာဟကရာနိ ကိလေသာနံ အနေကာနိ သတသဟဿာနိ အဘဉ္ဇီတိ ယောဇနာ။ အာရမ္မဏာဒိဝိဘာဂတော ဟိ ပဝတ္တိအာကာရဝိဘာဂတော စ အနန္တပ္ပဘေဒာ ကိလေသာတိ။ **သင်္ခေပတော** တိ ဧတ္ထ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန သဗ္ဗသော အပ္ပဝတ္တိကရဏေန **ကိလေသမာရံ,** သမုဒယပ္ပဟာနပရိညာဝသေန **ခန္ဓမာရံ,** သဟာယဝေကလ္လကရဏဝသေန သဗ္ဗထာ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန **အဘိသင်္ခါရမာရံ,** ဗလဝိဓမနဝိသယာတိက္ကမနဝသေန **ဒေဝပုတ္တမစ္စုမာရ**ဉ္စ **အဘဉ္ဇိ** ဘဂ္ဂေ အကာသိ။ **ပရိဿယာန**န္တိ ဥပဒ္ဒဝါနံ။ သမ္ပတိ, အာယတိဉ္စ သတ္တာနံ အနတ္ထာဝဟတ္တာ မာရဏဋ္ဌေန ဝိဗာဓနဋ္ဌေန ကိလေသာဝ မာရောတိ **ကိလေသမာရော**။ ဝဓကဋ္ဌေန ခန္ဓာဝ မာရောတိ **ခန္ဓမာရော** ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "ဝဓကံ ရူပံ 'ဝဓကံ ရူပ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတီ"တိ အာဒိ (သံ. နိ. ၃.၈၅)။ ဇာတိဇရာဒိမဟာဗျသနနိဗ္ဗတ္တနေန အဘိသင်္ခါရောဝ မာရောတိ **အဘိသင်္ခါရမာရော** ။ သံကိလေသနိမိတ္တံ ဟုတွာ ဂုဏမာရဏဋ္ဌေန ဒေဝပုတ္တောဝ မာရောတိ **ဒေဝပုတ္တမာရော** ။ သတ္တာနံ ဇီဝိတဿ, ဇီဝိတပရိက္ခာရာနဉ္စ ဇာနိကရဏေန မဟာဗာဓရူပတ္တာ မစ္စု ဧဝ မာရောတိ **မစ္စုမာရော**။

သတပုညလက္ခဏဓရဿာ တိ အနေကသတပုညနိဗ္ဗတ္တမဟာပုရိသလက္ခဏဝဟတော **ရူပကာယသမ္ပတ္တိ ဒီပိတာ ဟောတိ,** ဣတရာသံ ဖလသမ္ပဒါနံ မူလဘာဝတော, အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော စ။ **ဓမ္မကာယသမ္ပတ္တိ** ဒီပိတာ ဟောတိ, ပဟာနသမ္ပဒါပုဗ္ဗကတ္တာ ဉာဏသမ္ပဒါဒီနံ။ ဘာဂျဝတာယ လောကိယာနံ **ဗဟုမတဘာဝေါ**။ ဘဂ္ဂဒေါသတာယ ပရိက္ခကာနံ ဗဟုမတဘာဝေါတိ ယောဇနာ။ ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ ယထာသင်္ချံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပုညဝန္တံ ဟိ **ဂဟဋ္ဌာ** ခတ္တိယာဒယော အဘိဂစ္ဆန္တိ, ပဟီနဒေါသံ **ပဗ္ဗဇိတ** တာပသပရိဗ္ဗာဇကာဒယော "ဒေါသဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီ"တိ။ **အဘိဂတာနဉ္စ နေသံ ကာယစိတ္တဒုက္ခာပနယနေ ပဋိဗလဘာဝေါ, အာမိသဒါနဓမ္မဒါနေဟိ** ဥပကာရသဗ္ဘာဝတော။ ရူပကာယံ တဿ ပသာဒစက္ခုနာ, ဓမ္မကာယံ ပညာစက္ခုနာ ဒိသွာ ဒုက္ခဒွယဿ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနတော ဥပဂတာနဉ္စ တေသံ အာမိသဒါနဓမ္မဒါနေဟိ **ဥပကာရိတာ,** "ပုဗ္ဗေ အာမိသဒါနဓမ္မဒါနေဟိ မယာ အယံ လောကဂ္ဂဘာဝေါ အဓိဂတော, တသ္မာ တုမှေဟိပိ ဧဝမေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗ"န္တိ ဧဝံ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ နိယောဇနေန အဘိဂတာနံ **လောကိယလောကုတ္တရသုခေဟိ သံယောဇနသမတ္ထတာ စ ဒီပိတာ ဟောတိ** ။

သကစိတ္တေ ဣဿရိယံ အတ္တနော စိတ္တဿ ဝသီဘာဝါပါဒနံ, ယေန ပဋိကူလာဒီသု အပ္ပဋိကူလသညိတာဒိဝိဟာရသိဒ္ဓိ, အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိအာဒိကော ဣဒ္ဓိဝိဓောပိ စိတ္တိဿရိယမေဝ စိတ္တဘာဝနာယ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ ဣဇ္ဈနတော။ **အဏိမာလဃိမာဒိက**န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မဟိမာ ပတ္တိ ပါကမ္မံ ဤသိတာ ဝသိတာ ယတ္ထကာမာဝသာယိတာတိ ဣမေ ဆပိ သင်္ဂဟိတာ။ တတ္ထ ကာယဿ အဏုဘာဝကရဏံ **အဏိမာ**။ လဟုဘာဝေါ **လဃိမာ** အာကာသေ ပဒသာ ဂမနာဒိနာ။ မဟတ္တံ **မဟိမာ** ကာယဿ မဟန္တတာပါဒနံ။ ဣဋ္ဌဒေသပ္ပတ္တိ **ပတ္တိ** ။ အဓိဋ္ဌာနာဒိဝသေန ဣစ္ဆိတနိပ္ဖါဒနံ **ပါကမ္မံ** ။ သယံဝသိတာ ဣဿရဘာဝေါ **ဤသိတာ**။ ဣဒ္ဓိဝိဓေ ဝသီဘာဝေါ **ဝသိတာ**။ အာကာသေန ဝါ ဂစ္ဆတော, အညံ ဝါ ကိဉ္စိ ကရောတော ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝေါသာနပ္ပတ္တိ **ယတ္ထကာမာဝသာယိတာ** ။ "ကုမာရကရူပါဒိဒဿန"န္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဧဝမိဒံ အဋ္ဌဝိဓံ **လောကိယသမ္မတံ** ဣဿရိယံ။ တံ ပန ဘဂဝတော ဣဒ္ဓိဝိဓန္တောဂဓံ, အနညသာဓာရဏဉ္စာတိ အာဟ **"သဗ္ဗာကာရပရိပူရံ အတ္ထီ"** တိ။

ကေသဉ္စိ ပဒေသဝုတ္တိ, အယထာဘူတဂုဏသန္နိဿယတ္တာ အပရိသုဒ္ဓော စ ယသော ဟောတိ, န ဧဝံ တထာဂတဿာတိ ဒဿေတုံ **"လောကတ္တယဗျာပကော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဣဓ အဓိဂတသတ္တဂုဏာနံ အာရုပ္ပေ ဥပ္ပန္နာနံ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ"တိအာဒိနာ ဘဂဝတော ဂုဏေ အနုဿရန္တာနံ ယသော ပါကဋော ဟောတီတိ အာဟ "လောကတ္တယဗျာပကော"တိ။ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတတ္တာ ဧဝ **အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓော** ။ အနဝသေသလက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနာဒိသမ္ပတ္တိယာ **သဗ္ဗာကာရပရိပူရာ။ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂသိရီ** သဗ္ဗေသံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ သောဘာ။ "တိဏ္ဏော တာရေယျ"န္တိအာဒိနာ **ယံ ယံ ဧတေန** လောကနာထေန **ဣစ္ဆိတံ** မနောဝစီပဏိဓာနဝသေန, **ပတ္ထိတံ** ကာယပဏိဓာနဝသေန။ **တထေဝ**တိ ပဏိဓာနာနုရူပမေဝ။ ဝီရိယပါရမိဘာဝပ္ပတ္တော, အရိယမဂ္ဂပရိယာပန္နော စ **သမ္မာဝါယာမသင်္ခါတော ပယတ္တော**။

ဘေဒေဟီတိ သဗ္ဗတ္တိကဒုကပဒသင်္ဂဟိတေဟိ ပဘေဒေဟိ။ **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒီဟီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န ကေဝလံ **ဝိဘင်္ဂပါဠိယံ** အာဂတာ သတိပဋ္ဌာနာဒယောဝ သင်္ဂဟိတာ, အထ ခေါ သင်္ဂဟာဒယော, သမယဝိမုတ္တာဒယော, ဌပနာဒ

ယော, တိကပဋ္ဌာနာဒယော စ သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဒုက္ခသစ္စဿ ပီဠနဋ္ဌော** တံသမင်္ဂိနော သတ္တဿ ဟိံသနံ အဝိပ္ဖာရိကတာကရဏံ။ **သင်္ခတဋ္ဌော** သမေစ္စသမ္ဘုယျပစ္စယေဟိ ကတဘာဝေါ။ **သန္တာပဋ္ဌော** ဒုက္ခဒုက္ခတာဒီဟိ သန္တပ္ပနံ ပရိဒဟနံ။ **ဝိပရိဏာမဋ္ဌော** ဇရာယ, မရဏေန စာတိ ဒွိဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတာ။ **သမုဒယဿ အာယူဟနဋ္ဌော** ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တနဝသေန သမ္ပိဏ္ဍနံ။ **နိဒါနဋ္ဌော** ''ဣဒံ တံ ဒုက္ခ''န္တိ နိဒဿန္တဿ ဝိယ သမုဋ္ဌာပနံ။ **သံယောဂဋ္ဌော** သံသာရဒုက္ခေန သံယောဇနံ။ **ပလိဗောဓဋ္ဌော** မဂ္ဂါဓိဂမဿ နိဝါရဏံ။ နိရောဓဿ **နိဿရဏဋ္ဌော** သဗ္ဗူပဓီနံ ပဋိနိဿဂ္ဂသဘာဝတ္တာ တတော ဝိနိဿဋတာ, တန္နိဿရဏနိမိတ္တတာ ဝါ။ **ဝိဝေကဋ္ဌော** သဗ္ဗသင်္ခါရဝိသံယုတ္တတာ။ **အသင်္ခတဋ္ဌော** ကေနစိပိ ပစ္စယေန အနဘိသင်္ခတတာ။ **အမတဋ္ဌော** နိစ္စသဘာဝတ္တာ မရဏာဘာဝေါ, သတ္တာနံ မရဏာဘာဝဟေတုတာ ဝါ။ **မဂ္ဂဿ နိယျာနဋ္ဌော** ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဂ္ဂမနဋ္ဌော။ **ဟေတုအတ္ထော** နိဗ္ဗာနဿ သမ္ပာပကဘာဝေါ။ **ဒဿနဋ္ဌော** အစ္စန္တသုခုမဿ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကရဏံ။ **အာဓိပတေယျဋ္ဌော** စတုသစ္စဒဿနေ သမ္ပယုတ္တာနံ အာဓိပစ္စကရဏံ, အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေါ ဝါ ဝိသေသတော မဂ္ဂါဓိပတိဝစနတော။ သတိပိ ဟိ ဈာနာဒီနံ အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေ ''ဈာနာဓိပတိနော ဓမ္မာ''တိ ဧဝမာဒိံ အဝတွာ ''မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာ'' ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဝိညာယတိ ''အတ္ထိ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေ ဝိသေသော''တိ။ ဧတေ စ ပီဠနာဒယော သောဠသာကာရာ နာမ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အညေသု ရောဂဂဏ္ဍာဒိအာကာရေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ဧတေဝ ပရိဂ္ဂယှန္တီတိ? သလက္ခဏတော စ သစ္စန္တရဒဿနတော စ အာဝိဘာဝတော။ သွာယမတ္ထော ပရတော သစ္စကထာယမေဝ အာဝိ ဘဝိဿတိ။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရော ကသိဏာဒိအာရမ္မဏာနိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ။ မေတ္တာဒိဇ္ဈာနာနိ **ဗြဟ္မဝိဟာရော** ။ ဖလသမာပတ္တိ **အရိယဝိဟာရော**။ ကာမေဟိ ဝိဝေကဋ္ဌကာယတာဝသေန ဧကီဘာဝေါ **ကာယဝိဝေကော**။ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနာ နီဝရဏာဒီဟိ ဝိဝိတ္တစိတ္တတာ **စိတ္တဝိဝေကော။ ဥပဓိဝိဝေကော** နိဗ္ဗာနံ။ **အညေ**တိ လောကိယာဘိညာဒိကေ။

ကိလေသာဘိသင်္ခါရဝသေန ဘဝေသု ပရိဗ္ဘမနံ, သော စ တဏှာပမုခါနောတိ ဝုတ္တံ **''တဏှာသင်္ခါတံ ဂမန''**န္တိ။ **ဝန္တ** န္တိ အရိယမဂ္ဂမုခေန ဥဂ္ဂိရိတံ ပုန အပစ္စာဝမနဝသေန ဆဍ္ဍိတံ။ **ဘဂဝါတိ ဝုစ္စတိ** နိရုတ္တိနယေနာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ယထာ။ပေ။ မေခလာ''**တိ။

အပရော နယော – ဘာဂဝါတိ ဘဂဝါ, ဘတဝါတိ ဘဂဝါ, ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ, ဘဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ, ဘတ္တဝါတိ ဘဂဝါ, ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။ ဘာဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။

ဘာဂဝါ ဘတဝါ ဘာဂေ၊ ဘဂေ စ ဝနိ ဘတ္တဝါ။
ဘဂေ ဝမိ တထာ ဘာဂေ၊ ဝမီတိ ဘဂဝါ ဇိနော။

တတ္ထ ကထံ **ဘာဂဝါတိ ဘဂဝါ?** ယေ တေ သီလာဒယော ဓမ္မက္ခန္ဓာ ဂုဏကောဋ္ဌာသာ, တေ အနညသာဓာရဏာ နိရတိသယာ တထာဂတဿ အတ္ထိ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ တထာ ဟိဿ သီလံ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ, ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ, သဒ္ဓါ ဝီရိယံ, သတိ သမ္ပဇညံ, သီလဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ, သမထော ဝိပဿနာ, တီဏိ ကုသလမူလာနိ, တီဏိ သုစရိတာနိ, တယော သမ္မာဝိတက္ကာ, တိဿော အနဝဇ္ဇသညာ, တိဿော ဓာတုယော, စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ, စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ, စတ္တာရိ အရိယဖလာနိ, စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ, စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏာနိ, စတ္တာရော အရိယဝံသာ, စတ္တာရိ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏာနိ, ပဉ္စ ပဓာနိယင်္ဂါနိ, ပဉ္စင်္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ, ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓိ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, ပဉ္စ နိဿာရဏီယာ ဓာတုယော, ပဉ္စ ဝိမုတ္တာယတနဉာဏာနိ, ပဉ္စ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ သညာ, ဆ အနုဿတိဋ္ဌာနာနိ, ဆ ဂါရဝါ, ဆ နိဿာရဏီယာ ဓာတုယော, ဆ သတတဝိဟာရာ, ဆ အနုတ္တရိယာနိ, ဆ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ သညာ, ဆ အဘိညာ, ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ, သတ္တ အပရိဟာနိယာ ဓမ္မာ, သတ္တ အရိယဓမ္မာ, သတ္တ အရိယဓနာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, သတ္တ သပ္ပုရိသဓမ္မာ, သတ္တ နိဇ္ဇရဝတ္ထူနိ, သတ္တ သညာ, သတ္တဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂလဒေသနာ, သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိဒေသနာ, သတ္တခီဏာသဝဗလဒေသနာ, အဋ္ဌပညာပဋိလာဘဟေတုဒေသနာ, အဋ္ဌ သမ္မတ္တာနိ, အဋ္ဌလောကဓမ္မာတိက္ကမာ, အဋ္ဌ အာရမ္ဘဝတ္ထူနိ, အဋ္ဌအက္ခဏဒေသနာ, အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကာ, အဋ္ဌအဘိဘာယတနဒေသနာ, အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ, နဝ ယောနိသောမနသိကာရမူလကာ ဓမ္မာ, နဝ ပါရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂါနိ, နဝသတ္တာဝါသဒေသနာ, နဝ အာဃာတပဋိဝိနယာ,

နဝ သညာ, နဝ နာနတ္တာ, နဝ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ, ဒသ နာထကာရဏာ ဓမ္မာ, ဒသ ကသိဏာယတနာနိ, ဒသ ကုသလကမ္မပထာ, ဒသ သမ္မတ္တာနိ, ဒသ အရိယဝါသာ, ဒသ အသေက္ခဓမ္မာ, ဒသ တထာဂတဗလာနိ, ကောဒသ မေတ္တာနိသံသာ, ဒ္တဒသ ဓမ္မစက္ကာကာရာ, တေရသ ဓုတဂုဏာ, စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ, ပဉ္စဒသ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ ဓမ္မာ, သောဠသ အာနာပါနဿတိ, သောဠသ အပရန္တပနီယာ ဓမ္မာ, အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ, ဧကူနဝီသတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ, စတုစတ္တာလီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ , ပညာသ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာနိ, ပရောပညာသ ကုသလဓမ္မာ, သတ္တသတ္တတိဉာဏဝတ္ထူနိ, စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တိသဉ္စာရိမဟာဝဇိရဉာဏံ, အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနပဝိစယပစ္စဝေက္ခဏဒေသနာဉာဏာနိ, တထာ အနန္တာသု လောကဓာတူသု အနန္တာနံ သတ္တာနံ အာသယာဒိဝိဘာဝနဉာဏာနိ စာတိ ဧဝမာဒယော အနန္တာပရိမာဏဘေဒာ အနညသာဓာရဏာ နိရတိသယာ ဂုဏဘာဂါ ဂုဏကောဋ္ဌာသာ သံဝိဇ္ဇန္တိ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တဝိဘာဂါ ဂုဏဘာဂါ အဿ အတ္ထီတိ ဘာဂဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗေ အာ-ကာရဿ ရဿတ္တံ ကတ္တ "ဘဂဝါ"တိ ဝုတ္တော။ ဧဝံ တာဝ ဘာဂဝါတိ ဘဂဝါ။

ယသ္မာ သီလာဒယော သဗ္ဗေ၊ ဂုဏဘာဂါ အသေသတော။
ဝိဇ္ဇန္တိ သုဂတေ တသ္မာ၊ "ဘဂဝါ"တိ ပဝုစ္စတိ။

ကထံ **ဘတဝါတိ ဘဂဝါ?** ယေ တေ သဗ္ဗလောကဟိတာယ ဥဿုက္ကမာပန္နေဟိ မနုဿတ္တာဒိကေ အဋ္ဌ ဓမ္မေ သမောဓာနေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ကတမဟာဘိနီဟာရေဟိ မဟာဗောဓိသတ္တေဟိ ပရိပူရေတဗ္ဗာ အနဟာရမိ, သီလနေက္ခမ္မပညာဝီရိယခန္တိသစ္စအဓိဋ္ဌာနမေတ္တာဥပေက္ခာဟာရမိတိ ဒသ ဟာရမိယော, ဒသ ဥပဟာရမိယော, ဒသ ပရမတ္ထဟာရမိယောတိ သမတိံသ ဟာရမိယော, အနာဒီနိ စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ, သစ္စာဒီနိ စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ, အတ္တပရိစ္စာဂေ, နယန, ဓန, ရဇ္ဇ, ပုတ္တအရပရိစ္စာဂေတိ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂ, ပုဗ္ဗယောဂေ, ပုဗ္ဗစရိယာ, ဓမ္မက္ခာနံ, ဉာတတ္ထစရိယာ, လောကတ္ထစရိယာ, ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယာတိ ဧဝမာဒယော, သင်္ခေပတော တ သဗ္ဗေ ပုညသမ္ဘာရဉာဏသမ္ဘာရဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာ, တေ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ကပ္ပာနံ သတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ယထာ ဟာနဘာဂိယာ, သံကိလေသဘာဂိယာ, ဌိတိဘာဂိယာ တ န ဟောန္တိ, အထ ခေါ ဥတ္တရုတ္တရိ ဝိသေသဘာဂိယာဝ ဟောန္တိ, ဧဝံ သက္ကစ္စံ နိရန္တရံ အနဝသေသတော ဘတာ သမ္ဘတာ အဿ အတ္ထီတိ ဘတဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗေ "ဘဂဝါ"တိ ဝုတ္တော နိရုတ္တိနယေန တ-ကာရဿ ဂ-ကာရံ ကတွာ။ အထ တ **ဘတဝါ**တိ တေဃေဝ ယထာဝုတ္တေ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေ ဝုတ္တနယေန ဘရိ သမ္ဘရိ, ပရိပူရေသီတိ အတ္ထော။ ဧဝမ္ပိ ဘတဝါတိ ဘဂဝါ။

သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ   သဗ္ဗေ၊ အနဟာရမိအာဒိကေ။
သမ္ဘာရေ ဘတဝါ နာထော၊ တသ္မာပိ ဘဂဝါ မတော။

ကထံ **ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ?** ယေ တေ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ခါ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနကသမာပတ္တိဘာဂါ, တေ အနဝသေသတော လောကဟိတတ္ထံ, အတ္တနော စ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ နိစ္စကပ္ပံ နိစ္စကပ္ပံ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ ဗဟုလမကာသီတိ ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။ အထ တ အဘိညေယျဓမ္မေသု, ကုသလာဒီသု, ခန္ဓာဒီသု စ ယေ တေ ပရိညေယ္ယာဒိဝသေန သင်္ခေပတော တ စတုဗ္ဗိဓာ အဘိသမယဘာဂါ, ဝိတ္ထာရတော ပန "စက္ခုံ ပရိညေယျံ။ပေ။ ဇရာမရဏံ ပရိညေယျ"န္တိအာဒိနာ အနေကပရိညေယျဘာဂါ, "စက္ခုဿ သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော။ပေ။ ဇရာမရဏဿ သမုဒယော ပဟာတဗ္ဗော"တိအာဒိနာ ပဟာတဗ္ဗဘာဂါ, "စက္ခုဿ နိရောဓော။ပေ။ ဇရာမရဏဿ နိရောဓော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော"တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၂၁) သစ္ဆိကာတဗ္ဗဘာဂါ, "စက္ခုဿ နိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ"တိအာဒိနာ, "စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"တိအာဒိနာ စ အနေကဘေဒါ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဂါ စ ဓမ္မာ, တေ သဗ္ဗေ ဝနိ ဘဇိ ယထာရဟံ ဂောစရဘာဝနာသေဝနာနံ ဝသေန သေဝိ။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။ အထ တ ယေ ဣမေ သီလာဒယော ဓမ္မက္ခန္ဓာ သာဝကေဟိ သာဓာရဏာ ဂုဏကောဋ္ဌာသာ ဂုဏဘာဂါ, "ကိန္တိ နု ခေါ တေ ဝေနေယျသန္တာနေသု ပတိဋ္ဌပေယျ"န္တိ မဟာကရုဏာယ ဝနိ အဘိပတ္ထယိ, သာ စဿ အဘိပတ္ထနာ ယထာဓိပ္ပေတဖလာဝဟာ အဟောသိ။ ဧဝမ္ပိ ဘာဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။

ယသ္မာ ဉေယျသမာပတ္တိ-ဂုဏဘာဂေ တထာဂတော။
ဘဇိ ပတ္ထယိ သတ္တာနံ၊ ဟိတာယ ဘဂဝါ တတော။

ကထံ **ဘဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ**? သမာသတော တာဝ ကတပုညေဟိ ပယောဂသမ္ပန္နေဟိ ယထာဝိဘဝံ ဘဇီယန္တီတိ ဘဂါ, လောကိယလောကုတ္တရသမ္ပတ္တိယော။ တတ္ထ လောကိယေ တာဝ တထာဂတော သမ္ဗောဓိတော ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တဘူတော ပရမုက္ကံသဂတေ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ, ယတ္ထ ပတိဋ္ဌာယ နိရဝသေသတော ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေ သမန္နာနေန္တော ဗုဒ္ဓဓမ္မေ ပရိပါစေသိ။ ဗုဒ္ဓဘူတော ပန တေ နိရဝဇ္ဇသုခူပသံဟိတေ အနညသာဓာရဏေ လောကုတ္တရေပိ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ပဒေသရဇ္ဇဣဿရိယစက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိဒေဝရဇ္ဇသမ္ပတ္တိအာဒိဝသေန, ဈာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တိဉာဏဒဿနမဂ္ဂဘာဝနာဖလသစ္ဆိကိရိယာဒိဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝသေန စ အနေကဝိဟိတေ အနညသာဓာရဏေ ဘဂေ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂေ ဝနီတိ ဘဂဝါ။

ယာ တာ သမ္ပတ္တိယော လောကေ၊ ယာ စ လောကုတ္တရာ ပုထူ။
သဗ္ဗာ တာ ဘဇိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ တသ္မာပိ ဘဂဝါ မတော။

ကထံ **ဘတ္တဝါတိ ဘဂဝါ**? ဘတ္တာ ဒဠှဘတ္တိကာ အဿ ဗဟူ အတ္ထီတိ ဘတ္တဝါ။ တထာဂတော ဟိ မဟာကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏာဒိအပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိဘာဝတော သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏအသီတိအနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာဒိအနညသာဓာရဏဂုဏဝိသေသပဋိမဏ္ဍိတရူပကာယတာယ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတေန “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တေန လောကတ္တယဗျာပိနာ သုဝိပုလေန, သုဝိသုဒ္ဓေန စ ထုတိဃောသေန သမန္နာဂတတ္တာ, ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တာသု အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိအာဒီသု သုပတိဋ္ဌိတဘာဝတော, ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇာဒိနိရတိသယဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိဘာဝတော စ “ရူပပ္ပမာဏော ရူပပ္ပသန္နော, ဃောသပ္ပမာဏော ဃောသပ္ပသန္နော, လူခပ္ပမာဏော လူခပ္ပသန္နော, ဓမ္မပ္ပမာဏော ဓမ္မပ္ပသန္နော”တိ ဧဝံ စတုပ္ပမာဏိကေ လောကသန္နိဝါသေ သဗ္ဗထာပိ ပသာဒါဝဟဘာဝေန သမန္တပါသာဒိကတ္တာ အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ သဒေဝမနုဿာနံ အာဒရဗဟုမာနဂါရဝါယတနတာယ ပရမပေမသမ္ဘတ္တိဋ္ဌာနံ။ ယေ တဿ ဩဝါဒေ ပတိဋ္ဌိတာ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတာ ဟောန္တိ, ကေနစိ အသံဟာရိယာ တေသံ သမ္ဘတ္တိ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါတိ။ တထာ ဟိ တေ အတ္တနော ဇီဝိတပရိစ္စာဂေပိ တတ္ထ ပသာဒံ န ပရိစ္စဇန္တိ, တဿ ဝါ အာဏံ ဒဠှဘတ္တိဘာဝတော။ တေနေဝါဟ –

“ယော ဝေ ကတညူ ကတဝေဒိ ဓီရော၊
ကလျာဏမိတ္တော ဒဠှဘတ္တိ စ ဟောတီ”တိ။ (ဇာ. ၂.၁၇.၇၈)။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေါ ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိဝတ္တတိ, ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယံ မယာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တံ မမ သာဝကာ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမန္တီ”တိ (ဥဒါ. ၄၅; စူဠဝ. ၃၈၅) စ။

ဧဝံ ဘတ္တဝါတိ ဘဂဝါ နိရုတ္တိနယေန ဧကဿ တ-ကာရဿ လောပံ ကတွာ ဣတရဿ ဂ-ကာရံ ကတွာ။

ဂုဏာတိသယယုတ္တဿ၊ ယသ္မာ လောကဟိတေသိနော။
သမ္ဘတ္တာ ဗဟဝေါ သတ္ထု၊ ဘဂဝါ တေန ဝုစ္စတိ။

ကထံ **ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ**? ယသ္မာ တထာဂတော ဗောဓိသတ္တဘူတောပိ ပုရိမာသု ဇာတီသု ပါရမိယော ပူရေန္တော ဘဂသင်္ခါတံ သိရိံ, ဣဿရိယံ, ယသဉ္စ ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ အနပေက္ခော ဆဍ္ဍယိ။ တထာ ဟိဿ **သောမနဿကုမာရကာလေ** (ဇာ. ၁.၁၅.၂၁၁ အာဒယော) **ဟတ္ထိပါလကုမာရကာလေ** (ဇာ. ၁.၁၅.၃၃၇ အာဒယော) **အယောဃရပဏ္ဍိတကာလေ** (ဇာ. ၁.၁၅.၃၆၃ အာဒယော) **မူဂပက္ခပဏ္ဍိတကာလေ** (ဇာ. ၂.၂၂.၁ အာဒယော) **စူဠသုတသောမကာလေ**တိ (ဇာ. ၂.၁၇.၁၉၅ အာဒယော) ဧဝမာဒီသု နေက္ခမ္မပါရမိပူရဏဝသေန ဒေဝရဇ္ဇသဒိသာယ ရဇ္ဇသိရိယာ ပရိစ္စတ္တအတ္တဘာဝါနံ ပရိမာဏံ နတ္ထိ။ စရိမတ္တဘာဝေပိ ဟတ္ထဂတံ စက္ကဝတ္တိသိရိံ ဒေဝလောကာဓိပစ္စသဒိသံ စတုဒီပိဿရိယံ, စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိသန္နိဿယံ သတ္တရတနသမုဇ္ဇလံ ယသဉ္စ တိဏာယပိ အမညမာနော နိရပေက္ခော ပဟာယ အဘိနိက္ခမိတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, တသ္မာ ဣမေ သိရိအာဒိကေ ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။ အထ ဝါ ဘာနိ နာမ နက္

ခတ္တာနိ, တေဟိ သမံ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဘက, သိနေရုယုဂန္ဓရဉတ္တရကုရုဟိမဝန္တာဒိဘာဇနလောကဝိသေသသန္နိဿ
ယာ သောဘာ ကပ္ပဋ္ဌိယဘာဝတော။ တေပိ ဘဂဝတ ဝမိ တန္နိဝာသသတ္တာဝာသသမတိက္ကမနတော တပ္ပဋိဗဒ္ဓ
ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဇဟီတိ။ ဧဝမ္ပိ ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝာ။

စက္ကဝတ္တိသိရိံ ယသ္မာ၊ ယသံ ဉာတိရိယံ သုခံ။
ပဟာသိ လောကစိတ္တဉ္စ၊ သုဂတော ဘဂဝါ တတော။

ကထံ **ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ**? ဘဂါ နာမ သဘာဝဓမ္မကောဋ္ဌာသာ, တေ ခန္ဓာယတနဓာတာဒိဝသေန, တတ္ထာပိ ရူပ
ဝေဒနာဒိဝသေန, အတီတာဒိဝသေန စ အနေကဝိဓာ, တေ စ ဘဂဝါ ''သဗ္ဗံ ပပဉ္စံ, သဗ္ဗံ ယောဂံ, သဗ္ဗံ ဂန္ထံ, သဗ္ဗံ သံ
ယောဇနံ သမုစ္ဆိန္ဒိတွာ အမတံ ဓာတုံ သမဓိဂစ္ဆန္တော ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ အနပေက္ခော ဆဍ္ဍယိ န ပစ္စာဝမိ။ တထာ ဟေသ
သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပထဝိံ အာပံ တေဇံ ဝါယံ, စက္ခုံ သောတံ ဃာနံ ဇိဝှံ ကာယံ မနံ, ရူပေ သဒ္ဒေ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္
ဗေ ဓမ္မေ, စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ။ မနောဝိညာဏံ, စက္ခုသမ္ဖဿံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ ဝေဒနံ။ပေ။
မနောသမ္ဖဿဇံ ဝေဒနံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ သညံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿဇံ သညံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ စေတနံ။ပေ။ မနော
သမ္ဖဿဇံ စေတနံ, ရူပတဏှံ ။ပေ။ ဓမ္မတဏှံ, ရူပဝိတက္ကံ။ပေ။ ဓမ္မဝိတက္ကံ, ရူပဝိစာရံ။ပေ။ ဓမ္မဝိစာရ''န္တိ
အာဒိနာ အနုပဒဓမ္မဝိဘာဂဝသေနပိ သဗ္ဗေဝ ဓမ္မကောဋ္ဌာသေ အနဝသေသတော ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ အနပေက္ခပရိစ္စာဂေန ဆဍ္ဍ
ဍယိ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ –

''ယံ တံ, အာနန္ဒ, စတ္တံ ဝန္တံ မုတ္တံ ပဟီနံ ပဋိနိဿဋ္ဌံ, တံ တထာဂတော ပုန ပစ္စာဝမိဿတီတိ နေ
တံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၃)။

ဧဝမ္ပိ ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။ အထ ဝါ **ဘဂေ ဝမီ**တိ သဗ္ဗေပိ ကုသလာကုသလေ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ ဟီနပဏီတေ
ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ အရိယမဂ္ဂဉာဏမုခေန ဝမိ ဥဂ္ဂိရိ အနပေက္ခော ပရိစ္စဇိ ပဇဟိ, ပရေသဉ္စ တထ
တ္တာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

''ဓမ္မာပိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ, ပဂေဝ အဓမ္မာ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။ ကုလ္လူပမံ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေ
ဿာမိ နိတ္ထရဏတ္ထာယ, နော ဂဟဏတ္ထာယာ''တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။

ဧဝမ္ပိ ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝါ။

ခန္ဓာယတနဓာတာဒိ-ဓမ္မဘေဒါ မဟေသိနာ။
ကဏှာ သုက္ကာ ယတော ဝန္တာ၊ တတောပိ ဘဂဝါ မတော။

တေန ဝုတ္တံ –

''ဘဂဝါ ဘတဝါ ဘဂေ၊ ဘဂေ စ ဝနိ ဘတ္တဝါ။
ဘဂေ ဝမိ တထာ ဘာဂေ၊ ဝမီတိ ဘဂဝါ ဇိနော''တိ။

တတ္ထ စ ယသ္မာ သဒ္ဒပတော အတ္ထဟိတသမ္ပတ္တိပရဟိတပဋိပတ္တိဝသေန ဒုဝိဓာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, တာသု အတ္ထဟိတ
သမ္ပတ္တိ ပဟာနသမ္ပဒါဉာဏသမ္ပဒါဘေဒတော ဒုဝိဓာ, အာနုဘာဝသမ္ပဒါဒီနံ တဒဝိနာဘာဝေန တဒန္တောဂဓတ္တာ။
ပရဟိတပဋိပတ္တိ ပယောဂါသယဘေဒတော ဒုဝိဓာ။ တတ္ထ ပယောဂတော လာဘသက္ကာရာဒိနိရပေက္ခစိတ္တဿ
သဗ္ဗဒုက္ခနိယျာနိကဓမ္မူပဒေသော, အာသယတော ပဋိဝိရုဒ္ဓေသုပိ နိစ္စံ ဟိတေသိတာ, ဉာဏပရိပါကကာလာဂမနာဒိ
ပရဟိတပဋိပတ္တိ စ, အာမိသပဋိဂ္ဂဟဏာဒိနာပိ အတ္တစရိယာ ပရဟိတပဋိပတ္တိ ဟောတိယေဝ။ တသ္မာ တေသံ ဝိ
ဘာဝနဝသေန ဟဋ္ဌိယံ ''အရဟ''န္တိအာဒီနံ ပဒါနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **''အရဟ''**န္တိ ဣမိနာ ပဒေန ပဟာနသမ္ပဒါဝသေန ဘဂဝတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ဝိဘာဝိတာ။ **''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကဝိဒူ''**တိ စ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဉာဏသမ္ပဒါဝသေန။ နနု စ ''လောကဝိဒူ''တိ ဣမိနာပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာ ဝိဘာဝီယတီတိ? သစ္စံ ဝိဘာဝီယတိ, အတ္ထိ ပန ဝိသေသော, ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဣမိနာ သဗ္ဗညုတညာဏနုဘာဝေါ ဝိဘာဝိတော, ''လောကဝိဒူ''တိ ပန ဣမိနာ အာသယာနုသယဉာဏာဒီနမ္ပိ အာနုဘာဝေါ ဝိဘာဝိတောတိ။ **''ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော''**တိ ဣမိနာ သဗ္ဗာပိ ဘဂဝတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ဝိဘာဝိတာ။ **''သုဂတော''**တိ ပန ဣမိနာ သမုဒာဂမတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ, ပရဟိတပဋိပတ္တိ စ ဝိဘာဝိတာ။ **''အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန''**န္တိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဘဂဝတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ ဝိဘာဝိတာ။ **''ဗုဒ္ဓေါ''**တိ ဣမိနာ ဘဂဝတော အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ, ပရဟိတပဋိပတ္တိ စ ဝိဘာဝိတာ။ ဧတ္ထ ကတ္ထစိ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဝတွာ ''ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဝစနံ သမတ္တိတံ ဟောတိ။ တေနေတံ ဟ ''အတ္တနာပိ ဗုဇ္ဈိ အညေပိ သတ္တေ ဗောဓေသီ''တိအာဒိ။ **''ဘဂဝါ''**တိ စ ဣမိနာပိ သမုဒာဂမတော ပဋ္ဌာယ ဘဂဝတော သဗ္ဗာ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ, ပရဟိတပဋိပတ္တိ စ ဝိဘာဝိတာ။

အပရော နယော – ဟေတုဖလသတ္တူပကာရဝသေန သင်္ခေပတော တိဝိဓာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ။ တတ္ထ ''အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော လောကဝိဒူ''တိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဖလသမ္ပတ္တိဝသေန ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဝိဘာဝိတာ။ ''အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန''န္တိ ဣမေဟိ သတ္တူပကာရဝသေန ဗုဒ္ဓဂုဏာ ပကာသိတာ။ ''ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဣမိနာ ဖလဝသေန, သတ္တူပကာရဝသေန စ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဝိဘာဝိတာ။ ''သုဂတော ဘဂဝါ''တိ ပန ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဟေတုဖလသတ္တူပကာရဝသေန ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဝိဘာဝိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၄၅. **တသ္မာ** တိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနိကဿ ယောဂိနော။ ဧဝန္တိ ''တတ္ရာယံ နယော''တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **တသ္မိံ သမယေ** တိ ဗုဒ္ဓဂုဏာနုဿရဏသမယေ။ **ရာဂပရိယုဋ္ဌိတ** န္တိ ရာဂေန ပရိယုဋ္ဌိတံ, ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပတ္တေဟိ ရာဂေဟိ သဟိတံ စိတ္တံ အရညမိဝ စောရေဟိ တေန ပရိယုဋ္ဌိတန္တိ ဝုတ္တံ, တဿ ပရိယုဋ္ဌာနဋ္ဌာနဘာဝတော, ပရိယုဋ္ဌိတရာဂန္တိ အတ္ထော။ ယံ တ ရာဂဿ ပရိယုဋ္ဌာနံ, တံ တံသဟိတေ စိတ္တေ ဥပစရိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧ တသ္မိံ ပက္ခေ **ရာဂေနာ**တိ ရာဂေန ဟေတုနာတိ အတ္ထော။ **ဥဇုဂတမေဝါ**တိ ပဂေဝ ကာယဝင်္ကာဒီနံ အပနီတတ္တာ, စိတ္တဿ စ အနုဇုဘာဝကရာနံ မာယာဒီနံ အဘာဝတော, ရာဂာဒိပရိယုဋ္ဌာနာဘာဝေန တ ဩနတိဥန္နတိဝိရဟတော ဥဇုဘာဝမေဝ ဂတံ။ အထ တ **ဥဇုဂတမေဝါ**တိ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဝီထိံ ဩတိဏ္ဏတာယ လီနုဒ္ဓစ္စဝိဂမနတော မဇ္ဈိမသမထနိမိတ္တပဋိပတ္တိယာ ဥဇုဘာဝမေဝ ဂတံ။ **တထာဂတံ အာရဗ္ဘာ** တိ တထာဂတဂုဏေ အာရမ္မဏံ ကတွာ။

ဣစ္စဿာ တိ ဣတိ အဿ။ ''သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟ''န္တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဗုဒ္ဓဂုဏေ အနုဝိတက္ကယတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝန္တိ ''နေဝ တသ္မိံ သမယေ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန။ **ဗုဒ္ဓဂုဏပေါဏာ**တိ ဗုဒ္ဓဂုဏနိန္နာ။ **''ဝိတက္ကဝိစာရာ ပဝတ္တန္တိ''** တိ တေနေဝ ဗုဒ္ဓဂုဏသင်္ခါတံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိတက္ကာဟတံ, ဝိတက္ကပရိယာဟတံ, ပုနပ္ပုနံ အနုမဇ္ဇနဉ္စ ကရောတီတိ ဒဿေတိ။ **ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ ဘာဝနာဝသေန ဥပစာရဇ္ဈာနနိပ္ဖာဒိကာ ဗလဝတီ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ပီတိမနဿ** ဝုတ္တပ္ပကာရပီတိသဟိတစိတ္တဿ။ **ကာယစိတ္တဒရထာ** တိ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓီနံ ပဋိပက္ခဘူတာ သုခုမာဝတ္ထာ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတာ ကိလေသာ။ **ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ** တိ သန္နိသီဒန္တိ။ **အနုက္ကမေန ဧကဂ္ဂတော** တိ ယထာ ဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏာ ဘာဝနာ ဥပရူပရိ ဝိသေသံ အာဝဟန္တီ ပဝတ္တတိ, တထာ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနေဝ ဟောန္တိ, ကိလေသာ သန္နိသိန္နာဝ ဟောန္တိ, သုဝိသဒါနိ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဟောန္တိ, ဘာဝနာယ ပဂုဏတာယ ဝိတက္ကဝိစာရာ သာတိသယံ ပဋ္ဌုကိစ္စာဝ ဟောန္တိ, ဗလဝတီ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပီတိပဒဋ္ဌာနာ ပဿဒ္ဓိ သဝိသေသာ ဇာယတိ, ပဿဒ္ဓကာယဿ သမာဓိပဒဋ္ဌာနံ သုခံ ထိရတရံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ, သုခေန အနုဗြူဟိတံ စိတ္တံ ကမ္မဋ္ဌာနေ သမ္မဒေဝ သမာဓိယတိ။ ဧဝံ အနုက္ကမေန ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိတက္ကာဒယော ဥပရူပရိ ပဋ္ဌုပဋ္ဌုတရာဘာဝေန ပဝတ္တိတွာ ဘာဝနာယ မဇ္ဈိမသမထပဋိပတ္တိယာ ဣန္ဒြိယာနဉ္စ ဧကရသဘာဝေန ပဋ္ဌုတမာနိ ဟုတွာ ဧကက္ခဏေ **ဈာနင်္ဂါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ** ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ –

''ယသ္မိံ , မဟာနာမ, သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ပေ.။ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ''တိ (အ. နိ. ၆.၁၀)။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဈာနံ အပ္ပနာပတ္တံ န ဟောတီတိ အာဟ **“ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ပန ဂမ္ဘီရတာယာ”** တိအာဒိ။ ဂမ္ဘီရေ ဟိ
အာရမ္မဏေ ဂမ္ဘီရေ ဥဒကေ ပတိတနာဝါ ဝိယ သမထဘာဝနာ ပတိဋ္ဌံ န လဘတိ, “ဂမ္ဘီရတာယာ”တိ စ ဣမိနာ
သဘာဝဓမ္မတာပိ သင်္ဂဟိတာ။ သဘာဝဓမ္မော ဟိ ဂမ္ဘီရော န ပညတ္တိ။ နနု စ တဇ္ဇာပညတ္တိဝသေန သဘာဝဓမ္မော
ဂယှတီတိ? သစ္စံ ဂယှတိ ပုဗ္ဗဘာဂေ, ဘာဝနာယ ပန ဝဍ္ဎမာနာယ ပညတ္တိံ သမတိက္ကမိတွာ သဘာဝေယေဝ စိ
တ္တံ တိဋ္ဌတိ။ နနု စ သဘာဝဓမ္မေပိ ကတ္ထစိ အပ္ပနာ သမိဇ္ဈတိ ဒုတိယာရုပ္ပဇ္ဈာနာဒီတိ? သစ္စံ သမိဇ္ဈတိ, တဉ္စ
ခော ဧကပ္ပကာရေ အာရမ္မဏေ, ဣဒံ ပန နာနပ္ပကာရန္တိ ဒဿေန္တော **“နာနပ္ပကာရဂုဏာနုဿရဏာဓိမုတ္တ
တာယာ”**တိ အာဟ။ ဧဝမ္ပိ ယထာ နာနပ္ပကာရေသု ကေသာဒိကောဋ္ဌာသေသု မနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တဿ ကေသ္မိံ
ယေဝ ကောဋ္ဌာသေ အပ္ပနာဝသေန ဘာဝနာ အဝတိဋ္ဌတိ, ဧဝမိဓ ကသ္မာ န ဟောတီတိ? ဝိသမောယံ ဥပညာသော။ တတ္
ထ ဟိ သတိပိ ကောဋ္ဌာသဗဟုဘာဝေ ဧကပ္ပကာရေနေဝ ဘာဝနာ ဝတ္တတိ ပဋိက္ကူလာကာရဿေဝ ဂဟဏတော, ဣဓ
ပန နာနပ္ပကာရေန ဂုဏာနံ နာနပ္ပကာရတ္တာ, န အယမေကသ္မိံယေဝ ဂုဏေ ဌာတုံ သက္ကောတိ ဘာဝနာဗလေန ပစ္စက္ခ
တော ဗုဒ္ဓဂုဏေသု ဥပဋ္ဌဟန္တေသု သဒ္ဓါယ ဗလဝဘာဝတော။ တေနေဝ ဟိ **“အဓိမုတ္တတာယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဥပစာရ
ပ္ပတ္တံ ဈာနံ ဟောတိ, ကထံ ဗုဒ္ဓါနုဿတီတိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“တဒေတ”**န္တိအာဒိ။

သဂါရဝေါ ဟောတိ သပ္ပတိဿော, သတ္ထု ဂုဏသရီရဿ ပစ္စက္ခတော ဥပဋ္ဌဟနတော။ တတောယေဝ **သဒ္ဓါ
ဝေပုလ္လံ** အဝေစ္စပ္ပသာဒသဒိသံ သဒ္ဓါမဟတ္တံ။ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ အနုဿရဏဝသေန ဘာဝနာယ ပဝတ္တတ္တာ **သတိ
ဝေပုလ္လံ**။ တေသံ ပရမဂမ္ဘီရတာယ, နာနပ္ပကာရတာယ စ **ပညာဝေပုလ္လံ** ။ တေသံ ဥဠာရပုညက္ခေတ္တတာယ **ပုညဝေ
ပုလ္လဉ္စ အဓိဂစ္ဆတိ။ ပီတိပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဟောတိ** ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနီယတ္တာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ။ **ဘယ
ဘေရဝသဟော** ဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဘယဘေရဝါဘိဘဝနတော။ တေနာဟ ဘဂဝါ “အနုဿရေထ သမ္ဗုဒ္ဓံ,
ဘယံ တုမှာက နော သိယာ”တိ (သံ. နိ. ၁.၂၄၉ ထောကံ ဝိသဒိသံ)။ **ဒုက္ခာဓိဝါသနသမတ္ထော** ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ သရီ
ရဒုက္ခဿ ပဒုမပလာသေ ဥဒကဿ ဝိယ ဝိနိဝဋ္ဋနတော ။ **သံဝါသသညန္တိ** သဟဝါသသညံ။ **ဗုဒ္ဓဘူမိယံ စိတ္တံ နမ
တိ** ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ မဟန္တဘာဝဿ ပစ္စက္ခတော ဥပဋ္ဌာနတော။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာယ သဗ္ဗဒါ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ စိတ္တေ ဝိပရိ
ဝတ္တနတော ဝုတ္တံ **“သမ္မုခါ သတ္ထာရံ ပဿတော ဝိယာ”** တိ။ **ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော** တိ ဣမာယ ဘာဝနာယ
ဥပရိ တံ အဓိဋ္ဌာနံ ကတွာ သစ္စာနိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော။ **သုဂတိပရာယဏော**တိ သုဂတိသမ္ပရာယော။

အပ္ပမာဒန္တိ အပ္ပမဇ္ဇနံ သက္ကစ္စံ အနုယောဂံ။ **ကယိရာထာ**တိ ကရေယျ။ **သုမေဓသော**တိ သုန္ဒရပညော ။ **ဧဝံ
မဟာနုဘာဝတာယာ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန နီဝရဏဝိက္ခမ္ဘနာဒိသမတ္ထေန သတ္ထရိ သဂါရဝဘာဝါဒိဟေတုဘူတေန မ
ဟတာ သာမတ္ထိယေန သမန္နာဂတာယ။

၂. ဓမ္မာနုဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၄၆. ဓမ္မာနုဿတိန္တိ ဧတ္ထ ပဒတ္ထော, သဘာဝတ္ထော စ အာဒိတော ဝုတ္တောယေဝါတိ တံ အနာမသိတွာ
ဘာဝနာဝိဓာနမေဝ ဒဿေတုံ **“ဓမ္မာနုဿတိံ ဘာဝေတုကာမေနာပီ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဗုဒ္ဓါနုဿ
တိယံ ဝိယ “အဝေစ္စပ္ပသာဒသမန္နာဂတေနာ”တိ န ဝုတ္တံ။ နနု တော ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ ဆ အနုဿတိယော အရိယသာဝ
ကာနံ ဝသေန ဒေသနံ အာရုဠှာတိ? သစ္စမေတံ, ဧဝံ သန္တေပိ “ပရိသုဒ္ဓသီလာဒိဂုဏာနံ ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဣဇ္ဈန္တီ”တိ
ဒဿနတ္ထံ “အဝေစ္စပ္ပသာဒသမန္နာဂတေနာ”တိ ဣဓ န ဝုတ္တံ, အရိယသာဝကာနံ ပန သုခေန ဣဇ္ဈန္တီတိ။ တထာ
ပိ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတတ္တာ စ ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အယဉ္စ ဝိစာရော ပရတော အာဂမိဿတေဝ။

၁၄၇. ပရိယတ္တိဓမ္မောပီ တိ ပိ-သဒ္ဒေန လောကုတ္တရဓမ္မံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ **ဣတရေသူ**တိ သန္ဒိဋ္ဌိကာဒိပဒေသု။
လောကုတ္တရဓမ္မောဝါ တိ အဝဓာရဏံ နိပ္ပရိယာယေန သန္ဒိဋ္ဌိကာဒိအတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ပရိယာယတော ပနေ
တေ ပရိယတ္တိဓမ္မေပိ သမ္ဘဝန္တေဝ။ တထာ ဟိ **ပရိယတ္တိဓမ္မော** ဗဟုဿုတေန အာဂတာဂမေန ပရမေန သတိနေ
ပက္ကေန သမန္နာဂတေန ပညဝတာ အာဒိကလျာဏတာဒိဝိသေသသတော သယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ **သန္ဒိဋ္ဌိကော** ။ အာစရိယပ
ယိရုပါသနာယ ဝိနာ န လဗ္ဘတီတိ စေ? လောကုတ္တရဓမ္မေပိ သမာနေ ကလျာဏမိတ္တသန္နိဿယေနေဝ သိဇ္ဈန
တော, တထာ သတ္ထုသန္ဒဿနေပိ။ “သန္ဒိဋ္ဌိယာ ဇယတီ”တိ အယံ ပနတ္ထော တိတ္ထိယနိမ္မဒ္ဒနေ နိပ္ပရိယာယတော
ဝ လဗ္ဘတိ , ကိလေသဇယေ ပရိယာယတော ပရမ္ပရာဟေတုဘာဝတော။ “သန္ဒိဋ္ဌံ အရဟတီ”တိ အယမ္ပိ အတ္ထော

လဇ္ဇတေ၀, သဇ္ဇသော သံကိလေသဓမ္မာနံ ပဟာနံ, တေအနဓမ္မာနံ ပရိဗြူဟနဥ္စ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တတ္တာ။ အယဥ္စ အတ္ထော "ယေ ခေါ တွံ, ကေတမိ, ဓမ္မေ ဇာနေယျာသိ, ဣမေ ဓမ္မာ သရာကယ သံဝတ္တန္တိ နော ဝိရာကယ, သ ညောကယ သံဝတ္တန္တိ နော ဝိသညောကယ, သဥဟအနာယ သံဝတ္တန္တိ နော အနုဟအနာယ။ ဧကံသေန, ကေတမိ, ဓာရေယျာသိ 'နေသော ဓမ္မော, နေသော ဝိနယော, နေတံ သတ္ထုသာသန'"န္တိ (စူဠဝ. ၄၀၆; အ. နိ. ၈.၅၃), "ဓမ္မာပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ, ပဂေဝ အဓမ္မာ"တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀) စ ဝေမာဒီဟိ သုတ္တပဒေဟိ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ အကာ လိကာဓိဂမုပာယတာယ **အကာလိကော**။ ဝိဇ္ဇမာနတာပရိသုဒ္ဓတာဟိ ဖေဟိပဿဝိဓိ အရဟတီတိ **ဖေဟိပဿိကော**။ တ တော ဧဝ ဝဋ္ဋဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထိကေဟိ အတ္တနော စိတ္တေ ဥပနယနံ, စိတ္တဿ ဝါ တတ္ထ ဥပနယနံ အရဟတီတိ **ဩပနေယျိကော**။ ဝိမုတ္တာယတနသီသေ ဌတွာ ပရိစယေန သမ္မဒေဝ အတ္ထဝေဒံ, ဓမ္မဝေဒဉ္စ လဘန္တေဟိ **ပစ္စ တ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ**တိ။ ဧဝံ သန္ဒိဋ္ဌိကာဒိပဒေသု ပရိယတ္တိဓမ္မမ္ပိ ပက္ခိပိတွာ မနသိကာရော ယုဇ္ဇတေ၀။

သာတိ ကထာ။ **သမန္တဘဒ္ဒကတ္တာ** တိ သဗ္ဗဘာဂေဟိ သုန္ဒရတ္တာ။ **ဓမ္မဿာ** တိ သာသနဓမ္မဿ။ ကိဥ္စာပိ အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုဒာယော နာမ ပရမတ္ထတော ကောစိ နတ္ထိ, ယေသု ပန အဝယဝေသု သမုဒာယရူပေန အဝေက္ခိ တေသု "ကထာ"တိ သမညာ, တံ တတော ဘိန္နံ ဝိယ ကတွာ သံသာမိတေဟာရံ အာရောပေတွာ ဒဿေန္တော **"ပဋ မေန ဟဒေန အာဒိကလျာဏာ"**တိအာဒိမာဟ။ **"ကောနုသန္ဓိက"**န္တိ ဣဒံ နာတိဗဟုဝိဘာဂံ ယထာနုသန္ဓိနာ ကောနုသန္ဓိ ကံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဣတရဿ ပန တေနေဝ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဝိဘာဂေန အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဘာက လဇ္ဇန္တီတိ။ **နိအနေနာ**တိ ကာလဒေသဒေသကပရိသာဒိအပဒိသနလက္ခဏေန နိအနဂန္ထေန။ **နိဂမနေနာ**တိ "ဣဒမတေစာ"တိအာဒိ ကေန (သံ. နိ. ၁.၂၄၉), "ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ, ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တ"န္တိ (အ. နိ. ၁၀.၂၇) တ ယထာဝုတ္တတ္ထနိဂမ နေန။

အယံ ကထာ ဝိသေသတော သုတ္တပိဋကသံဝဏ္ဏနာတိ ကတွာ သုတ္တပိဋကဝသေန ဓမ္မဿ အာဒိကလျာဏာဒိ ကံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သုတ္တပိဋကဝိနယပိဋကာနံ ဝသေန တံ ဒဿေတုံ **"သနိအနသဥပ္ပတ္တိကတ္တာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သနိအနသဥပ္ပတ္တိကတ္တာ** တိ ယထာဝုတ္တနိအနေန သနိအနတာယ, သအဋ္ဌုပ္ပတ္တိကတာယ စ။ **ဝေနေ ယျာနံ အနုရူပတော**တိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ, ဓမ္မဒေသနာယ စ တံတံသိက္ခာပဒဘာဝေန ပညာပိယမာနဿ ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယာနုရူပံ ပဝတ္တိယမာနဿ အနုရူပတော။ **အတ္ထဿာ** တိ ဒေသိယမာနဿ စ သီလာဒိအတ္ထဿ။ "တံ ကိဿ ဟေတု (သံ. နိ. ၁.၂၄၉)? သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၉၅) တတ္ထ တတ္ထ ဟေတူပမာဂဟ ဏေန **ဟေတုအာဟရဏယုတ္တတော** ။

ဧဝံ သုတ္တဝိနယဝသေန ပရိယတ္တိဓမ္မဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တီဏိ ပိဋကာနိ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ တံ ဒဿေတုံ **"သကလောပိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သာသနဓမ္မော** တိ –

> "သဗ္ဗပာပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
> သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန"န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၈၃; ဒီ. နိ. ၂.၉၀) –

ဧဝံ ဝုတ္တဿ သတ္ထုသာသနဿ ပကာသကော ပရိယတ္တိဓမ္မော။ **သီလေန အာဒိကလျာဏော** သီလမူလကတ္တာ သာသနဿ။ သမထာဒီဟိ **မဇ္ဈေကလျာဏော** တေသံ သာသနသမ္ပတ္တိယာ ဝေမဇ္ဈဘာဝတော။ **နိဗ္ဗာနေန ပရိယော သာနကလျာဏော** တဒဓိဂမတော ဥတ္တရိကရဏီယာဘာဝတော။ သာသနေ သမ္မာပဋိပတ္တိ နာမ ပညာယ ဟောတိ, တ ဿာ စ သီလံ, သမာဓိ စ မူလန္တိ အာဟ **"သီလသမာဓီဟိ အာဒိကလျာဏော"** တိ။ ပညာ ပန အနုဗောဓပဋိဝေဓဝသေန ဒုဝိဓာတိ တဒုဘယမ္ပိ ဂဏှန္တော **"ဝိပဿနာမဂ္ဂေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏော"** တိ အာဟ။ တဿ နိပ္ဖတ္တိ ဖလံ, ကိစ္စံ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာ, တတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗံ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဖလနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိယောသာန ကလျာဏော"**တိ။ ဖလဂ္ဂဟဏေန တ သဥပာဒိသေသနိဗ္ဗာနမာဟ, ဣတရေန ဣတရံ, တဒုဘယဉ္စ သာသနသမ္ပတ္တိယာ ဩသာနန္တိ အာဟ **"ဖလနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိယောသာနကလျာဏော"** တိ။

ဗုဒ္ဓဿ သုဗောဓိတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာ, တာယ **အာဒိကလျာဏော** တပ္ပဘဝတ္တာ။ သဗ္ဗသော သံကိလေသပ္ပ ဟာနံ တေအနံ, ဟာရိပူရီ စ ဓမ္မသုဓမ္မတာ, တာယ **မဇ္ဈေကလျာဏော** တံသရီရတ္တာ။ သတ္ထာရာ ယထာနုသိဋ္ဌံ တထာ

ပဋိပတ္တိ **သဠသုပ္ပဋိပတ္တိ,** တာယ **ပရိယောသာနကလျာဏော,** တာယ သာသနဿ လောကေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ ဘာဝတော။ **တန္တိ** သာသနဓမ္မံ။ **တထတ္တာယာ** တိ ယထတ္တာယ ဘဂဝတာ ဓမ္မော ဒေသိတော, တထတ္တာယ တထ ဘာတာယ။ သော ပန အဘိသမ္ဗောဓိ ပစ္စေကဗောဓိ သာဝကဗောဓီတိ တိဝိဓော , ကြတော အညထာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမဿ အ ဘာဝတော။ တတ္ထ သဗ္ဗဂုဏေဟိ အဂ္ဂဘာဝတော, ကြတရဗောဓိဒွယမူလတာယ စ ပဌမာယ ဗောဓိယာ **အာဒိကလျာ ဏတာ,** ဂုဏေဟိ ဝေမဇ္ဈဘာဝတော ဒုတိယာယ **မဇ္ဈေကလျာဏတာ,** တဒုဘယာဝရတာယ, တဒေဝသာနတာယ စ သာ သနဓမ္မဿ တတိယာယ **ပရိယောသာနကလျာဏတာ** ဝုတ္တာ။

ဧသောတိ သာသနဓမ္မော။ **နီဝရဏဝိက္ခမ္ဘနတော** တိ ဝိမုတ္တာယတနသီသေ ဌတွာ သဒ္ဓမ္မံ သုဏန္တဿ နီဝ ရဏာနံ ဝိက္ခမ္ဘနသမ္ဘဝတော။ ဝုတ္တံ ဟေတံ –

"ယထာ ယထာဝုသော, ဘိက္ခုနော သတ္ထာ တ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အညတရော တ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗ္ရဟ္မ စာရီ , တထာ တထာ သော တတ္ထ လဘတိ အတ္ထဝေဒံ လဘတိ ဓမ္မဝေဒ"န္တိ (အ. နိ. ၅.၂၆)။

"ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ အရိယသာဝကော ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ, ပဉ္စဿ နီဝရဏာနိ တသ္မိံ သမယေ ပဟီနာနိ ဟောန္တီ"တိ (သံ. နိ. ၅.၂၁၉) –

စ အာဒိ။ **သမထဝိပဿနာသုခာဝဟနတော** တိ သမထသုခဿ စ ဝိပဿနာသုခဿ စ သမ္ပာဒနတော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"သော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ"န္တိ အာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; မ. နိ. ၂.၁၃၈)။

တထာ –

"ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတီ ပီတိပာမောဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတံ။
အမာနုသီ ရတီ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော"တိ စ။ (ဓ. ပ. ၃၇၄၊ ၃၇၃)။

တထာပဋိပန္နော တိ ယထာ သမထဝိပဿနာသုခံ အာဝဟတိ, ယထာ တ သတ္ထာရာ အနုသိဋ္ဌံ, တထာ ပဋိပန္နော သာသနဓမ္မော။ **တာဒိဘာဝါဝဟနတော**တိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဝသေန ဣဋ္ဌာဒီသု တာဒိဘာဝဿ လောကဓမ္မေဟိ အနုပ လေပဿ အာဝဟနတော။ ဧသ ဘဂဝတ ဝုတ္တနယေန တိဝိဓကလျာဏံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ယံ သာသနဗ္ရဟ္မစရိယံ, မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဉ္စ ပကာသေတိ, တံ ယထာနုရူပံ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ သာတ္ထံ, ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနန္တိ ယောဇနာ။

တတ္ထ အဝိသေသေန တိဿော သိက္ခာ, သကလော စ တန္တိဓမ္မော **သာသနဗ္ရဟ္မစရိယံ** ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "ကတမေသာနံ ခေါ, ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ နစိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသီ"တိအာဒိ (ပာရာ. ၁၈)။ သဗ္ဗ သိက္ခာနံ မဏ္ဍဘူတသိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတော အရိယမဂ္ဂေါ **မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယံ** ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "ဣဒံ ခေါ ဓာတိ, ဝုသိတံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယ"န္တိ (မဟာဝ. ၂၃; သံ. နိ. ၅.၁၈၆)။ **ယထာနုရူပ**န္တိ ယထာရဟံ။ သိက္ခတ္တယသ င်္ဂဟံ ဟိ သာသနဗ္ရဟ္မစရိယံ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ **သာတ္ထံ** ။ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **အတ္ထသမ္ပတ္တိ ယာ**တိ သမ္ပန္နတ္ထတာယ။ သမ္ပတ္တိအတ္ထော ဟိ ဣဓ သဟ-သဒ္ဒေါ။ ဣတရံ ပန ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန **သာတ္ထံ, သဗျဉ္ဇန**ဉ္စ။ ယေ ပနေတ္ထ "ဝစနသဘာဝံ **သာတ္ထံ,** အတ္ထသဘာဝံ **သဗျဉ္ဇန"** န္တိ ဝိဘဇိတွာ ဝဒန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ, တထာ ဝိဘတ္တဿ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ အဘာဝတော။ သဒ္ဒတ္ထာ ဟိ အဘိန္နရူပာ ဝိယ ဟုတွာ ဝိနိယောဂံ ဂစ္ဆန္တိ။ တထာ ဟိ နေသံ လောကိယာမိဿီဘာဝံ ပဋိဇာနန္တိ။ သတိပိ တ ဘေဒေ "သဗျဉ္ဇန"န္တိ ဧတ္ထ ယဒိ တု လ္လယောဂေ အဓိပ္ပေတော "သပုတ္တော အာဂတော"တိအာဒီသု ဝိယ, ဧဝံ သတိ "အတ္ထပဋိသရဏာ, ဘိက္ခဝေ, ဟောထ, မာ ဗျဉ္ဇနပဋိသရဏာ"တိ အတ္ထပ္ပဓာနတာဧ ဗာဓိတော သိယာ, အထ ဝိဇ္ဇမာနတာမတ္တံ "သလောမ

ကော သပက္ခကော''တိအာဒီသု ဝိယ ဗျဥ္ဇနသမ္ပတ္တိ အဂ္ဂဟိတာ သိယာ။ တသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇန န္တိ ဧတ္ထ နေတ္တိနယေနာပိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **''သင်္ကာသန။ပေ။ သဗျဥ္ဇန''** န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယဒိပိ နေတ္တိယံ ဗျဥ္ဇနမုခေန ဗျဥ္ဇနတ္ထဂ္ဂဟဏံ ဟောတီတိ ''အက္ခရံ ပဒ''န္တိအာဒိနာ (နေတ္တိ. ၄ ဒွါဒသပဒ) ဗျဥ္ဇနပဒါနိ ပဌမံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, ဣဓ ပန ဟဋ္ဌိယံ ''သာတ္ထံ သဗျဥ္ဇန''န္တိ အာဂတတ္တာ အတ္ထပဒါနိယေဝ ပဌမံ ဒဿေတုံ **''သင်္ကာသနပကာသနာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သင်္ခေပတော ကာသနံ ဒီပနံ **သင်္ကာသနံ** ''မညမာနော ဘိက္ခု ဗဒ္ဓော မာရဿ, အမညမာနော မုတ္တော''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၆၄) ဝိယ။ တတ္တကေန ဟိ တေန ဘိက္ခူနံ ပဋိဝိဒ္ဓံ။ တေနာဟ ''အညာတံ ဘဂဝ''တိအာဒိ။ ပဌမံ ကာသနံ **ပကာသနံ**။ အာဒိကမ္မသ္မိံ ဟိ အယံ ပသဒ္ဒော ''ပညပေတိ ပဋ္ဌပေတီ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၂၀) ဝိယ။ တိက္ခိန္ဒြိယာပေက္ခံ စေတံ ပဒဒွယံ ဥဒ္ဒေသဘာဝတော။ တိက္ခိန္ဒြိယော ဟိ သင်္ခေပတော ပဌမဉ္စ ဝုတ္တမတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇတိ ။ သံခိတ္တဿ ဝိတ္ထာရဝစနံ, သကိံ ဝုတ္တဿ ပုန ဝစနဉ္စ **ဝိဝရဏဝိဘဇနာနိ**။ ယထာ ''ကုသလာ ဓမ္မာ''တိ သင်္ခေပတော သကိံယေဝ စ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ''ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တ''န္တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁) ဝိတ္ထာရတော ဝိဝရဏဝသေန, ဝိဘဇနဝသေန စ ပုန ဝစနံ။ မဇ္ဈိမိန္ဒြိယာပေက္ခမေတံ ပဒဒွယံ နိဒ္ဒေသဘာဝတော။ ဝိဝဋဿ ဝိတ္ထာရတရာဘိဓာနံ, ဝိဘတ္တဿ စ ပကာရေဟိ ဉာပနံ ဝေနေယျာနံ စိတ္တပရိတောသနံ **ဥတ္တာနီကရဏပညာပနာနိ** ။ ယထာ ''ဖဿော ဟောတီ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၂) ဝိဝဋဝိဘတ္တဿ အတ္ထဿ ''ကတမော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော? ယော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဖုသနာ သမ္ဖုသနာ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၂) ဥတ္တာနီကိရိယာ, ပညာပနာ စ။ မုဒိန္ဒြိယာပေက္ခမေတံ ပဒဒွယံ ပဋိနိဒ္ဒေသဘာဝတော။ ''ပညာပနပဋ္ဌပနဝိဝရဏဝိဘဇနဥတ္တာနီကရဏပကာသနအတ္ထပဒသမာယောဂတော''တိပိ ဟဝေ္ဗာ။

ကထံ ပနာယံ ဟာရဝိကပ္ပော ဇာတောတိ? ဝုစ္စတေ – နေတ္တိဟဋ္ဌိယံ အာဂတနယေန ပုရိမပာဌော။ တတ္ထ ဟိ –

> ''သင်္ကာသနာ ပကာသနာ၊
> ဝိဝရဏာ ဝိဘဇနုတ္တာနီကမ္မပညတ္တိ။
> ဧတေဟိ ဆဟိ ပဒေဟိ၊
> အတ္ထော ကမ္မဉ္စ နိဒ္ဒိဋ္ဌော''န္တိ။ (နေတ္တိ. ၄ ဒွါဒသပဒ) –

ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂယောဇနာယ စ တေဿဝတ္ထဿ ''သင်္ကာသနာ ပကာသနာ''တိအာဒိနာ အာဂတံ။ ပစ္ဆိမော ပန ''ပညပေတိ ပဋ္ဌပေတိ ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ ဥတ္တာနီကရောတိ 'ပဿထာ'တိ စာဟာ''တိ (သံ. နိ. ၂.၂၀) သုတ္တေ အာဂတနယေန ဗျဥ္ဇနမတ္တကတော။ ဧဝဥ္စ နေသံ ဒွိန္နံ ဟာရာနံ ဝိသေသော, န အတ္ထတော။ တထာ ဟိ သင်္ခေပတော ''ပဌမံ ဉာပနံ **ပညာပနံ,** ပဌမမေဝ ဌပနံ **ပဋ္ဌပန''** န္တိ ဣမာနိ ပဒါနိ သင်္ကာသနပကာသနပဒေဟိ အတ္ထတော အဝိသိဋ္ဌာနိ။ ယဥ္စ ပုရိမပာဌေ ဆဋ္ဌံ ပဒံ ''ပကာရတော ဉာပန''န္တိ ပညာပနံ ဝုတ္တံ, တံ ဒုတိယပာဌေ ပကာသနပဒေန ''နိဗ္ဗိသေသံ ပကာရတော ကာသန''န္တိ ကတွာ။ ယသ္မာ ဉာပနကာသနာနိ အတ္ထာဝဘာသနသဘာဝတာယ အဘိန္နာနိ, သဗ္ဗေသဉ္စ ဝေနေယျာနံ စိတ္တဿ တောသနံ, ဗုဒ္ဓိယာ စ နိသာနံ ယာထာဝတော ဝတ္တုသဘာဝတာဝဘာသနေ ဇာယတီတိ။ ဧဝံ အတ္ထပဒရူပတ္တာ ပရိယတ္တိအတ္ထဿ ယထာဝုတ္တဆအတ္ထပဒသမာယောဂတော **သာတ္ထံ** သာသနံ။

အက္ခရပဒဗျဥ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသသမ္ပတ္တိယာ တိ ဧတ္ထ ဥစ္စာရဏဝေလာယံ အပရိယောသိတေ ပဒေ ဝဏ္ဏော **အက္ခရံ** ။ ''ဧကက္ခရံ ပဒံ အက္ခရ''န္တိ ဧကေ ''အာ ဇံ ကိရ တ''န္တိအာဒီသု အာ-ကာရာဒယော ဝိယ။ ''ဝိသုဒ္ဓကရဏာနံ မနသာ ဒေသနာတစာယ အက္ခရဏတော အက္ခရ''န္တိ အပရေ။ ဝိဘတ္တိယန္တံ အတ္ထဉာပနတော **ပဒံ**။ သင်္ခေပတော ဝုတ္တံ ပဒာဘိဟိတံ အတ္ထံ ဗျဥ္ဇေတီတိ **ဗျဥ္ဇနံ,** တက္ကံ။ ''ကိရိယာပဒံ အဗျယကာရကဝိသေသနယုတ္တံ တက္က''န္တိ ဟိ ဝဒန္တိ။ ပကာရတော တက္ကဝိဘာဂေ **အာကာရော**။ အာကာရာဘိဟိတံ နိဗ္ဗစနံ **နိရုတ္တိ** ။ နိဗ္ဗစနဝိတ္ထာရော နိဿေသုပဒေသတော **နိဒ္ဒေသော** ။ ဧတေသံ အက္ခရာဒီနံ ဗျဥ္ဇနပဒါနံ သမ္ပတ္တိယာ သမ္ပန္နတာယ **သဗျဥ္ဇနံ**။

တတြာယမဿ အတ္ထပဒသမာယောဂေ, ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိ စ – အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိ, ပဒေဟိ ပကာသေတိ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရတိ, အာကာရေဟိ ဝိဘဇတိ, နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီကရောတိ, နိဒ္ဒေသေဟိ ပညပေတိ, တထာ အက္ခရေဟိ ဥဂ္ဃာဋေတွာ ပဒေဟိ ဝိနေတိ ဥဂ္ဃဋိတညုံ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိပဉ္စေတွာ အာကာရေဟိ ဝိနေတိ ဝိပဉ္စိတညုံ, နိရုတ္တီဟိ နေတွာ နိဒ္ဒေသေဟိ ဝိနေတိ နေယျံ။ ဧဝဉ္စာယံ ဓမ္မော ဥဂ္ဃဋိယမာနော ဥဂ္ဃဋိတညုံ ဝိနေတိ, ဝိပဉ္စိယမာနော ဝိပဉ္စိတညုံ, နိယျမာနော နေယျံ။ တတ္ထ ဥဂ္ဃဋနာ အာဒိ, ဝိပဉ္စနာ မဇ္ဈေ, နယနမန္တေ။ ဧဝံ တီသု ကာလေသု တိဓာ ဒေသိတော ဒေသတ္တယဝိဓမနော ဂုဏတ္တယာဝဟော တိဝိဓဝေနေယျဝိနယနောတိ။ ဧဝမ္ပိ တိဝိဓကလျာဏောယံ ဓမ္မော အတ္ထဗျဉ္ဇနပာရိပူရိယာ "သာတ္ထော သဗျဉ္ဇနော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော "ပရိပုဏ္ဏော, ပရိသုဒ္ဓေါ"တိ စ။

အတ္ထဂမ္ဘီရတာ တိအာဒီသု **အတ္ထော** နာမ တန္တိအတ္ထော။ **ဓမ္မော** တန္တိ။ **ပဋိဝေဓော** တန္တိယာ, တန္တိအတ္ထဿ စ ယထာဘူတာဝဗောဓော။ **ဒေသနာ** မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ တန္တိယာ ဒေသနာ။ တေ ပနေတေ အတ္ထာဒယော ယသ္မာ သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ဒုက္ခောဂါဟာ, အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ စ, တသ္မာ **ဂမ္ဘီရာ**။ အထ ဝါ **အတ္ထော** နာမ ဟေတုဖလံ။ **ဓမ္မော** ဟေတု။ **ဒေသနာ** ပညတ္တိ, ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါ, အနုလောမပဋိလောမသင်္ခေပဝိတ္ထာရာဒိဝသေန ဝါ ကထနံ။ **ပဋိဝေဓော** အဘိသမယော, အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသု, ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသု, ပညတ္တိပထာနုရူပံ ပညတ္တီသု အဝဗောဓော, တေသံ တေသံ ဝါ ဓမ္မာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သလက္ခဏသင်္ခါတော အဝိပရီတသဘာဝေါ။ တေပိ စေတေ အတ္ထာဒယော ယသ္မာ အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရေဟိ ဒုပ္ပညေဟိ သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ ဒုက္ခောဂါဟာ, အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ စ, တသ္မာ **ဂမ္ဘီရာ**။ တေသု ပဋိဝေဓဿာပိ အတ္ထသန္နိဿိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"အတ္ထဂမ္ဘီရတာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရတာဟိ သာတ္ထ"**န္တိ အတ္ထဂုဏဒီပနတော။ တာသံ ဓမ္မဒေသနာနံ ဗျဉ္ဇနသန္နိဿိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"ဓမ္မဂမ္ဘီရတာဒေသနာဂမ္ဘီရတာဟိ သဗျဉ္ဇန"**န္တိ တာသံ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိဒီပနတော။

အတ္ထေသု ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ**။ အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါသု ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ**တိ ဣမိဿာပိ ပဋိသမ္ဘိဒါယ အတ္ထဝိသယတ္တာ အာဟ **"အတ္ထပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယတော သာတ္ထ"**န္တိ, အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ အသတိ တဒဘာဝတော။ **ဓမ္မော** တိ တန္တိ။ **နိရုတ္တိ** တိ တန္တိပဒါနံ နိဒ္ဒါရေတွာ ဝစနံ။ တတ္ထ ပဘေဒဂတာနိ ဉာဏာနိ ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါတိ အာဟ **"ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယတော သဗျဉ္ဇန"**န္တိ, အသတိ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ တဒဘာဝတော။ **ပရိက္ခကဇနပ္ပသာဒက**န္တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ ပရိက္ခကဇနာနံ ကိံကုသလဂဝေသီနံ ပသာဒါဝဟံ, တသ္မာ **သာတ္ထံ**။ အတ္ထသမ္ပန္နန္တိ ဖလေန ဟေတုနော အနုမာနံ နဒီပူရေန ဝိယ ဥပရိ ဝုဋ္ဌိပ္ပဝတ္တိယာ။ သာတ္ထကတာ ပနဿ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယတာယ, သာ ပရမဂမ္ဘီရသဏှသုခုမဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ "ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော"တိအာဒိ (မဟာဝ. ၈)။ **လောကိယဇနပ္ပသာဒက**န္တိ **သဗျဉ္ဇန**န္တိ ယသ္မာ လောကိယဇနဿ ပသာဒါဝဟံ, တသ္မာ **သဗျဉ္ဇနံ**။ လောကိယဇနော ဟိ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ တုဿတိ, ဣဓာပိ ဖလေန ဟေတုနော အနုမာနံ။ သဗျဉ္ဇနတာ ပနဿ သဒ္ဓေယျတာယ, သာ အာဒိကလျာဏာဒိဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အထ ဝါ **ပဏ္ဍိတဝေဒနီယတော သာတ္ထ"**န္တိ ပညာပဒဋ္ဌာနတာယ အတ္ထသမ္ပန္နတံ အာဟ, တတော ပရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကံ။ **သဒ္ဓေယျတော သဗျဉ္ဇန**န္တိ သဒ္ဓါပဒဋ္ဌာနတာယ ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နတံ, တတော လောကိယဇနပ္ပသာဒကန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဂမ္ဘီရာဓိပ္ပာယတော သာတ္ထ**န္တိ အဓိပ္ပာယတော အကဏ္ဍဟာရတာယ အတ္ထသမ္ပန္နံ အညထာ တဒဘာဝတော။ **ဥတ္တာနပဒတော သဗျဉ္ဇန**န္တိ သုဗောဓသဒ္ဒတာယ ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ, ပရမဂမ္ဘီရဿာပိ အတ္ထဿ ဝေနေယျာနံ သုဝိညေယျဘာဝတပါဒနတော။ သဗ္ဗောပေသ ပဌမဿ အတ္ထဒွယဿ ပဘေဒေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တထာ စေဝ တတ္ထ တတ္ထ သံဝဏ္ဏိတံ။ တထာ ဟေတ္ထ ဝိကပ္ပဿ, သမုစ္စယဿ ဝါ အဂ္ဂဟဏံ။ **ဥပနေတဗ္ဗဿာ** တိ ပက္ခိပိတဗ္ဗဿ တေအနုတ္တဿ အဝုတ္တဿ **အဘာဝတော။ သကလပရိပုဏ္ဏဘာဝေနော**တိ သဗ္ဗဘာဂေဟိ ပရိပုဏ္ဏတာယ။ **အပနေတဗ္ဗဿာ** တိ သံကိလေသဓမ္မဿ။

ပဋိပတ္တိယာ တိ သီလဝိသုဒ္ဓိယာဒိသမ္မာပဋိပတ္တိယာ, တန္နိမိတ္တံ။ **အဓိဂမဗျတ္တိတော** တိ သစ္စပဋိဝေဓေန အဓိဂမဝေယျတ္တိယသဗ္ဘာဝတော **သာတ္ထံ** ကပိလဝတာဒိ ဝိယ တုစ္ဆံ နိရတ္ထကံ အဟုတွာ အတ္ထသမ္ပန္နန္တိ

ကတ္တာ။ **ပရိယတ္တိယာ** တိ ပရိယတ္တိဓမ္မပရိစယေန။ **အာဂမဗျတ္တိတော** တိ ဒုရက္ခာတဓမ္မေသု ပရိစယံ ကရောန္တ္တ္တ သ္တ ဝိယ သမ္မောဟံ အဇနေတွာ ဗာဟုသစ္စဝေယျတ္တိယသဗ္ဗာဝတော **သဗ္ဗညုနံ** ။ ဗျဥ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ ဟိ သတိ အာဂမဗျတ္တိတိ။ **သီလာဒိပဥ္စဓမ္မက္ခန္ဓယုတ္တတော** တိ သီလာဒီဟိ ပဥ္စဟိ ဓမ္မကောဋ္ဌာသေဟိ အဝိရဟိတတ္တာ။ **ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ** အနဝသေသေန သမန္တတော ပုဏ္ဏံ ပူရိတံ။ **နိရုပက္ကိလေသတော** တိ ဒိဋ္ဌိမာနာဒိဥပက္ကိလေသာဘာဝတော။ **နိတ္ထရဏတ္ထာယာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရဏာယ။ **လောကာမိသနိရပေက္ခတော** တိ ကထဥ္စိပိ တဏ္ဟာသန္နိဿယသ္သ အနိဿယနတော။

ဧဝံ အာဒိကလျာဏတာဒိအပဒေသေန သတ္ထု ပုရိမဝေသာရဇ္ဇဒွယဝသေန ဓမ္မဿ သွာက္ခာတတံ ဝိဘာဝေတွာ ဣဒါနိ ပစ္ဆိမဝေသာရဇ္ဇဒွယဝသေနာပိ တံ ဒဿေတုံ **“အတ္ထဝိပလ္လာသာဘာဝတော တ သုဋ္ဌု အက္ခာတော တိ သွာက္ခာတော”**တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ဗျတိရေကမုခေန ဝိဘာဝေန္တော **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝိပလ္လာသမာပဇ္ဇတီ**တိ တေသံ ဓမ္မေ ‘‘အန္တရာယိကာ’’တိ ဝုတ္တဓမ္မာနံ ဝိဟာကာဒီနံ အန္တရာယိကတ္တာဘာဝတော ဧကံသေန အပာယူပပတ္တိဟေတုတာယ အဘာဝတော။ **နိယျာနိကတ္တာဘာဝတော** တိ အတမ္မယတာဘာဝတော, သံသာရတော စ နိယျာနိကာတိ ဝုတ္တဓမ္မာနံ ဧကစ္စယညကိရိယာပကတိပုရိသန္တရညာဏာဒီနံ တတော နိယျာနိကတ္တာဘာဝတော ဝိပရီတော ဧဝ ဟောတိ။ **တေနာ**တိ အတ္ထဿ ဝိပလ္လာသာပဇ္ဇနေန။ **တေ** အညတိတ္ထိယာ။ **တထာဘာတနတိက္ကမနတော**တိ ကမ္မန္တရာယာဒီနံ ပဥ္စန္နံ အန္တရာယိကဘာဝဿ အရိယမဂ္ဂဓမ္မာနံ နိယျာနိကဘာဝဿ ကအာစိပိ အနတိဝတ္တနတော။

နိဗ္ဗာနာနုရူပာယ ပဋိပတ္တိယာ တိ အဓိဂန္တုဗ္ဗဿ သဗ္ဗသင်္ခတဝိနိဿဋဿ နိဗ္ဗာနဿ အနုရူပာယ သဗ္ဗသင်္ခာရနိဿရဏူပာယဘူတာယ သပုဗ္ဗဘာဂာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အက္ခာတတ္တာတိ ယောဇနာ။ **ပဋိပဒါနုရူပဿာ** တိ သဗ္ဗဒုက္ခနိယျာနိကဘူတာ အာရမ္မဏကရဏမတ္တေနာပိ ကိလေသေဟိ အနာမသနီယာ ယာဒိသီ ပဋိပဒါ, တဒနုရူပဿ။ **သုပညတ္တာ** တိ သီလာဒိက္ခန္ဓတ္တယသင်္ဂဟိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိပ္ပဘေဒါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ပဟာယိကဘာဝေန သုဋ္ဌု သမ္မဒေဝ ဝိဟိတာ။ **သံသန္ဒတီ** ကိလေသမလဝိသုဒ္ဓိတာယ **သမေတိ**။ ဧဝံ မဂ္ဂနိဗ္ဗာနာနံ ပဋိပဒါပဋိပဇ္ဇနီယဘာဝေဟိ အညမညာနုရူပတာယ သွာက္ခာတတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တိဝိဓဿာပိ လောကုတ္တရဓမ္မဿ ပစ္စေကံ သွာက္ခာတတံ ဒဿေတုံ **“အရိယမဂ္ဂေါ စေတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အန္တဒွယ** န္တိ သဿတုစ္ဆေဒံ, ကာမသုခအတ္တကိလမထာနုယောဂံ, လီနုဒ္ဓစ္စံ, ပတိဋ္ဌာနာယူဟနန္တိ ဧဝံ ပဘေဒံ အန္တဒွယံ။ **အနုပဂမ္မာ** တိ အနုပဂန္တွာ, အနုပဂမနဟေတု ဝာ။ **ပဋိပဿဒ္ဓကိလေသာနိ** တိ သုဋ္ဌု ဝူပသန္တကိလေသာနိ, ပဋိပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနဝသေန သမ္မဒေဝ ပဟီနအေသာနိ။ **သဿတာဒိသဘာဝဝသေနာ** တိ ‘‘သဿတဥ္စ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ အမတဥ္စ တာဏဥ္စ လေဏဥ္စာ’’တိအာဒိနာ တေသု တေသု သုတ္တေသု သဿတာဒိဘာဝကိတ္တနဝသေန။

၁၄၈. **‘‘ရာကာဒီနံ အဘာဝံ ကရောန္တေန အရိယပုဂ္ဂလေန သာမံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော’’** တိ ဣမိနာ ‘‘အရိယမဂ္ဂေန မမ ရာဂဒယော ပဟီနာ’’တိ သယံ အတ္တနာ အနညနေယျေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သန္ဒိဋ္ဌိ, သန္ဒိဋ္ဌိ ဧဝ **သန္ဒိဋ္ဌိကော** ။

တေန တေန အရိယသာဝကေန **ပရသဒ္ဓာယ** ပရဿ သဒ္ဓာဟနေန ပရနေယျေန **ဂန္တဗ္ဗတံ ဟိတွာ** ဉာပေတဗ္ဗတံ ပဟာယ **ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန** ကရဏဘူတေန။ **ပသတ္ထာ ဒိဋ္ဌိ သန္ဒိဋ္ဌိ** ယထာ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂော။ အရိယမဂ္ဂေ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တာယ သန္ဒိဋ္ဌိယာ ကိလေသေ ဇယတိ, အရိယဖလံ တာယ ဧဝ အတ္တနော ကာရဏဘူတာယ, နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏကရဏေန အတ္တနော ဝိသယီဘူတာယ သန္ဒိဋ္ဌိယာ ကိလေသေ ဇယတီတိ ယောဇနာ။

ဘာဝနာဘိသမယဝသေန မဂ္ဂဓမ္မော။ **သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန** နိဗ္ဗာနဓမ္မော။ ဖလမ္ပိ ပဟေဋ္ဌိမံ သကအာကမိဝိပဿနာဒီနံ ပစ္စယဘာဝေန ဥပရိ မဂ္ဂဓိဂမဿ ဥပနိဿယဘာဝတော ပရိယာယတော **“ဒိဿမာနော ဝဋ္ဋဘယံ နိဝတ္တေတီ”**တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။

၁၄၉. **နာဿ ကာလော**တိ နာဿ အာဂမေတဗ္ဗော ကာလော အတ္ထိ။ ယထာ ဟိ လောကိယကုသလဿ ‘‘ဥပပဇ္ဇေ, အပရပရိယာယေ’’တိအာဒိနာ ဖလဒာနံ ပတိ အာဂမေတဗ္ဗော ကာလော အတ္ထိ, န ဧဝမေတဿာတိ အတ္တော။

တေနာဟ **“န ပဋ္ဌာဟာ”** တိအာဒိ။ **ပကဋ္ဌော** တိ ဒူရော။ ဖလအာနံ ပတိ ကာလော ပကဋ္ဌော အဿာတိ **ကာလိကော,** ကာလန္တရဖလအာယီ။ တေနာဟ **“အတ္တနော ဖလအာနေ”**တိ။ **ပတ္တော** တိ ဥပနီတော။ **ဣဒန္တိ** “အကာလိကော”တိ ပဒံ။

၁၅၀. ဝိမိန္တိ ဝိဓာနံ, “ဟေဝိ ပဿာ”တိ ဧဝံပဝတ္တဝိဓိဝစနံ။ **ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ** တိ ပရမတ္ထတော ဥပလဗ္ဘမာနတ္တာ။ **ပရိသုဒ္ဓတ္တာ** တိ ကိလေသမလဝိရဟေန သဗ္ဗထာ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ။ အမနုညမ္ပိ ကအာစိ ပယောဇနဝသေန ယထာသဘာဝပ္ပကာသနေန ဒဿေတဗ္ဗံ ဘဝေယျာတိ တဒဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **“မနုညဘာဝပ္ပကာသနေနာ”** တိ။

၁၅၁. ဥပနေတဗ္ဗောတိ ဥပနေယျော, ဥပနေယျောဝ ဩပနေယျိကောတိ ဣမမတ္ထံ အတ္ထဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ အာဟ **“ဥပနေတဗ္ဗောတိ ဩပနေယျိကော”** တိ။ စိတ္တေ ဥပနယနံ ဥပဟာဒနန္တိ အာဟ **“ဣဒံ သင္ခတေ လောကုတ္တရဓမ္မေ ယုဇ္ဇတီ”**တိ။ **စိတ္တေ ဥပနယန** န္တိ ပန အာရမ္မဏဘူတဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏဘာဝူပနယနေ အဓိပ္ပေတေ အသင္ခတေပိ ယုဇ္ဇေယျ “အာရမ္မဏကရဏသင္ခါတံ **ဥပနယနံ အရဟတီတိ ဩပနေယျိကော”**တိ။ **အလ္လီယန** န္တိ ဖုသနံ။ **နိဗ္ဗာနံ ဥပနေတိ** အရိယပုဂ္ဂလန္တိ အဓိပ္ပာယော။

၁၅၂. ဝိညူဟီတိ ဝိဒူဟိ, ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စေဟီတိ အတ္ထော။ တေ ပန ဧကံသတော ဥဂ္ဃဋိတညူအာဒယော ဟောန္တီတိ အာဟ **“ဥဂ္ဃဋိတညူအာဒီဟီ”** တိ။ **“ပစ္စတ္တ”** န္တိ တေဿ “ပတိ အတ္တနီ”တိ ဘုမ္မဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ အာဟ **“အတ္တနိ အတ္တနီ”**တိ။ **ဝေဒိတဗ္ဗော** တိ ဝုတ္တံ, ကထံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **“ဘာဝိတော မေ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **“မေ”**တိ ဣမိနာ “ပစ္စတ္တ”န္တိ ပဒေန ဝုတ္တမတ္ထံ အနုဝယတော ဒဿေတုံ တ ပုန ဗ္ယတိရေကေန ဒဿေတုံ **“န ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။ **“ဝိညူဟီ”**တိ ဣဒံ အန္တောဂဓာဝဓာရဏန္တိ ဒဿေန္တော **“ဗာလာနံ ပန အဝိသယော စေသော”**တိ အာဟ။

ဧဝံ အာဒိကလ္ယာဏတာဒိနာ အညမညဿ အနုရူပဒေသနာယ ဓမ္မဿ သုတကၡာတတံ ဒဿေတွာ တ ဣအာနိ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ပဒံ ကာရဏဝစနန္တိ ဒဿေန္တော **“အပိစာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သန္ဒိဋ္ဌိကတ္တာ**တိ ယသ္မာ အယံ ဓမ္မော ဝုတ္တနယေန သာမံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, သန္ဒိဋ္ဌိယာ ကိလေသေ ဝိဒ္ဓံသေတိ, သန္ဒဿနဉ္စ အရဟတိ, တသ္မာ **သွာကၡာတော** ဒုရက္ခာတေ တိတ္ထိယဓမ္မေ တဒဘာဝတော။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ ယထာရဟံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၁၅၃. တဿေဝ န္တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃. သင်္ဃာနုဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၅၄. အရိယသင်္ဃဂုဏာ တိ အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ, အနယေ န ဣရိယနတော, အယေ စ ဣရိယနတော, သဒေဝကေန စ လောကေန “သရဏ”န္တိ အရဏီယတော အရိယော စ သော သင်္ဃော စ, အရိယာနံ ဝ သင်္ဃော အရိယသင်္ဃော, တဿ ဂုဏာ။

၁၅၅. ယံ သမ္မာပဋိပဒံ ပဋိပန္နော “သုဋ္ဌု ပဋိပန္နော”တိ ဝုစ္စတိ။ သာ အရိယမဂ္ဂပဋိပဒါ ပဋိပက္ခဓမ္မေ အနိဝတ္တိဓမ္မေ ကတွာ ပဇဟနတော ပယောဇနာဘာဝတ သယမ္ပိ အနိဝတ္တိဓမ္မာ, အဓိဂန္တဗ္ဗဿ စ နိဗ္ဗာနဿ ဧကံသတော အနုလောမိတိ။ တတော ဧဝ အပစ္စနီကာ, အနုဓမ္မဘူတာ စ, တဿာ စ ပဋိပန္နတ္တာ အရိယသင်္ဃော “သုပ္ပဋိပန္နော”တိ ဝုတ္တောတိ ဒဿေတုံ **“သုဋ္ဌု ပဋိပန္နော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **“အနိဝတ္တိပဋိပဒ”** န္တိ ဣမိနာ ဥဇုပ္ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ။ ပုနပ္ပုနံ နိဝတ္တနေ ဟိ သတိ ဥဇုပ္ပဋိပတ္တိ န ဟောတိ။ **“အနုလောမပဋိပဒံ အပစ္စနီကပဋိပဒ”** န္တိ ဣမိနာ ဉာယပ္ပဋိပတ္တိံ။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဿ ဟိ နိဗ္ဗာနဿ အနုလောမနေန, အပစ္စနီကတာယ စ သာ ဉာယတော။ **“ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပဒ”** န္တိ ဣမိနာ သာမီစိပ္ပဋိပတ္တိံ အနုစ္ဆဝိကဘာဝဒီပနတော။ ဧတေန ပဌမပဒဿ ပပဉ္စနိဒ္ဒေသော, ဣတရာနိ တီဏိ ပအာနီတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“ယသ္မာ ပနာ”** တိအာဒိ။

ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇနေန ကိစ္စသိဒ္ဓိတော အရိယဘာဝတဝဟံ သဝနံ သက္ကစ္စသဝနံ နာမာတိ ဝုတ္တံ **“သက္ကစ္စံ သုဏန္တီတိ သာဝကာ”**တိ, တေန အရိယာ ဧဝ နိပ္ပရိယာယတော သတ္ထု သာဝကာ နာမာတိ ဒဿေတိ။ **သီလဒိဋ္ဌိ**

သာမညတာယာတိ အရိယေန သီလေန, အရိယာယ စ ဒိဋ္ဌိယာ သမာနဘာဝေန။ အရိယာနဥ္ဟိ သီလဒိဋ္ဌိယော မဇ္ဈေ ဘိန္န သုဝဏ္ဏ ဝိယ နိန္နာနာကရဏံ မဂ္ဂေနာဂတတ္တာ။ တေန တေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌိတာပိ သံဟတာဝ။ တေနာဟ **"သင်္ဃာတဘာဝမာပန္နော"**တိ။ မာယာသာဌေယျာဒိပာပဓမ္မသမုစ္ဆေဒေန **ဥဇု**။ တတော ဧဝ ကေမုတ္တဝင်္ကဘာဝေန **အဝင်္ကာ**။ စန္ဒလေခာဝင်္ကဘာဝေန **အကုဋိလာ**။ နင်္ဂလကောဋိဝင်္ကဘာဝေန **အဇိမှာ**။ အဝင်္ကာဒိဘာဝေန တ **ဥဇု**။ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌေန **အရိယာ**။ အပဏ္ဏကဘာဝေန ဉာယတိ ကမတိ နိဗ္ဗာနံ, တံ တ ဉာယတိ ပဋိဝိဇ္ဈိယတိ ဧတေနာတိ **ဉာယော**။ ဝဋ္ဋဒုက္ခနိယျာနာယ **အနုစ္ဆဝိကတ္တာ** ။ အနုရူပတ္တာ **သာမီစိ** ဩပယိကာတိပိ **သင်္ဃံ** သမညံ **ဂတာ** သမ္မာပဋိပတ္တိ, တာယ သမင်္ဂိတာယ **သုပ္ပဋိပန္နာ** "သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇန္တီ"တိ ကတ္တ။ ဝတ္တမာနတ္ထော ဟိ အယံ **ပဋိပန္န** -သဒ္ဒော ယထာ "သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော"တိ (ပု. ပ. ၂၀၆)။ **အတီတံ ပဋိပဒန္တိ** ယထာဝုတ္တမဂ္ဂသမ္မာပဋိပတ္တိံ ဝဒတိ။ ဥဘယေန စ သာမညနိဒ္ဒေသေန, "သုပ္ပဋိပန္နာ စ သုပ္ပဋိပန္နာ စ သုပ္ပဋိပန္နာ"တိ ဧကသေသနယေန တ ဂ ဟိတာနံ သမူဟော "သုပ္ပဋိပန္နော"တိ ဝုတ္တောတိ ဒဿေတိ။

ဧဝံ အာဒိပဒတ္ထနိဒ္ဒေသဘာဝေန ဣတရပဒာနံ အတ္ထံ ဝတ္တ ဣအနိ စတုန္နမ္ပိ ပဒာနံ အတေမိဿကံ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယထာနုသိဋ္ဌံ** န္တိ သတ္ထာရာ ယထာ အနုသိဋ္ဌံ, တထာ အနုသာသနီအနုရူပန္တိ အတ္ထော။ **အပဏ္ဏကပဋိပဒ** န္တိ အဝိရဇ္ဈနကပဋိပဒံ, အနဝဇ္ဇပဋိပတ္တိန္တိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ သတကဒ္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပဋိပန္နတ္တာတိ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ပုရိမပဒေန သမ္ဗန္ဓေ ဒုတိယပဒံ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, နနု စ ဒုတိယပဒေန သမ္ဗန္ဓေပိ ပဌမံ ပဒံ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ? န တဿ ပဌမံ အပေက္ခိတတ္တာ။ သာ ပန သာဝကာနံ အပဏ္ဏကပဋိပဒာ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဒာတိ ဒဿနတ္ထံ "ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပန္နတ္တာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ။ ဥဘယဿာပိ တ သုပ္ပဋိပန္နဘာဝသာဓနတ္တာ ဥဘယံ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ပိ-သဒ္ဒေန ဥဘယံ သမုစ္စိနောတိ။

ကိလေသဇိမှဟဝသေန အန္တဒ္ဒယကဟောတိ သဗ္ဗသော တံ ပဟာယ သမ္မာပဋိပဒာ ကာယာဒိဝင်္ကပ္ပဟာယိနီ ဥဇုပဋိပတ္တိ ဟောတီတိ အာဟ **"မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒာယ။ပေ။ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော"** တိ။

ဉာယော နာမ ယုတ္တပ္ပတ္တပဋိပတ္တိ, နိဗ္ဗာနဥ္စ, သဗ္ဗသင်္ခာရသမထတာယ အာဒိတ္တံ စေလံ, သီသံ တ အဇ္ဈုပေက္ခိတတပိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗမေတတိ အာဟ **"ဉာယော ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာန"** န္တိ။ နိဗ္ဗာယနကိရိယာမုခေန စေတ္ထ နိဗ္ဗာနံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ , မဂ္ဂဉာဏာဒီဟိ တ ဉာယတိ ပဋိဝိဇ္ဈီယတိ သစ္ဆိကရီယတိ စာတိ **ဉာယော နိဗ္ဗာန** န္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဂုဏသမ္ဘာဝနာယ ပရေဟိ ကယိရမာနံ ပစ္စုပဋ္ဌာနာဒိသာမီစိကမ္မံ အရဟန္တီတိ **သာမီစိကမ္မာရဟာ** ။

၁၅၆. ယဒိဒန္တိ အန္တောဂဓလိင်္ဂဝစနဘေဒော နိပါတောတိ တဿ ဝစနဘေဒေန အတ္ထမာဟ **"ယာ ဣမာနီ"**တိ။ **ဝေန္တိ** ပကာရတ္ထေ နိပါတော, ဣမိနာ ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ တေန ဣတရာနိ တီဏိ ယုဂဋ္ဌာနိ ဒဿိတာနိ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဧဝံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ"** တိ။ **တေန္တိ** တော် "ပုရိသပုဂ္ဂလာ"တိ ဗဟုဝစနဝသေန ဝုတ္တံ ပဒံ။ ပုရိသာ စ တေ ပုဂ္ဂလာ စ **ပုရိသပုဂ္ဂလာ** ။ တတ္ထ **"ပုရိသာ"**တိ ဣမိနာ ပဌမာယ ပကတိယာ ဂဟဏံ, **"ပုဂ္ဂလာ"**တိ ပန ဒုတိယာယပိ သတ္တသာမညေနာတိ ဧဝံ တ ဧတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **စတုန္နံ ပစ္စယာနံ** ကီဒိသာနံ? အာနေတွာ ဟုနိတဗ္ဗာနန္တိ အဓိကာရတော ဟာကဗ္ဗောယမတ္ထော။ **အာတဗ္ဗ** န္တိ တ ပစ္စတ္တာဝစနံ "စတုန္နံ ပစ္စယာန"န္တိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ သာမိဝသေန ပရိဏာမေတဗ္ဗံ, အညထာ ယေသံ ကေသဥ္စိ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ "အာဟုန"န္တိ သမညာ သိယာ။ အာဟုနံ အရဟတီတိ တ **အာဟုနေယျော။ သက္ကာဒိနမ္ပိ တ အာဟဝန** န္တိ သက္ကာဒီဟိပိ ဒိယျမာနံ အနံ။ **ယတ္ထ ဟုတံ မဟပ္ဖလ** န္တိ ယသ္မိံ အာဝဟနီယဂ္ဂိမှိ ဟုတံ ဒဓိအာဒိ အာဟုနေယျဂ္ဂိဂဟပတဂ္ဂိဒက္ခိဏေယျဂ္ဂိ သု ဟုတတော ဥဋ္ဌာရဖလန္တိ **တေသံ** ဗ္ရာဟ္မဏာနံ **လဒ္ဓိ။ ဟုတ** န္တိ ဒိန္နံ။ **နိကာယန္တရေ** တိ သဗ္ဗတ္ထိကတဒိနိကာယေ။

ဌပေတွာ ၁၆၅ တေတိ တေ ပိယမနာပေ ဉာတိမိတ္တေ အပနေတွာ, တေသံ အဒတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သေ ဧသော။ ကေဗုဒ္ဓန္တရေ စ ဒိဿတီ** တိ ကေသ္မိံ ဗုဒ္ဓန္တရေ ဝီတိဝတ္တေ ဒိဿတိ။ **စ**-သဒ္ဒေန ကအာစိ အသင်္ခေယျေ ယေပိ ကပ္ပေ ဝီတိဝတ္တေတိ ဒဿေတိ။ **အဗ္ဗောကိဏ္ဏ** န္တိ ပဋိပက္ခေဟိ အတေမိဿံ, ကိရိယာဝိသေသကဥ္စေ

တံ။ **ပိယမနာပတ္တကရဓမ္မာ** နာမ သီလာဒယော, တေ အရိယသင္ဃေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ။ အယံ ဟေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ဉာတိမိတ္တာ ဝိပ္ပယုတ္တာ န စိရဿေဝ သမာဂစ္ဆန္တိ, အနဝဋ္ဌိတာ စ တေသု ပိယမနာပတာ, န ဧဝမရိယသင္ဃော။ တသ္မာ သင္ဃောဝ **ဟဟုနေယျော** တိ။ **ပုဗ္ဗကာရန္တိ** အဂ္ဂကိရိယံ။ **သဗ္ဗပ္ပကာရေနာ** တိ အာဒရကရဝဇဟုမာနာဒိနာ, ဒေယျဓမ္မဿ သက္ကစ္စကရဏာဒိနာ စ သဗ္ဗေန ပကာရေန။ သ္တတယံ **ဟဟဝနီယ**-သဒ္ဒော ''ဟဟုနေယျော''တိ ဝုစ္စတိ ပရိယာယဘာဝေန။

ဒက္ခန္တိ ဧတာယ သတ္တာ ယထာဓိပ္ပေတာဟိ သမ္ပတ္တီဟိ ဝဍ္ဎန္တီတိ **ဒက္ခိဏာ** ။ တထာဘာဝကရဏေန **ဒက္ခိဏံ အရဟတိ**။ ယထာ ဥဋ္ဌာရာတိဝိပုလုဒ္ဒယလာဘေန ဝိသောဓိတံ နာမ ဟောတိ, ဧဝံ ဒက္ခိဏာ ဝိပုလဖလတာယာတိ ဝုတ္တံ **''မဟပ္ဖလကရဏတာယ ဝိသောဓေတီ''** တိ။

ပုညတ္ထိကေဟိ အဉ္ဇလိ ကရဏီယာ ဧတ္ထာတိ **အဉ္ဇလိကရဏီယော** ။

ယဒိပိ ဟဋ္ဌိယံ ''အနုတ္တရ''န္တိ ဝုတ္တံ။ နတ္ထိ ဣတော ဥတ္တရံ ဝိသိဋ္ဌန္တိ ဟိ **အနုတ္တရံ** ။ သမမ္ပိဿ ပန နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော **''အသဒိသ''**န္တိ အာဟ။ ခိတ္တံ ဝုတ္တံ ဗီဇံ မဟပ္ဖလဘာဝကရဏေန တာယတိ ရက္ခတိ, ခိပန္တိ ဝပန္တိ ဧတ္ထ ဗီဇာနီတိ တ ခေတ္တံ, ကေအာရာဒိ, ခေတ္တံ ဝိယ ခေတ္တံ, ပုညာနံ ခေတ္တံ **ပုညက္ခေတ္တံ** ။ သေသံ ဗုဒ္ဓာနုဿတိယံ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၄. သီလာနုဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၅၈. အဟော ဝတ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ, အဟော ဝတ အစ္ဆိဒ္ဒါနီတိ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အဟော ဝတာ**တိ စ သမ္ဘာဝနေ နိပါတော။ တေနာဟ **''အခဏ္ဍတာဒိဂုဏဝသေနာ''** တိ။ အခဏ္ဍာဘာတဒိသမ္ပတ္တိဝသေနာတိ အတ္ထော။ ပရဿ သီလာနိ အနုဿရိယမာနာနိ ပိယမနာပဘာဝဝဟနေန ကေဝလံ မေတ္တာယ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောန္တိ, န ဝိသုံ က မ္မဋ္ဌာနန္တိ အာဟ **''အတ္တနော သီလာနိ အနုဿရိတဗ္ဗာနီ''** တိ။ **စာကဒီသု**ပိ ဧသေဝ နယော။

ယေသန္တိ သီလာဒီနံ။ ပဋိပာဋိယာ သမာဒာနေ သမာဒာနက္ကမေန, ဧကဇ္ဈံ သမာဒာနေ ဥဒ္ဒေသက္ကမေန သီလာနံ အာဒိအန္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပရိယန္တေ ဆိန္နသာဋကော ဝိယာ** တိ ဝတ္ထန္တေ, ဒသန္တေ တ ဆိန္နဝတ္ထံ ဝိယ, ဝိသဒိသူအာ ဟရဏံ စေတံ။ ဧဝံ သေသာနိပိ ဥဒာဟရဏာနိ။ ဝိနိဝေဓဝသေန ဆိန္နသာဋကော **ဝိနိဝိဒ္ဓသာဋကော** ။ ဝိသဘာဂဝဏ္ဏေန ကဝီ ဝိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ သဗလရဟိတာနိ တ **အသဗလာနိ**။ တထာ **အကမ္မာသာနိ** ။ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂေ ဟေဋ္ဌာ သီလကထာယံ ဝုတ္တော ဧဝ။ **ကောဓူပနာဟာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မက္ခပဠာသက္ကဿာမစ္ဆရိယမာယာသာဌေယျ မာနာတိမာနာဒယော ဂဟိတာ။ **တာနိယေဝ** အခဏ္ဍာဒိဂုဏာနိ သီလာနိ။ သီလဿ **တဏှာဒါသဗ္ဗတော** မောစနံ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဘာဝတဟာဒနံ။ တတော ဧဝ တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော သေရီ သယံဝသီ ဘုဇိဿော နာမ ဟောတိ။ တေနာဟ **''ဘုဇိဿဘာဝကရဏေန ဘုဇိဿာနီ''**တိ။ ''ဣမိနာဟံ သီလေန ဒေဝေါ ဝါ ဘဝေယျံ ဒေဝညတရော ဝါ, တတ္ထ နိစ္စော စုတေ သဿတော''တိ, ''သီလေန သုဒ္ဓိ''တိ စ ဧဝမာဒိနာ **တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ** အပရာမဋ္ဌတ္တာ **အယံ တေ သီလေသု အေသောတိ** စတုသု ဝိပတ္တီသု ယာယ ကာယစိ ဝိပတ္တိယာ ဒဿနေန **ပရာမဋ္ဌုံ** အနုဒ္ဒိသေတုံ။ သမာဓိသံဝတ္တနပ္ပ ယောဇနာနိ **သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ** ။

၁၅၉. သိက္ခာယ သကရတေတိ သီလဓနံ နိဿာယ ပဋိလဒ္ဓသမာအနတ္တာ သာတိသယံ သိက္ခာယ သကရတေ သပ္ပ ပတိဿော ဟောတိ။ **သဘာဂဝုတ္တီ** တိ သမ္ပန္နသီလေဟိ သဘာဂဝုတ္တိကော, တာယ ဧဝ တ သိက္ခာယ သဘာဂဝုတ္တိ။ ယော ဟိ သိက္ခာကရဝရဟိတော, သော တာယ ဝိသဘာဂဝုတ္တိ နာမ ဟောတိ ဝိလောမနတော။ ယထာ ပရေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တနော ဆိဒ္ဒံ န ဟောတိ, ဧဝံ ဓမ္မာမိသေဟိ ပဋိသန္ထရဏံ **ပဋိသန္ထာရော** ။ သိက္ခာယ သကရဝတ္တာ ဧဝ တတ္ထ **အပ္ပမတ္တော** ဟောတိ။ အတ္တာနုတာဒဘယံ ပရာနုတာဒဘယံ ဒဏ္ဍဘယံ ဒုဂ္ဂတိဘယန္တိ ဧဝမာဒီနိ ဘယာနိ ဣမဿ ဒူ ရသမုဿာရိတာနီတိ အာဟ **''အတ္တာနုတာအဒိဘယဝိရဟိတော''** တိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

၅. စာကနုဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၆၀. **ပကတိယာ**တိ သဘာဝေန။ **စာကခိမုတ္တေနာ** တိ ဒေယျဓမ္မပရိစ္စာဂေ ယုတ္တပ္ပယုတ္တေန တန္နိန္နေန တပ္ပောဏေန။ နိစ္စံ သအာ ပဝတ္တာ အနုသံဝိဘာက ယဿ သော **နိစ္စပဝတ္တအနုသံဝိဘာကေ,** တေန။ ဣဓာပိ “ပကတိယာ”တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ယံ ပရဿ ပဋိယတ္တံ ဒိယျတိ, တံ **အနံ**။ ယံ အတ္တနာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတော သံဝိဘဇတိ, သော **သံဝိဘာကေ။ ဣတော အနိ ပဘုတီ**တိ ဣတော ပဋ္ဌာယ အနိ အဇ္ဇတဂ္ဂေ အဇ္ဇဒိဝသံ အာဒိံ ကတွာ။ **အဒတွာ န ဘုဉ္ဇိဿာမီတိ** အနု**သမာအနံ** ကတွာ ။ **တံဒိဝသန္တိ** တသ္မိံ ဘာဝနာရမ္ဘဒိဝသေ။ တတ္ထ **နိမိတ္တံ ဂဏှိတွာ**တိ တသ္မိံ အနေ ပရိစ္စာဂစေတနာယ ပဝတ္တိအာကာရဿ သလ္လက္ခဏဝသေန နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ။ **ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာဒိဂုဏဝသေနာ**တိ ဝိဂတာနိ မလမစ္ဆေရာနိ ဧတသ္မာတိ ဝိဂတမလမစ္ဆေရော, စာကေ, တဿ ဘာဝေါ **ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာ** ။ တအာဒီနံ ဂုဏာနံ, သမ္ပတ္တီနံ, အာနိသံသာနံ တ ဝသေန။

သတံ ဓမ္မံ အနုက္ကမ န္တိ သာဓူနံ ဗောဓိသတ္တာနံ ဓမ္မံ ပဝေဏိံ အနု အနု ကမန္တော [illegible]က္ကမန္တော, အတေက္ခ ကမန္တော တ။ ယေ ဣမေ **အာယကဿ လာဘာ** အာယုဝဏ္ဏသုခဗလပဋိဘာနာဒယော, ပိယဘာဝါဒယော စ ဘဂဝတာ **သံဝဏ္ဏိတာ** ပကိတ္တိတာ။ **မနုဿတ္တံ တ** တိ **တ**-သဒ္ဒေါ အဝုတ္တဝိကပ္ပတ္ထော, တေန ဣန္ဒြိယဟဋ္ဌဝဘာဝကမ္မဿ သကတာဉာဏာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

မစ္ဆေရမလေနာ တိ မစ္ဆေရသင်္ခါတေန မလေန။ အထ တ မစ္ဆေရဉ္စ မလဉ္စ မစ္ဆေရမလံ, တေန မစ္ဆေရေန စေဝ လောဘာဒိမလေန စာတိ အတ္ထော။ **ပဇာယနဝသေနာ**တိ ယထာသကံ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တနဝသေန။ **ကဏှဟမ္မာန** န္တိ လောဘာဒိကေန္တကာဠကာနံ ဟာပဓမ္မာနံ။ **ဝိဂတတ္တာ** တိ ပဟီနတ္တာ။ **ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ** တိ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ ကရဏဝစနံ။ **သောတာပန္နဿ သတော** တိ ဂေဟံ အာဝသန္တဿ သောတာပန္နဿ သမာနဿ။ **နိဿယဝိဟာရန္တိ** နိဿာယ ဝိဟရိတဗ္ဗဝိဟာရံ, ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနကကမ္မဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ **အဘိဘဝိတွာ**တိ အကရံ အာဝသန္တာနံ အညေသံ ဥပ္ပဇ္ဇနကရာကာဒိဥပက္ကိလေသေ အဘိဘုယျ။

ယော ကိဉ္စိ ဒေန္တောပိ သာပေက္ခောဝ ဒေတိ, သော မုတ္တစာကေ န ဟောတိ, အယံ ပန န ဧဝန္တိ **“မုတ္တစာကေ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဿဋ္ဌစာကေ** တိ နိရပေက္ခပရိစ္စာကေတိ အတ္ထော။ ယထာ ဟဏ္ဏာတိဟတဗဟုလော ပုဂ္ဂလော “လောဟိတဟာဏီ”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ အနုဗဟုလော ပုဂ္ဂလော “ပယတဟာဏီ”တိ ဝုတ္တောတိ ဒဿေန္တော **“အတုံ သအာ ဓောတဟတ္တောယေဝ”**တိ အာဟ။ တတ္ထ **သအာ**တိ နိစ္စံ, အဘိဏှန္တိ အတ္ထော။ **ပရိစ္စာကေ** တိ ဒေယျဓမ္မပရိစ္စာကေ တိ အဓိကာရတော ဝိညာယတိ။ **ယံ ယံ** ဒေယျဓမ္မံ **ပရေ** ယာစနကာ။ ယာစနေ ယောကေ **ယာစနယောကေ,** ပရေဟိ ယာစိတုံ ယုတ္တောတိ အတ္ထော။ **ယာဇေနေ ယုတ္တော** တိ အနေန ယုတ္တော သအာ ပရိစ္စဇနတော။ **ဥဘယေ**တိ ယထာဝုတ္တေ အနေ, သံဝိဘာကေ စ **ရတော** အဘိရတော။

၁၆၁. ယထာ ပရိသုဒ္ဓသီလဿ ပုဂ္ဂလဿ အခဏ္ဍတာဒိဂုဏဝသေန အတ္တနော သီလဿ အနုဿရဏဿ သီလာနုဿတိဘာဝနာ ဣဇ္ဈတိ, ဧဝံ ပရိသုဒ္ဓဥဠာရပရိစ္စာဂဿ ပုဂ္ဂလဿ အနုပက္ကိလိဋ္ဌမေဝ အတ္တနော ပရိစ္စာကံ အနုဿရန္တဿ ဘာဝနာ ဣဇ္ဈတီတိ ဒဿေတုံ **“ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာဒိဂုဏဝသေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ဘိယျောသော တိ ဥပရိပိ။ **မတ္တာယ** ပမာဏဿ မဟတိယာ မတ္တာယ, ဝိပုလေန ပမာဏေနာတိ အတ္ထော။ **စာကခိမုတ္တော**တိ ပရိစ္စာဂေ အဓိမုတ္တော နိန္နပောဏပဗ္ဘာရော။ တတော ဧဝ **အလောဘဇ္ဈာသယော** ကတ္ထစိပိ အနဘိသင်္ဂစိတ္တော။ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု မေတ္တာယနဝသေန ပရိစ္စာကေ ဟောတီတိ **မေတ္တာယ** မေတ္တာဘာဝနာယ **အနုလောမကာရီ** အနုရူပပဋိပတ္တိ။ **ဝိသာရဒေါ**တိ ဝိသဒေါ အတ္တနောဝ ဂုဏေန ကတ္ထစိပိ အမင်္ကုဘူတော အဘိဘုယျ ဝိဟာရီ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

၆. ဒေဝတာနုဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၆၂. **အရိယမဂ္ဂဝသေနာ** တိ အရိယမဂ္ဂဿ အဓိဂမဝသေန။ **သမုအာဂတေဟီ**တိ သမ္မဒေဝ တဒုပ္ပတ္တိတော ဥဒ္ဓံ အာဂတေဟိ။ ယာဒိသာ ဟိ အရိယာနံ သန္တာနေ လောကိယာပိ သဒ္ဓါဒယော, န တာဒိသာ ကဒါစိပိ ပေါထုဇ္ဇနိကာ သဒ္ဓါဒယော။ ဒိဗ္ဗန္တီတိ **ဒေဝါ**။ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဧတေသန္တိ စတုမဟာရာဇာ, တေ ဧဝ **စာတုမဟာရာဇိကာ**။

တေတ္တိံသ သဟပုညကာရိနော တတ္ထူပပန္နာတိ တံသဟစရိတံ ဌာနံ တာဝတိံသံ, တန္နိဝါသိနောပိ ဒေဝါ တံသဟစရဏ တော ဧဝ **တာဝတိံသာ**။ ဒုက္ခတော ယာတာ အပယာတာတိ **ယာမာ**။ တုသာယ ပီတိယာ ဣတာ ဥပဂတာတိ **တုသိတာ**။ ဘော ကာနံ နိမ္မာနေ ရတိ ဧတေသန္တိ **နိမ္မာနရတိနော**။ ပရနိမ္မိတေသု ဘောဂေသု ဝသံ ဝတ္တေန္တီတိ **ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ နော**။ ဗြဟ္မာနံ ကာယော သမူဟော ဗြဟ္မကာယော, တပ္ပရိယာပန္နတာယ တတ္ထ ဘဝါတိ **ဗြဟ္မကာယိကာ။ တတုတ္တရီတိ** တတော ဗြဟ္မကာယိကေဟိ ဥတ္တရိ, ဥပရိ ပရိတ္တာဘာဒိကေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာတိ** "ယထာရူပာယ မဂ္ဂေနာဂတာယ **သဒ္ဓာယ သမန္နာဂတာ, သီလေန သုတေန စာဂေန ပညာယ သမန္နာဂတာ ကတော စုတာ တတ္ထ ဥပပန္နာ တာ ဒေဝတာ,** မယှမ္ပိ တထာရူပါ သဒ္ဓါ သီလံ သုတံ စာဂေ ပညာ စ သံဝိဇ္ဇတီ"တိ ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ သက္ခိံ ဩတာရေန္တေန ဝိယ **အတ္တနော သဒ္ဓါဒိဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ**။

ယဒိ ဧဝံ **သုတ္တေ** (အ. နိ. ၆.၁၀) ဥဘယဂုဏာနုဿရဏံ ဝုတ္တံ, တံ ကထန္တိ အနုယောဂံ မနသိ ကတွာ အာဟ **"သုတ္တေ ပနာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တ** န္တိ "အတ္တနော စ, တာသဉ္စ ဒေဝတာန"န္တိ ဥဘယံ သမဓုရံ ဝိယ **သုတ္တေ** (အ. နိ. ၆.၁၀) ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တံ။ အထ ခော **တံ** "ဒေဝတာနံ သဒ္ဓဉ္စ သီလဉ္စာ"တိအာဒိဝစနံ။ **သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗန္တိ** "ဝုတ္တ"န္တိ ပရတော ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ကိမတ္ထံ ပန သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပနန္တိ အာဟ **"ဒေဝတာနံ အတ္တနော သဒ္ဓါဒီဟိ သမာနဂုဏဒီပနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗ"**န္တိ။ ကသ္မာ ပန သုတ္တေ ယထာရုတဝသေန အတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွာ ဧဝံ အတ္ထော ဂယှတီတိ အာဟ **"အဋ္ဌကထာယဉှိ"**တိအာဒိ။

၁၆၃. တသ္မာ တိ ယသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အတ္တနော ဂုဏာနုဿရဏံ ဒဠှံ ကတွာ ဝုတ္တံ, သီလစာဂါနုဿတီသု ဝိယ ဣဓာပိ အတ္တနော ဂုဏာနုဿရဏံ ဈာနုပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ ယုတ္တံ, တသ္မာ။ **ပုဗ္ဗဘာဂေ** ဘာဝနာရမ္ဘေ။ **အပရဘာဂေတိ** ယထာ ဘာဝေန္တဿ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာ ဘာဝနာကာလေ။ ယဒိ အတ္တနော ဧဝ ဣဓ ဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ, ကထမယံ ဒေဝတာနုဿတီတိ အာဟ **"ဒေဝတာနံ ဂုဏသဒိသသဒ္ဓါဒိဂုဏာနုဿရဏဝသေနာ"**တိ။ တေန သဒိသကပ္ပနာယ အယံ ဘာဝနာ "ဒေဝတာနုဿတီ"တိ ဝုတ္တာ, န ဒေဝတာနံ, တာသံ ဂုဏာနံ ဝါ အနုဿရဏတောတိ ဒဿေတိ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝါ ပဝတ္တံ ဒေဝတာဂုဏာနုဿရဏံ ဥပါဒါယ "ဒေဝတာနုဿတီ"တိ ဣမိဿာ သမညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒေဝတာ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တစိတ္တဝသေနာ"တိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

၁၆၄. တေသန္တိ တေသံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒီနံ ဆန္နံ အနုဿတီနံ။ **ဝိတ္ထာရဒေသနာယန္တိ** ဝိတ္ထာရဝသေန ပဝတ္တဒေသနာယံ, **မဟာနာမသုတ္တံ** (အ. နိ. ၆.၁၀; ၁၁.၁၁) သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဘဂဝတိအာဒီနံ အတ္ထ** န္တိ ဘဂဝတိအာဒီနံ ပဒါနံ အတ္ထံ။ **အတ္ထဝေဒ** န္တိ တ ဟေတုဖလံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နံ တုဋ္ဌိမာဟ။ **ဓမ္မဝေဒ** န္တိ ဟေတုံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နံ တုဋ္ဌိံ။ "အာရကတ္တာ အရဟ"န္တိ အနုဿရန္တဿ ဟိ ယံ တံ ဘဂဝတော ကိလေသေဟိ အာရကတ္တံ, သော ဟေတု။ ဉာပကော စေတ္ထ ဟေတု အဓိပ္ပေတော, န ကာရကော, သမ္ပာပကော ဝါ။ ယောနေန ဉာယမာနော အရဟတ္တတ္ထော, တံ ဖလံ။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ ဟေတုဖလဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဓမ္မာနုဿတိအာဒီသုပိ "အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏတ္တာ"တိအာဒိနာ, "ယသ္မာ ပန သော သမ္မာပဋိပဒ"တိအာဒိနာ စ တတ္ထ တတ္ထ ဟေတုအပဒေသော ကတောယေဝါတိ။ **ဓမ္မူပသံဟိတ** န္တိ ယထာဝုတ္တဟေတုဟေတုဖလသင်္ခါတဂုဏူပသံဟိတံ။ **ဂုဏေတိ** အတ္တနော ဂုဏေ။

၁၆၅. အရိယသာဝကာနညေဝ ဣဇ္ဈန္တီ တိ အရိယသာဝကာနံ ဣဇ္ဈန္တိယေဝါတိ ဥတ္တရပဒါဝဓာရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အဝဓာရဏဉ္စ တေသံ သုခသိဒ္ဓိဒဿနတ္ထံ။ တေနာဟ **"တေသံ ဟီ"**တိအာဒိ။ န ပုထုဇ္ဇနာနံ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဣဇ္ဈန္တီတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ဧဝံ သန္တေပီ"တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ, ကသ္မာ **မဟာနာမသုတ္တာ** ဒီသု (အ. နိ. ၆.၁၀; ၁၁.၁၁) ဗဟူသု သုတ္တေသု အရိယသာဝကဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ? တေသံ ဗဟုလဝိဟာရတာယာတိ အာစရိယာ။

နိက္ခန္တ န္တိ နိဂ္ဂတံ နိဿဋံ။ **မုတ္တ** န္တိ ဝိဿဋ္ဌံ။ **ဝုဋ္ဌိတ** န္တိ အပေတံ။ သဗ္ဗမေတံ ဝိက္ခမ္ဘနမေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဂေဓမ္ဟာတိ** ပလိဗောဓတော။ **ဣဒမ္ပီ** တိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဝသေန လဒ္ဓံ ဥပစာရဇ္ဈာနမာဟ။ **အာရမ္မဏံ ကရိတွာ** တိ

ပစ္စယံ ကတ္ဝာ, ဟဒကံ ကတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **ဝိသုဇ္ဈန္တီ** တိ ပရမတ္ထဝိသုဒ္ဓိံ ဟပုဏန္တိ။

သမ္မာဓေ တိ တဏ္ဟာသံကိလေသာဒိနာ သမ္မိဋ္ဌေ သံကဋ္ဌေ ဃရာတသေ။ **ဩကာသာဓိဂမော** လောကုတ္တရဓမ္မ ဿ အဓိဂမာယ အဓိဂန္တဗ္ဗဩကာသော။ အနုဿတိယော ဧဝ **အနုဿတိဋ္ဌာနာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိဓမ္မာ** တိ ဝိသုဇ္ဈနသ ဘာဝတ, ဝိသုဇ္ဈိတုံ တ ဘဗ္ဗာ။ **ပရမတ္ထဝိသုဒ္ဓိဓမ္မတာယာ** တိ ပရမတ္ထဝိသုဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗာနဿ ဘဗ္ဗဘာဝေန။ **ဥပက္ကမေနာ**တိ ပယောဂေန။ **ပရိယောဒပနာ**တိ ဝိသောဓနာ။

၁၆၆. ဧဝံ သန္တေပီတိ ဧဝံ **မဟာနာမသုတ္တာ** ဒီသု အနေကေသု သုတ္တေသု အရိယသာဝကဿေဝ ဝသေန ဆသု အနုဿတီသု ဒေသိတာသုပိ။ **ယဿာနုဘာဝေနာ** တိ ယဿ စိတ္တပ္ပသာဒဿ ဗလေန။ **ပီတိံ ပဋိလဘိတ္ဝာ**တိ အနု ဿဝဝသေန ဗုဒ္ဓာရမ္မဏံ ပီတိံ ဥပ္ပာဒေတ္ဝာ။

ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

က္ကတိ သတ္တမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၈. အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

မရဏဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၆၇. ဣတရောတိ ဒေဝတာနုဿတိယာ။ သာ ဟိ ဆသု အနုဿတီသု သဗ္ဗပစ္ဆာ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ အာသန္နာ, ပစ္စက္ခာ စ။ **အနန္တရာယာ**တိ တဒနန္တရံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ ဝုတ္တံ။ မရဏဿ သတိ မရဏဿတီတိ မရဏံ တာဝ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ မရဏ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ခန္ဓာနံ ဘေဒော "ဇရာမရဏံ ဒ္ဝီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတ"န္တိ (ဓာတု. ၇၁) ဝစနတော စုတိခန္ဓာနံ ဝိနာသော မရဏန္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ဝိသေသတော ပန တံ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဝိနာသဘာဝေန ကမ္မဋ္ဌာနိကာနံ ပစ္စုပတိဋ္ဌာတီတိ **"ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒော"**တိ ဝုတ္တံ။ တေနေဝါဟ **နိဒ္ဒေသေ** "ကဠေဝရဿ နိက္ခေပော ဇီဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒော"တိ (ဝိဘ. ၂၃၆; ဒီ. နိ. ၂.၃၉၀; မ. နိ. ၁.၉၂, ၁၂၃)။ တတ္ထ **ဧကဘဝပရိယာပန္နဿာ**တိ ဧကေန ဘဝေန ပရိစ္ဆိန္နဿ။ **ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒော**တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယပ္ပဗန္ဓဿ ဝိစ္ဆေဒော အာယုက္ခယာဒိဝသေန အန္တရဓာနံ။ **သမုစ္ဆေဒမရဏ**န္တိ အရဟတော သန္တာနဿ သဗ္ဗသော ဥစ္ဆေဒဘူတံ မရဏံ။ **သင်္ခါရာနံ ခဏဘင်္ဂသင်္ခါတ**န္တိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဥဒယဝယပရိစ္ဆိန္နဿ ပဝတ္တိခဏဿ ဘင်္ဂေါ နိရောဓောတိ သင်္ခံ ဂတံ။ **ခဏိကမရဏ**န္တိ ယထာဝုတ္တခဏဝန္တံ တသ္မိံယေဝ ခဏေ လဗ္ဘမာနံ မရဏံ။ ယံ ခန္ဓပ္ပဗန္ဓံ ဥပါဒါယ ရုက္ခာဒိသမညာ, တသ္မိံ အနုပစ္ဆိန္နေပိ အလ္လတာဒိဂုဏမနံ နိဿာယ မတဝေါဟာရော **သမ္မုတိမရဏံ။ န တံ ဣဓ အဓိပ္ပေတ**န္တိ တံ သမုစ္ဆေဒခဏိကသမ္မုတိမရဏံ ဣဓ မရဏာနုဿတိယံ နာဓိပ္ပေတံ အဗာဟုလ္လတော, အနုပဋ္ဌဟနတော, အသံဝေဂဝတ္ထုတော စာတိ အဓိပ္ပာယော။

အဓိပ္ပေတံသတိယာ အာရမ္မဏဘာဝေန။ အာယုအာဒီနံ ခယကာလေ မရဏံ **ကာလမရဏံ**။ တေသံ အပရိက္ခီဏကာလေ မရဏံ **အကာလမရဏံ။ "ကာလမရဏံ ပုညက္ခယေနာ"**တိ ဣဒံ ယထာဓိကာရံ သမ္ပတ္တိဘဝဝသေန ဝုတ္တံ, ဝိပတ္တိဘဝဝသေန ပန "ပါပက္ခယေနာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

အာယုသန္တာနဇနကပစ္စယသမ္ပတ္တိယာတိ အာယုပ္ပဗန္ဓဿ ပဝတ္တာပနကာနံ အာဟာရာဒိပစ္စယာနံ သမ္ပတ္တိယံ။ **ဝိပက္ကဝိပါကတ္တာ**တိ အတ္တနော ဖလာနုရူပံ အတဗ္ဗဝိပါကဿ ဒိန္နတ္တာ။ **ဂတိကာလာဟာရာဒိသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝေနာ**တိ ဒေဝတာနံ ဝိယ ဂတိသမ္ပတ္တိယာ, ပဌမကပ္ပိယာနံ ဝိယ ကာလသမ္ပတ္တိယာ, ဥတ္တရကုရုကာဒီနံ ဝိယ အာဟာရသမ္ပတ္တိယာ စ အဘာဝေန။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဥတုသုက္ကသောဏိတာဒီနံ ပရိဂ္ဂယှတိ။ **အဇ္ဇတနကာလပုရိသာနံ ဝိယာ**တိ **ဝိယ**-သဒ္ဒော အဋ္ဌာနေ ပဋ္ဌပိတော, အဇ္ဇတနကာလပုရိသာနံ ဝဿသတမတ္တပရိမာဏဿ ဝိယ အာယုနော ခယဝသေနာတိ ယောဇနာ။ ဧဝံ ဟိ အနာဂတေပိ ပရမာယုနော သင်္ဂဟော ကတော ဟောတိ, အတီတေ ပန ဂတိသမ္ပတ္တိယာ ဝိယ ကာလာဟာရာဒိသမ္ပတ္တိယာ ဘာဝေန အနေကဝဿသဟဿပရိမာဏောပိ အာယု အဟောသိ။ အယဉ္စ ဝိဘာဂေါ ဝတ္တမာနဿ အန္တရကပ္ပဿ ဝသေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကလာဗုရာဇာဒီန**န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန နန္ဒယက္ခနန္ဒမာဏဝကာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တံ သဗ္ဗမ္ပီ**တိ ယံ "ကာလမရဏံ အကာလမရဏံ, တတ္ထာပိ ပုညက္ခယမရဏံ အာယုက္ခယမရဏံ ဥဘယက္ခယမရဏံ ဥပက္ကမမရဏ"န္တိ ဝုတ္တပ္ပဘေဒံ မရဏံ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ။

၁၆၈. ယောနိသောတိ ဥပါယေန။ **မနသိကာရော**တိ မရဏာရမ္မဏော မနသိကာရော။ ယေန ပန ဥပါယေန မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော, တံ ဗျတိရေကမုခေန ဒဿေတုံ **"အယောနိသော ပဝတ္တယတော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အယောနိသော ပဝတ္တယတော**တိ အနုပါယေန သတိံ, သံဝေဂံ, ဉာဏဉ္စ အနုပဋ္ဌပေတွာ မရဏံ အနုဿရတော။ **တဒေတံ သဗ္ဗမ္ပီ**တိ သောကပါမောဇ္ဇာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနံ, သံဝေဂဿ အနုပ္ပဇ္ဇနံ, သန္တာသဿ ဥပ္ပဇ္ဇနဉ္စ ယထာက္ကမံ **သတိသံဝေဂဉာဏဝိရဟတော ဟောတိ**။ ယော ဟိ "မရဏံ နာမေတံ ဇာတဿ ဧကန္တိက"န္တိ ပဏ္ဍိတာနံ ဝစနံ သရတိ, တတ္ထ သံဝေဂဇာတော ဟောတိ သမ္ပဇာနော စ, တဿ ဣဋ္ဌဇနမရဏာဒိနိမိတ္တံ သောကာဒယော အနောကာသာဝ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ အယောနိသော မနသိကာရံ ပဝတ္တယတော ဧတေ ဒေါသာ, တသ္မာ။ **တတ္ထ တတ္ထာ**တိ အရညသုသာနာဒီသု။ **ဟတမတသတ္တေ**တိ စောရာဒီဟိ ဟတေ, သရသေန မတေ စ သတ္တေ။ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ သမ္ပတ္တိ ယေသံ တေ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗသမ္ပတ္တီ, တေသံ **ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ။ ယောဇေတွာ**တိ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ **ဧကစ္စဿာ**တိ တိက္ခိန္ဒြိယဿ ဉာဏုတ္တရဿ။

၁၆၉. ဝဓကေပစ္စုပဋ္ဌာနတော တိ ဃာတကသ္သ ဝိယ ပတိ ပတိ ဥပဋ္ဌာနတော အာသန္နဘာဝတော။ **သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိတော**တိ အာရောဂျဒိသမ္ပတ္တီနံ ဝိယ ဇီဝိတသမ္ပတ္တိယာ ဝိပဇ္ဇနတော။ **ဥပသံဟရဏတော**တိ ပရေသံ မရဏံ ဒသ္သေတွာ အတ္တနော မရဏသ္သ ဥပနယနတော။ **ကာယဗဟုသာဓာရဏတော**တိ သရီရသ္သ ဗဟူနံ သာဓာရဏဘာဝတော။ **အာယုဒုဗ္ဗလတော** တိ ဇီဝိတသ္သ ဒုဗ္ဗလဘာဝတော။ **အနိမိတ္တတော** တိ မရဏသ္သ ဝဝတ္ထိတနိမိတ္တာဘာဝတော ။ **အဒ္ဓာနပရိစ္ဆေဒတော** တိ ကာလသ္သ ပရိစ္ဆိန္နဘာဝတော။ **ခဏပရိတ္တတော** တိ ဇီဝိတက္ခဏသ္သ ဣတ္တရဘာဝတော။

ဝဓကေပစ္စုပဋ္ဌာနတော တိ ဧတ္ထ ဝိယ-သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဒသ္သေန္တော **"ဝဓကေဿ ဝိယ ပစ္စုပဋ္ဌာနတော"**တိ ဝတွာ တမေဝတ္ထံ ဝိဝရန္တော **"ယထာ ဟိ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စာရယမာနော**တိ အာဂုရေန္တော ပဟရဏာကာရံ ကရောန္တော။ **ပစ္စုပဋ္ဌိတောဝ** ဥပဂန္တွာ ဌိတော သမီပေ ဧဝ။ **ဇရာမရဏံ ဂဟေတွာဝ နိဗ္ဗတ္တ** န္တိ "ယထာ ဟိ အဟိစ္ဆတ္တကမကုဠံ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တံ ပံသုဝိရဟိတံ န ဟောတိ, ဧဝံ သတ္တာ နိဗ္ဗတ္တန္တာ ဇရာမရဏဝိရဟိတာ န ဟောန္တီ"တိ ဧတ္တကေန ဥပမာ။ အဟိစ္ဆတ္တကမကုဠံ ကအစိ ကတ္ထစိ ပံသုဝိရဟိတမ္ပိ ဘဝေယ္ယ, သတ္တာ ပန ကထဉ္စိပိ ဇရာမရဏဝိရဟိတာ န ဟောန္တီတိ ခဏိကမရဏံ တာဝ ဥပမာဘာဝေန ဒသ္သေတွာ ဣတာဓိပ္ပေတံ မရဏံ ဒသ္သေတုံ **"တထာ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အထ တ ယဒိမေ သတ္တာ ဇရာမရဏံ ဂဟေတွာဝ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, နိဗ္ဗတ္တိသမနန္တရမေဝ မရိတဗ္ဗန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"တထာ ဟိ"**တိအာဒိ။ **အဝသ္သံ မရဏတော** တိ အဝသ္သံ မရိတဗ္ဗတော, ဧကန္တေန မရဏသဗ္ဘာဝတော တ။ **ပဗ္ဗတေယ္ယာ** တိ ပဗ္ဗတတော အာဂတာ။ **ဟာရဟာရိနီ**တိ ပတဟေ ပတိတသ္သ တိဏပဏ္ဏာဒိကသ္သ အတိဝိယ ဟရဏသီလာ။ **သန္ဒတေဝ** တိ သဝတိ ဧဝ။ **ဝတ္တတေဝ** တိ ပတဟဝသေန ဝတ္တတိ ဧဝ န တိဋ္ဌတိ။

ယမေကရတ္တိ န္တိ ယသ္သံ ဧကရတ္တိယံ, ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အစ္စန္တသံယောဂေ တ။ **ပဌမ**န္တိ သဗ္ဗပဌမံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ **ဂဗ္ဘေ** တိ မာတုကုစ္ဆိယံ။ **မာဏဝော**တိ သတ္တော။ ယေဘုယ္ယေန သတ္တာ ရတ္တိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တီတိ **ရတ္တိ** ဂ္ဂဟဏံ။ **အဗ္ဘုဋ္ဌိတောဝ** တိ ဥဋ္ဌိတအဗ္ဘော ဝိယ, အဘိမုခဘာဝေန တ ဥဋ္ဌိတောဝ မရဏဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သော ယာတီ**တိ သော မာဏဝေ ယာတိ, ပဌမက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ ဂစ္ဆတေဝ။ **သ ဂစ္ဆံ န နိဝတ္တတီ**တိ သော ဧဝံ ဂစ္ဆန္တော ခဏမတ္တမ္ပိ န နိဝတ္တတိ, အညဒတ္ထု မရဏံယေဝ ဥပဂစ္ဆတိ။

ကုန္နဒီန န္တိ ပဗ္ဗတတော ပတိတာနံ ခုဒ္ဒကနဒီနံ။ **ဟတော အာဟေရသာနုဂတဗန္ဓနာန** န္တိ ပုရိမဒိဝသေ ဒိတသူရိယသန္တာပေန အန္တော အနုပဝိသိတွာ ပုန ရတ္တိယံ ဗန္ဓနမူလံ ဥပဂတေန အာဟေရသေန တိန္တသိထိလဗန္ဓနတာယ ဟတော အာဟေရသာနုဂတဗန္ဓနာနံ။

အစ္စယန္တိ တိ အတိက္ကမန္တိ။ **ဥပရုဇ္ဈတီ** တိ နိရုဇ္ဈတိ။ ဥဒကမေဝ **ဩဒကံ,** ဥဒကောဃံ တ ။ ယသ္မာ အစ္စယန္တိ အဟောရတ္တာ, တသ္မာ ဇီဝိတံ ဥပရုဇ္ဈတိ။ ယသ္မာ ဇီဝိတံ ဥပရုဇ္ဈတိ, တသ္မာ **အာယု ခီယတိ မစ္စာနံ။ ပပတတော** တိ ပပတနတော **ဘယံ** သာမိကာနံ ရုက္ခေ ဌတွာ ကမ္မေ ဝိနိယုဉ္ဇိတုကာမာနံ, ဟေဋ္ဌာ ပဝိဋ္ဌာနံ တ။ **ဥဂ္ဂမနံ ပတိ** ဥဂ္ဂမနနိမိတ္တံ။ **မာ မံ အမ္မ နိတရယ** ပဗ္ဗဇ္ဇာယာတိ အဓိပ္ပာယော။

ကောစိ မိတ္တမုခသတ္တုရန္ဓဂဝေသီ သဟ ဝတ္တမာနောပိ န ဟနေယ္ယ, အယံ ပန ဧကံသေန ဟနတိယေဝတိ ဒသ္သေတုံ **"သဟဇာတိယာ အာဂတတော"**တိ ဝတွာ **"ဇီဝိတဟရဏတော စာ"**တိ ဝုတ္တံ။

၁၇၀. နန္တိ သမ္ပတ္တိံ။ **သုခီ**တိ ဒိဗ္ဗသဒိသေဟိ ဘောဂေဟိ, အာဓိပတေယ္ယေန စ သုခသမင္ဂီ။ **ဒေဟဗန္ဓေနာ** တိ သရီရေန။ **အသောကော**တိ အသောကမဟာရာဇာ။ **သောကမာဂတော**တိ သောစိတဗ္ဗတံ ဂတော။

အာရောဂ္ယံ ယောဗ္ဗနာနံ။ ဗျာဓိဇရာပရိယောသာနတာ ဇီဝိတသ္သ မရဏပရိယောသာနတာယ ဥဒာဟရဏဝသေန အာနီတာ, ပစ္စယဘာဂဝသေန တ။ လောကောယေဝ **လောကသန္နိတသော** ယထာ သတ္တာတသာတိ, သန္နိဝသိတဗ္ဗတာယ တ သတ္တနိကာယော **လောကသန္နိတသော။ အနုဂတော** တိ အနုဗန္ဓော ပစ္စတ္ထိကေန ဝိယ။ **အနုသဋ္ဌော**တိ အနုပဝိဋ္ဌော ဥပဝိသေန ဝိယ။ **အဘိဘူတော**တိ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌော မဒ္ဒဟတ္ထိဟိ ဝိယ။ **အဗ္ဘာဟတော** တိ ပဟဋ္ဌော ဘူတေဟိ ဝိယ။

သေလာတိ သိလာမယာ, န ပံသုအာဒိမယာ။ **ဝိပုလာ**တိ မဟန္တာ အနေကယောဇနာယာမဝိတ္ထာရာ။ **နဘံ အာဟစ္စာ**တိ ဝိပုလတ္တာ ဧဝ အာကာသံ အဘိဝိဟစ္စ သဗ္ဗဒိသာသု ဖရိတွာ။ **အနုပရိယေယျုံ** န္တိ အနုဝိစရေယျုံ။ **နိပ္ပောထေန္တာ**တိ အတ္တနာ အာဃာတိတံ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ ကရောန္တာ။ **အဓိဝတ္တန္တီ** တိ အဓိဘဝန္တိ။ ကုလေန တ ရူပေန တ သီလေန တ သုတေန တ သဒ္ဓါဒီဟိ တ သေဋ္ဌောတိ သမ္ဘာဝနာယ **ခတ္တိယာ** ဒီသု **န ကဉ္စိ ပရိဝဇ္ဇေတိ** ။ တေဟိ ဧဝ နိဟီနောတိ အဝမညမာနာယ **သုဒ္ဒာ** ဒီသု **န ကဉ္စိ ပရိဝဇ္ဇေတိ** ။ အညဒတ္ထု **သဗ္ဗမေဝ အဘိမဒ္ဒတိ** နိမ္မထတိ။ ဒဏ္ဍာဒိဥပာယာ စ တတ္ထ အဝိသယာ တေတိ ဒဿေတုံ **“န တတ္ထ ဟတ္ထီနံ ဘူမိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **မန္တယုဒ္ဓေနာ** တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒဝိဟိတေန မန္တသင်္ဂါမပ္ပယောဂေန။ **ဓနေနာ**တိ ဓနအာနေန။ **တ**-သဒ္ဒေ အဝုတ္တဝိကပ္ပနတ္ထော။ တေန သာမံ, ဘေဒဥ္စ သင်္ဂဏှာတိ။

၁၇၁. ပရေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တနော ဥပသံဟရဏတော တိ ပရေဟိ မတေဟိ သဒ္ဓိံ “တေပိ နာမ မတာ, ကိမင်္ဂ ပန မာဒိသာ”တိ အတ္တနော မရဏဿ ဥပနယနတော။ **ယသမဟတ္တတော** တိ ပရိဝါရမဟတ္တတော, ဝိဘဝမဟတ္တတော စ။ **ပုညမဟတ္တတော**တိ မဟာပုညဘာဝတော။ **ထာမမဟတ္တတော** တိ ဝီရိယဗလမဟတ္တတော။ **ယုဓိဋ္ဌိလော** ဓမ္မပုတ္တော။ **စာနုရော** ယော ဗလဒေဝေန နိဗ္ဗုဒ္ဓံ ကတွာ မာရိတော။

သဟ ဣဒ္ဓိဟီ တိ ဝေဇယန္တကမ္ပနနန္ဒောပနန္ဒဒမနာဒီသု ဒိဋ္ဌာနုဘာဝတာဟိ အတ္တနော ဣဒ္ဓိဟိ သဒ္ဓိံ **မစ္စုမုခံ ပဝိဋ္ဌော**။

ကလံ နဂ္ဃန္တိ သောဠသိံ န္တိ သောဠသန္နံ ပူရဏဘာဂံ န အဂ္ဃန္တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အာယသ္မတော ထေရဿ သာရိပုတ္တဿ ပညံ သောဠသဘာဂေ ကတွာ တတော ဧကံ ဘာဂံ သောဠသဓာ ဂဟေတွာ လဒ္ဓံ ဧကေဘာဂဿ ဋ္ဌာတံ ကလံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဌပေတွာ အညေသံ သတ္တာနံ ပညာ န အဂ္ဃန္တီတိ။

သဗ္ဗဿာပိ သံကိလေသပက္ခဿ သမုဏ္ဍတော ဉာဏေန အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ဟောတီတိ အာဟ **“ဉာဏဝီရိယဗလေနာ”**တိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာတယာမေသု ဟိ သိဒ္ဓေသု အဋ္ဌင်္ဂိကော အရိယမဂ္ဂေါ သိဒ္ဓေါဝ ဟောတီတိ။ ကောကိဘာဝေန **ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပာ** ။ ပရတောဃောသေန ဝိနာ သယမေဝ ဘူတာ ပဋ္ဋိဝိဒ္ဓါကုပ္ပာတိ **သယမ္ဘုနော** ။

ဟတ္ထဂတသုဝဏ္ဏဝလယာနံ အညမညံ သင်္ဃဋ္ဋနံ ဝံသကဋ္ဌိရဿ ကတ္ထစိ အသတ္တတာတိ ဧဝမာဒိကံ **တံ တံ နိမိတ္တံ** ကာရဏံ **အာဂမ္မ။ ဝီမံသန္တာ** တိ ပဝတ္တိနိဝတ္တိယော ဥပပရိက္ခန္တာ။ မဟန္တာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဧသနဋ္ဌေန **မဟေသယော။ ကေစရိယနိတသေနာ**တိ ကေစရိယနိတသမတ္တေန, န သီလာဒိနာ။ ခဂ္ဂမိဂသိင်္ဂသမာ ဥပမာ ယေသံ, ခဂ္ဂမိဂသိင်္ဂံ တ သမူပမာ ယေသံ တေ **ခဂ္ဂသိင်္ဂသမူပမာ** ။

တမ္ဗနခတုင်္ဂနခတာဒိအသီတိအနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတေဟိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒတာဒီဟိ ဒွတ္တိံသာယ မဟာပုရိသလက္ခဏေဟိ ဝိစိတ္တော အစ္ဆရိယဗ္ဘုတော ရူပကာယော တေဿာတိ **အသီတိ။ပေ။ ရူပကာယော**။ သဟ တသနာယ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗာကာရပရိသုဒ္ဓသီလက္ခန္ဓာဒိဂုဏရတနေဟိ သမိဒ္ဓေါ ဓမ္မကာယော တေဿာတိ **သဗ္ဗာကာရ။ပေ။ ဓမ္မကာယော။ ဌာနသော** တိ တင်္ခဏေယေဝ။

ဧဝံ မဟာနုဘာဝဿာ တိ ဧဝံ ယထာဝုတ္တရူပကာယသမ္ပတ္တိယာ, ဓမ္မကာယသမ္ပတ္တိယာ စ ဝိညာယမာနဝိပုလာပရိမေယျဗုဒ္ဓါနုဘာဝဿ, **ဝသံ နာဂတံ** အနုပဂမနဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

မရဏံ သာမညံ တေဿာတိ မရဏသာမညော, တဿ ဘာဝေ **မရဏသာမညတာ,** တာယ။

၁၇၂. ကိမိကုလာနန္တိ ကိမိသမူဟာနံ, ကိမိဇာတီနံ တ။ **ဇီယန္တီ** တိ ဇရံ ဟာပုဏန္တိ။

နိက္ခန္တေ တိ ဝီတိဝတ္တေ။ **ပဋိဟိတာယာ**တိ ပစ္စာနုဂတာယ။ **သော မမဿ အန္တရာယော** တိ သာ ယထာဝုတ္တာ န ကေဝလံ ကာလကိရိယာဝ, အထ ခော မမ အတိဒုလ္လဘံ ခဏံ လဘိတွာ ဋ္ဌိတဿ သတ္တုသာသနမနသိကာရဿ

သ အနုတ္တရာယော **အသ္သ** ဘဝေယျ။ **ဟ္ဟာပဇ္ဇေယျာ** တိ ဝိပတ္တိံ ဂစ္ဆေယျ။ သတ္တကေန ဝိယ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ကန္တနကာ မရဏကာလေ သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒနကတတာ **သတ္တကတတာ** ။

၁၇၃. **အဗလန္တိ** ဗလဟီနံ။ **ဒုဗ္ဗလ** န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ အဘာဝတ္ထော ဟိ အယံ ဒု-သဒ္ဒေါ "ဒုဿီလော (အ. နိ. ၅.၂၁၃; အ. နိ. ၁၀.၇၅) ဒုပ္ပညော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၄၉) ဝိယ။ **တဒေတံ** အာယု။ **အဿာသပဿာသာနံ** သမဝုတ္တိတာ အပရာပရံ ပဝေသနိက္ခမော။ **ဗဟိ နိက္ခန္တနာသိကတတေ အန္တော အပဝိသန္တေ, ပဝိဋ္ဌေ ဝါ အနိက္ခမန္တေ**တိ ဧကေဿဝ ပဝေသနိက္ခမော ဝိယ ဝုတ္တံ, တံ နာသိကတတဘာဝသာမညေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဓိမတ္တတာယ** အစ္စာသန္နအဓိဋ္ဌာနာဒိနာ။ တဒဘာဝေ ဟိ ကြိယာပထာနံ သမဝုတ္တိတာ။ **အတိသီတေန** အတိဘူတသ္သ ကာယဿ ဝိပဇ္ဇနံ မဟိံသရဋ္ဌာဒီသု ဟိမပာတကာလေန ဒီပေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဟိ သတ္တာ သီတေန ဘိန္နသရီရာ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပုဏန္တိ။ **အတိဥဏှေန** အဘိဘူတဿ ဝိပဇ္ဇနံ မရုကန္တာရေ ဥဏှပါဟာဘိတတ္တာယ ပဋ္ဌိံ, တတ္ထ ဋ္ဌပိတံ ဥပရိ သာ ဋ္ဌကံ, ပုတ္တဉ္စ အင်္ကမိတ္တ မတာယ ကြတ္တိယာ ဒီပေတဗ္ဗံ။ **မဟာဘူတာနံ** သမဝုတ္တိတာ ပကောပဘာဝေ ။ **ပထဝီဓာတု**အာဒီနံ ပကောပေန သရီရဿ ဝိကာရာပတ္တိ ပရတော **ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနကထာယံ** အာဂမိဿတိ။ **ယုတ္တကာလေ**တိ ဘုဉ္ဇိတုံ ယုတ္တကာလေ ခုဒ္ဒာဘိဘူတကာလေ။

၁၇၄. **အဝဝတ္ထာနတော** တိ ကာလာဒိဝသေန ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော။ **ဝဝတ္ထာန** န္တိ စေတ္ထ ပရိစ္ဆေဒေါ အဓိပ္ပေတော, န အသင်္ကရတော ဝဝတ္ထာနံ, နိစ္ဆယော ဓာတိ အာဟ **"ပရိစ္ဆေဒအဘာဝတော"** တိ။ **န နာယရေ**တိ န ဉာယန္တိ။

ဣတော ပရန္တိ ဧတ္ထ **ပရန္တိ** ပရံ အညံ ကာလန္တိ အတ္ထော။ တေန ဩရကာလဿာပိ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ ပရမာယုတော ဩရကာလံ ဧဝ စေတ္ထ "ပရ"န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တတော ပရံ သတ္တာနံ ဇီဝနဿ အဘာဝတော **"ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော"** တိ ဝတ္တုံ န သက္ကာတိ။ **အဗ္ဗုဒပေသီ** တိအာဒီသု "အဗ္ဗုဒကာလေ ပေသိကာလေ"တိ အာဒိနာ **ကာလ**-သဒ္ဒေါ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ **ကာလော**တိ ဣဓ ပုဗ္ဗဏှာဒိဝေလာ အဓိပ္ပေတာ။ တေနာဟ **"ပုဗ္ဗဏှေပိ ဟီ"**တိအာဒိ။ ဣဓေဝ ဒေဟေန ပတိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အနေကပ္ပကာရတော** တိ နဂရေ ဇာတာနံ ကာမေ, ကာမေ ဇာတာနံ နဂရေ, ဝနေ ဇာတာနံ ဇနပဒေ, ဇနပဒေ ဇာတာနံ ဝနေတိအာဒိနာ အနေကပ္ပကာရတော။ **ဣတော စုတေနာ** တိ ဣတော ဂတိတော စုတေန။ **ဣဓ** ဣမိဿံ ဂတိယံ။ **ယန္တယုတ္တဂေါဏော ဝိယာ** တိ ယထာ ယန္တေ ယုတ္တဂေါဏော ယန္တံ နာတိဝတ္တတိ, ဧဝံ **လောကော** ဂတိပဉ္စကန္တိ တတ္တကေန ဥပမာ။

၁၇၅. **အပ္ပံ ဝါ ဘိယျော** တိ ဝဿသတတော ဥပရိ "ဒသ ဝါ ဝဿာနိ, ဝီသတိ ဝါ"တိအာဒိနာ ဒုတိယံ ဝဿသတံ အပာပုဏန္တော အပ္ပကံ ဝါ ဇီဝတီတိ အတ္ထော။ **ဂမနီယော**တိ ဂန္တဗ္ဗော ဥပပဇ္ဇနဝသေန။ **သမ္ပရာယော** တိ ပရလောကော။

ဟီဠေယျာ တိ ပရိဘဝေယျ န သမ္မာဝေယျ။ **နန္တိ** အာယုံ။ **သုပေါရိသော**တိ သာဓုပုရိသော ပညဝါ။ **စရေယျာ** တိ သုစရိတံ စရေယျ။ တေနာဟ **"အာဒိတ္တသီသောဝ"** တိ။

သတ္တဟိ ဥပမာဟီတိ –

> "သေယျထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, တိဏဂ္ဂေ ဥဿာဝဗိန္ဒု သူရိယေ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ ခိပ္ပံယေဝ ပဋိဝိဂစ္ဆတိ, န စိရဋ္ဌိတိကံ ဟောတိ။ ဥဒကေ ဥဒကပုဗ္ဗုဠံ။ ဥဒကေ ဒဏ္ဍရာဇိ။ နဒီ ပဗ္ဗတေယျာ ဒူရင်္ဂမာ သီဃသောတာ ဟာရဟာရိနီ။ ဗလဝါ ပုရိသော ဇိဝ္ဟဂ္ဂေ ခေဠပိဏ္ဍံ သံယူဟိတွာ အကသိရေနေဝ ဝမေယျ။ ဒိဝသံ သန္တတ္တေ အယောကဋာဟေ မံသပေသိ ပက္ခိတ္တာ ခိပ္ပံယေဝ ပဋိဝိဂစ္ဆတိ, န စိရဋ္ဌိတိကာ ဟောတိ။ ကဝီ ဝဇ္ဈာ အာဃာတနံ နီယမာနာ ယံ ယဒေဝ ပါဒံ ဥဒ္ဓရတိ, သန္တိကေဝ ဟောတိ ဝဓဿ, သန္တိကေဝ မရဏဿ, ဧဝမေဝံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဂေါဝဇ္ဈူပမံ ဇီဝိတံ မနုဿာနံ ပရိတ္တံ လဟုကံ ဗဟုဒုက္ခံ ဗဟုပါယာသံ မန္တာယံ ဗောဒ္ဓဗ္ဗံ, ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ, စရိတဗ္ဗံ ဗြဟ္မစရိယံ, နတ္ထိ ဇာတဿ အမရဏ"န္တိ (အ. နိ. ၇.၇၄) –

ဝေမာဂတာဟိ ဣမာဟိ သတ္တဟိ ဥပမာဟိ **အလင်္ကတံ** ။

ရတ္တိန္ဒိဝန္တိ ကော ရတ္တိန္ဒိဝံ။ **ဘဂဝတော သာသန**န္တိ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓာဝဟံ သတ္ထု ဩဝါဒံ။ **ဗဟုံ ဝတ မေ ကတံ အဿာ**တိ ဗဟုံ ဝတ မယာ အတ္တဟိတံ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ ကတံ ဘဝေယျ။ **တဒန္တရ**န္တိ တံ ခဏံ တတ္တကံ ဝေလံ။ **ကော ပိဏ္ဍပာတ**န္တိ ကော ဒိဝသံ ယာပနပ္ပဟောနကံ ပိဏ္ဍပာတံ။ **ဒန္ဓ**န္တိ မန္ဒံ စိရာယ။ **အဝိဿာသိယော** အဝိဿာသနီယော။

၁၇၆. စိတ္တေ ဓရန္တေယေဝ သတ္တာနံ ဇီဝိတဝေဟာရော, စိတ္တဿ စ အတိဣတ္တရော ခဏော လဟုပရိဝတ္တိဘာဝတော။ ယထာဟ ဘဂဝတ "နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပဿာမိ, ယံ ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တံ, ယထယိဒံ စိတ္တ"န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၈; ကထာ. ၃၃၅)။ တသ္မာ သတ္တာနံ ဇီဝိတံ ဧကစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ လဟုသံ ဣတ္တရန္တိ ဒဿေန္တော **"ပရမတ္ထတော"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **"ပရမတ္ထတော"** တိ ဣမိနာ ယာယံ "ယော စိရံ ဇီဝတိ, သော ဝဿသတ"န္တိအာဒိနာ သတ္တာနံ (ဒီ. နိ. ၂.၇; သံ. နိ. ၁.၁၄၅; အ. နိ. ၇.၇၄) ဇီဝိတပ္ပဝတ္တိ ဝုတ္တာ, သာ ပဗန္ဓဝိသယတ္တာ ဝေဟာရဝသေနာတိ တံ ပဋိက္ခိပတိ။ **"အတိပရိတ္တော"** တိ ဣမိနာ –

"သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဒဠ္ဟဓမ္မာ ဓနုဂ္ဂဟာ သုသိက္ခိတာ ကတဟတ္ထာ ကတူပာသနာ စတုဒ္ဒိသာ ဌိတာ အဿု, အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ 'အဟံ ဣမေသံ။ပေ။ ကတူပာသနာနံ စတုဒ္ဒိသာ ကဏ္ဍေ ခိတ္တေ အပ္ပတိဋ္ဌိတေ ပထဝိယံ ဂဟေတွာ အာဟရိဿာမီ'တိ။ ယထာ စ, ဘိက္ခဝေ, တဿ ပုရိသဿ ဇဝေ, ယထာ စ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဇဝေ, တတော သီဃတရော။ ယထာ စ, ဘိက္ခဝေ, တဿ ပုရိသဿ ဇဝေ, ယထာ စ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဇဝေ, ယထာ စ ယာ ဒေဝတာ စန္ဒိမသူရိယာနံ ပုရတော ဓာဝန္တိ, တာသံ ဒေဝတာနံ ဇဝေ, တတော သီဃတရံ အာယုသင်္ခာရာ ခီယန္တီ"တိ (သံ. နိ. ၂.၂၂၈) –

ဧဝံ ဝုတ္တံ ပရိတ္တမ္ပိ ပဋိက္ခိပတိ။ တတ္ရ ဟိ ဂမနဿာအနံ ဒေဝပုတ္တာနံ ဟေဋ္ဌုပရိယေန ပဋိမုခံ ဓာဝန္တာနံ သိရသိ, ပာဒေ စ ဗဒ္ဓခုရဓာရာသန္နိပာတတောပိ ပရိတ္တကော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဿ သော ခဏော ဝုတ္တော, စိတ္တဿ ပန အတိဝိယ ပရိတ္တတရော, ယဿ ဥပမာပိ နတ္ထိ။ တေနေတဟ "ယာဝဉ္စိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပမာပိ န သုကရာ, ယာဝ လဟုပရိဝတ္တံ စိတ္တ"န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၈)။ **ဇီဝိတက္ခဏော** တိ ဇီဝနက္ခဏော။ **ဧကစိတ္တပ္ပဝတ္တိမတ္တောယေဝ** ဧကဿ စိတ္တဿ ပဝတ္တိမတ္တေနေဝ သတ္တာနံ ပရမတ္ထတော ဇီဝနက္ခဏဿ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ။ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ ပကာသေန္တော **"ယထာ နာမာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပဝတ္တမာန**န္တိ ပဝတ္တန္တံ။ **ဧကစိတ္တက္ခဏိက**န္တိ ဧကစိတ္တက္ခဏမတ္တဝန္တံ။ **တသ္မိံ စိတ္တေ နိရုဒ္ဓမတ္တေ** တိ ယေန ဝတ္တမာနစိတ္တက္ခဏေန "ဇီဝတီ"တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ စိတ္တေ နိရောဓံ ဘင်္ဂံ ပတ္တမတ္တေ တံသမင်္ဂီ **သတ္တော နိရုဒ္ဓော** မတောတိ **ဝုစ္စတိ** ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟဋ္ဌိ ယာ ဝိဘာဝေတုံ **"ယထာဟာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန တီသုပိ ကာလေသု သတ္တာနံ ပရမတ္ထတော ဇီဝနံ နာမ စိတ္တက္ခဏဝသေနေဝာတိ ဒဿေတိ။

ဇီဝိတန္တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ **သုခဒုက္ခာ** တိ သုခဒုက္ခဝေဒနာ။ ဥပေက္ခာပိ ဟိ သုခဒုက္ခာသု ဧဝ အန္တောဂဓာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ ဘာဝတော။ **အတ္တဘာဝေတ**တိ ဇီဝိတဝေဒနာဝိညာဏာနိ ဌပေတွာ အဝသိဋ္ဌဓမ္မာ ဝုတ္တာ။ **ကေဝလာ**တိ အတ္တနာ, နိစ္စဘာဝေန တ အဝေမိဿာ။ **ဧကစိတ္တသမာယုတ္တာ** တိ ဧကေကေန စိတ္တေန သဟိတာ။ **လဟုသော ဝတ္တတိ ခဏော** တိ ဝုတ္တနယေန ဧကစိတ္တက္ခဏိကတာယ လဟုကော အတိဣတ္တရော ဇီဝိတာဒီနံ ခဏော ဝတ္တတိ။

ယေ နိရုဒ္ဓါ မရန္တဿ တိ စဝန္တဿ သတ္တဿ စုတိတော ဥဒ္ဓံ "နိရုဒ္ဓါ"တိ ဝတ္တဗ္ဗာ ယေ ခန္ဓာ။ **တိဋ္ဌမာနဿ ဝာ ဣဓာ**တိ ယေ ဝာ ဣဓ ပဝတ္တိယံ တိဋ္ဌန္တဿ ဓရန္တဿ ဘင်္ဂပ္ပတ္တိယာ နိရုဒ္ဓါ ခန္ဓာ။ **သဗ္ဗေပိ သဒိသာ** တေ သဗ္ဗေပိ ဧကသဒိသာ။ ကထံ? **ဂတာ အပ္ပဋိသန္ဓိကာ** ပုန အာဂန္တွာ ပဋိသန္ဓာနာဘာဝေန ဝိဂတာ။ ယထာ ဟိ စုတိခန္ဓာ န နိဝတ္တန္တိ, ဧဝံ တတော ပုဗ္ဗေပိ ခန္ဓာ, တသ္မာ ဧကစိတ္တက္ခဏိကံ သတ္တာနံ ဇီဝိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။

အနိဗ္ဗတ္တေန န ဇာတော တိ အနုပ္ပန္နေန စိတ္တေန ဇာတော န ဟောတိ အဇာတော နာမ ဟောတိ။ **ပစ္စုပ္ပန္နေန** ဝတ္တမာနေန စိတ္တေန **ဇီဝတိ** ဇီဝမာနော နာမ ဟောတိ။ **စိတ္တဘင်္ဂါ မတော လောကော** တိ စုတိစိတ္တဿ ဝိယ သဗ္ဗဿပိ တဿ တဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂပ္ပတ္တိယာ အယံ လောကော ပရမတ္ထတော မတော နာမ ဟောတိ နိရုဒ္ဓ

သ္မာ အပဋ္ဌိသန္ဓိကတ္တာ။ ဧဝံ သန္တေပိ **ပညတ္တိ ပရမတ္ထိယာ** ယာ တံ တံ ရေန္တံ စိတ္တံ ဥပဟာယ ''တိဿော ဇီဝတိ, ဖုဿော ဇီဝတီ''တိ ဝစနပ္ပဝတ္တိယာ ဝိသယဘူတာ သန္တာနပညတ္တိ, သာ ဧတ္ထ **ပရမတ္ထိယာ** ပရမတ္ထဘူတာ။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ ''နာမဂေါတ္တံ န ဇီရတီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၇၆)။

၁၇၇. **အညတရညတရေန** အာကာရေန။ **စိတ္တ** န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနာရမ္မဏံ စိတ္တံ။ **အာသေဝနံ လဘတီ**တိ ဘာဝနာသေဝနံ လဘတိ, ဗဟိဒ္ဓာ ဝိက္ခေပံ ပဟာယ ဧကတ္တဝသေန မရဏာရမ္မဏမေဝ ဟောတီတိ။ တေနာဟ **''မရဏာရမ္မဏာ သတိ သန္တိဋ္ဌတီ''**တိ။ သဘာဝဓမ္မာနံ ဘေဒေ သဘာဝဓမ္မဂတိကော ဧတေတိ အာဟ **''သဘာဝဓမ္မတ္တာ ပန အာရမ္မဏဿာ''**တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''ဇရာမရဏံ, ဘိက္ခဝေ, အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န''န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၂၀)။ **သံဝေဇနီယတ္တာ** တိ သံဝေဂဇနနတော မဟာဘူတေသု မဟာဝိကာရတာ ဝိယ ဂယှမာနာ မရဏံ အနုဿရိယမာနံ ဥပရူပရိ ဥဗ္ဗေဂမေဝ အာဝဟတီတိ တတ္ထ န ဘာဝနာစိတ္တံ အပ္ပေတုံ သက္ကောတိ။ ယဒိ သဘာဝဓမ္မတ္တာ အပ္ပနံ န ပာပုဏာတိ, လောကုတ္တရဇ္ဈာနံ ဧကစ္စာနိ အရူပဇ္ဈာနာနိ စ ကထန္တိ အာဟ **''လောကုတ္တရဇ္ဈာနံ ပနာ''** တိအာဒိ။ **ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာနုက္ကမဝသေနာ** တိ ဟေဋ္ဌိမဝိသုဒ္ဓိယာ အာနုဘာဝေန အဓိဂတာတိသယာယ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာယ, သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ နိဗ္ဗိန္ဒနဝိရဇ္ဇနာဒိဝိသံယောဂဓိမုတ္တိအပ္ပနာယ စ ပဋိပက္ခဘူတာနံ ဟာပဓမ္မာနံ ဝိဂမော တိ ဧဝံဘူတဿ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာနုက္ကမဿ ဝသေန လောကုတ္တရဇ္ဈာနံ အပ္ပနာပ္ပတ္တမေဝ ဟောတိ။ **အာရမ္မဏသမတိက္ကမနမတ္တံ တတ္ထ ဟောတီ**တိ အညေသံ သဘာဝဓမ္မာရမ္မဏကမ္မဋ္ဌာနာနံ ဝိယ စိတ္တဿ သမာဓာနေ ဣဿာပဟရော နတ္ထိ။ ယထာသမာပတိတေန ပန စိတ္တေန အာရမ္မဏသမတိက္ကမနမတ္တမေဝ ဘာဝနာယ ကာတဗ္ဗံ, တသ္မာ သဘာဝဓမ္မေပိ အာရုပ္ပဇ္ဈာနံ အပ္ပေတီတိ။

သတတံ အပ္ပမတ္တော ဟောတိ သံဝေဂဗဟုလတ္တာ, တတော ဧဝဿ သဗ္ဗဘဝေသု အနဘိရတိသညာပဋိလာဘော။ **ဇီဝိတနိကန္တိံ ဇဟာတိ** မရဏဿ အဝဿံဘာဝိတာဒဿနတော။ **ဟာပဂရဟီ ဟောတိ** အနိစ္စသညာပဋိလာဘတော, တတော ဧဝ အသန္နိဓိဗဟုလတာ, ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာ စ။ **တဒနုသာရေနာ**တိ အနိစ္စသညာပရိစယာနုသာရေန။ **အဘာဝိတမရဏာ**တိ အဘာဝိတမရဏာနုဿရဏာ။ **အဘယော အသမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတိ** ပဂေဝ မရဏသညာယ သူပဋ္ဌိတတ္တာ။

ကာယဂတာသတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၇၈. ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧတ္တောတိ **ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒော,** ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကာလော, တသ္မိံ။ **အညတ္ရ** တံ ဌပေတွာ, အညသ္မိံ ကာလေတိ အတ္ထော။ န ပဝတ္တပုဗ္ဗန္တိ **အပဝတ္တပုဗ္ဗံ** ။ တတော ဧဝ **သဗ္ဗတိတ္ထိယာနံ အဝိသယဘူတံ**။ နနု စ **သုနေတ္တသတ္တာရာဒယော** (အ. နိ. ၆.၅၄; ၇.၆၆, ၇၃), အညေ စ တာပသပရိဗ္ဗာဇကာ သရီရံ ''အသုဘ''န္တိ ဇာနိံသု။ တထာ ဟိ **သုမေဓတာပသေန** သရီရံ ဇိဂုစ္ဆန္တေန ဝုတ္တံ –

> ''ယန္နူနိမံ ပူတိကာယံ, နာနာကုဏပပူရိတံ။
> ဆဍ္ဍယိတ္ဝာန ဂစ္ဆေယျံ, အနပေက္ခော အနတ္ထိကော''တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၈) –

အာဒိ။ ကာမံ ဇာနိံသု, အညေ စ တာပသာဒယော သရီရံ ''အသုဘ''န္တိ ဇာနန္တိ, ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေန ပန န ဇာနန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **''အညတ္ရ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒာ''** တိအာဒိ။ **သံဝေဂာယ သံဝတ္တတီ** ယာထာဝတော ကာယသဘာဝပ္ပဝေဒနတော။ **အတ္ထာယာ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအတ္ထာယ။ **ယောဂက္ခေမာယာ** တိ စတူဟိ ယောဂေဟိ ခေမဘာဝာယ။ **သတိသမ္ပဇညာယာ**တိ သဗ္ဗတ္ထ သတိအဝိပ္ပဝါသာယ စ သတ္တဋ္ဌာနိယသမ္ပဇညာယ စ။ **ဉာဏဒဿနပဋိလာဘာယာ** တိ ဝိပဿနာဉာဏာဓိဂမာယ။ **ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယာ** တိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ, စိတ္တဿ အဓိမုတ္တိ နိဗ္ဗာနံ, စတ္တာရိ သာမညဖလာနီတိ ဧတေသံ ပစ္စက္ခကရဏာယ။ အမတဿ နိဗ္ဗာနဿ အဓိဂမဟေတုတာယ, အမတသဒိသာတပ္ပကသုခသဟိတတာယ စ ကာယဂတာသတိ **''အမတ''**န္တိ ဝုတ္တာ။ **ပရိဘုဉ္ဇန္တိ** တိ ဈာနသမာပဇ္ဇနေန ဝဠဉ္ဇန္တိ။ **ပရိဟီန** န္တိ ဇိနံ။ **ဝိရဒ္ဓ** န္တိ အနဓိဂမေန ဝိရဇ္ဈိတံ။ **အာရဒ္ဓ** န္တိ သာဓိတံ နိပ္ဖာဒိတံ။ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ တေသု တေသု သုတ္တန္တေသု ပသံသိတ္ဝာ ယံ တံ ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ သမ္ဗန္ဓော ။ ကတ္ထ ပန နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ? **ကာယဂတာသတိသုတ္တေ** (မ. နိ. ၃.၁၅၃ အာဒယော)။ တတ္ထ ဟိ ''ကထံ ဘာဝိတာ စ ဘိက္ခဝေ''တိအာဒိနာ အယံ

ဒေသနာ အာဂတာ။ တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ဘိက္ခဝေ, ကေန ပကာရေန ကာယဂတာသတိဘာဝနာ ဘာဝိတာ, ကေန စ ပကာရေန ပုနပ္ပုနံ ကတာ အာနာပါနဇ္ဈာနာဒီနံ နိပ္ဖတ္တိယာ မဟပ္ဖလာ, တေသံ တေသံ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာနံ, အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယာနဉ္စ ဓမ္မာနံ, အရတိရတိသဟနတာဒီနဉ္စ သံသိဒ္ဓိယာ မဟာနိသံသာ စ ဟောတီတိ? **အာနာပါနပဗ္ဗ**န္တိ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာနာဝဓိ။ သေ နယော သေသေသုပိ။

ဓာတုမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာနေန ယဒိပိ ဥပစာရသမာဓိ ဣဇ္ဈတိ, သမ္မသနတရော ပန တတ္ထ သာတိသယောတိ ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗမ္ပိ **“ဝိပဿနာဝသေန ဝုတ္တ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ “အယမ္ပိ ခေါ ကာယော ဧဝံဓမ္မော ဧဝံဘာဝီ ဧဝံအနတီတော”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၉; မ. နိ. ၁.၁၁၂) တတ္ထ တတ္ထ အသုဘာနိစ္စတာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ကာယေ အာဒီနဝဿ ဝိဘာဝနဝသေန ဒေသနာယ အာဂတတ္တာ **“နဝသိဝထိက။ပေ.။ ဝုတ္တာနီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဧတ္ထ ဥဒ္ဓုမာတကာဒီသူ** တိ ဧတေသု သိဝထိကပဗ္ဗေသု အာဂတဥဒ္ဓုမာတကာဒီသု။ **အာနာပါနဿတိဝသေနာ** တိ အာနာပါနဿတိဘာဝနာဝသေန။ ယော ဥပရိ “ကရီသံ မတ္ထလုင်္ဂ”န္တိ မတ္ထလုင်္ဂကောဋ္ဌာသော ဂယှတိ, တံ ဣဓ **ဟဋ္ဌိယံ** (မ. နိ. ၃.၁၅၄) အဋ္ဌိမိဉ္ဇေနေဝ သင်္ဂဏှိတ္ွာ ဒေသနာ အာဂတာတိ ဒဿေန္တော **“မတ္ထလုင်္ဂံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇေန သင်္ဂဟေတွာ”** တိ အာဟ ။ **ဣဓာတိ** ဣမသ္မိံ အနုဿတိနိဒ္ဒေသေ။ ကာယံ ဂတာ, ကာယေ ဝါ ဂတာ သတိ **ကာယဂတာသတီ**တိ သတိသီသေန ဣဒံ ဒွတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာနံ အဓိပ္ပေတန္တိ ယောဇနာ။

၁၇၉. စတုမဟာဘူတိကန္တိ စတုမဟာဘူတသန္နိဿယံ။ **ပူတိကာယ**န္တိ ပူတိဘူတံ ပရမဒုဂ္ဂန္ဓကာယံ။ ဌာနဂမနာဝတ္ထံ သရီရံ သန္ဓာယ, တဿ တ အဝယဝေသု သဗ္ဗဟေဋ္ဌိမံ ဟဒတလန္တိ ဝုတ္တံ **“ဥဒ္ဓံ ဟဒတလာ”** တိ။ **တိရိယံ တစပရိစ္ဆိန္န**န္တိ ဧတ္ထ နနု ကေသလောမနခါနံ, တစဿ စ အတစပရိစ္ဆိန္နတာ အတ္ထီတိ? ကိဉ္စာပိ အတ္ထိ, တစပရိစ္ဆိန္နဗဟုလတာယ ပန ကာယဿ တစပရိစ္ဆိန္နတာ ဟောတီတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ တစော ပရိယန္တော အဿာတိ တစပရိယန္တောတိ ဧတေန ပန ဝစနေန ကာယေကဒေသဘူတော တစော ဂဟိတော ဧဝ, တပ္ပဋိဗဒ္ဓါ စ ကေသာဒယော တဒနုပဝိဋ္ဌမူလာ တစပရိယန္တာဝ ဟောန္တီတိ ဒွတ္တိံသာကာရသမူဟော သဗ္ဗောပိ ကာယော တစပရိယန္တော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အတ္ထီ တိ ဝစနဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, နိပါတပဒံ ဝါ ဧတံ။ တသ္မာ တီသုပိ သင်္ခါသု တဒေဝဿ ရူပံ။ တေနာဟ **“သံဝိဇ္ဇန္တီ”** တိ။ အက္ခရစိန္တကေဟိ သရီရေ ကာယ-သဒ္ဒံ ဝဏ္ဏေန္တေဟိပိ အသုစိသမုဒာယဘာဝေနေဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော “အသုစိသဉ္စယတော”တိ ဝတွာ ပုန နံ နိရုတ္တိနယေန ဒဿေတုံ **“ကုစ္ဆိတာန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အာယဘူတတော**တိ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတတ္တာ။ **“ပူရံ နာနပ္ပကာရဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ “ကေ ပန တေ ပကာရာ? ယေဟိ နာနပ္ပကာရံ အသုစိ ဝုတ္တ”န္တိ တေ ကေသာဒိကေ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ “ကေသာ လောမာ”တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေန္တော အာဟ **“ဧတေ ကေသာဒယော ဒွတ္တိံသာကာရာ”** တိ။ အာကာရာ ပကာရာတိ ဟိ ဧကော အတ္ထောတိ။ **ဧဝံ သမ္ဗန္ဓော** တိ “အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ နခာ”တိအာဒိနာ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု “အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ”တိ ပဒတ္တယေန သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပရိတောတိ တိရိယံ, သမန္တတော ဝါ ဟဒတလကေသမူလေသု စ တစဿ လဗ္ဘနတော။ **သုစိဘာဝ**န္တိ သုစိနော သဗ္ဘာဝံ, သုစိမေဝ ဝါ။

၁၈၀. ယေန ဝိဓိနာ ဥဂ္ဂဟေ ကုသလော ဟောတိ, သော သတ္တဝိဓော ဝိဓိ **“ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ”**န္တိ ဝုစ္စတိ, တန္နိဗ္ဗတ္တံ ဝါ ဉာဏံ။ **မနသိကာရကောသလ္လေ** ပိ ဧသေဝ နယော။

သဇ္ဈာယန္တာ ဝ တိ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တာ ဧဝ။ တေသံ ကိရ စတ္တာရော မာသေ သဇ္ဈာယန္တာနံ သဇ္ဈာယမဂ္ဂေနေဝ ကောဋ္ဌာသေ ဥပဋ္ဌဟေန္တာနံ ပဋိဟဋိယာ ဒွတ္တိံသာကာရာ ဝိဘူတတရာ ဟုတွာ ခါယိံသု, ပဋိက္ကူလသညာ သဏ္ဌာသိ, တေ တသ္မိံ နိမိတ္တေ ဈာနံ အပ္ပေတွာ ဈာနပါဒကံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ ဒဿနမဂ္ဂံ ပဋိဝိဇ္ဈိံသု။ တေန ဝုတ္တံ **“သဇ္ဈာယန္တာ ဝ သောတာပန္နာ အဟေသု”**န္တိ။

ပရိစ္ဆိန္နိတွာ တိ တစပဉ္စကာဒိဝသေနေဝ ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ။ ပထဝီဓာတုဗဟုလဘာဝတော မတ္ထလုင်္ဂဿ ကရီသာဝသာနေ တန္တိအာရောပနမာဟ။ ဧတ္ထ စ **မံသံ, နှာရု, အဋ္ဌိ, အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ ဝက္ကံ, ဝက္ကံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ, အဋ္ဌိ, နှ**

ဟာရု, မံသံ, တစော, ဒန္တာ, နခါ, လောမာ, ကေသာတိ ဧဝံ ဝက္ကပဉ္စကာဒီသု အနုလောမသဇ္ဈာယံ ဝတွာ ပဋိလောမသဇ္ဈာယော ပုရိမေဟိ သမ္ဗန္ဓော ဝုတ္တော။ သ္ဝတယံ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၆) ဝိသုံ တိပဉ္စာဟံ, ပုရိမေဟိ ဧကတော တိပဉ္စာဟန္တိ ဆပဉ္စာဟံ သဇ္ဈာယော ဝုတ္တော, တတ္ထ အာဒိအန္တဒဿနဝသေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အနုလောမပဋိလောမသဇ္ဈာယေပိ ဟိ ပဋိလောမသဇ္ဈာယော အန္တိမော ဟောတိ, သဇ္ဈာယပ္ပကာရန္တရံ တ ဧ တမ္ပီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟတ္ထသင်္ခလိကာ တိ အင်္ဂုလိပန္တိမာဟ။

မနသာ သဇ္ဈာယော တိ စိတ္တေန စိန္တနမာဟ, ယံ မာနသံ "ဇပ္ပန"န္တိ ဝုစ္စတိ, သမ္မဒေဝ အဇ္ဈာယောတိ တ သဇ္ဈာယော, စိန္တနန္တိ အတ္ထော။ စိရတရံ သုဋ္ဌု ပဝတ္တနေန ပဂုဏဘူတာ ကမ္မဋ္ဌာနတန္တိ သမာဝဇ္ဇိတ္ဝာ မနသိ ကရောန္တဿ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ ကတ္ထစိ အသဇ္ဇမာနာ နိရန္တရမေဝ ဥပဋ္ဌာတိ, တဒနုသာရေန တဒတ္ထောပိ ဝိဘူတတရော ဟုတွာ ခာယတီတိ အာဟ **"ဝစသာ သဇ္ဈာယော ဟိ။ပေ။ ပဋိဝေဓဿ ပစ္စယော ဟောတီ"**တိ။ **လက္ခဏပဋိဝေဓဿာ** တိ အသုဘလက္ခဏပဋိဝေဓဿ။

ပဋိက္ကူလသဘာဝသလ္လက္ခဏဿ ကဿစိ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏမုခေန ကောဋ္ဌာသာ ဝဝတ္ထာနံ ဂစ္ဆန္တိ, ကဿစိ သဏ္ဌာနဂ္ဂဟဏမုခေန, ကဿစိ ဒိသာဝိဘာဂဂ္ဂဟဏမုခေန, ကဿစိ ပတိဋ္ဌိတောကာသဂ္ဂဟဏမုခေန, ကဿစိ သဗ္ဗသော ပရိစ္ဆိန္နဂ္ဂဟဏမုခေနာတိ ဝဏ္ဏာဒိတော သလ္လက္ခဏံ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လာဝဟံ ဝုတ္တန္တိ တံ ဒဿေန္တော **"ကေသာဒီနံ ဝဏ္ဏော ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗော"** တိအာဒိမာဟ။

အတ္တနော ဘာဂေ သဘာဂေ, သဘာဂေန ပရိစ္ဆေဒော **သဘာဂပရိစ္ဆေဒော,** ဟေဋ္ဌုပရိတိရိယပရိယန္တေဟိ, သကောဋ္ဌာသိကကေသန္တရာဒီဟိ စ ပရိစ္ဆေဒောတိ အတ္ထော။ **အမိဿကတာဝသေနာ** တိ ကောဋ္ဌာသန္တရေဟိ အတေမိဿကတာဝသေန။ အသဘာဂေ ဟိ ကွစိ **"ဝိသဘာဂေ"**တိ အဓိပ္ပေတော, န ဝိရုဒ္ဓသဘာဂေ။ သ္ဝတယမတ္ထော ကေသာဒိသဒ္ဒတော ဧဝ လဗ္ဘတိ။ သဒ္ဒန္တရတ္ထာပေဟနဝသေန သဒ္ဒော အတ္ထံ ဝဒတီတိ "ကေသာ"တိ ဝုတ္တေ "အကေသာ န ဟောန္တီ"တိ အယမတ္ထော ဝိညာယတိ။ ကေ ပန တေ အကေသာ? လောမာဒယော, န စ ဃဋာဒီသု ပသင်္ဂေါပကရဏနေဝ တေသံ နိဝတ္တိတတ္တာ။

ပဋိက္ကူလဝသေနေဝ ကထိတံ ဓာတုဝိဘာဂဿ သာမညတောပိ အဂဟိတတ္တာ။ တတ္ထေဝ ဝိသုံ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနဿ ကထိတတ္တာ စ ဓာတုဝိဘင်္ဂေ **ပက္ကုသာတိသုတ္တံ** (မ. နိ. ၃.၃၄၂) ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏေ **ဓာတုဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌိ** (ဝိဘ. ၁၇၂ အာဒယော) စ။ ယဿ ဝဏ္ဏတော ဥပဋ္ဌာတိ ကေသာဒိ, **တံ** ပုဂ္ဂလံ **သန္ဓာယ ဈာနာနိ** ကေသာဒီသု ဝဏ္ဏကသိဏာရမ္မဏာနိ **ဝိဘတ္တာနိ** ။ ဥတ္ဝတ အာစိက္ခိတဗ္ဗန္တိ ယဒတ္ထံ ဝုတ္တံ, တံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ဓာတုဝသေနာ"** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ပဋိက္ကူလမနသိကာရပဗ္ဗေ။ **ကာယဂတာသတိသုတ္တေ** (မ. နိ. ၃.၁၅၃ အာဒယော) ဟိ ပဋိက္ကူလမနသိကာရပဗ္ဗံ ဂဟေတွာ ဣဓ ကာယဂတာသတိဘာဝနာ နိဒ္ဒိသီယတိ။

၁၈၁. န ကေန္တရိကာယာတိ ကေန္တရိကာယပိ န မနသိ ကာတဗ္ဗံ, ပဂေဝ ဒ္ဝဝန္တရိကာဒိနာတိ အဓိပ္ပာယော။ န ဘာဝနံ သမ္ပာဒေတိ, လက္ခဏပဋိဝေဓံ န ဟာပုဏာတိ ကေန္တရိကာယ မနသိ ကရောန္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဩက္ကမနဝိဿဇ္ဇန န္တိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗေ မဂ္ဂေ။ **ပုဋ္ဌိတ္ဝတာဝ ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတိ** ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗဋ္ဌာနဿ အသလ္လက္ခဏတော။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိယောသာနံ ဟာပုဏာတီ** တိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ မနသိကာရမတ္တံ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဝိဘူတံ ပန ဟောတိ** ပဋိက္ကူလာကာရဿ သုဋ္ဌု အသလ္လက္ခဏတော။ တတော ဧဝ **န ဝိသေသံ အာဝဟတိ**။

ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိယောသာနံ န ဂစ္ဆတီ တိ ပဋိပာဋိယာ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေ မနသိ ကရောတောယေဝ ဝိဘူတာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေ သာတိသယံ ပဋိက္ကူလတော မနသိ ကရောန္တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆေယျ, ကမဿ ပန အတိဝိယ ဒန္ဓံ မနသိ ကရောတော ဝိဘူတတော ဥပဋ္ဌာနမေဝ နတ္ထိ, ကုတော ပဋိက္ကူလတာယ သဏ္ဌာနံ။ တေနာဟ **"ဝိသေသာဓိဂမဿ ပစ္စယော န ဟောတီ"** တိ။

ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ တိ “အသုစိ ပဋိက္ကူလ”န္တိ ကေသာဒီသု ပဝတ္တေတဗ္ဗံ အသုဘာနုပဿနံ ဟိတွာ တ သုဘာဒိဝသေန ဂယှမာနာ ကေသာဒယောပိ ဣဓ “ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏမေတ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ရူပာဒယော ပဟိ နီလာဒိဝသေန ပုထုသဘာဝတာယ ပုထုတ္တာရမ္မဏံ နာမ, နာနာရမ္မဏန္တိ အတ္ထော။ အသမာဓာနံ **စေတသော** ဝိရူပ ပေ ခေပေတိ **ဝိက္ခေပေ** ။ သော သတိ သူပဋ္ဌိတံ ကတွာ သက္ကစ္စံ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောန္တေန **ပဋိဗာဟိတဗ္ဗော**။ **ပရိဟာယတီ**တိ ဟာယတိ။ **ပရိခ်ံသတီ**တိ ဝိနဿတိ။

ယာ အယံ ကေသာ လောမာတိအာဒိကာ လောကသင်္ကေတာနုဂတာ။ **ပဏ္ဏတ္တိ** တိ အဋ္ဌ ဓမ္မေ ဥပာဒာယ ပဏ္ဏတ္တိ။ **တံ** ကေသာဒိပဏ္ဏတ္တိံ။ **အတိက္ကမိတွာ** တိ ပဋိက္ကူလဘာဝနာယ အတိက္ကမိတွာ ဥဋ္ဌဟန္တေတွာ။ တ ဿာ ဥဋ္ဌာဋ္ဌိတတ္တာ တသ္မိံ တသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ ပဋိက္ကူလတော ဥပဋ္ဌဟန္တေ **“ပဋိက္ကူလ”န္တိ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ**။ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေန္တော **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထိဒံ ဥပမာသံသန္ဒနံ – မနုဿာ ဝိယ ယောကဝစရော။ ဥဒပါနံ ဝိယ ကောဋ္ဌာသာ။ တာလပဏ္ဏာဒိသညာဏံ ဝိယ ကေသာဒိပညတ္တိ။ တေန မနုဿာနံ ဥဒပါနေ နှာနပိဝနာဒိ ဝိယ ယောကဝစရဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကေသာ လောမာတိ ပဏ္ဏတ္တိဝသေန မနသိကာရော။ အဘိဏှဟသဥ္စာရေန မနုဿာနံ သညာဏေန ဝိနာ ဥဒပါနေ ကိစ္စကရဏံ ဝိယ ယောကဝစရဿ မနသိကာရဗလေန ပဏ္ဏတ္တိံ အတိ က္ကမိတွာ ပဋိက္ကူလဘာဝေယေဝ စိတ္တံ ဌပေတွာ ဘာဝနာနုယောဂေါ။ **ပုဗ္ဗဘာဂေ။ပေ.။ ဟာကဋ္ဌော ဟောတီ**တိ “ကေသာ လောမာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၁၅၄) ဘာဝနမနုယုဥ္ဇန္တဿ ကေသာဒိပညတ္တိယာ သဒ္ဓိံယေဝ ကောဋ္ဌာ သာနံ ပဋိက္ကူလဘာဝေ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဟာကဋ္ဌော ဟောတိ။ **အထာ**တိ ပစ္ဆာ ဘာဝနာယ ဝီထိပဋိပန္နကာလေ။ **ပဋိက္ကူလ ဘာဝေယေဝ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗ**န္တိ ကောဋ္ဌာသာနံ ပဋိက္ကူလာကာရေယေဝ ဘာဝနာစိတ္တံ ပဝတ္တေတဗ္ဗံ။

အနုပုဗ္ဗေန မုဥ္စနံ **အနုပုဗ္ဗမုဥ္စနံ,** အနုပဋ္ဌဟန္တဿ အနုပဋ္ဌဟန္တဿ မုဥ္စနန္တိ အတ္ထော။ ကထံ ပန အနုပ ဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ အာဟ **“အာဒိကမ္မိကဿာ”** တိအာဒိ။ **ပရိယောသာနကောဋ္ဌာသမေဝ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတီ** တိ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ တန္တိအနုသာရေန အာဒိတော ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရော ပဝတ္တတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိဿ မနသာ သဇ္ဈာယော ဝိယ မနသိကာရော တေ တေ ကောဋ္ဌာသေ အာမဋ္ဌမတ္တေ ကတွာ ဂစ္ဆတိ, န လက္ခဏသလ္လက္ခဏ ဝသေန။ ယဒါ ပန နေ လက္ခဏသလ္လက္ခဏဝသေန သုဋ္ဌု ဥပဓာရေန္တော မနသိ ကရောတိ, တဒါ ကေစိ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ကေစိ န ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တတ္ထ ပဋိပဇ္ဇနဝိဓိံ ဒဿေန္တော **“အထဿာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကမ္မ**န္တိ မနသိကာရ ကမ္မံ **တာဝ ကာတဗ္ဗံ** ။ ကိံ စိရန္တိ? **ယာဝ ဒွီသု ဥပဋ္ဌိတေသု,** တေသမ္ပိ ဒွိန္နံ **ဧကော သုဋ္ဌုတရံ ဥပဋ္ဌဟတိ** တာဝ။

ဥက္ကုဋ္ဌုက္ကုဋ္ဌိဋ္ဌာနေယေဝ **ဥဋ္ဌဟိတွာ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဧကတ္တကတာယ ဥက္ကုဋ္ဌိယာ ကမေန သဗ္ဗတာ လေသု ပတိတွာ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဥဋ္ဌဟိတွာ ပရိယန္တတာလံ , အာဒိတာလဥ္စ အာဂန္တွာ တတော တတော တတ္ထ တ တ္ထေဝ ကတာယ ဥက္ကုဋ္ဌိယာ ဥဋ္ဌဟိတွာတိ အတ္ထော။

ဒွေဝ ဘိက္ခာ တိ ဒွီသု ဂေဟေသု လဒ္ဓဘိက္ခာ။

အပ္ပနာတောတိ အပ္ပနာကာရဏတော ဒ္ဝတ္တိံသာကာရေ အပ္ပနာ ဟောန္တိ။ ကိံ ပစ္စေကံ ကောဋ္ဌာသေသု ဟောတိ ဥဒာ ဟု အညထာတိ ဝိစာရဏာယံ အာဟ **“အပ္ပနာကောဋ္ဌာသတော”**တိ, ကောဋ္ဌာသတော ကောဋ္ဌာသတောတိ အတ္ထော။ တေ နာဟ **“ကေသာဒီသူ”**တိအာဒိ။

အဓိစိတ္တ န္တိ သမထဝိပဿနာစိတ္တံ။

အနုယုတ္တေနာ တိ ယုတ္တပ္ပယုတ္တေန, ဘာဝေန္တေနာတိ အတ္ထော။ **ကာလေနကာလ**န္တိ ကာလေ ကာလေ။ **သမာဓိနိမိတ္တံ** ဥပလက္ခိတသမာဓာနာကာရော သမာဓိ ဧဝ။ **မနသိ ကာတဗ္ဗ** န္တိ စိတ္တေ ကာတဗ္ဗံ, ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သမာဓိကာရဏံ တ အာရမ္မဏံ **သမာဓိနိမိတ္တံ,** တံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **ပဂ္ဂဟနိမိတ္တ ဥပေက္ခာနိမိတ္တေသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **ဌာနံ** အတ္ထီတိ ဝစနသေသော။ **တံ** ဘာဝနာ **စိတ္တံ ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တေ ယျ,** ဧတဿ သံဝတ္တနဿ ဌာနံ ကာရဏံ အတ္ထီတိ အတ္ထော။ **တံ** တ မနသိကရဏစိတ္တံ **ကောသဇ္ဇာယ သံဝ တ္တေယျ,** ဧတဿ ဌာနံ ကာရဏံ အတ္ထီတိ အတ္ထော။ **မုဒု**န္တိ သုဘာဝိတဘာဝေန မုဒုဘူတံ, ဝသီဘာဝပ္ပတ္တန္တိ အတ္ထော။ မုဒုတ္တာ ဧဝ **ကမ္မညံ** ကမ္မက္ခမံ ကမ္မယောဂ္ဂံ။ **ပဘဿရ** န္တိ ဥပက္ကိလေသဝိဂမေန ပရိသုဒ္ဓံ, ပရိယောဒာ

တန္တိ အတ္ထော။ **န စ ပဘင္ဂု** တိ ကမ္မနိယဘာဝူပဂမနေန န စ ပဘိဇ္ဇနသဘာဝံ သုဒ္ဓန္တံ ဝိယ သုဝဏ္ဏံ ဝိနိယောဂက္ခမံ။ တေနာဟ **“သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယာ”**တိ။

ဥက္ကံ ဗန္ဓတီ တိ မူသံ သမ္ပာဒေတိ။ **အာလိမ္ပေတီ** တိ အာဒီပေတိ ဇာလေတိ။ **တစ္ဆာ** တိ တံ ပိဏ္ဍန္ခနဝိကတိသဏ္ဌာတံ အတ္ထံ ပယောဇနံ **အဿ** သုဝဏ္ဏကာရဿ **အနုဘောတိ** ပဟောတိ သာဓေတိ။ **အဿ** တ သုဝဏ္ဏဿ အတ္ထံ သုဝဏ္ဏကာရော **အနုဘောတိ** ပာပုဏာတိ။

အဘိညာယ ကၡိဒ္ဓိဝိဓာဒိဉာဏေန သစ္ဆိကရဏီယဿ ကၡိဒ္ဓိဝိဓပစ္စနုဘဝနာဒိကဿ **အဘိညာ သစ္ဆိကရဏီယဿ** ။ ယဿ ပစ္စက္ခံ အတ္ထိ, သော သက္ခိ။ သက္ခိနော ဘဗ္ဗတာ **သက္ခိဘဗ္ဗတာ,** သက္ခိဘဝနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သက္ခိ စ သော ဘဗ္ဗော စာတိ တ သက္ခိဘဗ္ဗော။ အယဥ္ဟိ ကၡိဒ္ဓိဝိဓာဒီနံ ဘဗ္ဗော, တတ္ထ စ သက္ခီတိ သက္ခိဘဗ္ဗော, တဿ ဘာဝေ **သက္ခိဘဗ္ဗတာ,** တံ **ဟပုဏာတိ။ သတိ သတိ အာယတနေ**တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ပုဗ္ဗဟေတုအာဒိကေ ကာရဏေ သတိ။

သီတိဘာဝန္တိ နိဗ္ဗာနံ, ကိလေသဒရထဝူပသမံ တ။ **နိဂ္ဂဏှာတီ** တိ ဥဒ္ဓဋ္ဌံ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခတော ရက္ခဏဝသေန နိဂ္ဂဏှာတိ။ **ပဂ္ဂဏှာတီ** တိ လီနံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇပက္ခတော ရက္ခဏဝသေန ပဂ္ဂဏှာတိ။ **သမ္ပဟံသေတီ**တိ သမပ္ပဝတ္တံ စိတ္တံ တထာပဝတ္တိယံ ပညာယ တောသေတိ, ဥတ္တေဇေတိ တ။ ယဒာ တ နိရဿာဒံ စိတ္တံ ဘာဝနာယ န ပက္ခန္ဒတိ, တဒာ ဇာတိအာဒီနိ **သံဝေဂဝတ္ထူနိ** (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၄၁၈; ကၡတိဝု. အဋ္ဌ. ၃၇) ပစ္စဝေက္ခိတ္တ သမ္ပဟံသေတိ သမုတ္တေဇေတိ။ **အဇ္ဈုပေက္ခတီ** တိ ယဒာ ပန စိတ္တံ အလီနံ အနုဒ္ဓတံ သမ္မဒေဝ ဘာဝနာဝီထိံ ဩတိဏ္ဏံ ဟောတိ, တဒာ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု ကဍ္ဍိ ဗျာပာရံ အကတ္တ သမပ္ပဝတ္တေသု ယုဂေသု သာရထိ ဝိယ အဇ္ဈုပေက္ခတိ ဥပေက္ခကော ဟောတိ။ **ပဏီတာဓိမုတ္တိကော** တိ ပဏီတေ ဥတ္တမေ မဂ္ဂဖလေ အဓိမုတ္တော နိန္နပောဏပဗ္ဘာရော။

သုဂ္ဂဟိတံ ကတ္တ တိ ယထာဝုတ္တံ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လသဏ္ဌာတံ ဝိဓိံ သုဋ္ဌု ဥဂ္ဂဟိတံ ပရိယာပုဏနာဒိနာ သုပရိဂ္ဂဟိတံ ကတ္တ။ **သုဋ္ဌု ဝဝတ္ထပေတ္တ** တိ မနသိကာရကောသလ္လသဏ္ဌာတံ ဝိဓိံ သမ္မဒေဝ သလ္လက္ခဏဝသေန ဥပဓာရေတ္တ။ **ဝိသေသ**န္တိ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဘာဝနာယ ဝိသေသံ။ **ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္တေတ္တ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနတန္တိံ ပဂုဏဘာဝံ ဟာပေန္တော ဘိယျော ဘိယျော တစာယ, မနသာ စ ပရိဝတ္တေတ္တ။ **ဂဏ္ဌိဋ္ဌာန** န္တိ ယထာ ရက္ခဿ ဒုဗ္ဗိနိဘေဒော အရညဿ တ ဂဟနဘူတော ပဒေသော “ဂဏ္ဌိဋ္ဌာန”န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ကမ္မဋ္ဌာနတန္တိယာ အတ္ထတော ဒုဗ္ဗိနိဘေဒေါ ဂဟနဘူတော စ ပဒေသော “ဂဏ္ဌိဋ္ဌာန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ ပရိပုစ္ဆနာဒိလဒ္ဓေန ဉာဏဖရသုနာ **ဆိန္ဒိတ္တ**။

နိမိတ္တ န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနနိမိတ္တံ, အသုဘာကာရော။ ဒေိသေန ပယောဇနေန လုဉ္စနမ္ပိ အနဝဇ္ဇန္တိ ဒဿေတုံ **“လုဉ္စိတ္တ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဆိန္နဋ္ဌာနေ** တိ မုဏ္ဍိတဋ္ဌာနေ။ **ဝဋ္ဋတိယေဝ** နိဿရဏဇ္ဈာသယေန ဩလောကနတော။ **ဥဿဒဝသေနာ**တိ အဖလိတာနံ, ဖလိတာနံ တ ဗဟုလတာဝသေန။ **ဒိသ္တာဝ နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ** ဒဿနယောဂ္ယတာယ တစပဉ္စကဿ, ကၡတရေသု သုတ္တ စ ဥတ္တ စ နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ကောဋ္ဌာသဝဝတ္ထာပနကထာဝဏ္ဏနာ

၁၈၂. အဒ္ဒာရိဋ္ဌကဝဏ္ဏာ တိ အဘိနဝရိဋ္ဌဖလဝဏ္ဏာ။ **ကဏ္ဍာစုဇ္ဇိကာ** တိ ဥပရိကဏ္ဍာသက္ခလိကာယ ပရဘာဂံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ,** ကထံ? **ဒွေဝ ကေသာ ဧကတော နတ္ထီ** တိ။

အာသယောတိ နိဿယော, ပစ္စယောတိ အတ္ထော။

၁၈၄. အသမ္ဘိန္နကာဋ္ဌကာ အညေန ဝဏ္ဏေန အသမ္မိဿကာဋ္ဌကာ။

၁၈၅. ပတ္တာသဒိသတ္တာ နခာ ဧဝ **နခပတ္တာနိ။ နခာ တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ** တိ ဝိသုံ ဝဝတ္ထိတတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တမေဝ ဟိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဒွေဝ နခာ ဧကတော နတ္ထိ”** တိ အာဟ။

၁၈၆. **ဒန္တဟဋ္ဌိယာ** တိ ဒန္တာဝလိယာ။ **ယာနကဉပတ္ထမ္ဘိနီ** တိ သကဋဿ ဓုရဋ္ဌာနေ ဥပတ္ထမ္ဘကဒဏ္ဍော။ ဒန္တာနံ အာဓာရဘူတာ အဋ္ဌိ **ဟနုကဋ္ဌိ** ။

၁၈၇. **သင်္ကမိုယမာနာ** တိ သမ္ပိဏ္ဍိယမာနာ။ **ကောသကာရကကောသော** ဥပလ္လိဏ္ဍူပေဋ္ဌလကံ, ယံ “ကောသေယျဖလ”န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ **ပုဋ္ဌဗန္ဓဉဟဟနော** သကလပိဋ္ဌိပဋ္ဌဒန္တာဒနဉဟဟနော။ **အာနိုသဒံ** အာသနပဒေသော။ **တူဏိရော** သရာတသော။ **ဂလကဋ္ဌကံ** ကဏ္ဍတ္တာဏံ။ **ကိဋ္ဌကုလာဝကံ** ခရမုခကုဋ္ဌိ။

အနုလောမေန ပဋိလောမေန စာတိ တတ္ထ အံသပဒေသတော ပဋ္ဌာယ ဗာဟုနော ပိဋ္ဌိပဒေသေန ဩတရဏံ အနုလောမော, မဏိဗန္ဓတော ပဋ္ဌာယ ဗာဟုနော ပုရိမဘာဂေန အာရောဟနံ ပဋိလောမော။ **တေနေဝ နယေနာ**တိ ဒက္ခိဏဟတ္ထေ ဝုတ္တေန နယေန အနုလောမေန ပဋိလောမေန စာတိ အတ္ထော။ **သုခုမမ္ပိ** တိ ယထာဝုတ္တဩဠာရိကစမ္မတော သုခုမံ။ အန္တောမုခစမ္မာဒိကောဋ္ဌာသေသု တ တစေန ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ ယံ ဒုရုပလက္ခဏီယံ, တံ “သုခုမ”န္တိ ဝုတ္တံ။ တဥ ဟိ ဝုတ္တနယေန ဉာဏေန တစံ ဝိဝရိတွာ ပဿန္တဿ ပာကဋံ ဟောတိ။ ဣမံ ဆဝိပိ တစဂတိကာ တေတိ “တစော ဥပရိ အာကာသေန ပရိစ္ဆိန္နော”တိ ဝုတ္တော။

၁၈၈. **နိသဒပေတော** သိလာပုတ္တကော။ **ဥဒ္ဓနကောဋ္ဌိ** တိ မတ္တိကာပိဏ္ဍေန ကတဉဒ္ဓနဿ ကောဋ္ဌိ။ **တာလဂုဠပဋ္ဌလံ** နာမ ပက္ကတာလဖလလသိကံ တာလပဋ္ဋကာဒီသု လိမ္ပိတွာ သုက္ခာပေတွာ ဥဒ္ဓရိတွာ ဂဟိတပဋ္ဌလံ။ **သုခုမ**န္တိ ယထာဝုတ္တမံသတော သုခုမံ။ ပဏှာဟိကမံသာဒိထူလာနံ သကလသရီရဿ ကိသာနံ ယေဘုယျေန မံသေန ပဋိစ္ဆာဒိတတ္တာ ဝုတ္တံ **“တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္န”** န္တိ။

၁၈၉. ဇာလာကာရော ကဋ္ဌကော **ဇာလကဋ္ဌကော** ။ ဝိသုံ ဝဝတ္ထိတဘာဝေနေဝ န္ဟာရူ **တိရိယံ အညမညေန ပရိစ္ဆိန္နာ**။

၁၉၀. ဒန္တာနံ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ **“ဌပေတွာ ဒွတ္တိံသ ဒန္တဋ္ဌိနိ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဧကံ ဇဏ္ဏုကဋ္ဌိ, ဧကံ ဦရုဋ္ဌိ** တိ **ဧက**-ဂ္ဂဟဏံ “ဧကေကသ္မိံ ဟဒေ”တိ အဓိကတတ္တာ။ **ဧဝံ တိမတ္တာနိ** တိ ဧဝံ မတ္တသဒ္ဒေဟိ အာနိသဒဋ္ဌိအာဒီနိ ဣမ အဝုတ္တာနိပိ ဒဿေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝေဋ္ဌ ကတွာ “အတိရေကတိသတအဋ္ဌိကသမုဿယ”န္တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၂) ဣဒ္ဓ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။

ကိဋ္ဌာကေဋ္ဌကာနိ သုတ္တေန ဗန္ဓိတွာ အညမညံ ဃဋ္ဋေတွာ ကီဋ္ဌနကေဋ္ဌကာနိ။ **ဓနုကဒဏ္ဍော** အရကာနံ ကီဋ္ဌနကခုဒ္ဒကဓနုကံ။ တတ္ထ **ဇင်္ဃဋ္ဌိကဿ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာန**န္တိ ဇဏ္ဏုကဋ္ဌိမ္ပဟိ ပဝိသိတွာ ဌိတဋ္ဌာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **တေန** ဦရုဋ္ဌိနာ ပတိဋ္ဌိတံ ဌာနံ ယံ **ကဋိဋ္ဌိနော, တံ အဂ္ဂစ္ဆိန္နမဟာပုန္နာဂဖလ** သဒိသံ။

ကုမ္ဘကာရေန နိဗ္ဗာဒိတံ ဥဒ္ဓနံ **ကုမ္ဘကာရိကဉဒ္ဓနံ။ သီသကပဋ္ဋဝေဌကံ** ဝေဌေတွာ ဌပိတံ သီသမယံ ပဋ္ဋကံ။ ယေန သုတ္တံ ကန္တန္တိ, တသ္မိံ တက္ကမှိ ဝိဇ္ဈိတွာ ဌပိတကေဋ္ဌကာ ဝဋ္ဋနာ နာမ, ဝဋ္ဋနာနံ အာဝဋ္ဌိ **ဝဋ္ဋနာဝဋ္ဌိ** ။

မဏ္ဍလာကာရေန ဆိန္နဝံသကဋ္ဌိရခဏ္ဍာနိ **ဝံသကဋ္ဌိရစက္ကလကာနိ။ အဝလေခနသတ္ထကံ** ဥစ္ဆုတစာဝလေခန သတ္ထကံ။

၁၉၂. **ဝက္ကဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္န** န္တိ ဝက္ကပရိယန္တေန ဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္နံ။ ဣတော ပရေသုပိ ဧဝရူပေသု ဧသေဝ နယော။

၁၉၃. **ယံ နိဿာယာ** တိ ယံ လောဟိတံ နိဿာယ, နိဿယနိဿယောပိ “နိဿယော”တွေဝ ဝုစ္စတိ။ ဘဝတိ ဟိ ကာရဏကာရဏေပိ ကာရဏတောပဟာရော ယထာ “စောရေဟိ ဂါမော ဒဍ္ဎော”တိ။ အထ တ ယသ္မိံ ရူပကလာပေ

ဟာဒယဝတ္ထု, တမ္ပိ လောဟိတဂတိကမေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတီတိ ''ယံ နိဿာယာ''တိ ဝုတ္တံ။

၁၉၄. ပဏ္ဏုကဓာတုက န္တိ ပဏ္ဍုသဘာဝံ။

၁၉၅. ပရိယောနဟနမံသန္တိ ပဋိစ္ဆာဒကမံသံ။

၁၉၆. ဥဒရဇိဝ္ဟာမံသန္တိ ဇိဝ္ဟာသဏ္ဌာနံ ဥဒရဿ မတ္ထကပဿေ တိဋ္ဌနကမံသံ။ ''နီလ''န္တိ ဝတွာ နီလံ နာမ ဗဟုဓာတုကန္တိ အာဟ **''နိဂ္ဂုဏ္ဍိပုပ္ဖဝဏ္ဏ''** န္တိ။

၁၉၇. ပပ္ဖာသမံသ န္တိ ယထာဌာနေ ဧဝ လမ္ဗိတွာ ထောကံ ပရိဝတ္တကမံသံ။ **နိရသ**န္တိ နိပီတရသံ။ **နိရောဇ**န္တိ နိပ္ပဘံ, ဩဇာရဟိတံ တ။

၁၉၈. ဩဘဂ္ဂ တိ အဝဘုဇိတွာ ဌိတာ။ **သက္ခရသုဓာဝဏ္ဏ** န္တိ မရုမ္ဗေဟိ ကတသုဓာဝဏ္ဏံ။ ''သေတသက္ခရသုဓာဝဏ္ဏ''န္တိပိ ပါဌော, သေတသက္ခရဝဏ္ဏံ, သုဓာဝဏ္ဏဉ္စာတိ အတ္ထော။

၁၉၉. အန္တဿ အာဘုဇိတွာ အာဘုဇိတွာ ဌိတပ္ပဒေသာ **အန္တဘောဂဌာနာနိ** ။ တေသံ ဗန္ဓနဘူတံ အန္တဂုဏံ နာမာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''အန္တဂုဏန္တိ အန္တဘောဂဌာနေသု ဗန္ဓန''** န္တိ။ **ကုဒ္ဒာလဖရသုကမ္မာဒီနိ ကရောန္တာနံ အန္တဘောဂေ အဂဠန္တေ ဧကတော အာဗန္ဓိတွာ,** ကိံ ဝိယ? ယန္တသုတ္တကမိဝ ယန္တဖလကာနီတိ။ ကိမိဝ တတ္ထ ဌိတန္တိ အာဟ **''ဟာဒပုဉ္ဆနပေ. ဌိတ''** န္တိ။ ပုရိမဥ္စေတ္ထ အာဗန္ဓနဿ, ဒုတိယံ ဌာနာကာရဿ နိဒဿနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၀၀. အသိတံ နာမ ဘုတ္တံ ဩဒနာဒိ။ **ပီတံ** နာမ ပိဝနဝသေန အဇ္ဈောဟဋဟနကာဒိ။ **ခါယိတံ** နာမ သံခါဒိတံ ပိဋ္ဌမူလဖလခဇ္ဇာဒိ။ **သာယိတံ** နာမ အဿာဒိတံ အမ္ဗပက္ကမဓုဖာဏိတာဒိ။

ယတ္ထာ တိ ယသ္မိံ ဥဒရေ။ **ယန္တိ** စ ဥဒရမေဝ ပစ္စာမသတိ။ ယတ္ထ ဟနဘောဇနာဒီနိ ပတိတွာ တိဋ္ဌတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သုတာနဝမထု** သာရမေယျဝန္တံ။ **ဝိဝေကေ**န္တိ ဝိဘာဂံ။

၂၀၁. ပေဌဓာနာဘိပိဋ္ဌိကဏ္ဍကမူလာနံ အန္တရေ တိ ပုရိမဘာဂဝသေန နာဘိယာ ပေဌဓပဒေသဿ ပစ္ဆိမဘာဂဝသေန ပေဋ္ဌိမပိဋ္ဌိကဏ္ဍကာနံ ဝေမဇ္ဈေ။ **ဝေဠုနာဠိကသဒိသော** ပဒေသောတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၀၂. သမောဟိတန္တိ နိစိတံ။

၂၀၄. ပူတိဘာဝံ အာပန္နံ ကုက္ကုဋဏ္ဍံ **ပူတိကုက္ကုဋဏ္ဍံ။ ဥဒ္ဒေကော** ပိတ္တာဒီဟိ ဝိနာ ကေဝလော ဥဒ္ဒဂ္ဂမတော။

၂၀၅. အာစာမော အဝဿာဝနကဉ္ဇိကံ။

၂၀၆. ဝက္ကဟဒယယကနပပ္ဖာသေ တေမယမာန န္တိ တေ ယကနံ ဟေဋ္ဌာဘာဂပူရဏေနေဝ တေမေတိ, ဣတရာနိ တေသံ ဥပရိ ထောကံ ထောကံ ပဂ္ဃရဏေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၀၇. ဥတုဝိကာရော ဥဏှဝလာဟကာဒိဟေတုကော။ ဝိသမစ္ဆိန္နော ဘိသာဒိကလာပော ဝိသမံ ဥဒကံ ပဂ္ဃရတိ, ဧဝမေဝံ သရီရံ ကေသကူပာဒိဝိဝရေဟိ ဥပရိ, ဟေဋ္ဌာ, တိရိယဉ္စ သေဒံ ဝိသမံ ပဂ္ဃရတီတိ ဒဿေတုံ **ဝိသမစ္ဆိန္န** -ဂ္ဂဟဏံ ကတံ။

၂၀၈. ဝိသမာဟာရန္တိ တဒာပဝတ္တမာနသရီရာဝတ္ထာယ အသပ္ပာယာဟာရံ, အတိကဠိုကအစ္စုဏှာဟာဒိဝိသဘာကဟာရံ တ။ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၆) ပန ''ဝိသဘာကဟာရ''န္တေဝ ဝုတ္တံ တဒာ ပဝတ္တမာနာနံ

ဓာတူနံ ဝိသဘာဂတ္တာ။

၂၀၉. **“နွဟာနကာလေ”**တိ ဣဒံ ဥဒကဿ ဥပရိ သိနေဟဿ သမ္ဘဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **ပရိဗ္ဗမန္တသိနေဟဗိန္ဒုဝိသဋ္ဌသဏ္ဌာနာ**တိ ဝိသဋ္ဌံ ဟုတွာ ပရိဗ္ဗမန္တသိနေဟဗိန္ဒုသဏ္ဌာနာ။ **ဥတုဝိသဘာဂေ** ဗဟိဒ္ဓာသမုဋ္ဌာနော။ **ဓာတုဝိသဘာဂေ** အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနော။ **တေ ပဒေသာ**တိ တေ ဟတ္ထတလာဒိပဒေသာ။

၂၁၀. **ကိဋ္ဋိ** တိ ဥဏှာဟာဒိရသာနံ အညတရံ အာဟာရဝတ္ထု။ **နေသန္တိ** သတ္တာနံ။ **ဟဒယံ အာဂိလာယတီ**တိ ဝိသဘာဂဟာရာဒိံ ပဋိစ္စ ဟဒယပ္ပဒေသော ဝိဝတ္တတိ။

၂၁၁. ဒမိနော ဝိသ္သန္ဒနအစ္ဆရသော **ဒမိမုတ္တံ။ ဂဋ္ဌိတွတ** တိ သန္ဒိတွတ။ **တာလုမတ္ထကဝိဝရေန ဩတရိတွတ** တိ မတ္ထကဝိဝရတော အာဂန္တွာ တာလုမတ္ထကေန ဩတရိတွာ။

၂၁၂. တေလံ ဝိယ သကဋ္ဌဿ နာဘိအက္ခသီသာနံ **အဋ္ဌိသန္ဓီနံ အဗ္ဘဉ္ဇနကိစ္စံ သာဓယမာနာ။ ကဋ္ဌကဋ္ဌာယန္တီ**တိ “ကဋ္ဌ ကဋ္ဌာ”တိ သဒ္ဒံ ကရောန္တိ။ အနုရဝဒဿနံ ဟေတံ။ **ဒုက္ခန္တိ** တိ ဒုက္ခိတာနိ သဉ္ဇာတဒုက္ခာနိ ဟောန္တိ။

၂၁၃. သမူလကူလမာသံ ဈာပေတွာ ဆာရိကံ အဝဿာဝေတွာ ဂဟိတယူသော **မာသခါရော။** ဥစ္ဆိဒ္ဓောဒကဂဗ္ဘဘမလာဒီနံ ဆဍ္ဍနဋ္ဌာနံ **စန္ဒနိကာ။ ရဝဏဃဋ္ဌံ** နာမ ပကတိယာ သမ္ပုခမေဝ ဟောတိ။ ယဿ ပန အာရဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဥဒကဿ ပဝိသနမုခံ နတ္ထိ, တံ ဒဿေတုံ **“အမုခေ ရဝဏဃဋ္ဋေ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အာယူဟနန္တိ** သမီဟနံ။

၂၁၄. **ဝေဥ္ဇဟီ**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တာယ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လပဋိပတ္တိယာ နိဂမနံ။ ဣအာနိ ယထာဝုတ္တံ မနသိကာရကောသလ္လပဋိပတ္တိမ္ပိ နိဂမနဝသေန ဂဟေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ဒဿေတုံ **“အနုပုဗ္ဗတော”**တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမာဝသာနေ** တိ ကေသာဒိပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမဝသေန ပဝတ္တာယ ဘာဝနာယ အဝသာနေ။ **အပုဗ္ဗာပရိယမိတ** တိ ဧကေဇ္ဇမိဝ။ **ကေသာတိ ဣတိ-**သဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော တ, ဧဝမာဒိနာ ဣမိနာ ပကာရေန တတိ အတ္ထော။ **တေ ဓမ္မာ** တိ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ဝဝတ္ထာပိတာ ပဋိက္ကူလာကာရတော ဥပဋ္ဌိတာ ကောဋ္ဌာသဓမ္မာ။

ဗဟိဒ္ဓာပိ တိ သသန္တာနတော ဗဟိပိ, ပရသန္တာနကာယေပီတိ အတ္ထော။ **မနသိကာရံ ဥပသံဟရတီ**တိ ယထာဝုတ္တံ ပဋိက္ကူလမနသိကာရံ ဥပနေတိ။ ယထာ ဣဒံ, တထာ ဧတေန္တိ။ **ဧဝံ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု ဟာကဋ္ဌီဘူတေသူ** တိ ယထာ အတ္တနော ကာယေ, ဧဝံ ပရေသမ္ပိ ကာယေ သဗ္ဗေသု ကေသာဒိကောဋ္ဌာသေသု ပဋိက္ကူလဝသေန ဝိဘူတဘာဝေန ဥပဋ္ဌိတေသူတိ အတ္ထော။ အယမေတ္ထ ကသိဏေသု ဝမုနသဒိသော ယောဂိနော ဘာဝနာဝိသေသော ဒဿိတော။

အနုပုဗ္ဗမုဥ္စနာဒီ တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန သုတ္တန္တနယေန ဝိဘာဝိတံ ဝီရိယသမတာယောဇနံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကရောတော**တိ ဝုတ္တနယေန အတ္တနော ကာယေ ကေသာဒိကေ “ပဋိက္ကူလာ ပဋိက္ကူလာ”တိ အဘိဏှာသော မနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တဿ ယအာ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ လဒ္ဓသမထာနိ ဝိသဒအနိ ပဝတ္တန္တိ, တအာ အဿဒ္ဓိယာဒီနံ ဒူရီဘာဝေန သာတိသယံ ဗလပ္ပတ္တေဟိ သတ္တဟိ သဒ္ဓမ္မေဟိ လဒ္ဓုပတ္ထမ္ဘာနိ ဝိတက္ကာဒီနိ ဈာနင်္ဂါနိ ပဋ္ဌုတရာနိ ဟုတွာ ဟတုဘာဝန္တိ။ တေသံ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနေဝ ဟောန္တိ သဒ္ဓိံ တဒေကဋ္ဌေဟိ ဟာပခ မ္မေဟိ။ ဥပစာရသမာဓိနာ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, သော တံယေဝ နိမိတ္တံ အာသေဝန္တော ဘာဝေန္တော ဗဟုလီကရောန္တော အပ္ပနံ ဟပုဏာတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အနုက္ကမေန အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”** တိ။ **သဗ္ဗာကာရတော** တိ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ပဉ္စဓာပိ။ **သာ**တိ အပ္ပနာ။

ယဒိ ပနေတံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိညာဏကာသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဝိယ ပဋမဇ္ဈာနဝသေန သိဇ္ဈတိ, အထ ကသ္မာ “ကာယဂတာသတိ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဧဝံ ပဋမဇ္ဈာနဝသေနာ”** တိအာဒိ။ နာနာဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒီသု ဒ္ဝတ္တိံသာယ ကောဋ္ဌာသေသု ပဝတ္တမာနာယ သတိယာ ကိစ္စမေတ္ထ သာတိသယန္တိ အာဟ **“သတိဗလေန ဣဇ္ဈနတော”** တိ။

ပန္တသေနာသနေသု, အဓိကုသလေသု စ အရတိံ, ကာမဂုဏေသု စ ရတိံ သဟတိ အဘိဘဝတီတိ **အရတိရတိသဟော** သရီရသဘာဝစိန္တနေန အနဘိရတိယာ ပဟီနတ္တာ။ တထာ ကောဋ္ဌာသဘာဝနာယ အတ္တသိနေဟဿ ပရိက္ခီဏတ္တာ **ဘယဘေရဝံ သဟတိ,** သီတာဒီနဉ္စ **အဓိဝါသနကဇာတိကော** ဟောတိ။ အတ္တသိနေဟဝသေန ဟိ ပုရိသဿ ဘယဘေရဝံ ဟောတိ, ဒုက္ခဿ စ အနဓိဝါသနံ။ ႏၷမံ ပန ကောဋ္ဌာသဘာဝနမနုယုတ္တဿ န ကေဝလံ ပဋမဇ္ဈာနမတ္တမေဝ, ဉတ္တရိပိ ပဋိဝေဓော အတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **"ကေသာဒီန"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အာနာပာနဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၂၁၅. ယံ တံ ဧဝံ ပသံသိတ္ဝာ အာနာပာနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ယသ္မာ **"ကထံ ဘာဝိတော"**တိအာဒိကာယ ပုစ္ဆာပဟိုယာ အတ္ထေ ဝိဘာဝိတေ ထောမနာပဟိုယာပိ အတ္ထော ဝိဘာဝိတောယေဝ ဟောတိ ဘေဒာဘာဝတော, တသ္မာ တံ လင္ဃိတ္ဝာ **"ကထံ ဘာဝိတော စာ"**တိအာဒိနာ အာရဘတိ။ တတ္ထ ဟိ ႏၷတော ပသံသာဘာတေ "အယမ္ပိ ခေါ"တိ ဝစနဉ္စ ဝိသေသော။ တေသု ပသံသာဘာဝံ ဒဿေတုံ **"ဧဝံ ပသံသိတ္ဝာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ပသံသာ စ တတ္ထ အဘိရုစိဇနနေန ဉဿာဟနတ္တာ။ တဥ္ဟိ သုတ္ဝာ ဘိက္ခူ "ဘဂဝာ ႏၷမံ သမာဓိံ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ ပသံသတိ, သန္တော ကိရာယံ သမာဓိ ပဏီတော စ အသေစနကော စ သုခော စ ဝိဟာရော ဟာပမေမ္မ စ ဌာနသော အန္တရဓာပေတီ"တိ သဉ္ဇာတာဘိရုစယော ဉဿာဟဇာတာ သက္ကစ္စံ အနုယုဥ္ဇိတဗ္ဗံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ မညန္တိ။ "အယမ္ပိ ခေါ"တိ ပဒဿ ယေ ႏၷမေ မယာ နိဗ္ဗာနမဟာသရဿ ဩတရဏတိတ္ထဘူတာ ကသိဏဇ္ဈာနအသုဘဇ္ဈာနာဒယော ဒေသိတာ, န ကေဝလံ တေ ဧဝ, အယမ္ပိ ခေါတိ ဘဂဝတ အတ္တနော ပစ္စက္ခဘူတံ သမာဓိံ ဒေသနာနုဘာဝေန တေသမ္ပိ ဘိက္ခူနံ အာသန္နံ, ပစ္စက္ခဉ္စ ကရောန္တော သမ္ပိဏ္ဍနဝသေန ဧဝမာဟာတိ သမ္ဗန္ဓမုခေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သောဠသဝတ္ထုကန္တိ စတူသု အနုပဿနာသု စတုန္နံ စတုက္ကာနံ ဝသေန သောဠသဌာနံ။ **သဗ္ဗာကာရပရိပူရော**တိ ကမ္မဋ္ဌာနပဟိုယာ ပဒတ္ထော ပိဏ္ဍတ္ထော ဉပမာ စောဒနာ ပရိဟာရော ပယောဇနန္တိ ဧဝမာဒီဟိ သဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟိ ပရိပုဏ္ဏော။ **နိဒ္ဒေသော** တိ ကမ္မဋ္ဌာနဿ နိဒ္ဒေသတော ဝိတ္ထာရော။

၂၁၆. **ကထန္တိ** ႏၷဒံ ပုစ္ဆာနာကာရဝိဘာဝနပဒံ။ ပုစ္ဆာ စေတ္ထ ကထေတုကမျတာဝသေန အညာသံ အသမ္ဘဝတော။ သာ စ ဉပရိ ဒေသနံ အာရုဠ္ဟာနံ သဗ္ဗေသံ ပကာရဝိသေသာနံ အာမသနဝသေနာတိ ႏၷမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ကထန္တိ။ပေ။ ကမျတာပုစ္ဆာ"** တိ အာဟ။ **ကထံ ဗဟုလီကတော**တိ ဧတ္ထာပိ "အာနာပာနဿတိသမာဓီ"တိ ပဒံ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ကထန္တိ** အာနာပာနဿတိသမာဓိဗဟုလီကာရံ နာနပ္ပကာရတော ဝိတ္ထာရေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ **ဗဟုလီကတော အာနာပာနဿတိသမာဓိ** တိ တထာပုဋ္ဌမမ္မနိဒ္ဒေသနန္တိ ႏၷမမတ္ထံ **"ဧသေဝ နယော"**တိ ႏၷမိနာ အတိဒိသတိ။ တထာ သန္တဘာဝါဒယောပိ တဿ ယေဟိ ဘာဝနာဗဟုလီကာရေဟိ သိဒ္ဓါ, တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ ဟောန္တီတိ ဒဿေတုံ **"ကထံ ဗဟုလီကတော။ပေ။ ဝူပသမေတီတိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော"** တိ ဝုတ္တံ။

"ပုန စ ပရံ, ဉဒာယိ, အက္ခာတာ မယာ သာဝကာနံ ပဋိပဒါ, ယထာပဋိပန္နာ မေ သာဝကာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေန္တီ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၂၄၇) ဉပ္ပာဒနဝဍ္ဎနေန ဘာဝနာ ဝုစ္စတီတိ တဒုဘယဝသေန အတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ဘာဝိတောတိ ဉပ္ပာဒိတော ဝဍ္ဎိတော ဝါ"** တိ အာဟ။ တတ္ထ ဘာဝံ ဝိဇ္ဇမာနတံ ႏၷတော ဂတောတိ **ဘာဝိတော,** ဉပ္ပာဒိတော ပဋိလဒ္ဓမတ္တောတိ အတ္ထော။ **ဉပ္ပန္နော** ပန လဒ္ဓါသေဝနော, **ဘာဝိတော** ပဂုဏဘာဝံ အာပါဒိတော, ဝဍ္ဎိတောတိ အတ္ထော ။ **အာနာပာနပရိဂ္ဂါဟိကာယ** တိ ဒီဃရဿာဒိဝိသေသေဟိ သဒ္ဓိံ အဿာသပဿာသေ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂါဟိကာယ, တေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာယ, သတိယံ ပစ္စယဘူတာယန္တိ အတ္ထော။ ပုရိမသ္မိဥ္ဟိ အတ္ထေ သမာဓိသ္မ သ သတိယာ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တော သမ္ပယုတ္တဝစနတော, ဒုတိယသ္မိံ ပန ဉပနိဿယဘာဝေပိ။ ဉပစာရဇ္ဈာနသဟဂတာ ဟိ သတိ အပ္ပနာသမာဓိဿ ဉပနိဿယော ဟောတီတိ။ **ဗဟုလီကတော**တိ ဗဟုလံ ပဝတ္တိတော, တေန အာဝဇ္ဇနာဒိဝသီဘာဝပ္ပတ္တိမာဟ။ ယော ဟိ ဝသီဘာဝံ အာပါဒိတော, သော ႏၷစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ပုနပ္ပုနံ ပဝတ္တီယတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"ပုနပ္ပုနံ ကတော"** တိ။ ယထာ "ႏၷခေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော"တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉; အ. နိ. ၄.၂၄၁), "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; သံ. နိ. ၂.၁၅၂; အ. နိ. ၄.၁၂၃) စ ဧဝမာဒီသု ပဌမပဒေ ဝုတ္တော ဧဝ-သဒ္ဒော ဒုတိယာဒီသုပိ ဝုတ္တော ဧဝ ဟောတိ, ဧဝမိဓာပီတိ အာဟ **"ဉဘယတ္ထ ဧဝသဒ္ဒေန နိယမော ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ။ ဉဘယပဒနိယမေန လဒ္ဓဂုဏံ ဒဿေတုံ **"အယဥ္ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနန္တိ အသုဘာရမ္မဏဈာနမာဟ။ တံ ဟိ အသုဘေသု ယောဂကမ္မဘာဝတော, ယောဂိနော သုခဝိသေသာနံ ကာရဏဘာဝတော စ ''အသုဘကမ္မဋ္ဌာန''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **''ကေဝလ''**န္တိ ဣမိနာ အာရမ္မဏံ နိဝတ္တေတိ။ ပ**ဋိဝေဓဝသေနာ**တိ ဈာနပဋိဝေဓဝသေန။ ဈာနဉှိ ဘာဝနာဝိသေသေန ဣဇ္ဈန္တံ အတ္တနော ဝိသယံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တမေဝ ပဝတ္တတိ, ယထာသဘာဝတော ပဋိဝိဇ္ဈီယတိ စာတိ ''ပဋိဝေဓော''တိ ဝုစ္စတိ။ **သြဋ္ဌာရိကာရမ္မဏတ္တာ**တိ ဗီဘစ္ဆာရမ္မဏတ္တာ။ **ပဋိက္ကူလာရမ္မဏတ္တာ**တိ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗာရမ္မဏတ္တာ။ **ပရိယာယေနာ**တိ ကာရဏေန, လေသန္တရေန ဝါ။ **အာရမ္မဏသန္တတာယ**တိ အနုက္ကမေန ဝိစေတဗ္ဗတံ ပတ္တံ အာရမ္မဏဿ ပရမသုခုမတံ သန္ဓာယာဟ။ သန္တေ ဟိ သန္နိသိန္နေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တမာနော ဓမ္မော သယမ္ပိ သန္နိသိန္နောဝ ဟောတိ။ တေနာဟ **''သန္တော ဝူပသန္တော နိဗ္ဗုတော''**တိ, နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဋ္ဌာဟောတိ အတ္ထော။ အာရမ္မဏသန္တတာယ တဒာရမ္မဏဓမ္မာနံ သန္တတာ လောကုတ္တရဓမ္မာရမ္မဏာဟိ ပစ္စဝေက္ခဏာဟိ ဒီပေတဗ္ဗာ။

နာဿ သန္တပဏီတဘာဝတဝဟံ ကိဉ္စိ သေစနန္တိ **အသေစနကော**။ အသေစနကတ္တာ **အနာသိတ္တကော**။ အနာသိတ္တကတ္တာ ဝေ **အဗ္ဗောကိဏ္ဏော** အသမ္မိဿော ပရိကမ္မာဒိနာ။ တတော ဝေ **ပာဋိယေက္ကော** ဝိသုံယေဝေကော။ **အာဝေဏိကော** အသာဓာရဏော။ သဗ္ဗမေတံ သရသတော ဝေ သန္တဘာဝံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ **ပရိကမ္မံ** တ သန္တဘာဝနိမိတ္တံ, **ပရိကမ္မ**န္တိ စ ကသိဏကရဏာဒိနိ နိမိတ္တုပ္ပာဒပရိယောသာနံ, တာဒိသံ ဣဓ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ တဒာ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ နိရဿာဒတ္တာ အသန္တမပဏီတံ သိယာ။ **ဥပစာရေန** တ နတ္ထိ တွေ သန္တတာတိ ယောဇနာ။ ယထာ ဥပစာရက္ခဏေ နီဝရဏဝိဂမေန, အင်္ဂပာတုဘာဝေန စ ပရေသံ သန္တတာ ဟောတိ, န ဧဝမိမဿ။ အယံ ပန အာဒိသမန္နာ။ပေ.။ ပဏီတော စာတိ ယောဇနာ။ **ကေစီ**တိ ဥတ္တရဝိဟာရဝာသိကေ သန္ဓာယာဟ။ **အနာသိတ္တကော**တိ ဥပသေစနေနေန အာသိတ္တကော။ တေနာဟ **''သြဇဝန္တော''**တိ, သြဇဝန္တသဒိသောတိ အတ္ထော။ **မဓုရော**တိ ဣဋ္ဌော, စေတသိက သုခပဋိလာဘသံဝတ္တနံ တိကစတုက္ကဈာနဝသေန, ဥပေက္ခာယ တ သန္တဘာဝေန သုခဂတိကတ္တာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဈာနသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပဖုဋ္ဌသရီရတာဝသေန ပန ကာယိကသုခပဋိလာဘသံဝတ္တနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တဥ္စ ခော ဈာနတော ဝုဋ္ဌိတကာလေ။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ **''အပ္ပိတပ္ပိတက္ခဏေ''**တိ ဣဒံ ဟေတုမှိ ဘုမ္မဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဝိက္ခမ္ဘိတေ**တိ ဈာနေန သကသန္တာနတော အနီဟဋေ အပ္ပဟီနေ။ **အကောသလသမ္ဘူတေ**တိ အကောသလံ ဝုစ္စတိ အဝိဇ္ဇာ, တတော သမ္ဘူတေ။ အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဟိ သဗ္ဗေ ပာပဓမ္မာ။ **ခဏေနေဝ**တိ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏေနေဝ။ **အန္တရဓာပေတီ**တိ တွေ အန္တရဓာပနံ ဝိနာသနံ, တံ ပန ဈာနကတ္တုကဿ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္တာ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ ဟောတီတိ အာဟ **''ဝိက္ခမ္ဘေတီ''**တိ။ **ဝူပသမေတီ**တိ ဝိသေသေန ဥပသမေတိ။ ဝိသေသေန ဥပသမနံ ပန သမ္မဒေဝ ဥပသမနံ ဟောတီတိ အာဟ **''သုဋ္ဌု ဥပသမေတီ''** တိ။

နနု စ အညောပိ သမာဓိ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏေနေဝ ပဋိပက္ခဓမ္မေ အန္တရဓာပေတိ ဝူပသမေတိ, အထ ကသ္မာ အယမေဝ သမာဓိ ဧဝံ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တောတိ? ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဋ္ဌာယ နာနာဝိတက္ကဝူပသမသဗ္ဘာဝတော။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''အာနာပာနဿတိ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဝိတက္ကုပစ္ဆေဒာယာ''တိ (အ. နိ. ၉.၁; ဥဒာ. ၃၁)။ အပိစ တိက္ခပညဿ ဉာဏုတ္တရဿေတံ ကမ္မဋ္ဌာနံ, ဉာဏုတ္တရဿ စ ကိလေသပ္ပဟာနံ ဣတရေဟိ သာတိသယံ, ယထာ သဒ္ဓာဓိမုတ္တေဟိ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ။ တသ္မာ ဣမံ ဝိသေသံ သန္ဓာယ **''ဌာနသော အန္တရဓာပေတိ ဝူပသမေတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ အထ တ နိမိတ္တဟတုဘာဝေ သတိ ခဏေနေဝ အင်္ဂပာတုဘာဝသဗ္ဘာဝတော အယမေဝ သမာဓိ ''ဌာနသော အန္တရဓာပေတိ ဝူပသမေတီ''တိ ဝုတ္တော။ ယထာ တံ မဟာတော အကာလမေဃဿ ဥဋ္ဌိတဿ ဓာရာနိပာတေ ခဏေနေဝ ပထဝိယံ ရဇောဇလ္လဿ ဝူပသမော။ တေနာဟ – ''သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာအကာလမေဃော ဥဋ္ဌိတော''တိ အာဒိ (သံ. နိ. ၅.၉၈၅; ပာရာ. ၁၆၅)။ သာသနိကဿ ဈာနဘာဝနာ ယေဘုယျေန နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာဝ ဟောတီတိ အာဟ **''နိဗ္ဗေဓဘာဂိယတ္တာ''** တိ။ ဗုဒ္ဓါနံ ပန ဧကံသေန နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာဝ ဟောတိ။ ဣမမေဝ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတွာ သဗ္ဗေပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိဂစ္ဆန္တိ။ အရိယမဂ္ဂဿ ပာဒကဘူတော အယံ သမာဓိ အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎိတွာ အရိယမဂ္ဂဘာဝံ ဥပဂတော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **''အနုပုဗ္ဗေန အရိယမဂ္ဂဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တော''** တိ။

အယံ ပနတ္ထော ဝိရာဂနိရောဓပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာနံ ဝသေန သမ္မဒေဝ ယုဇ္ဇတိ။ ဟေဋ္ဌာ ပပဥ္စဝသေန ဝုတ္တမတ္ထံ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေန္တော **''အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော''** တိ အာဟ, ပိဏ္ဍတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၂၁၇. **တမတ္ထ** န္တိ တံ ''ကထံ ဘာဝိတော''တိအာဒိနာ ပုစ္ဆာဝသေန သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ။ ''ဣဓ တထာဂ တော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၁၉၀; မ. နိ. ၁.၂၉၁; အ. နိ. ၃.၆၁) ဣဓ-သဒ္ဒေါ လောကံ ဥပဟာယ ဝုတ္တော, ''ဣဓေဝ တိဋ္ဌမာနဿာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၆၉) ဩကာသံ, ''ဣဓာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဘုတ္တာဝီ အဿံ ပဝါရိ တော''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၀) ပဒပူရဏမတ္တံ, ''ဣဓ ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတီ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၇၃) ပန သာသ နံ, ''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ''တိ ဣဓာပိ သာသနမေဝာတိ ဒဿေန္တော ''ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ သာသနေ ဘိက္ခူ''တိ ဝ တွာ တမတ္ထံ ပာကဋံ ကတွာ ဒဿေတုံ **''အယဉှီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဗ္ဗပ္ပကာရအာနာပါနဿတိ သမာဓိနိဗ္ဗတ္တကဿာ**တိ သဗ္ဗပ္ပကာရဂ္ဂဟဏံ သောဠသ ပကာရေ သန္ဓာယ။ တေ ဟိ ဣမသ္မိံယေဝ သာသနေ။ ဗာဟိရကာ ဟိ ဇာနန္တာ အာဒိတော စတုပ္ပကာရမေဝ ဇာနန္တိ။ တေနာဟ **''အညသာသနဿ တထာဘာဝပဋိသေဓ နော''**တိ, ယထာဝုတ္တဿ ပုဂ္ဂလဿ နိဿယဘာဝပဋိသေဓနောတိ အတ္ထော။ တေန **''ဣဓ ဘိက္ခဝေ''** တိ ဣဒံ အန္တောဂဓေဝသဒ္ဒန္တိ ဒဿေတိ။ သန္တိ ဟိ ဧကပဒာနိပိ သာဝဓာရဏာနိ ယထာ ''ဝါယုဘက္ခော''တိ။ တေနေတာဟ **''ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော''** တိအာဒိ။ ပရိပုဏ္ဏသမဏကရဏဓမ္မော ဟိ သော, ယော သဗ္ဗပ္ပကာရအာနာပါနဿတိသမာဓိနိဗ္ဗတ္တကော။ **ပရပ္ပဝါဒါ** တိ ပရေသံ အညတိတ္ထိယာနံ နာနပ္ပကာရာ ဝါဒာ တိတ္ထာယတနာနိ။

အရညာဒိကဿေဝ ဘာဝနာနုရူပသေနာသနတံ ဒဿေတုံ **''ဣမဿ ဟီ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဒုဒ္ဒမော ဒမထံ အနုပ ဂတော ကောဏော **ကူဋဓေနုဂောဏော**။ ယထာ ထနေဟိ သဗ္ဗသော ခီရံ န ပဂ္ဃရတိ, ဧဝံ ဒေါဟပဋိဗန္ဓိနီ **ကူဋဓေနု**။ ရူပသဒ္ဒာဒိ ကေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနကော အဿာဒေါ **ရူပာရမ္မဏာဒိရသော။ ပုဗ္ဗေ အာစိဏ္ဏာရမ္မဏ** န္တိ ပဗ္ဗဇ္ဇတော ပုဗ္ဗေ, အနာဒိမတိ ဝါ သံသာရေ ပရိစိတာရမ္မဏံ။

နိဗန္ဓေယျာ တိ ဗန္ဓေယျ။ **သတိယာ**တိ သမ္မဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာနဿလက္ခဏသမ္ပဝတ္တာယ သတိယာ။ **အာရ မ္မဏေ**တိ ကမ္မဋ္ဌာနာရမ္မဏေ။ **ဒဠှ**န္တိ ထိရံ, ယထာ သတောကာရိဿ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေါ သမာဓိ ဣဇ္ဈတိ, တထာ ထာမဂတံ ကတွာတိ အတ္ထော။

ဝိသေသာဓိဂမဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရပဒဋ္ဌာန န္တိ သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓာနံ, ဧကစ္စာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ, ဗုဒ္ဓသာဝကာနဉ္စ ဝိသေ သာဓိဂမဿ စေဝ အညကမ္မဋ္ဌာနေန အဓိဂတဝိသေသာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဿ စ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ။

ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယော ဝိယ ဘဂဝါ ယောဂီနံ အနုရူပနိဝာသဋ္ဌာနုပဒိသနတော။

ဘိက္ခု ဒီပိသဒိသော အရညေ ဧကိကော ဝိဟရိတွာ ပဋိပက္ခနိမ္မထနေန ဣစ္ဆိတတ္ထသာဓနတော။ **ဖလမုတ္တမ**န္တိ သာမညဖလမာဟ။ **ပရက္ကမဇဝယောဂ္ဂဘူမိ** န္တိ ဘာဝနုဿာဟဇဝဿ ယောဂ္ဂကရဏဘူမိဘူတံ။

၂၁၈. **ဧဝံ ဝုတ္တလက္ခဏေသူ** တိ **အဘိဓမ္မပရိယာယေန** (ဝိဘ. ၅၃၀), **သုတ္တန္တပရိယာယေန** စ ဝုတ္တလက္ခဏေ သု။ **ရုက္ခသမီပ**န္တိ ''ယာဝတာ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ သမန္တာ ဆာယာ ဖရတိ, နိဝာတေ ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ, တွာဝတာ ရုက္ခမူလန္တိ ဝုစ္စတီ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ ရုက္ခဿ သမီပဋ္ဌာနံ။ **အဝသေသသတ္တဝိဓသေနာသန**န္တိ ပဗ္ဗတံ ကန္ဒရံ ဂိရိဂုဟံ သုသာနံ ဝနပတ္ထံ အဗ္ဘောကာသံ ပလာလပုဉ္ဇန္တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။

ဥတုသပ္ပာယာနုကူလံ ဓာတုစရိယာနုကူလ န္တိ ဂိမှဟာဒိဥတုဝိသေသဿ, သေမှာဒိဓာတုဝိသေသဿ, မောဟာဒိစ ရိယဝိသေသဿ စ အနုကူလံ။ တထာ ဟိ ဂိမှကာလေ စ အရညံ အနုကူလံ, ဟေမန္တေ ရုက္ခမူလံ, ဝဿကာလေ သုညာ ဂါရံ, သေမှဓာတုကဿ သေမှပကတိကဿ အရညံ, ပိတ္တဓာတုကဿ ရုက္ခမူလံ , ဝါတဓာတုကဿ သုညာဂါ ရံ အနုကူလံ, မောဟစရိတဿ အရညံ, ဒေါသစရိတဿ ရုက္ခမူလံ, ရာဂစရိတဿ သုညာဂါရံ အနုကူလံ။ **အလီနာနုဒ္ဓစ္စ ပက္ခိက**န္တိ အသင်္ကောစာဝိက္ခေပပက္ခိကံ။ သယနဉှိ ကောသဇ္ဇပက္ခိကံ, ဌာနစင်္ကမနာနိ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခိကာနိ, န ဧဝံ နိသဇ္ဇာ။ တတော ဧဝဿ သန္တတာ။ **နိသဇ္ဇာယ ဒဠှဘာဝံ** ပလ္လင်္ကာဘုဇနေန, **အဿာသပဿာသာနံ ပဝတ္တနသုခတံ** ဥပရိမကာယဿ ဥဇုကဋ္ဌပနေန, **အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟူပါယံ** ပရိမုခံ သတိယာ ဌပနေန **ဒဿေန္တော။ ဦရု ဗဒ္ဓါသန**န္တိ ဦရူနံ အဓောဗန္ဓနဝသေန နိသဇ္ဇာ။ ဟေဋ္ဌိမကာယဿ အနုဇုကံ ဌပနံ နိသဇ္ဇာ-ဝစနေနေဝ ဗောဓိတန္တိ **''ဥဇုံ ကာယ''**န္တိ တတ္ထ **ကာယ**-သဒ္ဒေါ ဥပရိမကာယဝိသယောတိ အာဟ **''ဥပရိမသရီရံ ဥဇုကံ ဌပေတွာ''**တိ။ တံ ပန ဥဇုကဋ္ဌပနံ သရူပတော, ပယောဇနတော စ ဒဿေတုံ **''အဋ္ဌာရသာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **န ပဏမန္တီ** တိ န ဩနမန္တိ။ **န**

ပရိပတတီတိ န ဝိဂစ္ဆတိ ဝီထိံ န ဝိလင်္ဃတိ, တတော ဧဝ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသပ္ပတ္တိယာ **ဝုဒ္ဓိံ ဖာတိံ ဥပဂစ္ဆတိ**။ ဣဓ **ပရိ**-သဒ္ဒေါ **အဘိ**-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ အာဟ **“ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခ”**န္တိ, ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏတော နိဝါရေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံယေဝ ပုရက္ခိတွာတိ အတ္ထော။ **ပရီတိ ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌော** “ပရိဏာယိကာ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၆) ဝိယ။ **နိယျာနဋ္ဌော** ပဋိပက္ခတော နိဂ္ဂမနဋ္ဌော။ တသ္မာ **ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာန**န္တိ သဗ္ဗထာ ဂဟိတာသမ္မောသံ ပရိစ္စတ္တာသမ္မောသံ သတိံ ကတွာ, ပရမံ သတိနေပက္ကံ ဥပဋ္ဌပေတွာတိ အတ္ထော။

၂၁၉. **သတောတ**တိ သတိယာ သမန္နာဂတော ဧဝ သရန္တော ဧဝ **အဿသတိ** နာဿ ကာစိ သတိဝိရဟိတာ အဿာသပ္ပဝတ္တိ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သတော ပဿသတီ**တိ ဧတ္ထာပိ သတောဝ ပဿသတီတိ ဧဝ-သဒ္ဒေါ အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗော။ **သတောကာရီ**တိ သတော ဧဝ ဟုတွာ, သတိယာ ဧဝ ဝါ ကာတဗ္ဗဿ ကတ္တာ, ကရဏသီလော ဝါ။ ယဒိ “သတောဝ အဿသတိ သတော ပဿသတီ”တိ ဧတဿ **ဝိဘင်္ဂေ** (မ. နိ. ၃.၁၄၈; သံ. နိ. ၅.၉၈၆; ပာရာ. ၁၆၅) ဝုတ္တံ, အထ ကသ္မာ “အဿသတိ ပဿသတီ”စ္စေဝ အဝတွာ “သတောကာရီ”တိ ဝုတ္တံ? ဧကရသံ ဒေသနံ ကာတုကာမတာယ။ ပဌမစတုက္ကေ ပဒဒွယမေဝ ဟိ ဝတ္တမာနကာလဝသေန အာဂတံ, ဣတရာနိ အနာဂတကာလဝသေန။ တသ္မာ ဧကရသံ ဒေသနံ ကာတုကာမတာယ **သဗ္ဗတ္ထ** (ပဋိ. မ. ၁.၁၆၅ အာဒယော) “သတောကာရီ”စ္စေဝ ဝုတ္တံ။

ဒီဃံ အဿာသဝသေနာတိ ဒီဃအဿာသဝသေန ဝိဘတ္တိအလောပံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော။ **ဒီဃ**န္တိ ဝါ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော, ဒီဃံ ဝါ ဝတ္တအဿာသဝသေန။ **စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပ**န္တိ ဝိက္ခေပဿ ပဋိပက္ခဘာဝတော “အဝိက္ခေပော”တိ လဒ္ဓနာမစိတ္တဿ ဧကဂ္ဂဘာဝံ ပဇာနတော။ **သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတီ**တိ အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တွာ ဌိတာ ဟောတိ။ **တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေနာ**တိ ယထာဝုတ္တာယ သတိယာ, ယထာဝုတ္တေန စ ဉာဏေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဒီဃံ အဿာသံ အာရမ္မဏဘူတံ အဝိက္ခိတ္တစိတ္တဿ, အသမ္မောဟတော ဝါ ပဇာနန္တဿ တတ္ထ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဧဝ ဟောတိ, တံ သမ္ပဇာနန္တဿ အာရမ္မဏကရဏဝသေန, အသမ္မောဟဝသေန ဝါ သမ္ပဇညံ, တဒိနသတိသမ္ပဇညေန တံသမင်္ဂီ ယောဂါဝစရော သတောကာရီ နာမ ဟောတီတိ။ **ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ အဿာသဝသေနာ**တိ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ဟုတွာ အဿသနဿ ဝသေန။ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီအဿာသဝသေနာ”တိ ဝါ ပာဌော။ တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိနော အဿာသာ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီအဿာသာ, တေသံ ဝသေနာတိ အတ္ထော။ ဝိနယနယေန အန္တော ဥဋ္ဌိတသသနံ **အဿာသော,** ဗဟိ ဥဋ္ဌိတသသနံ **ပဿာသော**။ သုတ္တန္တနယေန ပန ဗဟိ ဥဋ္ဌဟိတွာပိ အန္တော သသနတော **အဿာသော,** အန္တော ဥဋ္ဌဟိတွာပိ ဗဟိ သသနတော **ပဿာသော**။ အယမေဝ စ နယော –

> “အဿာသာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆတော အဇ္ဈတ္တံ ဝိက္ခေပဂတေန စိတ္တေန ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ သာရဒ္ဓာ စ ဟောန္တိ ဣဉ္ဇိတာ စ ဖန္ဒိတာ စာ”တိ, “ပဿာသာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆတော ဗဟိဒ္ဓာ ဝိက္ခေပဂတေန စိတ္တေန ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ သာရဒ္ဓာ စ ဟောန္တိ ဣဉ္ဇိတာ စ ဖန္ဒိတာ စာ”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၅၇) –

ဣမာယ **ပာဠိယာ** သမေတိ။

ပဌမံ အဗ္ဘန္တရတော ဗဟိ နိက္ခမတိ, တသ္မာ ပဝတ္တိက္កမေန အဿာသော ပဌမံ ဝုတ္တောတိ ဝဒန္တိ။ **တာလုံ အာဟစ္စ နိဗ္ဗာယတီ**တိ တာလုံ အာဟစ္စ နိရုဇ္ဈတိ။ တေန ကိရ သမ္ပတိဇာတော ဗာလဒါရကော ခိပိတံ ကရောတိ။ **ဧဝံ တာဝ**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ နိဂမနံ။ ကေစိ “ဧဝံ တာဝတိ အနေန ပဝတ္တိက္ကမေန အဿာသော ဗဟိနိက္ခမနဝါတောတိ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော”တိ ဝဒန္တိ။

အဒ္ဓါနဝသေနာတိ ကာလဒ္ဓါနဝသေန။ အယံ ဟိ **အဒ္ဓါန**-သဒ္ဒေါ ကာလဿ, ဒေသဿ စ ဝါစကော။ တတ္ထ ဒေသဒ္ဓါနံ ဥဒါဟရဏဘာဝေန ဒဿေတွာ ကာလဒ္ဓါနဝသေန အဿာသပဿာသာနံ ဒီဃရဿတံ ဝိဘာဝေတုံ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဩကာသဒ္ဓါန**န္တိ ဩကာသဘူတံ အဒ္ဓါနံ။ **ဖရိတွာ**တိ ဗျာပေတွာ။ **စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာပိ** အနေကကလာပဘာဝေန။ **ဒီဃံ အဒ္ဓါန**န္တိ ဒီဃံ ပဒေသံ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ပဝတ္တိယာ ဒီဃသန္တာနတာယ “ဒီဃာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဟတ္ထိ စ ဟတ္ထိအာဒိသရီရေ, သုနခါဒိသရီရေ စ အဿာသပဿာသာနံ ဒေသဒ္ဓါနဝိသိဋ္ဌေန

ကာလဒ္ဓါနဝသေနေဝ ဒီဃရဿတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ''သဏိကံ ပူရေတု်တ သဏိကမေဝ နိက္ခမန္တိ'', ''သီဃံ ပူရေတု်တ သီဃမေဝ နိက္ခမန္တိ''တိ စ ဝစနတော။ **မနုဿေသူ** တိ သမာနပ္ပမာဏေသုပိ မနုဿသရီရေသု။ **ဒီဃံ အဿသန္တီ**တိ ဒီဃံ အဿာသပ္ပဗန္ဓံ ပဝတ္တေန္တီတိ အတ္ထော။ **ပဿသန္တီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သုနခသသာဒယော ဝိယ ရဿံ အဿသန္တိ စ ပဿသန္တိ စာတိ ယောဇနာ။ ကြဒံ ပန ဒီဃံ, ရဿဥ္စ အဿသနံ, ပဿသနဥ္စ တေသံ သတ္တာနံ သရီရသဘာဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တေသန္တိ** သတ္တာနံ။ **တေ**တိ အဿာသပဿာသာ။ **ဣတ္တရမဒ္ဓါနန္တိ** အပ္ပကံ ကာလံ။

နဝဟာကာရေဟီတိ ဘာဝနမနုယုဥ္ဇန္တဿ ပုဗ္ဗေနာပရံ အလဒ္ဓဝိသေသဿ ကေဝလံ အဒ္ဓါနဝသေန အာဒိတော ဝုတ္တာ တယော အာကာရာ, တေ စ ခော ဧကစ္စော အဿာသံ သုဋ္ဌု သလ္လက္ခေတိ, ဧကစ္စော ပဿာသံ, ဧကစ္စော တဒုဘယန္တိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန။ ကေစိ ပန ''အဿသတိပိ ပဿသတိပီတိ ဧဝမ္ပိ ဝစနံ ဘာဝနာယ နိရန္တရံ ပဝတ္တိဒဿနတ္ထ''န္တိ ဝဒန္တိ။ ဆန္ဒဝသေန ပုဗ္ဗေ ဝိယ တယော, တထာ ပာမောဇ္ဇဝသေနာတိ ဣမေဟိ နဝဟာကာရေဟိ။

ကာမံ စေတ္ထ ဧကဿ ပုဂ္ဂလဿ တယော ဧဝ အာကာရာ လဗ္ဘန္တိ, တန္တိဝသေန ပန သဗ္ဗေသံ ဟဋ္ဌိအာရုဠှံ ဟတ္ဟာ, တေသံ ဝသေန ပရိကမ္မဿ ကာတဗ္ဗတ္တာ စ **''တတြာယံ ဘိက္ခု နဝဟာကာရေဟီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝံ ပဇာနတော**တိ ဧဝံ ယထာဝုတ္တေဟိ အာကာရေဟိ အဿာသပဿာသေ ပဇာနတော, တတ္ထ မနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တဿ။ **ဧကေနာကာရေနာ**တိ ဒီဃံ အဿာသာဒီသု စတူသု အာကာရေသု ဧကေန အာကာရေန, နဝသု ဝါ တီသု တ ဧကေန။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ –

''ဒီဃော ရဿော စ အဿာသော၊ ပဿာသောပိ စ တာဒိသော။
စတ္တာရော ဝဏ္ဏာ ဝတ္တန္တိ၊ နာသိကဂ္ဂေဝ ဘိက္ခုနော''တိ။

အယံ ဘာဝနာ အဿာသပဿာသကာယာနုပဿနာတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ **''ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန ဘာဝနာ သမ္ပဇ္ဇတီ''**တိ။

ဣအာနိ ဟဋ္ဌိဝသေနေဝ တေ နဝ အာကာရေ, ဘာဝနာဝိဓိဥ္စ ဒဿေတုံ **''ယထာဟာ''**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကထံ ပဇာနာတီ**တိ ပဇာနနဝိဓိံ ကထေတုကမျတာယ ပုစ္ဆတိ။ **ဒီဃံ အဿာသ** န္တိ ဝုတ္တလက္ခဏံ ဒီဃံ အဿာသံ။ **အဒ္ဓါနသင်္ခါတေ** တိ ''အဒ္ဓါန''န္တိ သင်္ခံ ဂတေ ဒီဃေ ကာလေ, ဒီဃံ ခဏန္တိ အတ္ထော။ ကောဋ္ဌာသပရိယာယော တ သင်္ခါတ-သဒ္ဒေါ ''ထေယျသင်္ခါတ''န္တိအာဒီသု (ပာရာ. ၉၁) ဝိယ, တသ္မာ အဒ္ဓါနသင်္ခါတေတိ အဒ္ဓါနကောဋ္ဌာသေ, ဒေသဘာဂေတိ အတ္ထော။ **ဆန္ဒော ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ ဘာဝနာယ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသံ အာဝဟန္တိယာ လဒ္ဓသသာဒတ္တာ တတ္ထ သာတိသယော ကတ္တုကာမတာလက္ခဏော ကုသလစ္ဆန္ဒော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဆန္ဒဝသေနာ**တိ တထာ ပဝတ္တဆန္ဒဿ ဝသေန သဝိသေသံ ဘာဝနမနုယုဥ္ဇန္တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝုဍ္ဎိံ ဖာတိံ ဂမေန္တဿ။ **တတော သုခုမတရန္တိ** ယထာဝုတ္တဆန္ဒပ္ပဝတ္တိယာ ပုရိမတော သုခုမတရံ။ ဘာဝနာဗလေန ဟိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓဒရထပရိဠာဟတာယ ကာယဿ အဿာသပဿာသာ သုခုမတရာ ဟုတ်တ ပဝတ္တန္တိ။ **ပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ အဿာသပဿာသာနံ သုခုမတရဘာဝေန အာရမ္မဏဿ သန္တတရတာယ, ကမ္မဋ္ဌာနဿ စ ဝီထိပဋိပန္နတာယ ဘာဝနာစိတ္တသဟဂတော ပမောဒေ ခုဒ္ဒိကာဒိဘေဒာ တရုဏပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **စိတ္တံ ဝိဝတ္တတီ** တိ အနုက္ကမေန အဿာသပဿာသာနံ အတိဝိယ သုခုမတရဘာဝပ္ပတ္တိယာ အနုပဋ္ဌဟနေ ဝိစေတဗ္ဗာကာရပ္ပတ္တေဟိ စိတ္တံ ဝိနိဝတ္တတီတိ ကေစိ။ ဘာဝနာဗလေန ပန သုခုမတရဘာဝပ္ပတ္တေသု အဿာသပဿာသေသု တတ္ထ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ပကတိ အဿာသပဿာသတော စိတ္တံ နိဝတ္တတိ။ **ဥပေက္ခာ သဏ္ဌာတီ** တိ တသ္မိံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေ သမာဓိမှိ ဥပ္ပန္နေ ပုန ဈာနနိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ ဗျာပာရာဘာဝတော အဇ္ဈုပေက္ခနံ ဟောတီတိ။ သာ ပနာယံ ဥပေက္ခာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣမေဟိ နဝဟိ အာကာရေဟီတိ ဣမေဟိ ယထာဝုတ္တေဟိ နဝဟိ ပကာရေဟိ ပဝတ္တာ။ **ဒီဃံ အဿာသပဿာသာ ကာယော**တိ ဒီဃာကာရာ အဿာသပဿာသာ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာပိ သမူဟဋ္ဌေန ကာယော။ အဿာသပဿ

သာသေ နိဿာယ ဥပ္ပန္နနိမိတ္တမ္ပေတ္ထ အဿာသပဿာသသမညမေဝ ဝုတ္တံ။ **ဥပဋ္ဌာနံ သတိ** တိ အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တွာ တိဋ္ဌတီတိ သတိ ဥပဋ္ဌာနံ နာမ။ **အနုပဿနာ ဉာဏ**န္တိ သမထဝသေန နိမိတ္တဿ အနုပဿနာ, ဝိပဿနာဝသေန အဿာသပဿာသေ, တန္နိဿယဉ္စ ကာယံ "ရူပ"န္တိ, စိတ္တံ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ "အရူပ"န္တိ ဝဝတ္ထပေတွာ နာမရူပဿ အနုပဿနာ စ ဉာဏံ, တတ္ထ ယထာဘူတာဝဗောဓော။ **ကာယော ဥပဋ္ဌာန** န္တိ သော ကာယော အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဥပဂန္တွာ သတိ ဧတ္ထ တိဋ္ဌတီတိ ဥပဋ္ဌာနံ နာမ။ ဧတ္ထ စ "ကာယော ဥပဋ္ဌာန"န္တိ ကမ္မိနာ ကတ္တရကာယဿာပိ သင်္ဂဟော ဟောတိ ယထာဝုတ္တသမ္မသနစာရဿာပိ ကမ္မ ကတ္တိတတ္တာ။ **နော သတီ**တိ သော ကာယော သတိ နာမ န ဟောတိ။ **သတိ ဥပဋ္ဌာနဉ္စေဝ သတိ စ** သရဏဋ္ဌေန, ဥပတိဋ္ဌနဋ္ဌေန စ။ **တာယ သတိယာ**တိ ယထာဝုတ္တာယ သတိယာ။ **တေန ဉာဏေနာ**တိ ယထာဝုတ္တေနေဝ ဉာဏေန။ **တံ ကာယ**န္တိ တံ အဿာသပဿာသကာယဉ္စေဝ တန္နိဿယရူပကာယဉ္စ။ **အနုပဿတီ** တိ ဈာနသမ္ပယုတ္တဉာဏေန စေဝ ဝိပဿနာဉာဏေန စ အနု အနု ပဿတိ။ **တေန ဝုစ္စတိ ကာယေ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ** တိ တေန အနုပဿနေန ယထာဝုတ္တေ ကာယေ အယံ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာတိ ဝုစ္စတိ။

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယာ အယံ ယထာဝုတ္တေ အဿာသပဿာသကာယေ, တဿ နိဿယဘူတေ ကရဇကာယေ စ ကာယဿေဝ အနုပဿနာ အနုဒကဘူတာယ မရီစိယာ ဥဒကာနုပဿနာ ဝိယ န အနိစ္စာဒိသဘာဝေ ကာယေ နိစ္စာဒိဘာဝါနုပဿနာ, အထ ခော ယထာရဟံ အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တာသုဘဘာဝဿေဝါနုပဿနာ။ အထ ဝါ ကာယေ "အဟ"န္တိ ဝါ "မမ"န္တိ ဝါ "ဣတ္ထီ"တိ ဝါ "ပုရိသော"တိ ဝါ ဂဟေတဗ္ဗဿ ကဿစိ အဘာဝတော တာဒိသံ အနနုပဿိတွာ ကာယမတ္တဿေဝ အနုပဿနာ **ကာယာနုပဿနာ,** တာယ ကာယာနုပဿနာယ သမ္ပယုတ္တာ သတိယေဝ ဥပဋ္ဌာနံ **သတိပဋ္ဌာနံ,** တဿ ဘာဝနာ ဝဍ္ဎနာ **ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ** တိ။

သေ နယောတိ "နဝဟိ အာကာရေဟီ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တဝိဓိံ ရဿ-ပဒေ အတိဒိသတိ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတသ္မိံ ယထာဒဿိတေ "ကထံ ဒီဃံ အဿသန္တော"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၁၄၈; သံ. နိ. ၅.၉၈၆; ပါရာ. ၁၆၅) အာဂတေ ပါဠိနယေ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ရဿပဒဝသေန အာဂတေ ပါဠိနယေ။

အယန္တိ ယောဂါဝစရော။ **အဒ္ဓါနဝသေနာ** တိ ဒီဃကာလဝသေန။ **ဣတ္တရဝသေနာ** တိ ပရိတ္တကာလဝသေန။ **ဣမေဟိ အာကာရေဟီ**တိ ဣမေဟိ နဝဟိ အာကာရေဟိ။

တာဒိသောတိ ဒီဃော, ရဿော စ။ **စတ္တာရော ဝဏ္ဏာ** တိ စတ္တာရော အာကာရာ, တေ စ ဒီဃာဒယော ဧဝ။ **နာသိကဂ္ဂေ ဝ ဘိက္ခုနော**တိ ကထာဗန္ဓသုခတ္ထံ ရဿံ ကတွာ ဝုတ္တံ "**နာသိကဂ္ဂေ ဝါ**" တိ, **ဝါ**-သဒ္ဒော အနိယမတ္ထော, တေန ဥတ္တရောဋ္ဌံ သင်္ဂဏှာတိ။

၂၂၀. **သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ**တိ သဗ္ဗဿ ကာယဿ ပဋိ ပဋိ ပစ္စေကံ သမ္မဒေဝ ဝေဒနသီလော ဇာနနသီလော, တဿ ဝါ ပဋိ ပဋိ သမ္မဒေဝ ဝေဒေါ ဧတဿ အတ္ထိ, တံ ဝါ ပဋိ ပဋိ သမ္မဒေဝ ဝေဒမာနောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ တတ္ထ သဗ္ဗ-ဂ္ဂဟဏေန အဿာသာဒိကာယဿ အနဝသေသပရိယာဒါနေ သိဒ္ဓေပိ အနေကကလာပသမုဒါယဘာဝတော တဿ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဘာဂါနံ သံဝေဒနဒဿနတ္ထံ ပဋိ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ တတ္ထ သက္ကစ္စကာရီဘာဝဒဿနတ္ထံ သံ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"သကလဿာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ယထာ သမာနေပိ အဿာသပဿာသေသု ယောဂိနော ပဋိပတ္တိဝိဓာနေ ပစ္စေကံ သက္ကစ္စံယေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ ဝိသုံ ဒေသနာ ကတာ, ဧဝံ တမေဝတ္ထံ ဒီပေတုံ သတိပိ အတ္ထဿ သမာနတာယ "သကလဿာ"တိအာဒိနာ ပဒဒွယဿ ဝိသုံ ဝိသုံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပါကဋံ ကရောန္တော** တိ ဝိဘူတံ ကရောန္တော, သဗ္ဗသော ဝိဘာဝေန္တော တိ အတ္ထော။ ပါကဋီကရဏံ ဝိဘာဝနံ တတ္ထ အသမ္မုယှနံ ဉာဏေနေဝ နေသံ ပဝတ္တနေန ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **"ဧဝံ ဝိဒိတံ ကရောန္တော"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တေနေဝ အဿာသပဿာသေ ပဝတ္တေတိ, န ဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တေန, တသ္မာ ဧဝံဘူတော သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတီတိ ဝုစ္စတိ ဗုဒ္ဓါဒီဟီတိ ယောဇနာ။ **စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏဝိသဋေ** တိ အနေကကလာပတာယ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏဘာဝေန ဝိသဋေ။ **အာဒိ ပါကဋော ဟောတိ** သတိယာ, ဉာဏဿ စ ဝသေန တထာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဿ ပဝတ္တ

တတ္ထ။ **တာဒိသေန ဘဝိတဗ္ဗ** န္တိ စတုတ္ထပုဂ္ဂလသဒိသေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ပဂေဝ သတိ, ဉာဏဥ္စ ပစ္စုပဋ္ဌပေတ္ဝာ တီသု ပိ ဌာနေသု ဉာဏသမ္ပယုတ္တမေဝ စိတ္တံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ဧဝန္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒနဝသေနေဝ။ **ဃဋ္ဋတီ**တိ ဉဿဟတိ။ **တယမတီ**တိ တယာမံ ကရော တိ, မနသိကာရံ ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ **တထာဘူတဿာ** တိ အာနာပာနဿတိ ဘာဝေန္တဿ။ **သံဝရော**တိ သတိ , ဝီရိယမ္ပိ တ။ **တာယ သတိယာ**တိ ယာ အာနာပာနေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာ သတိ, တာယ။ **တေန မနသိကာရေနာ**တိ ယော သော တတ္ထ သတိပုဗ္ဗင်္ဂမော ဘာဝနာမနသိကာရော, တေန သဒ္ဓိန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **အာသေဝတီ**တိ ''တိဿော သိက္ခာယော''တိ ဝုတ္တေ အဓိကုသလဓမ္မေ အာသေဝတိ။ တအာသေဝနဥ္ဟေတ္ထ သိက္ခနန္တိ အဓိပ္ပေတံ။

ပုရိမနယေတိ ပုရိမသ္မိံ ဘာဝနာနယေ, ပဌမဝတ္ထုဒ္ဒယေတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထာပိ ကာမံ ဉာဏုပ္ပာဒနံ လဗ္ဘ တေဝ အဿာသပဿာသာနံ ယာထာဝတော ဒီဃရဿဘာတာဝဗောဓသဗ္ဘာဝတော, တထာပိ တံ န ဒုက္ကရံ ယထာပ ဝတ္တာနံ တေသံ ဂဟဏမတ္တဘာဝတောတိ တတ္ထ ဝတ္တမာနကာလပ္ပယောဂေ ကတော။ ဣဒံ ပန ဒုက္ကရံ ပုရိသဿ သ ခုရဓာရာယံ ဂမနသဒိသံ, တသ္မာ သာတိသယေနေတ္ထ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဒီပေတုံ အနာဂတကာလပ္ပ ပယောဂေ ကတောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **''တတ္ထ ယသ္မာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဉာဏုပ္ပာဒနာဒီသု** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကာယသင်္ခါရပဿမ္ဘနပီတိပဋိသံဝေဒနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ကေစိ ပနေတ္ထ ''သံဝရသမာဒါနာနံ သင် ဂဟော''တိ ဝဒန္တိ။

ကာယသင်္ခါရ န္တိ အဿာသပဿာသံ။ သော ဟိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနောပိ သမာနော ကရဇကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိ တာယ တေန သင်္ခရီယတီတိ ကာယသင်္ခါရောတိ ဝုစ္စတိ။ ယော ပန ''ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော''တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၂) ဧဝမာဂတော ကာယသင်္ခါရော စေတနာလက္ခဏော သတိပိ ဒွာရန္တရုပ္ပတ္တိယံ ယေဘုယ္ယဝုတ္တိယာ, တ ဗ္ဗဟုလဝုတ္တိယာ စ ကာယဒွာရေန လက္ခိတော, သော ဣဓ နာဓိပ္ပေတော။ **ပဿမ္ဘေန္တော** တိအာဒီသု ပစ္ဆိမံ ပစ္ ဆိမံ ပဒံ ပုရိမဿ ပုရိမဿ အတ္ထဝစနံ, တသ္မာ ပဿမ္ဘနံ နာမ ဝူပသမနံ, တဉ္စ တထာပယောဂေ အသတိ ဥပ္ပဇ္ဇ ဇနာရဟဿ ဩဠာရိကဿ ကာယသင်္ခါရဿ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ အနုပ္ပာဒနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တတ္ရာ** တိ ''ဩဠာရိကံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿမ္ဘေန္တော''တိ ဧတ္ထ။ **အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနဿ အနာရဒ္ဓကာလေ, တတော ဧဝ ကာယစိတ္တာနမ္ပိ အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ။ ''နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယာ''တိ ဟိ ဣမိနာ ကာယပရိဂ္ဂဟော, ''ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ''တိ ဣမိနာ စိတ္တပရိဂ္ဂဟော ဝုတ္တော။ တေနေတဟ **''ကာယောပိ စိ တ္တမ္ပိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောန္တီ''**တိ။ **ကာယော**တိ ကရဇကာယော။ **သဒရထာ**တိ သပရိဠာဟာ, သာ စ နေသံ သဒရထတာ ဂရုဘာဝေန ဝိယ ဩဠာရိကတာယ အဝိနာဘာဝိနီတိ အာဟ **''ဩဠာရိကာ''**တိ။ **ဗလဝတရာ**တိ သဗလာ ထူလာ။ **သန္တာ ဟော န္တီ**တိ စိတ္တံ တာဝ ဗဟိဒ္ဓါ ဝိက္ခေပာဘာဝေန ဧကဂ္ဂံ ဟုတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပဝတ္တမာနံ သန္တံ ဟောတိ ဝူပသန္တံ, တတော ဧဝ တံသမုဋ္ဌာနာ ရူပဓမ္မာ လဟုမုဒုကမ္မညဘာဝပ္ပတ္တာ, တဒနုဂုဏတာယ သေသံ တိသန္တ တိရူပန္တိ ဧဝံ စိတ္တေ, ကာယေ စ ဝူပသန္တေ ပဝတ္တမာနေ တန္နိဿိတာ အဿာသပဿာသာ သန္တသဘာဝါ အနုက္ကမေန သုခုမတရသုခုမတမာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ယဒါ ပနဿ ကာယောပိ''** တိအာဒိ။

အာဘုဇနံ **အာဘောဂေ,** ''ပဿမ္ဘေမီ''တိ ပဌမာဝဇ္ဇနာ။ သမ္မာ အနု အနု အာဟရဏံ **သမန္နာဟာရော,** တသ္မိံ ယေဝ အတ္ထေ အပရာပရံ ပဝတ္တအာဝဇ္ဇနာ။ တဿေဝ အတ္ထဿ မနသိ ကရဏံ စိတ္တေ ဌပနံ **မနသိကာရော**။ ဝီ မံသာ **ပစ္စဝေက္ခဏာ** ။

သာရဒ္ဓေ တိ သဒရထေ သပရိဠာဟေ။ **အဓိမတ္တ**န္တိ ဗလဝံ ဩဠာရိကံ။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ။ ကာယသင်္ခါ ရောတိ ဟိ အဓိပ္ပေတော။ ''အဓိမတ္တံ ဟုတွာ ပဝတ္တတီ''တိ ကိရိယာဝိသေသနံ တ ဧတံ။ **သုခုမ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေ ဝ နယော။ **ကာယမ္ပဟီ**တိ ဧတ္ထ ''စိတ္တေ စာ''တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

၂၂၁. ပဌမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ကရိယမာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ နာနာဝဇ္ဇနံ ပရိကမ္မံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိယ ဒူရသမုဿာ ရိတပဋိပက္ခန္တိ ကတွာ တံသမုဋ္ဌာနော ကာယသင်္ခါရော ပဌမဇ္ဈာနေ စ ဒုတိယဇ္ဈာနူပစာရေ စ ဩဠာရိကောတိ သဒိ သော ဝုတ္တော။ ဧသ နယော သေသူပစာရဒွယေပိ။ အထ ဝါ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ အဓိဂမာယ ပဋိပဇ္ဇတော ဒုက္ခာပဋိပဒါဒိ

ဝသေန ကိလမတော ယောဂိနော ကာယကိလမထစိတ္တုပ္ပဓာတာဒိဝသေန, ဝိတက္ကာဒိသင္ခောဘေန စ သပရိဖန္ဒတာယ စိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိဥပစာရေသု ကာယသင္ခာရသ္သ ဩဠာရိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အတိသုခုမောတိ** အညတ္ထ လဗ္ဘမာနော ကာယသင္ခာရော စတုတ္ထဇ္ဈာနေ အတိက္ကန္တသုခုမော။ သုခုမဘာဝေပိသ္သ တတ္ထ နတ္ထိ, ကု တော ဩဠာရိကတာ အပ္ပဝတ္တနတော။ တေနာဟ **"အပ္ပဝတ္တိမေဝ ပာပုဏာတီ"** တိ။

လာဘိသ္သ သတော အနုပုဗ္ဗသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနဝေလံ, ကောသနေနေဝ တ သဗ္ဗေသံ ဈာနာနံ ပဋိလာဘံ သန္ဓာ ယ **မဇ္ဈိမဘာဏကာ** ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမဇ္ဈာနတော ဥပရူပရိဈာနူပစာရေပိ သုခုမတရံ ဣစ္ဆန္တိ။ တတ္ထ ဟိ သောပစာရာ နံ ဈာနာနံ ဥပရူပရိ ဝိသေသဝန္တတာ, သန္တတာ စ သမ္ဘဝေယ္ယ, ကောဝဇ္ဇနူပစာရံ တ သန္ဓာယ ဝေ ဝုတ္တံ။ ဝေဥဟိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတဒေန ဣမသ္သ တဒသ္သ အဝိရောဓော သိဒ္ဓေါ ဘိန္နဝိသယတ္တာ။ **သဗ္ဗေသညေဝ** တိ ဥဘယေသမ္ပိ။ ယသ္မာ တေ သဗ္ဗေပိ ဝုစ္စမာနေန ဝိဓိနာ ပသ္သဒ္ဓိမိစ္ဆန္တိယေဝ။ **"အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပဝတ္တကာယသင္ခာ ရော ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပဋိပ္ပသ္သမ္ဘတီ"**တိ ဣဒံ သဒိသသန္တာနတာယ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တေ ဧဝ ဩဠာရိကာ အသ္သ သာသာဒယော သုခုမာ ဟောန္တိ။ ပသ္သမ္ဘနာကာရော ပန နေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။

မဟာဘူတပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော တိ စတုဓာတုမုခေန ဝိပသ္သနာဘိနိဝေသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **သကလရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော** ဘာဝနာယ ဥပရူပရိ ပဏီတဘာဝတော။ တေနေတဟ **"ရူပာရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော"** တိ။ **လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပသ္သနာ**တိ ကလာပသမ္မသနမာဟ။ နိဗ္ဗိဒာနုပသ္သနတော ပဋ္ဌာယ **ဗလဝဝိပသ္သနာ** ။ တတော ဩရံ **ဒုဗ္ဗလဝိပသ္သနာ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနာ**တိ "အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ"တိအာဒိနာ သမထနယေ ဝုတ္တေန နယေန "အပရိဂ္ဂဟေ ပဝတ္တော ကာယသင္ခာရော မဟာဘူတပရိဂ္ဂဟေ ပဋိပ္ပသ္သမ္ဘတီ"တိအာဒိနာ ဝိပသ္သနာနယေပိ ပဋိပ္ပသ္သဒ္ဓိ ယောဇေ တဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အသ္သာ တိ ဣမသ္သ "ပသ္သမ္ဘယံ ကာယသင္ခာရ"န္တိ ပဒသ္သ။ **စောဒနာသောဓနာဟီ**တိ အနုယောဂပရိဟာ ရေဟိ။ **ဝေန္တိ** ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန။

ကထန္တိ ယံ ဣဒံ "ပသ္သမ္ဘယံ။ပေ။ သိက္ခတီ"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၇၁) ဝုတ္တံ, တံ ကထံ ကေန ပကာရေန ကာယ သင္ခာရသ္သ ပသ္သမ္ဘနံ, ယောဂိနော စ သိက္ခနံ ဟောတီတိ ကထေတုကမျတာယ ပုစ္ဆိတ္ဝာ တ ကာယသင္ခာရေ သ ရူပတော, ဩဠာရိကသုခုမတော, ဝူပသမတော, အနုယောဂပရိဟာရတော စ ဒသ္သေတုံ **"ကတမေ ကာယသင္ခာရာ"** တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကာယိကာ**တိ ရူပကာယေ ဘဝါ။ **ကာယပဋိဗဒ္ဓါ** တိ ကာယသန္နိသ္သိတာ။ ကာယေ သတိ ဟောန္တိ, အသတိ န ဟောန္တိ, တတော ဧဝ တေ အကာယသမုဋ္ဌာနာပိ ကာယေန သင္ခရီယန္တီတိ **ကာယသင္ခာရာ။ ပသ္သမ္ဘေန္တော**တိ ဩဠာရိကောဠာရိကံ ပသ္သမ္ဘေန္တော။ သေသပဒဒ္ဓယံ တသ္သေဝ ဝေဝစနံ။ ဩဠာရိကဥဟိ ကာယသင္ခာရံ အဝူပသန္တသဘာဝံ သန္နိသီဒါပေန္တော **"ပသ္သမ္ဘေန္တော"** တိ ဝုစ္စတိ, အနုပ္ပာဒနိရောဓံ ဟာပေန္တော **"နိရောဓေန္တော"**တိ, သုဋ္ဌု သန္တသဘာဝံ နယန္တော **"ဝူပသမေန္တော"** တိ။

ယထာရူပေဟီတိ ယာဒိသေဟိ။ **ကာယသင္ခာရေဟီ** တိ ဩဠာရိကေဟိ ကာယသင္ခာရေဟိ။ **အာနမနာ**တိ အဘိမုခ ဘာဝေန ကာယသ္သ နမနာ။ **ဝိနမနာ**တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ပသ္သတော နမနာ။ **သန္နမနာ** တိ သဗ္ဗတော, သုဋ္ဌု တ နမနာ။ **ပဏမနာ** တိ ပစ္ဆတော နမနာ။ **ဣဉ္ဇနာ** ဒီနိ အာနမနာဒီနံ ဝေဝစနာနိ, အဓိမတ္တာနိ တ အဘိမုခံ စလနာဒီနိ အာနမနာဒယော, မန္ဒာနိ ဣဉ္ဇနာဒယော။ **ပသ္သမ္ဘယံ ကာယသင္ခာရ** န္တိ တထာရူပံ အာနမနာဒီနံ ကာရဏဘူတံ ဩဠာရိကံ ကာယသင္ခာရံ ပသ္သ သမ္ဘေန္တော။ တသ္မိံ ဟိ ပသ္သမ္ဘိတေ အာနမနာဒယောပိ ပသ္သမ္ဘိတာ ဧဝ ဟောန္တိ။

သန္တံ သုခုမ န္တိ ယထာရူပေဟိ ကာယသင္ခာရေဟိ ကာယသ္သ အပရိပ္ဖန္ဒနဟေတုဘူတေဟိ အာနမနာဒယော န ဟောန္တိ, တထာရူပံ ဒရထာဘာဝတော သန္တံ, အနောဠာရိကတာယ သုခုမံ။ **ပသ္သမ္ဘယံ ကာယသင္ခာရ** န္တိ သာမညတော ကေ ကတ္ဝာ ဝဒတိ။ အထ တ ပုဗ္ဗေ ဩဠာရိကောဠာရိကံ ကာယသင္ခာရံ ပဋိပ္ပသ္သမ္ဘေန္တော အနုက္ကမေန ကာယ သ္သ အပရိပ္ဖန္ဒနဟေတုဘူတေ သုခုမသုခုမတရေ ဥပ္ပာဒေတ္ဝာ တေပိ ပဋိပ္ပသ္သမ္ဘေတ္ဝာ ပရမသုခုမတာယ ကော ဋိပ္ပတ္တံ ယံ ကာယသင္ခာရံ ပဋိပ္ပသ္သမ္ဘေတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"သန္တံ သုခုမံ ပသ္သမ္ဘယံ ကာယသင္ခာ ရ"န္တိ**။

ကတ္တီတိအာဒိ စောဒကဝစနံ။ တတ္ထ **ကတ္တီ**တိ ပကာရတ္ထေ နိပါတော။ **ကိရာ**တိ အရုစိသူစနေ, ဧဝံ စေတိ အတ္ထော။ အယဉှေတ္ထ အဓိပ္ပါယော – ဝုတ္တပ္ပကာရေန ယဒိ အတိသုခုမမ္ပိ ကာယသင္ခါရံ ပဿမ္ဘေတီတိ။ **ဧဝံ သန္တေ**တိ ဧဝံ သတိ တထာ ဝုတ္တာကာရေ လဗ္ဘမာနေ။ **တတုပလဒ္ဓိယာ** တိ တတဿ ဥပလဒ္ဓိယာ။ **စ**-သဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော, အဿာသာဒိတတာရမ္မဏဿ စိတ္တဿ ပဘာဝနာ ဥပ္ပာဒနာ ပဝတ္တနာ န ဟောတိ, တေ စ တေန ပဿမ္ဘေတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပါယော။ **အဿာသပဿာသာနဉ္စ ဘာဝနာ** တိ ဩဠာရိကေ အဿာသပဿာသေ ဘာဝနာယ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေတွာ သုခုမာနံ တေသံ ပဘာဝနာ စ န ဟောတိ, ဥဘယေသံ တေသံ တေန ပဋိပ္ပဿမ္ဘေတဗ္ဗတော။ **အာနာပာနဿတိယာ** တိ အာနာပာနာရမ္မဏာယ သတိယာ စ ပဝတ္တနံ န ဟောတိ, အာနာပာနာနံ အဘာဝတော။ တတော ဧဝ တံသမ္ပယုတ္တဿ **အာနာပာနဿတိသမာဓိဿ စ ပဘာဝနာ** ဥပ္ပာဒနာပိ န ဟောတိ။ န ဟိ ကဒာစိ အာရမ္မဏေန ဝိနာ သာရမ္မဏဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။ **န စ နံ တန္တိ** ဧတ္ထ **နန္တိ** နိပါတမတ္တံ ။ တံ ဝုတ္တဝိဓာနံ သမာပတ္တိံ ပဏ္ဍိတာ ပညဝန္တော န စေဝ သမာပဇ္ဇန္တိပိ တတော န ဝုဋ္ဌဟန္တိပီတိ ယောဇနာ။ ဧဝံ စောဒကော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝူပနယနံ ပဿမ္ဘနန္တိ အဓိပ္ပါယေန စောဒေတိ။

ပုန **ကတ္တိ ကိရာ**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တာယ စောဒနာယ ဝိဿဇ္ဇနာ။ တတ္ထ **ကိရာ**တိ ''ယဒီ''တိ ဧတဿ အတ္ထေ နိပါတော။ ကတ္တိ ကိရ သိက္ခတိ, မယာ ဝုတ္တာကာရေန ယဒိ သိက္ခတီတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ သန္တေ** တိ ဧဝံ ပဿမ္ဘနေ သတိ။ **ပဘာဝနာ ဟောတီ**တိ ယဒိပိ ဩဠာရိကာ ကာယသင္ခါရာ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ, သုခုမာ ပန အတ္ထေဝါတိ အနုက္ကမေန ပရမသုခုမဘာဝပ္ပတ္တဿ ဝသေန နိမိတ္တုပ္ပတ္တိယာ အာနာပာနဿတိယာ, အာနာပာနဿတိသမာဓိဿ စ ပဘာဝနာ ဣဇ္ဈတေဝါတိ အဓိပ္ပါယော။

ယထာ ကထံ ဝိယာတိ ယထာဝုတ္တဝိဓာနံ တံ ကထံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အတ္ထိ ကိဉ္စိ တဒတ္ထသမ္ပဋိပါဒနေ ဩပမ္မန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ကာအနိ ဩပမ္မံ ဒဿေတုံ **''သေယျထာပိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သေယျထာပီ** တိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ **ကံသေ**တိ ကံသဘာဇနေ။ **နိမိတ္တ** န္တိ နိမိတ္တဿ, တေသံ သဒ္ဒါနံ ပဝတ္တာကာရဿာတိ အတ္ထော။ သာမိအတ္ထေ ဟိ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနံ။ **သုဂ္ဂဟိတတ္တာ** တိ သုဋ္ဌု ဂဟိတတ္တာ။ **သုမနသိကတတ္တာ** တိ သုဋ္ဌု စိတ္တေ ဌပိတတ္တာ။ **သူပဓာရိတတ္တာ** တိ သမ္မဒေဝ ဥပဓာရိတတ္တာ သလ္လက္ခိတတ္တာ။ **သုခုမကာ သဒ္ဒါ** တိ အနုရဝေ အာဟ, ယေ အပ္ပကာ။ အပ္ပတ္ထော ဟိ အယံ က-သဒ္ဒော။ **သုခုမသဒ္ဒနိမိတ္တာရမ္မဏတာပီ** တိ သုခုမော သဒ္ဒောဝ နိမိတ္တံ သုခုမသဒ္ဒနိမိတ္တံ, တဒာရမ္မဏတာယပိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ကာမံ တဒာသုခုမာပိ သဒ္ဒါ နိရုဒ္ဓါ, သဒ္ဒနိမိတ္တဿ ပန သုဂ္ဂဟိတတ္တာ သုခုမတရသဒ္ဒနိမိတ္တာရမ္မဏဘာဝေနာပိ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဟိ တဿ တဿ နိရုဒ္ဓဿ သဒ္ဒဿ နိမိတ္တံ အဝိက္ခိတ္တေန စိတ္တေန ဥပဓာရေန္တဿ အနုက္ကမေန ပရိယောသာနေ အတိသုခုမသဒ္ဒနိမိတ္တမ္ပိ အာရမ္မဏံ ကတွာ စိတ္တံ ပဝတ္တတေဝ။ **စိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ** တဿ မိံ ယထာဥပဋ္ဌိတေ နိမိတ္တေ သမာဓာနသဗ္ဘာဝတော။

ဧဝံ သန္တေ တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ နိဂမနဝသေန ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယဿ သုတ္တပဒဿ သဒ္ဓိံ စောဒနာသောဓနာဟိ အတ္ထော ဝုတ္တော, တံ ဥဒ္ဒရိတွာ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနာနိ ဝိဘာဂတော ဒဿေတုံ **''ပဿမ္ဘယ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနမေဝ။

၂၂၂. **အာဒိကမ္မိကဿ** **ကမ္မဋ္ဌာနဝသေနာ** တိ သမထကမ္မဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိပဿနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပန ကတရစတုက္ကေသုပိ လဗ္ဘတေဝ။ **ဣတော** တိ ပဌမစတုက္ကေ။ **ပဉ္စသန္ဓိက** န္တိ ပဉ္စပဗ္ဗံ, ပဉ္စဘာဂန္တိ အတ္ထော။

ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥဂ္ဂဏှန န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနဂန္ထဿ ဥဂ္ဂဏှနံ။ တဒတ္ထပရိပုစ္ဆာ **ကမ္မဋ္ဌာနဿ ပရိပုစ္ဆနာ** ။ အထ တ ဂန္ထတော, အတ္ထတော စ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥဂ္ဂဏှနံ **ဥဂ္ဂဟော** ။ တတ္ထ သံသယပရိပုစ္ဆနာ **ပရိပုစ္ဆာ**။ **ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥပဋ္ဌာန**န္တိ နိမိတ္တုပဋ္ဌာနံ, ဧဝံ ဘာဝနမနုယုဉ္ဇန္တဿ ''ဧဝမိဒံ နိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာတီ''တိ ဥပဓာရဏံ, တထာ **ကမ္မဋ္ဌာနပ္ပနာ** ''ဧဝံ ဈာနမပ္ပေတီ''တိ။ **ကမ္မဋ္ဌာနဿ လက္ခဏ** န္တိ ဂဏနာနုဗန္ဓနာဖုသနာနံ ဝသေန ဘာဝနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ ဌပနာယ သမ္ပတ္တိ, တတော ပရမ္ပိ တ သလ္လက္ခဏာဒိဝသေန မတ္ထကပ္ပတ္တီတိ ကမ္မဋ္ဌာနသဘာဝဿ သလ္လက္ခဏံ။ တေနာဟ **''ကမ္မဋ္ဌာနသဘာဝူပဓာရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''** တိ။

အတ္တနာပိ န ကိလမတိ သြမိသော ကမ္မဋ္ဌာနသ္မ ဥဂ္ဂဏှဟနတော။ တတော ဧဝ **အာစရိယမ္ပိ န ဝိဟေသေတိ** ဓမ္မာဓိကရဏမ္ပိ ဘာဝနာယ မတ္တကံ ဟာပနတော။ **တသ္မာ** တိ တံ နိမိတ္တံ အတ္တနော အကိလမနအာစရိယာဝိဟေသနဟေတု။ **ထောကန္တိ** ထောကံ ထောကံ။ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗတော **ဥဂ္ဂဟော,** သဗ္ဗောပိ ကမ္မဋ္ဌာနဝိဓိ, န ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဥဂ္ဂဟမတ္တံ။ အာစရိယတော ဥဂ္ဂဟော **အာစရိယုဂ္ဂဟော,** တတော။ **ကေပဒမ္ပိ** တိ ကေကောဋ္ဌာသမ္ပိ။

၂၂၃. **အနုဝဟနာ**တိ အဿာသပဿာသာနံ အနုဂမနဝသေန သတိယာ နိရန္တရံ အနုပဝတ္တနာ။ **ဖုသနာ**တိ အဿာသပဿာသေ ဂဏေန္တဿ ဂဏနံ ပဋိသံဟရိတွာ တေ သတိယာ အနုဗန္ဓန္တဿ ယထာ အပ္ပနာ ဟောတိ, တထာ စိတ္တံ ဌပေန္တဿ စ နာသိကဂ္ဂါဒိဋ္ဌာနဿ နေသံ ဖုသနာ။ ယသ္မာ ပန ဂဏနာဒိဝသေန ဝိယ ဖုသနာဝသေန ဝိသုံ မနသိကာရော နတ္ထိ, ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ ဂဏနာဒိ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ ဣဓ ဖုသနာဂဟဏန္တိ ဒီပေန္တော **"ဖုသနာတိ ဖုဋ္ဌဋ္ဌာန"** န္တိ အာဟ။ **ဌပနာ**တိ သမာဓာနံ။ တံ ဟိ သမ္မဒေဝ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အာဓာနံ ဌပနံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ သမာဓိ ''စိတ္တဿ ဌိတိ သဏ္ဌိတိ''တိ (ဓ. သ. ၁၁.၁၅) နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ သမာဓိပ္ပဓာနာ ပန အပ္ပနာတိ အာဟ **"ဌပနာတိ အပ္ပနာ"**တိ။ အနိစ္စတာဒီနံ သလ္လက္ခဏတော **သလ္လက္ခဏာ ဝိပဿနာ** ။ ပဝတ္တတော, နိမိတ္တတော စ ဝိနိဝဋ္ဋနတော **ဝိဝဋ္ဋနာ** နာမ **မဂ္ဂေါ** ။ သကလသံကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝတော သဗ္ဗသော သုဒ္ဓိတိ **ဟရိသုဒ္ဓိ ဖလံ။ တေသန္တိ** ဝိဝဋ္ဋနာဟရိသုဒ္ဓီနံ။ **ပဋိပဿနာ** တိ ပဋိ ပဋိ ဒဿနံ ပေက္ခနံ။ တေနာဟ **"ပစ္စဝေက္ခဏာ"** တိ။

ခဏ္ဍာ န္တိ ဧကံ တီဏိ ပဉ္စာတိ ဧဝံ ဂဏနာယ ခဏ္ဍနံ။ **သြကာသေတိ** ဂဏနဝိဓိံ သန္ဓာယာဟ။ **ဂဏနနိဿိတောဝ** န ကမ္မဋ္ဌာနနိဿိတော။ **"သိခာပ္ပတ္တံ နု ခော"** တိ ဣဒံ စိရတရံ ဂဏနာယ မနသိ ကရောန္တဿ ဝသေန ဝုတ္တံ။ သော ဟိ တထာ လဒ္ဓံ အဝိက္ခေပမတ္တံ နိဿာယ ဧဝံ မညေယျ ။ **"အဿာသပဿာသေသု ယော ဥပဋ္ဌာတိ, တံ ဂဟေတွာ"**တိ ဣဒံ အဿာသပဿာသေသု ယဿ ကောဋ္ဌာသဿ ပဌမံ ဥပဋ္ဌာတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ယဿ ပန ဥဘောပိ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တေန ဥဘယမ္ပိ ဂဟေတွာ ဂဏေတဗ္ဗံ။ **"ယော ဥပဋ္ဌာတီ"** တိ ဣမိနာ စ ဒ္ဝီသု နာသာပုဋေသု ဝါတော ဟိ ယော ဟာကဋ္ဌတရော ဥပဋ္ဌာတိ, သော ဂဟေတဗ္ဗောတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဒီပိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပဝတ္တမာနံ ပဝတ္တမာနန္တိ** အာမေဍိတဝစနေန နိရန္တရံ အဿာသပဿာသာနံ ဥပလက္ခဏံ ဒဿေတိ။ **ဧဝန္တိ** ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဥပလက္ခေတွာ တတိ အတ္ထော။ **ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တိ** ဂဏနာဝသေန ဗဟိဒ္ဓာ ဝိက္ခေပဟာဘာဝတော။

ပလိဃဿ ပရိဝတ္တနံ, တံ ယတ္ထ နိက္ခိပန္တိ, သော **ပလိဃတ္ထမ္ဘော။ တိယာမရတ္တိ** န္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။ **ပုရိမနယေနာ**တိ သီဃဂဏနာယ, ကေဟလကဂဏနာယာတိ အတ္ထော။ **ဧကော ဒွေ တီဏိ စတ္တာရိ ပဉ္စာ**တိ ဂဏနာဝိဓိဒဿနံ။ တသ္မာ **အဋ္ဌ** တိအာဒီသုပိ ဧကော ပဉ္စာယေဝ ပစ္စေကံ အဋ္ဌာဒီနိ ဟာပေတဗ္ဗာနိ။ **သီဃံ သီဃံ ဂဏေတဗ္ဗမေဝ** ။ ကသ္မာတိ တတ္ထ ကာရဏံ, နိဒဿနဉ္စ ဒဿေတိ **"ဂဏနပဋိဗဒ္ဓေ ဟိ"** တိအာဒိနာ။ တတ္ထ အရီယတိ တေန နာတတိ အရိတ္တံ, ဟဇနဒဏ္ဍော။ အရိတ္တေန ဥပတ္ထမ္ဘနံ **အရိတ္တုပတ္ထမ္ဘနံ,** တဿ ဝသေန။

နိပ္ပရိယာယတော နိရန္တရပ္ပဝတ္တိ နာမ ဌပနာယမေဝတိ အာဟ **"နိရန္တရံ ပဝတ္တံ ဝိယာ"** တိ။ အန္တော ပဝိသန္တံ တတံ မနသိ ကရောန္တော အန္တော စိတ္တံ ပဝေသေတိ နာမ။ ဗဟိ စိတ္တနီဟရဏေပိ ဧသေဝ နယော။ **တတတ္ထာဟတန္တိ** အဗ္ဘန္တရဂတံ တတံ ဗဟုလံ မနသိ ကရောန္တဿ တတေန တံ ဌာနံ အတ္ထာဟတံ ဝိယ, မေဒေန ပူရိတံ ဝိယ စ ဟောတိ, တထာ ဥပဋ္ဌာတိ။ **နီဟရတော** ဖုဋ္ဌောကာသံ မုဉ္စိတွာ, တထာ ပန နီဟရတော တတဿ ဂတိသမန္နေသနမုခေန နာနာရမ္မဏေသု စိတ္တံ ဝိဓာဝတီတိ အာဟ **"ပုထုတ္တာရမ္မဏေ စိတ္တံ ဝိက္ခိပတီ"** တိ။

တေန္တိ တေံ အဿာသပဿာသဇာတံ။

၂၂၄. **အနုဂမနန္တိ** ပဝတ္တပဝတ္တာနံ အဿာသပဿာသာနံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန သတိယာ အနု အနု ပဝတ္တနံ အနုဂစ္ဆနံ။ တေနေတဟ **"တဉ္စ ခော န အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနုဂမနဝသေနာ"** တိ။ **နာဘိ အာဒိ** တတ္ထ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ ပဌမုပ္ပတ္တိဝသေန ဟိ ဣဓ အာဒိစိန္တာ, န ဥပ္ပတ္တိမတ္တဝသေန။ တထာ ဟိ တေ နာဘိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ နာသိကဂ္ဂါ သဗ္ဗတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေဝ။ ယတ္ထ ယတ္ထ စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ဘိဇ္ဇန္တိ ဓမ္မာနံ ဂမနာဘာဝတော။ ယထာပစ္စယံ ပန ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိယံ ဂတိသမညာ။ **ဟဒယံ မဇ္ဈ** န္တိ ဟဒယသမီပံ တဿ ဥ

ပရိဘာကေ မဇ္ဈေ။ **နာသိကဂ္ဂံ ပရိယောသာန** န္တိ နာသိကဂ္ဂေန သည္ ပရိယောသာနံ အဿာသပဿာသသမညာယ တဒဝဓိဘာဝတော။ တထာ ဟေတေ ''စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ''တိ ဝုတ္တာ, န စ ဗဟိဒ္ဓါ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ သမ္ဘဝေ အတ္ထိ။ တေနာဟ **''အဗ္ဘန္တရံ ပဝိသနတတသည္ နာသိကဂ္ဂံ အာဒိ''** တိ။ ပဝိသနနိက္ခမနပရိယာယော ပန တံသဒိသဝသေန ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝိက္ခေပဂတ** န္တိ ဝိက္ခေပံ ဥပဂတံ, ဝိက္ခိတ္တံ အသမာဟိတန္တိ အတ္ထော။ **သာရဒ္ဓာယာ** တိ သဒရထဘာဝာယ။ **ဣဥ္ဇနာယာ** တိ ကမ္ပနာယ စလနာယ။

ဝိက္ခေပဂတေန စိတ္တေနာ တိ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနံ, ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ ဝါ။ **သာရဒ္ဓာ** တိ သဒရထာ။ **ဣဉ္ဇိတာ**တိ ဣဉ္ဇနကာ စလနကာ။ တထာ **ဖန္ဒိတာ** ။

အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေနာ တိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနုဂမနဝသေန န မနသိ ကာတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ''အနုဗန္ဓနာယ မနသိ ကရောန္တေန ဖုသနာဝသေန စ ဌပနာဝသေန စ မနသိ ကာတဗ္ဗ''န္တိ ယေနာဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ, တံ ဝိဝရိတုံ **''ဂဏနာနုဗန္ဓနာဝသေန ဝိယာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝိသုံ မနသိကာရော နတ္ထိ** တိ ဂဏနာယ, အနုဗန္ဓနာယ စ ဝိနာ ယထာက္ကမံ ကေဝလံ ဖုသနာဝသေန, ဌပနာဝသေန စ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရော နတ္ထိ။ နနု ဖုသနာယ ဝိနာ ဌပနာယ ဝိယ, ဖုသနာယ ဝိနာ ဂဏနာယပိ မနသိကာရော နတ္ထိယေဝ? ယဒိပိ နတ္ထိ, ဂဏနာ ပန ယထာ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဿ မူလဘာဝတော ပဓာနဘာဝေန ဂဟေတဗ္ဗာ, ဧဝံ အနုဗန္ဓနာ ဌပနာယ, တာယ ဝိနာ ဌပနာယ အသမ္ဘဝတော။ တသ္မာ သတိပိ ဖုသနာယ နာနန္တရိကဘာဝေ ဂဏနာနုဗန္ဓနာ ဧဝ မူလဘာဝတော ပဓာနဘာဝေန ဂဟေတ္ဗာတ ဣတရာသံ တဒဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဂဏနာနုဗန္ဓနာဝသေန ဝိယ ဟိ ဖုသနာဌပနာဝသေန ဝိသုံ မနသိကာရော နတ္ထိ''** တိ။ ယဒိ ဧဝံ တာ ကသ္မာ ဥဒ္ဒေသေ ဝိသုံ ဂဟိတာတိ အာဟ **''ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **''ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ ဂဏေန္တော''**တိ ဣမိနာ ဂဏနာယ ဖုသနာ အင်္ဂန္တိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **''ဂဏနာယ စ ဖုသနာယ စ မနသိ ကရောတီ''**တိ။ **တတ္ထေဝ** တိ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ။ **တေ**တိ အဿာသပဿာသေ။ **သတိယာ အနုဗန္ဓန္တော** တိ ဂဏနာဝီထိံ အနုဂန္တွာ သတိယာ နိဗန္ဓန္တော, ဖုဋ္ဌောကာသေယေဝ တေ နိရန္တရံ ဥပဓာရေန္တောတိ အတ္ထော။ **အပ္ပနာဝသေန စိတ္တံ ဌပေန္တော**တိ ယထာ အပ္ပနာ ဟောတိ, ဧဝံ ယထာဥပဋ္ဌိတေ နိမိတ္တေ စိတ္တံ ဌပေန္တော သမာဒဟန္တော။ **အနုဗန္ဓနာယ စာ** တိအာဒီသု အနုဗန္ဓနာယ စ ဖုသနာယ စ ဌပနာယ စ မနသိ ကရောတီတိ ဝုစ္စတီတိ ယောဇနာ။ **သွာယမတ္ထော**တိ ယွာယံ ''ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ ဂဏေန္တော, တတ္ထေဝ ဂဏနံ ပဋိသံဟရိတွာ တေ သတိယာ အနုဗန္ဓန္တော''တိ စ ဝုတ္တော, သော အယမတ္ထော။ ယာ အဋ္ဌကထာယ န မိနောတိ န ဝိနိစ္ဆိနာတိ, သာ မာနဿ သမီပေတိ **ဥပမာ** ယထာ ''ကေဏော ဝိယ ဂဝယော''တိ။

၂၂၅. **ပင်္ဂုဠော** တိ ပီဌသပ္ပီ။ **ဒေါလာ** ပေခေါလော။ **ကီဠတန္တိ** ကီဠန္တာနံ။ **မာတာပုတ္တာန** န္တိ အတ္တနော ဘရိယာယ, ပုတ္တဿ စ။ **ဥဘော ကောဋိယော**တိ အာဂစ္ဆန္တဿ ပုရိမကောဋိံ, ဂစ္ဆန္တဿ ပစ္ဆိမကောဋိန္တိ ဒွေပိ ကောဋိယော။ **မဇ္ဈ** န္တိ ဒေါလာဖလကဿေဝ မဇ္ဈံ။ ဥပနိဗန္ဓနထမ္ဘော ဝိယာတိ **ဥပနိဗန္ဓနထမ္ဘော,** နာသိကဂ္ဂံ, မုခနိမိတ္တံ တ, တဿ **မူလေ** သမီပေ **ဌတွာ**။ ကထံ ဌတွာ? သတိယာ ဝသေန။ သတိဥပဟိ တတ္ထ သူပဋ္ဌိတံ ကရောန္တော ယောကာဝစရော တတ္ထ ဌိတော နာမ ဟောတိ, အဝယဝဓမ္မေန သမုဒာယဿ အပဒိသိတဗ္ဗတော။ **နိမိတ္တေ** တိ နာသိကဂ္ဂါဒိနိမိတ္တေ။ **သတိယာ နိသီဒန္တော** တိ သတိဝသေန နိသီဒန္တော။ ''သတိဥပဟိ တတ္ထာ''တိအာဒိနာ ဌာနေ ဝိယ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **တတ္ထာ** တိ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေ။

၂၂၆. **တေ**တိ နဂရဿ အန္တောဗဟိဂတာ မနုဿာ, တေသံ သင်္ဂဟာ စ ဟတ္ထဂတာ။

၂၂၇. **အာဒိတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ဥပမေယျတ္ထဒဿနတော ပဋ္ဌာယ။ ကထာယံ **နိမိတ္တ** န္တိ ဥပနိဗန္ဓနာနိမိတ္တံ။ **အနာရမ္မဏမေကစိတ္တဿာ** တိ ဧကဿ စိတ္တဿ န အာရမ္မဏံ, အာရမ္မဏံ န ဟောန္တီတိ အတ္ထော။ **အဇာနတော စ တယော ဓမ္မေ**တိ နိမိတ္တံ အဿာသော ပဿာသောတိ ဣမေ တယော ဓမ္မေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန အဝိန္ဒန္တဿ။ **စ**-သဒ္ဒေါ ဗျတိရေကေ။ **ဘာဝနာ**တိ အာနာပာနဿတိသမာဓိဘာဝနာ။ **နုပလဗ္ဘတီ** တိ န ဥပလဗ္ဘ တိ န သိဇ္ဈတီတိ အယံ စောဒနာကထာယ အတ္ထော, ဒုတိယာ ပန ပရိဟာရကထာ သုဝိညေယျာဝ။

ကထန္တိ တာသံ အတ္တံ ဝိဝရိတုံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ **ဣမေ တယော ဓမ္မာ** တိအာဒီသု ပဒယောဇနာယ သဒ္ဓိံ အယမတ္ထနိဒ္ဒေသော – ဣမေ နိမိတ္တာဒယော တယော ဓမ္မာ ဧကစိတ္တဿ ကထံ အာရမ္မဏံ န ဟောန္တိ, တထာ ပိ န စိမေ န စ ဣမေ တယော ဓမ္မာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ, ကထံ န စ ဟောန္တိ အဝိဒိတာ? တေသဥ္ဟိ အဝိဒိတတ္တေ စိတ္တဥ္စ ကထံ ဝိက္ခေပံ န ဂစ္ဆတိ, ပဓာနဉ္စ ဘာဝနာယ နိပ္ဖာဒကံ ဝီရိယဉ္စ ကထံ ပညာယတိ, နီဝရဏာနံ ဝိက္ခမ္ဘနကံ သမ္မဒေဝ သမာဓာနာဝဟံ ဘာဝနာနုယောဂသင်္ခါတံ ပယောဂဉ္စ ယောဂီ ကထံ သာဓေတိ, ဥပရူပရိ လောကိယလောကုတ္တရဉ္စ ဝိသေသံ ကထမဓိဂစ္ဆတီတိ။

ဣဒါနိ တမတ္ထံ ကကစူပမာယ သာဓေတုံ **“သေယျထာပီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဘူမိဘာဂဿ ဝိသမတာယ စဉ္စလေ ရုက္ခေ ဆေဒနကိရိယာ န သုကရာ သိယာ, တထာ စ သတိ ကကစဒန္တဂတိ ဒုဗ္ဗိညေယျာတိ အာဟ **“သမေ ဘူမိဘာဂေ”**တိ။ **ကကစေနာ**တိ ခုဒ္ဒကေန ခရပတ္တေန။ တေနာဟ **“ပုရိသော”**တိ။ **ဖုဋ္ဌကကစဒန္တာန** န္တိ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌကကစဒန္တာနံ ဝသေန။ တေန ကကစဒန္တေဟိ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ ပုရိသဿ သတိယာ ဥပဋ္ဌာနံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“န အာဂတေ တ ဂတေ တ ကကစဒန္တေ မနသိ ကရောတီ”** တိ။ ကကစဿ အာကဍ္ဎနကာလေ ပုရိသာဘိမုခံ ပဝတ္တာ အာဂတာ။ ပေလ္လနကာလေ တတော ဝိဂတာ ‘‘ဂတာ’’တိ ဝုတ္တာ။ **န စ အာဂတာ တ ဂတာ တ ကကစဒန္တာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ** သဗ္ဗတ္ထ သတိယာ ဥပဋ္ဌိတတ္တာ ဆိန္ဒိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ အဖုသိတွာ ဂစ္ဆန္တာနံ, အာဂစ္ဆန္တာနဉ္စ ကကစဒန္တာနံ အဘာဝတော။ **ပဓာနန္တိ** ရုက္ခဿ ဆေဒနဝီရိယံ ။ **ပယောဂန္တိ** တဿေဝ ဆေဒနကိရိယံ။ **ဝိသေသန္တိ** အနေကဘာဇနတာဟဒနံ, တေန စ သာဓေတဗ္ဗံ ပယောဇနဝိသေသံ။

ယထာ ရုက္ခော တိအာဒိ ဥပမာသံသန္ဒနံ။ ဥပနိဗန္ဓတိ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ တောယာတိ သတိ ဥပနိဗန္ဓနာ နာမ, တဿာ အဿာသပဿာသာနံ သလ္လက္ခဏာဿ နိမိတ္တန္တိ **ဥပနိဗန္ဓနာနိမိတ္တံ,** နာသိကဂ္ဂံ, မုခနိမိတ္တံ တာ။ **ဧဝမေဝါ**တိ ယထာပိ သော ပုရိသော ကကစေန ရုက္ခံ ဆိန္ဒန္တော အာဂတဂတေ ကကစဒန္တေ အမနသိကရောန္တော်ပိ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဋ္ဌာနေယေဝ သတိယာ ဥပဋ္ဌပနေန အာဂတဂတေ ကကစဒန္တေ ဇာနာတိ, သုတ္တပဒဉ္စ အဝိရဇ္ဈန္တော အတ္ထကိစ္စံ သာဓေတိ, ဧဝမေဝ။ **နာသိကဂ္ဂေ မုခနိမိတ္တေ** တိ ဒီဃနာသိကော နာသိကဂ္ဂေ ဣတရော မုခံ ဒသနံ နိမီယတိ ဆာဒီယတိ ဧတေနာတိ မုခနိမိတ္တန္တိ လဒ္ဓနာမေ ဥတ္တရောဋ္ဌေ။

ဣဒံ ပဓာနန္တိ ယေန ဝီရိယာရမ္ဘေန အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ယောဂိနော ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ ကမ္မနိယံ ဘာဝနာကမ္မက္ခမံ ဘာဝနာကမ္မယောဂ္ဂံ ဟောတိ, ဣဒံ ဝီရိယံ ပဓာနန္တိ ဖလေန ဟေတုံ ဒဿေတိ။ **ဥပက္ကိလေသာ ပဟီယန္တီ** တိ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသဘူတာနိ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟီယန္တိ။ **ဝိတက္ကာ ဝူပသမန္တီ** တိ တတော ဧဝ ကာမဝိတက္ကာဒယော မိစ္ဆာဝိတက္ကာ ဥပသမံ ဂစ္ဆန္တိ, နီဝရဏပ္ပဟာနေန တ ပဌမဇ္ဈာနာဓိဂမံ ဒဿေတွာ ဝိတက္ကဝူပသမာပဒေသေန ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနမဓိဂမမာဟ။ **အယံ ပယောဂေ**တိ အယံ ဈာနာဓိဂမဿ ဟေတုဘူတော ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂေ ပယောဂေ။ **သံယောဇနာ ပဟီယန္တီ** တိ ဒသပိ သံယောဇနာနိ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟီယန္တိ။ **အနုသယာ ဗျန္တီ ဟောန္တီ** တိ တထာ သတ္တပိ အနုသယာ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပာဒနေန ဘင်္ဂမတ္တဿပိ အနဝသေသတော ဝိဂတန္တာ ဟောန္တိ။ ဧတ္ထ စ သံယောဇနပ္ပဟာနံ နာမ အနုသယနိရောဓေနေဝ ဟောတိ, ပဟီနေသု စ သံယောဇနေသု အနုသယာနံ လေသောပိ န ဘဝိဿတီတိ စ ဒဿနတ္ထံ **“သံယောဇနာ ပဟီယန္တိ အနုသယာ ဗျန္တီ ဟောန္တီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အယံ ဝိသေသော**တိ ဣမံ သမာဓိံ နိဿာယ အနုက္ကမေန လဗ္ဘမာနော အယံ သံယောဇနပ္ပဟာနာဒိကော ဣမဿ သမာဓိဿ ဝိသေသောတိ အတ္ထော။

ယဿာ တိ ယေန။ **အနုပုဗ္ဗန္တိ** အနုက္ကမေန။ **ပရိစိတာ**တိ ပရိစိဏ္ဏာ။ အယံ ဟေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – အာနာပာနဿတိ ယထာ ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝတာ ဒေသိတာ , တထေဝ ယေန ဒီဃရဿပဇာနနာဒိဝိဓိနာ အနုပုဗ္ဗံ ပရိစိတာ သုဌု ဘာဝိတာ, တတော ဧဝ ပရိပုဏ္ဏာ သောဠသဝတ္ထုနံ ဝတ္ထုနံ ဟာရိပူရိယာ သဗ္ဗသော ပုဏ္ဏာ။ သော ဘိက္ခု ဣမံ အတ္တနော ခန္ဓာဒိလောကံ ပဘာသေတိ။ ယထာ ကိံ အဗ္ဘာ မုတ္တော၀ စန္ဒိမာ အဗ္ဘုပက္ကိလေသဝိမုတ္တော စန္ဒိမာ တာရကရာဇာ ဝိယာတိ။

ဣဓာတိ ကကစူပမာယံ။ **အဿာ** တိ ယောဂိနော။ **ဣဓာ**တိ တ ဣမသ္မိံ ဌာနေ။ **အဿာ** တိ ဥပမာဘူတဿ ကကစဿ။ အာဂတဂတဝသေန ယထာ တဿ ပုရိသဿ အမနသိကာရော, ဧဝံ အဿာသပဿာသာနံ **အာဂတဂတဝသေ**

န အမနသိကာရမတ္တမေဝ ပယောဇနံ။

၂၂၈. **နိမိတ္တ** န္တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ။ **အဝသေသဓာတုယော ပဋိဘာဂနိမိတ္တာ** တိ အပ္ပနာဝိတက္ကာဒိအဝသေသဓာတုယော ပဋိဘာဂနိမိတ္တာတိ ဝဒန္တိ, ဝိစာရာဒီတိ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ နိပ္ပရိယာယေန ဝိတက္ကဿ အပ္ပနာဘာဝတော။ သော ဟိ ဟဋ္ဌိယံ ''အပ္ပနာ ဗျပ္ပနာ''တိ (ဓ. သ. ၇) နိဒ္ဒိဋ္ဌော, တံသမ္ပယောဂတော တ ယဿာ ဓာတုယော ''အပ္ပနာ''တိ အဋ္ဌကထာတေဟာ ရော, ဓာတုယော့သု စ သမာဓိ ပဓာနံ, တဿာ တံ ''အပ္ပနာ''တိ ဒဿေန္တော **''အဝသေသဓာတုယော ပဋိဘာဂနိမိတ္တာ အပ္ပနာသ ဠာတာ ဌပနာ စ သမ္ပဇ္ဇတီ''**တိ အာဟ။ **ကဿစိ ပန ဂဏနာဝသေနေဝ မနသိကာရကာလတော ပဘုတီ** တိ ဇော **''အနုက္ကမတော။ပေ။ လဠုနာကာရပ္ပတ္တံ ဝိယ ဟောတီ''** တိ ဇော့ကော ဂန္ထော ပရိဟီနော။

သာရဒ္ဓကာယဿ ကဿစိ ပုဂ္ဂလဿ။ **ဩနမတိ** ပဋိကာဒီနံ ပလမ္ဗနေန။ **ဝိကူဇတီ**တိ သဒ္ဒံ ကရောတိ။ ဂတ္တာနိသဒကပ္ပရာဒီနံ သန္ဓိဋ္ဌာနေသု **ဝလိ ဂဏ္ဍဟာတိ** တတ္ထ တတ္ထ ဝလိတံ ဟောတိ။ ကဿာ? ယဿာ သာရဒ္ဓကာယော ဂရုကော ဟောတီတိ ကာယဒရထဝူပသမေန သဒ္ဓိံ သိဇ္ဈမာနော ဩဠာရိကအဿာသပဿာသနိရောဓော ဗုတ္တိ ရေကမုခေန တဿ သာဓနံ ဝိယ ဝုတ္တော။ **ဩဠာရိကအဿာသပဿာသနိရောဓဝသေနာ** တိ အနုဝဓယဝသေန တဒတ္ထသာဓနံ။ တတ္ထ **ကာယဒရထေ ဝူပသန္တေ** တိ စိတ္တဇရူပာနံ လဟုမုဒုကမ္မညဘာဝေန ယော သေသတိသန္တတိရူပာနမ္ပိ လဟုအာဒိဘာဝေ, သော ဣဓ ကာယဿ လဟုဘာဝေတိ အဓိပ္ပေတော။ သ္ဝတယံ ယဿာ စိတ္တဿ လဟုအာဒိဘာဝေန ဝိနာ နတ္ထိ, တဿာ ဝုတ္တံ **''ကာယောပိ စိတ္တမ္ပိ လဟုကံ ဟောတီ''** တိ။

ဩဠာရိကေ အဿာသပဿာသေ နိရုဒ္ဓေ တိအာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမ္ပိ ဝိစေတဗ္ဗာကာရပ္ပတ္တဿ ကာယသင်္ခါရဿ ဝိစယနဝိဓိံ ဒဿေတုံ အာနီတံ။

၂၂၉. **ဥပရူပရိ ဝိဘူတာနီ**တိ ဘာဝနာဗလေန ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ ပာကဋာနိ ဟောန္တိ။ **ဒေသတော**တိ ပကတိယာ ဖုသနဒေသ တော, ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ ဖုသနဝသေန ဥပဓာရိတဋ္ဌာနတော။

''ကတ္ထ နတ္ထိ'' တိ ဌာနဝသေန, **''ကဿ နတ္ထိ''** တိ ပုဂ္ဂလဝသေန ဝီမံသိယမာနမတ္တံ ကေဇ္ဈံ ကတ္ထတ ဝိ ဘာဝေတုံ **''အန္တောမာတုကုစ္ဆိယ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယထာ ဥဒကေ နိမုဂ္ဂဿ ပုဂ္ဂလဿ နိရုဒ္ဓေကာယ တာယ အဿာသပဿာသာ န ပဝတ္တန္တိ, ဧဝံ အန္တောမာတုကုစ္ဆိယံ။ ယထာ မတာနံ သမုဋ္ဌာပကစိတ္တာဘာဝ တော, ဧဝံ အသညီဘူတာနံ မုစ္ဆာပရေတာနံ, အသညီသု တ ဇာတာနံ, တထာ နိရောဓသမာပန္နာနံ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပ န္နာနံ ပန ဓမ္မတာဝသေနေဝ နေသံ အနုပ္ပဇ္ဇနံ, တထာ ရူပာရူပဘဝသမင်္ဂီနံ။ ကေစိ ပန ''အနုပုဗ္ဗတော သုခုမဘာဝပ္ပတ္တ တိယာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပန္နဿ, ရူပဘဝေ ရူပာနံ ဘဝင်္ဂဿ စ သုခုမဘာဝတော ရူပဘဝသမင်္ဂီနံ နတ္ထီ''တိ ကာရဏံ ဝဒန္တိ။ **အတ္ထိယေဝ တေ အဿာသပဿာသာ** ပရိယေသတောတိ အဓိပ္ပာယော, ယထာဝုတ္တသတ္တဒွ ဌာနဝိနိမုတ္တဿ အဿာသပဿာသာနံ အနုပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနဿ အဘာဝတော။ **ပကတိဖုဋ္ဌဝသေနာ** တိ ပကတိယာ ဖု သနဋ္ဌာနဝသေန။ **နိမိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗ** န္တိ သတိယာ တတ္ထ တတ္ထ သုခပ္ပဝတ္တနတ္ထံ ထိရတရသညဋ္ဌာနနံ ပဝတ္တ တေတဗ္ဗံ။ ထိရသညာပဒဋ္ဌာနာ ဟိ သတိ။ **ဣမမေဝ**တိ ဣမံ ဧဝ အနုပဋ္ဌဟန္တဿ ကာယသင်္ခါရဿ ကဏ္ဍုကုဋ္ဌ ဌာပနနယေန ဥပဋ္ဌာပနဝိဓိမေဝ။ **အတ္ထဝသ** န္တိ ဟေတုံ။ **အတ္တော** တိ ဟိ ဖလံ, သော ယဿ ဝသေန ပဝတ္တတိ, သော အတ္ထဝသောတိ။ **မုဋ္ဌဿတိဿာ** တိ ဝိနဋ္ဌဿတိဿ။ **အသမ္ပဇာနဿာ** တိ သမ္ပဇညရဟိတဿ, ဘာ ဝေန္တဿ အနုက္ကမေန အနုပဋ္ဌဟန္တေ အဿာသပဿာသေ ဝီမံသိတ္ဝတ ''ဣမေ တေ''တိ ဥပဓာရေတုံ, သမ္မ ဒေဝ ပဇာနိတုဉ္စ သမတ္ထာဟိ သတိပညာဟိ ဝိရဟိတဿာတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၃၀. **ဣတော အညံ** ကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ဂရုက** န္တိ ဘာရိယံ။ သာ စဿ ဂရုကတာ ဘာဝနာယ သုဒုက္ကရဘာဝေနာတိ အာဟ **''ဂရုကဘာဝန''**န္တိ။ ဥပရူပရိ သန္တသုခုမဘာဝပ္ပတ္တိတော ''ဗလဝတီ သုဝိသဒ အူရာ စ သတိပညာ စ ဣစ္ဆိ တဗ္ဗာ''တိ ဝတ္ဝတ သုခုမဿ နာမ အတ္ထဿ သာဓနေနာပိ သုခုမေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ **''ယထာ ဟီ''**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣဓအနိ အနုပဋ္ဌဟန္တာနံ အဿာသပဿာသာနံ ပရိယေသနုပာယံ ဒဿေန္တော **''တာဟိ စ ပနာ''**တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကေစရဘုမိခေ**တိ ကေစရာဘိမုခေ။ **အနုပဒ**န္တိ ပဒါနုပဒံ။ **စရိတ္တတ**တိ ကေစရံ ဂဟေတ္ဝတ။ **တသ္မိံယေဝ ဌာနေ**တိ ဥပနိဗန္ဓနာနိမိတ္တသညိတဋ္ဌာနေ။ **ယောဇေတ္ဝတ**တိ မနသိကာရေန ယောဇေတ္ဝတ။ **သတိရသ္မိယာ ဗန္ဓိတ္ဝတ**

တတိ တ ဝုတ္တမေဝတ္ထမာဟ “**တသ္မိံယေဝ ဌာနေ ယောဇေတွာ**”တိ။ န ဟိ ဥပမေယျေ ဗန္ဓနယောဇနဋ္ဌာနာနိ ဝိသုံ လဗ္ဘန္တိ။

၂၃၁. **နိမိတ္တ**န္တိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ, ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ တ။ ဥဘယမ္ပိ ဟိ ဣဓ ဧကဇ္ဈံ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ တူလပိစု အာဒိဥပမတ္တယံ ဥဂ္ဂဟေ ယုဇ္ဇတိ, သေသံ ဥဘယတ္ထ။ **ဧကစ္စေ**တိ ဧကေ အာစရိယာ။

တာရကရူပံ ဝိယာတိ တာရကာယ ပဘာရူပံ ဝိယ။ မဏိဂုဠိကာဒိဥပမာ ပဋိဘာဂေ ဝဋ္ဋန္တိ။ ကထံ ပနေတံ ဧကံယေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနေကာကာရတော ဥပဋ္ဌာတီတိ အာဟ “**တဉ္စ ပနေတ**”န္တိအာဒိ။ **သုတ္တန္တ**န္တိ ဧကံ သုတ္တံ။ ပဂုဏပ္ပဝတ္တိဘာဝေန အဝိစ္ဆေဒံ, မဟာဝိသယတဉ္စ သန္ဓာယာဟ “**မဟတီ ပဗ္ဗတေယျာ နဒီ ဝိယာ**”တိ။ အတ္ထဗျဉ္ဇန သမ္ပတ္တိယာ သမန္တဘဒ္ဒကံ သုတ္တံ သဗ္ဗဘာဂမနောဟရာ သဗ္ဗဟလိဖုလ္လာ ဝနဃဋာ ဝိယာတိ အာဟ “**ဧကော ဝနရာဇိ ဝိယာ**”တိ။ တေနာဟ ဘဂဝတာ – “ဝနပ္ပဂုမ္ဗေ ယထ ဖုဿိတဂ္ဂေ”တိ (ခု. ပါ. ၆.၁၃; သု. နိ. ၂၃၆)။ နာနာနုသန္ဓိကံ နာနာ ပေယျာလံ ဝိဝိဓနယနိပုဏံ ဗဟုဝိဓကမ္မဋ္ဌာနမုခသုတ္တန္တံ အတ္ထိကေဟိ သက္ကစ္စံ သမုပဇီဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ “**သီတစ္ဆာယော။ပေ။ ရုက္ခော ဝိယာ**”တိ။ **သညာနာနတာယာ**တိ နိမိတ္တုပဋ္ဌာနတော ပုဗ္ဗေဝ ပဝတ္တသညာနံ နာနာဝိဓဘာဝတော။

ဣမေ တယော ဓမ္မာတိ အဿာသော, ပဿာသော, နိမိတ္တန္တိ ဣမေ တယော ဓမ္မာ။ **နတ္ထီ**တိ ကမ္မဋ္ဌာနဝသေန မနသိကာတဗ္ဗဘာဝေန နတ္ထိ န ဥပလဗ္ဘန္တိ။ **န စ ဥပစာရ**န္တိ ဥပစာရမ္ပိ န ပါပုဏာတိ, ပဂေဝ အပ္ပနန္တိ အဓိပ္ပါယော။ **ယဿ ပနာ**တိ ဝိဇ္ဇမာနပက္ခော ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣဒါနိ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ သမတ္ထနတ္ထံ ကကစူပမာယံ အာဂတာ “**နိမိတ္တ**”န္တိအာဒိကာ ဂါထာ ပစ္စာနီတာ။

၂၃၂. **နိမိတ္တေ**တိ ယထာဝုတ္တေ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ။ **ဧဝံ ဟောတီ**တိ ဘာဝနမနုယုတ္တဿ ဧဝံ ဟောတိ။ တသ္မာ “ပုနပ္ပုနံ ဧဝံ မနသိ ကရောဟီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗော။ **တေသာနံ အာပဇ္ဇေယျာ**တိ “နိမိတ္တံ နာမ ဒုက္ကရံ ဥပ္ပါဒေတုံ, တယိဒံ လဒ္ဓံ, ဟန္ဒာဟံ ဒါနိ ယဒါ တ တဒါ တ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေဿာမီ”တိ သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇေယျ။ **ဝိသီဒေယျာ**တိ “ဧတ္တကံ ကာလံ ဘာဝနမနုယုတ္တဿ နိမိတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပန္နံ, အဘဗ္ဗော မညေ ဝိသေသဿာ”တိ ဝိသာဒံ အာပဇ္ဇေယျ။

“ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ ဇရာမရဏတော မုစ္စိဿာမီတိ ပဋိပန္နဿ နိမိတ္တ”န္တိ ဝုတ္တေ ကထံ သင်္ကောစာပတ္တိ, ဘိယျောသော မတ္တာယ ဥဿာဟမေဝ ကရေယျာတိ “**နိမိတ္တမိဒံ။ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗော**”တိ **မဇ္ဈိမဘာဏကာ** အာဟု။ **ဧဝ**န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ပဋိဘာဂနိမိတ္တေယေဝ ဘာဝနာစိတ္တဿ ဌပနေန။ **ဣတော ပဘုတီ**တိ ဣတော ပဋိဘာဂနိမိတ္တုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ။ ပုဗ္ဗေ ယံ ဝုတ္တံ “အနုဗန္ဓနာယ စ ဖုသနာယ စ ဌပနာယ စ မနသိ ကရောတီ”တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၂၄), တတ္ထ အနုဗန္ဓနံ, ဖုသနဉ္စ ဝိဿဇ္ဇေတွာ **ဌပနာဝသေန ဘာဝနာ ဟောတီ**တိ ဌပနာဝသေနေဝ ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

ပောရာဏေဟိ ဝုတ္တောတယမတ္ထောတိ “**နိမိတ္တေ**”တိ ဂါထမာဟ။ တတ္ထ **နိမိတ္တေ**တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ။ **ဌပယံ စိတ္တ**န္တိ ဘာဝနာစိတ္တံ ဌပေန္တော, ဌပနာဝသေန မနသိ ကရောန္တောတိ အတ္ထော။ **နာနာကာရ**န္တိ “စတ္တာရော ဝဏ္ဏာ”တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၃၉; ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၅; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၆၃) ဧဝံ ဝုတ္တံ နာနာကာရံ။ အာကာရသာမညဝသေန ဟေတံ ဧကဝစနံ။ **ဝိဘာဝယ**န္တိ ဝိဘာဝေန္တော အန္တရဓာပေန္တော။ နိမိတ္တုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ဟိ တေ အာကာရာ အမနသိကရောတော အန္တရဟိတာ ဝိယ ဟောန္တိ။ **အဿာသပဿာသေ**တိ အဿာသပဿာသေ ယော နာနာကာရော, တံ ဝိဘာဝယံ, အဿာသပဿာသသမ္ဘူတေ တ နိမိတ္တေ။ **သကံ စိတ္တံ နိဗန္ဓတီ**တိ တာယ ဧဝ ဌပနာယ အတ္တနော စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတိ, အပ္ပေတီတိ အတ္ထော။ ယေ ပန “ဝိဘာဝယန္တိ ဝိဘာဝေန္တော ဝိဒိတံ ပါကဋံ ကရောန္တော”တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, တံ ပုဗ္ဗာပရဝသေန ယုဇ္ဇေယျ။ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – ဓိတိသမ္ပန္နတ္တာ **ဓီရော** ယောဂီ အဿာသပဿာသေ နာနာကာရံ ဝိဘာဝေန္တော နာနာကာရတော တေ ပဇာနန္တော ဝိဒိတေ

ဟာကဋ္ဌေ ကရောန္တော, နာနာကာရံ တ ဩဋ္ဌာရိကောဠာရိကေ ပဿမ္ဘေန္တော ဝူပသမေန္တော တတ္ထ ယံ လဒ္ဓံ နိမိတ္တံ, တသ္မိံ စိတ္တံ ဌပေန္တော အနုက္ကမေန သကံ စိတ္တံ နိဗန္ဓတိ အပ္ပေတီတိ။

ဝဏ္ဏတောတိ ပိစုပိဏ္ဍတာရကရူပာဒီသု ဝိယ ဥပဋ္ဌိတဝဏ္ဏတော။ **လက္ခဏတော** တိ ခရဘာဝာဒိသဘာဝတော, အနိစ္စာဒိလက္ခဏတော ဝါ။ ရက္ခိတဗ္ဗံ တံ နိမိတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ နိမိတ္တဿ ရက္ခဏံ နာမ တတ္ထ ပဋိလဒ္ဓဿ ဥပစာရဇ္ဈာနဿ ရက္ခဏေနေဝ ဟောတီတိ အာဟ **“ပုနပ္ပုနံ မနသိကာရဝသေန ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဂမယိတ္ဝာ”** တိ။

၂၃၃. **ဌတွာ** တိ ဌိတသ္မိံ ကာယာနုပဿနာယံ။ **ဟာရိသုဒ္ဓိံ ပတ္တုကာမော** တိ အဓိဂန္တုကာမော, သမာပဇ္ဇိတုကာမော စ, တတ္ထ သလ္လက္ခဏာဝိဝဋ္ဋနာဝသေန အဓိဂန္တုကာမော, သလ္လက္ခဏာဝသေန သမာပဇ္ဇိတုကာမောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတီ** တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ကထ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယထာ ဟီ**တိအာဒိ ကာယဿ, စိတ္တဿ စ အဿာသပဿာသာနံ သမုဒယဘာဝဒဿနံ။ **ကမ္မာရဂဂ္ဂရိယာ** တိ ကမ္မာရာနံ ဥက္ကာယံ အဂ္ဂိဓမနဘာဿာ။ **ဓမမာနာယာ**တိ ဓမယန္တိယာ, တတံ ကဟာပေန္တိယာတိ အတ္ထော။ **တဇ္ဇံ** န္တိ တဒနုရူပံ။ **ဝေမေတ**တိ တတ္ထ ကမ္မာရဂဂ္ဂရိ ဝိယ ကရဇကာယော, တယာမော ဝိယ စိတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကိဉ္စာပိ အဿာသပဿာသာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ, ကရဇကာယံ ပန ဝိနာ တေသံ အပ္ပဝတ္တနတော **“ကာယဉ္စ စိတ္တဉ္စ ပဋိစ္စ အဿာသပဿာသာ”** တိ ဝုတ္တံ။

တဿာ တိ နာမရူပဿ။ **ပစ္စယံ ပရိယေသတီ** တိ “အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော”တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၅၀) အဝိဇ္ဇာဒိကံ ပစ္စယံ ဝီမံသတိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ **ကင်္ခံ ဝိတရတီ** တိ “အဟောသိံ နု ခော အဟံ အတီတမဒ္ဓါန”န္တိ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) အာဒိနယပ္ပဝတ္တံ သောဠသဝတ္ထုကံ ဝိစိကိစ္ဆံ အတိက္ကမတိ ပဇဟတိ။ “ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္န”န္တိ (မ. နိ. ၁.၃၆၇; ၃၆၁; ၃.၈၆; အ. နိ. ၄.၁၈၁) အာဒိနယပ္ပဝတ္တံ **ကလာပသမ္မသနံ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ** တိ ပဋိပဒာဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိပရိယာပန္နာယ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ **ဥပ္ပန္နေ။ ဩဘာသာဒယော** တိ ဩဘာသော ဉာဏံ ပီတိ ပဿဒ္ဓိ သုခံ အဓိမောက္ခော ပဂ္ဂဟော ဥပေက္ခာ ဥပဋ္ဌာနံ နိကန္တီတိ ဣမေ ဩဘာသာဒယော ဒသ။ **ဥဒယံ ပဟာယာ**တိ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ ဂဟိတံ သင်္ခါရာနံ ဥဒယံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တေသံ ဘင်္ဂဿေဝ အနုပဿနတော ဘင်္ဂါနုပဿနံ ဉာဏံ **ပတွာ** အာဒီနဝါနုပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယ **နိဗ္ဗိန္ဒန္တော**။ မုဉ္စိတုကမျတာပဋိသင်္ခါနုပဿနာသင်္ခါရုပေက္ခာနုလောမဉာဏာနံ စိဏ္ဏပရိယန္တေ ဥပ္ပန္နဂေါတြဘုဉာဏာနန္တရံ ဥပ္ပန္နေန မဂ္ဂဉာဏေန သဗ္ဗသင်္ခါရေသု **ဝိရဇ္ဇန္တော ဝိမုစ္စန္တော**။ မဂ္ဂက္ခဏေ ဟိ အရိယော ဝိရဇ္ဇတိ ဝိမုစ္စတီတိ စ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ **“ယထာက္ကမေန စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂေ ပာပုဏိတွာ”** တိ။ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနပဟီနာဝသိဋ္ဌကိလေသသင်္ခါတဿ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗဿ ပဘေဒေန **ဧကူနဝီသတိဘေဒဿ**။ အရဟတော ဟိ အဝသိဋ္ဌကိလေသာဘာဝေန ဧကူနဝီသတိတာ။ **အဿာ** တိ အာနာပာနကမ္မဋ္ဌာနိကဿ။

၂၃၄. **ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာနယော နာမ နတ္ထိ** ပဌမစတုက္ကဝသေန အဓိဂတဇ္ဈာနဿ ဝေဒနာစိတ္တဓမ္မာနုပဿနာဝသေန ဒေသိတတ္တာ။ **တေသ**န္တိ တိဏ္ဏံ စတုက္ကာနံ။

ပီတိပဋိသံဝေဒီတိ ပီတိယာ ပဋိ ပဋိ သမ္မဒေဝ ဝေဒနာသီလော, တဿာ တ ပဋိ ပဋိ သမ္မဒေဝ ဝေဒေ တေဿ အတ္ထိ, တံ တ ပဋိ ပဋိ သမ္မဒေဝ ဝေဒယမာနော။ တတ္ထ ကာမံ သံဝေဒန-ဂ္ဂဟဏေနေဝ ပီတိယာ သက္ကစ္စံ ဝိဒိတဘာဝေ ဗောဓိတော ဟောတိ, ယေဟိ ပန ပကာရေဟိ တဿာ သံဝေဒနံ ဣစ္ဆိတံ, တံ ဒဿေတုံ **ပဋိ**-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ “ပဋိ ပဋိ သံဝေဒီတိ ပဋိသံဝေဒီ”တိ။ တေနာဟ **“ဒွီဟာကာရေဟီ”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ကထံ အာရမ္မဏတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတီ** တိ ပုစ္ဆာဝစနံ။ **သပ္ပီတိကေ ဒွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇတီ** တိ ပီတိသဟဂတာနိ ဒွေ ပဌမဒုတိယဈာနာနိ ပဋိပာဋိယာ သမာပဇ္ဇတိ။ **တဿာ** တိ တေန။ “ပဋိသံဝိဒိတာ”တိ ဟိ ပဒံ အပေက္ခိတ္ဝာ ကတ္တုအတ္ထေ ဧတံ သာမိဝစနံ။ **သမာပတ္တိက္ခဏေ** တိ သမာပန္နက္ခဏေ။ **ဈာနပဋိလာဘေနာ**တိ ဈာနေန သမင်္ဂိဘာဝေန။ **အာရမ္မဏတော** တိ အာရမ္မဏမုခေန, တဒာရမ္မဏဈာနပရိယာပန္နာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ **အာရမ္မဏဿ ပဋိသံဝိဒိတတ္တာ**။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ နာမ သပ္ပပရိယေသနံ စရန္တေန တဿ အာသယေ ပဋိသံဝိဒိတေ သောပိ ပဋိသံဝိဒိတော ဂဟိတော ဧဝ ဟောတိ မန္တာဂဒဗလေန တဿ ဂဟဏဿ သုကရတ္တာ, ဧဝံ ပီတိ

ယာ အာသယဘူတေ အာရမ္မဏေ ပဋိသံဝိဒိတေ သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဧဝ ဟောတိ သလက္ခဏတော, သာမညတော စ တသ္သာ ဂဟဏသ္သ သုကရတ္တာတိ။

ကထံ အသမ္မောဟတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတီတိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဝိပသ္သနာက္ခဏေ** တိ ဝိပသ္သနာပညာယ တိက္ခဝိသဒပ္ပတ္တာယ ဝိသယတော ဒသ္သနက္ခဏေ။ **လက္ခဏပဋိဝေဓေနာ** တိ ပီတိယာ သလက္ခဏသ္သ, သာမညလက္ခဏသ္သ စ ပဋိဝိဇ္ဈနေန။ ယံ ဟိ ယသ္သ ဝိသေသတော, သာမညတော စ လက္ခဏံ, တသ္မိံ ဝိဒိတေ သော ယာထာဝတော ဝိဒိတော ဧဝ ဟောတိ။ တေနာဟ **"အသမ္မောဟတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတီ"** တိ။

ဣာနိ တမတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ ဧဝ ဝိဘာဝေတုံ **"ဝုတ္တဥ္ဟေတ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဒီဃံ အသ္သာသဝသေနာ** တိ အာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ တတ္ထ ပန သတောကာရိတာဒသ္သနဝသေန ဟဋ္ဌ အာဂတာ, ဣဓ ပီတိပဋိသံဝေဒိတာဝသေန, ပီတိပဋိသံဝေဒိတာ စ အတ္ထတော ဝိဘတ္တာ ဧဝ။ အပိစ အယမေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – **ဒီဃံ အသ္သာသဝသေနာ**တိ ဒီဃသ္သ အသ္သာသသ္သ အာရမ္မဏဘူတသ္သ ဝသေန ပဇာနတော သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **စိတ္တသ္သ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော** တိ ဈာနပရိယာပန္နံ "အဝိက္ခေပေ"တိ လဒ္ဓနာမံ စိတ္တသ္သေကဂ္ဂတံ တံသမ္ပယုတ္တာယ ပညာယ ပဇာနတော။ ယထေဝ ဟိ အာရမ္မဏမုခေန ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ, ဧဝံ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မောပိ အာရမ္မဏမုခေန ပဋိသံဝိဒိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ။ **သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတီ** တိ ဒီဃံ အသ္သာသဝသေန ဈာနသမ္ပယုတ္တာ သတိ တသ္သ အာရမ္မဏေ ဥပဋ္ဌိတာ အာရမ္မဏမုခေန ဈာနေပိ ဥပဋ္ဌိတာ နာမ ဟောတိ။ **တာယ သတိယာ**တိ ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတာယ တာယ သတိယာ ယထာဝုတ္တေန **တေန ဉာဏေန** သုပ္ပဋိဝိဒိတတ္တာ အာရမ္မဏသ္သ တသ္သ ဝသေန တဒာရမ္မဏာ သာ ပီတိ **ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ ဒီဃံ ပသ္သာသဝသေနာ** တိအာဒီသုပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ပဋ္ဌမစတုက္ကဝသေန ဒသ္သိတံ ပီတိပဋိသံဝေဒနံ အာရမ္မဏတော, အသမ္မောဟတော စ ဝိဘာဂသော ဒသ္သေတုံ "အာဝဇ္ဇတော"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အာဝဇ္ဇတော** တိ ဈာနံ အာဝဇ္ဇန္တသ္သ။ **သာ ပီတီ**တိ သာ ဈာနပရိယာပန္နာ ပီတိ။ **ဇာနတော**တိ သမာပန္နက္ခဏေ အာရမ္မဏမုခေန ဇာနတော။ တသ္သ သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပသ္သတော** တိ ဒသ္သနဘူတေန ဉာဏေန ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ပသ္သန္တသ္သ။ **ပစ္စဝေက္ခတော** တိ ဈာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တသ္သ။ **စိတ္တံ အဓိဋ္ဌဟတော** တိ "ဧတ္တကံ ဝေလံ ဈာနသမင်္ဂီ ဘဝိသ္သာမီ"တိ ဈာနစိတ္တံ အဓိဋ္ဌဟန္တသ္သ။ ဧဝံ ပဉ္စန္နံ ဝသီဘာဝတနံ ဝသေန ဈာနသ္သ ပဇာနနမုခေန အာရမ္မဏတော ပီတိယာ ပဋိသံဝေဒနာ ဒသ္သိတာ။

ဣာနိ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ ဈာနံ, ဝိပသ္သနာ စ သိဇ္ဈန္တိ; တေသံ ဈာနပရိယာပန္နာနံ, ဝိပသ္သနာမဂ္ဂပရိယာပန္နာနဥ္စ သဒ္ဓာဒီနံ ဝသေန ပီတိပဋိသံဝေဒနံ ဒသ္သေတုံ **"သဒ္ဓာယ အဓိမုစ္စတော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဓိမုစ္စတော** တိ သဒ္ဒဟန္တသ္သ, သမထဝိပသ္သနာဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝီရိယံ ပဂ္ဂဏှတော** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အဘိညေယျ**န္တိ အဘိဝိသိဋ္ဌာယ ပညာယ ဇာနိတဗ္ဗံ။ **အဘိဇာနတော**တိ ဝိပသ္သနာပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ မဂ္ဂပညာယ ဇာနတော။ **ပရိညေယျ** န္တိ ဒုက္ခသစ္စံ တီရဏပရိညာယ, မဂ္ဂပညာယ စ ပရိဇာနတော။ **ပဟာတဗ္ဗ** န္တိ သမုဒယသစ္စံ ပဟာနပရိညာယ, မဂ္ဂပညာယ စ ပဇဟတော။ **ဘာဝယတော သစ္ဆိကရောတော ဘာဝေတဗ္ဗံ** မဂ္ဂသစ္စံ **, သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ** နိရောဓသစ္စံ။ ကေစိ ပနေတ္ထ ပီတိယာ ဧဝ ဝသေန အဘိညေယျာဒီနိ ဥဒ္ဓရန္တိ, တံ အယုတ္တံ ဈာနာဒိသမုဒါယံ ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ တတော ပီတိယာ နိဒ္ဓာရဏသ္သ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

ဧတ္ထ စ "ဒီဃံ အသ္သာသဝသေနာ"တိအာဒိနာ ပဋ္ဌမစတုက္ကဝသေန အာရမ္မဏတော ပီတိပဋိသံဝေဒနံ ဝုတ္တံ, တထာ "အာဝဇ္ဇတော"တိအာဒီဟိ ပဉ္စဟိ ပဒေဟိ။ "အဘိညေယျံ အဘိဇာနတော"တိအာဒီဟိ ပန အသမ္မောဟတော။ "သဒ္ဓာယ အဓိမုစ္စတော"တိအာဒီဟိ ဥဘယထာပီတိ သင်္ခေပတော သမထဝသေန အာရမ္မဏတော, ဝိပသ္သနာဝသေန အသမ္မောဟတော ပီတိပဋိသံဝေဒနံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဝေဒနာနုပသ္သနာယံ ပီတိသီသေန ဝေဒနာ ဂဟိတာ, န သရူပတော ဧဝာတိ? ဘူမိဝိဘာဂဒိဿနဝသေန ဝေဒနံ ဘိန္ဒိတ္ဝာ စတုဓာ ဝေဒနာနုပသ္သနံ ဒသ္သေတုံ။ အပိစ ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာနံ ဒသ္သေန္တော ဘဂဝါ ပီတိယာ ဩဠာရိကတ္တာ တံသမ္ပယုတ္တသုခံ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပီတိသီသေန ဒသ္သေတိ။

ဧတေနေဝ နယေန အဝသေသပအနီတိ ''သုခပဋိသံဝေဒီ စိတ္တသင်္ခာရပဋိသံဝေဒီ''တိ ပအနိ ပီတိပဋိသံဝေဒိပဒေ အာဂတနယေနေဝ အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သက္ကာ ဟိ ''ဒွီဟာကာရေဟိ သုခပဋိသံဝေဒိတာ ဟောတိ, စိတ္တသင် ခာရပဋိသံဝေဒိတာ ဟောတိ အာရမ္မဏတော''တိအာဒိနာ ပီတိဋ္ဌာနေ သုခာဒိပအနိ ပက္ခိပိတွ''သုခသဟဂတာနိ တီဏိ ဈာနာနိ, စတ္တာရိ တ ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇတိ''တိအာဒိနာ အတ္ထံ ဝိညာတုံ။ တေနာဟ **''တိဏ္ဏံ ဈာနာနံ ဝသေနာ''** တိ အာဒိ။ **ဝေဒနာဒယောတိ အာဒိ-**သဒ္ဒေန သညာ ဂဟိတာ။ တေနာဟ **''ဒွေဝ ခန္ဓာ''**တိ။ **ဝိပဿနာဘူမိဒဿနတ္ထ** န္တိ ပ ကိဏ္ဏကသင်္ခာရသမ္မသနဝသေန ဝိပဿနာယ ဘူမိဒဿနတ္ထံ **''သုခန္တိ ဒွေဝ သုခါနီ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ သမထေ ကာယိကသုခာဘာဝတော။ **သောတိ** သော ပဿမ္ဘနပရိယာယေန ဝုတ္တော နိရောဓော။ ''ကမဿ ဟိ ဘိက္ခုနော ပုဗ္ ဗေ အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ''တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၂၀) ဝိတ္ထာရတော ကာယသင်္ခာရေ ဝုတ္တော, တသ္မာ ဝုတ္တနယေ နေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ကာယသင်္ခာရဝသေန အာဂတော, ဣဓ စိတ္တသင်္ခာရဝသေနာတိ အယမေဝ ဝိသေသော။

ဧဝံ စိတ္တသင်္ခာရဿ ပဿမ္ဘနံ အတိဒေသေန ဒဿေတွ ယဒညံ ဣမသ္မိံ စတုက္ကေ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဒဿေ တုံ **''အပိစာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပီတိပဒေတိ** ''ပီတိပဋိသံဝေဒီ''တိအာဒိနာ ဒေသိတကောဋ္ဌာသေ။ **ပီတိသီသေ န ဝေဒနာ ဝုတ္တာ**တိ ပီတိအပဒေသေန တံသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ, န ပီတိတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **ဒွီသု စိတ္တသင်္ခာရပဒေသူ** တိ ''စိတ္တသင်္ခာရပဋိသံဝေဒီ ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခာရ''န္တိ စိတ္တသင်္ခာရပဋိသံယုတ္တေသု ဒွီသု ပဒေသု။ ''ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ''န္တိ (မဟာဝ. ၁; မ. နိ. ၃.၁၂၆; ဥဒာ. ၁) ဝစန တော စိတ္တေန ပဋိဗဒ္ဓါတိ **စိတ္တပဋိဗဒ္ဓါ** ။ တတော ဧဝ ကာမံ စိတ္တေန သင်္ခရီယန္တီတိ **စိတ္တသင်္ခာရာ,** သညာ ဝေဒနာဒယော, ဣဓ ပန ဥပလက္ခဏမတ္တံ သညာ ဝေဒနာဝ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **''သညာသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာ''** တိ။

၂၃၅. စိတ္တပဋိသံဝေဒီတိ ဧတ္ထ ဒွီဟာကာရေဟိ စိတ္တပဋိသံဝေဒိတာ ဟောတိ အာရမ္မဏတော, အသမ္မောဟ တော စ။ ကထံ အာရမ္မဏတော? စတ္တာရိ ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇတိ, တဿ သမာပတ္တိက္ခဏေ ဈာနပဋိလာဘေနာတိ အာဒိနာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန သဗ္ဗံ သုဝိညေယျန္တိ အာဟ **''စတုန္နံ ဈာနာနံ ဝသေန စိတ္တပဋိသံဝေဒိတာ ဝေဒိတဗ္ ဗာ''**တိ။ **စိတ္တံ မောဒေန္တော** တိ ဈာနသမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ သမ္ပယုတ္တာယ ပီတိယာ မောဒယမာနော, တံ တ ပီတိံ အာ ရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တံ ဝိပဿနာစိတ္တံ တာယ ဧဝ အာရမ္မဏဘူတာယ ပီတိယာ မောဒယမာနော။ **ပမောဒေန္တော** တိအာဒီနိ ပအနိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ ပီတိပရိယာယဘာဝတော။

သမ္ပယုတ္တာယ ပီတိယာ စိတ္တံ အာမောဒေတီ တိ ဈာနစိတ္တသမ္ပယုတ္တာယ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂဘူတာယ သြ ဒ္ဓလက္ခဏာယ ဈာနပီတိယာ တမေဝ ဈာနစိတ္တံ သဟဇာတာဒိပစ္စယဝသေန စေဝ ဈာနပစ္စယဝသေန စ ပရိဗြူဟေန္ တော ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာကာရံ ဟာပေန္တော အာမောဒေတိ ပမောဒေတိ စ။ **အာရမ္မဏံ ကတွာ** တိ ဥဋ္ဌာရံ ဈာနသမ္ပယုတ္တံ ပီ တိံ အာရမ္မဏံ ကတွ ပဝတ္တမာနံ ဝိပဿနာ**စိတ္တံ** တာယ ဧဝ အာရမ္မဏဘူတာယ ပီတိယာ ယောကဝစရော ဟဋ္ဌပ ဟဋ္ဌာကာရံ ဟာပေန္တော ''အာမောဒေတိ ပမောဒေတီ''တိ ဝုစ္စတိ။

သမံ ဌပေန္တော တိ ယထာ ဤသကမ္ပိ လီနပက္ခံ, ဥဒ္ဓစ္စပက္ခဉ္စ အနုပဂမ္မ အနောနတံ အနုန္နတံ ယထာ ဣန္ဒြိ ယာနံ သမတ္တပဋိပတ္တိယာ အဝိသမံ, သမာဓိဿ တ ဥက္ကံသဂမနေန အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တိယာ သမ္မဒေဝ ဌိတံ ဟောတိ, ဧဝံ အပ္ပနာဝသေန ဌပေန္တော။ **လက္ခဏပဋိဝေဓေနာ** တိ အနိစ္စာဒိကဿ လက္ခဏဿ ပဋိ ပဋိ ဝိဇ္ဈနေန ခဏေ ခဏေ အဝဗောဓေန။ **ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ** တိ ခဏမတ္တဋ္ဌိတိကော သမာဓိ။ သောပိ ဟိ အာရမ္မဏေ နိရန္တရံ ဧ ကာကာရေန ပဝတ္တမာနော ပဋိပက္ခေန အနဘိဘူတော အပ္ပိတော ဝိယ စိတ္တံ နိစ္စလံ ဌပေတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ဧဝံ ဥပ္ပ နွာယာ''**တိအာဒိ။

မောစေန္တော တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိဝသေန ဝိဝေစေန္တော ဝိသုံ ကရောန္တော, နီဝရဏာနိ ပဇဟန္တောတိ အတ္ ထော။ **ဝိပဿနာက္ခဏေ** တိ ဘင်္ဂါနုပဿနာက္ခဏေ။ ဘင်္ဂေ ဟိ နာမ အနိစ္စတာယ ပရမာ ကောဋိ, တသ္မာ တာယ ဘင်္ဂါနုပဿကော ယောကဝစရော စိတ္တမုခေန သဗ္ဗသင်္ခာရဂတံ အနိစ္စတော ပဿတိ, နော နိစ္စတော။ အနိစ္စဿ ဒု က္ခတ္တာ, ဒုက္ခဿ စ အနတ္တကတ္တာ တဒေဝ ဒုက္ခတော အနုပဿတိ, နော သုခတော။ အနတ္တတော အနုပဿတိ, နော အတ္တတော။ ယသ္မာ ပန ယံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ, န တံ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ။ ယဉ္စ န အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ, န တံ ရဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ဘင်္ဂဒဿနာနုသာရေန ''အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ''တိ သင်္ခာရဂတေ ဒိဋ္ဌေ တသ္မိံ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, နော နန္ဒတိ။

ဝိရဇ္ဇတိ, နော ရဇ္ဇတိ။ သော ဧဝံ နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဝိရဇ္ဇန္တော လောကိယေနေဝ တာဝ ဉာဏေန ရာဂံ နိရောဓေတိ, နော သမုဒေတိ, နာဿ သမုဒယံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ သော ဧဝံ ဝိရတ္တော ယထာ ဒိဋ္ဌံ သင်္ခါရဂတံ, တထာ အဒိဋ္ဌံ အတ္တနော ဉာဏေန နိရောဓေတိ, နော သမုဒေတိ။ နိရောဓမေဝဿ မနသိကရောတိ, နော သမုဒယန္တိ အတ္ထော။ သော ဧဝံ ပဋိပန္နော ပဋိနိဿဇ္ဇတိ, နော အာဒိယတိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? အယမ္ပိ အနိစ္စာဒိအနုပဿနာ သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသာနံ ပရိစ္စာဂေန, သင်္ခတဒောသဒဿနေန တဗ္ဗိပရီတေ နိဗ္ဗာနေ တန္နိန္နတာယ ပက္ခန္ဒနေန စ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ ပက္ခန္ဒနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စာတိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ တာယ သမန္နာဂတော ယောဂါဝစရော ဝုတ္တနယေန ကိလေသေ စ ပရိစ္စဇတိ, နိဗ္ဗာနေ စ ပက္ခန္ဒတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"သော ဝိပဿနာက္ခဏေ အနိစ္စာနုပဿနာယ နိစ္စသညာတော စိတ္တံ မောစေန္တော ဝိမောစေန္တော ။ပေ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ အာဒာနတော စိတ္တံ မောစေန္တော ဝိမောစေန္တော အဿသတိ စေဝ ပဿသတိ စာ"** တိ။

တတ္ထ အနိစ္စဿ, အနိစ္စန္တိ ဝါ အနုပဿနာ **အနိစ္စာနုပဿနာ** ။ တေဘူမကဓမ္မာနံ အနိစ္စတံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တာယ ဝိပဿနာယ ဧတံ နာမံ။ **နိစ္စသညာတော**တိ သင်္ခတဓမ္မေ "နိစ္စာ သဿတာ"တိ ပဝတ္တာယ မိစ္ဆာသညာယ။ သညာသီသေန စိတ္တဒိဋ္ဌီနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧသ နယော သုခသညာဒီသုပိ။ **နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယာ** တိ သင်္ခါရေသု နိဗ္ဗိန္ဒနာကာရေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ **နန္ဒိတော** တိ သပ္ပီတိကတဏှာတော။ **ဝိရာဂါနုပဿနာယာ** တိ တထာ ဝိရဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ တေန ဝုတ္တံ **"ရာဂတော မောစေန္တော"** တိ။ **နိရောဓာနုပဿနာယာ**တိ သင်္ခါရာနံ နိရောဓဿ အနုပဿနာယ။ ယထာ သင်္ခါရာ နိရုဇ္ဈန္တိယေဝ, အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝဝသေန န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧဝံ ဝါ အနုပဿနာ နိရောဓာနုပဿနာ။ မုဉ္စိတုကမျတာ ဟိ အယံ ဗလပ္ပတ္တာ။ တေနာဟ **"သမုဒယတော မောစေန္တော"**တိ။ ပဋိနိဿဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာ အနုပဿနာ **ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ။ အာဒာနတော** တိ နိစ္စာဒိဝသေန ဂဟဏတော, ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ဝါတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၂၃၆. အနိစ္စန္တိ အနုပဿီ, အနိစ္စဿ ဝါ အနုပဿနသီလော **အနိစ္စာနုပဿီ** တိ ဧတ္ထ ကိံ ပနေတံ အနိစ္စံ, ကထံ ဝါ အနိစ္စံ, ကာ ဝါ အနိစ္စာနုပဿနာ, ကဿ ဝါ အနိစ္စာနုပဿနာတိ စတုက္ကံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗန္တိ တံ ဒဿေန္တော **"အနိစ္စံ ဝေဒိတဗ္ဗ"** န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ နိစ္စံ နာမ ဓုဝံ သဿတံ ယထာ တံ နိဗ္ဗာနံ, န နိစ္စန္တိ **အနိစ္စံ,** ဥဒယဗ္ဗယဝန္တံ, အတ္ထတော သင်္ခတာ ဓမ္မာတိ အာဟ **"အနိစ္စန္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ ကသ္မာ? ဥပ္ပာဒဝယညထတ္တဘာဝါ"** တိ, ဥပ္ပာဒဝယညထတ္တသဗ္ဘာဝါတိ အတ္ထော။ တတ္ထ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇနံ အဟုတွာ သမ္ဘဝေါ အတ္တလာဘော **ဥပ္ပာဒော**။ ဥပ္ပန္နာနံ တေသံ ခဏနိရောဓော ဝိနာသော **ဝယော**။ ဇရာယ အညထာဘာဝေါ **အညထတ္တံ** ။ ယထာ ဟိ ဥပ္ပာဒာဝတ္ထာယ ဘိန္နာယ ဘင်္ဂါဝတ္ထာယံ ဝတ္တုဘေဒေ နတ္ထိ, ဧဝံ ဌိတိသင်္ခါတာယ ဘင်္ဂါဘိမုခါဝတ္ထာယမ္ပိ ဝတ္ထုဘေဒေ နတ္ထိ, ယတ္ထ ဇရာတေဟာရော။ တသ္မာ ဧကေဿာပိ ဓမ္မဿ ဇရာ ယုဇ္ဇတိ, ယာ ခဏိကဇရာတိ ဝုစ္စတိ။ ဧကံသေန စ ဥပ္ပာဒဘင်္ဂါဝတ္ထာသု ဝတ္ထုနော အဘေဒေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, အညထာ "အညော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အညော ဘိဇ္ဇတီ"တိ အာပဇ္ဇေယျ ။ တယိမံ ခဏိကဇရံ သန္ဓာယာဟ **"အညထတ္တ"** န္တိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော ကထယိဿာမ။

ယဿ လက္ခဏတ္တယဿ ဘာဝါ ခန္ဓေသု အနိစ္စသမညာ, တသ္မိံ လက္ခဏတ္တယေ အနိစ္စတာသမညာတိ "အနိစ္စတာတိ တေသံယေဝ ဥပ္ပာဒဝယညထတ္တ"န္တိ ဝတွာ ဝိသေသတော ဓမ္မာနံ ခဏိကနိရောဓေ အနိစ္စတာတေဟာရောတိ ဒဿေန္တော **"ဟုတွာ အဘာဝေါ ဝါ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဥပ္ပာဒပုဗ္ဗကတ္တာ အဘာဝဿ ဟုတွာဂဟဏံ။ တေန ပာကဘာဝပုဗ္ဗကတ္တံ ဝိနာသဘာဝဿ ဒဿေတိ။ **တေနေဝါကာရေနာ**တိ နိဗ္ဗတ္တနာကာရေနေဝ။ **ခဏဘင်္ဂေနာ**တိ ခဏိကနိရောဓေန။ **တဿာ အနိစ္စတာယာ** တိ ခဏိကဘင်္ဂသင်္ခါတာယ အနိစ္စတာယ။ **တာယ အနုပဿနာယာ**တိ ယထာဝုတ္တာယ အနိစ္စာနုပဿနာယ။ **သမန္နာဂတော** တိ သမင်္ဂီဘူတော ယောဂါဝစရော။

ခယော သင်္ခါရာနံ ဝိနာသော, ဝိရဇ္ဇနံ တေသံယေဝ ဝိလုဇ္ဇနံ **ဝိရာဂေါ,** ခယော ဧဝ ဝိရာဂေါ **ခယဝိရာဂေါ,** ခဏိကနိရောဓော။ အစ္စန္တမေတ္ထ ဧတသ္မိံ အဓိဂတေ သင်္ခါရာ ဝိရဇ္ဇန္တိ နိရုဇ္ဈန္တီတိ **အစ္စန္တဝိရာဂေါ,** နိဗ္ဗာနံ။ တေနာဟ **"ခယဝိရာဂေါ သင်္ခါရာနံ ခဏဘင်္ဂေါ, အစ္စန္တဝိရာဂေါ နိဗ္ဗာန"** န္တိ။ **တဒုဘယဝသေန ပဝတ္တာ** တိ ခယဝိ

ရာကနုပဿနာဝသေန ဝိပဿနာယ, အစ္စန္တဝိရာကနုပဿနာဝသေန မဂ္ဂဿ ပဝတ္တိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ အာရမ္မဏ တော တ ဝိပဿနာယ ခယဝိရာကနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တိ, တန္နိန္နဘာဝတော အစ္စန္တဝိရာကနုပဿနာဝသေန, မဂ္ဂဿ ပန အသမ္မောဟတော ခယဝိရာကနုပဿနာဝသေန, အာရမ္မဏတော အစ္စန္တဝိရာကနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **"ဧသေဝ နယော"**တိ ဣမိနာ ယသ္မာ ဝိရာကနုပဿီ-ပဒေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန "ဒွေ ဝ နိရောဓာ ခယနိ ရောဓော စ အစ္စန္တနိရောဓော စာ"တိ ဧဝမာဒိအတ္ထဝဏ္ဏနံ အတိဒိသတိ, တသ္မာ ဝိရာဂဋ္ဌာနေ နိရောဓပဒံ ပက္ခိပိတွာ "ခယော သင်္ခါရာနံ ဝိနာသော"တိအာဒိနာ ဣဓ ဝုတ္တနယေန တဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဋိနိဿဇ္ဇနံ ပဟာတဗ္ဗဿ တဒင်္ဂဝသေန တ သမုစ္ဆေဒဝသေန တ ပရိစ္စဇနံ **ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေ** ။ တထာ သဗ္ဗုပဓိနံ ပဋိနိဿဂ္ဂဘူတေ ဝိသင်္ခါရေ အတ္တနော နိဿဇ္ဇနံ, တန္နိန္နတာယ တ တအာရမ္မဏတာယ တ တ တ္ထ ပက္ခန္ဒနံ **ပက္ခန္ဒနပဋိနိဿဂ္ဂေ** ။

တဒင်္ဂဝသေနာ တိ ဧတ္ထ အနိစ္စာနုပဿနာ တာဝ တဒင်္ဂပ္ပဟာနဝသေန နိစ္စသညံ ပရိစ္စဇတိ, ပရိစ္စဇန္တီ စ တထာ အပ္ပဝတ္တိယံ ယေ "နိစ္စ"န္တိ ဂဟဏဝသေန ကိလေသာ, တမ္မူလကာ အဘိသင်္ခါရာ, တဒုဘယမူလကာ စ ဝိပာ ကက္ခန္ဓာ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေ သဗ္ဗေပိ အပ္ပဝတ္တိကရဏဝသေန ပရိစ္စဇတိ, တထာ ဒုက္ခသညာဒယော။ တေနာဟ **"ဝိပဿနာ ဟိ တဒင်္ဂဝသေန သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသေ ပရိစ္စဇတီ"** တိ။

သင်္ခတဒောသဒဿနေနာ တိ သင်္ခတေ တေဘူမကေ သင်္ခါရဂတေ အနိစ္စတာဒိဒောသဒဿနေန။ နိစ္စာဒိဘာဝေ န **တဗ္ဗိပရီတေ။ တန္နိန္နတာယာ** တိ တဒဓိမုတ္တတာယ။ **ပက္ခန္ဒတီ** တိ အနုပဝိသတိ အနုပဝိသန္တံ ဝိယ ဟောတိ။ **သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသေ ပရိစ္စဇတီ**တိ မဂ္ဂေန ကိလေသေသု ပရိစ္စတ္တေသု အဝိပာကဓမ္မတာပာဒနေန အဘိသ င်္ခါရာ, တမ္မူလကာ စ ခန္ဓာ အနုပ္ပတ္တိရဟဘာဝေန ပရိစ္စတ္တာ နာမ ဟောန္တီတိ သဗ္ဗေပိ တေ မဂ္ဂေ ပရိစ္စဇတီ တိ ဝုတ္တံ။ **ဉဘယန္တိ** ဝိပဿနာဉာဏံ, မဂ္ဂဉာဏဉ္စ။ မဂ္ဂဉာဏမ္ပိ ဟိ ဂေါတြဘုဉာဏဿ အနု ပစ္ဆာ နိဗ္ဗာနဒဿ သနတော **"အနုပဿနာ"** တိ ဝုစ္စတိ။

သောဠသဝတ္ထုကဝသေန စာတိ သောဠသန္နံ ဝတ္ထူနံ ဝသေနာပိ ဝုစ္စမာနသန္တဘာတဒိဝသေနာပီတိ သမုစ္စယတ္ထော **စ**-သဒ္ဒော။ "အာနာပာနဿတိ ဘာဝိတာ"တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

၂၃၇. **အသ္သာ** တိ အာနာပာနဿတိသမာဓိဿ။ ကာမဝိတက္ကာဒိဝိတက္ကုပစ္ဆေဒသမတ္ထတာယပိ မဟာနိသံ သတာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အယန္တိ** အာနာပာနဿတိသမာဓိ။ ဥစ္စာဝစေသု အာရမ္မဏေသု ပဝတ္တိယေဝ **ဣ တော စိတော စ စိတ္တဿ ဝိဓာဝနံ**။

ဝိဇ္ဇာ နာမ မဂ္ဂေါ။ **ဝိမုတ္တိ** ဖလံ။ **မူလဘာဝေ** ဝိပဿနာယ ပာဒကဘာဝတော။ **စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ပရိပူရေတိ** ကာယာနုပဿနာဒီနံ စတုန္နံ အနုပဿနာနံ ဝသေန တသ္သာ ဘာဝနာယ ပဝတ္တနတော။ **သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ပရိပူရေန္တိ** ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာယ ဝိနာ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယပရိပူရိယာ အဘာဝတော။ **ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိံ ပရိပူရေန္တိ** ဗောဇ္ဈင်္ဂ ဘာဝနာယ တာသံ သိဒ္ဓါပ္ပတ္တိဘာဝတော။ **စရိမကာနန္တိ** အန္တိမကာနံ။

၂၃၈. **နိရောဓဝသေနာ**တိ နိရုဇ္ဈနဝသေန။ **ဘဝစရိမကာ**တိ ဘဝဝသေန စရိမကာ နိဟီနဘဝပဝတ္တိနော။ တထာ **ဈာနစ ရိမကာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **စုတိစရိမကာ**တိ စုတိယာ စရိမကာ စုတိက္ခဏပဝတ္တိနော သဗ္ဗပရိယောသာနကာ။ **တသ္မာ** တိ တီသု ဘဝေသု နိဟီနေ ကာမဘဝေ ပဝတ္တနတော။ **တေတိ** အဿာသပဿာသာ။ **ပုရတော**တိ ပေဟဋ္ဌာ။ ယသ္မာ **ဝိဘင်္ဂဋ္ဌ ကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏကကထာ) ရူပဓမ္မာနံ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ ဝိဘာဝိတာ, တသ္မာ **"သောဠသမေန စိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **စုတိစိတ္တဿ ပုရတော** တိ တ စုတိစိတ္တံ အဝဓိဘာဝေန ဂဟေတွာ တတော ဩရံ သောဠသမေန စိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာတတိ ဧဝံ ပန အတ္ထေ ဂယှမာနေ သတ္တရသစိတ္ တက္ခဏာယုကတာဝ အဿာသပဿာသာနံ ဝုတ္တာ ဟောတိ။

ဣမေ ကိရ ဣမံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုတ္တဿ ဘိက္ခုနော ပာကဋာ ဟောန္တီတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"အာနာပာနာရမ္မဏဿ သုဋ္ဌု ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ"** တိ။ တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **"စုတိစိတ္တဿ

သာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **အာယုအန္တရံ** နာမ ဇီဝိတန္တရံ ဇီဝနက္ခဏာဝဓိ။ **ဓမ္မတာယ ဧဝါ**တိ သဘာဝေနေဝ, ရုစိဝသေနေဝါတိ အတ္ထော။

စန္ဒာလောကံ ဩလောကေတွာတိ ဇုဏှပက္ခေ ပဒေါသဝေလာယံ သမန္တတော အာသိဥ္စမာနခီရဓာရံ ဝိယ ဂဂနတလံ, ရဇတပတ္တသဒိသတလိကာသန္ထတဥ္စ ဘူမိဘာဂံ ဒိသွာ “ရမဏီယော ဝတာယံ ကာလော, ဒေသော စ မမ အဇ္ဈာသယသဒိသော, ကီဝ စိရံ နု ခော အယံ ဒုက္ခဘာရော ဝဟိတဗ္ဗော”တိ အတ္တနော အာယုသင်္ခါရေ ဥပဓာရေတွာ ပရိက္ခီဏေတိ အဓိပ္ပာယော။ **လေခံ ကတွာ**တိ စင်္ကမေ တိရိယံ လေခံ ကတွာ။

အနုယုဥ္ဇေထာ တိ အနုယုဥ္ဇေယျ, ဘာဝေယျာတိ အတ္ထော။

ဥပသမာနုဿတိကထာဝဏ္ဏနာ

၂၃၉. **ဧဝန္တိ** ယထာဝုတ္တေန ဝိရာဂါဒိဂုဏာနုဿရဏပ္ပကာရေန။ **သဗ္ဗဒုက္ခူပသမသင်္ခါတဿာ** တိ ဒုက္ခဒုက္ခာဒိဘေဒံ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခံ ဥပသမ္မတိ ဧတ္ထာတိ သဗ္ဗဒုက္ခူပသမောတိ သင်္ခါတဿ။

“ပညတ္တိဓမ္မာ”တိအာဒီသု အသဘာဝေပိ ဉာဏေန ဓာရိယတိ အဝဓာရိယတီတိ ဓမ္မောတိ ဝုစ္စတီတိ တတော နိဝတ္တေန္တော **“ဓမ္မာတိ သဘာဝါ”** တိ အာဟ ။ ဘဝနံ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနတာ ဘာဝေ, သဟ ဘာဝေနာတိ **သဘာဝါ,** သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထတော လဗ္ဘမာနရူပာတိ အတ္ထော။ တေ ဟိ အတ္တနော သဘာဝဿ ဓာရဏတော ဓမ္မာတိ, ယထာဝုတ္တေနဋ္ဌေန သဘာဝါတိ စ ဝုစ္စန္တိ။ **သင်္ခတာ** တိ ပစ္စယသမောဓာနလက္ခဏေန သင်္ဂမေန သန္နိပတိတွာ။ **သမာဂမ္မာ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **ပစ္စယေဟိ** တိ အနုရူပေဟိ ပစ္စယေဟိ။ **ကတာ**တိ နိဗ္ဗတ္တိတာ။ **အကတာ**တိ ကေဟိစိပိ ပစ္စယေဟိ န ကတာ။ **အသင်္ခတာ** တိ ဗဟုဝစနဿ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **အဂ္ဂမက္ခာယတီ** တိ အဂ္ဂေါ အက္ခာယတိ, **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ သော အသင်္ခတလက္ခဏော သဘာဝဓမ္မော **ဝိရာဂေါ**တိ ပစ္စေတဗ္ဗော, ဝိရဇ္ဇတိ ဧတ္ထ သံကိလေသဓမ္မောတိ။ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တမာနေန အရိယမဂ္ဂေန ပဟီယမာနာ မာနမဒါဒယော တံ ပတွာ ပဟီယန္တိ နာမာတိ အာဟ **“တမာဂမ္မ။ပေ။ ဝိနဿန္တီ”** တိ။ တတ္ထ “သေယျောဟမသ္မီ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁၂၁; သံ. နိ. ၄.၁၀၈) မညနာဝသေန ပဝတ္တော မာနော ဧဝ **မာနမဒေါ**။ ပုရိသဘာဝံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကမဒေါ **ပုရိသမဒေါ**။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဇာတိမဒါဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နိမ္မဒ** တိ ဝိဂတမဒဘာဝါ။ ကမ္မမေဝ ဟိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“အမဒ”**တိ ဝုတ္တံ။ မဒ နိမ္မဒီယန္တိ ဧတ္ထ အမဒဘာဝံ ဝိနာသံ ဂစ္ဆန္တီတိ **မဒနိမ္မဒနော** ။ ဧသေဝ နယော သေသပဒေသုပိ။ **ကာမပိပါသာ**တိ ကာမာနံ ပါတုကမျတာ, ကာမတဏှာ။ ကာမဂုဏာ ဧဝ အာလီယန္တိ ဧတ္ထ သတ္တာတိ **ကာမဂုဏာလယာ**။ **တေဘူမကံ ဝဋ္ဋံ** တိ တီသု ဘူမီသု ကမ္မကိလေသဝိပါကဝဋ္ဋံ။ **သော** အသင်္ခတဓမ္မော။ **အပရာပရဘဝါယာ**တိ အပရာပရံ ယောနိအာဒိတော ယောနိအာဒိဘဝါယ။ **အာဗန္ဓနံ** ဂဏ္ဌိကရဏံ။ **သံသိဗ္ဗနံ** တုန္နကာရဏံ။ နိက္ခမနံ, နိဿရဏဥ္စ တဏှာယ ဝိသံယောဂေ ဧဝါတိ အာဟ **“ဝိသံယုတ္တော”** တိ။

ယေ ဂုဏေ နိမိတ္တံ ကတွာ မဒနိမ္မဒနာဒိနာမာနိ နိဗ္ဗာနေ နိရုဠှာနိ, တေ မဒနိမ္မဒနတာဒိကေ ယထာဝုတ္တေ နိဗ္ဗတ္တိတနိဗ္ဗာနဂုဏေ ဧဝ ဂဟေတွာ အာဟ **“မဒနိမ္မဒနတာဒီနံ ဂုဏာနံ ဝသေနာ”** တိ, န ပန မဒ နိမ္မဒီယန္တိ ဧတေနာတိ ဧဝမာဒိကေ။ တေ ဟိ အရိယမဂ္ဂဂုဏာ ။ ဘဂဝတာ ဥပသမဂုဏာ ဝုတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကတ္ထ ပန ဝုတ္တာတိ? **အသင်္ခတသံယုတ္တာ**ဒီသု (သံ. နိ. ၄.၃၆၆ အာဒယော)။ တတ္ထ **သစ္စ** န္တိ အဝိတထံ။ နိဗ္ဗာနံ ဟိ ကေနစိ ပရိယာယေန အသန္တဘာဝတဘာဝတော ဧကံသေနေဝ သန္တတ္တာ အဝိပရီတဋ္ဌေန သစ္စံ။ တေနာဟ “ဧကံ ဟိ သစ္စံ, န ဒုတိယမတ္ထီ”တိ (သု. နိ. ၈၉၀)။ **ပါရန္တိ** သံသာရဿ ပရတီရဘူတံ။ တေနေဝါဟ “တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော”တိ (ဣတိဝု. ၆၉), “အပ္ပကာ တေ မနုဿေသု, ယေ ဇနာ ပါရဂါမိနော”တိ (ဓ. ပ. ၈၅) စ။ **သုဒုဒ္ဒသ** န္တိ ပရမဂမ္ဘီရတာယ, အတိသုခုမသန္တသဘာဝတာယ စ အနုပစိတဉာဏသမ္ဘာရေဟိ ဒဋ္ဌုံ အသက္ကုဏေယျတာယ သုဋ္ဌု ဒုဒ္ဒသံ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ ဇရာ, ဧတသ္မိံ ဝါ အဓိဂတေ ပုဂ္ဂလဿ ဇရာဘာဝေါတိ **အဇရံ**။ တတော ဧဝ ဇရာဒီဟိ အပလောကိယတာယ ထိရဋ္ဌေန **ဓုဝံ**။ တဏှာဒိပပဉ္စာဘာဝတော **နိပ္ပပဉ္စံ** ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ မတန္တိ **အမတံ**။ အသိဝဘာဝကရာနံ သံကိလေသဓမ္မာနံ အဘာဝေန **သိဝံ**။ စတူဟိ ယောဂေဟိ အနုပဒ္ဒုတတ္တာ **ခေမံ**။ ဝိသင်္ခါရဘာဝေန အစ္ဆရိယတာယ, အ

ဘူတပုဗ္ဗတာယ စ **အဗ္ဘုတံ** ။ သဗ္ဗာသံ ဤတီနံ အနတ္ထာနံ အဘာဝေန **အနီတိကံ**။ နိဒ္ဒုက္ခတာယ **အဗျာဗဇ္ဈံ** ။ သဗ္ဗသံကိလေသမလတော အစ္စန္တသုဒ္ဓိယာ ဝိသေသတော သုဒ္ဓီတိ **ဝိသုဒ္ဓိ** ။ စတူဟိပိ ဩဃေဟိ အနဇ္ဈောတ္ထရဏီယတာယ **ဒီပံ**။ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခတော ပရိပာလနဋ္ဌေန **တာဏံ**။

“သစ္စဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ”တိအာဒိကာ ပါဠိ သံခိတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အနန္တအနာသဝနိပုဏအဇဇ္ဇရအပလောကိတအနိဒဿနပဏီတအစ္ဆရိယအနီတိကဓမ္မမုတ္တိလေဏပရာယဏဂမ္ဘီရာဒိဝစနေဟိ စ ဗောဓိတာ ဣဓ အဝုတ္တာ ဂုဏာ သင်္ဂယှန္တိ, တတ္ထ နတ္ထိ ဧတေဿ ဥပ္ပာဒန္တော ဝါ ဝယန္တော ဝါတိ **အနန္တော**, အသင်္ခတဓမ္မော။ အာသဝါနံ အနာရမ္မဏတာယ **အနာသဝေါ**။ နိပုဏဉာဏဂေါစရတာယ **နိပုဏော**။ သင်္ခတဓမ္မော ဝိယ ဇရာယ အဇဇ္ဇရိတတာယ **အဇဇ္ဇရော** ။ ဗျာဓိအာဒီဟိ အပလောကိယတာယ **အပလောကိတံ**။ အစက္ခုဝိညာဏဝိညေယျတာယ **အနိဒဿနော** ။ အတိတ္တိကရဋ္ဌေန **ပဏီတော**။ အပစုရတာယ **အစ္ဆရိယော** ။ ဤတီဟိ အနဘိဘဝနီယသဘာဝတ္တာ, အနီတိကသဘာဝဟေတုတော စ **အနီတိကဓမ္မော** ။ ဝဋ္ဋဒုက္ခမုတ္တိနိမိတ္တတာယ **မုတ္တိ** ။ သံသာရံ ဘယတော ပဿန္တေဟိ နိလီယနီယတော **လေဏံ**။ တေသံယေဝ ပရာ ဂတီတိ **ပရာယဏော**။ ပကတိဉာဏေန အလဒ္ဓပတိဋ္ဌတာယ အဂါဓဋ္ဌေန **ဂမ္ဘီရော** ။ ကတပုညေဟိပိ ဒုက္ခေန ကိစ္ဆေန အနုဗုဇ္ဈိတဗ္ဗတော **ဒုရနုဗောဓော**။ သစ္ဆိကိရိယံ မုဉ္စိတွာ န တက္ကဉာဏေန အဝစရိတဗ္ဗောတိ **အတက္ကာဝစရော** ။ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ပဏ္ဍိတေဟေဝ ဝေဒိတဗ္ဗတော အဓိဂန္တဗ္ဗတော **ပဏ္ဍိတဝေဒနီယော**တိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိယသာဝကဿေဝ **ဣဇ္ဈတိ** သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန နိဗ္ဗာနဂုဏာနံ ပါကဋဘာဝတော။ အဋ္ဌာနေ စာယံ **ဧဝ**-သဒ္ဒော ဝုတ္တော, ဣဇ္ဈတိ ဧဝါတိ ယောဇနာ။ သုခသိဒ္ဓိဝသေန ဝါ ဧဝံ ဝုတ္တံ **“အရိယသာဝကဿေဝါ”** တိ။ တေနေဝါဟ **“ဧဝံ သန္တေပိ”** တိအာဒိ။ **ဥပသမဂရုကေနာ**တိ နိဗ္ဗာနနိန္နေန။ **မနသိ ကာတဗ္ဗာ** ယထာဝုတ္တာ ဥပသမဂုဏာ။ **သုခံ သုပတီ**တိအာဒီသု ဝတ္တဗ္ဗံ မေတ္တာကထာယံ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ပဏီတာဓိမုတ္တိကော** ဟောတိ နိဗ္ဗာနာဓိမုတ္တတ္တာ။

အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ အဋ္ဌမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၉. ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

မေတ္တာဘာဝနာကထာဝဏ္ဏနာ

၂၄၀. **မေတ္တံ** ဗြဟ္မဝိဟာရံ။ **ဘာဝေတုကာမေနာ**တိ ဥပ္ပာဒေတုကာမေန ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။
သုခနိသိန္နေနာ တိ ဝိသမံ အနိသီဒိတွာ ပလ္လင်္ကာဘုဇနေန သုခနိသိန္နေန။

ကသ္မာ တိ ပစ္စဝေက္ခဏာယ ကာရဏပုစ္ဆာ, အညံ အဓိဂန္တုကာမေန အညတ္ထ အာဒီနဝတနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ
ကိမတ္ထိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ မေတ္တာ နာမ အတ္ထတော အဒေါသော။ တထာ ဟိ **အဒေါသနိဒ္ဒေသေ** “မေတ္တိ
မေတ္တာယနာ မေတ္တာယိတတ္တ”န္တိ (ဓ. သ. ၁၀၆၂) နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ **ခန္တီ**တိ စ က္ခမ အဓိတသနက္ခန္တိ အဓိပ္ပေတာ။ သာ ပန အ
တ္ထတော အဒေါသပ္ပဓာနာ စတ္တာရော အရူပက္ခန္ဓာတိ မေတ္တာယ သိဗ္ဗိမာနာယ တိတိက္ခာခန္တိ သိဒ္ဓါ ဧဝ ဟောတီ
တိ အာဟ **“ခန္တိ အဓိဂန္တဗ္ဗာ”** တိ။ တေန ခန္တိယံ အာနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ သတ္ထိကာတတိ ဒဿေတိ။ **အဘိဘူ
တော** ပရိယုဋ္ဌာနေန။ **ပရိယာဒိန္နစိတ္တော** ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဩကာသာလာဘေန။ **အာဒီနဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော** ဟဏဃာ
တာဒိဝသေန ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာဒိအနတ္ထမူလဘာဝတော။

ခန္တိ ပရမံ တပေတိ ပရာပကာရသဟနာဒိကာ တိတိက္ခလက္ခဏာ ခန္တိ ဥတ္တမံ တပေ အကတ္တဗ္ဗာကရဏကတ္
တဗ္ဗကရဏလက္ခဏာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ မူလဘာဝတော။ **ခန္တိဗလံ ဗလာနီက** န္တိ ပရမံ မင်္ဂလဘူတာ ခန္တိ ဧဝ
ဗလံ ဧတဿာတိ ခန္တိဗလံ။ ဝုတ္တဉှိ “ခန္တိဗလာ သမဏဗြာဟ္မဏာ”တိ။ အဒေါသာဒိပဋိပက္ခဝိဓမနသမတ္ထတာယ
အနီကဘူတေန တေနေဝ စ ခန္တိဗလေန ဗလာနီကံ။ **ခန္တျာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတီ** တိ အတ္တနော ပရေသဉ္စ အနတ္ထပဋိ
ဗာဟနော, အတ္ထာဝဟော စ ခန္တိတော ဥတ္တရိ အပဿယော နတ္ထိ။

ဝိဝေစနတ္ထာယာ တိ ဝိက္ခမ္ဘနတ္ထာယ။ **ခန္တိယာ သံယောဇနတ္ထာယ** အတ္တာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဘာဝနံ ဒူ
သေန္တီတိ ဒေါသာ, ပုဂ္ဂလာယေဝ ဒေါသာ **ပုဂ္ဂလဒေါသာ** ။ ယေသု ဘာဝနာ န သမ္ပဇ္ဇတိ, အညဒတ္ထု ဝိပဇ္ဇတေဝ,
တေ ဧဝ ဝုတ္တာ။ **ပဌမန္တိ** ဝက္ခမာနေန ကောဋ္ဌာသတော ကောဋ္ဌာသန္တရုပသံဟရဏနယေန ဝိနာ သဗ္ဗပဌမံ။

ပိယာယိတဗ္ဗော ပိယော, တပ္ပဋိပက္ခော **အပ္ပိယော** ။ သော သင်္ခေပတော ဒုဝိဓော အတ္တဿ အကာရကော, အ
နတ္ထဿ ကာရကောတိ။ တတ္ထ ယော အတ္တနော, ပိယဿ စ အနတ္ထဿ ကာရကော, သော ဝေရိပုဂ္ဂလော ဒုဿ
ဗော။ ယော ပန အတ္တနော, ပိယဿ စ အတ္ထဿ အကာရကော, အပ္ပိယဿ စ အတ္ထဿ ကာရကော, “အတ္ထံ
မေ နာစရီ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၃၇), “အပ္ပိယဿ မေ အမနာပဿ အတ္ထံ အစရီ”တိအာဒိနာ စ အာဃာတဝတ္ထုဘူ
တော, သော **အပ္ပိယော,** အနနုကူလဝုတ္တိကော အနိဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ **လိင်္ဂဝိသဘာဂေ** တိ က္လတ္ထိလိင်္ဂါဒိနာ လိင်္
ဂေန ဝိသဒိသေ။ **ဩဓိသော**တိ ဘာဂသော။ “တိဿ ဒတ္တာ”တိအာဒိနာ ဩဓိသကန္တိ အတ္ထော။

က္လအနိ ယထာဝုတ္တေသု ဆသု ပုဂ္ဂလေသု အဘာဝေတဗ္ဗတာယ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **“အပ္ပိယံ ဟီ”** တိအာဒိ
မာဟ။ တတ္ထ **အပ္ပိယံ ဟိ ပိယဋ္ဌာနေ ဌပေန္တော ကိလမတီ** တိ ဒေါသေန ဘာဝနာယ သပရိဿယတမာဟ။ အပ္ပိယ
တာ ဟိ ပိယဘာဝဿ ဥဇုပဋိပက္ခာ, န စ တဿ ပိယဋ္ဌာနေ ဌပနေန ဝိနာ ဘာဝနာ သိဇ္ဈတိ။ **အတိပ္ပိယသဟာယကံ
မဇ္ဈတ္တဋ္ဌာနေ ဌပေန္တော ကိလမတီ**တိ ရာဂေန ဘာဝနာယ သပရိဿယတမာဟ အတိပ္ပိယသဟာယဿ ဂေဟ
ဿိတပေမဋ္ဌာနဘာဝတော။ တေနာဟ **“အပ္ပမတ္တကေပီ”**တိအာဒိ။ **မဇ္ဈတ္တံ** က္လဋ္ဌာနိဋ္ဌတာဟိ မဇ္ဈသဘာဝံ နေဝ ပိ
ယံ နာပ္ပိယန္တိ အတ္ထော။ **ဂရုဋ္ဌာနေ ပိယဋ္ဌာနေ စ ဌပေန္တော ကိလမတီ** မဇ္ဈတ္တေ သမ္ဘာဝနီယပိယာယိတဗ္ဗတာနံ
အဘာဝတာ။ န ဟိ အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗေ ဘာဝနီယတာ, မနာပတာ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာတိ, ပိယဂရုဘာဝသမ္ဗန္ဓေ စ ပဌမံ မေတ္တာ
ဘာဝေတဗ္ဗာ။ **ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇတီ** ကောဋ္ဌာသန္တရဘာဝတနုပနယနတော။

တမေဝတိ ဝိသဘာဂလိင်္ဂမေဝ။ လိင်္ဂသဘာဂေတိ အဝိသေသေတွာ **“ပိယပုဂ္ဂလေ”** တိ အာဟ။ **ဘိတ္တိယုဒ္ဓ
မကာသီ**တိ သီလံ အဓိဋ္ဌာယ ပိဟိတဒွာရေ ဂဗ္ဘေ သယနပီဌေ နိသီဒိတွာ မေတ္တံ ဘာဝေန္တော မေတ္တာမုခေန ဥပ္ပန္န
ရာဂေန အန္ဓီကတော ဘရိယာယ သန္တိကံ ဂန္တုကာမော ဒွါရံ အသလ္လက္ခေတွာ ဘိတ္တိံ ဘိန္ဒိတွာပိ နိက္ခမိတု

ကာမတာယ ဘိတ္တိံ ပဟာရိ။ တေနာဟ ''မေတ္တာယနာမုခေန ရာဂေ ဝဍ္ဎေတီ''တိ (နေတ္တိ. အဌ. ၂၁), ''အန္ဓတမံ တဒာ ဟောတိ, ယံ ရာဂေ သဟတေ နရ''န္တိ စ။

အာအနန္တိကေ္ခပပရိုဠိနေ္ဓ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နဘူတေ ဓရမာနတာယ ပစ္စက္ခတော ဝိယ ဥပလဗ္ဘမာနေ ခန္ဓပ္ပဗန္ဓေ ဣဓ သတ္တာဒိဂ္ဂဟဏံ, န တိယဒ္ဓဂတေတိ အာဟ **''ကာလကတေ ပနာ''**တိအာဒိ။ ကသ္မာ ပန ကာလကတေ မေတ္တာဘာဝနာ န ဣဇ္ဈတီတိ? မေတ္တာဘူဟရသ္သ အယောဂ္ဂဌာနဘာဝတော။ န ဟိ မတပုဂ္ဂလော ဟိတူပသံဟာ ရာရဟော။ ယတ္ထ သတိ သမ္ဘဝေ ပယောဂတော ဟိတူပသံဟာရော လဗ္ဘေယ္ယ, တတ္ထေဝ မာနသော ဟိတူပသံဟာ ရော ယုဇ္ဇေယ္ယ။ ဒုက္ခာပနယနမောဒပ္ပဝတ္တိသုပိ ဧသေဝ နယောတိ ကရုဏာဘာဝနာဒီနမ္ပိ ကာလကတေ အနိဇ္ဈနံ ဝု တ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညတ္ထ ပဂုဏမေတ္တာဈာနော အာစရိယသ္သ ကာလကတဘာဝံ အဇာနန္တော တံ မေတ္တာယ ဖရိတု ကာမော **''အာစရိယံ အာရဗ္ဘ မေတ္တံ အာရဘတီ''** တိ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **''ပဂုဏာဝ မေ မေတ္တာဈာနသမာပတ္တီ''**တိ။ **နိမိတ္တ** န္တိ အာရမ္မဏံ။ **ဂဝေသာဟီ**တိ ''ယံ ပုဂ္ဂလံ ဥဒ္ဒိဿမေတ္တံ အာရဘသိ, သော ဇီဝတိ န ဇီဝတီ''တိ ဇာနာဟီတိ အတ္ထော။ **မေတ္တာယန္တော** တိ မေတ္တံ ကရောန္တော, မေတ္တံ ဘာဝေန္တောတိ အတ္ထော။

၂၄၁. အတ္တနိ ဘာဝနာ နာမ သက္ခိဘာဝတ္တာတိ နာနာဝိသေယုခာနုဗန္ဓအနဝဇ္ဇသုခအဗ္ဘာသေကသုခာဒိ ယံ အတ္တနိ ဥပလဗ္ဘတိ, တံ နိဒဿေန္တော တဿ ဝတ္တမာနတာယ အာဟ **''အဟံ သုခိတော ဟောမီ''**တိ။ သရီရသုခံ နာမ အနေကန္တိကံ, ဤဒိသဿ ပုဂ္ဂလဿ အနောကာသံ စိတ္တဒုက္ခန္တိ တဒဘာဝံ သန္ဓာယာဟ **''နိဒ္ဒုက္ခောတိ ဝာ''**တိ။ ဟောမီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တထာ **အဝေရောတိ**အာဒီသု, ဝိသေသတော စ ဒုက္ခာဘာဝေ သုခသညာ။ သာ ပနာယံ နိဒ္ဒုက္ခတာ ဝေရီနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝေရသညိတာနံ ဟာပဓမ္မာနံ အဘာဝတော, ဝိသေသတော ဗျာပာဒဝိရဟတော ဤဃသညိတာ ယ ဤတိယာ အဘာဝတော, အနဝဇ္ဇကာယိကသုခသမင်္ဂိတာယ စ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''အဝေရော အဗျာပဇ္ဇော အနီဃော သုခီ''**တိ။ **အတ္တာနံ ပရိဟရာမီ** တိ ဧဝံဘူတော ဟုတွာ မမ အတ္တဘာဝံ ပဝတ္တေမိ, ယာပေမီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ သန္တေ ယံ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တံ, တံ ဝိရုဇ္ဈတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဧဝံ သန္တေ** တိ ဧဝံ သတိ, ယဒိ အတ္တနိပိ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ ''ယံ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တ''န္တိ ဝတွာ ဝိဘင်္ဂဒေသနာယ သမာနဂတိကံ သုတ္တပဒံ အာဟရန္တော **''ကထဉ္စ ဘိက္ခု''** တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော ပရတော အာဂမိဿတိ။

တန္တိ ဝိဘင်္ဂါဒီသု ဝစနံ။ **အပ္ပနာဝသေနာ**တိ အပ္ပနာဝဟဘာဝနာဝသေန။ **ဣဒန္တိ** ''အဟံ သုခိတော ဟောမီ''တိ အာဒိဝစနံ။ **သက္ခိဘာဝဝသေနာ** တိ အဟံ ဝိယ သဗ္ဗေ သတ္တာ အတ္တနော သုခကာမာ, တသ္မာ တေသု မယာ အတ္တနိ ဝိယ သုခူပသံဟာရော ကာတဗ္ဗောတိ ဧဝံ တတ္ထ အတ္တာနံ သက္ခိဘာဝေ ဌပနဝသေန။ တေနာဟ **''သစေပိ ဟီ''**တိအာဒိ။ ကသ္မာ ပန အတ္တနိ ဘာဝနာ အပ္ပနာဝဟာ န ဟောတီတိ? အတ္တသိနေဟဝသေန သပရိဿယဘာဝတော။ ကောဋ္ဌာသန္တ ရေ ပန ဘာဝိတဘာဝနဿ တတ္ထာပိ သီမသမ္ဘေဒေ ဟောတိယေဝ။

သဗ္ဗာ ဒိသာ တိ အနဝသေသာ ဒသပိ ဒိသာ။ **အနုပရိဂမ္မ စေတသာ** တိ စိတ္တေန ပရိယေသနဝသေန အနုဂန္တွာ။ **နေဝဇ္ဈဂါ ပိယတရမတ္တနာ ကွဝိစိ** တိ သဗ္ဗဿာပေန ပရိယေသန္တော အတိသယေန အတ္တတော ပိယတရံ အညံ သတ္တံ ကတ္ထစိ ဒိသာယ နေဝ အဓိဂစ္ဆေယျ န ပဿေယျ။ **ဧဝံ ပိယော ပုထု အတ္တာ ပရေသ** န္တိ ဧဝံ ကဿစိ အတ္တ တော ပိယတရဿ အနုပလဗ္ဘနဝသေန ပုထု ဝိသုံ ဝိသုံ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အတ္တာ ပိယော။ **တသ္မာ** တေန ကာ ရဏေန, **အတ္တကာမော** အတ္တနော ဟိတသုခံ ဣစ္ဆန္တော, **ပရံ** သတ္တံ အန္တမသော ကုန္ထကိပိလ္လိကမ္ပိ, **န ဟိံသေ** န ဟနေယျ, န ဝိဟေဌေယျာတိ အတ္ထော။

အယံ နယောတိ သဗ္ဗေပိ သတ္တေဟိ, အတ္တနော စ ပိယတရာဘာဝံ နိဒဿေတွာ တေသု ကရုဏာယနံ ဝဒတာ ဘ ဂဝတာ သုခေသိတာယ ''အတ္တာနံ သက္ခိဘာဝေ ဌပေတွာ သတ္တေသု မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ''တိ မေတ္တာဘာဝနာယ န ယဒဿနံ ကတမေတတိ အတ္ထော။

၂၄၂. **သုခပဝတ္တနတ္ထ** န္တိ သုခေန အကိစ္ဆေန မေတ္တာယ ပဝတ္တနတ္ထံ။ **ယွာဿ** တိ ယော ပုဂ္ဂလော အ ဿ ယောဂိနော။ **ပိယော**တိ ဣဋ္ဌော။ **မနာပော**တိ မနဝဍ္ဎနကော။ **ဂရူ**တိ ဂုဏဝိသေသဝသေန ဂရုကာတဗ္ဗော။ **ဘာဝနီ**

ယောတိ သမ္ဘာဝေတဗ္ဗော။ **အာစရိယမတ္တော** တိ သီလာဒိနာ အာစရိယပ္ပမာဏော။ **ပိယဝစနာဒီနီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အတ္ထစရိယာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **သီလသုတာဒီနီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သဒ္ဓါဒိကေ, ဓုတဓမ္မဇာဂရိယာနုယောဂါဒိကေ စ သင်္ဂဏှာတိ။

ကာမန္တိ ယုတ္တပ္ပတ္တကာရိတာသုခသိဒ္ဓိဒီပနောယံ နိပါတော။ တေနေတံ ဒီပေတိ – တာဒိသံ ပုဂ္ဂလံ ဥဒ္ဒိဿ ဘာဝနံ အာရဘန္တော ယောဂီ ယုတ္တပ္ပတ္တကာရီ, သုခေန စဿ တတ္ထ ဘာဝနာ ဣဇ္ဈတိ, တေန ပန ယောဂိနာ တာဝတာ သန္တောသော န ကာတဗ္ဗောတိ။ တေနာဟ **"အပ္ပနာ သမ္ပဇ္ဇတီ"** တိအာဒိ။ **သီမာသမ္ဘေဒ**န္တိ မရိယာဒါပနယနံ, အတ္တာ ပိယော မဇ္ဈတ္တော ဝေရီတိ ဝိဘာဂကရဏန္တိ အတ္ထော။ **တဒနန္တရ**န္တိ တတော ပိယမနာပဂရုဘာဝနီယတော, တတ္ထ ဝါ မေတ္တာဓိဂမတော အနန္တရံ။ အတိပ္ပိယသဟာယကေ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော, ဂရုဋ္ဌာနီယေ ပဋိလဒ္ဓံ မေတ္တာမနသိကာရံ အတိပ္ပိယသဟာယကေ ဥပသံဟရိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သုခူပသံဟာရကတဿ တံ ဟောတိ ပဂေဝ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ ဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ။ အတိပ္ပိယသဟာယကတော အနန္တရံ မဇ္ဈတ္တေ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ မဇ္ဈတ္တံ ပိယဂရုဋ္ဌာနေ ဌပေတုံ သုကရဘာဝတော။ "အတိပ္ပိယသဟာယကတော"တိ စ ဣဒံ ပုရိမာဝတ္ထံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ပဂုဏမနသိကာရာဓိဂမတော ပဋ္ဌာယ ဟိဿ သောပိ ပိယဋ္ဌာနေ ဧဝ တိဋ္ဌတိ။ **မဇ္ဈတ္တတော ဝေရီပုဂ္ဂလေ**တိ မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလေ မေတ္တာယန္တေန တတ္ထ ပဂုဏမနသိကာရာဓိဂမေန ပိယဘာဝံ ဥပသံဟရိတွာ တဒနန္တရံ ဝေရီပုဂ္ဂလံ ဘာဝနာယ မဇ္ဈတ္တေ ဌပေတွာ တတော မဇ္ဈတ္တတော ပိယဘာဝူပသံဟာရေန ဝေရီပုဂ္ဂလေ **မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ** ။ "ဝေရီပုဂ္ဂလေ"တိ စ ဣဒံ ပုရိမာဝတ္ထံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ **ဧကေကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ မုဒုံ ကမ္မနိယံ စိတ္တံ ကတွာ**တိ ပိယဂရုဋ္ဌာနီယော, အတိပ္ပိယော, မဇ္ဈတ္တော, ဝေရီတိ စတူသု ပုဂ္ဂလကောဋ္ဌာသေသု ပဌမံ တာဝ ပိယဂရုဋ္ဌာနီယေ မေတ္တာဘာဝနံ အဓိဂန္တွာ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ တထာပဝတ္တံ စိတ္တံ ကောဋ္ဌာသန္တရူပသံဟာရတ္ထံ မုဒုံ ကမ္မနိယံ ကတွာ တဒနန္တရံ အတိပ္ပိယသဟာယေ အတိပ္ပိယဘာဝံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ပိယဘာဝမတ္တေ စိတ္တံ ဌပေန္တေန ဘာဝနာ ဥပသံဟရိတဗ္ဗာ, တမ္ပိ ဝသီဘာဝါပါဒနေန မုဒုံ ကမ္မနိယံ ကတွာ တဒနန္တရံ မဇ္ဈတ္တေ ဥဒာသိနဘာဝံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ပိယဘာဝံ ဥပဋ္ဌပေတွာ ဘာဝနာ ဥပသံဟရိတဗ္ဗာ, ပုန တမ္ပိ ဝသီဘာဝါပါဒနေန မုဒုံ ကမ္မနိယံ ကတွာ တဒနန္တရံ ဝေရိမှိ ဝေရီသညံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ မဇ္ဈတ္တဘာဝူပဋ္ဌပနမုခေန ပိယဘာဝံ ဥပ္ပါဒေန္တေန ဘာဝနာ ဥပသံဟရိတဗ္ဗာ။ တေန ဝုတ္တံ **"တဒနန္တရေ တဒနန္တရေ ဥပသံဟရိတဗ္ဗ"**န္တိ, ဈာနစိတ္တံ ဥပနေတဗ္ဗံ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

ဝေရီပုဂ္ဂလော ဝါ နတ္ထိ ကမ္မဗလေန ဝါ ဧတရဟိ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ ဝါ သဗ္ဗသော အနတ္ထကရဿ အဘာဝတော။ **မဟာပုရိသဇာတိကတ္တာ**တိ မဟာပုရိသသဘာဝတ္တာ စိရကာလပရိစယသမိဒ္ဓခန္တိမေတ္တာနုဒ္ဒယာဒိဂုဏသမ္ပန္နတာယ ဥဠာရဇ္ဈာသယတ္တာတိ အတ္ထော။ တာဒိသော ဟိ သဗ္ဗသဟော ပရာပရာဓံ တိဏာယပိ န မညတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"အနတ္ထံ ကရောန္တေပိ ပရေ ဝေရီသညာဝ နုပ္ပဇ္ဇတီ"** တိ။ **တေနာ**တိ တေန ယောဂိနာ။ အတ္ထိ ဝေရီပုဂ္ဂလောတိ သမ္ဗန္ဓော။

၂၄၃. **ပုရိမပုဂ္ဂလေသူ** တိ ပိယာဒီသု ဈာနဿ အာရမ္မဏဘူတေသု ပုရိမေသု ပုဂ္ဂလေသု။ **မေတ္တံ သမာပဇ္ဇိတွာ**တိ ပဋိဃံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဥပ္ပါဒိတံ မေတ္တာဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ။ **မေတ္တာယန္တေန ပဋိဃံ ပဋိဝိနောဒေတဗ္ဗ**န္တိ ဧတ္ထ ကေစိ ပန "ဥပစာရဇ္ဈာနံ သမ္ပါဒေတွာ"တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, တေသံ ဥပစာရဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာနမ္ပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ သိယာ "ဝုဋ္ဌဟိတွာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ။ ပုဗ္ဗေ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အသတိယာ အမနသိကာရေန ပဋိဃံ အနုပ္ပါဒေန္တဿ သာဓာရဏတော တံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဈာနဿ ဥပ္ပါဒနံ, သမာပဇ္ဇနဉ္စ ဝုတ္တံ။ ဣဒါနိ ပန တံ အနုဿရန္တဿပိ မနသိ ကရောန္တဿပိ ယထာ ပဋိဃံ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဝိဓိံ ဒဿေတုံ ဣဒံ ဝုတ္တံ **"တံ ပုဂ္ဂလံ မေတ္တာယန္တေန ပဋိဃံ ဝိနောဒေတဗ္ဗ"**န္တိ။ မေတ္တာယနမေဝ ဟိ ဣဓ ပဋိဃဝိနောဒနံ အဓိပ္ပေတံ။ **န နိဗ္ဗာတီ** တိ န ဝူပသမ္မတိ။

အနုဿရတောတိ အနုဂမနတော, ပစ္စဝေက္ခဏတောတိ အတ္ထော။ **ဃဋိတဗ္ဗ** န္တိ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

တဉ္စ ခော ဃဋ္ဋနံ ဝါယမနံ။ **ဣမိနာ** ဣဒါနိ ဝက္ခမာနေန အာကာရေန။

ဥဘတော ဒ္ဝီသု ဌာနေသု ဒဏ္ဍော တေသန္တိ **ဥဘတောဒဏ္ဍကံ,** တေန။ **ဩစရကာ** လာမကာစာရာ ဟာပပုရိသာ။ **တတ္ရာပိ** တိ တေသုပိ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ဩက္ကန္တေသုပိ။ **တေနာ**တိ မနောပဒေါသေန။ **န သာသနကရော**။ သတ္ထုဟာပသ္သ အကရဏံ ဟိ သာသနံ။ **တသ္သေတ** တိ တတောပိ။ နိဿက္ကေ ဟိ ဣဒံ သာမိဝစနံ, သမုစ္စယေ စ ဧဝ-သဒ္ဒော, ပဋမံ ကု ဒ္ဓပုရိသတောပီတိ အတ္ထော။ **တေနာ**တိ ကုဇ္ဈနေန။ **ဟပိယော**တိ ဟာပတရော။ သာရမ္ဘာဒိကသ္သ ကိလေသာနုဗန္ဓသ္သ သ ဝတ္တဘာဝတော ကောဓသ္သ သာဝဇ္ဇတံ ဥတ္တတပိ ကုဇ္ဈနတော သစေ ကောဓေ အနဝဇ္ဇသညီ ကုဒ္ဓသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ န ပဋိကုဇ္ဈေယျာတိ ကေစိ။ **ဥဘိန္န** န္တိ ဒ္ဝိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ။ တေနာဟ **"အတ္တနော စ ပရသ္သ စာ"** တိ။ အထ တ **ဥဘိ န္န**န္တိ ဥဘယေသံ လောကာနံ, ဣဓလောကပရလောကာနန္တိ အတ္ထော။

သပတ္တကန္တာ တိ ပဋိသတ္တုဟိ ကန္တိတာ။ **သပတ္တကရဏာ** တိ တေဟိ ကာတဗ္ဗာ။ **ကောဓနန္တိ** ကုဇ္ဈနသီ လံ။ **ကောဓနာယန္တိ** ကောဓနော အယံ, **အယန္တိ** စ နိပါတမတ္တံ။ **ကောဓပရေတော**တိ ကောဓေန အနုဂတော, ပရာဘိ ဘူတော တ။ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏော၀ ဟောတီ** တိ ပကတိယာ ဝဏ္ဏတပိ အလင်္ကတပဋိယတ္တောပိ မုခဝိကာရာဒိဝသေန ဝိရူပေ ဧဝ ဟောတိ တေရဟိ, အာယတိံ စာတိ။ ကောဓာဘိဘဝဿ ကေန္တိကမိဒံ ဖလန္တိ ဒီပေတုံ "ဒုဗ္ဗဏ္ဏော တ"တိ အဝ ဓာရဏံ ကတ္ဝတ ပုန **"ကောဓာဘိဘူတော"**တိ ဝုတ္တံ။ **န ပစုရတ္တော** တိ န ပဟူတဓနော။ **န ဘောဂဝါ**တိ ဥပဘောဂ ပရိဘောဂဝတ္ထုရဟိတော။ **န ယသဝါ**တိ န ကိတ္တိမာ။

ဆတလာတန္တိ ဆဝဒဟနာလာတံ, စိတကာယံ သန္တဇ္ဇနုမ္မုက္ကန္တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဥဘတောပဒိတ္တ** န္တိ ဥဘောသု ကောဋီသု ဒဍ္ဍံ။ **မဇ္ဈေ ဂူထဂတ** န္တိ ဝေမဇ္ဈဋ္ဌာနေ သုနခသ္သ တ သိင်္ဂါလသ္သ တ ဥပဟဒေန ဂူထေန မက္ခိတံ။ **ကဋ္ဌ တ္ထန္တိ** အရုက္ခိစ္စံ။ **နေဝ ဖရတိ** န သာဓေတိ။ **တထူပမာဟန္တိ** တထူပမံ တာဒိသံ အဟံ။ **ဣမန္တိ** "သော စ ဟောတိ အ ဘိဇ္ဈာလူ"တိအာဒိနာ (ဣတိဝု. ၉၂) ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ သန္ဓာယ သတ္တာ ဝဒတိ, တသ္မာ ကာမေသု တိဗ္ဗသာရာဂတာဒိ နာ သီလရဟိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဣဓ ပန ဗျာပန္နစိတ္တံ ပဒုဋ္ဌမနသင်္ကပ္ပတာဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

သော အနိ တ္တဝန္တိအာဒိ ယထာဝုတ္တေဟိ သုတ္တပဒေဟိ အတ္တနော ဩဝဒနာကာရဒဿနံ။

၂၄၄. **ယော ယော ဓမ္မော** တိ ကာယသမာစာရာဒိသု ယော ယော သုစရိတဓမ္မော။ **ဝူပသန္တော** တိ သံယတော။ **ပရိ သုဒ္ဓော**တိ ကိလေသမလဝိဂမေန ဝိသုဒ္ဓော။ ကိလေသအဟာဘာဝေန တ ဥပသန္တော, အနဝဇ္ဇဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓေါ, ကာယသမာစာရသ္သေ၀ ဥပသမော စိရကာလံ သံယတကာယကမ္မတာယ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ သေသေသုပိ။

တေတိ ဝစီမနောသမာစာရေ။

သောတိ ဥပသန္တဝစီသမာစာရော ပုဂ္ဂလော။ **ပဋိသန္ထာရကုသလော** တိ ယထာ ပရေဟိ ဆိဒ္ဒံ န ဟောတိ, ဧဝံ ပဋိ သန္ထရဏေ ကုသလော။ **သခိလော**တိ အခိတသနခန္တိသင်္ဂါတေန သခိလဘာဝေန သမန္နာဂတော။ **သုခသမ္ဘာသော**တိ ပိယကထော။ **သမ္မောဒကော** တိ သမ္မောဒနီယကထာယ သမ္မောဒနသီလော။ **ဥတ္တာနမုခော** တိ ဝိကုဏိတမုခော အဟု တ္ဝတ ပီတိသောမနဿဝသေန ဝိကသိတမုခော။ **ပုဗ္ဗဘာသီ**တိ ယေန ကေနစိ သမာဂတော ပဋိသန္ထာရဝသေန ပဌမံယေဝ အာဘာသနသီလော။ **မစုရေန သရေန ဓမ္မံ ဩသာရေတိ** သရဘညဝသေန။ သရဘာဏံ ပန ကရောန္တော **ပရိမဏ္ဍလေဟိ** ပရိပုဏ္ဏေဟိ ပဒေဟိ စ ဗျဉ္ဇနေဟိ စ အဗျာကုလေဟိ ဓမ္မကထံ ကထေတိ။

သဗ္ဗဇနသ္သ ဟာကဋ္ဌော သက္ကစ္စကိရိယာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"ယော ဟီ"**တိအာဒိ။ **ဩကပ္ပေတ္ဝတ** တိ သဒ္ဒဟိတ္ဝတ။ ဩကပ္ပနလက္ခဏာ ဟိ သဒ္ဓာ။ **ဩဟိတသောတော**တိ အဝဟိတသောတော, သုသ္သူသန္တောတိ အ တ္ထော။ **အဋ္ဌိံကတ္ဝတ** အတ္ထံ ကတ္ဝတ, အတ္ထိကော တ ဟုတ္ဝတ။

"ဧကောပိ န ဝူပသန္တော ဟောတီ" တိ ဟဋ္ဌော, ဝေရူပေ ပုဂ္ဂလေ နိရယတော နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တော ဗဟုကာလံ တတ္ထေဝ သံသရတီတိ ဒဿေတုံ **"အဋ္ဌမဟာနိရယသောဠသဉဿဒနိရယပရိပူရကော ဘဝိဿတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ တ တ္ထ သဉ္ဇီဝါဒယော အဋ္ဌ မဟာနိရယာ။ အဝီစိမဟာနိရယဿ ဒ္ဝါရေ ဒ္ဝါရေ စတ္တာရော စတ္တာရော ကတ္ဝတ ကု က္ကုဠာဒယော သောဠသ ဥဿဒနိရယာ။ **ကာရုညံ ဥပဋ္ဌပေတဗ္ဗံ** မဟာဒုက္ခာဘာဂိဘာဝတော။ ယသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အဝိဟော

သာဘူတာ ဒုက္ခာပနယနကာမတာ ဥပတိဋ္ဌတိ, တတ္ထ ပဋိဃော အနောကာသောတတိ အာဟ **“ကာရုညမ္ပိ ပဋိစ္စ အာဃာတော ဝူပသမ္မတီ”**တိ။

ဣမဿ စ အတ္ထဿာ တိ ‘‘ယော ယော ဓမ္မော’’တိအာဒိနာ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ။

၂၄၅. ယံ ဝေရီ ဒုက္ခာပေတုံ သက္ကောတိ, သော တဿ ဝသေန **“အတ္တနော ဝိသယေ”**တိ ဝုတ္တော ဘိက္ခုနော ကာယော။ **ကိန္တိ** ကိံ ကာရဏံ။ **တဿာ** တိ ဝေရိနော။ **အဝိသယေ**တိ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ အ ဂောစရေ။ **သစိတ္တေ** တိ အတ္တနော စိတ္တေ။ **မဟာနတ္ထကရ** န္တိ ဣဓလောကတ္ထပရလောကတ္ထပရမတ္ထာနံ ဝိရာ ဓနဝသေန မဟတော ဝိပုလဿ, နာနာဝိဓဿ စ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိဘေဒဿ အနတ္ထဿ ကာရဏံ။ **မူလနိကန္တန** န္တိ သီလဿ မူလာနိ နာမ ဟိရောတ္တပ္ပခန္တိမေတ္တာနုဒ္ဒယာ, တေသံ ဆိန္ဒနံ။ ကောဓော ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၀ ဟဏာတိဟ တာဒိ၀သေန ဟိရောတ္တပ္ပာဒိနိ ဥစ္ဆိန္ဒတိ။ **ဗဠော**တိ အန္ဓဗာလော။

အနရိယံ ကမ္မန္တိ ဝေရိနာ ကတမဟာပရာဓမောဟ။ **ယော သယန္တိ** ယော တွံ သယမ္ပိ။ **အေသေတုကာမော**တိ ကောဓံ ဥပ္ပာဒေတုကာမော။ **ယဒိ ကရိ** ယဒိ အကာသိ။ **အေသုပ္ပာဒေနာ** တိ အေသဿ ဥပ္ပာဒနေန။ **ဒုက္ခံ တဿ စ နာမာ**တိ ဒုက္ခဥ္စ နာမ တဿ အပရာဓေဿ။ **နာမာ**တိ အသမ္ဘာဝနေ နိပတော, တေန တဿ ကာရဏံ အနေကန္တိ ကန္တိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“ကာဟာသိ တ န တ”**တိ, ကရိဿသိ န တ ကရိဿသီတိ အတ္ထော။ **အဟိတံ မဂ္ဂ** န္တိ အတ္တနော အဟိတာဝဟံ ဒုဂ္ဂတိမဂ္ဂံ။

အဋ္ဌာနေ တိ အေသော တဝ အပ္ပိယဿ ကာရာပကော, သတ္တု ပန တဿ ဝသဝတ္တိတာယ အာသသဒိသောတိ အဋ္ဌာနံ ပစ္စာပကိရိယာယ။ တသ္မာ **တမေဝ အေသံ ဆိန္ဒဿု** ဥစ္ဆိန္ဒ။ **ခဏိကတ္တာ**တိ ဥဒယဝယပရိစ္ဆိန္နော အတ္တ နော ပဝတ္တိကာလသင်္ခာတော ခဏော ဧတေသံ အတ္ထီတိ ခဏိကာ, တဗ္ဘာဝတော ခဏပဘင်္ဂုဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **ကဿ အနိဓ ကုဇ္ဈသီ** တိ အပရာဓေဿ သန္တာနေ ယေဟိ ခန္ဓေဟိ တေ အပရာဓော ကတော, တေ တံခဏံယေဝ သဗ္ဗ သော နိရုဒ္ဓါ။ ဣဒါနိ ပန အညေ တိဋ္ဌန္တီတိ ကဿ တွံ ဣဓ ကုဇ္ဈသိ။ န ဟိ ယုတ္တံ အနပရာဓေသု ကုဇ္ဈနန္တိ အ ဓိပ္ပာယော။ **တံ ဝိနာ ကဿ သော ကရေ** တိ ယော ပုဂ္ဂလော ယဿ ဒုက္ခံ ကရောတိ, တံ ဒုက္ခကိရိယာယ ဝိသယဘူတံ ပုဂ္ဂလံ ဝိနာ ကဿ နာမ သော ဒုက္ခကာရကော ဒုက္ခံ ကရေ ကရေယျ။ **သယမ္ပိ ဒုက္ခဟေတု တွံဝမိတိ** တိ ဧဝံ သယမ္ပိ တွံ တေဿ ဒုက္ခဿ ဟေတု, ဧဝံ သမာနေ တဿ တုယှဥ္စ တဿ ဒုက္ခဿ ဟေတုဘာဝေ **ကိံ** ကာရဏာ **တဿ ကုဇ္ဈသိ** န တုယှန္တိ အတ္ထော။

၂၄၆. ပရလောကေပိ အနုကမိဘာဝတော ကမ္မံယေဝ သကံ သန္တကံ ဧတေသန္တိ ကမ္မဿကာ, တေသံ ဘာဝေ **ကမ္မဿကတာ**။ ပစ္စဝေက္ခဏာ နာမ နိသေဓနတ္ထာ, နိသေဓနဉ္စ ဘာဝိနော ကမ္မဿာတိ အာဟ **“ယံ ကမ္မံ ကရိ ဿသီ”**တိ။ ပဋိဃဝသေန ပန ပဝတ္တကမ္မံ ဟာကဋ္ဌဘာဝတော အာသန္နံ, ပစ္စက္ခဉ္စာတိ အာဟ **“ဣဒဉ္စ”** တိ။ **စ**-သ ဒ္ဒေ ဗ္ယတိရေကေ, သော တဿ ကမ္မဿ ဖလနိဿန္ဒေန **“နေဝ သမ္မာသမ္ဗောဓိ”** န္တိအာဒိနာ ဗ္ယတိရေက တော ဝုစ္စမာနမေဝတ္ထံ ဇောတေတိ။ နေဝ သမတ္ထန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ နိရယေ နိယုတ္တံ, ဇာတန္တိ တ **နေရယိကံ။ အတ္တာနံယေဝ ဩကိရတိ** အေသရဇေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၄၇. **သတ္ထု ပုဗ္ဗစရိယဂုဏာ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ, သတ္ထု ကရဝေနာပိ ပဋိဃံ ဝူပသမေယျာတိ။

ဗောဓိသတ္တောပိ သမာနော နနု တေ သတ္ထာ စိတ္တံ နပ္ပဒူသေသိ, ပဂေဝ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒေ ဝိယာ ပဒုဋ္ဌေနာ**တိ ဒေဝိယာ သဒ္ဓိံ ပဒုဋ္ဌေန မိစ္ဆာစာရဝသေန အပရဒ္ဓေန။ ယတ္ထ သုသာနေ ဆဝသရီရံ ဆဍ္ဍီယတိ, တံ **အာမကသုသာနံ။ နိခဉမာနောတိ** နိခဏိယမာနော။ **ပုရိသကာရံ ကတ္ဝာတိ** အာတဋ္ဌတော နိက္ခမနတ္ထာယ ဗာဟုဗလေန ပု ရိသကာရံ ကတွာ။ **ယက္ခာနုဘာဝေနာ** တိ အဉ္ဇဝိနိစ္ဆယေန အာရာဓိတစိတ္တဿ ယက္ခဿ အာနုဘာဝေန။ **သိရိဂ ဗ္ဘန္တိ** တသာကရေ။

အာသီသေထေဝာတိ ယထာဓိပ္ပေတေ အတ္ထေ ဉာယတော အနဝဇ္ဇတော အာသံ ကရေယျ။ **န နိဗ္ဗိန္ဒေယျာ** တိ ‘‘ဧဝံ ကိစ္ဆာပန္နဿ မေ ကုတော သောတ္ထိဘာတော’’တိ န နိဗ္ဗိန္ဒေယျ။ ဝုတ္တဉ္စဟိ ‘‘အာပအာသု ဆော, မဟာ

ရာဇ, ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော''တိ (ဥအ. ၅၃)။ **ယထာ ကူစ္စိ** န္တိ ယေန ပကာရေန ကဿစိ ပိဋ္ဌံ အကတ္တ ရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌိ တံ အတ္တာနံ ကူစ္စိ, **တထာ အဟံ အဟုန္တိ ပဿာမိ။ တေ** တိ ဟိ နိပါတမတ္တံ။

ကာသိရညာတိ ကလာဗုနာ ကာသိရာဇေန။ **သကဏ္ဍကာဟိ** တိ အယကဏ္ဍကေဟိ သကဏ္ဍကာဟိ။

မဟာလ္လကော တိ ဝုဒ္ဓေါ ဝယောအနုပ္ပတ္တော။ **ရုဇ္ဇန္တိ** တိ နိရုဇ္ဇန္တိ။

စိတ္တပရိဂ္ဂဏ္ဍဟနကာလော တိ ဝိသေဝနံ ကာတုံ အဒတ္တ စိတ္တဿ သမ္မဒေဝ ဒမနကာလော။

ပုထုသလ္လေနာ တိ ဝိပုလေန သလ္လေန။ **နာဂေ**တိ ဟတ္ထိနာဂေ။ **ဝဓီ**တိ ဝိဇ္ဈိ, မာရေသီတိ တ အတ္တော။ က္လမံ ဌာနံ အာဂန္တွာ မယိ ဇဝံ ကရဏံ နာမ န တဝ ဝသေန ဟောတိ, တသ္မာ **ကဿ တ** ရညော, ရာဇမတ္တဿ တ **အယံ ပယောဂေ** ဥယျောဇနာတိ အတ္တော။

ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မီ တိ နီလပီတလောဟိတာဒိဝသေန ဆဗ္ဗဏ္ဏမယူခါ။ ဆဗ္ဗဏ္ဏကိရဏာဝန္တဒန္တတာယ ဟိ တေ ဟတ္ထိ ''ဆဒ္ဒန္တာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, န ဆဒ္ဒန္တဝန္တတာယ။

ဆာတောတိ ဇိဃစ္ဆိတော။ **ခါဒေယျာ** တိ ခါဒေယျံ, အယမေဝ တ ဟဇ္ဇော။ **အာဟိတော**တိ သုဟိတော။ **သမ္ဗလ** န္တိ မဂ္ဂဟာရံ။ တံ ပန ယသ္မာ ဥပစာရေန ပထဿ ဟိတန္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ **''ဟာထေယျ''** န္တိပိ ဝုတ္တံ။ ''မိတ္တ တဒုတ္တိ ဝတာယံ အန္ဓဗာလော''တိ ကာရညေန **အဿုပုဏ္ဏေဟိ နေတ္တေဟိ တံ ပုရိသံ ဥဒိက္ခမာနော** ။

မာ အယျောသိ မေ ဘဒန္တေ တိ ဧတ္တ **မာ**တိ နိပါတမတ္တံ, **မာ**တိ တ ပဋိက္ခေပေ, တေန ဥပရိ တေန ကာတဗ္ဗ ဗံ ဝိပ္ပကာရံ ပဋိသေဓေတိ။ **အယျော မေ** တိ အယျိရကော တွံ မမ အတိထိဘာဝတော။ **ဘဒန္တေ** တိ ပိယသမုဒာစာ ရော။ **တွံ နာမေတာဒိသံ ကရီ**တိ တွံဝမ္ပိ ဧဝရူပံ အကာသိ နာမ။

တိရစ္ဆာနဘူတောပိ ပန မဟာကပိ ဟုတွာ ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေသီတိ ယောဇနာ။

ပေဋ္ဌာယ ပက္ခိပန္တေပိ တိ ခုဒ္ဒကာယ ပေဋ္ဌာယ ဟာဒေဟိ ကောဋ္ဋေတွာ ပက္ခိပန္တေပိ။ **မဒ္ဒန္တေပိ** တိ ဒုဗ္ဗလ ဘာဝကရဏတ္ထံ နာနပ္ပကာရေဟိ မဒ္ဒန္တေပိ။ **အလမ္ပာနေ** တိ ဇံနာမကေ အဟိတုဏ္ဍိကေ။

ပီတံ တတိ ဧတ္တ **တ**-သဒ္ဒေါ အဝုတ္တတ္ထဝိကပ္ပေ, တေန ဩဒါတမဋ္ဌိဌာဒိံ အဝုတ္တံ သင်္ဂဏှာတိ။ **စိတ္တာနုဝတ္တန္တော**တိ စိတ္တံ အနုဝတ္တန္တော။ **ဟောမိ စိန္တိတသန္နိဘော** ဧဝမယံ ဗဟုလာဘံ လဘတူတိ။ အာနုဘာ ဝေန ပန **ထလံ ကရေယျ ဥဒကံ။ပေ။ ဆာရိကံ ကရေ။ ဇံ** ပန **ယဒိ စိတ္တဝသီ ဟေဿံ။ပေ။ ဥတ္တမတ္ထော န သိ ဇ္ဈတီ**တိ တဒ အတ္တနာ တတ္ထ ဒိဋ္ဌံ အာဒီနဝံ ဒဿေတိ ဘဂဝါ။ တတ္ထ **ဥတ္တမတ္ထော** တိ ဗုဒ္ဓဘာဝမာဟ။ **ဘောဇပုတ္တေဟီ**တိ လုဒ္ဒပုတ္တေဟိ။

အင္ဂါရာတိ ယေန သယံ တဒ လုဒ္ဒဟတ္ထတော မောစိတော, တံ သတ္တတပံ နာမေန အာလပတိ။ **အတိကဿာ** တိ နာသာယ အာဝုတရဇ္ဇုံ အာကမိုတွာ။ **သမ္ပရိဂယ္ဟာ** တိ ကာဌဝေတ္တလတာဒီဟိ သဗ္ဗသော ပရိဂ္ဂဟေတွာ, အစ္စ ဆရိယာနိ ဒုဿဟာနံ သဟနဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

အတိဝိယ အယုတ္တံ အပ္ပတိရူပံ ပဋိဃစိတ္တုပ္ပာဒနေန ကေနစိ အပ္ပဋိသမခန္တိဂုဏဿ သတ္ထုသာသနာတေက္က ကမနပ္ပသင်္ဂတော။

၂၄၈. ''အနမတဂ္ဂေယံ, ဘိက္ခဝေ, သံသာရော''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၁၂၄; ၃.၉၉, ၁၀၀; ၃.၅.၅၂၀; ကထာ. ၇၅) အာဂတာနိ သုတ္တပဒာနိ အနမတဂ္ဂသဒ္ဒေါ, တဒတ္တော တ ဧတေသန္တိ **အနမတဂ္ဂိယာနိ** ။

အဇေဟိ ဂမနမဂ္ဂေ **အဇပထော**။ သင္ကျု လဂ္ဂပေတ္ဝာ တေ အာလမ္ဗိတ္ဝာ ဂမနမဂ္ဂေ **သင္ကျုပထော**။ **သင္ကျု**
တိ အင်္ကုသာကာရေန ကတဒီဃဒဏ္ဍော ဝုစ္စတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဟာတမဂ္ဂဒုဂ္ဂမဂ္ဂာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဥဘာ
တောဗျုဠ္ဟေဟာ**တိ သမ္ပဟာရတ္ထံ ဒွီဟိပိ ပက္ခေဟိ ကဋ္ဌဟာသန္နာဟော။ **အညာနိ စ ဒုက္ကရာနိ ကရိတ္ဝာ** နောသာဃ
ပဗ္ဗတဝိဒုဂ္ဂနဒီဝိဒုဂ္ဂာဒိပက္ခန္ဒနဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **မံ ဟောသေသိ, ဥပကာရံ အကာသိ, တတ္ထ နပ္ပတိရူပံ မနံ
ပဒူသေတုန္တိ** ဧဝံ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ စိတ္တုပ္ပာဒနဉ္စ တေရဟိ ဒိဿမာနေန ပုတ္တာဒီနံ ဟော
သနာဒိနာ အတီတဿ အနုမာနတော ဂဟဏဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂၄၉. **မေတ္တာယာ**တိ မေတ္တာသင်္ခာတာယ, မေတ္တာသဟိတာယ တ။ **စေတောဝိမုတ္တိယာ**တိ စိတ္တသမာဓာနေ။ **အာ
သေဝိတာယာ**တိ အာဒရေန သေဝိတာယ။ **ဘာဝိတာယာ**တိ ဝဍ္ဎိတာယ။ **ဗဟုလီကတာယာ**တိ ပုနပ္ပုနံ ကတာယ။ **ယာနီက
တာယာ**တိ ယုတ္တယာနံ ဝိယ ကတာယ။ **ဝတ္ထုကတာယာ**တိ အဓိဋ္ဌာနဝတ္ထုံ ဝိယ ကတာယ။ **အနုဋ္ဌိတာယာ** တိ အဓိဋ္ဌိ
တာယ။ **ပရိစိတာယာ**တိ ပရိစိဏ္ဏာယ စိဏ္ဏဝသီဘာဝတာယ။ **သုသမာရဒ္ဓာယာ** တိ သုဋ္ဌု သမာဒိတာယ။ **ဟဋ္ဌိကဋ္ဌာ** တိ
ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ အဝဿံဘာဝိနော။ သေသံ ပရတော အာဂမိဿတိ။

၂၅၀. **ဓာတုဝိနိဗ္ဘောဂေ** တိ သသမ္ဘာရသင်္ခေပဟဒိနာ ဓာတူနံ ဝိနိဗ္ဘုဇနံ။ အပရာဓော နာမ အပရဇ္ဈန္တဿ ပုဂ္ဂ
လဿ ရူပဓမ္မမုခေန ဂယ္ဟတီတိ ကတ္ဝာ အာဟ **“ကိံ ကေသာနံ ကုဇ္ဈသိ”** တိအာဒိ, ကေသာဒိဝိနိမုတ္တဿ အပရဇ္ဈ
နကဿ ပုဂ္ဂလဿ အဘာဝတော။ ဣအာနိ နိဗ္ဗတ္တိတပရမတ္ထဓမ္မဝသေနေဝ ဝိနိဗ္ဘောဂဝိဓိ ဒဿေတုံ **“အထ တ
ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ဥပာဒာယ, ဒွါဒသာယတနာနိ ဥပာဒာယာတိ ပစ္စေကံ **ဥပာဒာယ**-သဒ္ဒော ယောဇေ
တဗ္ဗော။ **ကောဓဿ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ န ဟောတီ** တိ ယထာ အာရဂ္ဂေ သာသပဿ, အာကာသေ စ စိတ္တကမ္မဿ
ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ နတ္ထိ, ဧဝမဿ “ဝေရီ”တိ ပရိကပ္ပိတေ ပုဂ္ဂလေ ကောဓဿ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ န ဟောတိ, ကေသာဒီနံ အ
ကုဇ္ဈိတဗ္ဗတော, တဗ္ဗိနိမုတ္တဿ စ ပုဂ္ဂလဿ အဘာဝတော။

၂၅၁. **သံဝိဘာဂေ**တိ အာမိသသံဝိဘာဂေ။ **ပရဿာ** တိ ပစ္စတ္ထိကဿ။ **ဘိန္နာဇီဝေ** တိ အပရိသုဒ္ဓာဇီဝေ။
တဿေဝံ ကရောတော တိ ဧဝံ သံဝိဘာဂံ ကရောန္တဿ တဿ အဿကဿ။ **ဣတရဿာ** တိ ပဋိဃကဿ။
“မမ မာတရာ ဥပာသိကာယ ဒိန္နော” တိ ဣဒံ **“ဓမ္မိယလာဘော”** တိ ဧတဿ ကာရဏဝစနံ။ ဧတေန ပန တဿ အာဂ
မနသုဒ္ဓိံ ဒဿေတိ။

သဗ္ဗတ္ထသာဓကေ န္တိ “အတ္တတ္ထော ပရတ္ထော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော အတ္ထော သမ္ပရာယိကော အတ္ထော”တိ
(မဟာနိ. ၆၉; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဧဝမာဒီနံ သဗ္ဗေသံ အတ္ထာနံ, ဟိတာနံ, ပ
ယောဇနာနဉ္စ နိပ္ဖာဒကံ။ **ဥန္နမန္တိ** အာယကာ။ **နမန္တိ** ပဋိဃကာ။

၂၅၂. ဧဝန္တိ ယထာဝုတ္တေဟိ ကကစူပမောဝါဒအနုဿရဏာဒီဟိ အတ္တနော ဩဝဒနာကာရေဟိ။ **ဝူပသန္တပဋိဃ
ဿာ**တိ ပဋိဃသင်္ခာနုဗလေန ဝိနောဒိတာဃာတဿ။ **တသ္မိမ္ပိ** တိ ဝေရိပုဂ္ဂလေပိ။ **ဝေရီ**-ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ အပ္ပိ
ယပုဂ္ဂလဿာပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဝေရိမ္ဟိ မေတ္တာယ သိဒ္ဓာယ တသ္မိမ္ပိ မေတ္တာသိဒ္ဓိတော, ပိယတော ပန အတိပ္ပိ
ယသဟာယကဿ ဝိသုံ ဂဟဏံ အာသန္နပစ္စတ္ထိကဿ ဒုဗ္ဗိနိမောစယဘာဝဒဿနတ္ထံ။ **မေတ္တာဝသေနာ**တိ
မေတ္တာယနဝသေန။ **သမစိတ္တတ**န္တိ ဟိတူပသံဟာရေန သမာနစိတ္တတံ။ **သီမာသမ္ဘေဒော** သာ ဧဝ သမစိတ္တတာ။ **ဣမ
သ္မိံ ပုဂ္ဂလေ**တိ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနိကပုဂ္ဂလေ။ **နိသိန္နေ** တိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏေ ဘုမ္မံ။

ဟိတမဇ္ဈတ္တေ တိ ပိယေ, မဇ္ဈတ္တေ စ။ **စတုဗ္ဗိဓေ** တိ စတုဗ္ဗိဓေ ဇနေ, ယတ္ထ ကတ္ထစီတိ အဓိပ္ပာယော။ **နာ
နတ္တ**န္တိ ပိယမဇ္ဈတ္တာဒိနာနာကရဏံ။ **ဟိတစိတ္တော ဝ ပာဏိန** န္တိ ကေဝလံ သတ္တေသု ဟိတစိတ္တော ဧတိ ပဝု
စ္စတိ, န ပန “မေတ္တာယ နိကာမလာဘီ”တိ တ “ကုသလီ”တိ တ ပဝုစ္စတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အတ္တာဒီသု ပဿတိ နာ
နတ္တန္တိ။ ကသ္မာ ပနာယံ ဟိတစိတ္တော ကုသလီတိ န ဝုစ္စတီတိ? သာတိသယဿ ကုသလဿ ဝသေန ကုသလိ
ဘာဝဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဣမဿ စ ပုဂ္ဂလဿ မေတ္တာဘာဝနာ န ဝိသေသဝတီ။ အထ တ **န နိကာမလာဘီ
မေတ္တာယ** ယတော အတ္တာဒီသု ပဿတိ နာနတ္တံ။ **ကုသလီ**တိ ပဝုစ္စတိ, ယသ္မာ ဟိတစိတ္တော ဝ ပာဏိနန္တိ ဧဝမေ
တ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကမသီမာဒယော ဝိယ ကမန္တရာဒီဟိ သတ္တသင်္ခာတေ မေတ္တာဝိသယေ ဘာဝနာယ ပဗ္ဗေ

အညမညံ အသံကိဏ္ဏမရိယာဒရူပေန ဌိတတ္တာ အတ္တာဒယော ဣဓ သီမာ နာမာတိ အာဟ **“စတဿော သီမာ ယော”**တိ။ **သမ္ဘိန္နာ ဟောန္တီ**တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ သမ္ဘေဒံ ဒဿေတုံ **“သမံ ဖရတိ မေတ္တာယာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မဟာဝိသေသော**တိ မဟန္တော ဘာဝနာယ ဝိသေသော အတိသယော။ **ပုရိမေန** ပုရိမတော အတ္တာဒိနာနုတ္တဒဿိနာ။ **န နာယတီ**တိ န ဉာယတိ။

၂၅၃. **နိမိတ္တ**န္တိ ယထာ ကသိဏာကမ္မဋ္ဌာနာဒီသု တံတံကသိဏမဏ္ဍလာဒိပရိဂ္ဂဟမုခေန ဘာဝနာဝသေန လဒ္ဓံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ နိဿာယ ဈာနဿ ကေစရဘာဝေန ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပတိဋ္ဌတိ, န ဧဝမိဓ ဥပဋ္ဌိတံ နိမိတ္တံ နာမ အတ္ထိ။ ယော ပနာယံ ယထာဝုတ္တော သီမာသမ္ဘေဒော လဒ္ဓော, သွေဝ နိမိတ္တံ ဝိယာတိ နိမိတ္တံ။ တသ္မိံ ဟိ လဒ္ဓေ ဘာဝနာယ သာတိသယတ္တာ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနေဝ ဟောန္တိ, ကိလေသာ သန္နိသိန္နာဝ, ဥပစာရသမာဓိနာ စိတ္တံ သမာဟိတမေဝ။ တေနာဟ **“နိမိတ္တဉ္စ ဥပစာရဉ္စ လဒ္ဓံ ဟောတီ”**တိ။ **တမေဝ နိမိတ္တ**န္တိ သီမာသမ္ဘေဒဝသေန ပဝတ္တသမထနိမိတ္တံ။ **အပ္ပကသိရေနေဝ** အကိစ္ဆေနေဝ, ပဂေဝ ပရိပန္ထဿ ဝိသောဓိတတ္တာ။

ဧတ္တာဝတာတိ ဧတ္တကေန ဘာဝနာနုယောဂေန။ **အနေန** ယောဂိနာ။ **ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီန**န္တိအာဒီနံ ပဒါနံ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။

“ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ အညတရဝသေနာ”တိ ဣဒံ ဝက္ခမာနာယ ဝိကုဗ္ဗနာယ တေသံ သာဓာရဏတာယ ဝုတ္တံ။ **အပ္ပနာပ္ပတ္တစိတ္တဿေဝ** န ဥပစာရမတ္တလာဘိနော။ ပဂုဏဗလဝဘာဝတာဟာဒနေန ဝေပုလ္လာဒိဝိသေသပ္ပတ္တဿ ဩဓိသော, အနောဓိသော စ ဒိသာဖရဏာဒိဝသေန ဈာနဿ ပဝိဇ္ဇနာ ဝိကုဗ္ဗနာ ဝိဝိဓာ ကိရိယာတိ ကတ္ထတ။

၂၅၄. **မေတ္တာသဟဂတေနာ**တိ ဥပ္ပာဒတော ယာဝ ဘင်္ဂါ မေတ္တာယ သဟ ပဝတ္တေန သံသဋ္ဌေန သမ္ပယုတ္တေနာတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန တံ ဝုတ္တနယေန မေတ္တာယ သဟဂတံ, တာယ ဧကုပ္ပာဒာဒိဝိဓိနာ သမ္မဒေဝ အာဂတံ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“မေတ္တာယ သမန္နာဂတေနာ”**တိ။ **စေတော**-သဒ္ဒော “အဓိစေတသော”တိအာဒီသု (ဟာစိ. ၁၅၃; ဥအ. ၃၇) သမာဓိပရိယာယောပိ ဟောတီတိ တတော ဝိသေသေတုံ **“စေတသာတိ စိတ္တေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဧတ**န္တိ ဧတံ ပဒံ။ ဒိသောဓိပရိဂ္ဂဟော သတ္တောဓိပရိဂ္ဂဟမုခေနေဝ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဧကိဿာ ဒိသာယ ပဌမပရိဂ္ဂဟိတံ သတ္တံ ဥပာဒာယာ”**တိ။ ဒိသာသု ဟိ ဌိတသတ္တာ ဒိသာဂဟဏေန ဂဟိတာ။ တေနာဟ **“ဧကဒိသာပရိယာပန္နသတ္တဖရဏဝသေန ဝုတ္တ”**န္တိ။ ဖရဏဉ္စ သာရမ္မဏဿ ဓမ္မဿ အတ္တနော အာရမ္မဏဿ ဖဿနာ ပစ္စက္ခတော ဒဿနံ ဂဟဏံ အာရမ္မဏကရဏမေဝါတိ အာဟ **“ဖရိတ္တတာတိ ဖုသိတ္တတ အာရမ္မဏံ ကတ္တတ”**တိ။ **ဗြဟ္မဝိဟာရာဓိဋ္ဌိတ**န္တိ မေတ္တာဈာနုပတ္ထမ္ဘိတံ။ **တထာ**တိ နိယမနံ။ တံ အနိယမာပေက္ခသမ္ဗန္ဓီဘာဝတော ဥပမာကာရနိယမနံ။ **ဒုတိယ**န္တိ ဥပမေယျဒဿနံ, ဥပမေယျဉ္စ နာမ ဥပမံ, တေန သမ္ဗန္ဓဉ္စ ဝိနာ နတ္ထီတိ တဒုဘယမ္ပိ ဒဿေတုံ **“ယထာ ပုရတ္ထိမာဒီသူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တထာ ဒုတိယ**န္တိ ဧတ္ထ ဖရိတ္တတ ဝိဟရတီတိ အာနေတ္တတ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ **တတိယံ စတုတ္ထ**န္တိ ဧတ္ထာပိ။ **တဒနန္တရ**န္တိ စ ဖရဏာပေက္ခံ အနန္တရဂ္ဂဟဏံ, န ဖရိတဗ္ဗဒိသာပေက္ခံ ဒိသာနံ အနိဒ္ဒိဋ္ဌရူပတ္တာ။ ဖရဏာနုက္ကမေန ဟိ တာသံ ဒုတိယာဒိတာ, န သရူပတော။ တေနေတဟ **“ယံ ကိဉ္စိ ဧကံ ဒိသ”**န္တိ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ ယထာဝုတ္တံ စတဿော, ဧဝံ ဥဒ္ဓံ ဒိသံ ဖရိတ္တတ ဝိဟရတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ဧတေနေဝ နယေနာ”**တိ။ ဣဒမ္ပိ ဣတိ-သဒ္ဒဿေဝ အတ္ထဒဿနံ။ **ဟဋ္ဌိယံ** (မ. နိ. ၃.၃၀၉; ၃.၂၃၀; ဝိဘ. ၆၄၂) **အဓော တိရိယ**န္တိ ဧတ္ထ ပိ-သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဒဿေတုံ **“အဓောဒိသမ္ပိ တိရိယံ ဒိသမ္ပီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဧတေနေဝ **“ဒုတိယ”**န္တိအာဒီသုပိ ပိ-သဒ္ဒဿ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌတာ ဒီပိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဧဝမေဝ**တိ ဣဒမ္ပိ ဣတိ-သဒ္ဒဿေဝ အတ္ထဒဿနံ။ ဧတ္ထ စ **“အဓော”**တိ ဣမိနာ ယထာ နိရယေသု, နာဂဘဝနာဒီသု, ယတ္ထ တတ္ထ တ အတ္တနော ဟေဋ္ဌာဋ္ဌိမဒိသာယ သတ္တာ ဂယှန္တိ, ဧဝံ **“ဥဒ္ဓ”**န္တိ ဣမိနာ ဒေဝလောကေ, ယတ္ထ တတ္ထ တ အတ္တနော ဥပရိမဒိသာယံ သတ္တာ ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မဇ္ဈတ္တာဒီတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣတ္ထိပုရိသအရိယာနရိယဒေဝမနုဿာဒိကေ ပဘေဒေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဤသကမ္ပိ ဗဟိ အဝိက္ခိပမာနော**တိ အပ္ပကမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနတော ဗဟိ ဝိက္ခေပံ အနာပဇ္ဇန္တော ဟိတူပသံဟာရတော အညထာ ထောကမ္ပိ အဝတ္တမာနော။ **သဗ္ဗတ္တတာယာ**တိ တ သဗ္ဗေန အတ္တဘာဝေန ယထာ သဗ္ဗဘာဝေန အတ္တနိ အတ္တနော အတ္တဘာဝေ ဟိတေသိတာ, ဧဝံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာယ ဖရိတ္တတ ဝိဟရတီတိ အတ္ထော။ မေတ္တာယ ဝုစ္စမာန

တ္တာ သတ္တဝိသယော **သဗ္ဗ**-သဒ္ဒော, သော စ ဒီဃံ ကတွာ ဝုတ္တော, တသ္မာ သဗ္ဗသတ္တကာယသင်္ခါတာ ပဇာ ဧတဿ အတ္ထီတိ သဗ္ဗာဝန္တောတိ ပဒတ္ထတော ဒဿေန္တော **"သဗ္ဗာဝန္တန္တိ သဗ္ဗသတ္တဝန္တ"**န္တိ အာဟ။ ဧတ္ထ စ **သဗ္ဗဓိ** တိ ဒိသောဓိနာ, ဒေသောဓိနာ စ အနောဓိသောဖရဏံ ဝုတ္တံ, **သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တ**န္တိ သတ္တောဓိနာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "အနောဓိသော ဒဿနတ္ထ"န္တိ ။ ဧကမေဝတ္ထံ ပကာရတော ပရိယာယေန္တိ ဉာပေန္တီတိ **ပရိယာယာ,** ဝေဝစနာနိ။ ဝိပုလာဒိသဒ္ဒာ စေတ္ထ တာဒိသာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"ဝိပုလေနာတိ ဧဝမာဒိပရိယာယဒဿနတော"**တိ။ ပရိယာယဒဿနေ စ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတပဒါနိပိ ပုန ဂယှန္တိ, ယထာ "သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ"တိ (ဓ. သ. ၁၂) ဧတ္ထ ဝုတ္တမ္ပိ သဒ္ဓါပဒံ ပုန ဣန္ဒြိယာဒိပရိယာယဒဿနေ "သဒ္ဓါ သဒ္ဓိန္ဒြိယ"န္တိ (ဓ. သ. ၁၂) ဝုတ္တံ။ **တထာသဒ္ဒော တ ဣတိသဒ္ဒော တ န ဝုတ္တော**တိ "မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ"တိ ဧတဿ အနန္တရကော တထာ-သဒ္ဒော စ ဣတိ-သဒ္ဒော စ ဧတေသံ ဖရဏာနန္တရာဒိဋ္ဌာနံ အဋ္ဌာနန္တိ ကတွာ ဧတေ န ဝုတ္တာတိ ပုန **"မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာတိ ဝုတ္တ"** န္တိ အတ္ထော။ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ပုန ဝစနံ နိဂမနန္တိ အာဟ **"နိဂမနဝသေန တ ဧတံ ဝုတ္တ"** န္တိ။ နနု စ သမာပနဝသေန ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ပုန ဝစနံ နိဂမနန္တိ? နာယံ ဒေါသော ဩဓိသောအနောဓိသောဖရဏာနံ သမာပနေ ဧဝ ဝုတ္တတ္တာ။ **ဝိပုလေနာ**တိ မဟန္တေန, မဟတ္တဉ္စဿ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနာဒီသု ဝိယ အာရမ္မဏဿ ဧကဒေသမေဝ အဂ္ဂဟေတွာ အနဝသေသဂ္ဂဟဏဝသေနာတိ အာဟ **"ဖရဏဝသေန ဝိပုလတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ"** တိ။

ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထတာဒီဟိ မဟတ္တံ ဂတံ, မဟန္တေဟိ ဝါ ဥဠာရစ္ဆန္ဒဝီရိယစိတ္တပညေဟိ ဂတံ ပဋိပန္နန္တိ **မဟဂ္ဂတံ** ။ တယိဒံ ယသ္မာ ဧကန္တတော ရူပါဝစရံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဘူမိဝသေန မဟဂ္ဂတ"** န္တိ။ နိရုဠ္ဟော ဟိ ရူပါရူပါဝစရေသု မဟဂ္ဂတဝေါဟာရော။ **ပဂုဏဝသေနာ**တိ ပကာရတော ဂုဏိတံ ဗဟုလီကတံ ပဂုဏံ, တဿ ဝသေန, သုဘာဝိတဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ တံ ဟိ ပမာဏံ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ အပ္ပမာဏံ နာမ ဟောတိ။ **အပ္ပမာဏသတ္တာရမ္မဏဝသေနာ**တိ အပရိမာဏသတ္တာရမ္မဏကရဏဝသေန။ သယမ္ပိ ဝေရရဟိတတ္တာ, တံသမင်္ဂိနော ဝေရာဘာဝဟေတုတ္တာ စ **အဝေရံ**။ တယိဒံ ဒွယံ ယတော လဗ္ဘတိ, တံ ဒဿေတုံ **"ဗျာပါဒပစ္စတ္ထိကပ္ပဟာနေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ စေတသော ဗျာပတ္တိဝသေန ပဝတ္တနတော ဗျာပဇ္ဇံ, စေတသိကံ အသာတံ, တဒဘာဝတော **အဗျာပဇ္ဇံ**။ တေနာဟ **"နိဒ္ဒုက္ခ"** န္တိ။ တံ ပနဿ အဗျာပဇ္ဇတ္တံ ပဋိဝိညာဏာဒီနံ ဝိယ န သဘာဝတော, အထ ခေါ ပစ္စတ္ထိကဝိဂမတောတိ ဒဿေန္တော **"ဒေါမနဿပ္ပဟာနတော"** တိ အာဟ။ **အယန္တိ ဣဒ** ယထာနီတံ **အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၆၄၂), တေသု တေသု စ **သုတ္တပဒေသေသု** (မ. နိ. ၁.၄၅၉; ၂.၃၀၉, ၃၁၅) အာဂတံ မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရဝိကုဗ္ဗနမာဟ။

၂၅၅. **"တထာ"**တိ ဣမိနာ ဣမိဿာ "ပဉ္စဟာကာရေဟိ, သတ္တဟာကာရေဟိ, ဒသဟာကာရေဟီ"တိ အာကာရဝိဘာဂေန **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** (ပဋိ. မ. ၂.၂၂) ဝုတ္တာယ စ ဝိကုဗ္ဗနာယ မဇ္ဈေ ဘိန္နသုဝဏ္ဏဿ ဝိယ ဘေဒါဘာဝမုပသံဟရတိ ဩဓိသောဖရဏအနောဓိသောဖရဏဒိသာဖရဏဝသေန ဒေသနာယ အာဂတတ္တာ။ ဧဝလံ ပနေတ္ထ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** (ပဋိ. မ. ၂.၂၂) ဝိယ သတ္တောဓိ န ဂဟိတောတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ **ယမ္ပိ** တိ ဝိကုဗ္ဗနံ သန္ဓာယာဟ။

ဣဒါနိ ဘေဒါဘာဝဒဿနမုခေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌတော အာနီတံ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဟဏ္ဍံ** နိဒ္ဒိဋ္ဌတော ဒဿေတွာ တဿ အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနံ ကာတုံ **"တတ္ထ စာ"** တိအာဒိမာဟ။

၂၅၆. တတ္ထ **သဗ္ဗေ သတ္တာ** တိ **သဗ္ဗ**-သဒ္ဒော ကာမံ ပဒေသသဗ္ဗဝိသယော, န သဗ္ဗသဗ္ဗဝိသယော ယထာ "သဗ္ဗံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညုတညာဏ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၉-၁၂၀), "သတ္တာ"တိ ပန ပဒေန ပရိစ္ဆိန္နံ အတ္တနော ဝိသယံ အသေသေတွာဝ ပရိယာဒိယတီတိ အာဟ **"အနဝသေသပရိယာဒါနမေတ"**န္တိ။

တတြ တိ တသ္မိံ ရူပေ။ **သတ္တော** တိ သဇ္ဇနကိစ္စေန ဆန္ဒာဒိပရိယာယေန လောဘေန အာသတ္တော လဂ္ဂေါ။ **တတြ** တိ တ ကရဏေ ဘုမ္မံ, တေန ဆန္ဒာဒိနာတိ အတ္ထော။

ယဒိ သတ္တတာယ သတ္တာ, ကထံ ဝီတရာဂေသူတိ အာဟ **"ရုဠှီသဒ္ဒေနာ"** တိအာဒိ။ အဝီတရာဂေသု ရုဠ္ဟော ဟန, အဝီတရာဂေသု တ ပဝတ္တိတွာ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓခန္ဓသန္တာနတာယ တံသဒိသေသု ဝီတရာဂေသု ရုဠ္ဟော ဟန သဒ္ဒေန။ အထ တ

ကိဉ္စိ နိမိတ္တံ ဂဟေတွ္ဝာ သတိပိ အညသ္မိံ တန္နိမိတ္တယုတ္တေ ကတ္ထစိ ဝိသယေ သမ္မုတိယာ စိရကာလတာယ နိမိ တ္တဝိရဟေပိ ပဝတ္တိ ရုဠှီ နာမ ယထာ “ဂစ္ဆန္တီတိ ကတော”တိ, ဧဝံ သတ္တသဒ္ဒဿာပိ ရုဠှီဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘူ တပုဗ္ဗဂတိယာ တ ဝီတရာဂေသု သတ္တဝေါဟာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သတ္တဝယောဂတောတိ** ဧတ္ထ **သတ္တံ** နာမ ဗုဒ္ဓိ, ဝီရိယံ, တေဇော တ, တေန ယောဂတော သတ္တာ, ယထာ “နီလဂုဏယောဂတော နီလော ပဋော”တိ။

ဟဏန္တိ ဧတေနာတိ ဟဏနံ, အဿာသပဿာသာ, တဿ ကမ္မံ **ဟဏနတာ,** တာယ, အဿာသပဿာသ သမ္ပယောဂေနာတိ အတ္ထော။ **ဘူတတ္တာ** တိ ကမ္မကိလေသေဟိ ဇာတတ္တာ။ ပူရဏတော, ဂလနတော စ **ပုဂ္ဂလာ** တိ နေရုတ္တာ။ သတ္တာ ဟိ နိဗ္ဗတ္တန္တာ တံတံသတ္တနိကာယံ ပူရေန္တာ ဝိယ ဟောန္တိ, သဗ္ဗာဝတ္ထနိပာတိတာယ စ ဂ လန္တိ စဝန္တီတိ အတ္ထော။ အပရိညာတဝတ္ထုကာနံ “အတ္တာ”တိ ဘဝတိ ဧတ္ထ အဘိဓာနံ, စိတ္တဉ္စာတိ **အတ္တဘာ တော, သရီရံ, ခန္ဓပဉ္စကမေဝ တ။ တန္တိ ခန္ဓပဉ္စကံ** ။ **ဥပဟာအယာ**တိ ဂဟေတွ္ဝာ ဥပဟာအနံ နိဿယံ ကတွာ။ **ပညတ္တိ မတ္တသမ္ဘဝတော**တိ ပရမတ္ထတော အသန္တေပိ သတ္တသညိတေ ပညတ္တိမတ္တေန သမ္ဘဝတော။

ယထာ စ သတ္တာတိ ဝစန န္တိ ယထာ သတ္တ-သဒ္ဒေ ယထာဝုတ္တေနဋ္ဌေန နိပ္ပရိယာယတော ပဒေသဝုတ္တိပိ ရု ဠှီဝသေန အနဝသေသပရိယာအယကော။ **သေသာနိပီ**တိ ဟဏာဒိဝစနာနိပိ။ တာနိပိ ဟိ ရူပာရူပဘဝူပဂစတုတ္ထဇ္ဈာနာ ဒိသမင်္ဂီနံ အဿာသပဿာသာဘာဝတော အဝိနိဟတမ္မာနံ ပုဂလနဿ အဘာဝတော ပဒေသဝုတ္တီနိ။ **ရုဠှီဝ သေန အာရောပေတွ္ဝာ** ယထာဝုတ္တာယ ရုဠှိယာ ဝသေန ကတ္ထစိ ဝိသယေ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဟဏာပုဂ္ဂလဘာဝံ အာ ရောပေတွ္ဝာ။ ယဒိ သာဓာရဏတော သတ္တဝေဝစနာနီတိ ဂဟေတွ္ဝာ အနောဓိသောဖရဏာ မေတ္တာ ဝုစ္စတိ, အထ ကသ္မာ ပဉ္စဟေဝ အာကာရေဟိ ဝုတ္တာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **“ကာမဉ္စာ”** တိအာဒိ။ ကေစိ ပနာဟု “န ခော ပနေတာနိ “သ တ္တာ”တိအာဒီနိ ပအနိ ဝေဝစနတာမတ္တံ ဥပဟာအယ ဂဟိတာနိ, ယတော ဇန္တုအာဒီနမ္ပိ ဂဟဏံ အာပဇ္ဇေယျ, အတ္ ထဝိသေသံ ပန နိမိတ္တဘူတံ ဥပဟာအယ ဂဟိတာနီ”တိ, တေ သန္ဓာယာဟ **“ယေ ပနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **အတ္ထတော** တိ သဇ္ဇနဋ္ဌေန သတ္တာ, ဟဏနဋ္ဌေန ဟဏာတိ ဧဝမာဒိအတ္ထတော။ တေသံ တံ မတိမတ္တန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **“အနောဓိသောဖရဏာ ဝိရုဇ္ဈတီ”** တိ။ ကသ္မာ? ကေစိ သတ္တာ, ကေစိ ဟဏာ, ကေစိ ပုဂ္ဂလာတိ အာပဇ္ဇန တော။ **တထာ အတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွ္ဝာ** တိ သတ္တာဒိသဒ္ဒာ သပ္ပဒေသဝိသယာတိ ဧဝမတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွ္ဝာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္ တနယေန နိပ္ပဒေသဝိသယာတိ ဧဝမတ္ထံ ဂဟေတွ္ဝာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“ဣမေသူ”**တိအာဒိ။ **ပဉ္စသု အာကာ ရေသူ**တိ “သဗ္ဗေ သတ္တာ”တိအာဒိနာ **ဟဠိဒ္ဒံ** (ပဋိ. မ. ၂.၂၂) အာဂတေသု ပဉ္စသု ဘာဝနာကာရေသု။ **အညတရဝသေနာ** တိ ယဿ ကဿစိ ဝသေန။

၂၅၇. ဣအာနိ ဒုတိယဝိသတိယာ ဘာဝနာကာရေသု အပ္ပနာ ပရိဂ္ဂဟေတွ္ဝာ ဒဿေတုံ **“ဧတ္ထ စာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဗျ ယာပာဒရဟိတာ**တိ ဒောမနဿဗျာပာဒရဟိတာ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ န ကေဝလံ ယထာဝုတ္တအာကာရဝိဘာဂမတ္တ တော အပ္ပနာဝိဘာဂေ, တသ္မာ။ **ဣမေသုပိ ပဒေသူ**တိ “သဗ္ဗေ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု”တိအာဒိကေသ္ဝာသေသု ပိ။ **ယံ ယံ ဟာကဋ္ဌံ ဟောတီ**တိ ယဒိပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ တတ္ထ တတ္ထ အဘိနိဝေသေ အနေကေကောဋ္ဌာသဝသေနေဝ မနသိကာရံ ပဝတ္တေတိ, ဘာဝနာယ သမိဇ္ဈနက္ခဏေ ပန တတ္ထ ယံ ပဂုဏတရတာယ သုဟာကဋ္ဌံ ဟောတိ, တဿ ဝသေန အပ္ပနာ ဟောတိ, ယထာ တံ ဒွဝတ္တိံသာကာရေ။ တတ္ထ ပန အာရမ္မဏံ, ဣဓ ဘာဝနာကာရောတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ **စတုန္န** န္တိ စတုန္နံ စတုန္နံ။ ဗျာပနိစ္ဆာလောပေန ဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။

လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ တေသံ ပစုရတော လဗ္ဘမာနတ္တာ။ တတိယာ ပန ပကတိ ယဒိပိ ပဌမဒုကေန န သင်္ဂဟိတာ, ဒုတိယဒုကေန ပန တိကေန စ သင်္ဂဟိတာ ဧဝ။

ဣတိ သဗ္ဗာနိပီ တိ အနောဓိသောဖရဏေ ဝီသတိ, ဩဓိသောဖရဏေ အဋ္ဌဝီသတိ, ဒိသာဖရဏေ စတ္တာရိ သတာနိ, အသီတိ စာတိ ဧဝံ သဗ္ဗာနိပိ။ သတ-သဒ္ဒာပေက္ခာယ နပုံသကနိဒ္ဒေသော။

၂၅၈. ဧဝံ မေတ္တာဘာဝနံ ဝိဘာဝေတွ္ဝာ ဣအာနိ တတ္ထ အာနိသံသေ ဝိဘာဝေတုံ **“ဣတိ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **သေသာ ဇနာ**တိ မေတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ အလာဘိနော။ **သမ္ပရိဝတ္တမာနာ** တိ ဒက္ခိဏေန ပဿေန အသယိတွ္ဝာ သဗ္ဗသော ပရိဝတ္တမာနာ။ **ကာကစ္ဆမာနာ** တိ ဃုရုဃုရုပဿာသဝသေန ဝိဿရံ ကရောန္တာ။ **သုခံ သုပတီ**တိ ဧတ္ထ

ဒုဝိဓာသုပနာ သယနေ ပိဋ္ဌိပ္ပသာရဏလက္ခဏာ, ကိရိယာမယစိတ္တေဟိ အတေကိဏ္ဏာဘဝင္ဂပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ စ။ တတ္ထာယံ ဥဘယထာပိ သုခမေဝ သုပတိ။ ယသ္မာ သဏိကံ နိပဇ္ဇိတ္ဝာ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ သမောဓာယ ဟာသာဒိကေန အာကာရေန သယတိ, နိဒ္ဒေါက္ကမနေပိ စ္ဆန္နံ သမာပန္နော ဝိယ ဟောတိ။ တေနာဟ **''ဧဝံ အသုပိတ္ဝာ''**တိအာဒိ။

နိဒ္ဒာကာလေ သုခံ အလဘိတ္ဝာ ဒုက္ခေန သုတ္တတ္တာ ဧဝ ပဋိဗုဇ္ဈနကာလေ သရီရခေဒေန နိတ္ထုနနံ, ဝိဇမ္ဘနံ, ဣတော စိတော ဝိပရိဝတ္တနဉ္စ ဟောတီတိ အာဟ **''နိတ္ထုနန္တာ ဝိဇမ္ဘန္တာ သမ္ပရိဝတ္တန္တာ ဒုက္ခံ ပဋိဗုဇ္ဈန္တီ''**တိ။ အယံ ပန သုခေန သုတ္တတ္တာ သရီရခေဒာဘာဝတော နိတ္ထုနနာဒိရဟိတောဝ ပဋိဗုဇ္ဈတိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ဧဝံ အပ္ပဋိဗုဇ္ဈိတ္ဝာ''**တိအာဒိ။ သုခပဋိဗောဓော စ သရီရဝိကာရာဘာဝေနာတိ အာဟ **''သုခံ နိဗ္ဗိကာရ''** န္တိ။

''ဘဒ္ဒကမေဝ သုပိနံ ပဿတီ'' တိ ဣဒံ အနုဘူတပုဗ္ဗဝသေန, ဒေဝတူပသံဟာရဝသေန စဿ ဘဒ္ဒကမေဝ သုပိနံ ဟောတိ, န ပါပကန္တိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''စေတိယံ ဝန္ဒန္တော ဝိယာ''** တိအာဒိ။ ဓာတုက္ခောဘဟေတုကမ္ပိ စဿ ဗဟုလံ ဘဒ္ဒကမေဝ သိယာ ယေဘုယျေန စိတ္တဇရူပာနုဂုဏတာယ ဥတုအာဟာရဇရူပာနံ။

ဥရေ အာမုတ္တမုတ္တာဟာရော ဝိယာ တိ ဂီဝာယ ဗန္ဓိတ္ဝာ ဥရေ လမ္ဗိတမုတ္တာဟာရော ဝိယာတိ ကေဟိစိ ဝုတ္တံ။ တံ ကောဝလိဝသေန ဝုတ္တံ သိယာ, အနေကရတနာဝလိသမူဟဘူတော ပန မုတ္တာဟာရော အံသပ္ပဒေသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကဋိပ္ပဒေသဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂ ပလမ္ဗန္တော ဥရေ အာမုက္ကောယေဝ နာမ ဟောတိ။

တတ္ထေတ တိ ဟဋ္ဌလိပုတ္တေယေဝ။ **သက္ကာ နိသီဒိတုံ တ နိပဇ္ဇိတုံ တ** ဒေသဿ ခေမတာယ, တဿ တသ္သ ပဒေသဿ ရမဏီယတာယ စ။

ဒသာဝ အန္တော **ဒသန္တော,** ဝတ္ထဿ သြသာနန္တော။

သမပ္ပဝတ္တတသ န္တိ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာရေ သမပ္ပဝတ္တဝတ္တတသံ။ ထေရော ကိရ အတ္တနာ ပဝိဋ္ဌပဝိဋ္ဌ ဝိဟာရေ ''အဟမေတ္ထ အာဂန္တုကော''တိ အစိန္တေတ္ဝာ တတ္ထ တတ္ထ ယထာရဟံ အတ္တနာ ကာတဗ္ဗဝတ္တာနိ ပရိပူရေန္တော ဧဝ ဝိဟာသိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ သဗ္ဗသတ္တေသု သမပ္ပဝတ္တမေတ္တာဝိဟာရတသံ။ အယံ ဟိ ထေရော အရဟတ္တာဓိဂမတော ပုဗ္ဗေပိ မေတ္တာဝိဟာရီ အဟောသိ။

ဝနန္တရေ ဋ္ဌိတော တိ ထေရော ကိရ တထာ သမပ္ပဝတ္တတသဝသေန စရမာနော ဧကဒိဝသံ အညတရံ ရမဏီယံ ဝနန္တရံ ဒိသွာ တတ္ထ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ ယထာပရိစ္ဆေဒေန တတော ဥဋ္ဌိတော အတ္တနော ဂုဏာဝဇ္ဇနဟေတုကေန ပီတိသောမနဿေန ဥအာနေန္တော ''ယာဝတာ ဥပသမ္ပန္နော''တိ ကထံ အဘာသိ။ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **''ဝနန္တရေ ဋ္ဌိတော''** တိ ပဋ္ဌမကထာ ဌပိတာ။ တတ္ထ **ဂဇ္ဇမာနကော** တိ သီဟဂဇ္ဇိတံ ဂဇ္ဇန္တော။ **ဂုဏာမေသန္တော** တိ အတ္တနော ဂုဏာသမုဒယံ ဂဝေသန္တော ပစ္စဝေက္ခန္တော။

မဏိလရုက္ခေ နိတသိတာယ တံ ဒေဝတံ **''မဏိလိယာ''**တိ တေဟရန္တိ, တသ္မာ သာ ဒေဝတာပိ **''အဟံ, ဘန္တေ, မဏိလိယာ''**တိ အာဟ။ ရုက္ခဒေဝတာနံ ဟိ ယေဘုယျေန နိတသရုက္ခဝသေန တေဟာရော ယထာ ဖန္ဒနဒေဝတာတိ။ **တတ္ထေတ**တိ စိတ္တလပဗ္ဗတေယေဝ။

''ဗလဝပိယစိတ္တတာယာ'' တိ ဣမိနာ ဗလဝပိယစိတ္တတာမတ္တေနပိ သတ္ထံ န ကမတိ, ပဂေဝ မေတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာတိ ဒဿေတိ။

ခိပ္ပမေဝ စိတ္တံ သမာဓိယတိ ကေနစိ ပရိပန္ထေန ပရိဟီနဇ္ဈာနဿ ဗျာဟဒဿ ဒူရသမုဿာရိတဘာဝတော ခိပ္ပမေဝ သမာဓိယတိ။ အာသုတနံ ခဃာယာတိ ကေစိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။ ဧတ္တ စ ကိဉ္စာပိ ဣတော အညကမ္မဋ္ဌာနဝသေန အဓိဂတဇ္ဈာနာနမ္ပိ သုခသုပနာဒယော အာနိသံသာ လဗ္ဘန္တိ, ယထာဟ –

''သုခံ သုပန္တိ မုနယော၊ အဇ္ဈတ္တံ သုသမာဟိတာ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ သအ ကေတမသာဝကာ''တိ။ –

စ အာဒိ, တထာပိမေ အာနိသံသာ ဗြဟ္မဝိဟာရလာဘိနော အနဝသေသာ လဗ္ဘန္တိ ဗ္ယာဟာအဒီနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝ တော ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ။ တေနေတဟ ''နိဿရဏံ ဟေတံ, အာဝုသော, ဗ္ယာဟာဒဿ, ယဒိဒံ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တီ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၆; အ. နိ. ၆.၁၃)။ ဗ္ယာဟာအဒိဝသေန စ သတ္တာနံ ဒုက္ခသုပနာဒယောတိ တပ္ပဋိပက္ခဘူတေသု ဗြဟ္မဝိဟာရေသု သိဒ္ဓေသု သုခသုပနာဒယော ဟတ္ထဂတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ။

ကရုဏာဘာဝနာဝဏ္ဏနာ

၂၅၉. **ကရုဏာ**န္တိ ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရံ။ **နိက္ကရုဏတာယာ** တိ ဝိဟေသာယ, ''က္လေကေစ္စော ပာဏိနာ တ လေဍ္ဍုနာ တ ဒဏ္ဍေန တ သတ္ထေန တ အညတရညတရေန တ သတ္တာနံ ဝိဟေဌနဇာတိကော ဟောတီ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တဝိဟေဌနေတိ အတ္ထော။ **အာဒီနဝ**န္တိ ဒေသံ။ ယထာ တထာ သတ္တာနံ ဝိဟေဌနာယ ပာပကော ဝိပာကော က္လမ စေဝ သမ္ပရာယေ စ။ တထာ ဟိ ယော သတ္တေ ဇီဝိတာ တေရောပနေန တ အင်္ဂပစ္စင်္ဂစ္ဆေဒနေန တ ဓနဇာနိယာ တ အလာဘာယ တ အတသာယ တ အနတ္ထာယ တ အယသတ္ထာယ တ ပရိသံသက္ကနေန တ အန္တမသော ယထာဝဇ္ဇဒဿနေနပိ ဝိ ဟေဌေတိ, တဿ သော ပမာဒဝိဟာရော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အလာဘာယပိ ဟောတိ, လဒ္ဓဿ ပရိဟာနာယပိ ဟောတိ, တ န္နိမိတ္တံ ပာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, အဝိသာရဒေါ ပရိသံ ဥပသင်္ကမတိ မင်္ကုဘူတော, သမ္မူဠ္ဟော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒါ ဒုဂ္ဂတိ ဟဋ္ဌိကင်္ခာ, သုဂတိယမ္ပိ မနုဿဘူတော ဒုဇ္ဇစ္စောပိ ဟောတိ နီစကုလိ ကော, ဒုဗ္ဗဏ္ဏောပိ ဟောတိ ဒုဒ္ဒသိကော, ဗဟွာတဇာဓောပိ ဟောတိ ရောဂဗဟုလော, ဒုဂ္ဂတောပိ ဟောတိ အပ္ပန္နပာနော, အပ္ပာယုကောပိ ဟောတိ ပရိတ္တဇီဝိတောတိ ဧဝမာဒိအနေကာနတ္ထာနုဗန္ဓိတာ ဝိဟေသာယ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ, တပ္ပဋိပက္ခတော ကရုဏာယ အာနိသံသာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ တေန ဝုတ္တံ **''နိက္ကရုဏတာယ အာဒီနဝံ ကရုဏာယ စ အာနိသံသံ ပစ္စဝေက္ခိတ္ဝာ''**တိ။ **''ပိယော ဟီ''**တိအာဒိနာ ပဌမံ ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု အနာရမ္ဘဿ ကာရဏမာဟ။ ပိယံ ဟိ ပုဂ္ဂလံ ကရုဏာယိတုမာရဘန္တဿ န တာဝ ပိယဘာဝေ ဝိဂစ္ဆတိ, အဝိဂတေ စ တသ္မိံ ကုတော ကရုဏာယနာ။ တေနာဟ **''ပိယဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတီ''** တိ။ သေသပုဂ္ဂလေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **လိင်္ဂဝိသဘာဂကာလကတာနံ** အ ခေတ္တဘာဝေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

ယတ္ထ ပန ပဌမံ အာရဘိတဗ္ဗာ, တံ ဟဋ္ဌိနယေနေဝ ဒဿေတုံ **''ကထဥ္စ ဘိက္ခု''** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဒုဂ္ဂ ဂတ**န္တိ ဒလိဒ္ဒံ။ သော ဟိ ဘောဂပာရိဇုညတော သုခသာဓနာနံ အဘာဝေန ဒုက္ခံ ဂတော ဥပဂတော ဒုဂ္ဂတောတိ ဝုစ္စတိ။ အထ တ **ဒုဂ္ဂတ** န္တိ ဒုက္ခေန သမင်္ဂိဘာဝံ ဂတံ။ **ဒုရုပေတ**န္တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဥပေတံ။ ဂတိကုလရူပာဒိဝသေန တ တမဘာဝေ ဌိတော **ဒုဂ္ဂတော** ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဥပေတတ္တာ တမပရာယဏဘာဝေ ဌိတော **ဒုရုပေတော**တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပရမကိစ္ဆပ္ပတ္တ** န္တိ အတိဝိယ ကိစ္ဆမာပန္နံ မဟာဗျသနံ နိမုဂ္ဂံ။ **အပေ္ပဝ နာမာ** တိ သာဓု ဝတ။

ဝဓေထ နန္တိ ''ဃာတေထ နံ စောရ''န္တိ ဧဝံ ပဟိတာယ **ရညော အာဏာယ ခာဒနီယမ္ပိ။ပေ။ ဒေန္တိ** ''က္လအနေဝ မာရိယမာနော တေ္တကမ္ပိ သုခံ လဘတူ''တိ။ **သုသဇ္ဇိတော** တိ သုခာနုဘဝနေ သန္နဒ္ဓော။

ဧတေနေဝ ဥပာယေနာတိ ယေန ယေန ဝိဓိနာ တေရဟိ ယထာဝုတ္တေ ပရမကိစ္ဆာပန္နေ အာယတိံ တ ဒုက္ခဘာဂိမ္ဟိ ပုဂ္ဂလေ ကရုဏာယိတုံ ကရုဏာ ဥပ္ပာဒိတာ, ဧတေနေဝ နယေန။ **ပိယပုဂ္ဂလေ** တိ ပိယာယိတဗ္ဗပုဂ္ဂလေ။ တေရဟိ တ ဒိဿမာနံ အာယတိံ တ ဘာဝိနိံ ဒုက္ခပ္ပတ္တိံ ဂဟေတွ္ဝာ ကရုဏာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ မဇ္ဈတ္တဝေရီ သုပိ ဧသေဝ နယော။ ယော ဟိ သော ကရုဏာယ ဝတ္ထုဘူတော ဒုဝိဓော ပုဂ္ဂလော ဝုတ္တော, ကာမံ တတ္ထ ကရုဏာ ဘာဝနာ သုခေနေဝ က္လဇ္ဈတိ, က္လမိနာ ပန ဘိက္ခုနာ တတ္ထ ဘာဝနံ ပဂုဏတရံ ကတ္ဝာ သီမာသမ္ဘေဒံ ကာတုံ တဒနန္တရံ ပိယပုဂ္ဂလေ, တတော မဇ္ဈတ္တေ, တတော ဝေရိပုဂ္ဂလေ ကရုဏာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ဘာဝေန္တေန စ ဧကေကသ္မိံ ကော ဋ္ဌာသေ မုဒုံ ကမ္မနိယံ စိတ္တံ ကတ္ဝာ တဒနန္တရေ တဒနန္တရေ ဥပသံဟရိတဗ္ဗံ။ ယဿ ပန ဝေရိပုဂ္ဂလော တ နတ္ထိ, မဟာပုရိသဇာတိကတ္တာ တ အနတ္ထံ ကရောန္တေပိ ဝေရိသညာဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ, တေန မဇ္ဈတ္တေ မေ စိတ္တံ ကမ္မနိယံ ဇာ

တံ, ဣဒါနိ ဝေရိမှိ ဥပသံဟရာမီတိ ဗျာပာရော န ကာတဗ္ဗော။ ယဿ ပန အတ္ထိ, တံ သန္ဓာယာဟ **“သစေ ပနာ”**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနိကဿ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၄၀ အာဒယော) ဝုတ္တနယေန။ **တံ မေတ္တာယ ဝုတ္တနယေနေဝ။ ဝူပသမေတဗ္ဗန္တိ** “အထာနေန ပုရိမပုဂ္ဂလေသု”တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၄၃), “ကကစူပမဩဝါဒါဒီနံ အနုဿရတော”တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၄၃) စ မေတ္တာဘာဝနာယ ဝုတ္တေန နယေန တံ ပဋိဃံ ဝူပသမေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ တေရဟိ မဟာဒုက္ခပ္ပတ္တေ သုခိတေပိ အကတကုသလတာယ အာယတိံ ဒုက္ခပ္ပတ္တိယာ ဝသေန ကရုဏာယ နဝိဓိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ကတကလျာဏေပိ တံ ဒဿေတုံ **“ယောပိ စေတ္ထ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တေသန္တိ** ဗျသနာနံ။ **ဝဋ္ဋဒုက္ခံ အနတိက္ကန္တတ္တာ** တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနာပိ အက္ခာနေန ပရိယောသာပေတုံ အသက္ကုဏေယျဿ အနာဂတဿ အပါယိကဿ သုဂတိသုပိ ဇာတိဇရာဒိဘေဒဿာတိ အပရိမိတဿ သံသာရဒုက္ခဿ အနတိက္ကန္တဘာဝတော။ **သဗ္ဗထာပိ ကရုဏာယိတွာ**တိ ဒုက္ခပ္ပတ္တိယာ, သုခပ္ပတ္တိယာ အကတကုသလတာယ တ ကတာ ကုသလတာယ တတိ သဗ္ဗပကာရေနပိ ကရုဏာယ ဝတ္ထုဘာဝဿ သလ္လက္ခဏေန တသ္မိံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ကရုဏံ ကတွာ ကရုဏာဘာဝနံ ဝဍ္ဎေတွာ။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ “အထာနေန ပုနပ္ပုနံ မေတ္တာယန္တေနာ”တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၄၃) **မေတ္တာဘာဝနာယံ** ဝုတ္တေန နယေန။ **တံ နိမိတ္တ** န္တိ သီမာသမ္ဘေဒဝသေန ပဝတ္တံ သမထနိမိတ္တံ။ **မေတ္တာယ ဝုတ္တနယေနေဝ**တိ ယထာ မေတ္တာဘာဝနာယံ “အပ္ပကသိရေနေဝ”တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၅၃) **တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန အပ္ပနာ** “ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ”တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၅၃-၂၅၄) တဿာ ဝဍ္ဎနာ စ ဝုတ္တာ, ဧဝမိဓ ကရုဏာဘာဝနာယံ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန အပ္ပနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ စ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ စ, တထေဝဿာ ဝဍ္ဎနာဝိဓိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ အဝဓာရဏေန “ပဌမံ ဝေရိပုဂ္ဂလော ကရုဏာယိတဗ္ဗော”တိ ဣဒံ ယထာ ပါဠိဝိရုဒ္ဓံ, ဧဝံ ယုတ္တိဝိရုဒ္ဓမ္ပီတိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။ ပဌမံ ဟိ ဝေရိံ သမနုဿရတော ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, န ကရုဏာ။ အတ္တာပိ သက္ခိဘာဝေန ကရုဏာယနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗော, သော ကိမိတိ ပစ္ဆာ ဂယှတီတိ။ **“အပ္ပနာ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ”**တိ ဣမိနာ စ အပ္ပနာပ္ပတ္တစိတ္တဿေဝ “ကရုဏာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၈; မ. နိ. ၁.၇၇, ၅၀၉; ၂.၃၀၉, ၃၁၅, ၄၅၂, ၄၇၁; ၃.၂၃၀) ဝုတ္တဝိကုဗ္ဗနာ ဣဇ္ဈတီတိ အယမတ္ထော ဒဿိတော။

ကရုဏာပဒမတ္တမေဝ စဿာ ပါဠိယာ ဝိသေသောတိ တံ အနာမသိတွာ ပဋိသမ္ဘိဒာယံ ဝုတ္တဝိကုဗ္ဗနာ, မေတ္တာယ ဝုတ္တအာနိသံသာ စ ဣဓ လဗ္ဘန္တီတိ ဒဿေတုံ **“တတော ပရံ။ပေ.။ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တတော ပရ**န္တိ “ကရုဏာသဟဂတေန စေတသာ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၈; မ. နိ. ၁.၇၇, ၅၀၉; ၂.၃၀၉, ၃၁၅, ၄၅၂, ၄၇၁; ၃.၂၃၀) ဝုတ္တဝိကုဗ္ဗနတော ဥပရိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

မုဒိတာဘာဝနာဝဏ္ဏနာ

၂၆၀. **ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု** တိ ပိယမဇ္ဈတ္တဝေရီသု န အာရဘိတဗ္ဗာ။ မုဒိတာဘာဝနာတိ ဝိဘတ္တိံ ပရိဏာမေတွာ ယောဇနာ။ **န ဟိ**တိအာဒိ တတ္ထ ကာရဏဝစနံ။ **ပိယဘာဝမတ္တေနာ** တိ ဧတ္ထ **မတ္တ**-သဒ္ဒေါ ဝိသေသနိဝတ္တိ အတ္ထော, တေန သောမနဿပဋိသန္ဓိကတာဒိသိဒ္ဓါ နိစ္စပ္ပဟံသိတမုခတာ, ပုဗ္ဗဘာသိတာ, သုခသမ္ဘာသတာ, သခိလတာ, သမ္မောဒကတာတိ ဧဝမာဒိကေ မုဒိတာယ ပဒဋ္ဌာနဘူတေ ဝိသေသေ ဥလ္လိင်္ဂေတိ, ဤဒိသေဟိ ဝိသေသေဟိ ဝိရဟိတော တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝ-ကာရေန ပန ပိယပုဂ္ဂလဿ သုခသမပ္ပိတတာဒိံ, မုဒိတာယ စ ဟေတုဘူတံ ပမောဒပ္ပဝတ္တိံ နိဝတ္တေတိ။ ပိယပုဂ္ဂလေပိ ဟိ ပရမာယ သမ္ပတ္တိယာ ပမုဒိတေ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌေ ဘိက္ခုနော မုဒိတောကာသံ လဘေယျ။ ဝက္ခတိ ဟိ “ပိယပုဂ္ဂလံ တ”တိအာဒိ။ အာဒိတော မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလံ အနုဿရန္တဿ ဥဒာသိနတာ သဏ္ဌာတိ, ဝေရိံ သမနုဿရန္တဿ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနာဟ **“ပဂေဝ မဇ္ဈတ္တဝေရိနော”** တိ။

ပမောဒပ္ပဝတ္တိယာ သောဏ္ဍသဒိသော သဟာယော **သောဏ္ဍသဟာယော။ မုဒိတမုဒိတော**တ တိ ပသာဒသောမ္မတာယ အတိဝိယ မုဒိတော ဧဝ။ ပသာဒေ ဟိ ဣဒံ အာမေဍိတံ။ ဧဝံ အဋ္ဌကထာနယေန အာဒိတော မုဒိတာဘာဝနာယ ဝတ္ထုံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပါဠိနယေန ဒဿေတုံ **“ပိယပုဂ္ဂလံ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သုခိတန္တိ** သဥ္ဇာတသုခံ, သုခပ္ပတ္တန္တိ အတ္ထော။ **သဇ္ဇိတ** န္တိ သုခါနုဘာဝနေ သန္နဒ္ဓံ ပဋိယတ္တသုခသာဓနံ။ **အဟော သာဓူ**တိ တဿ သတ္တဿ

သ သမ္ပတ္တိယံ သမ္ပဇညပုဗ္ဗပမောဒနာကာရဒဿနံ။ ပုန **အဟော သုဠျ** တိ တဿ ပမောဒနဿ ဗဟုလီကာရဒဿနံ။ ပိ **ယံ မနာပန္တိ** တတ္ထ **မနာပ**-ဂ္ဂဟဏေန ဟဋ္ဌိယမ္ပိ အတိပ္ပိယသဟာယကော အဓိပ္ပေတောတိ ဧကေ။

အတီတေတိ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ အတီတေ။ **အနာဂတေ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ န ဟိ ဘဝန္တရဂတေ ဗု ရပဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ ရုဟတိ။ ယဒိ ဧဝံ, အတီတာနာဂတေ ကထန္တိ? နာယံ ဒောသော။ ''သော တေယံ ဒတ္တော တိသ္ သော''တိ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နတာယ ဝိဇ္ဇမာနဘာဝေန ဂဟေတဗ္ဗတော။ ကထံ ပနဿ အနာဂတေ သမ္ပတ္တိ အာရမ္မဏံ ဟောတီတိ? အာဒေသာဒိတော, ပစ္စုပ္ပန္နာယ တ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ အနုမာနတော လဒ္ဓါယ ဂဟေတဗ္ဗတော။

ပိယပုဂ္ဂလေ တိ သောဏ္ဍသဟာယသဒိသေ အတိပ္ပိယပုဂ္ဂလေ, ပိယပုဂ္ဂလေ စ။ ဒုဝိဓောပိ စေသ ဣဓ ပိယဘာဝ သာမညတော ''ပိယပုဂ္ဂလော''တိ ဝုတ္တော။ **အနုက္ကမေနာ** တိ အတိပ္ပိယပုဂ္ဂလော ပိယပုဂ္ဂလော မဇ္ဈတ္တော ဝေရီ တိ စတူသု ကောဋ္ဌာသေသု ဧကေကသ္မိံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပဂုဏံ, မုဒုံ, ကမ္မနိယဉ္စ ကတွာ သေသေသု ဥပသံဟရဏာနုက္က မေန။ ကိဥ္စာပိ စတူသု ဇနေသု သမစိတ္တတာဝ **သီမာသမ္ဘေဒေ** သီမာ သမ္ဘိဇ္ဇတိ တောယာတိ ကတွာ။ ဘာဝနာယ ပန တထာ ဗဟုသော ပဝတ္တမာနာယ ပုရိမသိဒ္ဓ ဟေတုံ, ဣတရံ ဖလဉ္စ ကတွာ ဝုတ္တံ **''သမစိတ္တတာယ သီမာသမ္ဘေဒံ ကတွာ''**တိ။ ယထာဝုတ္တသီမာဘာဝေ တ သီမာသမ္ဘေဒေတိ ဝုတ္တံ **''သမစိတ္တတာယ သီမာသမ္ဘေဒံ ကတွာ''**တိ။ သေသမေတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဥပေက္ခာဘာဝနာဝဏ္ဏနာ

၂၆၁. ဥပေက္ခာဘာဝနန္တိ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနံ။ ယသ္မာ ပုရိမဗြဟ္မဝိဟာရတ္တယနိဿန္ဒော စတုတ္ထဗြဟ္မဝိဟာရော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''မေတ္တာဒီသု ပဋိလဒ္ဓတိကစတုက္ကဇ္ဈာနေနာ''** တိ။ **ပဂုဏတတိယဇ္ဈာနာ** တိ သု ဘာဝိတံ ဝသီဘာဝံ ဟာပိတံ ပဂုဏံ, တထာရူပ တတိယဗြဟ္မဝိဟာရဇ္ဈာနတော။ အပ္ပဂုဏံ ဟိ ဥပရိဈာနဿ ပဒဋ္ဌာနံ န ဟောတိ။ စတုက္ကနယဝသေန စေတ္ထ တတိယဂ္ဂဟဏံ။ **သုခိတာ ဟောန္တူတိအာဒိဝသေနာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''နိဒ္ဒုက္ခာ ဟောန္တူ''တိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သတ္တကေလာယနံ** သတ္တေသု မမာယနံ မမတ္တကရဏံ, တထာ မန သိကာရေန ယောဂေ **သတ္တကေလာယနမနသိကာရယုတ္တတ္တာ,** တသ္မာ။ မေတ္တာဒီနံ ရာဂဂေဟဿိတအေမနဿ သောမနဿာနံ အာသန္နဝုတ္တိတာယ ယထာရဟံ **ပဋိဃာနုနယသမီပစာရိတာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အထ တ ''သုခိတာ ဟောန္တု, ဒုက္ခတော မုစ္စန္တု, မောဒန္တူ''တိ ဟိတေသိတာဘာဝပ္ပတ္တိယာ တိဿန္နမ္ပိ အနုနယဿ အာသန္နစာရိတာ။ သတိ စ တဗ္ဗိပရိယာယေ လောဟိတပ္ပကောပေ ပုဗ္ဗော ဝိယ လဒ္ဓောကာသမေဝေတ္ထ ပဋိဃန္တိ အဝိသေသေန တာသံ ပဋိဃာနုနယသမီပစာရိတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

''သောမနဿယောဂေန ဩဠာရိကတ္တာ'' တိ ဣဒံ တတိယဇ္ဈာနဿ ဝသေန ဝုတ္တံ, တတော ဝုဋ္ဌိတဿ ဣဒ မာဒီနဝဒဿနန္တိ။ မေတ္တာဒိဝသေန ပန ဩဠာရိကဘာဝေ ဝုစ္စမာနေ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိယောဂေနေဝ ဩဠာရိကတာ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ, တာဟိပိ တာသံ သမာယောဂသမ္ဘဝတော, ဥပေက္ခာယ စ တဒဘာဝတော။ န တ ဝတ္တဗ္ဗာ တတိယဇ္ဈာ နိကာနံယေဝ မေတ္တာဒီနံ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္တာ, တံတံဈာနသမတိက္ကမေနေဝ စ တံတံဈာနိကာ မေတ္တာဒယောပိ သမတိက္ကန္တာ ဧဝ နာမ ဟောန္တိ, ဈာနသာမညေန ဝိယ မေတ္တာဒိသာမညေန တေဟာရမတ္တံ။ **ပုရိမာသူ**တိ မေတ္တာကရုဏာ မုဒိတာသု။ **သန္တဘာဝတော** တိ ယထာဝုတ္တသတ္တကေလာယနာဒိအနုပသန္တဘာဝတဘာဝတော ဥပေက္ခာယ သန္တဘာဝ တော။ ''သန္တဘာဝတော''တိ စ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သုခုမတာ ပဏီတတာ ဝိဒူရကိလေသတာ ဝိပုလဖလတာ တိ ဧဝမာဒယောပိ ဥပေက္ခာယ အာနိသံသာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ပကတိမဇ္ဈတ္တော** တိ ကိဉ္စိ ကာရဏံ အနပေက္ခိတွာ ပကတိယာ သဘာဝေနေဝ ဣမဿ ဘိက္ခုနော ဥဒာသိနပက္ခေ ဌိတော။ **အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ** တိ အတ္တနာ ကတကမ္မဝသေနေဝ အယမာ ယသ္မာ အာဂတော ဂစ္ဆတိ စ, တ္ဝမ္ပိ အတ္တနာ ကတကမ္မဝသေနေဝ အာဂတော ဂစ္ဆသိ စ, န တဿ တဝ ပယောဂေန ကိဉ္စိ သုခံ တ ဥပနေတုံ, ဒုက္ခံ တ အပနေတုံ လဗ္ဘာ, ကေဝလံ ပနေတံ စိတ္တဿ အနုဇုကမ္မံ, ယဒိဒံ မေတ္တာယနာဒိနာ သတ္တေသု ကေလာယနံ။ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အရိယေဟိ ဂတမဂ္ဂေ စေသ အပဏ္ဏကပဋိပဒာ ဘူတော, ယဒိဒံ သဗ္ဗသတ္တေသု မ ဇ္ဈတ္တတာတိ ဧဝံ ပဋိပက္ခဝိဂုဏ္ဏာမုခေန မဇ္ဈတ္တတာယ သမ္ပဇာတကရဝဗဟုမာနာဒရော တံ ပုဂ္ဂလံ ပုနပ္ပုနံ အဇ္ဈု ပေက္ခတိ, တတ္ထ စ သဝိသေသံ ဥပေက္ခံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ, တဿ တထာ ပဋိပဇ္ဇတော ပကတိယာပိ ဥဒာသိနတ္တာ သာတိသယံ တတ္ထ မဇ္ဈတ္တတာ သဏ္ဌာတိ ။ ဘာဝနာဗလေန နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနေဝ ဟောန္တိ, ကိလေသာ သ

န္ခိသိန္နာ ဧဝ ဟောန္တိ, သော တံ ဥပေက္ခံ ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု ဥပသံဟရတိ။ တေနာဟ **“ဥပေက္ခာ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာ။ တတော ပိယပုဂ္ဂလာဒီသူ”**တိ။ **ဧကံ ပုဂ္ဂလ** န္တိ ဧတ္ထ အညတ္ထော **ဧက**-သဒ္ဒော ‘‘ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၇) ဝိယ။ ဧကဝစနနေနေဝ စေတ္ထ သင္ခ်ာဝိသေသော သိဒ္ဓေါ, တသ္မာ အညံ ဧကံ ပုဂ္ဂလန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ တေန အတ္တာနံ နိဝတ္တေတိ။ **“နေဝ မနာပ”**န္တိ ဣမိနာ ပိယပုဂ္ဂလံ, အတိပ္ပိယသဟာယကဉ္စ နိဝတ္တေတိ, အတ္တာနမ္ပိ တ အတ္တနိ အမနာပတာယ အဘာဝတော။ **“န အမနာပ”**န္တိ ဣမိနာ အပ္ပိယံ, ဝေရိပုဂ္ဂလဉ္စ, ဟာရိသေသတော မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလသ္သ ဂဟဏံ အာပန္နံ။ ဣတိ **“ဧကံ ပုဂ္ဂလံ နေဝ မနာပံ နာမနာပ”** န္တိ ဣမိနာ အတ္တနော, ပိယာဒီနဉ္စ ပဋိက္ခေပမုခေန ဥဒာသိနပုဂ္ဂလံ ဒသ္သေတိ။

ဝုတ္တနယေနာ တိ ‘‘ယ႒တသ္သ ပကတိမဇ္ဈတ္တော’’တိအာဒိနာ အနန္တရံ ဝုတ္တေန နယေန။ အတ္တသိနေဟသ္သ ဗလဝဘာဝတော ဝေရိတောပိ အတ္တနိ မဇ္ဈတ္တတာယ ဒုရူပသံဟရတ္တာ ‘‘ဣမေသု စ အတ္တနိ စာ’’တိ အတ္တာ ပစ္ဆာ ဝုတ္တော။ **ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝာ** တိ ‘‘အယံ သမာပတ္တိ အာသန္နပီတိပစ္စတ္ထိကာ’’တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၈၇) ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေန။ ယံ ဟိ ဟေဋ္ဌာ ‘‘ပဂုဏတတိယဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယာ’’တိအာဒိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၈၇) ဝုတ္တံ, တံ ဟေဋ္ဌာ တီသု ဗြဟ္မဝိဟာရေသု, စတုတ္ထဗြဟ္မဝိဟာရေ စ အာဒီနတနိသံသဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ ဣဒံ ပန တတိယဇ္ဈာနေ အာဒီနဝံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနေ စ အာနိသံသံ ဒိသ္ဝာ စတုတ္ထာဓိဂမာယ ယောဂံ ကရောန္တဿ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဥပ္ပဇ္ဇနာကာရဒဿနံ။ တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တံ ‘‘ပထဝီသဒ္ဒံ အပနေတွာ တဒေဝ နိမိတ္တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ မနောဒွာရာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’’တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ပထဝီကသိဏာဒီသူတိ အာဒိ-သဒ္ဒေန သေသကသိဏာနိ, အသ္သာသပသ္သာသနိမိတ္တဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ ကာမံ ကသိဏာနာပာနေသု ဥပ္ပန္နသ္သာပိ တတိယဇ္ဈာနသ္သ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရေန ရူပာဝစရဇ္ဈာနာဒိတာယ အတ္တေဝ သဘာဂတာ, တံ ပန အကာရဏံ အာရမ္မဏသ္သ ဝိသဒိသတာယာတိ အာဟ **“အာရမ္မဏဝိသဘာဂတာယာ”** တိ။ နနု စ အညထာဝ ကသိဏာဒိဘာဝနာ, အညထာ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာတိ ဘာဝနာဝသေနာပိ ယထာဝုတ္တဇ္ဈာနာနံ အတ္ထေဝ ဝိသဒိသတာတိ? သစ္စမေတံ, ဘာဝနာဝသေန ပန ဝိသဒိသတာ အနုပ္ပတ္တိယာ န ဧကန္တိကံ ကာရဏံ။ တထာ ဟိ အညထာဝ မေတ္တာဒိဘာဝနာ, အညထာ ဥပေက္ခာဘာဝနာ။ တထာပိ သတ္တေသု ယထာပဝတ္တိတံ ဟိတေသိတာဒိအာကာရံ ဗ္ယတိရေကမုခေန အာမသန္တီ, တတော ဝိနိဝတ္တမာနရူပေန အဇ္ဈုပေက္ခနာကာရေန ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ပဝတ္တတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ‘‘ကမ္မဿကာ သတ္တာ, တေ ကဿ ရုစိယာ သုခိတာ ဝါ ဘဝိဿန္တိ’’တိအာဒိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၆၃)။ အာရမ္မဏသဘာဂတာပိ စေတ္ထ အတ္ထီတိ မေတ္တာဒိဝသေန ပဋိလဒ္ဓတတိယဇ္ဈာနသ္သ ဣဇ္ဈတိ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရော။ တေန ဝုတ္တံ **“မေတ္တာဒီသူ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **မေတ္တာဒီသူ**တိ မေတ္တာဒီသု နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေသု, မေတ္တာဒိဝသေနာတိ အတ္ထော။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

၂၆၂. ဗြဟ္မုတ္တမေနာ တိ ဧတ္ထ သမ္မုတိဗြဟ္မာနော ဥပပတ္တိဗြဟ္မာနော ဝိသုဒ္ဓိဗြဟ္မာနောတိ တိဝိဓာ ဗြဟ္မာနော။

‘‘သမ္ပန္နံ သာလိကေဒါရံ, သုဝါ ဘုဉ္ဇန္တိ ကောသိယ။
ပဋိဝေဒေမိ တေ ဗြဟ္မေ, န နေ ဝါရေတုမုဿဟေ။ (ဇာ. ၁.၁၄.၁)။

ပရိဗ္ဗဇ မဟာဗြဟ္မေ, ပစန္တညေပိ ဟာဏိနော’’တိ။ (ဟာစိ. ၆၄၇) –

စ ဧဝမာဒီသု ဟိ ဗြဟ္မသဒ္ဒေန သမ္မုတိဗြဟ္မာနော ဝုတ္တာ။

‘‘အဟာရုတာ တေသံ အမတဿ ဒွါရာ,
ယေ သောတဝန္တော ပမုဉ္စန္တု သဒ္ဓံ။
ဝိဟိံသသညီ ပဂုဏံ န ဘာသိံ,
ဓမ္မံ ပဏီတံ မနုဇေသု ဗြဟ္မေ’’။

“အထ ခေါ ဗ္ရဟ္မာ သဟမ္ပတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၇၁; မ. နိ. ၁.၂၈၃; ၂.၃၄၀; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၈) စ ဝေမာဒီသု ဗ္ရဟ္မသဒ္ဒေန ဥပပတ္တိဗ္ရဟ္မာနော ဝုတ္တာ။ “ဗ္ရဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတီ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၁၄၈; သံ. နိ. ၂.၂၁; အ. နိ. ၄.၈; ၅.၁၁; ပဋိ. မ. ၂.၄၄) ဝစနတော “ဗ္ရဟ္မ”န္တိ အရိယဓမ္မော ဝုစ္စတိ, တတော နိဗ္ဗတ္တတ္တာ အဝိသေသေန သဗ္ဗေပိ အရိယာ ဝိသုဒ္ဓိဗ္ရဟ္မာနော နာမ ပရမတ္ထဗ္ရဟ္မတာယ။ ဝိသေသတော ပန “ဗ္ရဟ္မာတိ, ဘိက္ခဝေ, တထာ ဂတဿေတံ အဓိဝစန”န္တိ ဝစနတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဥတ္တမဗ္ရဟ္မာ နာမ သဒေဝကေ လောကေ ဗ္ရဟ္မဘူတေဟိ ဂု ဏေဟိ ဥက္ကံသဟရမိပ္ပတ္တိတော။ ဣတိ ဗ္ရဟ္မာနံ ဥတ္တမော, ဗ္ရဟ္မာ စ သော ဥတ္တမော စာတိ တ **ဗ္ရဟ္မုတ္တမော,** ဘဂဝါ။ တေန **ကထိတေ** “သော မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆; ၃.၃၀၈; မ. နိ. ၁.၇၇, ၄၅၉, ၅၀၉; ၂.၃၀၉, ၃၁၅, ၄၅၁, ၄၇၁) တတ္ထ တတ္ထ ဝေနေယျာနံ ဒေသိတေ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ ယထာဝုတ္တေန ဘာဝနာ က္ကမေန စေဝ အတ္ထဝဏ္ဏနာက္ကမေန စ **ဝိဒိတွတ** ဇာနိတွာ။ **ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ အသာ ဓာရဏံ တံတံဗ္ရဟ္မဝိဟာရပဋိနိယတမေဝ အတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွာ သာဓာရဏဘာဝတော တတ္ထ တတ္ထ ပကိဏ္ဏကံ ဝိသဋံ အတ္ထံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တိတာ ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိဇာနိတဗ္ဗာ။

မေဇ္ဇတီ တိ ဓမ္မတော အညဿ ကတ္တုနိဝတ္တနတ္ထံ ဓမ္မမေဝ ကတ္တာရံ ကတွာ နိဒ္ဒိသတိ။ **သိနိယှတီ**တိ တေ ထ သတ္တေသု ဗျာပဇ္ဇနဝသေန လူခဘာဝဿ ပဋိပက္ခဘူတံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဟိတာကာရပဝတ္တိဝသေန သိနေဟနံ ဒဋ္ဌ ဗ္ဗံ, န တဏှာယနဝသေန။ တံ ဟိ မောဟပုဗ္ဗင်္ဂမံ လုဒ္ဓနသဘာဝံ, ဣဒံ ပန အဒုဿနသဘာဝံ အလောဘသမ္ပယု တ္တံ။ နနု စ တဏှာယသိနေဟောပိ ဗျာပာဒဝိရောဓီ တေန သဟာနဝဋ္ဌာနတော။ ယဒိပိ တေန သဟ ကေသ္မိံ စိတ္တေ န ပ္ပဝတ္တတိ, ဝိရောဓီ ပန န ဟောတိ အပ္ပဟာယကတော။ မေဇ္ဇတီတိ **မိတ္တော,** ဟိတဇ္ဈာသယော ခန္ဓပ္ပဗန္ဓော, တပ္ ပရိယာပန္နတာယ မိတ္တေ ဘဝ, မိတ္တေ တ အာရမ္မဏဘူတေ ပိယေ ပုဂ္ဂလေ ဘဝ, မိတ္တဿ သော ပဝတ္တိ မေဇ္ဇ နဝသေန တတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကရောတီတိ ကရုဏာ, ကိံ ကရောတိ, ကေသံ, ကိံ နိမိတ္တန္တိ အာဟ **“ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယကမ္ပန”** န္တိ။ **ကမ္ပန** န္တိ စ ပရေသံ ဒုက္ခံ ဒိသွာ တဿ အပနေတုကာမဿ အသဟနာကာရေန စိတ္တဿ အညထတ္တံ။ တ ယိဒံ သပ္ပုရိသာနံယေဝ ဟောတီတိ အာဟ **“သာဓူန”**န္တိ။ သပ္ပုရိသာ ဟိ သပရဟိတသာဓနေန “သာဓူ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဝိနာသေတီ**တိ အဒဿနံ ဂမေတိ, အပနေတီတိ အတ္ထော။ တေနေတ္ထ ဟိံသနံ အပနယနန္တိ ဒဿေတိ။ ပရဒုက္ခာပန ယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ ဟိ ကရုဏာ။ **ဖရဏဝသေနာ**တိ ဖုသနဝသေန, အာရမ္မဏကရဏဝသေနာတိ အတ္ထော။ အာရ မ္မဏကရဏမ္ပေတ္ထ ဒုက္ခိတေသု ဒုက္ခာပနယနာကာရေနေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

မောဒန္တိ တာယာ တိ မောဒနကိရိယာယ မုဒိတာယ ကရဏဘာဝနိဒ္ဒေသော, သွတယံ ဥပစာရသိဒ္ဓေါ, မုဒိတာဝိနိမု တ္တော နတ္ထိ တတ္ထ ကောစိ ကတ္တာတိ တမေဝ ကတ္တုဘာဝေန နိဒ္ဒိသတိ **“သယံ တ မောဒတီ”**တိ, အယမ္ပိ ဥပစာရနိဒ္ဒ ဒေသောဝ။ ဓမ္မာနံ အဝသဝတ္တနတောတိ ဝသဝတ္တိဘာဝနိဝာရဏတ္ထံ **“မောဒနမတ္တမေဝ တ တန္တိ မုဒိတာ”** တိ အာဟ။

ပိယာဒီသု ပက္ခပာတုပစ္ဆေဒနမုခေန ဥဒာသိနဘာဝသဏ္ဌာတာ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခာ ဥပေက္ခာ။ တေနာဟ **“အဝေရာ ဟောန္တူ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဥပေက္ခတီ** တိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

၂၆၃. **ဟိတော** နာမ အတ္ထစရော, တသ္မာ **ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ** တိ သတ္တာနံ ဟိတစရဏာကာရေန ပဝတ္တိ လက္ခဏာ, ဟိတာကာရဿ တ ပဝတ္တနလက္ခဏာ။ **ဟိတူပသံဟာရရသာ**တိ သတ္တေသု ဟိတဿ ဥပနယနကိစ္စာ, ဥ ပနယနသမ္ပတ္တိကာ တ။ “အနတ္ထံ မေ အစရီ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၃၇; ဝိဘ. ၉၀၉) ပဝတ္တနကဿ အာဃာတဿ ဝိ နယနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, ဉာဏဿ ဂောစရဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, ယတ္ထ တ သယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတ္ထ အာဃာတဝိန ယနံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **အာဃာတဝိနယပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ အမနာပနမ္ပိ သတ္တာနံ ပဋိက္ကူလေ အပ္ပဋိက္ကူလသညိတာရူ ပေန, ပဂေဝ မနာပနံ ယံ မနာပဘာဝဒဿနံ, တထာပဝတ္တော ယောနိသောမနသိကာရော, တံ ပဒဋ္ဌာနံ ဇေတိဿာတိ **မ နာပဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ ဗျာပာဒူပသမော**တိ ဗျာပာဒဿ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝူပသမော။ **သမ္ပတ္တိ** တိ သမ္ပဇ္ ဇနံ သမ္မဒေဝ နိဗ္ဗတ္တိ။ **သိနေဟသမ္ဘဝေါ** တိ တဏှာသိနေဟဿ ဥပ္ပတ္တိ။ **ဝိပတ္တိ** တိ ဝိနာသော။ မေတ္တာမုခေ န ဟိ ရာဂေါ ဝဉ္စေတိ။

ကရုဏာဒီနံ လက္ခဏာဒီသု ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ သတ္တာနံ ပဝတ္တဒုက္ခဿ အပနယနာကာရော။ အပနယနံ ပန ဟောတု ဝါ မာ ဝါ, ယော ဒုက္ခာပနယနာကာရော, တထာပဝတ္တိလက္ခဏာ **ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ**။ အပနေတုကာမတာယ ပရေသံ ဒုက္ခဿ အသဟနံ အနဓိဝါသနံ **ပရဒုက္ခာသဟနံ**။ န ဝိဟိံသာ အဝိဟိံသာ, သတ္တာနံ အဝိဟေဌနံ။ တံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ, ဝိဟိံသာယ ဝါ ပဋိပက္ခဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **အဝိဟိံသာပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိဟိံသူပသမော** တိ ဧတ္ထ ဝိဟိံသန္တိ ဧတာယ သတ္တေ, ဝိဟိံသနံ ဝါ ဧတံ သတ္တာနန္တိ ဝိဟိံသာ, သတ္တာနံ ဝိဟေဌနာကာရေန ပဝတ္တော ကရုဏာယ ပဋိပက္ခဘူတော ပဋိဃစိတ္တုပ္ပာဒေါ။ ကရုဏာမုခေန သောကော ဝဍ္ဎတီတိ အာဟ **"သောကသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တီ"** တိ။

ပမောဒနလက္ခဏာတိ ပရသမ္ပတ္တိယာ ပမောဒနလက္ခဏာ။ **အနိဿာယနရသာ** တိ ဣဿာယနဿ ဥသူယနဿ ပဋိပက္ခဘာဝကိစ္စာ။ သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိယာ, ပဋ္ဌသေနာသနေသု, အဓိကုသလဓမ္မေသု စ အသဟနံ အရမဏံ အရတိက္ကေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ, တဿာ ဝိဟနနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, တဿ ဝါ ဝိဃာတံ ဝူပသမံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **အရတိဝိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။

ပဟာသော ဂေဟဿိတပီတိဝသေန ပဟဋ္ဌာဘာဝေါ ဥပ္ပိလာဝိတတ္တံ။ **သတ္တေသု သမဘာဝဒဿနရသာ** တိ ပိယာဒိဘေဒေသု သဗ္ဗသတ္တေသု ဥဒာသိနဝုတ္တိယာ သမဘာဝဿေဝ ဒဿနကိစ္စာ, ဥပပတ္တိတော ဣက္ခဏတော သမဘာဝေနေဝ တေသံ ဂဟဏကိစ္စာတိ အတ္ထော။ သတ္တေသု ပဋိက္ကူလာပဋိက္ကူလာကာရာနံ အဂ္ဂဟဏတော တတ္ထ ပဋိဃာနုနယာနံ ဝူပသမနာကာရေန ဝုတ္တိယာ တေသံ ဝူပသမံ ဝိက္ခမ္ဘနံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **ပဋိဃာနုနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဧဝံ ပဝတ္တကမ္မဿကတာဒဿနပဒဋ္ဌာနာ**တိ ဧတ္ထ **"ဧဝ"**န္တိ ဣမိနာ ဗ္ယတိရေကမုခေန ဟိတူပသံဟာရဒုက္ခာပနယနသမ္ပတ္တိပမောဒနာကာရေန ပစ္စာမသန္တော မေတ္တာဒီနံ တိဿန္နံ ပဝတ္တိအာကာရပဋိသေဓနမုခေန ပဝတ္တံ ကမ္မဿကတာဉာဏံ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဿ အာသန္နကာရဏံ, န ယံ ကိဉ္စီတိ ဒဿေတိ။

၂၆၄. **ဝိပဿနာသုခဉ္စေဝ ဘဝသမ္ပတ္တိ စာ** တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော စာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တမ္ပိ ဟိ ဧတေသံ သာဓာရဏပယောဇနံ။ တထာ "သုခံ သုပတီ"တိအာဒယော (အ. နိ. ၈.၁; ၁၁.၁၅) ဧကာဒသာနိသံသာ။ တေ ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာ ဧဝါတိ ဣဓ န ဂဟိတာ။

နိဿရတိ အပဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **နိဿရဏံ,** ပဟာယကံ။ ကာမဉ္စေတေဟိ ပဉ္စပိ နီဝရဏာနိ, တဒေကဋ္ဌာ စ ဟပဓမ္မာ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟီယန္တိ, ဥဇုဝိပစ္စနီကဒဿနဝသေန ပန ဗျာပါဒါဒယော **ဟဋ္ဌိယံ** (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၆; အ. နိ. ၆.၁၃) ဝုတ္တာ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ရာဂနိဿရဏတာဝစနံ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဿ သုဋ္ဌု သမတ္ထိတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၆၅. **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ဗြဟ္မဝိဟာရေသု။ မေတ္တာ သတ္တေသု ယထာရဟံ အနပိယဝစနာဒိသီလသုတာဒိဂုဏဂဟဏဝသေန ပဝတ္တတိ။ တေန ဝုတ္တံ "သတ္တာနံ မနာပဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ"တိ။ ရာဂေပိ တတ္ထ ယထာ တထာ ဂုဏဂ္ဂဟဏမုခေနေဝ ပဝတ္တတိ မနာပသညာပလောဘတောတိ အာဟ **"ဂုဏဒဿနသဘာဂတာယာ"** တိ။ တသ္မာ မိတ္တမုခသပတ္တော ဝိယ တုလ္ယာကာရေန ဒူသနတော **ရာဂေ** မေတ္တာယ **အာသန္နပစ္စတ္ထိကော, သော လဟုံ ဩတာရံ လဘတီ** သတိသမ္မောသမတ္တေနာပိ မေတ္တံ အပနီယ တဿာ ဝတ္ထုသ္မိံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟတ္တာ ။ **တတောတိ** ရာဂတော, ရာဂဿ ဝါ ဩတာရလာဘတော။ **သဘာဂဝိသဘာဂတာယာ**တိ သဘာဂဿ, သဘာဂေန ဝါ ဝိသဘာဂတာယ။ သတ္တေသု ဟိ မနာပါကာရဂဟဏော မေတ္တာသဘာဂဿ တဗ္ဗိပရီတသဘာဝေါ ဗျာပါဒေါ ဧတေန ဝိသဘာဂေါ။ တသ္မာ သော ဩတာရံ လဘမာနော စိရေနေဝ လဘေယျာတိ ပုရိသဿ ဒူရေ ဌိတသပတ္တော ဝိယ မေတ္တာယ ဒူရပစ္စတ္ထိကော။ **တတောတိ** ဗျာပါဒတော။ **နိဗ္ဘယေနာ** တိ အနုသ္သင်္ကနပရိသင်္ကနေန, လဒ္ဓပတိဋ္ဌာယ မေတ္တာယ ဗျာပါဒေန ဒုပ္ပဓံသိယတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"မေတ္တာယိဿတီ"** တိအာဒိ။

ဣဋ္ဌာန န္တိ ပိယာနံ။ **ကန္တာန** န္တိ ကမနီယာနံ။ **မနာပာန**န္တိ မနဝဍ္ဎနကာနံ။ တတော ဧဝ မနော ရမေန္တီတိ **မနောရမာနံ။ လောကာမိသပဋိသံယုတ္တာန**န္တိ တဏှာသန္နိဿိတာနံ။ **အပ္ပဋိလာဘတော သမနုပဿတော** တိ အပ္ပဋိလာဘေန အဟာမိမေ န လဘာမီတိ ပရိတဿတော။ **အတီတ**န္တိ အတိက္ကန္တံ။ **နိရုဒ္ဓ** န္တိ နိရောဓပ္ပတ္တံ။ **ဝိပရိဏတ**န္တိ သဘာဝဝိဂမေန ဝိဂတံ။ **သမနုဿရတော** တိ အနုတ္ထုနနဝသေန စိန္တယတော။ **ဂေဟဿိတ**န္တိ ကာမဂုဏနိဿိတံ။

“အာဒိနာ”တိ ဣမိနာ “သောတဝိညေယျာနံ သဒ္ဒာန”န္တိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဝိပတ္တိဒဿနသဘာဂတာယာ**တိ ယေသု သတ္တေသု ဘောကဒိဝိပတ္တိဒဿနမုခေန ကရုဏာ ပဝတ္တတိ, တေသု တန္နိမိတ္တမေဝ အယောနိသော အာဘောဂေ သတိ ယထာဝုတ္တအောမနဿမုခေန သောကော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, သော ကရုဏာယ အာသန္နပစ္စတ္ထိကော။ သောကော ဟိ ဣဓ အောမနဿသီသေန ဝုတ္တော။ **သဘာဂဝိသဘာဂတာယာ**တိ တွေ့ သတ္တေသု ဒုက္ခာပနယနကာမတာကာရဿ ကရုဏာသဘာဂဿ တေသု ဒုက္ခုပ္ပနယနာကာရော ဝိဟေသာသဘာဝေ ဝိသဘာဂေတိ တာယ သဘာဂဝိသဘာဂတာယ သာ ဩတာရံ လဘမာနာ စိရေနေဝ လဘေယျာတိ ပုရိသဿ ဒူရေ ဌိတသပတ္တော ဝိယ ကရုဏာယ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ ဝုတ္တာ။

သမ္ပတ္တိဒဿနသဘာဂတာယာ တိ ယေသု သတ္တေသု ဘောကဒိသမ္ပတ္တိဒဿနမုခေန မုဒိတာ ပဝတ္တတိ, တေသု တန္နိမိတ္တမေဝ အယောနိသော အာဘောဂေ သတိ “စက္ခုဝိညေယျာနံ ရူပာန”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၆) ဝုတ္တသော မနဿမုခေန ပဟာသော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, သော စ မုဒိတာယ အာသန္နပစ္စတ္ထိကော။ ပဟာသော ဟိ ဣဓ သောမနဿသီသေန ဝုတ္တော။ **သဘာဂဝိသဘာဂတာယာ**တိ ဘောကဒိသမ္ပတ္တိဟိ မုဒိတေသု သတ္တေသု ပမောဒနာကာရဿ မုဒိတာသဘာဂဿ တတ္ထ အနဘိရမနာကာရာ အရတိ ဝိသဘာဂတိ တာယ သဘာဂဝိသဘာဂတာယ သာ ဩတာရံ လဘမာနာ စိရေနေဝ လဘေယျာတိ ပုရိသဿ ဒူရေ ဌိတသပတ္တော ဝိယ မုဒိတာယ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ ဝုတ္တာ။ **ပမုဒိတော စာ**တိအာဒိ မုဒိတာယ သိဒ္ဓာယ အယမ္ပိ အရတိ န ဟောတီတိ လဒ္ဓဗ္ဗဂုဏဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ, န ဣဓာဓိပ္ပေတအရတိနိဂ္ဂဟဒဿနဝသေန။ ကာယစိတ္တဝိဝေကပဋိပက္ခာယ တ အရတိယာ ဝိက္ခမ္ဘိတာယ မုဒိတာယ ပဋိပက္ခာ အရတိ သုဝိက္ခမ္ဘနေယျာ ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ ဧကေဒေသေန အရတိ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဓိကုသလဓမ္မေသူ**တိ သမထဝိပဿနာဓမ္မေသု။

ဗာလကရဓမ္မယောဂတော **ဗာလဿ** ။ အတ္တဟိတပရဟိတဗျာမူဠှတာယ **မူဠှဿ** ။ ပုထူနံ ကိလေသာဒီနံ ဇနနာဒီဟိ ကာရဏေဟိ **ပုထုဇ္ဇနဿ** ။ ကိလေသောဓီနံ မဂ္ဂေဓိဟိ အဇိတတ္တာ **အနောဓိဇိနဿ,** ဩဓိဇိနာ တ သေက္ခာ ဩဓိသော ဝ ကိလေသာနံ ဇိတတ္တာ။ တေန ဣမဿ ဩဓိဇိတဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။ သတ္တမဘာတဒိတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တနဝိပာကဿ အဇိတတ္တာ **အဝိပာကဇိနဿ,** ဝိပာကဇိနာ တ အရဟန္တော အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ။ တေနဿ အသေက္ခတ္တံ ပဋိက္ခိပတိ။ အနေကာဒီနဝေ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပာပဓမ္မာနံ မူလဘူတေ သမ္မောဟေ အာဒီနဝတာနံ အဒဿနသီလတာယ **အနာဒီနဝဒဿာဝိနော**။ အာဂမာဓိဂမာဘာဝတ **အဿုတဝတော** ။ ဒိသော ဧကံသေန အန္ဓပုထုဇ္ဇနော နာမ ဟောတီတိ တဿ အန္ဓပုထုဇ္ဇနဘာဝဒဿနတ္ထံ ပုနပိ **“ပုထုဇ္ဇနဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝရူပာ**တိ ဝုတ္တာကာရေန သမ္မောဟပုဗ္ဗိကာ။ **ရူပံ သာ နာတိဝတ္တတီ**တိ ရူပာနံ သမတိက္ကမနာယ ကာရဏံ န ဟောတိ, ရူပာရမ္မဏေ ကိလေသေ နာတိဝတ္တတီတိ အဓိပ္ပာယော။ သောမနဿအောမနဿရဟိတံ အညာဏမေဝ **အညာဏုပေက္ခာ။ အေသဂုဏာဝိစာရဏဝသေန သဘာဂတ္တာ**တိ ယထာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ မေတ္တာဒယော ဝိယ သတ္တေသု ဟိတူပသံဟာရာဒိဝသေန ဂုဏာအေသေ အဝိစာရေန္တီ ကေဝလံ အဇ္ဈုပေက္ခနဝသေနေဝ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ အညာဏုပေက္ခာ သတ္တေသု ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဂုဏာအေသံ အစိန္တေန္တီ ကေဝလံ အဇ္ဈုပေက္ခနဝသေနေဝ ပဝတ္တတီတိ အေသဂုဏာဝိစာရဏဝသေန သဘာဂါ။ တသ္မာ သာ လဟုံ ဩတာရံ လဘတီတိ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာယ အာသန္နပစ္စတ္ထိကာ ဝုတ္တာ။ **သဘာဂဝိသဘာဂတာယာ**တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု မဇ္ဈတ္တာကာရဿ ဥပေက္ခာသဘာဂဿ တတ္ထ အနုရောဓဝိရောဓပဝတ္တိအာကာရာ ရာဂပဋိဃာ ဝိသဘာဂတိ တာယ သဘာဂဝိသဘာဂတာယ တေ ဩတာရံ လဘမာနာ စိရေနေဝ လဘေယျုန္တိ ပုရိသဿ ဒူရေ ဌိတသပတ္တော ဝိယ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဿ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ ဝုတ္တာ။

၂၆၆. **ကတ္တုကာမတာ ဆန္ဒော အာဒိ** “ဆန္ဒမူလကာ ကုသလာ ဓမ္မာ”တိ (အ. နိ. ၈.၈၃) ဝစနတော, အထ တ သတ္တေသု ဟိတေသိတာဒုက္ခာပနယနကာမတာဒိနာ အနုဝဇ္ဇာဘိပတ္ထနာဝသေန ပဝတ္တနတော “ကတ္တုကာမတာ ဆန္ဒော အာဒီ”တိ ဝုတ္တံ။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရောပိ ဟိ သတ္တေသု အနိရာကတဟိတဇ္ဈာသယေဝ “တတ္ထ အဗျာဝဋတာ အပဏ္ဏကပဋိပဒာ”တိ အဇ္ဈုပေက္ခနာကာရေန ပဝတ္တတိ မာတာ ဝိယ သကိစ္စပသုတေ ပုတ္တေ။ **နီဝရဏာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တဒေကဋ္ဌကိလေသာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကတ္ထစိ သတ္တဂ္ဂဟဏမ္ပိ သင်္ခါရဂ္ဂဟဏမေဝ ဟောတိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ယထာ “သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ”တိ (အ. နိ. ၁၀.၂၇; ခု. ပာ. ၄.၁), န ဧဝမိဓာတိ အာဟ **“ပညတ္တိဓမ္မဝသေန ဧကော ဝါ သတ္တော အနေကေ ဝါ သတ္တာ အာရမ္မဏ”** န္တိ။ **ပညတ္တိဓမ္မဝသေနာ**တိ ပညတ္တိသင်္ခါတဓမ္မဝသေန။ ကာမဋ္ဌေတ္ထ “သုခိတာ ဟောန္တူ”တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၂.၂၃) ဘာဝနာယံ

သုခာဒိဂ္ဂဟဏမ္ပိ လဗ္ဘတိ။ တံ ပန ''သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ''တိ (ဓ. ပ. ၂၇၇; ထေရဂါ. ၆၇၆; နေတ္တိ. ၅) ဝိပဿနာယ အနိစ္စလက္ခဏဂ္ဂဟဏံ ဝိယ အပ္ပဓာနဘူတံ, သတ္တပညတ္တိ ဧဝ ပဓာနဘာဝေန ဂယှတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဥပစာရေ တ ပတ္တေ** **အာရမ္မဏဝမုနံ** တတ္ထာပိ သီမာသမ္ဘေဒသိဒ္ဓိတောတိ အဓိပ္ပာယော။

ကေမာတသံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာတ တိ ဧတ္ထ ''သတ္တေ မေတ္တာယ ဖရိဿာမီ''တိ ဧဝံ ဉာဏေန ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ တတော ရဇ္ဇာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ ရဇ္ဇာဂဟဏေန ရဇ္ဇာတသိနော သတ္တာ ဂဟိတာ ယထာ ဂေါံ ဒိသန္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။

၂၆၇. **ကသိဏာနံ နိဿန္ဒော** တိ ကသိဏဇ္ဈာနာနံ နိဿန္ဒဖလသဒိသာ **အာရုပ္ပာ** အရူပဇ္ဈာနာနိ, ကသိဏဇ္ဈာနာနံ ဟာရိပူရိယာဝ သိဇ္ဈနတော။ တေဟိ ဝိနာ အသိဇ္ဈနတောတိ ကေစိ။ **သမာဓိနိဿန္ဒော** တိ ရူပဇ္ဈာနသမာဓိနံ, ဟေဋ္ဌိမာနံ တိဏ္ဏံ အရူပဇ္ဈာနသမာဓီနဥ္စ နိဿန္ဒော ပဋိဟဋိယာ တေ အဓိဂန္တွာဝ ပဋိလဘိတဗ္ဗတော ။ **ဝိပဿနာနိဿန္ဒော** ဝိပဿနာနုဘာဝေန လဒ္ဓဗ္ဗတော, ဝိပဿနာဝသေနေဝ စ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော။ **သမထဝိပဿနာနိဿန္ဒော နိရောဓသမာပတ္တိ**။ ယထာဟ ''ဒွီဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ''တိအာဒိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၆၈)။ **''ပုရိမဗြဟ္မဝိဟာရတ္တယနိဿန္ဒော''**တိ ဣမိနာ မေတ္တာဒိဝသေန တီဏိ ဈာနာနိ အဓိဂန္တွာ ဌိတဿေဝ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရော, န ဣတရဿာတိ ဒဿေတိ။ တမေဝတ္ထံ ဥပမာယ ဟာကဋ္ဌတရံ ကတွာ ဒဿေတုံ **''ယထာ ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

၂၆၈. **သိယာ**တိ ဝုစ္စမာနာကာရေန သိယာ ကဿစိ ပရိဝိတက္ကော။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု မေတ္တာဒီသု ဗြဟ္မဝိဟာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ဣတရကမ္မဋ္ဌာနာနိ အတ္တဟိတပဋိပတ္တိမတ္တာနိ။ ဣမာနိ ပန ''သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခိတာ ဟောန္တူ''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၂.၂၂) ပရဟိတပဋိပတ္တိဘူတာနိ။ တသ္မာ သတ္တေသု သမ္မာ ပဋိပတ္တိဘာဝေန သေဋ္ဌာ ဧတေ ဝိဟာရာ။ **ဗြဟ္မာနော** တိ ဥပပတ္တိဗြဟ္မာနော။ တေ ဟိ ဣဓ ဈာနဘာဝနာယ ဝိနီဝရဏစိတ္တာ ဟုတွာ ဗြဟ္မလောကေ ဥပ္ပန္နာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဝိနီဝရဏစိတ္တာဝ ဟောန္တိ။ တသ္မာ **''နိဒ္ဒောသစိတ္တာ ဝိဟရန္တိ''** တိ ဝဒန္တိ။ **ဗြဟ္မာနော** တိ တ သကလဗုဒ္ဓဂုဏဟေတုဘူတာနံ အနဟာရမိတာဒီနံ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မာနံ ပရိပူရဏဝသေန ဗြူဟိတဂုဏာ မဟာသတ္တာ ဗောဓိသတ္တာ။ တေ ဟိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟိတေသနေန, အဟိတာပနယနေန, သမ္ပတ္တိပမောဒနေန, သဗ္ဗတ္ထ ဝိဝဇ္ဇိတာဂတိဂမနမဇ္ဈတ္တဘာတဓိဋ္ဌာနေန စ နိဒ္ဒောသစိတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ **ဝေန္တိ** ယထာ တေ ဥပပတ္တိဗြဟ္မာနော, မဟာဗောဓိသတ္တဗြဟ္မာနော တ, ဧဝံ ဧတေဟိ ဗြဟ္မဝိဟာရေဟိ သမ္ပယုတ္တာ သမင်္ဂိဘူတာ။

၂၆၉. **စတဿောတတိအာဒိပဥှဟဿာ** တိ စတဿောတိအာဒိကဿ တိဝိဓဿ ပဥှဟဿ။ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိဝသာ**တိ ဧတ္ထ ဗျာပာဒသံကိလေသာဒိတော ဝိသုဇ္ဈနုပာယော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဟိတူပသံဟာရာဒိမနသိကာရဝိသေသာ သင်္ဂဟိတာ။ **အာသံ** မေတ္တာဒီနံ။ **အပ္ပမာဏေ**တိ ပမာဏရဟိတေ။ **ယေနာ**တိ ယေန ကာရဏေန။ **တန္တိ** တသ္မာ။ **ဒ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။

ဗျာပာဒဗဟုလဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ ပက္ခဟတဝသေန အနာဘုဇနမနာဘောဂေ မဇ္ဈတ္တာကာရောတိ အဓိပ္ပာယော။ ယွတယံ စ တုဗ္ဗိဓော သတ္တေသု မနသိကာရော ဝုတ္တော, တမေဝ ဥပမာယ ဒဿေတုံ **''ယသ္မာ စ ယထာ မာတာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဝုတ္တဿာပိ ဟိတူပသံဟာရာဒိအတ္ထဿ ဥပမေယျဘာဝံ ဥပနေတွာ ဒဿေတုံ အတ္ထုပနယနတ္ထော **''ယသ္မာ စာ''** တိ **စ**-သဒ္ဒော။ **ပရိယာယေ**တိ တရေ, တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စဝသေန ပရိဝတ္တနက္ကမေတိ အတ္ထော။ **အဗ္ဗာဝဋ္ဌာ** တိ အနုဿုက္ကာ။ **တထာ**တိ ယထာ မာတာ ဒဟာရာဒီသု ပုတ္တေသု, တထာ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာဒိဝသေန မေတ္တာယနာဒိဝသိကေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သဗ္ဗေပိ သံကိလေသဓမ္မာ ယထာရဟံ အောသမောဟရာဂပက္ခိယာ, တေဟိ စ ဝိသုဇ္ဈနုပာယော အပ္ပမညာ, ဟိတူပသံဟာရာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော စ သတ္တေသု မနသိကာရော, တသ္မာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိဝသာ စတဿောဝ အပ္ပမညာ။ **စတဿောပိ တော ဘာဝေတုကာမေန** န ကေကန္တိ အဓိပ္ပာယော။ သတိ ဟိ သဗ္ဗသင်္ဂဟေ ကမေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဟိတေသိတာ မေတ္တာယနန္တိ အာဟ **''ဧဝံ ပတ္ထိတဟိတာန''**န္တိ။ **သမ္မာဝေတွာ တ**တိ ''ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ အယံ နိရယာဒီသု နိဗ္ဗတ္တေယျာ''တိ ပရိကပ္ပေတွာ တ။ ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိဝသေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **တတော ပရန္တိ** တတော ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိ

အာဒိတော ပရံ။ **ကတ္တဗ္ဗာဘာဝတော** တိ စတုတ္ထသ္သ ပကာရသ္သ ကတ္တဗ္ဗသ္သ အဘာဝတော။ **အယံ ကမောတိ** အယံ ဣမာသံ အပ္ပမညာနံ ယေဘုယ္ယေန ပဝတ္တနက္ကမောတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ, န ''ဣမိနာဝ ကမေန ဧတာသံ ပဝတ္တိ, န အညထာ''တိ။ မေတ္တာဒီနံ ဟိ တိသ္သန္နံ ဘာဝနာနံ ကမနိယမော နတ္ထိ, ယံ တ တံ တ ပဌမံ ဘာဝေတုံ လဗ္ဘာ, ဒေသနာက္ကမဝသေန တ ဧဝံ ဝုတ္တံ။

ဧကေသတ္တသ္သာပီ တိ ဧကေသ္သာပိ သတ္တသ္သ။ အပ္ပဋိဘာဂနိမိတ္တတ္တာ ပရိစ္ဆေဒဂ္ဂဟဏံ နတ္ထိ, န စ သမ္ဗုတိသစ္စဝသေန ပဝတ္တံ သတ္တဂ္ဂဟဏံ ပရိစ္ဆိန္နရူပာဒိဂ္ဂဟဏံ ဟောတီတိ အပ္ပနာပ္ပတ္တိယာ အပရာမာသသတ္တဂ္ဂဟဏမုခ္ခဘူတာနံ မေတ္တာဒီနံ ဧကေသတ္တာရမ္မဏာနမ္ပိ အပ္ပမာဏကေစရတာ ဝုတ္တာ။ **ဧဝံ ပမာဏံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ** တိ ယထာ ဥဒ္ဒုမာတကာဒီသု အတိရေကုဒ္ဒုမာတကာဒိဘာဝပ္ပတ္တော ပဒေသော နိမိတ္တံ ဂယှတိ, ဧဝံ ပမာဏံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ။ **သကလဖရဏဝသေနာ**တိ နိရဝသေသဖရဏဝသေန။

၂၇၀. **နိဿရဏတ္တာ** တိ ဧတ္ထ ယံ ယဿ နိဿရဏံ, တံ တဿ ဥဇုပဋိပက္ခဘူတမေဝ ဟောတိ။ ယထာ ကာမာနံ နေက္ခမ္မံ, ရူပာနံ အာရုပ္ပာ, သင်္ခါရာနံ နိဗ္ဗာနံ , ဧဝံ အေမနဿသဟိတာနံ ဗျာပာဒဝိဟိံသာရတီနံ နိဿရဏဘူတာ မေတ္တာကရုဏာမုဒိတာ န သောမနဿရဟိတာ ဟောန္တိ။ နိဿရဏဂ္ဂဟဏေနေဝ စ ပုဗ္ဗဘာဂိယာနံ တာသံ ဥပေက္ခာသမ္ပယောဂေပိ အနုညာတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ အနိဿရဏဘာဝတော။ တထာ ဟိ အဋ္ဌဝီသတိယာ စိတ္တုပ္ပာဒေသု ကရုဏာမုဒိတာနံ ပဝတ္တိံ အာစရိယာ ဣစ္ဆန္တိ။ န ဟိ ဗ္ရဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဥပေက္ခာဝေဒနံ ဝိနာ ဝတ္တတိ ဟရိသုဒ္ဓိဥပေက္ခာ ဝိယ။ န ဟိ ကအာစိ ဟရိသုဒ္ဓိဥပေက္ခာ ဝေဒနုပေက္ခံ ဝိနာ ဝတ္တတီတိ။

၂၇၁. **သာတသဟဂတ**န္တိ သုခသဟဂတံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ''တတော တွံ ဘိက္ခု''တိအာဒိကာယ (အ. နိ. ၈.၆၃) ဒေသနာယ စတုန္နမ္ပိ အပ္ပမညာနံ သဝိတက္ကာဒိဘာဝတော ဝိယ ဥပေက္ခာသဟဂတဘာဝတောပိ ဝိညာယတိ, တသ္မာ။ **စတသ္သောပိ အပ္ပမညာ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနိကာ** တိ စောဒကသ္သ အဓိပ္ပာယော။ **ဝေဠဟိ သတီ**တိ ယဒိ မူလသမာဓိမ္ဟိ ဝုတ္တမတ္ထံ အနန္တရံ ဝုတ္တတာယ ဗ္ရဟ္မဝိဟာရေသု ပက္ခိပတိ, ဧဝံ သန္တေ ကာယာနုပဿနာဒယောပိ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနိကာ သိယုံ, န ပန ဟောန္တိ ဝိပဿနာဝသေန ဒေသိတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော, ဟောန္တု ကာယာနုပဿနာဒယော အာနာပာနဘာဝနာဝသေန စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနိကာတိ ဝဒေယျာတိ အာသင်္ကန္တော အာဟ **''ဝေဒနာဒီသူ''**တိ အာဒိ။ **ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယာမတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ** တိ ''မေတ္တာ မေ စေတောဝိမုတ္တိ ဘာဝိတာ ဘဝိဿတီ''တိအာဒီဟိ ဗျဉ္ဇနေဟိ ပကာသိတော ဧဝ စိတ္တသမာဓိ ''အဇ္ဈတ္တံ မေ စိတ္တံ ဌိတံ ဘဝိဿတီ''တိအာဒီဟိပိ ဗျဉ္ဇနေဟိ ပကာသိတောတိ ဗျဉ္ဇနတော လဗ္ဘမာနသမာဓိစ္ဆာယာမတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ ဥဘယတ္ထ လဗ္ဘမာနံ အဓိပ္ပာယံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာတိ အတ္ထော။ သုတ္တတ္ထံ ဟိ အညထာ ဝဒန္တော အယထာတဒိတာယ သတ္ထာရံ အပဝဒန္တော နာမ ဟောတိ။ တေနာဟ **''မာ ဘဂဝန္တံ အဗ္ဘာစိက္ခီ''** တိ။

၂၇၂. ''တယိမံ ဒေသံ ပရိဟရိတုကာမေန န သဗ္ဗံ သုတ္တံ နီတတ္ထမေဝ, တသ္မာ ဂရုကုလတော အဓိပ္ပာယော မ ဂ္ဂိတဗ္ဗော''တိ ဒဿေန္တော **''ဂမ္ဘီရံ ဟီ''** တိအာဒိံ ဝတ္ဝာ တတ္ထ အာဒိတော ပဌာယ အဓိပ္ပာယံ ဒဿေတုံ **''အယဥ္ဟီ''**တိအာဒိမာဟ။ အာယာစိတာ ဓမ္မဒေသနာ ဧတေနာတိ အာယာစိတဓမ္မဒေသနော, တံ **အာယာစိတဓမ္မဒေသနံ။ ဝေမေတ**တိ ဂရဟနေ နိပါတော, မုဓာ ဧတတိ အတ္ထော။ **အဇ္ဈတ္တန္တိ** ဂောစရဇ္ဈတ္တေ, ကမ္မဋ္ဌာနာရမ္မဏေတိ အတ္ထော ။ ယသ္မာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ နာမ သသန္တတိပရိယာပန္နာ ဟောတိ, တသ္မာ အတ္တဝဏ္ဏနာယံ **''နိယကဇ္ဈတ္တဝသေ နာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **စိတ္တံ ဌိတံ ဘဝိဿတီ** တိ ဗဟိဒ္ဓာ အဝိက္ခိပ္ပမာနံ ဧကဂ္ဂဘာဝေ ဌိတံ ဘဝိဿတိ။ တတော ဧဝ **သုသဏ္ဌိတံ,** သုဋ္ဌု သမာဟိတန္တိ အတ္ထော။ **ဥပ္ပန္နာ** တိ အဝိက္ခမ္ဘိတာ။ **ဟာပကာ**တိ လာမကာ။ **အကုသလာ ဓမ္မာ** တိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန အကုသလာ ဓမ္မာ။ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ပဝတ္တိတုံ ဩကာသာအနေနေ ကုသလစိတ္တံ ခေပေတ္ဝာ န စ ဌဿန္တီတိ ယောဇနာ။ ဣမိနာ ယထာဝုတ္တဿ သမာဓာနဿ ကာရဏမာဟ။

စိတ္တေကဂ္ဂတာမတ္တော တိ ဘာဝနမနုယုတ္တေန ပဋိလဒ္ဓမတ္တံ နာတိသုဘာဝိတံ သမာဓာနံ။ တံ ပန ဥပရိ ဝုစ္စမာနာနံ သမာဓိဝိသေသာနံ မူလကာရဏဘာဝတော **''မူလသမာဓီ''**တိ ဝုတ္တော။ သ္ဝာယံ စိတ္တေကဂ္ဂတာမတ္တော ''အဇ္ဈတ္တမေဝ စိတ္တံ သဏ္ဌပေမိ သန္နိသာဒေမိ ဧကောဒိ ကရောမိ သမာဒဟာမီ''တိအာဒီသု ဝိယ ခဏိကသမာဓိ အဓိပ္ပေတော။ ယထေဝ ဟိ အညတ္ထာပိ ''အာရဒ္ဓံ ခော ပန မေ, ဘိက္ခဝေ, ဝီရိယံ အဟောသိ အသလ္လီနံ။ပေ။ သမာဟိတံ စိတ္တံ

တံ စေကဂ္ဂ”န္တိ (အ. နိ. ၈.၁၁; ဟရာ. ၁၁) ဝတ္တတ ‘‘ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ’’တိအာဒိဝစနတော (အ. နိ. ၈.၁၁) ပဌမံ ဝုတ္တစိတ္တေကဂ္ဂတာ ‘‘ခဏိကသမာဓီ’’တိ ဝိညာယတိ, ဧဝမိဓာပီတိ။ **သော ဧဝ သမာဓီ**တိ မူလသမာဓိမာဟ။

အဿာ တိ ဘိက္ခုနော, အဿ တ မူလသမာဓိဿ။ **ဘာဝနန္တိ** ဝဍ္ဎနံ။ **အယံ သမာဓီ**တိ စ မူလသမာဓိယေဝ အဓိပ္ပေတော။ **ဧဝံ ဘာဝိတော**တိ ယထာ အရဏိသဟိတေန ဥပ္ပာဒိတော အဂ္ဂိ ဂောမယစုဏ္ဏာဒီဟိ ဝဍ္ဎိတော ဂောမယဂ္ဂိ အာဒိဘာဝံ ပတ္တောပိ အရဏိသဟိတေန ဥပ္ပာဒိတမူလဂ္ဂိတေ့ဝဝ ဝုစ္စတိ, ဧဝမိဓာပိ မူလသမာဓိ ဧဝ မေတ္တာဒိဝသေန ဝဍ္ဎိတောတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။

အညေသုပိ အာရမ္မဏေသု ပထဝီကသိဏာဒီသု။ တတ္ထ ယထာ မေတ္တာဘာဝနာပုဗ္ဗင်္ဂမေန ဘာဝနာနယေန ပထဝီကသိဏာဒီသု သဝိတက္ကာဒိဘာဝဝသေန စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနသမ္ပာပနဝိဓိနာ မူလသမာဓိဿ ဘာဝနာ ဝုတ္တာ, ဧဝံ ကရုဏာဒိဘာဝနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပထဝီကသိဏာဒီသုပိ ဘာဝနာဝိဓိံ ဒဿေတု့တ ပစ္ဆာ ကာယာနုပဿနာဒိပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဘာဝနာဝိဓိံ ဒဿေန္တော အာသဝက္ခယာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တေန ဝုတ္တံ **‘‘ကရုဏာ မေ စေတောဝိမုတ္တီ’’** တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ ဓမ္မာနုပဿနာပရိယောသာနာယ ဒေသနာယ အရဟတ္တာဓိဂမာယ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ကထိတတ္တာ ပုန ‘‘တတော တ္ဝံ, ဘိက္ခု, ဣမံ သမာဓိံ သဝိတက္ကမ္ပိ’’တိအာဒိ (အ. နိ. ၈.၆၃) ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ? ဓမ္မာနုပဿနာယ မတ္ထကပ္ပတ္တိံ ဒဿနတ္ထံ။ သာ ဟိ သင်္ခာရုပေက္ခာဘာဝေန ဝတ္တမာနာ ယထာဝုတ္တဇ္ဈာနဓမ္မေ သမ္မသန္တီ ဝိသေသတော မတ္ထကပ္ပတ္တာ နာမ ဟောတိ။ ဖလသမာပတ္တိဘူမိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ ကေစိ။

ပုန **ယတော ခော တေ**တိအာဒိ အရဟတ္တပ္ပတ္တိတော ဥဒ္ဓံ လဒ္ဓဗ္ဗဖာသုဝိဟာရဒဿနံ။ တတ္ထ **ဂဏ္ဍသီ** တိ ဂမိဿသိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ‘‘သဝိတက္ကမ္ပိ’’တိအာဒိကာ ဒေသနာ မေတ္တာဒီနံ အာရမ္မဏတော အညသ္မိံ အာရမ္မဏေ သမာဓိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ, န အပ္ပမညာ, တသ္မာ။ **‘‘တထေတ’’**တိအာဒိနာ ဂန္တုန္တိရေနပိ တမေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ။ တတ္ထ **တထေတ**တိ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန၀။ **အဘိဓမ္မေ** တိ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ (ဓ. သ. ၂၅၁ အာဒယော), အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂာဒီသု (ဝိဘ. ၆၈၄ အာဒယော) စ တတ္ထ တတ္ထ အဘိဓမ္မပ္ပဒေသေသု။

၂၇၃. **သုဘပရမာဒိဝသေနာ**တိ **သုဘ**-သဒ္ဒေ ‘‘သုဘန္တွေဝ အဓိမုတ္တော ဟောတီ’’တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၁၂; အ. နိ. ၈.၆၆) ဧဝံ ဝုတ္တသုဘဝိမောက္ခံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော ဥတ္တရပဒလောပေန။ **ပရမ**-သဒ္ဒေ ဥက္ကံသတ္ထော။ သုဘော သုဘဝိမောက္ခော ပရမော ဥက္ကံသော ပရမာ ကောဋိ ဧတိဿာတိ သုဘပရမာ, မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ, တတော ပရံ တာယ သာဓေတဗ္ဗံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ အသာဓာရဏာဿ အတ္ထဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝိပဿနာသုခာဒယော ဣဓ အန ဝသရာ။ ဣတရေတရဝိသိဋ္ဌာပေတေ ဝိသေသာ, ပဂေဝ ပရေဟိ။ တေနာဟ **‘‘အညမညံ အသဒိသော အာနုဘာဝဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော’’**တိ။ **ဝိသေသေတွ့တ**တိ အညမညံ ဝိသိဋ္ဌံ ကတ္ဝာ။

တဿ တဿ ဥပနိဿယတ္တာ တိ သုဘဝိမောက္ခာဒိကဿ တဿ တဿ ဝိမောက္ခဿ ပကတူပနိဿယ့သယဝသေန ဥပနိဿယပစ္စယဘာဝတော။ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ပာကဋတရံ ကတ္ဝာ ဒဿေတုံ **‘‘မေတ္တာဝိဟာရိဿာ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဿ မေတ္တာဝိဟာရိဿ စိတ္တံ ဥပသံဟရတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အပ္ပဋိက္ကူလပရိစယာ** တိ မေတ္တာဘာဝနာဝသေန သတ္တသညိတေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အာရမ္မဏေ အပ္ပဋိက္ကူလာကာရေနေဝ ဂဟဏဿ ပရိစိတတ္တာ။ တဿ သင်္ခာရဘူတမ္ပိ ယံ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ အပ္ပဋိက္ကူလာကာရေနေဝ ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, ပဂေဝ သဘာဝတော။ ‘‘အပ္ပဋိက္ကူလ’’န္တိ တတ္ထဿ စိတ္တံ အဘိရတိဝသေန နိရာသင်္ကံ ပဝတ္တတိ, ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ စ သုခေန, သုဋ္ဌု စ ဝိမုစ္စတိ, ယတဿ ဈာနဿ ဝိမောက္ခပရိယာယော ဝုတ္တော။ တေနာဟ **‘‘အပ္ပဋိက္ကူလေသူ’’** တိအာဒိ။ ယထာဝုတ္တော စ အတ္ထော အနတ္ထစရဏာဒိအဓိပ္ပာယေန သစေတနေ အာရမ္မဏေ အာဃာတံ ဥပ္ပာဒေန္တဿ ပဋိက္ကူလပရိစယာ အစေတနေပိ တတာတဟာဒိကေ အာဃာတုပ္ပတ္တိယာ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ **န တတော ပရန္တိ** တတော သုဘဝိမောက္ခတော ပရံ ကဿစိ ဝိမောက္ခဿ ဥပနိဿယော န ဟောတီတိ အတ္ထော။

အဘိဟနန္တိ **ဓေနာ**တိ အဘိဃာတော, ဒဏ္ဍော အဘိဃာတော ယဿ တံ ဒဏ္ဍာဘိဃာတံ, တံ အာဒိ ယဿ တံ ဒဏ္ဍာဘိဃာတာဒိ, ဒဏ္ဍာဘိဃာတာဒိ ရူပံ နိမိတ္တံ ယဿ တံ **ဒဏ္ဍာဘိဃာတာဒိရူပနိမိတ္တံ** ။ ကိံ ပန တန္တိ အာဟ **‘‘သတ္တဒုက္ခ’’**န္တိ, ဒဏ္ဍပ္ပဟာရာဒိဇနိတံ ကရဇရူပဟေတုကံ သတ္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကဒုက္ခန္တိ အတ္ထော။ ရူပေ

အာဒီနတော သုပရိဝိဒိတော ဟောတိ ကရဏာဝိဟာရိသ္မ ရူပနိမိတ္တတ္တာ, ဒုက္ခသ္မ ကရဏာယ စ ပရဒုက္ခာသဟနရ သတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တတ္ထ** အာကာသေ။ **စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ** သဗ္ဗသော ရူပာနံ အဘာဝေ ဝိဝရမပဂမောတိ။

တေန တေနာတိအာဒီသု အယံ ယောဇနာ – တေန တေန ဘောဂသမ္ပတ္တိအာဒိနာ ဟမောဇ္ဇကာရဏေန ပမုဒိတာနံ သ တ္တာနံ ဥပ္ပန္နဟမောဇ္ဇဝိညာဏံ သမနုပဿန္တဿ ယောဂိနော ''သာဓု ဝတာယံ သတ္တော ပမောဒတီ''တိ မုဒိတာ ယ ပဝတ္တိသမ္ဘဝတော ပမုဒိတဝိညာဏဿ ဒဿနေန ဝိညာဏဂ္ဂဟဏပရိစိတံ စိတ္တံ ဟောတီတိ။

အနုက္ကမာဓိဂတ န္တိ အာကာသကသိဏဝဇ္ဇေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ကသိဏေ ရူပာဝစရဇ္ဈာနာဓိဂမာနုက္ကမေန ရူပဝိရာဂဘာဝနာယ အဓိဂတံ။ အာကာသနိမိတ္တံ ဂေစရော ဧတဿာတိ အာကာသနိမိတ္တဂေစရံ, တသ္မိံ **အာကာသ နိမိတ္တဂေစရေ** ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏေ။ **စိတ္တံ ဥပသံဟရတော** တိ ဒုတိယာရုပ္ပာဓိဂမာယ ဘာဝနာစိတ္တံ နေန္တဿ, တထာ ဘာဝယတောတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏေ။ **စိတ္တ** န္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ္တံ။ **ပ က္ခန္ဒတီ**တိ အနုပဝိသတိ ဝိမောက္ခဘာဝေန အပေ္ပတိ။

အာဘောဂဘာဝတောတိ ''သုခိတာ ဟောန္တု''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၂.၂၃) သုခာသီသနာဒိဝသေန အာဘုဇနာဘာဝ တော။ သတ္တာနံ သုခာသီသနာဒိဝသေန ပဝတ္တမာနာ မေတ္တာဒိဘာဝနာဝ ပရမတ္ထဂ္ဂဟဏမုခေန သတ္တေ အာရမ္မဏံ ကရောတိ, ဥပေက္ခာဘာဝနာ ပန တထာ အပ္ပဝတ္တိတော ကေဝလံ အဇ္ဈုပေက္ခနဝသေနေဝ သတ္တေ အာရမ္မဏံ ကရော တီတိ အာဟ **''ဥပေက္ခာဝိဟာရိဿ သုခဒုက္ခာဒိပရမတ္ထဂ္ဂဟဝိမုခဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနဂ္ဂဟဏဒုက္ခံ စိတ္တံ ဟောတီ''**တိ။ နနု စ ''ကမ္မဿကာ သတ္တာ, တေ ကဿ ရုစိယာ သုခိတာ ဝါ ဘဝိဿန္တိ''တိအာဒိနာ ပဋိက္ခေပဝ သေနပိ ပရမတ္ထဂ္ဂဟဏမုခေနေဝ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရောပိ သတ္တေ အာရမ္မဏံ ကရောတီတိ? သစ္စမေတံ, တံ ပန ဘာဝနာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ, မတ္ထကပ္ပတ္တိယံ ပန ကေဝလံ အဇ္ဈုပေက္ခနဝသေနေဝ သတ္တေ အာရမ္မဏံ ကရောတီ တိ သဝိသေသံ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနေ ဧဝ ဝိသယေ တဿ ပဝတ္တိ။ အဝိဇ္ဇမာနဂ္ဂဟဏဒုက္ခတာ စ အဇ္ဈုပေက္ခန ဝသေန အပ္ပနာပ္ပတ္တိယာ အပရာမာသသတ္တဂ္ဂဟဏမုခ္ခဘူတတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၂၇၄. **သဗ္ဗာပေတာ** တိ သဗ္ဗာပိ တော အပ္ပမညာ။ **အနာဒီန**န္တိ ဟရမိဘာဝပ္ပတ္တာနံ အနာဒီနံ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မာနံ။ **သဗ္ဗက လျာဏဓမ္မာန**န္တိ သဗ္ဗေသံ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ, သမတိံသာယ ဟရမိတာနံ, တန္နိမိတ္တာနံ ဗုဒ္ဓယာနိယာနဉ္စ, သဗ္ဗေဟိ တ သုန္ဒရသဘာဝတနံ။ န ဟိ လောကိယဓမ္မာ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မေဟိ အာနုဘာဝတော ဥက္ကဋ္ဌာ နာမ အတ္ထိ, ဗုဒ္ဓဓမ္မေသု ဝ တ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **ပရိပူရိကာ**တိ ပရိပုဒ္ဓိကရာ။ အဓိဋ္ဌာနာနိ ဝိယ ဟိ အပ္ပမညာ သဗ္ဗာသံ ဟရမိတာနံ ဟရိပူရိကရာ။ **''ဟိ တဇ္ဈာသယတာယာ''**တိအာဒိနာ မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရာဒီနံ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝဒဿနမုခေ န စတူဟိ အပ္ပမညာဟိ အတ္တနော သန္တာနဿ ပဂေဝ အဘိသင်္ခတတ္တာ မဟာဗောဓိသတ္တာ အနာဒိဟရမိယော ပူရေတုံ သမတ္ထာ ဟောန္တိ, နာညထာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ **ဣမဿ အာတဗ္ဗံ, ဣမဿ န အာတဗ္ဗ** န္တိ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ''ဣဒံ အာတဗ္ဗံ, ဣဒံ န အာတဗ္ဗန္တိ စ ဝိဘာဂံ အကတွာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတော။ ဒေယျပဋိဂ္ဂာဟကဝိကပ္ပ ရဟိတာ ဟိ အနဟာရမိတာ။ ယထာဟ –

> ''ယထာပိ ကုမ္ဘော သမ္ပုဏ္ဏော၊ ယဿ ကဿစိ အဓောကတော။
> ဝမတေဝုဒကံ နိဿေသံ၊ န တတ္ထ ပရိရက္ခတီ''တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၁၁၈)။

''သဗ္ဗသတ္တာန''န္တိ ဣဒံ ''သုခနိဒာန''န္တိ ဣမိနာပိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, ''ဒေန္တီ''တိ ဣမိနာ စ။ တေန ဒေယျဓမ္မ မေန ဝိယ အနဓမ္မေနာပိ မဟာသတ္တာနံ လောကဿ ဗဟူပကာရတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ, တထာ တဿ ပရိဏာမန တော။ တဒတ္ထဒီပနတ္ထံ ဟိ ''ဝိဘာဂံ အကတွာ''တိ ဝတွာပိ ''သဗ္ဗသတ္တာန''န္တိ ဝုတ္တံ။ **တေသ**န္တိ သဗ္ဗသတ္တာနံ။ **ဥပဃာတ**န္တိ ဣတ္တောပိ ''ဝိဘာဂံ အကတွာ''တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ အယံ ဟေတ္ထ ပဒယောဇနာ – ဝိ ဘာဂံ အကတွာ ဥပဃာတံ ပရိဝဇ္ဇယန္တာ သဗ္ဗသတ္တာနံ သုခနိဒါနံ သီလံ သမာဒိယန္တီတိ။ သတ္တကာလဝိကပ္ပရဟိ တာ ဟိ သီလဟရမိတာ, လောကတ္တမေဝ စဿ ဖလံ ပရိဏာမီယတိ။ **နေက္ခမ္မံ ဘဇန္တီ** တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂစ္ဆန္တိ။ ပဗ္ဗ ဇိတဿ ဟိ သဗ္ဗသော သီလံ ပရိပူရတိ, န ဂဟဋ္ဌဿ။ ဣဓာပိ ''ဝိဘာဂံ အကတွာ သဗ္ဗသတ္တာနံ သုခနိဒါန''န္တိ ဣဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ န ဟိ ဗောဓိသတ္တာ ကာလဝိဘာဂံ ကတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုတိဋ္ဌန္တိ, သီလံ တ သမာဒိယ

န္တိ, နိဒဿနမတ္တဉှေတံ ဈာနာဒိနေကဓမ္မဘာဇနဿာပိ ကုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ သဗ္ဗသတ္တာနံ သုခနိဒါနတာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာဝ။ ဧသေ နယော သေသေသုပိ။ **ဟိတာဟိတေသူ**တိ အတ္တာနတ္ထေသု။ **အသမ္မောဟတ္ထာယာ** တိ သမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနာယ။ **ပညံ ပရိယောဒပေန္တီ** တိ ယောဂဝိဟိတံ ဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာဒိံ အဿုတံ သုဏန္တာ သုတံ ဝေါဒပေန္တာ အဟံကာရမမံကာရာဒိံ ဝိဓုနန္တာ ဉာဏံ ဝိသောဓေန္တိ။ "အဟံ မမာ"တိ ဝိကပ္ပရဟိတာ ဟိ ပညာပါရမိတာ။ **ဟိတသုခတ္ထာယာ**တိ သတ္တာနံ ဟိတသုခာဒိဝုဒ္ဓိယတ္ထမေဝ။ **နိစ္စန္တိ** သတတံ အဝိစ္ဆေဒေန ပဋိပက္ခေန အတေကိစ္ဆံ။ **ဝီရိယမာရဘန္တီ**တိ ယထာ သတ္တာနံ အနုပ္ပန္နံ ဟိတသုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နံ အဘိဝဍ္ဎတိ, ဧဝံ ပရက္ကမံ ကရောန္တိ။ သင်္ကောစဝိက္ခေပရဟိတာ ဟိ ဝီရိယပါရမိတာ။ **"ဝီရဘာဝံ ပတ္တာပီ"**တိ ကမ္မိနာ အပရဒ္ဓာနံ နိဂ္ဂဟသမတ္ထတံ ဒဿေတိ။ **နာနပ္ပကာရကံ အပရာဓံ ခမန္တီ** တိ မမ္မစ္ဆေဒနာကာရေန အတ္တနိ ပဝတ္တိတံ နာနာဝိဓံ အပရာဓံ သဟန္တိ။ အတ္တပရိကပ္ပဝိရဟိတာ ဟိ ဒောသသဟနာ ခန္တိပါရမိတာ။

ပဋိညံ န ဝိသံဝါဒေန္တီ တိ အဝိသံဝါဒနသာမညေန သဗ္ဗဿာပိ အနရိယဝေါဟာရဿ အကရဏမာဟ။ ပဋိညာတေ, အပဋိညာတေ စ ဒိဋ္ဌာဒိကေ မိစ္ဆာဝိကပ္ပရဟိတာ ဟိ သစ္စပါရမိတာ။ **အဝိစလာဓိဋ္ဌာနာ** တိ ယထာသမာဒိန္နေသု ဒါနာဒိဓမ္မေသု နိစ္စလာဓိဋ္ဌာယိနော အစလသမာဒာနာဓိဋ္ဌာနာ, သမာဒိန္နေသု စ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မေသု သမ္မဒေဝ အဝဋ္ဌာနံ အဓိဋ္ဌာနပါရမိတာ။ **တေသူ**တိ သတ္တေသု။ **အဝိစလာယာ**တိ ပဋိပက္ခေန အကမ္ပနီယာယ။ **ဧဝန္တိ** ယထာဝုတ္တေန သတ္တေသု ဟိတဇ္ဈာသယတာဒိအာကာရေန။ ယထာ စ ဗြဟ္မဝိဟာရာဓိဋ္ဌာနာ ပါရမိယော, ဧဝံ အဓိဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနာပိ။ တထာ ဟိ ယထာပဋိညံ ပရာနုဂ္ဂဟာယ ပါရမီနံ အနုဋ္ဌာနေန သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, တပ္ပဋိပက္ခပရိစ္စာဂတော စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, ပါရမီဟိ သစိတ္တူပသမတော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ, တာဟိ ပရဟိတူပာယကောသလ္လတော ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ ဧဝံ ပစ္စေကမ္ပိ ပါရမိတာသု ယထာရဟံ နေတဗ္ဗံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပန ပါရမိတာသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရမတ္ထဒီပနိယံ **စရိယာပိဋကဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ, အတိဝိတ္ထာရဘယေန န ဝိတ္ထာရယိမှ။ တထာ ဒသဗလဉာဏာဒိကေတိ။ **တော၀ ဟောန္တီ** တိ တော ဟောန္တိ တေတိ ယောဇနာ။

ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ နဝမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၀. အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ပဌမာရုပ္ပဝဏ္ဏနာ

၂၇၅. **ဥဒ္ဒိဋ္ဌေသု** တိ "စတ္တာရော အာရုပ္ပာ"တိ ဧဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌေသု, နိဒ္ဒါရဏေ စေတံ ဘုမ္မံ။ တေနေတဟ **"စတူသု အာရုပ္ပေသူ"**တိ။ တတ္ထ ရူပဝိဝေကေန အရူပံ, အရူပမေဝ အာရုပ္ပံ ဈာနံ, ဣဓ ပန တဒတ္ထံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဓိပ္ပေတံ။ တံ ဘာဝေတုကာမော စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပ္ပာဒေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ရူပဟိကရဏ**န္တိ ရူပဟေတု။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ **အဓိကရဏ**-သဒ္ဒော "ကာမာဓိကရဏ"န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၆၈-၁၆၉) ဝိယ။ ဒဏ္ဍနဋ္ဌေန ဒဏ္ဍော, မုဂ္ဂရာဒိ။ ပရပီဠာဓိပ္ပာယေန တဿ အာဒါနံ **ဒဏ္ဍာဒါနံ** ။ သတ္တာနံ သသနဋ္ဌေန **သတ္ထံ,** အာဝုဓံ။ ဘဏ္ဍနံ **ကလဟော**။ ဝိရောဓော **ဝိဂ္ဂဟော** ။ နာနာဝါဒေါ **ဝိဝါဒေါ။ တေန္တိ** ယထာဝုတ္တံ ဒဏ္ဍာဒါနာဒိကံ။ **သဗ္ဗသော**တိ အနဝသေသတော။ **အာရုပ္ပေ** အရူပဘာဝေ, အာရုပ္ပေ ဝါ ဘဝေ။ **ရူပာနံယေဝ**တိ ဒိဋ္ဌာဒီနိ တာနံ ရူပာနံယေဝ, န အရူပါနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **နိဗ္ဗိဒါယ** တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ။ **ဝိရာဂါယ**တိ ဝိရဇ္ဇနတ္ထာယ။ **နိရောဓာယ**တိ နိရုဇ္ဈနတ္ထာယ။ သဗ္ဗမေတံ သမတိက္ကမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ဒဏ္ဍာဒါနာဒီန** န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဒိန္နာဒါနာဒိကံ သဗ္ဗံ ရူပဟေတုကံ အနတ္ထံ သင်္ဂဏှာတိ, န ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကရဇရူပေ**တိ ယထာဝုတ္တာဒီနတာဓိကရဏဘာဝယောဂျံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ, ဩဠာရိကရူပေတိ အတ္ထော။ **အာဒီနဝ**န္တိ ဒောသံ။ **တဿာ** တိ ရူပဿ။ **အာလောကော**တိ ဝဏ္ဏဝိသေသော ဧတေတိ တတ္ထ ပဝတ္တံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥဂ္ဃာဋေတွာ တတ္ထ သိယာ အာကာသနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဟေတုံ, န ပန ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏံ ဥဂ္ဃာဋေတွာ။ တဿ ဟိ ဥဂ္ဃာဋနာ နာမ ရူပနိမိတ္တေနေဝ သိယာတိ အာဟ **"ဌပေတွာ ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏံ နဝသု"**တိ။ ကေစိ ပန "အာလောကကသိဏမ္ပိ ဌပေတွာ အဋ္ဌသူ"တိ ဝဒန္တိ, တဿ ပန ဌပနေ ကာရဏံ န ဒိဿတိ, ကရဇရူပံ အတိက္ကန္တံ ဟောတိ တဿ အနာလမ္ဗနတော။

ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ "စတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေနာ"တိ ဝုတ္တံ။ နနု ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိပိ တဿ အနာလမ္ဗနဝသေနေဝ ပဝတ္တန္တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာရမ္မဏတ္တာ? သစ္စမေတံ, ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနတော ပန သန္တသဘာဝေန အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေန စတုတ္ထဇ္ဈာနေန အတိက္ကန္တံ သုဋ္ဌု အတိက္ကန္တံ နာမ ဟောတီတိ **"စတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေနာ"** တိ ဝုတ္တံ ။ ကေစိ "အဿာသပဿာသာနံ နိရုဇ္ဈနတော, ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော စာ"တိ ဝဒန္တိ, တံ အကာရဏံ, ဣတရေသံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပာနံ သမ္ဘဝတော, ဟေဋ္ဌိမဇ္ဈာနာနမ္ပိ အကာမဓာတုသံဝတ္တနီယတော။ **တပ္ပဋိဘာဂမေဝ**တိ ကရဇရူပပဋိဘာဂမေဝ နိမိတ္တဂ္ဂါဟသမ္ဘဝတော။ သဒိသတ္တံ နာမ တံ န ဟောတိ, တသ္မာ ကိံ တဿ သမတိက္ကမနေနာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ **"ကထံ? ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကထ**န္တိ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ **ယထာ** တိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ **လေဍ္ဍုစိတ္တ** န္တိ ကာဠဝဏ္ဏာဒိနာ ကတပရိကမ္မာယ လေဍ္ဍုယ စိတ္တံ။ **ဖလိတန္တရ**န္တိ ဝိဝရံ။ **ဒိသွာ**တိ ဒူရတော ဒိသွာ။ **သမာနရူပသဒ္ဒသမုအာစာရ** န္တိ သဒိသရူပသဏ္ဌာနသရုပ္ပယောဂံ။

အာရမ္မဏဝသေနာ တိ "မမ စက္ခု သောဘနံ, မမ ကာယော ထိရော, မမ ပရိက္ခာရာ သုန္ဒရာ"တိ ဧဝံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန။ **ကရဇရူပသမင်္ဂိကာလော** တိ အတ္တနော အတ္တဘာဝရူပေန စေဝ အာရမ္မဏရူပေန စ သမန္နာဂတကာလော။ **တမ္ပိ** တိ ကသိဏရူပဿပိ။ သာမိအတ္ထေ ဟိ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနံ။ ဘယသန္တာသအဒဿနကာမတာ ဝိယ သမတိက္ကမိတုကာမတာတိ ယောဇနာ။ ဣဒဒ္ဓ ယထာဝုတ္တာနံ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂနိရောဓာနံ သာဓာရဏဝစနံ။ တေ ဟိ တယော အပေက္ခိတ္ဗတ ဘယသန္တာသအဒဿနကာမတာ ဝုတ္တာ။ ဧကော ကိရ သုနခေ ဝနေ သူကရေန ပဟဋ္ဌမတ္တော ပလာတော, သော အရူပဒဿနဝေလာယ ဘတ္တပစနဥက္ခလိံ ဒူရတော ဒိသွာ သူကရသညာယ ဘီတော ဥတ္တသန္တော ပလာယိ, ပိသာစဘီရုကော ပုရိသော ရတ္တိဘာဂေ အပရိစိတေ ဒေသေ မတ္ထကစ္ဆိန္နံ တာလက္ခန္ဓံ ဒိသွာ ပိသာစသညာယ ဘီတော ဥတ္တသန္တော မုစ္ဆိတော ပပတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"သူကရာ။ပေ.။ ဝေဒိတဗ္ဗာ"** တိ။

၂၇၆. **ဧဝန္တိ** ယထာဝုတ္တံ ဩပမ္မတ္ထံ နိဂမေန္တော အာဟ။ **သော**တိ ယောဂါဝစရော။ တသ္မိံ ဈာနေ အာဒီနဝံ ပဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ရူပ**န္တိ ကသိဏရူပံ။ **သန္တဝိမောက္ခတော** တိ အရူပဇ္ဈာနတော။ တာနိ ဟိ "ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပာ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၇၂; ၁၀.၉) သန္တဝိမောက္ခာတိ အာဂတာ။ သန္တတာသိဒ္ဓိ စဿ အနုဿုတိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ယထေတ**တိ **ဧဝ**-ကာရေန ယေန ပကာရေန ဧတံ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဒုဝင်္ဂိကံ,

ဧဝံ အာရုပ္ပာနိပီတိ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဝသေန ဒုဝင်္ဂိကတ္တံ ဒဿေတိ, န တတိယဇ္ဈာနေ ဝိယ ဒုဝင်္ဂိကတာမတ္တံ။ နနု စေတ္ထာပိ ဒုဝင်္ဂိကတာမတ္တမေဝ ဘူမိဘေဒတောတိ? နာယံ ဒေါသော ဥပမောပမေယျဘာဝဿ ဘိန္နာဓိကရဏတော။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနေ။ **နိကန္တိ** န္တိ အပေက္ခံ။ **ပရိယာဒာယာ**တိ အာဒီနဝဒဿနေန တသ္မိံ ဈာနေ ခေပေတွာ, အနပေက္ခော ဟုတွာတိ အတ္ထော။ သန္တတော မနသိကရဏေနေဝ ပဏီတတော, သုခုမတော စ မနသိကာရော သိဒ္ဓေါ ဟောတီတိ အာဟ **"သန္တတော အနန္တတော မနသိ ကရိတွာ"** တိ။ **ပတ္ထရိတွာ** တိ ပဂေဝ ဝဍ္ဎိတံ, တဒါ ဝဍ္ဎနဝသေန တ ပတ္ထရိတွာ။ **တေနာ**တိ ကသိဏရူပေန။ **ဥဂ္ဃာဋေတိ ကသိဏံ** န္တိ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနဿ အာရမ္မဏဘူတံ ပထဝီကသိဏာဒိကသိဏရူပံ အပနေတိ။ ဥဂ္ဃာဋနဝိဓိံ ပန ဒဿေန္တော **"ဥဂ္ဃာဋေန္တော ဟိ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သံဝေလ္လေတိ** တိ ပဋိသံဟရတိ။ **အညဒတ္ထု** တိ ဧကံသေန။ **နေဝ ဥဗ္ဗဋ္ဋေတိ** တိ နေဝ ဥဒ္ဓဟတိ။ **န ဝိဝဋ္ဋေတိ** တိ န ဝိနိဝဋ္ဋေတိ။ **ဣမဿာ** တိ ဣမဿ ကသိဏရူပဿ။ **အမနသိကာရ**န္တိ မနသိ အကရဏံ အစိန္တနံ။ **မနသိကာရဉ္စ ပဋိစ္စာ** တိ "အာကာသော အာကာသော"တိ ဘာဝနာမနသိကာရဉ္စ နိဿာယ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနဿ အာရမ္မဏဘူတံ ကသိဏရူပံ န သမန္နာဟရန္တော, တေန စ ဖုဋ္ဌောကာသံ "အာကာသော အာကာသော"တိ မနသိ ကရောတော ယဒါ တံ ဘာဝနာနုဘာဝေန အာကာသံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, တဒါ သော ကသိဏံ ဥဂ္ဃာဋေတိ နာမ, တဉ္စ တေန ဥဂ္ဃာဋိတံ နာမ ဟောတီတိ။ တေနာဟ **"ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသမတ္တံ ပညာယတီ"**တိ။ **သဗ္ဗမေတန္တိ** တိဝိဓမ္ပေတံ **ဧကမေဝ** ပရိယာယဘာဝတော။

"နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တီ" တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ? နနု ရူပါဝစရပဉ္စမဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနိ, တတော ပဋ္ဌာယ စဿ န နေသံ ပရိယုဋ္ဌာနံ။ ယဒိ သိယာ, ဈာနတော ပရိဟာယေယျ? ယံ ပနေကေ ဝဒန္တိ "အတ္ထေဝ သုခုမာနိ အရူပဇ္ဈာနဝိက္ခမ္ဘနေယျာနိ နီဝရဏာနိ, တာနိ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တ"န္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ။ န ဟိ မဟဂ္ဂတကုသလေသု လောကုတ္တရကုသလေသု ဝိယ ဩဓိသော ပဟာနံ နာမ အတ္ထိ။ ယော ပန ရူပါဝစရေဟိ အာရုပ္ပာနံ ဥဠာရဖလတာဒိဝိသေသော, သော ဘာဝနာဝိသေသေန သန္တတရပဏီတတရဘာဝေန တေသုယေဝ ပုရိမပုရိမေဟိ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမာနံ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ "ဝိက္ခမ္ဘန္တီ"တိ ပန ဝဏ္ဏဘဏနဝသေန ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ အညတ္ထာပိ ဟေဋ္ဌာ ပဟီနာနံ ဥပရိ ပဟာနံ ဝုစ္စတိ။ ယေ ပန "သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ သဗ္ဗေသံ အကုသလာနံ ပဋိပက္ခာတိ ကတွာ ဧဝံ ဝုတ္တ"န္တိ ဝဒန္တိ, တေဟိ ဒုတိယဇ္ဈာနူပစာရာဒီသု နီဝရဏဝိက္ခမ္ဘနာဝစနဿ ကာရဏံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **သတိ သန္တိဋ္ဌတီ** တိ အာကာသနိမိတ္တာရမ္မဏာ သတိ သမ္မာ သူပဋ္ဌိတာ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ သတိသီသေန စေတ္ထ ဥပစာရဇ္ဈာနာနုဂုဏာနံ သဒ္ဓာပဉ္စမာနံ သင်္ဂဟောတိ ဒဿေတိ။ **ဥပစာရေနာ**တိ ဥပစာရဇ္ဈာနေန။ **ဣတောပီ**တိ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ သန္ဓာယ သမ္ပိဏ္ဍနံ။ တံ ဟိ ဥပေက္ခာဝေဒနာသမ္ပယုတ္တံ။ **သေသ**န္တိ "သေသာနိ ကာမာဝစရာနီ"တိ အာဒိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗမဝုတ္တံ, တံ ပန **ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၅၁ အာဒယော) ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယမေဝာ"** တိ။

ဧဝံ ယံ တတ္ထ အဝိသိဋ္ဌံ, တံ အတိဒိသိတွာ ဣဒါနိ ဝိသိဋ္ဌံ ဒဿေတုံ **"အယံ ပန ဝိသေသော"**တိအာဒိမာဟ။ **ယာနပုတောဠိ ကုမ္ဘိမုခါဒီန** န္တိ ဩဂုဏ္ဌနသိဝိကာဒိယာနာနံ မုခံ ယာနမုခံ, ပုတောဠိယာ ခုဒ္ဒကဒွါရဿ မုခံ ပုတောဠိမုခံ, ကုမ္ဘိမုခန္တိ ပစ္စေကံ မုခ-သဒ္ဒေါ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ **အာကာသံယေဝ** ယာနမုခါဒိပရိစ္ဆိန္နံ။ **ပရိကမ္မမနသိကာရေနာ**တိ ပရိကမ္မဘူတေန မနသိကာရေန ဥပစာရဇ္ဈာနေန။ ပရိကမ္မံ အနုလောမံ ဥပစာရောတိ စ အနတ္ထန္တရဉှေတံ။ **ပေက္ခမာနော** အရူပါဝစရဇ္ဈာနစက္ခုနာ။

၂၇၇. **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ ရူပနိမိတ္တံ ဒဏ္ဍာဒာနသမ္ဘဝဒဿနာဒိနာ သဗ္ဗေန ရူပခန္ဓေသု, ပထဝီကသိဏာဒိရူပနိမိတ္တေသု, တဒါရမ္မဏဇ္ဈာနေသု စ ဒေါသဒဿနာကာရေန, တေသု ဧဝ တ ရူပါဒီသု နိကန္တိပ္ပဟာနအနာဝဇ္ဇိတုကာမတာဒိနာ။ **ရူပဇ္ဈာနမ္ပိ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ** ဥတ္တရပဒလောပေန "ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၆၀; ဝိဘ. ၆၂၅) ယထာ ရူပဘဝေ ရူပံ။ **ရူပီ**တိ ဟိ ရူပဇ္ဈာနလာဘီတိ အတ္ထော။ **အာရမ္မဏမ္ပိ** ကသိဏရူပံ **ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ** ပုရိမပဒလောပေန ယထာ "ဒေဝဒတ္တော ဒတ္တော"တိ။ **ရူပါနိ ပဿတီ** တိ ကသိဏရူပါနိ ဈာနစက္ခုနာ ပဿတီတိ အတ္ထော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဥတ္တရပဒလောပေန, ပုရိမပဒလောပေန စ ယထာက္ကမံ ရူပဇ္ဈာနကသိဏရူပေသု ရူပဝေါဟာရော ဒိဿတိ, တသ္မာ။ ရူပေ ရူပဇ္ဈာနေ တံသဟဂတာ သညာ **ရူပသညာ။ တဒါရမ္မဏဿ စာ** တိ စ-သဒ္ဒေန

ယထာဝုတ္တံ ရူပာဝစရဇ္ဈာနံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, တေန ဟဒ္ဒိယံ ''ရူပသညာန''န္တိ သရူပေကသေသေန နိဒ္ဒေသော ကတောတိ ဒဿေတိ။ **ဝိရာဂါ**တိ ဇိဂုစ္ဆနတော။ **နိရောဓာ**တိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂဝိက္ခမ္ဘနေန နိရောဓနတော။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပာကဋတရံ ကာတုံ **''ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတီ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တဿ သဗ္ဗာကာရေန ဝိရာဂ အနဝသေသာနံ နိရောဓာတိ ဇဝံ တ ဗေ္ဗ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

''အာရမ္မဏေ အဝိရတ္တဿ သညာသမတိက္ကမော န ဟောတီ'' တိ ဣဒံ ယသ္မာ ဣမာနိ ဈာနာနိ အာရမ္မဏာတိက္ကမေန ပတ္တဗ္ဗာနိ, န အင်္ဂာတိက္ကမေနာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ သညာသမတိက္ကမော အာရမ္မဏသမတိက္ကမေန ဝိနာ န ဟောတိ, တသ္မာ ''သမတိက္ကန္တာသု စ သညာသု အာရမ္မဏံ သမတိက္ကန္တမေဝ ဟောတီ''တိ အာဟ။ အဝတွာ ဝုတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သမာပန္နဿ** တိအာဒီသု ကုသလသညာဝသေန သမာပန္နဂ္ဂဟဏံ, ဝိပါကသညာဝသေန ဥပပန္နဂ္ဂဟဏံ, ကိရိယာသညာဝသေန ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဂ္ဂဟဏံ။ အရဟတော ဟိ ဈာနာနိ ဝိသေသတော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော။ ယဒိ သညာသမတိက္ကမဿ အနန္တရံ ဝုတ္တေ အာရမ္မဏသမတိက္ကမော ဝိဘင်္ဂေ စ အဝုတ္တော, အထ ကသ္မာ ဣဓ ဂဟိတောတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **''ယသ္မာ ပနာ''** တိအာဒိ။ **အာရမ္မဏသမတိက္ကမဝသေနာပိ အယမတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာ,** ''တဒာရမ္မဏဿ စေတံ အဓိဝစန''န္တိအာဒိနာ ဝိဘင်္ဂေ ဝိယ သညာသမတိက္ကမမေဝ အဝတွာတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၇၈. **ပဋိဃာတေနာ**တိ ပဋိဟနနေန ဝိသယိဝိသယသမောဓာနေန။ **အတ္ထင်္ဂမာ** တိအာဒီသု ပုရိမံ ပုရိမံ ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ အတ္ထဝစနံ, တသ္မာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမော ဈာနသမင်္ဂိကာလေ အနုပ္ပတ္တိတိ တဿ ဣဓေဝ ဂဟဏေ ကာရဏံ အနုယောဂမုခေန ဒဿေတုံ **''ကာမဉ္စေတာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥဿာဟဇနနတ္ထံ** ပဋိပဇ္ဇနကာနံ။ **တောသံ** ပဋိဃသညာနံ။ **ဧတ္ထ** ပဉ္စမာရုပ္ပကထာယံ။ **ဝစနံ** အတ္ထင်္ဂမဝသေန။

ကိံ တ ပသံသာကိတ္တနေန, ပဋိဃသညာနံ ပန အတ္ထင်္ဂမော ဣဓေဝ ဝတ္တဗ္ဗော ဝုတ္တောတိ ဒဿေတုံ **''အထ တ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သဘာဝဓမ္မဿ အဘာဝေ နာမ ပဋိပက္ခေန ပဟီနတာယ တ ပစ္စယာဘာဝေန တ။ တေသု ရူပဇ္ဈာနသမင်္ဂိနော ပဋိဃသညာနံ အဘာဝေ ပစ္စယာဘာဝမတ္တေန, န ပဋိပက္ခာဓိဂမေနာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ကိဉ္စာပိ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **တာ**တိ ပဋိဃသညာ ။ **ရူပာဝစရ**န္တိ ရူပာဝစရဇ္ဈာနံ။ **သမာပန္နဿ** တိ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝိဟရန္တဿ။ ကိဉ္စာပိ န သန္တီတိ ယောဇနာ။ **န ပဟီနတ္တာ န သန္တိ** တိ န တအာ ပဋိဃသညာ ပဟီနဘာဝေန န သန္တိ နာမ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **''န ဟိ ရူပဝိရာဂာယ ရူပာဝစရဘာဝနာ သံဝတ္တတီ''** တိ။ နနု စ ပဋိဃသညာပိ အရူပဓမ္မာ တေတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ရူပာယတ္တာ စ တောသံ ပဝတ္တီ''** တိ။ **အယံ ပန ဘာဝနာ**တိ အရူပဘာဝနမာဟ။ **ဓာရေတုန္တိ** အဝဓာရေတုံ။ **ဣဓာ**တိ အရူပဇ္ဈာနေ။ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရဝစနာဒီဟိ **အာနေဉ္ဇတာ** ။ ''ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပာ''တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၈.၇၂; ၁၀.၉) **သန္တဝိမောက္ခတာ စ ဝုတ္တာ** ။

၂၇၉. ဒေသနာဒဿနပုဗ္ဗကပဋိပက္ခဘာဝနာဝသေန ပဋိဃသညာနံ သုပ္ပဟီနတ္တာ မဟတာပိ သဒ္ဒေန အရူပသမာပတ္တိတော န ဝုဋ္ဌာတိ။ တထာ ပန န သုပ္ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗရူပာဝစရသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနံ သိယာ, ပဌမဇ္ဈာနံ ပန အပ္ပကမ္ပိ သဒ္ဒံ န သဟတီတိ တံ သမာပန္နဿ သဒ္ဒော ကဏ္ဋကောတိ ဝုတ္တံ။ အာရုပ္ပဘာဝနာယ အဘာဝေ စုတိတော ဥဒ္ဓံ ဥပ္ပတ္တိရဟာနံ ရူပသညာပဋိဃသညာနံ ယာဝ အတ္တနော ဝိပါကပ္ပဝတ္တိ, တာဝ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပာဒနေန သမတိက္ကမော, အတ္ထင်္ဂမော စ ဝုတ္တော။ နာနတ္တသညာသု ပန ယာ တသ္မိံ ဘဝေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧကန္တရူပနိဿိတာ, တာ အနောကာသတာယ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န အာရုပ္ပဘာဝနာယ နိဝါရိတတ္တာ, အနိဝါရိတတ္တာ စ ကာစိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တသ္မာ တာသံ အမနသိကာရော အနာဝဇ္ဇနံ အပစ္စဝေက္ခဏံ, ဇဝနပဋိပါဒကေန တ ဘဝင်္ဂမနဿ အန္တော အကရဏံ အပ္ပဝေသနံ ဝုတ္တံ။

တေန စ နာနတ္တသညာမနသိကာရဟေတူနံ ရူပါနံ သမတိက္ကမာ သမာဓိဿ ထိရဘာဝံ ဒဿေတုံ **''သင်္ခေပ တော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အပိစ ဣမေဟိ တီဟိ ပဒေဟိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ ဝဏ္ဏော ကထိတော သောတူနံ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ, ပလောဘနတ္ထဉ္စ။ ယေ ဟိ အကုသလာ ဇဝံကဟိနော ''သဗ္ဗဿာဒရဟိတေ အာကာသေ ပဝတ္တိတသညာယ ကော အာနိသံသော''တိ, တေ တတော မိစ္ဆာကဟတော နိဝတ္တေတုံ တီဟိ ပဒေဟိ ဈာနဿ အာနိ

သံသော ကထိတော။ တံ ဟိ သုတ္တ တေသံ ဧဝံ ဘဝိဿတိ “ဧဝံ သန္တာ ကိရာယံ သမာပတ္တိ ဧဝံ ပဏီတာ, ဟန္ဒဿာ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ ဥဿာဟံ ကရိဿာမီ”တိ။

၂၈၀. **အဿာ** တိ အာကာသဿ။ ဥပ္ပာဒော ဧဝ အန္တော **ဥပ္ပာဒန္တော,** တထာ **ဝယန္တော** ။ သဘာဝဓမ္မော ဟိ အဟုတွာ သမ္ဘဝတော, ဟုတွာ စ ဝိနဿနတော ဥဒယဝယပရိစ္ဆိန္နော။ အာကာသော ပန အသဘာဝဓမ္မတ္တာ တဒုဘယာဘာဝတော အနန္တော ဝုတ္တော။ အဇ္ဈာကာသပရိစ္ဆိန္နာကာသာနံ ဣဓ အနဓိပ္ပေတတ္တာ **“အာကာသောတိ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသော ဝုစ္စတီ”**တိ အာဟ။ ကသိဏံ ဥဂ္ဃာဋီယတိ ဧတေနာတိ ကသိဏုဂ္ဃာဋော, တဒေဝ **ကသိဏုဂ္ဃာဋိမံ။ မနသိကာရဝသေနာပီ**တိ ရူပဝိဝေကမတ္တဂ္ဂဟဏေန ပရိစ္ဆေဒဿ အဂ္ဂဟဏတော အနန္တဖရဏာကာရေန ပဝတ္တပရိကမ္မမနသိကာရဝသေနာပိ။ **အနန္တံ ဖရတီ** တိ အဂ္ဂဟိတပရိစ္ဆေဒတာယ အနန္တံ ကတွာ ပရိကမ္မသမ္ဖဿ ပုဗ္ဗကေန ဈာနသမ္ဖဿေန ဖုသတိ။ ယထာ ဘိသဂ္ဂမေဝ ဘေသဇ္ဇံ, ဧဝံ **အာကာသာနန္တမေဝ အာကာသာနဉ္စံ** သံယောဂပရဿ တ-ကာရဿ စ-ကာရံ ကတွာ။ ဈာနဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော အာရမ္မဏံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန **“အာယတနမဿာ”** တိ ဝုတ္တံ, အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေ အာယတန-သဒ္ဒဿ ဒဿနတော။ ကာရဏာကရသဉ္ဇာတိဒေသနိဝတ္တေပိ အာယတန-သဒ္ဒော ဣဓ ယုဇ္ဇတေဝ။

ဝိညာဏဉ္စာယတနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၈၁. စိဏ္ဏော စရိတော ပဂုဏီကတော အာဝဇ္ဇနာဒိလက္ခဏော ဝသီဘာဝော ဧတေနာတိ စိဏ္ဏဝသီဘာဝော, တေန **စိဏ္ဏဝသီဘာဝေန** ။ ရူပာဝစရသညံ အနတိက္ကမိတွာ အနဓိဂန္တဗ္ဗတော, တံသဟဂတသညာမနသိကာရသမုဒာစာရဿ ဟာနဘာဂိယဘာဝတဝဟတော, တံသမတိက္ကမေနေဝ တဒညေသံ သမတိက္ကမိတဗ္ဗာနံ သမတိက္ကမသိဒ္ဓိတော စ ဝုတ္တံ **“အာသန္နရူပာဝစရဇ္ဈာနပစ္စတ္ထိကာ”** တိ။ ဝိထိပဋိပန္နာယ ဘာဝနာယ ဥပရူပရိဝိသေသာဝဟဘာဝတော, ပဏီတဘာဝသိဒ္ဓိတော စ ပဥ္စမာရုပ္ပတော ဒုတိယာရုပ္ပံ သန္တတရသဘာဝန္တိ အာဟ **“နော စ ဝိညာဏဉ္စာယတနမိဝ သန္တာ”**တိ ဝက္ခတိ ဟိ “သုပ္ပဏီတတရာ ဟောန္တိ, ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဣဓာ”တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၉၀)။ **အနန္တံ အနန္တန္တိ** ကေဝလံ “အနန္တံ အနန္တ”န္တိ **န မနသိ ကာတဗ္ဗံ** န ဘာဝေတဗ္ဗံ, “အနန္တံ ဝိညာဏံ, အနန္တံ ဝိညာဏ”န္တိ ပန မနသိ ကာတဗ္ဗံ, “ဝိညာဏံ ဝိညာဏ”န္တိ တ။

တသ္မိံ နိမိတ္တေ တိ တသ္မိံ ပဥ္စမာရုပ္ပဝိညာဏသင်္ခါတေ ဝိညာဏနိမိတ္တေ။ **စိတ္တံ စာရေန္တဿာ** တိ ဘာဝနာစိတ္တံ ပဝတ္တေန္တဿ။ **အာကာသဖုဋ္ဌေ ဝိညာဏေ**တိ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသံ ဖရိတွာ ပဝတ္တေ ပဥ္စမာရုပ္ပဝိညာဏေ အာရမ္မဏဘူတေ။ **အပ္ပေတီ** တိ အပ္ပနာဝသေန ပဝတ္တတိ။ သဘာဝဓမ္မေပိ အာရမ္မဏသမတိက္ကမဘာဝနာဘာဝတော ဣဒံ အပ္ပနာပ္ပတ္တံ ဟောတိ စတုတ္ထာရုပ္ပံ ဝိယ။ **အပ္ပနာနယော ပနေတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ ဧတ္ထ ဒုတိယာရုပ္ပဇ္ဈာနေ ပုရိမဘာဂေ တိဏ္ဏံ, စတ္တာရိ ဝာ ဇဝနာနိ ကာမာဝစရာနိ ဥပေက္ခာဝေဒနာသမ္ပယုတ္တာနေဝ ဟောန္တိ။ “စတုတ္ထံ ပဉ္စမံ ဝာ အရူပာဝစရ”န္တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၇၆) ပဥ္စမာရုပ္ပဇ္ဈာနေ ဝုတ္တေန နယေန, အထ ဝါ **အပ္ပနာနယော**တိ သဘာဝဓမ္မေပိ အာရမ္မဏေ ဈာနဿ အပ္ပနာနယော အာရမ္မဏာတိက္ကမဘာဝနာဝသေန အာရုပ္ပံ အပ္ပနံ ပါပုဏာတိ, “အပ္ပနာပ္ပတ္တဿေဝ ဟိ ဈာနဿ အာရမ္မဏသမတိက္ကမနမတ္တံ တတ္ထ ဟောတီ”တိ **မရဏာနုဿတိနိဒ္ဒေသေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၇၇) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။

၂၈၂. **သဗ္ဗသော**တိ သဗ္ဗာကာရေန ပဥ္စမာရုပ္ပေ “အာသန္နရူပဇ္ဈာနပစ္စတ္ထိကတာ, အသန္တသဘာဝတာ”တိ ဧဝမာဒိနာ သဗ္ဗေန အာဒီနဝဒဿနာကာရေန, တတ္ထ တ နိကန္တိပဟာနအနာဝဇ္ဇိတုကာမတာဒိအာကာရေန, သဗ္ဗံ တ ကုသလဝိပာကကိရိယာဘေဒတော အနဝသေသန္တိ အတ္ထော။ သွတယမတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ဉာတုံ သက္ကာတိ အာဟ **“သဗ္ဗသောတိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ”** တိ။ ဈာနဿ အာကာသာနဉ္စာယတနတာ ဗာဟိရတ္ထသမာသဝသေန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန ဈာနမ္ပိ အာကာသာနဉ္စာယတန”** န္တိ ။ အာရမ္မဏဿ ပန သမာနာဓိကရဏသမာသဝသေနာတိ သန္ဒဿေတုံ **“အာရမ္မဏမ္ပိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **“ပုရိမနယေနေတ”**တိ ဣဒံ “နာဿ အန္တော”တိအာဒိနာ ဝုတ္တပဒသိဒ္ဓိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယထာ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန, ဧဝံ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေနပိ အာယတန-သဒ္ဒေန ဣဓ အတ္ထော ယုဇ္ဇတီတိ ဒဿေတုံ **“တထာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သဉ္ဇာယတိ ဧတ္ထာတိ သဉ္ဇာတိ, သဉ္ဇာတိ ဧဝ ဒေသော **သဉ္ဇာတိဒေသော။ ဈာနံ** အပ္ပဝတ္တိကရဏေန။ **အာရမ္မဏံ** အမနသိကရဏေန။ ဥ

ဘယမ္ပိ တ ဥဘယတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဈာနဒွယမ္ပိ ဟိ အနာဝဇ္ဇနံ, ဇဝနပဋိပါဒကေန တ ဘဝင်္ဂမနဿ အညော
အာကရဏံ အမနသိကရဏံ, အာရမ္မဏဿ စ အာရမ္မဏကရဏဝသေန အပ္ပဝတ္တနံ **အပ္ပဝတ္တိကရဏ** န္တိ အတ္ထသ္
သ သမ္ဘဝတော **ကေဇ္ဇ ကတ္တ** သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကေသေသနယေန တ။

ပုဗ္ဗေ အနန္တဿ အာကာသဿ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏံ အတ္တနော ဖရဏာကာရေနေဝ
''အနန္တ''န္တိ မနသိ ကာတဗ္ဗတ္တာ ''အနန္တံ ဝိညာဏ''န္တိ ဝုတ္တန္တိ ပုန **''မနသိကာရဝသေန တ အနန္တ''**န္တိ ဝုတ္
တံ, သဗ္ဗသော မနသိကရဏဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **''အနဝသေသတော မနသိ ကရောန္တော 'အနန္တ'န္တိ
မနသိ ကရောတီ''**တိ။ **ဈာနဝိဘင်္ဂေပိ** အယမေဝတ္ထော ဝုတ္တောတိ ဒဿေန္တော **''ယံ ပန ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တ''** န္တိ
အာဒိမာဟ။ တဿာ ပာဠိယာ ဧဝံ တ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော – တံယေဝ အာကာသံ ဖုဋ္ဌံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိ
ညာဏေန မနသိ ကရောတီတိ။ အယံ ပနတ္ထော ယုတ္တော ဝိယ ဒိဿတိ, တံယေဝ အာကာသံ ဝိညာဏေန ဖုဋ္ဌံ တေန ဂ
ဟိတာကာရံ မနသိ ကရောတိ။ ဧဝံ တံ ဝိညာဏံ အနန္တံ ဖရတီတိ။ ယံ ဟိ အာကာသံ ပဌမာရုပ္ပသမင်္ဂီ ဝိညာဏေန အနန္
တံ ဖရတိ, တံ ဖရဏာကာရသဟိတမေဝ ဝိညာဏံ မနသိ ကရောန္တော ဒုတိယာရုပ္ပသမင်္ဂီ အနန္တံ ဖရတီတိ ဝုစ္စတိ။

မနသိကာရဝသေန အနန္တဖရဏာကာရေန ဂ္ဂဓ အနန္တတာ, န အာကာသဿ ဝိယ ဥပ္ပာဒန္တာဒိအဘာဝေနာတိ **''နာ
ဿ အန္တောတိ အနန္တ''**န္တိ ဧတ္တကမေဝတဟ။ **''ရုဠှီသဒ္ဒေ''** တိ ဂ္ဂမိနာ ''ဝိညာဏာနဉ္စ''န္တိ တေဿ ပဒဿ
အတ္တေ ဝိညာဏဉ္စ-သဒ္ဒေ နိရုဠှောဟာတိ ဒဿေတိ, ယထာဝုတ္တံ တ ဝိညာဏံ ဒုတိယာရုပ္ပဇ္ဈာနေန အဓိဋ္ဌိယတိ ဝု
တ္တာကာရေန အာလမ္ဗိယတီတိ ဝိညာဏဉ္စန္တိ ဧဝမေဝတ္ထ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေသံ ဝုတ္တတ္ထမေဝတိ
အာဟ **''သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ''**တိ။

အာကိဉ္စညာယတနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၈၃. တတိယာရုပ္ပကမ္မဋ္ဌာနေ ယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တသဒိသံ, တံ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, အပုဗ္ဗမေဝ ဝဏ္ဏ
ယိဿာမ။ တတ္ထ **တဿေဝ** တိ ယံ အာရဗ္ဘ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ပဝတ္တံ, တဿေဝ။ ကိံ ပန တန္တိ အာဟ
''အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏဿာ'' တိ။ တေန တတော အညံ တတိယာရုပ္ပဇ္ဈာနဿ အာရမ္မဏံ နတ္ထီတိ ဒ
ဿေတိ။ **''အာရမ္မဏဘူတဿာ''** တိ ဂ္ဂမိနာ တဿ အနာရမ္မဏဘူတံ ဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဏံ နိဝတ္တေတိ။ **အဘာ
ဝေ**တိ နတ္ထိတာ။ **သုညတာ**တိ ရိတ္တတာ။ **ဝိဝိတ္တာကာရော** တိ ဝိဝေကော။ တီဟိ ပဒေဟိ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏဿ အပဂ
မမေဝ ဝဒတိ။ ''မနသိ ကာတဗ္ဗော''တိ ဝတ္တ မနသိကာရဝိဓိံ ဒဿေတုံ **''တံ ဝိညာဏ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အမ
နသိကရိတွာ**တိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ မနသိ အကတွာ အစိန္တေတွာ။ **တ**-သဒ္ဒော အနိယမတ္ထော, တေန တီသု ပကာရေ
သု ဧကေနပိ အတ္ထသိဒ္ဓီတိ ဒဿေတိ။

တသ္မိံ နိမိတ္တေ တိ တသ္မိံ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏဿ အဘာဝသင်္ခါတေ ဈာနုပ္ပတ္တိနိမိတ္တေ။ **အာကာသေ ဖု
ဋ္ဌေ**တိ အာကာသံ ဖရိတွာ ပဝတ္တေ။ ''အာကာသဖုဋ္ဌေ''တိ တ ပါဌော။ **သုညဝိဝိတ္တနတ္ထိဘာဝေ** တိ သုညဘာဝေ, ဝိဝိတ္
တဘာဝေ, နတ္ထိဘာဝေ စာတိ ယေန အာကာရေန ဘာဝိတံ, တဿ ဂဟဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အထ တ **သုညဝိဝိတ္တနတ္ထိဘာ
ဝေ**တိ သုညဝိဝိတ္တတာသင်္ခါတေ နတ္ထိဘာဝေ, တေန ဝိနာသာဘာဝမေဝ ဒဿေတိ, န ပုရေ အဘာတဒိကေ။

တသ္မိံ ဟိ အပ္ပနာစိတ္တေ တိ အာကိဉ္စညာယတနဇ္ဈာနသမ္ပယုတ္တေ အပ္ပနာဝသေန ပဝတ္တေ စိတ္တေ, တသ္မိံ
တ ပဌမာရုပ္ပဿ အပဂမသင်္ခါတေ နတ္ထိဘာဝေ ယထာဝုတ္တေ အပ္ပနာစိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ။ သော ဘိက္ခု အဘာဝမေဝ ပ
ဿန္တော ဝိဟရတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပုရိသော ကတ္ထစိ ဂန္တွာ အာဂန္တွာ သုညမေဝ ပဿတိ, နတ္ထိဘာဝမေဝ ပဿ
သတီတိ ယောဇနာ။ **တံ ဌာန**န္တိ တံ သန္နိပာတဋ္ဌာနံ။ **''ပရိကမ္မမနသိကာရေန အန္တရဟိတေ''** တိ ဂ္ဂမိနာ အာရမ္မဏက
ရဏာဘာဝေန တဿ အန္တရဓာနံ န နဋ္ဌတ္တာတိ ဒဿေတိ။ တတ္ရိဒံ ဩပမ္မသံသန္ဒနံ – ယထာ သော ပုရိသော တ
တ္ထ သန္နိပတိတံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဒိသွာ ဂတော, တတော သဗ္ဗေသု ဘိက္ခူသု ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန အပဂတေသု
အာဂန္တွာ တံ ဌာနံ ဘိက္ခူဟိ သုညမေဝ ပဿတိ, န ဘိက္ခူနံ တတောပိ အပဂတကာရဏံ, ဧဝမယံ ယောဂါဝစရော ပုဗ္
ဗေ ဝိညာဏဉ္စာယတနဇ္ဈာနစက္ခုနာ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏံ ဒိသွာ ပဌမာ နတ္ထီတိ ပရိကမ္မမနသိကာရေန တသ္မိံ အပဂ
တေ တတိယာရုပ္ပဇ္ဈာနစက္ခုနာ တဿ နတ္ထိဘာဝမေဝ ပဿန္တော ဝိဟရတိ, န တဿ အပဂမနကာရဏံ ဝီမံသတိ

ဈာနသ္သ တာဒိသာဘာဝကဘာဝတောတိ။ **သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ** တိ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂၈၄. နတ္ထိတာ ပရိယာယာသုညဝိဝိတ္တဘာဝတတိ ''နတ္ထိ''တိ ပဒသ္သ အတ္ထံ ဝဒန္တေန သုညဝိဝိတ္တပဒါနိပိ ဂ ဟိတာနိ။ အာမေဍိတဝစနံ ပန ဘာဝနာကာရဒသ္သနံ။ ဝိဘင်္ဂေပိ ဣမသ္သ ပဒသ္သ အယမေဝတ္တော ဝုတ္တောတိ ဒသ္ သေတုံ **''ယမ္ပိ ဝိဘင်္ဂေ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တညေဝ ဝိညာဏံ အဘာဝေတိ**တိ ယံ ပုဗ္ဗေ ''အနန္တံ ဝိညာဏ''န္ တိ မနသိ ကတံ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏံ, တံယေဝတတိ အတ္တော ။ တံယေဝ ဟိ အာရမ္မဏဘူတံ ပဌမေန ဝိယ ရူပနိမိတ္တံ တ တိယေနာရုပ္ပေနာဘာဝေတီတိ။ **ခယတော သမ္မသန** န္တိ ဘင်္ဂါနုပဿနမာဟ။ သာ ဟိ သင်္ခတမ္မောနံ ဘင်္ဂါဘာဝ မေဝ ပဿန္တီ ''ဝိညာဏမ္ပိ အဘာဝေတီ''တိအာဒိနာ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **''ခယတော သမ္မသ နံ ဝိယ ဝုတ္တ''**န္တိ။ **အသ္သာ** တိ ဟဌသ္သ။ ပုန **အသ္သာ** တိ ဝိညာဏသ္သ။ **အဘာဝေတီ**တိ အဘာဝံ ကရောတိ။ ယထာ ညာဏသ္သ န ဥပတိဋ္ဌတိ, ဧဝံ ကရောတိ အမနသိကရဏတော။ တတော ဧဝ **ဝိဘာဝေတိ** ဝိဂတဘာဝံ ကရောတိ, ဝိနာသေ တိ တ ယထာ န ဒိဿတိ, တထာ ကရဏတော။ တေနေဝ **အန္တရဓာပေတိ** တိရောဘာဝံ ဂမေတိ။ **န အညထာ**တိ ဣမိသ္ သာ ဟဌိယာ ဧဝမတ္ထော, န ဣတော အညထာ အယုဇ္ဇမာနကတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

အသ္သာ တိ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏာဘာဝသ္သ။ **ကိဥ္စန** န္တိ ကိဉ္စိပိ။ သဘာဝဓမ္မသ္သ အပ္ပာဝသေသတာ နာမ ဘင် ဂေ ဧဝ သိယာတိ အာဟ **''ဘင်္ဂမတ္တမ္ပိ အသ္သ အဝသိဋ္ဌံ နတ္ထိ''** တိ။ သတိ ဟိ ဘင်္ဂမတ္တေပိ တသ္သ သကိဉ္စ နတာ သိယာ။ **အကိဉ္စန** န္တိ စ ဝိညာဏသ္သ ကိဉ္စိ ပကာရံ အဂ္ဂဟေတွာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဝိဘာဝနမာဟ။ သေသံ ဝုတ္ တနယမေဝ။

နေဝသညာနာသညာယတနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၈၅. **နော စ သန္တာ**တိ ယထာ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိ သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တိယာ သ ဝိသေသာ သန္တာ, ဧဝမယံ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိ နော စ သန္တာ တဒဘာဝတော။ ယာ အယံ ခန္ဓေသု ပစ္စယယာပနီ ယတာယ, ရောဂမူလတာယ စ ရောဂသရိက္ခတာ, ဒုက္ခတာသူလယောကဒိနာ ဂဏ္ဍသရိက္ခတာ, ပီဠာဇနနာဒိနာ သလ္လသ ရိက္ခတာ စ, သာ သညာယ သတိ ဟောတိ, နာသတီတိ ဝုတ္တံ **''သညာ ရောဂေ, သညာ ဂဏ္ဍော, သညာ သလ္လ''** န္တိ။ သာ စေတ္ထ ပဉ္စကိစ္စာ ပဋ္ဌတေကာရဘာဝတော ဩဠာရိကသညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ကေဝလံ သညာ ဧဝ, အထ ခေါ ဝေဒနာ စေတနာဒိနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သညာသီသေန ပန နိဒ္ဒေသော ကတော။ **ဧတံ သန္တ** န္တိ ဧတံ အသန္တဘာဝဂကရ ရောကဒိသရိက္ခသညာဝိရဟတော သန္တံ။ တတော ဧဝ **ပဏီတံ**။ ကိံ ပန တန္တိ အာဟ **''နေဝသညာနာသညာ''**တိ ? တဒ ပဒေသေန တံသမ္ပယုတ္တဇ္ဈာနမာဟ **''အာဒီနဝ''**န္တိ။ ဧတ္ထ ရောကဒိသရိက္ခသညာဒိသမ္ဘာတေပိ အာဒီနတေ ဒဋ္ဌ ဗ္ဗော, န အာသန္နဝိညာဏဉ္စာယတနပစ္စတ္တိကတာဝ။ **ဥပရီ**တိ စတုတ္ထာရုပ္ပေ။ **သာ တ**တိ သာ ဧဝ။ **ဝတ္တိတာ** တိ ပဝတ္တိတာ နိဗ္ဗတ္တိတာ ဝဍ္ဍိတာ။

တသ္မိံ နိမိတ္တေ တိ တသ္မိံ တတိယာရုပ္ပသမာပတ္တိသင်္ခါတေ ဈာနနိမိတ္တေ။ **မာနသ**န္တိ စိတ္တံ ''မနော ဧဝ မာနသ''န္တိ ကတွ, ဘာဝနာမနသိကာရံ တ။ တံ ဟိ မနသိ ဘဝန္တိ မာနသန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနမ္ပိ ဈာနာနုဂုဏတာယ သမာပတ္တိပရိယာယော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **''အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိသင်္ခါတေသု စတူသု ခန္ဓေသူ''**တိ, အာရမ္မဏဘူတေသူတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၈၆. ယထာဝုတ္တံ အာကိဉ္စညံ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝတော အာယတနံ ကာရဏမဿာတိ **ဈာနံ အာကိဉ္စညာယ တနံ,** အာကိဉ္စညမေဝ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတံ ဈာနသ္သ ကာရဏန္တိ **အာရမ္မဏံ အာကိဉ္စညာယတန** န္တိ ဧဝံ တ အတ္ ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေသမေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယာယ သညာယ ဘာဝတောတိ ယာဒိသာယ သညာယ အတ္ထိဘာဝေန။ ယာ ဟိ သာ ပဉ္စသညာကိစ္စသ္သ အဘာဝ တော သညာတိပိ န ဝတ္တဗ္ဗာ, သညာသဘာဝတနာတိဝတ္တနတော အသညာတိပိ န ဝတ္တဗ္ဗာ, တသ္သာ ဝိဇ္ဇမာနတ္ တာတိ အတ္တော။ **တန္တိ** တံ ဈာနံ။ **တံ တာဝ ဒဿေတု** န္တိ ဧတ္ထ **တ**န္တိ တံ သသာပဒ္ဒိပဒံ, ယထာဝုတ္တသညံ, တသ္ သာ စ အဓိဂမုပာယန္တိ အတ္တော။ **နေဝသညီနာသညီ**တိ ဟိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဓမ္မံ ဥဒ္ဒရန္တေန သညာဝန္တမုခေန

သညာ ဥဒ္ဒုဍ္ဍ, အညထာ နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဥဒ္ဒရိတဗ္ဗံ သိယာ။ သာ ပန ပဋိပဒါ ယတ္ထ ပဝတ္တတိ, ယထာ စ ပဝတ္တတိ, တံ ဒဿေတုံ **"အာကိဉ္စညာယတနံ သန္တတော မနသိ ကရောတိ, သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ အာကိဉ္စညာယတနံ ဟိ စတုတ္ထာရုပ္ပဘာဝနာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ, သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိ ပဝတ္တိအာကာရောတိ။ **ယတ္ထ ဟိ နာမာ** တိ ယာ နာမ။ **နတ္ထိဘာဝမ္ပိ** တိ ဝိညာဏဿ သုညတမ္ပိ, ဇဝံ သုခုမမ္ပိတိ အဓိပ္ပာယော။ **သန္တာရမ္မဏတာယာ** တိ သန္တံ အာရမ္မဏံ ဧတိဿာတိ သန္တာရမ္မဏာ, တဗ္ဘာဝေ သန္တာရမ္မဏတာ, တာယ, န ဗျာနသန္တတာယ။ န ဟိ တတိယာရုပ္ပသမာပတ္တိ စတုတ္ထာရုပ္ပဇ္ဈာနတော သန္တာ။

စောဒကော "ယံ သန္တတော မနသိ ကရောတိ, န တတ္ထ အာဒီနဝဒဿနံ ဘဝေယျ။ အသတိ စ အာဒီနဝဒဿနေ သမတိက္ကမော ဧဝ န သိယာ"တိ ဒဿေန္တော **"သန္တတော စေ မနသိ ကရောတိ, ကထံ သမတိက္ကမော ဟောတီ"**တိ အာဟ။ ဣတရော **"အသမာပဇ္ဇိတုကာမတာယာ"** တိ ပရိဟာရမာဟ, တေန အာဒီနဝဒဿနမ္ပိ အတ္ထေဝာတိ ဒဿေတိ။ **သော ဟီ**တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပာကဋံ ကရောတိ။ တတ္ထ ယသ္မိံ ဗျာနေ အဘိရတိ, တတ္ထ အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနာဒိပဋိပတ္တိယာ ဘဝိတဗ္ဗံ။ သာ ပနဿ တတိယာရုပ္ပေ သဗ္ဗသော နတ္ထိ, ကေဝလံ အညာဘာဝတော အာရမ္မဏကရဏမတ္တမေဝတိ ဒဿေန္တော **"ကိဉ္စာပီ"** တိအာဒိမာဟ။

သမတိက္ကမိတုကာမော ဂစ္ဆတီ တိ တေသံ သိပ္ပိနံ ဇီဝိကံ တိဏာယပိ အမညမာနော တေ ဝီတိဝတ္တတိယေဝ။ **သော** တိ ယောဂါဝစရော။ **တန္တိ** တတိယာရုပ္ပသမာပတ္တိံ။ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနာ** တိ "သန္တာ ဝတာယံ သမာပတ္တီ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန နယေန သန္တတော မနသိ ကရောန္တော။ **တန္တိ** ယာယ နေဝသညီနာသညီ နာမ ဟောတိ, သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတီတိ ဝုစ္စတိ, တံ သညံ ဟာပုဏာတီတိ ယောဇနာ။ သညာသီသေန ဟိ ဒေသနာ။ **ပရမသုခုမန္တိ** ဥက္ကံသဂတသုခုမဘာဝံ။ **သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိ** န္တိ ဥက္ကံသဂတသုခုမတာယ သင်္ခါရာနံ သေသတာမတ္တံ သမာပတ္တိံ။ တေနာဟ **"အစ္စန္တသုခုမဘာဝပ္ပတ္တသင်္ခါရ"** န္တိ။ အန္တမတိစ္စ **အစ္စန္တံ** ။ ယတော သုခုမတမံ နာမ နတ္ထိ, တထာပရမုက္ကံသဂတသုခုမသင်္ခါရန္တိ အတ္ထော။ ပဌမဇ္ဈာနူပစာရတော ပဋ္ဌာယ ဟိ တစ္ဆန္ဒိယာ ဝိယ ပဝတ္တမာနာယ ဘာဝနာယ အနုက္ကမေန သင်္ခါရာ တတ္ထ အန္တိမကောဋ္ဌာသတံ ဟပိတာ, တတော ပရံ နိရောဓော ဧဝ, န သင်္ခါရပ္ပဝတ္တီတိ။ တေန ဝုစ္စတိ **"သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိ"** တိ။

၂၈၇. **ယံ တံ** စတုက္ခန္ဓံ။ **အတ္ထတော** တိ ကုသလာဒိဝိသေသဝိသိဋ္ဌပရမတ္ထတော။ ဝိသေသတော အဓိပ္ပာယသိက္ခာယ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"ဣဓ သမာပန္နဿ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာ"** တိ။ **ဩဠာရိကာယ သညာယ အဘာဝတော**တိ ယဒိပိ စတုတ္ထာရုပ္ပဝိပါကသညာယ စတုတ္ထာရုပ္ပကုသလသညာ ဩဠာရိကာ, တထာ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလသညာဟိ, တထာပိ ဩဠာရိကသုခုမတာ နာမ ဥပာဒါယုပါဒါယ ဂဟေတဗ္ဗာတိ ပဋ္ဌာနေ ဓာကာရဘာဝပရိယာပန္နာယ ဝိယ စတုဘေကာရေပိ ဟေဋ္ဌာ တီသု ဘူမီသု သညာယ ဝိယ ဩဠာရိကာယ အဘာဝတော။ **သုခုမာယာ**တိ သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တိယာ သုခုမာယ သညာယ ဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **နေဝသညာ**တိ ဧတ္ထ **န**-ကာရော အဘာဝတ္ထော, **နာသညာ**န္တိ ဧတ္ထ **န**-ကာရော အညတ္ထော, **အ**-ကာရော အဘာဝတ္ထော, အသညံ အနသညာတိ အတ္ထော။ **ပရိယာပန္နတ္တာ** တိ ဧကဒေသဘာဝေန အန္တောဂဓတ္တာ။ **တ္ထော** တိ စတုတ္ထာရုပ္ပေ။ ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ **နေဝသညာ**တိ ဧတ္ထ **န**-ကာရော အညတ္ထော။ တထာ **နာသညာ**တိ ဧတ္ထ **န**-ကာရော, **အ**-ကာရော စ အညတ္ထော ဧတေတိ တေန ဒွဝယေန သညာဘာဝေ ဧဝ ဒဿိတောတိ ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နတာယ အာယတန ဘာဝေ ဝုတ္တော တတိ **"အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ"** တိ ဝုတ္တံ နိဿယပစ္စယဘာဝတော။

ကိံ ပန ကာရဏံ, ယေနေတ္ထ သညာဝ ဒေသိ ဇာတာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **"န ကေဝလ"**န္တိအာဒိ။ သညာသီသေနာယံ ဒေသနာ ကတာ "နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၁, ၃၅၉; အ. နိ. ၉.၂၄) ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဇဝံ **သေ အတ္ထော** တိ ကဉ္စိ ဝိသေသံ ဥပာဒါယ သဘာဝတော အတ္ထီတိ ဝတ္တဗ္ဗဿေဝ ဓမ္မဿ ကဉ္စိ ဝိသေသံ ဥပာဒါယ နတ္ထီတိ ဝတ္တဗ္ဗတာသင်္ခါတော အတ္ထော။

အတိထောကမ္ပိ ယံ **တေလမတ္တိ ဘန္တေတိ အာဟ** အကပ္ပိယဘာဝံ ဥပာဒါယ, တဒေဝ **နတ္ထိ, ဘန္တေ, တေလန္တိ အာဟ** နာဠိပူရဏံ ဥပာဒါယ။ တေနာဟ **"တတ္ထ ယထာ"** တိအာဒိ။

ယဒိ အာရမ္မဏသဥ္ဉာနနံ သညာကိစ္စံ, တံ သညာ သမာနာ ကထမယံ ကာတုံ န သက္ကောတီတိ အာဟ **“ဒဟနကိစ္စံ မိတ”**တိအာဒိ။ သင္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တိယာ ဧဝ ဟေသာ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ န သက္ကောတိ, တတော ဧဝ စ ဉာဏဿ သုဂယှဟာပိ န ဟောတိ။ တေနာဟ **“နိဗ္ဗိအဇနနမ္ပိ ကာတုံ န သက္ကောတီ”** တိ။ **အကတာဘိနိဝေသော**တိ အကတဝိပဿနာဘိနိဝေသော အပ္ပဝတ္တိတသမ္မသနစာရော။ **ပကတိဝိပဿကော** တိ ပကတိယာ ဝိပဿကော။ ခန္ဓာဒိမုခေန ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသိတွာ ဒုတိယာရုပ္ပဝတ္တမ္ပိ သမ္မသနေန ဝိပဿကော သက္ကုဏေယျ တဗ္ဗိသယဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဥပ္ပာဒေတုံ, ယထာ ပန သက္ကောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“သောပီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကလာပသမ္မသနဝသေနေဝ** တိ စတုတ္ထာရုပ္ပစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နေ ဖဿာဒိဓမ္မေ အဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇ ကေဝလံ ဂဟေတွာ ကလာပတော သမူဟတော သမ္မသနဝသေန နယဝိပဿနာသင်္ခါတကလာပသမ္မသနဝသေန။ ဖဿာဒိဓမ္မေ ဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇိတွာ ဝိသုံ ဝိသုံ သရူပတော ဂဟေတွာ အနိစ္စာဒိဝသေန သမ္မသနံ **အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ** ။ **ဧဝံ သုခုမတ္တံ ဂတာ** ယထာ ဓမ္မသေနာပတိနာပိ နာမ အနုပဒံ န ဝိပဿနေယျာတိ အတ္ထော။

ထေရဿာ တိ အညတရဿ ထေရဿ။ **အညာဟိပီ**တိ တေ့ လ အယမပရာ ဥပမာ – ကော ကိရ ဗ္ရာဟ္မဏော အညတရံ ပုရိသံ မနည် မတ္တိကဘာဇနံ ဂဟေတွာ ဌိတံ ဒိသွာ ယာစိ “ဒေဟိ မေ ဣမံ ဘာဇန”န္တိ။ သော သုရာသိတ္တတံ သန္ဓာယ “နာယ္ယော သက္ကာ အတုံ, သုရာ တေ့ အတ္ထီ”တိ အာဟ။ ဗ္ရာဟ္မဏော အတ္တနော သမီပေ ဌိတံ ပုရိသံ ဥဒ္ဒိဿ အာဟ “တေန ဟိ ဣမဿ ဟတုံ ဒေဟီ”တိ။ ဣတရော “နတ္ထယ္ယော”တိ အာဟ။ တတ္ထ ယထာ ဗ္ရာဟ္မဏဿ အယောဂ္ဂဘာဝံ ဥပအယ “အတ္ထီ”တိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ဟာတဗ္ဗတာယ တတ္ထ အဘာဝတော “နတ္ထီ”တိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဇာတံ, ဧဝံ ဣဓာပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ယထာ ဟေဋ္ဌာ “အနန္တော အာကာသော, အနန္တံ ဝိညာဏံ, နတ္ထိ ကိဉ္စီ”တိ တတ္ထ တတ္ထ ဘာဝနာကာရော ဂဟိတော, ဧဝံ ကောစိ ဘာဝနာကာရော န ဂဟိတောတိ? ကေစိ တာဝ အာဟု – “ဘာဝနာကာရော နာမ သောပစာရဿ ဈာနဿ ယထာသကံ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိအာကာရော, အာရမ္မဏဉ္စေတ္ထ အာကိဉ္စညာယတနဓမ္မာ။ တေ ပန ဂယှမာနာ ကေဿ တ ပုဗ္ဗင်္ဂမဓမ္မဿ ဝသေန ဂဟေတဗ္ဗာ သိယုံ, သဗ္ဗေ ဧဝ တ။ တတ္ထ ပဌမပကေ့ ဝိညာဏဿ ဂဟဏံ အာပန္နန္တိ ‘ဝိညာဏံ ဝိညာဏ’န္တိ မနသိကာရေ စတုတ္ထာရုပ္ပဿ ဝိညာဏဥ္စာယတန ဘာဝေ အာပဇ္ဇတိ။ ဒုတိယပကေ့ ပန သဗ္ဗသော အာကိဉ္စညာယတနဓမ္မာရမ္မဏတာယ ဈာနဿ ‘အာကိဉ္စညံ အာကိဉ္စည’န္တိ မနသိကာရေ အာကိဉ္စညာယတနတာ တ သိယာ, အဘာဝတရမ္မဏတာ တ။ သဗ္ဗထာ နေဝသညာနာသညာယတနဘာဝေ န လဗ္ဘတီ”တိ။ တဒိဒမကာရဏံ တထာ ဈာနဿ အပ္ပဝတ္တနတော။ န ဟိ စတုတ္ထာရုပ္ပဘာဝနာ ဝိညာဏမာကိဉ္စညံ တ အာမသန္တီ ပဝတ္တတိ, ကိဉ္စရဟိ? တတိယာရုပ္ပဿ သန္တတံ။

ယဒိ ဧဝံ, ကသ္မာ ဟဋ္ဌိယံ “သန္တ”န္တိ န ဂဟိတန္တိ? ကိဉ္စာပိ န ဂဟိတတံ **သုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉; သံ. နိ. ၂.၁၅၂), **ဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၆၀၆ အာဒယော) ပန ဂဟိတမေဝ။ ယထာဟ – “တညေဝ အာကိဉ္စညာယတနံ သန္တတော မနသိ ကရောတိ, သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတီ”တိ (ဝိဘ. ၆၁၉)။ အထ ကသ္မာ **ဝိဘင်္ဂေ** ဝိယ သုတ္တေ ဘာဝနာကာရော န ဂဟိတောတိ? ဝေနေယျဇ္ဈာသယတော, ဒေသနာဝိလာသတော စ။ ယေ ဟိ ဝေနေယျာ ယထာ ဟေဋ္ဌာ တီသု အာရုပ္ပေသု “အနန္တော အာကာသော, အနန္တံ ဝိညာဏံ, နတ္ထိ ကိဉ္စီ”တိ ဘာဝနာကာရော ဂဟိတော, ဧဝံ အဂ္ဂဟိတေ ဧဝ တသ္မိံ တမတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ, တေသံ ဝသေန သုတ္တေ တထာ ဒေသနာ ကတာ, သုတ္တန္တဂတိကာဝံ အဘိဓမ္မေ **သုတ္တန္တဘာဇနီယေ** (ဝိဘ. ၆၀၅ အာဒယော) ဥဒ္ဒေသဒေသနာ။ ယေ ပန ဝေနေယျာ ဝိဘဇိတွာ ဝုတ္တေ ယေဝ တသ္မိံ တမတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ, တေသံ ဝသေန **ဝိဘင်္ဂေ** ဘာဝနာကာရော ဝုတ္တော။ ဓမ္မိဿရော ပန ဘဂဝါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဓမ္မာနံ ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရံ ဇာနန္တော ကတ္ထစိ ဘာဝနာကာရံ ဂဏှာတိ, ကတ္ထစိ ဘာဝနာကာရံ န ဂဏှာတိ။ သာ စ ဒေသနာ ယာဝဒေဝ ဝေနေယျဝိနယတ္ထာတိ အယမေတ္ထ ဒေသနာဝိလာသော။ သုတ္တန္တဒေသနာ တ ပရိယာယကထာတိ တတ္ထ ဘာဝနာကာရော န ဂဟိတော, အဘိဓမ္မဒေသနာ ပန နိပ္ပရိယာယကထာတိ တတ္ထ ဘာဝနာကာရော ဂဟိတောတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ ဘာဝနာကာရဿ ဂဟဏေ, အဂ္ဂဟဏေ စ ကာရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပရေ ပန ဘဏန္တိ – “စတုတ္ထာရုပ္ပေ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ **သုတ္တေ** ဘာဝနာကာရဿ အဂ္ဂဟဏံ, သွတယံ ဝိသေသော အနုပုဗ္ဗဘာဝနာဇနိတော။ သာ စ အနုပုဗ္ဗဘာဝနာ ပဟာနက္ကမောပဇနိတာ ပဟာတဗ္ဗသမတိက္ကမေန ဈာနာနံ အဓိဂန္တဗ္ဗတော။ တထာ ဟိ ကာမာဒိဝိဝေကဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမပီတိဝိရာဂသောမနဿတ္ထင်္ဂမမုခေန ရူပာဝစရ

ဇ္ဈာနာနိ ဒေသိတာနိ, ရူပသညာဒိသမတိက္ကမမုခေန အရူပဇ္ဈာနာနိ။ န ကေဝလဉ္စ ဈာနာနိယေဝ, အထ ခော သဗ္ဗမ္ပိ သီလံ, သဗ္ဗာပိ ပညာ ပဋိပက္ခဓမ္မပ္ပဟာနဝသေနေဝ သမာဒေတဗ္ဗတော ပဟာတဗ္ဗဓမ္မသမတိက္ကမဒဿနမုခေနေဝ ဒေသနာ အာရုဠှာ။ တထာ ဟိ “ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၈, ၁၉၄) သီလသံဝရော, “စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၃; မ. နိ. ၁.၄၁၁, ၄၂၁; ၃.၁၅, ၇၅) ဣန္ဒြိယသံဝရော, “နေဝ ဒဝါယ န မဒါယာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃, ၄၂၂; ၂.၂၄; ၃.၇၅; သံ. နိ. ၂.၆၃; အ. နိ. ၆.၅၈; မဟာနိ. ၂၀၆; ဝိဘ. ၅၁၈) ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, “ဣဓ ဘိက္ခု မိစ္ဆာဇီဝံ ပဟာယ သမ္မာအာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတီ”တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၈) အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ, “အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယ ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန စေတသာ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၇; မ. နိ. ၁.၄၁၂, ၄၂၅; ၃.၁၆, ၇၅) ဇာဂရိယာနုယောဂေ, “အနိစ္စသညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာတာယ, အနိစ္စသညိနော, မေဃိယ, အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ, အနတ္တသညီ အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာတံ ဂစ္ဆတိ, အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ”တိအာဒိနာ ပညာ ပဋိပက္ခဓမ္မပ္ပဟာနဝသေနေဝ ဒေသိတာ။ တသ္မာ ဈာနာနိ ဒေသေန္တော ဘဂဝါ “ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; သံ. နိ. ၂.၁၅၂; အ. နိ. ၄.၁၂၃) ပဟာတဗ္ဗဓမ္မသမတိက္ကမဒဿနမုခေနေဝ ဒေသေသိ။ တေန ဝုတ္တံ “ကာမာဒိဝိဝေကဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမပီတိဝိရာဂသောမနဿတ္ထင်္ဂမမုခေန ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ ဒေသိတာနိ, ရူပသညာဒိသမတိက္ကမမုခေန အရူပဇ္ဈာနာနီ”တိ။ တတ္ထ ယထာ ရူပါဝစရံ ပဉ္စမံ ဈာနံ ဘာဝနာဝိသေသာဘိဂတေဟိ ဝိတက္ကာဒီဟိ ဝိယ သဒ္ဓါဒီဟိပိ တိက္ခဝိသဒသူရဘာဝေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ နီဝရဏာနံ, တဒေကဋ္ဌာနဉ္စ ပါပဓမ္မာနံ ဝိက္ခမ္ဘနတော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဘာဝပ္ပတ္တံ ကာမာဝစရဓမ္မေဟိ သဏှသုခုမံ, သန္တံ, ပဏီတဉ္စ ဟောတိ; ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနိ ပန ဘာဝနာဝိသေသေန ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနတော တတော သာတိသယံ သဏှသုခုမသဏှသုခုမတရာဒိဘာဝပ္ပတ္တာနိ ဟောန္တိ။ တထာ အရူပါဝစရံ ပဉ္စမဇ္ဈာနံ ရူပဝိရာဂဘာဝနာဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ အာရမ္မဏသန္တတာယပိ အင်္ဂသန္တတာယပိ ပါကတိကပါရိတ္တဓမ္မေဟိ ဝိယ သဗ္ဗရူပါဝစရဓမ္မေဟိ သန္တသုခုမဘာဝပ္ပတ္တံ ဟောတိ။ အာရမ္မဏသန္တဘာဝေနာပိ ဟိ တဒာရမ္မဏဓမ္မာ သန္တသဘာဝါ ဟောန္တိ, သေယျထာပိ လောကုတ္တရဓမ္မာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။

သတိပိ ဓမ္မတော, မဟဂ္ဂတဘာဝေနာပိ စ အဘေဒေ ရူပါဝစရစတုတ္ထတော အာရုပ္ပံ အင်္ဂတောပိ သန္တမေဝ, ယထာ သန္တဝိမောက္ခတာ ဝုတ္တာ။ ဒုတိယာရုပ္ပါဒီနိ ပန ပဉ္စမာရုပ္ပါဒိတော အင်္ဂတော, အာရမ္မဏတော စ သန္တသန္တတရသန္တတမဘာဝပ္ပတ္တာနိ တထာ ဘာဝနာဝိသေသသမာယောဂတော, သွာယံ ဘာဝနာဝိသေသော ပဉ္စမဇ္ဈာနူပစာရတော ပဋ္ဌာယ တံတံပဟာတဗ္ဗသမတိက္ကမနဝသေန တဿ တဿ ဈာနဿ သန္တသုခုမဘာဝံ အာဟာဒေန္တော စတုတ္ထာရုပ္ပေ သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝံ ပါပေတိ။ ယတော စတုတ္ထာရုပ္ပံ ယထာ အနုပါဒဓမ္မဝိပဿနာဝသေန ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာ ပကတိဝိပဿကဿာပိ နိဗ္ဗိဒုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော န ဟောတိ သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တိတော, တထာ သယံ တတိယာရုပ္ပဓမ္မေသု ပဝတ္တမာနံ တေ ယာထာဝတော ဝိဘာဝေတုံ န သက္ကောတိ, ယထာ တဒညဇ္ဈာနာနိ အတ္တနော အာရမ္မဏံ။ ကေဝလံ ပန အာရုဠှ ပဝတ္တိမတ္တမေဝဿ တတ္ထ ဟောတိ , တယိဒံ အာရမ္မဏဘာဝေနာပိ နာမ ဝိဘူတာကာရတာယ ဌာတုံ အပ္ပဟောန္တံ အာရမ္မဏကရဏေ ကိံ ပဟောတိ။ တသ္မာ တဒဿ အဝိဘူတကိစ္စတံ ဒိသွာ သတ္ထာ ဟေဋ္ဌာ တီသု ဌာနေသု ဘာဝနာကာရံ ဝတွာ တာဒိသော ဣဓ န လဗ္ဘတီတိ ဒီပေတုံ စတုတ္ထာရုပ္ပဒေသနာယံ **သုတ္တေ** ဘာဝနာကာရံ ပရိယာယဒေသနတ္တာ န ကထေသိ။

ယသ္မာ ပန သာရမ္မဏဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိအာကာရော အတ္ထေဝါတိ အတိသုခုမဘာဝပ္ပတ္တံ တံ ဒဿေတုံ “တံယေဝ အာကိဉ္စညာယတနံ သန္တတော မနသိ ကရောတီ”တိ (ဝိဘ. ၆၁၉) **ဝိဘင်္ဂေ** ဝုတ္တံ ယထာဓမ္မသာသနဘာဝတော, ပုဗ္ဗဘာဂဝသေန တ **ဝိဘင်္ဂေ** “သန္တတော မနသိ ကရောတီ”တိ ဝုတ္တံ တဒါ ယောဂိနော တဿ ဝိဘူတဘာဝတော။ အပ္ပနာဝသေန ပန **သုတ္တေ** ဘာဝနာကာရော န ဂဟိတော အဝိဘူတဘာဝတော။ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဟိ ကိဉ္စိ အာဒိတော အဝိဘူတံ ဟောတိ, ယထာ တံ? ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒိ။ ကိဉ္စိ မဇ္ဈေ, ယထာ တံ? အာနာပါနဿတိ။ ကိဉ္စိ ဥဘယတ္ထ, ယထာ တံ? ဥပသမာနုဿတိအာဒိ။ စတုတ္ထာရုပ္ပကမ္မဋ္ဌာနံ ပန ပရိယောသာနေ အဝိဘူတံ ဘာဝနာယ မတ္ထကပ္ပတ္တိယံ အာရမ္မဏဿ အဝိဘူတဘာဝတော။ တသ္မာ စတုတ္ထာရုပ္ပေ ဣမံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ သတ္ထာရာ **သုတ္တေ** ဘာဝနာကာရော န ဂဟိတော, န သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတောတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

၂၈၈. **အသဒိသရူပေါ**တိ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏအသီတိအနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာကေတုမာလာဒီဟိ ရူပဂုဏေဟိ အညေဟိ အသာဓာရဏရူပကာယော, သဘာဝတ္ထော တ **ရူပ**-သဒ္ဒော "ယံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပ"န္တိ အာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃; ဝိဘ. ၂၀၃) ဝိယ။ တသ္မာ **အသဒိသရူပေါ**တိ အသဒိသသဘာဝေါ, တေန ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇာဒိဂုဏဝိသေသသမာယောဂဒီပနတော သတ္ထု ဓမ္မကာယသမ္ပတ္တိယာပိ အသဒိသတာ ဒဿိတာ ဟောတိ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **တသ္မိံ**န္တိ အာရုပ္ပေ။ **ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ**တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ အသာဓာရဏံ တတ္ထ တတ္ထ ဈာနေ ပတိနိယတမေဝ အတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွာ သာဓာရဏဘာဝတော တတ္ထ တတ္ထေဝ ပကိဏ္ဏကံ ဝိသဋံ အတ္ထံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တာ ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိဇာနိတဗ္ဗာ။

၂၈၉. **ရူပနိမိတ္တာတိက္ကမတော**တိ ကသိဏရူပသင်္ခါတဿ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဿ အတိက္ကမနတော။ **အာကာသာတိက္ကမတော**တိ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသဿ အတိက္ကမနတော။ **အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏာတိက္ကမတော**တိ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏဿ အတိက္ကမနတော, န ဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဏာတိက္ကမနတော။ တဒတိက္ကမတော ဟိ တဿေဝ ဝိဘာဝနံ ဟောတိ။ ဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဏဝိဘာဝနေ ဟိ တဒေဝ အတိက္ကန္တံ သိယာ, န တဿ အာရမ္မဏံ, န စ အာရမ္မဏေ အဒေသံ ဒိသွာ အနာရမ္မဏဿ ဝိဘာဝနာတိက္ကမော ယုဇ္ဇတိ။ **ဟဋ္ဌိယဉ္စ** "ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သတော သမာပဇ္ဇတိ။ပေ။ သတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ တံယေဝ ဝိညာဏံ အဘာဝေတီ"တိ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ "တံယေဝ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ အဘာဝေတီ"တိ, "တံယေဝ အဘာဝေတီ"တိ ဝါ။ "အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇာ"တိ ဧတ္ထ ပန ဒွယံ ဝုတ္တံ အာရမ္မဏဉ္စ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနဉ္စ။ တသ္မိံ ဒွယေ ယေန ကေနစိ, ယတော တ ဝုဋ္ဌိတော, တေနေဝ ပဓာနနိဒ္ဒိဋ္ဌေန တံ-သဒ္ဒဿ သမ္ဗန္ဓေ အာပန္နေ "အယဉ္စ အာရမ္မဏာတိက္ကမဘာဝနာ"တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနဿ နိဝတ္တနတ္ထံ ဝိညာဏဝစနံ။ တသ္မာ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏဿေဝ အဘာဝနာတိက္ကမော ဝုတ္တော။

၂၉၀. **ဧဝံ သန္တေပီ**တိ အင်္ဂါတိက္ကမေ အသတိပိ။ **သုပ္ပဏီတတရာ**တိ သုဋ္ဌု ပဏီတတရာ, သုန္ဒရာ ပဏီတတရာ စာတိ တ အတ္ထော။ သတိပိ စတုန္နံ ဟသာဒတလာနံ, သာဋိကာနဉ္စ တဗ္ဘာဝတော, ပမာဏတော စ သမဘာဝေ ဥပရူပရိ ပန ကာမဂုဏာနံ, သုခသမ္ဖဿာဒီနဉ္စ ဝိသေသေန ပဏီတတရာဒိဘာဝေ ဝိယ ဧတာသံ စတုန္နံ သမာပတ္တီနံ အာရုပ္ပဘာဝတော, အင်္ဂတော စ သတိပိ သမဘာဝေ ဘာဝနာဝိသေသသိဒ္ဓေ ပန သာတိသယော ဥပရူပရိ ပဏီတတရာဒိဘာဝေတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **"ယထာ ဟီ"**တိအာဒိနာ။

၂၉၁. **နိဿိတော**တိ နိဿာယ ဌိတော။ **ဒုဋ္ဌိတာ**တိ န သမ္မာ ဌိတာ, ဒုက္ခံ တ ဌိတာ။ **တန္နိဿိတ**န္တိ တေန နိဿိတံ, ဌာနန္တိ အတ္ထော။ **တန္နိဿိတ**န္တိ တ တံ **မဏ္ဍပလဂ္ဂံ ပုရိသံ** နိဿာယ ဌိတံ ပုရိသန္တိ အတ္ထော။ မဏ္ဍပလဂ္ဂဉှိ အနိဿာယ တေန ဝိနာဘူတေ ဝိဝိတ္တေ ဗဟိ ဩကာသေ ဌာနံ ဝိယ အာကာသလဂ္ဂဝိညာဏဿ ဝိဝေကေ တဒပဂမေ တတိယာရုပ္ပဿ ဌာနန္တိ။

၂၉၂. **အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ, အညာဘာဝေန တံ ဣဒ**န္တိ "အာသန္နဝိညာဏဉ္စာယတနပစ္စတ္ထိကရူပဟသန္နာကာသာရမ္မဏဝိညာဏာပဂမာရမ္မဏံ, နော စ သန္တ"န္တိ စ ဒိဋ္ဌာဒီနဝမ္ပိ တံ အာကိဉ္စညာယတနံ ဣဒံ နေဝသညာနာသညာယတနံ အညဿ တာဒိသဿ အာရမ္မဏဘာဝယောဂ္ဂဿ အဘာဝေန အလာဘေန အာရမ္မဏံ ကရောတိ ဧဝ။ **"သဗ္ဗဒိသမ္ပတိ"**န္တိ ဣဒံ ဇနဿ အဂတိကဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တိ**န္တိ ဇီဝိကံ။ **ဝတ္တတီ**တိ ဇီဝတိ။

၂၉၃. **အာရုဠှော**တိအာဒီသု အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယထာ ကောစိ ပုရိသော အနေကဟေရိယံ ဒီဃနိဿေဏိံ အာရုဠှော တဿ ဥပရိမပဒေ ဌိတော တဿာ နိဿေဏိယာ ဗာဟုမေဝ ဩလုဗ္ဘတိ အညဿ အလာဘတော, ယထာ စ ပံသုပဗ္ဗတဿ, မိဿကပဗ္ဗတဿ တ အဂ္ဂကောဋိံ အာရုဠှော တဿ မတ္ထကမေဝ ဩလုဗ္ဘတိ, ယထာ စ **ဂိရိံ** သိလာပဗ္ဗတံ အာရုဠှော ပရိပ္ဖန္ဒမာနော အညာဘာဝတော အတ္တနော ဇဏ္ဏုကမေဝ ဩလုဗ္ဘတိ, **တထာ** ဧတံ စတုတ္ထာရုပ္ပဇ္ဈာနံ တံ တတိယာရုပ္ပံ ဩလုဗ္ဘိတွာ ပဝတ္တတီတိ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ ဥတ္တာနမေဝ။

အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ဒသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၁. သမာဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

အာဟာရေပဋိက္ကူလဘာဝနာဝဏ္ဏနာ

၂၉၄. ဥဒ္ဒေသော နာမ နိဒ္ဒေသတ္တော မုဒုမဇ္ဈိမပညာဗာဟုလ္လတော, အာဂတော စ ဘာရော အဝဿံ ဝဟိတဗ္ဗောတိ အာဟ **“ကော သညာတိ ဧဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာယ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာယ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော အနုပ္ပတ္တော”**တိ။ တတ္ထာယံ **သညာ**-သဒ္ဒော “ရူပသညာ သဒ္ဒသညာ”တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၁၄) သဉ္ဇာနနလက္ခဏေ ဓမ္မေ အာဂတော, “အနိစ္စသညာ ဒုက္ခသညာ”တိအာဒီသု ဝိပဿနာယံ အာဂတော, “ဥဒ္ဓုမာတကသညာတိ တ သောပာကရူပသညာတိ တ ဣမေ ဓမ္မာ ဧကတ္ထာ ဥဒာဟု နာနတ္ထာ”တိအာဒီသု သမထေ အာဂတော။ ဣဓ ပန သမထဿ ပရိကမ္မေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာဟာရေ ဟိ ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏံ, တပ္ပဘာဝိတံ တ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ဣဓ “အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာ”တိ အဓိပ္ပေတံ။ တတ္ထ ယသ္မိံ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ, တတ္ထ နိဗ္ဗေဒဝိရာဂုပ္ပာဒနာယ တပ္ပသင်္ဂေန သဗ္ဗမ္ပိ အာဟာရံ ကိစ္စပ္ပဘေဒာဒီနတော ပမ္မေဟိ ဝိဘာဝေတုံ **“အာဟရတီတိ အာဟာရော”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

တတ္ထ **အာဟရတီ**တိ အာဟာရပစ္စယသင်္ခါတေန ဥပ္ပတ္တိယာ, ဌိတိယာ တ ပစ္စယဘာဝေန အတ္တနော ဖလံ အာနေတိ နိဗ္ဗတ္တေတိ ပဝတ္တေတိ စာတိ အတ္ထော။ ကဗဠံ ကရီယတီတိ ကဗဠီကာရော, ဝတ္ထုဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ, လက္ခဏတော ပန ဩဇာလက္ခဏော ဝေဒိတဗ္ဗော, ကဗဠီကာရော စ သော ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန အာဟာရော စာတိ **ကဗဠီကာရာဟာရော**။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ဖုသတီတိ **ဖဿော** ။ အယံ ဟိ အရူပဓမ္မောပိ သမာနော အာရမ္မဏေ ဖုသနာကာရေနေဝ ပဝတ္တတိ။ တထာ ဟိ သော ဖုသနလက္ခဏောတိ ဝုစ္စတိ။ စေတယတီတိ စေတနာ, အတ္တနော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံ အာရမ္မဏေ အဘိသန္ဒဟတီတိ အတ္ထော, မနောသန္နိဿိတာ စေတနာ **မနောသဉ္စေတနာ** ။ ဥပပတ္တိပရိကပ္ပနဝသေန ဝိဇာနာတီတိ **ဝိညာဏံ**။ ဝေမေတ္ထ သာမညတ္တတော, ဝိသေသတ္တတော စ အာဟာရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကသ္မာ ပနေတေ စတ္တာရောဝ ဝုတ္တာ, အညေ ဓမ္မာ ကိံ အတ္တနော ဖလဿ ပစ္စယာ န ဟောန္တီတိ? နော န ဟောန္တိ, ဣမေ ပန တထာ စ ဟောန္တိ အညထာ စာတိ သမာနေပိ ပစ္စယဘာဝေ အတိရေကပစ္စယာ ဟောန္တိ, တသ္မာ အာဟာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။

ကထံ? ဧတေသု ဟိ ပဌမော သယံ ယသ္မိံ ကလာပေ တပ္ပရိယာပန္နာနံ ယထာရဟံ ပစ္စယော ဟောန္တောဝ ဩဇဋ္ဌမကံ ရူပံ အာဟရတိ, ဒုတိယော တိဿော ဝေဒနာ အာဟရတိ, တတိယော တီသု ဘဝေသု ပဋိသန္ဓိံ အာဟရတိ, စတုတ္ထော ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ နာမရူပံ အာဟရတိ။ တေနာဟ **“ကဗဠီကာရာဟာရော”**တိအာဒိ။ တ္တေ စ ကမ္မဇာဒိဘေဒဘိန္နော ဩဇာ သတိ ပစ္စယလာဘေ ဒွေဝ တိဿော ပဝေဏိယော ဃဋ္ဋေန္တော ဩဇဋ္ဌမကရူပံ အာဟရတိ, သုခဝေဒနီယာဒိဘေဒဘိန္နော ဖဿာဟာရော ယထာရဟံ တိဿော ဝေဒနာ အာဟရတိ, ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိဘေဒဘိန္နော မနောသဉ္စေတနာဟာရော ကာမဘဝါဒီသု တီသု ဘဝေသု ယထာရဟံ သဝိညာဏံ, အဝိညာဏဉ္စ ပဋိသန္ဓိံ အာဟရတိ, ဝိညာဏာဟာရော ယထာပစ္စယံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ နာမံ ရူပံ, နာမရူပဉ္စ အာဟရတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ တ ဥပတ္ထမ္ဘကဋ္ဌေန ဣမေ ဧဝ ဓမ္မာ အာဟာရာတိ ဝုတ္တာ။ ယထာ ဟိ ကဗဠီကာရာဟာရော ရူပကာယဿ ဥပတ္ထမ္ဘကဋ္ဌေန ပစ္စယော, ဧဝံ အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော, အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပာနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁၅)။ အပရော နယော – အဇ္ဈတ္တိကသန္တတိယာ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ ကဗဠီကာရာဟာရော, ဖဿာဒယော စ တယော ဓမ္မာ အာဟာရာတိ ဝုတ္တာ။ ဝိသေသပစ္စယော ဟိ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ သတ္တာနံ ရူပကာယဿ ကဗဠီကာရာဟာရော, နာမကာယေ ဝေဒနာယ ဖဿော, ဝိညာဏဿ မနောသဉ္စေတနာ, နာမရူပဿ ဝိညာဏံ။ ယထာဟ “သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အယံ ကာယော အာဟာရဋ္ဌိတိကော, အာဟာရံ ပဋိစ္စ တိဋ္ဌတိ, အနာဟာရော နော တိဋ္ဌတိ (သံ. နိ. ၅.၁၈၃)။ တထာ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ”န္တိ (ဥအ. ၁; မဟာဝ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄)။

ကဗဠီကာရာဟာရေတိ ကဗဠီကာရေ အာဟာရေ **နိကန္တိ** တဏှာ, **တံ ဘယံ** အနတ္တာဝဟတော။ ဂဓိတဿ ဟိ အာဟာရပရိဘောဂေ အနတ္ထာယ ဟောတိ။ ဟေတုအတ္ထေ ဘုမ္မံ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ **နိကန္တီ**တိ နိကာမနာ ဆန္ဒရာဂေ ။ ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ ဘယံ, နိကန္တိ ဧဝ ဘယံ **နိကန္တိဘယံ** ။ ကဗဠီကာရာဟာရဟေတု ဣမေသံ သတ္တာနံ ဆန္ဒရာဂေ ဘယံ ဘယာနကံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိဘေဒဿ အနတ္ထဿ သကလဿာပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ဟေတုဘာဝတော။ တေနေတံ "ကဗဠီကာရေ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ အတ္ထိ ရာဂေါ, အတ္ထိ နန္ဒီ, အတ္ထိ တဏှာ, ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှ''န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၆၄; ကထာ. ၂၉၆; မဟာနိ. ၇)။ **ဥပဂမနံ** အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသဿ အာရမ္မဏေန သမောဓာနံ သင်္ဂတိ သုခဝေဒနီယာဒိဖဿုပ္ပတ္တိ **ဘယံ** ဘယာနကံ တီဟိ ဒုက္ခတာဟိ အပရိမုစ္စနတော။ တေနာဟ "သုခဝေဒနီယံ, ဘိက္ခဝေ, ဖဿံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခါ ဝေဒနာ (သံ. နိ. ၄.၁၂၉), တဿ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။ပေ.။ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီ''တိ (ဥဒါ. ၁)။ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ဥပပဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ **ဥပပတ္တိ,** ဥပပဇ္ဇနံ တ **ဥပပတ္တိ,** ခိပနံ **ဘယံ** ဘယာနကံ ဥပပတ္တိမူလကေဟိ ဗျသနေဟိ အပရိမုတ္တတော။ တေနာဟ "အဝိဒ္ဒတ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပုဂ္ဂလော ပုညဉ္စေ သင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ပုညုပဂံ ဘဝတိ ဝိညာဏံ။ အပုညဉ္စေ သင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, အပုညုပဂံ ဘဝတိ ဝိညာဏ''န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၅၁)။ **ပဋိသန္ဓိ** တိ ဘဝန္တရာဒီဟိ ပဋိသန္ဓာနံ, တံ **ဘယံ** ဘယာနကံ ပဋိသန္ဓိနိမိတ္တေဟိ ဒုက္ခေဟိ အဝိမုစ္စနတော။ တေနာဟ "ဝိညာဏေ စေ, ဘိက္ခဝေ, အာဟာရေ အတ္ထိ ရာဂေါ, အတ္ထိ နန္ဒီ, အတ္ထိ တဏှာ, ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှ''န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၆၄)။

ပုတ္တမံသူပမေန ဩဝဒေန **ဒီပေတဗ္ဗော** နိစ္ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေန။ ဧဝံ ဟိ တတ္ထ နိကန္တိဘယံ န ဟောတိ။ နိစ္စမ္မာ ကဝီ ယံ ယံ ဌာနံ ဥပဂစ္ဆတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ နံ ဟဏိနော ခာဒန္တိယေဝ။ ဧဝံ ဖဿေ သတိ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဝေဒနာ စ ဒုက္ခသလ္လာဒိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဖဿေ အာဒီနဝံ ပဿန္တဿ ဥပဂမနဘယံ န ဟောတီတိ အာဟ **"ဖဿာဟာရော နိစ္စမ္မဂဝူပမေန ဒီပေတဗ္ဗော"**တိ။ ကောဒသဟိ အင်္ဂီဟိ သဗ္ဗသော အာဒိတ္တာ ဘဝ အင်္ဂါရကာသု သဒိသာတိ ပဿတော ဥပပတ္တိဘယံ န ဟောတီတိ အာဟ **"မနောသဉ္စေတနာဟာရော အင်္ဂါရကာသူပမေန ဒီပေတဗ္ဗော"**တိ။ စောရသဒိသံ ဝိညာဏံ အနတ္ထဟတတော, ပဟာရသဒိသီ ဝေဒနာ ဒုရမိတသတောတိ သမ္မဒေဝ ပဿတော ပဋိသန္ဓိဘယံ န ဟောတီတိ အာဟ **"ဝိညာဏာဟာရော သတ္တိသတူပမေန ဒီပေတဗ္ဗော"** တိ။

ဧဝံ ကိစ္စာဒိမုခေန အာဟာရေသု အာဒီနဝံ ဝိဘာဝေတွာ ဣဒာနိ တတ္ထ ယထာဓိပ္ပေတံ အာဟာရံ နိဒ္ဒိသန္တော ပဋိက္ကူလတော မနသိကာရဝိဓိံ ဒဿေတုံ **"ဣမေသု ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥဟာအာယရှူပနိဒ္ဒေသေပိ** "ကဗဠီကာရော အာဟာရော''တိ (ဓ. သ. ၅၉၅) အာဂတတ္တာ တတော ဝိသေသေန္တော **"အသိတပီတခါယိတသာယိတပ္ပဘေဒေ"** တိ အာဟ, ဘူတကထနံ တ ဧတံ။ တတ္ထ **အသိတပီတခါယိတသာယိတပ္ပဘေဒေ** တိ အသိတဗ္ဗဟာတဗ္ဗခါယိတဗ္ဗသာယိတဗ္ဗဝိဘာဂေ ကာလဘေဒဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝတော ယထာ "ဒုဒ္ဓ''န္တိ။ **ကဗဠီကာရော အာဟာရော** တတိ အဝဓာရဏံ ယထာ ဖဿာဟာရာဒိနိဝတ္တနံ, ဧဝံ ဩဇာဟာရနိဝတ္တနမ္ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဝတ္ထုကော ဧဝ ဟိ အာဟာရော ဣဓ ကမ္မဋ္ဌာနဘူတော, တေန အာဟရီယတီတိ အာဟာရောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာဟရတီတိ အာဟာရောတိ အယံ ပနတ္ထော နိဗ္ဗတ္တိတဩဇာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဣမသ္မိံ အတ္ထေ** တိ ဣမသ္မိံ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတေ အတ္ထေ။ **ဥပ္ပန္နာ သညာ** တိ သညာသီသေန ဘာဝနံ ဝဒတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန ပနာ''တိအာဒိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၀၅)။

ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိယတ္တိဓမ္မတော, အတ္ထတော စ သုဂ္ဂဟိတံ သုမနသိကတံ သူပဓာရိတံ ကတွာ။ တေနာဟ **"ဥဂ္ဂဟတော ဧကပဒမ္ပိ အဝိရဇ္ဈန္တေနာ"** တိ။ တတ္ထ **ဥဂ္ဂဟတော** တိ အာစရိယုဂ္ဂဟတော။ **ဧကပဒမ္ပိ** တိ ဧကမ္ပိ ပဒံ, ဧကကောဋ္ဌာသမ္ပိ တ, ပဒေသမတ္တမ္ပီတိ အတ္ထော။ **ဒသဟာကာရေဟီ**တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု အန္တိမဇီဝိကာဘာဝတော, ပိဏ္ဍုဟတဿ အလာဘလာဘေသု ပရိတဿနဂဓေဒိသမုပ္ပတ္တိတော, ဘုတ္တာသသ သမ္မဒနနတော, ကိမိကုလသံဝဍ္ဎနတောတိ ဧဝမာဒီဟိပိ အာကာရေဟိ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ? ဝုတ္တံ ဟေတံ "အန္တမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဇီဝိကာနံ ယဒိဒံ ပိဏ္ဍောလျံ, အဘိသာပေယံ, ဘိက္ခဝေ, လောကသ္မိံ 'ပိဏ္ဍောလော ဝိစရသိ ပတ္တပာဏီ'''တိ (သံ. နိ. ၃.၈၀), "အလဒ္ဓာ စ ပိဏ္ဍုဟတံ ပရိတဿတိ, လဒ္ဓာ စ ပိဏ္ဍုဟတံ ဂဓိတော မုစ္ဆိတော အဇ္ဈောသန္နော အနာဒီနဝဒဿာဝီ အနိဿရဏပညော ပရိဘုဉ္ဇတီ''တိ (အ. နိ. ၃.၁၂၄), "ဘုတ္တာ တော စ အာဟာရော ကဿစိ ကအာစိ မရဏံ တ မရဏမတ္တံ တ ဒုက္ခံ အာဝဟတိ, ဥက္ကောစကာဒယော, တက္ကောဋ္ဌကာဒယော စ ဒ္ဓဝတ္တိံသ ဒ္ဓဝတ္တိံသ ကုလပ္ပဘေဒာ ကိမယော စ နံ ဥပနိဿာယ ဇီဝန္တီ''တိ။

ဝုစ္စတေ – အန္တိမဇီဝိကာဘာတေ တာဝ စိတ္တသံကိလေသဝိသောဓနတ္ထံ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသေတော ပဂေဝ မနသိ
ကာတဗ္ဗော "မာဟံ ဆတလာတသဒိသော ဘဝေယျ"န္တိ။ တထာ ပိဏ္ဍပာတသ္သ အလာဘလာဘေသုပိ ပရိတဿန
ဂေဓာဒိသမုပ္ပတ္တိနိတရဏံ ပဂေဝ အနုဋ္ဌာတဗ္ဗံ သုပရိသုဒ္ဓသီလဿ ပဋိသင်္ခာနဝတော တဒဘာဝတော။ ဘတ္တသ
မ္မဒော အနေကန္တိကော, ပရိဘောဂဿောဂဓော တ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကိမိကုလသံဝဒ္ဓနံ ပန န သင်္ဂဟေတဗ္ဗံ, သင်္ဂဟိ
တမေဝ တ "ဒသဟာကာရေဟိ"တိ ဧတ္ထ နိယမဿ အကတတ္တာ။ ဣမိနာ တ နယေန ဣတရေသမ္ပိ ဧတ္ထ သင်္ဂ
ဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ယထာသမ္ဘဝမေတ္ထ ပဋိက္ကူလတာပစ္စဝေက္ခဏာဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တထာ ဟိ ဃရကေဋ္ဌိက
ဝစ္စမူသိကဇတုကဝစ္စာဒိကံ သမ္ဘဝန္တံ ဂဟိတံ, န ကေန္တိကန္တိ။ တထာ ပရိယေသနာဒီသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ ဝတ္တဗ္
ဗံ။

ဂမနတောတိအာဒီသု ပစ္စာဂမနမ္ပိ ဂမနသဘာဂတ္တာ ဂမနေနေဝ သင်္ဂဟိတံ။ ပဋိက္ကမနသာလာဒိဥပသင်္ကမနံ
ဝိယ ပရိယေသနေ သမာနပဋိက္ကူလံ ဟိ အသုစိဋ္ဌာနက္ကမနဝိရူပဒုဂ္ဂန္ဓဒဿနဃာယနာဓိတသနေဟိ။ **ဂမနတော**တိ ဘိ
က္ခာစာရဝသေန ဂေစရဂာမံ ဥဒ္ဒိဿ ဂမနတော။ **ပရိယေသနတော**တိ ဂေစရဂာမေ ဘိက္ခတ္ထံ အာဟိဏ္ဍနတော။
ပရိဘောဂတောတိ အာဟာရဿ ပရိဘုဥ္ဇနတော။ ဥဘယံ ဥဘယေန အာသယတိ, ဧကဇ္ဈံ ပဝတ္တမာနောပိ ကမ္မဗလဝ
တ္ထိတော ဟုတွာ မရိယာဒဝသေန အညမညံ အသင်္ကရတော သယတိ တိဋ္ဌတိ ပဝတ္တတီတိ အာသယော, အာမာသ
ယဿ ဥပရိ တိဋ္ဌနကော ပိတ္တာဒိကော။ မရိယာဒတ္ထော ဟိ အယမာကာရော, တတော **အာသယတော**။ နိဒဓာတိ ယ
ထာဘုတ္တော အာဟာရော နိစိတော ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ နိဓာနံ, အာမာသယော, တတော **နိဓာနတော။ အပရိပက္
ကတော**တိ ဂဟဏီသင်္ခာတေန ကမ္မဇတေဇေန အပရိပက္ကတော။ **ပရိပက္ကတော** တိ ယထာဘုတ္တဿ အာဟာရဿ
သ ဝိပက္ကဘာဝတော။ **ဖလတော**တိ နိဗ္ဗတ္တိတော။ **နိဿန္ဒတော** တိ ဣတော စိတော စ ဝိဿန္ဒနတော။ **သမ္မက္ခ
နတော**တိ သဗ္ဗသော မက္ခနတော။ သဗ္ဗတ္ထ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ တံတံကိရိယာ
နိပ္ဖတ္တိပဋိဟဋ္ဌိဝသေန စာယံ ဂမနတောတိအာဒိကာ အနုပုဗ္ဗီ ဌပိတာ, သမ္မက္ခနံ ပန ပရိဘောကာဒီသု လဗ္ဘမာနမ္ပိ နိ
ဿန္ဒဝသေန ဝိသေသတော ပဋိက္ကူလန္တိ သဗ္ဗပစ္ဆာ ဌပိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၉၅. **ဧဝံ မဟာနုဘာဝေ**တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗပဋိပတ္တိယာ မဟာနုဘာဝေတိ ဝဒန္တိ, သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနပရိ
ဟရဏာဒိသိဒ္ဓိံ တ ဓမ္မသုဓမ္မတံ ပုရက္ခတွာ ယောကဝစရေန ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော **"ဧဝံ မဟာနုဘာဝေ
နာမ သာသနေ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **နာမ**-သဒ္ဒော သမ္ဘာဝနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဗ္ဗဇိတေန ကမာဘိမုခေန ဂန္တဗ္ဗန္တိ
ယောဇနာ။ အယဥ္စ ဂမနာဒိတော ပစ္စဝေက္ခဏာ ယောဂိနော န အတ္တုဒ္ဒေသိကာဝ, အထ ခော အနုဒ္ဒေသိကာပီတိ ဒဿ
သေန္တော **"သကလရတ္တိ"** န္တိအာဒိနာ ဓုရဒ္ဒဝယံ ပရိဂ္ဂဟေသိ။ **ပရိဝေဏ**န္တိ ပရိဝေဏင်္ဂဏံ။ **ဝီသတိံသတရေ**တိ ဧ
တ္ထ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နဝသေန တရပရိစ္ဆေဒောတိ ကေစိ, အပရေ ပန "ဥဏှပဟာသနေနော"တိ ဝဒန္တိ။ နီဝရဏဝိက္ခမ္
ဘနဥပ္ပဟိ အပ္ပတ္တာ ဘာဝနာ ဖရဏပီတိယာ အဘာဝတော နိသဇ္ဇာဝသေန ကာယကိလမထံ န ဝိနောဒတိယေတတိ ဣရိယာ
ပထစလနံ ဟောတိယေဝ။ ဝီသတိံသဂ္ဂဟဏံ ပန ယထာသလ္လက္ခိတဘိက္ခာစရဏဝေလာဝသေန။ အထ တ ဂမနတော
ယာဝ သမ္မက္ခနမနသိကာရော ဧကော တရော, ဧဝံ ဝီသတိံသတရေ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရိတွာ။ **နိဇနသမ္ဗာဓာနိ** တိ ဇန
သမ္ဗာဓရဟိတာနိ, တေန အပ္ပာကိဏ္ဏတံ, အပ္ပသဒ္ဒတံ, အပ္ပနိဂ္ဃောသတဥ္စ ဒဿေတိ။ တတော ဧဝ **ပဝိဝေကသုခါ
နိ** ဇနဝိဝေကေန ဣဋ္ဌာနိ, ပဝိဝေကဿ တ ဈာနာနုယောဂဿ ဥပကာရာနိ။ ယဿာ **ဆာယူဒကသမ္ပန္နာနိ,** တဿာ
သီတလာနိ။ ယဿာ **သုစီနိ,** တဿာ **ရမဏီယဘူမိဘာကနီ**တိ ပုရိမာနိ ဒွေဝ ပစ္ဆိမာနံ ဒွိန္နံ ကာရဏဝစနာနိ။ **အရိယန္တိ**
နိဒ္ဒေသံ။ **ဝိဝေကရတိ**န္တိ ဈာနာနုယောဂရတိံ။

ကိဥ္စာပိ ယောကဝစရာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ နာမ သုဇဂ္ဂိတံ သုသမ္မဋ္ဌမေဝ ဟောတိ, ကအစိ ပန ဇဂ္ဂနတော ပစ္ဆာ ဧဝမ္
ပိ သိယာတိ ပဋိက္ကူလတာပစ္စဝေက္ခဏာယ သမ္ဘဝဒဿနတ္ထံ **"ဟာဒရဇဃရကေလိကဝစ္စာဒိသမ္ပရိကိဏ္ဏ"** န္
တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ပစ္စတ္ထရဏ** န္တိ ဘူမိယာ ဆဝိရက္ခဏတ္ထံ အတ္ထရိတဗ္ဗံ စိမိလိကာဒိအတ္ထ
ရဏမာဟ။ **ဇတုကာ** ခုဒ္ဒကဝဂ္ဂုလိယော။ **ဥပဟတတ္တာ** တိ ဒူသိတတ္တာ။ **တတော**တိ တတော တတော။ အပေ့ကအာ **ဥ
လူကပာရာဝတာဒီဟီ**တိ ဣဓာပိ "အပေ့ကအာ"တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဥဒကစိက္ခလ္လာဒီဟီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္
ဒေန ကစဝရာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ပရိဝေဏတော ဝိဟာရင်္ဂဏပ္ပဝေသမဂ္ဂေ **ဝိဟာရရစ္ဆာ** ။

ဝိတက္ကမာဠကေတိ “ကတ္ထ နု ခော အဇ္ဇ ဘိက္ခာယ စရိတဗ္ဗ”န္တိအာဒိနာ ဝိတက္ကနမာဠကေ။ **ကာမမဂ္ဂ** န္တိ ကာမ
ကာမိမဂ္ဂံ။ **ခါဏုကဏ္ဋကမဂ္ဂေ** တိ ခါဏုကဏ္ဋကဝန္တေ မဂ္ဂေ။ **ဒဠှဗ္ဗော ဟောတီ** တိ ဒဿနေန ဂမနံ ဥပလက္
ခေတိ။

ဂဏ္ဍုံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တေနာ တိအာဒိ ဝေမဇ္ဈာသယေန နိတသနာဒိ ကာတဗ္ဗန္တိ ဝတ္တဒဿနံ, ဂဏ္ဍရောဂိနာ တ
တာတပဟာဒိပရိဿယဝိနောဒနတ္ထံ ဂဏ္ဍုံ ပဋိစ္ဆာဒယမာနေန ဝိယ။ အထ တ ဂဏ္ဍုံ ဝိယ ဂဏ္ဍုံ ပဋိစ္ဆာဒယမာနေနာတိ
ဇေကံ ဂဏ္ဍ-သဒ္ဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ ဘဝတိ။ “ဂဏ္ဍောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နေတံ ဥပာဒာနက္ခန္ဓာနံ အဓိဝ
စန”န္တိ (အ. နိ. ၉.၁၅; သံ. နိ. ၄.၁၀၃) ဝစနတော **ဂဏ္ဍော** တိ အတ္တဘာဝဿ ပရိယာယော, ဝိသေသတော ရူပကာယဿ
သ ဒုက္ခတာသူလယောဂတော, အသုစိပဂ္ဃရဏတော, ဥပ္ပာဒဇရာဘင္ဂေဟိ ဥဒ္ဓုမာတကပက္ကပဘိန္နတော။ **ဝဏစော
ဠကန္တိ** ဝဏပဋိစ္ဆာဒကဝတ္ထခဏ္ဍံ။ **နီဟရိတွာတ**တိ ထဝိကတော ဥဒ္ဓရိတွာ။ **ကုဏပဟနိပီ**တိ ပိ-သဒ္ဒော ဂရဟာယံ ဧ
ဝရူပာနိပိ ဒဠှဗ္ဗာနိ ဘဝန္တီတိ, သမ္ဘာဝဒဿနေ တ ဣဒမ္ပိ တတ္ထ သမ္ဘာဝတီတိ။ **အဓိဝါသေတဗ္ဗော** တိ ခမိတဗ္
ဗော အညထာ အာဟာရဿ အနုပလဗ္ဘနတော။ **ကာမဒွတရေ**တိ ကာမဒွတရသမီပေ, ဥမ္မာရဗ္ဘန္တရေ တ။ **ကာမရစ္ဆာ**
ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာတ ဌိတာ **ဩလောကေတဗ္ဗာ ဟောန္တိ** ယုဂမတ္တဒဿိနာပိ သတာတိ အဓိပ္ပာယော။

ပစ္စတ္ထရဏာဒီ တိ ဃရကေလိကဝစ္စာဒိသံကိလိဋ္ဌပစ္စတ္ထရဏာဒိကံ။ **အနေကကုဏပပရိယောသာနန္တိ** တွေ
ထ ဒုန္နိဝတ္ထဒုပ္ပာရုတမနုဿသမာကုလာနံ ကာမရစ္ဆာနံ ဩလောကနမ္ပိ အာနေတွာတ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တမ္ပိ ဟိ ပဋိက္ကူ
လမေဝတိ။ **အဟော ဝတာ**တိ ဂရဟာနေ နိပာတော။ **ဘော**တိ ဓမ္မာလပနံ။ ယာဝဥ္စိဒံ ပဋိက္ကူလော အာဟာရော ယဒတ္ထံ
ဂမနမ္ပိ နာမ ဧဝံ ဇေဂုစ္ဆံ, ဒုရဓိဝါသနဥ္စာတိ အတ္ထော။

၂၉၆. **ဂမနပဋိက္ကူလ** န္တိ ဂမနမေဝ ပဋိက္ကူလံ ဂမနပဋိက္ကူလံ။ **အဓိဝါသေတွာတပီ**တိ ပိ-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္
ထော, တေန “တွေကေနာပိ မုတ္တိ နတ္ထိ, ဣတော ပရမ္ပိ မဟန္တံ ပဋိက္ကူလံ သကလံ အဓိဝါသေတဗ္ဗမေဝ”တိ ဝ
က္ခမာနံ ပဋိက္ကူလံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ **သင္ဃာဋိပဟရုတေနာ** တိ သင္ဃာဋိယာ ကပ္ပနပာရုပနေန ပာရုတသရီရေန။ **ယတ္ထာ**
တိ ယာသု ဝီထိသု။ **ယာဝ ပိဏ္ဍိကမံသာပီ** တိ ယာဝ ဇင်္ဃပိဏ္ဍိကမံသပ္ပဒေသာပိ။ **ဥဒကစိက္ခလ္လေ** တိ ဥဒကမိဿေ
ကဒ္ဒမေ။ **ဧကေန စီဝရန္တိ** ဧကေန ဟတ္ထေန နိဝတ္ထစီဝရံ။ မဇ္ဈာ ခောဝီယန္တိ ဧတေနာတိ **မဇ္ဈခောဝနံ,** ဥဒကံ။ သ
မ္ပိဿ-သဒ္ဒော ပစ္စေကံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ **ဩဋ္ဋိဂလ္လာနိ** ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကဂဗ္ဘမလာဒီနံ သကဒ္ဒမာနံ သန္ဒနဋ္ဌာနာ
နိ, ယာနိ ဇဏ္ဏုမတ္တအသုစိဘရိတာနိပိ ဟောန္တိ။ **စန္ဒနိကာနိ** ကေဝလာနံ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကဂဗ္ဘမလာဒီနံ သန္ဒနဋ္ဌာနာနိ ။
ယတောတိ ဩဋ္ဋိဂလ္လာဒိတော။ **တာ မက္ခိကာ** တိ တတ္ထ သဏ္ဍသဏ္ဍစာရိနော နီလမက္ခိကာ။ **နိလီယန္တီ** တိ အစ္ဆန္
တိ။

ဒဒမာနာပီတိအာဒိ သတိပိ ကေသဥ္စိ သဒ္ဓာနံ ဝသေန သက္ကစ္စကာရေ ပဋိက္ကူလပစ္စဝေက္ခဏာယေဝတ္ထံ ပန
အသဒ္ဓာနံ ဝသေန ပဝတ္တနကအသက္ကစ္စကာရမေဝ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ **တုဏှီ ဟောန္တိ** သယမေဝ ရိဥ္စိတွာတ ဂ
စ္ဆိဿတီတိ။ **ဂစ္ဆာ** တိ အပေဟိ။ **ရေ**တိ အမ္ဗော။ **မုဏ္ဍကာ** တိ အနာဒရာလပနံ။ **သမုဒာစရန္တီ** တိ ကထေန္တိ။ ပိဏ္
ဍောလ္လဿ အန္တိမဇီဝိကာဘာဝေနာဟ **“ကပဏမနုဿေန ဝိယ ကာမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာတ နိက္ခမိတဗ္ဗ”** န္တိ။

၂၉၇. **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ပတ္တဂတေ အာဟာရေ။ **လဒ္ဓိတဗ္ဗံ ဟောတိ** “ဥစ္ဆိဋ္ဌံ နု ခော အယံ မယှံ အတုကာ
မော”တိ အာသင်္ကေယျာတိ, **သေဒော ပဂ္ဃရမာနော** အာဟာရဿ တ ဥဏှဟတာယ, ဘိက္ခုနော တ သပရိဠာဟ
တာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုက္ခထဒ္ဓဘတ္တမ္ပီ** တိ သုက္ခတာယ ထဒ္ဓမ္ပိ ဘတ္တံ, ပဂေဝ တက္ကကဥ္ဇိကာဒိနာ ဥပသိ
တ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေန သေဒေန ကိလိန္နတာယ ပဋိက္ကူလတံ ဝဒတိ။

တသ္မိံ န္တိ ပိဏ္ဍပာတေ။ **သမ္မိန္နသောဘေ** တိ သဗ္ဗသော ဝိနဋ္ဌသောဘေ။ **ဝေမဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ဖိဝှာယ
မဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယ။ **ဒန္တဂူထကော** ဒန္တမလံ။ **ဝိစုဏ္ဏိတမက္ခိတော** တိ ဥဘယေဟိ ဒန္တေဟိ ဝိစုဏ္ဏိတော ခေဠာဒီ
ဟိ သမုပလိတ္တော။ ဧဝံဘူတဿ စဿ ယာယံ ပုဗ္ဗေ ဝဏ္ဏသမ္ပဒါ, ဂန္ဓသမ္ပဒါ, အဘိသင်္ခါရသမ္ပဒါ စ, သာ ဧကံ
သေန ဝိနဿတိ, ရသော ပန နဿေယျ တ န တတိ အာဟ **“အန္တရဟိတဝဏ္ဏဂန္ဓသင်္ခါရဝိသေသော”** တိ။ **သုတန**

အောဏီယန္တိ သာရမေယျာနံ ဘုဉ္ဇနကအမ္ဗဏော။ **သုတနုဝမထု ဝိယာ**တိ ဝဏ္ဏသုနခဆဥ္ဇနံ ဝိယ။ **စက္ခုဿ အာပ
ထံ အတီတတ္တာ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗော ဟောတီ**တိ ဥက္ကံသဂတံ တဿ ပဋိက္ကူလဘာဝံ ဝိဘာဝေတိ။

၂၉၈. **ပရိဘောဂ**န္တိ အဇ္ဈောဟရဏံ။ **သေ** အာဟာရော အန္တော ပဝိသမာနော ဗဟလမဓုကတေလမက္ခိတော ဝိယ
ပရမဇေဂုစ္ဆော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အန္တော** တိ ကောဋ္ဌဿ အဗ္ဘန္တရေ။ နိဓာနမနုပဂတော အာမာသယံ အပ္ပ
တ္တောယေဝ အာဟာရော ပိတ္တာဒီဟိ ဝိမိဿိတော ဟောတီတိ အာဟ **"ပဝိသမာနော"**တိ။ အာမာသယပက္ကာသယဝိ
နိမုတ္တော ကောယမာသယော နာမာတိ အာသင်္က သန္ဓာယာဟ **"ယသ္မာ"** တိအာဒိ။ ပိတ္တမေတသယော **ပိတ္တာသ
ယော။ အဓိကော ဟောတီ**တိ ဝုတ္တံ မန္ဒပုညဇာဟုလ္လတော လောကဿ။ **ဇဝံ အာသယတော**တိ ဇေဂုစ္ဆော ဟုတ္တ
အန္တော ပဝိဋ္ဌော ဇေဂုစ္ဆတရေဟိ ပိတ္တာဒီဟိ ဝိမိဿိတော အတိဝိယ ဇေဂုစ္ဆော ဟောတီတိ ဇဝံ အာသယတော ပ
ဋိက္ကူလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

၂၉၉. **နိဓာနတော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **သော**တိ အာဟာရော။ **ဒသဝဿိကေနာ** တိ ဇာတိယာ ဒသဝဿေန
သတ္တေန။ **ဩကာသေ**တိ အာမာသယသင်္ခာတေ ပဒေသေ။

၃၀၀. **ဝေရူပေ**တိ ဒေိသေ, ဒသဝဿာနိ ယာဝ ဝဿသတံ အဓောတဝစ္စကူပသဒိသေတိ အတ္ထော။ **နိဓာန**န္တိ နိ
ဓာတဗ္ဗတံ။ **ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေ** တိ သစေ ပန "ဒသဝဿိကေနာ"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၉၉) ယထာဝုတ္တော
ပကာရော ဧတဿာတိ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရော, တသ္မိံ။ **ပရမန္ဓကာရတိမိသေ** တိ အတိဝိယ အန္ဓကရဏမဟာတမသိ။
အတိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆေ ပဒေသေ ပရမဇေဂုစ္ဆဘာဝံ ဥပဂန္တွာ တိဋ္ဌတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကတ္ထ ကိံ ဝိယာတိ အာဟ
"ယထာ နာမာ"တိအာဒိ။ ကာလမေဃေန အဘိဝုဋ္ဌေ အာတဋ္ဌေ ဗဟုသော ဝဿနေန ကေစ္စိ အသုစိဇာတံ ဥပ္ပိလဝိတွ
တ ဝိဂစ္ဆေယျာတိ **အကာလမေဃ**-ဂ္ဂဟဏံ။ **တိဏပဏ္ဏကိလဉ္ဇခဏ္ဍ** -ဂ္ဂဟဏံ န အသုဘဿာပိ အသုဘေန သမ္
မိဿတာယ အသုဘဘာဝပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ။ **ကာယဂ္ဂိသန္တာပကုထိတကုထနသဉ္ဇာတဖေဏပုဗ္ဗုဠကာစိတော** တိ
ဂဟဏိတေဇေန ပက္ကုထိတနိပ္ပက္ကတာယ သမုပ္ပန္နဖေဏပုဗ္ဗုဠနိစိတော။ **အပရိပက္ကတော** တိ အပရိပက္ကဘာဝ
တော။

၃၀၁. **သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော ဝိယာ**တိ ယထာ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော ဝိဓိနာ တာပိယမာနာ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိ
ကေ မုဉ္စန္တိယော သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဘာဝံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ ဝုစ္စန္တိ, န ဧဝမယံ။ အယံ ပန အာဟာရော ကာယဂ္ဂိနာ ပရိပ
က္ကော ဖေဏပုဗ္ဗုဠကေ မုဉ္စန္တော သဏှံ ကရောန္တိ ဧတ္ထာတိ "သဏှကရဏီ"တိ လဒ္ဓနာမကေ နိသဒေ ပိသိ
တွတ နာဠိကေ ခုဒ္ဒကဝေဠုနာဠိကာယံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနမတ္တေန ပက္ခိပ္ပမာနပဏ္ဍုမတ္တိကာ ဝိယ ကရီသဘာဝံ ဥပဂန္တွ
တ ပက္ကာသယံ ပူရေတိ, မုတ္တဘာဝံ ဥပဂန္တွာ မုတ္တဝတ္ထိံ ပူရေတီတိ ယောဇနာ။ ဂဟဏိယာ ဣန္ဓနဘာဝေ ဝိယ ကိမိ
ဘက္ခဘာဝေ စ အဟာကဇ္ဈောဝ ။ ရသဘာဝေ ဖလတော ပကာသီယတိ, အပရိပက္ကဿဘာက စ တေတိ တေ အနာမသိ
တွတ ကရီသမုတ္တဘာက ဧဝေတ္ထ ဒဿိတာ။

၃၀၂. ပဋိက္ကူလဿ နာမ ဖလေန ပဋိက္ကူလေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော **"သမ္မာ ပရိပစ္စမာနော"** တိ
အာဒိမာဟ။ **နခဒန္တာဒီနိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န ကေဝလံ တစာဒီနိ ဧဝ **ဒွတ္တိံသာကာရဟဋ္ဌိယံ** (မ. နိ. ၃.၁၅၄; ခု. ပာ. ၃.ဒွ
တ္တိံသာကာရ) အာဂတာနိ, အထ ခော အက္ခိဂူထကဏ္ဏဂူထဒန္တမလဇလ္လိကာသမ္ဘတာနိ ဒွတ္တိံသကောဋ္ဌာသ
ဝိနိမုတ္တာနိ အသုဘာနိ သင်္ဂဏှာတိ **"နာနာကုဏပါနိ"**တိ အာဟာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၃၀၃. **နိဿန္ဒမာနော** တိ ဝိဿဝန္တော, ပဂ္ဃရန္တောတိ အတ္ထော။ **အာဒိနာ ပကာရေနာ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္
ဒေန နာသိကာယ သိင်္ဃာဏိကာ, မုခေန ခေဠော, ကဏ္ဏေဟိ ပိတ္တံ, သေမှံ, လောဟိတံ ဝမတိ, ဝစ္စမဂ္ဂေန ဥစ္စာရော, ပဿ
ာဝမဂ္ဂေန ပဿာဝေ, သကလကာယေ လောမကူပေဟိ သေဒဇလ္လိကာတိ ဧဝံပကာရံ အသုစိံ သင်္ဂဏှာတိ။
"ပဌမဒိဝသေ"တိ ဣဒံ နိဿန္ဒဒိဝသာပေက္ခာယ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"ဒုတိယဒိဝသေ နိဿန္ဒန္တော"** တိ။ **ဝိကုဏိ
တမုခေ**တိ ဇိဂုစ္ဆာဝသေန သင်္ကုစိတမုခေ။ တေနာဟ **"ဇေဂုစ္ဆီ"** တိ။ **မင်္ကုဘူတော** တိ ဝိမနကဇာတော "က္ကမမ္ပိ
နာမ ပဟေသမီ"တိ။ **ရတ္တော** တိ ဝတ္ထံ ဝိယ ရင်္ဂဇာတေန စိတ္တဿ ဝိပရိဏာမာကာရေန ဆန္ဒရာဂေန ရတ္တော။ **ဂိဒ္ဓ
ော**တိ အဘိကင်္ခနသဘာဝေန အဘိဂိဇ္ဈနေန ဂိဒ္ဓေါ ဂေဓံ အာပန္နော။ **ဂဓိတော**တိ ဒုမ္မောစနီယဘာဝေန ဂန္ထိတော

ဝိယ တတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓော။ **မုစ္ဆိတော** တိ ရသတဏှာဟာယ မုစ္ဆံ မောဟံ အာပန္နော။ **ဝိရတ္တော** တိ ဝိဂတရာဂေါ။ **အဋ္ဋီယမာနော**တိ ဒုက္ခီယမာနော။ **ဟရာယမာနော**တိ လဇ္ဇမာနော။ **ဇိဂုစ္ဆမာနော** တိ ဟီဠေန္တော။

နဝဒွါရေဟီတိ ဟကဍ္ဍာနံ မဟန္တာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ, လောမကူပဝိဝရေဟိပိ သန္ဒတေဝတိ။ **နိလီယတီ**တိ အတ္တာနံ အဒဿေန္တော နိဂူဟတိ, သင်္ကုစတိ တ။ **ဝေတ္တိ** ဧကေန ဒွါရေန ပဝေသနံ အနေကေဟိ ဒွါရေဟိ အနေကဓာ နိက္ခမနံ, ပကာသနံ ပဝေသနံ, နိဂူဟနံ နိက္ခမနမ္ပိတိ သောမနဿဇာတေန ပဝေသနံ, မင်္ကုဘူတေန နိက္ခမနံ, သာရတ္တေန ပဝေသနံ, ဝိရတ္တေန နိက္ခမနန္တိ ဣမေဟိ ပကာရေဟိ။

၃၀၄. **ပရိဘောဂကာလေပီ**တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန ပဝိဋ္ဌမတ္တောပိ နာမ ပဝေသဒွါရံ ဇေဂုစ္ဆံ ကရောတိ, ပဂေဝ လဒ္ဓပရိတသော ပရိပါကပ္ပတ္တော ကတရဒွါရာနီတိ ဒဿေတိ။ **သေ** အာဟာရော။ **ဂန္ဓဟရဏတ္ထ** န္တိ ဝိဿဂန္ဓာပနယနတ္ထံ။ **ကာယဂ္ဂိနာ** တိ ဂဟဏိတေဇာနုဂတေန ကာယုသ္မနာ။ **ဖေဏုဒ္ဒေဟက** န္တိ ဖေဏာနိ ဥဋ္ဌပေတွာ ဥဋ္ဌပေတွာ။ **ပစ္စိတွာ** တိ ပရိပါကံ ဂန္တွာ။ **ဥတ္တရမာနော**တိ ဥပ္ပိလဝန္တော။ **သေမ္ဘာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပိတ္တာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ကရီသာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သေဒဇလ္လိကာဒိကေ။ **ဣမာနိ ဒွါရာနိ** မုခါဒီနိ။ **ကေစ္စ** န္တိ ပဿာဝမဂ္ဂံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ စောက္ခဇာတိကာ ပန မုခါဒီနိပိ ဓောဝိတွာ ဟတ္ထံ ပုန ဓောဝန္တိယေဝ။ ပုန **ကေစ္စ** န္တိ ဝစ္စမဂ္ဂံ။ **ဒွတ္တိက္ခတ္တု**န္တိ ဒွိက္ခတ္တုံ, တိက္ခတ္တုံ တ။ ဧတ္ထ စ အာဟာရတ္ထာယ ဂမနပရိယေသနာနံ ပဋိက္ကူလတာ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလတာ ဝုတ္တာ။ ပရိဘောဂဿ တန္နိဿယတော, အာသယနိဓာနာနံ တံသမ္ဗန္ဓတော, ဣတရေသံ တဗ္ဗိကာရတောတိ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကိမိဘက္ခဘာတောပိ ဟိဿ ဝိကာရပက္ခေယေဝ ဌပေတဗ္ဗောတိ။

၃၀၅. **တံ နိမိတ္တ** န္တိ ယထာဝုတ္တေဟိ အာကာရေဟိ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကရောန္တဿ ပဋိက္ကူလာကာရဝသေန ဥပဋ္ဌိတံ ကဗဠီကာရာဟာရသညိတံ ဘာဝနာယ နိမိတ္တံ အာရမ္မဏံ, န ဥဂ္ဂဟပဋိဘာဂနိမိတ္တံ။ ယဒိ ဟိ တတ္ထ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ပဋိဘာဂနိမိတ္တေနပိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ တထာ စ သတိ အပ္ပနာပ္ပတ္တေန ဈာနေန ဘဝိတဗ္ဗံ, န စ ဘဝတိ, ကသ္မာ? ဘာဝနာယ နာနာကာရတော, သဘာဝဓမ္မဘာဝေန စ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဂမ္ဘီရဘာဝတော။ တေနာဟ **"ကဗဠီကာရာဟာရဿ သဘာဝဓမ္မတာယ ဂမ္ဘီရတ္တာ"** တိ။ ဧတ္ထ ဟိ ယဒိပိ ပဋိက္ကူလာကာရဝသေန ဘာဝနာ ပဝတ္တတိ။ ယေ ပန ဓမ္မေ ဥပါဒါယ ကဗဠီကာရာဟာရပညတ္တိ, တေ ဧဝ ဓမ္မာ ပဋိက္ကူလာ, န ပညတ္တီတိ ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏမုခေနပိ သဘာဝဓမ္မေယေဝ အာရဗ္ဘ ဘာဝနာယ ပဝတ္တနတော, သဘာဝဓမ္မာနဉ္စ သဘာဝေနေဝ ဂမ္ဘီရဘာဝတော န တတ္ထ ဈာနံ အပ္ပေတုံ သက္ကောတိ။ ဂမ္ဘီရဘာဝတော ဟိ ပုရိမသစ္စဒွယံ ဒုဒ္ဒသံ ဇာတန္တိ။ ယဒိ ဥပစာရသမာဓိနာ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, ကထံ ကမ္မဋ္ဌာနံ "သညာ" တွေ့ဝ ဝေဟရီယတီတိ အာဟ **"ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန ပနာ"**တိအာဒိ။

ဣဒာနိ ဣမိဿာ ဘာဝနာယ အာနိသံသံ ဒဿေတုံ **"ဣမဉ္စ ပနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ရသတဏှာယာ**တိ မဓုရာဒိရသဝိသယာယ တဏှာယ။ **ပတိလီယတီ**တိ သင်္ကုစတိ အနေကာကာရံ တတ္ထ ပဋိက္ကူလတာယ သဏ္ဌိတတ္တာ။ **ပတိကုဋ္ဋတီ**တိ အပသက္ကတိ န ဝိသရတိ။ **ပတိဝတ္တတီ** တိ နိဝတ္တတိ။ **ကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထိကော** တိ မဟတော ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရဿ နိတ္ထရဏပ္ပယောဇနော။ **ဝိဂတမဒေါ**တိ မာနမဒါဒီနံ အဘာဝေန နိမ္မဒေါ, မဒါဘာဝဂ္ဂဟဏေနေဝ စဿ ဒဝမဏ္ဍနဝိဘူသနာဒီနမ္ပိ အဘာဝေါ ဂဟိတောယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကဗဠီကာရာဟာရပရိညာမုခေနာ**တိ ဝုတ္တနယေန ပဋိက္ကူလာကာရတော ကဗဠီကာရာဟာရဿ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနနဒွါရေန။ **ပဉ္စကာမဂုဏိကော ရာဂေါ**တိ အနတိဝတ္တနဋ္ဌေန ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု နိယုတ္တော, တပ္ပယောဇနော ဝါ ရာဂေါ။ **ပရိညံ** သမတိက္ကမံ **ဂစ္ဆတိ** ။ ရသတဏှာယ ဟိ သမ္မဒေဝ ဝိဂတာယ ရူပတဏှာဒယောပိ ဝိဂတာ ဧဝ ဟောန္တိ ဘောဇနေ မတ္တညုတာယ ဥက္ကံသဂမနတော။ သတိ စ ဝိသယိသမတိက္ကမေ ဝိသယော သမတိက္ကန္တော ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ **"သော ပဉ္စကာမဂုဏပရိညာမုခေန ရူပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတီ"**တိ။ ရူပါယတနာဒီသု ဟိ ပရိညံ ဂစ္ဆန္တေသု တန္နိဿယဘူတာနိ, တဂ္ဂါဟကာ ပသာဒါ စ သုခေနေဝ ပရိညံ ဂစ္ဆန္တီတိ။ **အပရိပက္ကာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာသယနိဓာနာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ **အပရိပက္ကံ** တာဝ ဥဒရိယမေဝ။ အာသယဂ္ဂဟဏေန ပိတ္တသေမှာပုဗ္ဗလောဟိတာနံ, ပရိပက္ကဂ္ဂဟဏေန ကရီသမုတ္တာနံ, ဖလဂ္ဂဟဏေန ကေသာဒီနံ သဗ္ဗေသံ ပရိဂ္ဂဟော သိဒ္ဓော ဟောတီတိ အာဟ **"ကာယဂတာသတိဘာဝနာပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတီ"**တိ။ **အသုဘသညာယာ**တိ အသုဘဘာဝနာယ, အဝိညာဏကအသုဘဘာဝနာနုယောဂဿာတိ အတ္ထော။ **အနုလောမပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ** ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏေန ကာယဿ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆဘာဝသလ္လ

လက္ခဏတော။ **ဣမံ ပန ပဋ္ဌိပတ္တိ** န္တိ ဣမံ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာဘာဝနံ။ **အမတပရိယောသာနတ**န္တိ နိဗ္ဗာန နိဋ္ဌိတံ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာဘာဝနာသင်္ခါတံ ဥပစာရဈာနံ ဟာဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမ န္တိ အတ္ထော။

အာဟာရေပဋိက္ကူလဘာဝနာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဘာဝနာဝဏ္ဏနာ

၃၀၆. **"ဧကံ ဝဝတ္ထာနန္တိ ဧဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဿ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော အနုပ္ပတ္တော"** တိ ဥဒ္ဒေသော နာမ နိဒ္ဒေသတ္ထော မုဒုမဇ္ဈပညာဗဟုလ္လတော , အာဂတော စ ဘာရော အဝဿံ ဝဟိတဗ္ဗောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သတိပိ ဝိသယဘေဒေန ဝဝတ္ထာနဿ ဘေဒေ ဝဝတ္ထာနဘာဝသာမညေန ပန တံ အဘိန္နံ ကတွာ ဝုတ္တံ **"ဧကံ ဝဝတ္ထာန"** န္တိ, ပုဗ္ဗဘာဂေ တ သတိပိ ဝိသယဘေဒေ အတ္ထသိဒ္ဓိယံ တဿ ဧကဝိသယတာတတိ "ဧကံ ဝဝတ္ထာန"န္တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ဒွတ္တိံသာကာရေ ကမ္မံ ကရောန္တဿ ယောဂိနော ယဒိပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိသုံ ဝိသုံ ကောဋ္ဌာသေသု မနသိကာရော ပဝတ္တတိ, အပရဘာဂေ ပန ဧကသ္မိံ ခဏေ ဧကသ္မိံယေဝ ကောဋ္ဌာသေ အတ္ထ သိဒ္ဓိ ဟောတိ, န သဗ္ဗေသု, ဧဝမိဓာပီတိ။ တတ္ထ သိယာ – ယထာ ပဋိက္ကူလဘာဝသာမညေန ဒွတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာနေ အဘေဒတော မနသိကာရော ပဝတ္တတိ, ဧဝံ ဣဓ ဓာတုဘာဝသာမညေန အဘေဒတော မနသိကာရော ပဝတ္တတီ တိ "ဧကံ ဝဝတ္ထာန"န္တိ ဝုတ္တန္တိ? နယိဒမေဝံ။ တတ္ထ ဟိ ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမတော ပဋ္ဌာယ ပဋိက္ကူလဝ သေနေဝ သဗ္ဗတ္ထ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော, ဣဓ ပန သဘာဝသရသလက္ခဏတော ဓာတုယော မနသိ ကာတဗ္ဗာ, န ဓာတုဘာဝသာမညတော။ တေနေတဟ **"သဘာဝူပလက္ခဏဝသေန သန္နိဋ္ဌာန"** န္တိ။ ကိံ တ ဧတေန ပပဉ္စေန, အညေဟိ ဧကူနစတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေဟိ အသံသဋ္ဌံ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ နာမ ဧကံ ကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ဒဿေတုံ "ဧကံ ဝဝတ္ထာန"န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ "စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဿ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု စ တုဓာတုဝဝတ္ထာနံ ဘာဝနာဝ? သစ္စံ ဘာဝနာဝ, သကိံ ပဝတ္တံ ပန ဝဝတ္ထာနံ, တဿ ဗဟုလီကာရော ဘာဝနာတိ ဝစ နဘေဒေန ဝုတ္တံ။ ကထံ ပန ဘာဝနာ နိဒ္ဒိသီယတိ တဿာ ဝစီဂေစရာတိက္ကန္တဘာဝတောတိ? နာယံ ဒေါသော ဘာဝနတ္ထေ ဘာဝနာတေဟာရတော။ ဘာဝနတ္ထော ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟော ဣဓ "ဘာဝနာ"တိ အဓိပ္ပေတော။

သဘာဝူပလက္ခဏဝသေနာ တိ ကက္ခဠတ္တာဒိကဿ သလက္ခဏဿ ဥပဓာရဏဝသေန။ ဣဒံ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပထဝီကသိဏာဒိကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိယ န ပဏ္ဏတ္တိမတ္တသလ္လက္ခဏဝသေန, နီလကသိဏာဒိကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိယ န နီလာဒိဝဏ္ဏ သလ္လက္ခဏဝသေန, နာပိ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိယ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတာဒိသာမညလက္ခဏသလ္လက္ခဏဝသေန ပ ဝတ္တတိ, အထ ခေါ ပထဝီအာဒီနံ သဘာဝသလ္လက္ခဏဝသေန ပဝတ္တတိ။ တေန ဝုတ္တံ "သဘာဝူပလက္ခဏဝသေ နာ"တိ, ကက္ခဠတ္တာဒိကဿ သလက္ခဏဿ ဥပဓာရဏဝသေနာတိ အတ္ထော။ **သန္နိဋ္ဌာန** န္တိ ဉာဏဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ယေဘုယနကဝိနိစ္ဆယော, နာပိ ဝိတက္ကာဒိဝိနိစ္ဆယော ။ **ဓာတုမနသိကာရော**တိ ဓာတူသု မနသိကာ ရော, စတဿော ဓာတုယော အာရဗ္ဘ ဘာဝနာမနသိကာရောတိ အတ္ထော။ ကာတဗ္ဗတော ကမ္မံ, ယောဂိနော သုခဝိ သေသာနံ ကာရဏဘာဝတော ဌာနဥ္စာတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ, စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ သဘာဝသလ္လက္ခဏဝသေန ပဝတ္တံ ယောဂကမ္မံ။ တေနာဟ **"ဓာတုမနသိကာရော, ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနန္တိ အတ္ထတော ဧက"** န္တိ။ **တယိဒံ** စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ။ **"ဒွိဓာ အာဂတ"**န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ဓာတုဝိဘင်္ဂေ နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရဝသေန အာဂ တံ, တသ္မာ "တိဓာ အာဂတ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ? န, တတ္ထာပိ အဇ္ဈတ္တိကာနံ ဓာတူနံ ပဘေဒတော အနဝသေသပရိ ယာအနဿ ကတတ္တာ, ဗာဟိရာနဥ္စ ဓာတူနံ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ။ အထ တ **ဒွိဓာ အာဂတ**န္တိ ဣတ္ထေ ဒွိဓာဝ အာဂတ န္တိ န ဧဝံ နိယမော ဂဟေတဗ္ဗော, အထ ခေါ ဒွိဓာ အာဂတမေဝတိ, တေန တတိယဿာပိ ပကာရဿ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ သော စ နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရနယော "သင်္ခေပတော စ ဝိတ္ထာရတော စာ"တိ ဧတ္ထ အာဝုတ္တိဝသေ န, **စ**-သဒ္ဒေနေဝ တ သင်္ဂဟောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ တ ယော နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရနယော် အတိသင်္ခေပပဋိက္ခေပမုခေ န လဗ္ဘမာနော ဝိတ္ထာရဘာဂေ, တံ ဝိတ္ထာရနယန္တောဂဓမေဝ ကတွာ ဝုတ္တံ "ဒွိဓာ အာဂတ"န္တိ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ "နာတိတိက္ခပညဿ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနိကဿ ဝသေန ဝိတ္ထာရတော အာဂတ"န္တိ ဣဒဥ္စ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ **"မဟာသတိပဋ္ဌာနေ"** တိ စ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, **သတိပဋ္ဌာန** (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၈ အာဒယော; မ. နိ. ၁.၁၁၁ အာဒ ယော) **ကာယဂတာသတိသုတ္တာဒီသု** ပိ (မ. နိ. ၃.၁၅၃ အာဒယော) တထေဝ အာဂတတ္တာ။ **ရာဟုလောဝာဒေ**တိ မဟာ

ရာဟုလောဝါဒေ (မ. နိ. ၂.၁၁၃ အာဒယော)။ **ဓာတုဝိဘင်္ဂေ** တိ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ္တေ (မ. နိ. ၃.၃၄၂ အာဒယော), အဘိဓမ္မေ ဓာတုဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၁၇၂ အာဒယော) စ။

ကာမံ **မဟာသတိပဋ္ဌာနေ** အဇ္ဈတ္တန္တိ ဥပမံ ပရိတ္တရေတ္တ ဒေသနာ အာဂတာ, ဥပမာ စ နာမ ယာဝဒေဝ ဥပမေယျတ္ထဝိဘာဝနတ္ထာတိ ဥပမံ တာဝ ဒဿေတ္တ ဥပမေယျတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **“သေယျထာပိ”** တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိ အာနီတာ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဓာတုဝသေန, တတ္ထာပိ စတုမဟာဘူတဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော ကတောတိ? သတ္တသုညတာသန္ဒဿနတ္ထံ, ဧတ္ထ ဓာတုဝသေန, တတ္ထာပိ ဩဠာရိကဘာဝေန သုပာကဋ္ဌတာယ, ဧကစ္စဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုကူလတာယ စ မဟာဘူတဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **ပထဝီဓာတူ**တိအာဒီသု ဓာတုတ္ထော နာမ သဘာဝတ္ထော, သဘာဝတ္ထော နာမ သုညတတ္ထော, သုညတတ္ထော နာမ နိဿတ္တတ္ထော။ ဧဝံ သဘာဝသုညတနိဿတ္တတ္ထေန ပထဝီယေဝ ဓာတု **ပထဝီဓာတု။ အာပောဓာတု**အာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပထဝီဓာတူ**တိ သဟဇရူပဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာ ဓာတု, တထာ **အာပောဓာတူ**တိ အာဗန္ဓနဓာတု, **တေဇောဓာတူ**တိ ပရိပါစနဓာတု, **ဝါယောဓာတူ**တိ ဝိတ္ထမ္ဘနဓာတူတိ ဧဝမေတ္ထ သမာသော, ဘာဝတ္ထော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ပရတော အာဂမိဿတိ။

ဧဝံ ဝိကပ္ပေန္တဿာ တိအာဒီသု **ဧဝန္တိ** ယထာဒဿိတံ ဟဋ္ဌိ ပစ္စာမသတိ။ နာတိဝိကပ္ပေန္တဿ ဝိတ္ထာရဒေသနာတိ ကတ္တ အာဟ **“ဝိကပ္ပေန္တဿာ”** တိ။ ယထာ ဝတ္တယုဂံ အရဟတီတိ ဝတ္ထယုဂိကော, ဧဝံ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ အရဟတိ, ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနပယောဇနောတိ ဝာ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနိကော, တဿ **ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနိကဿ** ။

ဆေကောတိ တံတံသမညာယ ကုသလော, ယထာဇာတေ သူနသ္မိံ နင်္ဂုဋ္ဌခုရဝိသာဏာဒိဝန္တေ အဋ္ဌိမံသာဒိအဝယဝသမုဒာယေ အဝိဘတ္တေ ဂါဝီသမညာ, န ဝိဘတ္တေ, ဝိဘတ္တေ ပန အဋ္ဌိမံသာဒိအဝယဝသမညာတိ ဇာနနကော။ **ဂေါဃာတကော**တိ ဇီဝိကတ္ထာယ ဂုန္နံ ဃာတကော။ **အန္တေဝါသီ** တိ ကမ္မကရဏဝသေန တဿ သမီပစာရီ တဿ တန္တေ နိဿာယ ဇီဝနကော။ **ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ** တိ ဧကသ္မိံ ဌာနေ အညံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ။ **မဟာပထာနံ ဝေမဇ္ဈဋ္ဌာနသင်္ခါတေ** တိ စတုန္နံ မဟာပထာနံ တာယ ဧဝ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌာနသင်္ခါတေ။ ယသ္မာ တေ စတ္တာရော မဟာပထာ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂန္တွာ သမောဟိတာ ဝိယ ဟောန္တိ, တသ္မာ တံ ဌာနံ စတုမဟာပထာနံ, တသ္မိံ **စတုမဟာပထေ။** ဝိလီယန္တိ ဘိဇ္ဇန္တိ ဝိဘဇ္ဇန္တီတိ ဗီလာ, ဘာဂါ, ဝ-ကာရဿ ဗ-ကာရံ, လ္လ-ကာရဿ စ ဠ-ကာရံ ကတွာ။ တမေဝ ဟိ ဘာဂတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ကောဋ္ဌာသံ ကတွာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စာပိ ဌိတ-သဒ္ဒော “ဌိတော ဝါ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၂၈) ဝိယ ဌာနသင်္ခါတဣရိယာပထသမင်္ဂိတာယ, ဂတိနိဝတ္တိအတ္ထတာယ တ ဌာ-သဒ္ဒဿ အညတ္ထ ဌပေတွာ ဂမနံ သေသဣရိယာပထသမင်္ဂိတာယ ဗောဓကော, ဣဓ ပန ယထာ တထာ ရူပကာယဿ ပဝတ္တိအာကာရဗောဓကော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“စတုန္နံ ဣရိယာပထာနံ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ဌိတတ္တာ ယထာဌိတ”**န္တိ ။ တတ္ထ **အာကာရေနာ**တိ ဌာနာဒိနာ ရူပကာယဿ ပဝတ္တိအာကာရေန။ ဌာနာဒယော ဟိ ဣရိယာသင်္ခါတာယ ကာယိကကိရိယာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ “ဣရိယာပထာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ယထာဌိတ**န္တိ ယထာပဝတ္တံ။ ယထာဝုတ္တဋ္ဌာနမေဝေတ္ထ ပဏိဓာနန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ယထာဌိတတ္တာဝ ယထာပဏိဟိတ”** န္တိ။ **ဌိတ**န္တိ ဝါ ကာယဿ ဌာနသင်္ခါတဣရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ။ **ပဏိဟိတ**န္တိ တဒညဣရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ။ **ဌိတ**န္တိ ဝါ ကာယသင်္ခါတာနံ ရူပဓမ္မာနံ တသ္မိံ တသ္မိံ ခဏေ သကိစ္စဝသေန အဝဋ္ဌာနပရိဒီပနံ။ **ပဏိဟိတ**န္တိ ပစ္စယကိစ္စဝသေန တေဟိ တေဟိ ပစ္စယေဟိ ပကာရတော နိဟိတံ ပဏိဟိတန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဓာတုသော**တိ ဓာတုံ ဓာတုံ ပထဝီအာဒိဓာတုံ ဝိသုံ ဝိသုံ ကတွာ။ **ပစ္စဝေက္ခတီ**တိ ပတိ ပတိ အဝေက္ခတိ ဉာဏစက္ခုနာ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ပဿတိ။

ယထာ ဆေကောတိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိယာ သဒ္ဒတ္ထဝိဝရဏဝသေန ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဣဒါနိ ဘာဝတ္ထဝိဘာဝနဝသေန ဒဿေတုံ **“ယထာ ဂေါဃာတကဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပောသေန္တဿာ** တိ မံသူပစယပရိဗြူဟနာယ ကုဏ္ဍကဘတ္တကပ္ပာသဋ္ဌိအာဒီဟိ သံဝဍ္ဎေန္တဿ။ **ဝဓိတံ မတ**န္တိ ဟိံသိတံ ဟုတွာ မတံ။ **မတ**န္တိ စ မတမတ္တံ။ တေနေဝါဟ **“တာဝဒေဝ”**တိ။ **ဂါဝီတိ သညာ န အန္တရဓာယတီ** ယာနိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ဥပာဒာယ ဂါဝီသမညာ, မတမတ္တာယပိ ဂါဝိယာ တေသံ သန္နိဝေသဿ အဝိနဋ္ဌတ္တာ။ **ဗီလာသော**တိ ဗိလံ ဗိလံ ကတွာ။ **ဝိဘဇိတွာ**တိ အဋ္ဌိသင်္ဃာတတော မံသံ ဝိဝေစေတွာ, တတော တ ဝိဝေစိတံ မံသံ ဘာဂသော ကတွာ။ တေနေဝါဟ **“မံသသညာ ပဝတ္တတီ”**တိ။ **ပဗ္ဗဇိတဿပိ** အပရိဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနဿ။ **ဃနဝိနိဗ္ဘောဂ** န္တိ သန္တတိသမူဟကိစ္စဃနာနံ ဝိနိဗ္ဘုဇနံ ဝိ

ဝေစန်။ **ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတော** တိ ယထာဝုတ္တံ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခန္တဿ။ **သတ္တသညာ**တိ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိဝသေန ပဝတ္တာ သတ္တသညာတိ ဝဒန္တိ, တေဟာရဝသေန ပဝတ္တသတ္တသညာယပိ တဒါ အန္တရဓာနံ ယုတ္တမေဝ ယာထာဝတော ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဿ သမ္ပာဒနတော။ ဧဝံ ဟိ သတိ ယထာဝုတ္တဩပမ္မတ္တေန ဩပမေယျတ္တော အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ သမေတိ။ တေနေတဟ **"ဓာတုဝသေနေဝ စိတ္တံ သဏ္ဌာတီ"** တိ။

၃၀၇. ဧဝံ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနဿ သင်္ခေပတော အာဂတဋ္ဌာနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိတ္ထာရတော အာဂတဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ **"မဟာဟတ္ထိပဒူပမေ ပနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝေန္တိ** ဣမိနာ **ရာဟုလောဝါဒ-** (မ. နိ. ၂.၁၁၃ အာဒယော) **ဓာတုဝိဘင်္ဂေသု** (မ. နိ. ၃.၃၄၂ အာဒယော; ဝိဘ. ၁၇၂ အာဒယော) ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနဿ ဝိတ္ထာရတော အာဂမနမေဝ ဥပသံဟရတိ, န သဗ္ဗံ ဒေသနာနယံ အညထာပိ တတ္ထ ဒေသနာနယဿ အာဂတတ္တာ။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ ယထာဒဿိတေ မဟာဟတ္ထိပဒူပမဟဋ္ဌေ။ **အဇ္ဈတ္တိကာ** တိ သတ္တသန္တာနပရိယာပန္နာ။ **အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တန္တိ** ပဒဒ္ဝယေနာပိ တံတံပဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကမေဝ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"ဥဘယမ္ပိ နိယကဿ အဓိဝစန"** န္တိ။ သသန္တတိပရိယာပန္နတာယ ပန အတ္တနိ ဂဟေတဗ္ဗဘာဝူပဂမနဝသေန အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ **အဇ္ဈတ္တံ**။ တံတံသန္တတိပရိယာပန္နတာယ **ပစ္စတ္တံ**။ တေနေတဟ **"အတ္တနိ ပဝတ္တတ္တာ အဇ္ဈတ္တံ, အတ္တာနံ ပဋိစ္စ ပဋိစ္စ ပဝတ္တတ္တာ ပစ္စတ္တ"** န္တိ။ **ကက္ခဠ** န္တိ ကထိနံ။ ယသ္မာ တံ ထဒ္ဓဘာဝေန သဟဇာတာနံ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ, တသ္မာ **"ထဒ္ဓ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ခရိဂတန္တိ** ခရီသု ခရသဘာဝေသု ဂတံ တပ္ပရိယာပန္နံ, ခရသဘာဝမေဝာတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန ခရသဘာဝံ ဖရုသာကာရေန ဥပဋ္ဌာနတော ဖရုသာကာရံ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဖရုသ"** န္တိ။ တေနာဟ **"ဒုတိယံ အာကာရဝစန"** န္တိ။ **ဥပာဒိန္နံ** နာမ သရီရဋ္ဌကံ။ တံ ပန ကမ္မသမုဋ္ဌာနတံ သန္ဓာယ ဥပာဒိန္နမ္ပိ အတ္ထိ အနုပာဒိန္နမ္ပိ, တဏှာဟာဒီဟိ အာဒိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌဝသေန သဗ္ဗမ္ပေတံ ဥပာဒိန္နမေဝာတိ ဒဿေတုံ **"ဥပာဒိန္နန္တိ ဒဠှံ အာဒိန္န"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ "မမ"န္တိ ဂဟိတံ "အဟ"န္တိ ပရာမဋ္ဌန္တိ ယောဇနာ။ **သေယျထိဒ** န္တိ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ အာဟ **"တံ ကတမန္တိ စေတိ အတ္ထော"** တိ။ **တတောတိ** ပစ္ဆာ။ **တန္တိ** တံ အဇ္ဈတ္တိကာဒိ ဘေဒတော ဒဿိတံ ပထဝီဓာတုံ။ **ဒဿေန္တော** တိ ဝတ္ထုဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော။ ကိဉ္စာပိ မတ္ထလုင်္ဂံ အဋ္ဌိမိဉ္ဇေနေဝ သင်္ဂဟေတွာ ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ ဝိသုံ န ဥဒ္ဓဋံ, **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** (ပဋိ. မ. ၁.၄) ပန ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ဒဿေတုံ ဝိသုံ ဂဟိတန္တိ တမ္ပိ သင်္ဂဏှန္တော ထဒ္ဓဘာဝတဓိကတာယ ပထဝီဓာတုကောဋ္ဌာသေသု ယောဝ **"မတ္ထလုင်္ဂံ ပက္ခိပိတွာ ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပထဝီဓာတု နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ"** တိ အာဟ။ **"ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စီ"**တိ ဝါ ဣမိနာ ဟဋ္ဌိယံ မတ္ထလုင်္ဂဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တသ္မာ ဣမေ **"ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စီ"**တိ ဣဒံ ပုဗ္ဗာပရာပေက္ခံ "မတ္ထလုင်္ဂံ ပက္ခိပိတွာ ဝီသတိယာ အာကာရေဟိ ပထဝီဓာတု နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စီ"တိ ဝစနတော။ ပုန **ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စီ** တိ အဝသေသေသု တီသု ကောဋ္ဌာသေသူတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တီသု ကောဋ္ဌာသေသူ** တိ တိပ္ပကာရေသု ကောဋ္ဌာသေသု။ န ဟိ တေ တယော ကောဋ္ဌာသာ။

ဝိဿန္ဒနဘာဝေနာ တိ ပဂ္ဃရဏသဘာဝေန။ **အပ္ပောတီ** တိ ဝိသရတိ။ **ပပ္ပောတီ** တိ ဟာပုဏာတိ, သသမ္ဘာရအာပဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ ဝိဿန္ဒနဘာဝေန သသမ္ဘာရပထဝီသင်္ခာတံ တံ တံ ဌာနံ ဝိသရတိ, ဟာပုဏာတိ စ, လက္ခဏာပဝသေနေဝ တ။ သောပိ ဟိ သဟဇာတအညမညနိဿယာဒိပစ္စယတာယ သေသဘူတတ္တယသင်္ခာတံ တံ တံ ဌာနံ ဒွဝဘာဝသိဒ္ဓေန ဝိဿန္ဒနဘာဝေန အာဗန္ဓတ္တံ, အာသတ္တတ္တံ, အဝိပ္ပကိဏ္ဏတ္တဉ္စ ကရောန္တိ "အပ္ပောတိ ပပ္ပောတီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ။

တေဇနဝသေနာတိ နိသိတဘာဝေန တိက္ခဘာဝေန။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဝသေန "နာနာဝိဓေသူ"တိ အာဟဓာတုယံ ဝုတ္တနယေန။ **ကုပိတေနာ**တိ ခုဘိတေန။ **ဥသုမဇာတော**တိ ဥသ္မာဘိဘူတော။ **ဇီရတီ**တိ ဇိဏ္ဏော ဟောတိ။ တေဇောဓာတုဝသေန လဒ္ဓမာနာ ဣမသ္မိံ ကာယေ ဇရာပဝတ္တိ ဟာကဋ္ဌဇရာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **"ဣန္ဒြိယဝေကလ္လတ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သရီရေ ပကတိဥသုမံ အတိက္ကမိတွာ ဥဏှဘာဝေ **သန္တာပေ,** သရီရဿ ဒဟနဝသေန ပဝတ္တော မဟာဒာဟော **ပရိဒာဟော**တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ **ယေန ဇီရီယတီ**တိ စ ကောဟိကာဒိဇရ ရောဂေန ဇရီယတီတိပိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ သတက္ခတ္တုံ တာပေတွာ တာပေတွာ သီတုဒကေ ပက္ခိပိတွာ ဥဒ္ဓဋ္ဌသပ္ပိ **"သတဓောတသပ္ပီ"** တိ ဝဒန္တိ။ **အသိတန္တိ** ဘုတ္တံ။ **ခါယိတန္တိ** ခါဒိတံ။ **သာယိတန္တိ** အဿာဒိတံ။ **သမ္မာ ပရိပာကံ ဂစ္ဆတီ**တိ သမဝေပာကိနိယာ ဂဟဏိယာ ဝသေန ဝုတ္တံ, အသမ္မာပရိပာကောပိ ပန ဝိသမဝေပာကိနိယာ တသ္မာ

သာ ဧဝ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ရသာဒိဘာဝေနာ**တိ ရသရုဓိရမံသမေဒနှာရုအဋ္ဌိအဋ္ဌိမိဉ္ဇသုက္ကဝသေန။ **ဝိဝေကန္တိ** ပုထုဘာဝံ အညမညံ ဝိသဒိသဘာဝံ။ အသိတာဒိဘေဒသ္မိ ဟိ အာဟာရသ္မိ ပရိဏာမေ ရသော ဟောတိ, တံ ပဋိစ္စ ရသဓာတု ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ "ရသသ္မိ ပရိဏာမေ ရုဓိရ"န္တိအာဒိနာ သဗ္ဗံ နေတဗ္ဗံ။

တယနုဝသေနာတိ သမုဒီရဏဝသေန, သဝေဂဂမနဝသေန တ။ **ဥဂ္ဂါရဟိက္ကာဒီ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ဥဒ္ဒေကခိပနာဒိပဝတ္တနကတတာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ။ **ဥစ္စာရပဿာဝါဒီ** တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ပိတ္တသေမှလသိကာကေဝလဒုဂ္ဂန္ဓာဒိနီဟရဏကာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယဒိပိ ကုစ္ဆိ-သဒ္ဒော ဥဒရပရိယာယော, ကောဋ္ဌ-သဒ္ဒေန ပန အန္တန္တရသ္သ ဝုစ္စမာနတ္တာ တဒဝသိဋ္ဌော ဥဒရပ္ပဒေသော ဣဓ ကုစ္ဆိ-သဒ္ဒေန ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"ကုစ္ဆိသယာ တတာတိ အန္တာနံ ဗဟိတတာ"**တိ။ **သမိဉ္ဇနပသာရဏာဒီ** တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန အာလောကနဝိလောကနဥဒ္ဓရဏာတိဟရဏာဒိကာ သဗ္ဗာ ကာယိကကိရိယာ သင်္ဂဟိတာ။ **"အဿာသပဿာသာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဝ"** တိ ဧတေန အဿာသပဿာသာနံ သရီရံ မုဉ္စိတွာ ပဝတ္တိ နတ္ထီတိ ဒီပေတိ။ န ဟိ ဗဟိဒ္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ သမ္ဘဝေါ အတ္ထီတိ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ "ပဿာသောတိ ဗဟိနိက္ခမနနာသိကတတော, ဒီဃနာသိကဿ နာသိကဂ္ဂံ, ဣတရဿ ဥတ္တရောဋ္ဌံ ဖုသန္တော ပဝတ္တတီ"တိ ဝစနံ? တံ နိက္ခမနာကာရေန ပဝတ္တိယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ, သန္တာနေ ပဝတ္တဥတုသမုဋ္ဌာနဿ စ ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ အာပောဓာတုအာဒီနံ တိဿန္နံ ဓာတူနံ နိဒ္ဒေသံ သန္ဓာယာဟ။ တတ္ထ အာပောဓာတုနိဒ္ဒေသေ "ယံ တ ပနည"န္တိ ဣမိနာ သမ္ဘဝဿ, တေဇောဓာတုနိဒ္ဒေသေ သရီရေ ဟာကတိကဥသ္မာယ, တယောဓာတုနိဒ္ဒေသေ ခမနိဇာလာနုသဋ္ဌဿ တတ္ထ တတ္ထ စမ္မခီလပိဠကာဒိနိဗ္ဗတ္တကတယုနော သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သမိဉ္ဇနာဒိနိဗ္ဗတ္တကတတာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာဝ။ ယဒိ ဧဝံ, ကထံ "ပုရိမာ ပဉ္စ စတုသမုဋ္ဌာနာ"တိ ဝစနံ? န ဟိ သမိဉ္ဇနာဒိနိဗ္ဗတ္တကာ ဧဝ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော တတာ, အထ ခော တဒညေပီတိ နတ္ထိ ဝိရောဓော။

ဣတီတိ ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ တေနာဟ **"ဝီသတိယာ အာကာရေဟီ"**တိအာဒိ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတသ္မိံ ဝိတ္ထာရတော အာဂတေ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနေတိ အတ္ထော။ တေန အယံ ဝဏ္ဏနာ န ကေဝလံ မဟာဟတ္ထိပဒူပမသုတ္တေ (မ. နိ. ၁.၃၀၀ အာဒယော), အထ ခော **မဟာရာဟုလောဝါဒ-** (မ. နိ. ၂.၁၁၃ အာဒယော) **ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ္တာန** မ္ပိ (မ. နိ. ၃.၃၄၂ အာဒယော) အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဟောတိယေဝါတိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဘာဝနာနယေပိ ဧသေဝ နယော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "ဧဝံ ရာဟုလောဝါဒဓာတုဝိဘင်္ဂေသုပီ"တိ။

၃၀၈. ဘာဝနာနယေတိ ဘာဝနာယ နယေ။ ယေန ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာ ဣဇ္ဈတိ, တသ္မိံ ဘာဝနာဝိဓိမှိတိ အတ္ထော။ **ဧတ္ထာ** တိ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနေ။ ယသ္မာ ယေသံ "တိက္ခပညော နာတိတိက္ခပညော"တိ ဣမေသံ ဒုဝိဓာနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဒုဝိဓာ အာဂတံ ဒုဝိဓာ ဒေသိတံ, တသ္မာ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသောပိ တေသံ ဒုဝိဓာဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ တံ တာဝ ဒဿေတုံ **"တိက္ခပညဿ ဘိက္ခုနော"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **လောမာ ပထဝီဓာတူတီ**တိ ဧတ္ထ **ဣတိ-**သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော ။ **ဧဝံ ဝိတ္ထာရတော ဓာတုပရိဂ္ဂဟော** တိ "ကေသာ ပထဝီဓာတု, လောမာ ပထဝီဓာတူ"တိအာဒိနာ ဧဝံ ဒွတ္တိံသာယ အာကာရေဟိ ဝိတ္ထာရတော ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟော။ **ပပဉ္စတော**တိ ဒန္ဓတော သဏိကတော။ **ယံ ထဒ္ဓလက္ခဏ** န္တိ ကေသာဒီသု ယံ ထဒ္ဓလက္ခဏံ ကက္ခဠဘာဝတော။ **ယံ အာဗန္ဓနလက္ခဏ** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧဝံ မနသိ ကရောတော**တိ ဝတ္ထုံ အနာမသိတွာ ဧဝံ လက္ခဏမတ္တတော မနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တဿ။ **အဿာ** တိ တိက္ခပညဿ။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ ပါကဋံ ဟောတီ** တိ ယောဂကမ္မဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ တဒေဝ လက္ခဏံ ဝိဘူတံ ဟောတိ, တဿ တ လက္ခဏဿ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌာနတော တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တမာနံ မနသိကာရသင်္ခါတံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိဘူတံ ဝိသဒံ ဟောတိ, တိက္ခပညဿ ဣန္ဒြိယပါဋဝေန သံခိတ္တရုစိဘာဝတော။ သဗ္ဗသော မန္ဒပညဿ ဘာဝနာဝ န ဣဇ္ဈတီတိ အာဟ **"နာတိတိက္ခပညဿာ"** တိ။ **ဧဝံ မနသိ ကရောတော**တိ ဝုတ္တနယေန သင်္ခေပတော မနသိ ကရောတော။ **အန္ဓကာရံ အဝိဘူတံ ဟောတီ**တိ အနုပဋ္ဌာနတော အန္ဓံ ဝိယ ကရောန္တံ အပာကဋံ ဟောတိ ကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ယောဇနာ။ **ပုရိမနယေနာ**တိ "ကေသာ ပထဝီဓာတူ"တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန။ ဝတ္ထုဒ္ဒြာမသနေန **ဝိတ္ထာရတော မနသိ ကရောန္တဿ ပါကဋံ ဟောတိ** ကမ္မဋ္ဌာနံ, နာတိတိက္ခပညဿ အဝိပ္ပကိဏ္ဏသန္တိတာယ ဝိတ္ထာရရုစိဘာဝတော။

ဣဒာနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **"ယထာ ဒွီသု ဘိက္ခူသူ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပေယျာလမုခန္တိ** ပေယျာလဟဋ္ဌိယာ မုခဘူတံ ဒွါရဘူတံ အာဒိတော တရံ, တရဒွဝယံ တ။ **ဝိတ္ထာရေတွာ** တိ အနုဝသေသ

တော သဇ္ဈာယိတ္ဝာ။ **ဥဘတောကောဋ္ဌိဝသေနေတ**တိ တသ္သ တသ္သ တရသ္သ အာဒိအန္တဂ္ဂဟဏဝသေနေ၀။ ဩဠာ **ဌပရိယာဟတမတ္တန္တိ** ဩဌာနံ သမ္ဖုသနမတ္တံ။ ယထာ ဂန္ထပရိဝတ္တနေ တိက္ခပညဿ ဘိက္ခုနော သဇ္ဈေဟေ ရ စ္စတိ, န ဝိတ္ထာရော။ ဣတရဿ စ ဝိတ္ထာရော ရုစ္စတိ, န သဇ္ဈေဟေ, ဧဝံ ဘာဝနာနယေပီတိ ဥပမာသံသန္ဒနံ ဝေဒိတ ဗ္ဗံ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ တိက္ခပညဿ သင်္ခေပေ, နာတိတိက္ခပညဿ စ ဝိတ္ထာရော သပ္ပာယော, တသ္မာ။ ယ သ္မာ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဉ္ဇိတုကာမဿ သီလဝိသောဓနာဒိပုဗ္ဗကိစ္စံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နံ ဟေဌာ ဝု တ္တမေဝတိ ဣဓ န အာမဋ္ဌံ။ ယသ္မာ ပန ဝိဝေကဌ္ဌကာယဿ, ဝိဝေကဋ္ဌစိတ္တဿေဝ စ ဘာဝနာ ဣဇ္ဈတိ , န ဣ တရဿ, တသ္မာ တဒုဘယံ ဒဿေန္တော **"ရဟောဂတေန ပဋိသလ္လီနေန"** တိ အာဟ။ တတ္ထ **ရဟောဂတေနာ**တိ ရဟသိ ဂတေန, ကောကိနာ ဘာဝနာနုကူလဋ္ဌာနံ ဥပဂတေနာတိ အတ္ထော။ **ပဋိသလ္လီနေနာ** တိ ပတိ ပတိ ပုထုတ္တာရမ္မဏတော စိတ္တံ နိဝတ္တေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေ သလ္လီနေန, တတ္ထ သံသိလိဋ္ဌစိတ္တေနာတိ အတ္ထော။ **သကလမ္ပိ အတ္တနော ရူပကာယံ အာဝဇ္ဇေတွာ**တိ ဥဒ္ဒိ ဟဒတလာ, အဓော ကေသမတ္ထကာ, တိရိယံ တစပရိယန္တံ သဗ္ဗမ္ပိ အတ္တနော ကရဇကာယံ ဓာတုဝသေန မနသိ ကရောန္တော ယသ္မာ စာတုမဟာဘူတိကော အယံ ကာယော, တသ္မာ "အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီဓာတု အာပောဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတူ"တိ စတုမဟာဘူတဝသေန သမန္နာဟရိတ္ဝာ တတိ အတ္ထော။ ဣအနိ တာသံ ဓာတူနံ လက္ခဏတော, ဥပဋ္ဌာနာကာရတော စ မနသိကာရဝိဓိံ ဒဿေတုံ **"ယော ဣမ သ္မိံ ကာယေ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ထဒ္ဓဘာဝေ** တိ လက္ခဏမာဟ။ ထဒ္ဓတ္တလက္ခဏာ ဟိ ပထဝီဓာတု။ **ခရဘာဝေ**တိ ဥပဋ္ဌာနာကာရံ, ဉာ ဏေန ဂဟေတဗ္ဗာကာရန္တိ အတ္ထော။ **ဒ္ရဝဘာဝေ** လက္ခဏံ အာပောဓာတုယာ ပဂ္ဃရဏသဘာဝတ္တာ။ **အာဗန္ဓနံ** ဥပဋ္ဌာနာကာရော။ **ဥဏှဘာဝေ** လက္ခဏံ တေဇောဓာတုယာ ဥသ္မာသဘာဝတ္တာ။ **ပရိပါစနံ** ဥပဋ္ဌာနာကာရော။ **ဝိတ္ထမ္ဘနံ** လက္ခဏံ တယောဓာတုယာ ဥပတ္ထမ္ဘနသဘာဝတ္တာ။ **သမုဒီရဏံ** ဥပဋ္ဌာနာကာရော, ဥပဋ္ဌာနာကာရော စ နာမ ဓာတူနံ သကိစ္စကရဏဝသေန ဉာဏဿ ဝိဘူတာကာရော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဥဘယဂ္ဂဟဏံ? ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ တော။ ကေစိဿ ဟိ ဓာတုယော မနသိ ကရောန္တဿ တာ သဘာဝတော ဂဟေတဗ္ဗတံ ဂစ္ဆန္တိ, ကေစိဿ သ ကိစ္စကရဏတော, ယော ရသောတိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထာယံ ယောဂီ ဓာတုယော မနသိ ကရောန္တော အာဒိတော ပစ္စေကံ သလ က္ခဏတော, သရသတောပိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ တေနာဟ **"ယော ဣမသ္မိံ ကာယေ ထဒ္ဓဘာဝေ တ ခရဘာဝေ တ။ ပေ.။ ဧဝံ သံခိတ္တေန ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ"**တိ။ တတ္ထ **ပရိဂ္ဂဟေတွာ** တိ ပရိဂ္ဂဟကဘူတေန ဉာဏေန ဓာ တုယော လက္ခဏတော, ရသတော တ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟေတွာ။ အယံ တာဝ သံခိတ္တတော ဘာဝနာနယေ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိ နိဝေသော။

ဧဝံ ပန ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ "အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီဓာတု ထဒ္ဓဘာဝေ တ ခရဘာဝေ တ, အာ ပောဓာတု ဒ္ရဝဘာဝေ တ အာဗန္ဓနဘာဝေ တ, တေဇောဓာတု ဥဏှဘာဝေ တ ပရိပါစနဘာဝေ တ, တယောဓာတု ဝိ တ္ထမ္ဘနဘာဝေ တ သမုဒီရဏဘာဝေ တ"တိ ဧဝံ လက္ခဏာဒီဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ဓာတုယော မနသိ ကရောန္တေန ကာလ သတမ္ပိ ကာလသဟဿမ္ပိ ပုနပ္ပုနံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ, တက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ကာတဗ္ဗံ။ တ ဿေဝံ မနသိ ကရောတော ယံ လက္ခဏာဒီသု သုပာကဋံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, တဒေဝ ဂဟေတွာ ဣတရံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တေန သဒ္ဓိံ "ပထဝီဓာတု အာပောဓာတူ"တိအာဒိနာ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဧဝံ မနသိ ကရောန္တေန ဟိ အနု ပုဗ္ဗတော, နာတိသီဃတော, နာတိသဏိကတော, ဝိက္ခေပပဋိဗာဟနတော, ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမနတော, အနုပဋ္ဌာနမု ဉ္စနတော, လက္ခဏတော, တယော စ သုတ္တန္တာတိ ဣမေဟိ ဒသဟာကာရေဟိ မနသိကာရကောသလ္လံ အနုဋ္ဌာတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **အနုပုဗ္ဗတော**တိ အနုပဋိပာဋိတော အာစရိယဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟိတပဋိပာဋိတော, သာ စ ဒေသနာပဋိပာ ဋိယေဝ ။ ဧဝံ အနုပုဗ္ဗတော မနသိ ကရောန္တေနာပိ နာတိသီဃတော မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ အတိသီဃတော မနသိ ကရောတော ဟိ အပရာပရံ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရော နိရန္တရံ ပဝတ္တတိ, ကမ္မဋ္ဌာနံ ပန အဝိဘူတံ ဟောတိ, န ဝိသေသံ အာဝဟတိ။ တသ္မာ **နာတိသီဃတော** မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ ယထာ စ နာတိသီဃတော, ဧဝံ **နာတိသဏိကတောပိ**။ အတိသဏိကတော မန သိ ကရောတော ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိယောသာနံ န ဂစ္ဆတိ, ဝိသေသာဓိဂမဿ ပစ္စယော န ဟောတိ။ အတိသီဃံ အတိသ

ဏိကဉ္စ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တာ ပုရိသာ ဧတ္ထ နိဒဿေတဗ္ဗာ။ **ဝိက္ခေပပဋိဗာဟနတော** တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိသဋ္ဌေတွာ ဗဟိဒ္ဓါ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ စေတသော ဝိက္ခေပေါ ပဋိဗာဟိတဗ္ဗော။ ဗဟိဒ္ဓါ ဝိက္ခေပေ ဟိ သတိ ကမ္မဋ္ဌာနာ ပရိဟာယတိ ပရိခီယတိ။ ဧကပဒိကမဂ္ဂကမီ ပုရိသော စေတ္ထ နိဒဿေတဗ္ဗော။ **ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမနတော** တိ "ယာ အယံ ပထဝီဓာတူ"တိအာဒိကာ ပဏ္ဏတ္တိ, တံ အတိက္ကမိတွာ လက္ခဏေသု ဧဝ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ပဏ္ဏတ္တိံ ဝိဇဟိတွာ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာဒီသု ဧဝ မနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တဿ လက္ခဏာနိ သုပာကဋာနိ သုဝိဘူတာနိ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တဿေဝံ ပုနပ္ပုနံ မနသိကာရဝသေန စိတ္တံ အာသေဝနံ လဘတိ။ သဗ္ဗော ရူပကာယော ဓာတုမတ္တတော ဥပဋ္ဌာတိ သုညော နိဿတ္တော နိဇ္ဇီဝေါ ယန္တံ ဝိယ ယန္တသုတ္တေန အပရာပရံ ပရိဝတ္တမာနော။ သစေ ပန ဗဟိဒ္ဓါပိ မနသိကာရံ ဥပသံဟရတိ, အထဿ အာဟိဏ္ဍန္တာ မနုဿတိရစ္ဆာနာဒယော သတ္တာကာရံ ဝိဇဟိတွာ ဓာတုသမူဟဝသေနေဝ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တေဟိ ကရိယမာနာ ကိရိယာ ဓာတုမယေန ယန္တေန ပဝတ္တိယမာနာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ, တေဟိ အဇ္ဈောဟရိယမာနံ ပာနဘောဇနာဒိ ဓာတုသင်္ဃာတေ ပက္ခိပ္ပမာနော ဓာတုသင်္ဃာတော ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ။ အထဿ တထာ လဒ္ဓါသေဝနမ္ပိ စိတ္တံ ယဒိ အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယတာယ ဥဒ္ဓစ္စဝသေန ဝါ အတိလီနဝီရိယတာယ ကောသဇ္ဇဝသေန ဝါ ဘာဝနာဝီထိံ န ဩတရေယျ, တဒါ **အဓိစိတ္တသုတ္တံ** (အ. နိ. ၃.၁၀၃), **အနုတ္တရသီတိဘာဝသုတ္တံ** (အ. နိ. ၆.၈၅), **ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ္တ**န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၉၄-၁၉၅) ဣမေသု တီသု သုတ္တေသု အာဂတနယေန ဝီရိယသမာဓိယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ တေန ဝုတ္တံ **"တယော စ သုတ္တန္တာ"** တိ။ ဧဝံ ပန ဝီရိယသမတံ ယောဇေတွာ တတ္ထ တသ္မိံယေဝ လက္ခဏေ မနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တဿ ယဒါ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ လဒ္ဓသမတာနိ သုဝိသဒါနိ ပဝတ္တန္တိ, တဒါ အသဒ္ဓိယာဒီနံ ဒူရီဘာဝေန သာတိသယံ ထာမပ္ပတ္တေဟိ သတ္တဟိ ဗလေဟိ လဒ္ဓူပတ္ထမ္ဘာနိ ဝိတက္ကာဒီနိ ဈာနင်္ဂါနိ ပဉ္စုတရာနိ ဟုတွာ ဟာတုဘဝန္တိ, တေသံ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘိတာနိယေဝ ဟောန္တိ သဒ္ဓိံ တဒေကဋ္ဌေဟိ ပာပဓမ္မေဟိ။ ဧတ္တာဝတာ စာနေန ဥပစာရဇ္ဈာနံ သမဓိဂတံ ဟောတိ ဓာတုလက္ခဏာရမ္မဏံ ။ တေန ဝုတ္တံ **"ပုနပ္ပုနံ ပထဝီဓာတု အာပောဓာတူတိ။ပေ။ ဥပစာရမတ္တော သမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"** တိ။

တတ္ထ **ဓာတုမတ္တတော**တိ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော **မတ္တ**-သဒ္ဒော။ တေန ယံ ဣတော ဗာဟိရကာ, လောကိယမဟာဇနော စ "သတ္တော ဇီဝေါ"တိအာဒိကံ ဝိသေသံ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ အဝိဇ္ဇမာနံ ဝိကပ္ပနာမတ္တေနေဝ သမာရောပေန္တိ, တံ နိဝတ္တေတိ။ တေနေဝါဟ **"နိဿတ္တတော နိဇ္ဇီဝတော"** တိ။ **အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗ**န္တိ သမန္နာဟရိတဗ္ဗံ။ **မနသိကာတဗ္ဗ**န္တိ ပုနပ္ပုနံ ဘာဝနာဝသေန ဓာတုမတ္တတော ဓာတုလက္ခဏံ မနသိ ဌပေတဗ္ဗံ။ **ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗ**န္တိ တဒေဝ ဓာတုလက္ခဏံ ပတိ ပတိ အဝေက္ခိတဗ္ဗံ, ဘာဝနာသိဒ္ဓေန ဉာဏစက္ခုနာ အပရာပရံ ပစ္စက္ခတော ပဿိတဗ္ဗံ။

တဿေဝံ ဝါယမမာနဿာ တိ တဿ ယောဂိနော ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ, တတ္ထ စ ဘာဝနာအနုယောဂေ သက္ကစ္စကာရိတာယ, သာတစ္စကာရိတာယ, သပ္ပာယသေဝိတာယ, သမထနိမိတ္တသလ္လက္ခဏေန, ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ အနုပဝတ္တနေန, ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ နိရပေက္ခဝုတ္တိတာယ, အန္တရာ သင်္ကောစံ အနာပဇ္ဇိတွာ တေန ဘာဝနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ ဥဿောဠှီဟိယံ အဝဋ္ဌာနေန သမ္မဒေဝ တယာမံ ပယောဂံ ပရက္ကမံ ပဝတ္တေန္တဿ။ **ဓာတုပ္ပဘေဒာဝဘာသနပညာပရိဂ္ဂဟိတော** တိ ပထဝီအာဒီနံ ဓာတူနံ သဘာဝလက္ခဏာဝဘာသနေန အဝဘာသနကိစ္စာယ ဘာဝနာပညာယ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု အဝိဇဟနေန သဗ္ဗတော ဂဟိတော မဟဂ္ဂတဘာဝံ အပ္ပတွာ တတာယ ဥပစာရမတ္တော သိခါပ္ပတ္တော ကာမာဝစရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဥပစာရသမာဓီ**တိ စ ရုဠှီဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပ္ပနံ ဟိ ဥပေစ္စ စာရီ သမာဓိ ဥပစာရသမာဓိ, အပ္ပနာ စေတ္ထ နတ္ထိ။ တာဒိသဿ ပန သမာဓိဿ သမာနလက္ခဏတာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အပ္ပနာ န ဟောတီတိ? တတ္ထ ကာရဏမာဟ **"သဘာဝဓမ္မာရမ္မဏတ္တာ"** တိ။ သဘာဝဓမ္မေ ဟိ တဿ ဂမ္ဘီရဘာဝတော အသတိ ဘာဝနာဝိသေသေ အပ္ပနာဈာနံ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, လောကုတ္တရံ ပန ဈာနံ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာနုက္ကမဝသေန, အာရုပ္ပံ အာရမ္မဏာတိက္ကမဘာဝနာဝသေန အပ္ပနာပ္ပတ္တံ ဟောတီတိ **မရဏာနုဿတိနိဒ္ဒေသေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၇၇) ဝုတ္တောတယမတ္ထော။

ဧဝံ ရူပကာယေ အဝိသေသေန စတုန္နံ ဓာတူနံ ပရိဂ္ဂဏှနဝသေန ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတ္ထ အဋ္ဌိအာဒီနံ ဝိနိဗ္ဘုဇနဝသေန သင်္ခေပတော **သုတ္တေ** အာဂတံ ဓာတုမနသိကာရဝီထိံ ဒဿေတုံ **"အထ ဝါ ပနာ"**တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ယေ ဣမေ စတ္တာရော ကောဋ္ဌာသာ ဝုတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယထာပစ္စယံ ဌိတာ သန္နိဝေသဝိသိဋ္ဌာ ကဋ္ဌဝလ္လိတိဏမတ္တိကာယော ဥပာဒာယ ယထာ အကာရသမညာ, န တတ္ထ ကောစိ အကာရော နာမ အတ္ထိ,

ဇဝံ ယထာပစ္စယံ သန္နိဝေသဝိသိဋ္ဌာနိ ပဝတ္တမာနာနိ အဂ္ဂိနွှဟာရုမံသစမ္မာနိ ပဋိစ္စ သရီရသမညာ, န ဇွတ္ထေ ကောစိ အတ္တာ ဇီဝေါ။ ကေဝလံ တေဟိ ပရိတရိတမာကာသမတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ ဒေသနာ သတ္တသုညတာသန္ဒဿနပရာတိ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော **"နိဿတ္တဘာဝဒဿနတ္ထံ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဋ္ဌိဉ္စ ပဋိစ္စာ** တိ ပဏှိကဋ္ဌိ ကာဒိဘေဒံ ပဋိဟဋ္ဌိယာ ဥဿိတံ ဟုတွာ ဌိတံ အတိရေကတိသတဘေဒံ အဋ္ဌိ ဥပဟာယ။ **နှာရုဉ္စာ** တိ တမေဝ အဋ္ဌိ သင်္ဃာဋံ အာဗန္ဓိတွာ ဌိတံ နဝသတပ္ပဘေဒံ နှာရုံ။ **မံသန္တိ** တမေဝ အဋ္ဌိသင်္ဃာဋံ အနုလိမ္ပိတွာ ဌိတံ နဝပေသိသတပ္ပဘေဒံ မံသံ။ **စမ္မ** န္တိ မစ္ဆိကပတ္တကစ္ဆာယာယ ဆဝိယာ သဉ္ဆာဒိတံ သကလသရီရံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဌိတံ ဗဟလစမ္မံ **ပဋိစ္စ** ဥပဟာယ။ သဗ္ဗတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ သမုစ္စယတ္ထော။ **အာကာသော ပရိတရိတောတိ** ယထာ ဘိတ္တိပဟာဒိဝသေန ဌပိတံ ကဋ္ဌံ, တဿေဝ အာဗန္ဓနဝလ္လိ, အနုလေပနမတ္တိကာ, ဆာဒနတိဏန္တိ တေသနိ ကဋ္ဌာဒီနိ အနု တော, ဗဟိ စ ပရိတရေတွာ ဌိတော အာကာသော **အဂါရန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ,** ဂေဟန္တိ ပဏ္ဏတ္တိံ လဘတိ, ဇဝ မေဝ ယထာဝုတ္တာနိ အဋ္ဌိအာဒီနိ အန္တော, ဗဟိ စ ပရိတရေတွာ ဌိတော အာကာသော တာနေဝ အဋ္ဌိအာဒီနိ ဥပဟာယ **ရူပန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ,** သရီရန္တိ ဝေဟာရံ လဘတိ။ ယထာ စ ကဋ္ဌာဒီနိ ပဋိစ္စ သင်္ခံ ဂတံ အကာရံ လောကေ "ခတ္တိယဂေဟံ, ဗြာဟ္မဏဂေဟ" န္တိ ဝုစ္စတိ, ဇဝမိဒမ္ပိ "ခတ္တိယသရီရံ ဗြာဟ္မဏသရီရ" န္တိ ဝေဟာရီယတိ, နတ္ထေ တ္ထ ကောစိ သတ္တော ဝါ ဇီဝေါ ဝါတိ အဓိပ္ပာယော။

တေတိ တေ စတ္တာရော ကောဋ္ဌာသေ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာတိ ယောဇနာ။ **တံတံအန္တရာနုသာရိနာ** တိ အ ဋ္ဌိနှာရုနံ နှာရုမံသာနံ မံသစမ္မာနန္တိ တေသံ တေသံ ကောဋ္ဌာသာနံ ဝိဝရာနုပဟိနာ ဉာဏသင်္ခာတေန **ဟတ္ထေန။ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာတိ** အနေကကဘွတ္တုံ ဝိနိဝေဌေတွာ။ အထ ဝါ **ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ** တိ ပစ္စေကံ အဋ္ဌိအာဒီနံ အန္တရာနုသာရိနာ ဉာဏဟတ္ထေန ဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ။ **ဇဝေသူတိ** သကလမ္ပိ အတ္တနော ရူပကာယံ စတု ဓာ ကတွာ ဝိဘတ္တေသု ယထာဝုတ္တေသု အဋ္ဌိအာဒီသု စတူသု ကောဋ္ဌာသေသု။ **ပုရိမနယေနေဝါတိ** "ယော ဣမသ္မိံ ကာယေ ထဒ္ဓဘာဝေါ ဝါ" တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘာဝနာဝိဓာနံ, တံ အနန္တရနယေ ဝုတ္တာကာရေနေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ။

၃၀၉. ဝိတ္ထာရတော အာဂတေ ပန "စတုဓာတုဝဝတ္ထာနေ" တိ အာနေတွာ ယောဇနာ။ **ဇဝံ** ဣာအနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန **ဝေဒိတဗ္ဗော** ဘာဝနာနယော။ **"ဒွတ္တစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟိ ဓာတုယော ဥဂ္ဂဏှိတွာ"** တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု အာဒိတော ဒွတ္တိံသာကာရာ ဓာတုယော န ဟောန္တီတိ? ဝတ္တုသီသေန ဓာတူနံယေဝ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ နာယံ ဒေ ာသော။ **ဝုတ္တပ္ပကာရေ** တိ "ကေစရကမတော နာတိဒူရနာစ္စာသန္နတာဒီဟိ ပဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေ" တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၅၃) ဝုတ္တပ္ပကာရေ။ **ကတသဗ္ဗကိစ္စေနာ** တိ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒာဒိကံ ကတံ သဗ္ဗကိစ္စံ ဇေတေနာတိ ကတ သဗ္ဗကိစ္စော, တေနဿ သီလဝိသောဓနာဒိ ပန ကမ္မဋ္ဌာနုဂ္ဂဟဏတော ပဂေဝ သိဒ္ဓံ ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ **သသမ္ဘာ ရသင်္ခေပတောတိ** သမ္ဘရီယန္တိ ဇတေန ဗုဒ္ဓိဝေဟာရာတိ သမ္ဘာရော, တန္နိမိတ္တံ။ ကိံ ပနေတံ? ပထဝီအာဒိ။ ကေသာဒီ သု ဟိ ဝီသတိယာ အာကာရေသု "ပထဝီ" တိ ဗုဒ္ဓိဝေဟာရာ ပထဝီနိမိတ္တကာ ထဒ္ဓတံ ဥပဟာယ ပဝတ္တနတော။ တသ္မာ တတ္ထ ပထဝီသမ္ဘာရော နာမ သဝိသေသာယ တဿာ အတ္တိတာယ ကေသာဒယော သဟ သမ္ဘာရေဟီတိ သသမ္ဘာ ရာ။ အာပေါကောဋ္ဌာသာဒီသုပိ ဇသေဝ နယော။ သသမ္ဘာရာနံ သင်္ခေပေါ သသမ္ဘာရသင်္ခေပေါ, တတော သသမ္ဘာရသင် ခေပတော ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။ သင်္ခေပတော ဝီသတိယာ, ဒွါဒသသု, စတူသု, ဆသု စ ကောဋ္ဌာသေသု ယထာ ဣမံ ပထဝီအာဒိကာ စတသ္သော ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဓာတုဝဝတ္ထာနံ သသမ္ဘာရသင်္ခေပတော ဘာဝနာ။ တေ နာဟ **"ဣမေ ဘိက္ခု ဝီသတိယာ ကောဋ္ဌာသေသူ"** တိအာဒိ။

သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိတော တိ သသမ္ဘာရာနံ ကေသာဒီနံ ဝိဘာဂတော ကေသာဒိကေ ဝီသတိ ကောဋ္ဌာသေ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဇကေ ဇကံ အဂ္ဂဟေတွာ ဝိဘာဂတော ပထဝီဓာတုဘာဝေန ဝဝတ္ထာပနံ။ အာပေါကောဋ္ဌာသာဒီသုပိ ဇသေဝ နယော။ **သ လက္ခဏသင်္ခေပတောတိ** လက္ခီယတိ ဇတေနာတိ လက္ခဏံ, ဓမ္မာနံ သဘာဝေါ, ဣမ ပန ထဒ္ဓတာဒိ။ တသ္မာ ထဒ္ဓ လက္ခဏာဒိဝန္တတာယ သဟ လက္ခဏေဟီတိ သလက္ခဏာ, ကေသာဒယော ဒွတ္တစတ္တာလီသ အာကာရာ။ တေသံ သင်္ခေ ပတော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ကေသာဒိကေ ဝီသတိ ကောဋ္ဌာသေ ဇကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ တတ္ထ ထဒ္ဓတာဒိကံ စတုဗ္ဗိဓ မ္ပိ လက္ခဏံ ဝဝတ္ထပေတွာ ဘာဝနာ သလက္ခဏသင်္ခေပတော ဘာဝနာ။ သေ နယော အာပေါကောဋ္ဌာသာဒီသုပိ။ **သ လက္ခဏဝိဘတ္တိတောတိ** ထဒ္ဓလက္ခဏာဒိနာ သလက္ခဏာနံ ကေသာဒီနံ ဝိဘာဂတော ကေသာဒီသု ဒွတ္တစတ္တာလီသာယ အာကာရေသု ပစ္စေကံ ထဒ္ဓတာဒီနံ စတုန္နံ စတုန္နံ လက္ခဏာနံ ဝဝတ္ထာပနဝသေန ဘာဝနာ။

ဧဝံ စတုပ္ပဟိ အာကာရေဟိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ဘာဝနာနယံ နိဒ္ဒိသိတုံ **"ကထံ သသမ္ဘာရသင်္ခေပတော ဘာဝေတိ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ စ ယထာ တိကခွပဉ္စော ပုဂ္ဂလော တိက္ခတာယ ပရောပရိယတ္တသမ္ဘာဝတော တိက္ခိန္ဒြိယမုဒိန္ဒြိယတာဝသေန ဒုဝိဓောတိ။ တတ္ထ တိက္ခိန္ဒြိယဿ ဝသေန သင်္ခေပတော ပဌမနယော ဝုတ္တော, မုဒိန္ဒြိယဿ ဝသေန ဒုတိယော။ ဧဝံ နာတိတိက္ခပဉ္စောပိ ပုဂ္ဂလောတိ။ တတ္ထ ယော ဝိသဒိန္ဒြိယော ပုဂ္ဂလော, တဿ ဝသေန သသမ္ဘာရသင်္ခေပတော, သလက္ခဏသင်္ခေပတော စ ဘာဝနာနယော နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ယော ပန နာတိဝိသဒိန္ဒြိယော, တဿ ဝသေန သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိတော, သလက္ခဏဝိဘတ္တိတော စ ဘာဝနာနယော နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဿ ဧဝံ ဝဝတ္ထာပယတော ဧဝ ဓာတုယော ပာကဋာ ဟောန္တိ သဝိသေသံ ဓာတူနံ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ ဘာဝနာဝိဓာနံ ပနေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၁၀. ယဿာ တိ နာတိဝိသဒိန္ဒြိယံ ပုဂ္ဂလံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဧဝံ ဘာဝယတော**တိ သသမ္ဘာရသင်္ခေပတော ဘာဝေန္တဿ။ ယေန ဝိဓိနာ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗတာ ကုသလော ဟောတိ, သော သတ္တဝိဓော ဝိဓိ **"ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ"** န္တိ ဝုစ္စတိ, တန္နိဗ္ဗတ္တံ တ ဉာဏံ။ ဧဝံ **မနသိကာရကောသလ္လ** မ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဒွတ္တိံသာကာရေ** တိ ဓာတုမနသိကာရဝသေန ပရိဂ္ဂဟိတေ ကေသာဒိကေ ဒွတ္တိံသဝိဓေ ကောဋ္ဌာသေ။ **"ဒွတ္တိံသာကာရေ"** တိ စ ဣဒံ တေဇတော ယုကောဋ္ဌာသေသု ဝဏ္ဏာဒိဝသေန ဝဝတ္ထာနဿ အဘာဝတော ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗံ တတ္ထ ဝုတ္တဝိဓာနံ ကာတဗ္ဗ** န္တိ "ဝစသာ မနသာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တဥဂ္ဂဟကောသလ္လဒ္ဒေသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ "အနုပုဗ္ဗမုဉ္စနာဒိဝသေနာ"တိ ပဒံ, တာဝ အာဂတံ သဗ္ဗံ ဘာဝနာဝိဓာနံ ကာတဗ္ဗံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ **ဝဏ္ဏာဒိဝသေနာ** တိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန။ အယဉ္စ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန မနသိကာရော ဓာတုပဋိက္ကူလဝဏ္ဏမနသိကာရာနံ သာဓာရဏော ပုဗ္ဗဘာဂေတိ နိဗ္ဗတ္တိတဓာတုမနသိကာရမေဝ ဒဿေတုံ **"အဝသာနေ ဧဝံ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော"** တိ ဝုတ္တံ။

၃၁၁. အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာ တိ ဧတေ "သီသကဋာဟပလိဝေဌနစမ္မံ ကေသာ"တိ ဧဝံ တေဟရိယမာနာ ဘူတုပာဒါယဓမ္မာ "မယိ ကေသာ ဇာတာ, မယမေတ္ထ ဇာတာ"တိ ဧဝံ အညမညံ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏသုညာ။ ယာမိနာ ကာရဏဿ စ ဖလဿ စ အဗ္ဗာဟရတာယ ဓာတုမတ္တတံ သန္ဒဿေတိ, တေန စ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာနမ္ပိ ဧဝမေဝ အဗ္ဗာဟရတာ ဒီပိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ တာနိ, တေသံ ကာရဏာနိ စ တထာ တထာ အာဘုဇိတုံ, ပစ္စဝေက္ခိတုံ စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ပစ္စယာဘာဝံ တ ဂစ္ဆန္တီတိ။ **ဣတီ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ **အစေတနာ**တိ န စေတနော, စေတနာရဟိတော တ။ **အဗ္ဗာကတော** တိ အဗ္ဗာကတရာသိပရိယာပန္နော။ **သုညော**တိ အတ္တသုညော။ တတော ဧဝ **နိဿတ္တော** ။ ထဒ္ဓလက္ခဏဓိကတာယ **ထဒ္ဓော** ။ တတော ဧဝ **ပထဝီဓာတူ**တိ ဧဝံ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။

၃၁၂. သုညကမဋ္ဌာနေ တိ ဧတ္ထ **သုညကမ**ဂ္ဂဟဏံ ပရမတ္ထတော ဝေဒကဝိရဟဒဿနတ္ထံ ကာယဿ။

၃၁၃. မစ္စကဋ္ဌိကေ တိ မစ္စကပီဇာနိ။

၃၁၄. ဂေဟထမ္ဘာနံ အာဓာရဘာဝေန ဌပိတသိလာယော **ဟသာဏဥဒုက္ခလကာနီ**တိ အဓိပ္ပေတာနိ။

၃၁၅. ဒုဂ္ဂန္ဓာဒိဘာဝေ စဿ သဒိသဘာဝဒဿနတ္ထံ **အလ္လကေစမ္မ** ဂ္ဂဟဏံ။

၃၁၆. ယေဘုယျေန မံသပေသီနံ ဗဟလတာယ **မဟာမတ္တိက** ဂ္ဂဟဏံ။

၃၁၇. ကုဋ္ဋအရူသူ တိ အရုကုဋ္ဋိကာယ ကုဋ္ဋိယာ ဘိတ္တိဟဒဘူတေသု ကဋ္ဌေသု။

၃၁၈. ပဏ္ဏဟိကဋ္ဌိအာဒီနံ အာဓာရဘာတေ ဝိယ ကေပ္ပကဋ္ဌိအာဒီနံ အာဓေယ္ယဘာတေပိ အသမန္နာဟာရသိဒ္ဓေ တိ ဒဿနတ္ထံ **"ပဏှိကဋ္ဌိကေပ္ပကဋ္ဌိ ဥက္ခိပိတွာ ဌိတ"** န္တိအာဒိံ ဝတွာ ပုန **"သီသဋ္ဌိဂီဝဋ္ဌိကေ ပတိဋ္ဌိတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၃၁၉. သိန္နဝေတ္တဂ္ဂဒီသူ တိ သေဒိတဝေတ္တကဋ္ဌိရာဒီသု။

၃၂၁. ဥရဋ္ဌိသဋ္ဌာဠ္ဌော ပဋ္ဌရသဒိသတာယ **“ဥရဋ္ဌိပဋ္ဌရ”** န္တိ ဝုတ္တော။ တဿ အထိရဘာဝဒဿနတ္ထံ **ဖိဏ္ဏာသန္ဒမာနိကပဋ္ဌရံ** နိဒဿနဘာဝေန ဂဟိတံ။

၃၂၂. **ယမကမံသပိဏ္ဍော** တိ မံသပိဏ္ဍယုဂဠ္ဌော။

၃၂၃. ကိလောမကဿ သေတဝဏ္ဏတာယ **“ပိလောတိကပလိဝေဌိတေ”**တိ ပိလောတိကံ နိဒဿနဘာဝေန ဝုတ္တံ။ **ဧဝမေဝ န ဝက္ကဟဒယာနိ သကလသရီရေ စ မံသံ ဇာနာတိ** တိ ဧတ္ထ န ဝက္ကဟဒယာနိ ဇာနန္တိ “မယံ ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကေန ပဋိစ္ဆန္နာနီ”တိ, န သကလသရီရေ စ မံသံ ဇာနာတိ “အဟံ ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကေန ပဋိစ္ဆန္န”န္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၃၂၄. **ကောဌ္ဌမတ္ထကပဿ** န္တိ ကုသူလဿ အဗ္ဘန္တရေ မတ္ထကပဿံ။

၃၂၅. **ဒွိဝိန္န ထနာနမန္တရေ** တိ ဒွိန္နံ ထနပ္ပဒေသာနံ ဝေမဇ္ဈေ, ထနပ္ပဒေသော စ အဗ္ဘန္တရဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၂၇. **ကေဝီသတိအန္တဘောဂေ** တိ ကေဝီသတိယာ ဌာနေသု ဩဘဂ္ဂေဘဂ္ဂေ အန္တမဏ္ဍလေ။

၃၂၈. အာမာသယေ ဌိတော ပရိဘုတ္တာဟာရော ဥဒရိယန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ဥဒရိယံ ဥဒရေ ဌိတံ အသိတ ပီတခါယိတသာယိတ”**န္တိ။

၃၃၁. အဗဒ္ဓပိတ္တံ သံသရဏလောဟိတံ ဝိယ, ကာယုသ္မာ ဝိယ စ ကမ္မဇရူပပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိကန္တိ အာဟ **“အာဗဒ္ဓပိတ္တံ ဇီဝိတိန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓံ သကလသရီရံ ဗျာပေတွာ ဌိတ”**န္တိ။ ပဋိဗဒ္ဓတာဝစနေန စဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယေ သတိ သဗ္ဘာဝမေဝ ဒီပေတိ, န ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဝိယ ကေန္တကမ္မဇတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပိတ္တကောသကေ** တိ မဟာကောသာဋကီကောသသဒိသေ ပိတ္တာဓာရေ။ **ယူသဘူတော**တိ ရသဘူတော။

၃၃၂. ဥစ္စိဌ္ဌောဒကဂဗ္ဘမလာဒီနံ ဆဍ္ဍနဋ္ဌာနံ စန္ဒနိကာ, တဿံ **စန္ဒနိကာယံ** ။

၃၃၃. ပုဗ္ဗာသယော မန္ဒပညာနံ ကေသဋ္ဌိဒေဝ ဟောတီတိ ကတ္ွာ အသဗ္ဗသာဓာရဏန္တိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“ပုဗ္ဗော အနိဗဒ္ဓောကာသော”**တိ။

၃၃၄. **ပိတ္တံ ဝိယာ** တိ အဗဒ္ဓပိတ္တံ ဝိယ။ **သကလသရီရန္တိ** ဇီဝိတိန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓံ သဗ္ဗံ သရီရပ္ပဒေသံ။ **ဝက္ကဟဒယယကနပပ္ဖာသာနိ တေမေန္တန္တိ** ဧတ္ထ ယကနံ ဟေဋ္ဌာဘာဂပူရဏေန, ဣတရာနိ တေသံ ဥပရိ ထောကံ ထောကံ ပဂ္ဃရဏေန စ တေမေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဟေဋ္ဌာ လေဍ္ဍုခဏ္ဍာဒီနိ တေမယမာနေ** တိ တေမကတေမိတဗ္ဗာနံ အဗ္ယာဟရတာသာမညနိဒဿနတ္ထံ ဧဝ ဥပမာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, န ဌာနသာမညနိဒဿနတ္ထံ။ သန္နိစိတလောဟိတေန ဟိ တေမေတဗ္ဗာနံ ကေသဋ္ဌိ ဟေဋ္ဌာ, ကဿစိ ဥပရိ ဌိတတာ **ကာယဂတာသတိနိဒ္ဒေသေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၀၆) ဒဿိတာတိ။ ယကနဿ ဟေဋ္ဌာဘာဂဌာနံ “မယိ လောဟိတံ ဌိတ”န္တိ န ဇာနာတိ, ဝက္ကာဒီနိ “အမှေ တေမယမာနံ လောဟိတံ ဌိတ”န္တိ န ဇာနန္တီတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၃၃၆. **ပတ္ထိန္နသိနေဟော** တိ ထိနဘာဝံ ဃနဘာဝံ ဂတသိနေဟော။ သကလသရီရေ မံသန္တိ ယောဇနာ, တဋ္ဌ ထူလသရီရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မေဒဿ သတိပိ ပတ္ထိန္နတာယ ဃနဘာဝေ မံသဿ ဝိယ န ဗဒ္ဓတာတိ ဝုတ္တံ **“ပတ္ထိန္နယူသော”**တိ။ တေနေဝဿ အာဟောကောဌ္ဌာသတာ။

၃၃၇. ဥဒကပုဏ္ဏော သု **တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကေသု** တိ နာတိပရိဏတာနံ သဇလကာနံ အဂ္ဂတော ဆိန္နာနံ တာလသလာဋ္ဌကာနံ ဝိဝရာနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၃၃၈. ဝသာယ အတ္တနော အာဓာရေ အဘိဗျာပနမုခေန အဗျာဟရတာသာမညံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗန္တိ အာစာမဂတ တေလံ နိဒဿိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၃၃၉. **ခေဠူပတ္ထိပစ္စယေ** အမ္ဗိလဂ္ဂမခုရဂ္ဂာဒိကေ။

၃၄၃. ကေသာဒီသု မနသိကာရံ ပဝတ္တေတွာ တေဇောကောဋ္ဌာသေသု ပဝတ္တေတဗ္ဗော မနသိကာရောတိ ဝိဘတ္တိံ ပရိဏာမေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ယေန သန္တပ္ပတိ** တိ ယေန ကာယော သန္တပ္ပတိ, အယံ သန္တပ္ပနကိစ္စော။ **တေဇော**တိ တဿ ပရိဂ္ဂဏှနာကာရော ဧဝ ပစ္စာမဋ္ဌော။ **ယေန ဇီရီယတီ**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၃၄၄. **အဿာသပဿာသဝသေနာ** တိ အန္တောပဝိသနဗဟိနိက္ခမနနာသိကာတတဘာဝေန။ **"ဧဝံ ပဝတ္တမနသိကာရဿာ"**တိ ဣမိနာ ဝုတ္တာကာရေန သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိတော ပဝတ္တကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဿ။ **ဓာတုယော ပာကဋာ ဟောန္တီ**တိ ဝိတ္ထာရတော ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ဓာတုယော ဝိဘူတာ ဟောန္တိ။ ဣဓာပိ ဘာဝနာဝိဓာနံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၄၅. **တတ္ထေတ** တိ တေသုယေဝ ဝီသတိယာ ကောဋ္ဌာသေသု။ **ပရိဟာစနလက္ခဏံ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏ** န္တိ ဧတ္ထာပိ "တတ္ထေတ"တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

ပုန **တတ္ထေတ** တိ တေသုယေဝ ဒွါဒသသု ကောဋ္ဌာသေသူတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ကေသာဒိကောဋ္ဌာသာနံ သံဝိဂ္ဂဟတာယ တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနာ အာပေါဓာတုအာဒယော နှာဟာနိယစုဏ္ဏာဒီသု ဥဒကာဒယော ဝိယ သုဝိညေယျာတိ **"တတ္ထေဝ အာဗန္ဓနလက္ခဏ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သန္တပ္ပနာဒိတေဇောကောဋ္ဌာသေသု ပန တယောဓာတုအာဒယော န တထာ သုဝိညေယျာတိ ကတွာ **"တေန အဝိနိဘုတ္တ"**န္တိ ဝုတ္တံ, န တတ္ထေတတိ။ ယဒိ ဧဝံ, တယုကောဋ္ဌာသေသု ကထံ တတ္ထေတတိ? တယုကောဋ္ဌာသာပိ ဟိ ဥဒ္ဓင်္ဂမတတာဒယော ပိဏ္ဍာကာရေနေဝ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗတံ ဥပဂစ္ဆန္တိ, န ပန သန္တပ္ပနာဒိတေဇောကောဋ္ဌာသာတိ နာယံ ဒေါသော။ တတ္ထ **တေနာ**တိ တေန တေဇေန။ **အဝိနိဘုတ္တ** န္တိ အဝိနာဘူတံ, တံတံကလာပဂတဝသေန တဗ္ဗံ ဝုတ္တံ။ **ဧဝံ ဝဝတ္ထာပယတော** တိ ဝုတ္တာကာရေန သလက္ခဏသင်္ခေပတော ဓာတုယော ဝဝတ္ထာပေန္တဿ ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ "တဿေဝံ တယမမာနဿာ"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၀၈) ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန။

၃၄၆. **ဧဝမ္ပိ ဘာဝယတော** တိ သလက္ခဏသင်္ခေပတော ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဘာဝေန္တဿာပိ။ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနာ**တိ သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိတော **ဘာဝနာယံ** ဝုတ္တေန နယေန။ **ဧဝ**န္တိ ယထာ ကေသေ, ဧဝံ။ **သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသူ**တိ ဧကစတ္တာလီသဘေဒေသု သေသသဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု ဧဝမေတ္ထ အဋ္ဌသဋ္ဌိဓာတုသတဿ ပရိဂ္ဂဟော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ဘာဝနာဝိဓာနံ ပနေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဣအာနိ ဝဇနတ္ထာဒိမုခေနပိ ဓာတူသု မနသိကာရဝိဓာနံ ဒဿေတုံ **"ဝစနတ္ထတော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဝစနတ္ထတော**တိ ယသ္မာ သဗ္ဗပဌမံ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥဂ္ဂဟဏံ ဝစနဝသေန ဟောတိ ဝစနဒွါရေန တဒတ္ထဿ အာဒိတော ဂဟေတဗ္ဗတော, တသ္မာ ဝစနတ္ထတောပိ ဓာတူနံ မနသိကာတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ **ကလာပတော**တိ ဝစနတ္ထဝသေန ဝိသေသတော, သာမညတော စ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဌိတဿ ယသ္မာ တာ ပိဏ္ဍသော ပဝတ္တန္တိ, န ပစ္စေကံ, တသ္မာ ကလာပတောပိ မနသိကာတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ တေ ပန ကလာပာ ပရမာဏုပရိမာဏာ ဟောန္တီတိ တပ္ပရိယာပန္နာနံ ပထဝီဓာတုအာဒီနံ ကေသိမ့် သရီရေ ပရိမေယျပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတုံ **စုဏ္ဏတော** မနသိကာတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ သော ပနာယံ တာသံ စုဏ္ဏတော မနသိကာရော သင်္ဃာဋ္ဌဝသေန ဟောတီတိ နိဗ္ဗဋ္ဋိတသရူပမေဝ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ ဒဿေတုံ **လက္ခဏာဒိတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။ လက္ခဏာဒိတော ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဏှန္တေန သလက္ခဏဝိဘတ္တိတော ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသေ ယသ္မာ ဒွါစတ္တာလီသာယ ကောဋ္ဌာသာနံ ဝသေန ဓာတူသု ပရိဂ္ဂယှမာနာသု "ဧတ္တကာ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ, ဧတ္တကာ စိတ္တာဒိသမုဋ္ဌာနာ"တိ အယံ ဝိဘာဂေ ဉာတဗ္ဗော ဟောတိ, တသ္မာ **သမုဋ္ဌာနတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။

ဧဝံ ပရိညာတသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ တာသံ သဒ္ဒါနုသာရေန ဝိနာ ဝိသေသသာမညပရိဂ္ဂဟော ကာတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ **နာနတ္တေကတ္တတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။ လက္ခဏဝိသေသတော ဝိနိဘုတ္တရူပာပိ တော အနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဋ္ဌာန တာယ ပဒေသေန အဝိနိဘုတ္တာတိ အယံ ဝိသေသော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ **ဝိနိဗ္ဘောဂါဝိနိဗ္ဘောဂတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။ သတိပိ အဝိနိဗ္ဘောဂဝုတ္တိယံ ကာစိဒေဝ ကာသဋ္ဌိ သဘာဂါ, ကာစိ ဝိသဘာဂါတိ အယမ္ပိ ဝိ သေသော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ **သဘာဂဝိသဘာဂတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။ သဘာဂဝိသဘာဂါပိ ဓာတု ယော အဇ္ဈတ္တိကာ ဤဒိသကိစ္စဝိသေသယုတ္တာ, ဗာဟိရာ တဗ္ဗိပရီတာတိ အယံ ဝိသေသော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒ ဿေတုံ **အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝိသေသတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။ သဇာတိသင်္ဂဟာဒိကော ဓာတုသင်္ဂဟဝိသေ သောပိ ပရိဂ္ဂဟိတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ **သင်္ဂဟတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။ သန္ဓာရဏာဒီဟိ ယထာသကကိစ္စေဟိ အညမညူပတ္ထမ္ဘဘာဝတောပိ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **ပစ္စယတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။ အဗ္ ယာပာရနယတော ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **အသမန္နာဟာရတော** မနသိကာရော ဝုတ္တော။ အတ္တနော ပစ္စယဓမ္မဝိသေသတော, ပစ္စယဘာဝဝိသေသတော စ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **ပစ္စယဝိဘာဂတော** မန သိကာရော ဝုတ္တောတိ ဧဝမေတေသံ တေရသန္နံ အာကာရာနံ ပရိဂ္ဂဟေ ကာရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အာကာရေဟီ**တိ ပကာရေ ဟိ, ကာရဏေဟိ ဝါ။

၃၄၇. တတ္ထ **ပတ္ထဋ္ဌတ္တာ** တိ ပုထုတ္တာ, တေန ပုထုဘာဝတော ပုထုဝီ, ပုထုဝီ ဧဝ ပထဝီတိ နိရုတ္တိနယေန သဒ္ ဒတ္ထမာဟ။ ပတ္ထနဋ္ဌေန တ ပထဝီ, ပတိဋ္ဌာဘာဝေန ပတ္ထာယတိ ဥပတိဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။ **"အပ္ပေါတီ"** တိ ပဒ ဿ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။ **အာပီယတီ**တိ သောသီယတိ, ပိဝီယတီတိ ကေစိ။ "အယံ ပနတ္ထော သသမ္ဘာရာ ပေ ယုဇ္ဇတီ"တိ ဝဒန္တိ, လက္ခဏာပေပိ ယုဇ္ဇတေဝ။ သောပိ ဟိ ဖရုသဟစနဝိသောသနာကာရေန သေသဘူတတ္တယေန ပီယမာနော ဝိယ ပဝတ္တတီတိ။ **အပ္ပာယတီ** တိ ဗျူဟေတိ။ ပရိဗျူဟနရသာ ဟိ အာပောဓာတု။ **တေဇတီ**တိ နိသေတိ, တိ က္ခဘာဝေန သေသဘူတတ္တယံ ဥသ္မာပယတီတိ အတ္ထော။ **တယတီ**တိ သမီရေတိ, ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေ န ဘူတသင်္ဃာတံ ဂမေတီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ တာဝ ဝိသေသတော ဝစနတ္ထံ ဝတွာ ဣဒါနိ သာမညတော ဝတ္တုံ **"အဝိသေသေန ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သ လက္ခဏဓာရဏတော**တိ ယထာ တိတ္ထိယပရိကပ္ပိတော "ပကတိ အတ္တာ"တိ ဧဝမာဒိကော သဘာဝတော နတ္ထိ, န ဧဝမေ တာ။ တော ပန သလက္ခဏံ သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓာတုယော။ **ဒုက္ခာအနတော** တိ ဒုက္ခဿ ဝိဒဟနတော။ တော ဟိ ဓာ တုယော ကာရဏဘာဝေန ဝဝတ္ထိတာ ဟုတွာ အယလောဟာဒိဓာတုယော ဝိယ အယလောဟာဒိံ အနေကပ္ပကာရံ သံသာ ရဒုက္ခံ ဝိဒဟန္တိ။ **ဒုက္ခာဓာနတော** တိ အနပ္ပကဿ ဒုက္ခဿ ဝိဓာနမတ္တတော အဝသဝတ္တနတော, တံ တ ဒုက္ခံ ဧ တာဟိ ကာရဏဘူတာဟိ သတ္တေဟိ အနုဝိဓီယတိ, တထာဝိဟိတဉ္စ တံ တောသွေဝ ဓီယတိ ဌပီယတီတိ ဧဝံ ဒုက္ခာဓာန တော, ဓာတုယော။ အပိစ "နိဇ္ဇီဝဋ္ဌော ဓာတုဋ္ဌော"တိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ တထာ ဟိ ဘဂဝတ "ဆဓာတုရောယံ ဘိက္ခု ပုရိသော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၃၄၃-၃၄၅) ဇီဝသညာသမူဟနနတ္ထံ ဓာတုဒေသနံ အကာသီတိ။ ဣတိ ဝစနတ္ထမု ခေနပိ အသာဓာရဏတော, သာဓာရဏတော စ ဓာတူနံ သရသလက္ခဏမေဝ ဝိဘာဝီယတီတိ အာဟ **"ဧဝံ ဝိသေသသာမည ဝသေန ဝစနတ္ထတော မနသိ ကာတဗ္ဗာ"**တိ။ မနသိကာရော ပန ဝစနတ္ထမုခေန ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဌိတဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၄၈. **အာကာရေဟီ**တိ ပကာရေဟိ။ အထ ဝါ အာကရီယန္တိ ဒိဿန္တိ ဧတ္ထ ဓာတုယောတိ အာကာရာ, ကောဋ္ဌာ သာ။ **အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ** တိ ယထာဝုတ္တာနံ ပစ္စယဝိသေသေန ဝိသိဋ္ဌရူပာနံ ဝဏ္ဏာဒီနံ အဋ္ဌန္နံ ဓမ္မာနံ သမဝဓာန တော သန္နိဝေသဝိသေသဝသေန သဟာဝဋ္ဌာနတော တံ ဥပာဒာယ။ **ကေသာတိ သမ္မုတိ** သမညာမတ္တံ ဟောတိ။ **တေ သံယေဝ ဝိနိဗ္ဘောဂ**တိ တေသံယေဝ ဝဏ္ဏာဒီနံ ဝိနိဗ္ဘုဇနတော။ ယထာ ဟိ ဝဏ္ဏာဒယော အဋ္ဌ ဓမ္မာ ပညာယ ဝိနိဗ္ ဘုဇ္ဇမာနာ အညမညဗ္ဗတိရေကေန ပရမတ္ထတော ဥပလဗ္ဘန္တိ, န ဧဝံ ဝဏ္ဏာဒိဗ္ဗတိရေကေန ပရမတ္ထတော ကေသာ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ တသ္မာ ယေ စ ဓမ္မေ သမုဒိတေ ဥပာဒာယ "ကေသာ"တိ သမ္မုတိ, တေသု ဝိသုံ ဝိသုံ ကတေသု နတ္ထိ "ကေသာ"တိ သမ္မုတိ, တေဟာရမတ္တန္တိ အတ္ထော။

"အဋ္ဌဓမ္မကလာပမတ္တမေဝေတ" တိ ဣဒံ ကေသပညတ္တိယာ ဥပာဒါယဘူတေ ဝဏ္ဏာဒိကေ ဧကတ္တေန ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ, န တေသံ အဋ္ဌဓမ္မတ္တဘာဝတော။ **ကမ္မသမုဋ္ဌာနော ကောဋ္ဌာသော** တိ ကေသေသု တာဝ ကေသမူလံ, ဧဝံ

လောမာဒီသုပိ ယထာရဟံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဒသဓမ္မကလာပေပီ**တိ ဧတ္ထ အသိတာဒိပရိပါစကော တေဇောကောဋ္ဌာသော နဝ
ဓမ္မကလာပေပီတိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ယဒိမေ ကေသာဒိကောဋ္ဌာသာ ယထာရဟံ အဋ္ဌနဝဒသဓမ္မသမူဟဘူတာ , အထ ကသ္
မာ ပထဝီအာဒိဓာတုမတ္တတော မနသိ ကရီယန္တီတိ အာဟ **“ဥဿဒဝသေန ပနာ”** တိအာဒိ။ ယသ္မာ အယံ ဓာတုမနသိ
ကာရော ယာဝဒေဝ သတ္တသညာသမုဂ္ဃာဋနတ္ထော, ဓမ္မဝိနိဗ္ဘောဂေ စ သာတိသယံ သတ္တသညာသမုဂ္ဃာဋာယ သံဝတ္
တတိ, တသ္မာ ကောဋ္ဌာသေသု ဧဝံ ဓမ္မဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ ဟိ ဥဒရိယံ ကရီသံ ပုဗ္ဗော မုတ္တဉ္စ ဥတုသမုဋ္
ဌာနာ, အသိတာဒိပရိပါစကတေဇော ကမ္မသမုဋ္ဌာနော, အဿာသပဿာသတတော စိတ္တသမုဋ္ဌာနောတိ ဆ ကေသမု
ဋ္ဌာနာ, သေဒအဿု ခေဠော သိင်္ဃာဏိကာတိ စတ္တာရော ဥတုစိတ္တဝသေန ဒွိသမုဋ္ဌာနာ, သေသာ ဒွတ္တိံသ စ
တုသမုဋ္ဌာနာ။

တေသု အသိတာဒိပရိပါစကေ တေဇောကောဋ္ဌာသေ ဧကော ကလာပေ ဇီဝိတနဝကော, အညေသု ကေသမုဋ္ဌာနေ
သု ဥတုသမုဋ္ဌာနော, စိတ္တသမုဋ္ဌာနော တ ဧကေကော အဋ္ဌကော, ဒွိသမုဋ္ဌာနေသု ဥတုစိတ္တဝသေန ဒွေဝ ဒွေဝ အဋ္ဌ
ဋ္ဌကာ, စတုသမုဋ္ဌာနေသု ဥတုစိတ္တာဟာရသမုဋ္ဌာနာ တယော တယော အဋ္ဌကာ, ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနေသု သဒ္ဒနဝ
ကာ, အဋ္ဌသု တေဇောတယောကောဋ္ဌာသေသု အဋ္ဌ ဇီဝိတနဝကာ, သေသေသု စတုဝီသတိယာ ကောဋ္ဌာသေသု ကာယ
ဘာဝဒသကဒွယသဟိတာ, စက္ခာဒိသညိတေသု မံသကောဋ္ဌာသေသု စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာဝတ္ထုဒသကသဟိတာ စာ
တိ ပရိပုဏ္ဏာယတနကေ ရူပကာယေ ဘေဒံ အနာမသိတွာ ကေတ္တဝသေန ဂယှမာနာ သတ္တစတ္တာလီသာဓိကသတ
ရူပကလာပာ ရူပဝိဘာဂတော သာဓိကံ ဒိယဍ္ဎရူပသဟဿံ ဟောတိ, ကောဋ္ဌာသာနံ ပန အဝယဝဝိဘာဂေန တဒဝယဝက
လာပာနံ ဘေဒေ ဂယှမာနေ ရူပဓမ္မာနံ အသင်္ချေယျဘေဒတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ ဧဝံ ဓမ္မဝိဘာဂတော အနေကဘေဒဘိန္န
နာပိ ဣမေ ဒွတ္တစတ္တာလီသ ကောဋ္ဌာသာ ဥဿဒဂ္ဂဟဏေန စတုဓာတုဝသေနေဝ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **“ဥ
ဿဒဝသေန ပန။ပေ။ မနသိ ကာတဗ္ဗာ”**တိ။ တတ္ထ မနသိကာရဝိဓိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၄၉. မဇ္ဈိမေန ပမာဏေနာ တိ အာရောဟပရိဏာဟေဟိ မဇ္ဈိမသရီရေ လဗ္ဘမာနေန မဇ္ဈိမေန ပရိမာဏေန။ **ပရိဂ္ဂ
ယှမာနာ**တိ ပညာယ ပရိတက္ကေတွာ ဂယှမာနာ။ **ပရမာဏုဘေဒသဉ္စုဏ္ဏာ** တိ ဧတ္ထ ယထာ “အင်္ဂုလဿ အ
ဋ္ဌမော ဘာဂေ ယဝေ, ယဝဿ အဋ္ဌမော ဘာဂေ ဦကာ, ဦကာယ အဋ္ဌမော ဘာဂေ လိက္ခာ, လိက္ခာယ အဋ္ဌမော
ဘာဂေ ရထရေဏု, ရထရေဏုဿ အဋ္ဌမော ဘာဂေ တဇ္ဇာရီ, တဇ္ဇာရိယာ အဋ္ဌမော ဘာဂေ အဏု, ဧဝံ အဏုနော
အဋ္ဌမော ဘာဂေ ပရမာဏု နာမာ”တိ ကေစိ။ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၅၁၅) ပန “သတ္တဓညမာသပ္ပမာဏံ ဧကံ အင်္ဂု
လံ, သတ္တဦကာပမာဏော ဧကော ဓညမာသော, သတ္တလိက္ခာပမာဏာ ဧကာ ဦကာ, ဆတ္တိံသရထရေဏုပ္ပမာဏာ ဧကာ
လိက္ခာ, ဆတ္တိံသတဇ္ဇာရိပ္ပမာဏော ဧကော ရထရေဏု, ဆတ္တိံသအဏုပ္ပမာဏာ ဧကာ တဇ္ဇာရီ, ဆတ္တိံသပရမာ
ဏုပ္ပမာဏော ဧကော အဏူ”တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အဏုနော ဆတ္တိံသတိမဘာဂမတ္တော ပရမာဏု နာမ အာကာသကော
ဋ္ဌာသိကော မံသစက္ခုဿ အဂေါစရော ဒိဗ္ဗစက္ခုဿေဝ ဂေါစရဘူတော။ တံ သန္ဓာယာဟ **“ပရမာဏုဘေဒသဉ္စု
ဏ္ဏာ”**တိ, ယထာဝုတ္တပရမာဏုပ္ပဘေဒေန စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏဘူတာ။ **သုခုမရဇဘူတာ**တိ တတောယေဝ အတိဝိယ သုခုမ
ရဇဘာဝံ ဂတာ။

ဒောဏမတ္တာ သိယာ တိ သောဠသ နာဠိမတ္တာ။ ဣဓာပိ “မဇ္ဈိမေန ပမာဏေနာ”တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။
တေန “ပကတိယာ စတုမုဋ္ဌိကံ ကုဍုဝံ, စတုကုဍုဝံ နာဠိ, တာယ နာဠိယာ သောဠသ နာဠိယော ဒောဏံ, တံ ပန မဂဓနာဠိယာ
ဒွာဒသ နာဠိယော ဟောန္တီ”တိ ဝဒန္တိ။ **သင်္ဂဟိတာ** တိ ယထာ န ဝိပ္ပကိရတိ, ဧဝံ အာဗန္ဓနဝသေန သမ္ပိဏ္ဍိတွာ ဂ
ဟိတာ။ **အနုပာလိတာ**တိ ယထာ ပဂ္ဃရဏသဘာဝတာယ အာပေါဓာတုယာ ဝသေန ကိလိန္နဘာဝံ, ပိစ္ဆိလဘာဝံ တ နာပဇ္ဇ
တိ, ဧဝံ အနုရက္ခိတာ။ **ဝိတ္ထမ္ဘိတာ** တိ သင်္ဃာတတာယုနာ အတိဝိယ ဝိတ္ထမ္ဘနံ ဟာပိတာ။ **န ဝိကိရတိ န ဝိဒ္ဓံသတီ** တိ
သုခုမရဇဘူတာပိ ပထဝီဓာတု အာဗန္ဓနပရိပါစနသမုဒီရဏကိစ္စာဟိ အာပေါတေဇောဝါယောဓာတူဟိ လဒ္ဓပစ္စယာ သိနေ
ဟေန တေမိတာ တေဇသာ ပရိပက္ကာ ဝါယုနာ ဝိတ္ထမ္ဘနံ ဟာပိတာ ပိဏ္ဍစုဏ္ဏာ ဝိယ န ဣတော စိတော စ ဝိကိရတိ န
ဝိဒ္ဓံသတိ, အထ ခေါ ပိဏ္ဍိတာ ဃနဘူတာ ဟုတွာ နာနပ္ပကာရေန ဂဟေတဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ။ တေနာဟ **“အဝိကိရိယ
မာနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဝိကပ္ပ** န္တိ ဝိဘာဂံ။ ယဒိပိ တေဇောဝါယောဓာတုယောပိ သဝိဂ္ဂဟာ ရူပဓမ္မဘာဝတော, ယာဒိ
သော ပန ဃနဘာဝေ ပထဝီအာပေါဓာတူသု လဗ္ဘတိ , န တာဒိသော တေဇောဝါယောဓာတူသု လဗ္ဘတီတိ မေယျဘာ
ဝဘာဝတော တတ္ထ စုဏ္ဏဘေဒော န ဥဒ္ဓဋော။ တထာ ဟိ သသမ္ဘာရတေဇောဝါယူသုပိ မေယျဘာဝေ န လဗ္ဘတေ
ဝ။

ယူသဂတာတိ ယူသဘာဝံ ဒ္ရဝဘာဝံ ဂတာ။ တတော ဧဝ **အာဗန္ဓနာကာရဘူတာ။ န ပဉ္ဇရတီ** တိ န ဩဂဠ္ဌတိ။ **န ပရိသ္သဝတီ**တိ န ဝိသ္သန္ဒတိ။ **ပီဏိတပီဏိတဘာဝံ ဒသ္သေတီ** တိ အာပေါဓာတုယာ ဗျူဟနရသတာယ ဝုတ္တံ။

ဥသုမာကာရဘူတာတိ ဧတေန ကာယေ ပာကတိကဥသ္မာပိ ဂဟဏီသင်္ခါတာယ တသ္သာယေဝ တေဇောဓာတုယာ ဝသေန ဟောတီတိ ဒသ္သေတိ။ **ပရိပာစေတီ**တိ သန္တေဇေတိ။ သာ ဟိ ယထာဘုတ္တသ္သ အာဟာရသ္သ သမ္မာ ပရိဏာမနေန ရသာဒိသမ္ပတ္တိယာ ဟေတုဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီ ကမံ ကာယံ ပရိပာစေတိ သန္တေဇေတီတိ ဝုစ္စတိ။ တေနေတဟ **"န ပူတိဘာဝံ ဒသ္သေတီ"**တိ။ ကမ္မူပနိသ္သယာယ, စိတ္တပ္ပသာဒဟေတုကာယ စ သရီရေ ဝဏ္ဏသမ္ပဒာယ တေဇောဓာတုဝိသေသပစ္စယော, ပဂေဝ ဥတုအာဟာရသမုဋ္ဌာနာယ ရူပသမ္ပတ္တိယာ ယထာဝုတ္တတေဇောဓာတူတိ အာဟ **"ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိဉ္စသ္သ အာဝဟတီ"**တိ။

သမုဒီရဏဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ တိ ဧတ္ထ **သမုဒီရဏံ** အနုပေလ္လနံ, ဝိသောသနန္တိ ကေစိ။ **ဝိတ္ထမ္ဘနံ** သေသဘူတတ္တယသ္သ ထမ္ဘိတတ္တာဟာဒနံ, ဥပ္ပီလနန္တိ ကေ။ **တာယာ**တိ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာယ တယောဓာတုယာ။ **အပရာယာ**တိ သမုဒီရဏလက္ခဏာယ။ သာ ဟိ ပေလ္လနသဘာဝ။ တေနာဟ **"သမတ္ထာဟတော"** တိ။ သမတ္ထာဟနဉ္စ ရူပကလာပသ္သ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိယာ ဟေတုဘာဝော။ **အဝဃဋ္ဋနံ** အာသန္နတရုပ္ပတ္တိယာ။ **လာဠေတီ**တိ ပရိဝတ္တေတိ။ ဣအနိ ယဒတ္ထံ စုဏ္ဏတော မနသိကာရော အာဂတော, တံ နိဂမနဝသေန ဒသ္သေတုံ **"ဧဝမေတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဓာတုယန္တ** န္တိ သုတ္တေန ဝိယ ယန္တရူပကံ အသတိပိ ကတ္တုဘူတေ အတ္တနိ စိတ္တဝသေန ဓာတုမယံ ယန္တံ ပဝတ္တတိ, ဣဓာပိ မနသိကာရဝိဓိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၅၀. ယဒိပိ စတုန္နံ ဓာတူနံ လက္ခဏာဒယော ဟေဋ္ဌာ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တာ ဧဝ, တထာပိ တေ အနဝသေသတော ဒသ္သေတ္တ ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟဝိဓိံ ဒသ္သေတုံ **"လက္ခဏာဒိတော"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ လက္ခိယတိ ဧတေနာတိ လက္ခဏံ, ကက္ခဠတ္တံ လက္ခဏမေတိဿာတိ **ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ** ။ နနု စ ကက္ခဠတ္တမေဝ ပထဝီဓာတူတိ? သစ္စမေတံ, တထာပိ ဝိညာတာဝိညာတသဒ္ဒတ္ထတာဝသေန အဘိန္နေပိ ဓမ္မေ ကပ္ပနာသိဒ္ဓေန ဘေဒေန ဇေံ နိဒ္ဒေသော ကတော။ ဇေံ ဟိ အတ္ထဝိသေသာဝဗောဓော ဟောတီတိ။ အထ တ လက္ခိယတီတိ လက္ခဏံ, ကက္ခဠတ္တံ ဟုတ္တ လက္ခိယမာနာ ဓာတု ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေသာသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပတိဋ္ဌာနရသာ** တိ သဟဇာတဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာဘာဝကိစ္စာ။ တတော ဧဝ နေသံ သမ္ပဋိစ္ဆနာကာရေန ဉာဏသ္သ ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **သမ္ပဋိစ္ဆနပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ ပဒဋ္ဌာနံ ပနေတ္ထ အညမညပစ္စယတာယ န ဥဒ္ဒဋ္ဌံ, သာဓာရဏဘာဝသဗ္ဘာဝတော တဒူရကာရဏံ ဝိယ။ ယထာ တ ဓမ္မုဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာဒီသု ရသာဒိနာ အသေသံ ပစ္စယဘာဝံ ဒသ္သေတ္တ ပစ္စယဝန္တတာဒ သ္သနတ္ထံ ပဒဋ္ဌာနံ ဥဒ္ဒဋ္ဌံ, န ဧဝမိဓ။ ဣဓ ပန ဓာတူနံ အနညသာဓာရဏဝိသေသဝိဘာဝနပရာယ စောဒနာယ အညမညဘူတံ ပဒဋ္ဌာနံ န ဥဒ္ဒဋ္ဌန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဗျူဟနရသာ** တိ သဟဇာတဓမ္မာနံ ဝဍ္ဍနကိစ္စာ။ တထာ ဟိ သာ နေသံ ပီဏိတဘာဝံ ဒသ္သေတီတိ ဝုစ္စတိ။ **သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ** တိ ဗာဟိရဥဒကံ ဝိယ နှာနီယစုဏ္ဏသ္သ သဟဇာတဓမ္မာနံ သင်္ဂဟဏပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ **မဒ္ဒဝါနုပ္ပဒါနပစ္စုပဋ္ဌာနာ** တိ ဗာဟိရဂ္ဂိ ဝိယ ဇတုလောဟာဒီနံ သဟဇာတဓမ္မာနံ မုဒုဘာဝါနုပ္ပဒါနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ **အဘိနီဟာရော** ဘူတသင်္ဃာဋသ္သ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေါ, နီဟရဏံ တ ဗီဇတော အင်္ကုရသ္သ ဝိယ။

၃၅၁. **ဥတုသမုဋ္ဌာနာဝ** ကမ္မာဒိဝသေန အနုပ္ပတ္တိတော။ **ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ** ကဒာစိ ဥတုတော, ကဒာစိ စိတ္တတော ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **အဝသေသာ**တိ ဝုတ္တာဝသေသာ ကေသာဒယော စတုဝီသတိ, အာဒိတော တယော တေဇောကောဋ္ဌာသာ, ပဉ္စ တယောကောဋ္ဌာသာ စာတိ ဒွတ္တိံသ။ **သဗ္ဗေပီ** တိ တေ သဗ္ဗေပိ ကမ္မာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော **စတုသမုဋ္ဌာနာ**။ ကေသာဒီနမ္ပိ ဟိ မံသတော အဝိမုတ္တဘာဝေ ကမ္မာဟာရစိတ္တသမုဋ္ဌာနတာဝ ဟောတီတိ။

၃၅၂. **နာနတ္တေကတ္တတော** တိ ဝိသေသသာမညတော။ ဓမ္မာနံ ဟိ အညမညံ ဝိသဒိသတာ နာနတ္တံ, သမာနတာ ဧကတ္တံ။ **သဗ္ဗာသမ္ပိ** တိ စတုန္နမ္ပိ။ **သလက္ခဏာဒိတော**တိ သကံ လက္ခဏံ သလက္ခဏံ, တတော သလက္ခဏာဒိတော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ရသပစ္စုပဋ္ဌာနာနံ ဝိယ မုဒုသဏှဖရုသဘာဝါဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **"ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဝသေန နာနတ္တဘူတာန"**န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဝသေန စတုန္နံ ဓာတူနံ ဧကတ္တံ ဟောတိ သာဓာရဏတ္တာတိ? န, "အညာ ဧဝ ဓာတုယော ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ, အညာ ဥတုအာဒိသမုဋ္ဌာနာ"တိအာဒိကံ ဘေဒံ သန္ဓာယ တထာ ဝစန

တော။ **တောသံ** ဓာတူနံ။ **ရုပ္ပနလက္ခဏံ** ရုပ္ပနသဘာဝံ။ ကိမ္ပနေတံ ရုပ္ပနံ နာမ? ယာ သီတာဒိဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပာတေ
ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ, တသ္မိံ တ သတိ ယော ဝိဇ္ဇမာနသ္သေဝ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိယာ ဟေတုဘာတေ, တံ ရုပ္ပနံ။ **အနတီတတ္**
တာတိ အပရိစ္စဇနတော။

မဟန္တပာတုဘာတေ စေတ္ထ သသမ္ဘာရဓာတုဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော, တထာ **မဟာဝိကာရတာ** မဟာဘူတသာမည
လက္ခဏဓာတုဝသေန, **မဟာပရိဟာရတာ, မဟတ္တဝိဇ္ဇမာနတာ** စ ဥဘယဝသေနာတိ။ ဘူတသဒ္ဒာပေက္ခာယ **"တော
နီ"**တိ နပုံသကနိဒ္ဒေသော။ **မဟန္တာနိ ဟတုဘူတာနိ** အနေကသတသဟဿ ရူပကလာပသင်္ဃာတဥဂ္ဂတာယ သမူဟဝသေ
န, သန္တတိဝသေန စ အပရိမိတပရိမာဏာနံ, အနေကယောဇနာယာမဝိတ္ထာရာနဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **စတ္တာရိ နဟုတာ
နီ**တိ စတ္တာရိ ဒသသဟဿာနိ။ **ဒေဝအနတဒီနံ** တိကဝုတာဒိသရီရဝသေန မဟန္တာနိ ဟတုဘူတာနိ။

တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – မဟန္တာနိ ဘူတာနိ ဇာတာနိ နိဗ္ဗတ္တာနီတိ **မဟာဘူတာနီ**တိ။ အနေကာဘူတဝိသေသဒ
ဿနေန, အနေကဗ္ဘုတဒဿနေန စ အနေကစ္ဆရိယဒဿနဝသေန မဟန္တော အဗ္ဘုတော, မဟန္တာနိ တ အဘူ
တာနိ ဧတ္ထာတိ **မဟာဘူတော,** မာယာကာရော။ ယက္ခာဒယော ဇာတိဝသေနေဝ မဟန္တာ ဘူတာတိ **မဟာဘူတာ,** နိရုဠ္ဍ
ဟော တ အယံ တေသု မဟာဘူတသဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပထဝီအာဒယော ပန ဝဉ္စကတာယ, အနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဋ္ဌာနတာယ စ
မဟာဘူတာ ဝိယ **မဟာဘူတာ**။ ဘူတသဒ္ဒဿ ဥဘယလိင်္ဂတာယ နပုံသကတာ ကတာ။ တတ္ထ **ဝဉ္စကတာ** သယံ အနီ
လာဒိသဘာတနိ ဟုတွာ နီလာဒိသဘာဝဿ ဥပဋ္ဌာပနံ, အနိတ္တိပုရိသာဒိသဘာတနေဝ စ ဟုတွာ ဣတ္ထိပုရိသာဒိ
အာကာရဿ ဥပဋ္ဌာပနံ။ တထာ အညမညဿ အန္တော, ဗဟိ စ အဋ္ဌိတာနံယေဝ အညမညံ နိဿာယ အဝဋ္ဌာန
တော **အနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဋ္ဌာနတာ** ။ ယဒိ ဟိ ဣမာ ဓာတုယော အညမညဿ အန္တော ဌိတာ, န သကိစ္စကရာ သိယုံ အညမ
ညာနုပ္ပဝေသနတော, အထ ဗဟိ ဌိတာ ဝိနိဗ္ဘုတ္တာ သိယုံ။ တထာ သတိ အဝိနိဗ္ဘုတ္တတာဝ ဟာယေယ္ယ, တသ္မာ
န နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဋ္ဌာနာ။ ဧဝံ သန္တေပိ ပတိဋ္ဌာနာဒိနာ ယထာသကံ ကိစ္စဝိသေသေန သေသာနံ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ ဥပကာရိ
ကာ ဟောန္တိ, ယေန သဟဇာတာဒိနာ ပစ္စယေန ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ တေနာဟ **"န စ အညမညံ နိဿာယ န တိဋ္ဌန္
တီ"**တိ။ **မနာပေဟီ**တိ မနောဟရေဟိ ဓာတုရိယဝဏ္ဏေဟိ။ **ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဝိက္ခေပေဟီ** တိ ကာဠသာမတာဒိဝဏ္ဏေဟိ, ပု
ထုလဝိဝရကိသတာဒိသဏ္ဌာနေဟိ, ဟတ္ထဘမုကာဒိဝိက္ခေပေဟိ စ။ **သရသလက္ခဏ** န္တိ သဘာဝဘူတံ လက္ခဏံ, သ
ကိစ္စကံ တ သဘာဝံ။

မဟာပရိဟာရတောတိ ဧတ္ထ ဝစနတ္ထံ ဝဒန္တော အာဟ **"မဟန္တေဟိ။ပေ။ ဘူတာနိ, မဟာပရိဟာရာနိ တ ဘူ
တာနီ"**တိ။ တတ္ထ ပစ္ဆိမတ္ထေ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒဿ ပရိဟာရ-သဒ္ဒဿ လောပံ ကတွာ **"မဟာဘူတာနီ"**တိ ဝု
တ္တံ။

တထာ ဟီတိ တတော ဧဝ ဝိကာရဿ မဟန္တတ္တာ ဧတတိ တံ ဝိကာရံ ဒဿေတုံ **"ဘူမိတော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။
တတ္ထ **အစ္စိမတော** တိ အဂ္ဂိဿ။ ကောဋိသတသဟဿံ ဧကံ **ကောဋိသတသဟဿေကံ စက္ကဝာဠ** န္တိ တံ သဗ္ဗံ
အာဏာခေတ္တဘာဝေန ဧကံ ကတွာ ဝဒတိ။ **ဝိလီယတီ**တိ ဝိပတ္တိကရမေဃာဘိဝုဋ္ဌေန ခာရုဒကေန လဝဏံ ဝိယ ဝိလယံ ဂ
စ္ဆတိ ဝိဒ္ဒံသတိ။ **ကုပိတေနာ**တိ ခုဘိတေန။ **ဝိကီရတီ**တိ ဝိဓမတိ ဝိဒ္ဓံသတိ။

အနုပာဒိန္နေသု ဝိကာရမဟတ္တံ ဒဿေတွာ ဥပာဒိန္နေသု ဒဿေန္တော **"ပတ္ထဒ္ဓော"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္
ထ **ကဋ္ဌမုခေန တ** တိ **တ**-သဒ္ဒော ဥပမတ္ထော။ ယထာ ကဋ္ဌမုခေန သပ္ပေန ဍဋ္ဌော ပတ္ထဒ္ဓော ဟောတိ, ဧဝံ ပထဝီ
ဓာတုပ္ပကောပေန သော ကာယော ကဋ္ဌမုခေဝ ဟောတိ, ကဋ္ဌမုခမုခဂတော ဝိယ ပတ္ထဒ္ဓော ဟောတီတိ အတ္ထော။
အထ တ **တ**-သဒ္ဒော အဝဓာရဏတ္ထော။ သော "ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန တ"တိ ဧဝံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ အ
ယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – ကဋ္ဌမုခေန ဍဋ္ဌောပိ ကာယော ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေနေဝ ပတ္ထဒ္ဓော ဟောတိ, တသ္မာ
ပထဝီဓာတုယာ အဝိယုတ္တော သော ကာယော သဗ္ဗဒာ ကဋ္ဌမုခမုခဂတော ဝိယ ဟောတီတိ။ **တ**-သဒ္ဒော တ အနိယမတ္
ထော, တတ္ရာယမတ္ထော – ကဋ္ဌမုခေန ဍဋ္ဌော ကာယော ပတ္ထဒ္ဓော ဟောတိ တ, န တ ဟောတိ မန္တာဂဒဝသေန,
ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန ပန မန္တာဂဒရဟိတော သော ကာယော ကဋ္ဌမုခမုခဂတော ဝိယ ဟောတိ ဧကန္တပတ္ထဒ္ဓောတိ။

ပူတိယောတိ ကုထိတော။ **သန္တတ္တော** တိ သဗ္ဗသော တတ္တော သမုပ္ပန္နအဟော။ **သဥ္စိန္နော** တိ သမန္တ တော ဆိန္နော ပရမာဏုဘေဒသဥ္စုဏ္ဏော အာယသမ္ပတော ဥပသေနတ္တေရဿ သရီရံ ဝိယ။ **မဟာဝိကာရာနိ ဘူတာ နီ**တိ မဟာဝိကာရဝန္တာနိ ဘူတာနိ မဟာဘူတာနီတိ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေန နိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **"ပထဝီ"**တိ အာဒိနာ သဗ္ဗလောကဿ ပာကဋာနိပိ ဝိပလ္လာသံ မုဉ္စိတ္ဝာ ယထာသဘာဝတော ပရိဂ္ဂဏှာပနေ မဟန္တေန တယာမေ န ဝိနာ န ပရိဂ္ဂဏှာပန္တီတိ ဒုဝိညေယျသဘာဝတ္တာ "မဟန္တာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ တာနိ ဟိ သုဝိညေယျာနိ။ "အမဟ န္တာနီ"တိ မန္တတ္ဝာ ဌိတာ တေသံ ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟတံ ဒိသွာ "အဟော မဟန္တာနိ ဇောနီ"တိ ဇာနာတီတိ မဟာဘူတေက ဒေသတာဒီဟိ တ ကာရဏေဟိ **မဟာဘူတာနိ**။ ဇော ဟိ ဓာတုယော မဟာဘူတေကဒေသတော, မဟာဘူတသာမညတော, မဟာဘူတသန္နိဿယတော, မဟာဘူတဘာဝတော, မဟာဘူတပရိယောသာနတော စာတိ ဣမေဟိပိ ကာရဏေဟိ **"မဟာဘူတာနီ"**တိ ဝုစ္စန္တိ။

တတ္ထ **မဟာဘူတေကဒေသတော**တိ "ဘူတမိဒန္တိ, ဘိက္ခဝေ, သမနုပဿထာ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၀၁) ဟိ အဝိသေသေန ခန္ဓပဉ္စကံ "ဘူတ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ယဒိဒံ ကာမဘဝေ, ရူပဘဝေ, ပဉ္စဝေကာရဘဝေ, ဧကေစ္စေ စ သညီဘဝေ ပဝတ္တံ ခန္ဓပဉ္စကံ, တံ မဟာဝိသယတာယ "မဟာဘူတ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ ပထဝီအာဒယော ပန စတဿော ဓာတုယော တဿ မဟာဘူတဿ ဧကဒေသဘူတာ "မဟာဘူတာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ သမုဒယေသု ဟိ ပဝတ္တ တတောဟာရာ အဝယဝေသုပိ ဒိဿန္တိ ယထာ "သမုဒ္ဒော ဒိဋ္ဌော, ပဋော ဒဍ္ဍော"တိ စ။ **မဟာဘူတသာမညတော**တိ တ ဒဓိနဝုတ္တိတာယ ဘဝန္တိ တွေ ဥပာဒာရူပာနီတိ ဘူတာနိ, ပထဝီအာဒယော စတဿော ဓာတုယော။ သာ ပနာယမေတာ သု ဘူတသာမညာ အနညတ္တဝုတ္တိတာယ ဥပာဒာရူပာနံ အဝိပရီတဉ္စာ, လောကဿ စေတာ ဗဟူပကာရာ, စက္ခုသမုဒ္ဒာ ဒီနံ နိဿယဘူတာ စာတိ မဟန္တာနိ ဘူတာနီတိ သာမညာယံသု။ **မဟာဘူတသန္နိဿယတော** တိ မဟန္တာနံ မဟာနုဘာ တာနံ မဟာသမ္မတမန္ဓာတုပ္ပဘုတီနံ ရညံ, သက္ကာဒီနံ ဒေဝတာနံ, ဝေပစိတ္တိအာဒီနံ အသုရာနံ, မဟာဗြဟ္မာဒီနံ ဗြဟ္မာနံ, ဂုဏတော တ မဟန္တာနံ ဗုဒ္ဓာနံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ, သာဝကာနံ ဥပာဒာယုပာဒာယ တ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဘူတာနံ သတ္တာနံ နိဿ ယဘူတတာယ မဟန္တာ ဘူတာ ဧတေသူတိ မဟာဘူတာ။ စာတုမဟာဘူတိကော ဟိ နေသံ ကာယောတိ။ **မဟာဘူတ ဘာဝတော**တိ ဗဟုဘူတဘာဝတော။ အယံ ဟိ **မဟာ**-သဒ္ဒော "မဟာဇနော သန္နိပတိတော"တိအာဒီသု ဗဟုဘာဝေ ဒိဿ သတိ။ ပထဝီအာဒယော စ ဓာတုယော ဧကေသ္မိမ္ပိ အတ္တဘာဝေ အပရိမေယျပ္ပဘေဒာ ပဝတ္တန္တိ။ တသ္မာ မဟန္တာ ဗဟူ အနေကသတသဟဿပ္ပဘေဒာ ဘူတာတိ မဟာဘူတာ။ **မဟာဘူတပရိယောသာနတော**တိ မဟာဘူတဿ ဝသေ န ပရိယောသာနပ္ပတ္တိတော။

"ကာလော ဃသတိ ဘူတာနိ၊ သဗ္ဗာနေဝ သဟတ္တနာ။
ယော စ ကာလဃသော ဘူတော၊ သ ဘူတပစနိံ ပစီ"တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၉၀) –

ဟိ ဧဝမာဒီသု ခီဏာသဝေ "ဘူတော"တိ ဝုတ္တော။ သော ဟိ ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကတာယ အာယတိံ အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ ဧကန္တတော "ဘူတော"တိ ဝုစ္စတိ, န ဣတရေ, ဘဝိဿန္တီတိ ဝေဟာရံ အနတီတတ္တာ။ ဘူတော ဧဝ ဣဓ ပူဇာဝသေ န "မဟာဘူတော"တိ ဝုတ္တော ယထာ "မဟာခီဏာသဝေ, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော"တိ စ။ ဣမာသဉ္စ ဓာတူနံ အနာဒိမ တိ သံသာရေ ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနာနံ ယထာဝုတ္တဿ မဟာဘူတဿေဝ သန္တာနေ ပရိယောသာနပ္ပတ္တိ, နာည တ္ထ။ တသ္မာ မဟာဘူတေ ဘူတာ ပရိယောသာနံ ပတ္တာတိ မဟာဘူတာ ပုရိမပဒေ ဘူတ-သဒ္ဒဿ လောပံ ကတွာ။ ဧဝ မေတာ ဓာတုယော မဟာဘူတေကဒေသတာဒီဟိ မဟာဘူတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပထဝီအာဒီနံ ကက္ခဠတ္တပဂ္ဃရဏာဒိဝိသေသ လက္ခဏသမင်္ဂိတာ အပရိစ္စတ္တဓာတုလက္ခဏာနံယေဝတိ အာဟ **"ဓာတုလက္ခဏံ အနတီတတ္တာ"** တိ။ န ဟိ သာမညပရိစ္စာဂေန ဝိသေသော, ဝိသေသနိရပေက္ခံ တ သာမညံ ပဝတ္တတိ။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ –

"တမတ္တာပေက္ခတော ဘေဒံ၊ သသာမညံ ဇဟာတိ နော။
ဂဏှာတိ သံသယုပ္ပာဒါ၊ သမေဝေကတ္တကံ ဒ္ဝယ"န္တိ။

သလက္ခဏဓာရဏေန စ တိ ယေန သလက္ခဏဓာရဏေန "ဓာတုယော"တိ ဝုစ္စန္တိ, တေနေဝ **"ဓမ္မာ"** တိပိ ဝုစ္စ န္တိ ဥဘယထာပိ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာယ ဧဝ ဝိဘာဝနတော။ တေနေတဟ – "ဆဓာတုရောယံ ဘိက္ခု ပုရိသော, ဓမ္မေသု ဓ မ္မာနုပဿီ ဝိဟရတီ"တိ စ။ အရူပာနံ ခဏတော ရူပာနံ ခဏဿ နာတိဣတ္တရတာယာဟ **"အတ္တနော ခဏာနုရူပ"**န္တ

တိ။ **ဓရဏေနာ**တိ ဌာနေန, ပဝတ္တနေနာတိ အတ္ထော။ **ခယဋ္ဌေနာ** တိ ခဏဘင်္ဂတာယ။ **ဘယဋ္ဌေနာ** တိ ဥဒယဝယပဋိပီဠနာဒိနာ သပ္ပဋိဘယတာယ။ **အသာရကဋ္ဌေနာ** တိ အတ္တသာရဝိရဟေန။

၃၅၃. **သဟုပ္ပန္နာဝ တော** တိ တော စတသ္သော ဓာတုယော သဟ ဥပ္ပန္နာဝ သဟ ပဝတ္တမာနာဝ သမာနကာလေ လဗ္ဘမာနာပိ အဝင်္ကသတော **သဗ္ဗပရိယန္တိမေ** ဥတုစိတ္တာဟာရသမုဋ္ဌာနေသု သုဒ္ဓဋ္ဌကေ, ကမ္မဇေသု ဇီဝိတနဝကေ တိ ကေကသ္မိံ **သုဒ္ဓဋ္ဌကာဒိကလာပေပိ ပဒေသေန အဝိနိဗ္ဘုတ္တာ** ဝိသုံ ဝိသုံ အနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဋ္ဌာနတာယ။ ယတ္ထ ဟိ တိသ္သန္နံ ဓာတူနံ ပတိဋ္ဌာဝသေန ပထဝီ, တတ္ထေဝ တသ္သာ အာဗန္ဓနပရိဟာစနသမုဒီရဏဝသေန ဣတရာ။ သေ န ယော သေသာသုပိ။

၃၅၄. **ပုရိမာ ဒွေဝ ဂရုကတ္တာ သဘာဂ** အညမညန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တ္ထေ စ နနု ပထဝိယာပိ လဟုဘာဝေ အတ္ထိ။ တထာ ဟိ သာ ''ကက္ခဠံ မုဒုကံ သဏှံ ဖရုသံ ဂရုကံ လဟုက''န္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, အာပေပိ လဟုဘာဝေ လဗ္ဘတေတတိ? န, နိပ္ပရိယာယဂရုဘာဝသ္သ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဂရုဘာဝေ ဧဝ ဟိ ပထဝီဓာတုယာ ဂရုတရံ ဥပဟအယ လဟုဘာဝေ တိ ပရိယာယေန ဝုတ္တော သီတဘာဝေ ဝိယ တေဇောဓာတုယာ။ ယဒိ ဧဝံ ရူပသ္သ လဟုတာတိ ကထံ? အယမ္ပိ ဝုတ္တန ယာ ဧဝ လဟုတာကာရံ ဥပဟအယ လဗ္ဘနတော။ န ဟိ ပရိစ္ဆေဒဝိကာရလက္ခဏာနိ ပရမတ္ထတော လဗ္ဘန္တိ နိပ္ဖန္နရူပာနံ အဝတ္ထာဝိသေသသဘာဝတော။ တသ္မာ ပရမတ္ထသိဒ္ဓံ ဂရုဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''ပုရိမာ ဒွေဝ ဂရုကတ္တာ သဘာ က''တိ။ **''တထာ''**တိ ပဒေန ''သဘာက''တိ ဣမမတ္ထံ ဥပသံဟရတိ။ **''ဒွေဝ''**တိ ပန ဣဒံ ယထာ ''ပုရိမာ''တိ တ္ထေ, ဧဝံ ''ပစ္ဆိမာ''တိ တ္ထောပိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဝိသဘာက** ဂရုကလဟုကဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ စ ဂရုကလဟုကဘာဝေဟိ, ဧဝံ ပေယျဘာဝတပေယျဘာဝေဟိ စ သဘာဂဝိသဘာဂတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

၃၅၅. **အဇ္ဈတ္တိကာ** ဟေတ္ဝာ ဝုတ္တအဇ္ဈတ္တိကာ, သတ္တသန္တာနပရိယာပန္နာတိ အတ္ထော။ **ဝိညာဏဝတ္ထု ဝိည တ္တိဣန္ဒြိယာန**န္တိ စက္ခာဒီနံ ဆန္နံ ဝိညာဏဝတ္ထူနံ, ဒွိန္နံ ဝိညတ္တီနံ, ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယဇီဝိတိန္ဒြိယာနဥ္စ။ ယေ ပန ''ဝိညာဏဝတ္ထုတိ ဟဒယဝတ္ထု ဂဟိတ''န္တိ ဝဒန္တိ, တေသံ ဣန္ဒြိယ-ဂ္ဂဟဏေန အဋ္ဌန္နမ္ပိ ရူပိန္ဒြိယာနံ ဂ ဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **''ဝုတ္တဝိပရီတပ္ပကာရာ''** တိ ဣဒံ ဗာဟိရာနံ ဓာတူနံ ယထာ သဗ္ဗသော ဝိညာဏဝတ္ထုဝိညတ္တိဣန္ဒြိယာနံ အနိဿယတာ စ ဣရိယာပထဝိရဟော စ ဝုတ္တဝိပရိယာယော, ဧဝံ စတုသမုဋ္ဌာနတာပီတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ, န လက္ခဏရူပဿ ဝိယ ကုတောစိပိ သမုဋ္ဌာနဿ အဘာဝတော ဥတုသမုဋ္ဌာနတာယ တာသံ။ လဟုတာဒိနိဿယတာပိ အဇ္ဈတ္တိကာနံ ဓာတူနံ ဝတ္တဗ္ဗာ, န တ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဝိညတ္တိ-ဂ္ဂဟဏံ ဟိ လက္ခဏန္တိ။

၃၅၆. **ဣတရာဟီ**တိ အာပေါတေဇောတယုဓာတူဟိ။ **ကေသဂ္ဂဟာ** တိ သဇာတိသင်္ဂဟေန ကေသင်္ဂဟာ။ သမာန ဇာတိယာနံ ဟိ သင်္ဂဟော သဟဇာတိသင်္ဂဟော။ တေနာဟ **''သမုဋ္ဌာနနာနတ္တာဘာဝတော''** တိ။

၃၅၇. **တိဏ္ဏံ မဟာဘူတာနံ ပတိဋ္ဌာ ဟုတ္ဝာ ပစ္စယော ဟောတီ** တိ ယေဟိ မဟာဘူတေဟိ သမ္ပိဏ္ဍနဝသေန သင်္ဂဟိတာ, ပရိဟာစနဝသေန အနုဟာလိတာ, သမုဒီရဏဝသေန ဝိတ္ထမ္ဘိတာ စ, တေသံ အတ္တနာ သဟဇာတာနံ တိဏ္ဏံ မဟာဘူတာနံ ပတိဋ္ဌာ ဟုတ္ဝာ တတော ဧဝ သန္ဓာရဏဝသေန အဝဿယော ဟောတိ, ဝုတ္တနယေန တ ပတိဋ္ဌာ ဟု တ္ဝာ သဟဇာတာဒိဝသေန ပစ္စယော ဟောတီတိ။ သေ နယော သေသာသုပိ။

၃၅၈. ယဒိပိ အညမညအာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ ဧတေ ဓမ္မာတိ ဟေတ္ဝာ ဓာတူနံ အသမန္နာဟာရတာ ဒသ္ သိတာ ဧဝ, အထာပိ ဣမိနာဝ နယေန ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟော ကာတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **''ပထဝီဓာတု စေတ္ ထာ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပထဝီဓာတု စေတ္ထာ** တိ **စ**-သဒ္ဒေ သမ္ပိဏ္ဍနတ္တော, တေန အယမ္ပိ ဧကော မနသိကာ ရပ္ပကာရောတိ ဒီပေတိ။ **တ္ထော** တိ တောသု ဓာတူသု။ အဟံ ''ပထဝီဓာတူ''တိ တ ''ပစ္စယော ဟောမီ''တိ တ န ဇာနာတီ တိ အတ္တနိ ဝိယ အတ္တနော ကိစ္စေ စ အာဘောကဘာဝံ ဒဿေတ္ဝာ ဥပကာရကသ္သ ဝိယ ဥပကတ္တဗ္ဗာနမ္ပိ အာဘော ကဘာဝံ ဒဿေတုံ **''ဣတရာနိပိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗာသု ဓာတူသု, တတ္ထာပိ အတ္တကိစ္စုပကတ္တ ဗ္ဗဘာဒေသု သဗ္ဗေသု။

၃၅၉. **ပစ္စယဝိဘာဂတော**တိ ပစ္စယဓမ္မဝိဘာဂတော စေဝ ပစ္စယဘာဝဝိဘာဂတော စ။ ''ပစ္စယတော''တိ ဟိ ဣမိနာ ပထဝီအာဒီနံ အညာသာဓာရဏော ပတိဋ္ဌာဘာဝတာဒိနာ သေသဘူတတ္တယသ္သ ပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တော။ ဣဓ ပန ယေဟိ

ဓမ္မေဟိ ပထဝီအာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိ, တေသံ ပထဝီအာဒီနဉ္စ အနဝသေသတော ပစ္စယဘာဝဝိဘာဂေ ဝုစ္စတီတိ အယံ ဣမေ သံ ဒ္ဝိန္နံ အာကာရာနံ ဝိသေသော။ **ကမ္မန္တိ** ကုသလာကုသလံ ရူပုပ္ပာဒကံ ကမ္မံ။ **စိတ္တ** န္တိ ယံ ကိဉ္စိ ရူပုပ္ပာဒကံ စိတ္တံ။ **အာဟာရော**တိ အဇ္ဈတ္တိကော ရူပုပ္ပာဒကော အာဟာရော။ **ဥတူ**တိ ယော ကောစိ ဥတု, အတ္ထတော တေဇောဓာတု။ **ကမ္မမေတ**တိ အဝဓာရဏံ သမုဋ္ဌာနသင်္ခါရဘာဝဒဿနတ္ထံ, တေန အကမ္မဇာနမ္ပိ ကေသဉ္စိ ကမ္မဿ ပရိယာယပစ္စယဘာဝေ ဒီပိတော ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''ကမ္မပစ္စယစိတ္တသမုဋ္ဌာန''န္တိအာဒိ။ နနု စ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနံ ကမ္မတော အညေနပိ ပစ္စယေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ? ဘဝိတဗ္ဗံ, သော ပန ကမ္မဂတိကောတတိ ပဋိယောဂိနိဝတ္တနတ္ထံ အဝဓာရဏံ ကတံ, တေနာဟ **''န စိတ္တာဒယော''** တိ။ **စိတ္တာဒိသမုဋ္ဌာနာန** န္တိ ဧတ္ထာပိ အယမတ္ထော ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗော။ **ဣတရေ**တိ စိတ္တာဒိတော အညေ။ **ဇနကပစ္စယော** တိ သမုဋ္ဌာပကတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ပစ္စယော ပန ကမ္မပစ္စယော။ ဝုတ္တံ ဟိ ''ကုသလာကုသလာ စေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၇)။

သေသာနန္တိ စိတ္တာဒိသမုဋ္ဌာနာနံ။ **ပရိယာယတော ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတီ** တိ **ပဋ္ဌာနေ** (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၉) အရူပါနံယေဝ ဥပနိဿယပစ္စယဿ အာဂတတ္တာ နိပ္ပရိယာယေန ရူပဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယော နတ္ထိ။ သုတ္တေ ပန ''ပုဂ္ဂလံ ဥပနိဿာယ ဝနသဏ္ဍံ ဥပနိဿာယာ''တိ ဝစနတော သုတ္တန္တိကပရိယာယေန ဝိနာ အဘာဝေ ဥပနိဿယပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **စိတ္တံ ဇနကပစ္စယော ဟောတီ** တိ သဟဇာတနိဿယာဟာရာဒိဝသေန ပစ္စယော ဟောန္တံ စိတ္တံ သမုဋ္ဌာပကတံ ဥပာဒါယ ''ဇနကပစ္စယော ဟောတီ''တိ ဝုတ္တံ။ အာဟာရဥတူသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧဝံ ကမ္မာဒီနံ ပစ္စယဓမ္မာနံ ဝသေန ဓာတူသု ပစ္စယဝိဘာဂံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တံသမုဋ္ဌာနာနံ ဓာတူနမ္ပိ ဝသေန ပစ္စယဝိဘာဂံ ဒဿေန္တော ပဌမံ တာဝ **''ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ မဟာဘူတ''** န္တိအာဒိနာ ဥဒ္ဒိသိတွာ ပုန **''တတ္ထ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ ပထဝီဓာတူ''**တိအာဒိနာ နိဒ္ဒိသတိ။ **တတ္ထ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ ပထဝီဓာတူ** တိ ''ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ မဟာဘူတ''န္တိ ဧတ္ထ သာမညတော ဝုတ္တာ ကမ္မဇပထဝီဓာတု။ **ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနံ ဣတရာသ** န္တိ ကမ္မဇာနံ အာပေဓာတုအာဒီနံ တိဿန္နံ ဓာတူနံ သဟုပ္ပတ္တိယာ အတ္တနော ဥပကာရကာနံ တာသံ ဥပကာရကတော, အာဓာရဘာဝတော, ဥပ္ပာဒတော ယာဝ ဘင်္ဂကရဏတော, ဝိဂမာဘာဝတော စ သဟဇာတအညမညနိဿယအတ္ထိအဝိဂတဝသေန စေဝ ပတိဋ္ဌာဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတိ, ဟောန္တီ စ ကမ္မံ ဝိယ အတ္တနော, တာသဉ္စ န ဇနကဝသေန ပစ္စယော ဟောတိ အသမုဋ္ဌာပကတ္တာ တာသံ။ ကာမဉ္စေတ္ထ နိဿယပစ္စယ-ဂ္ဂဟဏေနေဝ ပတိဋ္ဌာဘာဝေ သင်္ဂဟိတော, ပထဝီဓာတုယာ ပန အနညသာဓာရဏကိစ္စံ သဟဇာတာနံ ပတိဋ္ဌာဘာဝေတိ ဣမံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **''ပတိဋ္ဌာဝသေန စာ''** တိ ဝိသုံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **အာဗန္ဓနဝသေန စာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **တိသန္တတိမဟာဘူတာန** န္တိ ဥတုစိတ္တာဟာရသမုဋ္ဌာနာနံ စတုမဟာဘူတာနံ အညမညံ အတေကိစ္စာနံ, အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တိံ ဥပာဒါယ သန္တတီတိ သန္တတိဂ္ဂဟဏံ။ ပထဝီဓာတုယာ ပတိဋ္ဌာဘာဝေ နာမ သဟဇာတာနံ ဓမ္မာနံယေဝါတိ အာဟ **''န ပတိဋ္ဌာဝသေနာ''** တိ။ **န အာဗန္ဓနဝသေနာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ကမ္မသမုဋ္ဌာနမဟာဘူတေသု။ ''စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ပထဝီဓာတု စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဣတရာသ''န္တိအာဒီသု သုကရော တန္တိနယော နေတုန္တိ **''စိတ္တအာဟာရ။ပေ။ ဧသေဝ နယော''** တိ အတိဒိသတိ။

သဟဇာတာဒိပစ္စယဝသပ္ပဝတ္တာသု စ ပနာ တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ သမုစ္စယတ္ထော, **ပန**-သဒ္ဒေါ ဝိသေသတ္ထော, တဒုဘယေန စ ယထာဝုတ္တသဟဇာတာဒိပစ္စယေဟိ ပဝတ္တမာနာ ဓာတုယော ဣမိနာ ဝိသေသေန ပဝတ္တန္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။

ဣဒါနိ တံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **''ဧကံ ပဋိစ္စာ''** တိကထမာဟ။ တတ္ထ ဧကံ ဓာတုံ ပဋိစ္စ တိဿော ဓာတုယော စတုဓာ သမ္ဘဝန္တိ, တိဿော ဓာတုယော ပဋိစ္စ ဧကာဝ ဓာတု စတုဓာ သမ္ဘဝတီတိ, ဒွေဝ ဓာတုယော ပဋိစ္စ ဒွေဝ ဓာတုယော ဆဓာ သမ္ဘဝန္တီတိ ယောဇနာ။ အတ္ထော ပန ပထဝီအာဒီသု ဧကေကိဿာ ပစ္စယဘာဝေ ဣတရာသံ တိဿန္နံ တိဿန္နံ ပစ္စယုပ္ပန္နတာတိ အယမေကော စတုက္ကော, တိဿန္နံ တိဿန္နံ ပစ္စယဘာဝေ ဣတရာယ ဧကေကိဿာ ပစ္စယုပ္ပန္နတာတိ အယမပရော စတုက္ကော, ပဌမဒုတိယာ, တတိယစတုတ္ထာ, ပဌမတတိယာ, ဒုတိယစတုတ္ထာ, ပဌမစတုတ္ထာ, ဒုတိယတတိယာတိ ဣမာသံ ဒ္ဝိန္နံ ဒ္ဝိန္နံ ပစ္စယဘာဝေ တတ္ထ တတ္ထ ဣတရာသံ ဒ္ဝိန္နံ ဒ္ဝိ

ဝိန္နံ ပစ္စယုပ္ပန္နတာတိ အယမေကော ဆက္ကော။ ဧဝံ ပစ္စယဘာဝေန စတုဓာ, ဆဓာ စ ပဝတ္တမာနာနံ ဧကကဒွိကတိကဝသေန တိကဒုကဧကကဝသေန စ ယထာက္ကမံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နတာဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယဉ္စ ပစ္စယဘာဝေါ သဟဇာတအညမညနိဿယအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယဝသေန, တတ္ထာပိ စ အညမညမုခေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **ပဋိစ္စဝါရေ** “ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ, တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ, ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၅၃)။

အဘိက္ကမပဋိက္ကမာဒီတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာအနဝိဿဇ္ဇနာဒိကာယိကကိရိယာကရဏဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဥပ္ပီဠနဿ ပစ္စယော ဟောတီ**တိ ဃဋ္ဋနကိရိယာယ ပထဝီဓာတုဝသေန သိဇ္ဈနတော။ **သာတ**တိ ပထဝီဓာတုယေဝ။ **အာပောဓာတုယာ အနုဂတာ** အာပောဓာတုယာ တတ္ထ အပ္ပဓာနဘာဝံ, ပထဝီဓာတုယာ စ ပဓာနဘာဝန္တိ ပတိဋ္ဌာဘာဝေ ဝိယ ပတိဋ္ဌာပနေပိ သာတိသယကိစ္စတ္တာ တဿာ ပတိဋ္ဌာပနဿ ဟာဒဋ္ဌပနဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အဝက္ခေပနဿာ**တိ အဓောနိက္ခိပနဿ။ တတ္ထ စ ဂရုတရသဘာဝတာယ အာပောဓာတုယာ သာတိသယော ဗျာပါရောတိ အာဟ **“ပထဝီဓာတုယာ အနုဂတာ အာပောဓာတူ”**တိ။ တထာ ဥဒ္ဓင်္ဂတိကာ တေဇောဓာတူတိ ဥဒ္ဓရဏေ ဝါယောဓာတုယာ တဿာ အနုဂတဘာဝေ ဝုတ္တော။ တိရိယံ ဂတိကာယ ဝါယောဓာတုယာ အတိဟရဏဝီတိဟရဏေသု သာတိသယော ဗျာပါရောတိ တေဇောဓာတုယာ တဿာ အနုဂတဘာဝေ ဂဟိတော။ တတ္ထ ဌိတဋ္ဌာနတော အဘိမုခံ ဟာဒဿ ဟရဏံ **အတိဟရဏံ,** ပုရတော ဟရဏံ။ တတော ထောကံ ဝီတိက္ကမ္မ ဟရဏံ **ဝီတိဟရဏံ,** ပဿတော ဟရဏံ။

ဧကေကေန မုခေနာတိ “ပတ္ထဋတ္တာ ပထဝီ”တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၄၇) ဝိဘတ္တေသု တေရသသု အာကာရေသု ဧကေကေန ဓာတူနံ ပရိဂ္ဂဏှနမုခေန။ **သုတယန္တိ** သော အယံ ဥပစာရသမာဓိ။ ကထံ ပနဿ ဝဝတ္ထာနပရိယာယောတိ အာဟ **“စတုန္နံ ဓာတူန”**န္တိအာဒိ။

၃၆၀. ဣဒါနိ ဣမိဿာ ဘာဝနာယ အာနိသံသေ ဒဿေတုံ **“ဣဒဉ္စ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သုညတံ အဝဂါဟတီ**တိ ဓာတုမတ္တတာဒဿနေန ရူပကာယဿ အနတ္တကတံ ဝဝတ္ထာပယတော တဒနုသာရေန နာမကာယဿာပိ အနတ္တကတာ သုပါကဋာ ဟောတီတိ သဗ္ဗသော အတ္တသုညတံ ပရိယောဂါဟတိ တတ္ထ ပတိဋ္ဌဟတိ။ **သတ္တသညံ သမုဂ္ဃာတေတီ**တိ တတော ဧဝ “သတ္တော ပေါသော ဣတ္ထီ ပုရိသော”တိ ဧဝံ ပဝတ္တံ အယာထာဝသညံ ဥဂ္ဃာတေတိ သမူဟနတိ။ **ဝါဠမိဂယက္ခရက္ခသာဒိဝိကပ္ပံ အနာဝဇ္ဇမာနော**တိ သသန္တာနေ ဝိယ ပရသန္တာနေပိ ဓာတုမတ္တတာယ သုဒိဋ္ဌတ္တာ ခီဏာသဝေ ဝိယ “ဣမေ သီဟဗျဂ္ဃာဒယော ဝါဠမိဂါ, ဣမေ ယက္ခရက္ခသာ”တိ ဧဝမာဒိဝိကပ္ပံ အကရောန္တော ဘယဘေရဝံ သဟတိ အဘိဘဝတိ။ ယထာဝုတ္တဝိကပ္ပနာပဇ္ဇနံ ဟိ ဘယဘေရဝသဟနဿ ကာရဏံ ဝုတ္တံ။ **ဥဂ္ဃာတော** ဥပ္ပိလာဝိတတ္တံ။ **နိဂ္ဃာတော** ဒီနဘာဝပ္ပတ္တိ။ **မဟာပညော** စ ပန ဟောတိ ဓာတုဝသေန ကာယေ သမ္မဒေဝ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဿ ကရဏတော။ တထာ ဟိဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဗုဒ္ဓိစရိတဿ အနုကူလန္တိ ဝုတ္တံ, **သုဂတိပရာယဏော** တဣန္ဒိယာနံ အပရိပက္ကတာယန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ဧကူနဝီသတိဘာဝနာနယပဋိမဏ္ဍိတဿ

စတုဓာတုဝဝတ္ထာနနိဒ္ဒေသဿ လီနတ္ထဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃၆၁. “ကော သမာဓိ”တိအာဒိနာ သရူပါဒိပုစ္ဆာ ယာဝဒေဝ ဝိဘာဂါဝဗောဓနတ္ထာ။ သရူပါဒိတော ဟိ ဉာတဿ ပဘေဒေါ ဝုစ္စမာနော သုဝိညေယျော ဟောတီတိ သင်္ခေပပုစ္ဆကတ္တာ ဝိတ္ထာရဿ, ဝိတ္ထာရဝိဓိနော စ သင်္ခေပဝိဓိ သင်္ဂယှတီတိ **“သမာဓိဿ ဝိတ္ထာရံ ဘာဝနာနယဉ္စ ဒဿေတုံ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ **“ကော သမာဓိ”**တိအာဒိနာပိ သမာဓိဿေဝ ပကာရဘေဒေါ ဒဿီယတိ, ဘာဝနာနိသံသောပိ ဘာဝနာနယနိဿိတော ဧဝါတိ အဓိပ္ပာယေန “ဝိတ္ထာရံ ဘာဝနာနယဉ္စ ဒဿေတုံ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗပ္ပကာရတော**တိ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒါဒိကဿ သဗ္ဗဿ ဘာဝနာယ ပုဗ္ဗကိစ္စဿ ကရဏပ္ပကာရတော စေဝ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာဝိဘာဝနတော စ။

“သမတ္တာ ဟောတီ”တိ ဝတွာ တမေဝ သမတ္တဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **“ဒုဝိဓောယေဝ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣဓ အဓိပ္ပေတော သမာဓီ**တိ လောကိယသမာဓိံ အာဟ။ **ဒသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသူ**တိ ယာနိ ဟေဋ္ဌာ “ဥပစာရာဝဟာနီ”တိ ဝုတ္တာနိ ဒသ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ, တေသု။ **အပ္ပနာပုဗ္ဗဘာဂစိတ္တေသူ**တိ အပ္ပနာယ ပုဗ္ဗဘာဂစိတ္တေသု အဋ္ဌန္နံ ဈာနာနံ ပုဗ္ဗဘာဂစိတ္

တုပ္ပာဒေသု။ **ကေဂုတာ**တိ ကောဝဇ္ဇနဝီထိယံ, နာနာဝဇ္ဇနဝီထိယဥ္စ ကေဂုတာ။ **အဝသေသကမ္မဋ္ဌာနေသူ** တိ "အပ္ပနာဝဟာနီ"တိ ဝုတ္တေသု တိံသကမ္မဋ္ဌာနေသု။

သမာဓိအာနိသံသကထာဝဏ္ဏနာ

၃၆၂. ဒိဋ္ဌဓမ္မော ဝုစ္စတိ ပစ္စက္ခဘူတော အတ္တဘာဝေ, တတ္ထ သုခဝိဟာရော **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော**။ ကာမံ **"သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ"**တိ ဧတေန အပ္ပနာသမာဓိယေဝ ဝိဘာဝိတော, **"ဧကဂ္ဂစိတ္တာ"** တိ ပန ပဒေန ဥပစာရသမာဓိနောပိ ဂဟဏံ ဟောတီတိ တတော နိဝတ္တနတ္ထံ **"အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **န ခော ပနေတေ**တိ ဧတေ ဗာဟိရကဘာဝိတာ ဈာနဓမ္မာ စိတ္တေကဂ္ဂတာမတ္တကရာ။ **အရိယဿ ဝိနယေ** ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သာသနေ **"သလ္လေခာ"တိ န ဝုစ္စန္တိ** ကိလေသာနံ သလ္လေခနပဋိပဒါ န ဟောတီတိ ကတွာ, သာသနေ ပန အဝိဟိံသာဒယောပိ သလ္လေခာဝ လောကုတ္တရပာဒကတ္တာ။

သမ္ဗာဓေ တိ တဏှာဟာသံကိလေသာဒိနာ သံကိလိဋ္ဌတာယ ပရမသမ္ဗာဓေ အတိဝိယ သင်္ကုဋ္ဌာနဘူတေ သံသာရပ္ပဝတ္တေ။ **ဩကာသာဓိဂမနယေနာ**တိ အတ္တပဋိလာဘယောဂ္ဂဿ နဝမခဏသင်္ခါတဿ ဩကာသဿ အဓိဂမနယေန။ တဿ ဟိ ဒုလ္လဘတာယ အပ္ပနာဓိဂမမ္ပိ အနဓိဂမယမာနော သံဝေဂဗဟုလော ပုဂ္ဂလော ဥပစာရသမာဓိမ္ပိ ယေဝ ဌတွာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောတိ "သီဃံ သံသာရဒုက္ခံ သမတိက္ကမိဿာမီ"တိ။

အဘိညာပာဒကန္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိအဘိညာဉာဏပာဒကဘူတံ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ။ **ဟောတီတိ ဝုတ္တနယာ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ပကာရတ္ထော, ဧတေန "ဣမိနာ ပကာရေန ဝုတ္တနယာ"တိ သေသာဘိညာနမ္ပိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သတိ သတိ အာယတနေ**တိ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓေ အဘိညာဓိဂမဿ ကာရဏေ ဝိဇ္ဇမာနေ။ အဘိညာဓိဂမဿ ဟိ အဓိကာရော ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, ယော "ပုဗ္ဗဟေတူ"တိ ဝုစ္စတိ။ န သမာပတ္တိသု ဝသီဘာဝေါ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "သတိ သတိ အာယတနေ"တိ (မ. နိ. ၃.၁၅၈; အ. နိ. ၃.၁၀၂)။ **အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿာ** တိ ဝက္ခမာနဝိဘာကယ အဘိဝိသိဋ္ဌာယ ပညာယ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဿ။ **ဓမ္မဿာ** တိ ဘာဝေတဗ္ဗဿ ဝိဘာဝေတဗ္ဗဿ စ ဓမ္မဿ။ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတီတိ ယောဇနာ။ **တတြ တတြေဝ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံယေဝ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဓမ္မေ။ သက္ခိဘာဝတာယ ပစ္စက္ခကာရိတာယ ဘဗ္ဗော သက္ခိဘဗ္ဗော, တဿ ဘာဝေါ သက္ခိဘဗ္ဗတာ, တံ **သက္ခိဘဗ္ဗတံ**။

တံ တံ ဘဝဂါမိကမ္မံ အာရဗ္ဘ ဘဝပတ္ထနာယ အနုပ္ပန္နာယပိ ကမ္မဿ ကတူပစိတဘာဝေနေဝ ဘဝပတ္ထနာ ကိစ္စံ သိဇ္ဈတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"အပတ္ထယမာနာ တ"** တိ။ သဟ ဗျေတိ ပဝတ္တတီတိ သဟဗျော, သဟာယော, ဣဓ ပန ဧကဘဝူပဂေ အဓိပ္ပေတော, တဿ ဘာဝေါ သဟဗျတာ, တံ **သဟဗျတံ** ။

ကိံ ပန အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာယေဝ ဘဝဝိသေသာနိသံသာ, ဥဒာဟု ဣတရာပီတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **"ဥပစာရသမာဓိဘာဝနာပီ"**တိအာဒိ။

နိဗ္ဗာန န္တိ တိဿန္နံ ဒုက္ခတာနံ နိဗ္ဗုတိံ။ ရူပဓမ္မေ ပရိယာပန္နာ ဝိဇ္ဇမာနာပိ သင်္ခါရဒုက္ခတာ စိတ္တဿ အဘာဝေန အသန္တသမာဝ။ တေနာဟ **"သုခံ ဝိဟရိဿာမာ"** တိ။ **သောဠသဟိ ဉာဏစရိယာဟီ**တိ အနိစ္စာနုပဿနာဒုက္ခာနုပဿနာနိဗ္ဗိဒါဝိရာဂနိရောဓပဋိနိဿဂ္ဂဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာတိ ဣမာဟိ အဋ္ဌဟိ, အဋ္ဌဟိ စ အရိယမဂ္ဂဖလဉာဏေဟီတိ ဧဝံ သောဠသဟိ။ **နဝဟိ သမာဓိစရိယာဟီ**တိ ပဌမန္တိ ရူပဈာနာနံ, စတုန္နံ အရူပဈာနာနဉ္စ ဝသေန ဧဝံ နဝဟိ။ ကေစိ ပန "စတ္တာရော ရူပဈာနသမာဓီ, စတ္တာရော အရူပဈာနသမာဓီ, ဥဘယေသံ ဥပစာရသမာဓိ ဧကံ ကတွာ ဧဝံ နဝ"တိ ဝဒန္တိ။

သမာဓိဘာဝနာယောဂေတိ သမာဓိဘာဝနာယ အနုယောဂေ အနုယုဥ္ဇနေ, သမာဓိဘာဝနာသင်္ခါတေ ဝါ ယောဂေ။ **ယောဂေ**တိ ဘာဝနာ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ "ယောဂါ ဝေ ဇာယတီ ဘူရီ"တိ (ဓ. ပ. ၂၈၂)။

၃၆၃. သမာဓိပီတိ ပိ-သဒ္ဒေန သီလံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။

သမာဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

က္ကတိ ကောဒသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

ပဌမော ဘာကော နိဋ္ဌိတော။